CLAUDIUS

CLAUDIANUS

87C56
ID 59

87C56 ID59

Columbia University
in the City of New York

THE LIBRARIES

[redacted]

Digitized by Google

CL.
CLAUDIANI
QUAE EXSTANT
VARIETATE LECTIONIS
ET PERPETUA ADNOTATIONE
ILLUSTRATA

A

IO. MATTHIA GESNERO

ACCEDIT

INDEX UBERRIMUS

LIPSIAE

IN OFFICINA FRITSCHIA

A. C. CIↃIↃCCLVIII

Digitized by Google

87 C 56
I D 59

Digitized by Google

ILLUSTRISSIMIS VIRIS

AUGUSTO WILHELMO DE SCHWICHELDT

ET

BURCH. CHRISTIANO DE BEHR

GEORGII SECUNDI IN SANCTO CONSILIO
QUO SUAM GERMANIAM REGIT
AMICIS

IO. MATTHIAS GESNERUS

FELICITATEM

Fero vobis munus, INDULGENTISSIMI DOMINI quod ne contemtibile & indignum Veſtra perſona judicetis, minime metuo, car-

 mina

OCT 16 1899
433338

mina, quæ aurea eodem jure, quo antiqua illa Pythagoræorum præcepta quis dixerit, propter quæ auctorem ſtatuæ honore, & prægloriofiſſimi poëtæ *titulo, ornare Imperatores Arcadius & Honorius ſe dignum judicarunt. Neque illud vereor, ne iis offendamini, quæ a me vel ornamenta habet, vel intelligendi præſidia, Claudianus. Sed tamen eſt cauſa magis propria, quæ facit, ut magna cum fiducia veniam ad Vos cum libro, qui non nullo mihi labore conſtitit, cum dedicatione, qua non arrepere Veſtram ad gratiam coner, cujus me ſecurum olim*

eſſe

eſſe Veſtra juſſerit humanitas; non laudibus Vos Veſtris obtundere ſuſtineam, qui amari tantum poſtuletis a nobis, gnari, glorioſius Vos laudari ab illis, qui nihil a Vobis vel ſperant, vel metuunt, certi, admirationi atque exemplo Vos futuros poſteris. Volo ego, D O M I N I, *hac illuſtriſſimorum nominum Veſtrorum præſcriptione, hac allocutione, partim uſurpare jus aliquod meum, quod tribuere mihi videri poteſt duplex duorum Collegiorum, quibus adſcribi Vos paſſi eſtis, neceſſitudo; partim honorem habere ipſis Collegiis, quorum alterius inter ſodales primos*

eſſe juſſus ſum, alterius velut patrem me poſſum ferre, illius, quod te ILLUSTRISSIME BEHRI Seniorem, functum eo munere, etiam in iſto faſtigio, quoties ſe dedit occaſio, læta pietate ſuſpicit. Honori ſunt profecto & Regiæ Scientiarum Societati, & alteri Teutonicæ, Illuſtriſſima nomina Veſtra: honori eſt in univerſum literis, tales ac tantos viros non dedignari ſodalitatem hominum, qui colendis iis ætatem ſuam addixere. Ecquis enim temere contemnere audeat illos homines, modo non ab alia parte ipſi ſe ad vilitatem abjiciant, quorum

ſodales

ſodales eſſe non dedignentur viri a maximo natalium ſplendore, a Sapientiſſimi Regis amicitia, quam ſummis in rem publicam meritis, & magnifica munerum legationumque adminiſtratione, conſecuti ſunt ac tuentur, excellentiſſimi. Quantum enim ad nos, quos Collegii honore dignamini, Veſtra ſe, ILLUSTRISSIMI DOMINI demittit humanitas, tantum nos excitare eadem, & Veſtro admovere faſtigio ad fiduciam quandam, & animi ſe non contemnentis magnitudinem, videmini.

Hanc

Hanc laudum Veſtrarum, DOMINI, partem exſequi mihi luberet, & eadem ſtudioſos literarum juvenes, quibus quidquid eſt in me facultatis debeo, ad cultum hinc ſapientiæ, lingua patria recte utentis, hinc earum literarum, quæ, quo magis ultra captum ſe communem extollunt, eo fere negliguntur ſecurius, Veſtris exemplis incitare, cui rei vel ſolus Fl. Mallii Theodori Conſulatus, a Claudiano celebratus, quantam ultro porrigeret, quam aptam Veſtris perſonis, materiem! Sed verendum eſt, ne ſenili cuidam jactantiæ, quidquid præter ea, quæ jam dicta

ſunt,

ſunt, adjiciam, adſcribatur. Et quid opus eſt plura de Vobis dicere apud adoleſcentes, quibus haud eſt cornea fibra? quid apud alios ſatis eſt?

Itaque vota potius atque omina habeat, quod ſupereſt hujus epiſtolæ, ut quæ Auguſtiſſimo Regi noſtro, quæ Patriæ, quæ bonarum literarum cupidis, Veſtra virtute atque opera adhuc cæleſtis providentia tribuit, eorum fructus porro uberrimos exſtare velit, Vosque, INDULGENTISSIMI DOMINI, ut jam magna exempla ad imitandum generoſæ adoleſcentiæ ſolemus

pro-

proponere, ita admirandæ felicitatis, ſummam comitantis virtutem, documenta futuris ſæculis conſtituat. Scribeb. Kal. Majis cIↃIↃCCLIX *in Academia Georgia Auguſta.*

Digitized by Google

IN CLAUDIANUM

A SE ILLUSTRATUM

IO. MATTHI. GESNERI

PROLEGOMENA

Cum plura ſint, de quibus in ipſo hujus munuſculi noſtri ingreſſu monendi lectores videantur, placuit eorum hic velut breviarium quoddam ante omnia proponere.

I De patria, ætate, vita Claudiani.

II An Chriſtianus fuerit?

III De eruditione Claudiani.

IV De ingenio & facultate poëtica.

V Lectione dignus eſt propter τὸ ἠθικὸν, nec indignus ob ſtilum.

VI Occaſio hujus editionis & conſilium,
VII *Primo* in varietate lectionis indicanda.
VIII Unde illa in Claudiano orta ſit?
IX *Deinde* in lectione noſtra conſtituenda.
X De annotatione reliqua ſ. notis.
XI Catalogus editionum omnium, quarum mentionem auctores boni faciunt:
XII De illis, quibus hic uſus ſum.
XIII Index carminum ſ. opuſculorum Claudiani.
XIV Comparatio ordinis, quem ſequuntur alii.
XV Statuæ Claudiano poſitæ inſcriptio.
XVI An fuerit Comes Orientis?
XVII Duæ Inſcriptiones de Stilichone.
XVIII Genealogia familiæ Theodoſii.

I Jam

PROLEGOMENA

I

Iam de patria, ætate, ac vita Claudii Claudiani ea modo breviter indicabimus, quæ ſuis ipſe carminibus intexuit, cum reliqua fere recentiorum commenta ſint, & fundum ſolidum non habeant. Alexandrinum fuiſſe, diſerte Suidas tradidit, & ipſe adeo, ſi recte intelligo 39, 20 coll. 57; & 43, 3 ubi ſuum Nilum vocat. Fabulam de Hiſpania patria refellit Nic. Antonius Bibl. Hiſpa. Vet. 3, 5. 114 p. 200. Reliqua vix digna commemoratu *), niſi ut appareat, magnam fuiſſe de illo viro opinionem, de quo non minus fere, quam de Homeri patria certamen eſſet. Non inelegans eſt Claverii ſuſpicio, Patrem noſtri fuiſſe illum Claudianum, de quo Eunapius in Maximo p. 67 extr. *Ἀδελφὰς εἶχε γνησίας, ἃς ἐκώλυεν ἀναγ πρώτας αὐτὸς ὢν, Κλαυδιανόν τε, τὸν καταλαβόντα* **) *τὴν Ἀλεξανδρείαν κἀκεῖ παιδεύσαντα, καὶ Νυμφιδιανὸν, τὸν ἐν Σμύρνῃ περιφανῶς σοφιστεύσαντα.* Non imæ ſortis hominem, cognatum forte Hadriani Præfecti Prætorii, colligas ex 39, 55. Mature ſe in Stilichonis clientelam contulit, & quinque annis, qui primum illius conſulatum præceſſere, illum comitatus eſſe videtur. Mihi quidem illud liquet ex 23, 23 Hinc illa in Stilichonem ſtudia, hinc vehementia in Rufinum & Eutropium, hinc Orientis & Conſtantinopoleos invidia. *Tribunum* fuiſſe, ex Inſcriptione conſtat, quam n. XI repræſentabimus: ſed cujus generis, non dixerim. Militaſſe,

 arma

*) V. G. Quod Florentinum ſuſpicati ſunt nulla forte alia ratione adducti, quam quod librum ſecundum de Raptu c. 34 inſcripſit Florentino.

**) Faſtu quodam Sophiſtico de fama qualicunque & plauſu ſcholaſtico ſic loquitur, ut de capta urbe: hoc dicit Alexandream venit Claudianus, ſcholam aperuit, concurſus juventutis ad eum facti ſunt.

arma tractaſſe non ſatis tuto colligitur ex 39, 51 & 52: poteſt enim ibi etiam aulica militia intelligi: multo minus ex 16, 5, ut ibi monui: aut ex 30, 8 coll. v. 3, ubi Palladium *ſui per aulam ordinis conſortem* vocat. Neque video, unde probetur, interfuiſſe illum prælio contra Eugenium; cum potuerit quæ ſcripſit de illo 7, 89 ex aliorum relatione accepiſſe. Quæ calamitas fuerit quam illatam ſibi ab Hadriano Præf. Præt. in ſcripta ad illum epiſtola n. 59 queritur, propter linguæ vel ſtili, ut videtur, intemperantiam, non dixerim. Non ſatis illum ſibi a mordacitate etiam in magnos viros peperciſſe, docet Epigr. 24 n. 74 quæ ſatirica videtur deprecatio. Magis luculentum vero habemus teſtimonium, Epigramma 30 n. 80, quo ipſo forte iram Hadriani, & alterius magni Patroni ſui, Theodori Mallii, meruit. Ab illo quidem extrema metuiſſe vel cum cauſa, vel in æſtu illo animi, qui decet talem poëtam, ipſe finis laudatæ epiſtolæ indicat. Contigiſſe illud credibile eſt vel juveni, ante quam aulæ Honorianæ carus, & Stilichonis præſertim umbone tutus eſſet; vel poſt calamitatem Stilichonis, quam ſententiam ornat L. Cruſius *) Ceterum aulæ debuit matrimonium, illuſtre, ut videtur ac dives, quo nomine Serenæ Stilichonis uxori gratias agit n. 40. Illas nuptias Alexandreæ celebratas eſſe, intelligimus e v. 55: quo tempore jam gener Serenæ erat Honorius v. 50. Ab eo forte tempore tanto plus ſibi ſumſit in amicitiis magnorum hominum, ut Olybrii, Probini, Gennadii, quos in epiſtolis ad illos ſcriptis n. 41. 42. 43 ſatis tractat familiariter. Nam quod in Rufinum & Eutropium, poſt hujus calamitatem & illius mortem, ita acriter invectus eſt, ut ne Arcadio quidem ipſi ſatis parceret, illud in Stilichonis gratiam fecit, cui ita addictum deditumque apparet, ut ad hiſtoriæ fidem ac dicendum teſtimonium illum admittere in his perſonis, eorumque conſiliis & factis, vix tuto queamus. Nec ſatis nobis aliunde notus eſt viri animus, ut conjecturam facere liceat, quid facturus fuiſſet, (modo ſuperſtes

*) In pulchro opere *The Lives of the Roman Poets* Vol. 2 p. 161 ubi Hadrianum ponit ſucceſſiſſe Stilichoni: & conveniunt hujus tempora. Sed conciliarine poterit etiam *lubrica ætas* poëtæ v. 5? aut ſi de antiqua juvenis offenſione ſermo eſt, potuit hoc omittere in deprecatione Claudianus? Sed non ſatis mihi liquere de Claudiani temporibus, & ſatis poſt Stilichonis calamitatem, jam faſſus ſum ad 31, 67 & 93.

ſtes tum fuerit, de quo certi nihil conſtat *) ſi juſſus eſſet tertium opus in Stilichonem ſcribere ſimile his, quæ in Rufinum & Eutropium dederat, aut iis, quæ Rutilius Numatianus in Stilichonem cecinit itin. 2, 41 ſq. quæque damus ad horum Prolegomenon n. XVII, 2. Tale ſi carmen haberemus noſtri Poëtæ, minor forte de religione viri diſſenſus eſſet **) Et ſic tamen

II. An Chriſtianus fuerit Claudianus? mirum pene eſt diſputari, poſt diſerta illa Auguſtini & Oroſii teſtimonia, quæ laudamus ad 7, 96: poſt precationem, quam tribuit 3, 336 Stilichoni: poſt illud 18, 210 *Non pudet heu Superi?* poſt illam vaticiniorum irriſionem 18, 314. Sed ſcripſit carmen Paſchale n. 95 & Græca illa n. 96 & 97? Sed merito Paſchale carmen illi jam abjudicavit Ge. Fabricius: merito de bona parte minorum, his præſertim, quae damus a numero inde 79, pronunciarunt viri docti, & acerrimus judex Heinſius, aliena videri. Primus editor Barnabas Celſanus plane nihil minorum carminum ſuis in libris habuit. Et ſi quis pertendat, Chriſtianum fuiſſe: dicemus, ex eo illum genere fuiſſe, in quo fuit Auſonius, cujus rationem graphice deſcribit Barth. ad Stat. To. 2 p. 921: vel de quo apud Vopiſcum Saturnino c. 8 Hadrianus Auguſtus ſcribit, *Aegyptum totam* (patriam noſtri poëtæ) *didici levem, pendulam, — illi, qui Serapin colunt, Chriſtiani ſunt, & devoti ſunt Serapi, qui ſe Chriſti epiſcopos dicunt. Nemo illic Archiſynagogus Iudæorum, nemo Samarites, nemo Chriſtianorum Presbyter, non Mathematicus, non aruſpex, non aliptes. Ipſe ille Patriarcha, cum Aegyptum venerit, ab aliis Serapidem adorare, ab aliis cogitur Chriſtum.* Forte pars eruditionis Claudiani fuit notitia rerum Chriſtianarum, jactare illam & oſtentare, pars ingenii.

*) Manifeſtus quidem error eſt in Chronico Proſperi, ubi Probino & Olybrio COSS. mortuus eſſe refertur. Rurſus nec ſatis illud certum eſt, quod ex Evagrii Hiſt. Eccl. 1, 19 p. 276 acute colligebat Tillemontius in Honorio artic. 66. At Evagrius, Theodoſii II temporibus καὶ Κλαυδιανὸν καὶ Κῦρον τοὺς ποιητὰς ἀναδειχθῆναι, h. e. ut Valeſius reddit, *floruiſſe*. Tillemontius igitur ſuſpicatur, poſt caſum Stilichonis in Orientem conceſſiſſe noſtrum, & ibi patriæ linguæ poëſi ſub Theodoſii, qui Arcadio ſucceſſerat, imperio effloruiſſe. Poteſt fieri, probabile eſt, & pulchre congruit cum Cruſii, de qua modo dictum eſt, ſententia.

**) Objecturus enim erat Stilichoni libros Sibyllinos exuſtos, non minus quam Rutilius.

III. Nempe jam de eruditione noſtri aliquid dicendum eſt. Sive is habuit patrem illum Sophiſtam Claudianum, laudatum Eunapio l. c. multum illi diſciplina paterna profuit: ſive alioquin recte uſus eſt opportunitatibus diſcendi, quas tum habuit Alexandrea: undecunque hauſerit doctrinam, doctiſſimis ſuae ætatis adſcribendus eſt. Indicabimus quædam, unde exiſtimare, quibus volupe eſt, ea de re poſſint. Summam quandam ſuae propoſuiſſe videtur, dum laudat doctrinam Mallii Theodori 17, 61 ſqq. qui locus vel ſolus theſauros eruditionis continet atque aperit. Locus ex intima Heracliti philoſophia poëtico ornatu expolitus eſt 2, 424 ſqq. quo etiam illa pertinent, quæ paſſim de Chao & Hade diſputat, vid. ad 5, 525 præſertim ad 33, 55. Philoſophema eſt, quod 35, 305 Parcas & Fatum Proſerpinæ ſuæ in famulatum dat Pluto. Ad Philolaicam Aſtronomian pertinere videntur 1, 1. 3, 11. 8, 286. 26, 236. Multum ultra vulgarem & plebeiam ſiderum cognitionem aſſurgunt, quæ de Martis & Iovis theoria habentur 22, 437. Item illud de VII Zonis 24, 135. Fluvii e mari orti in illud recurrunt 8, 630. De ſexu plantarum ſuaviter canit 10, 65. Sed plena talium ſunt omnia. Scivit, credo, Claudianus, quidquid tum ſciebant homines, & multo plus quam vulgo ſciebant, etiam qui docti habebantur. An forte plus interdum ſit in illius verſibus, quam ipſe ſciret, per diſciplinam, diſputationem, cauſas cognoviſſet? Fieri quidem poteſt, ut poëta aliquis, εὐφαντασίωτος præſertim, vt noſter, dum, quæ ſunt νοερὰ, etiam αἰσθητὰ vult facere, & contrectanda velut præbere ſenſibus, dum in partes ſe omnes vertit, & liberum ſpiritum nunc ad ſuperos evolare patitur & magnum inane percurrere, nunc præcipitat ad inferos, in eas incidat vel cogitationes vel imagines, in quibus plus ſit veri, quam ipſe primo contuitu obſervarat, vel poſtea inde elicit. Sed de hac re forte aliquando agere licebit, ſi poſſim facere, quod aliquoties cum cogitaſſem, alia interceperunt, vt quæ nova vulgo feruntur Philoſophorum vel inventa vel dogmata, ea non eſſe nova oſtenderem, & quod conantur alii antiquis novitatem dare, ego contra antiquitati vindicarem nova. Nondum dixi de illa propria poëtarum ſcientia, Mythologia, in qua ita noſter habitat, ut peccare non nunquam illa jactanda vbique & inculcanda videatur, qua de re deinde, cum de ingenio illius & poëtica facultate agendum erit, aliquid dicemus: hic illud modo obſervamus, habere noſtrum etiam rariuſcula quædam, & non ubique obvia, ut de animalibus Lunæ 24, 288. de bubus

bus Lunæ 36, 403, & textricem Proſerpinam 36, 246. Itaque credibile eſt, illum auctores habuiſſe etiam ubi nondum deprehenſum eſt quos ſecutus ſit. Huc ipſa quoque hiſtoria, quatenus poëtæ ſervit & Geographia *) referendæ ſunt, cujus ubique veſtigia deprehendimus. Quam ipſe utilis ſit ſui temporis hiſtoriæ, viri docti olim obſervarunt. Solus inſtar omnium eſſe poteſt Jacobus Gothofredus, qui hiſtoriarum lumine cum Theodoſianum Codicem egregie, & immane quantum ſupra omnes Legiſtas, illuſtraret, ea in re feliciter etiam Claudiano uſus eſt, cujus rei illuſtre præter cetera ſpecimen eſt ille ad l. 3 ad L. Corneliam de Sicariis juſtus commentarius, To. 3 p. 110 ſqq. ubi Rufini, Gildonis, Gainæ, Bargii factiones explicat. Sed an Chemicus etiam fuit noſter? Eſt quidem illud Claudiani ſæculum, quo illa vel ars vel vanitas invaluit. Eſt Claudianus aliquis in Catalogo Chemicorum Græcorum. Vid. Fabric. B. G. Vol. 12 p. 776, qui addit, de quo amplius quærere, mihi (veri etiam auri ſi non contemtori, amatori certe ſatis frigido), non vacat: *Etiam Latinus Poëta Claudianus in Carmine de raptu Proſerpinæ Chemicum artificium tegit, ſi Jo. Nic. Furichio credimus.* Laudantur hujus hominis quatuor libri Chryſeidos, in quibus videtur illud grande myſterium retexiſſe.

IV. Ut de ingenio Claudiani & facultate poëtica aliquid dicamus a nobis exſpectatur, diſputatio non facilis. Magnum ſane & capax ingenium contigit, quod merito ſuo paſſim viri ipſi magni & ingenioſi laudarunt. Ponamus modo illud Scaligeri patris Poët. 6, 5 p. 321 *Maximus Poëta Claudianus, ſolo argumento ignobiliore oppreſſus, addit de ingenio, quantum deeſt materiæ*, &c. Magnam vim teſtimoniorum congeſſit Barthius, qui vehementer illum admiratus eſt, nec minus magnifice de illo ſenſit Nic. Heinſius. Sed propius, age, illud conſideremus. Maxima vis ingenii in pictura illa elucet, qua poëtæ cenſentur non immerito. Hac vero ita valet noſter, ut optimis quibusque vel comparari poſſit, vel præferri debeat. Juvit illum hac in re tanta rerum naturalium, quanta tum eſſe poterat, cognitio, quæ inexhauſtam viro imaginum & comparationum copiam ſuppeditaret. Hæc in illo tanta fuit, ut modum illius habere difficile eſſet, cum accederet præſertim ingenium patrium, quod Alexandrinum etiam in aliis dicere

 ſole-,

*) Non ſemper tamen ſatis hic attentum fuiſſe, veriſimile eſt: V. G 16, 179.

ſoleo, quale efficere ſtudebant in his, quos Alexandrinas delicias appellabant, pueris & puellis, facile, fertile, & ſolo, quod Nilus ſuus irrigavit, ſimile, idemque cum hilaritate & laſcivia quadam ludibundum; quale in Theocrito, Apollonio, Callimacho, animadvertimus. Hoc genus ut amabilitatem & lætam ubertatem habet primæ ætatis, ita neque a puerilitate alienum eſt, ab illo quod ut Ariſtoteles (Rhet. 2, 12) ait, adoleſcentuli ἅπαντα ἐπὶ τὸ μᾶλλον καὶ σφοδρότερον ἁμαρτάνουσι παρὰ τὸ Χιλώνειον· πάντα γὰρ ἄγαν πράττουσιν· peccant non ſiccitate & ariditate, ſed luxuria, non intra modum, ſed ultra. Accedit τὸ σχολαστικὸν & σοφιστικὸν, quod ineptiarum nomine ſignare Latine loquentibus fas eſt, ſtudium magnum in re etiam parva: docent Sophiſtæ ævi Conſtantinei & Theodoſiani exaggerare laudes & vituperia, de eo quod verum eſt, quod hic decet, non laborant: tum oſtentandæ eruditionis & ubique inculcandæ ſtudium, quod augebat hoc ſæculo ipſa fugientium literarum conditio, & ingruens bonarum rerum ignorantia, cui ſe objicere omni ſtudio dum conabantur homines eruditi, in cacozeliæ quoddam genus, inanemque doctrinæ affectationem incidebant. Ita Caſſiodorus, etiam cum Theodorici Regis nomine ſcribit, toto ſacco effundit antiquitatis cognitionem, & Regem ſemibarbarum facit antiquariæ profeſſorem humanitatis, ac ſcholaſticum declamatorem. Itaque noſter poëta in ſumma ingenii felicitate non poteſt forte abſolvi ab Horatiano crimine (A. P. 34) *Infelix operis ſumma:* ſed habet tamen omnibus paginis, quæ ſummus poëta illi invideat, quæ Virgilius ſcripſiſſe velit: ubique invenias ingentis membra poëtæ. Ipſa illa ſive puerilia ſunt, ſive ſcholaſtica, ſive labentis in barbariem ſæculi vitia, prodeſſe poſſunt: quin nec eſſent vitia, alio loco poſita ſi eſſent. Hac animadverſione præmunitus & quaſi προθεραπευθεὶς qui ad Claudianum acceſſerit, quem non pœnituerit legere adſcriptas ſæpe cenſuras noſtras, cui & Virgilii Horatiique lectio, & quod præcipuum eſt, uſus aliquis vitæ & ſenſus e conſuetudine politorum hominum, vel vivorum vel mortuorum, hauſtus, limaverit judicium, illi nihil nocebit illud νεανικὸν vel παιδαριῶδες adeo, illæ de ſchola ineptiæ, vocemus enim ita, ſi lubet, & reliqua quæ diximus. Impune delectabit illum non modo deſcriptio regiæ Veneris 10, 49. 61. 72. 99 & antri 31, 1; formæ Mariæ 10, 265 & Honorii 11, 1; vitiorum 3, 27; Gildonis 15, 163; equi 8, 554; draconum in ſignis militaribus 5, 177 coll. 28, 566; Amorum ludentium 31, 110; infantiæ Honorii 7, 22 & 8, 152 & 162; tum enumeratio ora-

oraculorum 8, 141; ſignorum tempeſtatis 15, 493 & ſtatim exergaſia illius dicti Homerici εἷς οἰωνὸς ἄριστος &c. ominum inſtantis calamitatis 26, 227; tres unius ſpatii deſcriptiones 15, 159; monſtra omnia advocata ad pingendum Rufinum 3, 280; ſimiles exergaſiæ in Eutropio 18, 196: denique ipſa illa intolerabilis pene 20, 61 Eutropii cum Tiberio & Nerone comparatio. Satira enim potius et irriſione digna res Eunuchus Præfectus Prætorii, quam tantis tragœdiis. Hæc talia non diſſimulavi in annotatione mea, quæ tota hoc ſibi propoſitum habuit, ut & intelligatur Claudianus & proſit: itaque faſſus ſum etiam ſuo loco, non valde mihi placere exordium operis de Raptu Proſerpinæ. Verum etiam hoc non reticendum, non videri perfectum & elimatum illud opus. Quidquid ejus ſit: prodeſſe poſſunt poëſeos ſtudioſis ipſa etiam vitia Claudiani. Non refero in his quod ſolet hiſtorias fingere connubiorum, iisque intexere Venerem & Cupidinem. Condonandum certe poëtæ non Chriſtiano miniſteriis deorum uti. Ceterum merito reſipuit ætas noſtra, & ſuas ſibi res habere iuſſit ſuo cum puero Venerem.

V. Quantacunque vero quis eſſe dicat, Claudiani vitia facile illa compenſantur tum reliquis illius magnis bonis, de quibus dictum eſt, tum præſertim ſententiis vitæ profuturis. Perpetuum illum & ſonorum maxime virtutis præconem obſervamus, inimicum autem vitiorum & caſtigatorem aſperrimum. Unam mihi legat aliquis Theodoſii ad Honorium ſuum orationem 8, 214, & dicat, multumne ad perfectam inſtitutionem regiam deſideretur. Totus, *quantus quantus eſt*, (licet enim pene ſerio dicere in illum verbum, quo Demeæ illudit Syrus) *nil niſi ſapientia eſt*. Demamus Feſcenninos in Honorii nuptias luſus, pauca, nimis, pro ſæculi nempe more, Latine dicta in Eutropium, & quædam in Epigrammatis, quae forte nec ſunt Claudiani: reliqua talia ſunt, ut ea pueris virginibusque regiis cani *), prælegi, explicarique mereantur. Neque Latinitati multum a Claudiano metuendum videtur. Perierat fere, cum ille viveret, ſolutæ orationis eloquentia, niſi Drepanium Pacatum forte eximium velimus habere. Poëſeos illa prærogativa eſt, quod cum imitatione ſuperiorum bonam partem contineatur, diutius ſervavit decus ſuum, non minus in noſtro, quam in Papinio, Martiali, deinde Auſonio, ceteris, quorum proſa oratio ſæculum ſuum ſapit, carmina facile ſe tuentur: nempe ut fuerunt a renatis inde literis plures, qui

*) Vid. Not. ad 6, 1.

verſus Latinos Græcosque facerent bonos, ſolutæ orationis Latinæ eloquentes emendatosque ſcriptores laudare poſſumus paucos, Græcæ forte probabilem nullum. Adde quod nec damnaverim temere, quæ hodie apud ſolum Claudianum leguntur, cum potuerit ille auctores habuiſſe, quibus caremus hodie. Pauca illa, quæ manifeſto ſunt ſequioris ætatis ut illud, *Promiſi quod ſint* 40, 39 evitare facile eſt ei, qui monitus ſciat normam ſermonis eſſe ab aurea ætate petendam.

VI. Hæc cum ita ſint, diu eſt, cum amavi merito ſuo Claudianum, cum de illo edendo cogitavi. Sed, ut fit, non licuit meo mihi arbitratu agere quod liberet. Commode vero accidit, ut hæc occupatio in illud tempus incideret, ubi tali avocamento opus haberet bonus civis, cum bellum, quo miſere Germania in ſua ſævit viſcera, & quaſi non ſatis eſſet mutuis graſſari cædibus, externos etiam ad perniciem ſuam advocat, ſeni homini quietis & amanti & indigenti, ſuadere videretur facere, quod Athenodorus ille Philoſophus in Spectri Athenienſis exſpectatione feciſſe dicitur *): *Ipſe ad ſcribendum animum, oculos, manum intendit, ne vacua mens audita ſimulacra & inanes ſibi metus fingeret — Ille non tollere oculos, non remittere ſtilum, ſed obfirmare animum, auribusque prætendere.* Sed addendum etiam honoris literarum cauſa illud eſt, non hic accidiſſe mihi hoc agenti, quod Athenodoro, non ſuperveniſſe effigiem horribilem, quæ *ſcribentis capiti catenis inſonaret:* ſed ſuperveniſſe aliquoties Duces Gallicos, in quorum poteſtate tum eramus, quantum metuendos ob id ipſum, tantum ob humanitatem ſuam, & literarum, & omnis pulchri amorem, amabiles. Nominari ſe patiuntur, puto, Viri Illuſtriſſimi, Muyeus Eques & Comes Orlickius, qui aliquoties ad lucernam ſcribenti cum obrepſiſſent jucunde, nec me diſcedere plane paſſi ſunt, honoris illorum cauſa ab opere, aut forenſem veſtem ſumere: ſed ſuaviter conſumta inter ipſos libellos meos hora in ſermone de literis aliisque rebus a bello ſejunctis, diſceſſerunt ita, ut vix egredi me cubiculo deducendi cauſa permitterent, gradu autem primo ſcalarum prohiberent, quam ſolam mihi vim ab illis factam memini. Redeo ad Claudianum & meum in illo in ſcenam quaſi reducendo conſilium. Huius duo velut capita conſtitui, ut darem verba ſcriptoris, quantum ejus mea opera

*) a Plinio Epiſt. 7, 27. 7.

opera fieri poſſet, emendata, ac talia qualia ab ipſo literis commendata eſſe, vero ſimile ſit; deinde ut ea adnotatione perpetua explicarem, quo intelligi, & ad vitæ aliquem uſum transferri etiam a mediocriter doctis vel occupatis, ſine multo labore aut diſcurſu ad alios libros, poſſint.

VII. Quantum ad priorem illam partem, ſemper mihi obverſatum eſt illud, quod Jo. Friderici Gronovii verbis placet eloqui, quem virum ab eo inde tempore admiratus ſum, quo aliquid in literis intelligere ſum viſus. Scripſit ille ad Nic. Heinſium juvenem iſta *), *Ego a prima ætate in lectione veterum id potiſſimum habui, ut mei mores emendarentur, non ut apices & puncta librorum. Si interim frequenter legendo eo profecimus, ut genium capere ſcriptoris, ipſumque ſua mente & ſtilo donare poſſem, in lucro deputavi. Barbari ſunt, qui non puram aquam atque ingenuam, quam turbidam ſordibusque permixtam bibere malunt. Sed nihil infelicius magiſtris, qui in literis & ſyllabis conſenuerunt, pulicum ſaltus metiuntur &c.* Itaque cum viderem, magnam jam diligentiam adhibitam ab illo Latinorum poëtarum ſoſpitatore Heinſio, ut qui ubique erant per Europam libri MSS. eos excuteret, omnique illorum conſiderata varietate, quæ ad ſuam poëtæ integritatem reſtituendam maxime viderentur facere, eligeret: verſus Claudiani ex ipſius exemplo prioris editionis (quod emendatius ſub oculis Gronovii excuſum eſſe deprehendi) exprimendum dedi typographis, mutatis modo illis locis, quos ipſe in ſecundis curis mutari juſſerat Heinſius, aut in quibus ab illo diſcedendi juſtas me cauſas habere putavi, quas adnotare non neglexi. De notata ab illo, vel obſervata aliunde varietate lectionis, quæ ſententiam mutaret, prudens nullam omiſi: & in toto hoc genere malui peccare in eam partem, quæ tutior eſt. Sed nolui deſcribere hanc partem Heinſianæ adnotationis, qua ille omnes plerumque codices nominatim citat, tum ea ratione, quam mox dicam, tum quod in magna & proxima exſpectatione eſt Burmanniana editio, quæ omnem illum Heinſianum apparatum, & quem jam habemus, & quem ille poſt A. 1665 collegit, continebit ſine dubio, & forte alia multa id genus collectanea, unde quantum cuique talium cupido volupe erit, licebit ſumere. Hæc etiam cauſa eſt, cur in Codicibus Guelferby-

Du-

*) Sylloges Burm. To. 3 ep. 2 p. 5.

tanis nolui ultra negotium faceſſere Bibliothecario Sereniſſimi Ducis, Hugoni, viro præſtantiſſimo, qui lubens volensque hoc mihi, vetulo doctori, didactron perſoluturus erat, ut omnes Claudiani, quæ ſunt in illis theſauris, membranas mea cauſa cum pulviſculo excuteret. Animadverti enim in his, quae ille ſpeciminis cauſa miſerat, in centum locis, qui diverſum aliquid ab Heinſiana lectione haberent, vix unum alterumque eſſe, cuius non aliunde obſervata varietas eſſet, ne unum forte unde melior fieri uno apice Claudianus me judice poſſet. Igitur pauca de illis retuli (maxime ad n. 21 & 33) laboris autem reliqui gratiam feci viro, qui melius & majori cum decore & emolumento literarum, collocare bonas horas poſſit. Ceterum ea in primis exemplaria typis expreſſa diligenter contuli, quæ cum olim jam rara fuerint, metus eſt, ne paullatim plane intereant, ut Vicentinum, Viennenſe Camertis, & Baſileenſe Iſingrinii: hoc præter cetera, cum, ob adſcriptas margini varietates, quas brevitatis cauſa omnes ſigno Cujacianarum notavi *), tum eas quoque, quas typographus appoſuerat, tamen nunquam eſſet dimittendum ex oculis. Quæ cum ita ſint, habebunt certe hic etiam, in noſtris exemplaribus, docti & ingenioſi homines hylen, in qua emendatricem divinatricemque illam Criticam exerceant, in qua non multum deſiderent operoſam (quam minime alias contemno) ſingulorum codicum indicationem.

VIII. Hic locus eſt univerſim aliquid de Varietate lectionis Claudianæ diſputandi. Non eſt illa ſemper, ne plerumque quidem, plane monſtroſa & talis, quæ ſtupori atque ignorantiæ vel ſomno librariorum debeatur: ſed plerumque emendatorem potius olet, ut ſuſpicer, aut fuiſſe olim Codices duarum pluriumve ipſius poëtæ prælectionum, aut certe voluiſſe ſubinde deſcriptores, non mercenarios, ſed qui ſibi codices pararent, in quos plus ſibi juris ſumerent ſcilicet, (quod Catonis & Palladii fatum fuiſſe, mihi, ante hos viginti aliquot annos in illis verſanti, liquebat) velut ingenii certamen cum poëta inire, & quomodo variari poſſet oratio, oſtendere. Speciminis cauſa eſſe poteſt inſignis illa varietas propoſita 10, 7. Sed placet hic pluſcula velut per lancem ſaturam proponere, quæ non modo obſer-

*) Conf. quæ de his libris dicentur horum Proleg. n. XII ad A. 1510 & 1534.

ſervationem de Claudiano noſtram confirment; ſed in univerſum tractantibus poëtas utiles eſſe poſſint. C. 3, 261 *letiferos* nemo ſanus mutavit in *peſtiferos* & contra, quod vitioſum putaret alterum. Talia ſunt 5, 117 *Et quamvis præſens tumor*, pro quo alius *Et petulans animis tumor;* & 5, 261 *Tradimur* — *ſpernis*, & *Prodimur* — *tradis;* & 5, 479 *ad rigidi*, & *ad mala mox*, & quæ alia ibi eſt varietas. *Nidos, natos, pullos* 6, 5 non peperit ſtupor, ſed variandi ſtudium. Eadem ratio 7, 82 ubi *cæſi terga abſorbere* & *celſi tabo ſordere juvenci* neque auris neque oculus aberrans confundere potuit. Et 8, 591 ubi plures deſcriptorum conjecturas notavimus. *Civiles neces* & *Imbelles notas* 15, 430 non deberi indoctis librariis, apparet. Inter nomina Sardiniæ vera docte fluctuant libri 15, 508. Inter *Lageis* & *Pellæis* 18, 483. Illud *accipit* & *adſpicit magiſtratum* 18, 486 poteſt ab errore eſſe, ſed nec a conſilio abhorret. *Exundet* 20, 18 eſt correctio τῷ *Areſcat* vel contra. *Laterum*, *lacerum*, *Latium* diverſas relationes habent 21, 282. Talia ſunt, h. e. emendationes, certamina, variationes 22, 137 & 187 & 331. Manifeſtum exemplum ibid. 441: & illud, quod 24, 347 duo verſus in unum contracti, aut unus dilatatus in duos. A correctoribus eſt varietas 26, 462 & 542. Certamen poëticum 28, 428 & 431. Notabilis in hanc rem locus 29, 193 & 31, 28, & plurimi ſine dubio alii. Volui enim ſpecimina modo hinc inde enotare, unde, quantum ſibi licere deſcriptores putaverint, queat intelligi. Editores plerique hoc videntur ſibi juris ſumſiſſe, non ut uni alicui præcedentium exemplarium ſimpliciter fidem ſuam addicerent, ſed ut ſuo uterentur judicio alii aliis modeſtius audaciusve. Certe non memini me in his quibus uſus ſum editionibus duas invenire plane ſibi per omnia conſentientes: itaque nec conſtituere ſectas, claſſesve licuit, nec, ut nunc res eſt, auctoritatibus plurium pauciorumve codicum aliquid decernere.

IX. Verum feci, quod modo dicebam: ſecutus ſum Heinſianam editionem: ſed ita tamen, ut nec religioni mihi ducerem ab illa nonnunquam, revocanda præſertim veteri lectione, diſcedere, cujus rei exempla quædam hic pono, ut eo facilius & breviori velut via poſſint, qui volent, de ratione noſtra judicare. Inſpiciat ergo, cui placet 8, 270 & 293 & 329 & 438 & 481 & 486, denique 636 ubi verſum repoſui, omiſſum ab Heinſio. Sic ſuperior revocata lectio 10, 49: ſed

ſed v. 242 mutatio ſuſcepta contra lectionem omnium. Rurſus 17, 20 diſceſſum ab Heinſio, & 261, itemque 18, 450 & 21, 200, & 22, 117 & 147 & 189 & 289 ac 441. Porro 24, 64 & 28, 405. 511. Sed quod ibi 611 *ſecreti muneris* habere Heinſius ſolus dicitur, illud ad priorem modo editionem pertinet: altera enim nobiſcum *numinis* habet. Sed 35, 226 neceſſario deſerendus fuit Heinſius. Contra libros omnes tentatum, certe receptum, præter l. c. nihil recordor, niſi forte 36, 361: ex uno autem libro 36, 393 & forte paſſim. Hæc indicant, nos ſeorſim etiam ſentire ab Heinſio auſos, ſed conſervata ſemper ea, quam & aliis & nobis debemus, modeſtia. Hæc de lectione conſtituta.

X. Jam de annotatione noſtra, (quas *notas* vocari conſuetudo pervicax contra uſum vetuſtatis evicit) aliquid dicendum eſt. Cum legi cupiam Claudianum & intelligi, & ad uſum vitæ transferri, non ab his, qui multo uſu hoc aſſecuti ſunt, ut nusquam hæreant, vel tantum in iis locis qui difficiles admodum explicatus habeant; ſed ab his vel maxime, quorum aut ætas, aut educatio & ratio ſtudiorum, aut vitæ genus & occupatio, illos impediunt, quo minus primo obtutu aſſequantur, quæ vel ab hiſtoria vel ab alia parte eruditionis repetita præſto eſſe debent intellecturo poëtam, doctum ſane & nihil temere dicentem, quod non vel eruditum lectorem poſtulet, vel faciat: his ergo cum commodare ſtudeam, poſui non ea in quibus ipſe oſtendere doctrinam poſſem, quod nunc ſerum eſſet in homine duodeſeptuageſimum annum nuper ingreſſo, &, ſi quando tempeſtivum fuit, alias factum eſt: ſed quæ explanarent ſenſus poëtæ, ſive de interioribus literis aliquid ad eam rem depromendum eſſet, (V. G. 18, 277. 24, 135 & 287, it. 33, 16 &c.) ſive illa ἐγκύκλιος παιδεία & communis eruditio ſufficeret; ſive dictum eſſet ab aliis ad Claudianum, aliisque in libris aliorum vel meis, ſive nunc demum ſtudio meo repertum. Non volui Commentarios ſcribere collectos undique, aut locos communes, non volui dictionem poëtæ congeſtis aliorum poëtarum formulis illuſtrare; ſed cum illud volui efficere, quod modo dicebam, poëta ut intelligatur: tum judicio meo juvare volui juniorum judicium, quid pulchrum atque decens, & ſummorum poëtarum ſimile putarem, oſtendendo; & contra ea, ubi aberraſſe illum a natura, a magnis exemplis, a decoro, arbitrarer, cum fide indicando. Hæc mihi cum haberem propoſita, fieri potuit,

ut

ut ponerem, quia evitari non potuit, vt non ponerem etiam, quæ bona pars lectorum ſibi non putet neceſſaria. Et velim ex eo genere eſſe quam plurima, quæ ſibi quoque in mentem venire abſque mea opera potuiſſe, ingenioſi homines; quæ ſe aliunde quoque didiciſſe, docti, arbitrentur. Multo equidem hoc malim, quam illud, quod ſæpe conqueri ſtudioſos memini, in magnis etiam voluminibus, in magna mole rerum & verborum, quibus facile carere poſſent, ſe deſiderare lucem eam, quæ umbras ab hiſtoriæ, mythologiæ, geographiæ, antiquitatis, ignorantia offuſas diſcuteret. Ceterum illos priores rogatos velim, ut ante quam noſtrum exemplum in manus ſumunt, purum & ſolum quodvis non nimis breve carmen poëtæ legendo vires ſuas experiantur: qui hoc ubi fecere, nihil in noſtris invenient, quod juvet, illi his ſe carere poſſe & ſciant & gaudeant. Si cui vero interdum deſtituiſſe lectorem videar, & tacere, ubi is aliquid adnotationis exſpectaret, ille Indicem adeat magno ſtudio confectum ab homine ſuo mihi ingenio, virtute, doctrina cariſſimo *Nicolao Niclas*, qui iſto labore, niſi mea me fallit opinio, multo majoribus quæ aliquando ipſi debebunt literæ muneribus præluſit. Nempe non temere puto futurum, ut explicandi opera non nunquam deſideretur, niſi in his quæ ſingulis nominibus vel verbis conſtant, quæque ſatis mihi erat uno in loco declarare, quanquam ego malui hic etiam in partem potius tutiorem peccare, quam plane inexplicatum dimittere, quod opera illa putarem indigere. Feci hic etiam, quod deberi puto adoleſcentiæ, ut indicarem candide ſi quid non intelligerem, eaque re vel ſolarer eos, qui me tacente ſe infeliciores ingenii vel doctrinæ putare poterant, vel excitarem attentionem eorum, qui me aut doctiores ſunt, aut feliciores. Cum enim mihi contigerit juveni, vt viderem non nunquam, quæ ætate atque uſu longe me majores fugerant: improbus ipſe mihi videar, ſi non credam, in hoc declivi ætatis conſtituto multa mihi elabi poſſe, quæ alii annis viribusque florentes labore non magno aſſequantur.

XI. Catalogus editionum Claudiani ſtudio *Nicolai Niclas* *excerptus* ex libris, quorum Syllabus in fine ponitur. Quibus ſignum * appoſui, de iis agit Indiculus n. XII propoſitus.

A. *CLAU*

A. *CLAUDIANI OPERA*

*1482. f. non minus eleganter, quam diligenter impreſſit Jacobus Duſenſis, Vicentiæ.
(edita ſunt ſtudio Barnabæ Celſani) C. B. R. & aa.

1493. 4. emendata per Thadæum Ugoletum, impreſſa per Angelum Ugoletum Parmæ. C. B. R. aa.

1495. 4. emendata per Thadæum Ugoletum Parmenſem, impreſſit Jo. de Tridino alias Tacuinus Venetiis. Harl. aa.

1496. f. Vicentiæ. Maitt. qui & præcedentes habet.

1498. f. ſ. l. Hanc laudat quidem ex Fabricio Maitt. ſed metuo, ne ſit error undecunque objectus Fabricio.

1500. 4. emendata per Thadæum Ugoletum, impreſſa per Chriſtoph. de Penſis Venet. Harl. aa.

*1510. 4. accuratiſſime recognita per D. Jo. Camertem typis Hieron. Victoris Philovallis & Jo. Singremii, expenſis vero Leonh. Alantſe. Viennæ Auſtr. Maitt. aa.

*1519. 8. impreſſa per hæredes Philippi Juntæ. Florentiæ. B. Sm.

*1523. 8. in ædibus Aldi & Andr. Aſulani Venet.
(ex recognitione Franciſci Aſulani) mm.

1530. 8. apud Simon. Colinæum Pariſ.
(in Cat. Bibl. Sarrazianæ; editio ſummopere accurata, dicitur)

*1534. 8. ad veterum exemplarium fidem excuſa, & eorundem beneficio locupletata. Ex ædibus Jo. Bebelii, Baſileæ. C. A. V. aa.
(ex emendatione Mich. Bentini & Joh. Honteri.)

1535. 8. apud Sebaſt. Gryphium Lugd. C. Sarr.
(per P. Crinitum ac Volateranum. Eſt in Bibliotheca Caſſellana.)

1538. 8. cum notis M. Ant. Delrio. Lugd. B. Bodl.

1548. 16. apud Sebaſt. Gryphium Lugd. C. Boze.

1549. 8. in Ruffinum libri 2 de bello Gildonico lib. 1. cum aliis eiusdem. Florent.
(Attulit hanc edit. Georg. Draudius in bibliotheca claſſica Francof. 1625. 4 p. 1039: ſed metus eſt, ne erratum ſit. mihi quidem videtur eadem editio eſſe cum illa 1519, certe idem eſt titulus.)

1551. 8. cum Delrio notis, apud Beringos fratres Lugd. Bodl. aa.

1561.

1561. 12. a Crinito, apud Hæred. Seb. Gryphii, Lugd. Menck. aa.
*1571. 16. per Theod. Pulmannum ex offic. Chr. Plantini Antverp. C. B. R. aa.
*1572. 16. ad opera-Martini Antonii Delrio notæ, ex offic. Chr. Plantini, Antverp. C. B. R.
1585. 16. per Theod. Pulmannum cum not. M. Ant. Delrio ex offic. Chr. Plantini. Antv. C. B. R. aa.
1589. 12. per P. Crinitum, apud Ant. Gryphium, Lugd. Hulſ. aa.
1590. 8. apud S. Colinæum, Paris. Hulſ.
1596. 12. per Theod. Pulmannum cum Delrio notis, ex offic. Plantin. apud vid. & Joh. Moretum, Antverp. Bun. aa.
1598. 12. apud Anton. Gryphium, Lugd. Mark.
*1602. 4. cum annotatt. perpetuis Steph. Claverii. acceſſere ejusdem coronis miſcella ad Claudianum; J. Parrhaſii ſelecta, & M. Ant. Delrii * notæ, Pariſiis exc. N. Buon. mm.

* in C. B. R. eſt Doleti, per merum errorem.

1602. 12. ex recenſione Theod. Pulmanni c. n. M. A. Delrio, apud Moretum Antv. Menk. aa.
*1603. 4. apud vid. Guil. Chaudiere, Pariſ. Draud.
*1603. 24. ex emendat. virorum doctorum ex offic. Plant. Raphelengii. C. B. R.
1603. 8. Lugduni. Bodl.
1606. 12. ex recenſione Pulmanni, Aurel. Allobr. Anon. (a qua non videntur diverſæ duæ proximæ.)
1606. 12. Lugduni. B. L. B. a.
1606. 16. Lugduni ſumtibus Jacobi Rouſſin. (hic Gottingæ apud Ven. Heilmannum.)
1607. 8. cum Annotatt. Tho. Dempſteri. Flexiæ, Barb. aa.
1607. 12. ex officina Plantin. Raphelengii. Salth. aa.
1608. 16. apud Moretum Antv. Draud. (forte eadem eſt cum antecedente.)
1611. 12. per Theod. Pulmannum una cum M. Ant. Delrio notis. Antv. Benteſ.
1612. 8. cum animadverſionibus C. Barthii, in bibliopolio Willieriano, Hanoviæ. mm.
1612. 8. eadem editio recuſa, apud Heuſman. Bremæ. Draud. (novus titulus.)
1612. 24. Genevæ. C. Elz.
1612. 8. a Pulmanno, Col. Allobr. Osb.

1613. 12. diligentia Theod. Pulmanni Colon. ap. Caſp. Bellerum. Draud.

(Hæc & præcedens una eademque eſſe videntur.)

1616. 12. apud Plantinum. B. L. B.

1616. 24. ex emendatione virorum doctorum, ap. Sanlecque, Pariſ. Thuan. a.

1617. 8. Theod. Pulmanni diligentia reſtitutus & a Marc. Ant. Delrio notis illuſtratus. apud Hier. Verduſen & Plantin. Antv. Bun. a.

1620. 16. Jul. Cæſ. Scaligeri, Adriani Turnebi, & Marc. Ant. Delrio obſervatt. illuſtrata. apud Ludov. Kœnig. Baſil. Draud.

1620. 24. ex optimorum codicum fide. ap. Guil. Janſſonium. Amſterodami. C. B. R.

1620. eadem editio repetita Aug. Munat. Carpz.

1622. 12. apud. Sam. Criſpin. Genevæ.

*1628. 16. Amſtelodami. Osb. a.

*1630. 16. ex optimorum codd. fide apud Guil. Blæuw. Bun.

1639. 16. ex optimorum codd. fide apud Jo. Janſſonium. Amſtel. Smith.

1640. 4. Aur. Allobr. Bodl.

*1641. 12. cum not. Nic. Heinſii Lugd. Bat. mm.

*1650. 4. animadverſionibus illuſtrata a Caſparo Barthio. apud Jo. Naumannum. Francof. mm.

*1650. 12. cum notis Nic. Heinſii, ap. Elzevir. Lugd. Bat. mm.

1650. 24. Amſtel. apud Lud. Elzev. Cat. Elzev. aa.

(quantum obſervare potui hæc diverſa eſſe debet a priori: forte notis caret.)

1653. 16. optimorum codicum fide reſtituta, ap. Jo. Pet. Cardum, Mediol. C. B. R.

1659. 8. cum not. var. per C. Schrevelium, apud Elzevir. Amſtel. Cat. Elzev. aa.

*1665. 8. cum not. variorum accurante Corn. Schrevelio, ex offic. Elzevir. Amſtel. mm.

1668. 8. cum not. varior. per Schrevel. Amſtelod. Menarſ. aa.

1677. 4. interpretatione & annotationibus illuſtravit Guil. Pyrrho, in uſum Delphini. Fred. Leonard. Pariſiis. C. B. R. aa.

1677. 12. ex emendatione Nic. Heinſii, apud Dan. Elzev. Amſtel. Harl. aa.

1688.

1688. 8. ex emendat. Heinſii, Amſtel. Osb. bis.

1691. 8. Claverii, Dempſteri & Barthii ſcriptis, maximam vero partem notis Dan. Hartnaccii illuſtrata. Lubecæ. Uffenb. aa.

1701. 12. eadem editio repetita Lubecæ, ap. Jo. Wiedemeyerum. C. B. R. aa.

1715. 12 cum notis ad modum Minelli, ap. Weidem. Lipſ. Geor.

1734. 8. quæ extant Nic. Heinſius recenſuit, ac notas addidit, quibus accedunt variorum Commentarii, addita ſunt in calcem poëmata incerti Auctoris. Patavii. Geor.

f. a. & f. in Claud. Herman. Buſchius. Coloniæ. Draud.

B. *CLAUDIANI OPERA IN COLLECTIONIBUS*

Corpus omnium veterum poëtarum Latinorum ſecundum ſeriem temporum. Lugd. 1603. 4 II Voll. & Genevæ 1611. 4 II Voll. & Aur. Allobr. 1640. 4.

Opera & fragmenta veterum Poëtarum Latinorum profanorum & Eccleſiaſticorum Londini, apud J. Nicholſon, B. Tooke & J. Tonſon. 1713 II Voll. f.
(edidit Maittaire.)

Corpus Poët. Lat. cum verſione Ital. Mediol. 1731 ſq. 4 T. XI. XII. XIII.

C. *CLAUDIANI CARMINA SEPARATIM EDITA*

1500. f. raptus Proſerpinæ cum notis Jani Parrhaſii. Mediol. Cat. B. Ultr. aa.
(Vid. Joſ. Anto. Saxii hiſt. literario-typogr. Mediol. p. 608 & 612.)

1505. f. de raptu Proſerpinæ cum J. Parrhaſii Commentar. ſequitur Apologia Jani, contra obtrectatores per Furium Vallum Echinatum ejus auditorem. impr. per Jo. Angel. Scinzenzeler, ſub impenſis Jo. Jacobi & fratrum de Lignano. Mediolani. C. B. R. aa.

1511. 4. de raptu Proſerp. impr. per Ant. Bonnemere impenſis Pontii le Preux. Pariſ. Maitt. aa.
(*Eſt & penes me I. M. G.*)

1514. 4 Erphurdiæ in officina Induſtrii Ioannis Cnappii. (*Eſt penes Ampliſſ. Duvium Hannoveræ.*) Argumentum in librum primum *Pierius Hypſila Aeginenſis* concin-

cinnavit: *Dux Erebi Pluto molitur bella Tonanti* &c. Ad carmen *Omnia quæ ſenſu* (nobis 27) *Theophilus Chalcondyles Athen. Demetrii F.* appoſuit iſta: *Hos Elegos alieniſſimo loco inſeruit imperitia librariorum, qui, dum putant, ſuperiorum exemplo, tertium quoque librum carere præfatione non oportere, qualemcunque adjecerunt.* I. M. Geſnerus.)

1517. 4. de raptu Prof. cum Comment. Parrhaſii per Jo. Gourmontium. Pariſ. Bun. a.

1520. 4. de raptu Proſerpinæ. Colon. Hulſ.

1536. 4. de raptu Proſerpinæ. Buſciducis. Hulſ.

1539. 4. J. Parrhaſii in Claudiani de raptu Proſerpinæ libros Commentarius cum textu: acceſſit Claudiani vita ab eodem ſcripta, in officina Rob. Winter. Baſil. C. B. R. aa.

1620. 4. de raptu Proſerpinæ. Colon. Carpz.

1684. f. in Cl. Claudiani libros de raptu Proſerpinæ commentaria Nic. Biſſii addita textus in Italicos verſus translatione, ex typogr. Lud. Montiæ, Mediolani. Bun. aa. Bibl. Gotting.

*1675. 8. Panegyris in tertium Conſulatum Honorii Auguſti, cum notis Vorſtii. Lipſiæ. Bodl.

1706. 4. Panegyricus in IV. Honorii Conſulatum diſſertatione publica illuſtratus a Jo. Caſp. Khunio. Argent. Bun. aa.

— — Epigrammata ſelecta cum notis ejusd. ib. Bodl.

* * *

*ſ. a. in 4. Cl. opuſculum de raptu Proſerpinæ quale invenitur, nam ultimum volumen apud nos non exſtat. Lipſiæ. Vid. Jo. Henr. Leichius de origine & incrementis typographiæ Lipſienſis p. 105.

ſ. a. in f. Claudiani Siculi viri in primis doctiſſimi, de raptu Proſerpinæ Tragediæ duæ heroicæ. De quo libro Maitt. Ann. typ. I p. 753 hæc dicit: Hujus editionis Character Joannis de Weſtphalen Characterem ferme refert. Claudiani tres de raptu Proſerpinæ libros in duas heroicas Tragœdias, conſtantes tribus Actibus ſingulas, vir quidam neſcio quis artificioſe diſtribuit, poëtæque ipſa verba integra ordinemque inviolatum ſervavit. conf. Ej. Ann. Typogr. T. I p. 383-385 pr. ed. ubi ſpecimen Tragœdiæ exhibetur.

1518. 4. in Rufinum libri II Vindobonæ. *Eſt in Biblioth. Gotting.*

D. *CLAU*

D. *CLAUDIANI CARMINA CUM ALIIS EDITA*

C. Plinii ſecundi epiſtolæ & Panegyricus Trajano dictus; item Pacati, Mamertini Nazarii & Claudiani panegyrici omnes emendati, adjectis Iſaaci Caſauboni in epiſtolas notas. Pariſ. typ. H. Steph. 16. 1591. C. B. R. & 1604 ib. 12. Bun. aa.

Epigrammata pleraque invenias etiam in Caſp. Dornavii Theatro ſapientiæ Socraticæ Joco-Seriæ. Hanov. 1619 f.

Epigrammata multa habet etiam liber cujus titulus eſt: picta poëſis; ut pictura poëſis erit. Lugduni 1552, apud Bonhomme. & Picta poëſis Ovidiana, theſaurus propemodum omnium fabularum poëticarum variorum auctorum, cum præfatione El. Reuſneri, Francof. 1580.

Carmina de fontibus Apponi ſunt p. 19 inter Scriptores de Balneis. Venet. 1553 f.

(Hermanus von der Hardt portentoſo operi, cui titulum fecit, *Tomus I in Jobum, hiſtoriam populi Iſraëlis in Aſſyriaco exilio* &c. Helmſtadii 1728, f. attexuit *partem ſecundam in Symbola Jobi: Claudiani & Muſæi Symbola illuſtria in hiſtoria Byzantina & Romana* &c. a p. 499-645. Quid ſperare poſſit, ſi quis legere audeat opus, guſtum capere quis poteſt ex hac brevi ſumma, quam verbis ipſius expreſſam damus: 1) *De piis fratribus Amphinomo & Anapi, quorum apud Catinam in Sicilia ſtatuæ: in Arcadii & Honorii concordiam.* 2) *De mulabus Gallicis, in Rufinum cum Alarico conſpirantem.* 3) *Phœnix in Byzantium & Arcadii imperium a Rufini tyrannide liberatum.* 4) *Magnes, in Arcadii & Honorii concordiam pro debellando Gildone, Libyæ tyranno.* 5) *Nilus in Romani imperii potentiam, milite proprio & perpetuo.* 6) *Torpedo in Eutropii, Byzantinæ Curiæ moderatoris, exilium.* 7) *Hyſtrix, in Alanum fortem belli ducem pro Romanis.* Non eſt opus plura addere: ex hoc ungue Leonem: ex ipſis titulis Hardtium agnoſcere licet, doctiſſimum hiſtoriæque antiquæ omnis peritiſſimum virum; ſed in quo dubitare ſolebam interdum, bona ne fide ipſe deliraverit, an ludibrio

 ſibi

ſibi habere alios voluerit, qui vel probarent illa commenta, vel ſerio oppugnarent. I. M. Geſnerus.)

E. *CLAUDIANI OPERUM VERSIONES*

α *Italica.*

1716. 8. le Opere tradotte in Verſi ſciolti, ed arricchite di erudite Annotazioni da Nicola Beregani. Venezia per l' Ertz B. Sm.

eadem comparet

in corpore Poët. Lat. cum verſ. Ital. Mediol. 1731. To. XI. XII. XIII.

β *Anglica.*

1628. 4. Claudian, translated by L. Digges. Harl. III p. 365.

F *CLAUDIANI CARMINUM VERSIONES.*

α *Græca.*

1619. 4. Cl. Clandiani de Amphionii & Anapii fratrum ſtatuis, & in Sphæram Archimedis Epigrammata, metaphraſi metrica Græca Fed. Morelli Profeſſorum Reg. Decani reddita Pariſiis ex typogr. J. Libert. C. B. R. aa.

β *Italicæ.*

1553. 8. il ratto di Proſerpina, tradotto in verſi ſciolti da Livio Sanuto. (ſenza luogo e nome di Stampatore.) B. Sm.

1586. 4. il ratto di Proſerpina tradotto in ottava rima da Gio. Domenico Bevilacqua &c. in Palermo per Gio. Franc. Carrara. Capp.

1684. f. cum Latinis Commentariis Nic. Biffii edita etiam textus in Italicos verſus translatio.

1714. 8. il rapimento di Proſerpina tradotto (in verſi ſciolti) da Marcantonio Cinuzzi. Siena per il Bonetti. B. Sm.

ſ. a. 4. dell Ratto di Proſerpina in verſi ſciolti del Barbo. Padov. Osb.

1556. 4. la Fenice tradotta in verſi da Tito Giovanni Scandianeſe. Venezia, per Gabr. Giolito. B. Sm.

1622. 8. la Fenice tradotta da Ignatio Bracci con alcune conſiderazioni. Macerata per P. Salvioni. B. Barb. a.

γ *Anglica.*

1741. 8. Claudian's Hiſtory of Rufinus: with ſeveral ſelect pieces out of other Authors (viz. Mount Aetna deſcribed and an Account of its Eruptions &c.) translated by Mr. Hughes. Oſb. ſæpe.

(Alteram translationem poëticam operis de raptu Proſ. memorat Cruſius in opere de vitis Poëtarum Ro. T. 2 p. 178 *I ſhall ſubjoin Mr.* Eusden's *Translation, which though in ſome parks a little paraphraſtical, has more of* Claudians *ſpirit in it than Mr.* Hughe's, *and therefore will be more acceptable to the* Engliſh *Reader.*)

δ *Gallica.*

1658. 12. Claudian Proſerpine, poëme par Nicole. Faris. Geor.

ε *Germanica.*

1756. 8. Gedicht wider den Rufinus, mit einiger Freyheit in deutſche Verſe überſetzt, und nebſt verſchiedenen eigenen Sinngedichten ans Licht geſtellet vom Myriander. Nürnberg.

G. *CLAUDIANI CARMINUM VERSIONES IN ALIIS LIBRIS*

Lettres miſſives de Mes-dames Des-Roches, avec le raviſſement de Proſerpine, pris du Latin de Clodian; & autres imitations & meſſanges poëtiques. Paris, Abel l'Angelier. 1586.

Les oeuvres du Preſident Nicole, contenant diverſes pieçes choiſies traduites en vers François de Martial, d'Horace, Ovide, Seneque, Claudien, Catulle; les Satires de Perſe; l'Adonis du Cavalier Marin &c. Paris, chez de Servy 1681. 12 II Voll.

SYLLABUS NOTARUM

a. & alius.
aa. & alii.
An. Catalogus bibliothecæ Anonymianæ & Dan. Des-Marets Lugd. B.
B. bibliotheca.
B. A. V. index manuſcriptorum Biblioth. Auguſtanæ cum append. 1675. & Catalogus ampliſſimæ reipubl. Auguſtanæ. Aug. Vind. 1623 f.
B L. B. Catal. bibliotheæ Univerſit. Lugd. Bat. f.
B. Ultr. Catal. biblioth. Trajectino-Batavæ f.
Barb. index bibliothecæ Barberinæ Rom. 1681 f. II Voll.
Benteſ. bibliotheca Benteſiana Amſt. 1702. 4.
Bodl. Catal. impreſſ. librorum biblioth. Bodlejanæ Oxon. 1738 f.
Boz. Catalogue des Livres du Cabinet de M. de Boze. Paris. 1753.
Bun. Cat. bibl. Bunavianæ 4.
C. Catalogus.
C. B. R. Catalogue des Livres imprimés de la Bibliotheque du Roy. Paris f.
C. Elz. Catalogus librorum, qui in bibliopolio Dan. Elſevirii venales extant. Amſt. 1681.
Capp. Catalogo della libreria Capponi. in Roma 1747. 4.
Carpz. bibliotheca Carpzoviana. Lipſ. 8.
Draud. Georgii Draudii bibliotheca claſſica Francof. 1625. 4.
Geor. Georgi Bücher-Lexicon.
Harl. Catalogus Bibliothecæ Harleianæ Lond. 17 . .
Hulſ. Bibliotheca Hulſiana Hag. Com. 1730. 8.
mm. multi.
Maitt. Maittaire Annall. Typogr.
Mark. Catal bibl. Markianæ Hag. Com. 1712. 8.
Menarſ. Biblioth. Menarſiana Hag. Com. 1720.
Menk. Catal. bibl. Menkenianæ Lipſ. 8.
Osb. T. Osborne's Cataloque of Books. Lond. 1750-53. 8. VI Voll.
Sarr. Biblioth. Sarraziana Hag. 1715. 8.
Sm. Catalogus librorum D. Joſephi Smithii Angli. Venet. 1755. 4.
Thuan. Catal. bibl. Thuanæ 8.
Uffenb. Catalog. biblioth. Uffenbachianæ 8 Francof. 1735. IV Voll.

XII Edi-

XII. Editiones Claudiani, quarum exemplis uſus ſum, aliæque de quibus non recte relatum videtur.

1470 Venetiis, laudata dicitur Dempſtero ad Corippum paſſim, quam ſibi viſam negat Heinſius: nec habent Catalogi nobiliores.

*1482 f. Finis operum Cl. Claudiani: quæ non minus eleganter quam diligenter impreſſit Jacobus Duſenſis Mileſimo quadringenteſimo ſecundo ſex. cal. Jun. Vicentiæ. *Habet Bibl. Gotting.*

Præfatio eſt *Barnabæ Celſani* ad *Bartholomæum Pajellum* Equitem Vicentinum quem excitat, ut ſua carmina velit edere, quæ Claudiano adjecturum ſe fuiſſe ait, ſi exorari Pajellus potuiſſet. De Claudiano nihil. In hac editione deſiderari Carmina minora omnia, ſatis indicat tabula noſtra, quam damus ſub titulo, Ordo Carminum: hic addimus, quod ſuo loco moneri debebat, libro *de Bello Gildonico* hic titulum poni, *In Rufinum liber III.*

149 . . Ludovicus Ponticus Virunius circa finem ſæculi XV in urbe Regienſi (*Reggio*) explicavit, & primum quaſi propinavit Italis Claudianum. Hinc forte eſt, quod paſſim editi ab illo Claudiani faciunt viri docti, Geſnerus in Bibliotheca, Barthius, Heinſius. Sed nemo ſe vidiſſe dicit opus, nemo locum, annum, typographum indicat. Verbo, videtur omnis ea memoria deberi Catalogo ſcriptorum viri, maximam partem ineditorum, quem vitæ illius intexuit Andreas Ubaldus, cum cujus ſorore vixit Ponticus: unde ſua repetiit Niceronus To. VIII p.39.

*1510 Viennæ 4. Claudiani opera noviſſime per D. Jo. Camertem accuratiſſime recognita. *In fine:* Elimatiſſimum hoc Claudiani opus elaboratum eſt Viennæ Auſtriæ, *Hieronymi Vietoris Philovallis* Calcographi. Et *Joannis Singrenii* ſociorum ſolertia: Expenſis vero *Leonharti Alantſe* Bibliopolæ Viennenſis. Anno M.D.X pridie Nonas Octobris.

Charta candida, literæ Jenſonianæ pulcherrimæ, verſus per denaria intervalla dinumerati *).

*) Hoc inſtitutum elegantiſſime, cur non ſecutus ſit Iſingrinius & alii, non habeo dicere. Sic Argentinæ 1515, numerati ſunt verſus Metamorphoſeon Ovidianarum per intervalla quinaria, quod ipſum diu deinde neglectum eſt.

Eſt penes me munere FRID. CHRISTI. LESSERI τῶ μακαρίτυ, cui ſtudium naturalia corpora colligendi, & quæ de natura rerum didicerat, ad agnitionem ſui conditoris transferendi, longam bonamque memoriam ſpondent.

Fuit tum Jo. Camers, ut intelligitur ex verſiculis a Joachimo Vadiano adjectis ſacræ Theologiæ ſimul & optimarum literarum Profeſſor, ordinis Divi Franciſci. Ponamus majorem præfationis partem: *Io. Camers lectoribus felicitatem.* Claudianum, poëtam *candidiſſimum: ſed mendis innumeris denigratum, his paucis diebus ea qua potuimus diligentia in priſtinam redegimus majeſtatem: eumque ſuo (vt poſſibile fuit) candori reſtitutum ad ſtudioſorum commodum imprimendum curavimus. —— Edidimus præterea in hunc ipſum poëtam locorum difficilium commentariolum: quod propediem eodem moti ſine favente Deo maximo publicabimus. Edidimus* credo ita interpretandum, dictavimus auditoribus noſtris: *publicabimus*, typis curabimus vulgandum. Hoc poſterius vtrum factum ſit, non habeo dicere. Per temporum rationem fieri potuit: diu enim ſupervixit. C. Barthius quidem cum primum ederet ſuas in noſtrum poëtam animadverſiones A. 1612, non aliunde noverat hunc librum, quam ex ipſius Camertis ad Florum annotationibus. Et in magno opere Adv. 50, 9 p. 2363 *Utinam*, inquit, *in manus noſtras alicunde venirent, qui & ipſi in eum ſcripſiſſe aliquid dicuntur, Jo. Camers, Ponticus Virvnjus, Jo. Aventinus, Jo. Tornorupæus & alii non nulli, quorum ſcripta ubicunque potui inquiſita noluit divina vis in manus noſtras pervenire. Hæc in opere* 1624 edito: Triginta fere annis poſt, cum iterum vulgaret Claudianum, ad Carmen, cui titulus Laus Chriſti (n. 98) p. 1070, facta Jo. Camertis mentione, addit, *cujus editionem in his opuſculis comparare nequivimus.* Et in præfatione, *Non poſſumus*, inquit, *etiam non nominatim hic meminiſſe Aldinarum, Camertis, & aliarum Editionum* — quoad licuit, *harum etiam notabilia enotata ſunt.* Verba *quoad licuit* videntur hoc ſignificare, invitum caruiſſe Camertis exemplo virum doctiſſimum, & noluiſſe fateri. Sic in teſtimoniis & judiciis, quæ undique, ex præfationibus etiam congeſſit, Camertis nomen

nomen deſidero. Nec memini alias me obſervare adductas in Barthiano commentario lectiones Viennenſis editionis proprias. Nicolaus quidem Heinſius candidius ita (præf. edit. poſt. * p. 16) *Vidi, & qui laudarent exemplar a Camerte caſtigatum, quod fruſtra quæſiui hactenus, uti & de ſe teſtatur Barthius.* Eo igitur lubentius feci, ut diligenter varietatem lectionis Viennenſis enotarem. Et tamen non ita diligenter id a me factum fateor, ut non relictus ſit ſpicilegio locus. Nam de aliis ne dicam, forte ſecure nimis prætermiſi ultima operis folia. Nempe a pag. 6, 1, b. habentur *Errata*, ſive ut ipſe vocat *commiſſi inter imprimendum defectus.* In his poſtea deprehendi conjecturas & emendationes ex MSS. inſignes, quibus poſteriores uſi ſunt, quod de Iſingrinio ſtatim oſtendetur, in easdem certe lectiones inciderunt. Utrum quædam ibi ſint, quibus etiam, ut nunc eſt, juvari poſſit Claudianus, non dixerim, nec ſatis jam vel otii eſt vel voluntatis, ut denuo cum pulviſculo omnia excutiam. Satisfactum puto officio erga manes & memoriam Camertis, quod hic indico in maximis Claudiani Evergetis illum merito ſuo referendum, & mereri illius labores diligenter conſervari ab his, qui etiam hanc particulam hiſtoriæ ingeniorum exſtare malunt quam ſepeliri. De meo conſilio dictum ante n. VI. Hic illud adjicio, quod ad notitiam hujus editionis pertinet. In his ipſis erratis, ad Victoriam Stil. contra Alaricum (nobis 26, 18) ſcribit Camers, *Correximus ex vetuſto exemplari* toto: *in alio vetuſtiſſimo Codice, quem apud Aldum Ro. reliquimus*, Tomari. Eandem ob cauſam de Catalogo operum Claudiani illud hic ſubjicere placet:

Quæ Joannes Camers Ordinis Minorum addidit, nondum antehac impreſſa:
Claudiani laus Chriſti. Proles.
Claudiani miracula Chriſti. Angelus.
Claudiani laudes Herculis. Pieridum.
Claudianus in Sirenas. Dulce.

Non uſum eſſe Juntam hac editione, neque Aldum, ſed eam laudatam ab Iſingrinio, & Claverios, ſtatim videbimus.

*1519 Florentiæ 8. Per hæredes Philippi Juntæ Florentiæ M. D. XIX. Leone decimo Pontifice. *Habet Bibl. Gotting.*

Præ-

Præfatur *Anto. Franciſcus Varerienſis* ad *Franc. Spinellum*, eruditiſſimum juvenem: — *Florentiam reverſus ſtatim Bernardo Juntæ noſtro — perſuadeo — Collatis ergo in unum antiquiſſimis exemplaribus, quæ potuimus vulnera Claudiano ſanavimus, ad hoc acri* Daxii *judicio uſi, adeo ut compertum habeam, te non amplius eum* Claudum *nuncupaturum.* Non uſum eſſe Juntam Camertis editione, apparet, quod non habet quatuor illa carmina ab illo primum edita. Ceterum recte conjeciſſe puto Niclaſium meum in Catalogo ſuo ad A. 1549.

*1523 Venetiis 8. Cl. Claudiani opera quam diligentiſſime caſtigata. In fine: Venetiis in ædibus Aldi & Andreæ Aſulani ſoceri, menſe Martio M. D. XXIII. *Eſt penes me.*

Præfatur *Franc. Aſulanus* ad *Nicol. de Guddis* Florentinum, Epiſcopum Firmen. *Non ſolum multa, quæ perverſe legebantur, curavimus reſtituenda: ſed totum plane opus diffuſum antea ita diſpoſuimus: ut ſummam poſſit legentibus jucunditatem afferre. huc adde quod* in Herculem *carmen non inelegans, &* de Sirenis *epigramma nos primi ex fragmento quodam vetuſtiſſimo in medium protulimus, nec tamen negamus, hæc omnia meliora melioribus exemplaribus effici poſſe.*

Geminatam Aldi Manutii editionem habuit Heinſ. V. præfat. ed. poſt. * 5, b. Ex eo, quod a ſe primum prolatum ait epigramma de Sirenibus, colligo, nec ipſi viſum eſſe Camertis exemplum.

1534. 8. Baſileæ. Cl. Claudiani poëtæ celeberrimi omnia, quæ quidem exſtant, opera ad veterum exemplarium fidem quam fieri potuit emendatiſſime excuſa, verſibus etiam aliquot, eorundem beneficio, ſuper omnes hactenus editiones ſparſim locupletata. Palma Bebelii. Baſileæ 1534.

Operæ pretium eſt de præfatione libri & ipſius rarioris quædam huc transferre. „*Carolo Utenhoveo*, „Genere & virtute vere nobili, Michael Iſingrinius „S. D. — Eſt & alia hujus (*poëtæ*) tibi dedicandi „ratio, ſingularis illa amicitiæ, communisque patriæ „neceſſitudo, quæ tibi cum eo interceſſit, qui mihi „hujus poëtæ emaculationem animam agens, veluti „amoris ſingularis ſymbolum, teſtamento ea lege

„man-

„mandavit, ut ſtudioſis quibusque *meis typis* com-„municarem. Quem tu hic mihi, inquis, Claudiani „emendatorem narras? An non hunc ipſum ante an-„nos aliquot *Jo. Camers*, non ob multijugam ſolum le-„ctionem, ſed raram etiam in juvandis optimis qui-„busque autoribus induſtriam præcipue ſuſpiciendus „vir, tanquam ab inferis revocavit? Quem equidem „fraudare laude ſua improbum plane duxerim. Plu-„rimum enim illis publice deberi credo, qui in hoc „incumbunt, ut collapſa per vetuſtatem ſcriptorum „monumenta reſtaurent. Atqui ſic fiet, ut *Michaël* „*Bentinus*, ſicut ſingulari pietatis ſtudio immortali-„tatem cum ſuperis aſſequutus eſt, ita propter exi-„miam, qua juvenis adhuc præditus fuit, & ſanctam, „qua in autorum lucubrationibus reparandis uſus eſt, „religionem æterna inter ſtudioſos commemoratione, „certatim jure optimo celebrandus ſit. Fac collatio-„nem, & videbis, quid paſſim lucis ex hujus reſtitu-„tione Claudiano noſtro acceſſerit: quot ubivis loco-„rum verba natali ſenſui reſtituta *): quot verſibus „ſparſim auctus, qui dum deſiderabantur, quanta ob-„ſcuritate vates laboraverit, facile ſtudioſus quivis „deprehendet. Uſus fuit exemplaribus veneranda „vetuſtate commendabilibus: quorum alterum ſup-„peditavit CAPITO, qui & ipſe præter ſyncerioris „Theologiæ profeſſionem, humanitatis ſtudia tam „juvat aſſiduo, quam ſedulam in illis operam ſemper „collocavit. Ea inquam exemplaria tam acri judicio „quam opera diligenti contulit. Contulit vero ita, „ne ambiguis in locis lectori naſuto fraus fieret: to-„lerabilem enim utcunque lectionem marginibus aſſi-„gnatam lectoris ſupercilioſi arbitrio reliquit inte-„gram. Cui caſtigationi, utpote poſthumæ, ſucceſ-„ſit alia, velut tutoris officio functa: poſtremam ſi-„quidem manum adjecit IO. HONTERUS Coronen-„ſis, qui, ut in adminiſtrandis Muſarum ſacris mire „pius eſt, ita ſuſceptum hic quoque tutoris munus „tanta fide curavit, ut non facile. niſi malignus ali-„quis, diem illi male obitæ functionis quisquam di-„cere poſſit.„ Hæc ibi. Eſt inter libros meos exem-plum hujus editionis beneficio Ill. *Weichmanni* Con-ſiliarii

*) Ne quis hinc colligat, aliquid explicationis aut interpretationis his acceſſiſſe.

ſiliarii Guelferbytani, cujus humanitas & virtutes reliquæ poëticam, qua ſuo merito floret, laudem obſcurant, certe ne ea cenſeatur faciunt. Habuit illud *Jo. Alb. Fabricius*: & ante hunc *Marquardus Gudius*, qui manu ſua, (ſæpe mihi viſa cum Vinarienſem Bibliothecam curarem) inſcripſit, *Donum Emundi Riverii ICti Aurelianenſis A. D. III Eid. Maii* MDCLXI, quo anno fuiſſe in Gallia Gudium, conſtat, cum etiam edidit Pariſiis Hippolyti de Antichriſto libellum. Præterea etiam hoc ſcripſit in prima pagina libri Gudius: *Ex Bibliotheca Jacobi Cujacii, qui paſſim ſua manu lectiones quasdam adſcripſit.* Ex auctione Gudiana igitur pervenit cum multis aliis ad Fabricium: eſtque hoc illud ipſum exemplum, de quo in præfatione poſterioris editionis Heinſius: „Marquardus quoque Gudius noſter Iſingrinianæ editioni lectiones varias a collectore incer„to adſcriptas communicavit, quod exemplar Jac. „Cujacii olim fuiſſe dicebatur. Sed excerpta hæc & „ſerius paullo ad me perlata ſunt, cum ſub prælo „jam ferveret Claudianus noſter, ut accurate ea excuti „vix potuerint, & ſupra codices plebejos, ut quod res „eſt dicam nihil ſapere aut oſtentare videbatur: cum „de iis plurimum mihi promiſiſſem, probe recordatus, „quam exquiſita quamque præclara horum pleraque „eſſent exiſtimanda, quæ ex ſchedis Cujacianis Cla„verius in animadverſiones ſuas contuliſſet„. Quibus placebit noſtras de Varietate lectionis annotationes percurrere, judicabunt, an plane nihil hic fuerit, quod prodeſſe etiam poſt Heinſianam diligentiam, &, quod majus eſt, ingenium Heinſianum, Claudiano potuerit.

* 1548. 12. Lugduni apud Seb. Gryphium. *Penes Ampl. Duvium Hannoveræ.* Sequitur ordinem, qui eſt in Baſileenſi: negligit marginalem hujus annotationem. Lemma n. 49 *de Aponis thermis* nusquam obſervavi, niſi in his duabus. Sed n. 48, 54 *Senſu*, quod Baſileæ poſitum in margine, in textu habet Gryphiana.

* 1571. 16. Cl. Claudianus, Theod. Pulmanni Craneburgii diligentia & fide ſumma e vetuſtis codicibus reſtitutus. Antverpiæ ex officina Chriſtophori Plantini 1571. Prima hæc Pulmanni editio, quod docet epiſtola præfixa cui dies adſcriptus VI Kal. Jan. A. CIↃ. IↃ. LXX. Privilegii tenor habet 22 Novemb. M. D. LXXI: ultima pagi-

pagina CIƆIƆLXXII. Ad Cl. Claudiani V. C. Opera Martini Antonii Delrio notæ, ibid. 1572. Epiſtolæ, qua auctor patri dedicavit libellum ſubſcriptum Lovanii A. D. IV. Nonas Martias, CIƆ. IƆ. LXXII. Hic auctor eſt ordinis carminum majorum hiſtorici, cujus rationem reddit in præfatione: qui in eo tantum ab Heinſiano differt, quod *de laudibus* vel *Conſulatu Stilichonis tertium*, vocat *in Conſulatum ſecundum Stilichonis* & ſubjicit *ſexto Conſulatui Honorii. Eſt penes me.*

* 1602. 4. Cl. Claudiani, poëtæ in ſuo genere principis opera, ſerio emendata, neque non aucta, ex fide vett. Codicum, qui olim in Bibliotheca Cujaciana. Cum annotationibus perpetuis St. Claverii in ſupr. Curia (*Biturigis*) Advocati. Ad Sereniſſ. divinæque originis principem Franciæ Delphinum. Adjecta eſt coronis miſcella, J. Parrhaſii ſelecta, & M. Antonii Delrii notæ, ne quid huic editioni deeſſe videatur. Pariſiis apud Nicol. Buon in monte D. Hilarii ſub ſigno D. Claudii. M. DCII. cum privilegio regis. *Habet Bibliotheca Gottingenſis.*

De præfatione hæc delibamus: *Quis Jo. Camertem digne laudaverit, e cujus epomide* (ſic, puto, vocat cucullam S. Franciſci) *quod rarum ſimul ac præclarum eſt, hic poëta quantus quantus mira luce & candore, quantumvis ſenili conſpicuus ſe mihi vel in traſitu exeruit.* Deinde Parrhaſium, Delrium, Pulmannum ſuis mactat elogiis, ſed nihil ſingulare aut ignotum habentibus. De Cujacio quid dicat, cum rarus jam olim fuerit liber, ponamus: „Cum præ„ſertim apud Jacobum Cujacium, virum omni modo „illuſtrem agenti duo Claudiani exemplaria, antiqua „manu exarata, ſe obtulerint, unde poëta, quem in „oſculis habebat, convaluerit jam plane, aut certe „multo minus æger ſit præſtitus. tum vero adeo gra„tia valebam, ut diceret, ſuos poëtas mihi vel poſ„ſione vel uſu brevi datum iri. Sed non ego illi ni„mium credulus, quippe noveram ipſum me etiam „id ætatis. Ut ut ſit, ejus benignitate vel opera, con„textum noſtri auctoris in mundum redegimus: uſi „inſuper codice Gryphiano, in cujus ora varias le„ctiones aliunde expreſſerat. At triduo poſt repe„tiit, aliquando enim de ſuis vigiliis erat anxius, ad „usque umbram ſuſpicionis. quod minime mirum: „nam & in his amoribus magnum ſæpe a rivali aliquo „peri-

„periculum. Itaque ante luſtrum, aut plus eo, ut „reſcivi, eundem librum eſſe in Muſeo V. C. H. Picaultii ſplendide eruditi & faventiæ pleni, ad eum „volavi curriculo, voti mei, ut reapſe paruit, compos futurus. Exinde profecto pleraque olim feſtinando præterita non ſine voluptate collegi. —— „P. Gnoſii judicis optimi, nec parvi inter literatos „nominis Schedia ut placitum inſpexi: e quibus auctarium ſatis amplum repræſentare potui — omnes „etiam editiones fere delibavimus, nec ulla freti „conjectura.„ De hac editione ita Caſp. Barthius in præfatione ſecundæ ſuæ: „Laudem præcipuam meretur, quæ ex Cujacianis libris & obſervationibus „a Stephano Claverio Pariſiis edita in ſatis ampla & „ſplendida, paullo poſt a Joſepho Scaligero in minutiſſimam formam, ſolo tamen, ut vocamus, textu, „redacta, & a Plantinianis eſt ſæpius recuſa. Totam hanc corrigendam, probandam, examinandam, „in noſtra hac promulgatione reponendam, duximus.„ Eſt qui Claverianæ huic editioni adjectum etiam memoret *Jo. Tornorupæi* commentarium ad carmen de tertio & quarto conſulatu Honorii. In noſtro quidem exemplo nullum ejus rei veſtigium deprehendebam. Floruit autem eo tempore & in Perſium notas edidit Tornorupæus Pariſ. 1601. 4.

1603. 24. prodiſſe videtur editio, de qua in ſua præfatione Heinſius: *Raphelengianam omnium quot vidi optimam, quam Scaligerum recenſuiſſe volunt, exprimendam curavi, ſublatis tantum hic illic conjecturis viri maximi non nullis, quas in contextum temere admiſerat typographus.* Hanc recuſam puto

1620 itemque

1628. 24. apud Jo. Janſſonium. Habui hujus exemplum: ſed & ob typorum minutiem non multum illo uſus ſum, qui putarem vix relictum quidquam poſt Barthium Heinſiumque, obſervabile: & tamen diſcrimen quoddam hic quoque notavi: quod accurate perſequi neque tempora mea, neque ſtudium parcendi oculis mox ſeptuagenariis, patiebantur. Itaque quod exiſtimabam aliquamdiu, eandem vim eſſe notarum mearum *Scal.* & *Raph.* & *Janſſ.* illud ut ſine exceptione verum ſit, jam metuo.

1630. 16. in Catalogo ſuperiori commemorata videtur illa, quam Amſtelædamenſem Cæſiorum (*Blæuw*) memorat Heinſ. ad 26, 147.

1630.

*1612. 8. Claud. Claudiani poëtæ prægloriofiſſimi quæ exſtant. Caſpar Barthius recenſuit, & animadverſionum librum adjecit. Hanoviæ in Bibliopolio Willieriano.

De hac ipſe in præfatione animadverſionum, „Solam „Pulmanni editionem, anno 1596 recuſam ſecuti in „emendando auctore ſumus, quam & cum omnibus „vitiis & virtutibus in textu exprimendam juſſimus, „ut conſtaret lectori potius ex animadverſionibus, „quam cum periculo ſcriptoris, quid corrigendum & „mutandum cenſeremus. --- Pulmanni fidem in MSS. „librorum lectionibus proponendis ſecuti ſumus. — „MSStos alios conferre non lubuit. Nam ſi tot illi „nihil potuerunt melioris notæ adferre, unde Claudia„ni inſignes nævi emacularentur, ſupervacuum arbi„tratus ſum, bonas horas in unius alicujus MSSti „collatione corrumpere.„ Plura ſunt in eam ſententiam: ſed quæ bene eſt, quod retundere judicium hominis XXIV tum annorum non potuit Heinſianam diligentiam: quod ipſe Barthius XXXVIII annis poſt judicavit & egit aliter. Nempe

*1650. (quædam exempla præferunt A. 1654) 4to prodiit, Claudii Claudiani, Principum Heroumque Poëtæ prægloriofiſſimi quæ exſtant. Caſpar Barthius ope ſeptemdecim manuſcriptorum exemplarium reſtituit: Commentario multo locupletiore, Grammatico, Critico, Philologo, Hiſtorico, Philoſophico, Politicoque, ita illuſtravit, ut auctor pretioſiſſimus omni ætati, Scholaſticæ, Academicæ, Aulicæ, Politicæque eſſe debeat ex commendato commendatiſſimus. Francofurti apud Jo. Naumannum, Bibliop. Hamburgenſem.

In Præfatione de ſua priore ita, nec falſo prædicat, „Primi velut penitius arcana ejus ſumus ingreſſi, ta„li certe opera, quæ vel ſola eum totum nobis & „communi mortalitati reddere potuit explicatiorem, „caſtigatiorem, & per omnia commendabiliorem. „Ab eo tempore plus ſubſidiorum adeptis reſumere „eandem operam, & quidquid in eodem præſtitiſſent „alii examinare, itaque pretioſiſſimum ſcriptorem ex„cipere, ut primum, quoad ejus fieri poſſet, redde„remus emaculatiſſimum, deinde & clariſſimum. — „Conquiſitis itaque veteribus libris, adhibitis docto„rum hominum commentationibus, & omni genere „veteris Philoſophiæ Philologiæque, nullumque fe„re veræ legitimæque Antiquitatis auctorem inta-

„ctum relinquentes, eum confecimus noſtro ſolum „Marte, ſatis amplum liberumque commentarium, „quem hac editione exhibemus.„ Et ſane, cum mythologiæ, hiſtoriarum, ſententiarum præſtantiſſimarum copia abundet Claudianus, harum rerum omnium faviſſas quasdam conſtruxit Barthius, ut, cui volupe eſt, poſſit illis, tanquam locis communibus uti. Quod autem eſt de critica opera, ne illa quidem contemnenda; ſuperatus hac parte citra omnem dubitationem eſt a Nicolao Heinſio, quem Servatorem quendam & Soſpitatorem veterum poëtarum merito ſua & proxima ætas celebrarunt.

1654. Hunc annum præ ſe ferunt obſervante Fabricio exempla quædam editionis Barthianæ poſterioris. Et poteſt ſuſpicionem injicere novæ editionis illud, quod ſaxum hoc volviſſe Barthium, oſtendit viri epiſtola ad Daumium, Lipſiæ 3 Sept. 1651 ſcripta, quæ habetur in Miſcellaneis Lipſienſ. novis Vol. 8 p. 718 ubi queritur, ſe vix unam Claudiani paginam, certe non ultra duas toto biduo extricare poſſe: itemque p. 722, ducenta minimum capita in Adverſariis editionem præſtolantibus eidem auctori data. Verum, nihil eum abſolviſſe, alia epiſtola docet p. 720 ſq. ubi, *Claudiani*, inquit, *recenſionem aggreſſus eram, ſed cogor deponere. Interim & porro in perpetuum manent in marginibus Claveriani textus notæ novæ cum veteribus indeſcriptæ, magnam partem veteres, novæ vero prorſus omnes, non nullo damno poſteritatis, niſi meipſum ipſe ego fallo. Nam certum eſt, ne ad piſtrinum hoc redeam cum detrimento viſus & totius corporis, Claverianum illud exemplar prima occaſione longius amoliri, quod omnis Chironis ſecta tantum non imperat. Si tibi placet* (ad Daumium ſcribit 16 Dec. 1651) *quod mihi voluptati etiam erit, comparare licet; nam ſine meis notis liber eſt pretioſus, & nullibi parabilis; ut ſic & hac cura liber vivam: alioquin enim metuo, ne anus ad armillas aliquando revolvar* *). *Heinſii editionem nunquam vidi. Duo exemplaria, quæ hic fuerunt, illico evanuerunt.* (Nempe eo tempore Lipſia nihil minus erat quam librariæ mercaturæ metropolis) *Vellem tuo beneficio illam poſtea evolvere uno biduo.* Denuo ſcrupulum injicit

*) Facere parat bonus ſenex ſimile quiddam iis, qui ut illam naſi picam, morbum non inter leviſſimos, ejiciant, pyxides quas habent pretioſas illius veneni donant amicis. Quidni inimicis potius?

cit proxima epiſtola, 14 Jan. 1652 ſcripta, cujus pluſcula deſcribere non piget, quando multi hoc ſæculo, nec ſine cauſa vel guſtu minutias etiam literarias amant. Ita vero ſcribit: *Pro tua erga univerſum bonum literarium eximia voluntate apprime feciſſe videris*, Claudiano *noſtro tuam recenſionem conſpondendo, mi amantiſſime* Daumi. *Sic poterit tandem ἀποτελέσματι quopiam mactari, ad omnem poſteritatem utili & nobili, ſummus Poëta. Infinita ex* Claverianis *marginibus accidi poterunt, & meæ notæ prudentius excudi, ut minor moles fiat. & ita nullo diſcrimine* Heinſiana *omnia adjici, ut &* Claveriana, *qui homo caret lectione, eloquentia, & non raro etiam judicio, & tamen ne unus quidem apex ex ejus notis præteriri poteſt; quod felicitatis diligentiæ ejus erga* Cujaciana *reperta debemus.* Igitur forte præſtitit, quod hic rogatus eſt, Daumius? qui ad Reineſium ſcribit A. 1651 9 Martii, epiſt. 20 p. 59 ſe jam in Barthianum Claudianum concinnare Indices Verborum, Auctorum, Rerum. At idem Daumius in præfatione Papinio Barthiano præmiſſa, ubi diligenter reliquias Barthianas recenſet, Idibus Majis 1664, huius rei ne verbo quidem meminit.

1641. 12. Lugduni Batavorum cum notis Nic. Heinſii prodiiſſe memoratur Claudianus, tum alias, tum in Crenii animadverſionum To. XII p. 33. Quod unde ortum ſit, non dixerim; falſum eſſe, ſatis oſtendit ejus, quam ſtatim laudabimus, editionis præfatio. Lubuit tamen quærere. Habemus vitam viri diligenter ſcriptam a Petro Secundo Burmanno, Adverſariis illius præmiſſam, qui & illa Sylloge patrui ſui, cujus potior pars pertinet ad Heinſium, & aliis præſidiis omnibus uſus eſt. Ibi diſcimus, anno ſæculi illius XLI, qui erat vitæ Heinſii XXI, illum quidem jam cœpiſſe operam dare comparandis MSS. etiam Claudiani: quin ſcribit ad illum jam A. XXXIX, XIV Kal. Dec. Gronovius, Vol. 3 Ep. 77 p. 86 *Gaudeo te recenſionem illius magni poëtæ* (de Claudiano ſermo eſt) *meditari. Quidquid ipſe conferre poſſum, conferam libenter.* Sed ex toto vitæ & epiſtolarum tenore laudataque modo præfatione, illud apparet, abſolutas eſſe notas demum A. XLIX in ipſo itinere in Sueciam rogatu Chriſtinæ ſuſcepto, commiſſamque editionis curam Gronovio. Undecunque ſit igitur ille numerus, falſum eſſe, & ex quocunque cujuſcunque errore ortum, mihi non eſt dubium.

1650. 12. Heinſiana prior ex Elſeviriana officina prodiit. Ita confeſſa ſunt Nicolai Heinſii de poëtis merita, ita ſupra omnem ingenii & doctrinæ aleam poſita, quæ ad Virgilium, Ovidium, Valerium Flaccum, Silium Italicum emendandos ornandosque contulit, ut laudare volenti ne occinatur metus ſit, Quis enim vituperat? Ea porro habuerat rei bene gerendæ ab ipſa familiaritate cum his quos Claudianus imitatus eſt, a MSStis quorum XXVIII recenſet, & collationibus veterum librorum, jam hoc tempore præſidia, ut egregia omnia vel hinc ſuſpicari liceat. Curavit editionem per ipſius abſentiam Jo. Fridericus Gronovius, quo viro nihil erat accuratius, oculatius, honoris amici ſui ſtudioſius. Itaque hæc prior editio alteri, quantum ad emendationis ἀκρίβειαν, etiam præferenda mihi videbatur. Ad alteram anni

1665. 8. nova doctrinæ ſuæ incrementa, & decem novorum codicum ſubſidia, cum attulerit, quantum ea res profuerit Claudiano, facile eſt ad intelligendum. Videtur non ſatisfeciſſe Heinſio diligentia ejus, qui typis præfuit, ſive is Schrevelius fuit, qui Variorum, Barthii præcipue notas attexuit, ſive alius. Scribit enim ad Gronovium To. 3 Sylloges Burm. p. 514 *Invitus deprehendo, mendas complures huic operi irrepſiſſe.* Circa orthographiam etiam ſæpiuſcule diſceſſum ab Heinſiana ratione video. Quo lubentius feci, ut in hac editione priorem illam potiſſimum typographis exprimendam traderem. Sed quæ de hujus viri ſtudiis, virtutibus, meritis legere Claudiani ſtudioſi vellent, ea ego integra ſervanda doctiſſimo viro, quem in paranda nova editione occupari audio, cenſui: cui quidem faventem & hujus operis & Anthologiæ Latinæ cauſa Lucinam optare, qui has literas amant, par eſt. Hic forte excutietur etiam illa Jac. Gronovii querela, quam intexuit exercitationibus de pernicie & caſu Judæ p. 173 ſq. quæ, ne repetamus more illius viri dicta acerbius, hanc certe vim habet, ut quæ in hoc genere ſumma putantur, ea tamen non præſtent nobis, ne hiſtoricam quidem ubique ſecuritatem, nedum excludere debeant judicium longo uſu & multa lectione firmatum. In primis obſervaſſe mihi videor, in libris de Raptu Proſerpinæ remiſiſſe aliquantum ſummi dum viveret viri diligentiam. Supereſt, ut illi quibusdam certe locis noſtra non infeliciter ſucceſſiſſe, æquis judicibus videatur.

XIII

INDEX CARMINUM

CARMINA MAJORA

1 *Conſulatus Olybrii & Probini.*
2-5 *In Rufinum libri duo, cum præfationibus.*
6. 7 *Tertius Conſulatus Honorii Aug. cum præfatione.*
8 *Quartus Conſulatus Honorii.*
9. 10 *Epithalamium in nuptias Honorii cum præfatione.*
11-14 *Feſcennina.*
15 *Bellum Gildonicum.*
16. 17 *Conſulatus Mallii Theodori c. præfatione.*
18-20 *In Eutropium libri duo c. præfat.*
21-24 *Conſulatus ſ. de Laudibus Stilichonis c. præf.*
25. 26 *Bellum Geticum c. præf.*
27. 28 *Sextus Conſulatus Honorii c. præf.*
29 *Panegyris Serenæ dicta.*
30. 31 *Epithalamium Palladii c. præf.*
32-36 *Raptus Proſerpinæ Libri tres c. præfationibus.*
37. 38 *Gigantomachia cum fragmento Græco.*

EPISTOLAE

39 *Ad Hadrianum.*
40 *Ad Serenam.*
41 *Ad Olybrium.*
42 *Ad Probinum.*
43 *Ad Gennadium.*

EIDYLLIA

44 *Phœnix.*
45 *Hyſtrix.*
46 *Torpedo.*
47 *Nilus.*
48 *Magnes.*
49 *Aponus.*
50 *Pii fratres.*

EPIGRAMMATA

51. 1 *De mulabus Gallicis.*
52. 2 *De ſene Veronenſi.*
53. 3 *De apro & leone.*
54. 4 *Deſcriptio armenti.*
55. 5 *De Concha.*
56-62. 6-12 *De Cryſtallo.*
63-65. 13-15 *De Cryſtallo Græca.*
66. 16 Εἰς μιμάδα γηράσασαν.
67. 17 Εἰς δοῦλον τυπηθέντα παρ᾽ αὐτοῦ.
68. 18 *In ſphæram Archimedis.*
69. 19 *De Polycaſte & Perdicca.*
70. 20 *De Zona equi regii miſſa Honorio.*
71. 21 *De Zona miſſa Arcadio.*
72. 22 *De chlamyde & frenis.*
73. 23 *De freno, phaleris & cingulo.*
74. 24 *Deprecatio ad Alethium.*
75. 25 *In Curetium.*
76. 26 *In eundem.*
77. 27 *In Jacobum Magiſtrum equitum.*
78. 28 *Rimanti telum ira facit.*

ALIA QUAE CLAUDIANI NON VIDENTUR

79. 29 *In Podagrum.*
80. 30 *De Theodoro & Hadriano.*
81. 31 *Ad Aeternalem.*
82. 32 *Ad Maximum.*
83. 33 *De locuſta.*
84. 34 *De balneis Quintianis.*
85. 35 *Deſcriptio portus Smyrnenſis.*
86. 36 *Eſt in ſeceſſu longo locus.*
87. 37 *De quadriga marmorea.*
88. 38 *Fragmentum.*
89. 39 *De paupere amante.*
90. 40 *De eodem.*
91. 41 *De ſepulchro ſpecioſæ.*
92. 42 *De birro caſtoreo.*

93.

93. 43 *De Hippopotamo.*
94. 44 *Quæ in menſa de Sardonyche.*
95. 45 *Carmen Paſchale.*
96. 46 Εἰς τὸν Σωτῆρα.
97. 47 Εἰς τὸ δεσπότην χριστόν.
98. 48 *Laus Chriſti.*
99. 49 *Miracula Chriſti.*
100. 50 *In Sirenas.*
101. 51. *Laus Herculis.*

XIV

ORDO CARMINUM

Non videtur digeſſiſſe ſcripta ſua ipſe Claudianus, quod de majoribus facile intelligitur, quæ ſeparatis voluminibus diverſo tempore ſint edita: verum nec minora in libros compoſuit, ut Catullus, Horatius, Papinius, Martialis: ſed vagari ea ac palari paſſum arbitror; niſi forte periit tota collectio, ſervatæ ſunt particulæ. Quod ad impreſſos typis attinet, editiones neſcio an duæ plane conveniant, præter Heinſianas. Primi editores ſecuti videntur MSStos ſuos. Vicentina quidem, & Camertis Viennenſis, & Baſileenſis Iſingrinii ſuam ſibi viam eunt, & ſic reliquæ. quare operæ pretium duxi, cum ad laborem hunc accederem, in tabellam conjicere collationem editionum quæ ad manus erant, quæ deinde illam evolvendi moleſtiam levaret. Hanc porro tabellam nolui invidere his, qui forte in poſterum tanti putabunt diverſas inter ſe editiones conferre. Ceterum carmina majora Claudiani primus hiſtorica ſerie diſponenda ut eſſent, oſtendiſſe videtur Delrius, qui notas ſuas eo ordine digeſſit, ejusque rei rationem in præfatione reddidit. Eundem imitata eſſe debet Pulmanniana editio A. 1596. Hanc enim expreſſit Barthiana prior, quæ cum Delriana illa diſpoſitione fere convenit. Sed in alia omnia Claverius abiit, & plane a ſua priore & omnium aliorum ratione diſceſſit Barthius. Heinſiana utraque & Pyrrhonis, ut inter ſe, ita cum Delriana diſpoſitione quantum ad majora opera, plerumque conveniunt. Sed en tibi, Lector, tabellam.

Numeri Delphin.	Tituli Heinſiani Elementorum ordine in ſuis claſſibus diſpoſiti	Vic. 1482	Vien.1510	Junt. 1515	Ald. 1523	Baſ. 1534	Plant.1572	Clav.1602	Janſ. 1628	Barth.ſ.1612	R. 2 1650
	O P E R A										
6. 7	Conſulatus Honorii III	54	60	91	89	89	163	127	109	42	58
8	- - - - IV	57	64	95	93	94	171	135	114	50	40
27.28	- - - - VI	83	107	60	104	107	192	151	129	225	47
16.17	- - Mallii Theodori	64	76	106	121	120	213	168	145	107	4
1	- - Probini & Olybrii	99	133	124	116	152	266	205	153	1	1
21	- Stilichonis I	68	84	38	50	127	225	177	160	160	8
22	- - - - II	73	91	45	56	135	237	186	168	173	12
23.24	- - - - III	79	99	53	64	144	253	197	180	189	17
9.10	Epithalamion Honorii	49	53	32	83	167	280	225	195	76	56
11.14	(Feſcennini)	47	50	20	161	165	275	220	203	72	54
30.31	Palladii & Serenæ	0	183	151	159 167	200 175	293	232	207	296	36
18	in Eutropium I	53	28	71	30	42	86	63	55	119	94
19.20	in Eutropium II	39	39	80	38	53	102	73	68	137	99
25.26	Geticum B.	91	120	113	70	76	142	109	94	207	21
37	Gigantomachia 38 Γιγαντομ.		166	137	172	186	309	247	210	301	72
15	Gildonic. B.	27	18	20	20	66	124	96	82	89	28
32.33	Raptus Proſerpinæ I	2	138	154	127	1	17	3	7	247	59
34.35	- - - II	6	143	159	132	7	29	13	14	259	63
36	- - - III	10	151	167	140	15	42	25	23	272	67
2. 3	in Rufinum I	16	1	4	5	24	56	36	34	10	84
4. 5	- - II	20	8	11	10	32	69	48	43	24	89
29	Serenæ Panegyr.	0	173	142	155	157	291	212	189	288	34
	EIDYLLIA										
49	Aponus		163	133	169	183	324	243	223	317	77
45	Hyſtrix		181	149	165	197	328	266	220	322	26
48	Magnes		162	132	168	181	322	241	227	315	79
47	Nilus		164	135	171	185	327	245	225	321	79
44	Phœnix		160	120	152	179	318	239	218	312	75
50	Pii fratres		182	150	166	198	342	268	230	335	81
46	Torpedo		171	145	175	191	334	255	221	327	77

Delph.		Vien.	Jun	Al.	Baſ.	Pl.	Cl.	Jan	B. 1	B. 2
	EPISTOLÆ									
43	ad Gennadium	183	151	167	199	218	269		311	75
39	- Hadrianum	158	129	150	178	313	237		306	73
41	- Olybrium	178	147	165	195	317	261		310	74
42	- Probinum	179	147	164	195	317	262		311	75
40	- Serenam	171	140	153	192	315	255		308	74
	EPIGRAMMATA									
74	ad Alethium deprecatio	165	136	172	185	331	246	234	325	83
53	de Apro & Leone	170	140	175	191	333	254	222		77
54	Armenti deſcriptio	180	149	165	196	346	264	223	335	77
72	de Chlamyde & frenis	173	142	0	194	335	258		329	82
55	de Concha	172	142	0	193	335	257	227	329	79
56-64	de Cryſtallo	177	146	163	194	337	259	228	330	80
75	in Curetium 1 & 2	170	139	175	190	332	253	234	326	83
73	de Frene, phaleris & cingulo	173	142	0	0	336	258	233	329	82
77	in Jacobum	170	139	175	191	344	253	235	337	85
51	de Mulabus Gallicis	0	139	174	190	332	252	222	325	77
70. 71	de Phaleris (Zona) Arcadii & Honorii	172	141	0	193	335	257	233	328	82
69	- Polycaſte & Perdicca	181	149	165	197	341	266	232	334	82
68	- Sphæra Archimedis	179	148	164	196	338	262	231	331	81
80	- Theodoro & Hadriano	183	151	167	199	344	269	235	337	83
52	- Veronenſi ſene (de Zona V. Phaleræ)	0	130	151	179	330	238	231	324	81
	ALIENA									
81	ad Aeternalem	180	0	165	196	340	264	217	333	74
84	Balneæ Quintianæ	180	148	164	196	339	0	225	332	78
92	de Birro Caſtoreo	179	148	164	196	339	263	234	332	83
98	Chriſti laus	168	0	0	188	346	250	236	339	84
99	- - miracula	169	0	0	189	347	251	237	340	84
86	Eſt in conſpectu	180	149	165	196	340	265	226	333	79
88	Fragmentum	0	0	0	0	333	0	231	327	81
101	Herculis	186	0	148	162	290	217	237	346	107
83	de Locuſta	170	140	175	191	339	254	222	0	77
82	ad Maximum	182	150	166	198	341	267	217	335	75
95	Paſchale carmen	168	138	174	188	345	249	236	338	84
89	de Paupere amante	182	150	166	198	342	267	232	335	82
79	in Podagram	182	150	166	0	341	267	235	334	83
87	Quadriga marmorea	180	149	165	197	341	268	[illegible]	334	81
78	Rimanti telum	180	149	165	0	340	265	235	334	83
100	in Sirenas	188	0	150	200	344	269	229	337	81
85	Smyrnenſis portus	180	148	165	0	339	265	226	333	79
91	Sepulcrum Speciosæ	179	148	164	196	339	264	232	332	82

XV

STATVA CLAUDIANO POSITA

Hujus rei meminit ipſe poëta, Præf. B. Get. ſ. 25, 7: & favit illi fortuna ut non ipſa quidem imago corporis ſervaretur: quantillum hoc futurum erat ad imaginem ingenii in carminibus expreſſam? ſed titulus imaginis in tabula marmorea. Inventa hæc in domo Pomponii Læti: editaque a Mazochio p. 8, a Grutero p. 391, 5. Læti fidem in dubium vocat vir doctus in *Giornale de' Letterati d' Italia* To. 22 p. 400. Ponemus duorum inſignium virorum de illa verba. Janus Parrhaſius in vita, quam ipſo anno MD cum libris de raptu Proſerpinæ edidit, *In vita tantus fuit, ut Arcadio Honorioque gratus ampliſſimis ab utroque honoribus honeſtaretur, & ſtatua, cujus* baſis in foro Trajani *inter urbis ruinas effoſſa* nuper *eſt, cum hoc elogio* CL. CLAUDIANO, quod totidem deinde quot hic literis refertur. Accurate illum attendiſſe, inde apparet, quod *ſcitu dignum* obſervat, *Virgilium per jota ſcribi.* Addit interpretationem, in qua veniam petit penultimæ in Claudiani nomine correptæ, *Virgilii mentem, Muſam quod haberet Homeri, Conſtituere duces Romaque Claudianum.* Poterat evitare offenſionem ſi placuiſſet, *Claudianum Roma & conſtituere Duces.* Heinſii autem in fine præfationis (ed. ſec.) ſunt iſta, „Inſcriptionem antiquam ab Arcadio & Honorio Impp. Augg. „Claudiani meritis in foro Trajano olim dedicatam, ibidem„que ante annos propemodum ducentos erutam, quæ ima„gini ejus æneæ, cujus ipſe meminit in poëmatis, ſubjecta „videtur fuiſſe, — nos coram in Farneſianis ædibus, — „Romæ inſpeximus, rudi atque impolito literarum ductu „tabula marmorea oblonga nullis admotis diſtinctionibus, „nullo ornatu adhibito expreſſam, mutilam adhæc non ni„hil adeo quidem, ut duas aut tres priores literas verſuum „trium priorum liqueret intercidiſſe, nec manifeſtum ſatis „eſſet, quid pro VIGENTES, aut quod alii prætulere, IN„GENTES ARTES, legi oporteret: cum ejus vocabuli literæ „priores truncato marmori periiſſent, tertiæ literæ dimidia„tæ pars inferior etiamnum ſupereſſet, quæ C potius literæ „quam G veſtigium manifeſte præ ſe ferret: ut perſuaſum „habeam, DECENTES ARTES exaratum fuiſſe. Pro DO„CTISSIMI IMPERATORES a manu prima illic GLORIO„SISSIMI vocabulum exſtiterat, ſed eraſum poſtea, ſic ut „primam ejus ſyllabam GLO non penitus aboleviſſet ſcul-

„ptor.

„ptor. Hæc plus ſatis operoſe, ut antiquariorum curioſitati „ſatisfieret.„ In ipſa inſcriptione nihil equidem deprehendo, quod fraudem arguat.

C L. C L A U D I A N I. V. C

CL. CLAUDIANO. V. *) C. TRI
BUNO. ET.**) NOTARIO. INTER. CETERAS
VIGENTES. ARTES. PRÆGLORIOSISSI
MO ***)
POETARVM. LICET. AD. MEMORIAM. SEM
PITERNAM. CARMINA. AB. EODEM
SCRIPTA. SUFFICIANT. ADTAMEN
TESTIMONII. GRATIA. OB. JUDICII. SUI
FIDEM. DD. NN. ARCADIUS. ET. HONORIUS
FELICISSIMI. AC. DOCTISSIMI
IMPERATORES. SENATU. PETENTE
STATUAM. IN. FORO. DIVI. TRAJANI
ERIGI. COLLOCARIQ. JUSSERUNT

ΕΙΝ ΕΝΙ ΒΙΡΓΙΛΙΟΙΟ ΝΟΟΝ
ΚΑΙ ΜΟΤCΑΝ ΟΜΗΡΟΤ
ΚΛΑΤΔΙΑΝΟΝ ΡΩΜΗ ΚΑΙ
ΒΑCΙΛΕΙC ΕΘΕCΑΝ ****)

XVI

*) V. C. non auſim interpretari VIRO CONSULARI: ſed VIRO CLARISSIMO, quod nomen etiam infimæ Senatorum claſſi tributum conſtat, & *clariſſimorum notariorum* mentio l. 4 §. 2 C. de advoc. div. judicum. De *Patricio honore* dictum ad 25, 8, ne putes propter ea Clariſſimum vocari Claudianum, quod eſſet *Patricius*.

**) *Tribuni & Notarii* juncta dignitas. Vid. Gothofr. ad L. un. C. Theod. de mandatis Principum (1, 3) p. 29. Cellar. ad Zoſim. 5, 34. 11 & 40, 2.

***) Sic *Narſes Vir Glorioſiſſimus* eſt in Vet. Inſcr. Vid. Hagenb. Epiſt. epigr. p. 288 & 289.

****) Vix dubites, hoc epigramma velut matrem felicem fuiſſe Drydeniani illius in Miltonum, quem tertium poſt Homerum Virgiliumque cum creare poëtam vellet natura, & nihil jam poſſet majus efficere, utrumque junxerit. *The force of nature could no further goe To make a third: She join'd former two.*

XVI

AN COMES ORIENTIS FUIT CLAUDIANUS?

Quod diximus modo, in Titulo Claudiani, nihil eſſe, quod fraudem arguat, illud revocandum fuerit, ſi ille fuit Comes Orientis. Nempe habet lex 11 C. Theod. de Judæis, Cælicolis & Samaritanis (16, 8) inſcriptionem, *Arcadii & Honorii ad Claudianum Comitem Orientis.* Hunc noſtrum poëtam eſſe, Seldenus putabat de I. N. & G. 2, 9 & ipſe Gothofredus ad l. c. quem movet in primis temporum convenientia, & conſtans lectio librorum, cum una tantum Pariſienſis editio habeat *Claudium.* Sed qui potuit in titulo, ſi verus eſt, omitti dignitas, de qua Not. Imp. c. 104 ſqq. (Labbei ſ. 12) *Sub diſpoſitione Viri Spectabilis Comitis Orientis Palæſtina, Phœnice, Cyprus* &c. quindecim enarrantur Provinciæ. Si dicas, hoc honore auctum eſſe Claudianum poſt ſtatuam poſitam cum titulo, nihil dixeris. Scripta lex eſt Arcadio IV, Honorio III COSS. (A. C. 396). At ſtatuam meruiſſe ſe ait Poëta 25, 5 poſt bellum Gildonicum & quartum Conſulatum Honorii. Itaque aut titulus falſus eſt, aut alius Comes Orientis. Ne titulum hinc arguam, hæc habeo argumenta: primo non ſit mihi probabile, noſtro Claudiano, Honorianæ aulæ & Stilichoni addicto, in ipſum aſpero Arcadium, tributum ab Arcadio, vel Eutropio potius, Stilichonis æmulo, tantum honorem; deinde tacere de illo potuiſſe poëtam, in tam multiplici de ſe prædicandi occaſione.

XVII

XVII

*INSCRIPTIONES DUÆ HONORI STILICHONIS POSITÆ**)

I. REPERTA ROMÆ IN BASI MARMOREA PRÆGRANDI

FL. STILICHONI V. C
FL. STILICHONI. INLUSTRISSIMO. VIRO
MAGISTRO. EQUITVM. PEDITUMQUE. CO
MITI. DOMESTICORUM. TRIBUNO **)
PRÆTORIANO. ET. ***) AB. INEUNTE
ÆTATE. PER. GRADUS. CLARISSIMÆ
MILITIÆ. AD. COLUMEN. GLORIÆ. SEM
PITERNÆ. ET. REGIÆ ADFINITATIS
EVECTO. PROGENERO. †) DIVI. THEO
DOSI. COMITI. DIVI. THEODOSI. AUGU
STI. IN. OMNIBUS. BELLIS. ATQUE. VI
CTORIIS. ET. AB. EO. IN. ADFINITATEM
REGIAM. ††) COOPTATO. ITEMQUE. SOCE
RO. D. N̄. HONORI. AUGUSTI. AFRICA †††)
CONSILIIS. EJUS. ET. PROVISIONE. LI
BERATA. EX. S. C

II. IBI

*) Habentur apud Gruterum p. 412 n. 3 & 4. Promiſimus eas ad 21 pr. & monuimus, poſſe illam *paginam honorum* vocari, de qua ad 22, 244.

**) COMITI Boiſſard. Verum *Tribuni & Notarii Prætoriani* dignitas eſt etiam in V. Inſcr. apud Gruterum p. 464, 8.

***) ET omitt. Boiſſ.

†) *Progener* Theodoſii erat ob matrimonium cum Serena. Vid. Geneal. n. XVIII.

††) De nomine REGIAM modo M ſupereſt apud Boiſſ.

†††) Poſitus itaque videtur hic titulus mox a bello Gildonico.

II. IBIDEM REPERTA IN BASI MARMOREA SUPERNE DEFRACTA *).

. . . .

VIRO. BIS. CONSULI. ORDINARIO
MAGISTRO. UTRIUSQUE. MILITIÆ
COMITI. DOMESTICORUM **)
ET. STABULI. SACRI. ADQUE
AB. INEUNTE. ÆTATE. PER
GRADUS. CLARISSIMÆ
MILITIÆ. AD. COLUMEN. REGIÆ
ADFINITATIS. EVECTO. ***) SOCIO
BELLORUM. OMNIUM
ET. VICTORIARUM. ADFINI
ETIAM. DIVI. THEODOSI. AUGUSTI
ITEMQUE. SOCERO
DOMINI. †) NOSTRI. HONORI. AUGUSTI
POPULUS. ROMANUS
PRO. SINGULARI. EJUS
CIRCA. SE. AMORE
ADQUE. PROVIDENTIA
STATUAM. EX. ÆRE. ARGENTOQUE
IN. ††) ROSTRIS. AD. MEMORIAM
GLORIÆ. SEMPITERNÆ
CONLOCANDAM. DECREVIT

EXEQUENTE. †††) FL. PISIDIO. ROMULO
V. C. PRÆF. URBIS

Cum

*) Hanc publicavit inter Antiquitatis monumenta A. 1549. 8 Ge. Fabricius p. 41 cum hoc lemmate, *Decretum Populi Ro. Romæ in domo Cardinalis Vallæ ad circum Flaminium, hactenus non impreſſum*: & integram poſuit ab initio ſic, *Flavio Stiliconi clariſſimo viro* &c. Itaque videtur tum fuiſſe integrum marmor. Neque vero fugit virum inſignem, quod ipſe ad Poëtas Chriſtianos Voc. *Stilico* p. 187 poſuit, *Nomen ejus Romæ in multis marmoribus deletum atque eraſum conſpicitur.* Illud hic etiam obſervaturus erat, credo, ſi truncum capite marmor jam tum fuiſſet. Exemplum eraſi nominis eſt apud Grut. p. 165, 1 ut veſtigia tamen extent, ubi V. C. ET. INLUSTRIS. MILES. ET. MAGISTER. UTRIUSQUE. MILITIAE vocatur.

**) De his titulis dictum ad 29, 191 & 193. ADQUE etiam ita ſcribitur in Fabriciano exemplo.

***) VECTO Boiſſ.

†) DOMNI Boiſſ.

††) Pro IN. ROSTRIS, *poſteris* habet Fabric.

†††) Hos duo verſus nec Fabricius habet nec Boiſſardus: ſed vidiſſe ſe teſtatur in marmora, Gudius.

Cum hac inſcriptione comparari debet titulus Diptychi Divionenſis:

EXC. SAC. STAB. ET. MM. P. OR. EXC. C. OR.

quem ita interpretatur Cangius append. ad Gloſſ. Gr. V. *Κόμης τοῦ στάβλου* p. 107, a. EXComite SACri STABuli ET Magiſter Militum Per ORientem EXConſule Conſul ORdinarius; & cum altera tabula ſ. pagina deſit, Stilichoni tribuit. Reliquam hiſtoriam qui volet cognoſcere, illum deducet Cl. Saxius in Diptycho Magni Conſulis p. 11 ſq. Utramque hic paginam faciunt Epigraphicæ epiſtolæ Cl. Hagenbuchii, & de Diptycho Areobindi COS. diſputatio, Diptycho Quiriniano ſubjuncta, ad quam transfert ſcilicet, qui Stilichonis putabatur eſſe, titulus. Eſt ille Hagenbuchius, cui tantum debent Muſæ lapidariæ & eburneæ, quantum neſcio an hodie nemini. Nobis non licet modo longioribus, quibus ſatis eſt indicaſſe fontem, unde irrigari poſſint quæ tenuiter dicta ſunt ad 29, 193. Addimus modo in eorum gratiam, qui non deponere de manibus hunc librum, & tamen inſpicere Stilichonem etiam ab altera parte volunt verſus Rutilii itiner. 2, 41 ſqq.

Quo magis eſt diri facinus Stilichonis acerbum
Proditor arcani qui fuit imperii.
Romano generi dum nititur eſſe ſuperſtes,
Crudelis ſummis miſcuit ima furor;
Dumque timet, quidquid ſe fecerat ipſe timeri,
Immiſit Latiæ barbara tela neci.
Viſceribus nudis armatum condidit hoſtem,
Illatæ cladis liberiore dolo.
Ipſa ſatellitibus pellitis Roma patebat,
Et captiva prius quam caperetur, erat.
Nec tantum Geticis graſſatus proditor armis,
Ante Sibyllinæ fata cremavit opis.
Odimus Althæam conſumti funere torris,
Niſæum crimen flere putantur aves
At Stilicho æterni fatalia pignora regni,
Et plenas voluit præcipitare colus.
Omnia tartarei ceſſent tormenta Neronis,
Conſumat Stygias triſtior umbra faces.
Hic immortalem, mortalem perculit ille:
Hic mundi matrem perculit, ille ſuam.

XVIII

GENUS THEODOSII M AUGUSTI

Theodoſius Comes Africæ (Aurelio Victori Epit. 48 pr. Honorius) ex Hiſpania & gente Ulpia Trajani oriundus (vid. ad 7, 189) rem geſſit in Britannia & Africa. V. 7, 52. 8, 24. 29, 40 ſq. mortuus A. 377. Ux. Thermantia.

Fl. THEODOSIUS M. n. 346. Cæſar Aug. ab 379. mort. 395. Uxores
1 Aelia Flaccilla (10, 43. 29, 69) mort. 385.
2 Galla Placidia mortua 390.

Honorius mature obiit in Hiſpania. Uxor Maria ex nobili apud Hiſpanos gente orta, ut colligere licet ex 29, 69.

Children of Theodosius M.:

ARCADIUS n. 377. Auguſtus a patre dictus 383. Imperator Orientis ab A. 395. mort. 408.

HONORIUS n. 384. Cæſ. 393. Imp. Occid. ab A. 395. mort. 423. Uxores
1 Maria 398.
2 Thermantia, filiæ Stilichonis.

Children of Honorius:

THERMANTIA Duci alicui nupta. V. 29, 114. 186 ſq.

SERENA adoptata a patruo. V. 29, 104. Cf. 24, 178. Laqueo necata juſſu Honorii, cujus ob adoptionem ſoror 70, 1, & per duas filias ſocrus erat. Maritus Fl. STILICHO Vandalus (V. ad 29, 82) Comes & Magiſter utriusque militiæ. Periit juſſu Honorii Ravennæ A. 408.

Children of Serena and Stilicho:

Eucherius (10, 338) Tribunus Notarior. Zoſim. 5, 34. Interfectus juſſu Honorii A. 408 Zoſim. 5, 37.

MARIA uxor Honorii.

Thermantia poſt ſororis obitum uxor Honorii.

I

CL. CLAUDIANI

IN

PROBINI ET OLYBRII *

FRATRUM

CONSULATUM

PANEGYRIS

Sol, qui flammigeris mundum complexus habenis
Volvis inexhauſto redeuntia ſæcula motu,
Sparge diem meliore coma, crinemque repexi
Blandius elato ſurgant temone jugales,

Efflan-

VARIETAS LECTIONIS

1 Flammiferis *al.* 4 rubeant *Baſ. quod placet Heinſio.*

* Fluctuat Inſcriptio. Plena nomina ponit in Faſtis A. C. 395 Pe. Relandus, *Anicius Hermogenianus Olybrius*, *Anicius Probinus*, & varietatem e legum ſubſcriptionibus, & vetuſtis lapidibus probat, e quibus etiam totam hanc familiam, matrem præſertim Probam, illuſtrat. Idem factum a Gothofredo in Proſopogr. Cod. Theod. Noſtra adnotatio poëtæ ſervire debet maxime, qua poëta & ingenioſus, & doctus, & philoſophus eſt. Igitur hic illud modo addimus, qui tres hic fratres conſules in inſcriptione ponunt, eos non a faſtis modo refelli, ſed etiam verſu 72, ubi *duobus* gratulari poëtam, apparet.

1 *Habenas* vocant Romani lorum, funem vel ſimile quiddam, quo regitur motus animalium vel aliorum corporum, ut lapidis vel glandis in funda. Potuit ergo Claudianus hac phraſi indicare motum telluris a ſole pendentem. V. ad 3,11. it. 8, 286. Neque obſtat, quod mox mutata phantaſia, redit ad imaginem poëticam, ludibundam, quæ radios lucis comparat cum coma & juba.

4 *Blandius* neque ad *elato* neque ad *ſurgant* bene accommodatum eſt.

itaque

Efflantes roſeum frenis ſpumantibus ignem.
Jam nova germanis veſtigia torqueat annus
Conſulibus, lætique petant exordia menſes.
Scis genus Auchenium, nec te latuere potentes
Anniadæ: nam ſæpe ſoles ductoribus illis
Inſtaurare vias, & curſibus addere nomen.
His neque per dubium pendet Fortuna favorem,
Nec novit mutare vices; ſed fixus in omnes
Cognatos procedit honos. quemcunque requires
Hac de ſtirpe virum, certum eſt de Conſule naſci.
Per faſces numerantur avi, ſemperque renata
Nobilitate virent, & prolem fata ſequuntur
Continuum ſimili ſervantia lege tenorem:
Nec quiſquam procerum tentat, licet ære vetuſto
Floreat, & claro cingatur Roma Senatu,
Se jactare parem: ſed, prima ſede relicta
Aucheniis, de jure licet certare ſecundo.
Haud ſecus ac tacitam Luna regnante per Arcton

Sidereæ

6 faſtigia *conj. Heinſ.* 11 pavorem *al.* 13 require *al.* 16 vigent *Plant.* 18 tentet *conj. Heinſ.* 22 Abraciam *corrector aliquis ap. Heinſ.*

itaque valde placet Baſileenſis lectio *Blandius rubeant*. Roſeus color ignis blandior eſt.

5 Cum *roſeum ignem* addit *ſpumantibus frenis*, reſpicit, puto, ad *ſpumam cruentam*, ſanguine permixtam, fortiſſimorum equorum, ut obſervarunt ad Virg. Ge. 3, 203 Servius & Cerda. Noſter ipſe de hac re 8, 548 *ſpumoſis morſibus auri exundantes ſanguine gemmas* addit. Et Plutonis equorum 35, 203 *ſanguine frena calent*. Laboravit in ea ſpuma cruenta ars Apellis, caſus illam adjuvit apud Dion. de fortuna, Or. 64 p. 591 H.

6 Perſonam facit annum, qui ad tropicum capricorni cum ſole delatus, retro flectere veſtigia, hoc enim eſt torquere, incipiat.

8 *Auchenium* nomen Aniciæ genti vindicat ex veteri lapide, qui eſt etiam apud Reineſ. 6, 4, Heinſius. Conjuncti his ſanguine vel affinitate *Annii* ſ. *Anniadæ*.

9 Conſularem dignitatem harum gentium indicat.

11 Ipſum *pendet* pulchre inconſtantiam & mutabilitatem fortunæ ſignat.

16 Filium ſequitur fortuna patris.

18 *Aes vetuſtum* potius ad ſtatuas retulerim, quam ad illud jus imaginum, quas cereas plerumque fuiſſe, novimus.

19 *Cingatur* tanquam corona. Viri illuſtres, quibus conſtat ſenatus, ſunt velut gemmæ in corona Romæ deæ.

22 *Tacitam Arcton* obſcuram ſignat, ut ſilentia lunæ: ſed *retuſum*

fratrem

Sidereæ cedunt acies, cum fratre retuſo
Æmulus adverſis flagraverit ignibus orbis.
Tunc jubar Arcturi languet: tunc fulva Leonis
Ira perit: Plauſtro jam rara intermicat Arctos
Indignata tegi: jam caligantibus armis
Debilis Orion dextram miratur inermem.
Quem prius aggrediar? veteris quis facta Probini
Neſciat, aut nimias laudes ignoret Olybri?
Vivit adhuc, completque vagis ſermonibus aures
Gloria fuſa Probi, quam nec ventura ſilebunt
Luſtra, nec ignota rapiet ſub nube vetuſtas.
Illum fama vehit trans æquora, transque remotas
Tethyos ambages, Atlanteoſque receſſus.
Audiit &, gelido ſi quem Mæotica paſcit
Sub Iove, vel calido ſi quis conjunctus in axe
Naſcentem te, Nile, bibit. virtutibus ille
Fortunam domuit: nunquamque levantibus alte
Intumuit rebus: ſed mens circumflua luxu

A 2 Noverat

23 retruſo *conj. Scal.* recuſſo *ex MSS. Barth.* 29 fata *al.* 33 Ignotam *malit Gron.* obſcura *Baſ.* 35 Atlantidos *Mſ. unde conj. Heinſ.* Atlantiacos. 36 quis Mæotida *al.* 37 convinctos *al.* cognatus *al.*

fratrem cum ponit de ſole ſub horizonte latente, phantaſia eſt ab illa immerſione in Oceanum, quo *retundi* videntur radii, vel *obtundi.* Neque tamen damnare auſim *recuſſo* h. e. repercuſſo, reflexo. Plena luce tantum radiorum fratris ſui Phœbi recutit, ut poſſit illius videri æmula.

25 *Fulva leonis ira* audacius dicta videri poſſit, ſi ſermo eſſet de colore Leonis animalis. Verum meminerimus iram Leonis cœleſtis eſſe in ignea illius vi: fulvum vero etiam eſſe apud Virgilium Aen. 7, 76 ignis, & Tibullum 2, 1, 88 ſiderum epitheton. Itaque *fulva ira* leonis perit ſignificat igneum illum fulgorem ſideris palleſcere.

26 Doctus poëta pictura velut conjungit utramque appellationem ſideris, jam Homeri ætate receptam. Od. E, 272 *Ἄρκτον, ἣν καὶ ἅμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσι.* Fingit noſter geminam figuram: urſam collocat poſt plauſtrum, inter cujus rotas ea emicet.

28 Reſpondet Arateo carmini 589 *ξίφεος ἶφι πεποιθώς.*

30 *Nimius* hoc ævo in magno gradu rerum etiam laudabilium poni, obſervatum Barthio. Nempe ſic *nimis* & *nimium* ſæpe etiam veteres.

33 *Ignotam nubem* metonymia quadam dixit, quæ ignorantiæ tenebras rebus obducat.

37 *Conjunctus* viciniam notat Nili.

40 *Circumflua luxu mens* eſt conſtituta in affluentia omnium rerum

Noverat intactum vitio ſervare rigorem.
Hic non divitias nigrantibus abdidit antris,
Nec tenebris damnavit opes: ſed largior imbre
Sueverat innumeras hominum ditare catervas.
Quippe velut denſos currentia munera nimbos
Cernere ſemper erat: populis undare Penates:
Aſſiduos intrare inopes: remeare beatos.
Præceps illa manus fluvios ſuperabat Iberos
Aurea dona vomens. ſic quis tellure revulſa
Sollicitis fodiens rimatur collibus aurum:
Quantum ſtagna Tagi rudibus ſtillantia venis
Effluxere decus: quanto pretioſa metallo
Hermi ripa micat: quantas per Lydia culta
Deſpumat rutilas dives Pactolus arenas.
Non, mihi centenis reſonent ſi vocibus ora,
Multifidusque ruat centum per pectora Phœbus,

Acta

41 vigorem *Barth.* 45 denſo-nimbo *al.* 49 Si quis *al.* Si quid *Raph.* 51 pallentia *al.* 52 metalli *al.* 53 quantum-rutilæ-arenæ *conj. Heinſ.* 55 pateant *al.* 56 Multifideque *al.*

rum, quæ invitare ad luxuriam poſſunt. Notus eſt *luxus regalis &* *regificus* Virgilii.

41 *Rigorem* ex agrimenſoria diſciplina puto dictum. Hic enim *rigor* εὐθυωρία linea recta, pulvinus terræ, tractus fluminis, qui mutari, inflectique non poteſt. Nota eſt Stoica virtutis & recti cum linea recta comparatio. Igitur *vigore* Barthii nihil opus eſt. Utitur noſter etiam 8, 513.

43 *Imber* & mox *nimbi* reſpiciunt, quod Heinſius monuit, ad illas ſparſiones theatrales, de quibus Mart. 8, 78. *Nunc veniunt* ſubiti, *laſciva numiſmata*, nimbi. Sic legit ex MS. pro *ſubitis-nimbis.* Stat. Silv. 1, 6. 23 *Per cuneos* hiems *Latinos plebem* grandine *concutit ſerena.* Non puto autem hic proprie ſimiles Probi ſparſiones memorari: ſed liberalitatem illius in plebem & ſportulas, vel ſtipes adeo, quas *currentia munera* vocat, comparari illis ſparſionibus.

48 *Præceps* manus, inverſa, ut vas e quo effunditur humor.

49 *Sic*, comparandi particula, confert eos, qui in Probi domo ditati ſunt cum aliis auri per metalla, aut in Tago &c. quæſitoribus. Conf. 3, 104.

50 *Solliciti* colles ſunt moti foſſionibus, & velut ſolicitati.

52 *Effluxere decus* tranſitive, ut *erumpere gaudium*, *ſpirare ignem*, *ſtagnare cruorem.* de quo mox ad v. 111.

54 *Deſpumat* ducta ab his metaphora, quæ ſpuma poſt coctionem vel efferveſcentiam auferenda purgantur, ut defrutum & metalla, ut vina.

Acta Probi narrare queam, quot in ordine gentes
Rexerit, ad ſummi quoties faſtigia juris
Venerit, Italiæ late cum frena teneret,
Illyricoſque ſinus, & quos arat Africa campos.
Sed nati vicere patrem, ſolique merentur
Victores audire Probi. non contigit illi
Talis honor, prima cum parte vireſceret ævi.
Non conſul cum fratre fuit. vos nulla fatigat
Cura, diu majora petens: non anxia mentem
Spes agit, & longo tendit præcordia voto.
Cœpiſtis, qua finis erat. primordia veſtra
Vix pauci meruere ſenes: metaſque tenetis.
Ante, genas dulces quam flos juvenilis inumbret,
Oraque ridenti lanugine veſtiat ætas.
 Tu, precor, ignarum doceas, Parnaſſia, vatem,
Quis Deus ambobus tanti ſit muneris auctor.
Poſtquam fulmineis impellens viribus hoſtem
Belliger Auguſtus trepidas laxaverat Alpes,
Roma Probo cupiens dignas perſolvere grates,
Sedula pro natis dominum flexura rogando

 Ire

57 numerare *al.* 62 num contigit *conj. Heinſ.* 66 lento *al.* 67 quo *al.*

57 *Summi faſtigia juris* non conſulatum eſſe, quod Barthio viſum eſt quem ſecuti reliqui: ſed Præfecturam Prætorii, videbit apertiſſime, ſi quis vel obiter inſpicere velit Gothofredianam ſub codice Theodoſiano notitiam Præfectorum Prætorio in ipſo principio, tum quæ in Proſopographia de hoc noſtro Probo idem refert. Et facit poëta ſtatim mentionem diœceſeon *Italiæ*, *Africæ*, *Illyrici*, quæ ſub Præfecto Prætorii Italiæ generalius dictæ erant.

62 Duplex prærogativa præ patre filiorum Probi, quorum hic conſulatum celebrat poëta, quod conſulatum capiunt cum fratre h. e. ambo ſimul fratres, & quod pueri capiunt.

66 *Tendit* tanquam arcum, qui non ſemper ferit quod minatur: porro in tenſione nervorum dolorem eſſe, docent Phyſici.

68 *Meruere*, i. conſecuti ſunt: quamquam neque dignitatis & mercedis notionem videtur excludere.

73 Poſtquam Theodoſius Eugenio ſuperato Alpes reddidit pervias.

75 *Romæ*, quam ſplendida proſopopœia hic tanquam Deam, certe Heroida, inducit, dat currum patris ſui Martis, in cujus famulitio *Impetus* & *Metus* ſunt etiam apud Papinium Theb. 7, 47 & 49.

Ire parat. famuli currum junxere volantem
Impetus, horribiliſque Metus, qui ſemper agentes
Prælia cum fremitu Romam comitantur anhelo,
Sive petat Parthos, ſeu cuſpide turbet Hydaſpen.
Hic ligat axe rotas: hic ſub juga ferrea mittit
Cornipedes, rigidiſque docet ſervire lupatis.
Ipſa, triumphatis qua poſſidet æthera regnis,
Aſſilit, innuptæ ritus imitata Minervæ.
Nam neque cæſariem crinali ſtringere cultu,
Colla nec ornatu patitur mollire retorto;
Dextrum nuda latus, niveos exſerta lacertos,
Audacem retegit mammam, laxumque coërcens
Mordet gemma ſinum. nodus qui ſublevat enſem,
Album puniceo pectus diſcriminat oſtro.
Miſcetur decori virtus, pulcherque ſevero
Armatur terrore pudor, galeæque minaci
Flava cruentarum prætenditur umbra jubarum,
Et formidato clipeus Titana laceſſit

Lumine

79 dominam *Gron.* 81 nectit *al.*

80 *Hydaſpin* Indiæ populi ſymbolum facit: hunc cuſpide haſtæ ſuæ turbat, bello miſcet, dea. Poëtice iſta: an etiam ſat hiſtorice? Certe ab Æmiliano tyranno bellum paratum in Indos memorat Trebellius c. 22: & ab Aureliano triumphatos Vopiſcus c. 33. Sed hæc forte non magis certa, quam quæ de Trajani vel conatibus vel rebus geſtis adverſus Indos memorantur. Vid. Reimarus, immortale literarum decus, ad Dion. 68, 28 §. 176.

81 *Nectit* cum primis editionibus malim, ne quis *mittit ſub juga* nimis proprie accipiat, quaſi de bubus ſermo ſit. *Juga* ſunt transverſæ regulæ, *ſub* quas, i. ad quas alligantur loris equi. De illa vi Præpoſitionis *ſub* copioſe dixit Burm. ad Ovid. Met. 1, 89.

84 *Triumphatis regnis* ſunt ablativi cauſæ: Roma poſſidet partem cœli propter triumphata regna orbis terrarum.

85 Non erat quod *Cæſariem* reprehenderet in Roma dea Scaliger, cum Berenicæ Catullus 67, 8 & Virgilius Ge. 4, 337 Nymphis eam dederit. Itaque nec refugit noſter Veneri tribuere 10, 99.

86 *Patitur mollire* ipſum quoque auctoritate Virgilii non caret Aen. 9, 77 *Patiar quemvis durare laborem.* Conf. noſter 15, 265. *Retorto ornatu* alludit ad *torquis* etymon.

89 *Mordet* proprie h. e. uſitate dictum de fibula, quæ laxiorem veſtem colligit & ita facit ſinum. Fibulæ *dens* ipſe aculeus, quo trajecto lacinia continetur.

90 *Diſcriminat nodus pectus*, i. inter utramque mammam deſcendit lorum, a quo pendet gladius.

93 *Cruentarum* i. tinctarum purpureo colore *jubarum*, ſive criſtæ, umbra

Lumine, quem tota variarat Mulciber arte.
Hic, patrius Mavortis amor, fetuſque notantur
Rumulei. pius amnis ineſt, & bellua nutrix.
Electro Tiberis, pueri formantur in auro.
Fingunt æra lupam. Mavors adamante coruſcat.
Jam ſimul emiſſis rapido velocior Euro
Fertur equis. ſtridunt Zephyri, curſuque rotarum
Saucia dividuis clareſcunt nubila ſulcis:
Nec traxere moras, ſed lapſu protinus uno,
Quem poſcunt, tetigere locum; qua fine ſub imo
Anguſtant aditum curvis anfractibus Alpes,
Clauſtraque conjectis ſcopulis duriſſima tendunt,
Non alia referanda manu, ſed pervia tantum
Auguſto, geminiſque fidem mentita tyrannis.
Semirutæ turres, avulſaque mœnia fumant.
Creſcunt in cumulum ſtrages, vallemque profundam

97 poſt amnis *vulg.* pius *Heinſ.* 99 Tingunt *vulg.* Pingunt *MS.* 104 uno *al.* fine ſupino *conj. Barth.* 110 tumulum *al. quod placet. cf.* 15, 39. 36, 342, *ubi in ſimili varietate* cumulum *præfert Heinſ.*

umbra flava eſt. Sic bonus pictor in tabula eam repræſentaret. *Minax* fit galea ab ipſo colore & motu criſtæ. *Rubram criſtam* Turno dat Virg. Aen. 9, 50.

94 Lux a clipeo polito repercuſſa ipſis radiis directis ſolis intolerabilior oculis eſt.

96 *Patrius Mavortis amor* in clipeo expreſſus potuit eſſe ipſa præſentia, & geſtu quodam curam puerorum indicante. *Pius amnis*, qui placidus & molliter refluens vitam ſervavit pueris. Tiberinus pater ut ſuos filios recipit natos ex Ilia.

98 *Electro Tiberis* formatur, metallo flaueſcente, quem colorem Tiberi tribuit Horatius.

99 *Tectum tunica Martem adamantina* fecit Hor. 1, 6. 13 i. ferrea in chalybem durata.

102 Conf. 7, 163.

103 *Lapſu uno* non interiuncti, non ſtrigantes, uno protelo.

104 Quis *imus finis* ſit, declarat nomen *aditus*: nec, puto, repugnat narratio Oroſii 7, 35.

106 *Duriſſima clauſtra*, inſuperabilia, *tendunt* Alpes i. objiciunt, opponunt intrantibus.

108 *Gemini tyranni* Eugenius & Arbogaſtes equitum magiſter, quos admiſere fauces, ſed intra illas opprimendos a Theodoſio.

110 *Strages* proprie ſtratorum humi & jacentium cadaverum multitudo.

Æquavere jugis. ſtagnant immerſa cruore
Corpora. turbantur permiſto funere manes.
 Haud procul exacto lætus certamine victor
Ceſpite gramineo conſederat, arbore fultus
Acclines humeros. dominum gaviſa coronat
Terra ſuum, ſurguntque toris majoribus herbæ.
Sudor adhuc per membra calet, creberque recurrit
Halitus, & placidi radiant in caſſide vultus.
Qualis letifera populatus cæde Gelonos
Procubat horrendus Getico Gradivus in Hæmo.

Exuvias

112 truduntur *primæ editt.* 117 crebro *al.* 120 horrendum *Heinſ.* arvo *al.*

111 Si legamus *cruorem*, & ultimam vocis ac verſus *m*, quod ſpatio excluderetur, primo transverſa lineola in *e* ſignatam, deinde excidiſſe: *ſtagnant* ſignificationem propriam retinebit, qua ſignificat ſtare facere: *corpora ſtagnant cruorem*, impediunt ne diffluat, ſtare faciunt. *Stagnum*, ubi ſtant aquæ. Quod ſi *cruore* etiam retineamus, licebit ſic explicare, *Corpora cruore immerſa* eum *ſtagnant*. Antiquum lemma c. 21 Sereni Sammonici, cujus varietatem e MSS. profert Keuchenius, fuit, arbitror, *Ad medendam rejectionem cibi*, *vel ſanguinem ſtagnandum*, ut reſpondeat v. 378 *ſiſtitque cruorem*. Sed ſignificatione neutrali Stat. Theb. 10, 298 *Stagnant nigrantia tabo Gramina* in re plane ſimili, h. e. ſtant denſata, & velut pulti aut glutini inhærentia. Illud quidem modeſtius, quam quod ſubjicit, *Sanguineis nutant tentoria rivis*. Quidni ſic maluiſti Papini, *Sanguineiſque natant t. r.* Ceterum ſi quis *ſtagnare* apud Claudianum *corpora* eadem plane ratione velit, ac *gramina* Statii, ille immodeſtiorem faciat, quam mihi, ſeni forte frigido, placere poteſt, poëtam.

112 *Permiſto funere* qui turbari manes potuerint, videndum. Poteſt, Barthio judice, hoc velle poëta, propter multitudinem ſepeliendorum non potuiſſe diſcerni, non ritu funerum inclamari ſingulos, ſed promiſcue modo terra utcunque fuiſſe obruendos. Veniebat in mentem *permulto funere* turbatos inferos metuiſſe, ne magna vis barbarorum, quæ erat cum Eugenio & Arbogaſte, oppugnatum illos veniret. Sed nihil cum varient libri, me ſuſtineo. Si *truduntur manes* placeat, intelligendum fuerit a ſe invicem illos trudi propter turbam ac multitudinem.

115 *Coronat* flores ſub ipſo fundit, quibus coronari poſſit, gramen adeo, cum obſidionalem ex gramine coronam propter pericula ab Eugenio iminentia debeat Theodoſio.

120 *Horrendus* ubique eſt Gradivus, ſed qui *horrendum procubare* poſſit Mars jam ad quietem compoſitus, viderit, qui Heinſianam ex unico codice emendationem tueri volet. Offendit, credo, Heinſium recurrens caſus in *us*: & forte ita cogitavit, ſi horrendum procumbit, quam horrendum ſtabit, pugnabit?

Exuvias Bellona levat, Bellona tepentes
Pulvere ſolvit equos, immenſaque cornus in haſtam
Porrigitur, tremuliſque ferit ſplendoribus Hebrum.
Vt ſtetit ante ducem diſcuſſas Roma per auras,
Conſcia ter ſonuit rupes, & inhorruit atrum
Majeſtate nemus. Prior hic, "*O numen amicum,*
Dux ait, *& legum genitrix, longeque regendo*
Circumfuſa polo, conſors adjuncta Tonanti,
Dic agedum, quæ cauſſa viæ? cur deſeris arces
Auſonias, cœlumque tuum? dic, maxima rerum.
Non ego vel Libycos ceſſem tolerare vapores,
Sarmaticoſve pati medio ſub frigore Coros,
Si tu, Roma, velis. pro te quaſcunque per oras
Ibimus, & nulla ſub tenpeſtate timentes
Solſtitio Meroën, bruma temtabimus Iſtrum."
Tum regina refert; "*Non me latet, inclite rector,*
Quam tua pro Latio victricia caſtra laborent,
Nec quod ſervitium rurſus, Furiæque rebelles

 Edo-

121 gerit *al.* 122 hoſtem, actam, aſtra *conject.* 125 Concita *al.* tunc ſonuit *vulg.* acri *al.* 126 prior huic *conj. Heinſ.* 131 labores *vulg.* 137 Quod *vulg. male*, quam *pro quantum ex MSS. Heinſ.*

122 Debebat illud modo dicere, defixam eſſe juxta Martem haſtam ſuam. Sed obiter indicat magnitudinem Martis, cui cornus immenſa pro haſta fuerit. Uſum Poëtæ præpoſitionis *in*, declarat Heinſ. ad 3, 152. *Tremuli ſplendores* ſunt imago ſpiculi ſ. ferri haſtæ, in præterfluente Hebro repercuſſa.

124 *Aura* ſ. aër eſt veſtis deorum. Diſputavi hac de re in libello de Animabus Hippocratis, qui habetur in Commentt. Soc. Gotting. To. I §. 2 p. 77 & §. 8 p. 99.

128 *Polus* poëtarum etiam infimam aëris regionem notat, ut Stat. Theb. 5, 748 *ignis poli* eſt aër æſtuoſus. Non facit Claudianus Romam ſolis ac ſiderum potentem; ſed orbis terrarum ſuperficiem, qua vel opus eſt vel poſſeſſio hominum, illi ſubjicit. Diviſum imperium cum Joue Roma tenet.

130 *Cælum* dei eſt, ubi ille colitur: *Cælo donantur* imperatores per conſecrationem, ut Plin. Pan. c. 11.

132 *Corum* ſ. *Caurum* recte & ordine aſſignat Sarmatiæ, unde verſus Italiam & Conſtantinopolin veniunt *ſemper ſpirantes frigora cauri* Virg. Ge. 3, 356.

135 *Meroë* caput Æthiopiæ obſervationibus Aſtronomorum olim nobilis, quam aliquot gradibus ultra cancri tropicum eſſe, ex umbris colligerent, per quam primum parallelum æquatori circulum ducerent. Vid. Plin. 2, 73.

138 *Servitium* notat Eugenium ex ludimagiſtro humili tyrannum; *furiæ*

Edomitæ paribus ſub te cecidere triumphis.
Sed precor hoc donum cum libertate recenti
Adjicias, ſi vera manet reverentia noſtri.
Sunt mihi pubentes alto de ſemine fratres,
Pignora cara Probi, feſta quos luce creatos
Ipſa meo fovi gremio. cunabula parvis
Ipſa dedi, cum matris onus Lucina beatum
Solveret, & magnos proferrent ſidera partus.
His ego nec Decios pulchros, forteſve Metellos
Prætulerim: non qui Pœnum domuere ferocem
Scipiadas, Galliſque genus fatale Camillos.
Pieriis pollent ſtudiis, multoque redundant
Eloquio. nec deſidiis, dapibuſve paratis
Indulgere juvat: nec tanta licentia vitæ
Abripit, aut mores ætas laſciva relaxat:
Sed gravibus curis animum ſortita ſenilem
Ignea longævo frenatur corde juventus.
Illis, quam proprium ducunt ab origine, ſortem
Oramus præbere velis, annique futurum
Devoveas venientis iter. non improba poſco.
Non inſueta dabis. domus hoc de more requirit.

Annue.

141 Adiicias *al.* 146 præferrent *al.* præberent *MS.* 147 non Decios *al.* 153 Arripit *al.* aut - relaxat *al.* 159 hæc *al.* hoc *ex MS. Heinſ.*

furiæ rebelles deſignant Arbogaſten. Non ignoro *quod ſervitium*, quam humilis homo, *quæ furiæ*, quam furioſus rebellis &c.

143 *Feſta luce*, auſpicato ad felicitatem Romæ die.

146 *Sideribus*, peculiariter Lunæ adſignata maturitas & facilitas pariendi.

150 *Redundant* ad flumen eloquentiæ reſpicit: ῥεῖν & ῥήτωρ cognata &c.

151 *Deſidiæ* poterat dicere per legem carminis, & debebat ex lege Grammaticorum: ſed multitudinis nomine diverſa genera a cauſis, ab adjunctis, notat. Nihil mutant in verbis boni Poëtæ ſola metri neceſſitate; ſed metri neceſſitas illis dictat nonnunquam figures fecundi ſenſus: ut homœoteleuton in linguis Europæ hodiernis non exprimit bonis poëtis abſurda carmina, ſed dictat pulchras ſententias.

154 Ablativi *gravibus curis* a voce *ſenilem* pendent; *longævo corde* a *frenatur.*

158 *Devoveas* vehementius dictum pro aſſignes, ad indicandam rei magnitudinem: *iter* indicat ingreſſum & decurſum anni.

Annue. ſic nobis Scythicus famuletur Araxes,
Sic Rhenus per utrumque latus: Mediſque ſubactis
Noſtra Semiramiæ timeant inſignia turres;
Sic fluat attonitus Romana per oppida Ganges.„
Ductor ad hæc: "*Optata jubes, ultroque volentem,*
Diva, rogas: non hæc precibus tentanda fuiſſent.
Vſque adeone meam condunt oblivia mentem,
Vt pigeat meminiſſe Probi, quo vindice totam
Vidimus Heſperiam feſſaſque reſurgere gentes?
Ante dabunt hiemes Nilum; per flumina damæ
Errabunt, glacieque niger damnabitur Indus;
Ante Thyeſteis iterum conterrita menſis
Intercisa dies refugos vertetur in ortus,
Quam Probus a noſtro poſſit diſcedere ſenſu.
Dixerat, & velox jam nuntius advolat urbem.
Extemplo ſtrepuere chori, colleſque canoris
Plauſibus impulſi ſeptena voce reſultant.
Lætatur veneranda parens, & pollice docto
Jam parat auratas trabeas, cinctuſque micantes
Stamine:

162 ſtupeant *MS.* 166 condant *conj. Heinſ.* 167 judice *al.* 168 reſ. turres *MS.* 170 piger *conj. Heinſ. & ad flumen refert.* 176 valle *conj. Heinſ. V. N.* 178 curruſque *vulg.*

160 *Scythicus Araxes* ab Armenio diverſus, qui aliis Oxus eſt, de quo Cellar. Not. Orb. Ant. T. 2 p. 709. Illuſtravit noſtra ætate Th. Sigfr. Bayerus in Comm. Acad. Petrop. To. 1.

162 *Semiramiæ* turres ſunt munimenta Babylonis reliqua, quæ occupare Juliani Imp. ætate votum fuiſſe, alias oſtendi.

163 Non optat Gangen mutare curſum, ſed oppida ad Gangen Romana fieri.

169 *Hiemes dabunt Nilum* h. e. Septentrionalis regio. Nilus non a meridionali plaga fluet, ſed ab oppoſita.

171 *Thyeſteis*, quas Thyeſtæ fratri Atreus appoſuit, filios epulandos patri, a quo facinore ſol avertiſſe oculos a poëtis narratur. Scenam horribilem narrat Seneca Thyeſte Actu 4.

176 Fugit ratio acutiſſimum virum, cum pro *voce* malle ſe ſcriberet *valle*. Septem colles Romæ non valle *reſultant*, ſed *voce ſeptena* quæ allabitur & repellitur. Oblitus erat vir ſummus Virgilii ſui, apud quem Aen. 5, 150 *Pulſi colles clamore reſultant.*

177 *Pollicem* cum nominat poëta, videtur fuſum tribuere Romæ matri, quo fila ducat aurea purpureaque.

178 *Trabeas*, conſulares. V. ad 3, 251. *Cinctus* non auſim ad Gabinum antiquorum cinctum referre: ſed

Stamine: quod molli tondent de ſtipite Seres,
Frondea lanigeræ carpentes vellera ſilvæ:
Et longum tenues tractus producit in aurum,
Filaque concreto cogit ſqualere metallo.
Qualis purpureas præbebat candida veſtes
Numinibus Latona ſuis, cum ſacra redirent
Ad loca nutricis jam non errantia Deli.
Illa feros ſaltus & deſolatarelinquens
Mænala, laſſato certis venatibus arcu,
Phœbus adhuc nigris rorantia tela venenis
Exſtincto Pythone ferens. tunc inſula notos
Lambit amica pedes, ridetque Ægæus alumnis
Lenior, & blando teſtatur gaudia fluctu.
Sic Proba præcipuo natos exornat amictu;
Quæ decorat mundum: cujus Romana poteſtas
Fetibus augetur. credas ex æthere lapſam
Stare pudicitiam, vel ſacro thure vocatam
Junonem Inachiis oculos advertere templis.

Talem

179 ceſpite *al.* 186 feris *conj. Barth. pulchre.* 187 Cretam *pri. editt.* centum *al.*

ſed ad illum conſularem olavum, quem λῶρον dicebant Conſtantinopoli, quo velut circumvolutos videmus in Diptychis.

179 *Serici* ratio adhuc ignota eo tempore, & cum xylino f. goſſypio confuſa: Juſtiniani demum ætate innotuit.

182 *Filis* lineis vel laneis ita ſubtilia inducuntur fila metallica, ut *concreta* hæc illis, & velut innata videantur. Illa jam fila lanea *ſqualent* auro, i. aureis velut ſquamis obducta & tecta ſunt.

183 Hinc incipit Poëta blandiri matri conſulum, cujus elogium hic repetemus ex Grut. 352, 6 *Aniciæ Faltoniæ* (*Falconiæ* Boiſſardus, melius) *Probæ, fidei, nobilitatis antiquæ, ornamento Anicianæ familiæ, ſervandæ & docendæ caſtitatis exemplo, conſulum proli, conſulum matri, Anicius Hermogenianus Olybrius V. C. Conſul ordinarius, & Anicia Juliana C. F. ejus devotiſſimi filii dedicarunt.* Doctrinæ illius monimentum exſtant centones Virgiliani, quos ultimum edidit amicus dum viueret meus I. H. Kromayerus, ipſamque in præfatione illuſtravit. Hanc introducit poëta veteri more veſtes a ſe textas ſuis præbere filiis, & tale quid factum olim a Latona in Apolline & Diana ſuis, fingit. Cf. v. 224.

185 Ante hunc partum Latonæ, Delus quæ Ortygia, & Aſterie vocabatur ſtabilem ſedem non habebat, ſed vaga ferebatur in & ſub undis adeo. Vid. Callim. H. in Delum pr.

190 *Ægæus*, deus Ægæi maris, alias impetuoſi & minacis.

195 *Pudicitiæ* deæ ſub imagine cultæ olim Auguſtæ.

196 Ab Inacho fluvio fingat Argivam

Talem nulla refert antiquis pagina libris,
Nec Latiæ cecinere tubæ, nec Græca vetuſtas:
Conjuge digna Probo: nam tantum cœtibus exſtat
Femineis, quantum ſupereminet ille maritos:
Ceu ſibi certantes ſexus quid poſſit uterque
Hunc legere thorum. taceat Nereida nuptam
Pelion, duplici fœcundam Conſule matrem,
Felicemque uterum, qui nomina parturit annis:
Vt ſceptrum geſſere manu, membriſque rigentes
Aptavere togas, ſignum dat ſummus hiulca
Nube pater, gratamque facem per inane rotantes
Proſpera vibrati tonuerunt omina nimbi.
Accepit ſonitus curvis Tiberinus in antris,
Ima valle ſedens, arrectiſque auribus hæſit,
Vnde repentinus cœli fragor. ilicet herbis
Pallentes thalamos, & ſtructa cubilia muſco
Deſerit, ac Nymphis urnam commendat herilem.
Illi glauca nitent hirſuto lumina vultu,
Cæruleis infecta notis, reddentia patrem
Oceanum: criſpo denſatur gramine colla.

Vertice

198 Grata *al.* 201-204 *Deſunt in plerisque MSS. & in primis editt. uſque ad Baſil. quales hic ſunt, debentur Clanexio.* 208 tenuerunt omnia *pri. editt.* tenuerunt *etiam Barth. Verbum* tonare *hic illuſtrat Heinſ.* 211 *pro* cœli *quod dedit ex MS. Heinſ.* populi *vulg. vnde conjic.* ſcopuli. 212 ſqualentes *conj. Heinſ.* 213 dominam com. *vulg.* 216 denſantur *vulg.*

givam Junonem inſignem non minus quam erat Olympius Jupiter, aut Pallas Attica.

203 *Pelion* nemus (πήλιον ὄρος) in quo celebratæ nuptiæ Thetidos Nerei F. & Pelei, quas canit Catullus.

205 *Sceptrum*, eburnum illud, in quo ſummo aquila: *rigentes togæ* ab auro multo: rigorem indicant etiam imagines in Diptychis, & nummis. Vid. ad 7, 3.

212 *Pallentes* pingit colorem herbarum a nimio humore flaveſcentium.

213 *Urnam* quam ipſe Tiberinus pater alias habet, & inde aquam ſuis cum piſcibus effundit, tradit interea curandam Nymphis, ne ceſſet aquæ fluxus. cf. 3, 134. *Dominam herilem*, quod probat Barthius, nimis ταυτολόγον videtur, nec ſententia ſat bona. Nimis zelotypus vel meticuloſus fuerit Tiberinus, ſi Iliam ſuam nolit ad momentum relinquere: ſed urnæ alia ratio.

Vertice luxuriat toto crinalis arundo:
Quam neque fas Zephyris frangi, nec ſole peruſtam
Æſtivo candore mori: ſed vivida frondet
Æquævum complexa caput. taurina levantur
Cornua temporibus raucos ſudantia rivos.
Diſtillant per pectus aquæ. frons hiſpida manat
Imbribus. in liquidos fontes ſe barba repectit.
Palla graves humeros velat, quam neverat uxor
Ilia, percurrens vitreas ſub gurgite telas.
Eſt in Romuleo procumbens inſula Tibri,
Qua medius geminas interfluit alveus urbes
Diſcretas ſubeunte freto, pariterque minantes
Ardua turrigeræ ſurgunt in culmina ripæ.
Hic ſtetit, & ſubitum proſpexit ab aggere votum
Unanimes fratres, juncto ſtipante Senatu
Ire forum, ſtrictasque procul radiare ſecures,
Atque uno bijuges tolli de limine faſces.
Obſtupuit viſu, ſuſpenſaque gaudia vocem
Oppreſſam tenuere diu; mox inchoat ore.
„*Reſpice, ſi tales jactas aluiſſe fluentis,*
Eurota Spartane, tuis. quid protulit æquum
Falſus olor, valido quamvis decernere caſtu

Norint,

223 reflectit *al.* 225 Illi *al.* 231 junctos *vulg.* cuncta *conj. Barth.* juxta *al.*

219 *Candore*, quo candet ferrum, & incenditur arena: immo, *quo aer ſiccis fervoribus uſtus canduit* Ovid. Met. 1, 120.

220 *Taurina cornua* in fluminum picturis ſolennia, ipſa etiam capita taurorum illis tribuunt. Vid. Spanh. de V. e. P. N. Diſſ. 7 p. 394 ſq. Sed quod *ſudant* rivos hæc etiam cornua, illud giganteum eſt, & noſtro ſolemne: *rauci* a ſono.

223 Quod ſunt *liquidi* fontes ſordibus purgant barbam, pectinisque adeo vice funguntur.

224 Etiam hic uxor marito veſtes texuit. Vid. v. 183.

225 *Vitreæ* telæ, virides colore aqueo.

230 *Aggerem* vocat inſulam, aggeſtione limi in ſtraminibus adhæreſcentis ortam: *votum ſubitum*, rem votis expetitam ſubito contingentem.

231 *Stipante ſenatu*, in proceſſu conſulari, de quo laudatus modo Spanh. diſſ. 12 p. 754 ſqq.

236 Caſtori & Polluci comparat ac præfert fratres Probos.

Norint, & ratibus ſævas arcere procellas?
En nova Ledæis ſoboles fulgentior aſtris.
Ecce mei cives: quorum jam Signifer optat
Adventum, ſtelliſque parat convexa futuris.
Jam per noctivagos dominetur Olybrius axes
Pro Polluce rubens, pro Caſtore flamma Probini.
Ipſi vela regent. ipſis donantibus auras
Navita tranquillo moderabitur æquore pinum.
Nunc pateras libare deis, nunc ſolvere multo
Nectare corda libet. niveos jam pandite cœtus,
Naides, & totum violis prætexite fontem.
Mella ferant ſilvæ. jam profluat ebrius amnis
Mutatis in vina vadis. jam ſponte per agros
Sudent irriguæ ſpirantia balſama venæ.
Currat, qui ſociæ roget in convivia menſæ
Indigenas fluvios, Italis quicunque ſuberrant
Montibus, Alpinasque bibunt de more pruinas:
Vulturnusque rapax, & Nar vitiatus odoro
Sulfure, tardatusque ſuis erroribus Ufens:
Et Phaëthonteæ perpeſſus damna ruinæ
Eridanus, flavæque terens querceta Maricæ

Liris,

248 pangite *al.* cinctus *conj. Scal.* niveo jam plaudite coetu *MS.*
250 fluant *Barth. ex MS.* 259 tenens *vulg.*

239 *Procellas* quod arcent σωτῆρες θεοὶ dicti. Vid. Hor. Car. 1, 3. 2. 1, 12. 25.

241 *Signifer* ſ. Zodiacus, in quo locum accipere præcipuus novorum deorum honos. Vid. Virg. Georg. 1, 32 ſqq. cujus comparatione fit probabilior Heinſii conjectura *aptat Adventu*, i. adventui, *convexa.*

243 *Noctivagos axes* pro ſideribus, ut *igniferos* dixit 17, 275, ut *ſidereos* 34, 35 & 37, 116 *ſuperos.* ſed etiam *aſtriferos* Luca. 9, 5. Videntur poëtæ ſuos *axes* h. e. currus, ſingulis ſtellis tribuere, ut Ovid. Am. 1, 6 *pruinoſos molitur Lucifer axes:* & Triſt. 4, 4. 62 *Pone ſub ejusdem ſideris axe jacent.* ſic noſter 44, 61 *Nitidos ſtupefacta juvencos Luna premit, pigrosque polus non concitat axes:* non de polo arctico loquitur, ſed univerſim de cælo, quod ſtare videtur.

247 *Solvere* poſuit cum reſpectu ad *Lyæum* Bachum, ſolventem curas, & linguam.

250 *Ebrius amnis*, qui poteſt facere ebrios, ut *pallida mors.*

254 Phyſicam rationem ponit: e montium radicibus prodeunt flumina, quæ ſub montibus errare inſtar venarum in animali corpore videntur.

Liris, & Oebaliæ qui temperat arva Galeſus,
Semper honoratus noſtris celebrabitur undis
Iſte dies: ſemper dapibus recoletur opimis."
Sic aït, & Nymphæ patris præcepta ſecutæ
Tecta parant epulis: oſtroque infecta coruſco
Humida gemmiferis illuxit regia menſis.
O bene ſignatum fraterno nomine tempus!
O conſanguineis felix auctoribus anne,
Incipe quadrifidum Phœbi torquere laborem.
Prima tibi procedat hiems, non frigore torpens,
Non canas veſtita nives, non aſpera ventis,
Sed tepido calefacta Noto. ver inde ſerenum
Protinus, & liquidi clementior aura Favonî
Pratis te croceis pingat. te meſſibus æſtas
Induat, autumnusque madentibus ambiat uvis.
Omni nobilior luſtro, tibi gloria ſoli
Contigit, exactum nunquam memorata per ævum,
Germanos habuiſſe duces: te cuncta loquetur
Tellus, te variis ſcribent in floribus Horæ,
Longaque perpetui ducent in ſæcula faſti.

260 reparat *al.* 264 peplis *conj. Scal.* 267 annus *vulg.* annæ *Vic.* 271 trepido *al.* 278 inſcribent florib. *conj. Heinſ.*

260 Quid ſibi vult *Oebalia* inter Italiæ regiones? Coloniam Oebaliæ ſ. Laconicæ intelligit circa Tarentum, ubi Galeſus.

266 *Fraterno nomine*, i. fratrum duorum conſulum, quos & *conſanguineos* antiquo more vocat, & *auctores*, quaſi dominos anni, qui nominantur, cum rogatur, quorum ſit annus?

275 *Luſtrum* hic ſane videtur generaliore ſignificatione poni, pro unoquoque temporis intervallo ſ. circuitu. Ceterum quod *ſoli* huic anno fratres contigiſſe conſules, ait poëta, illud e faſtis inductione aliqua refellit Barthius.

278 *Horæ* hic quatuor anni temporum, quædam numina, ſpeciatim veris. Ceterum ſuſpicor, alludere poëtam ad ænigma Virgilianum & *flores inſcriptos nomina regum*, & ominari futurum, ut hujus anni conſules in ipſis quoque floribus ſcripti legantur.

II

CL. CLAUDIANI
IN RUFINUM
LIBRI I

PRAEFATIO

Phœbeo domitus Python cum decidit arcu,
 Membraque Cirrhæo fudit anhela jugo:
Qui ſpiris tegeret montes, hauriret hiatu
 Flumina, ſanguineis tangeret aſtra jubis:
Jam liber Parnaſſus erat, nexuque ſoluto
 Cœperat erecta ſurgere fronde nemus.
Concuſſæque diu ſpatioſis tractibus orni
 Securas ventis explicuere comas.
Et qui vipereo ſpumavit ſæpe veneno
 Cephiſſos liquidis purior ibat aquis.

Omnis

1 concidit *Cujac.* 4 tingeret *Cujac.* & *al.* tergeret *al.* 5 ſolutum *malit Heinſ.* 7 ſquamoſis *al.* 9 fumavit *Cujac.* & *al.* 10 nitidis *al.*

Rufini hujus nomina, in quibus valde variatur, ex monimentis illuſtrat Pe. Relandus: honores, Gothofredi Proſopographia Cod. Theodoſiani: res, annales atque hiſtoriæ eccleſiæ & imperii Rom. item Chronologia Codicis Theodoſiani auctore Gothofredo. Nos illis tantum utimur, quæ ad lucem poëtæ verbis fenerandam neceſſaria putamus. Illud modo meminiſſe volumus, qui hos libros legunt, Rufinum Arcadio & Orientis aulæ, Honorio & occidentali imperio Stilichonem a Theodoſio patre præfectos eſſe. V. Zoſimus 4 extr. & 5 pr.

1 Arcere *Python* draco ab oraculo Delphico, quod ad eum diem Themis tenuerat, conatus Apollinem, hujus telis confectus eſt. Apollod. Bibl. 1, 4. 1. Fuit hæc allegoria, arbitror. Quamdiu Themis conſulitur, alio araculo non eſt opus. *Εἷς οἰωνὸς ἄριστος*, auſpicium unum optimum, parere Themidi.

2 *Cirrhæum jugum* memorat ad magnitudinem Draconis ſignandam, qui ad urbem usque maritimam Phocidis extenderetur. Sed ſolent alias etiam poëtæ nominibus extendendis abuti.

7 Illi *tractus* ſunt *ſpiræ* ſ. volumina draconis, quibus circumdediſſe *Parnaſſum* ipſum montem, in quo Delphi, dicitur. Delphorum porro urbem Cephiſſus perfluebat.

Omnis, Io Pæan, regio ſonat: omnia Phœbum
Rura canunt. Tripodas plenior aura rotat.
Auditoque procul Muſarum carmine ducti,
Ad Themidis coëunt antra ſevera Dei.
Nunc alio Domini telis Pythone peremto
Convenit ad noſtram ſacra caterva lyram,
Qui ſtabilem ſervant Auguſtis fratribus orbem,
Juſtitia pacem, viribus arma regunt.

12 notat *Vic.* & *Vien.* 13 dulci *vulg.* docti *Baſ.*
14 ſonora *conj. Heinſ.* deæ *al.* dei *etiam Cujac.*

11 *Io Pæan!* Hæc ipſa tum primum orta gratulatio, qua deinde in victoriis & triumphis omnibus vſi ſunt, & epinicia omnia Pæanas dixere. Callim. in Apoll. 97 *Ἰὴ ἰὴ, παιῆον ἀκούομεν, οὕνεκα τοῦτο Δελφός τοι πρώτιστον ἐφύμνιον εὕρετο λαός.*

12 Difficile forte dictu fuerit, quomodo *rotet aura tripodas.* Et tamen non inſanit noſter etiam cum poëtice furit. Utrum ſolebat Pythia in illo ſuo furore cum ipſo, cui inſidebat, tripode circumagi, idque vaporibus ex antro ſurgentibus tribuebant? Alias quidem per furorem circumagi homines & rotari conſtat, unde Bacchum *Baſſaridum rotatorem* vocat Stat. Silv. 2, 7. 7 ubi vid. Barth. An auram ita vehementem antro prorupiſſe ſignificat, quæ tripodas impoſitos everteret? Prima exemplaria habent *notat.* An hoc vult, notabiles reddit, & oſtendit, hic divinum quid eſſe?

14 Dii conveniunt gratulandi cauſa ad Apollinem, invitati a Muſis: nunc, alio Pythone, Rufino Imperatoris telis peremto, noſter poëta invitat principes Senatus Ro. ad gratulandum.

III

CL. CLAUDIANI

IN RUFINUM

LIBER I

Sæpe mihi dubiam traxit ſententia mentem,
Curarent Superi terras, an nullus ineſſet
Rector, & incerto fluerent mortalia caſu.
Nam cum diſpoſiti quæſiſſem fœdera mundi,
Præſcriptoſque mari fines, anniſque meatus,
Et lucis noctiſque vices: tunc omnia rebar
Conſilio firmata Dei, qui lege moveri
Sidera, qui fruges diverſo tempore naſci,
Qui variam Phœben alieno juſſerit igni
Compleri, Solemque ſuo: porrexerit undis
Litora: tellurem medio libraverit axe.
Sed cum res hominum tanta caligine volvi
Adſpicerem, lætoſque diu florere nocentes,
Vexarique pios: rurſus labefacta cadebat
Relligio, cauſſæque viam non ſponte ſequebar
Alterius, vacuo quæ currere ſemina motu

 Affirmat,

3 an certo *Cujac. ad Baſ.* 5 maris *vulg.* annique *vulg.* amniſque *al.* annoque *al.* 6 luci noctique *conj. Heinſ.* 16 vano *Cujac. ad Baſ.*

4 *Fœdera mundi* eleganti translatione notant conſtantem illam velut ex compacto cæleſtium corporum revolutionem: de qua Manil. 3, 55 *Staretque æterno religatus fœdere mundus.* Sic *Parcarum fœdere cautum eſt* Ovid. Met. 5, 532. Cf. infra v. 65.

9 *Variam Phœben*, phaſes mutantem ſingulis momentis: tum *alieno igni*: non dimittit facile noſter philoſophandi occaſionem.

11 Etiam hoc pulchre dictum ad philoſophiam: ut æquabilis ſit motus circa axem, librata debet eſſe moles illi circumfuſa. Vid. ad 1, 1. it. 8, 286.

15 *Cauſam* vel *viam cauſæ* adeo, ponit, tanquam de factione in rep. ſermo eſſet, pro ſecta.

16 *Semina* ſolemne nomen, quo atomos Epicureas & elementa appellare ſolet Lucretius: his tribuit *motum vacuum* intell. rationis, ſolique adeo caſui debitum

Affirmat, magnumque novas per inane figuras
Fortuna, non arte, regi: quæ Numina ſenſu
Ambiguo vel nulla putat, vel neſcia noſtri.
Abſtulit hunc tandem Rufini pœna tumultum,
Abſolvitque Deos. jam non ad culmina rerum
Injuſtos creviſſe queror. tolluntur in altum,
Ut lapſu graviore ruant. Vos pandite vati
Pierides, quo tanta lues eruperit ortu.
Invidiæ quondam ſtimulis incanduit atrox
Alecto, placidas late cum cerneret urbes.
Protinus infernas ad limina tetra ſorores,
Concilium deforme, vocat. glomerantur in unum
Innumeræ peſtes Erebi, quaſcumque ſiniſtro
Nox genuit fetu: nutrix Diſcordia belli,
Imperioſa Fames, leto vicina Senectus,
Impatienſque ſui Morbus, Livorque ſecundis
Anxius, & ſciſſo mœrens velamine Luctus,
Et Timor, & cæco præceps Audacia vultu,

Et

18 cenſet *marg. Baſ.* 19 Ambigua *marg. Baſ. pro* noſtri *quidam* veri. 27 ſæua *Baſ. marg.* 30 nutriit *Cujac. ad Baſ. conſ. ad* 20, 433.

19 Nempe ad rem ipſam & cauſam religionis nihil intereſt, nullum quis putet deum eſſe, an non curare eum res humanas. Qui *cenſet Ambigua* ſcripſit, ille fluctuantem inter tres ſententias facit poëtam, aut Numina eſſe incerta, dubium eſſe, an ſint Dii, aut nullos omnino eſſe Deos, aut, ſi ſint, non curare res humanas. Cæſura ſecundæ regionis excuſat ultimam brevem in *Ambigua*.

24 *Lues* magna emphaſi dicitur, de his, qui non pro ſe tantum mali ſunt, ſed mala ſua transfundunt in alios. Sic *λοιμὸν* & *peſtem* paſſim ponunt ſcriptores optimi.

27 *Sorores*, furias, non anguſta illa & propria ſignificatione, ſed quidquid angere & vexare ſolet homines.

29 *Erebum* patrem facit, *Noctem* vero matrem: *fetu*, q. d. fecundatione, ſemine fecundo. Exprimit verſum Heſiodi Theog. 125 Νὺξ τέκε κυσσαμένη, Ἐρέβει φιλότητι μιγεῖσα. Candidatos poëſeos jubeam in toto hoc concilio notare epitheta & picturas. Eſt hic locus inter pulcherrimos, qui ad pictorem etiam formandum utilis eſſe poteſt.

33 *Sciſſo velamine* pingit poëta luctum in ſe ſævientem, in comas, in pectus, in veſtes denique, quod ultimum etiam ficti luctus ſymbolum fecit Oriens. Morem lacerandarum veſtium Græcis Romaniſque etiam ſolemnem hic oſtendit Barthii diligentia. *Mærens lacera palla Concordia* eſt Petro. c. 124.

Et Luxus populator opum, quem ſemper adhærens
Infelix humili greſſo comitatur Egeſtas,
Fœdaque Avaritiæ complexæ pectora matris,
Inſomnes longo veniunt examine Curæ.
Complentur vario ferrata ſedilia cœtu,
Torvaque collectis ſtipatur Curia monſtris.
Alecto ſtetit in mediis. vulguſque tacere
Juſſit, & obſtantes in tergum reppulit hydros,
Perque humeros errare dedit: tum corde ſub imo
Incluſam rabidis patefecit vocibus iram.
„Siccine tranquillo produci ſæcula curſu,
Sic fortunatas patiemur vivere gentes?
Quo nova corrumpit noſtros clementia mores?
Quo rabies innata perit? quid inania proſunt
Verbera? quid facibus nequiquam cingimur atris?
Heu nimis ignavæ, quas cælo Iupiter arcet,
Theudoſius terris. en aurea naſcitur ætas.
En proles antiqua redit. Concordia, Virtus,
Cumque Fide Pietas alta cervice vagantur,
Inſignemque canunt noſtra de plebe triumphum.

 Pro

35 cui *vulg.* 37 viſcera *al.* 38 ex ordine *ad Baſ. Cuj.* 39 ſecreta *MS.* 40 Totaque *Baſ. marg.* Tetraque *Cuj. ad Baſ.* 41 medio *al.* vultuque *ad Baſ. Cuj.* 42 angues *vulg.* 44 faucibus *Cujac. ad Baſ* 47 Quæ noua *vulg.* corripuit *al.* 49 accingimur *MS.*

39 *Ferrata ſedilia* eſſe poſſunt, in quibus dure ſedetur, ut *Ferrei Eumenidum thalami* Aen. 6, 280. Sed neque *ſecreta* h. e. ſeparata a ſe invicem damnare auſim.

42 Componit ſe ad orandum: hydri quos pro capillis habet ne vagi circa ipſum os dicenti obſtrepant, illos reiicit. Sic *Bellona* 20, 111 *pingues ſtragibus hydros pectit.*

47 *Quo* h. e. quorſum, quo usque. Sic dedit ex MS. Heinſius. Non diſſimulo tamen, *Quæ* vel ob facilitatem, vel ob varietatem mihi magis placere. *Quæ, quo, quid?*

48 *Inania verbera*, quibus aëra tantum cædimus, & ventilamus faces.

51 Feliciſſima adulatio, Jupiter cælo furias & mala arcet, Imperator prohibet terris. *Diviſum imperium cum Iove Cæſar habet.*

53 *Alta cervice*, erectæ, nihil metuentes, deſpicientes malos.

Pro dolor, ipſa mihi liquidas delapſa per auras
Juſtitia inſultat, vitiisque a ſtirpe reciſis
Elicit oppreſſas tenebroſo carcere leges.
At nos indecores longo torpebimus ævo,
Omnibus ejectæ regnis? agnoſcite tandem
Quid Furias deceat, conſuctas ſumite vires;
Conventuque nefas tanto decernite dignum.
Jam cupio Stygiis invadere nubibus aſtra,
Jam flatu violare diem, laxare profundo
Frena mari, ruptis fluvios immittere ripis,
Et rerum vexare fidem.„ Sic fata cruentum
Mugiit, & tortos ſerpentum erexit hiatus,
Noxiaque effudit concuſſo crine venena.
Anceps motus erat, vulgi pars maxima bellum
Indicit Superis: pars Ditis jura tuentur.
Diſſenſuque alitur rumor. ceu murmurat alti
Impacata quies pelagi, cum flamine fracto
Durat adhuc ſævitque tumor, dubiumque per æſtum
Laſſa recedentis fluitant veſtigia venti.
Improba mox ſurgit triſti de ſede Megæra,
Quam penes inſani fremitus, animique profanus
Error,

55 Pro pudor *MS.* 57 e carcere *vulg.* 64 dimittere *Cujac. ad Baſ.* 65 laxare *vulg.* lapſare, laſſare, turbare, luxare *al.* 66 totos *vulg.* 69 tuetur *al.* verentur *it.* veretur *al.* 71 flumine *Baſ. marg. it. Guelf.*

56 *Juſtitia*, Aſtræa, virgo cæleſtis, quæ homines terrasque reliquit ſub ætatem æneam. Conf. v. 338 ſq. Utitur hoc nomine ipſe Virg. Georg. 2, 474. *Elicit* picturam habet blando nutu evocantis, & confirmantis cunctantem.

63 *Flatu violare diem* afflatu peſtilente aëra meridianum inficere.

65 *Rerum fidem vexare* eſt illa *federa mundi*, de quibus ad v. 4 violare, turbare totam rerum naturam, ut nihil jam certi ſit in prædictionibus aſtronomorum. Vexandi verbum familiare noſtro. *Cruentum mugiit*, horribili emphaſi: raſit mugitu guttur, ut ſanguis ſequeretur. *Erexit ſerpentum hiatus*, ut eriguntur & horrent pili vehementer iratis animalibus, gallis gallinaceis, canibus &c.

66 *Tortos hiatus*, qui ſunt in MSS. intelligam de vi quadam & velut convulſione.

69 Alii igitur inferre bellum volunt, alii modo defendere.

75 *Profanus*, impius, religionem violans, ut mox apparebit.

Error, & undantes ſpumis furialibus iræ.
Non niſi quæſitum cognata cæde cruorem,
Illicitumve bibit, patrius quem fuderit enſis,
Quem dederint fratres. hæc terruit Herculis ora,
Et defenſores terrarum polluit arcus:
Hæc Athamantheæ direxit ſpicula dextræ:
Hæc Agamemnonios inter bacchata penates
Alternis luſit jugulis: hac auſpice tedæ
Oedipoden matri, natæ junxere Thyeſten.
Quæ tunc horriſonis effatur talia dictis.
„Signa quidem, o ſociæ, Divos attollere contra
Nec fas eſt, nec poſſe reor: ſed lædere mundum
Si libet, & populis commune intendere letum,
Eſt mihi prodigium cunctis immanius hydris,
Tigride mobilius feta, violentius Auſtris
Acribus, Euripi refluis incertius undis
Rufinus. quem prima meo de matre cadentem
Suſcepi gremio. reptavit parvus in iſto

 Sæpe

80 Hæc def. *vulg.* artus *conj. Cujac.* 83 intra *conj. Heinſ.* 86 o *omittunt MSS.* 89 natis *MS. quod placet Heinſio.* 90 velocius *Baſ.* 91 Acrius Harpyis *vulg.* hirpys *Vic. Pro* refluis, fulvis *it.* flavis *al.* 93 raptavit *al.*

79 *Terruit Herculis ora*, & ipſum in furorem concitavit. per quem uxorem & liberos interfecit. Vid. Sen Her. Fur. a v. 940. Vbi tamen nihil de Megæra.

81 *Spicula*, quibus interfecit Athamas furioſus Learchum filium, deſignaturus idem ſcelus niſi fugiſſet in Palæmone, & illius Ino matre. Tiſiphonæ tribuit injectum Athamanti furorem Ovid. Met. 4, 473.

82 Agamemnona interficit Clytæmneſtra uxor, hanc ulciſcendi *patris* cauſa filius Oreſtes.

85 De Oedipo Jocaſtæ filio ac deinde marito, Tragœdiæ plenæ ſunt. Aegiſtho glorianti, ſe eſſe filium Thyeſtæ, Clytæmneſtra acute reſpondet, Sen. Agam. 293 *Si parum eſt, adde & nepos.* De his Thyeſtæ cum Pelopea filia nuptiis, unde natus eſt Aegiſthus, Servius interpretatur Virg. Aen. 6,623. *Hic thalamum invaſit natæ.*

87 *Mundum* pro humano genere ponere, videntur a ſacris ſcriptoribus didiciſſe reliqui.

90 *Tigris feta* raptos catulos quam horribili celeritate perſequatur, oſtendit Plin. 8, 18 ſ. 25. Vid. infra v. 229.

Sæpe ſinu, teneroque per ardua colla volutus
Ubera quæſivit fletu, linguiſque triſulcis
Mollia lambentes finxerunt ora ceraſtæ.
Meque etiam tradente dolos, artemque nocendi
Et didicit ſimulare fidem, ſenſuſque minaces
Protegere, & blando fraudem prætexere riſu,
Plenus ſævitiæ, lucrique cupidine fervens.
Non Tarteſſiacis illum ſatiarit arenis
Tempeſtas pretioſa Tagi, non ſtagna rubentis
Aurea Pactoli: totumque exhauſerit Hermum,
Ardebit majore ſiti. quam fallere mentes
Doctus, & unanimos odiis turbare ſodales!
Talem progenies hominum ſi priſca tuliſſet:
Pirithoum fugeret Theſeus; offenſus Oreſtem
Defereret Pylades; odiſſet Caſtora Pollux.
Ipſa quidem fateor vinci, rapidoque magiſtram
Prævenit ingenio: nec plus ſermone morabor.
Solus habet quidquid ſcelerum poſſedimus omnes.
Hunc ego, ſi veſtræ res eſt accommoda turbæ,
Regalem ad ſummi producam principis aulam.
Sit licet ille Numa gravior, ſit denique Minos;
Cedet, & inſidiis noſtri flectetur alumni.„
Orantem ſequitur clamor, cunctæque profanas
Porrexere manus, inventaque triſtia laudant.

Illa,

94 tenero perque *editt. primæ, & placebat Heinſio.* 95 Oſcula *MSS.* 96 membra *al.* 97 Meme etiam *conj. Heinſ.* artesque *al.* 98 Edidicit ſimulare *al.* 101 ſatiarit *MSS. recte* ſatiaret *al.* 106 hominem *al.* 109 rabidoque *al.* rapido *etiam Cujac, ad Baſ.* 113 perducam *vulg.*

96 *Ceraſtæ, angues, hydri, ſerpentes* promiſcue de Furiarum crinibus apud poëtas. Prudent. Hamartig. 135 Dei Marcionis *adlambunt ora ceraſtæ.*

102 *Tempeſtas*; quæ turbatis arenis prorutas micas oſtendat.

103 *Totum Hermum* dicit. hic enim recipit Pactolum & Hyllum, quod docet Strabo 13 p. 430. Conf. noſter 1, 53. 18, 214.

107 Paria amicorum conjunctiſſima nominat.

111 *Poſſedimus*, κεκτήμεθα. Præſens exactum.

113 *Producam*, proprie, de eo qui per gradus procedit, & augetur paullatim honoribus.

Illa, ubi cæruleo veſtes connexuit angue,
Nodavitque adamante comas, Phlegethonta ſonorum
Poſcit, & ambuſto flagrantis ab aggere ripæ
Ingentem piceo ſuccendit gurgite pinum,
Pigraque veloces per Tartara concutit alas.
Eſt locus, extremum qua pandit Gallia litus

119 Nodatamque ad. comam *MS.*

118 *Angue* igitur pro cingulo utitur.

119 *Adamanta* etiam hic ferrum intelligo, duræ neceſſitatis ſymbolum. Deinde *poſcit Phlegethonta* (a Phlegethonte) *pinum, & accendit*, ut Ceres ab Aetna cùm filiam quærit: confert utramque ipſe noſter. 36, 336 ſq. Dat *aggerem* Phlegethonti altum, ne evagata flamma vaſtet omnia.

123 Etiam hic agnoſcere licet doctrinam & ingenium poëtæ, qui Rufinum ut ab Acheronte excitet, ponit aditum illum ad inferos Homericum fuiſſe in extrema Gallia, patria Rufini. Qui inſpexerit Odyſſ. Κ, 504 imperia Circes, & Λ, 13 Ulyſſis obſequium, ille Oceani ῥοῶν ſ. fluctuum mentionem inveniet, præter ea nihil. Sed Ω, 11 ubi de eadem re, λευκάδα πέτραν adjungit. Hanc *albam petram* Albion ſuam intelligebat Barneſius, qua de re jam diſputarat acriter ad Euripidæ Helenam v. 1692. Favet illi, in primis autem huic poëtæ noſtri fictioni favet, fabula, de litoris Gallici incolis piſcatoribus Francorum imperio ſubiectis, trajicere animas e Gallia in Britaniam conſuetis, quam refert Tzetzes ad Lycophr. 1200, *Λέγουσι δὲ τὰς τῶν ἀποθνησκόντων ψυχὰς ἐκεῖσε διακομίζεσθαι.* Nimis jucunda eſt fabula, & multos arbitror fore, qui hæc legent, quibus non ſit ad manus Lycophronis ſcholiaſtes. Itaque non piget locum adſcribere. Ita igitur pergit: Παρὰ γὰρ τὴν ἀκτὴν τοῦ Ὠκεανοῦ τοῦ περὶ τὴν Βρεττανίαν ταύτην νῆσον ἰχθυοθῆραι ἄνθρωποι, κατοικοῦσιν, ὑπήκοοι μὲν Φράγγοις, φόρον δὲ μὴ τελοῦντες αὐτοῖς, διὰ τὸ παραπέμπειν τὰς τῶν τελευτώντων ψυχὰς, ὡς φασίν. Οὗτοι γὰρ ἀπελθόντες ἐν ταῖς τῶν (ita habent libri, ſed τῶν videtur delendum) ἑαυτῶν οἰκίαις περὶ ἑσπέραν καθεύδουσιν. ἀρασσομένων δὲ μετὰ μικρὸν αἰσθάνονται τῶν θυρῶν, καὶ φωνῆς ἀκούουσιν ἐπὶ τὸ ἔργον καλούσης αὐτούς. ἀναστάντες δὲ πρὸς τὸν αἰγιαλὸν βαδίζουσιν, οὐκ εἰδότες ποία ἄγει αὐτοὺς ἀνάγκη. ὁρῶσι δὲ ἀκάτας παρεσκευασμένας, ἀλλ᾽ οὐ τὰς αὐτῶν, κενὰς μέντοι ἀνθρώπων, ἐν αἷς εἰσελθόντες κωπηλατοῦσι, καὶ αἰσθάνονται βάρους τῶν πλοίων, ὡς ἐξ ἐπιβατῶν, οὐδένα δὲ ὁρῶσι· ῥοπῇ δὲ μιᾷ καταίρουσιν εἰς τὴν Βρεττανίαν νῆσον, μόλις οὔτε χρῶνται ταῖς ἰδίαις ναυσὶ νυχθημέρῳ καταρᾶσαι δυνάμενοι. Καταράντες δὲ πρὸς τὴν νῆσον πάλιν οὐδένα ὁρῶσι, φωνῆς δὲ ἀκούουσι τῶν δῆθεν ὑποδεχομένων τοὺς αὐτοὺς ἐπιβάτας, ἀπαριθμούντων αὐτοὺς καὶ πατρόθεν καὶ μητρόθεν, ἔτι δὲ καὶ ἐξ ἀξίας, καὶ τέχνης καὶ ὀνόματος τῶν καθ᾽ ἕνα καλούντων. οἱ δὲ τούτων δῆθεν ἀποφορτισάμενοι, πάλιν ἐλαφροτέροις τοῖς σκάφεσι, μιᾷ ῥοπῇ πρὸς τὰς οἰκίας αὐτῶν ὑποστρέφουσιν Video hanc narrationem omnibus prope verbis contractam ex narratione Procopii Gothic. 4, 20 qui non omnino veram ſibi videri, ait, ſed tamen acceptam a viris innumerabilibus, οἳ δὴ τῶν μὲν πρασσομένων αὐτουργοὶ, τῶν δὲ λόγων αὐτήκοοι ἰσχυρίζοντο γεγονέναι. Ipſe eo inclinat, ut velit ἐς ὀνειρώδη τινὰ δύναμιν ἀποκεκρίσθαι τὰ θρυλλούμενα, reſolvi ea,

Oceani prætentus aquis, ubi fertur Ulyſſes
Sanguine libato populum moviſſe ſilentem.
Illic umbrarum tenui ſtridore volantum
Flebilis auditur queſtus. ſimulacra coloni
Pallida defunctasque vident migrare figuras.
Hinc Dea proſiliit, Phœbique egreſſa ſerenos
Infecit radios, ululatuque æthera rupit
Terrifico. ſenſit ferale Britannia murmur,
Et Senonum quatit arva fragor, revolutaque Tethys
Subſtitit, & Rhenus projecta torpuit urna.
Tunc in canitiem mutatis ſponte colubris
Longævum mentita ſenem, rugisque ſeveras
Perſulcata genas, & ficto languida paſſu,
Invadit muros Eluſæ, notiſſima dudum
Tecta petens, oculisque diu liventibus hæſit,
Pejorem mirata virum. tunc talia fatur.
"*Otia te, Rufine, juvant? fruſtraque juventæ*
Conſumis florem patriis inglorius arvis?
Heu neſcis quid fata tibi, quid ſidera donent,
Quid fortuna paret. toti dominabere mundo,
Si parere velis. artus ne ſperne ſeniles.

Nam-

124 quo fertur *vulg.* 125 ſilentum *vulg.* 127 auditu *al.* 128 mugire *MS.* catervas *al.* 133 unda *al. Cf.* 1, 213. urna *etiam Baſ. marg.* 142 debent, dedent, ſpondent *al.*

quæ feruntur, in vim aliquam ſomnificam. Non male forte: ut miſerarum ſagarum phænomena ad ſopores & ſomnia quidam referunt. Nos Claudiano hoc præſtandum putabamus, ut non ſine cauſa aut ἀφορμῇ finxiſſe inferos in extrema Gallia videretur. Qui voluerit ultra progredi, ille forte S. Patricii apud Hibernos purgatorium, & alterum Brendani apud Hibernos, hinc orta reperiet. Sed huc opus fuerit aliis auctoribus, quam Antverpienſibus Bollandiſtis, valde alioquin moderatis a. d. XVII Martii, in appendice vitæ S. Patricii 6. 5 p. 587 ſq.

126 *Tenui ſtridore*, τρίζουσαι, ut eſt Odyſſ. Ω, 5 & 7.

137 *Eluſæ* Novempopuloniæ urbis, hod. *Euſe en Gaſcogne*, ut placet Barthio: nec aliter Cl. Weſſelingius ad Itiner. Hieroſ. p. 550. *Notiſſima* Megæræ ſunt tecta Rufini, quicum ſæpe habitaret. Vehemens illud præſertim, *Peiorem mirata virum*, intell. *ſe*.

142 *Fata*, *ſidera*, *fortuna* eandem rem notat diverſo reſpectu. Megæra induit perſonam veteris Magi, Chaldæi, Mathematici.

Namque mihi magicæ vires, ævique futuri
Præſcius ardor ineſt. novi, quo Theſſala cantu
Eripiat lunare jubar, quid ſigna ſagacis
Ægypti valeant, qua gens Chaldæa vocatis
Imperet arte Deis. nec me latuere fluentes
Arboribus ſucci, funeſtarumque poteſtas
Herbarum, quidquid letali gramine pollens
Caucaſus, & Scythicæ vernant in carmina rupes,
Quas legit Medea ferox, & callida Circe.
Sæpius horrendos Manes ſacriſque citavi
Nocturnis Hecaten, & condita funera traxi
Carminibus victura meis, multoſque canendo,
Quamvis Parcarum reſtarent fila, peremi.
Ire vagas quercus, & fulmen ſtare coëgi,
Verſaque non prono curvavi flumina lapſu
In fontes reditura ſuos. neu vana locutum

Me

147 Deripiat *conj. Heinſ.* 151 germine *al.* carmine *etiam margo Baſ.* 152 gramine *it.* gramina *al.* 154 *pro* manes, latices *margo Baſ.* litavi *vulg. ante Claver. cui debetur* citavi. levavi, litando, litatis *al.* citatam *conj. Heinſ.* 158 fulmina, flumina, flamina *al.* 159 repreſſi- curſu *margo Baſ.*

147 *Eripere* lunæ ſuam lucem recte dicitur Saga Theſſala. Sed tamen bene obſervatum Heinſio, præpoſitionem *de* hac in re familiarem eſſe poëtis, ut Hor. Epod. 5, 46 *Lunamque cælo deripit:* & 17, 5 *Refixa cælo devocare ſidera:* & v. 78 *Deripere lunam polo. Signa*, characteres magici, ex hieroglyphicis illis ſorte orti.

149 *Imperet*, pulchre. Nam verbis imperioſis & minacibus utuntur interdum magi. Cui non notus titulus libri ſuperſtitioſi, *Vis inferis illata*, *Hællenzwang*, cui Fauſti Doctoris nomen præſcribunt. *Fluentes arboribus ſucci:* ſuffimenta magica bonam partem conſtant ſuccis & reſinis arborum. Vid. v. g. Veget. mulom. 4, 12.

152 *Scythicæ rupes vernant* herbis in *carmina* h. e. ad uſum magicum & incantationes aptas producunt. Illuſtravit hanc rationem ſimilibus Statii locis, cui debetur reſtituta hic lectio, Heinſius

153 Propria Medeæ & Circes epitheta. *Sit Medea ferox* Hor. A. P. 123.

155 *Funera traxi* e ſepulcro.

157 *Parcæ* ſunt *Fata.* Hæc vero interdum de naturali morte ſumuntur, opponunturque violentæ, ut *occupare fata* ſit ſibi accelerare mortem, cui contrarium *fato ſuo mori.*

158 *Fulmen ſtare coëgi.* Majeſtatem carmini cum varietate conciliat hæc lectio: *fulmen*, quod iam ferri huc illuc cœpit, coëgi impetum ſiſtere. Poteſtatem ſibi arrogare magos in tempeſtates, tralaticium eſt.

Me fortaſſe putes, mutatos cerne Penates.„
Dixerat: & niveæ (mirum) cœpere columnæ
Ditari, ſubitoque trabes lucere metallo.
Illecebris capitur, nimiumque elatus avaro
Paſcitur intuitu. ſic Rex ad prima tumebat
Mæonius, pulchro cum verteret omnia tactu.
Sed poſtquam riguiſſe dapes, fulvamque revinctos
In glaciem vidit latices; tum munus acerbum
Senſit, & inviſo votum damnavit in auro.
Ergo animi victus, "*Sequimur quocumque vocaris,*
Seu tu vir, ſeu Numen,„ ait: patriaque relicta
Eoas juſſu Furiæ tendebat ad arces,
Inſtabilesque olim Symplegadas, & freta remis
Inclita Theſſalicis qua celſa Boſporus urbe
Splendet, & Odryſiis Aſiam diſterminat oris.
Vt longum permenſus iter, ductusque maligno
Stamine fatorum claram ſubrepſit in aulam,
Ilicet ambitio naſci; diſcedere rectum;
Venum cuncta dari. profert arcana, clientes
Fallit, & ambitos a principe vendit honores.

Inge-

166 aſpectu *al.* 169 invito *quid. MSS.* 170 animum *MS.* vocabis *al.* 173 Inſtabiles *MS. pro* olim. diu *MSS.* 174 arce *vulg.* 175 diſcriminat *al.* 179 proferre *MS. Hinc etiam* fallere - vendere *conj. Heinſ.*

165 *Ad prima*, ὡς τὰ πρῶτα, primum: ut, *ad ultimum.*

166 *Pulchrum* eſt, quod placet: placebat ſibi valde Midas hoc tactu, efferebatque ſe ab initio.

170 *Animi victus* plane ut Virg. Ge. 4, 491 de Orpheo *Immemor heu victusque animi reſpexit.*

172 *Eoas* dicit cum relatione ad Galliam, unde Rufinus excitatur.

173 *Symplegadas* commemorat poëta, licet illæ venienti ab occidentali plaga ſint ultra Conſtantinopolin. Scilicet cum ſint tamen ſat propinquæ Cyaneæ, non voluit poëta ita ſpecioſum nomen & Argonautas ipſos, in carmine ſuo omittere. Quod dicit *inſtabiles olim*, ad fabulam alludit. Fatale enim fuit ut deſinerent moveri & *ſymplegades* eſſe adeo, cum primum navim transmiſiſſent. Χρεὼν γὰρ ἦν ἀυταῖς νηὸς περαιωθείσης στῆναι παντελῶς, ut ait Apollod. 1, 9. 22.

177 *Stamen fatorum* videtur, ultra notam metaphoram, habere reſpectum ad Ariadnæum filum, quo ductus Theſeus Labyrinthum evaſit.

180 *Ambitos*, petitos a principe, tanquam fonte: Præpoſitio *a* non notat quis petierit, ſed unde petiti ſint honores.

Ingeminat crimen, commoti pectoris ignem
Nutrit, & exiguum ſtimulando vulnus acerbat.
Ac velut innumeros amnes accedere Nereus
Neſcit, & undantem quamvis hinc hauriat Iſtrum,
Hinc bibat æſtivum ſepteno gurgite Nilum,
Par ſemper, ſimilisque meat: ſic fluctibus auri
Expleri calor ille nequit. Cuicumque monile
Contextum gemmis, aut prædia culta fuiſſent,
Rufino populandus erat, dominoque parabat
Exitium fecundus ager; metuenda colonis
Fertilitas. Laribus pellit, detrudit avitis
Finibus, aut aufert vivis, aut occupat heres.
Congeſtæ cumulantur opes, orbisque rapinas
Accipit una domus. populi ſervire coacti,
Plenaque privato ſuccumbunt oppida regno.
Quo veſane ruis? teneas utrumque licebit
Oceanum, laxet rutilos tibi Lydia fontes,
Jungantur ſolium Crœſi, Cyrique tiara:
Numquam dives eris, numquam ſatiabere quæſtu.

Sem-

182 cumulando *MSS.* 185 litore *Baſ.* 186 meat *al.* 187 ſitis iſta *al.* 193 ruinas *al.* 194 manus *MSS.* 198 Cyti, Crœſique *MSS.* tiaras *conj. Heinſ.*

181 *Ingeminat*, auget, & calumniando altero tanto majus facit, nedum ut extenuet: & hoc modo iram principis alit, vulnus in pectore ipſius, quod exiguum fuerat, tanquam vnguis in ulcere amplificat: *ſtimuli* ſunt etiam inter tormenta: locus jam læſus ſtimulando incenditur.

185 Æſtate modo Ægyptum inundat Nilus. Plin. 5, 9 *Incipit creſcere luna nova quæcunque poſt ſolſtitium eſt* &c.

187 Conferri ad hanc deſcriptionem juſſit Heinſius Suidam V. *Pe-Çiros*. *Et* ſunt ibi pluſcula, quæ videri poſſint hinc ſumta: ſed in eo differt Suidæ narratio, quod ibi *plane parallelos* tractantur, eorundem flagitiorum participes, Rufinus & Stilicho.

192 Conf. 15, 166 ubi ſimilia in Gildonem, quæ ad fecundum noſtri ingenium declarandum faciunt.

195 *Regnum privatum* invidioſiſſime vocatur potentia, quam ſibi privatus arrogat. Nondum obliti erant Romani, qui hiſtorias legerent, quam invidiam haberet ipſum *regni* nomen, nedum *privati*.

197 *Lydiæ* eſt Pactolus & Hermus: *rutilus* color auri.

198 *Cyri ſolio redditum Phraaten* habemus Hor. Car. 2, 2. 17. *Tiaram* eſſe Phrygium geſtamen, docet Virg. Aen. 7, 247. it. Iuven. 6, 516. Itaque placet lectio MSS. quæ nomina regum permutat.

Semper inops, quicumque cupit. contentus honeſto
Fabricius parvo ſpernebat munera Regum,
Sudabatque gravi Conſul Serranus aratro,
Et caſa pugnaces Curios anguſta tegebat.
Hæc mihi paupertas opulentior: hæc mihi tecta
Culminibus majora tuis. tibi quærit inanes
Luxuries nocitura cibos. mihi donat inemtas
Terra dapes. rapiunt Tyrios ibi vellera fucos,
Et picturatæ ſaturantur murice veſtes:
Hic radiant flores, & prati viva voluptas
Ingenio variata ſuo. fulgentibus illic
Surgunt ſtrata toris: hic mollis panditur herba,
Sollicitum curis non abruptura ſoporem.
Turba ſalutantum latas ibi perſtrepit ædes:
Hic avium cantus, labentis murmura rivi.
Vivitur exiguo melius. natura beatis
Omnibus eſſe dedit, ſi quis cognoverit uti.

Hæc

201 regis *margo Baſ.* 203 tenebat *al.* 204 auguſtior *vulg.* 207 tibi ſuccos *al.* 208 ſignantur *margo Baſ.* 215 beatos omnibus *MSS. ap. Burm. ad Aen.* 6, 66.

207 *Rapiunt - fucos* eleganter, q. d. cupide & celeriter bibunt. *Fucus* non ipſa purpura, ſed *δευσοποιὸν φάρμακον*, quo imbuta primum lana profundius admittit, & ſervat fidelius pretioſum purpuræ ſanguinem. Dixi ea de re quædam ad Quintil. 12, 10. 75. Locum ibi laudatum Nov. 4, 405 poſtea deprehendi expreſſum e Platone de Rep. 4 p. 449, B. Cæterum *fucos* ſ. *ſuccos* Tyrios, quibus e MSS. *fucos* ſubſtituit Heinſius, damnare non auſim: cum præſertim *Sidonio oſtro* multum diſtent *Aquinatem potantia vellera fucum*, Horat. Epiſt. 1, 10. 26 quo ipſo etiam in loco tamen *fucum* habent primæ editiones. Et eſt frequens admodum horum nominum in MSS. permutatio.

208 *Picturatas veſtes* intelligo, quæ figuras etiam vel colore vel acu vel ipſa denique textura pictas habent: qualis apud Romanos quoque triumphalis. Plin. 8, 48 ſ. 74 *Pictas veſtes apud Homerum* (Ιλ. Γ, 125) memorat, *unde triumphales* natæ. Cic. Tuſ. 5 c. 21 *Textili ſtragulo magnificis operibus picto* imponit Damoclem. Vid. Cerda ad Virg. Aen. 3, 483 *picturatas auri ſubtemine veſtes.* Verſus Claudiani multum Maroniano inferior eſt. Hic indicatur quomodo picturatæ ſint veſtes: in illo picturatæ jam veſtes ſaturantur murice, quod *ὕστερον πρότερον* eſt, & naturæ rei adverſum.

212 *Non abruptura ſoporem*, i. non paſſura abrumpi. Herba illa ita molle

Hæc ſi nota forent, frueremur ſimplice cultu:
Claſſica non fremerent: non ſtridula fraxinus iret:
Non ventus quateret puppes, non machina muros.
Creſcebat ſcelerata ſitis, prædæque recentis
Inceſtus flagrabat amor, nullusque petendi
Cogendive pudor. crebris perjuria nectit
Blanditiis: ſociat perituro fœdere dextras.
Si ſemel e tantis poſcenti quisque negaſſet,
Effera prætumido quatiebat corda furore.
Quæ ſic Getuli jaculo percuſſa leæna,
Aut Hyrcana premens raptorem bellua Parthum,
Aut ſerpens calcata furit? jurata Deorum
Majeſtas teritur: nusquam reverentia menſæ,
Non conjux, non ipſe ſimul, non pignora cæſa

Suffi-

217 victu *MS. quod placet Heinſ.* vultu *MS.* 218 gemerent *Baſ.* & *MS.* 222 perj. miſcet *vulg.* nutrit *MS.* nectit *etiam Cuj. ad Baſ.* 223 perituras *MS.* 226 Getulo *al.* gentili *plac. Heinſio.* Getuli *etiam Vic.* 227 partus *al.* 229 nunquam *al.* 230 cæſi *MS.*

le præbet cubile domino, ita dulcem conciliat ſomnum, ut curæ illum nullæ excitent.

218 *Stridula fraxinus*, haſta cum ſibilo ac ſtridore ſindens aëra.

219 Navium uſus ſemper a poëtis ad corruptos hominum mores, & ſæcula non amplius boni metalli, refertur. V.g. Arat. 110 quamdiu Juſtitia adhuc verſabatur inter homines, Aſtræa virgo, *Χαλεπὴ ἀπέκειτο θάλασσα, καὶ βίον ὕπω νῆες ἀπόπροθεν ἠγίνεσκον.* Ovid. Met. 1, 132 ferrea demum ætate *Vela dabant ventis* &c.

221 *Inceſtus amor*, qui ſimul religionem ac pietatem violat.

223 *Perituro fœdere*: vehementius ita, quam ſi ſimpliciter poſuiſſet, non diuturno, non diu duraturo. *Sociat dextras*, antiquum ſymbolum fidei, etiam in nummis ſæpe expreſſum. Utramque imaginem habet jam Homerus Ιλ. Β, 340 *Ἐν πυρὶ δὴ βουλαί τε γενοίατο —— καὶ δεξιαὶ ᾗς ἐπέπιθμεν.*

224 Si vel ſemel *quisque* h. e. quisquam, vel quiscunque poſcenti Rufino, de tam magnis & multis rebus, quas quotidie petebat, quidquam negaſſet.

226 *Gentili* placeret mihi, commendante Heinſio, ſi relinqueretur indicium aliquod patriæ, aut ſi unam tantum leones haberent patriam, aut ſi leones facilius gentili, quam alieno jaculo vulnerarentur.

227 Vid. ſupra v. 91.

229 *Majeſtas teritur*, conculcatur, verbum vehemens ex antiquitate repetitum. Nævius Apella apud Priſcia. 6 p. 681 ext. *Ut illum DI terant, qui primum olitor cepam protulit.*

230 *Ipſe*, qui negavit Rufino, ſimul cæſus cum conjuge & liberis.

Sed

Sufficiunt odiis: non exſtinxiſſe propinquos,
Non notos egiſſe ſat eſt: exſcindere cives
Funditus, & nomen gentis delere laborat.
Nec celeri mittit leto: crudelibus ante
Suppliciis fruitur. cruciatus, vincla, tenebras,
Dilato mucrone, parat. pro ſævior enſe
Parcendi rabies, conceſſaque vita dolori!
Mors adeone parum? cauſſis fallacibus inſtat:
Arguit attonitos ſe judice. cætera ſegnis,
Ad facinus velox: penitus regione remotas
Impiger ire vias. non illum Sirius ardens,
Brumave Rhipæo ſtridens Aquilone retardat.
Effera torquebant avidæ præcordia curæ.
Effugeret ne quis gladios, neu perderet ullum
Auguſto miſerante nefas. non flectitur annis:
Non ætate labat. juvenum rorantia colla
Ante patrum vultus ſtricta cecidere ſecuri.
Ibat grandævus nato moriente ſuperſtes
Poſt trabeas exſul. quis prodere tanta relatu

Funera,

232 notis *al.* exſtinguere *al. marg. Baſ.* 234 perimit *al.* 237 Portenti 242 Typhæo *Baſ.*

Sed *cæſi* fere malim, ut referatur ad principalem perſonam, infelicem illum maritum, patrem, propter cujus offenſionem pereunt *conjux & pignora.*

237 Acerbiſſime Cic. ad Terentiam 15, 3 *Ut tuto ſim quod laboras, id mihi nunc facillimum eſt, quem etiam inimici volunt vivere in his tantis miſeriis.* Crudeliſſime Tiberius ap. Sueto. c. 61 *precanti cuidam pœnæ maturitatem reſpondit,* Nondum tecum in gratiam redii.

239 Crudelitas Rufini fecit, ut attoniti eſſent homines etiam innocentes, cum ad hunc judicem & quæſitorem vocarentur. Sed ipſe hunc timorem indicium & argumentum commiſſi facinoris interpretatus eſt.

240 *Regione* hic non puto aliud ſignificare quam ſpatio, intervallo; penitus autem ſimpliciter augere ſignificationem, plane, quantum poteſt.

242 *Rhipæus* ſ. quod alii malunt *Riphæus aquilo*, a montibus ejusdem nominis ſpirans.

245 *Auguſto* imperatore *miſerante* & parcente, Rufinus *perdit nefas* h.e. occaſionem nefarium quid perpetrandi.

246 *Rorantia colla*, ſanguine ſtillantia.

249 *Poſt trabeas* i. poſt geſtum Conſulatum, cujus tum inſigne etiam trabea, auro diſtincta & gemmis, ut copioſe oſtendit Barthius. Vid. 1, 178. 7, 5. 22, 3.

Funera, quis cædes poſſit deflere nefandas?
Quid tale immanes umquam geſſiſſe feruntur
Vel Sinis Iſthmiaca pinu, vel rupe profunda
Sciron, vel Phalaris tauro, vel carcere Sulla?
O mites Diomedis equi! Buſiridis aræ
Clementes! jam Cinna pius, jam, Spartace, lenis
Rufino collatus eris. dejecerat amens
Occultis odiis terror, tacitique ſepultos
Suſpirant gemitus, indignarique verentur.
At non magnanimi virtus Stilichonis eodem
Fracta metu: medio ſolus ſed turbine rerum

Contra

252 Cyclops hamata *marg. Baſ.* 254 equos-aras *MS.* 256 omnes *al.* amens *etiam Vic. & Vien.* 258 indignatique *al. quod placet Barthio.* 260 medioque in *vulg.* medio ſolus ſed *al.* ſolus medio ſed *al.* ſeſe medio ſed *primæ editt.* ſeſe medio de *al.* medio ſeſe ſed *Cujac. ad Baſ.* ſolus medio qui *conj. Heinſ.*

250 *Tanta funera*, non ſimpliciter pro tot poſitum: ſed etiam tam magna.

252 Solebat *Sinis* latro Iſthmum Corinthiam obſidens inflexis pinuum cacuminibus (unde *πιτυοκάμπτης* dictus) deligare homines, & ita redeuntibus ad ingenium arboribus dilacerare, eodem deinde ſupplicio ipſe a Theſeo peremtus. Vid. Pauſa. Corinth. c.1.

253 *Sciron* infamis & ipſe latro, ſaxa quædam inter Megara & Corinthum inhabitans, inde homines in mare deiecit: ſed ipſe quoque Theſeo eandem pœnam dedit, quod idem Pauſanias tradit Atticis extremis. De Sullæ crudelitate Sen. de Benef. 5, 16 & de Clem. 1, 12 &c.

254 *Diomedis equi* carne humana paſti a domino ſuo, quem illis tandem devorandum obiecit Hercules, (vid. Diod. Sic. 4 c. 15. Ovid. Met. 9, 194 &c.) mites videri poſſunt, ſi cum Rufino comparentur. *Buſiridis illaudati aras* olim poëtarum & declamatorum materiem fuiſſe, indicat Virg. Ge. 3 pr. & ineptum illius laudatorem refellit in encomio Iſocrates.

255 Cinna, adiutor ille & revocator C. Marii, interfector Octavii Conſulis, M. Antonii oratoris, ceterorum. Vid. Vell. Pat. 2, 22 qui pulchre de illo c. 24 extr. *auſum eum, quæ nemo auderet bonus; perfeciſſe, quæ a nullo niſi fortiſſimo, perfici poſſent.* *Spartaci* nomen ſervi, qui XL millibus ſervorum collectis terrorem & clades Italiæ intulerat, humilis, audacis, crudelis, ſeditioſi appellatio facta. Vid. Vell. 2, 30. Cicero Phil. 4 extr. Antonium vocat *percuſſorem, latronem, Spartacum.*

256 *Amens terror*, vehemens & dignum ſummo poëta epitheton, quod reſtituit ex MSS. Heinſius, quod firmat antiquiſſima editio Vicentina & emendata ſane Vienenſis. Et tamen *omnes* pene neceſſarium facit illud, quod vix abeſſe poteſt accuſatiuus, unde intelligatur, quis dejectus ſit. Nec rurſus librariis ſemibarbaris deberi poteſt *amens*. Quid ſi ita poëta dedit, *Dejecerat amens Occultos odii terror.* *Occultus odii* eſt, qui tegit odium ſuum, ut *manifeſtus mendacii* &c.

Contra letiferos rictus, contraque rapacem
Movit tela feram, volucris non præpete curſu
Vectus equi, non Pegaſeis adjutus habenis.
Hic cunctis optata quies, hic ſola pericli
Turris erat, clipeusque trucem porrectus in hoſtem.
Hic profugis ſedes, adverſaque ſigna furori,
Servandis hic caſtra bonis: hucusque minatus
Hærebat, retroque fuga cedebat inerti.
Haud ſecus hiberno tumidus cum vortice torrens
Saxa rotat volvitque nemus, pontesque revellit,
Frangitur objectu ſcopuli, quærensque meatum
Spumat, & illiſa montem circumtonat unda.
Qua dignum te laude feram, qui pene ruenti,
Lapſuroque tuos humeros objeceris orbi?
Te nobis trepidæ ceu ſidus dulce carinæ
Oſtendere Dei, geminis quæ laſſa procellis
Tunditur, & victo trahitur jam cæca magiſtro.
Inachius rubro perhibetur in æquore Perſeus
Neptu-

261 peſtiferos *al.* 266 regna *vulg.* adv. hic ſigna *MS.* 270 vertitque- poſtesque *marg. Baſ.* 272 eliſa *al.* circumſonat *al.* 274 ſubjeceris *MS.* 276 lapſa *vulg.* quaſſa *conj. Heinſ.* 278 In. quondam *vulg.* rubro *etiam Cujac.*

262 Chimæræ itaque comparat Rufinum, ad quam conficiendam Pegaſo adjutore uſus eſt Bellerophontes. Apollod. 2, 3.

265 *Porrectus* illud pulchram phantaſian offert lectori propugnatoris objicientis ſe hoſti, & protendentis clipeum. Sic mox *adverſa furori ſigna* indicant exercitum ſigna inferentem in furioſum hoſtem.

267 Rufinus dum vexat perſequiturque bonos omnes *huc usque* tantum, usque ad Stilichonem ad quem confugiunt miſeri, *minatus*, ubi in hunc incidit, ſtupore & metu hæret. Ceterum plane ſimiles moribus ac ſceleribus facit Rufinum & Stilichonem Zoſimus 5 pr. it. Suidas V. Ρυφῖνος.

276 *Geminas procellas* intellige fluctus per vices utrumque latus navis ferientes. Sed interdum ſuſpicor, pro *geminis* legendum forte *Geminos* Caſtora & Pollucem, Servatores illos nautarum. *Laſſa* dicitur navis ut alias *feſſa*, quæ vi externæ non jam reſiſtit: *cæca*, pulchre: oculos enim navi præſtat gubernator, cujus miniſterio ceſſante, cæca eſt.

278 *Inachius* longa ſucceſſione, Perſeus, inſtructus Mercurii talaribus, quæ hic *alæ* vocantur, & Meduſæ Gorgonis capite, interfecit cetum, cui expoſita fuerat Andromeda ad Ioppen Syriæ, ut fama vetus vulgarat. Vid. qui laudantur Cellario N. O. A. 3, 13. 96. At noſter ponit ad mare rubrum, qua

Neptuni domuiſſe pecus; ſed tutior alis:
Te non penna vehit. rigida cum Gorgone Perſeus;
Tu non vipereæ defenſus crine Meduſæ.
Illum vilis amor ſuſpenſæ virginis egit;
Te Romana ſalus. taceat ſuperata vetuſtas:
Herculeos conferre tuis jam deſinat actus.
Una Cleonæum paſcebat ſilva leonem,
Arcadiæ ſaltum vaſtabat dentibus unum
Sævus aper: tuque o compreſſa matre rebellis
Non ultra Libyæ fines, Antæe, nocebas:
Solaque fulmineo reſonabat Creta juvenco,

280 tegit *marg. Baſ.* 287 comprenſa *conj. Scal.*

qua nempe parte Æthiopiam alluit. *Pecus Neptuni* quod vocatur cetus ſ. piſtrix, eſt Horatianum Od. 1, 2. 7.

280 *Rigida* Gorgo ab effectu, ut *pallida mors.*

286 *Arcadiæ ſaltum* Erymanthum montem.

287 Quod *Comprenſa* matre malebat Scaliger, ejus rei duas potuit cauſſas habuiſſe, primo quod *compreſſa* videri poterat incautius dictum & turpiuſcule: deinde quod *comprenſa* poteſt ſignificare, illam in ipſo caſu a filio velut complexu aſſumtam in auxilium. Ceterum fabula nota eſt. Obſervavit in certamine Hercules Antæum humo afflictum ſurgere altero tanto validiorem, *rebellis* nomine noſter exprimit, bellum reſumere auſum. Itaque ſublatum de terra conſtrictis brachiis eliſit. Splendide deſcripta & copioſe fabula Luca. 4, 590 ſqq. Ceterum, quoniam hic ſumus, admoneamus lectores noſtros facti Cæſaris, qui *prolapſus in egreſſu navis, verſo ad melius omine*, Teneo te, *inquit*, Africa! Frontinus certe 1, 12. 2 hæc verba ponit, *Teneo te, Terra mater.* Sic tenuit eam Brutus, cum illi prolapſus oſculum ferret.

289 *Fulmineus juvencus* hic prætermiſſus ab interpretibus, & in univerſum rarior eſt in laboribus Herculis. Noſtro 34, 33 *Dictæas quatiens mugitibus urbes* dicitur. Lucret. 5, 26 ſimpliciter eſt *Cretæ taurus.* Seneca Herc. Fur. 250 *Taurum centum non levem populis metum* dicit, qui eidem Her. Oet. 27 eſt *Taurus populis horridus centum pavor.* Longam fabulam Tauri Cretæ vaſtatoris, Minoi a Neptuno immiſſi, habet Pauſa. Attic. c. 27, quem eundem in Herculis laboribus fuiſſe, ait, trajeciſſe in Peloponneſum, per Argivorum campos & Iſthmum in Marathona veniſſe, interfectoque ibi Androgeo, tandem a Theſeo in Attica arce mactatum. Aliter noſter, qui ſoli Cretæ illum aſſignat, & Herculi. Cum ignis in eo mentionem nemo alius faciat, *fulmineum* interpretabar de alia vi ac celeritate: ſed video, placuiſſe etiam Quinto Calabro 6, 237 Taurum, quem in Herculis laboribus ponit, πυρπνόον appellare. Hæc paullo exſequi pluribus lubuit, cum neque hic, neque ad alterum noſtri locum annotatum quidquam eſſet a Barthio.

Lernæamque virens obſederat Hydra paludem.
Hoc monſtrum non una palus, non una tremebat
Inſula: ſed Latia quidquid ditione ſubactum
Vivit, & a primis Ganges horrebat Iberis.
Hoc neque Geryones triplex, nec turbidus Orci
Janitor æquabunt, nec ſi concurrat in unum
Vis Hydræ, Scyllæque fames, & flamma Chimæræ.
Certamen ſublime diu, ſed moribus impar
Virtutum, ſcelerumque fuit. jugulare minatur:
Tu prohibes. ditem ſpoliat: tu reddis egenti.
Eruit: inſtauras. accendit prælia: vincis.
Ac velut infecto morbus crudeſcere cœlo
Incipiens primos pecudum depaſcitur artus;
Mox populos urbesque rapit, ventisque peruſtis
Corruptos Stygiam peſtem deſudat in amnes:
Sic avidus prædo jam non per ſingula ſævit;
Sed ſceptris inferre minas, omnique peremto
Milite,

294 Geryon *vulg. ſed* Geryones *etiam Vic.* 295 æquabat *al.* 296 canes *MSS.* 297 motibus *al.* 302 primo *vulg.* 303 venis *MS.* 304 diffundit *marg. Baſ.*

290 *Virens Lerna* ſolemni venenatorum epitheto. Sic *virides lacertos* dixit Virg. ecl. 2, 9 et Hor. Od. 1, 23. 6: colubras id. Od. 1, 17. 8: Pythonem Stat. Theb. 1, 711: Dracones Id. 2, 279.

293 Ponit terminum orbis Romani occidentalem Iberos ſ. Hiſpanos, & orientalem Indos ad Gangen. *Primos* Iberos dixit, h. e. extremos. Hæc enim converti poſſunt & permutari ut altum & profundum.

294 *Turbidum* vocat Cerberum, a natura animalis inquieti, & latratu turbantis ad minimam occaſionem ſilentia.

296 *Scyllæ canes*, quos e MSS. attulit Heinſius, eruditi certe librarii ſunt: cum vix unquam ſine illis memoretur.

297 *Sublime certamen* eſt, quam diu erigit ſe uterque pugnantium, ut galli gallinacei, ut illud par Virgilianum Aen. 5, 426 *Conſtitit in digitos extemplo erectus uterque, Brachiaque ad ſuperas interritus extulit auras.*

302 Sic peſtilentia Attica incipit a canibus. V. Lucret. 6, 1220. Sic in Æginenſi apud Ovid. Met. 7, 536 *Strage canum prima-deprenſa potentia morbi.*

303 *Venti peruſti*, auſtri calidi. Vt urere poſſint venti, ipſos prius h. e. aëra, accendi utique oportet. Porro auſtri æſtuoſi propagare peſtilentiam ſolent. Attica illa ex Æthiopia per Ægyptum & Africam venit ad Græcos. V. Thucyd. 2, 48.

304 *Deſudat* illud morbum facit perſonam, cujus ſudor inficiat vicina corpora.

Milite, Romanas ardet proſternere vires.
Jam gentes Iſtrumque movet, Scythiamque receptat
Auxilio, traditque ſuas hoſtilibus armis
Relliquias. miſtis deſcendit Sarmata Dacis,
Et qui cornipedes in pocula vulnerat audax
Maſſagetes, cæſamque bibens Mæotida Alanus,
Membraque qui ferro gaudet pinxiſſe Gelonus,
Rufino collecta manus. vetat ille domari,
Innectitque moras, & congrua tempora differt.
  Nam tua cum Geticas ſtraviſſet dextra catervas,
Ulta Ducis ſocii letum, parsque una maneret
Debilior, facilisque capi: tunc impius ille
Proditor imperii, conjuratusque Getarum,
Diſtulit inſtantes eluſo principe pugnas,

307 audet *al.* V. *Heinſ. hic & ad Æn.* 11, 895. ardet *etiam Cuj. ad Baſ.*
308 Jamque Getas *MSS.* retenptat *Cuj. ad Baſ.* retentat *quid. ap. Heinſ.*
312 patriamque *vulg.* patriumque bibens Mæotis Orontem *MSS. quidam, Vic. Vien.* 314 collata *al.* 316 dextera turmas *vulg.*

308 Ad Rhadagaiſum Scytharum & Gothorum ducem reſpici apparet. Sed applicare ſingula ad hiſtoriam, nec expeditum eſt, nec forte profuturum poëtæ, in ſterilitate, & barbarie & vitiis aliis ſcriptorum, unde illa petenda eſſet.

310 *Reliquias* ſuas: quæ ipſe non vaſtaverat, devoraverat, ea tradit perdenda hoſtibus.

311 *Lactea Maſſagetes qui pocula ſanguine miſcet* Sen. Oedip. 470. Etiam hodie paſſim de Scythicis gentibus talia memorantur: quam vere non dixerim.

312 *Cæſam Mæotida* vocat glaciem de palude exciſam & liquefactam in ore. De *Alanis* hic multa collegit Barthius. *Geloni picti* ſunt Virg. Ge. 2, 115 h. e. Servio interprete, *ſtigmata habentes.* De illo more Scythico vid. Sext. Empir. Pyrrh. Hyp. 3, 24 ſ. 202 & quæ ibi Fabric.

314 *Vetat* Rufinus *domari* hoſtes. Perfidiæ, proditionis, tamquam inſtrumentorum ambitionis, & ſtudii privatæ utilitatis plena tum omnia, deſcribunt hiſtorici: ſed eadem etiam iis involuta tum partium, tum ſcriptorum (qui nempe & ipſi in partes eunt non minus quam hic noſter poëta) vitio tenebris, ut neſciam, an certum quid conſtitui queat.

316 Redit hic ad Stilichonem, quem alloquutus eſt ſupra 275 ſq.

317 *Dux ſocius* eſt Promotus, qui colaphum Rufino infregerat, pro quo inſidiis illum hic interemit, narrante rem Zoſimo 5, 51. Ceterum hanc hujus loci ſententiam puto: Cum reliquus a clade, quam Stilicho ei intulerat, Getarum ſ. Gothorum exercitus in poteſtatem redigi facile poſſet, Rufini fraude illos evaſiſſe, procuratamque illis opportunitatem Hunnorum auxiliis ſe muniendi: hoc ſibi volunt verba, *Hunnorum laturus* i. e. allaturus illis laborantibus *opem.*

Hunnorum laturus opem: quos affore bello
Norat, & inviſis mox ſe conjungere caſtris.
Eſt genus extremos Scythiæ vergentis in ortus
Trans gelidum Tanain: quo non famoſius ullum
Arctos alit. turpes habitus, obſcenaque viſu
Corpora; mens duro numquam ceſſura labori.
Præda cibus, vitanda Ceres, frontemque ſecari
Ludus, & occiſos pulchrum jurare parentes.
Nec plus nubigenas duplex natura biformes
Cognatis aptavit equis. acerrima nullo
Ordine mobilitas, inſperatique recurſus.
Quos tamen impavidus contra ſpumantis ad Hebri
Tendis aquas, ſic ante tubas ferrumque precatus:

"*Ma-*

321 ablaturus *it.* allaturus *al.* 322 dextris *al.* 324 deformius *vulg.* animoſius *it.* violentius *al.* 325 triſtes *vulg.* 327 fratresque ſecare *vulg. usque ad Claver.* fratresque necare *Baſ. ſed in marg.* frontemque ſecari. 329 bimembres *al.* 333 aciemque *al.* ferrumque *etiam* Stat. Theb. 6, 147.

323 Cum Hunnorum hac deſcriptione conferri meretur Zoſim. 4, 20: Jornand. de reb. Get. c. 24: præcipue vero Ammia. Marcelli. 31, 2 cujus inter alia hæc ſunt: *Prodigioſæ formæ, ut bipedes exiſtimes beſtias — Radicibus agreſtium herbarum, & ſemicruda cujusvis pecoris carne veſcuntur, quam inter femora ſua & equorum terga ſubſertam fotu calefaciunt brevi.* Et p. 669 *Nemo apud eos arat, nec ſtivam aliquando contingit.*

327 *Frontem*, ſi hæc vera eſt lectio, poſuit poëta pro tota facie. Sic enim Ammianus p. 666 *Quoniam ab ipſis naſcendi principiis infantum ferro ſulcantur altius genæ, ut pilorum vigor tempeſtivus emergens corrugatis cicatricibus hebetetur, ſeneſcunt imberbes* &c. *Fratrem* videtur fronti ſubſtituiſſe librarius aliquis, ut magis congruat cum *occiſis parentibus*, quorum conjuncta hic mentio. Nihil hac de re Ammianus, nec alius, puto, in Hunnorum deſcriptione. Sed notum h. e. vulgatum de Scythis, Maſſagetis, Derbicibus, parentes ſenes ab iis jugulatos ac devoratos. Vid. quos laudat ad Sext. Empir. Pyrrh. Hyp. 2, 24 f. 210 Fabricius.

329 *Nubigenæ* ſunt Centauri, e nube, quam pro Junone amplexus fuerat Ixion, orti. Nempe tota fabula ex miraculo equitum, primo in Theſſalia viſorum, videtur nata. De Hunnis Ammia. pag. 668 *Equis prope affixi — Ex ipſis* (equis) *quivis pernox & perdius emit & vendit, cibumque ſumit & potum, & inclinatus cervici anguſtæ jumenti in altum ſoporem adusque varietatem effunditur ſomniorum* &c.

331 Ammia. p. 668 *Subito de induſtria diſperſi vigeſcunt, & incompoſita acie cum cæde vaſta diſcurrunt.*

333 Meminerimus ad Stilichonem converſam eſſe orationem. Sed

"Mavors, nubifero ſeu tu procumbis in Æmo,
Seu te cana gelu Rhodope, ſeu remige Medo
Sollicitatus Athos, ſeu caligantia nigris
Ilicibus Pangæa tenent, accingere mecum
Et Thracas defende tuos: ſi lætior adſit
Gloria, veſtita ſpoliis donabere quercu."
Audiit illa pater, ſcopuliſque nivalibus Æmi
Surgit, & hortatur celeres clamore miniſtros.
"Fer galeam, Bellona, mihi, nexuſque rotarum
Tende, Pavor: frena rapidos Formido jugales.
Feſtinas urgere manus. meus ecce paratur
Ad bellum Stilicho, qui me de more tropæis
Ditat, & hoſtiles ſuſpendit in arbore criſtas.
Communes ſemper litui, communia nobis
Signa canunt, junctoque ſequor tentoria curru."
Sic fatus campo inſiliit, lateque fugatas
Hinc Stilicho turmas, illinc Gradivus agebant,
Et clipeis & mole pares. ſtat caſſis utrique

 Side-

341 celeri *al.* 343 frenet *MSS. & Baſ.* trepidos *marg. Baſ.* 345 Stilichon *cum adſpiratione ſemper ſcrib. Heinſ.* 346 Ditet-ſuſpendat *conj. Heinſ.* 348 curſu *Baſ. marg.* 350 turbas-agebat *vulg.*

Sed quod illum facit precibus ſupplicantem Marti, indicat, ipſum poëtam non fuiſſe Chriſtianum, quidquid ſenſerit Stilicho.

334 Thraciæ montes (in quibus etiam Pangæus eſt) aſſignat ſedes Marti, non modo, quod res in Thracia gerebatur; ſed etiam ob antiquam, & Homericis temporibus jam celebratam, gentis gloriam bellicam, quam ſibi præter ceteros vindicare ſolent montani. Perfoſſus & navigatus Athos a Xerxe, frequens poëtarum & declamatorum materia. Illud *procumbis* ad quietem & ceſſationem Martis ſignandam pertinet. Sic Liv. 1, 7 in Aventino *procubuiſſe* dicitur Hercules. Ideo mox ſurgit Mars v. 343. Alludit ad illam quietem Martis noſter 4, 17 ſq.

339 *Veſtita ſpoliis*, veſtibus, armis, *quercus* tropæum eſt. Conf. 347 ſq.

342 *Nexus rotarum* ſunt funes axibus alligati, quod antiqua monimenta declarant. Quod *Pavori* hoc miniſterium tribuit, forte hoc indicat, a tumultu, ſtrepituque rotarum augeri pavorem bellicum.

351 *Mole pares* dicit Martem & Stilichonem, ad indicandam ſtaturam egregiam. Collatus jam hic eſt Virgilianus ille Aen. 12, 161 *ingenti mole Latinus*, qui *Quadrijugo vehitur curru.* Quod *ſtat caſſis jubis ſidereis hirſuta*, imago eſt criſtæ a motu in altum & velut verſus ſidera erectæ.

Sidereis hirſuta jubis, loricaque curſu
Æſtuat, & largo ſatiatur vulnere cornus.
Acrior interea voto, multoque Megæra
Luxuriata malo, mæſtam deprendit in arce
Juſtitiam, diroque prior ſic ore laceſſit.
" *En tibi priſca quies, revocataque ſæcula rurſus,*
Ut rebare, vigent. en noſtra potentia ceſſit,
Nec locus eſt usquam Furiis. huc lumina flecte.
Adſpice barbaricis jaceant quot mœnia flammis,
Quas mihi Rufinus ſtrages, quantumque cruoris
Præbeat, & quantis epulentur cædibus hydri.
Linque homines, ſortemque meam: pete ſidera: notis
Autumni te redde plagis, qua vergit in Auſtrum
Signifer. æſtivo ſedes vicina Leoni
Jam pridem geminæque vacant confinia Libræ,
Atque utinam per magna ſequi convexa liceret.„
Diva refert: "*Non ulterius bacchabere demens.*
Jam pœnas tuus iſte dabit: jam debitus ultor
Imminet, & terras qui nunc, ipſumque fatigat

Æthe-

352 Sidereas-jubas *conj. Heinſ.* curſum *al.* 353 Extuat *primæ editt.* ut extimare *pro* æſtiin. 354 voti *conj. Heinſ.* multisque-malis *al.* 356 atque prior diro *vulg.* 357 renovataque *Baſ. marg.* rurſum *MS.* 363 noctis *marg. Baſ.* 366 Jam dudum gelidæ *vel* egelidæ *al.* gelidæ ceſſant *Baſ.*

354 *Acrior voto*, ob id ipſum acrior alacriorque, quod voto ſuo potita eſt, quod potuit bellum excitare.

357 Ironice inſultat Megæra Aſtrææ (vid. ſupra v. 56), quæ fruſtra redierit in terras ſtatim denuo relinquendas.

362 *Hydri* ſ. ſerpentes, quibus Furiæ crinitæ ſunt, gaudent cædibus bellicis, iisque paſcuntur & *epulantur* adeo.

365 Nunc jubet diſcedere Juſtitiam: *ſortemque* ſuam, poſſeſſionem, & velut provinciam ſibi jam aſſignatam, genus humanum, relinquere, conſuetumque ſuum locum in Zodiaco inter Leonem & Libram repetere. Ille Zodiacus ſ. *Signifer in auſtrum vergit* qua parte Virgo eſt. nam in cancro Sol conſtitutus proximus eſt Septentrionibus; hinc verſus auſtrum paullatim deſcendit.

367 Optat Furia, etiam ſibi in cælo locum eſſe.

Æthera; nec vili moriens condetur arena.
Jamque aderit læto promiſſus Honorius ævo.
Nec forti genitore minor, nec fratre coruſco:
Qui ſubigat Medos, qui cuſpide proterat Indos.
Sub juga venturi reges. calcabitur aſper
Phaſis equo, pontemque pati cogetur Araxes.
Tuque ſimul gravibus ferri religata catenis
Expellere die, debellataſque draconum
Tonſa jubas imo Barathri condere receſſu.
Tum tellus communis erit: tum limite nullo
Diſcernetur ager: nec vomere ſulcus adunco
Findetur. ſubitis meſſor gaudebit ariſtis.
Rorabunt querceta favis: ſtagnantia paſſim
Vina fluent, oleique lacus: nec murice tinctis
Velleribus quæretur honos: ſed ſponte rubebunt
Attonito paſtore greges, pontumque per omnem
Ridebunt virides gemmis naſcentibus algæ.„

374 ſubiget - proteret *al.* 379 comas *al.* claudere *vulg.* trudere *MS.* 382 frangetur *MSS.* 383 favos *MS.* 384 ovis *MSS.*

371 Ne tralaticium quidem honorem Manibus illius habebunt prætereuntes, arenæ pugillis injiciendis.

376 Aperte alludit ad Virg. Æn. 8, 728 *Pontem indignatus Araxes.* Deinde *Tu*, o Megæra, *expellere die*, h. e. luce hac, qua ſuper terram verſaris, privata rejicieris ad inferos tuos.

378 *Dracones*, hydri, ſerpentes in capite Furiarum, res eadem.

381 *Tum*, te depulſa & detruſa in tartarum, redibunt ſæcula aurea: *Tellus communis erit* &c. Deſcriptiones hujus ætatis ſimiles dedit Lacerda ad Virg. Ecl. 4, quam ante oculos hic noſter habuit.

387 *Ridebunt*, ut *prata ridere* dicuntur. Viridis color ut veri & juventuti, ita hilaritati proprius.

IV

CL. CLAUDIANI

IN RUFINUM

LIBRI II

PRAEFATIO

Pandite defenſum reduces Helicona ſorores.
Pandite, permiſſis jam licet irê choris.
Nulla per Aonios hoſtilis buccina campos
Carmina mugitu deteriore vetat.
Tu quoque ſecuris pulſa formidine Delphis,
Floribus ultorem Delie cinge tuum.
Nullus Caſtalios latices, & præſcia fati
Flumina polluto Barbarus ore bibit.

Alpheus

1 Pangite *conj. Cujac.* 2 permixtis *vulg.* pacificis *conj. Cuj.* 4 canat *MS.*

Præfatio hæc Gildonico bello adhuc præfixa, ab Heinſio huc codicum quorundam fide relata eſt. Nondum obſervata, puto, interna quædam nota eſt, quæ illam alterutri plane vindicet. Neſcio, an oſtendi poſſit v. c. prælium, ad quod applicari recte queant quæ v. 9 & 10 de Alpheo & Siculo æquore dicuntur &c. Ut concedamus prima de Helicone & campis Aoniis poſſe ad res in Thracia geſtas (vid. 3,340) referri.

1 Quomodo *pandant* Muſæ Virgilii Ae. 7, 641 it. 10, 165, & noſtri Helicona, obſcuriuſculum eſt. Videntur illum imaginari poëtæ ut ſcenam, quæ velis demiſſis aperitur. *Pangite* qui voluit, canite, credo, intellexit, vel celebrate.

6 *Ultor* Apollinis, qui bello depulſo pacis artibus, poëſi præſertim locum fecit: ſiue is Stilicho ſit, vt videtur, ſiue ipſe Honorius.

Alpheus late rubuit, Siculumque per æquor
Sanguineas belli rettulit unda notas.
Agnovitque novos abſens Arethuſa triumphos,
Et Geticam ſenſit teſte cruore necem.
Immenſis, Stilicho, ſuccedant otia curis,
Et noſtræ patiens corda remitte lyræ.
Nec pudeat longos interrupiſſe labores,
Et tenuem Muſis conſtituiſſe moram.
Fertur & indomitus tandem poſt prælia Mavors
Laſſa per Odryſias fundere membra nives,
Oblituſque ſui, poſita clementior haſta,
Pieriis aures pacificare modis.

12 Gildonis *Vic. Baſ. ſed* Et Geticam *jam Vien. quod probavit Claver.*
19 ira *conj. Cujac.*

9 Hic alludi ad prælium navale adverſus Getas ſ. Gothos his locis commiſſum, patet e. v. 11 & 12 ubi per illum abſtruſum ſub Jonio mari meatum Alphei, erumpentem in Arethuſæ fonte ad Syracuſas, ſanguis eousque delatus eſſe dicitur.

V CL

V

C.L. CLAUDIANI
IN RUFINUM
LIBER II

Iam poſt edomitas Alpes, defenſaque regna
Heſperiæ, merita complexus ſede parentem
Auctior adjecto fulgebat ſidere mundus,
Jamque tuis, Stilicho, Romana potentia curis,
Et rerum commiſſus apex. tibi credita fratrum
Utraque majeſtas, geminæquæ exercitus aulæ.
Rufinus (neque enim patiuntur ſæva quietem
Crimina pollutæque negant areſcere fauces)
Infandis iterum terras accendere bellis
Inchoat, & ſolito pacem vexare tumultu.

Hæc

8 manſueſcere *MSS. ex* Luca. 1, 332 Nullus ſemel ore receptus Pollutas patitur ſanguis manſueſcere fauces 10 turbare *al.* vexare *etiam Cujac. ad Baſ.*

1 Non ita conjunctus eſt hic liber primo in Rufinum, connexusque, ut unum opus perpetuum, ſtatim quemadmodum in Homero ac Marone appareat: taceo quod per præfationem diſiungitur, quæ indicat, diverſis temporibus editum, oblatum certe Stilichoni, fuiſſe. Hic ingreſſus carminis pertinet ad res geſtas & conſecrationem Theodoſii, ob ſuperatum Eugenium, ut de novo incipiat, non continuet narrationem libri ſuperioris.

3 *Mundus* ſ. cælum, novo ſidere *auctior* eſt, relato inter ea Theodoſio, qui, licet Chriſtianus hunc tamen honorem meruit, unde *divus* appellatur non minus quam alii Chriſtiani Imperatores in legibus. Vid. Ill. Shœpflinus de Apotheoſi Impp. Rom. c. 2.

6 *Utraque majeſtas fratrum credita* Stilichoni, certe ut ipſe credi volebat. Zoſimus 5, 4 *ἔλεγε γὰρ ἐπιτετράφθαι παρὰ Θεοδοσίου τελευτᾶν μέλλοντος τὰ κατ᾽ ἄμφω τοὺς βασιλέας ἔχειν ἐν πάσῃ φροντίδι.* Id. 5, 34 ex ſua perſona de Stilichone, *ἀμφοῖν τὰς βασιλείας ἐπιτραπεὶς.* Sed idem 5, 1 non diffitetur omnia per orientem potuiſſe & egiſſe Rufinum, Stilichonem autem in occidente: quo loco etiam pariter ſceleratum utrumque facit, qui 5, 34 Stilichonem in tanta poteſtate, modeſtiſſimum fuiſſe affirmet.

7 Scelerati novis ſuis ſceleribus a ſe ipſi puniuntur. Hoc argumentum tragœdiarum veterum. Hic locus tractatus in Roſciana a Tullio &c.

8 *Negant areſcere*, recuſant ſiccæ eſſe, ſitim pati nolunt, ſed ſanguinem ſemper appetunt.

Hæc etiam ſecum: "*Quanam ratione tuebor*
Spem vitæ fragilem? qua tot depellere fluctus
Arte queam? premor hinc odiis: hinc milite cingor.
Heu quid agam? non arma mihi, non principis ullus
Auxiliatur amor. matura pericula ſurgunt
Undique, & impoſiti radiant cervicibus enſes.
Quid reſtat, niſi cuncta novo confundere luctu,
Inſonteſque meæ populos miſcere ruinæ?
Everſo juvat orbe mori. ſolatia leto
Exitium commune dabit: nec territus ante
Decedam. cum luce ſimul linquenda poteſtas.„
Hæc fatus, ventis veluti ſi frena remittat
Aeolus, abrupto gentes ſic objice fudit,
Laxavitque viam bellis, &, ne qua maneret
Immunis regio, cladem diviſit in orbem,
Diſpoſuitque nefas. alii per terga ferocis
Danubii ſolidata ruunt, expertaque remos
Frangunt ſtagna rotis. alii per Caſpia clauſtra,
Armeniasque nives inopino tramite ducti
Invadunt Orientis opes. jam paſcua fumant
Cappadocum, volucrumque parens Argeus equorum.
Jam rubet altus Halys: nec ſe defendit iniquo

Monte

16 *quid ſi* infeſti? 19 fato *MS.* 21 Decedam *etiam Baſ.* Diſcedam *al.* 22 reſolvat *al* 25 dimiſit *al.* urbes *al.* orbem *etiam Vien. et Baſ.* 28 luſtra *Baſ. marg.* 31 equarum *MSS. quidam. pulchre.*

16 *Impoſiti enſes cervicibus* neſcio quomodo *radiare* dicantur, & totum eſt nimis languidum: vellem eſſet in libro bono *infeſti.*

17 *Novus luctus* videtur poëtæ in mentem veniſſe ex fabula Medeæ, quæ, luctu ex Abſyrti fratris ſui cæde patri oblato, hunc remorata eſt: cetera ex Catilinæ conjuratorum hiſtoria: & verſiculo illo apud Sueto. Nero. 37 *ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί.*

20 Nec terrore impulſus a loco & faſtigio, quod occupavi, vivus *decedam* (quod placet præ vulg. *diſcedam*) ſtans moriar.

26 *Terga ſolidata* glacie: res nota: pulchrum epitheton *ferocis*, quia refertur ad accolas: cf. 17, 53 de Rhodano. *Frangunt ſtagna*, ad crepitum rotarum, & impreſſas orbitas pertinet.

31 Mons Cappadociæ *Argeus.* Conf. 29, 191.

32 Quam *iniquus Cilix mons* Amanus fuerit olim bella gerentibus

Monte Cilix. Syriæ tractus vaſtantur amœni:
Aſſuetumque choris, & læta plebe canorum
Proterit inbellum ſonipes hoſtilis Orontem.
Hinc planctus Aſiæ: Geticis Europa catervis
Ludibrio prædæque datur, frondentis aduſque
Dalmatiæ fines: omnis qua mobile Ponti
Aequor, & Hadriacas tellus interiacet undas,
Squalet inops pecudum, nullis habitata colonis,
Inſtar anhelantis Libyæ, quæ torrida ſemper
Solibus humano neſcit manſueſcere cultu.
Theſſalus ardet ager. reticet paſtore fugato
Pelion, Emathias ignis populatur ariſtas.
Jam plaga Pannoniæ, miſerandaque mœnia Thracum,
Arvaque Myſorum jam nulli flebile damnum,
Sed curſus ſolennis erat, campuſque furori
Expoſitus, ſenſumque malis detraxerat uſus.
Eheu quam brevibus pereunt ingentia fatis!
Imperium tanto quæſitum ſanguine, tanto
Servatum, quod mille ducum peperere labores,
Quod tantis Romana manus contexuit annis,

Proditor

33 Montes *Baſ. marg.* 36 Geticisque-ſeveris *Cujac.* 46 Mœſorum *al. Sed ſæpe* Myſi *etiam Iſtri accolæ.* 49 Heu heu *Vic. cf. Burm. ad Virg. Ecl.* 2, 18. cauſis *al.*

bus contra incolas, Cicero ſuo in Proconſulatu expertus eſt. Vid. Epiſt. 15, 4.

35 Mollities & voluptates Syriæ notæ ſunt. Illa Daphne, qua celebratur & male audit Antiochia, Daphnicis moribus nomen dedit h. e. diſſolutis. *Orontes* dividebat Antiochiam &c.

36 *Geticis catervis*, quod recte Barthius ex Procopio de B. Vandal. 1 obſervavit, Honorio regnante comprehenduntur, h. e. ſignantur populi barbari, Gothi, Vandali, Viſigothi, Gepides, Sarmatæ, Melanchræni.

43 *Reticet* pro *tacet* poſitum, ut A. ad Herenn. 3 c. 12 *Arteriæ reticendo acquieſcunt.* Perſonat alias vocibus pecorum & paſtorum cantibus.

45 Conferamus verba Oratoris pro Roſc. Amer. extr. *Cum omnibus horis aliquid atrociter fieri videmus, aut audimus, etiam qui natura mitiſſimi ſumus aſſiduitate moleſtiarum ſenſum omnem humanitatis ex animis amittimus.*

47 *Curſus ſolennis.* Placuit omni fere Europæ *curſum* ita vocare hodie: ſed an ita vetuſtiores, jam non poſſum conſtituere.

Proditor unus iners anguſto tempore vertit.
Urbs etiam, magnæ quæ dicitur æmula Romæ,
Et Chalcedonias contra deſpectat arenas,
Jam non finitimo Martis terrore movetur;
Sed propius lucere faces, & rauca ſonare
Cornua, vibratisque peti faſtigia telis
Adſpicit. hi vigili muros ſtatione tueri,
Hi junctis properant portus munire carinis.
Obſeſſa tamen ille ferus lætatur in urbe,
Exſultatque malis. ſummoque e culmine turris
Impia vicini cernit ſpectacula campi.
Vinctas ire nurus, hunc in vada proxima mergi
Seminecem, hunc ſubito percuſſum vulnere labi
Dum fugit, hunc animam portis efflare ſub ipſis,
Nec canos prodeſſe ſeni, puerique cruore
Maternos undare ſinus. immenſa voluptas,
Et riſus plerumque ſubit. dolor afficit unus,
Quod feriat non ipſe manu. videt omnia late
Exceptis incenſa ſuis, & crimine tanto
Luxuriat, carumque ſibi non abnuit hoſtem.
Jactabatque ultro, quod ſoli caſtra paterent,
Sermonumque foret vicibus permiſſa poteſtas,
Egregii quoties exiſſet fœderis auctor.
Stipatur ſociis, circumque armata clientum

Agmina

54 ducitur *MS.* 63 ſpectat certamina *al.* cernit certamina *al.* 64 *pro* nurus, manus *al.* domus *Cujac. ad Baſ.* per vada cærula *al.* vaga cærula *al.* 66 ſpirare *al.* *Forte* portis animam exſpirare. 67 puerumque-fœdare *al.* *etiam Cuj. ad Baſ.* 71 Præceptis *al.* 75 funeris *Baſ. marg.* 76 ſtipatus *Baſ.*

53 *Proditor* unus, Rufinus, dum vel concitat vel non reprimit barbaros, harum ſtragium et ruinarum auctor & cauſa eſt.

54 Verbum *dicitur* videtur cum invidia quadam poſitum: non agnoſcit poëta Conſtantinopolin, novam Romam, æqualem veteri.

71 *Exceptis ſuis* indicat, parcitum ſuburbanis Rufini. *Præceptis* vehementius videtur: inſtigante Rufino ſævit hoſtis. Verum priori lectioni favet illud *non abnuit*. Incertum quidem, ſi ſolum illud eſſet, crimen. Nam Hannibal Liv. 22, 23 *Omnibus circa ſolo æquatis, ab uno Fabii agro — vim omnem hoſtium abſtineri juſſit, ut occulti alicujus pacti ea merces videri poſſet*

Agmina privatis ibant famulantia ſignis.
Ipſe inter medios, ne qua de parte relinquat
Barbariem, revocat fulvas in pectore pelles,
Frenaque, & immanes pharetras, arcuſque ſonoros
Aſſimulat, mentemque palam teſtatur amictu.
Nec pudet Auſonios currus & jura regentem
Sumere deformes ritus, veſtemque Getarum:
Inſignemque habitum Latii mutare togæque.
Mærent captivæ pellito judice leges.
Quis populi tunc vultus erat? quæ murmura furtim?
Nam miſeris nec flere quidem, aut lenire dolorem
Colloquiis impune licet. "*Quonam uſque feremus*
Exitiale jugum? diræ quis terminus umquam
Sortis erit? quis nos funeſto turbine rerum
Aut tantis ſolvet lacrimis? quos Barbarus illinc,

Hinc

79 pectora *MSS. quidam & Heinſ.* pectore *vulg. etiam Baſ.* 84 coactæ *MSS. unus.* togati *ſuſp. Heinſ.* togæque *vulg. etiam Baſ.* 85 polluto *Baſ. marg.* 89 duræ *vulg.* 91 A tantis *MSS. quid ſi* ac? *Heinſ. ſuſp.* heu.

79 *Revocat* h. e. replicat, ut piloſa pars appareat. *In pectore* ſignat locum illius replicationis. Barbari *pelliti.* Talis 8, 466 *pellita juventus:* & 26, 48 *pellita Getarum curia.* Vid. viri docti ad Liv. 23, 29. 3. *In pectore* ex MSS. & primis editt. revocavi. Quod viris doctis placuit *in pectora*, inde eſt, quia totam dictionem ita interpretati ſunt, ut ſignificet, revocat in memoriam, & uſum: quæ ratio mihi nimis hic diluta & frigida videtur. Fraudi fuit viris doctis non obſervata vis verbi, quam unice illuſtrat Juvenalis 1, 27 *Tyrias humero revocante lacernas*, quæ graphica deſcriptio eſt injectæ lacernæ, vel chlamydis, cujus partem fibula in humeri regione ſedens revocat & retinet. Illuſtravit eum locum, & totam hanc metaphoricam verbi *revocare* rationem Gronov. Obſ. 2, 19 p. 378 ſq. ubi declarat illud Senecæ Thy. 685 *Poſt terga juvenum nobiles revocat manus* &c.

81 Sic crimini data Pauſaniæ & poſt ipſi Alexandro M. veſtis Medica: ſic Verrem reprehendit, palliatum & crepidatum Græculo more, Tullius.

82 *Currus Auſonios* recte de curuli ſella interpretatur Barthius. *Jura* pertinent ad Præfecturam Prætorii.

84 *Togæ habitum* recte dici non dubito, ut *flumen Rheni* & ſimilia. Si quid tamen mutandum ſit, blandiſſimum forte fuerit, *togamque. Coactæ* quod ex uno codice protulit Heinſius jungendum eſſet cum *leges*, quod qui conveniat, non exputo.

85 *Judicem* quod vocat ſupremum magiſtratum, ex antiquiſſimo etiam Romanorum uſu repetitum, quem in Theſauro Stephaniano declaravi.

Hinc Rufinus agit: quibus arva fretumque negantur.
Magna quidem per rura lues; ſed major oberrat
Intra tecta timor. tandem ſuccurre ruenti
Heu patriæ, Stilicho. dilecta hic pignora certe,
Hic domus: hic thalamis primum genialibus omen.
Hic tibi felices erexit regia tedas,
Vel ſolus ſperate veni. te prælia viſo
Langueſcent, avidique cadet dementia monſtri.„
Talibus urgetur diſcors Aurora procellis.
At Stilicho, Zephyris cum primum bruma remitti
Et juga diffuſis nudari cœpta pruinis,
Partibus Italiæ tranquilla in pace locatis,
Utraque caſtra movens, Phœbi properabat ad ortus,
Gallica diſcretis Eoaque robora turmis
Complexus. numquam tantæ ditione ſub una
Convenere manus, nec tot diſcrimina vocum.
Illinc Armeniæ vibratis crinibus alæ,
Herbida collectæ facili velamina nodo.

Inde

96 proprium *vulg.* primum *etiam Vic.* & *Baſ. marg.* 103 tranquilla in pace locatis *vulg. etiam Vic.* & *Vien. it. Baſ.* 109 *vulg.* Fervida *ante Claver.*

95 Meminerimus, Serenam, Honorii, qui frater Theodoſii fuit, filiam, fuiſſe in matrimonio Stilichonis: Honorio autem Imperatori nuptam, quæ nata ex illo conjugio erat, Mariam. Hæc pignora fuere, cur cara Stilichoni eſſe deberet Conſtantinopolis. V. 7, 144.

97 In ſimili obteſtatione deinde 7, 155 Theodoſius ad Stilichonem *Per tædas, quas ipſa tuo Regina levavit Conjugio.*

100 Hic narrationis epiphonema e perſona ſua poëta interponit. *Aurora* oriens eſt ſ. Imperium orientis: ut 8, 130 *Nutrix aurora tibi* &c.

105 Fruſtrà ad hiſtoriæ fidem ea revoces, quæ auget ſupra modum poëta exemplo non bono cum etiam in panegyri verum hactenus ſervandum ſit, ne falſis numeris & mendacibus hyperbolis vitietur hiſtoria.

108 *Vibrati crines* proprie ab arte dicuntur criſpati, ut Virg. Aen. 12, 100 vbi optat Turnus Aeneæ *fædare in pulvere crines Vibratos calido ferro.* Sed tamen Plin. 2, 78 *Aethiopas aduſtis ſimiles gigni, barba* & *capillo vibrato.* De tali gente Luca. 10, 133 *Torta caput refugoſque gerens a fronte capillos.*

109 Metonymia Virgiliana, vt Aen. 1, 320 *Nodoque ſinus collecta fluentes. Herbida* coloris nomen eſt.

Inde truces flavo comitantur vertice Galli,
Quos Rhodanus velox, Araris quos tardior ambit,
Et quos naſcentes explorat gurgite Rhenus,
Quoſque rigat retro pernicior unda Garumnæ,
Oceani pleno quoties impellitur æſtu.
Mens eadem cunctis, animique recentia ponunt
Vulnera. non odit victus, victorve ſuperbit.
Et quamvis præſens tumor, & civilia nuper
Claſſica, bellatrixque etiam nunc ira caleret,
In ducis eximium conſpiravere favorem.
Haud aliter Xerxen toto ſimul orbe ſecutus
Narratur rapuiſſe vagos exercitus amnes,
Et telis umbraſſe diem, cum claſſibus iret
Per ſcopulos, tectumque pedes contemneret æquor.
Vix

117 petulans animis *Baſ. marg.* 119 eximii *quidam MSS.*

110 Luca. 10, 129 *Pars* Libycorum *tam flavos gerit altera Crines, Ut nullis Cæſar Rheni ſe dicat in arvis Tam rutilas vidiſſe comas.*

111 Paſſim Geographi & poëtæ celeritatem Rhodani, & Araris in eu[illegible]fluentis tarditatem memorant. Vid. noſter 17, 53 & 20,268.

112 Antiquiſſimus mos barbarorum flumini immergere recens natos, quem laudat Ariſtoteles Polit. 7, 17: Rutulis tribuit Virg. 9, 603 vbi copioſe illum illuſtrat Lacerda. Nominatim Rhenum exploratorem pudicitiæ matrum non modo poëtae celebrant, ut vetus Epigramma Anthol. 1, 43, 1: ſed Julianus Imp. qui hæc noſſe poterat, ad eam fabellam aperte alludit Orat. 2 p. 81 D. et epiſt. 16 p. 83 D diſerte, Ὁ Ῥῆνος, inquit, τὰ μὲν νόθα τῶν βρεφῶν ὑποβρύχια ταῖς δίναις πέμπει — ὅσα δ' ἂν ἐπιγνῷ καθαροῦ σπέρματος, ὑπεράνω τοῦ ὕδατος αἰωρεῖ κ. τ. λ.

113 Itinerarium Hieroſolymitanum ſic incipit, *Civitas Burdigala, ubi eſt fluvius Garonna, per quem facit mare Oceanum acceſſa & receſſa per lengas plus minus centum:* ad quem locum attulit omnia cl. Weſſelingius, neque hunc Claudiani verſum omiſit. Sido. carm. 22, 108 *At cum ſubmotus Lunaribus incrementis* (quæ cient fluxum Oceani ad litora) *Ipſe Garumna ſuos in dorſa recolligit æſtus, Præcipiti fluxu raptim redit, atque videtur In fontem non jam refluus, ſed defluus ire.*

117 *Tumor* ac *tumere* de ira etiam optimæ ætatis ſcriptoribus non inſolens. V. Bentl. ad Hor. A. P. 197.

121 *Defeciſſe amnes, epotaque flumina Medo Prandente,* credebant homines apud Juvenalem 10, 177 nominanti fluvios Herodoto 7, 42. 109. 196. De *umbra* a ſagittis Perſarum vox Dienecis Spartani memorabilis, qui hoc commodum fore dicebat pugnantibus Leonida duce ad Thermopylas, ſi ſub umbra illa pugnare liceret, quod eſt Herod. 7, 226.

Vix Alpes tranſgreſſus erat, nec jam amplius errat
Barbarus, adventumque tremens, ſe cogit in unam
Planitiem, tutoque includit paſcua gyro.
Tum duplicem foſſam, non exſuperabile vallum,
Aſperat alternis ſudibus, murique locata
In ſpeciem cæſis obtendit plauſtra juvencis.
At procul exſanguis Rufinum perculit horror:
Infectæ pallore genæ. ſtetit ore gelato
Incertus peteretne fugam, veniamne ſubactus
Poſceret, an fidos ſeſe transferret in hoſtes.
Quid nunc divitiæ, quid fulvi vaſta metalli
Congeries, quid purpureis effulta columnis
Atria, prolatæve juvant ad ſidera moles?
Audit iter, numeratque dies, ſpatioque viarum
Metitur vitam. torquetur pace futura,
Nec recipit ſomnos, & ſæpe cubilibus amens
Excutitur, pœnamque luit formidine pœnæ.
Sed redit in rabiem ſcelerumque immane reſumit
Ingenium, ſacraſque fores prædivitis aulæ
Intrat, & Arcadium miſto terrore precatur.
„*Per fratris regale jubar, per facta parentis*
Ætherii, floremque tui te deprecor ævi,

 Eripe

124 egreſſus *MS.* 128 locatum *primæ editt. ſed* locata *Baſ. marg.* clauſtra *Vic. Vien.* 131 terrore *Cuj.* 133 tantos *vulg.* fidos *ex MSS. Heinſ.* 135 metallis *Cujac. error ex verſu præcedente.* 138 peſte *al. non male.* 141 in faciem *al.* 144 fata *al.*

124 *Errat*, diſperſus prædandi & latrocinandi cauſa palatur.

127 *Non exſuperabile vallum* fit eo ipſo, quod illud *aſperat* barbarus *ſudibus* acutis, & quidem *alternis*, velut decuſſatim nunc huc nunc illuc ſpectantibus. *Cæſi juvenci* hic ſunt coria bubula plauſtris obducta, in quibus a telis miſſilibus tutæ mulieres & infirmi, poſt quæ propugnatores etiam ſe quoties opus eſſet reciperent.

133 *Fidos* ſibi ſperabat *hoſtes* Romani imperii Rufinus, quos ad huc ſubornaverat.

135 *Purpureæ columnæ*, e marmore Porphyretico, h. e. purpureo.

137 Intelligit Rufinus, vitæ uſuram ſibi non longiorem futuram illo dierum numero, quos in itinere conſumturus erat cum exercitu Stilicho, qui victoria *pacem* cum barbaris facturus erat, ſed ulturus idem Rufini perfidiam.

145 *Aetherius* vocatur Theodoſius ob conſecrationem, ut Divus.

Eripe me gladiis. liceat Stilichonis iniquas
Evitare minas. in noſtram Gallia cædem
Conjurata venit. quidquid rigat ultima Tethys,
Extremos ultra volitat gens ſi qua Britannos,
Mota mihi. tantis capiendi credimur armis?
Tot ſignis unum petitur caput? unde cruoris
Iſta ſitis? geminum cæli ſibi vindicat axem,
Et nullum vult eſſe parem. ſuccumbere poſcit
Cuncta ſibi. regit Italiam; Libyenque coërcet:
Hiſpanis Gallisque jubet. non orbita Solis,
Non illum natura capit. quaſcumque paravit
Hic Auguſtus opes, &, quas poſt bella recepit,
Solus habet, poſſeſſa ſemel non reddere curat.
Scilicet ille quidem tranquilla pace fruatur:
Nos premat obſidio: quid partem invadere tentat?
Deſerat

147 manus *al.* 148 ligat *al.* 150 digni *vel* dignis capiendi *MSS.* tantis cur digni cr. *conj. Heinſ.* 152 geminum Stilico *Vien. Baſ.* ſed cæli *jam Vic.* & *Baſ. marg.* 158 ſibi non red. curæ *Cujac.* 159 Si licet *quidam MSS.* & *malit Barth.* fruetur — premet *al.* 160 ſpartem *Baſ. marg. quaſi* ſpartam *voluiſſet.*

Quod *gladiis eripi* ſe petit Rufinus, invidiam facit, ut bene obſervat Barthius, Stilichoni tanquam *gladiatori.*

148 Pulchrene Tethys *ligare* dicatur gentes, cum eas includit, & ultra ne progrediantur prohibet? dubito. Nam diverſum eſt quod Deinde 376 *ligat immenſa virides indagine ſaltus Venator.* Certe magis mihi placet in uno licet tantum libro inventum ab Heinſio *rigat*, i. e. alluit. Interim lectioni *ligat* favet ille canon criticus, qui, ſi cetera paria ſint, præferre jubet, quod eſt abſtruſius.

152 *Geminum cæli axem* Orientale & Occidentale Imperium. Quid enim ſolemnius, quam orbem totum Romano imperio vindicare. Vid. 22, 59 ſq.

155 *Jubet* ſimpliciter, imperat. Sic noſter etiam 25, 84 *Ipſa jubet ſignis. Orbita ſolis*, quæ in terra noſtra concipitur, Oriens & Occidens: *natura*, quidquid natum ubique eſt, & res natas continet, ut cum Plinius hiſtoriam naturæ deſcripſit.

159 Invidiam facit Stilichoni, *Ille* cum ſuo Honorio *fruatur pace* adeo *tranquilla*, ut poſſit Occidentem ſuum relinquere, & Orientis ſe rebus immiſcere: *nos* contra barbarorum vicinorum *obſidio premat* atque urgeat: iniquum hoc, ſed tamen tolerabile: quid vero etiam *hanc* tuam, Arcadi Auguſte, *partem tentat invadere*, & ſibi vindicare? Quin *deſerat fines Illyricos*, removeat exercitum a noſtris finibus, qui attingunt Illyricum. *Eoa agmina*, militem ex Orientali imperio collectum. Nam, ut v. 105 dicitur,

Deſerat Illyricos fines; Eoa remittat
Agmina; fraternas ex æquo dividat haſtas;
Nec ſceptri tantum fueris, ſed militis, hæres.
Quod ſi diſſimulas noſtræ ſuccurrere morti,
Nec prohibere paras: Manes & ſidera teſtor,
Hæc cervix non ſola cadet. miſcebitur alter
Sanguis, nec Stygias ferar incomitatus ad umbras,
Nec mea ſecurus ridebit funera victor.„
Hæc ubi: dictatur facinus, miſſuſque repente
Qui ferat extortas invito principe voces.
Interea Stilicho jam lætior hoſte propinquo,
Nec multo ſpatii diſtantibus æquore vallis,
Pugnandi cupidas accendit voce cohortes.
Armeniis frons læva datur; per cornua Gallos
Dexteriora locat. ſpumis igneſcere frena,
Pulveris extolli nimbos, lateque videres
Surgere purpureis undantes anguibus haſtas,
Serpentumque vago cælum ſævire volatu.

 Implet

167 undas *al.* 176 alteque *Cujac.* 177 Feruere *conj. Heinſ.* 178 ſervire *quid. MSS.*

dicitur *Gallica diſcretis Eoaque robora turmis complexus* fuerat Stilicho. *Armenii* nominantur v. 174.

162 *Fraternas haſtas* dicit exercitum a Theodoſio relictum, in quantum æquæ utriusque fratris partes erant.

164 *Diſſimulas* ad cunctationem & frigus dubitantis & ſtupentis videtur referendum. Tales enim ſunt ingenii illius homines, ſtuporem & ἀναισθησίαν tegunt diſſimulationis & prudentiæ ſpecie.

165 *Manes & ſidera*, velut medius inter utrumque regnum, & hærens, cui adſcriptus jam ſit.

169 Stupente porro principe, & diſſimulante ſe audiſſe vel intellexiſſe, conſilium ex re capit, dictat, velut juſſu principis, ad Stilichonem literas, de quibus. v. 195.

172 *Aequor* hic planities eſt inter utraque caſtra, quæ *vallorum* nomine ſignat poëta.

175 *Igneſcere ſpumis* frena dicuntur, in quantum & caleſcunt, & cruore admiſto rubeſcunt. Vid. ad 1, 5.

177 *Anguibus* ſ. *draconibus* Romani a Traiani inde ætate utebantur pro ſignis cohortium militaribus, unde ſigniferi *Draconarii*. Vid. graphicas deſcriptiones hic 365. 7, 138. 8, 544. 28, 566. Omnia de iis Lipſ. 5, 5. Breviter fuerunt ſimulacra magnorum draconum, ore tantum ſ. victu argenteo, ceterum e pannis coriisve pictis, forte veris etiam exuviis, facta, quæ vento inflari, impleri & intumeſcere, remittente vento concidere & velut langueſcere poſſent.

Implet Theſſaliam ferri nitor, antraque docti
Cornipedis, teneroque amnis reptatus Achilli,
Et nemus Oetæum radiat, clamore nivalis
Oſſa tonat, pulſoque fragor geminatur Olympo.
Intumuit virtus, & lucis prodigus arſit
Impetus. haud illos rupes, haud alta vetarent
Flumina. præcipiti ſtraviſſent omnia curſu.
His ſi tunc animis acies collata fuiſſet,
Prodita non tantas vidiſſet Græcia clades:
Oppida ſemoto Pelopeja Marte vigerent:
Starent Arcadiæ, ſtarent Lacedæmonis, arces:
Non mare fumaſſet geminum flagrante Corintho,
Nec fera Cecropias traxiſſent vincula matres.
Illa dies potuit noſtris imponere finem
Cladibus, & ſceleris cauſſas auferre futuri.
Invida, proh, quantum rapuit Fortuna triumphum.
Inter equos, interque tubas mandata feruntur
Regia, & armati veniunt ductoris ad aures.
Obſtupuit. ſimul ira virum, ſimul obruit ingens
Mœror, & ignavo tantum licuiſſe nocenti
Miratur. dubios anceps ſententia volvit
Eventus: peragat pugnas, an fortia cœpta
Deſerat? Illyricis ardet ſuccurrere damnis:

Præ-

181 reſonat *vulg.* 188 virerent *malit Heinſ.* 189 agri *MSS.* 197 obſtipuit *MSS.* 201 Differat *MS.* deſinat *al.*

180 Chironem Achillis præceptorem, Centaurum, notat: *Cornipedes* enim equi ab ungulis corneis. *Amnis* quem *reptavit Achilles*, ſi audimus Statium Achill. 1, 239 *tenuis Sperchios aquis* quem cum *Spelunca docti ſenis* jungit, et ingemuiſſe abducto Achille ait.

182 Augetur ſonus dum reſultat e locis cavis &c.

186 Si illis animis, tanto duce, tam fortis exercitus invaſiſſet barbaros, debellatum eſſet, nec tantas illi clades poſtea intuliſſent Græciæ.

188 *Pelopeja oppida*, in Peloponneſo.

190 *Mare geminum*, hinc Saronicus ſinus, hinc Corinthiacus, inter quos in Iſthmo ſita Corinthus *bimaris* vocatur Horatio Car. 1, 7. 2.

195 *Mandata regia*, ementita a Rufino v. 169.

201 *Deſerat* verbum aſperum, & quod dolorem Stilichonis magis exprime-

t

Præceptis obſtare timet. reverentia frangit
Virtutis ſtimulos. hinc publica commoda ſuadent,
Hinc metus invidiæ. tandem indignatus ad aſtra
Extollit palmas. & ab imo pectore fatur:
„Numina Romanis necdum ſatiata ruinis,
Si juvat imperium penitus de ſtirpe revelli,
Uno ſi placuit deleri ſæcula lapſu,
Si piget humani generis; prorumpat in arva
Libertas effrena maris, vel limite juſto
Devius errantes Phaëthon confundat habenas.
Cur per Rufinum geritur? procumbere mundum
Hoc auctore pudet. mediis revocamur ab armis,
Proh dolor, & ſtrictos deponere cogimur enſes.
Vos arſuræ urbes, periturаque mœnia teſtor.
Cedo equidem, & miſerum permitto caſibus orbem.
Flectite ſigna, duces. redeat jam miles Eois.
Parendum. taceant litui. prohibete ſagittas.
Parcite contiguo, Rufinus præcipit, hoſti.„
His dictis, omnes una fremuere manipli:
Quantum non Italo percuſſa Ceraunia fluctu:

207 penita *conj. Barth.* 210 Tempeſtas veſana maris *MS.* 216 cladibus *al.* caſibus hoſtem *Baſ. marg.* 217 Eous *al.* Eois *ex MSS. Heinſ.* 219 Parcere *al.*

primat: *differre* non tam durum viro forti, quam *deſerere.* Ceterum juvat hic ex notit. Imp. Orient. ſ. 3 repetere, quid Illyricum eo tempore comprehenderit, nempe *Macedoniam* atque *Daciam.* *Provinciæ Macedoniæ* erant VI, *Achaia, Macedonia, Creta, Theſſalia, Epirus vetus, Epirus nova & pars Macedoniæ ſalutaris. Provinciæ Daciæ V, Dacia Mediterranea, Dacia Ripenſis, Mœſia prima, Dardania, Prævalitana & pars Macedoniæ ſalutaris.*

211 *Phaëthon devius errantes habenas confundens* eſt pictura juvenis attoniti, qui dum ſentit ſe devium, & tractas non quo oportebat habenas, vult revocare & reſtituere, per trepidationem eas magis etiam implicat ſibi & confundit.

217 *Redeat miles Eois*, ad Eoos in patriam ſuam redeant Orientales: nam erant in Stilichonis exercitu etiam *Eoa robora* ut v. 105 dicitur.

221 *Infames ſcopulos*, *Acroceraunia* vocat Horat Car. 1, 3. 20.

Quantum non madidis eliſa tonitrua Coris.
Secernique negant, ereptaque prælia poſcunt;
Inſignemque ducem populus defendit uterque,
Et ſibi quiſque trahit: magno certatur amore,
Alternamque fidem non illaudata laceſſit
Seditio, talique ſimul clamore queruntur:
„*Quis mihi nudatos enſes, quis tela lacertis*
Excutit, & ſolvi curvatos imperat arcus?
Quis nam audet leges vibrato imponere ferro?
Inflammata ſemel neſcit miteſcere virtus.
Jam mihi barbaricos ſitientia pila cruores
Sponte volant, ultrixque manus mucrone furenti
Ducitur, & ſiccum gladium vagina recuſat.
Num patiar? ſemperne Getis diſcordia noſtra
Proderit? en iterum belli civilis imago.
Quid conſanguineas acies, quid dividis olim
Concordes aquilas? non diſſociabile corpus,

Conjun-

222 illiſa *al.* 227 movetur *vel* moventur *al.* 230 ſtricto leges imp. *al.* 232 Jam jam —— tela *Baſ.* 233 ultroque *Baſ. pulchre.*

222 *Eliſa tonitrua* de illorum ſententia, qui incluſum tanquam ſolido aëra, & a compreſſione enitentem in tonitru cogitant.

223 *Secerni negant*: nolunt Arcadiani ab Oriente milites Occidentalem Honorii exercitum relinquere: ſub uno duce Stilichone adverſus barbaros eorumque Rufinum côncitatorem, pugnare ardent.

228 Lacertorum hic mentio, quod in contentione arcuum & vibrandis armis in primis exprimuntur lacerti, vel ut medici loqui ſolent, agunt muſculi.

229 *Curvatos arcus* vocat intentos jam & emittendis ſagittis paratos: ut *vibratum* ferrum eſt *ſtrictum* & jam contortum hocque momento emittendum manu.

231 *Virtus* hic ardor bellicus, ut *victis quondam redit in præcordia virtus.*

232 *Sitientia pila* facilius placebunt, ſi cogites *haſtam*, quæ *cruorem bibit* Virg. Aen. 11, 804.

233 *Manus* alias *ducit* gladium & regit: hic videtur *manus a mucrone duci* etiam invito domino, qui vellet imperio parere: tale eſt illud, quod vagina recuſat recipere gladium qui ſiccus, non cruentatus eſt.

237 *Conſanguineæ acies*, exercitus fratrum Auguſtorum, licet ipſi gentium & nationum diverſarum. *Quid dividis aquilas*, o Stilicho, i. diſcedere legiones has in Orientem, has in Occidentem, jubes?

239 Illud *que* ad *conjunctum* adjectum, non ſimpliciter copulat illud cum *diſſociabile*, ſed cum toto *non-diſſociabile.*

Conjunctumque ſumus. te, quo libet ire, ſequemur.
Te vel Hyperboreo damnatam ſidere Thulen,
Te vel ad incenſas Libyæ comitabor arenas.
Indorum ſi ſtagna petas, rubrique receſſus
Aequoris, auriferum veniam poturus Hydaſpen.
Si calcare Notum, ſecretaque litora Nili
Naſcentis jubeas, mundum poſt terga relinquam.
Et quocumque loco Stilicho tentoria figet,
Hic patria eſt.„ Dux inde vetat: *„Deſiſtite, quæſo,*
Atque avidam differte manum. cadat iſte minacis
Invidiæ cumulus. non eſt victoria tanti,
Ut videar viciſſe mihi. vos, fida juventus,

243 Litoris *al.* Aequoris *Heinſ. ex MS. & collatione v. 244 ubi tamen quidam* ſecr. noſcere Nili. 245 annum *MS. quod placet Heinſio.*

240 *Hyperboreum ſidus* etymologice capit poëta, ut ſit cælum & conſtitutio aëris ita immitis, qualis analogia quadam ultra Boream cogitatur & *gelida aquilonis conceptacula*, ut vocat Plin. 4, 12 ſ. 26: quo ipſo tamen loco ea de Hyperboreis narrantur, quæ plane aliud clima ſuadent, ſi quid veri, ut putamus, ſubeſt illi fabulæ. Hic neque de his quærendi locus eſt (vid. tamen ad 7, 54) neque de *Thule*, quam ſatis eſt ſi hic intelligimus poni pro maxime boreali.

242 *Rubri æquoris receſſus* recte cum *Indis* jungit: omnem enim Oceanum meridionalem rubrum mare eſſe, poſt Relandi de ea re diſputationem, ſatis vulgatum eſt.

243 *Hydaſpen* a gemmis alias celebrat. Nempe generatim Indiam ſignare flumine ſuo ſolet, &, quæ ab Indis feruntur, odores, gemmas, aurum, illi adſignare.

244 *Notum* hic poni de regione ad eam plagam ſita, apertum eſt. *Nili naſcentis litora ſecreta* vocat merito, ob ignotos eo tempore Nili fontes, de quibus certiora noſtra demum ætate explorata ſunt. *Mundus* hic manifeſto ſignificat notas telluris partes.

245 *Mundum*, ut *ſolem poſt terga relinquere* dicitur, qui alium quaſi orbem terrarum adit. Sic in fragm. Pedonis ap. Senecam Suaſor. 1 *Jam primum poſt terga diem ſolemque relictum* &c. Hinc placet Heinſio lectio MS. *annum*, h. e. ſolem, diem; ut ſi quis ultra Tropicum Capricorni, & Zonam torridam eat.

248 *Differte* minus eſt quam *cohibete*, vel ſimile. Neque enim plane abſtineri jubet, ſed moram modo petit.

249 *Cumulus invidiæ* videtur habere metaphoram a fluctibus, ut Ovid. Tr. 1, 2. 19 *Quanti montes volvuntur aquarum!* Et 1, 11. 20 *Inque modum tumuli concava ſurgit aqua.* Et Met. 15, 508 *Cumulusque immanis aquarum In montis ſpeciem curvari ac creſcere viſus.* Reſpondet forte v. 183 *Intumuit virtus.* Et quoties *tumere* dicuntur *irati*?

Non eſt victoria, quam injuſſu Auguſti pugnans forte reportare poſſim, *tanti* momenti aut pretii apud me, *ut videar mihi* vere *viciſſe* & laudem meruiſſe ac triumphum.

Ite mei quondam ſocii.„ Nec plura locutus
Flectit iter; vacuo qualis diſcedit hiatu
Impatiens remeare leo, quem plurima cuſpis,
Et paſtorales pepulerunt igne catervæ,
Inclinatque jubas, demiſſaque lumina velat,
Et trepidas mœſto rimatur murmure ſilvas.
Ut ſeſe legio vidit disjuncta relinqui,
Ingentem tollit gemitum, galeaſque ſolutis
Humectat lacrimis, preſſamque morantia vocem
Thoracum validos pulſant ſuſpiria nexus.
„Tradimur, heu, tantumque ſequi prohibemur amorem,
Exclamant, *ſpernisne tuas Dux optime dextras,*
Quas tibi victrices toties Bellona probavit?
Nos adeo viles? adeo felicior axis
Heſperius meruit qui te rectore teneri?
Quid nobis patriam, quid cara reviſere tandem
Pignora, dilectosve juvat coluiſſe penates?
De ſine dulce nihil. jam formidata tyranni
Tempeſtas ſubeunda mihi: qui forte nefandas

Jam

252 Flexit *al.* *Heinſ.*
258 ſolutas *MS. ut referatur ad* galeas. volutis *conj.*
261 Prodimur *MS.* 262 ſpernes *Baſ. marg.* tradis *vulg.*

252 *Hiatus*, rictus hic eſt & os patens leonis eſurientis ac ſitientis ſanguinem.

254 *Ignis* terribilis leonibus, ut lupis & aliis feris, credo, quod inſolitum illis phænomenon animalibus, quæ ab hominum conſuetudine abhorrent.

257 *Disjuncta*, dimiſſa, exauctorata. metaphora a jugo unde disjunguntur tauri.

258 *Solutas lacrimas* puto dici, quæ retentæ aliquamdiu prorumpunt, quaſi ſolutis vinculis, vehementius. Ceterum notatu dignum eſt, quod hic docet Barthius galeas quasdam veterum etiam fuiſſe clauſas, ut naſum & genas tegerent. Repetit & auget Drakenb. ad Sil. 14, 636 ubi etiam *Galeis abſcondunt ora, & caſſide pallor velatur.*

260 *Nexus Thoracum* quod dicit, ex hamulis, anulis, catellis, ſquamisve conſertos conſutosque ut intelligamus, facit.

261 *Tradimur* eam fere vim habet, quam *prodimur*, quod ex uno MS. ſubſtituere volebat Heinſius. Ter. Phor. 2, 1 *Cauſam tradere adverſariis.* Id queruntur milites, ſibi non ſequi licere ſententiam ſuam; ſed *tradi*, condonari, aliis.

262 *Tuas dextras*, quibus uti pro tuis potes.

268 *Tyrannus* hic intelligitur Rufinus.

Jam parat inſidias: qui nos aut turpibus Hunnis,
Aut impacatis famulos præſtabit Alanis.
Quamquam non adeo robur defecerit omne,
Tantave geſtandi fuerit penuria ferri.
Tu licet occiduo maneas ſub cardine Solis,
Tu mihi dux ſemper, Stilicho, noſtramque vel abſens
Experiere fidem. dabitur tibi debita pridem
Victima. promiſſis longum placabere ſacris.,,
Triſtior Æmoniis miles digreſſus ab oris
Tangebat Macetum fines, muroſque ſubibat
Theſſalonica tuos. ſenſu dolor hæret in alto
Abditus, & tacitas vindictæ præſtruit iras,
Spectaturque favens odiis locus, aptaque leto
Tempora, nec quiſquam tanta de pube repertus,
Proderet incautis qui corda minantia verbis.
Quæ non poſteritas, quæ non mirabitur ætas
Tanti conſilium vulgi potuiſſe taceri,
Aut facinus tam grande tegi? mentiſque calorem
Non ſermone viæ, non inter pocula rumpi?
Æqualis tantam tenuit conſtantia turbam,
Et fuit arcanum populo. percurritur Hebrus,
Deſeritur Rhodope, Thracumque per ardua tendunt,
Donec ad Herculei perventum nominis urbem.

Ut

271 præbebit *MS.* 273 geſtati *MSS.* 274 occidui *MSS.* *pro* Solis, cæli *MSS.* 277 longe *vulg.* 279 Macetum *hic vindicat Heinſ.* 283 plebe *vulg.* 284 minacia *MS.* micantia *MS.* 289 turmam *MS.* mentem *MS.* *unde* gentem *conj. Heinſ.*

270 *Hunni turpes* cur dicantur, vid. ad 3, 327.

273 Verbum *fuerit* non concoquo: requirebatur præſens: quid ſi a correctore eſt, qui ad *defecerit* adjungendum putaret *fuerit?* Dederat forte poëta, *non ſit*, &c.

276 Promittunt milites, ſe victimæ inſtar Stilichoni cæſuros Rufinum, qui nunc ſibi eripiatur. Vid. 130 ſq. Ceterum hic verſus Leoninus noſtro excidit, quod genus poſteri affectarunt.

281 *Tacitas iras præſtruit vindictæ* miles, h. e. ſilentio tegit, tanquam cratibus vineiſque objectis, ulciſcendi & puniendi Rufini conſilium.

290 Acute: *arcanum* fuit, quod totus *populus*, totus exercitus decreverat.

292 *Herculei cognominis urbs* ad verbum Heraclea eſt in ora Propon-

Ut ceſſiſſe ducem, propius veniſſe cohortes,
Cognita Rufino: magna cervice triumphat,
Omnia tuta ratus, ſceptrumque capeſſere fervet,
Et conjuratos accendit voce clientes:
„Vicimus: expulimus. facilis jam copia regni.
Nullus ab hoſte timor. quis enim, quem poſcere ſolum
Horruit, hunc tanto munitum milite vincat?
Quis ferat armatum, quem non ſuperavit inermen?
I nunc, exitium nobis meditare remotus
Incaſſum, Stilicho. dum nos longiſſima tellus
Dividat, & mediis Nereus interſtrepat undis,
Alpinas tranſire tibi me ſoſpite rupes
Haud dabitur. jaculis illinc me figere tenta.
Quære ferox enſem, qui noſtra ad mœnia tendi
Poſſit ab Italia. non te documenta priorum,
Non exempla vetant? quis par conatus adire
Has jactat vitaſſe manus? detruſimus orbe
Te medio, tantisque ſimul ſpoliavimus armis.
Nunc epulas tempus, ſocii, nunc larga parare
Munera, donandumque novis legionibus aurum.

Oppor-

296 conjuratas cohortes *MSS. pro* accendit, oſtendit *MSS.* affatur *MSS.* 298 *pro* poſcere, *quod ex MSS. Heinſ. & eſt in marg. Baſ.* vincere *vulg.* 303 interfluat *MS. it. marg. Baſ. unde conj. Heinſ.* interluat. 304 me conſule *Baſ. marg.* 307 monumenta *vulg.* 308 quisnam conatus *vulg.* 309 vitare *MS.* deſtruximus orbem *MSS.* 311 parari *conj. Heinſ.*

pontidis, Perinthus alias, ſed non diu ante hanc ætatem alterum nomen nacta, quod docet Cellarius 2, 15 50.

294 *Magna cervice*, erecta, & tumente quaſi cum ſerpente illum compararet.

303 *Tranſire*, intell. denuo: nunc enim tranſiit, dum retro pergit in Italiam & Romam.

307 *Quis par* licet eſſet, certe talis, qui ut in ludo gladiatores, *comparari* mecum recte videretur. Ut lectio, ita interpretatio Heinſiana.

309 *Detruſimus*, depulimus te *orbe medio*, dimidio Oriente nempe, ſ. regno Arcadii. Quod habent libri quidam Heinſio inſpecti, *deſtruximus orbem te medio*, i. te intercedente: mihi plane videtur hic locum habere non poſſe. De *medii* ſignificatione ad 17, 250.

312 De *donativo* militibus dando ſermo eſt, quo fidem ſibi exercituum auctorare olim Imperatores ſoliti erant.

Opportuna meis oritur lux craſtina votis.
Quod nolit, Rex ipſe velit, jubeatque coactus
In partem mihi regna dari. contingat in uno
Privati fugiſſe modum, crimenque tyranni.„
Talibus acclamant dictis infame nocentum
Concilium, qui perpetuis crevere rapinis,
Et quos una facit Rufino cauſſa ſodales,
Illicitum duxiſſe nihil. delicta fuere
Nexus amicitiæ. jam jam connubia læti
Deſpondent aliena ſibi, fruſtraque viciſſim
Promittunt quas quisque petat, quas devoret urbes.
Cœperat humanos alto ſopire labores
Nox gremio, nigrasque Sopor diffuderat alas.
Ille diu curis animum ſtimulantibus ægrum
Labitur in ſomnos. vix toto corde quierat,
Ecce videt diras alludere protinus umbras,
Quas dedit ipſe neci: quarum, quæ clarior, una
Viſa loqui: *„Pro ſurge toro: quid plurima volvis*
Anxius? hæc requiem rebus finemque labori
Allatura dies. omni jam plebe redibis
Altior, & læti manibus portabere vulgi.„
Has canit ambages: occulto fallitur ille
Omine, nec capitis ſentit præſagia fixi.
Iam ſummum radiis ſtringebat Lucifer Æmum,
Feſtinamque rotam ſolito properantior urget.

Tan-

314 ſubactus *MS. quod malit Heinſ.* 317 acclamat *vulg.* 320 funeſta tacere *MS.* 325 pigrasque *vulg.* 326 æger *vulg.* 329 ſævior *MS.* 335 fixi præſagia ſenſit *vulg.* ſenſ. præſ. diri *Baſ. marg.*

315 *In uno*, ſimul, eadem. Hoc peculiare fortunæ ſuæ gloriatur Rufinus, quod *privati modum* & ſortem exire, & tamen etiam *tyranni* & incubatoris imperii nomen effugere ſibi contingat.

317 *Acclamant concilium*, conſueta Syneſi, ut recte ex MS. repoſitum a N. Heinſio.

335 Hæc *præſagia* impleta narrat deinde v. 434.

337 Etiam *Lucifer rotam* habet Tib. 1, 10. 62. ſ. axes Ovid. Am. 1, 6. 65; qui interdum equo ſolitario

Tandem Rufini viſurus funera, Titan
Profiluit ſtratis, denſæque capacia turbæ
Atria regifico juſſit ſplendere paratu
Exceptura dapes, &, quod poſt vota daretur,
Inſcribi propriis aurum fatale figuris.
Ipſe ſalutatum reduces poſt prœlia turmas
Iam regale tumens, & principe celſior, ibat,
Collaque femineo jactabat mollia geſtu,
Imperii certus: tegeret ceu purpura dudum
Corpus, & ambirent ardentes tempora gemmæ.
Urbis ab anguſto tractu, qua vergit in Auſtrum,
Planities vicina patet. nam cetera Pontus
Circuit, exiguo dirimi ſe tramite paſſus.
Hic ultrix acies ornatu fulgida Martis
Explicuit cuneos. pedites in parte ſiniſtra
Conſiſtant: equites illic poſcentia curſum
Ora reluctantur preſſis ſedare lupatis.
Hic alii ſævum criſtato vertice nutant,
Et tremulos humeris gaudent vibrare colores,

Quos

339 Deſiluit *MS.* 342 Inſculpi *MSS.* 345 geſtabat *vulg.* jactabat *etiam Baſ. marg.* 346 tutum, numdum, nunduin, nudum *al. ap. Heinſ.* tutum *etiam Cuj. An fuit* jam dum? 351 ferri *pro* Martis *vulg.* lucida Martis *Cuj.*

rio vehitur, ut 35, 122. Vid. Burm. ad Rutil. itiner 1, 511. Verum hic de *rota* ſ. curru ſolis ſermo eſt, Synecdoche non reprehendenda, cum præſertim *Titan rotam* ſuam *urgere* dicatur. Imago ſane auguſtior currus, quem agat Titan, quam rotæ, orbis, trochi, ludibrii puerorum. Illud *tandem* indicat vota hominum qui olim impatienter exſpectarint Rufini ſupplicium.

342 Affectabat imperium Rufinus. Sperabat ſe adſcitum iri in illius ſocietatem, & titulum Auguſti ab Arcadio. Itaque donativum parat militi, dandum in ejus rei memoriam, aureos ſuo nomine ac novo honore ſignatos. Utrum cuſi re vera numi tales, utrum aliquis ex eo genere ſervatus ſit, N. L.

344 *Regale tumens*, ut *torvum videt* &c. Contra Stat. Sil. 3, 1. 39 *Famulare timens.*

345 Olim obſervatum in ſuperbulis, & ſibi placentibus jactare & inflectere cervicem. Cic. in Verr. 3 c. 19 *Tamenne putamus patronum tuum in hoc crimine* (tibi objecto & pulchre a ſe repulſo) *cerviculam jactaturum?* Inter amatorias ineptias objicit Clitophonti Syrus Heaut. 2, 3. 131 *everſas cervices*: adſcribit Eugraphius, *jactantia & ſuperbia eſt.*

356 Chlamydes breves, ſagula, paludamenta, interpretabar humeris

Quos operit formatque chalybs. conjuncta per artem
Flexilis inductis animatur lamina membris,
Horribilis viſu. credas ſimulacra moveri
Ferrea, cognatoque viros ſpirare metallo.
Par veſtitus equis. ferrata fronte minantur,
Ferratosque levant ſecuri vulneris armos,
Diviſo ſtat quisque loco. metuenda voluptas
Cernenti pulcerque timor; ſpirisque remiſſis
Manſueſcunt varii vento ceſſante dracones.
Auguſtus veneranda prior vexilla ſalutat.
Rufinus ſequitur, quo fallere cuncta ſolebat
Callidus affatu, devotaque brachia laudat
Nomine quemque vocans: natosque patresque reverſis

Nun-

358 hamatur *al.* animatur *etiam margo Baſ.* 362 'movent *al.* levant *e MSS. Heinſ.* 363 Et juſto *vulg.* juſſo *Baſ. ſed in marg.* diviſo. 366 Arcadius *Baſ. marg. ex Gloſſa. Sic* & 382. 367 'qui *vulg.* 369 vocat *MSS.*

ris ope fibulæ hærentia, quæ ob brevitatem volant ludibria ventis. Ab his putabam diverſos, *quos operit formatque chalybs.* Cataphracti quidem ad ſpeciem nudi corporis a ferrea veſte *formati* repræſentantur in columna Trajani, uti contra *loricatos*, *loris*, unde nomen habent, & laminis munitos, nunquam ſine paludamento vel ſagulo obſervo exhiberi. Itaque optabam, e bono libro prolatum pro *Quos operit*, eſſet *Hos*, quod diſtributioni, & novi generis commemorationi ſerviret. Sed deſii optare, poſtquam contuli alteram graphicam non minus deſcriptionem noſtri 28, 576 ubi *rigidos vibrata per armos Rubra ſub ærato criſpantur ſerica dorſo.* Habemus hic rubrum pannum, ſ. textile quiddam partim libere fluctuans per armos, partim autem comprehenſum & in plicas criſpatum ab ora & commiſſura galeæ, cum thorace. Retinuerunt hoc poſteriora ſæcula, quod oſtendunt numi & ſigilla in primis virorum principum: & orta inde videntur illa galearum & ſcutorum ornamenta lacinioſa, quibus hodie utuntur in inſignibus, non modo ut illa tegere & inumbrare galeas, ſed ut exire ex ima ora galearum, & ſcuta cum figuris complecti videantur.

358 *Animatur lamina:* poëtica phantaſia imaginatur illam formam ferream corpus eſſe, cui pro anima ſit homo. Huc pertinet *cognatum viro metallum*, συμφυθὲν, una natum. Hanc lectionem contra alteram *hamatur* defendit hic Barthius, & Heinſius ad 36, 386.

361 *Equi* etiam cataphracti. Iam Propert. 3, 10. 12 *Ferreus armato neu cataphractus equo.* Recentiorum deſcriptiones Græcas & Latinas dedit Barthius.

365 De draconibus vid. ad v. 177. Verbo *manſueſcunt* exprimit remiſſum tumorem, qui in vivis draconibus eſt ab ira,

368 *Devota brachia* militum, vitam impendere Auguſti imperiis paratorum.

Nuntiat incolumes. illi, dum plurima ficto
Certatim ſermone petunt, extendere longos
A tergo flexus inſperatoque ſuprema
Circuitu ſociare parant: decreſcere campus
Incipit, & clipeis in ſe redeuntia junctis
Curvo paulatim ſinuantur cornua ductu.
Sic ligat immenſa virides indagine ſaltus
Venator. ſic attonitos ad litora piſces
Æquoreus populator agit, raroſque plagarum
Contrahit anfractus, & hiantes colligit oras.
Excludunt alios. cingi ſe fervidus ille
Neſcit adhuc, graviterque apprenſa veſte morantem
Increpat Auguſtum: ſcandat ſublime tribunal:
Participem ſceptri, ſocium declaret honoris.
Cum ſubito ſtringunt gladios, vox deſuper ingens
Infremuit: „*Nobis etiam, teterrime, nobis*

Spe-

371 intendere *vulg.* 372 amplexus *vulg.* 376 immiſſa Venetos ind. ſaltus *Baſ. marg.* ſilvas *vulg.* 380 angi *MS. Coaluere* C & I. 385 deterrime *al.* teterrime *volebat ex MS. Heinſ.*

372 *Suprema* h. e. extrema. Cogitemus lineam transverſam, vel ut tacticorum more loquamur jugum longum. Verſus mediam illius partem accedit Rufinus. Milites ab utraque parte ſenſim primo ſe inflectunt in arcum & excludunt multitudinem: tum ſubito extremis a dextra ſiniſtraque coëuntibus abſolvunt circulum eumque denſandis ordinibus ad minus minusque ſpatium redigunt, in quo concluſus jam Rufinus (Zoſimus 5, 7 ἀπολαβόντες ἐν μέσῳ) effugere nullo modo poteſt.

376 Conf. dicta ad 148.

380 *Fervidus* eſt Rufinus ſtudio perficiendi cogitata, & plenus ſua magnitudine, cujus modo faſtigium exſpectat, non ſentit ſe in anguſtias redigi.

381 *Apprenſa veſte* indicat hinc ſtudium Rufini, hinc quam familiariter ac tantum non contemtim tractare Auguſtum ſolitus ſit. Certe de Claudio Suetonius c. 15 *adeo cauſidicos patientia illius abuſos, ut deſcendentem e tribunali non modo voce revocarent, ſed & lacinia togæ retenta, interdum pede apprehenſo detinerent.*

382 *Tribunal* intelligo extemporali militum opera congeſtum e ceſpite lapidibusque e. i. g. a. unde adlocutio commodior ad multitudinem. Prærogativa Imperatorum erat ita pro tribunali adloqui milites. Vid. omnino Spanhem. de V. e. P. N. diſſ. 13 p. 627 ſq. ubi in numis frequens illa ADLOCUTIO illuſtratur.

384 *Deſuper* aut poſitum pro *inſuper*, aut cogitavit poëta clamorem altum. *It clamor cælo*, & inde quaſi recidit in eum, quem terret.

Speraſti famulas imponere poſſe catenas?
Unde redî neſcis? patiarne audire ſatelles,
Qui leges aliis, libertatemque reduxi?
Bis domitum civile nefas, bis rupimus Alpes.
Tot nos bella docent nulli ſervire tyranno.„
Diriguit. ſpes nulla fugæ. ſeges undique ferri
Circumfuſa micat. dextra lævaque revinctus
Hæſit, & enſiferæ ſtupuit mucrone coronæ,
Ut fera, quæ montes nuper dimiſit avitos,
Altorumque exſul nemorum damnatur arenæ
Muneribus, commota ruit, vir murmure contra
Hortatur, nixusque genu venabula tendit.
Illa pavet ſtrepitus, cuneosque erecta theatri
Reſpicit, & tanti miratur ſibila vulgi.
Unus per medios audendi pronior enſe
Proſilit exerto, dictisque, & vulnere torvus
Hac petit, hac Stilicho, quem jactas pellere, dextra
Te ferit: hoc abſens invadit viſcera ferro.
Sic fatur, meritoque latus transverberat ictu.
Felix illa manus, talem quæ prima cruorem

Hau-

389 Bis domui *MSS.* ſervile *MS.* 394 nuper montes *al.* 396 Verberibus *al.* Vulneribus *al.* *Vulgatum* Muneribus *recte tuetur Heinſ.* 399 Deſpicit *vulg.* Diſpicit *Clav.* & *Heinſ. ad Virg. Æn.* 6, 734. 401 erecto *vulg.* exerto *etiam Baſ. marg.* lumine *Vien. marg.* 402 Appetit *vulg.* Impetit *al.* 404 fatus, meritumque *Baſ.* enſe *Cajat.*

386 *Famulæ catenæ*, famulatus & ſervitii indices: alioqui potius dominæ ſunt vinctorum.

387 Neſcisne, Rufine, unde ego, exercitus redii? (pro *redierim.* Vid. Voſſ. de Conſtr. c. 62) Venio ab occidentalibus imperii partibus, ab Italia, victor ibi barbarorum, ſed virorum fortium &c.

389 Ad bella Theodoſii contra Eugenium & Maximum tyrannos geſta reſpicitur.

396 *Munera* proprie de amphitheatralibus & gladiatoriis ludis dici, atque venationibus, conſtat.

397 Solent apros certe noſtri venatores hortari, utque ruant in venabulum oppoſitum irritare murmure quodam. (*Hui Sau!*)

400 Gainem fuiſſe, qui teſſeram daret, refert Zoſimus 5, 7.

Hauſerit, & feſſi pœnam libaverit orbis.
Mox omnes fodiunt haſtis, artusque trementes
Dilaniant, uno tot corpore pila tepeſcunt,
Et non infecto puduit mucrone reverti.
Hi vultus avidos, & adhuc ſpirantia vellunt
Lumina: truncatos alii rapuere lacertos.
Amputat ille pedes, humerum quatit ille ſolutis
Nexibus: hic fracti reſecat curvamina dorſi.
Hic jecur, hic cordis fibras, hic pandit anhelas
Pulmonis latebras. ſpatium non invenit ira,
Nec locus eſt odiis. conſumto funere vix tum
Deſeritur, ſparſumque perit per tela cadaver.
Sic mons Aonius rubuit, cum Penthea ferrent
Mænades, aut ſubito mutatum Actæona cornu
Traderet inſanis Latonia viſa Moloſſis.

Cri-

406 libraverit *al.* 407 nefandos *al.* 408 tela *Cuſ.* 410 rabidos *al.* 413 reſerat *al.* confinia *al. etiam Baſ. marg.* 414 anheli *al.* 416 vix dum *vult Heinſ.* victor *MSS. & Baſ. marg.* juſtum *MS.* victum *conj. Barth.* 417 cadit *vulg.* 420 Traderet *MS.* viſa *ex MS. Heinſ.* virgo *al.*

406 *Pœnam libare* pulchre dictum, tum quod *libare* initii cujusdam & primitiarum notionem habet, tum quod ſacrificiorum verbum eſt. *Feſſus* orbis, qui non poteſt diutius tyrannum ferre.

413 *Curvamina* interpretor articulos ſ. vertebras, quarum ope flecti & curvari dorſum poteſt. Dorſum vero frangitur eo ipſo quod reſecantur illa curvamina. Sed nec diſplicet mihi *reſerat* quod videtur pertinere ad illam implicationem vertebrarum, quæ inſtar clauſtrorum quaſi reſeranda eſt.

416 *Conſumto funere vix tum deſeritur.* Conſuetum eſt, & obſervatum his, qui de particulis Latini ſermonis egere, *tum* poni, ſignificatione adverbii *tunc*, poſt ablativos conſequentiæ. *Conſumto* jam Rufini *funere*, ut ſarcaſtice vocat illam dilacerationem, *vix tandem tum deſeritur cadaver & perit*, minutatim & in fruſtula vix agnoſcenda diſperſum per tot militum tela.

418 *Aonius mons* Cithæron, Muſis amicus, ſed Bacchicis idem furoribus infamis, in quo Pentheus ob contemtum Bacchum a mulieribus in furorem actis, hæ enim ſunt Mænades, inter quas ipſa illius mater Agave erat, membratim dilaceratus eſt: qua in re verbum *ferrent* poëta cum emphaſi poſuit, & velut oſtendit mulieres membra ut in triumpho præ ſe ferrentes. Actæonis notior etiam fabula, qui a Diana, quam forte lavantem viderat, in cervum mutatus, *ſubito* enaſcentibus *cornibus*, tum ſuis a canibus diſcerptus eſt.

Criminibusne tuis credis fortuna mederi?
Et male donatum ſperas æquare favorem
Suppliciis? una tot millia morte rependi?
Everſis agedum Rufinum divide terris.
Da caput Odryſiis, truncum mereantur Achivi.
Quid reliquis dabitur? nec ſingula membra peremtis
Sufficiunt populis. Vacuo plebs obvia muro,
Jam ſecura, fluit. ſenibus non obſtitit ætas,
Virginibusve pudor. viduæ, quibus ille maritos
Abſtulit, orbatæque ruunt ad gaudia matres,
Inſultantque alacres. laceros juvat ire per artus,
Preſſaque calcato veſtigia ſanguine tingi.
Nec minus aſſiduis flagrant elidere ſaxis
Prodigiale caput, quod jam de cuſpide ſumma
Nutabat, digna rediens ad mœnia pompa.
Dextera quinetiam ludo conceſſa vagatur
Æra petens, fraudesque animi perſolvit avari
Terribili lucro, vivosque imitata retentus
Cogitur adductis digitos inflectere nervis.
Deſinat elatis quisquam confidere rebus,
Inſtabilesque Deos, ac lubrica Numina diſcat.
Illa manus, quæ ſceptra ſibi geſtanda parabat,

 Cujus

421 ſperas & 422 certas *al.* 423 rependis *al.* 427 Sufficiant *conj. Heinſ.* undique *vulg.* obvia *etiam Baſ. marg.* 428 ruit *al. cf. Heinſ. ad Aen.* 11, 236. 431 vacuos *MSS.* 433 certant *al.* 437 pœnasque *al.* 438 receptus *al.* 439 adductos digitis-nervos *MS.*

421 Redit ad impietatem, quam 3, 20 ejuraſſe videbatur. Negat proportionem eſſe inter pœnam & ſcelera Rufini. Ne quidem totis populis ſatis poſſe fieri, ſi unum cuique illorum membrum Rufini adſignetur: nedum ſingulis hominibus, quos ille perdiderit. Hunc nodum ſola ſoluit de futura vita perſuaſio.

425 *Mereantur* eſt accipiant, habeant, pro more ſuperiorum etiam ſæculorum.

436 Illud de manu obſervatum paſſim, V. G. Zoſimo 5, 7 extr. Rogabant milites ἀργύριον δοῦναι τῷ ἀπλήστῳ. Opportune Hieronymi locum adſcripſit Cellarius ex epiſt. 3 *Rufini caput pilo Conſtantinopolin geſtatum eſt, & abſciſſa manus dextera ad dedecus inſatiabilis avaritiæ, oſtiatim ſtipem mendicavit.*

Cujus ſe toties ſubmiſit ad oſcula ſupplex
Nobilitas, inhumata diu, miſeroque revulſa
Corpore feralem quæſtum poſt fata popoſcit.
Adſpiciat quisquis nimium ſublata ſecundis
Colla gerit. triviis calcandus ſpargitur ecce,
Qui ſibi piramidas, qui non cedentia templis
Ornatura ſuos exſtruxit culmina Manes,
Et, qui Sidonio velari credidit oſtro,
Nudus paſcit aves. jacet en, qui poſſidet orbem,
Exiguæ telluris inops, & pulvere raro
Per partes tegitur, nusquam totiesque ſepultus.
Senſerunt convexa necem, tellusque nefandum
Amolitur onus. jam reſpirantibus aſtris,
Infernos gravat umbra lacus. pater Æacus horret,
Intrantemque etiam latratu Cerberus urget.
Tunc animæ, quas ille fero ſub jure peremit,
Circumſtant, nigrique trahunt ad judicis urnam,

Infeſto

446 ne quis *vulg.* 447 gerat *al.* 450 creditur *Baſ. marg.* Qui ſe Sid. velandum credidit. o. *MS.* creditus *Heinſ.* 453 nunquam *vulg.* 455 Emolitur *vulg.* 457 etiam *diſplicet Heinſio.* 459 Stygiique *malit Heinſ.*

449 *Culmina Manes ornatura*, deſcriptio monimenti magnifici ſ. Mauſolei.

450 Rufinus *credidit velari*, velandum ſe aliquando eſſe in funere purpura. Græciſmus poëtis familiaris.

451 Ex lege Arcadii & Honorii, 14 C. Theod. de bonis proſcriptor. apparet immenſas fuiſſe viri opes, *cum edicta de iis interim a fiſco poſſidendis per omnes provincias propoſita ſint.*

453 *Nusquam ſepultus* integer, *toties ſepultus*, quot locis particula corporis reliquo pulveri admixta eſt.

454 *Convexa* cæli intelligenda, ut Æn. 4, 451 *Cæli convexa tueri* vivere inter ſuperos eſt, & inferis ſ. morti opponitur. Sic mox 498 *ſuperûm labes* vocatur. Sic *aſtra* accipienda, quæ ægre adſpiciebant Rufini ſcelera.

459 *Urnam* illam poëtæ ſumſerunt de judiciis Græcorum & Romanorum, in quibus urna adhibita ſortiebantur, quam cauſam, qui judices judicarent: in urnam item vel ſitulam conjiciebant calculos ſ. tabellas ſuffragiorum tacitorum indices. Prior ratio proprie huc conveniebat, quam intelliget melius, ſi quis Ariſtophanis jocos Pluto 277 & 973 itemque Eccleſiaz. 679 conferat cum illo Horat. Od. 2, 3. 25 *Omnium verſatur urna ſerius ocius Sors exitura.* Verum, ut fit, non manent homines in primis velut orbitis, ſed latius qua lubet evagantur.

Infeſto fremitu. veluti paſtoris in ora
Commotæ glomerantur apes, qui dulcia raptu
Mella trahit, pennasque cient, & ſpicula tendunt,
Et tenuis ſaxi per propugnacula cinctæ
Rimoſam patriam, dilectaque pumicis antra
Defendunt, pronoque favos examine velant.
Eſt locus, infauſtis quo conciliantur in unum
Cocytos Phlegethonque vadis: inamœnus uterque
Alveus. hic volvit lacrimas: hic igne redundat.
Turris per geminos flammis vicinior amnes
Porrigitur, ſolidoque rigens adamante ſiniſtrum
Proluit igne latus. dextra Cocytia findit
Æquora, triſte gemens, & fletu concita plangit.
Huc poſt emeritam mortalia ſæcula vitam
Deveniunt. ibi nulla manent diſcrimina fati,
Nullus honos, vanoque exutum nomine Regem
Proturbat plebeius egens. quæſitor in alto
Conſpicuus ſolio pertentat crimina Minos,
Et juſtis dirimit ſontes. quos nolle fateri

 Viderit,

462 figunt *Baſ. marg.* 463 cunctæ *al.* 465 vellant *MS. unde* vallant *Heinſ. pulchre.* 468 fundit *vulg.* 472 fluctu *MS.* 477 prætentat *præfert Heinſ.* præſentat *ſuſp. Barth.* 478 diribit *conj. Barth.*

468 Etyma ſ. notationem ſequitur. Κωκυτὸς *fletus* eſt, Φλεγέθειν *urere*, quo verbo dolorem vehementiſſimum ſignari tralaticium eſt. Plane ita Stat. Theb. 8, 30 *lacrimis atque igne tumentes Cocytos Phlegethonque.*

469 *Turris*, moles munita, inter duos amnes; vicinior tamen Phlegethonti, ab hoc alluitur, illum procurrente aliqua ſui parte vel angulo findit &c.

470 *Adamanta* ferrum eſſe, nemo dubitare poteſt hic & in pleriſque poëtarum locis. Nempe ex etymo Græci. Vid. Viri docti ad Heſych. ἀδάμας σιδήρου γένος. Conf. Virg. Æn. 6, 552 *ſolidoque adamante columnæ --- Stat ferrea turris ad auras.*

471 *Proluit* turris, h. e. proluendum præbet *igne* Phlegethontis *ſiniſtrum latus* ſuum. Ita eadem non modo *findit dextra* parte ſui *Cocytia æquora*, ſed dum reſiſtit, & excipit fluctus a *fletu* concitos, gemitus & planctus efficit.

473 *Mortalia ſæcla* pro ipſis hominibus ponuntur ut apud Lucretium 5, 860 *Leonum ſæva ſæcla*, & mox 864 *bucera ſæcla* pro bubus.

474 *Fati diſcrimina* h. e. ſortis & fortunæ quantum ad ea quæ ſunt extra nos. Locum hunc comice & graphice tractavit in mortuorum Dialogis Lucianus.

477 *Pertentat*, diligenter tentando exquirit.

Viderit, ad rigidi tranſmittit verbera fratris.
Nam juxta Rhadamantus agit. cum geſta ſuperni
Curriculi, totosque diu perſpexerit actus;
Exæquat damnum meritis, & muta ferarum
Cogit vincla pati. truculentos ingerit urſis,
Prædonesque lupis. fallaces vulpibus addit.
At qui deſidia ſemper vinoque gravatus
[Indulgens Veneri voluit torpeſcere luxu,]
Hunc ſuis immundi pingues detrudit in artus.
Qui juſto plus eſſe loquax, arcanaque ſuevit
Prodere, piſcoſas fertur victurus in undas,
Ut nimiam penſent æterna ſilentia vocem.
Quos ubi per varias annis ter mille figuras
Egit Lethæo purgatos flumine; tandem
Rurſus ad humanæ revocat primordia formæ.
Tum quoque, dum lites, Stygiique negotia ſolvit
Dura fori, veteresque reos ex ordine quærit,
Ruſinum procul ecce notat, viſuque ſevero
Luſtrat, & ex imo concuſſa ſede profatur.

"*Huc*

479 Vid. ad mala mox tranſm. *vulg.* ad ſævi mox mittit *al.* duri *al.* 481 proſp. *al.* 484 abdir *conjectura quorund. ap. Heinſ.* 485 *pro* ſemper, ſomno *MS.* deſidia ſomni *conj. Heinſ.* 486 *Hic verſus merito ſuſpectus Heinſio.* 487 pigros *MS.* 491 varios annos, per *vulg.* varias, annos poſt *MS.*

482 *Muta ferarum vincla* ſunt corpora mutorum animantium, quibus pro carcere includuntur, ex antiqua Pythagoricorum quorundam Platonisque adeo in Phædro p. 343 fabula, animæ, quæ in humanis corporibus ſimilem beſtiis vitam vixere.

484 *Addit*, ſæculi etiam Varroniani uſu, pro indit, inſerit; cum *in vas* quodcunque etiam vacuum ante, *addi* dicatur, quod primum immittitur. Vid Lexicon ruſticum.

491 Sunt etiam *ter mille anni* apud Platonem l. c. ſed diverſa ratione. Periodus, qua ad primam ipſam ſortem redit unaquæque, eſt annorum decies mille. Nempe in fabula morali ſuam quisque vel phantaſiam vel rationem ſequi potuit ſecurus ne convinceretur mendacii.

492 *Lethæo flumine*, τῆς Λήθης, valde opus erat in hac fabula. Quidni enim una de millibus millium anima recordatur conditionis prioris, præter Pythagoram auctorem ſciri ſane commenti. Reliqui omnes *ſecuros latices & longa oblivia potant*, *Scilicet immemores ſupera ut convexa reviſant*, ut eſt Æn. 6, 715 & 750.

"Huc ſuperum labes, huc inſatiabilis auri
Proluvies, pretioque nihil non auſe parato,
Quodque mihi ſummum ſcelus eſt, huc improbe legum
Venditor, Arctoi ſtimulator perfide Martis,
Cujus ob innumeras ſtrages anguſtus Averni
Jam ſinus, & plena laſſatur portitor alno.
Quid demens manifeſta negas? en pectus inuſtæ
Deformant maculæ, vitiisque inolevit imago,
Nec ſeſe commiſſa tegunt. genus omne dolorum
In te ferre lubet. dubio tibi pendula rupes
Immineat lapſu. volucer te torqueat axis.
Te refugi fallant latices, atque ore natanti
Areſcat decepta ſitis, dapibusque relictis
In tua manſurus migret præcordia vultur.
Quamquam omnes alii, quos hæc tormenta fatigant,
Pars quota ſint, Rufine, tui; quid tale vel audax
Fulmine Salmoneus, vel lingua Tantalus egit,
Aut inconceſſo Tityos deliquit amore?
Cunctorum ſi facta ſimul jungantur in unum,
Præcedes numero. cui tanta piacula quiſquam
Supplicio conferre valet? quid denique dignum
Omnibus inveniam, vincant cum ſingula pœnas?
Tollite de mediis animarum dedecus umbris.
Adſpexiſſe ſat eſt. oculis jam parcite noſtris,
Et Ditis purgate domos. agitate flagellis

 Trans

504 deinceps *MS.* 505 vitiique *mallet Heinſ. & ego.* 510 Acreſcat *MS.* 515 inconſulto *MSS.* 517 quo *al. forte fuit* quoi.

498 Conf. ſupra ad v. 454.

499 *Proluvies* ut Virg. 3, 217 Harpyiarum ſordes fœdiſſimæ, quo nomine avaritiam infamare & exoſam reddere ſtudent ſermonis auctores. Mox *Legum venditor* ipſe quoque e Virgilio eſt, Æn. 6, 622, qui *Fixit leges pretio atque refixit.*

501 *Arctous* ſ. ſeptentrionalis *Mars* populi bellici ad ſeptentrionem, quos Getarum eo tempore ſ. Gothorum nomine complectebantur. Vid. v. 36.

507 *In te ferre* h. e. conferre. Sunt & hæ pœnæ e ſexto Æneidos 595 ſq. quem locum in brevem velut ſummam redigit Claudianus.

Trans Styga, trans Erebum. vacuo mandate Barathro
Infra Titanum tenebras, infraque receſſus
Tartareos, noſtrumque Chaos, qua noctis opacæ
Fundamenta latent, penituſque immerſus anhelet,
Dum rotet aſtra polus, feriant dum littora venti.

525 quo Ditis opaci *al.* 526 præcepsque *al.* penituſque im. *etiam Cuj.*

525 *Chaos* illud antiquum, Heſiodi, ut videtur, & Orphicorum inventum, nec illud noſtro ignotum, V. G. 22, 9, quod reſpondere putatur τῷ תהו ובהו noſtrorum librorum, exornato per amorem & concordiam mundo redactum eſt, ut reliqua mala, ad inferos, ad ᾅδην, ad conditionem earum rerum, quæ ſenſus noſtros fugiunt. Eſt autem illa conditio tenebrarum, confuſionis, & perturbationis. Hinc noſter pro ipſis inferis ponit, ac *dotale Proſerpinæ* appellat 33, 28. Et 55, 13 dicitur Venus *durum flexura Chaos* i. amore mitigatura Plutonem: denique ibid. 196 equi Plutonis *verendum in chaos obliquo pugnant temone reverti.* Aperte igitur Chaos ponitur pro inferis. Sed ipſi quoque Virgilio Æn. 4, 510 & 6, 265 Chaos eſt inter terribilia deorum inferorum nomina. Et noſter 15, 383 de re impoſſibili *Prius aſtra chaos miſcebit Averno*, Deum facere videtur, certe hoc ſignificare, ſi infera & ſupera omnia miſceantur, exiſtere novum Chaos. Chaos mater noctis & Erebi, Heſ. Θεογ. 123. Itaque non eſt mirum, hic etiam conjungi.

526 Quod *fundamenta* hic *Noctis* memorantur, vix commodam interpretationem invenio, niſi hoc modo indicare voluit poëta, interiora telluris, centrumque adeo, quod fundamenti vicem in omni corpore cæleſti ſuſtinet, in obſcuro & profunda velut nocte latere. Si cui altera lectio, *Ditis* pro *noctis* magis placeat, is forte in epitheto laborabit. *Præceps* probare non poteram, cum non intelligam, qui anhelare poſſit, ſi quis capite demerſus ſit in paludem.

527 *Rotare* quod *polus aſtra* dicitur, pulchram habet phantaſian, quaſi motus principium ſit in axe illo, circa quem vertitur cælum.

VI CL

VI

CL. CLAUDIANI

DE TERTIO CONSULATU

HONORII AUGUSTI

PRAEFATIO

Parvos non aquilis faſ eſt educere fetus
Ante fidem Solis, judiciumque poli.
Nam pater, excuſſo ſaliit cum tegmine proles,
Ovaque maternus rupit hiulca tepor,
Protinus implumes convertit ad æthera nidos,
Et recto flammas imperat ore pati.
Conſulit ardentes radios, & luce magiſtra
Natorum vires ingeniumque probat.

3 germine *al.* 5 natos *al.* pullos *al.*

* Adſcribere placet, quæ de hac elegia Gul. Pyrrho refert: quæ vera eſſe puto, cum Delphino ſcripſerit & dedicaverit ſuas curas, excitatus a cive ſuo Huetio. Ita autem ille: Inter Claudiani carmina elegiæ ſunt elegantiores; & inter elegias hæc porro omnium eſt elegantiſſima. Ita cenſet nobiliſſimus doctiſſimusque Huetius, qui dum Sereniſſimo Delphino *ſomnum pro more conciliat*, ipſi aureos hoſce verſus ita proponit, eos ut feliciſſimi princeps ingenii memoriter edidicerit.

2 *Judicium poli* non placet poſt *Solis fidem* h. e. argumentum generoſitatis e ſolis adſpectu captum. Sed eſt in poëtæ noſtri nævis luxuria quædam non ſatis caſtigata. *Polum* pro cælo atque aëre ponunt omnes: ſed quid opus eſt cælum, aërave commemorare poſt ſolem? Audirem, ſi de volandi per aëra periculis ageretur. Ceterum hanc de aquila obſervationem copioſiſſime hic illuſtravit Barthius, e Græcis præcipue. Nos contenti erimus poſuiſſe verſus Lucani 9, 902 *Utque Jovis volucer, calido cum protulit ovo Implumes natos, ſolis convertit ad ortus: Qui potuere pati radios, & lumine recto Suſtinuere diem, cæli ſervantur in uſus; Qui Phœbo ceſſere jacent: Sic pignora gentis Pſyllus habet* &c. Add. Sil. Ital. 10, 107. Haliaëcto tantum, aquilarum generi, tribuit hanc explorationem Plin. 10, 3 ſ. 3.

3 *Tegmen* de putamine oui, ut 60, 1 de Cryſtallo intra quam aqua incluſa, *clauditur immunis convexo tegmine rivus.*

5 *Nidos* poni pro pullis, conſueta metonymia eſt, cujus ignoratio indicatam lectionis varietatem videtur peperiſſe.

Degeneres refugo torſit qui lumine viſus,
Unguibus hunc ſævis ira paterna ferit.
Exploratores oculis qui pertulit ignes,
Suſtinuitque acie nobiliore diem;
Nutritur volucrumque potens & fulminis heres,
Geſturus ſummo tela triſulca Jovi.
Me quoque Pieriis tentatum ſæpius antris
Audet magna ſuo mittere Roma Deo.
Jam dominas aures, jam regia tecta meremur,
Et chelys Auguſto judice noſtra ſonat.

13 parens *it.* volucrum princeps *Cuj.* 17 arces *Baſ. marg.*

13 *Volucrum potens*, ut illud Horatianum *diva potens Cypri* Car. 1, 3. 1. *Fulminis* autem Jovi geſtandi *heres* quod dicitur, ad notam vel ex mille picturis poëta fabulam reſpicit, de cujus phyſica ratione Plin. 10, 3 extr. *Negant unquam ſolam hanc alitem fulmine exanimatam: ideo armigeram Jovis conſuetudo judicavit.* In gigantomachia hoc factum, apud antiquum ſcriptorem nondum obſervaveram.

15 *Pieria antra* intelligit nunc meditationem poëſeos in umbra, & argumentis minoribus. Poſt hæc experimenta publice a Senatu iniunctum Claudiano munus gratulandi.

17 Meminerimus, *meremur* hoc ſæculo non dignitatem judicare, ſed conſequendi felicitatem.

VII
CL. CLAUDIANI
DE TERTIO CONSULATU
HONORII AUGUSTI
PANEGYRIS

Tertia Romulei ſumant exordia faſces,
Terque ſuas ducat bellatrix pompa curules.
Feſtior annus eat, cinctusque imitata Gabinos
Dives Hydaſpeis augeſcat purpura gemmis.
Succedant armis trabeæ: tentoria lictor
Ambiat, & Latiæ redeant ad ſigna ſecures.

Tuque,

2 Et triplices duc. *al.* *pro* pompa, Roma *al.* *quod placeret*, *ſi res Romæ ageretur*, *non in caſtris.*

1 *Romuleos faſces* interpretor non ſimpliciter Romanos tantum, ſed a Romulo quodam, a Rege, ab Imperatore ſuſceptos: quorſum pertinet etiam *bellatrix pompa*, quæ Imperatorem ſignat; & quod *tertia* vocantur *exordia* cum reſpectu ad duos Conſulatus præcedentes Honorii. Hunc tertium Conſulatum geſſit Honorius cum fratre Arcadio quartum Conſule A. U. 1148 A. C. 396 ſecundum Faſtos Relandi.

3 *Gabinos cinctus* non videtur hic (it. 8, 6 & 28, 594) dixiſſe proprie poëta. Ille enim caput lacinia togæ velat, togam ipſam arctius corpori applicat vel adſtringit, id quod ex Liviana deſcriptione 8, 9 coll. 10, 7, & ex numis coloniarum manifeſtum eſt, ubi aratrum agit togatus cinctu Gabino. Vid. Serv. ad Æn. 5, 755 ex Catonis originibus: contra nudo capite ſunt in pompa ſ. proceſſu Conſules. Nec admittit illum habitum ætas Claudiani, quod Diptycha conſularia intuenti manifeſtum eſt. Sed nempe antiquis verbis poëta ſignat rem ſui temporis, *Lorum* illum (τὸν λῶρον) Conſularem & Imperatorium, quo a Conſtantino inde utebantur, & cui *cinctus* appellatio, quod ipſe aſpectus monimentorum declarat, convenit. Hæ ſunt *rigentes togæ* 1, 205.

4 *Hydaſpeus* eſt a fluvio, Indicus. Sed ipſe quoque fluvius *gemmifer* Senecæ in Medea 725 ubi Delrio, *In illius alveo*, inquit, *magna gemmarum copia reperitur, veluti lychnis, adamas, beryllus, achates, & alii innumerabiles.* Neſcio unde iſta Delrio. Strabo quidem, Mela, Plinius, Arrianus nihil habenr.

5 De *trabeis* vid. ad 1, 178. *Lictor* conſularis imperii antiquus miniſter: cujus tum ordinarius in caſtris non videtur uſus fuiſſe. Pompam in ipſis caſtris urbanam pingit: qua oſtenderetur militibus, conſulare imperium collatum eſſe in Imperatorem.

Tuque, o, qui patrium curis æqualibus orbem
Eoo cum fratre regis, procede ſecundis
Alitibus, Phœbique novos ordire meatus,
Spes votumque poli, quem primo a limine vitæ
Nutrix aula fovet: ſtrictis quem fulgida telis
Inter laurigeros aluerunt caſtra triumphos.
Ardua privatos neſcit fortuna penates,
Et regnum cum luce dedit cognata poteſtas.
Excepit Tyrio venerabile pignus in oſtro,
Luſtravitque tuos aquilis victricibus ortus
Miles, & in mediis cunabula præbuit haſtis.
Te naſcente ferox toto Germania Rheno
Intremuit, movitque ſuas formidine ſilvas
Caucaſus, & poſitis numen confeſſa pharetris
Ignavas Meroë traxit de crine ſagittas.

Reptaſti

7 Latium *Baſ. marg.* 10 primæ *malit Heinſ.* 14 regimen *Vic. Vicn. Baſ. Sed hic* regnum *in marg.* 17 venabula *Baſ. marg.* præbita caſtris *conj. Heinſ.* venabula præbuit eſcis *MS.* armis *Cujac.*

8 *Eoo cum fratre* Arcadio, cui in diviſione Oriens ceſſerat.

9 *Novi meatus Phœbi* eſt anni paraphraſis.

10 *Spes votumque poli*, quem cælum ſperat ſibi adſcriptum aliquando & illatum iri, per conſecrationem, quam impatienter exſpectat, & votis tanquam honorificum ſibi civem expetit Honorium. Huic poëta prærogativam contigiſſe præ Arcadio memorat, quod eſſet πορφυρογέννητος· poteratque adeo controverſia naſci inter ipſum & fratrem, qualis fuit inter Artobazanem ſ. Artamenen & Xerxen, de qua Herodotus 7, 2 & 3, & Juſti. 2, 10: In qua minor natu, ſed natus in purpura, prælatus majori, ſed privati adhuc patris filio. De Porphyrogennetis Conſtantinopolitanis vid. Cangius in Gloſſ. Gr. & in Latino V. *Purpuratus*: ſic enim vocabant Latine, natos in purpura.

14 *Cognata* proprie accipio, una nata: Honorius natus eſt heres imperii.

16 Decurſio militaris inſtituta ad honorandum natalem pueri regii.

18 Fingit poëta omen: horrori fuiſſe Germaniæ & barbaris aliis nuncium de naro Honorio &c.

21 Tangit hunc morem Africanorum barbarorum noſter etiam alias, ut 10, 222 *Crinita ſagittis Meroë*: ut 21, 253 *parvis redimitus Nuba ſagittis.* Nempe & Meroë Nili inſula & Nubæ in interioribus Libyæ ſ. Africæ ſunt Advocatus a Barthio ex Prud. Hamartig. 498 *decolor Indus Tempora pennatis redimitus nigra ſagittis.* Vel Indum facit Nili accolam Prudentius, non ſine exemplo: vel morem ſagittas gerendi in capite communicat cum Indis Aſiaticis. Graphice, ut ſolet, rem deſcribit Lucia. de Saltat. c. 18 ſ. T. 2 p. 278.

Cum

Reptaſti per ſcuta puer, regumque recentes
Exuviæ tibi ludus erant, primusque ſolebas
Aſpera complecti torvum poſt prælia patrem,
Signa triumphato quoties flexiſſet ab Iſtro
Arctoa de ſtrage calens, & poſcere partem
De ſpoliis, Scythicosve arcus, aut rapta Gelonis
Cingula, vel jaculum Daci, vel frena Suëvi.
Ille coruſcanti clipeo te ſæpe volentem
Suſtulit arridens, & pectore preſſit anhelo
Intrepidum ferri, galeæ nec triſte timentem
Fulgur, & ad ſummas tendentem brachia criſtas.
Tum ſic lætus ait: "*Rex o ſtellantis Olympi,*
Talis perdomito redeat mihi filius hoſte,
Hyrcanas populatus opes, aut cæde ſuperbus
Aſſyria. ſic enſe rubens, ſic flamine crebro
Turbidus, & grato reſperſus pulvere belli,
Armaque gaviſo referat captiva parenti.„
Mox ubi firmaſti recto veſtigia greſſu,
Non tibi deſidias molles, nec marcida luxu
Otia, nec ſomnos genitor permiſit inertes:
Sed nova per duros inſtruxit membra labores,
Et cruda teneras exercuit indole vires:

Frigora

22 ſigna *editt. vett.* feroces *vulg.* 25 torſiſſet *al.* 26 patrem *editt. vett. ſed jam Baſ. marg.* partem. 31 trementem *al. quod nervoſius judicat Heinſ.* 40 non mar. *MSS.*

Cum dixiſſet, Æthiopes pugnam inire, cum quodam genere ſaltationis, addit, *καὶ οὐκ ἂν ἀφίῃ τὸ βέλος Αἰθίοψ ἀνὴρ, ἀφελὼν τῆς κεφαλῆς (ταύτῃ γὰρ ἀντὶ φαρέτρας χρῶνται, περιδέοντες αὐτῇ ἀκτινηδὸν τὰ βέλη) εἰ μὴ πρότερον ὀρχήσαιτο κ. τ. λ.* Utuntur ergo Æthiopes capite pro pharetra, quod fieri potuit vitta quadam ſ. diademate latiuſculo, & foraminibus quibusdam inſtructo, quibus ſagittæ ut vaginis induntur qua parte habent ſpicula, eminent pinnæ, & formant coronas radiatas &c.

36 *Flamine crebro turbidus* anhelans a vehementi motu & agitatione vel prælii vel itineris.

39 Alludere videtur ad Horatianum illud, *Et pede certo ſignat humum.*

43 *Cruda indole*, cum natura eſſet adhuc rudis, ſibi relicta, nondum in quemcunque formata habitum, ſpeciatim nondum mollita deliciis. Metaphora ſimilis illi,

cum

Frigora ſæva pati, gravibus non cedere nimbis,
Æſtivum tolerare jubar, tranare ſonoras
Torrentum furias, adſcenſu vincere montes,
Planitiem curſu, valles & concava ſaltu.
Nec non in clipeo vigiles producere noctes,
In galea potare nives; nunc ſpicula cornu
Tendere, nunc glandes Balcari ſpargere funda.
Quoque magis nimium pugnæ inflammaret amorem,
Facta tui numerabat avi, quem litus aduſtæ
Horreſcit Libyæ, ratibusque impervia Thule.
Ille leves Mauros, nec falſo nomine Pictos

Edo-

46 adſcenſum montis *MSS.* 48 perducere *al.* 49 portare *vulg.* 51 nimio flammaret *malit Heinſ.*

cum ex contrario *generoſo incoctum pectus honeſto* dixit Perſ. 2, 74. Sic *cruda exordia magnæ indolis* Stat. Achill. 1, 276.

48 *In clipeo*, clipeatum, armatum: nam ſi voluiſſet indicare clipeum capiti ſubjectum pro cervicali, non adjeciſſet ad noctes *vigiles*.

49 *In galea potare* proprie, & more optimorum qui *bibere in auro, vitro* maluerunt, quam *ex auro* &c. Quod vero *tendere ſpicula cornu* h. e. arcu ſagittas dixit, duriuſculum videtur, ſed dictum pro intendere, dirigere. *Spargere glandes*, ita celeriter projicere, ut ſe proxime inſequantur, & ſimul plures miſſæ videantur. De Balearibus inſulis & hominibus, ipſum etymon nominis a *βαλεῖν*, jacere, jaculari, monet.

51 *Nimium* ſimpliciter auget, non notat exceſſum: ut mox v. 96 *O nimium dilecte Deo.*

52 *Avus* Honorii, Theodoſii pater, Comes Theodoſius, cujus res geſtæ, ad quas hic & 8, 24 ſqq. reſpicitur, enarrantur ab Ammiano Marcellino libris 27, 28, 29. Honores memorat in Proſopographia Codicis Theod. Gothofredus, qui etiam, ubi reliqua ſit viri memoria, conſueta diligentia ſua indicat. Quod Honorium vocat Theodoſii patrem Victor epit. 48, de eo viderint Hiſtorici.

53 De *Thule* 5, 240.

54 *Nec falſo nomine Pictos* dici cum monet, hoc vult, Pictos vocari ab ipſa re, quod corpus pingant coloribus. Vid. viri docti ad illud Cæſ. B. Gall. 5, 14 omnes vero ſe Britanni vitro inficiunt. *Nec falſum* nomen eſt *verum*, ἔτυμον unde ἐτυμολογία dicitur. Hoc nomen autem parti Britannorum Borealium poſt Taciti demum tempora tributum noſter etiam alias uſurpat, ut 8, 32 ubi Thules habitatores facit, & 26, 417 ubi indicat non ſolo vitro ſ. iſati herba uſos, ſed ſtigmatis etiam ſ. punctis ferri. De aliis populis pictis monet Barthius. Mihi placet hic ſuſpicionem proponere, de qua alias ago copioſius, *Hyperboreos* nonnunquam vocari antiquis Hiſpanos, litoris meridionalis & occidentalis incolas. Certe Theodoſius Comes, ſi dum a Mauris & litore aduſtæ Libyæ Scotum ſecutus eſt, legit litora Atlantici maris, qua Hiſpaniam alluit, poteſt dici *fregiſſe Hyperboreas undas*. Doctus, ſi quis alius poëta Claudianus potuit ex

Pin-

Edomuit, Scotumque vago mucrone ſecutus,
Fregit Hyperboreas remis audacibus undas,
Et geminis fulgens utroque ſub axe tropæis
Tethyos alternæ refluas calcavit arenas.
Hos tibi virtutum ſtimulos, hæc ſemina laudum,
Hæc exempla dabat. non ocius hauſit Achilles
Semiferi præcepta ſenis, ſeu cuſpidis artes,
Sive lyræ cantus, medicas ſeu diſceret herbas.
Interea turbata fides, civilia rurſus
Bella tonant, dubiumque quatit diſcordia mundum.
Pro crimen Superum, longi pro dedecus ævi,
Barbarus Heſperias exſul poſſederat urbes,
Sceptraque dejecto dederat Romana clienti.
Jam Princeps molitur iter, gentesque remotas
Colligit Auroræ, tumidus quascumque pererrat
Euphrates, quas luſtrat Halys, quas ditat Orontes.
Turiferos Arabes ſaltus, vada Caſpia Medi,
Armenii Phaſin, Parthi liquere Niphaten.
Quæ tibi tunc Martis rabies, quantuſque ſequendi
Ardor

55 vagum *al: etiam Baſ. marg.* 58 refugas *MSS.*

Pindaro vel undecunque accepiſſe, Hyperboreum mare eſſe Atlanticum. Sed hæc alias.

57 In mediterraneo mari æſtum non obſervarunt, ordinarium quidem, homines. Theodoſius vidit utrumque Oceanum ejusque refluas cum aqua arenas, tum illum, qui eſt extra columnas ad Africam, tum Britannicum. *Axis uterque* non illa Geographorum & Aſtronomorum ratione ponitur: ſed pro more poëtarum diverſam cæli plagam, illam calidam Africæ, & frigidam Britanniæ alteram. Vid. ad 15, 458.

59 Pulchre *ſemina laudum*: ex præceptis tanquam ſeminibus, ſi in bonum agrum incidant, oriuntur facta laude digna, & ipſæ adeo laudes.

60 Achilles in Chironis Centauri antro didicit tractare arma, lyram, medicinam. Vid. Stat. Achill. 1, 116.

65 Hic certe Chriſtianus non eſt Claudianus: ſed verus Stoicus, ut Lucanus 8, 597 *Pro ſuperûm pudor!* &. mox 605 *Nunquam ſuperûm caritura pudore fabula!*

66 Arbogaſtes Eugenium ex grammatico & rhetore Imperatorem Romanis imponere conatus eſt. Vid. Zoſimus 4, 54 ſqq. qui utrumque, ut eſt Chriſtianis iniquus, laudat. Add. igitur Oroſ. 7, 35.

73 *Rabies* etiam de ſacro furore dicitur, ut Æn. 6, 49 *rabie fera corda tument* Sibyllæ, & v. 80 *os rabidum* illi *fatigat* Phœbus. Novem annorum puer tum erat Honorius: & vere rabioſum pingit, ingenio ſuo hic abreptus in devia Claudianus.

Ardor erat? quanto flagrabant pectora voto,
Optatas audire tubas, campique cruenta
Tempeſtate frui, truncisque immergere plantas?
  Ut Leo, quem fulvæ matris ſpelunca tegebat
Uberibus ſolitum paſci, cum creſcere ſenſit
Ungue pedes, & terga jubis, & dentibus ora;
Jam negat imbelles epulas, & rupe relicta
Gætulo comes ire patri, ſtabuliſque minari
Aeſtuat, & celſi tabo ſordere juvenci.
  Ille vetat, rerumque tibi commendat habenas,
Et ſacro meritos ornat diademate crines.
Tantaque ſe rudibus pietas oſtendit in annis,
Sic ætas animo ceſſit, quererentur ut omnes
Imperium tibi ſero datum. victoria velox
Auſpiciis effecta tuis. pugnaſtis uterque:
Tu fatis, genitorque manu. te propter & Alpes
Invadi faciles. cauto nec profuit hoſti
Munitis hæſiſſe locis. ſpes irrita valli
Concidit, & ſcopulis patuerunt clauſtra revulſis.
Te propter gelidis Aquilo de monte procellis
Obruit adverſas acies, revolutaque tela

Vertit

76 injungere *MS.* immingere *MS.* intinguere *conj. Heinſ.* 79 colla jubis *e conj. Barth.* 82 cæſi terga abſorbere *al. ante Heinſ.* 85 oſtentat *al.* 90 Invadit *quidam male.* invadi *etiam Vien.*

76 *Frui* eſt cum voluptate uti re aliqua: itaque ſanguinarium hic ingenium pueri notat, & brutum, non fortitudinem. Horribilius etiam eſt, quod addit, ut eſt in libris omnibus, *truncis immergere plantas. Truncis* hoſtium civiumque, mixta enim ſunt in acie, corporibus *plantas immergere* velle, vera rabies eſt. Deſcriptio ipſa picturam habet pulchram, quia horribilem: ſed ἦθος laborat.

85 *Pietas*, qua *Pii* dicuntur in numis & lapidibus Auguſti: ſocietatem cum DIS ob virtutem & ſanctitatem, in primis vero amorem in patriam ac cives ſuos, notat. Sic *pius Æneas. Ætas cedit animo*, levitas puerilis virtuti.

87 *Imperium*, Auguſti nomen & honores: vnde ſunt etiam *Auſpicia* communia cum patre: ſenſu eodem *fata* hic ponuntur, quo Hor. Od. 4, 14. 34 ad Auguſtum ſcribit de Tiberio, *Te copias, te conſilium, tuosque Præbente divos:* & Ovid. Triſt. 2, 174 ad eundem de eodem, *Auſpicium cui das grande Deosque tuos.*

Vertit in auctores, & turbine repulit haſtas.
O nimium dilecte Deo, cui fundit ab antris
Aeolus armatas hiemes; cui militat æther,
Et conjurati veniunt ad claſſica venti.
Alpinæ rubuere nives, & Frigidus amnis
Mutatis fumavit aquis, turbaque cadentum
Staret, ni rapidus juviſſet flumina ſanguis.
At ferus inventor ſcelerum trajecerat altum
Non uno mucrone latus, duplexque tepebat
Enſis, & ultrices in ſe converterat iras
Tandem juſta manus. Jam libertate reducta,
Quamvis emeritum peteret natura reverti
Numen, & auratas aſtrorum panderet arces,
Nutaretque oneri venturo conſcius Atlas,

Diſtulit

102 paviſſet *MSS. apud Heinſ. Elegans: ſed* juviſſet *ad ſententiam poëtæ optime; itaque in poſteriore Heinſiana revocatum.*

96 *Nimium* hic ſimpliciter auget, ut paullo ante v. 51. Ceterum Auguſtinus de C. D. 5, 26 & Oroſ. 7, 35 precibus Chriſtianis Theodoſii hoc miraculum, quod graphice deſcribunt, datum putant. Iidem omittunt verba, *cui fundit ab antris Æolus armatas hiemes*, non depravaturi, arbitror, ſententiam poëtæ, quem *gentilem pervicaciſſimum* Oroſius, *à Chriſti nomine alienum* dicat Auguſtinus; ſed quod iis nihil opus eſſe putarent.

97 *Armatas hiemes* intelligimus è verbis Auguſtini l. c. *Cum e Theodoſii partibus in adverſarios vehemens ventus iret, & non ſolum quæ in eos jaciebantur, concitatiſſime raperet, verum etiam ipſorum tela in eorum corpora retorqueret. Conjurati venti* reſpiciunt ad Romanum ſacramentum illud militare, quo *conjurabant* milites &c.

99 *Frigidus amnis* nomine proprio, quem ex h. l. illuſtrare non intermiſit Cellarius.

101 *Staret* pro *ſtetiſſet*, etiam optimis, etiam in ſoluta oratione uſurpata Enallage.

102 *Inventor ſcelerum*, Arbogaſtes.

105 *Tandem juſta manus*, alias injuſta, nunc autem pœnas ſumens de domino ſuo pœnam promerito.

106 Divinitus; e cœlo, veniunt boni reges, & eo redeunt: *emeritum numen*; anima Imperatoris, quæ annos militiæ hujus terrenæ ac munia nunc implevit. *Natura* hic idem fere quod fatum eſt, ordo divinitus conſtitutus.

108 *Nutaret* vehemens & φορτικὴ nimium phantaſia, ſed quæ jam placuerat Lucano, qui ſic adulatur Neroni 1, 56 *Ætheris immenſi partem ſi preſſeris unam; Sentiet axis onus, librati pondera cœli Orbe tene medio.* Totum illum locum hic præ oculis habuiſſe videtur Claudianus.

Diſtulit Auguſtus cupido ſe credere cælo,
Dum tibi pacatum præſenti traderet orbem.
Nec mora; Biſtoniis alacer conſurgis ab oris,
Inter Barbaricas auſus tranſire cohortes
Impavido vultu. linquis Rhodopeia ſaxa
Orpheis animata modis: juga deſeris Oetes
Herculeo damnata rogo: poſt Pelion intras
Nereis illuſtre toris. te pulcer Enipeus
Celſaque Dodone ſtupuit, rurſuſque locutæ
In te Chaoniæ moverunt carmina quercus.
Illyrici legitur plaga litoris: arva teruntur
Dalmatiæ: Phrygii numerantur ſtagna Timavi.
Gaudent Italiæ ſublimibus oppida muris
Adventu ſacrata tuo. ſubmiſſus adorat
Eridanus, blandoſque jubet miteſcere fluctus,
Et Phaëthonteas ſolitæ deflere ruinas
Roſcida frondoſæ revocant electra ſorores.
Quanti tum juvenes, quantæ ſprevere pudorem
Spectandi ſtudio matres, pueriſque ſeveri
Certavere ſenes, cum tu genitoris amico

Exce-

109 reddere *al.* & *Barth.* credere *Heinſ. e MSS.* 116 toris *Heinſ. ex MSS. al.* choris. *Scriptum fuerat* thoris.

116 In Pelio antro celebratæ nuptiæ Thetidis & Pelei.

118 *Chaoniæ quercus*, ſ. Dodonææ, quæ olim ediderunt oracula, fabula inter antiquiſſimas & celebratiſſimas. E Dodonæa quercu, ſive fagus fuit, carina loquax, fatidica, Argus navis. Vide Val. Flac. 1, 303 *Dodonida quercum Chaonii famulam Jovis*, quam ibi illuſtrant viri docti. Etiam hic immoderate fingit Poëta ac mentitur: non conſulturus erat Dodonæum Oraculum, ſi etiam adhuc floruiſſet, Honorius. Illud *rurſus* indicat, diu tacuiſſe. Vid. Theodoretus curat. Græc. affect. 10 p. 142, 31. Locus porro hic geographicus eſt, & deſignat iter e Conſtantinopoli in Italiam.

120 *Phrygii* Timauus nomen habet ab Antenore, qui cum Trojanis exſulibus ibi conſediſſe memoratur: *numerantur* a curioſis, ſeptemne ſint, an *novem Ora Timavi* ut eſt Virg. Æn. 1, 248 ubi monet Servius, alios *ſeptem* eſſe dicere, quod eſt etiam apud Strabonem &c. *Novem* placuerunt noſtro 28, 98.

125 *Roſcida electra*, adhuc mollia, ut ſtillant de oculis Heliadum Phaëthontis ſororum: itaque etiam *revocari* poſſunt adhuc & reſorberi, quod datur gaudio ex præſentia Honorii.

Exceptus gremio mediam veherere per urbem,
Velaretque pios communis laurea currus.
Quis non Luciferum roſeo cum Sole videri
Credidit, aut junctum Bromio radiare Tonantem?
Floret criſtatis exercitus undique turmis,
Quiſque ſua te voce canens. præſtringit aëna
Lux oculos, nudique ſeges Mavortia ferri
Ingeminat ſplendore diem. pars nobilis arcu,
Pars longe jaculis, pars cominus horrida contis.
Hi volucres tollunt aquilas, hi picta draconum
Colla levant, multuſque tumet per nubila ſerpens
Iratus ſtimulante Noto, vivitque receptis
Flatibus, & vario mentitur ſibila tractu.
Ut ventum ad ſedes; cunctos diſcedere tectis
Dux jubet, & generum compellat talibus ultro:
Bellipotens Stilicho, cujus mihi robur in armis,
Pace probata fides, quid enim per prœlia geſſi
Te ſine? quem merui te non ſudante triumphum?
Odryſium pariter Getico fœdavimus Hebrum
Sanguine, Sarmaticas pariter proſtravimus alas,
Ripæaque ſimul feſſos porreximus artus
In glacie, ſtantemque rota ſulcavimus Iſtrum.

 Ergo

130 crines *MS.* 133 Fervet *vulg.* Hæret *al.* Fleret *al.* Floret *MSS. & Baſ. marg. Scal. &c.* 142 *pro* cunctos, cunctis *it.* tutas, tutos, tute *MSS.* 146 ſuadente *al.* trophæum *Baſ. marg.* 148 Dalmaticas *plures: ſed* Sarmaticas *firmat hiſtoria.*

129 *Exceptus gremio:* ſi vere hæc dicit, & debet certe hic poëta rem pinxiſſe, ut acta eſt, inter ſedentis Theodoſii crura ſtetit puer Honorius. Sed jam monuit Barthius, non ſatis temporum obſervantem hic videri Claudianum.

130 *Pios currus* vocat, in quibus ſpectanda videretur pietas patris in filium. *Laurea velat* etiam *currus*, affixa, circumpoſita &c.

132 *Bromius* ſ. Bacchus eminentia quadam *Liber* eſt Jovis, i. e. filius, non ſemine modo illius conceptus in Semele, ſed geſtatus etiam aliquamdiu intra femur.

138 De *draconibus* vid. 5, 177.

143 *Generum* Stilichonem vocat Theodoſius, quod fratris ſui Honorii Serenam filiam in matrimonio haberet, e quo nata Maria nupſit Imperatori Honorio. Zoſim. 4, 57. 3 & 5, 4. 1.

148 De *Sarmaticis* non *Dalmaticis* rebus Theodoſii vid. Ammia. Marc. 29, 6.

Ergo age, me quoniam cæleſtis regia poſcit,
Tu curis ſuccede meis, tu pignora ſolus
Noſtra fove, geminos dextra tu protege fratres.
Per conſanguineos thalamos, noctemque beatam,
Per tædas, quas ipſa tuo Regina levavit
Conjugio, ſociaque nurum produxit ab aula,
Indue mente patrem, creſcentes dilige fetus
Ut ducis, ut ſoceri. jam jam ſecurus ad aſtra
Te cuſtode ferar. rupta ſi mole Typhoeus
Vinclis proſiliat, Tityos ſi membra reſolvat,
Si furor Enceladi projecta mugiat Aetna,
Oppoſito Stilichone cadant. Nec plura locutus,
Sicut erat, liquido ſignavit tramite nubes,
Ingrediturque globum Lunæ, limenque relinquit

Arca-

156 nurum *aſſeruit Heinſ. & habet Vic. it. Cujac.* virum *al.* 157 dirige *Vien. in marg. it. Baſ. marg.* 160 Undis *al.* vinclis *aſſeruit Heinſ. habet etiam Baſ. marg.* 164 lumenque *al.* *de* limine *Heinſ. ad Aen. 6, 255.*

151 *Solus* curare juſſus utrumque Theodoſii filium Stilicho, de quo deinde contentio orta inter ipſum & Rufinum. Zoſimus 5, 4.

155 Conf. 5, 97.

158 *Ut ducis*, vel quatenus imperatoris filii ſunt, officio publico; *ut ſoceri*, propter vincula privata.

159 Splendida Typhœi in mare & ſub Siciliam a Neptuno ſubmerſi imago eſt Val. Fl. 2, 24 ſqq. unde apparet, nec alteram lectionem *undis* abſurdam eſſe.

163 Conf. 1, 102. Sic dum Cæſaris ſui animam Venus apud Ovid. Met. 15, 845 aſtris intulit, eam *lumen capere atque igneſcere ſenſit.* —— *Luna volat altius illa: Flammiferumque trahens ſpatioſo limite crinem Stella micat.* Conf. Burm. Non diu eſt cum auditæ ſunt adhuc, & forte audiuntur hodie, voces plebeculæ, in illo meteori genere, quod ſtellas cadentes, vel emungentes appellant, neſcio quos animarum commeatus ſomniantis.

164 *Globus* Lunæ non eſt corpus lunare, ſed tota illa ſphæra cava, quæ cum Luna circumagitur: includit illa ſphæram telluris, includitur a Mercurii (hic enim *Arcas* eſt a patria) ſphæra, quam Veneris, Phœbi h. e. Solis, Martis, Jovis, Saturni, orbes deinceps includunt, ut ſcatularum, ciſtellarum que numerus, minorum gradatim majoribus incluſarum, vendi ſolet. Solidi illi orbes, quorum attritu illa muſica cæleſtis Pythagoreorum conſtabat, quorum ſummus a Deo Ariſtotelis circumactus, movebat reliquos: illi igitur orbes ſolidi funditus demum a Tychone Braheo cometarum ope deſtructi, debent tamen habuiſſe foramina quædam, aut fores valvasque transmittendis animabus non minus, quam hic *Machina laxatur cœli* ad accipiendum novum cælitem Theodoſium.

Arcados, & Veneris clementes advolat auras.
Hinc Phœbi permenſus iter, flammamque nocentem
Gradivi, placidumque Iovem, ſtetit arce ſuprema,
Algenti qua zona riget Saturnia tractu.
Machina laxatur cæli, rutilæque pateſcunt
Sponte fores. Arctoa parat convexa Bootes.
Auſtrales reſerat portas ſuccinctus Orion,
Invitantque novum ſidus, pendentque viciſſim,
Quas partes velit ille ſequi, quibus eſſe ſodalis
Dignetur ſtellis, aut qua regione morari.
O decus ætherium, terrarum gloria quondam,
Te tuus Oceanus natali gurgite laſſum
Excipit, & notis Hiſpania proluit undis.
Fortunate parens, primos cum detegis ortus,
Adſpicis Arcadium: cum te proclivior urges,
Occiduum viſus remoratur Honorius ignem.
Et quocumque vagos flectas ſub cardine curſus
Natorum per regna venis, qui mente ſerena,
Maturoque regunt victas moderamine gentes;

165 pervolat *vulg.* 167 Gradivum *MSS. per appoſitionem.* 174 moveri *vulg.* teneri *MS.* 176 lapſum *MSS. Baſ. marg.* 179 proclinior *malit Heinſ. hic & Ovid. Faſt.* 3, 793. 181 flectis & currus *al.* 183 junctas *al.* victas *ex MSS. Heinſ.*

170 Sumta videtur tota hæc imago ſiderum locum offerentium Theodoſio ex Georg. 1, 32 ſq. Bootæ, qui & Arctophylax, ſidus ad Tropicum Cancri ſ. arctoum eſt, & ſignum Virginis: Orion ad Capricorni Tropicum, auſtralem eundem, in vicinia Tauri.

175 Theodoſius jam cæleſte ſidus, amat adhuc patriam ſuam Hiſpaniam, & vicinum illi Oceanum, quo mergitur occidens: quem progenitorem Theodoſio aſſignat 8, 22. Cf. 12, 33. Poterat illi propter Hiſpaniæ amorem peculiariter aſſignare Capricorni viciniam, ſub quo *Hiſpanas gentes* ponit Manil. 4, 793.

178 Quemcunque locum Zodiaci ſumat ſibi Theodoſius, dum oritur (hoc eſt *ortus primos detegere* ſ. oſtendere) videbit filium ſuum Arcadium, cui Orientalis pars imperii ceſſit; dum occidit, Honorium, cui aſſignatus eſt occidens.

180 *Remoratur* habet ἦθος ſuave: jam jam ad occidentem feſtinans pater, non poteſt ſibi temperare, quo minus reſiſtat paulum, videndi Honorii ſui cauſa.

183 *Maturum* feſtinationem & violenta conſilia excludit, ut Cic. ad Dolabellam 9, 14 *Ita pedetentim & gradatim tum acceſſus a te ad cauſam facti tum receſſus, ut res ipſa maturitatem tibi animadvertendi omnium conceſſu daret.*

Sæcula qui rurſus forment meliore metallo.
Luget avarities Stygiis innexa catenis,
Cumque ſuo demens expellitur ambitus auro.
Non dominantur opes: non corrumpentia ſenſus
Dona valent. emitur ſola virtute poteſtas.
Vnanimi fratres, quorum mare terraque fatis
Debentur, quodcumque manus evaſit avitas,
Quod ſupereſt patri. vobis jam Mulciber arma
Præparat, & Sicula Cyclops incude laborat.
Brontes innumeris exaſperat ægida ſignis:
Altum fulminea criſpare in caſſide conum
Feſtinat Steropes: nectit thoraca Pyracmon;
Igniſluiſque gemit Lipare fumoſa cavernis.

Vobis

185 immerſa *quid. MSS. apud Heinſ. qui conj.* immerſa cavernis.

184 Alluſum ad illud ſæculum aureum &c. Sed quomodo hoc dici ſine injuria in Theodoſii ſæculum potuerit, non dixerim, niſi ſi *rurſus* hic non reformationem notat, ſed continuationem.

189 *Fata* hic ſunt, quæcunque divinitus adſignata ſunt & a providentia Deorum attributa. *Avitæ manus* ad Imperatores præcedentes refertur ſimpliciter, qui propter illam adoptionem ad ſocietatem & ſucceſſionem imperii (de qua vid. Ez. Spanh. ad Julia. Or. 1 p. 46 ſq.) ut una familia conſiderantur. Ita 8, 20 *Ibera domus* eſt Trajani & ſucceſſorum. Quin reſpectus etiam ſanguinis hic locum habet, quod Theodoſius Imp. *originem a Trajano principe trahere* quibusdam creditus eſt, ut Aurelio Victori epit. 48. Et aperte alludit noſter 8, 19: & *laudes avitas* eadem ratione ponit v. 41. conf. 12, 33.

192 Ut Æneæ Veneris rogatu apud Virg. Æn. 8, unde v. 417 & Lipara & Cyclopum accepta nomina. Luxuriarunt in clipeis ingenia poëtarum poſt Homerum Heſiodumque, ut mirer, ita breviter ab hac velut Sirene expedire ſe potuiſſe noſtrum.

194 *Criſpare* audacter poſitum, conum ex ære parare jubis aut pennis criſpis recipiendis aptum: niſi malimus e filamentis metallicis paratam criſtam; ne nova ſint capillamenta ferrea, quæ formari nuper geſtarique cœperunt.

197 Debet nobiles equarias ea tempeſtate habuiſſe Jonia, campeſtris regio & graminoſa. Neptuni opus equum, eumque inde *ἵππιον* vocari ſ. equeſtrem, & præſidem eſſe olim ludorum curulium, qui meminerit, ille hunc locum facilius intelliget. A poëtica autem phantaſia eſt, quod *virides* facit, quod *alga* nutrit: hyperbole illa leviſſimæ celeritatis etiam aliis placuit. Fontem modo indicabimus Iliad. Υ, 227 de equabus e Borea conceptis Ἄκρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν θέον, οὐδὲ κατέκλων. & 229 Ἄκρον ἐπὶ ῥηγμῖνος ἁλὸς πολιοῖο θέεσκον. Et primum rivum Æn. 7, 801 Illa vel intactæ ſegetis per ſumma volaret Gramina, nec teneras curſu læſiſſet ariſtas: Vel mare per medium, fluctu ſuſpenſa tumenti Ferret iter, celeres nec tingeret æquore plantas.

Vobis Ionia virides Neptunus in alga
Nutrit equos, qui ſumma freti per cærula poſſint
Ferre viam, ſegetemque levi percurrere motu,
Neſciat ut ſpumas, nec proterat ungula culmos.
Jam video Babylona rapi, Parthumque coactum
Non ficta trepidare fuga: jam Bactra teneri
Legibus, & famulis Gangen palleſcere ripis,
Gemmatoſque humilem diſpergere Perſida cultus.
Ite per extremum Tanain, pigroſque Triones.
Ite per ardentem Libyam: ſuperate vapores
Solis, & arcanos Nili deprendite fontes.
Herculeum finem, Bacchi tranſcurrite metas.
Veſtri juris erit quidquid complectitur axis.
Vobis rubra dabunt pretioſas æquora conchas,
Indus ebur, ramos Panchaia, vellera Seres.

206 arentem *malit Heinſ. Sed* ardentem *vehementius, h. e. magis Claudianeum.*

202 *Non ficta*, ut alias, quam metuere ſolebant Romani. Multa de illa Bentl. ad Hor. Car. 2, 13. 17.

204 *Diſpergunt gemmatos cultus Parthi*, abjiciunt, ut ſupplicantium habitum ſumant, ſordidati potius, quam gemmati, aurative.

208 *Herculeum finem* ad Occidentem, columnas Herculis, *Bacchi metas* ſ. Liberi patris in Oriente, quas attigiſſe gloriabatur Alexander.

209 Abutuntur *axis* nomine poëtæ. Oportet non lineam cogitare in talibus, ſed fornicem. V. ad 15, 458.

210 *Rubrum* mare eſt etiam ſinus Perſicus margaritis nobilis, & totus meridionalis Oceanus. *Ramos* turiferos quia ſola habet Arabia, ideo Panchaiam poëtarum illi adſcribunt Geographi. *Serum vellera* nondum ſatis noverat illa ætas, quæ ſericum goſſypii inſtar, pecti de arboribus putaret. Juſtiniani demum regno allati in Græciam bombyces veri, hodie etiam Germanorum puellis notiſſimi. *Vellera* dicta a poëtis ob qualemcunque lanæ ſimilitudinem. Quæ ſunt apud antiquiores V. G. Pauſaniam Eliac. 2 extr. de natura ſerici, ab hodierna experientia abhorrentia, ea mercatoriæ vanitati videntur adſcribenda, quorum intereſſet, veram rationem non vulgari.

VIII

CL. CLAUDIANI

DE QUARTO CONSULATU *)

HONORII AUGUSTI

PANEGYRIS

Auſpiciis iterum ſeſe regalibus annus
Induit, & nota fruitur iactantior aula,
Limina nec paſſi circum privata morari
Exſultant reduces Auguſto Conſule faſces.
Cernis ut armorum proceres, legumque potentes,
Patricios ſumunt habitus, & more Gabino
Diſcolor incedit legio, poſitiſque parumper
Bellorum ſignis, ſequitur vexilla Quirini?
Lictori cedunt aquilæ, ridetque togatus
Miles, & in mediis effulget Curia caſtris?
Ipſa Palatino circumvallata Senatu
Jam trabeam Bellona gerit, parmamque removit

Et

3 paſſim *Baſ. marg. Forte fuit* paſſim -- morati.

*) Hunc quartum ConſulatumRelandus ex idoneis monimentis ponit A. V. 1150. A. C. 398 collega Fl. Eutychiano. Hoc porro Carmen principem locum mereri ait Barthius, doctrina, inſtructione, eloquentia incomparabile: & impendit ei Commentarios hiſtoriarum & eruditionis plenos: ſed ita longos, ut poëtam pene obruant.

2 *Induit ſe annus auſpiciis regalibus*, tanquam paludamento & inſigni veſte, *nota aula fruitur*, quia hic jam eſt quartus conſulatus Honorii.

6 De *more Gabino* dictum ad 7, 3. *Diſcolor* quod partim togis albis induti per hanc occaſionem milites, partim cum rubris ſagulis apparent.

8 *Quirinus*, ut *Quirites*, pacis & urbis nomen: *vexilla* etiam in comitiis Romae.

9 Summa alioqui aquilarum & ſignorum veneratio: hodie cedunt lictoribus pacatis.

12 *Trabeam* gerunt, dum Romæ transuehuntur, equites. Hic *Bellona* poni videtur univerſim & confuſim pro militibus, vel equitibus potius. Succollari & geri a militibus imperatores, non novum Romæ, & factum in Claudio ap. Sueto. c. 10, in Othone c. 6, in Vitellio c. 8. Sed hæc per tumultum. Noſter portatur in pompa conſulari, de qua etiam infra v. 567. Huc pulchre aduocatus a Barthio Mamertinus Paneg. 10, 30 ubi de

Et galeam, ſacras humeris vectura curules.
Nec te laurigeras pudeat, Gradive, ſecures
Pacata geſtare manu, Latiaque micantem
Loricam mutare toga, dum ferreus hæret
Currus, & Eridani ludunt per prata jugales.
Haud indigna coli, nec nuper cognita Marti
Vlpia progenies, & quæ diademata mundo
Sparſit, Ibera domus: nec tantæ vilior unda
Promeruit gentis ſeriem. cunabula fovit
Oceanus. terræ dominos, pelagique futuros
Immenſo decuit rerum de principe naſci.
Hinc proceſſit avus: cui, poſt Arctoa frementi

20 tantæ *aſſeruit Heinſ.* tantam *it.* tandem *al. pro* unda *Baſ. marg.* aula.

de Imp. Juliano ita praedicat: *Pene intra ipſas domus Palatinae valvas lecticas conſulares iuſſit inferri: et quum honori eius venerationique cedentes, ſedile illud dignitatis ampliſſimae* (intelligo curulem ſellam lecticæ h. e. feretro lecticæ ſimili compoſitam) *recuſaremus, ſuis nos prope manibus impoſitos — præire coepit pedes &c.* Cf. inſra v. 584 & 17, 278.

14 Vt *Bellonae* nomine modo ſignauit equites; ita *Gradiui* appellationem tribuere videtur militaribus hominibus, forte tribunis, qui in hac pompa Auguſto conſuli ſecures præferrent & operam adeo lictorum darent.

16 Haeret currus Martis ferreus, non puto in incili vel quocunque impedimento, ſed ſtat honoris Honorio habendi cauſa.

17 *Eridani* tanto facilius mentionem facere poëta potuit, quod Mediolani ſuscepiſſe conſulatum videtur Honorius: certe Decembre exeunte, & Kalendis Januarii illum Mediolani fuiſſe, legum ſubſcriptio docet.

19 *Ulpia progenies* Trajani, de qua ad 7, 190 monuimus. Hic ita inſtituit ſe Poëta, ut videatur ipſum Oceanum patrem facere Vlpiæ gentis, quem non modo *cunabula* illius *fouiſſe* dicat, ſed etiam *terræ dominos pelagique futuros*, h. e. Imperatores Romanos, *immenſo rerum de principe* natos dicat, quæ non profecto Traiani deſcriptio eſt, verum ipſius Oceani patris, e quo nata eſſe omnia, non modo Thaletis philoſophia eſt, ſed Orphica etiam. Hymnus quidem illius p. 178 Eſchenb. ita incipit:

Ὠκεανὸν καλέω, πατέρ' ἄφθιτον, αἰὲν ἐόντα,
Ἀθανάτων τε θεῶν γένεσιν, θνητῶν τ' ἀνθρώπων.

Homerus poëtarum ipſe Oceanus Ιλ. Ξ, 201

Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθὺν

celebrat: *Oceanumque patrem rerum* Virg. Go. 4, 82.

24 *Auus* Honorii comes Theodoſius de quo 7, 52. unde totus hic locus hiſtoricam enarrationem poteſt accipere.

Claſſica, Maſſylas annexuit Africa lauros.
Ille, Caledoniis poſuit qui caſtra pruinis,
Qui medios Libyæ ſub caſſide pertulit æſtus,
Terribilis Mauro, debellatorque Britanni
Litoris, ac pariter Boreæ vaſtator & Auſtri.
Quid rigor æternus cæli, quid ſidera proſunt,
Ignotumque fretum? maduerunt Saxone fuſo
Orcades. incaluit Pictorum ſanguine Thule.
Scotorum cumulos flevit glacialis Ierne.
Quid calor obſiſtit forti? per vaſta cucurrit
Aethiopum, cinxitque novis Atlanta maniplis.
Virgineum Tritona bibit, ſparſoſque venenis
Gorgoneis vidit thalamos, & vile virentes
Heſperidum riſit, quos ditat fabula, ramos.
Arx incenſa Jubæ, rabies Mauruſia ferro
Ceſſit, & antiqui penetralia diruta Bocchi.
Sed laudes genitor longe transgreſſus avitas
Subdidit Oceanum ſceptris, & margine cæli

Clauſit

27 medio *Scal. ap. Heinſ.* frigora *Cuj. & al.* litora *al. leg. vid. Heinſ. recte.* 30 ſidera *tuetur Heinſ. poſt. Gron. obſ. 3, 12.* 34 quis *Baſ. & al.* obſiſtat *vel* obſtiterit 37 Gorgoneos *al.*

30 *Sidus & ſidera* eſſe totam cæli temperiem, quam vulgo hodie *climatis* nomine deſignant, ſatis notum eſt. Sic noſter 28, 445.

31 *Saxone fuſo ſi Orcades maduerunt*, oportet ibi fuiſſe iam tum Saxones, ſive colonos malimus, ſive auxiliares Britannorum. De *Pictis* vid. 7, 54 it. 18, 391. *Thule* hic aperte Scotia ſeptentrionalis: *Jernes* nomen jam in Orphicis Argonauticis v. 1179 habetur, nec dubium eſt, inde ductum *Hiberniæ* nomen, & *Irland*. Ceterum Scotorum gentem incolere Hiberniam etiam aliorum traditione conſtat.

36 *Virgineus* Tritonis lacus, quod Minervæ ſacer, quæ *Tritonidis* inde nomen habet: & huius eſt in Argonauticis, ubi Libyæ litora legunt, memoria. Vid. Pind. Pyth. Δ, 35 ſqq. Apollo. 4, 1539 ſq.

37 *Gorgonei thalami* ſunt extra columnas, in flexu occidentali Africæ, & ipſi in Perſei & Argonautarum fabulis nobilitati. *Vile virentes* Heſperides, quia non verum aurum habent, ſed aurei coloris ſunt illa poma, quæ a colore *Aurantia* vocantur. *Vile* reſpicit ad copiam.

39 *Juba & Bocchus* Africanorum Regum nomina, quorum hic ob Jugurtham Romanis traditum, ille ob fidem in Pompeium et Pompeianos nobilis eſt.

41 *Genitor* Honorii Theodoſius Imperator *transgreſſus* eſt laudes aui Imperatoris Honorii ſui patris, Theodoſii Comitis, de quibus adhuc dictum eſt.

42 *Marginem cæli* imaginatur poëta tanquam ſphæræ dimidiatæ

vel

Clauſit opes: quantum diſtant a Tigride Gades,
Inter ſe Tanais quantum Niluſque relinquunt.
Hæc tamen innumeris per ſe quæſita tropæis:
Non generis dono, non ambitione potitus.
Digna legi virtus. ultro ſe purpura ſupplex
Obtulit, & ſolus meruit regnare rogatus.
Nam cum barbaries penitus commota gementem
Irrueret Rhodopen, & miſto turbine gentis
Jam deſerta ſuas in nos transfunderet Arctos,
Danubii totæ vomerent cum prælia ripæ,
Cum Geticis ingens premeretur Myſia plauſtris,
Flavaque Biſtonios operirent agmina campos:
Omnibus afflictis, & vel labentibus ictu,
Vel prope caſuris, unus tot funera contra
Reſtitit, extinxitque faces, agroſque colonis
Reddidit, & leti rapuit de faucibus urbes.
Nulla relicta foret Romani nominis umbra,
Ni pater ille tuus jam jam ruitura ſubiſſet
Pondera, turbatamque ratem, certaque levaſſet
Naufragium commune manu. Velut ordine rupto

Cum

46 potitur *al.* 50 gentis *Heinſ. ex MSS.* gentes *al.* 53 lugens *pro* ingens *coniic. Heinſ.* 54 reperirent *Baſ. & al. ſed* operirent *jam Vic. Vien.* 55 afflatis *MS. quaſi fulmine.* 57 agrisque colonos *MS.*

vel clibani terram, planum orbem tegentis et undique claudentis.

45 *Per ſe* eſt ſua virtute, ſuis laboribus. Latius perſequitur illam electionem a Gratiano factam Pacatus c. 11. Similia, et maiora adeo de Traiano ſuo Plinius Pan. 6, 6, de quo diceret noſter, *ſolus meruit regnare coactus.*

50 *Gentis* ex Heinſianis codicibus retinui merito, pro vulgato *gentes.* Sed quod eſt in Heinſiana annotatione, *Gentis* poſtulare ſenſum, non intelligo. Eſt enim certe Accuſativus pluralis: *Arctos* (ſeptentrio) *jam deſerta*, ob magnam vim virorum emiſſam, *ſuas gentes* ſ. populos in nos transfudit.

53 *Plauſtris*, de quibus pugnarent, in quibus vitam agerent bonam partem, Hamaxobii.

54 *Flava agmina* a capillorum colore, quos ſeptentrionales gentes flavos, rutilos, fulvos, rufos haberent. *Biſtonium* eſſe Thraciæ epitheton, conſtat.

60 Tres ſimilitudines continuat poëta. Theodoſius ſubiit pondera ſ. onus, navis naufragium impedit, velut Phœbus poſt Phaëthontis caſum ordinem rerum reſtituit.

Cum procul inſanæ traherent Phaëthonta quadrigæ,
Sæviretque dies, terramque & ſtagna propinqui
Haurirent radii, ſolito cum murmure torvis
Sol occurrit equis: qui poſtquam rurſus heriles
Agnovere ſonos; rediit meliore magiſtro
Machina concentuſque poli, curruſque recepit
Imperium, flammæque modum. ſic traditus illi,
Servatuſque Oriens. at non pars altera rerum
Tradita, bis poſſeſſa manu, bis parta periclis
Per varium gemini ſcelus erupere tyranni
Tractibus occiduis. hunc ſæva Britannia fudit;
Hunc ſibi Germanus famulum delegerat exſul:
Auſus uterque nefas, domini reſperſus uterque
Inſontis jugulo. novitas audere priori
Suadebat, cautumque dabant exempla ſequentem.
Hic nova moliri præceps: hic quærere tuta
Providus. hic fuſis, collectis viribus ille.
Hic vagus excurrens: hic intra clauſtra reductus.
Diſſimiles; ſed morte pares. evadere neutri
Dedecus, aut miſtis licuit procumbere telis.

Amiſſa

65 corvus *al.* 68 rurſusque *al.* currusque *firmat Heinſ.* 77 tantumque-ſequenti *vulg.* 80 inter *al.*

64 *Dies* hic eſt ignis ille, qui diem luce ſua efficit. Acumen quæſitum e contrario. Dies habet adiunctam notionem rei iucundæ: nunc ſævit.

65 *Solitum murmur* aurigarum agnoſcunt equi: vt in hac urbe ſolent cum fremitu quodam efflare ſonum, *brr* eoque ſiſtere equos inquietos et abitum minantes.

68 *Concentus poli*, cœleſtis illa harmonia muſica, Pythagoreorum ludicrum, dimenſis intervallis et proportionibus planetarum conſtans. Vid. Macrob. ad Somn. Scip. 2, 2 ſq. *Currus* ipſi equi ut in fine Georg. 1 *Neque audit currus habenas.*

69 *Sic traditus illi ſeruatusque Oriens*, ſplendida breuitas, ſervatus quia traditus, ſervari non potuiſſet niſi eſſet traditus.

71 *Poſſeſſa* de occupatione ſermo eſt, ſ. de poſſeſſione parta et acquiſita: ſynonymon eſt *parta*.

73 Maximus tyrannus, Hiſpanus gente, e Britannia erupit cum exercitu contra Theodoſium: Arbogaſtes Francus Eugenium Rhetora ſubornarat. Maximus Andragathii manu Gratianum; Valentinianum per Arbogaſten Eugenius interfecere.

76 *Novitas* h. e. inaudita pene felicitas et ſucceſſus Maximo ſuaſit audaciam: alterum, Eugenium, cautum reddidit exemplum cladis Maximi. Illius audaciam fregit, hujus aſtutiam ſuperavit Theodoſius.

82 *Miſtis telis*, ultro citroque miſſis, reciprocis, verbo, in acie

cadere

Amiſſa ſpecie, raptis inſignibus, ambo
In vultus rediere ſuos, manibuſque revinctis
Oblati gladiis ſubmittunt colla paratis.
Et vitam veniamque rogant. proh damna pudoris!
Qui modo tam denſas nutu movere cohortes,
In quos jam dubius ſeſe libraverat orbis,
Non hoſtes victore cadunt; ſed judice ſontes.
Damnat voce reos, petiit quos Marte tyrannos.
Amborum periere duces. hic ſponte carina
Decidit in fluctus: illum ſuus abſtulit enſis.
Hunc Alpes, hunc pontus, habet. ſolatia cæſis
Fratribus hæc ultor tribuit. necis auctor uterque
Labitur. Auguſtas par victima mitigat umbras.
Has dedit inferias tumulis, juvenumque duorum
Purpureos merito placavit ſanguine Manes.
Illi juſtitiam confirmavere triumphi;

Præ-

90 qui *al. male.* 91 ambo rei *conj. Scal. ſed vid. no.* 98 triumphi *etiam Vienn.* juſtitiæ confirmatore triumpho *ſuſp. Barth.* juſtitia confirmatrice triumphi *conj. Heinſii. ſed nihil mut.*

cadere, quod optabant, quod honorificentius, certe minus turpe erat, neutri contigit: ſic habitura erant pretioſa ἐντάφια, in purpura morientes. Nunc coguntur ante mortem *in vultus ſuos*, in habitum humilem alter vernæ, lixae &c. alter Grammatici, redire.

88 *Libraverat*, mira emphaſi. Cogita molem a funiculo ſuſpenſam & huc illuc fluctuantem, ut in libra, cum nondum conſtitere lances: cogita animal, jam erectum, jam paratum, ſi urgeatur, ad deſiliendum.

90 *Damnat* tanquam *judex* ſummus, Theodoſius, *voce* & decreto ſuo, ut *reos*, quos paullo ante ut *tyrannos* bello perſecutus eſt.

91 *Amborum duces*, qui ſub illorum auſpiciis regebant exercitus, Arbogaſtes Eugenii, Maximi Andragathius, quod e Zoſimo conſtat. De illo 4, 58 ἑαυτὸν ὑπέσχε τῷ ξίφει, τὸν ἑκούσιον θάνατον τῆς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν συλλήψεως προτιμήσας. De hoc 4, 47. αὐτὸς ἑαυτῷ τὴν τιμωρίαν ἐπέθηκεν, καθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν τὸ σῶμα κ. τ. λ.

94 *Fratribus* conſanguineis, Valentiniano, quem Arbogaſtes interfecerat, Zoſim. 4, 54; & Gratiano, quem occiderat Maximus, Zoſim 4, 35.

95 Antiqua opinio a ſenſu, quem quisque habet, vindictæ cupiditatis orta, ſatisfieri manibus eorum, qui injuſte cæſi ſunt, morte auctorum cædis. Plena hiſtoria a Moſe inde, Homero, & Herodoto. Quod *juvenes* vocat Imperatores interfectos, etiam hoc cum hiſtoria convenit: *purpurei* manes regum purpuratorum, vel cruenta morte peremtorum: poſterius ingenio poëtae videtur convenientius.

98 *Illi triumphi* Theodoſii *confirmavere juſtitiam* Dei, eo modo ut ille Phlegyas Aen. 6, 620 per umbras teſtatur *Diſcite juſtitiam &c.*

Præſentes docuere Deos. hinc ſæcula diſcant
Indomitum nihil eſſe pio, tutumve nocenti.
Nuntius ipſe ſui longas incognitus egit
Prævento rumore vias. inopinus utrumque
Perculit, & clauſos montes, ut plana, reliquit.
 Exſtruite immanes ſcopulos, attollite turres,
Cingite vos fluviis, vaſtas opponite ſilvas,
Garganum Alpinis, Apenninumque nivalem
Permiſtis ſociate jugis, & rupibus Æmum
Addite Caucaſiis, involvite Pelion Oſſæ.
Non dabitis murum ſceleri. qui vindicet, ibit.
Omnia ſubſident meliori pervia cauſſæ.
 Nec tamen oblitus civem cedentibus atrox
Partibus infremuit. non inſultare jacenti
Malebat. mitis precibus, pietatis abundans,
Pœnæ parcus erat. paci non intulit iram
Poſt acies. odiis idem, qui terminus armis.
Profuit hoc vincente capi, multoſque ſubactos
Proſpera laturæ commendavere catenæ.
Magnarum largitor opum, largitor honorum;
Pronus & in melius gaudens convertere fata.

Hinc

101 ſuis *Baſ.* ſibi *id. marg.* 107 permitto, permittes, permites, permixtos, pernices, pernicem, pernici *MSS.* Pirenes ſoc. *conj Barth. & Heinſ.* Apenninoque Niphaten *al. conj. Barth.* 109 vindicat *al.* 117 proſpera *etiam Vic.* aſpera *al.* catervæ *Baſ. marg.*

100 *Indomitum*, inſuperabile malum: nihil eſt quod vir pius domare et in ſuam commoditatem vertere non poſſit.

101 Celeritatem Theodoſii deſcribit, qua oppreſſit vtrumque: illud *reliquit* v. 103 per Synecdochen dictum, vt in certamine curſus, et quovis alio adeo, relinquitur, qui ſuperatus eſt.

105 Splendidus locus. Provocat veluti gigantes ad Theomachian ita tyrannos impios, ut munimenta obiiciant Juſtitiæ ultrici: continuare jubet illos Garganum montem Apuliæ & Alpes, intercedente & velut copulante Apennino, jugis ita ſibi permiſtis, ut fines jam non indicari diſcerniue poſſint, nedum vt tranſitus pateat: hæc & his ſimilia molimini, tyranni, tamen tuti non eritis: *ibit* enim per illa clauſtra excitatus & adiutus a Deo, *qui vindicet* veſtra ſcelera.

117 *Catenæ* quosdam commendarunt principi, ipſiusque mouerunt miſericordiam, hoc eſt *ferre proſpera*, i. afferre.

Hinc amor, hinc validum devoto milite robur.
Hinc natis manſura fides. hoc nobilis ortu
Naſceris, æquæva cum majeſtate creatus,
Nullaque privatæ paſſus contagia ſortis.
Omnibus acceptis ultro te regia ſolum
Protulit, & patrio felix adoleſcis in oſtro,
Membraque veſtitu numquam temerata profano
In ſacros cecidere ſinus. Hiſpania patrem
Auriferis eduxit aquis. te gaudet alumno
Boſporus. Heſperio de limite ſurgit origo:
Sed nutrix Aurora tibi. pro pignore tanto
Certatur. geminus te civem vindicat axis.
Herculis, & Bromii ſuſtentat gloria Thebas.
Hæſit Apollineo Delos Latonia partu;
Cretaque ſe jactat tenero reptata Tonanti.
Sed melior Delo, Dictæis clarior oris,
Quæ dedit hoc Numen regio. non litora noſtro

Suffice-

123 commercia *MS. Palm.* 126 violata *Baſ. marg.*
129 limite *Heinſ. ex MS. pro* limine *aliorum.*

121 Ab hac clementia Theodoſii provocata eſt *fides* militum & civium *manſura* etiam *filiis* ipſius: tibi præſertim, Honori, qui patre jam Auguſto *creatus*, æqualem ævo tuo, æque longam atque eſt ætas tua, majeſtatem habes.

123 *Contagia* nihil, puto, hic ſordidum aut foedum, atque peſtilens adeo ſignificat; ſed negat poëta ſimpliciter, priuati ſanguinis quidquam hunc porphyrogennetum habere: præfert illum Arcadio, ſed ſine verbi injuria, qualis mox eſt in *veſtitu profano* quo negantur *temerata membra.*

124 Solum te, Honori, regia protulit, ſolus in regia natus es, *omnibus* auguſtæ dignitatis majeſtatisque inſignibus, *ultro* tribuente Deo, jam *acceptis* a patre tuo. Sic certe explicari poſſe videntur verba *omnibus acceptis ultro*: fateor tamen, me optare, aliquid excogitari vel inveniri melius.

127 *Sacri ſinus* ſunt gremia auguſtorum parentum, & ſinus purpurei per quos puer repſit. *Sacra* a Conſtantini ævo & *ſacrata* & *divina* fiunt omnia, quæ principes contingunt, ut quæ Midas, aurea.

127 *Hiſpania* vid. ad v. 19. *Auriferas* Tagi *aquas* nemo ignorat.

130 *Auroram* vocat Orientale imperium etiam 5, 100.

132 *Bromii* h. e. Bacchi mater Semele Cadmi filia, conditoris Thebarum.

133 *Hæſit*, firmata & ſtabilita ſuis radicibus, vaga ante & fluctuans inſula Deli, in gratiam partus Latonæ. Hoc argumentum Hymni Callimachei in Delum.

136 *Litora anguſta* quibus incluſa Delos eſt, Cynthus, Deli mons, hac ipſa aſperitate nobilis, nomen dedit Apollini ac Dianae.

Sufficerent anguſta Deo. nec inhoſpita Cynthi
Saxa tuos artus duro læſere cubili.
Acclinis genitrix auro, circumflua gemmis,
In Tyrios enixa toros. ululata verendis
Aula puerperiis. quæ tunc documenta futuri?
Quæ voces avium? quanti per inane volatus?
Quis vatum diſcurſus erat? tibi corniger Ammon,
Et dudum taciti rupere ſilentia Delphi.
Te Perſæ cecinere Magi. te ſenſit Etruſcus
Augur, & inſpectis Babylonius horruit aſtris.
Chaldæi ſtupuere ſenes, Cumanaque rurſus
Intonuit rupes, rabidæ delubra Sibyllæ.
Nec te progenitum Cybeleius ære ſonoro

Luſtra-

138 læſura *MSS. ap. Heinſ. belle.*

139 Comparat partum Honorii cum miſeria Latonæ, quæ humeris adnixa palmæ geminos ſuos edidit, Call. H. in Del. 208 *ἀπὸ δ' ἐκλίθη ἔμπαλιν ὤμοις Φοίνικος ποτὶ πρέμνον.* *Circumflua* pulchre illuſtravit Claverius ex numo Eudociæ Arcadii: & ſunt tales publicati poſtea plures a Cangio in famil. Byzant. præſertim Gallæ Placidiæ p. 65 & Liciniæ Eudoxiæ p. 67.

140 *Ululata* ad gemitus & clamores puerperæ referam. Nam quod de miniſtrantium muliercularum affectatis cerimoniæ cauſa clamoribus dicit Barthius, non ille quidem probauit: neque, ſi ſatis attendi, obſeruatum quidquam Bartholino. Quod apud Tertull. de anima c. 39 *in partu Lucinæ & Dianæ eiulatur*, ipſum quoque de puerpera poteſt ſola intelligi. Sed nec illud omittendum, medium verbum eſſe vlulare, quod monuit jam Serv. ad Aen. 4, 168, contulitque Luca. 6, 261 *Laetis ululare triumphis.* Poteſt itaque etiam gratulantium ſtrepitus intelligi. Quæ ſequuntur de auguriis, præſertim de oraculis, ea licentioſius, quam probabilius a poëta ficta puto, cujus vel vitium vel ingenium eſt, non poſſe deſinere. *Ammon* obſoletus tum erat, *Delphi* jam Plutarchi ætate conticuerant.

146 *Babylonius horruit*, cum videret ab aſtris portendi regem qui totum orbem ſibi ſubiiceret, quod ſine concuſſione patriæ ſuæ fieri non poſſe exiſtimaret.

148 *Cumana rupes*, ut Aen. 6, 42 *Exciſum Euboicæ latus ingens rupis in antrum.*

149 Comparat Honorii partum cum Jovis incunabulis, cujus vagitus pueriles in antro Dictaeo Cretæ, occultarunt, ne Saturnus devorator liberorum ſuorum exaudiret, ſua tumultuoſa in armis ſaltatione Curetes ſ. Corybantes. Ponamus verba Callimachi H. in Jovem 52, *Οὖλα δὲ Κούρητές γε περὶ πρύλιν ὠρχήσαντο, Τεύχεα πεπλήγοντες, ἵνα Κρόνος οὔασιν ἠχὴν Ἀσπίδος εἰσαΐοι, καὶ μή σεο κουρίζοντος.* Dedit, ut ſolet, de Corybantibus omnia ad h. l. vir ſummus Spanhemius. *Cybeleios* dictos meminerimus, ob id ipſum, quod Cybelen, Rheam, matrem Jovis & Deorum aliorum comitarentur. Honorio pro furioſis Corybantibus adeſt naſcenti armatus exercitus.

Luſtravit Corybas. exercitus undique fulgens
Adſtitit. ambitus ſignis auguſtior infans
Sentit adorantes galeas, redditque ferocem
Vagitum lituis. vitam tibi contulit idem
Imperiumque dies. inter cunabula Conſul
Proveheris. ſignas poſito modo nomine faſtus;
Donaturque tibi, qui te produxerat, annus.
Ipſa Quirinali parvum te cinxit amictu
Mater, & ad primas docuit reptare curules.
Vberibus ſanctis, immortalique Dearum
Creſcis adoratus gremio. tibi ſæpe Diana
Mænalios arcus venatriceſque pharetras

Suſ-

151 ambitur-ſenſit *al.* 155 ſignans *al.* faſtos *al.* faſtus *probavit Heinſ.* 159 Deorum *al.*

152 In *feroci vagitu* illud ingenium ludibundum Alexandrini poëtae agnoſcas.

154 *Inter cunabula.* Qui hunc locum totum præſertim v. 156 attente legerit, non poteſt aliter putare quam intra primum ætatis annum Conſulem pronunciatum ſcriptumque in faſtis Honorium. Ex eo quidem nihil colligas, quod Poeta teſte *ſignabat faſtos & annum* hic puer *poſito* h. e. impoſito vix ſibi *nomine*. Neſcio an exſtet memoria, quando nomen acceperit, quando baptizatus ſit, utrum in baptiſmo demum, an antiquo die luſtrico, nono, nomine Honorii auctus ſit? Magnam quidem dubitandi cauſam præbet illud, quod Socrates H. E. 5, 6 auctor eſt, ipſum patrem Theodoſium, a majoribus inde (ἄνωθεν ἐκ προγόνων) Chriſtianum, jam Imperatorem quadragenario majorem (quod colligas ex 5, 26.) in periculo mortis conſtitutum, Theſſalonicæ ab Aſcholio epiſcopo baptizatum eſſe. *Poſitum modo nomen* ergo nihil definit, & poſſemus facile intelligere Poëtam de tertio anno pueri Auguſti, Chriſti 386, quo illum cum Evodio Conſulem faciunt faſti & inſcriptiones omnes apud Relandum, & in Gothofredi Chron. Cod. Theod. ut eſt a Rittero auctum. Sed quid faciemus de hoc verſu, *Donaturque tibi, qui te produxerat annus?* Hic profecto non poteſt intelligi alius, quam quo natus eſt: jam vero natus eſt Honorius non ſe Coſ. & Evodio, ſed V. Idus Sept. Richomere & Clearcho Coſſ. Chriſti 384, quod diſerte docent Socrates H. E. 5, 12, Idacius & Marcellinus in Chronicis, ceteri. Hinc falſi ſunt, an hic poëtae licentia abuſus eſt Claudianus? Hoc videtur probabilius, h. e. ad credendum minus difficile in poëta, qui miracula captat & ἀπροσδόκητα, qualia ſunt etiam, quæ ſtatim de nutricatu Dearum fingit.

159 Quod *ſanctis uberibus* creviſſe dicit Honorium, lactatum etiam ab Junone vel Cerere indicat.

Suſpendit, puerile decus. tu ſæpe Minervæ
Luſiſti clipeo, fulvamque impune pererrans
Aegida, tractaſti blandos interritus angues.
Sæpe tuas etiam jam tum gaudente marito
Velavit Regina comas, feſtinaque voti
Præſumtum diadema dedit. tum lævibus ulnis
Suſtulit, & magno porrexit ad oſcula patri.
Nec dilatus honos. mutatus principe Cæſar
Protinus æquaris fratri: nec certius umquam
Hortati Superi. nullis præſentior æther
Affuit ominibus. tenebris involverat atra
Lumen hiems, denſoſque Notus collegerat imbres.
Sed mox, cum ſolita miles te voce levaſſet,
Nubila diſſolvit Phœbus, pariterque dabantur
Sceptra tibi mundoque dies. caligine liber

Boſ-

165 jam 'nunc *MS.* 167 lenibus *al.* 170 æquari & *mox* Hortari *MSS. ap. Heinſ. quod illi concinnum videtur.* 172 atris *al.* atra *Heinſ. ex MSS.* aſtra, aſtri, aſtris, auſtri *al.*

162 *Suſpendit*, luſus cauſa, ab humeris pueri.

163 *Impune*, ſine noxa, obrigeſcunt alias, qui caput Meduſæ, quod in Aegide gerit Minerva, intuentur.

167 *Præſumtum diadema*, ſumtum ante legitimam & conſuetam ætatem.

169 His quaſi gradibus aſcendit Honorius, *Nobilis Puer*, *Princeps Juventutis*, *Nobiliſſimus Cæſar*: denique *Auguſtus*. *Nobilis Puer*, N. P. in faſtis, alia in numis frequentia.

170 *Aequaris fratri*, Arcadio omnibus his titulis: *nec certius ſunt hortati*, clarioribus ſignis, auguriis, ominibus voluntatem ſuam & fata oſtenderunt, *ſuperi*. Servat poëta formulas loquendi (vix enim aliud ſunt) paganorum apud Chriſtianos Imperatores, ut noſtri librorum noſtrorum apud Imperatores gentiles.

174 *Levaſſet* poteſt hic intelligi de ſublatis militum clamoribus, quia additur *ſolita voce*. Sed vix dubium eſt, quin formula certe orta ſit ex levatione proprie dicta in tribunal, quod Romanum eſt, vel in clipeum adeo, quem Gallicæ gentis morem ſervarunt milites, qui Julianum in Gallia fecere Auguſtum. Zoſim. 3, 9 *ἐπί τινος ἀσπίδος μετέωρον ἄραντες, ἀνεῖπον σεβαστὸν αὐτοκράτορα.* plane ut Ammianus 20, 4 *Impoſitus ſcuto pedeſtri & ſublatius eminens nullo ſilente Auguſtus renunciatus.* Plura hic Lindebr. & Valeſius. Eſt etiam C. G. Schwarzii de antiquo ritu elevandi principes inaugurandos diſſertatio, Altorfii 1730 habita, qui putat p. 15, quod de ſimili ritu in Valentiniani I. inauguratione adhibito memorat Nicephorus, illud ornandi modo cauſa ab illo affictum eſſe.

Boſporus adverſam patitur Chalcedona cerni.
Nec tantum vicina nitent: ſed tota repulſis
Nubibus exuitur Thrace. Pangæa renident,
Inſuetoſque palus radios Mæotia vibrat.
Non Boreas nimbos, non Sol ardentior egit.
Imperii lux illa fuit. præſagus obibat
Cuncta nitor: riſitque tuo Natura ſereno.
Viſa etiam medio populis mirantibus audax
Stella die, dubitanda nihil, nec crine retuſo
Languida, ſed quantus numeratur nocte Bootes.
Emicuitque plagis alieni temporis hoſpes
Ignis, & agnoſci potuit, cum Luna lateret.
Sive parens Auguſta fuit, ſeu forte reluxit
Divi ſidus avi, ſeu te properantibus aſtris
Cernere Sol patiens cœlum commune remiſit.
Apparet quid ſigna ferant. ventura poteſtas
Claruit Aſcanio, ſubita cum luce comarum

180 Mæotia *probat hic & alias Heinſ. pro* Mæotica. *Cf. Burm. ad Virg. Ge.* 3, 349. 188 luceret *Baſ. marg.* 190 *Sic reſtituit ex MSS. Heinſ. Varie fluctuabat lectio:* Divus auus ſeu te claris, &c. *pro* claris *eſt* clarus, rata, natum, jamjam, cœlo, nitidis, puero, cunctis.

177 Conſtantinopolis & Chalcedon Boſporo interjecto ſeparantur. Cælo ſereno & vaporibus e mari ſurgentibus non turbato, poſſunt utriusque urbis incolae alteram videre.

179 *Pangaei* montis mentio ſolemnis eſt poëtis in deſcribenda Thracia.

185 *Audax* erat ſtella, quae die, tempore non ſuo ſe auderet oſtendere: eadem *dubitanda nihil* erat, ut in illo, *qui videt aut vidiſſe putat per nubila Lunam.* Vtrum hoc ſimpliciter fictum ſit, & eſt ſane valde audax poëta Claudianus; an meteoron quoddam ſimile ſtellæ viderit aliquis, aut viſum aliis crediderit, parum refert.

189 *Parens Auguſta,* Aelia Flaccilla, mortua cum vix anniculus eſſe Honorius. De avi apotheoſi nihil conſtat; itaque etiam hoc merum poëtæ commentum eſt. Conſ. 7, 163.

190 Ludicra & Alexandrina fictio. Aſtra cupiunt mox videre Honorium: itaque ſol indulgens illis, certe uni illorum, permittit proſpicere, & *commune remittit* h. e. permittit commune ſecum ſtellæ eſſe, quod ex lege naturae interdiu ipſi eſt proprium.

193 *Aſcanio claruit* h. e. clare ſe prævidendam oſtendit. Fabula eſt Aen. 2, 682 *Ecce Jovis ſummo de vertice viſus Juli Fundere lumen apex, tractuque innoxia molli Lambere flamma comas &c.* Reſpexit, Servio judice, Virgilius ad fabulam de Servio Tullio, quæ eſt Liv. 2, 39. *Apex & Vertex* videntur hic *συνωνύμως* poni pro Phrygia illa tiara ſ. pileo.

Innocuus flagraret apex, Phrygioque volutus
Vertice, fatalis redimiret tempora candor.
At tua cœleſtes illuſtrant omina flammæ.
  Talis ab Idæis primævus Jupiter antris
Poſſeſſi ſtetit arce poli, famuloſque recepit
Natura tradente Deos. lanugine nondum
Vernabant vultus, nec adhuc per colla fluebant
Moturæ convexa comæ. tum ſcindere nubes
Diſcebat, fulmenque rudi torquere lacerto.
Lætior augurio genitor, natiſque ſuperbus
Jam paribus, duplici fultus conſorte redibat,
Splendebatque pio complexus pignora curru.
Haud aliter ſummo gemini cum patre Lacones
Progenies Ledæa ſedent: in utroque relucent
Frater, utroque ſoror. ſimili chlamys effluit auro.

Stel-

194 fluidoque *MSS.* 201 jubæ *MSS. ap. Heinſ. ut* Martial. 1, 88. Gr. χαίτῃ. *ſ.* cum *pro* tum *melius*, *ut præcedat comma.* 203 auguriis *MS.* augurii *conj. Heinſ.* 207 relucet *al.* 208 ſimilis *vulg.* ſimili aura *conj. Barth.*

196 *Omina tua*, fata, & fortunæ tibi divinitus oſtenſæ.

197 *Primævus Jupiter*, in primo ævo, *creſcens* ut in numis vocatur.

199 *Natura tradente* idem ſignificat poëta noſter, quod Callimachus, cum negat Jovi ſorte eveniſſe cælum, ſed ob præſtantiam naturæ ſuæ & factorum. Οὔ σε, inquit v. 66, θεῶν ἑσσῆνα πάλοι θέσαν, ἔργα δὲ χειρῶν Σή τε βίη, τό, τε Κάρτος κ. τ. λ.

201 *Moturæ convexa.* Exprimit illum Homericum Jovem, e quo ſuum expreſſit Phidias, Ιλ. Α, 529 Αμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπεῤῥώσαντο ἄνακτος Κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο· μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὄλυμπον. Sic Ovidianus Met. 1, 179 *Terrificam capitis concuſſit terque quaterque Cæſariem, cum qua terram, mare, ſidera, movit.*

204 *Redibat*, credo a publica cerimonia, & imagine quadam comitiorum populi.

205 *Pio curru* quo pietatem in filios communicando cum illis honore aperiebat Theodoſius.

206 Deſidero locum vel occaſionem, ubi Dioſcuri cum Jove patre eodem curru vecti, vel eidem aſſediſſe menſæ, narrentur. Forte de illis Samothraciis Dioſcuris, Caſtore & Polluce antiquioribus, tale quid legerat, viderat Claudianus. Vid. de illis Hemſterh. ad Lucia. Dial. Deor. 26 vbi etiam de indiſcreta Caſtoris & Pollucis ſimilitudine, in qua falli ſe dicit Apollo, doceturque a Mercurio notam qua diſcernere illos poſſit.

208 Sunt inter ſe ſimiles Caſtor & Pollux, ſunt ſimiles Helenæ ſorori ſuæ, veſtitu etiam indiſcreto utuntur. *Effluit* reſpicit ad formam chlamydis apertam patulamque una tantum junctam fibula ut fluere poſſit libere.

Stellati pariter crines. juvat ipſe Tonantem
Error, & ambiguæ placet ignorantia matri.
Eurotas proprios diſcernere neſcit alumnos.
Vt domus excepit reduces, ibi talia tecum
Pro rerum ſtabili fertur ditione locutus.
„Si tibi Parthorum ſolium fortuna dediſſet,
Care puer, terriſque procul venerandus Eois
Barbarus Arſacio conſurgeret ore tiaras:
Sufficeret ſublime genus, luxuque fluentem
Deſide nobilitas poſſet te ſola tueri.
Altera Romanæ longe rectoribus aulæ
Conditio. virtute decet, non ſanguine niti:
Major & utilior fato conjuncta potenti,
Vile latens virtus. quid enim ſubmerſa tenebris
Proderit obſcuro? veluti ſine remige puppis.
Vel lyra, quæ reticet; vel, qui non tenditur, arcus.
Hanc tamen haud quiſquam, qui non agnoverit ante
Semet, & incertos animi pacaverit æſtus,
Inveniet. longis illuc ambagibus itur.

214 natura *MSS. etiam Cuj.* h. e. *naſcendi conditio.* tuliſſet *Baſ. marg.* 216 Aſſyrio *MSS.* 221 ulterior *al.* facto *al.* 223 obſcuris *Cuj.* 226 placaverit *al. & habent fere paria jura* pacare & placare *etiam alias.* inceſtos *Vien. marg. Baſ. marg. & al.*

209 *Stellati crines*, ſtella ad frontem, vel apici pilei appoſita comparet in picturis antiquis.

210 *Ambigua* eſt mater Dioſcurorum Leda h. e. ambigit, incerta eſt, uter Pollux ſit, uter Caſtor. *Eurotas* fluvius, ad cujus ripas cum alia Laconum adoleſcentia ſolebant exerceri.

213 *Pro rerum ſtabili ditione*, ut firmum, ſtabile, verumque adeo imperium, puero pareret: & eſt ſane hoc vere *δῶρον βασιλικὸν* ſ. *εἰκὼν βασιλικὴ*, quam hic Theodoſio tribuit Poëta. *Teſtamentum politicum* ſæculi more dicas.

216 *Conſurgeret* ad *ὀρθὴν τιάραν* reſpicit ſ. erectam, regum propriam: *κεκλιμένην*, inclinatam, gerebant etiam duces ſ. ſatrapae. Omnia dat Briſſo. de regio Perſar. principatu 1, 46.

221 *Virtutem fato* eximunt Stoici, & ipſum ſolum ſapientem eius faciunt auctorem: *fati* autem pars eſt, *fatumque* adeo eſt fortuna, regia, humilis. Ut vero gratior eſt pulchro veniens in corpore virtus, ita *virtus fato potenti*, fortunæ regiæ *conjuncta major* eſt ob id ipſum, quia *utilior*: contra *vile* quiddam & contemtibile *virtus latens*: *paullum ſepultæ diſtat inertiæ celata virtus* Hor. Car. 4, 9. 29. *Fatum* ita ponit etiam mox v. 273.

Diſce orbi, quod quiſque ſibi. Cum conderet artus
Noſtros, ætheriis miſcens terrena Prometheus,
Sinceram patrio mentem furatus Olympo
Continuit clauſtris, indignantemque revinxit.
Et, cum non aliter poſſent mortalia fingi,
Adjunxit geminas. illæ cum corpore lapſæ
Intereunt: hæc ſola manet, buſtoque ſuperſtes
Evolat. hanc alta capitis fundavit in arce
Mandatricem operum, proſpecturamque labori.
Illas inferius collo, præceptaque ſummæ
Paſſuras dominæ digna ſtatione locavit.
Quippe opifex veritus confundere ſacra profanis,
Diſtribuit partes animæ, ſedeſque removit.
Iram ſanguinei regio ſub pectore cordis
Protegit imbutam flammis, avidamque nocendi,

Præ-

228 orbis *male vulg. unde conjecturæ variæ*, Diſcordis, Diſce orbes q. quinque. orbi *ex MSS. Gron. Heinſ.* 230 patri *al.* 232 flecti *pro* fingi *Baſ. marg.* 236 proſpectricemque *al.* ſpectatricemque laborum *al.* 239 committere *MS.* 242 imbuſtam *MS. unde* ambuſtam *conj. Heinſ.*

228 *Quod quiſque* privatus *ſibi* ſolet diſcere, hoc tu, puer, *diſce orbi* univerſo profuturum olim.

231 Reſpicitur ad Platonicum commentum de animis in corpus tanquam in carcerem detruſis.

233 *Geminas* non quidem proprie *mentes*, quod ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, de communi nomine, repetendum erat, ſed cognata appellatione *animas* adjunxit figmento ſuo, homini, figulus noſter Prometheus. Tres igitur animas habemus: τὸ ἡγεμονικὸν ducatum quaſi mentis in capite, in præcordiis τὸ θυμικὸν impetus vehementiores, quales ſunt iræ: cupiditates ceteras, τὸ ἐπιθυμητικὸν in ventre inferiore. Sed ponemus etiam verba Ciceronis Tuſ. 1. 10 *Plato triplicem finxit animam, cujus principatum id eſt rationem in capite, ſicut in arce poſuit: & duas partes ei parere voluit, iram & cupiditatem, quas locis diſcluſit; iram in pectore, cupiditatem ſubter præcordia locavit.* Fons eſt Plato de rep. 9 p. 506. in primis vero in Timæo p. 542, G. Nos brevitatis cauſa hic modo utemur Alcinoi Iſagoge.

234 *Hæc ſola manet.* Alcinous c. 23 ψυχὴν παραλαμβάνοντες ἀνθρωπίνην ἀθάνατον οὖσαν παρὰ τοῦ πρώτου θεοῦ, οἱ τὰ θνητὰ δημιουργοῦντες θεοί, δύο αὐτῇ προσέθεσαν μέρη θνητὰ κ. τ. λ. Dii illi ſecundarii, quibus mortalia creanda commiſit primus & ſummus Deus, partes illas duas poſteriores mortales, primae immortali adiecerunt. Plura & hic habet & c. 17.

242 *Imbutam flammis* metaphora commoda dicit *iram*. Concipitur hic ignis ut fluidum ſubtiliſſimum quod ut humor ſpongiam, ita ipſum illam partem animæ iraſcentem permeet, impleatque. Cf. ad v. 389.

Præcipitemque ſui. rabie ſuccenſa tumeſcit,
Contrahitur ſtupefacta metu. Cumque omnia ſecum
Duceret, & requiem membris veſana negaret;
Invenit pulmonis opem, madidumque furenti
Præbuit, ut tumidæ ruerent in mollia fibræ.
At ſibi cuncta petens, nil collatura cupido
In jecur, & tractus imos compulſa receſſit.
Quæ velut immanes reſerat dum bellua rictus,
Expleri paſcique nequit: nunc verbere curas
Torquet avaritiæ, ſtimulis nunc flagrat amorum,
Nunc gaudet, nunc mæſta dolet, ſatiataque rurſus
Exoritur, cæſaque redit pollentius Hydra.
Hos igitur ſi quis potuit ſedare tumultus,
Inconcuſſa dabit puræ ſacraria menti.
Tu licet extremos late dominere per Indos,
Te Medus, te mollis Arabs, te Seres adorent:
Si metuis, ſi prava cupis, ſi duceris iræ
Servitii patiere jugum: tolerabis iniquas
Interius leges. tunc omnia jure tenebis,
Cum poteris rex eſſe tui. proclivior uſus

244 ſtupefacta *primæ editt. Baſ. marg.* & *MSS.* tumefacta, labef. tremef. *al.* 245 verteret *MS.* 246 fluenti *vulg.* 250 *Heinſ. conj. ex MS.* Ac velut immanis reſeratum bellua rictum Expl. p. velit. 255 poterit *al.* 259 parua *al.* V. N. 260 ſi vitii *MS.* 261 imperii *MS.*

246 Alcinous: Τὸν πνεύμονα ἐμηχανήσαντο τῆς καρδίας χάριν μαλακόν τε καὶ ἄναιμον, σηραγγώδη τε καὶ σπόγγῳ παραπλήσιον ὅπως ἔχῃ μάλαγμα πηδῶσα ἡ καρδία κατὰ τὴν ζέσιν τοῦ θυμοῦ.

250 *Immanes rictus* hujus belluæ, quam τοῦ ἐπιθυμητικοῦ nomine comprehendit, graphice deſcribit Plato l. c. ſ. de Rep. 9 ad finem: Verbo hæc tertia pars eſt ex pluribus diverſis, avidiſſimis omnibus, animalibus compoſita, quæ & ſe mutuo lacerant, & reliquas animæ partes, niſi caveat mens immortalis, τὸ ἡγεμονικόν, conſumunt.

258 *Mollis Arabs* ſolemni pene epitheto. Vid. Brouck. ad Tib. 2, 2. 4.

259 *Prava cupere* ſine dubio ſervile eſt, & minime regium. Sed ideo non auſim cum Heinſio alteram lectionem primarum editionum & quæ has excepere, quæque placuit ipſi Scaligero, *parva*, inſulſam appellare. Illud jam ſeverius & ϛωϊκότερον philoſophanti humile & indignum eſt *parva* cupere: *parva* autem ſunt præter virtutem omnia; præter hanc nihil admiratur, nihil magnum, nihil vehementer expetendum, judicat ſapiens.

In pejora datur, ſuadetque licentia luxum,
Illecebriſque effrena favet. tum vivere caſte
Aſperius, cum promta Venus. tum durius iræ
Conſulitur, cum pœna patet. ſed comprime motus:
Nec tibi quid liceat, ſed quid feciſſe decebit,
Occurrat, mentemque domet reſpectus honeſti.
Hoc te præterea crebro ſermone monebo,
Vt te totius medio telluris in orbe
Vivere cognoſcas, cunctis tua gentibus eſſe
Facta palam; nec poſſe dari regalibus uſquam
Secretum vitiis. nam lux altiſſima fati
Occultum nihil eſſe ſinit, latebraſque per omnes
Intrat, & abſtruſos explorat fama receſſus.
Sis pius inprimis. nam cum vincamur in omni
Munere, ſola Deos æquat clementia nobis.
Neu dubie ſuſpectus agas: neu falſus amicis,
Rumorumve avidus. qui talia curat, inanes
Horrebit ſtrepitus nulla non anxius hora.
Non ſic excubiæ, non circumſtantia pila,

Quam

266 conſulimus *al.* 270 ore *ex MSS. et exemplis aliorum Heinſ. Revocavi tamen vulg.* orbe. 275 obſtruſos & implorat *al.* obtruſos *cum Vic. & Vien. Baſ. & hic marg.* abſtr.

267 Ne quem turbet diverſa conſtructio, *liceat*, *decebit*. Optimos quosque ita locutos, docet Voſſ. de conſtruct. c. 62.

268 *Mentem* poſuit hic ut Græcum μῆνις vel μένος adeo, ut potius impetum vehementem notet, quam rationem: ut *cæcam*, *furiatam*, *inſanam*, paſſim poetæ.

269 *Crebro ſermone*, quem tibi crebro, frequenterque velim recurrere & in mentem venire.

270 In *ore* hominum verſari, h. e. in conſpectu, & in ſermone, probum eſt, & hoc oſtendit Heinſius: ſed in *medio ore telluris* quid ſit, non intelligebam. Itaque malui *in orbe*.

273 *Lux fati*, h. e. fortunæ & conditionis tuæ ſplendor, ut v. 221.

276 *Sis pius*, ut *pius Aeneas*, ut in titulis Imperatorum P. F. A. ante *Felix* & *Auguſtus* ponitur Pius, h. e. amans ſuorum civium, quos inter ſe & cum principibus jungit pietas. In titulis Imperatorum *Noſtra Pietas*, ut *Serenitas*, *Tranquillitas*, *Manſuetudo*. *Clementiæ* maximam vim in ignoſcendo eſſe, docent libri Senecæ.

278 *Suſpectus* active, qui ſuſpicit, h. e. ſuſpicatur male de omnibus, vt *cautus*, *conſideratus*, *circumſpectus* &c. Sic ipſe Horatius Car. 1, 17. 25 *Nec metuas protervum Suſpecta Cyrum.*

Quam tutatur amor. non extorquebis amari.
Hoc alterna fides, hoc ſimplex gratia donat.
Nonne vides, operum quî ſe pulcerrimus ipſe
Mundus amore liget, nec vi connexa per ævum
Conſpirent elementa ſibi? quî limite Phœbus
Contentus medio, contentus litore pontus?
Et qui perpetuo terras ambitque vehitque,
Nec premat incumbens, oneri nec ceſſerit aër?
Qui terret, plus ipſe timet. ſors iſta tyrannis
Convenit. invideant claris, forteſque trucident,
Muniti gladiis vivant ſeptique venenis,
Ancipites habeant artes, trepidique minentur.
Tu civem, patremque geras. tu conſule cunctis,

284 qui -- ipſe *editt. primae.* quo -- ille *Heinſ. qui* & 286 quod *pro* qui *priorum poſuit. In Baſ. bis expreſſum* qui: *marg.* quod. 293 artes *Vic.* & *Vien.* arces *al.* & *Heinſ.* arcus *conj. Barth.*

284 Mundum eſſe omnium *pulcherrimum*, antiquum philoſophema. Ipſe primus Thales apud Diog. Laert. 1, 35 *Κάλλιςον ὁ κόσμος· ποίημα γὰρ Θεῦ.* Ratio pulchra: ſed & illa vera apud Plut. Conviv. VII Sapp. p. 153, C *πᾶν γὰρ τὸ κατὰ τάξιν τῦτυ μέρος ἐςίν.* Porro antiquiſſima etiam illa de Amore ſententia. Ponam modo duo verſiculos Orphicos, alterum ex Hymno Veneris p. 150 *Πάντα γὰρ ἐκ σέθεν ἐςὶν, ἐπεζεύξαο δὲ κόσμον* *Omnia nam ex te, tu invexiſti ſedera mundi*: alterum ex Hymno Amoris p. 154 ubi poſt commemoratas partes mundi omnes, *Μῦνος γὰρ τύτων πάντων οἴηκα κρατύνεις* *Nam cunctorum horum ſolus moderari guberna.* Sic Scaliger reddidit, pro gubernacula.

* Ceterum, qui vix unquam ab Heinſiana lectione diſcedere ſoleam, ſive quod ſimpliciter meliorem putem, ſive quod in dubio illum ſequi, videatur tutius: hic putavi reſtituendam præcedentium lectionem a primis derivatam editionibus, qui non videtur ſatis attendiſſe ad vim *τῆς qui* vel *quei*, neque cogitaſſe, argumentationi poëtæ aptius eſſe *ipſe*.

286 *Limitem medium* intelligere pronum eſt viam mediam, quam fruſtra Phaëthonti ſuo commendat Phœbus apud Ovid. Met. 2, 137. Poſſis etiam Philolai dogma hic ſuſpicari, de quo ad 1, 1 & 3, 11: & favet ratio reliquorum elementorum.

288 Et *qui* hoc eſt, quomodo is, *qui terras ambit aër, nec premat* illas ultra modum, nec *ceſſerit* illis. Nempe vox *qui* duplicem velut perſonam ſuſtinet, ſemel repetit illud interrogativum quei, quomodo? deinde relativum eſt aëris. Eſt illud multo, quam quis ſuſpicetur, frequentius, ut una vox duplicem velut functionem ſuſtineat. Hoc ſane loco, ne quidem valde neceſſaria eſt illa obſervatio, cum poſſit illud *qui* vel quomodo ex v. 286 huc repeti. Conf. 18, 411.

293 *Ancipites artes*, quæ facile in ipſos converti poſſunt, vt arma, venena, proditiones, quidquid excogitari poteſt ad nocendum aliis, illud converti in auctorem poteſt.

Non tibi. nec tua te moveant, ſed publica vota.
In commune jubes ſi quid, cenſeſve tenendum,
Primus juſſa ſubi. tunc obſervantior æqui
Fit populus, nec ferre negat, cum viderit ipſum
Auctorem parere ſibi. componitur orbis
Regis ad exemplum. nec ſic inflectere ſenſus
Humanos edicta valent, vt vita regentis.
Mobile mutatur ſemper cum principe vulgus.
His tamen effectis, neu faſtidire minores,
Neu pete præſcriptos homini tranſcendere fines.
Inquinat egregios adjuncta ſuperbia mores.
Non tibi tradidimus dociles ſervire Sabæos;
Armeniæ dominum non te præfecimus oræ:
Non damus Aſſyriam, tenuit quam femina, gentem.
Romani, qui cuncta diu rexere, regendi:
Qui nec Tarquinii faſtus, nec jura tulere
Cæſaris. Annales veterum delicta loquentur.
Hærebunt maculæ. quis non per ſæcula damnet
Cæſareæ portenta domus? quem dira Neronis
Funera, quem rupes Caprearum tetra latebit
Inceſto poſſeſſa ſeni? victura feretur
Gloria Trajani; non tam quod Tigride victo,

Noſtra

296 tuendum *al.* 298 vetat *al.* 304 transcurrere *MS.*

poteſt. Quod *ancipites arces* putat eſſe præcipites Heinſius hic, & Ovid. Met. 12, 337 *anceps acumen montis* præceps, in eo falſum eſſe magnum virum arbitror. Apud Ovidium *ancipitis montis acumen* eſt bicipitis. Hic *artes* ſunt in primis editionibus: & pulchre conveniunt, quæ ſequuntur: *trepidi minantur* reges, quod ſciunt ſuas nocendi *artes* eſſe *ancipites*.

303 *His*, quæ adhuc præcepi obſervatis, & *effectis*, cave ne ſuperbia tibi velut meritis quæſita ſubeat.

310 *Jura Cæſaris* forte reſpiciunt ad principium Lucani, *jusque datum ſceleri*, quod pulchre illuſtrat Burmannus. Verbo *jus* eſt etiam impunitas ex oppreſſis & conculcatis legibus.

314 *Caprearum rupes* ſ. inſula, quæ ut eſt Sueto. c. 40 *uno parvoque litore adibatur, ſepta undique præruptis immenſæ altitudinis rupibus.* Quam ea deteſtabilium libidinum Tiberii ſedes fuerit, vix legere apud Sueto. c. 43 ſq. ſuſtinent oculi. *Inceſtus ſenex* hic vocatur non, puto, propria JCtis ſignificatione, ſed turpiſſimæ & beluinæ libidinis atque obſcenitatis cauſa.

Noſtra triumphati fuerint provincia Parthi,
Alta quod invectus fractis Capitolia Dacis;
Quam patriæ quod mitis erat. ne deſine tales,
Nate, ſequi. ſi bella tonant, prius agmina duris
Exerce ſtudiis; & ſævo præſtrue Marti.
Non brumæ requies, non hibernacula ſegnes
Enervent torpore manus. ponenda ſalubri
Caſtra loco: præbenda vigil cuſtodia vallo.
Diſce ubi denſari cuneos, ubi cornua tendi
Æquius; aut iterum flecti: quæ montibus aptæ,
Quæ campis acies; quæ fraudi accommoda vallis;
Quæ via difficilis. fidit ſi mœnibus hoſtis,
Tum tibi muralis librato machina pulſu
Saxa rotet: præceps aries protectaque portas

Teſtudo

317 fuerat *Vien. etiam Baſ.* fuerint *jam Vic. forte* fuerunt *eſt à poëta, quod mutarunt, qui neſciebant, penultimam poſſe corripi.* 318 fractis *etiam Vic. & Vien. it. Cuj.* ſtratis *al.* 320 tonant *etiam Vic. & Vien.* canant *Cuj.* canunt, juvant, ſonant *al.* tument, vocant *conj. Heinſ.* 325 denſari cuneus *primæ editt.* 327 commoda *al.* fraudi quæ acc. *Vic. & Vien.* 328 qua via *MS. quod placet.* 329 murali libretur machina pulſu, Saxa rotet *vulg.* rota *Heinſ.* 330 prætentaque *MS.* prætectaque *Baſ.* projectaque *Baſ. marg. Vien. marg.*

321 *Præſtrue*, præpara. Exercitatio illa militaris, illa campeſtris meditatio, velut fundamentum eſt in milite, cui inædificari aliquid poteſt.

325 *Cuneus* quale agmen ſit, ipſa appellatio ſatis indicat: ut fortior ſit, & felicius irrumpat, dividatque & findat hoſtium agmina, *denſeri* debet ſ. *denſari*, quod idem eſt, arctis ordinibus. Tacticæ diſciplinæ hic quædam elementa, de qua ſunt libri Aeneæ, Arriani, Aeliani, Mauricii, Leonis Imp. apud Græcos: multus etiam in his eſt Vegetius.

329 *Muralis machina*, quo nomine etiam utitur Plinius 7, 56, omne genus & tormentorum & aliorum inſtrumentorum quibus oppugnantur muri comprehendit. Pingit rem, de qua agit, poëta, ſi ſcripſit, ut poſui, *Machina muralis librato pulſu rotat ſaxa.* Si quis inſpiciat imagines Poliorceticis Lipſianis adjunctas, melius, qui ſint *librati pulſus*, quomodo *rotentur* a baliſtis *ſaxa*, quam longa deſcriptione intelliget. Auſus & hic ſum, quod non temere facio, uti Heinſianam lectionem, & quidem ex parte de conjectura tantum mutaverim. Cui factum diſplicet, ille de margine revocare illam facile poteſt, ſed ejuſdem fuerit docere, an recte *muralis pulſus* dicatur, quo pulſantur muri, & an *aries rotet ſaxa?*

330 *Præceps aries* pulchre, qui capite irruit: *protecta teſtudo*, ſub qua tuti latent milites, dum ad muros accedunt, & portas perrumpunt, ut Aen. 2, 492 *Labat ariete crebro Janua.*

Digitized by Google

Teſtudo feriat. ruat emerſura juventus
Effoſſi per operta ſoli. ſi longa moretur
Obſidio; tum vota cave ſecura remittas,
Incluſumve putes. multis damnoſa fuere
Gaudia. diſperſi pereunt, ſomnove ſoluti.
Sæpius incautæ nocuit victoria turbæ.
Neu tibi regificis tentoria larga redundent
Deliciis, neve imbelles ad ſigna miniſtros
Luxuries armata trahat. neu flantibus Auſtris,
Neu pluviis cedas: neu defenſura calorem
Aurea ſummoveant rapidos umbracula Soles.
Inventis utere cibis: ſolabere partes
Æquali ſudore tuas. ſi collis iniquus,
Primus ini. ſilvam ſi cædere provocat uſus,
Sumta ne pudeat quercum ſtraviſſe bipenni.
Calcatur ſi pigra palus, tuus ante profundum
Prætentet ſonipes. fluvios tu protere curſu
Hærentes glacie; liquidos tu ſcinde natatu.

Nunc

338 maniplos *ex MS. Heinſ.* 347 curſu *ex MSS. Heinſ.* curru *primæ editt.* 348 horrentes *al.* hær. *etiam Baſ.*

331 Deſcriptio cuniculi, non quales ſunt hodierni, quibus evertuntur & diſiiciuntur munimenta: ſed qualis fuit, quo Veii capti ſunt ap. Liv. 5, 19 & 21: & quo Ambracia oppugnata apud eundem 38, 7.

333 *Vota ſecura*, quorum quis ſecurus eſt, cum illorum ſe jam arbitretur compotem: quo facto ſi non plane ea intermittat, *remittere* tamen ſolet, & minus intenta facere. *Incluſum* qui putat hoſtem, non ſatis cavet ab illius eruptione.

338 *Imbelles miniſtri*, quorum nulla in bello opera eſt, coqui, ciniflones, ſpadones, ſymphoniaci. *Maniplos* ſi dedit poëta, multitudinem talium nugarum ſignificavit. *Luxuries armata* potenti metonymia oſtendit principem, cujus armari etiam luxuries ipſum cogit greges inutilium bello hominum *trahere*, in quo ipſo verbo ignaviæ & tarditatis emphaſis eſt.

342 *Inventi cibi*, οἱ τυχόντες, non quæſiti, ſed qui quoque loco præſto ſunt, promiſcui. *Partes tuas*, quicunque in partibus tuis ſunt, duces, milites, ſocios.

347 Nemo, niſi fallor, hoc ita accipiet, ut plane princeps hoc genus pericula tentet ac provocet dux exercitus vel imperator: iſta velitis & gregarii militis audacia eſt; in Care periculum. Sed loquitur, ut verum loquatur, de illis occaſionibus, ubi exemplo magno firmandus eſt exercitus, & implendus pudore vel audacia. *Protere* ante omnes tere, ut & orbitam facias, *curru*. Nempe ſi *currus* patiens eſt glacies, non metuet pedes ſequi.

348 *Hærentes glacie*, cohærentes, ſtantes. Sic auctor carminis de Hercule, quod hic eſt 101, 67 *cum ſolidis hærerent flumina lymphis.*

Nunc eques in medias equitum te conſere turmas:
Nunc pedes aſſiſtas pediti. tum promtius ibunt
Te ſocio: tum conſpicuus, gratuſque feretur
Sub te teſte labor„. Dicturum plura parentem
Voce ſubis: „*Equidem, faveant modo Numina cœptis,*
Hæc effecta dabo: nec me fratrique, tibique
Diſſimilem populi commiſſaque regna videbunt.
Sed cur non potius, verbis quæ diſſeris, uſu
Experior? gelidas certe nunc tendis in Alpes.
Duc tecum comitem. figant ſine noſtra tyrannum
Spicula. palleſcat noſtro ſine barbarus arcu.
Italiamne feram furiis prædonis acerbi
Subjectam; patiar Romam ſervire clienti?
Vſque adeone puer? nec me polluta poteſtas,
Nec pia cognati tanget vindicta cruoris?
Per ſtrages equitare libet. da protinus arma.
Cur annos obicis? pugnæ cur arguor impar?
Aequalis mihi Pyrrhus erat, cum Pergama ſolus
Verteret, & patri non degeneraret Achilli.

Denique

351 geretur *al.* 353 ſubit *al.*

352 Interpellatio Honorii per hoc ipſum exprimitur, quod in medio verſu abrumpit ſermonem patris. *Subis* eſt poëtæ ad Honorium convertentis orationem.

360 *Prædo acerbus* Arbogaſtes, *cliens* Eugenius, *cognatus cruor* interfecti Valentiniani jun. qui fuit frater Gallæ Placidiæ novercæ Honorii.

362 *Uſque adeone puer*, pater, tibi videor non ætate & corpore tantum, ſed etiam animo.

365 *Obicis* more optimorum, qui *obicis*, *ſubicis*, *adicis* &c. Unde etiam in alios non poëtarum locos videtur veniſſe eo facilius, quod ſemel ponere literam geminandam ſolent librarii.

366 *Pyrrhus* nondum natus erat, cum pater ipſius Achilles e Scyro abduceretur contra Trojam; ipſe autem ſtatim a morte patris h. e. decimo anno obſeſſæ Trojæ in caſtra Græcorum venit, Neoptolemus inde, quaſi juvenem bellatorem dicas, appellatus. Tot annos v. 372 poëta tribuit Honorio. Ceterum fuit Pyrrhus in equo Trojano, interfecit manu ſua Priamum &c. Quod autem *ſolus* vertiſſe Pergama hic dicitur, eo reſpicit, quod fatale erat, Trojam ſine illo non capi. Itaque Calchas apud Q. Calabrum 6, 64 mitti jubet Vlyſſem & Diomedem in Scyron ad eum adducendum, quod illi peragunt libro 7. Vim illius & impetus depingit Aeneas Virgilianus 2, 469 ſqq.

Denique ſi princeps caſtris hærere nequibo,
Vel miles veniam,,. Delibat dulcia nati
Oſcula, miratuſque refert; ,, *Laudanda petiſti:*
Sed feſtinus amor. veniet robuſtior ætas.
Ne propera. necdum decimas emenſus ariſtas
Aggrederis metuenda viris. veſtigia magnæ
Indolis agnoſco. fertur Pellæus, Eoum
Qui domuit Porum, cum proſpera ſæpe Philippi
Audiret, lætos inter fleviſſe ſodales,
Nil ſibi vincendum patris virtute relinqui.
Hos video motus. fas ſit promittere patri.
Tantus eris: noſtro nec debes regna favori,
Quæ tibi jam natura dedit. ſic mollibus olim
Stridula ducturum pratis examina regem
Naſcentem venerantur apes, & publica mellis
Jura petunt, traduntque favos. ſic paſcua parvus
Vindicat, & nec dum firmatis cornibus audax
Jam regit armentum vitulus. ſed prælia differ
In juvenem, patienſque meum cum fratre tuere
Me bellante locum. vos impacatus Araxes,
Vos celer Euphrates timeat. ſit Nilus ubique

Veſter

377 patria *malit Heinſ.* 383 traditq. *MS.* tradique *conj. Heinſ.* 385 differt in Venerem *primæ editt. quaſi ſermo adhuc eſſet de vitulo.* juvenem *etiam Baſ.*

375 *Porum* memorat, non quod hæc maxima expeditio Alexandri eſſet aut difficillima, ſed quod remotiſſima, ad quam non niſi peragrato victoriis Oriente veniſſet. Cf. 17, 29. Hæc ratio etiam, quod *Pellæum* natalis urbis nomine eum appellat, vt 39, 6. Dicti hujus pueri Alexandri bis mentionem facit Plutarchus in vita & in apophthegmatis: neutro loco auctorem laudat.

378 *Fas ſit!* invidiam deprecatur, & rogat Deum, vt hic ſibi indulgeat divinationis boni certe ominis facultatem.

380 *Natura*, indoles, qua natus ad regnandum videri potes.

383 *Tradunt favos* regi ſuo apes, tanquam regna ſua: ſed *mellis jura* ab illo *petunt*, non niſi cum illius venia de quæſitis in medium aliquid abſumturae.

386 *Patiens* placide regite, tuumque reprimi ardorem ſinens.

Veſter, & emiſſo quidquid Sol imbuit ortu.
Si pateant Alpes, habeat ſi cauſſa ſecundos
Juſtior eventus, aderis, parteſque receptas
Suſcipies, animoſa tuas ut Gallia leges
Audiat, & noſtros æquus modereris Iberos.
Tunc ego ſecurus fati, lætuſque laborum
Diſcedam, vobis utrumque regentibus axem.
Interea Muſis, animus dum mollior, inſta,
Et, quæ mox imitere, legas: nec deſinat umquam
Tecum Graia loqui, tecum Romana vetuſtas.
Antiquos evolue duces. aſſueſce futuræ
Militiæ. Latium retro te confer in ævum.
Libertas quæſita placet? mirabere Brutum.
Perfidiam damnas? Meti ſatiabere pœnis.
Triſte rigor nimius? Torquati deſpue mores.
Mors impenſa bonum? Decios venerare ruentes.

Vel

389 emerſo *malit*, & ambit ab ortu *vel obluctantibus libris legit Heinſ.*
396 inſtet *al.*; *eod. ſenſu.* inſta, inſtat *al.*

389 *Emiſſus*, plane ut Stat. Sil. 1, 2. 229 *Vix dum emiſſa dies*, ut equi *emittuntur* carceribus. Sic *immiſſus* eſt impetu ruens: *emiſſus ortus* ut curſus *effuſus*. Nec *imbuit* non poſitum ex more poëtæ noſtri, qui ignem & flammas liquori comparat philoſophia favente, etiam ſupra v. 241. Doctiſſimus poëta forte imitatus eſt Pindaricum illud Ol.6, 92 ἴων ξανθαῖσι καὶ παμπορφύροις ἀκτῖσι βεβρεγμένος.

391 *Partes* imperii Occidentalis ab Eugenio occupatas, turbatas certe, victoria autem noſtra *receptas*.

393 Meminerimus ex Hiſpania ortum fuiſſe Theodoſium: hinc *noſtros* Iberos dicit.

400 *Latium ævum* eſt illa ætas rei Romanæ, cum imperium illorum adhuc intra Latium contineretur, nedum ut Italiam excederet.

401 *Brutum* illum primum Conſulem, Regum expulſorem, libertatis cum ſupplicio liberorum ſuorum vindicem: cujus imago excitavit interfectores Cæſaris.

402 *Mettus* Fuffetius (al. Metius Suffetius) Albanus dux perfidiæ & proditionis cauſa quadrigis juſſu Tulli Hoſtilii diſtractus. Legat, qui non recondatur, Liv. 1, 27 ſq.

403 *Torquati* Manlii, qui *Imperioſi* cognomen invenit, quod filium injuſſu extra ordinem pugnantem ſecuri percuſſit, a qua ſeveritate deinde *Manliana imperia* dicta ſunt. Liv. 8, 6 ſq.

404 *Decios* tres, patrem in bello contra Latinos, Liv. 8, 9 ſq. filium contra Hetruſcos, Liv. 10, 28 ſq. nepotem cum Pyrrho, Cic. Tuſc. 1 c. 37 & de Fin. 2 c. 19. Horatius Cocles, Furius Camillus Dictator, Q. Fabius Cunctator, nota nimis nomina.

Vel ſolus quid fortis agat, te ponte ſoluto
Oppoſitus Cocles, Muci te flamma docebit.
Quid mora perfringat, Fabius: quid rebus in arctis
Dux gerat, oſtendat Gallorum ſtrage Camillus.
Diſcitur hinc nullos meritis obſiſtere caſus:
Prorogat æternam feritas tibi Punica famam,
Regule. ſucceſſus ſuperant adverſa Catonis.
Diſcitur hinc quantum paupertas ſobria poſſit:
Pauper erat Curius, cum Reges vinceret armis.
Pauper Fabricius, Pyrrhi cum ſperneret aurum.
Sordida Serranus flexit Dictator aratra.
Luſtratæ lictore caſæ, faſceſque ſalignis
Poſtibus affixi. collectæ Conſule meſſes,
Et ſulcata diu trabeato rura colono„.
Hæc genitor præcepta dabat, velut ille carinæ
Longævus rector, variis quem ſæpe procellis
Exploravit hiems, ponto jam feſſus & annis
Aequoreas alni nato commendat habenas,

Et

407 proficiat *al.* perfringat *ex primis editt. Heinſ.* 417 f. collectæ a Conſule. confectæ *Vien.* ortum ex conlectæ.

410 *Feritas Punica* neſcio magis an Romana in Regulo animadverſa ſit. Quid Romæ de illo jactatum ſit, ſatis notum ex Cic. Off. 3, 27. Horat. Car. 3, 5. Gell. 6, 4. Sed totum illud confictum eſſe, ad pingendam colore aliquo viduæ Reguli, fato ſuo Carthagine mortui, in Pœnas, ſuæ cuſtodiæ creditos, crudelitatem, e Diodori Siculi fragmento docuit Palmerius exerc. p. 52. cui credit Weſſeling. ad fragm. 1, 24 p. 566.

411 *Succeſſus* aliorum optatos *ſuperant*, iisque feliciora viro ſapienti videntur *adverſa* illa Catonis Uticenſis fata, quæ conſcita ſibi morte finiit.

413 Adſcribamus verba Cic. de Sen. c. 16 *Curio ad focum ſedenti* (rapas torruiſſe refert Plin. 18, 6 ſ. 26) *magnum auri pondus Samnites cum attuliſſent, repudiati ab eo ſunt: non enim aurum habere præclarum ſibi videri dixit, ſed iis, qui haberent aurum, imperare.* Add. Val. Max. 4. 3, 5.

414 Pulchre Cic. Parad. 6, 2 *Utrum tandem pluris æſtimemus pecuniam Pyrrhi, quam Fabricio dabat* (quantum in ſe erat, i. e. offerebat) *an continentiam Fabricii, qui illam pecuniam repudiabat?* Add. Val. Max. 4, 3. 6. De hoc vocem Pyrrhi refert Aur. Victor Vir. Ill. 35 *Ille eſt Fabricius, qui difficilius ab honeſtate, quam ſol a ſuo curſu averti poſſet.*

415 Plin. 18, 3 ſ. 4 *Serentem invenerunt dati honores Serranum. unde cognomen.* V. Val. Max. 4, 4. 5.

Et caſus arteſque docet, quo dextra regatur
Sidere, quo fluctus poſſint moderamine falli:
Quæ nota nimborum: quæ fraus infida ſereni:
Quid Sol occiduus prodat: quo ſaucia vento
Decolor iratos attollat Cynthia vultus.
Adſpice nunc quacunque micas, ſeu circulus Auſtri,
Magne parens, gelidi ſeu te meruere Triones:
Adſpice, completur votum. jam natus adæquat
Te meritis, &, quod magis eſt optabile, vincit,
Subnixus Stilichone tuo: quem fratribus ipſe
Diſcedens clipeum defenſoremque dediſti.
Pro nobis nihil ille pati, nullumque recuſat
Diſcrimen tentare ſui: non dura viarum,
Non incerta maris. Libyæ ſqualentis arenas
Audebit ſuperare pedes, madidaque cadente
Pliade Gætulas intrabit Syrtibus undas.

Hunc

425 quam fraus *malit Heinſ.* 433 decedens *rectius putat Heinſ.* 438 intrabit Syrtibus undas *ante Heinſ. editi omnes.* intrabit navita Syrtes *Baſ. marg. Plantin. marg. ac tuetur contra Barth. Heinſ. ex MSS.*

423 *Dextra* gubernatoris *regitur ſidere* Helices, quod reſpiciens torquet ut opus eſt gubernacula.

424 *Fluctus falli* videntur cum ars gubernatoris nec adverſum tenet illis, nec navem illorum flumine patitur abripi, ſed eam ita dirigit, ut obliqui allapſus fluctuum eo navim quo opus eſt protrudant.

425 *Nota nimborum*, ſignum tempeſtatis: *fraus infida* ſignum fallax.

426 Conf. 15, 494. *Si circa ſolem occidentem rubeſcunt nubes, ſerenitatem futuræ diei ſpondent* Plin. 18, 35 ſ. 78. Sic inter Judæos etiam divinaſſe homines, conſtat ex Matthæi 16, 3. De vento Virg. Ge. 1, 429 Luna *ſi virgineum ſuffuderit ore ruborem, Ventus erit: vento ſemper rubet aurea Phœbe. Cynthia* Diana a Deli monte, in quo venari ſoler.

428 Reſpicit ad apotheoſin, de qua 7, 163 ſq. Conf. 10, 300.

432 Semper inculcat hoc noſter, Stilichonem utrique fratri, non Arcadio minus quam Honorio, tutorem a patre datum.

437 *Madidam Pliada* vocat exemplo Lucani, qui *imbriferam* dixit 8, 852. Eſt nempe hoc ſidus Πλειάδων ſ. Vergiliarum, ſub cujus occaſum, XXXII diebus poſt aequinoctium auctumni, pluvias optant & exſpectant agricolæ, nautæ autem domum redeunt, & gubernacula ſuſpendunt in fumo. Vid. Varro R R. 1, 28. 2. Colum. 2, 8. 2. Heſiod. Oper. 619 Εὖτ' ἂν Πληϊάδες -- πίπτωσιν ἐς ἠεροειδέα πόντον -- τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ κ.τ.λ. Itaque periculi

Hunc tamen in primis populos levitate feroces,
Et Rhenum pacare jubes. volat ille citatis
Vectus equis, nullaque latus ſtipante caterva,
Aſpera nubiferas qua Rhetia porrigit Alpes,
Pergit, & hoſtiles, tanta eſt fiducia, ripas
Incomitatus adit. totum properare per amnem
Attonitos humili Reges cervice videres.
Ante ducem noſtrum flavam ſparſere Sycambri
Cæſariem, pavidoque orantes murmure Franci

Pro-

439 pop. lenire *al.* 446 fudere *Cuj. quod placet.*

riculi & horroris plena imago eſt, quam proponit poëta: navigare vult Honorius puer tempore, quo clauſum jam eſſe ſoler mare: vult *intrare vndas Gætulas Syrtibus, h. e.* non tantum per Syrtes, poſt quas ſuperſunt profunda maris, ante quam accedas ad ſolida litora; ſed etiam quo tempore maxime ſunt *Syrtes*, maxime inſtabiles, maxime a tempeſtatibus, ventis, fluctibus, commotæ, ut nullo modo vitari brevia & cumuli arenarum & ſaxa provoluta poſſint. *Syrtibus*, ut *gladiatoribus*, *ludis*, cum eduntur gladiatores, aguntur ludi. Ponamus ut hæc magis appareant deſcriptionem Syrtium Salluſtianam Jug. 78 *Duo ſunt ſinus prope in extrema Africa, impares magnitudine, pari natura: quorum proxima terræ præalta ſunt;* (hæ ſunt Gætulæ undæ) *cetera, uti fors tulit, alta; alia in tempeſtate vadoſa. Nam* in tempeſtate, *vbi mare magnum eſſe, & ſævire ventus cœpit, limum arenamque & ſaxa ingentia fluctus trahunt:* (σύρειν, unde *Syrtes* dictæ) *ita facies locorum cum ventis ſimul mutatur.* Nemo cogitaſſet de mutanda conſtantiſſima lectione, niſi obverſata eſſet ſola animis ſignificatio *Syrtidum* vel *Syrtium* Geographica: cum hic notet, ipſum motum maris, ipſumque tempus, quo σύρεται, trahitur, mutatur fundus maris. Sic Aen. 10, 678 *vadis immittite Syrtes*, ſignificat excitate motus illos, quibus mutantur brevia, pericula creantur nauigantibus. Haec paullo copioſius, quia contra auctoritatem magni viri, & quia nondum obſeruata vel noſtris in Theſauris vel ad Virgilium. Porro hanc lectionem non eſſe ab ingenio librarii, inde colligas, quod eſt difficilior jlla altera & abſtruſior.

439 *Hunc*, Honorium, Occidentidas imperatorem, o Theodoſi pater, ubi feroces ob levitatem Galli, & Rheni accolæ.

444 *Totum per amnem* i. per omnem tractum Rheni, quam longus eſt Rhenus.

446 *Flavam* vel rutilam Germani generis populis comam vulgo tribuunt veteres. *Sparſere*, dum humi ſe abiiciunt, ut matronæ Romanæ *templa & aras paſſis crinibus verrentes* apud Liv. 3, 7 & 26, 9. De poëtis multa Barth. ad Statii Theb. 4, 203 & 9, 638. Lectio *fudere* magis etiam rem pingere videtur. *Sygambri*, ut ſcribendum ex MSS. docet Heinſius, ad Lupiam ponuntur.

447 *Franci* ea tempeſtate ad Oceanum Germanicum inter Rhenum & Albim habirabant, ſub Probo imperatore & aliquamdiu poſt audaciſſimis navigationibus nobilitati, Carauſii ſocii &c. Cf. 18, 394.

Alaman-

Procubuere ſolo. juratur Honorius abſens,
Imploratque tuum ſupplex Alamannia nomen.
Baſtarnæ venere truces. venit accola ſilvæ
Bructerus Hercyniæ. latiſque paludibus exit
Cimber & ingentes Albin liquere Cheruſci.
Accipit ille preces varias, tardeque rogatus
Annuit, & magno pacem pro munere donat.
Nobilitant veteres Germanica fœdera Druſos;
Marte ſed ancipiti, ſed multis cladibus, emta,
Quis victum meminit ſola formidine Rhenum?
Quod longis alii bellis potuere mereri,
Hoc tibi dat Stilichonis iter. poſt otia Galli
Limitis, hortaris Graias fulcire ruinas.
Jonium tegitur velis, ventique laborant
Tot curvare ſinus, ſervaturaſque Corinthum
Proſequitur facili Neptunus gurgite claſſes.
Et puer Iſthmiaci jam pridem litoris exſul

460 militis *Baſ. marg.* ſarcire *MSS.*

Alamanni, (quam ſcriptionem in ſecunda ſyllaba aſſerit ad h. l. Heinſius) originibus Rheni viciniores: *Baſtarnæ* (etiam his primam vocalem in ſecunda ſyllaba vindicat Heinſius) Germaniæ magnæ pars inter Viſtulam & Pontum Euxinum extenſæ.

451 *Bructeri* inter Rhenum & Amiſum locantur: ne quem *Hercyniæ* ſilvæ & *Bructeri* hodierna nomina turbent, quo Romani non pervenere. De *Cimbris* ſatis monet nos Cimbrica Cherſonneſus; *Cheruſcos* ſignat Albis.

455 *Druſos*, per quos *Germanici* cognomen in familiam Cæſarum venit.

458 *Mereri* hic eſſe conſequi, ſignificatione a Plinii inde junioris ætate conſueta, facile apparet.

459 *Stilichonis iter* celeritatem notat. Satis fuit peragrare illas nationes: ad quamcunque accederent Romani exercitus, illa ſtatim ſe ſubiiciebat.

460 *Hortaris*, Honori, Stilichonem, ſocerum tuum, ut jam velit Græciæ damna reparare Non valde honorifice de Stilichonis ad Alarichum Græcia expellendum expeditione loquitur Zoſimus 5, 7. Quod ſaepe obſervo, etiam hic factum videtur in varietate lectionis, ut ſit velut certamen ingenii. *Fulcire ruinas* eſt ſubjectis ſtaruminibus excipere onus, ne labatur: *ſarcire*, lacunam ex ruina partis muri ortam explere.

461 *Jonium* mare inter Italiam & Græciam: *venti laborant*, vix poſſunt, certe fatigantur, dum ſtudent *curvare* & velut gibboſos implendo *tot* velorum *ſinus*.

464 Patrius & proprius velut Iſthmo Deus Palaemon Leucothoes (ſ. Melicerta Inûs, ſ. Portunus Matutæ,) filius cujus honori &

Secura repetit portus cum matre Palæmon.
Plauſtra cruore natant: metitur pellita juventus.
Pars morbo, pars enſe perit. non luſtra Lycæi,
Non Erymantheæ jam copia ſufficit umbræ
Innumeris exuſta rogis, nudataque ferro
Sic flagraſſe ſuas lætantur Mænala ſilvas.
Excutiat cineres Ephyre; Spartanus & Arcas
Tutior exſangues pedibus proculcet acervos;
Feſſaque penſatis reſpiret Græcia pœnis.
  Gens, qua non Scythicos diffuſior ulla Triones
Incoluit, cui parvus Athos, anguſtaque Thrace,
Cum tranſiret, erat; per te, vireſque tuorum

Fracta

466 caſtra *al.* moritur *al.* 467 cadit *malit Barth.* 469 exutaq. *MS. Barth. Vic. Vien. Baſ. marg. Et placet: vid. no.* 476 transnaret *MS.*

memoriæ Iſthmiaca certamina inſtituta ſunt, exulauerat propter Barbarorum irruptiones. Iſthmus eo tempore transverſa munitione totam Peloponneſum tuebatur, qua ita confidebant Peloponneſii, ut nullam urbem munitam haberent. Vid. Zoſ. 5, 6. Ceterum hoc dicere videri poteſt Claudianus, intermiſſos tum fuiſſe Iſthmios ludos propter barbarorum incurſionem, quod ne vaſtata quidem per Mummium Corintho factum, narrat Pauſa. Cor. ſ, 2, 2. Sed habet res dubitationis aliquid. Iſthmia quidem celebrata adhuc eſſe Imperatore Juliano, conſtat ex illius pro Argivis epiſtola p. 408, C. Sub Valentiniano floruiſſe adhuc ſacra illa Graecorum certamina, colligas ex Athletica inſcriptione apud Reineſ. 5, 45. At Olympia & ſine dubio reliqua etiam ſacra illa certamina abrogata a Theodoſio M. ultimo vitæ ſuæ anno (A. C. 305) ſatis conſtat. Vid. Ed. Corſini Diſſ. agoniſt. 1, 11. Ergo ſi obtemperatum eſt Theodoſio, hic poëtica potius phantaſia eſt, quam hiſtoria.

466 *Metitur*, cæditur confertim, ut in meſſe, *pellita juventus*: barbarorum is habitus. V. ad 5, 79.

467 *Luſtra Lycæi* montis, & *umbra Erymanthea* ſunt deſcriptiones ſiluarum Arcadiæ.

470 *Sic* cum vigore quodam & accentu proferendum: triſtantur alias montes regionesque ſiluoſæ, ſuis ſe nudari & tanquam veſtibus exui (Vid. V. L.) ſed *ſic* flagraſſe, in rogos hoſtium barbarorum impenſas eſſe arbores ſuas, *Mænala* Arcadiæ montana *lætantur*. Etiam hic metuo ne imago poëtica potius ſit quam veritas, exuſta eſſe, non ſepulta, hoſtium barbarorum tot cadavera, idque ſub Chriſtianorum auſpiciis.

471 *Ephyre* ſ. Corinthus *excutiat cineres* incendiorum ſuorum: *acervos exſangues* cadaverum hoſtilium dicit, ut 7, 76 *truncis immergere plantas*.

474 Deſcriptio hæc Getarum ſ. Gothorum late ad Iſtrum colentium.

Fracta ducum, lugetque ſibi jam rara ſuperſtes,
Et, quorum turbæ ſpatium vix præbuit orbis,
Vno colle latent. ſitiens, incluſaque vallo
Ereptas quæſivit aquas, quas hoſtibus ante
Contiguas alio Stilicho deflexerat actu,
Mirantemque novas ignota per avia valles
Juſſerat averſo fluvium migrare meatu.
Obvia quid mirum vinci, cum Barbarus ultro
Jam cupiat ſervire tibi? tua Sarmata diſcors
Sacramenta petit. projecta fraude Gelonus
Militat: in Latios ritus tranſiſtis Alani.
Vt fortes in Marte viros, animiſque paratos,

 Sic

478 ſufficit, contulit, invenit, intulit *al.* 481 irriguas *e MS. Heinſ.* arcu *vulg.* actu *ex MSS. Heinſ.* aſtu *al.* 486 pelle *Heinſ.* 488 probatos *MS.*

479 An hæc eſt hiſtoria, de qua Oroſ. 7, 37 *Conterritum divinitus Rhadagaiſum in Fæſulanos montes cogit* Deus, *ejusque ducenta millia hominum, inopum conſilii & cibi, in arido & aſpero montis jugo, urgente undique timore concludit: agminaque, quibus dudum anguſta videbatur Italia, latendi ſpe in unum ac parvum verticem trudit.*

481 *Contiguas hoſtibus* aquas, proprie, quas contingere ob propinquitatem poſſent, avertit Stilicho, *actu* alio, curſu, fluxu, eadem ratione, qua *agmen aquarum* dicitur; aliorſus *egit*, duxit aquas. Macrob. Sat. 6, 4 Agmen *pro* actu *&* ductu *quodam ponere, non inelegans eſt, ut,* leni fluit agmine Tibris. Illud *Mirantem* pulcherrima metaphora eſt, ſimilis illi Virg. Georg. 2, 82 de arbore inſita *Miraturque novas frondes, et non ſua poma.*

484 *Obvia*, cum armis occurrentia & invadentia: huic contrarium *ultro ſervire*, ſine pugna.

485 *Sarmata diſcors.* Late patebat hoc nomen & gentes etiam inimicas inter ſe, & latrocinia mutuo exercentes, complectebatur. Sæpe queritur Ovidius in illorum vicinia exul. vid. v. g. Triſt. 5, 10.

486 *Sacramento* adiguntur milites Romani, dum conjurant ſe non deſerturos ordines &c. Igitur hoc dicit, militare Romanis Sarmatas. Hoc faciunt etiam *Geloni*, Septentrionis illius ipſi quoque incolæ. Utrum vero hi, ut militarent in Romano exercitu, *pelles* ſuas depoſuerint & braccas, non auſim dicere. Occurrunt in notitia dignitatum, quæ ad hæc ipſa tempora pertinet, tum alia nomina barbararum ad ſeptentrionem gentium, *milites Scythici* ſ. 28, ala VII *Sarmatarum* ſ. 18 &c. tum *Brachati juniores* ſ. 40 & *Equites Brachati ſeniores* ſ. 38 & 39, quos a braccis dictos eſſe, non dubito. Itaque retinui antiquam omnium exemplarium lectionem, ut *fraudem* potius & nocendi voluntatem abjecerint, quam *pellem Geloni.*

487 *Alani Comites* ſunt in laudata modo notitia ſ. 39 & 40.

Sic juſtos in pace legis, l ngumque tueris
Electos, crebris nec ſuccedentibus urges:
Judicibus notis regimur. fruimurque quietis
Militiæque bonis; ceu bellatore Quirino,
Ceu placido moderante Numa. non imminet enſis:
Nullæ nobilium cædes: non crimina vulgo
Texuntur: patria mæſtus non truditur exſul:
Impia continui ceſſant augmenta tributi:
Non infelices tabulæ: non haſta refixas
Vendit opes: avida ſector non voce citatur:
Nec tua privatis creſcunt æraria damnis.
Munificus largi, ſed non & prodigus, auri.
Perdurat non emta fides, nec pectora merces
Alligat. ipſa ſuo pro pignore caſtra laborant.
Te miles nutritor amat. quæ denique Romæ
Cura tibi? quam fixa manet reverentia patrum?
Firmatur ſenium juris, priſcamque reſumunt

Canitiem

498 avidis: emtor *vett. editt.* 500 laudis *pro* largi *editt. vett.* & *Barth.* largis *Baſ. marg.* ſ *adhæſit ex proximo.*

490 *Urges*, verbum aptum huic loco: urgent enim qui ſequuntur antecedentes. Inter munera refert, quibus Honorius afficiat remp., quod non ſæpe mutet præſides provinciarum. Etiam qui duros & injuſtos habent, tamen ſentiunt cum ſene ulceroſo, qui ſibi muſcas ſaturas abigi nolebat, metuens recentes & eſurientes.

497 *Infelices tabulæ*, quibus proſcribuntur bona damnatorum, & pendent venalia: eodem pertinet *haſta* auctionis publicæ ſignum. Ad hanc accedunt *ſectores*, qui bona proſcriptorum emunt; ea *ſectio* eſt. Res hodie explicata in Lexicis. Quod autem dicit *refixas opes*, puto, cum jam auctio fieret refixam tabulam, qua ad eum diem venalia bona pependerant. Barthius *refixas* interpretatur poſſeſſioni dominorum exemtas.

500 *Largum aurum*, copioſum, liberaliter datum: vt *Munera larga* Hor. Car. 4, 1. 18 &c. Sic opponuntur *Munificus & prodigus*. Sed nec alterum *Munificus laudis* damnare auſim: oſtendit verſus proximus, non placere Claudiano largitiones. Sic antitheton erit in *laude & auro*.

502 *Pignus* caſtrorum vocatur Honorius, in caſtris natus & educatus: vt ille Caligula carus militibus ob ipſam cultus ſimilitudinem & militares caligas. Huc pertinet etiam *miles nutritor: alumnus* igitur *legionum* Honorius, ut ille Caligula apud Tac. An. 1, 44. 1.

505 *Senium juris* pro auctoritate ex antiquitate neſcio an obſervatum alias: frequens eſt ſenium pro morbo aut vitiis ſenectutis. Quin contraria plane huic poëtæ loco ratione Gell. 8, 24 *Legibus*

iſtis

Canitiem leges, emendanturque vetuſtæ,
Acceduntque novæ. talem ſenſere Solonem
Res Pandioniæ. ſic armipotens Lacedæmon
Deſpexit muros rigido munita Lycurgo.
Quæ ſub te vel cauſſa brevis, vel judicis error
Negligitur? dubiis quis litibus addere finem
Juſtior, & merſum latebris educere verum?
Quæ pietas, quantusque rigor, tranquillaque magni
Vis animi, nulloque levis terrore moveri;
Nec nova mirari facilis! quam docta facultas
Ingenii, linguæque modus! reſponſa verentur
Legati, gravibuſque latet ſub moribus ætas.
Quantus in ore pater radiat! quam torva voluptas
Frontis, & auguſti majeſtas grata pudoris!
Jam patrias imples galeas: jam cornus avita

 Tenta-

510 gravis *vett. editt. male.* brevis *MSS.* 511 nec legitur *MSS. Vic. Vien. Baſ. Politianus ubique ſcribebat* neclegere. 512 certior *al.* 513 vigor *al.* 515 quæ docta *al.* quam *etiam Baſ. marg.*

iſtis ſitu atque ſenio obliteratis: & 20, 1 *Populus Ro. paſſus eſt leges iſtas ſitu atque ſenio emori.*

508 *Pandioniæ* res, Athenienſium respublica, ab antiquo illorum rege.

509 *Deſpexit muros*, quibus nihil opus eſſe diceret Lycurgus, ſi ciues viros fortes haberet resp.

510 *Cauſa grauis* ſi non negligatur, illa non magna laus eſt: ſed illa felicitas populi, ſi nec *brevis*, h. e. parua cauſa negligitur.

513 *Rigor* ex agrimenſorum diſciplina declarandus, rectus tenor legum & juris, quem pravitas nulla detorquet. Conf. 1, 41. *Tranquilla vis animi* eo facilius in mentem venire poëtæ potuit, quod Imperatores tum *Tranquillitatis* nomine(*γαληνότητος*) ut alias *Serenitatis* ac *Majeſtatis*, appellari ſolebant.

515 *Nova mirari* aut ignorantiæ eſt, ſi vulgari ſignificatione accipias; aut ſi Socraticorum more intelligamus, ſignificat commoveri ab opinione magni boni vel magni mali.

517 *Radiat* cum reſpectu ad conſecrationem, qua referuntur in ſidera & *radiant*, quibus ille honos habetur.

518 Acumen petit poëta ex antithetis *torua* (ſeveræ frontis) *voluptas*, *auguſtus pudor*, *majeſtas grata*.

520 *Cornus avita* non modo haſtam, quali & quanta uſus eſt auus Theodoſius, ſed ipſam, qua uſus eſt, videtur ſignificare, quatenus, ut pignora quædam familiaria, ſolent arma fortium virorum ſervari.

Tentatur vibranda tibi. promittitur ingens
Dextra rudimentis, Romanaque vota moratur.
Quis decor, incedis quoties clipeatus, & auro
Squameus, & rutilus criſtis, & caſſide major!
Sic cum Threicia primum ſudaret in haſta,
Flumina laverunt puerum Rhodopeia Martem.
Quæ vires jaculis! vel cum Gortynia tendis
Spicula, quam felix arcus, certique petitor
Vulneris, & juſſum mentiri neſcius ictum!
Scis quo more Cydon, qua dirigat arte ſagittas
Armenius, refugo quæ ſit fiducia Partho.
Sic Amphioniæ pulcer ſudore palæſtræ
Alcides pharetras, Dircæaque tela ſolebat
Prætentare feris, olim domitura Gigantas,
Et pacem latura polo: ſemperque cruentus
Ibat, & Alcmenæ prædam referebat ovanti.

Cæru-

529 viſum *al.* 533 Dictæa *male quid.*

521 *Promittitur* his *rudimentis* & primis experimentis, ex iisque tanquam certo argumento atque omine colligitur ac prænunciatur, *dextra tibi* ingens, & fortitudo militaris, quam adeo avide optant, cui adeo inhiant homines, ut tarde venire videatur, quæ tamen ante ætatem in te elucet.

524 *Squameus* ad ſquamas, ſ. plumas ex laminis auri refertur, quibus contexi ſolebant loricæ.

525 Et fortitudo gentis, certe feritas, & quod incunabula quædam ac nidum mythoſophiæ ibi conſtituit Orpheus, occaſionem dedere, ut Marti illam & præſertim Rhodopen montem, unde Hebrus oritur, domum aſſignarent.

527 Cretenſes ſagittæ & arcus, & ſagittarii nobiles: horum urbes *Gortyna*, *Cydon* &c.

529 *Juſſus ictus* metaphora ſimili, qua *parere arva colono* dicuntur. Pulchre advocat Heinſius illam gloriationem Paridis Naſoniani apud Helenam Ep. 16, 362 *Figitur in juſſo noſtra ſagitta loco.*

531 Didicit a Virgilio Ge. 3, 31 *Fidentem fuga Parthum.* Hor. Car. 2, 13. 17 *Miles Romanus ſagittas & celerem fugam Parthi timet.* Deſcriptio ſat graphica Ovid. Art. 1, 239.

532 *Amphion* Thebanæ conditor arcis notus ex Hor. A. P. 394. Thebis in patria ſua, cuius etiam *Dirce* fons eſt, pueritiam exegit Hercules. Quod huic Thebano Herculi etiam pugna contra *gigantas* adſcribitur, eſt ab illa ſolemni confuſione, qua illi tribuuntur reliquorum facinora. Ceterum ſic etiam Apollod. Bibl. 2, 7. 1 Μετὰ θεῶν κατεπολέμησε Γίγαντας. Cum vulgo non ſit inter labores Herculis hæc pugna, videri poteſt Pind. Nem. 1, 100 & 7, 132 & ad utrumque locum interpretes.

Cæruleus tali proſtratus Apolline Python
Implicuit fractis moritura volumina ſilvis.
Cum vectaris equo, ſimulacraque Martia ludis,
Quis molles ſinuare fugas, quis tendere contum
Acrior, aut ſubitos melior flexiſſe recurſus?
Non te Maſſagetæ, non gens exercita campo
Theſſala, non ipſi poterunt æquare bimembres.
Vix comites alæ, vix te ſuſpenſa ſequuntur
Agmina, ferventeſque tument poſt terga dracones.
Utque tuis primum ſonipes calcaribus arſit,
Igneſcunt patulæ nares. non ſentit arenas
Ungula, diſcuſſæque jubæ ſparguntur in armos.

537 moribunda *malit Heinſ.* 547 habenas *Cuj. male.*

537 Splendide illam cædem deſcribit noſter Car. 2, ubi declaravimus. Apollinem quarto vitæ ſuæ die hoc facinus edidiſſe, eſt apud Hygi. f. 140, ad quem locum laudantur, qui præterea hujus rei meminere. *Voluminibus* ſ. ſpiris corporis ſui frangebat Pytho ſiluas, dum ea vehementer moribundus contorquet.

539 *Mollis* eſt mobilis. *Fugas molles ſinuat* eques, cum ſequaci facilitate, ac velocitate inoffenſa equus circumagitur. Contrarium eſſe videtur 540 *ſubitos recurſus flectere. Tendere contum* eſt haſtam dirigere, ut in concurſu non aberret a corpore, quod petitur, hoſtili.

542 *Bimembres* Centauri ſemiferi, membra hic hominum habentes, hinc equorum. Hi ſagittatores egregii, ut ille cœleſtis Chiron, Achillis præceptor. *Alæ* equitum trecentorum libera republica. Poſt variatum.

543 *Suſpenſa agmina*: ita celerrime euntia ut non totis plantis terram contingant. De draconibus dictum ad 5, 177. Quo concitatius eſt iter, eo magis adverſum tenet aëri, eo magis inflantur conſutæ illæ & cavæ ex corio vel linteo draconum effigies. Nec refelli facile puto, ſi quis dicat, fuiſſe forte non nunquam adhibitas ipſas verorum Draconum exuvias.

546 Hypallagen vocant Grammatici. Et ſane rectum erat, *non ſentit arena ungulam*: non imprimit ungulæ veſtigium equus præ levitate curſus, ut Camilla illa Virgiliana 7, 808 quam hic ante oculos habuit noſter, aſſueta *curſu pedum prævertere ventos: Illa vel intactæ ſegetis per ſumma volaret Gramina, nec teneras curſu læſiſſet ariſtas: Vel mare per medium, fluctu ſuſpenſa tumenti, Ferret iter, celeres nec tingueret æquore plantas.* Pulchre itaque dicturus erat Claudianus, quod modo dicebam, *non ſentit arena ungulam*: ſed nec illud non pulchrum eſt, *non ſentit arenas* ſibi obſtantes, celeritatem curſus impedientes, *ungula.* De toto hoc genere hyperbolæ agit Voſſ. 4, 12. 8. Alia hic dedit Barthius.

Turbantur phaleræ. ſpumoſis morſibus aurum
Fumat. anhelantes exſudant ſanguine gemmæ.
Ipſe labor pulviſque decent, confuſaque motu
Cæſaries. veſtis radiato murice Solem
Combibit. ingeſto criſpatur purpura vento.
Si dominus legeretur equis, tua poſceret ultro
Verbera Nereidum ſtabulis nutritus Arion,
Serviretque tuis contemto Caſtore frenis
Cyllarus, & flavum Xanthus ſpreviſſet Achillem.
Ipſe tibi famulas præberet Pegaſus alas,
Portaretque libens, melioraque pondera paſſus
Bellerophonteas indignaretur habenas.
Quin etiam velox Auroræ nuncius Aethon,
Qui fugat hinnitu ſtellas, roſeoque domatur
Lucifero, quoties equitem te cernit ab aſtris,
Invidet, inque tuis mavult ſpumare lupatis.

Nunc

550 exundant *ex MSS. Heinſ.* 551 decet *al.*

550 *Anhelantes gemmas*, puto, dicit ab anhelitu equi obnubilatas. Quod Actiuo utitur, animat illas. ſuo enim anhelitu animalia madeſcunt. Sic Stat. Theb. 11, 17 *Anhelantem cæleſti ſulphure campum* dixit. Et Plin. 5, 9 ſ. 10 *Nilum vapore anhelantem, fumidis cautibus ubi conditur.* Ceterum *exſudant* in pari fere auctoritate alteri lectioni, *exundant*, prætuli, ut modeſtiorem. Sermo eſt non de fuſo ex vulnere ſanguine, ſed de pauxillo cruore ſpumam tingente, & hinc adhærefcente gemmis phalerarum & freni.

552 *Radiatus murex* eſt purpura radiis ſolaribus colluſtrata: *combibiſſe Solem* dicitur cujus nunc igneum colorem repercuſſu exhibet. Macrob. 2, 4 *Cum de Tyriæ purpuræ, quam emi juſſerat, obſcuritate quereretur* Auguſtus, *dicente venditore, Erige altius, ac ſuſpice, bis uſus eſt ſalibus, Quid ergo ut me populus Ro. dicat bene cultum, in ſolario ambulaturus ſum?* Hic jam olim adſcripſit Pontanus Senecæ N. Q. 1, 5 *Purpuram Tyriam quo melior ſaturiorque eſt, eo oportet altius teneas, ut fulgorem ſuum oſtendat.* Similis huic noſtro eſt locus Statii . . . *Fulminis haud aliter radiis afflata* (radiata) *cupreſſus* Combibit *ingeſtas & ſtirpe & vertice flammas.*

555 *Arion* Adraſti equus: *Nereidum ſtabulis nutritus.* Equus enim opus Neptuni & tutela. Cℓ. 17, 283.

558 Pegaſus faceret quod Bucephalus, qui ſolum Alexandrum ſeſſorem patiebatur.

561 *Aethon*, αἴθων, ardens equorum ſolis unius, & aliorum nomen. Vid. Spanh. ad Call. p. 702 & Stauer. ad Hygi. f. 183.

Nunc quoque quos habitus, quantæ miracula pompæ
Vidimus, Auſonio cum jam ſuccinctus amictu
Per Ligurum populos ſolito conſpectior ires,
Atque inter niveas alte veherere cohortes,
Obnixiſque ſimul pubes electa lacertis
Sidereum geſtaret onus! ſic numina Memphis
In vulgus proferre ſolet. penetralibus exit
Effigies; brevis illa quidem: ſed plurimus infra
Liniger impoſito ſuſpirat vecte ſacerdos
Teſtatus ſudore Deum. Nilotica ſiſtris
Ripa ſonat, Phariosque modos Aegyptia ducit
Tibia. ſubmiſſis admugit cornibus Apis.
Omnis nobilitas, omnis tua ſacra frequentant
Tibridis & Latii ſoboles. convenit in unum

Quid-

570 nymphis *Baſ. marg.* 571 geſtare *Cuj.* 573 ſuſpirans veſte — Teſtatur *al.* voce *Cuj.* 575 Varios *al.* Pharios *etiam Cuj.*

570 *Auſonius amictus* Conſularis, quem alias *Gabinum cinctum & trabeam* dicit 7, 4 ſq.

567 *Ligurum populos* adiſſe videtur poſt Conſulatum Mediolani ſuſceptum. *Niveæ Cohortes*, quia togas ſumſerunt conſulis honorandi cauſa. conf. 10, 295. Ea quæ ſequuntur de portato a militibus Imperatore, illuſtrata ſunt ſupra 8, 12.

572 *Brevis effigies* h. e. parua. Miraculum eſt, h. e. fraus ſacerdotum, qui ſimulant ſe laborare gravi ſub onere Dei vel Deæ. Sic nauem ſuam grauari ſentiunt illi portitores animarum inter Galliam & Britanniam, de quibus dictum ad 3, 124.

573 *Linigeri* ſacerdotes Aegyptii ſolemni epitheto: res notiſſima ex Herodoto. Rationem vide ap. Plut. de Iſide c. 4. Verbo, lana eſt excrementum. Ideo etiam raduntur Iſiaci. *Vecte* pulchre reſtituit hic pro *veſte* Gronouius. Vectis a vehendo dictus eſt aſſer vel pertica, cujus ope portatur imago Dei: tales vectes habuit arca federis apud Hebræos: & paſſim depictas videmus in triumphis.

574 *Siſtrum* crepitaculum illud religioſum Iſidis notiſſimum ipſum quoque hodie ex tot nummis, gemmis, marmoribus, totis libris a Bacchinio Tollioque deſcriptum, breviter autem ab Apulejo Met. 11 p. 258 *Aeneum crepitaculum, cujus per anguſtam laminam in modum baltei recurvatam, trajectæ mediæ paucæ virgulæ criſpante brachio trigeminos ictus, reddunt argutum ſonorem.*

575 *Pharium* vocant poëtæ a Pharo, inſula & turri ad Alexandream, quidquid Aegyptium eſt.

577 *Submiſſis cornibus.* An illa Apis in poteſtate habet ut aures? Cornua cum capite ſubmiſſa ſunt alias parantis pugnam tauri.

578 Hic a ſimilitudine pompæ Memphiticæ redit ad Conſularem proceſſum Honorii.

Quidquid in orbe fuit procerum, quibus auctor honoris
Vel tu, vel genitor. numeroſo Conſule Conſul
Cingeris, & ſocios gaudes admittere patres.
Illuſtri te prole Tagus, te Gallia doctis
Civibus, & toto ſtipavit Roma Senatu.
Portatur Juvenum cervicibus aurea ſedes,
Ornatuque novo gravior Deus. aſperat Indus
Velamenta lapis, pretioſaque fila ſmaragdis
Ducta virent. amethyſtus ineſt, & fulgor Iberus
Temperat arcanis hyacinthi cærula flammis.
Nec rudis in tali ſuffecit gratia textu:
Auget acus meritum, picturatumque metallis
Vivit opus, multaque ornantur jaſpide cultus,
Et variis ſpirat Nereia bacca figuris.
Quæ tantum potuit digitis mollire rigorem
Ambitioſa colus? vel cujus pectinis arte

Traxe-

579 quidquid ubique *MS.* 591 oneratur, remorantur, variantur, hortatur, *conjecturæ deſcriptorum*, animatur, *Heinſii.* vultus *al.* cultus *ex MSS. Heinſ.* 592 varias -- figuras *conj. Heinſ.* 594 ingenioſa *MS.*

582 *Gallia doctis civibus* tum inſtructior ipſa pene Roma erat. Plures certe ejus rei notitiæ ad ætatem noſtram pervenere. Si quis dubitet, illum facile XII Panegyricorum auctores, in his præſertim Auſonius, tum Sidonius Apollinaris, & quorum hi mentionem faciunt, ne de epiſcopis & eccleſiaſticis ſcriptoribus aliquid dicam, docere poſſint.

584 Dictum hac de re ad 8, 12. *Ornatu novo*, conſulari trabea, & illo loro, de quo ad 7, 3. *Gravior* non modo auguſtior, venerabilior: ſed, niſi fallor, etiam ad ipſum pondus auctum ab ornatu pretioſo reſpicit.

587 *Fulgor Iberus* cui gemmæ tribuatur, obſcurum eſt. Carchedonios intelligit Barthius, Carbunculorum genus ſ. Pyroporum, quod convenit cum *arcanis flammis*, quas memorat poëta. Audirem ſi a nova Carthagine nomen derivaret. Sed ipſe magnam ſ. veterem indicat. Eſt inter Plinianas gemmas 37, 10 ſ. 59 *Gallaica* ſ. *Callaica.* Apud eundem c. 9 ſ. 43 *Bocchus* auctor eſt *in Hiſpania repertas.* Sed locus obſcurus eſt, ut non ſit facile conficere, quod genus proprie intelligatur. Nec ſi Aſiaticos Iberos intelligas, res expedita eſt.

590 *Picturatum metallis*, filis aureis argenteisque. *Nereia bacca*, margarita, *ſpirat*, ut illa *ſpirantia molliter æra* Virgilii, *figuris variis* ad viventium ſimilitudinem diſpoſitis.

594 Oſtendit totum conficiendæ veſtis artificium, dum nominat *colum & pectinem. Ambitioſa* illa dicitur quod illam ambit lana, quod circa illam currit fuſus. *Telæ ſolidæ* ſunt ipſa textilia e filis ſericis,

Traxerunt ſolidæ gemmarum ſtamina telæ?
Invia quis calidi ſcrutatus ſtagna profundi
Tethyos invaſit gremium? quis divitis algæ
Germina flagrantes inter quæſivit arenas?
Quis junxit lapides oſtro? quis miſcuit ignes
Sidonii rubrique maris? tribuere colorem
Phœnices, Seres ſubtemina, pondus Hydaſpes.
Hoc ſi Mæonias cinctu graderere per urbes,
In te pampineos transferret Lydia thyrſos,
In te Nyſa choros. dubitaſſent Orgia Bacchi
Cui furerent. irent blandæ ſub vincula tigres.

Talis

602 Maconidas *MSS.* vultu *al.* cultu *al.* 603 proferret *al.* transferret *Heinſ. ex MSS. Baſ. marg.* 604 dubitarent *Baſ. quod placet.*

eis, aureis, argenteisque, tum gemmis quoque, ita omnibus inter ſe junctis artata & condenſata, ut ſpeciem præbeant, quaſi gemmarum etiam filis trajectarum lineæ ad modum aliorum filorum vel pro ſtamine intenta, vel ſubteminis inſtar trajecta & pectine denſata eſſent. Nempe *ſtamina* hic non propria illa ſignificatione ponuntur, de filis robuſtioribus, vehementius tortis, in longum porrectis, inter quæ ſubtemen traiicitur; ſed uti multis locis aliis, fila ſimpliciter notant.

596 *Calidum* forte dicit profundum, quod ſubterraneos ignes ſtatuit: unde fluctus, turbines, maris terræque motus adeo arceſſunt.

597 *Thetys* maris Dea ſervare ſibi videtur velle pretioſiſſimas quasque geminas: unde illas eruere difficile eſt. *Algam*, qua nihil alias vilius, epitheto auget, ut intelligamus eiectamenta quidem maris, ſed quibus pretium fecerit humana æſtimatio. Quod autem *flagrantes inter arenas quæſitum* ait, illud facit, ut curalium ſ. corallium intelligi vix poſſit, de quo conſtabat Plinio 32, 2 ſ. 11 in ipſo mari plantæ inſtar genitum inde eripi, non ejici, & melius in Italiae Galliæque litoribus inveniri, quam in Rubro Perſicoue mari &c.

599 *Lapides iunguntur oſtro*: ad eandem veſtem conſularem parandam hinc gemmæ e metallis, & lapicidinis, hinc oſtrearum ſ. concharum ſanguis e mari petitur. *Ignes* poſuit pro radiis lucidis & coloratis gemmarum. Sidonium mare, ad quod colunt Phœnices, dat purpuras, gemmarum ferax India, cujus flumen Hydaſpes.

604 *Nyſas* XII enumerat Stephanus Byz. Antiquiſſima forte Arabica, unde ortum volunt Bacchum. Sed & Indicam, Lydiamque & reliquas forte omnes a prima illa & velut archetypa eidem Deo ſacras fuiſſe probabile eſt. *Orgia* ſunt *οἱ ὀργιάζοντες*, ut miniſteria miniſtrantes. Honorius cum ornatu ſuo conſulari ſi interveniret ſacra Bacchi cum enthuſiaſtico furore celebrantibus, dubitationem iniiceret & his, & tigribus &c. Has mox vocat *Caſpias* (*Caſpia colla*) a patria Hyrcania ad mare Caſpium.

Talis Erythræis intextis nebrida gemmis
Liber agit currus, & Caſpia flectit eburnis
Colla jugis: Satyri circum, crinemque ſolutæ
Mænades adſtringunt ederis victricibus Indos.
Ebrius hoſtili velatur palmite Ganges.
Auſpice mox lætum ſonuit clamore tribunal,
Te Faſtos ineunte quater ſollennia ludit

Omina

611 aſpice *al.* auſpice *Gevart. Gronov. Barth. Heinſ.*

606 *Erythræa* poëtis vocantur, quæcunque Erythræo ſ. Rubro mari conjuncta ſunt, h. e. Oceano Orientem omnem, Perſiam, Indos, Seras alluenti. Breviter *Erythrææ gemmæ* ſunt Orientales. *Nebris*, *νεβρὶς*, pellem ceruini generis notat: *cervina vellera* de eadem re Ovid. Met. 6, 592. *Intextus gemmis nebrida*, intextam & diſtinctam gemmis gerens. Veſtem poëta conſiderat vt partem ejus, qui illam gerit. Vt eſt aliquis *albus* vel *niger* (ſecundum) *veſtem*, ſic *gemmis intextus nebrida*.

607 *Caſpia colla* tigridum, quarum patria Hyrcania ad mare Caſpium. Vid. Plin. 8, 18 pr.

609 *Hederas* pro vinculis & catenis adhibent Mænades, Bacchico furore actæ comites hujus Dei, ad vinciendos Indos ab hoc ſuo rege devictos.

610 Victoria Bacchi, in hoc ineſt, quod *ebrios* facit, ut hic Gangis accolas, quod ubique palmites & vites inducit. Ita in fabula nautarum Tyrrhenorum, ubi prodere ſuam Bacchus majeſtatem incipit, Ovid. Met. 3, 664 *Impediunt hederæ remos -- Ipſe racemiferis frontem circumdatus uvis, Pampineis agitat velatam frondibus haſtam.* Plenus talium Nonnus cujus Bacchus etiam fontem vini rupe thyrſo percuſſa aperit 47, 575: & 17, 112 flumen totum in vinum mutat.

611 *Auſpicem* vocat clamorem h. e. auſpicatum, felicia omnia præſagientem: Kalendæ Januariæ, quibus conſulatus aditur, votis etiam & bonis verbis conſecratæ, quæ auſpicium faciunt. Auſpicii, etiam cauſa, ut benefico actu munus inirent, manumiſſiones celebrabant noui conſules, ea cerimonia, quam *Vindictam* ab illo *Vindice*, qui conjurationis pro Tarquiniis reducendis initæ indicium detulerat, dicebant. Meminit noſter etiam 18, 310. Totam rem (quæ nova videtur, & hoc demum ævo reperta) pulchre deſcribit Sidonius Carm. 2 ſ. Panegyrico in Anthemium extremo, *Ad Vlpia poſcunt Te fora, donabis quos libertate Quirites, Quorum gaudentes exceptant verbera malæ.* Videtur hinc ortus eſſe mos vel ludus ille aulicus, quo equites qui creantur, percutiuntur gladio, & alapa pueri nobiles, qui e pueris jam excedunt, & e pædagogiis principum dimittuntur. Tiberium alapa ſolitum ſuos certe ſervos manu mittere, diſcas e Phædro 2, 5 extr. *Vana rhapiſmata*, illa vocavit, & abrogavit in Emancipationibus liberorum Iuſtinianus l. fin. hujus tit. Cod.

612 *Quater* pro *quartum* poni a poëta eo minus mirum eſt, cum qui *quartum* conſul ſit, ipſo illo die etiam *quater* conſul fuiſſe dici queat.

Omina libertas. deductum Vindice morem
Lex celebrat, famulusque jugo laxatus herili
Ducitur, & grato remeat ſecurior ictu.
Triſtis conditio pulſata fronte recedit.
In civem rubuere genæ, tergoque removit
Verbera permiſſi felix injuria voti.
Proſpera Romuleis ſperantur tempora rebus
In nomen ventura tuum. præmiſſa futuris
Dant exempla fidem. quoties te curſibus ævi
Præfecit, toties acceſſit laurea patri.
Auſi Danubium quondam tranare Gruthungi
In lintres fregere nemus. ter mille ruebant
Per fluvium plenæ cuneis immanibus alni.
Dux Odothæus erat. tantæ conamina claſſis
Incipiens ætas & primus contudit annus.
Submerſæ ſedere rates. fluitantia numquam

Largius

618 promiſſi *al.* 623 *Pro vulg.* Gothunni Gruthungi *Heinſ. ex Ammiano & MSS. quibus accedit Cuj.* Grutunni *Vicent. & Baſ. marg.* Crutunni *Vienn. Sunt etiam* Greothingi, Grutongi, Grotungi, Grutonni, Grotunni, Gritongi *&c. ap. Heinſ.* Prothingi *Zoſimo* 4, 39 *ubi vid. Cellar.* 624 tibi mille *MSS.* 625 navalibus *MSS. ap. Heinſ.* 627 æſtas *conj. Heinſ.* concutit *Baſ.* contulit *al.* 628 ſuccenſæ *MS.* cecidere *MS. Barth. De verbo* ſedere *v. Burm. ad Virg. Aen.* 3, 565.

613 *Securior*, quia in liberum corpus nemini amplius licet plagis ſævire antiquitus per legem Porciam. Hoc tempore vis certe privata ſic removebatur: licet nec a plumbatis v. g. acerbo admodum flagellationis genere judiciali ne curia quidem eo tempore plane liberaret. Vid. l. 2 Theod. de quæſtionibus, & ibi Gothofr.

617 *In civem*, vt quo momento ruberet gena a percuſſione, eodem civis fieret, qui ita percuſſus eſſet.

618 *Permiſſum votum* eſt conceſſum, indultum & tributum precibus: verbo libertas votis impetrata

620 *In nomen* Conſulis *venit* annus. Omen præclarum id ipſum eſt, quod habet annus nomen *Honorii*.

623 Tanta varietas eſt in nomine hujus populi, ut certi quid conſtituere equidem non auſim. Auget varietatem utraque Zoſimi narratiuncula 4, 35 & 38 ſq. e qua illud tamen illuſtrando poëtæ convenit, quod barbari, quicunque & quocunque nomine fuerint, Odotheo vel Oedotheo duce lintribus trajicere Iſtrum auſi, Promoti Romani ducis arte in ipſo flumine & in ripa horribili clade affecti ſunt. Add. quæ mox dicemus ad 635. Plura de hac gente noſter 20, 152, 196 &c.

Largius Arctoos pavere cadavera piſces.
Corporibus premitur Peuce. per quinque recurrens
Oſtia barbaricos vix egerit unda cruores.
Confeſſusque parens Odothæi regis opima
Rettulit, exſuviaſque tibi. civile ſecundis
Conficis auſpiciis bellum. tibi debeat orbis
Fata Gruthungorum, debellatumque tyrannum.
Iſter ſanguineos egit te Conſule fluctus:
Alpinos genitor rupit te conſule montes.

Sed

635 *Verba* fluctus — Conſule *abſunt a MSS omnibus & primum editis uſque ad Iſengrinii Baſileenſem ex antiquiſſimo libro caſtigatam, cujus fidem, immerito ſuſpectam olim Barthio, defendit in præfatione extr. Heinſius; hic autem contra eundem Barthium ejus defenſorem oppugnat. Cur non dubitem eſſe hunc verſum Claudiani, hiſtorica ratio oſtendit, quam infra explico. Hic addo, occaſionem omittendi verſus fuiſſe repetitionem vocum,* te conſule, *unde tranſitum ſtatim ad poſterioris finem*, montes. *Et profecto* ſanguinei *in Iſtro* montes *etiam vitium hic factum, oſtendunt.*

629 *Arctoos piſces* vocat Ponti Euxini incolas, in quem devexiſſe cadavera Iſtrum, vel narrat, vel fingit *Peuce* inſula inter dextima duo oſtia Iſtri, quorum *quinque*, majora ſcilicet, numerat Claudianus, quæ deinde in minora finduntur.

630 *Recurrens* docte ex illa ſententia, quæ fluvios omnes e mari oriri, eodem recurrere, ſtatuit.

632 *Theodoſius* pater hanc victoriam, hæc de duce hoſtium opima ſpolia *exſuvias* Odotheo detractas, *confeſſus* eſt tibi, nominis tui auſpiciis, conſulatui tuo, deberi, acceptaque adeo tibi *retulit*. Ad lucem hujus loci & judicium de verſu 637 *Alpinos genitor* &c. quem expunxit non ſine magnis & multis auctoribus Heinſius, iſta obſeruari velim. Provocarat Claudianus v. 621 ad præjudicia & omina felicitatis e conſularibus Honorii: *quoties*, inquit, *te curſibus ævi præfecit, toties acceſſit laurea patri.* Hic, cum ter conſul fuerit Honorius, non potuit poëta uno exemplo contentus eſſe. Primum eſt Gruthungi victi: hos (v. 627) *primus contudit annus.* Hic fuit æræ noſtræ 386, *Honorio N. P.* (Nobiliſſimo Puero) *& Euodio Coſſ.* Ad hunc annum Idatius in Faſtis, *His Coſſ. victi atque expugnati & in Romania captivi adducti gens Greothingorum* (ſic eſt in exemplo Sirmondi). Alterum exemplum: *ſecundis auſpiciis* (v. 634) h. e. ſecundo conſulatu tuo (hunc geſſit cum Arcadio fratre A. C. 394) *debellatus* eſt *tyrannus*, Eugenius. Idatius ad h. a. *Bello commiſſo Eugenius victus atque captus interfectus eſt. Arbogaſtes ſua ſe manu percutit.* Hanc rem hic attingit breviter poëta, magnifice jam expolitam ſupra 72 -- 110. Utriusque vero Conſulatus felicia nunc pulchra anacephalæoſi repetit his duobus verſibus, qui mihi videntur gemelli unius patris, non indiſcreta modo ſimilitudine, ſed neceſſitudine etiam fraterna copulati.

Sed patriis olim fueras ſucceſſibus auctor,
Nunc eris ipſe tuis. ſemper venere triumphi
Cum trabeis, ſequiturque tuos victoria faſces.
Sis precor aſſiduus Conſul, Mariique relinquas
Et ſenis Auguſti numerum. quæ gaudia mundo,
Per tua lanugo cum ſerpere cœperit ora,
Cum tibi prodiderit feſtas nox pronuba tædas!
Quæ tali devota toro, quæ murice fulgens
Ibit in amplexus tanti Regina mariti?
Quænam tot Divis veniet nurus, omnibus arvis,
Et toto dotanda mari? quantuſque feretur
Idem per Zephyri metas Hymenæus & Euri!
O mihi ſi liceat thalamis intendere carmen
Connubiale tuis, ſi te jam dicere patrem!

Tempus

644 protulerit *al.* *Sed* prodere *etiam eſſe proferre, oſtendit Heinſ.* protulerit *gloſſa eſt.* 645 donata *al.* devota *ex MSS. Heinſ. ſic etiam Cuj.*

638 *Auctor*, propter auſpicia conſularia: in antiqua certe quidem liberaque rep. ad quam paſſim veterum imitatione, ad ſplendorem carmini conciliandum, poëta reſpicit, auctores dici poſſunt conſules omnium, quæ ipſorum anno, auſpiciiſque adeo, geruntur.

640 *Trabea* noſtro conſularis veſtis alias quoque, ut 17, 14. 19, 10. *Victoria* Dea, quæ in nummis conſularibus frequentiſſima eſt, vel ſola campum occupans, vel ſtans in bigis.

641 *Marius* ſepties Conſul fuit, *Auguſtus* ter & decies: hunc maluit appellare ominis cauſa, quam Domitianum XVII conſulem.

645 *Devota toro* vehementius dictum velut de Solduriis, qui mori pro ſuis patronis debent. Sed meminerimus Alceſtis pro Admeto ſuo mortem appetentis, quam comparatione eo magis laudat Juvenalis 6, 653 *Spectant ſubeuntem fata mariti Alceſtim, & ſimilis ſi permutatio detur, Morte viri cupient animam ſervare catellæ.* Meminerimus Lydiæ Horatianæ Car. 3, 9. 15 *Pro quo bis patiar mori Si parcent puero fata ſuperſtiti.*

647 *Nurus* ad omnes progenitores refertur Honorii, in quibus *Divi* vel conſecratione ſolemni, vel illa, qua Muſæ cœlum donant, quibus volunt.

648 In mente videtur habuiſſe Virgilianum Ge. 1, 31 *Teque ſibi generum Tethys emat omnibus undis.* *Zephyrus* & *Eurus* utrumque imperium, Occidentale atque Orientale.

650 Prioris voti compos factus poëta, cujus proximum huic carmini eſt epithalamium.

Tempus erit, cum tu trans Rheni cornua victor,
Arcadius captæ ſpoliis Babylonos onuſtus,
Communem majore toga ſignabitis annum,
Crinitusque tuo ſudabit faſce Suëvus:
Ultima fraternas horrebunt Bactra ſecures.

653 Babylonis *al.*

652 Ominatur fratribus Auguſtis conſulatum communem, in quo Honorius ſui Occidentis imperium ultra *cornua* h.e. oſtia Rheni (ut 20, 163) & *Suevos* extendat, Arcadius *Babylone* & *Bactrianos* ſuo Orienti adjungat. Ad hunc conſulatum ſignandum pertinent *major toga* ſ. trabea conſularis, *faſcis*, *ſecures*, quibus inſignibus gerendis tum barbaros etiam adhiberi ſolitos, *Suevi* hic facta mentio oſtendit.

IX CL.

Digitized by Google

IX

CL. CLAUDIANI
IN NUPTIAS
HONORII ET MARIAE

PRAEFATIO *)

Surgeret in thalamum ducto cum Pelion arcu,
Nec caperet tantos hoſpita terra Deos;
Cum ſocer æquoreus, numeroſaque turba ſororum
Certarent epulis continuare dies,

4 dapes *al. venuſte, indice Heinſ.*

*) Videtur hæc Præfatio, & ipſum adeo Epithalamium ſcriptum eſſe poſt eos, qui vocantur Feſcennini. Hujus rei non tantum hoc argumentum habemus, quod in primis exemplaribus, atque adeo in manu ſcriptis omnibus, quos Heinſius vidit, codicibus, præponuntur Feſcennini; ſed ipſum hujus præfationis argumentum. In ipſis nuptiarum ſolemnibus Feſcenninos dederat poëta, hilares, laſcivos etiam. Hi placuere ſponſis, diſplicuere quibusdam ſeverioribus. Poëta, ut oſtenderet, ſe poſſe etjam altius quiddam & gravius canere, ſeptimo die attulit hoc epithalamium. Utitur autem hac velut ſcena. Nuptias Pelei ac Thetidos celebrarat Terpſichore ludicris carminibus: hæc placuere Iovi & ſuperis: Centauri, Chironis viri ſapientis, ſed ſemiferi, in cujus antro nuptiæ illæ peragebantur, cognati, cum Faunis illorum ſimilibus non æque probant. Septimo die interjecto h. e. ultimo ſolemnium nuptialium die, Phœbus ad divinam illam & potentem lyram ſuam nobilius Carmen canit, quo naſciturum ex illis nuptiis Achillem prædicit. Ceterum hæc non ſimpliciter ficta a Claudiano, ſed repetita e Græcis, V. G. Pindaro Nem. 5, 40 ſq. Add. v. 17.

1 In antro Pelei montis, in quo habitabat Chiron, in quo Iaſona, Aeſculapium, et Achillem educavit (vid.. Pind. Nem. 3, 92 ſq.) celebratæ ſunt nuptiæ Pelei, cum Thetide Nerei filia, ſ. Nereidum una, præſentibus DIs Deabusque omnibus. Ad tam auguſtum conventum *arcu ducto*, h. e. camara formata ex viridibus, in thalamum ſurrexit, magnifice eductum & exornatum eſt antrum Pelion.

2 *Capere* hic non proprie ſumendum: *Cepit* enim, accepit, & habuit illa terra Deos: ſed dignitatem & majeſtatem loci æqualem fuiſſe, & reſpondiſſe tantis hoſpitibus, negat Claudianus.

3 Nerea, patrem ſponſæ facit hoſpitem & præbitorem epularum, miniſtrasque & adjutrices alias illius filias, ſponſæ ſorores. Hic igitur ſocer, hæ ſorores certatim invitant hilaritatem, præbent novas dapes, quarum mare in primis magnam copiam habet.

Præberetque Jovi communia pocula Chiron,
Molliter obliqua parte reſuſus equi;
Peneus gelidos mutaret nectare fontes,
Oetæis fluerent ſpumea vina jugis;
Terpſichore facilem laſcivo pollice movit
Barbiton, & molles duxit in antra choros.
Carmina nec ſuperis, nec diſplicuere Tonanti,
Cum teneris noſſent congrua vota modis.
Centauri, Faunique negant, quæ flectere Rhœton,
Quæ rigidum poterant plectra movere Pholum.
Septima lux aderat cœlo, totieſque renatus
Viderat exactos Heſperus igne choros.
Tum Phœbus, quo ſaxa domat, quo pertrahit ornos,
Pectine tentavit nobiliore lyram.
Venturumque ſacris fidibus jam ſpondet Achillem.
Jam Phrygias cædes, jam Simoënta canit.
Frondoſo ſtrepuit felix Hymenæus Olympo,
Reginam reſonant Othrys & Oſſa Thetin.

9 gracilem *Baſ. marg.* 13 notant *al.* 15 renato *al.* renatos *al.*

5 *Chiron*, ſponſi Pelei educator, pro patre ſe dominoque convivii gerit, & *communia pocula præbet Jovi*, hoc eſt propinat, ſive in eodem poculo, quo ipſe præbibit, ad bibendum Jovem invitat: qui mos in hilarioribus ſplendidioribusque epulis etiam hodie retinetur.

12 Hic verſus habet excuſationem carminis ſuperioris. Si quid etiam in illo inſit parum dignum majeſtate ſponſorum, excuſabunt hoc pia vota intexta ipſis ludicris verſiculis.

16 Heſperus choros ſtellarum *igne ſolis exactos* jam ſeptimum denuo ortos videbat. Facit Heſperum ducem & imperatorem ſtellarum minorum, qui decedente ſole, ſuos milites ad præſidia ſua redeuntes luſtrat.

17 Quidni enim Phœbi lyra poſſit, quod potuit ea quam donavit Orpheo? Q. Calaber Paral. 3, 103 de hoc Apollinis in his nuptiis cantu: *ἐπήιεν ἀθρόα φῦλα, Θῆρές τ' οἰωνοί τε, βαθυσκόπελοί τε κολῶναι, Καὶ ποταμοὶ, καὶ πᾶσα βαθύσκιος ὕλη.* Hunc potius auctorem ſecutus eſt noſter, quam Catullum, qui in Epithalamio Thetidos & Pelei 299 ſqq. negat interfuiſſe Apollinem.

19 *Sacræ fides*, carmina vaticina. *Phrygii* Trojani ad ſuum flumen *Simoënta.*

22 *Othrys & Oſſa* Theſſaliæ montes Pelio vicini. Ceterum abrupta veluti præfatio indicat, quæ nunc ſequuntur, eſſe ipſum carmen Apollinis, Honorium & Mariam eſſe Thetin & Pelea.

X CL.

X

CL. CLAUDIANI

DE NUPTIIS

HONORII ET MARIAE

HAUSERAT inſolitos promiſſæ virginis ignes
Auguſtus, pronoque rudis flagraverat æſtu.
Nec novus unde calor, nec quid ſuſpiria vellent
Noverat incipiens, & adhuc ignarus amandi.
Non illi venator equus, non ſpicula curæ:
Non jaculum torquere libet. mens omnis aberrat
In vulnus, quod fixit Amor. quam ſæpe medullis
Erupit gemitus! quoties incanduit ore
Confeſſus ſecreta rubor! nomenque beatum
Injuſſæ ſcripſere manus! jam munera nuptæ

2 primoque *vulg.* pronoque *ex libris optimis Heinſ.* 7 vulnus quod pinxit *Vic.* vulnus quod finxit *Vien.* vultus quos pinxit *id. marg. Cujac. Ald. & aliquot MSS. Heinſ.* vultus quos finxit *Junt. Pal. Claver. & aliquot MSS. Heinſ.* vulnus quod punxit *MSS. Pulm. & Heinſ.* vultus queis fixit *conj. Barth.* vultus quos fixit *Heinſ e libro Gyraldi & conj. Scal. Mihi placuit lectio Baſ. marg. ſ. Iſingr. & aliorum, quam non malam dicit Heinſ. & ex curis viri ſecundis expreſſerunt Elzevirii* 1665.

1 *Hauſerat* ex conſpectu, oculis, geſtu, virginis, amoris ignes. *Rudis* novitatem affectus indicat; *pronus* ſubita incrementa, & impetum vehementem, qualis eſt rerum gravium, dum labuntur ſingulis momentis novos impulſus ex aucta geometrica ratione pondera accipientium.

4 *Inſipiens* media ſignificatione poſitum ut *imprudens*, quod nondum obſervavi alias: gratiam habet, quia hic ut *rudem* ita *inſipientem* eſſe, reprehenſione caret, & eſt in laude ſimplicitatis.

6 *Mens aberrat in vulnus.* Non poſſumus manum continere ab oculo lippiente, neque animum a vulnere *quod amor fixit*, quin ſubinde *ad vulnus*, ad rem amatam, quæ animum quieſcere aut aliud agere non patitur, ille aberret.

9 *Confeſſus rubor* etiam ſine verbis. Palladius 1, 28. 2 elegantius quam pro captu ſæculi ſui, de pavonibus, *Cupidinem coeundi maſculus confitetur, quoties circa ſe amictum caudæ gemmantis incurvat, & ſingularum capita oculata pennarum locis ſuis exſerit cum ſtridore procurrens.*

Præparat & pulcros, Mariæ ſed luce minores,
Eligit ornatus, quidquid venerabilis olim
Livia, Divorumque nurus geſſere ſuperbæ.
Incuſat ſpes ægra moras, longique videntur
Stare dies, ſegnemque rotam non flectere Phœbe.
Scyria ſic tenerum virgo flammabat Achillem,
Fraudis adhuc expers, bellatriceſque docebat
Ducere fila manus, & mox, quos horruit Ide,
Theſſalicos roſeo pectebat pollice crines.
Hæc etiam queritur ſecum: „*Quonam uſque verendus*
Cunctatur mea vota ſocer? quid jungere differt
Quam pepigit, caſtaſque preces implere recuſat?
Non ego, luxuriem regum, moremve ſecutus,

Quæ-

15 voluere *al.* flectere *etiam Cuj.* 18 idem *vulg.* torruit idem *conj. Scal.* Ide *etiam Cuj.* 19 Theſſalico roſeos nectebat pectine *vulg.* Theſſalicos roſeo *al.* flectebat *al.* pollice *etiam Baſ. marg.*
22 pepigi *malit Heinſ.*

13 *Livia* Auguſti Cleopatræ & Orientis theſauros habuit haud dubie, eumque mundum cum reliquo inſtrumento Cæſarum magna certe parte per Poppæas & Fauſtinas ad ſucceſſorum etiam violentorum ſeriem deveniſſe, non minus probabile eſt. Vid. quæ de Lolliæ Paulinæ ornatu gemmeo ex avitis opibus habet Plin. 9, 35 ſ. 58. Spectant in Caſſellanis theſauris curioſi pectorale ornamentum ex gemmis inſcalptis & eminentibus ſ. anaglyphis quam plurimis contextum, geſtamen Auguſtæ Byzantinæ neſcio cujus. Quot gemmis excultæ ſunt illæ reliquiæ, quas ab Henrico Leone ex Oriente allatas nullum dubium eſt? Quidni ergo potuerint ad Auguſtam Theodoſii domum Livianæ ſupellectilis, aut, ſi malumus, majeſtatis particulæ quædam devenire? *Divos* eſſe Imperatores conſecratos, *nurus* non ſolas filiorum uxores, ſæpius monere vix opus eſt, nec illud *ſuperbas* eſſe magnificas.

16 *Scyria virgo*, Deidamia Lycomedis filiarum una, inter quas deliteſcere puellari cultu filium ſuum volebat Thetis. Argumentum ſuaviſſime tractatum a Statio in primo Achilleidos.

19 *Ide* etiam vicinus Trojæ mons, cui terribilis mox futurus erat Achilles, ne quis de Cretenſi, Jovis incunabulis, cogitet.

23 De nuptiis ope picturæ conciliatis agi apparet. Negat, ſe vultum uxoris futuræ pictis tabulis quæſiſſe cognoſcere more regum quorundam, nec *Picturam* (h. e. pictores) tanquam lenam & conciliatriculam miſiſſe per plures domos, ut inde e *variis thalamis* (in quibus degere ſolebant virgines) afferri ſibi curaret depictos virginum vultus, electurus quam amaret, atque connubia, rem maximi momenti, fallaci e cera imagini committens, e picturæ teſtimonio uxorem duceret. Tale quid factum ab Arcadio, narrat Zoſimus 5, 3 quem pictura Eudoxiæ oſtendenda induxerat Eutropius eunuchus, ut hanc præferret deſtinatis filiæ Rufini nuptiis.

Quæſivi vultum tabulis, ut nuntia formæ
Lena per innumeros iret pictura penates:
Nec variis dubium thalamis lecturus amorem
Ardua commiſi falſæ connubia ceræ.
Non rapio præceps alienæ fœdera tedæ,
Sed quæ ſponſa mihi pridem, patriisque relicta
Mandatis, uno materni ſanguinis ortu
Communem partitur avum. Faſtigia ſupplex
Depoſui, geſſique procum. de limine ſacro
Oratum miſi proceres, qui proxima nobis
Jura tenent. fateor, Stilicho, non parva popoſci:
Sed certe mereor princeps, hoc principe natus,
Qui ſibi te generum fraterna prole revinxit,
Cui Mariam debes. fenus mihi ſolve paternum.
Redde ſuos aulæ. mater fortaſſe rogari
Mollior. o patrui germen, cui nominis heres
Succeſſi, ſublime decus torrentis Iberi,

24 quæſierim *MS.* thalamis *al.* noxia *Cuj.* 25 leva *primæ editt.* læva *etiam Cuj.* 26 lectura pudorem *al.* 29 patriſque *al.* 33 miſſi *al. probante Heinſ.* 34 repoſci *MS. quod efficacius videbatur Heinſ.* 35 hic *al.* hoc *Heinſ. ex MSS.* ſed pr. *it.* de pr. *al.* 37 differs *al.* debes *etiam Buſ. Pro vulg.* foedus, fenus *ex MSS. Heïnſ.* 39 patrium *MS. unde* patruum *conj. Heinſ. Sed nihil muto propter relativum* Cui.

28 Negat ſe uxorem abducere alii per vim & injuriam conari; ſed ſuam, ſibi olim ſperatam, pactamque petere.

30 *Maternum ſanguinem* Mariæ ſponſae intelligit. Hujus enim Serena mater, ſoror Theodoſii, Honorii filia, qui communis utriusque ſponſæ avus fuit. Patent hæc inſpicienti tabulam gentis Theodoſii.

36 *Generum* Stilichonem habuit Theodoſius, quod Serenam adoptarat.

37 Ludit in etymo. Collocarat Theodoſius fratris ſui filiam a ſe adoptatam Stilichoni, tanquam ſortem: hujus *fenus* (ab antiquo, verbo *feo*, *fere*, unde etiam *fetus*, *fecundus* &c. Gr. τόκος, a τέκω ſ. τίκτω) eſt Maria Serenæ filia ex illo matrimonio nata. Conf. v. 303.

38 *Suos*, generatim, quaſi de pluribus: redde aulæ regiæ, quod ſuum eſt, ſi non ipſam Serenam, Theodoſii adoptione filiam (vnde mox *ſtirpe ſoror* Honorii, generi ſui, vocatur); certe quod ex illa natum eſt.

38 *Mater*, Serena, Honorii filia, qui *patruus* erat Imperatoris Honorii, qui adeo erat heres hujus nominis, patrui ſui.

40 Ad 7, 189 oſtenſum, ex Hiſpania & Trajani familia Theodoſium genus ſuum derivaſſe. Flumine regionem oſtendi, Hiſpaniam Ibero, poëtis familiare eſt.

Stirpe ſoror, pietate parens, tibi creditus infans,
Inque tuo crevi gremio, partuque remoto
Tu potius Flaccilla mihi. quid dividis ergo
Pignora? quid juveni natam non tradis alumno?
Optatuſne dies aderit? dabiturne jugalis
Nox umquam? tali ſolatur vulnera queſtu.
Riſit Amor, placidæque volat trans æquora matri
Nuntius, & totas jactantior explicat alas.
Mons latus eoum Cypri præruptus obumbrat,
Invius humano greſſu, Phariumque cubile
Proteos, & ſeptem deſpectat cornua Nili.
Hunc neque canentes audent veſtire pruinae;
Hunc venti pulſare timent; hunc lædere nimbi,
Luxuriæ Venerique vacat. pars acrior anni
Exſulat. æterni patet indulgentia veris.
In campum ſe fundit apex. hunc aurea ſepes
Circuit, & fulvo defendit prata metallo.
Mulciber, ut perhibent, his oſcula conjugis emit
Mœnibus, & tales uxorius obtulit arces.

Intus

44 reddis *vel* credis *al.* 49 Jonium *Heinſ.* eoum *etiam Vien. Ald. Junt. Baſ. Pulm. Clav. Barth.* Cypreæ rupis *al.* Cypri præruptus *etiam Baſ. marg.* 50 generi *al.* varium *al.* 51 deſpectans *al.* 52 candentes *vulg.* caedentes *al.* 56 in c. deſidit *MS.* 57 flavo *Cuj.*

43 Aelia *Flaccilla* mater Honorii.

49 Deſcriptio hinc regiæ Veneris præclara: quam ponit in illo angulo Cypri, qui maxime orientalis eſt, & unde directus maxime eſt ad oſtia Nili proſpectus: in monte, qui inumbret *latus eoum* ſ. Orientale: *eoum*, inquam. Nam quod *Jonium* prætulit amore codicum quorundam Heinſius, nimis pugnat cum ratione Geographica. Si concedamus etiam Heinſio contra Geographos, Jonium mare eo usque pertinuiſſe: tum Cypri omnia litora ſunt Jonia &c. Sed ponamus hunc montem in angulo, quem dixi, qui hinc auſtrum & Nili oſtia, hinc Orientem reſpiciat: & præclare omnia convenient.

50 De *vario cubili Proteos* ſomniarunt, credo, librarii, qui meminiſſent, Deum ipſum eſſe varium & in mille figuras mutari. Sed Regem fuiſſe Aegyptium Protea conſtat.

54 *Luxuriem* hic media quadam, ſignificatione de voluptatum affluentia dici redundantiaque videtur.

54 *In campum ſe fundit* h. e. diffunditur ſummitas montis, in ſummo monte planities eſt.

59 *Uxorius* non tantum hac indulgentia Vulcanus, ſed patientia etiam alia turpiuſcula.

Intus rura micant manibus quæ ſubdita nullis
Perpetuum florent, Zephyro contenta colono:
Umbroſumque nemus, quo non admittitur ales,
Ni probet ante ſuos Diva ſub judice cantus.
Quæ placuit, fruitur ramis: quæ victa, recedit.
Vivunt in Venerem frondes, omniſque viciſſim
Felix arbor amat. nutant ad mutua palmæ
Fœdera. populeo ſuſpirat populus ictu;
Et platani platanis, alnoque aſſibilat alnus.
Labuntur gemini fontes. hic dulcis, amarus
Alter, & infuſis corrumpunt mella venenis,
Unde Cupidineas armavit fama ſagittas.
Mille pharetrati ludunt in margine fratres,
Ore pares, ſimiles habitu, gens mollis Amorum.
Hos Nymphæ pariunt, illum Venus aurea ſolum
Edidit.

60 prata *MS. quidam & Baſ. marg. male.* 68 platano platanus *al.* platanus platano *al.* platanus platanis *al.* 70 corrumpunt *etiam Vič. & Vien.* corrumpit *Baſ. & al.* 71 armari *al.* 73 ævo ſimiles *al.* hab. ſim. *al.*

61 Suaviſſima imago *Zephyri coloni*, & Alexandrinum ſpirans ingenium.

65 *Vivere in Venerem* dicuntur, qui ad hoc videntur vivere, ut Venerem exerceant. Non fugit doctiſſimum poëtam illa de ſexu plantarum ſententia, cujus plura apud Plinium v. g. 16, 10 ſ. 19 & antiquiores ut Theophr. 3, 10, veſtigia, qui paſſim mares & feminas in ſtirpibus diſtinguant. Quin Plin. 13, 4 ſ. 7 poſt obſervationem de palma, *Arboribus*, inquit, *immo potius omnibus, quæ terra gignit, herbisque etiam utrumque ſexum eſſe, diligentiſſimi naturæ tradunt.* Non primum ergo noſtra ætate καθολικὸν θεώρημα factum; ſed Linnæo præſertim auctore methodus inde conſtituta totius doctrinæ. Svaviſſimum eſt Adria. van Royen carmen eleglacum de amoribus & connubiis plantarum LB. 1738. 4.

70 *Corrumpunt* eſt a poëta: qui ſi *corrumpit* dediſſet, nemo mutaturus erat. *Corrumpunt*, quia tam dulcia ſe infundunt amaris, quam contra. Copioſiſſimus eſt, ut in tota hac allegoria, & quoties in locis communibus verſatur auctor, Barthius, ut illud γλυκύπικρον amoris deſcribat. Nos pleraque talia lectorum elegantium ingenio, præter abſtruſiora pauca, relinquimus.

71 *Famam* ſvaviter προσωποποιεῖται, forte huc etiam reſpiciens, quod illud amarum in amore ſæpe a fama, a rumuſculis, & ſuſurris oritur.

74 *Illum ſolum*, illum, qui unitatis numero & κατ' ἐξοχὴν Cupido, ſ. Amor vocatur. *Ille cornu* h. e. arcu ſuo imperium quoddam exercet in Deos: & honoris illorum cauſa etiam in reges. Hæc eſt vis verbi *dignatur.*

Edidit. ille Deos cœlumque & ſidera cornu
Temperat, & ſummos dignatur ſigere reges.
Hi plebem feriunt. nec cætera numina deſunt.
Hic habitat nullo conſtricta Licentia nodo,
Et flecti faciles Iræ, vinoque madentes
Excubiæ, Lacrimæque rudes, & gratus amantum
Pallor, & in primis titubans Audacia furtis,
Jucundique Metus, & non ſecura Voluptas!
Et laſciva volant levibus Perjuria pennis.
Hos inter petulans alta cervice Juventas
Excludit Senium luco. procul atria Divæ
Permutant radios, ſilvaque obſtante vireſcunt.
Lemnius hæc etiam gemmis exſtruxit & auro,
Admiſcens artem pretio, trabibuſque ſmaragdis
Suppoſuit cæſas hyacinthi rupe columnas.
Beryllo paries, & jaſpide lubrica ſurgunt
Limina, deſpectuſque ſolo calcatur achates.
In medio glebis redolentibus area dives

Præ-

84 juventa *it.* juventus *al.* 88 gravibusque *al.*
91 calcantur *MS.*

77 *Numina*, attributa, poteſtates, affectus, effectus, amoris. Conf. 124. Hic locus, ſi quis alius, poteſt illuſtrare illud Horatianum, *ut pictura poëſis erit*: hic locus pictorem poſſit implere phantaſiis præclaris.

80 *Excubiæ vino madentes* habent acumen ex repugnantia, ut *gratus Pallor*, & *titubans Audacia* &c. *Rudes lacrimæ* primæ ſui generis.

83 *Levibus ventis* ſi quid volat etludibrium eſt, ipſum leve admodum eſſe debet.

84 *Alta cervix* exprimit illud Horatianum *ſublimis* in charactere juvenis. *Juventas* ſuaviter excludit *ſenium: turpe ſenilis amor.*

86 *Permutant radios* interpretor reddunt, repercutiunt: ſplendorem & ſummam expolitionem ſic videtur ſignificare poëta: *vireſcunt* non ſui metalli colore, ſed repercuſſu viridis ſilvæ.

87 *Lemnius* Vulcanus, qui officinam Lemni habuiſſe fingitur a Poëtis propter metalla, ferrarias præſertim.

88 *Trabes ſmaragdos* appoſitione poſuit pro ſmaragdinis: cujus generis plurima hic attulit Heinſius. Poterat alioqui facile mutari in *ſmaragdi*, incipiente præſertim proximo verſu ab S.

92 *Glebas redolentes* neſcio, ſimpliciterne fingat Poëta, an reſpiciat certum genus glebæ, quod odorem natura jucundum habeat. Odorem terræ, cui benedixit Dominus, poëtæ ſacri ab ipſis virentibus fuſum intelligunt: & hoc forte hic etiam verius eſt.

Præbet odoratas meſſes. hic mitis amomi,
Hic caſiæ matura ſeges, Panchaïa turgent
Cinnama, nec ſicca frondeſcunt vimina coſto,
Tardaque ſudanti prorepunt balſama ligno.
  Quo poſtquam delapſus Amor, longaſque peregit
Penna vias; alacer, paſſuque ſuperbior intrat.
Cæſariem tunc forte Venus ſubnixa coruſco
Fingebat ſolio. dextra lævaque ſorores
Stabant Idaliæ. largos hæc nectaris imbres
Irrigat: hæc morſu numeroſi dentis eburno
Multifidum diſcrimen arat: ſed tertia retro
Dat varios nexus, & juſto dividit orbes
Ordine, neglectam partem ſtudioſa relinquens.
Plus error decuit: ſpeculi nec vultus egebat
Judicio. ſimilis tecto monſtratur in omni,
Et rapitur quocumque videt, dum ſingula cernit,
Seque probat, nati venientis conſpicit umbram;
Ambroſioque ſinu puerum complexa ferocem,

„Quid

94 Panchæaque ſurgunt *al.* Panchaia turgent *tuetur Heinſ.* turgent *etiam Baſ. marg.* 95 ſicca *ex MSS. Heinſ.* ſicco *al.* gramina *al. pro* coſto, acantho *MSS. ap. Heinſ.* 96 *pro* ligno *quod Heinſ. tuetur, ut ſit* ξυλοβάλσαμον, rivo *it.* ſucco *al.* prorumpunt *al Sed* prorepunt *etiam Vic. & Vien.* 97 delapſus *MS. Pulm. & Barth.* dilapſus *al.* 103 multimodum *Cuj.* 108 quodcunque *al.*

95 Vide, quam bene ſibi conveniant, & ſe invicem ad phantaſian rei paucitate pretioſæ efficiendam adjuvent *Tarda*, *ſudanti*, *prorepunt.*

99 *Cæſariem* etiam feminarum, dearumque adeo eſſe apud Poëtas, etiam ex h. l. obſervatum viris doctis.

100 *Sorores* ſunt Gratiæ, ut Virtutes, quia conſentire debent, ut placeant.

105 Non tantum acumen ex antitheto eſt *neglectam*, *ſtudioſa*: ſed res ipſa, veriſſima, declaratur: grata negligentia formoſarum eſt eſt adeo, ut eam quærant aſtutiores.

107 Politura metallorum gemmarum, marmorum facit, ut omnis paries, ut domus tota ſit ſpeculum. *Rapitur* celeritatem indicat.

109 Non ſtatim directo viſu animadvertit Cupidinem ſuum, ſed imaginem repercuſſam, ut Ovid. Met. 4, 711 *ut in æquore ſummo Umbra viri* (Perſei) *viſa eſt*, *viſam fera ſævit in umbram.*

110 *Ambroſium*, immortale, poëtæ vocant, ubi ſummum non modo majeſtatis & ſplendoris, ſed

vel

„Quid tantum gaviſus, ait? *quæ prælia ſudas,*
Improbe? quis jacuit telis? iterumne Tonantem
Inter Sidonias cogis mugire juvencas?
An Titana domas? an paſtoralia Lunam
Rurſus in antra vocas? durum magnumque videris
Debellaſſe Deum.„ ſuſpenſus in oſcula matris
Ille refert: *„Lætare, parens. immane tropæum*
Rettulimus. noſtrum jam ſentit Honorius arcum.
Scis Mariam, patremque ducem, qui cuſpide Gallos
Italiamque fovet: nec te præclara Serenæ
Fama latet. propera. regalibus annue votis.
Junge toros.„ Gremio natum Cytherea removit:
Et crines feſtina ligat, peplumque fluentem
Allevat, & blando ſpirantem numine ceſton
Cingitur, impulſos pluviis quo mitigat amnes,
Quo mare, quo ventos, irataque fulmina ſolvit.

Vt

121 propere *conj. Heinſ.* 122 torum *al.* refouit *al.*
126 flumina *male al.*

vel in primis ſuavitatis & jucunditatis faſtigium exprimere volunt. Hinc cibus Deorum *Ambroſia* eſt &c. *Ferox & ferus* propria Cupidinis epitheta, qui nemini parcat, vehementes impetus habeat &c.

112 *Improbus*, impudens, ſed & infatigabilis ſubinde poſt repulſam rediens, ut *muſca*, ut *labor improbus*.

113 Jupiter in taurum converſus Europam rapuit. Diana ad Endymionem deſcendit.

116 *Suſpenſus*, in digitos pedum erectus: pendens e collo forte nimis φορτικὸν in puero grandiuſculo.

117 *Immane* ſimpliciter ad augendum & exaggerandum pertinet: exemplorum plena ſunt omnia. Hic in primis jactationem puerilem decet mirifice.

119 *Fovere Italiam cuſpide* ne nimis inſolens videatur & ἄκυρον, cogitemus, *fovere* proprie dici de avibus, quæ ova vel pullos incubando & fovendo non calefaciunt modo, ſed protegunt, & vim ab illis defendunt. Sic notio caloris plane abeſt ab illo Ovid. Triſt. 1, 5. 41 *Non contraria fovi arma.*

124 *Blandum numen* tribuit ceſto, h. e. vim delenificam: ut *numina* poſuit v. 77. Fons eorum etjam, quæ de ceſto Veneris canunt poëtæ, Homerus Ιλ. Ξ, 216 Ἔνθ' ἔνι μὲν φιλότης, ἐν δ' ἵμερος, ἐν δ' ὀαρισὺς, Πάρφασις ἥ τ' ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονεόντων.

126 *Solvit*, diſſolvit, diſſipat, ut vim exercere ſuam non poſſint, ut *ſolvitur acris hiems* Hor. Car. 1, 4, 1: vel *ſolvit* in blanditias, ut *ſolventur riſu tabulæ* Hor. Ser. 2, 1. 86. *Alumnos* vocat parvos Amores Venus: neque enim ſunt filii ipſius (v. 74) ſed nympharum.

Vt ſtetit ad litus, parvis hæc fatur alumnis:
„Ecquis erit, pueri, vitreas qui lapſus in undas
Huc rapidum Tritona vocet, quo vecta per altum
Deferar? haud umquam tanto mihi venerit uſu.
Sacri, quos petimus, thalami. pernicius omnes
Quærite, ſeu concha Libycum circumtonat æquor,
Ogygias ſeu frangit aquas. quicumque repertum
Duxerit, aurata donabitur ille pharetra.„
Dixerat, & ſparſa diverſi plebe feruntur
Exploratores. pelagi ſub fluctibus ibat
Carpathii Triton, obluctantemque petebat
Cymothoën. timet illa ferum, ſeſeque ſequenti
Surripit, & duris elabitur uda lacertis.
„*Heus,* inquit ſpeculatus Amor, *num veſtra ſub imis*
Furta tegi potuere vadis? accingere noſtram
Vecturus dominam. pretium non vile laboris
Cymothoën facilem, quæ nunc detrectat, habebis.
Hac mercede veni.„ Prorupit gurgite torvus
Semifer.

127 parvos affatur alumnos *vulg.* 128 heus quis *al.* 130 magno mihi venerit uſu Sacris, quos petimus, thalamis *Seal. apud. Heinſ. Sed ſic fuerit etiam aliquid in præcedentibus mutandum, quod non video.* Sacris thalamis *MS.* ſacros thalamos *MS.* 132 circumſonat *al.* 133 Aegæas *Vic. & al. male.* 135 ſparſi diverſa parte *al.* plebe *etiam Baſ.* 137 Carpathiis *al.* 138 petenti *al. etiam Cuj.* 140 non veſtra *ſine interrogatione primæ editt. etiam Baſ.* 144 prorumpit *al.*

129 *Tritona* unum, velut principem & patrem appellat, ut ſolent Cupidinem, Silenum, Satyrum, Faunum nunc unum dicere, nunc plures.

132 Non temere Tritona in Libyco æquore quærit. In hoc Argonautis apparuit & e Tritonidis lacu eos eduxit apud Apollonium, qui formam illi quoque eandem tribuit 4, 1610 ſqq.

137 *Carpathii*, inter Aegyptum & Cyprum. *Cymothoë* quoque Tritoni jungitur Virg. Aen. 1, 148.

141 *Furta*, quæcunque occulte fiunt ab amantibus: *vada* pro ipſo mari ponuntur, ut ſæpe.

Semifer. undoſi verrebant brachia crines.
Hiſpida tendebat bifido veſtigia cornu,

Qua

145 velabant *al.* verrebant *ex MSS. Heinſ. Vic. & Vien.* 146 aſpera

145 *Verrendi* verbum hic videtur reſpondere Græco αἰθύσσειν, καταιθύσσειν quo Pindarus in motu capillorum utitur v. g. Pyth. 4, 147. Longi crines, qui verrunt non cervicem modo & humeros, ſed brachia etiam.

146 Hic locus tenebricoſus per ſe lucem accipit ex deſcriptione Tritonis Apolloniana Argon. 4, 1610 quam apponam:

δέμας δέ οἱ ἐξ ὑπάτοιο
Κράατος, ἀμφί τε νῶτα καὶ ἰξύας, ἐς τ' ἐπὶ νηδὺν,
Αντικρὺ μακάρεσσι φυὴν ἔκπαγλον εἴκτο.
Αυτὰρ ὑπαὶ λαγόνων δικραίρα οἱ ἔνθα καὶ ἔνθα
Κήτεος ἀλκαίη [ὁλκαίη Ald.] μηκύνετο. κόπτε δ' ἀκάνθαις
Ακρον ὕδωρ, ἄιτε σκολιοῖς ἔπι νειόθι κέντροις
Μήνης ὡς κεραέσσιν ἐειδόμεναι διχόωντο.

Corpus Tritoni a ſummo inde capite circa terga & lumbos ad ventrem usque aperte, & ad miraculum usque, beatis (DIs atque adeo etiam hominibus) ſimile erat. Sed ſub ilibus duplex illi huc & illuc ceti cauda producebatur, cædebatque ſpinis (in pinnas collectis) ſummam aquam. Illæ porro (ſpinæ) obliquis in extremo acuminibus, tanquam lunæ cornibus aſſimilatæ, bifariam dividebantur. Hac Tritonis pictura poſita, ſecundum quam definias hominem in duas priſtes ſ. piſtrices exeuntem, Claudiani verſum ita intelligo, ut *veſtigia* ſint, analogia quadam pedum, illæ duæ caudæ, quas, dum nititur ut ſerpentes, *tendit* ſ. intendit, eoque ipſo lubrico lapſu totam propellit molem ſuam. Illa *veſtigia* ſunt *hiſpida*, eminentibus ſpinis aculeisque erecta, tanquam *bifido cornu*. Pingit Tritonem ita flexu & tenſione piſculentæ partis ſe agentem ut extremæ illæ pinnæ lunatæ multum ultra aquam erectæ emineant. Nihil hic eſt, ut mihi videbatur, difficile præter illud *bifidum cornu* in cauda, quod ita turbavit Barthium, ut pedes equinos Tritoni affingeret. Sed ſuccurrit Apollonius, qui *δικραίραν ἀλκείην bicornem caudam* aperte illi tribuat. Si quis dubitet δικραίραν eſſe *bicornem*, conſideret Epigramma antiquum, Anthol. 6 c. 24, quo Agathias Pani dedicat caprum *δικραίρῳ δικέρωτα, δασυκνάμῳ δασυχαίταν*, verbo, ſimili ſimilem. Ad hanc Tritonis formam aperte reſpicit Cic. de N. D. 1 c. 28 *Qualis ille maritimus Triton pingitur, natantibus invehens belnis adjunctis humano corpori.* In *hiſpido* eſſe illam erigendi notionem, oſtendi poteſt loco Plin. 13, 4 ſ. 7 ubi de mare in genere palmarum velut occurrente inclinatis verſus ſe ramis feminarum, *erectis*, inquit, *comis hiſpidus*. Non eſt magnum Tritonis caudam melius deſcribere: ſed eſt optabile, deſcriptiones doctorum hominum recte poſſe aſſequi: jucundum eſt, poëtæ picturam conferre cum antiquis gemmarum imaginibus, quæ Venerem Tritone vectam exhibent V. G. apud Montfauc. To. 1 tab. 101, 1. Gorium Muſ. Flor. To. 2 tab. 48, 4. In his quidem *bifidum cornu*, *bicornis cauda* non apparet; ſed apparet in imagine, quam habet Montf. To. 1 tab. 34, 1 in Zophoro, it. in Lucerna To. V tab. 161, 1: utroque loco concham inflat. Triton Venerem vehit etiam apud Sidon. Apoll. Epiſt. 4, 8, ſed in concha

Qua priſtis commiſſa viro. ter pectora movit.
Jam quarto Paphias tractu ſulcabat arenas,
Vmbratura Deam retro ſinuatur in arcum
Bellua. tum vivo ſqualentia murice terga
Purpureis mollita toris. hoc navigat oſtro
Fulta Venus. niveæ delibant æquora plantæ.
Proſequitur volucrum late comitatus Amorum,
Tranquillumque choris quatitur mare. ſerta per omnem
Neptuni diſperſa domum. Cadmeia ludit
Leucothoë, frenatque roſis delphina Palæmon.
Alternas violis Nereus interſerit algas.

Cani-

147 piſtrix *al. eadem qua apud Virgilium varietate.* 151 roſis *MS.* comis *Vien. marg.* toris *jam primae editt. Pro* oſtro *quod dedit Heinſ. ex MSS.* antro *vulg.* arcu *al.* alte *al.* 153 volucer *al.* 154 omnes domos *al.* 157 alternis *al.*

concha ſedentem. Add. id. Car. 9, 34. Nonnus Dion. 1, 58 λοφίῃ Τρίτωνος ἐφεζομένην Ἀφροδίτην memorat.

147 *Priſtis commiſſa viro* h. e. qua coaluit inferior pars duobus piſcibus, nominatim priſtibus vel piſtricibus conſtans, cum ſuperiori parte humana. *Ter pectora movit*, ter impetum fecit pectore protruſo in fluctus: quarto impulſu jam prope Cyprum & Paphon erat.

149 Priſtis longa admodum bellua, itaque illa poſterior pars Tritonis in tantum potuit retro extra aquam ſublata inflecti, ut velut umbraculum præberet inſidenti Veneri.

150 *Vivum muricem* intelligo ſquamas aſperas & inſidentem vulneraturas: adverſus quam moleſtiam hic Veneri pulvinus e roſis paratur. Ceterum alii quoque Tritonibus tale corpus ſquamis aſperum tribuunt. Pauſanias de Tritone vero & vivo, quem vidiſſe vult Bœot. ſ. 9, 21 Τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα φολίδι λεπτῇ πέφρικέ σφισι κατὰ ἰσχὺν ῥίνης, tenui ſquama ſed inſtar limæ aſpera corpus horrere. Claudianus *muricem* vocat eminentes aſperitates, ea fere ratione, qua apud Plin. 19, 1 ſ. 6 *Cato Cenſorius forum ſternendum murice cenſuerat*, i. lapillis vel quibuscunque rebus aſperis acutisque, ut homines non ſine incommodo inambulare ibi & conſiſtere poſſent, minuereturque ita numerus ſubroſtranorum, canalicolarum, ejusque, quæ turba forenſis appellatur. *Vivum* autem muricem dicit, ut intelligamus acutas ſpinas et ſquamas aſperas *vivi* corporis Tritonis.

151 *Hoc oſtro*, hoc velut purpureo pulvino *fulta Venus* dicitur, ut *ille* taurus Paſiphaës apud Virg. ecl. 6, 53 *latus niveum molli fultus hyacintho*, ubi vid. Servius. *Delibant*, vix attingunt.

155 *Cadmi* filia Ino poſtquam Athamantis furorem fugiens in mare deſiliit dicta *Leucothoë*, quam Latini Matutam colunt, ut filius illius Melicerta *Palæmonis* nomen poſtea habuit. Tales phantaſias & luſus paſſim gemmæ, & picturæ non unius generis ſpectandos exhibent.

Canitiem Glaucus ligat immortalibus herbis.
Nec non & variis vectæ Nereides ibant
Audito rumore feris. hanc piſce volutam
Sublevat Oceani monſtrum Tarteſſia tigris.
Hanc timor Aegæi rupturus fronte carinas
Trux aries. hæc cæruleæ ſuſpenſa leænæ
Innatat. hæc viridem trahitur complexa juvencum.
Certatimque novis onerant connubia donis.
Cingula Cymothoë, rarum Galatea monile,
Et gravibus Spatale baccis diadema ferebat,
Intextum, rubro quas legerat ipſa profundo.
Mergit ſe ſubito, vellitque coralia Doto.

Vimen

160 rumore *optimis auctoribus Heinſ.* Tritone *al.* 161 Tarteſſia *ex magna varietate prob. Heinſ. Sunt enim* Carcheſia, Tarcheſus, Cartheſia, Carcheia, Tarteia, *unde Heinſ. conj.* Carteja *vel* Carpeſia. *conf. id. ad Ovid. Met. 14, 416.* 162 rapturus *al.* fracturus *al.* 163 cærulea leæna *vulg.* cæruleæ *etiam Baſ.* 165 ornant *al. ſed onerant firmat Heinſ.* 166 Cymodoce *al. eſt & hoc Homericum.* carum *al.*

158 *Canitiem* quod *Glauco* tribuit, in ipſo videtur quoque nomine ludere, *glaucum* enim epitheton maris eſt · ejusdem plane ſignificationis, cujus & *canum*: *immortales* autem *herbæ* videntur dici algæ, quæ nunquam, in mari quidem, ſuo ſolo, quam diu ſunt, areſcunt.

160 Varia hic monſtra marina commemorat poëta, & in pingendo phantaſiæ indulget: ſed non ipſe ſimpliciter ea confinxit. *Tigrin* quidem marinam nondum inveni alias: ſed cognata *Pardalis* eſt Oppiani Halieut. 1, 368. *Tarteſſia*, in Oceano occidentale Hiſpaniæ litus alluente viſa. *Aries* marinus, metuenda bellua navibus etiam deſcribitur Aeliano hiſt. anim. 15, 2 & Oppiano 1, 372. Conf. Plin. 9, 5 it. 44. l. 32, 11 ſ. 53, ubi etiam *elephantas* memorat. *Leo* marinus cruſtacei generis Plin. 9, 31 ſ. 51. add. Aelia. H. A. 14, 9. *Leo κηνώεις* eſt Oppia. 1, 367. *Juvencum* puto intelligi a poëta phocam Oppiani Hal. 1, 688. ſ. *vitulum marinum* Plin. 9, 13. Ariſtoteles quidem H. A. 6, 12 diſerte *βοῦν* vocat, qui *vitulus* eſt Plinio: add. Ariſt. H. A. 5, 5 ubi inter cartilagineos *bos* eſt. Poterat etiam *urſos* nominare marinos poëta, ex Ariſtol. H. A. 5, 17; & *vulpes*, de quibus Oppia. 1, 381.

166 *Cymothoë* & *Galatea*, & *Doto*, ex Homero notiores & Virgilio: iſta a percurrendis fluctibus, illa a lacteo albore, hæc a donis & muneribus maris (ut Doris) dicta. *Spatale* quæ forte non legitur alias, *delicatulam* notare videtur.

168 *Rubrum profundum* ſ. Erythræum mare omnem Oceanum, qui Orientem alluit, vocari, ſinumque adeo Perſicum complecti, præcipuam margaritarum patriam, poſt Relandi de eo diſſertationem nemo humanior ignorat.

169 *Coralia* ſ. *Curalia* errore vulgari putabant veteres mollia ſub aqua eſſe. Sic Ovid. Met. 15, 416

Sic

Vimen erat, dum ſtagna ſubit. proceſſerat undis:
Gemma fuit. nudæ Venerem cinxere catervæ,
Plaudenteſque ſimul tali cum voce ſequuntur.
„*Hos Mariæ cultus, hæc munera noſtra precamur*
Reginæ Regina feras. dic talia nunquam
Promeruiſſe Thetin, nec cum ſoror Amphitrite
Noſtro nupta Jovi. devotum ſentiat æquor,
Agnoſcat famulum virgo Stilichonia pontum
Victrices nos ſæpe rates, claſſemque paternam.
Veximus, attritis tenderet ultor Achivis.„
Jam Ligurum terris ſpumantia pectora Triton
Appulerat laſſoſque fretis extenderat orbes.
Continuo ſublime volans ad mœnia Gallis
Condita, lanigeri ſuis oſtentantia pellem
Pervenit. adventu Veneris pulſata recedunt

Nubila.

171 nuda caterva *al.* nuda corona *al.* texere *MS.* 178 victricis nos ſpem patriæ *MSS. Hinc conj. Heinſ.* victrices nos nempe rates. Victrices nos vela patris *MSS. Hinc conj. Heinſ.* Victricis nos vela ratis. 179 attritis *Heinſ. ex MSS.* ad triſtes - Achivos *vulg.* afflictis *al.* avictis *al.* a victis, afflictis *al.* 180 campis *MS.* 181 frequens *al.* ſequens *al.* 183 lanigeris ovis *primæ editt.* lanigeræ *al.* 184 ſpiſſata *al.*

Sic & curalium, quo primum contigit auras Tempore, dureſcit, mollis fuit herba ſub undis. Vid. ad Plin. 32, 2 ſ. 11.

175 *Promeruiſſe* pro ratione ſæculi dictum pro accepiſſe. *Suum Jovem* Nereides Neptunum vocant, ut *inferorum* vel *Stygius Jupiter* Pluto eſt; *ſecundus* ut *Jupiter* pro Neptuno ponitur Stat. Achill. 1, 48 ubi vid. Bernart. & Barth.

176 *Devotum æquor*, obſequio devinctum pro more huius ſæculi, e quo Itali & Galli adhuc ſe *devotos* ac *devotiſſimos* ei ſe dicunt, cui nec pauxillum nummorum impendere velint, nedum vitam, quæ antiqua *devoti* notio eſt.

181 *Laſſos - orbes* piſcem utrumque, in quem Triton exit, quos habet pro pedibus.

183 Hic forte antiquiſſimus locus eſt de fabuloſa illa Mediolani etymologia, quam dicemus verbis Iſidori Orig. 15, 1 *Vocatur* Mediolanum, *quod ibi ſus in* medio lanea *perhibetur inventa.* Noſtrum imitatus, ut ſolet, Sidonius 7, 17 ita deſcribit Mediolanum: *Et quæ lanigero de ſue nomen habet.* Neque habent antiquius teſtimonium Alciatus, Calchus, Corius, & noviſſimus Servilianus Latuada, Mediolanenſium antiquitatum ſcriptores, qui antiquæ ſaxeæ imaginis huius Semiovis porci mentionem faciunt. Ceterum illud meminiſſe oportet, Mediolanum ea tempeſtate fuiſſe ſedem domus Theodoſianæ.

Nubila. clareſcunt puris Aquilonibus Alpes.
Lætitiæ cauſas ignorat dicere miles.
Lætaturque tamen. Mavortia ſigna rubeſcunt
Floribus, & ſubitis animantur frondibus haſtæ.
Illa ſuum dictis affatur talibus agmen:
„Gradivum, noſtri comites, arcete parumper,
Ut ſoli vacet aula mihi. procul igneus horror
Thoracum, gladioſque tegat vagina minaces.
Stent bellatrices aquilæ, ſævique dracones.
Fas ſit caſtra meis hodie ſuccumbere ſignis.
Tibia pro lituis, & pro clangore tubarum
Molle lyræ, fauſtumque canant. epulentur ad ipſas
Excubias. mediis ſpirent crateres in armis.
Laxet terribiles majeſtas regia faſtus,
Et ſociam plebem non indignata poteſtas

Con-

185 rareſcunt imbres *al. pro* puris *MS.* nudis. *unde conj. Heinſ.* Sudis. 190 noſtræ *MS. cum reſpectu forte ad Gratias.* 196 feſtumque *al. etiam Baſ.* ſed fauſtum *Cuj.* 197 ſpument *MS.* ſpirent *firmat Heinſ. ad Aen. 10, 291.*

188 *Animantur haſtæ*: viror ille vigorque a ramis lauri & olivæ vitæ genus eſt, quam animam vegetativam ſcholæ dicebant. Ceterum de prodigio poëtam recte intelligit Barthius, quale Bacchi illud fuit apud Ovid. Met. 4, 394 ubi ad Dei præſentiam *cœpere vireſcere telæ* Minyeidum, *Inque hederæ faciem pendens frondeſcere veſtis. Pars abit in vites, & quæ modo fila fuerunt, Palmite mutantur* &c. Talis phantaſia eſt ejusdem poetæ Met. 3, 664 ubi eodem Baccho ſe exſerente *Impediunt hederæ ramos* &c.

190 Reprehendere poſſis Venerem poëtæ ut parum venuſtam, quæ velit ſuum Martem arceri a ſuis militibus. Quidni ipſa potius precibus aut blando nutu hoc a ſuo amatore imperrat, uti cum ſatellitio ſuo Terrore, Pavore Tumultu paullum ſecedat?

193 *Dracones* in ſignis militaribus. Vid. ad 5, 177.

194 Illud *ſuccumbere* intelligendum non ut alias de victoria, ſed de conceſſione amica. Sic de indulgentia in amicam viri, Ovidiana Briſeis ad Achillem Her. 3, 91 *Nec tibi turpe puta precibus ſuccumbere noſtris.*

197 *Excubiæ* propriæ ſunt extra caſtrorum portas. Magna igitur fiducia & ſecuritas ad ipſas excubias epulantium. *Spirant crateres* in quibus vinum aqua temperatur, ſi hoc odorum ſit & fragrans, *ἀνθοσμίας.* Vid. Spanh. ad Ariſtoph. Plut. 809.

198 *Faſtus* in primis etiam in electione difficili & moroſa ineſt, unde *faſtidium*, & *faſtidioſi* dicuntur nimis elegantes. Horat. Ser. 1, 6. 91 *Alios legere ad faſtum quoscunque parentes*, moroſa electione. Sic *ſuperbia* eſt in eligendo, ut cum ille mus urbanus agreſtis conviva, apud Horat. Ser. 2, 6 87 *tangit male ſingula dente ſuperbo.*

Confundat turbæ proceres. ſolvantur habenis
Gaudia: nec leges pudeat ridere ſeveras.
Tu feſtas, Hymenæe, faces; tu, Gratia, flores
Elige; tu geminas, Concordia, necte coronas.
Vos, pennata cohors, quocumque vocaverit uſus,
Diviſa properate manu, neu marceat ulla
Segnities. alii funalibus ordine ductis
Plurima venturæ ſuſpendite lumina nocti.
Hi noſtra nitidos poſtes obducere myrto
Contendant: pars nectareis adſpergere tecta
Fontibus, & flamma lucos adolere Sabæos.
Pars infecta croco velamina lutea Serum

 Pan-

203 i lege *conj. Heinſ.* 204 quo quemque *conj. Heinſ.* 209 adſpergere - adolere *al.* 210 fluctibus *MS.* floribus *MS.* roribus *conj. Heinſ.*

203 *Geminas coronas* non intelligam duas tantum, ſed ex duabus textas virgulis, ut ſint conjugii ſymbolum. Quum tot in nummis Coronas ex hoc genere videamus, cum Nepoti credamus datam Thraſybulo *ex duabus virgulis oleaginis coronam*, non eſt opus plura hic addere. Ne hæc quidem poſiturus eram, niſi viderem, prætermiſſam a Paſchalio & Pitiſco ſymbolicam illam coronæ geminæ rationem.

206 *Funalia* hic non ſunt ipſi funes ſtuppei cera obducti, ſiue faces, neque candelabra πολύμυξα ſ. lychnuchi; ſed funes vel catenæ, certo ordine, lineis directis, incuruis, circularibus ductæ a quibus pendent lampades. Hoc indicat illud *ordine ductis*, & illud *ſuſpendite*: nec dubitabit, qui cogitaverit *funalia* etiam funes eſſe ſ. habenas in illa ceſtroſphendones deſcriptione Liu. 42, 65. [Hunc locum cum obſcurum reliquerint viri docti, & Lipſius ipſe Poliorc. 4, 3 ſine fraude fuerit hic addere, quod ibi prætermiſſum eſt. Ubi legeris, mi lector, quæ ſunt apud Lipſium, hoc cogita: Alterum funale, habena altera brevior modo ſerviebat retinendo dirigendoque telo. Hæc habena inter rotandum digito vel pollice compreſſa, in fine autem rotationis laxata ſubito, exitum illi præbebat, cum interim longius funale manui circumvolutum, eodem momento impetum daret excuſſo telo.]

208 *Noſtra Myrto*, Veneris quæ loquitur.

209 *Nectareos fontes* intelligamus omne genus odorum, quibus imbuta aqua vel vinum, dum per ſiphones quoſcunque expreſſum, vel quocunque alio modo, ſpargitur, aër inde ipſe impletur. Talis eſt *Corycii preſſura croci* apud Luca. 9, 808 quam pulchre olim interpretatus eſt Lipſ. de Amphith. c. 16 ut non opus fuerit tumultibus poſteriorum interpretum, emendare cupientium quæ non intelligerent.

210 *Lucos Sabæos* ad copiam indicandam dixit de ture inde petito.

Pandite, Sidoniaſque ſolo proſternite veſtes.
Aſt alii thalamum docto componite textu.
Stamine gemmato, picturatiſque columnis
Aedificetur apex: qualem non Lydia dives
Erexit Pelopi: nec quem ſtruxere Lyæo
Indorum ſpoliis & opaco palmite Bacchæ.
Illic exuvias omnes cumulate parentum:
Quidquid avus ſenior Mauro vel Saxone victis,
Quidquid ab innumeris ſocio Stilichone tremendus
Quæſivit genitor bellis: quodcumque Gelonus
Armeniuſve dedit: quantum crinita ſagittis
Attulit extremo Meroë circumflua Nilo:
Miſit Achæmenio quidquid de Tigride Medus,
Cum ſupplex emeret Romanam Parthia pacem.
Nobilibus gazis opibuſque cubilia ſurgant
Barbaricis. omnes thalamo conferte triumphos.„
Sic ait, & ſponte petit improviſa penates.
  Illa autem, ſecura tori, tædaſque parari
Neſcia, divinæ fruitur ſermone parentis,
Maternoſque bibit mores, exemplaque diſcit

Priſca

212 præſternite *Raphel. ex conj.* 222 ſagittas *MS. non male.*

214 *Stamen gemmatum* intelligo ſtemmata, ſertas, encarpos hoc eſt lineas ſ. funiculos, quibus conſerti flores, fructus, folia, gemmæ intermicantes, quod genus *guirlandas* Itali, *Feſtones* Galli, noſtri *Fruchtband* ſolent appellare. Inter *columnas picturatas* pendent & diſcurrunt illa ſtemmata ſ. ſtamina. Pluribus illis columnis ſuſtinetur *apex* ſ. faſtigium thalami, coronæ fere figuram habens hodiernis moribus.

219 *Avus* Honorii Theodoſius comes, idem Mariæ ſponſæ proavus.

222 *Crinita ſagittis.* Vid. dicta ad 7, 21 ubi Meroën Nili inſulam memoravit: *extremum* autem vocat Nilum, non qua mari proximus eſt, ſed qua fontibus.

226 *Surgant* ad aceruos refertur, in tanta multitudine, ut non juxta ſe poni explicarique poſſint omnia, ſed exſtruantur in aceruos.

227 *Triumphos* opes, ſupellectilem pretioſam, tabulas pictas, ſtatuas, quæ in triumpho portata aut vecta ſunt.

229 *Secura* etymon reſpicit, nihil minus tum curans quam torum.

231 *Bibit*, pulchra metaphora, ut lana *bibit* purpuram, ut quo ſemel eſt *imbuta* recens ſervare odorem ſolet teſta: ut Hor. Car. 2, 13. 32 *Pugnas & exactos tyrannos bibit aure vulgus.*

Priſca pudicitiæ: Latios nec volvere libros
Deſinit aut Grajos, ipſa genitrice magiſtra,
Mæonius quæcumque ſenex, aut Thracius Orpheus,
Aut Mitylenæo modulatur pectine Sappho:
(Sic Triviam Latona monet:. ſic mitis in antro
Mnemoſyne docili tradit præcepta Thaliæ.)
Cum procul augeri nitor, & jucundior aër
Attonitam luſtrare domum, fundique comarum
Gratus odor. mox vera fides, numenque refulſit.
  Cunctatur ſtupefacta Venus. nunc ora puellæ,
Nunc flavo niveam miratur vertice matrem.
Hæc modo creſcenti, plenæ par altera Lunæ,
Aſſurgit ceu forte minor ſub matre virenti
Laurus, & ingentes ramos, olimque futuras
Promittit jam parva comas: vel flore ſub uno

240 lumenque *al.* 242 flavam niveo *omnes:* ora puellæ Flammea, nunc niveo *conj. Barth.* rutilo *pro* niveo *conj. Heinſ. hic & ad Ovid. Met.* 5, 440. 243 nova *pro* modo *al.* modo *etiam Baſ. marg.*

235 *Mitylene* capitalis Lesbi urbs, unde Sappho: ſed an ſatis commode Sappho hic interponitur? Aliter certe Dio Chryſ. de Regno Or. 2 p. 24, B Οὐδέ γε ᾄδειν τὰ Σαπφῦς ἢ Ἀνακρέοντος ἐρωτικὰ μέλη πρέπον ἂν ἔιη τοῖς βασιλεῦσι. Negat decere Reges canere amatoria Sapphonis vel Anacreontis carmina.

236 Utrum *Triviam* h. e. Dianam matris diſciplina formatam dicat alius poëta, affirmare non auſim: de Mnemoſyne & Muſis certe res ipſa præbet ſpeciem.

240 De Venere Virg. Aen. 1, 403 *Ambroſiæque comæ divinum vertice odorem ſpiravere.*

242 Solent iſta conjuncta eſſe, *flavus vertex*, h. e. coma rutila, & *nivens* cutis color. Nempe auſus ſum caſus duorum epithetorum permutare. Editum adhuc, *Nunc flavam niveo miratur vertice matrem.* Mirabor ego Venerem, aut juvenem adeo, ſi mirari & pulchram putare poſſit mulierem *flavam* cum *niveo* h. e. cano *vertice.* Et tamen hoc placuit Paraphraſtæ Delphiniano, qui dedit *matrem micantem capite cano.* Tenera tum puella Maria, matris bona & florenti ætate Serenæ. Quid facilius, quam ut epithetorum caſus improvide permutaret antiquus librarius, vel poëta adeo ipſe? Non provoco nunc ad conſuetudinem librariorum, ſolemnia in tali cauſa peccantium: ſed ad conſcientiam eorum, qui poëtæ ſunt, vel cum poëtis familiaritatem habent. Barthio & Heinſio, poëtis, fraudi fuit, quod abſtruſius aliquid hic latere ſuſpicarentur.

246 *Flos* hic non pro parte plantæ (quam genitalem ex Linnæi, quin antiqua diſciplina dixeris) ſed pro tempore & loco, quo una florent, accipi videtur. *Pæſtum* Lucaniæ oppidum maritimum antiqua

Ceu geminæ Pæſtana roſæ per jugera regnant,
Hæc largo matura die, ſaturataque vernis
Roribus indulget ſpatio: latet altera nodo,
Nec teneris audet foliis admittere ſoles.
Adſtitit, & blande Mariam Cytherea ſalutat.
„Salve ſidereæ proles Auguſta Serenæ,
Magnorum ſoboles Regum, parituraque Reges.
Te propter Paphias ſedes, Cyprumque reliqui,
Te propter libuit tantos explere labores,
Et tantum tranaſſe maris, ne vilior ultra
Privatos paterere lares, neu tempore longo
Dilatos juvenis nutriret Honorius ignes.
Accipe fortunam generis, diadema reſume,
Quod tribuas natis. & in hæc penetralia rurſus,
Unde parens progreſſa, redi: fac nulla ſubeſſe
Vincula cognatæ: quamvis aliena fuiſſes
Principibus, regnum poteras hoc ore mereri.
Quæ propior ſceptris facies? quis dignior aula
Vultus erit? non labra roſæ, non colla pruinæ,
Non crines æquant violæ, non lumina flammæ,

Quam

254 ædes *al.* ſedes *ex MSS. Heinſ.* relinqui *MSS. ut jungatur cum* libuit. 255 tantum complere laboris *MS.* 257 patiare *pri. editt.* 258 duratos *Cuj.* 261 ſubiſſe *MS.* 265 erit *al.* 266 æquent *malit Heinſ.*

tiqua pulcherrimarum roſarum patria. Delicatiſſimam roſarum deſcriptionem conſidera, qui poëſin amare h. e. noſſe cupis. Singula hic verba ſuam ſvavitatem habent.

256 Si cui parum decorus hic videatur & vilis uſus nominis *vilior*, non valde diſſentiam equidem: ſed poëta voluit nimirum exaggerare faſtigium domus Auguſtæ & præſertim majeſtatem Honorii, cui comparata ſumma etiam privatorum conditio videretur vilior.

259 *Reſumere* illam jubet *diadema*, h. e. iterum ſumere, ſemel iam ſumtum naſcendi jure, cum mater ipſius Serena adoptata eſſet ab Imper. Theodoſio.

266 *Non crines æquant violæ.* Nam & *nigræ violæ ſunt* Virg. ecl. 10, 39: & *fuſcæ* noſtro 33, 128. Et qui valde & ſplendide nigricant capilli, aliquid de violaceo trahunt.

Quam juncto leviter ſeſe diſcrimine confert
Umbra ſupercilii! miſcet quam juſta ruborem
Temperies! nimio nec ſanguine candor abundat.
Auroræ vincis digitos, humeroſque Dianæ.
Ipſam jam ſuperas matrem. ſi Bacchus amator
Dotali potuit cælum ſignare Corona,
Cur nullis virgo redimitur pulcrior aſtris?
Jam tibi molitur ſtellantia ſerta Bootes,
Inque decus Mariæ jam ſidera parturit æther.
I digno nectenda viro, tantique per orbem
Conſors imperii! jam te venerabitur Iſter.
Nomen adorabunt populi. Jam Rhenus, & Albis
Serviet. in medios ibis Regina Sicambros.

267 juncti, vincti, jugi, juſto *al.* vincto *Baſ. & in marg.* juſto. 268 pudorem *ante Heinſ.* 272 ditare, donare, redimire, *MS.* ſignire *MS. unde* inſignire *conj. Heinſ.* 276 o digno *al.* in digno *al.*

267 Placuit iſta tenuis ſuperciliorum commiſſio antiquo pulchritudinis arbitro Anacreonti, qui Car. 28 neque reſcindi h. e. diſtingui nimis a pictore vult interjectum illud ſuperciliis ſpatium, neque rurſus plane miſceri, Τὸ *μεσόφρυον δὲ μή μοι Ανάκοπτε, μήτε μίσγε.*

270 *Auroræ digitus*, quæ ſolemni epitheto *ῥοδοδάκτυλος*, roſeis decora digitis vocatur. *Humeros Dianæ* cum laudat, proceram, puto, ſtaturam ſignat. *Illa* ap. Virg. Aen. 1, 500 *pharetram Fert humero, gradiensque deas ſupereminet omnes.* Illa Ovid. Met. 3, 182 nymphis ſuis *altior eſt, colloque tenus ſupereminet omnes.*

272 *Corona* cœleſtis *dotalis* eſt Ariadnæ h. e. in dotem illi, & nuptiarum ſecum initarum cauſa data a Baccho. Fabula nota ex Ovid. Met. 8, 178 cujus deſcriptio aperte ſignat Coronam borealem, inter Booten ſ. Arctophylaca illumque Engonaſin ſ. ingeniculantem ſitam. Eſt & altera auſtralis ante pedes Centauri ſ. Sagittarii. Utrumque poſitum exhibet globus Farneſianus. Cum præter Ovidium Manilius 1, 326, Hygi. Poët. Aſtron. 3, 4, Martia. Capella 8 p. 282 Græcos ſecuti borealem illi aſſignent: videtur poëta noſter contra fingere, auſtrinam illam eſſe Ariadnæ: certe facit Booten deſtinantem ſi non porrigentem Mariæ vicinam ſibi coronam, h. e. borealem, quam vix auſurum puto eripere Dominæ ſuæ. An modo hoc vult, Bootes idem qui ſuam Ariadnæ coronam porrexit, tibi, Maria, parat aliam. De illa auſtrali, quæ obſcurior eſt corona, pluſcula habet Scaliger ad Manil. p. 371 ſq.

279 Etiam 8, 446 feritatis cauſa nominantur Sicambri.

Quid numerem gentes, Atlanteoſque receſſus
Oceani? toto pariter dotabere mundo.„
Dixit, & ornatus, dederant quos nuper ovantes
Nereides, collo membriſque micantibus aptat.
Ipſa caput diſtinguit acu, ſubſtringit amictus:
Flammea virgineis accommodat ipſa capillis.
Ante fores jam pompa ſonat, pilentaque ſacram
Præradiant ductura nurum. Calet obvius ire
Jam princeps, tardumque cupit diſcedere ſolem.
Nobilis haud aliter ſonipes, quem primus amoris
Sollicitavit odor, tumidus, quatienſque decoras
Turbata cervice jubas, Pharſalia rura
Pervolat, & notos hinnitu flagitat ignes,
Naribus accenſis. mulcet fecunda magiſtrum
Spes gregis, & pulcro gaudent armenta marito.

Can-

280 Atlanteique *malit Heinſ.* 284 conſtringit *MSS. pro* ſubſtringit, ſuccingit *MS.* 291 curvata *al.* crinita *al.* 292 *Pro* & notos *malit Heinſ.* ignotoſque amnes. ignes *MSS. plures.* amnes *al.* 293 magiſtros *al.*

280 Occidentalia litora Hiſpaniæ pariter atque Africæ ita ſignati conſtat. Igitur totum Occidentis imperium, quod Honorio e diviſione paterna evenit, poëta indicat.

282 Reſpicit ad v. 165 ſq. *Micantia membra*, præ admiratione & gaudio trepidantia.

285 *Flammea* intellige velamenta flammei ſ. lutei coloris &c.

288 *Tardum ſolem* vocat cupidus amator, cui *tarda fluunt ingrataque tempora, quæ ſpem Conſiliumque morantur agendi gnaviter* -- maritum. Licuit enim, credo, hic abuti Horatiano carmine.

289 Hoc de *odore amoris* pulchrum fuerit, ſi quis poëta rationem deſcribat, qua Perſarum imperium Dario delatum eſſe dicitur. Hodie quidem certe in regio epithalamio hic odor nares modo paullum delicatas, niſi cautiſſime ac delicate adeo, ut hic, tractatus, corruget.

291 *Pharſalia rura* patria nobilium equorum, ipſiusque adeo bucephali, quem *tredecim talentis* (10400 vallenſibus) *ex Philonici* Pharſalii *grege emtum* ferebant, Plin. 8, 42 ſ. 64. Univerſim *nobiles Theſſalici equi* Varr. 2, 7. 6, & nota Centaurorum fabula, a primis in Theſſalia equitibus orta.

292 *Ignes* non modo cum *naribus accenſis* conveniunt, ſed cum ſermone ſummi Poëtæ ecl. 3, 66 *meus ignis Amyntas.*

293 Talis hinnitus indicat bonum admiſſarium: hinc *ſpes fecunda* h. e. fecunditatis, & augendi *gregis mulcet magiſtrum* illius. Decentiſſima oratione utitur poëta, in re, ubi facile eſt offendere. Luculentum hoc eſt *σεμνολογίας* exemplum.

Candidus interea poſitis exercitus armis
Exſultat ſocerum circa: nec ſignifer ullus,
Nec miles pluviæ flores diſpergere ritu
Ceſſat, purpureoque ducem perfundere nimbo.
Hæc quoque velati lauro myrtoque canebant:
„Dive parens, ſeu te complectitur axis Olympi,
Seu colis Elyſias animarum præmia valles,
En promiſſa tibi Stilicho jam vota peregit.
Jam gratæ rediere vices. cunabula penſat,
Acceptum reddit thalamum, natoque reponit
Quod dederas, genitor. numquam te, ſancte, pigebit
Judicii. nec te pietas ſuprema fefellit.
Dignus quem legeres, dignus cui pignora tanti
Principis, & rerum commendarentur habenæ.
Dicere nunc poſſem quæ prælia geſta ſub Aemo,
Quæque cruentarint fumantem Strymona pugnæ:
Quam notus clipeo, quanta vi fulminet hoſtem,
Ni prohiberet Hymen: quæ tempeſtiva relatu,
Nunc canimus. Quis conſilio, quis juris & æqui

K 5 *Noſſe*

296 juxta *al.* 298 diem *MSS.* 301 premis *MSS.* 303 en gratæ *MSS.* connubia *pri. editt.* 305 dederat *al.* 307 quem legeres e *MSS. Heinſ.* cui leges *al.* 309 dicere poſſemus *al.* 312 qui temp. *MS.* quem *MS.* quin *vel* cui *conj. Heinſ.* 313 conſilii *MS.*

295 *Candidus*, togis candidis pro rubris ſagulis utens. Vid. ad 8, 566.

298 *Purpureum* poëtis non certi ſemper coloris nomen eſſe, ſed lucem & ſplendorem coloris univerſim notare, notum eſt.

300 Conf. 8, 428.

302 Stilicho jam perfecit, quod tibi optanti, Dive Theodoſi, promiſerat, nempe nuptias filiæ ſuæ Mariæ cum tuo Honorio.

303 *Cunabula* figurate vocat adoptionem, quæ imitatur naturam & nativitatem. Pro eo, quod tu, Theodoſi, Serenam fratris tui filiam, a te adoptatam, Stilichoni e tuo gremio conceſſiſti, ille viciſſim ſuam ex eadem Serena filiam tuo collocat Honorio. Conf. v. 37.

305 *Sancte*, ſolemne etiam gentilibus defunctorum epitheton, non apud poëtas modo, ſed in inſcriptionibus &c. Ita Scipio ad Paullum in ſomnio c. 3 *Pater ſanctiſſime atque optime.*

308 *Pignora* Principis Theodoſii, filii Arcadius & Honorius, quos utroſque Stilichonis tutelæ commendatos, hic innuit.

Digitized by Google

Noſſe modum melior? quod ſemper diffidet, in te
Convenit: ingenio robur, prudentia forti.
Fronte quis æquali? quem ſic Romana decerent
Culmina? ſufficerent quæ tantis pectora curis?
Stes licet in populo, clamet, quicumque videbit,
Hic eſt, hic Stilicho. ſic te teſtatur, & offert
Celſa poteſtatis ſpecies non voce feroci,
Non alto ſimulata gradu, non improba geſtu.
Affectant alii quidquid, fingique laborant,
Hoc donat natura tibi. pudor emicat una,
Formoſuſque rigor, vultuſque auctura verendos
Canities feſtina venit. Cum ſorte remotæ
Contingant gravitaſque ſeni, vireſque juventæ:
Utraque te cingit propriis inſignibus ætas.

Ornatur

314 diſilit *Vic. Vien.* deſidet *Baſ. at marg.* diſſidet. 316 quam *MS. ut ad* frontem *pertineat. pulchre.* 318 clament - videbunt *MS.* clamat *al.* 319 *Sic plane Cuj.* Hic ille e. St. ſic te *al.* effert *MS.* 323 hæc *al.* 325 cum ſorte *MSS. plur. apud Heinſ.* conſorte remoto *MSS. al.* remota *edd.* en ſorte, non ſorte *al.* cum ſorte remotæ contingant ſenio gravitas *placuit Heinſio.* contingunt *al. omnes.* cui ſorte remota Contingunt ſenii gravitas *conj. Barth.*

314 Hic ἀποστρέφεται, convertit ſe, ad Stilichonem poëta.

316 *Frons animi janua* ut ait Q. Cic. de petit. conſ. c. 11: *Triſtitiæ, hilaritatis, clementiæ, ſeveritatis index* Plin. 11, 37 ſ. 51. In primis tamen pudoris, gravitatis, dignitatis templum eſſe, facile videbit, ſi quis formulas & epitheta in bonis Lexicis obſervata percurrere tanti putet.

317 *Quæ pectora*, intell. præter tuum illud magnum & capax.

318 *In populo*, multitudini immixtus, depoſitis dignitatis & munerum inſignibus, ut unus e multis.

321 *Alto gradu*, qualis eſt gallorum gallinaceorum, & qui illud animal inceſſu imitantur. *Improba*, impudens, inſolens.

322 *Fingi laborant* proprie ſignificat fingendos ſe tradunt aliis: ſed forte hic, inſtar verbi Græcorum Medii *fingi* eſt fingere ſe: ut mox 336 *vincire corona.*

324 *Rigor* in re agrimenſoria tectam lineam nusquam deflexam ſignificat: hic indeflexum illud, & alienum ab omni pravitate *rectum animi*, quod *ſervare* jubet Hor. Sat. 2, 3. 201.

325 *Canities feſtina* in Trajano etiam celebratur a Plinio Pan. 4, 7 *Aetatis indeflexa maturitas, nec ſine quodam munere Deum, feſtinatis ſenectutis inſignibus ad augendam majeſtatem ornata cæſaries.*

326 *Sorte*, μοίρᾳ, fato quodam, & ipſa rerum natura *remotæ* videntur & disjunctæ diſſociabilesque *gravitas ſenii & vires juventæ*: ſed *cum contingant* tibi *ſeni*, & *juventæ* tuæ utraque ſimul: *utraque ætas* ſuis te *inſignibus* & virtutibus coronat.

Digitized by Google

Ornatur fortuna viro. non ulla nocendi
Tela, nec infecti jugulis civilibus enſes.
Non odium terrore moves, nec frena reſolvit
Gratia. diligimus pariter, pariterque timemus.
Ipſe metus te noſter amat, juſtiſſime legum
Arbiter, egregiæ cuſtos fidiſſime pacis,
Optime ductorum, fortunatiſſime patrum,
Plus jam plus domino cuncti debere fatemur,
Quod gener eſt, invicte, tuus. vincire corona;
Inſere te noſtris contemto jure choreis.
Sic puer Eucherius ſuperet virtute parentem:
Aurea ſic videat ſimiles Thermantia tedas:
Sic uterus creſcat Mariæ: ſic natus in oſtro
Parvus Honoriades genibus confidat avitis.

331 *Metus-amat*: pene oxymorum eſt: ſolent enim per vices ſe expellere amor & metus: *quem metuunt odere* &c. Sed nempe *metus* hic eſt reverentia, quæ metuit, ne alterius amorem & judicium perdat. Talis metus amat, placere ſtudet &c.

332 *Legum arbiter*, non modo ſummus judex, qui arbitratur, utrum hæc lex ad illud factum accommodata ſit? ſed in primis, cui legislatoriam auctoritatem certe ex parte imperator tribuit.

335 Delicata ſententia, magis jam amabilis nobis & ſanctus adeo videtur Honorius ideo, quod tuus gener eſt.

337 Rogat Stilichonem ut deſcendens aliquantum de ſuo faſtigio inſerere ſe & immiſcere publicæ hilaritati, eamque hac ipſa communitate augere velit. *Contemto jure*, non habita ratione juris tui, quo hic nihil opus eſt, ut ille Menas Horatianus Epod 4, 16 *Othone contemto ſedet* in quatuordecim: quia lex Othonis theatralis ad ipſum applicari non poteſt.

338 *Eucherius* filius Stilichonis, ut *Thermantia* filia altera. Vid. de utrisque tabula generis Theodoſii. *Aurea* ſolemne Veneris epitheton, ſplendorem hic puellæ conciliat.

339 Vates fuit Claudianus, invitus licet. Exſtincta non multo poſt Maria, in Honorii torum conceſſit ſoror Thermantia.

340 *Natus in oſtro*, quem Græca felicitas πορφυρογέννητον vocat. Ceterum phantaſian jucundiſſimam habet ultimus verſus, populis uſitatam, puto, omnibus, ex ipſa nempe hauſtam natura.

XI

CL. CLAUDIANI

IN NUPTIAS

HONORII AUGUSTI

ET

MARIAE FESCENNINA *)

ALCAICUM

PRINCEPS coruſco ſidere pulcrior,
Parthis ſagittas tendere certior,
Eques Gelonis imperioſior,
Quæ digna mentis laus erit arduæ?
Quæ digna formæ laus erit igneæ?
Te Leda mallet quam dare Caſtorem.

Prae-

* Feſcennina ex *MSS. primum Pulm. poſt Heinſ.* epithalamium *al.* Epithalamium metro lyrico in nuptias Honorii Aug. & Mariæ *Baſ.* 1 clarior *MSS.* 2 mittere *MSS.* doctior *MS.* 4 menti *Barth. ex MS.*

* Vid. dicta ad Carmen 9 princ. Ceterum de Feſcenninorum appellatione, cum varient codices, forte dubitare liceat, utrum ea ſit ab ipſo Poëta. Petulantius, laſcivius, obſcenum adeo carmen, eſt Feſcenninum. Hoc volunt Grammatici. Et fere pœnitet, quod reliqui in Theſauro Stephaniano illud de media quadam & generaliori nominis ſignificatione ex Prudent. in Symm. 1, 261. Nam potuit ille ſtudioſe & invidiæ cauſa poſuiſſe nomen hoc de Liviæ cum Auguſto nuptiis, quas improbet, & irrideat. Pudet fere Auſonii Conſularis poëtæ & Chriſtiani, ſi illius epithalamio intexta feſcennina cum his conferamus, petulantibus & illis quidem a 14, 25 ſed nihil ad Auſonium.

3 *Imperioſus* eſt, qui imperium valide & cum effectu exercet, ut cum *ſui imperioſus* vocatur *Tiberius initio imperii* Plinio 34, 8 & *ſibi imperioſus ſapiens* Hor. Serm. 2, 7. 83. Bonus eques, quales Geloni, imperioſus eſt equi.

6 *Caſtorem* equitum numen omnes norunt ex Martialis verſiculo, *Pollucem pugiles, Caſtora placet eques. Dare*, pro parere vel peperiſſe, habet reſpectum ad hoc, quod inſignes homines ſunt velut munera, quæ parentes terris impertiunt. Ceterum ſcholaſticus hic etiam nimium eſt Claudianus, & ſatis habet in immenſum auxiſſe omnia, parum curans τὸ πιθανὸν & τὸ πρέπον. Nec puto illum defendi poſſe illo Virgiliano, Ecl. 4, 58 *Pan etiam Arcadia me-*

cum

Præfert Achilli te proprio Thetis.
Victum fatetur Delos Apollinem.
Credit minorem Lydia Liberum.
Tu cum per altas impiger ilices
Præda citatum cornipedem reges,
Ludentque ventis inſtabiles comæ;
Telis jacebunt ſponte tuis feræ,
Gaudenſque ſacris vulneribus leo
Admittet haſtam morte ſuperbior.
Venus reverſum ſpernat Adonidem,
Damnet reductum Cynthia Virbium.
Cum poſt labores ſub platani voles
Virentis umbra, vel gelido ſpecu
Torrentiorem fallere Sirium,
Et membra ſomno feſſa reſolveris:
O quantus uret tum Dryadas calor?

Quot

11 prædo *Heinſ. poſter. ex uno alteroque MS.* regas & ludant *idem in utraque.* Præda, reges, ludent *etiam Vic. Vien. Baſ. cum rell.* 16 ſpernit -- damnat *al.* 18 jaces, cubes, vices *al.* voles *etiam Cuj.*

cum ſi judice certet, Pan etiam Arcadia dicat ſe judice victum. Ille enim eſt enthuſiaſmus poëtæ, argumento carminis, laudibus Auguſti, vincere ſe ſperantis agreſtem Pana.

9 *Lydia,* quæ Bacchi majeſtatem vidit in ſuo Mida &c.

11 *Præda*, beſtia quam venator perſequitur: habet enim hoc nomen quaſi domicilium in venatu. Equus *citatur*, incitatur, præda, v. g. ceruo, quem ante ſe agit, videt, olfacit.

12 Poſſis Hypallagen putare, pro *venti ludent comis.* Sed rectum eſt etiam *comæ ludunt*, ſaliunt, laſciviunt, quia ſunt *inſtabiles a ventis.*

14 *Sacra vulnera* a ſacra vel divina (ſic enim DIs illis placebat) manu inflictis. Nota eſt ſæculi Theodoſiani etiam in legibus intemperantia, & ſtolida magniloquentia.

15 *Admittet haſtam*, ut gladiatores *recipere ferrum* jubentur.

17 *Virbii* fabula eſt Aen. 7, 761 ſq. Breviter, laceratum ab equis, & in lucem revocatum herbis Hippolytum, nomine Virbii clam in ſilvis ſecum Diana habuit.

22 *Dryadas* arboribus, nominatim quercubus (δρυσὶν) aſſignari, *Naidas* fontibus, tanquam genios, & tutelaria quædam numina, ſed in Venerem non minus quam Satyros & Faunos prona, lectores poëtarum non poteſt fugere. Ille *anceps gradus* pulchre exprimit fluctuantem inter amoris cupiditatem, & muliebrem modeſtiam animum.

Quot æſtuantes ancipiti gradu
Furtiva carpent oſcula Naides?
Quis vero acerbis horridior Scythis?
Quis belluarum corde furentior?
Quis, cum micantem te prope viderit,
Non optet vltro ſervitium pati?
Quis non catenas arripiat libens,
Colloque poſcat vincula libero?
Tu ſi nivalis per juga Caucaſi
Sævas petiſſes pulcer Amazonas,
Peltata pugnas deſereret cohors,
Sexu recepto: patris & immemor
Inter frementes Hippolyte tubas
Strictam ſecurim languida poneret,
Et ſeminudo pectore cingulum
Forti negatum ſolveret Herculi,
Bellumque ſolus conficeret decor.
Beata, quæ te mox faciet virum,
Primiſque ſeſe junget amoribus.

38 traderet *Baſ. marg.* 40 nox *MSS. male.*

27 *Micantem* ad motum vegetum, nominatim ad vividum oculorum jubar, & univerſim ad illam velut lucem virtutis ex habitu omni & actione fulgentem refero.

34 *Sexu recepto:* reminiſcerentur ſui ſexus, quem videntur ejurare alias, cogitarent ſe feminas eſſe, natura ſua ſubiiciendas viris. *Hippolyte* Martis filia, Amazonum regina, cui balteum detraxit Hercules. Vid. Hygi. f. 30.

XII CL.

XII

Age cuncta nuptiali
Redimita vere tellus
Celebra toros heriles.
Omne nemus cum fluviis
Omne canat profundum.
Ligures favete campi,
Veneti favete montes,
Subitiſque ſe roſetis
Veſtiat Alpinus apex,
Et rubeant pruinæ.
Atheſis ſtrepat choreis,
Calamiſque flexuoſus
Leve Mincius ſuſurret,
Et Padus electriferis
Admoduletur alnis.
Epuliſque jam repleto
Reſonet Quirite Tibris,
Dominique læta votis
Aurea ſeptemgeminas
Roma coronet arces.

Procul

13 lene *Vien. Baſ. ſed* leve *jam Vic.* 17 Quirine *Baſ. ſed* Quirite *jam Vic. & Vien.*

1 *Nuptiale ver*, ut *Anni genitalis hora* Plin. 9, 35. Ver floribus ſuis coronat terrram uti ſponſam mox parituram fructus &c.

3 *Heriles toros*, ſplendide: dominus, herus terrarum orbis eſt Honorius, hujus Honori ſe exornat terra.

4 Obſervent, qui talia primum legunt, eſſe has ſtrophas quinorum verſuum, Anacreonticorum trium, quarti qui binis choriambis conſtet, quinti qui choriambo cum Bacchio. Ultimi duo in unum junguntur in Vicentina.

10 *Rubeant pruinæ*, quibus adhuc albent campi, roſis & floribus aliis.

14 *Electriferas alnos* Padi vocat non jam ex hiſtoria naturali, de qua ſatis jam tum conſtabat, ſed ex fabula Phaëthontis & ſororum Heliadum. *Alnos* vocat, quas alii *Populos*, vicina arborum genera, utraque forte ea tempeſtate ad Padi ripas frequentia.

19 Septem colles, quibus inædificata eſt Roma, ſunt quaſi totidem

Procul audiant Iberi;
Fluit unde ſemen aulæ:
Ubi plena laurearum,
Imperio feta domus,
Vix numerat triumphos.
Habet hinc patrem maritus,
Habet hinc puella matrem,
Geminaque parte ductum
Cæſareum flumineo
Stemma recurrit ortu.
Decorent vireta Bætin,
Tagus intumeſcat auro,
Generiſque procreator
Sub vitreis Oceanus
Luxurietur antris.
Oriensque regna fratrum,
Simul Occidensque plaudat.

Placidæ

22 fuit *al.* 24 freta *Baſ.* 29 flammeo *pri. editt.* flamineo *Baſ.* & *al.* fœmineo *al.* 35 undis *al.* antris *Vien. marg.* & *Baſ. marg.*

tidem illius capita, quæ coronat publica hilaritas.

21 *Iberi* ſunt Hiſpani, unde ortus Theodoſius Comes, avus Honorii & Serenæ. V. 8, 20. *Domus imperio feta* quæ plures peperit, a Trajano inde, Imperatores & triumphales.

30 *Stemma* illud *Cæſareum*, lineas illas, ut vocamus vulgo, imaginatur poëta inſtar fluminis inſulam facientis. Caput eſt Theodoſius Comes: hinc finditur flumen in duo velut brachia, aut rivos adeo, in Theodoſium Imp. & Honorium Serenæ patrem: hi duo rivi denuo confluunt, dum Honorius Imp. ducit Serenæ filiam. Quod *ortu flumineo* recurrere h. e. denuo concurrere dicit *ſtemma Cæſareum*, videtur imaginem illi obverſatam fluvii ex duobus minoribus confluentibus orti, ut in vicinia noſtra Viſurgis coëuntibus hinc Werra hinc Fulda oritur.

33 *Generis procreator Oceanus* illuſtratur collatis 7, 176 & 8, 22.

34 *Vitreus*, in quantum Oceani epitheton eſt non modo ad pelluciditatem, ſed ad colorem etiam viridem refertur.

36 *Oriens & Occidens* ſunt *regna* duorum fratrum, cum Orientem Arcadio, Honorio Occidentem pater attribuiſſet.

Placidæ jocentur urbes,
Quæque novo, quæque nitent
Deficiente Phœbo.
Aquiloniæ procellæ,
Rabidi tacete Cori.
Taceat ſonorus Auſter.
Solus ovantem Zephyrus
Perdominetur annum.

38 locentur, ferantur *al.* lætentur *vulg.* *plane metro repugnet.* 42 rapidi *al.*

45 Pene eſt ut malim dividi præpoſitionem, ut non ſit compoſitum *perdominetur*, ſed transpoſitione poëtica; dominetur per annum.

XIII

Solitas galea fulgere comas
Stilicho molli necte corona.
Ceſſent litui, ſævumque procul
Martem felix teda releget.
Tractus ab aula rurſus in aulam
Redeat ſanguis patris officiis.
Junge potenti pignora dextra.
Gener Auguſti pridem fueras,
Nunc rurſus eris ſocer Auguſti.
Quæ jam rabies livoris erit?
Vel quis dabitur color invidiae?
Stilicho ſocer eſt, pater eſt Stilicho.

7 fœdera *Cuj.*

1 *Comæ fulgent galea*, i. fulgenti galea tectæ ſunt: *molli corona* e floribus mollibus texta.

6 *Patris officiis* Stilichonis opera, filiam ſuam Honorio deſponſantis, cujus rei ſymbolum eſt, quod ipſe pater filiæ manum jungit manui generi.

12 Vel ſimpliciter Stilicho ſocer eſt Honorii, Mariæ pater: vel, non mirum eſt Stilichonem eſſe ſocerum Honorii, jam pater erat Honorio ob tutelam.

XIV

Attollens thalamis Idalium jubar,
Dilectus Veneri naſcitur Heſperus.
Jam nuptæ trepidat ſollicitus pudor.
Jam produnt lacrimas flammea ſimplices.
Ne ceſſa, juvenis, cominus aggredi,
Impacata licet ſæviat unguibus.
Non quisquam fruitur veris odoribus,
Hyblæos latebris nec ſpoliat favos,
Si fronti caveat, ſi timeat rubos.
Armat ſpina roſas, mella tegunt apes.
Creſcunt difficili gaudia jurgio,
Accenditque magis, quæ refugit, Venus.
Quod flenti tuleris, plus ſapit, oſculum.
Dices ô quoties, Hoc mihi dulcius,
Quam flavos decies vincere Sarmatas!
Adſpirate novam pectoribus fidem,

Manſu-

1 Poëtica quadam licentia *Idalium* eſt, quidquid Veneri vel ſacrum vel carum eſt: neque enim ullus hic Geographiæ reſpectus locum habet. Sic *Olympium* vocant, quod Jovi carum vel ſimile volunt oſtendere.

3 Non videntur ſimpliciter puellæ omnes metum illum ſimulare: ſed cum fidelis matrum cura nihil magis ſtudeat, quam cuſtodire modeſtiam filiarum, ſolent illas metu quodam virorum in univerſum implere, vnde relinquatur nuptis etiam *alterius* minimum *viri metuens certo federe caſtitas.* Hinc adſuefactione quadam et velut mechanica ratione, oritur ille *ſolicitus pudor* &c.

4 *Flammea* illa h. e. flammei coloris vela ſubtilia cum ſint, non poſſunt continere largiores aliquantum *lacrimas*, quas pulchre vocat *ſimplices*, inſcientiæ cujusdam & innocentiæ vel veræ vel fictæ indices.

7 Obſervare licet in duabus ſimilitudinibus *roſæ* & *mellis* illum oratorum & poetarum morem, qui in redditionibus, et relationibus, non ſolent eundem tenere ordinem, qui eſt in protaſi.

11 Notum eſt illud Petro. c. 15 *Nolo quod cupio ſtatim tenere, Nec victoria mI placet parata.* Aliter Horat. Serm. 1, 2. 105.

16 *Adſpirate* antiquum ſymbolum amoris & transfuſarum velut mutuo animarum. Hinc dicti videntur illi Græcorum Εἰσπνῆλαι, amore ſancto inter ſe devincti.

Manſuramque facem tradite ſenſibus.
Tam junctis manibus nectite vincula,
Quam frondens edera ſtringitur æſculus,
Quam lento premitur palmite populus.
Et murmur querula blandius alite
Linguis aſſidui reddite mutuis.
Et labris animam conciliantibus,
Alternum rapiat ſomnus anhelitum.
Amplexu caleat purpura regio,
Et veſtes Tyrio ſanguine fulgidas
Alter virgineus nobilitet cruor.
Tum victor madido proſilias toro
Nocturni referens vulnera prælii.
Ducant pervigiles carmina tibiæ,
Permiſſisque jocis turba licentior
Exſultet tetricis libera legibus.
Paſſim cum ducibus ludite milites.
Paſſim cum pueris ludite virgines.
Hæc vox ætheriis intonet axibus.
Hæc vox per populos, per mare tranſeat:
Formoſus Mariam ducit Honorius.

22 aſſiduis -- mutui *al.* aſſidue *it.* aſſiduo -- mutuis *al.* nunciis *al.*
23 animum *al.* 25 careat *Vic. Baſ. male.* caleat *jam Vien.*
35 inſonet *MS.* auribus *MSS.*

20 Hic verſus probat, non *opulum* modo, ſed *populum* etiam arborem maritandis vitibus aptam, de quo aliquid adnotare me memini ad Colum. 5, 6. 4.

25 Merito ex hoc & ſimilibus poëtae noſtri locis concludit Cangius Famil. Byz. p. 72, non obiiſſe Mariam virginem, & nuptias collocat in A. 394, Honorii decimum quartum.

XV

CL. CLAUDIANI

DE

BELLO GILDONICO*

LIBER

Redditus imperiis Auſter, ſubjectaque rurſum
Alterius convexa poli. rectore ſub uno
Conſpirat geminus frenis communibus orbis.
Junximus Europen Libyæ: concordia fratrum
Plena redit. patriis quod ſolum defuit armis,
Tertius occubuit nati virtute tyrannus.
Horret adhuc animus, manifeſtaque gaudia differt,
Dum ſtupet, & tanto cunctatur credere voto.

Nec

*) De bello Gildonis *MS.* 2 alterni *ex MS. Heinſ. qui interpretatur* vtriusque. 3 conſpirant gemini -- orbes *al.* 5 arvis *al.*

*) Huic carmini præfigebatur vulgo illud, quod Heinſiana exemplaria ſecutus poſui pro præfatione libri II in Rufinum ſ. n. 4, ubi videri poteſt adnotatio. Ceterum neque hic ponere opus eſt, quidquid de Gildone & bello hoc aliunde ſcitur. Diligenter, ut ſolebat, collegit omnia contulitque & hiſtoricorum & legum & poëtæ noſtri loca Jac. Gothofredus in Chronol. Cod. Theod. ad A. 396 & duo ſequentes, in quos bellum incidit. Nos ea adferre ſatis habemus, quæ ad intelligentiam poëtæ neceſſaria ſunt.

1 *Auſtrum* hic poni pro Africa, dubium non eſt, cum Gildo Comes, & magiſter utriusque militiæ per Africam, hic tyrannidem arripuerit (Arcadii nomine uſus cui vindicare videri vellet Africam, quod colligas e Zoſimo 5, 11. Cf. hic 259) hic victus ſit. Hic eſt *alter polus*, cælum aliud, hic alter *orbis*, & *axis*, cui *geminus* Europe. Occidentem, qui *ſub* Honorio *rectore uno* erat, dividit in Europen & Libyam. Sic infra 458 *Axem* (polum arcticum) & *Notum* ponit.

4 *Concordiam fratrum* interruperat erepta Honorio Africa, ſub umbra certe Arcadii, vel Eutropii potius, qui Stilichonem ſtudebat evertere. Vid. ad 236.

6 *Tertius* eſt Gildo poſt Maximum & Eugenium a patre Theodoſio victos.

8 *Cunctatur credere*, ut apud Hor. Ser. 2, 5. 100 *Et certum vigilans, Quartæ eſto partis Ulyſſes Audieris. heres.* Sic Apulejus Met. 3 p. 57, 20 Pric. *Exſternatus atque attonitus -- defrictis diu pupulis an vigilaret? ſcire quærebat.* Sed omnium maxime huc pertinet ſanctus poëta noſter

Nec dum Cinyphias exercitus attigit oras,
Jam domitus Gildon. nullis victoria nodis
Hæſit, non terræ ſpatio, non objice ponti.
Congreſſum, profugum, captum vox nunciat una,
Rumoremque ſui prævenit laurea belli.
Quo, precor, hæc effecta Deo? robuſta vetuſque
Tempore tam parvo potuit dementia vinci?
Qem veniens indixit hiems, ver perculit, hoſtem.
Exitii jam Roma timens, & feſſa negatis
Frugibus, ad rapidi limen tendebat Olympi,
Non ſolito vilu, nec qualis jura Britannis
Dividit, aut trepidos ſubmittit faſcibus Indos:
Vox tenuis, tardique gradus, oculique jacentes
Interius. fugere genæ, jejuna lacertos
Exedit macies. Humeris vix ſuſtinet ægris
Squalentem clipeum: laxata caſſide prodit

 Cani-

16 induxit *al.* *Sed* indixit *ex MSS.* & *alio uſu poëtæ Heinſ.* proterit *MS.* perdidit *al.* 17 exitium *al.* 19 vultu *al.* rura *Baſ. marg.* 21 latentes Interius. ſedere *Vic.* & *MSS. pulchre.* 24 cuſpide *Cuj. ad Baſ.*

ſter Pſal. 126, 1 ſecundum Ebræos, *fuimus inſtar ſomniantium.* Nam quid ſibi velint Alexandrini & Vulgatus, cum חולמי reddunt *παρακεκλημένοι* & *conſolati*, non facile apparet: niſi, quod legiſſe videntur מנחמי.

9 *Cinyphias* Africanas, ſpeciatim Syrticas oras ſignat, ubi *Cinyphus* fluvius. Nobilitarunt regionem *hirci Cinyphii* Virg. Ge. 3, 312 quorum pilis utebantur in uſum ciliciorum.

12 *Congreſſum, profugum, captum* gradatio non minus elegans quam Cæſaris illa gloriatio, *Veni, vidi, vici.* Ad quam nos aliquando alluſimus in ignavum militem, *Namque venit, videt, atque fugit pro viribus hoſtem.*

17 *Feſſa negatis frugibus* Roma, quas interciperet Gildo, ne ex horreo illo Italiæ Africa exportarentur. Scribit ea de re Sidonius 4, 4 ad Stilichonem: *In metu ſumus, ne obſit commeatibus annonariis medii temporis mora, & perturbatio plebis oriatur.* quo nomine ſeditionem intelligi non dubito.

18 *Rapidum* vocat *Olympum* ob converſionis celeritatem.

19 *Britannos* & *Indos* nominat, ut maxime feros, & tarde ad reverentiam Romani nominis perductos.

21 *Jacentes oculi*, non modo languidi & demiſſi, ſed profundius merſi, quod efficit fames, conſumtis illis velut puluillis pinguibus, quibus ſuſtinentur & aliquantum exprimuntur oculi. Sed jam indicavi mihi placere magis *latentes* oculos: certe illud *Interius* ad *oculos* non ad *genas* refero.

24 *Squalet* clipeus a neglectu et incultu: huc pertinet etiam *plena rubiginis haſta.*

Canitiem, plenamque trahit rubiginis haſtam.
Attigit ut tandem cœlum, genibuſque Tonantis
Procubuit, tales orditur mœſta querelas:
„Si mea manſuris meruerunt mœnia naſci,
Jupiter, auguriis; ſi ſtant immota Sibyllæ
Carmina; Tarpejas ſi necdum reſpuis arces:
Advenio ſupplex, non ut proculcet Araxem
Conſul ovans, noſtræve premant pharetrata ſecures
Suſa, nec ut rubris aquilas figamus arenis.
Hæc nobis, hæc ante dabas. nunc pabula tantum
Roma precor. miſerere tuæ, pater optime, gentis.
Extremam defende famem. ſatiavimus iram,
Si qua fuit. lugenda Getis, & flenda Suëvis
Hauſimus. ipſa meos exhorret Parthia caſus.
Quid referam morbive luem cumuloſve repletos
Stragibus, & crebras corrupto ſidere mortes?

Aut

25 canities *al.* 30 deſpicis *al.* 31 Oaxen *al. ſed ille Cretæ eſt.*
38 horreret, horrebat, horreſcit, horret jam *al.* 39 tumulos *al. ſed* cumulos *probat Heinſ. Cf.* 1, 110.

25 *Canitiem* ponit ut *ſenium, ſeneſcere. conſeneſcere*, quod de triſtitiæ effectibus ſolet ab optimis quibusque poni. Ab hoc ſenio eſt etiam quod *trahit* haſtam, non *vibrat*, aut *criſpat*, ne *fert* quidem aut *gerit*. Ad eundem languorem ſignandum pertinet illud *Attigit ut tandem*, poſt longiuſculam repetendi moram, *cœlum*.

28 *Meruerunt* hic non poſſe ſignificare, fecerunt aliquid, cujus merces, præmium certe, eſſet æternitas, res ipſa oſtendit. *Meruerunt*, fato quodam propitio conſecuti ſunt.

29 *Sibyllæ carmina*, libri Sibyllini, quibus fata rei publicæ contineri, perſuadebant populo, quos cuſtodiebant, adibantque, ſi opus eſſet, aucto cum reip. incrementis numero, Duumviri, Decemviri, Quindecimviri ſacrorum.

30 *Tarpejæ arces*, rupes, in quibus Capitolium, & templum Jovis.

31 *Araxen*, ubi ſunt Scythæ, Bactriani: *pharetrata Suſa* Parthorum urbs capitalis, qui arcubus ex equis utuntur: *rubræ arenæ* maris Erythræi, ſ. Oceani, Parthorum & Indorum litora alluentis.

37 *Getæ*, *Suevi*, *Parthi* nationes inimicæ plerumque, certe parum pacatæ, propter communem tamen humanitatem miſerias noſtras lugere videntur. Sic noſtri in deſcribendo magno dolore dicunt, ſe neque hoſtibus optare tantum moleſtiæ. Cf. 8, 653. 18, 394.

40 *Sidus* pro cœli ſ. aëris, *τοῦ περιέχοντος* temperie vel intemperie poni, non a poëtis modo, ſed aliis quoque, hic meminerimus.

Aut fluvium, per tecta vagum, ſummiſque minantem
Collibus? ingentes vexi ſubmerſa carinas,
Remorumque ſonos, & Pyrrhæ ſæcula ſenſi.
Hei mihi, quo Latiæ vires, Vrbiſque poteſtas
Recidit? in qualem paullatim fluximus umbram?
Armato quondam populo patriiſque vigebam
Conſiliis. domui terras, urbeſque revinxi
Legibus. ad ſolem victrix utrumque cucurri.
Poſtquam jura ferox in ſe communia Cæſar
Tranſtulit, & lapſi mores, deſuetaque priſcis
Artibus in gremium pacis ſervile receſſi,
Tot mihi pro meritis Libyam Nilumque dedere,

 Ut

41 an *MS.* 45 decidit *al.* & *æquum fere jus habet utrumque verbum.* 46 armatis quondam populis patrumque *al. etiam Vic.* 47 hominesque,. omnesque *al.* 50 elapſi *al.*

41 *Per tecta* intelligo non quæ anguſte ita dicuntur & proprie, ubi ſunt cantherii & tegulæ: ſed participiali, nec in ſolita & ipſa ratione, ea quæ *tecta* ſunt ab cœli injuriis. Satis eſt moleſtiæ, ſi imas partes perfluat, impleatque Tiberis. Si omnino tecta, ubi ſunt tegulæ, poëta intellexit, debuit, ſi modeſtus eſſe voluit, intelligere tecta in locis humilibus inter colles conſtituta.

43 *Pyrrhæ ſæcula* uxoris Deucalionis. Reſpexit tota hac deſcriptione Hor. Car. 1, 2, quod hæc præſertim appellatio oſtendit. Sed multo moderatius ille, *Terruit gentes grave ne rediret ſæculum Pyrrhæ.* Aliud eſt metuere *ſæculum Pyrrhæ*, aliud *ſentire.*

45 Phantaſia pulcherrima in verbo *fluximus*, juncto cum *paullatim*, & cum *umbra.*

46 *Populus* Romanus quondam *armatus* erat totus, vigorem ſuum debebat *conſiliis patriis* h. e. Patrum ſ. ſenatus. Negat Bentlejus ad Hor. Car. 3, 6. 20 hoc poſſe ſignificari his verbis, & leviſſima mutatione, cui favent libri plures, ita legit, *Armatis quondam populi patrumque vigebam Conciliis.* Ego *patria conſilia* poſſe bono exemplo dici ſenatoria, non auſim confirmare nec refellere; ſed nec damnarim antiquam lectionem, *patrumque vigebam conſiliis. Armata concilia* pulchre reſpondent centuriatis comitiis.

49 Neſcio quam ſapienter, animoſe quidem poëta liberam remp. laudat, accuſat Cæſarem tyrannidis, et ab Imperio unius cladem morum derivat.

51 *Servile* jungo cum *gremio.* Eſt quidem *gremium*, molle ut matris; eſt *pacis gremium*; attamen *ſervile.* Non eſt opus vel *ſervile* adverbialiter ſumere cum Heinſio (ut *ſervile gemens* infra 365) vel *ſervire* cum Barthio ſubſtituere.

52 Pro meritis his Romæ, quod ea conceſſit in *ſervile gremium* (cf. 20, 96) Auguſti, qui *nomine Principis cuncta diſcordiis feſſa ſub imperium recepit* (Tac. An. 1, 1) & illius ſucceſſorum, hi *dederunt* illi *Libyam & Nilum*, h. e. claſſes illas frumentarias in mari infero conſtituerunt, quæ frumenta Africæ

&

Ut dominam plebem, bellatoremque ſenatum
Claſſibus æſtivis alerent, geminoque viciſſim
Litore diverſi complerent horrea venti.
Stabat certa ſalus. Memphis ſi forte negaſſet,
Penſabam Pharium Gætulis meſſibus annum.
Frugiferas certare rates, lateque videbam
Punica Niliacis concurrere carbaſa velis:
Cum ſubiit par Roma mihi, diviſaque ſumſit
Aequales Aurora togas: Aegyptia rura
In partem ceſſere novam. ſpes unica nobis
Reſtabat Libye, quæ vix ægreque fovebat
Solo ducta Noto, numquam ſecura futuri,
Semper inops ventique fidem poſcebat, & anni.
Hanc quoque nunc Gildon rapuit ſub fine cadentis
Autumni. pavido metimur cærula voto,
Puppis ſi qua venit, ſi quid fortaſſe potenti
Vel pudor extorſit domino, vel prædo reliquit.
Paſcimur arbitrio Mauri, nec debita reddi,

Sed

57 parilem *al.* 60 ſubito *editt. ante Scal.* diverſaque *al.* 69 præda *al.*

& Aegypti in Italiam, portum præcipue Puteolanum, adveherent. Has claſſes *diverſi venti* dum verſus meridiem in Aegyptum & Africam impellunt, vel inde referunt in Italiam, *complent* horrea, quibus Roma alitur. Lamprid, Commodo c. 17 *Claſſem Africanam inſtituit, quæ ſubſidio eſſet, ſi forte Alexandrina frumenta ceſſaſſent.* Sed de tota frumentatione & re annonaria Romana vid. Lipſ. Elect. 1, 8.

57 *Pharius annus*, annona ex Aegypto advecta, *Gætulæ meſſes* ex Africa.

60 *Subiit*, ſuccrevit altera nova & *par* antiquæ Roma, Conſtantinopolis: *Aurora* h. e. Oriens, Orientalis Imperii caput *ſumſit* veſtem Romanam, *togas*, claſſis frumentaria ex Aegypto juſſa ire Conſtantinopolin, Romanis relicta Africana, quæ *ſpes* ab hac claſſe pendens unice, *ſolo noto* vento ducta (cum Aegyptiam claſſem etiam juvaret Eurus) nunquam ſatis ſecura &c. Opus eſt convenire *fidem anni* h. e. fertilitatem (Hor. Car. 3, 16. 30 *ſegetis certa fides meae*) & *fidem venti*.

66 *Metimur* oculis, & computatione ſpatii ac temporis, æſtimationeque venti, conjecturam facimus, quando venire poſſint naves frumentariæ.

68 Idem Gildo, quatenus *potens* eſt *dominus* Africæ, generoſo pudore aliquantulum annonæ ſibi velut *extorquet*, indulget Romanis; quatenus *prædo* eſt, non comprehendere poteſt omnia, quædam relinquit.

Sed ſua concedi jactat, gaudetque diurnos,
Ut famulæ, præbere cibos, vitamque famemque
Librat barbarico faſtu, vulgique ſuperbit
Fletibus, & tantæ ſuſpendit fata ruinæ.
Romuleas vendit ſegetes, & poſſidet arva
Vulneribus quæſita meis. ideone tot annos
Flebile cum tumida bellum Carthagine geſſi?
Idcirco voluit contemta luce reverti
Regulus? hoc damnis, genitor, Cannenſibus emi?
Incaſſum toties lituis navalibus arſit
Hiſpanum Siculumque fretum? vaſtataque tellus,
Totque duces cæſi, ruptaque emiſſus ab Alpe
Pœnus, & attonitæ jam proximus Hannibal urbi?
Scilicet, ut domitis frueretur Barbarus Afris,
Muro ſuſtinui Martem, noctesque cruentas
Collina pro turre tuli? Gildonis ad uſum
Carthago ter victa ruit? hoc mille gementis
Italiæ clades, impenſaque ſæcula bello,
Hoc Fabius fortiſque mihi Marcellus agebant,

L 5 *Ut*

79 egi *al. conf.* 24, 188. 82 immiſſus *al. Cf.* 26, 641. 85 Mauro *MSS. ſed* muro *bene tuetur Heinſ.* 87 hæc *al.* 88 bellis *al.* 89 ſimul *al. ſed* mihi *elegans, probatumque Heinſ.*

74 *Librat*, ſuſpendit fatalem ruinam et cladem Romæ ut in libra, cujus ipſe deinde examen impellit quo placet.

75 *Romuleæ ſegetes* ſunt in ipſis Africæ agris, quos devictos ſibi tributarios & vectigales fecerant nepotes Romuli.

78 *Contemta luce*, Poterat tum ſcire Claudianus e Diodoro Siculo, (vid. p. 566 Weſſel.) de Regulo, quae tradiderant Romani ſi non ficta, incertiſſima certe eſſe: ſed ſeruit ſcenæ ut Horat. 2, 5. 49 *Atqui ſciebat, quæ ſibi barbarus Tortor pararet.*

80 *Arſit fretum* audax certe metaphora: ſed in qua non flamma ſpectatur, ſed ille motus inteſtinus & turbidus, qui exiſtit in concurſu claſſium poſt ſigna lituis data concurrentium & miſcentium omnia. Quid quod *candens aqua* placuit Columellæ 6, 5. 2 & 12, 53. 4. quidni *fretum* poëtæ *ardeat*? Hoc ergo Roma dicit, fruſtra ſunt, bella, clades, victoriæ, ſi mihi fame pereundum eſt, ſi Gildo poteſt mihi intercipere alimenta.

86 *Collina turris*, de porta Collina, ut Juven. 6, 291.

88 *Ter victa Carthago* reſpicit ad tria bella Punica,

Ut Gildo cumularet opes? haurire venena
Compulimus dirum Syphacem, fractumque Metello
Traximus immanem Marii ſub vincla Jugurtham,
Et Numidæ Gildonis erunt? proh funera tanta,
Proh labor! in Bocchi regnum ſudavit uterque
Scipio. Romano viciſtis ſanguine Mauri.
Ille diu miles populus, qui præfuit orbi,
Qui trabeas, & ſceptra dabat, quem ſemper in armis
Horribilem gentes, placidum ſenſere ſubactæ.
Nunc inhonorus, egens, perfert miſerabile pacis
Supplicium, nulloque palam circumdatus hoſte,
Obſeſſi diſcrimen habet. Per ſingula letum
Impendet momenta mihi, dubitandaque pauci
Præſcribunt alimenta dies. heu proſpera fata,
Quid mihi ſeptenos montes, turbamque dediſti

Quæ

93 ut – eant *conj. Heinſ.* 94 pro dolor *al. ſed* labor *ex MSS. & ratione Heinſ.* 101 adit *conj. Heinſ.* 103 fati *conj. Heinſ. & laudat exempla.* 104 dediſti, *Jupiter:* dediſtis, *fata*, *al.*

91 *Syphacem* & Pedia lex reſpuit, & fides hiſtoriæ. Doctior fuit Claudianus, quam ut ignoraret *victi monimenta Syphacis* Propert. 3, 9. 61. Non ignoravit, quid de morte Syphacis Polybius tradiderit, & diſſentiens ab illo Liv. 30 extr. Neque rara ſunt in poëta noſtro mutando, interpolando audaciæ veterum deſcriptorum ſpecimina. Itaque placet Barthii conjectura, probata etiam Brouckhuſio ad Prop. l. c. *dirum Annibalem*, quo & verſui conſulitur & hiſtoriæ. Qui *Syphacem* hic inculcavit, ille forte ſomniabat aliquid de Sophoniſba Syphacis uxore, cui, cum ſervare eam non poſſet, veneni poculum miſit novus maritus Maſiniſſa ap. Liv. 30, 15.

92 Pulchra brevitate totum Salluſtii Jugurtham comprehendit. Numidæ, ad quos domandos Metello & Mario opus fuit, a Gildone, barbaro homine, nobis eripientur?

94 Devictis, utriusque Scipionis opera, Pœnis, caput erexit Bocchus; Romano ſanguine in bellis cum Jugurtha fuſo, Mauri vicerunt. Hoc ferendum erat: fideles enim amicos ſibi hie paravit reſp. Sed quæ nunc fiunt, indigna ſunt.

98 Secundum illud Virgilianum Aen. 6, 854 *Parcere ſubjectis, & debellare ſuperbos:* & mox in mente fuiſſe Poëtæ debet Juven. 6, 292 *Nunc longæ patimur pacis mala.* Nam *miſerabile pacis ſupplicium* videtur ſignificare, intermiſſas per pacis tempus exercitationes bellicas.

102 *Dubitanda alimenta* tanquam terminum quendam præfiniunt et *præſcribunt pauci dies*, dubium eſt, utrum poſt paucos dies alimenta neceſſaria ſuperfutura ſint.

Quæ parvo non poſſet ali? felicior eſſem
Anguſtis opibus. mallem tolerare Sabinos,
Et Veios. brevior duxi ſecurius ævum.
Ipſa nocet moles. utinam remeare liceret
Ad veteres fines, & mœnia pauperis Anci.
Sufficerent Etruſca mihi, Campanaque culta,
Et Quinčti, Curiique ſeges, patriæque petenti
Ruſticus inferret proprias Dictator ariſtas.
Nunc quid agam? Libyam Gildo tenet, altera Nilum.
Aſt ego, quæ terras humeris, Pontumque ſubegi,
De-

114 numeris, armis, juvenis *conjectura Criticor.*

106 *Sabinos* & *Veios* tanquam vicin s, liberos, interdum hoſtes: *brevior*, minor, frequenti hoc ævo figura.

109 Comparat Barthius Hor. Cat. 4, 7. 15 ubi *Ancum divitem* dici ait. Non repugnaret illud Claudiano, cum Ancus illis temporibus *dives*, comparatione autem Imperatorum poſt Cæſarem pauper vocari potuerit. Sed in melioribus libris Horatii eſt *dives Tullus & Ancus.*

111 *Quinctius* ille & *Curius* dictatores ab aratro. Illud *petenti patriæ* non ſatis expeditum eſt. Pauper uterque non potuit frumentis ſuis ſublevare patriam: non videtur igitur hoc ſibi velle poëta, Romam malle famem ſuam levari de latifundiis veterum dictatorum ſuorum, quæ illi nulla haberent: ſed *petenti* intelligam *ipſos*; patriæ ipſos imploranti, & dictaturam illis offerenti, inferebant ipſi ſegetes ſuas: quo tempore patria ipſos petebat, eo illi occupati erant in meſſibus colligendis & invehendis in urbem frugibus. Hanc imaginem mavult poëta, quam illam de aratro, quia hic de annonæ caritate ejusque remediis præſentibus, ſermo eſt. Hoc igitur ſæculum redire optat Roma. Plin. 18, 3 *Manii* Curii *poſt triumphum, immenſumque terrarum adjectum imperio nota concio eſt, pernicioſum intelligi civem, cui ſeptem jugera non eſſent ſatis.* —— *Aranti quatuor ſua jugera* —— Quinctio *Cincinnato viator attulit dictaturam* etc.

113 *Altera* Roma, Conſtantinopolis, *Nilum*, Aegyptum tenet, & frumenta inde accipit.

114 *Humeris* Roma quomodo ſubigere terras potuerit, cum non ſtatim appareat, proximum huic erat *numeris*, quomodo novimus vocari interdum milites, quatenus in numeros relati ſunt; *juvenis* maxime facit ad ſenſum, & opponitur *ſenectæ:* ſed quomodo in *humeris* mutatum ſit, non reperias. Nihil eſt ergo melius quam ſervare lectionem omnium librorum, & ad eam illuſtrandam adhibere cum Barthio inſcriptionem ſtatuarum Seſoſtris apud Herodotum 2, 106 ἐγὼ τήνδε τὴν χώρην ὤμοισι τοῖσι ἐμοῖσι ἐκτησάμην. Latos humeros fortitudinis notationem habere, humerorum in armatura frequentem eſſe apud patrem poëtarum mentionem, conſtat. Quin juncturam lacerti cum humero eſſe cardinem omnium pene motuum in pugna, quis non videt. Hinc *fortes humeros* vocat Virg. Aen. 9, 364.

Deſeror. emeritæ jam præmia nulla ſenectæ.
DI, quibus iratis crevi, ſuccurrite tandem,
Exorate patrem: tuque ô, ſi ſponte per altum
Vecta Palatinis mutaſti collibus Idam,
Prælatoque lavas Phrygios Almone leones,
Maternis natum precibus jam flecte Cybelle.
Sin prohibent Parcæ, falſiſque eluſa vetuſtas
Auſpiciis, alio ſaltem proſternite caſu,
Et pœnæ mutate genus. Porſenna reducat
Tarquinios. renovet ferales Allia pugnas.
Me potius ſævi manibus permittite Pyrrhi.
Me Senonum furiis, Brenni me reddite flammis.
Cuncta fame leviora mihi.„ Sic fata, refuſis
Obticuit lacrimis. mater Cytherea, parenſque

Flet

117 quæ vecta p. a. *e MSS. Heinſ.* 124 cædes *al.* feralis Acilia pugnas *marg. Baſ.* 125 proſternite *al. quod jam eſt* v. 123. committite *al.* permittite *etiam Baſ. marg.*

116 Quod *DIs iratis* fit, vel caret ſucceſſu, vel ſucceſſum habet noxium ſuo domino. Male ſibi eveniſſe queritur incrementa ſua.

118 Mater Deorum *Idæa* ſ. *Phrygia* quæ eadem *Cybele*, *Cybelle*, *Cybebe*, Romam evocata e libris Sibyllinis. Vid. Liv. 29, 11 & 14. Prætulit illa Dea Almonem fluviolum, quem Tiberis prope Romam recipit, aquis Phrygiæ, Maeandro, Marſyæ, Lyco. Suum enim Almonem etiam Phrygiæ fuiſſe, fruſtra, credo, putavit Delrius. Ceterum ſolemne Romanum ex illa prima lavatione matris quam cum tota fabula deſcribit Ovid. Faſt. 4, 337, ortum, quod Kalendarium vetus ponit in VI Kal. April. nomine LAVATIO. An inde ortum in eccleſia Ro. feſtum Purificationis τῆς Θεοτόκου? De hoc ſolemni vid. Valeſ. ad Ammia. Marcell. 23, 3 p. 386 & Spanh. ad Callim, Lau. Palladis 1 p. 526.

120 Meminerimus, Romam agere cum Matre Iovis, vt filium hunc ſuum flectat quo ipſam exitio liberet. Sin hoc, ſi liberationem ſimpliciter negent fata, quæ ſunt ſupra Jovem; exitii certe genus vt mutari petat. Fortiter mori vult filios ſuos Roma non fame langueſcere & perire: vt noſtri heroës optant in acie in lecto, quod ajunt, gloriæ mori.

123 Qui hic ſentit, ſe in his nominibus laborare: ille illico depoſito poëta Florum aut Eutropium in manus ſumat, neque redeat ad Claudianum ante, quam prima ſecula Romana percurrerit.

127 *Refuſas lacrimas* intelligere poſſumus quaſi retro fuſas, reſorptas, repreſſas certe interim: ſed potuit poëta etiam voluiſſe denuo fuſas, cum inter agendum ſtetiſſent, jam vero nova quaſi unda erumperet.

128 Pœniteret me lacrimarum Martis, niſi pater eſſet, niſi inter Veneris ſuæ & aliarum Dearum lacrimas verſaretur.

Flet Mavors, ſanctæque memor Tritonia Veſtæ.
Nec ſicco Cybele nec ſtabat lumine Juno.
Mærent Indigetes, & ſi quos Roma recepit
Aut dedit ipſa Deos. Genitor jam corda remitti
Cœperat, & ſacrum dextra ſedare tumultum:
Cum procul inſanis quatiens ululatibus axem,
Et contuſa genas, mediis apparet in aſtris
Africa. reſciſſæ veſtes, & ſpicea paſſim
Serta jacent. lacero crinales vertice dentes,
Effractum pendebat ebur. talique ſupernas
Irrupit clamore fores. „*Quid magne moraris*
Jupiter, avulſo nexu, pelagique ſolutis
Legibus, iratum populis immittere fratrem?
Mergi prima peto. veniant prærupta Pachyno

Æquo-

132 corde *al. Sed merito Græciſmum* corda *prætulit Heinſ.* 135 confuſa, concuſſa, conſciſſa, diſciſſa *al.* contuſa *ex MSS. & aliorum uſu probat Heinſ.* 138 et fractum *al.* ſuperbas *al.* 139 irrumpit *al.* 142 prorupta *conj. Heinſ.*

129 *Tritonia* Pallas eſt, cujus parvulum ſignum Palladium (παλλάδιον forma deminuta) in Veſtæ templo ſervabatur. *Indigetes* v. g. *Fauni* Aeneas, Romulus: *recepit* Roma Aeſculapium & poſtea Iſidem; *dedit* Julium Cæſarem & ceteros, qui conſecrati ſunt Imperatores.

135 *Sacrum tumultum* appellat perturbationem, fletus, querelas deorum dearumque: hunc *dextra ſedat* Jupiter, κατασείει, manu ſilentium poſcit.

136 *Spicea ſerta* ſymbolum fertilitatis Africanæ uſitatum. *Crinales dentes* h. e. *ebur effractum* in exuviis capitis elephantini, quas pro caſſide in capite gerit Dea Africa, pendent negligenter quaſi defluentes, non erecti ſunt velut ad pugnam, quo ſitu illi exhibentur in nummis antiquis Alexandri M. tum gentium Cæciliæ, Ceſtiæ, Eppiæ; in primis in nummo Auguſti ap. Morell. Tab. 50, 5. Adeo nummi antiqui fidem ſcriptorum firmant, & contra nummis auctoritatem faciunt boni poëtæ. Quod *crinales* vocat *dentes*, potuit imaginari illos, tanquam cincinnos quosdam, aut tanquam acus crinales: ut Meduſa habet pro crinibus angues, ita hic in loco crinium ſunt dentes eborei.

141 *Avulſo nexu* ſolutis vinculis, quibus devinctum ordinatumque continetur hoc univerſum, rupto fœdere inter fratres Jovem, Neptunum, Plutonem inito, ne alter alterius fines turbet: adeo ut modo Neptunus ditionem Jovis, qua Africa eſt, invadat.

142 *Veniant à Pachyno*, quod proximum Afris Siciliæ promuntorium eſt *æquora* vel *prærupta*, ut *præruptus aquæ mons* Aen. 1, 109; vel *prorupta* prorumpentia eodem ſenſu: ſed prius videtur melius quia terribilius.

Æquora. laxatis ſubſidant Syrtibus urbes.
Si mihi Gildonem nequeunt abducere fata,
Me rape Gildoni. felicior illa peruſtæ
Pars Libyæ, nimio quæ ſe munita calore
Defendit, tantique vacat ſecura tyranni.
Creſcat zona rubens. medius flagrantis Olympi
Me quoque limes agat. melius deſerta jacebo
Vomeris impatiens. pulſis dominentur ariſtis
Dipſades, & ſitiens attollat gleba ceraſtas.
Quid me temperies juvit? quid mitior æther?
Gildoni fecunda fui. jam Solis habenæ
Bis ſenas torquent hiemes, cervicibus ex quo
Hæret triſte jugum: noſtris jam luctibus ille
Conſenuit, regnumque ſibi tot vindicat annos:
Atque utinam regnum! privato jure tenetur,
Exigui ſpecie fundi, quod Nilus & Atlas

Diſſi-

145 præuſtæ *MS.* 146 medio *MS.* 150 aratris *al.* ariſtis *etiam Cuj.* 156 conſuevit *al.* annis *al.* 157 tenemur *al.* 158 exilis *al.*

143 *Syrtes* aggerem præſtant terris, quas præcingunt: his *laxatis* ſolutisque irruunt undæ, urbes ſubmergunt.

145 *Me rape Gildoni*, Perde me, ne Gildo habeat ac perdat. Eripitur hoſti, qui ante moritur quam in poteſtatem hoſtis perveniat.

147 *Vacat* vacua eſt cultoribus, frugibus, bonis aliarum regionum; ſed ob id ipſum etiam *ſecura tyranni* hujus & cujuscunque alterius.

148 *Medius limes flagrantis Olympi*, Zona torrida exuſta caloribus (ut tum adhuc putabatur) *me quoque agat*, auferat, involvat, ut pars illius ſim. Ut ante ſubmergi fluctibus maritimis, ita hic ardoribus exuri mavult, quam ſervire Gildoni.

151 *Dipſades* a ſiti intolerabili, quam ictis inferunt dictæ, & *ceraſtæ*, corniculatæ ſerpentes nobilitatæ præſertim Lucani verſibus V. G 9, 610-716. Utrumque genus junxit 9, 851 *Pro Cæſare pugnant Dipſades, & peragunt civilia bella ceraſtæ. Gleba ſitiens* ſimpliciter terram aridam indicat: hæc *attollit ceraſtas* h. e. generat, nutrit, incitat ut attollant ſe ad nocendum.

156 *Conſeneſcere* alias ad decrementum virium & velut ſenilem marcorem pertinet: ſed hic inveteratam potentiam notat ætate ipſa confirmatam.

158 *Specie fundi*, ut inſtar fundi. Non poteſt *regnum* vocari poteſtas quam Gildo arripuit exercetque; poſſidet ille inſtar patrimonii totam Africam, quam terminis quibusdam & finibus deſcribit Poëta, inter *Nilum & Atlantem*,

Diſſidet. occiduis quod Gadibus arida Barce,
Quodque Parætonio ſecedit litore Ganges,
Hoc ſibi tranſcripſit proprium. pars tertia mundi
Vnius prædonis ager. diſtantibus idem
Inter ſe vitiis cinctus; quodcunque profunda
Traxit avaritia, luxu peiore refundit.
Inſtat terribilis vivis, morientibus heres,
Virginibus raptor, thalamis obſcœnus adulter.
Nulla quies. oritur præda ceſſante libido,
Divitibuſque dies, & nox metuenda maritis.
Quisquis vel locuples vel pulcra conjuge notus,
Crimine pulſatur falſo. ſi crimina deſint,
Accitus conviva perit. mors nulla refugit
Artificem. varios ſuccos ſpumasque requirit
Serpentum virides, & adhuc ignota novercis
Gramina. Si quisquam vultu præſentia damnet,
Liberiusve gemat, dapibus crudelis in ipſis

Emi-

161 trānſcribit *al.* 171 aſcitus *al.* accitos *Boſ. marg.* 175 dap. crud. herilem *al. quod placebat Heinſio.*

tem, inter *Gades* & *Barcen*, quæ eſt in Cyrenaica: ſed quod addit inter *Parætonium* Marmaricæ urbem, & *Gangen* neſcio quid ſibi velit. Gangen quidem certe Indiæ flumen intelligere nemo poteſt, qui Gildonis res ex Zoſimo 5, 11 & Oroſio 7, 36 cognoverit, vel ex ipſo adeo noſtro poëta. Verbo, aut *Ganges* alius etiam loci nomen eſt circa Occidentem Africæ, aut corruptum eſt, exnomine vicino. Si *Tanger* hodiernum *Tangis* tum dicta eſſet, non *Tingis*, eo nos conjectura duceret.

170 *Pulſari crimine*, ut peti, ut *actione* aliquem *pulſare* dicunt ICti. Quin Ter. Phor. 1, 1. 13 *Tum Geta ferietur alio munere*, i. multabitur.

171 *Conviva perit* veneno: mortis a veneno nullum genus fugit hunc artificem. Accuſat artis veneficæ Gildonem, quam nobilis venenaria, Locuſta illa Agrippinæ ſcelerum ac Neronis miniſtra tenuit, (vid. Tac. A. 12, 66) qua ſuperiori ætate Vicina illa (*Voiſin*) apud Gallos infamata eſt.

172 *Spumæ* a ſpuendo dictæ, ut *ſputa*. Videtur non ignoraſſe poëta, venenum illud quod morſis ab animali venenato vel rabioſo nocet, ineſſe in ſaliva quadam inter gingivas & dentes hærente & ipſo morſu infuſa in ſanguinem. E ſpuma Cerberi natum aconitum Ovid. Met. 7, 415. *Virides* intelligo, ut cum felle comparetur illud venenum.

173 *Novercarum vetus infamia.* Ovid. Met. 1, 147 in deſcriptione ferreæ ætatis: *Lurida terribiles miſcent aconita novercæ.*

Emicat ad nutum ſtricto mucrone miniſter.
Fixus quisque toro tacita formidine libat
Carnifices epulas, incertaque pocula pallens
Haurit, & intentos capiti circumſpicit enſes.
Splendet Tartareo furialis menſa paratu,
Cæde madens, atrox gladio, ſuſpecta veneno.
Ut vino calefacta Venus, tum ſævior ardet
Luxuries: miſtis redolent unguenta coronis.
Crinitos inter famulos pubemque canoram
Orbatas jubet ire nurus, nuperque peremtis
Arridere viris. Phalarin, tormentaque flammæ
Profuit, & Siculi mugitus ferre juvenci,
Quam tales audire choros. Nec damna pudoris
Turpia ſufficiunt. Mauris clariſſima quæque
Faſtidita datur. media Carthagine ductæ
Barbara Sidoniæ ſubeunt connubia matres.
Æthiopem nobis generum, Naſamona maritum

Inge-

179 lateri *al.* 182 urget *al.* 184 plebemque *MSS.* decoram *MSS.* 187 tiranni *Cuj.*

176 *Emicat* ſimul celeritatem adſilientis miniſtri, & ferri ſplendorem notat.

177 *Fixus toro* unusquisque, propter metum commovere ſe non audens, non capit aut ſumit hilariter & cum appetentia quadam epulas, ſed *libat*, delibat, parce ſummisque labris modo attingit, partim mala venena (hæ ſunt *carnifices epulæ*, *incertaque* i. periculoſa *pocula*) metuens, partim ſuſpiciens clanculum, quaſi impendentes ſuo, ut quondam in Dionyſii convivio Damoclis, capiti gladios metuens.

182 *Criniti famuli*, pueri delicati, comati, cirrati, iidem ſymphoniaci.

186 *Arridere viris nuper peremtis*, emphaſin habet, quaſi præſentibus illorum cadaveribus & in conſpectu poſitis *arridere* juſſæ & coactæ eſſent mulieres.

187 *Siculus juvencus*, æneum illud bovis ſimulacrum a Perillo ita factum, ut igne ſubjecto cruciatus qui incluſus erat, pro ejulatu humano, mugitus de naribus tauri prorumperet.

189 Non ſatis eſt Gildoni imminuiſſe pudorem mulierum: quas ipſe, poſtquam abuſus eſt, faſtidit, etſi ſint *clariſſimæ*, conſulari loco, proſternit Mauris barbaris. Obſervemus, *Sidonias matres*, matronas Carthaginienſes hoc ſæculo non, ut olim barbaras habitas, ſed cives, ut erant, & cultu omni Romanis nihil inferiores.

Ingerit. exterret cunabula degener infans.
His fretus ſociis, ipſo jam principe major
Incedit. peditum præcurrunt agmina longe.
Circumdant equitum turmæ, Regesque clientes,
Quos noſtris ditat ſpoliis. proturbat avita
Quemque domo, veteres detrudit rure colonos.
Exſiliis diſperſa feror. numquamne reverti
Fas erit, errantesque ſolo jam reddere cives?„
Iret adhuc in verba dolor, niſi Jupiter alto
Cœpiſſet ſolio. voces adamante notabat
Atropos, & Lacheſis jungebat ſtamina dictis.
„*Nec te, Roma, diu, nec te patiemur inultam,*
Africa. communem proſternet Honorius hoſtem.
Pergite ſecuræ. veſtrum vis nulla tenorem
Separat: & ſoli famulabitur Africa Romæ.

Dixit,

193 diſcolor *al.* degener *etiam Baſ. marg.* 197 perturbat *al.* 200 fas erit? *imperfecto verſu, ac deinde:* Errantesque ſolo natali r. c. *MS.* Fas erit, atque ſolo nat. r. c. *al.* F. e. errantes n. r. c. *Pro* jam, me *vel* mi *al.* 204 inultas *al.*

193 Ipſa *cunabula* lintea, culcitellæ, fulmenta, quibus foventur infantes, *exterreri* videntur, ac perhorreſcere infantem hybridam inſoliti coloris, figuræ pene monſtroſæ, ex diſpari ſemine ortum, ſemi-Maurum & ſemi-Pœnum.

201 *Iret adhuc in verba dolor,* diutius queſtura videbatur Africa, niſi interpellaſſet Jupiter.

202 *Atropos* quæ immutabilitatem fati, *verti neſcii*, notat, excipit *dicta* Jovis, haec enim ſunt fata, in tabulis *ex adamante* i. ferro, ut 20, 165. Apud Ovid. Met. 15, 810 in templo Parcarum ſunt *Ex ære & ſolido rerum tabularia ferro. Illic incluſa adamante perenni Fata legit* Cæſaris Jupiter, quæ ne in Veneris quidem gratiam mutare poteſt. Multo noſter decentius Atropo dat negotium notandi adamante voces Jovis, & Lacheſi ut *ſtamina* ſua illius *dictis jungat*, talia ducat, qualia jubet Jupiter.

206 An *Pergite* eſt διατελεῖτε, perpetuo ſecuræ eſte in poſterum? Non ſatis placet: nam cum ea dicerentur, non erant ſecuræ. Potius *Pergite* eſt πορεύεσθε, ut in Gloſſ. ſicut Cic. ad Her. 4, 51. Liv. 22, 53 dimittit ſupplicantes.

206 *Tenorem* dicit de mutuo nexu Romæ & Africæ, mutuisque ſubſidiis. Eſt enim *tenor* velut continuitas, συνάφεια, cum ſine interſtitio res ſibi ſuccedunt. Colum. 1, 6. 20 *Vina celerius vetuſteſcunt, quæ fumi quodam tenore præcocem maturitatem trahunt.* Plin. 14, 2 ſ. 4, 3 *Viſula* (vitis genus) *impatiens variantis cæli; ſed contra tenorem unum algoris æſtuſve conſtans.*

Dixit, & afflavit Romam meliore juventa.
Continuo redit ille vigor, ſeniique colorem
Mutavere comæ. ſolidatam criſta reſurgens
Erexit galeam, clipeique recanduit orbis,
Et levis excuſſa micuit rubigine cornus.
Humentes jam Noctis equos, Lethæaque Somnus
Frena regens, tacito volvebat ſidera curru.
Jam duo Divorum proceres, majorque minorque
Theudoſii pacem laturi gentibus ibant:
Qui Jovis arcanos monitus, mandataque ferrent
Fratribus, & geminis ſancirent fœdera regnis.
Sic cum præcipites artem vicere procellæ,
Aſſiduoque gemens undarum verbere nutat

De-

212 levis & *conj. Heinſ.* conus *Baſ. & al.* 214 gerens *marg. Baſ.* curſu *al.* lapſu *MS.* 216 Theodoſii *Baſ.* 220 motat, mutat *al.*

208 *Afflatum* dicunt de præſenti poteſtate Dei in utramque partem, ubi vel bonum quiddam vel malum ſubito & leviſſimo motu, ſine machinatione, conſertur, vel inſertur. Illius exemplum Aen. 1, 591 *Namque ipſa decoram Cæſariem Genetrix* (Venus ſuo Aeneæ) *lumenque juventæ Purpureum, & lætos oculis afflarat honores.* Poteſt videri reſpexiſſe h. l. noſter, ſed non aſſecutus eſt divinum carmen Maronis. Sed & in malam partem Petro. c. 2 *Loquacitas — animos juvenum ad magna ſurgentes velut peſtilenti quodam ſidere afflavit.*

210 An hæc reſpondent v. 24 de *laxata caſſide*, per quam apparebant cani? nunc *ſolidata* eſt & bene commiſſa. Deinde hic eſt Hypallage. nam galea proprie criſtam erigit, non criſta galeam. Nempe *criſta reſurgens* erectam oſtendit galeam.

211 *Candere* magnum ſplendoris gradum oſtendit, ut *ardere* & ſimilia. *Cornus* porro totam haſtam oſtendit: *rubigo*] enim ad ferrum & ſpiculum illius pertinet. Ut noſtrum *Spies* proprie acumen ferreum notat, toti tamen inſtrumenmento nomen dat. Qui *conus* legerunt, intellexere partem galeæ, cui criſta infixa eſt. Sed hujus non videtur mentionem facturus fuiſſe poëta poſt clipei mentionem interpoſitam.

215 *Senior* Comes Africæ, pater *minoris* Imperatoris: utrique divi, certe a poëta noſtro ἀποθεωθέντες ſ. conſecrati. Sed quidni præſtiterit Imperator Theodoſius ipſe Patri ſuo honorem, quem ſuo Trajanus, de quo Spanhem. Diſſ. 11 p. 328. *Theudoſii* non Latinis modo placuere, ut *Lautumiae*, *Laudicea:* ſed etiam Græci ita, V. G. Anthol. 4, 4 Θευδόσιε. Vid. Maittaire de Dial. Dor. p. 158, C.

218 *Geminis regnis* Occidentis & Orientis, quæ miſcebant & inter ſe committebant Rufinus, Stilicho etc.

Deſcenſura ratis, cæca ſub nocte vocati
Naufraga Ledæi ſuſtentant vela Lacones.
Circulus ut patuit Lunæ, ſecuere meatus
Diverſos. Italas ſenior tendebat in oras.
At pater, intrantem Pontum qua Boſporus arctat,
Arcadii thalamis, urbique illapſus Eoæ.
Quem ſimul ac vidit natus (nam clara nitebat
Cynthia) permiſto tremuerunt gaudia fletu,
Complexuque fovens, quos non ſperaverat, artus,
„*O mihi poſt Alpes nunc primum reddite*, dixit,
Unde tuis optatus ades? da tangere dextram,
Qua gentes cecidere feræ. Quis tale removit
Præſidium terris? ut te mortalia pridem
Implorant, lugentque pium, fortemque requirunt!„
Cui pater in tales rupit ſuſpiria voces:
„*Hoc erat? in fratres medio diſcordia Mauro*

 Naſci-

221 deſceſſura *MS. unde Heinſ. conj.* deſeſſura & deſidere *ſic adhiberi oſtendit.* Defenſura *MS.* 222 oſtendunt bella dracones *marg. Baſ. mira corruptione.* 224 ad oras *al.* 226 elapſus *Vic.* 227 ſimul ut *al.* 234 longeque *al.* 236 hoc erat in fatis *al.*

221 *Noctem* vocat, credo, non propriam modo, ſed eam, quae etiam interdiu ingruere videtur a dēnſis nubibus.

222 Ledæ filii Caſtor & Pollux, quæ Tyndaro Spartano regi nupta erat, unde ipſi *Lacones*, σωτῆρες naufragorum, noti etiam ex Hor. Car. 1, 3. 2. 1, 12. 25.

223 *Circulum* poſuit pro orbe. nam ſolidi illi Planetarum orbes ſua habent foramina, per quæ transeundum eſt, ſiquis a ſuperis ad nos velit deſcendere. Ultimus qui terram noſtram complectitur, lunæ orbis eſt, intra quem mortalia ſunt omnia, inconſtantia, fluxa etc. Illa foramina ſ. ϛόμια ſunt, ut videtur, in nodis Eclipticæ & Aequatoris: certe deſcenſui animarum aſſignabant ϛόμιον ad ſignum cancri, aſcenſui autem alterum ad capricornum. Vid. Porphyr. de antro Nymphar. p. 120 Barneſ.

225 *Intrantem* vocat *pontum*, quia perpetuo e Ponto Euxino defluere in Helleſpontum & Aegeum mare obſervatur. Vid. Strabo 1 p. 34. Ceterum Conſtantinopoleos hic ſitum indicari apparet, quæ *Eoa urbs* vocatur h. e. caput Orientis Imperii.

229 Non ſequitur hic Homerum & Virgilium Claudianus: ſolidum dat corpus Theodoſio.

236 *In fratres* non tantum inter fratres, ſed contra illos, ut ſua invicem graſſentur in viſcera, naſcitur diſcordia, *medio Mauro,* Gildone, qui Arcadio vel potius Pædagogo illius Eutropio ſubornante, tenebat Africam. V. dicta ad princ. & v. 4. *Mundus* hic eſt im-

Naſcitur, & mundus germanaque diſſidet aula?
Gildoniſne ſalus tanti ſit palma furoris?
Scilicet egregius morum, magnoque tuendus,
Et cujus meritis pietas a fratre recedat.
In primo genitore, vide, civile calebat
Diſſidium. dubio ſtabant Romana ſub ictu.
Quis procul Armenius, vel quis Mæotide ripa
Rex ignotus agit, qui me non juvit euntem?
Auxilio fovere Getæ, venere Geloni.
Solus at hic non puppe data, non milite miſſo
Subſedit fluitante fide. ſi ſigna tuliſſet
Obvia, detecto ſubmiſſius hoſte dolerem.
Reſtitit in ſpeculis fati, turbaque reductus

Li-

238 cauſa *al.* palma *etiam Cuj.* 240 et quovis *Vic. Fuit in MS.* quojus. Pi. infracta *Vic. & pleriq. editt.* in fratre *Vien. & MSS. ap. Heinſ.* a fratre *Baſ. marg. Claver. & MSS. ap. Heinſ.* fraterna *conj. Heinſ.* 244 erat *Baſ. marg.* 245 favere *al.* 246 pube *Baſ. marg.* 247 petiſſet *al.* tuliſſet *MSS. aliquot ap. Heinſ.* 248 defecto *al.* dejecto *al.* defenſo *Baſ. marg. & al.* detecto *omnes MSS. & primæ editt. etiam Baſ.*

imperium Romanum, *germana acta* fratrum, Arcadii Gildonem tuentis, & Honorii, eum oppugnantis. Sic *ſalus Gildonis ſit palma furoris* h. e. belli inter fratres, pretium victoriæ Arcadii eſt *ſalus Gildonis* conſervata; Honorii, eadem everſa. Quibus placuit *cauſa*, quantum ad ſententiam nihil mutant: ſed *palma* magis poëticum eſt.

240 Gildo is eſt cujus propter merita *recedat pietas* in fratrem a fratre altero, propter quem deſinant fratres pii eſſe erga ſe invicem.

241 *In primo genitore, vide:* ut dicitur *primo vere;* nam hoc modo vult, primum in genitore hoc conſidera: ſe ipſum intelligit, & revocat Arcadio in memoriam ſuperiora bella civilia, & perfidum in iis Gildonis ingenium.

242 *Romana*, τὰ τῶν Ρωμαίων, res Romanorum.

247 *Subſedit*, occultandi ſe cauſa, ut natantia ad conſpectum accipitris: ut *inſidiantes*, ut *ſubſeſſores* alienorum matrimoniorum. *Signa obvia petere* poteſt forte dici, qui tranſit aperte ad hoſtem: ſed tamen longe aptior & huic loco convenientior, nec bonis auctoribus deſtituta lectio, *tuliſſet*. Idem de voce *detecto* dicendum. Si tamen placeat *petiſſet* & *defecto;* hoc ſumendum fuerit deponentialiter, pro eo qui defecit, cujus rationis exemplum nondum obſervavi. Nam *defecti duces* ſi vera ſit hæc lectio Aen. 11, 870, ſunt viribus atque animis defecti, vel, ſi placet deſerti a militibus.

249 Apud Plin. Pan. 86 *Stetit Cæſar in amicitiæ ſpecula*, i. in loco altiore, in quo illum ſua erga

dece-

Libravit geminas eventu judice vires,
Ad rerum momenta cliens, ſeſeque daturus
Victori. fortuna ſimul cum Marte pependit.
Et ſi non cupidis eſſem præreptus ab aſtris,
Exemplum ſequerer Tulli, laniandaque dumis
Impia diverſis raptarem membra quadrigis.
Germani nunc uſque tui reſponſa colebat.
En iterum calcat. tali te credere monſtro
Poſt patrem fratremque paras? Sed magna rependit,
Inque tuam ſortem numeroſas tranſtulit urbes.
Ergo fas pretio cedet? mercede placebit
Proditio? Taceo, læſi quod transfuga fratris,
Quod levis ingenio. quamvis diſcrimine ſummo
Proditor apportet ſuſpenſa morte ſalutem,

 Nun-

252 mente *al.* morte *Baſ.* 255 aptarem *al.* 261 ſeditio *al.* deditio *conj. Heinſ. Hic verſus & proximus omiſſi in Vic. ſed habet Vien.* 263 ſuſpenſam *ex uno MS. Heinſ.*

decedentem amicitia collocarat. Sed Gildo *reſtitit in ſpeculis fati*, obſervaturus quo fatum & fortuna prælii rem inclinaret: *turba reductus*, ſemotus, ſine arbitris, ut *reducta vallis*.

250 Tanquam in bilance expendit vires utriusquè partis: *eventus* erat pro examine, pro *judice*, qui decerneret, quo ſe conferret Gildo. *Momenta* ponit proprie de motu agminum prementium, cedentium, fugientium, perſequentium.

252 Hypallage paullo durior. Natura rei poſtulabat, *Mars* Gildonis, arma, exercitus, *pependit*, in incerto fuit & fluctuavit cum fortuna. Quam diu fortuna victoriæ incerta fuit, etiam Gildonis arma ad neutram ſe partem inclinaverant.

253 *Aſtra cupida* erant, feſtinabantque recipere ad ſe Theodoſium: ita *præreptus* eſt, ante ereptus eſt rebus humanis, quam ulciſci Gildonem poſſet.

254 *Sequerer - raptarem*, pro ſecutus eſſem, raptaſſem, figura Ciceroni etiam frequentata ponendi pro plusquam perfecto in apodoſi conjunctivum imperfectum. De Metii Tullii Albani perfidia, tergiverſantis eo modo qui graphice hic in Gildone deſcriptus eſt, ac ſupplicio Liv. 1, 27 ſq. Eſt idem inter argumenta clipei Aeneæ, Aen. 8, 642, ut *raptet viri mendacis viſcera Tullus* etc.

256 *Reſponſa*, oracula, h. e. reſcripta, imperia. Notum eſt de Oraculis ſingulari quadam ratione dici *reſponſa*: principum autem hujus ætatis imperia *divina oracula* vocari.

259 *In tuam ſortem*, Orientem, *tranſtulit* urbes Africæ. Vid. dicta ad v. 1.

262 Ponit vel fingit caſum, ut vocant vulgo, h. e. ſpeciem, vel, ut quidam ICti nos dicere voluht, viſionem: Si etiam contingat, ut in *ſummo diſcrimine* & vitæ periculo

Nunquam gratus erit. damnamus luce reperta
Perfidiam: nec nos patimur committere tali
Hoc genus emtori. Cives cum mœnibus offert?
Hoc vendit patriam. plerique in tempus abuſi
Mox odere tamen. tenuit ſic Graia Philippus
Oppida. Pellæo libertas concidit auro.
Romani ſcelerum ſemper ſprevere miniſtros.
Noxia pollicitum domino miſcere venena
Fabricius Regi nudata fraude remiſit,
Infeſto quem Marte petit, bellumque negavit
Per famuli patrare nefas. ductosque Camillus
Trans murum pueros obſeſſæ reddidit urbi.
Traduntur pœnis alii, cum prælia ſolvant;

Hic

264 nuſquam *al.* recepta *al.* 265 nec vos *al.* concurrere *MS.* 267 hic vendit *al.* 270 prodidere *Baſ. marg.* 272 Pyrrho *marg. Baſ.* 276 traditur hic pœnis *Baſ. marg.* prælia tollunt *MS.*

culo proditor aliquis, *ſuſpenſa* i. dilata *morte ſalutem* proditione ſua alicui adferat; *nunquam* tamen *gratus erit*, nunquam putabit, qui ſic ſervatus eſt, ſe illi debere, nunquam caput ſuum illi ſponte ſua committet. *Damnamus perfidiam* etiam *luce* vitæ per illam *reperta*.

265 *Nec nos patimur committere*, non poſſumus a nobis impetrare, uti nos committamus. Similis formula 1, 86 it. 17, 184.

266 *Hoc genus* non jungendum cum *emtori*, ad quem refertur jam *tali*; ſed cum verbo *committere*: eſt enim *hoc genus* idem quod hunc in modum, hoc modo: eſt Græcanica ratio, τῦτον τὸν τρόπον. *Genere quodam* i. quodam modo, Scribonianum eſt. *Uno genere* Plinii.

267 *Hoc*, hac ratione, *vendit* ſ. prodit *patriam*, ſalutem publicam. Nam ex injuſta illa mutatione præter Theodoſii, qui hic loquitur, diſpoſitionem facta oritur bellum civile, in quo ſunt mala omnia. Quid eſt prodere patriam, ſi hoc non eſt, bellum inteſtinum in ea excitare.

267 *Plerique* principes *in tempus*, aliquamdiu, cum temporis ratio ſuadet, *abuſi* proditoribus ad ſuam utilitatem, mox *odere*, & odiſſe, rebus demonſtrarunt. Utuntur vel abutuntur proditoribus reges, ut inſtrumentis, quæ deinde abjiciunt. Exemplum Philippi rem, & ſententiam poëtæ, declarat. *Pellæa* vocari Macedonica a ſede regni, tralaticium eſt. Sic noto verſiculo Juvenal. 10, 168 *Unus Pellæo juveni non ſufficit orbis.*

272 *Fabricii* factum, perfidia & veneno Timocharis contra Pyrrhum hoſtem uti nolentis, qua ratione bellum *patraſſet*, h. e. finiſſet, notum ex Cic. Offic. 3, 22. Gell. 3, 8 etc.

274 *Camilli* ſimilis generoſitas relata v. g. Liv. 5, 27.

276 Reſpicit ad ſuperiora. Metius pœnas dedit, quod non pugnavit cum oporteret, ſed eventum ſpeculatus eſt, ut ad victorem

Hic manet, ut moveat? quem reſpuit alter in hoſtem,
Suſcipis in fratrem? longi proh dedecus ævi!
Cui placet, auſtrales Gildo condonat habenas,
Tantaque mutatos ſequitur provincia mores.
Quaslibet ad partes animus nutaverit anceps:
Transfundit ſecum Libyam, refluumque malignus
Commodat imperium. Mauri fuit Africa munus.
Tollite Maſſylas fraudes. removete bilingues
Inſidias, & verba ſoli ſpirantia virus.
Ne conſanguineis certetur cominus armis,
Ne, precor. hæc trucibus Thebis, hæc digna Mycenis;

277 quem *vel* quod reſpuat *malit Heinſ.* 279 *Magna varietas*, cum tradit, contradit, cum tradat, cum donat, turbat, prodit, trudit. *Heinſ. conj.* cur tradit, *vel* num tradit, *vel* cur donat, *vel* num donat. *Sed nihil melius antiqua lectione* condonat. 281 animum mutaverit *antiquæ editt.* animis *MS. unde Heinſ. conj.* animi. animus nut. *Baſ. & rell. a Pulm.* 282 refugum *MS.* 285 doli *al.* 287 deprecor *al. omnes.* Ne, precor *Heinſ. ex plurimis MSS.*

rem ſe adjungeret: Gildo reſervat ſe ad movendum prælium. Quod Camillus, quod Fabricius reſpuit, adhibere non voluit, contra hoſtem, proditionem, inſidias: hoc tu, Arcadi, contra fratrem ſuſcipis?

282 *Refluum imperium*, inſtar æſtus marini, nunc huc nunc illuc transferendum, non dat liberaliter, ſed maligne tantum ad tempus, ad brevem uſum, *commodat*.

284 *Tollite*, o filii mei, fratres qui ſitis et Romani, fraudes Afris quam Romanis digniores. *Virus ſoli.* Ipſum ſolum Africæ quibusdam partibus venenatum videtur, adeo noxia fert animalia.

287 *Ne, precor.* Debetur hæc lectio ingenio Heinſiano. Et habet ſane ſpeciem aliquam vehementiæ. Comparat ipſe illud Aen. 6, 833 *Ne, pueri, ne tanta animis aſſueſcite bella.* Eadem ratione tractavit vir ſummus Ovid. Epiſt. 16, 170 ubi ita legit, *Spem modo ne noſtram fieri patiare caducam*, Ne, precor, *o tanto digna labore peti*, pro vulgato *Te precor.* Et Stat. Achill. 1, 392 *Ne ſolum Danaas admitte carinas, Ne, precor*; vulg. *Te precor.* Unus locus eſt Statii Theb. 4, 512 *Ne tenues annos, nubemque hanc frontis opacæ Spernite, ne, moneo*, ubi olim ſic editum. Et tamen obſervat Barthius, eſſe in MS. *jo moneo.* Retinui Heinſianam h. l. lectionem verecundia magni poëtarum ſoſpitatoris. Sed non diffiteor, me non audere plane illi aſſentiri, dum exemplum indubium inveniam τῆς *ne* ita abrupte in ipſo fine poſitae: cui plane diſſimilis eſt locus Virgilianus, & Græcorum uſus in μὴ, μή μοι, de quo dixi ad Lucianeum Philopatrin c. 7 To. 3 p. 593. *Thebæ & Mycenæ* theatra Tragicorum ſcelerum. Ad Thebas cecidere mutuis vulneribus Polynices & Eteocles: Mycenæ viderunt Atrea ac Thyeſten.

In Mauros hoc crimen eat. quid noſter iniquum
Molitur Stilicho? quando non ille jubenti
Paruit? an quisquam nobis devotior exſtat?
Ut ſileam varios, quos mecum geſſerit, actus,
Quæ vidi poſt fata, loquar. cum Divus abirem,
Res incompoſitas, fateor, tumidasque reliqui.
Stringebat vetitos etiamnum exercitus enſes
Alpinis odiis, alternaque jurgia victi
Victoresque dabant. vix hæc amentia noſtris
Excubiis, nedum puero rectore, quieſſet.
Heu quantum timui vobis, quid libera tanti
Militis auderet moles, cum cæca remoto
Ferveret jam læta metu. diſſenſus acerbus,
Sed gravior conſenſus erat. tunc ipſe paterna
Succeſſit pietate mihi, tenerumque rudemque
Fovit, & in veros eduxit principis annos:
Rufinumque tibi, quem tu tremuiſſe fateris,
Depulit. hunc ſolum memorem ſolumque fidelem

Ex-

289 molitus *conj. Heinſ.* jubentis *ſphalma Heinſ.* 290 devinctior *al.* 294 ſtringebant *ex MSS. malit Heinſ. per Syneſin.* jam tunc *Baſ. marg.* 297 quieſcet *al.* 298 quod libera *al.* ne *Baſ. marg. & Barth.* 301 et gravior *al.* ſed *etiam Baſ. marg.*

289 *Stilichonem* evertere conabantur Eutropius, Gildo, ipſeque adeo Arcadius.

290 *Exſtat* non ſimpliciter pro *eſt* ponitur: ſed eminet, eximius eſt, ſignificat.

292 *Poſt fata* mea, poſtquam a vobis diſceſſi ad ſuperos: loquitur enim umbra Theodoſii M.

293 *Tumidæ res*, quum ad iras, ſeditiones, bella, tumultus, ſpectant omnia. Videri poteſt de hoc verbi uſu Heinſ. ad noſtrum 15, 330. Bentl. ad Hor. A. P. 197.

295 *Alpina odia*, reliqua a bellis & præliis circa Alpes geſtis inter Eugenium ab Arbogaſte ſubornatum & Theodoſium. *Excubias ſuas* eleganti extenuatione vocat imperium ſuum.

301 Redit ad Stilichonem, de quo cœperat v. 289: hic *ſucceſſit* Theodoſio in provincia paterna etiam reſpectu Arcadii. Utrumque enim principem a patre ſibi commendatum, præ ſe Stilicho ferebat, & tuetur ſæpius poëta.

303 *Veros principis annos* dicit, ubi is etiam gerere principem rebus agendis poteſt, non modo ſpeciem qualemcunque principis ſuſtinere. De Rufino ſunt libri duo poëtæ noſtri.

Experior. volui ſi quid, dum vita maneret,
Aut viſus voluiſſe, gerit: venerabilis illi
Ceu numenque vocor præſens. ſi tanta recuſas,
At ſoceri reverere faces, at reſpice fratris
Connubium, pignusque meæ regale Serenæ.
Debueras etiam fraternis obvius ire
Hoſtibus, ille tuis. quæ gens, quis Rhenus & Iſter
Vos opibus junctos, conſpirantesque tuliſſent?
Sed tantum permitte, cadat. nil poſcimus ultra.
Ille licet ſeſe prætentis Syrtibus armet,
Oppoſitoque Atlante tegat: licet arva referta
Anguibus, & Solis medios objecerit æſtus:
Novi conſilium, novi Stilichonis in omnes
Æqualem caſus animum. penetrabit arenas:
Inveniet virtute viam.„ ſic Divus, & inde
Sic natus: *„juſſis genitor parebitur ultro.*
Amplector præcepta lubens. nec carior alter
Cognato Stilichone mihi. commiſſa profanus
Ille luat. redeat jam tutior Africa fratri.„
Talia dum longo ſecum ſermone retexunt,

 He-

308 ſi juſſa *MS.* 309 aut-aut *al.* at *ex MSS.* 313 tuliſſet *al.* 320 Divus: at *malit Heinſ.* 325 volutant *al. etiam Baſ.*

309 Ex hoc verſu colligeres Stilichonem etiam Arcadii ſocerum fuiſſe. Sed illud nusquam eſt. Mariam, Stilichonis & Serenæ filiam, in matrimonio Honorii fuiſſe, ſatis conſtat. *Faces* hic intelligi nuptiales, & hoc ſigno notari totam Solemnium eorum ſcenam, vix monitu opus eſt.

312 *Rhenus* adverſus Germanos, *Iſter* contra Getas propugnaculum.

314 Non poſco ut pugnes, quod facere debebas, contra Gildonem pro fratre, quod debebas; modo ne juva, *permitte* ut *cadat.*

321 Videbatur aliquando mihi abruptior juſto filii ad tam longam patris orationem reſponſio. Sed ſcilicet ille hortabatur, ille argumentis premebat filium: hunc promittere obſequium ſatis eſt. Sed an *ultro paret*, qui *paret juſſis?* Ita puto cogitavit poëta: nempe ſi ſtatim, ſine tergiverſatione, ſine exceptione pareat.

323 *Profanum* vocat Gildonem, qui religionem principum violaſſet. Majeſtatis crimen ἀσεβείας, impietatis nomine tum veniebat.

Heſperiam pervenit avus, caſtumque cubile
Ingreditur, Tyrio quo fuſus Honorius oſtro
Carpebat teneros Maria cum conjuge ſomnos.
Aſſiſtit capiti. tunc ſic per ſomnia fatur.
„Tantane devictos tenuit fiducia Mauros
Care nepos? iterum poſt me conjurat in arma
Progenies veſana Jubæ, bellumque reſumit
Victoris cum ſtirpe ſui? Firmumne jacentem
Obliti? Libyam noſtro ſudore receptam
Rurſus habent? auſus Latio contendere Gildo?
Germani nec fata timet? nunc ire profecto
Nunc vellem, notosque ſenex oſtendere vultus.
Nonne meam fugiet Maurus, cum viderit, umbram?
Quid dubitas? exſurge toris. invade rebellem.
Captivum mihi redde meum. deſiſte morari.
Hoc generi fatale tuo. dum ſanguis in orbe
Noſter erit, ſemper pallebit Regia Bocchi.
Jungantur ſpoliis Firmi Gildonis opima.
Exornet geminos Mauruſia laurea currus.
Una domus toties una de gente triumphet.
DI, bene, quod tantis interlabentibus annis
Servati Firmusque mihi, fraterque nepoti.

Di-

326 convenit *MS.* 327 fortis *al.* fultus *al.* 330 devictis tumuit f. Mauris *MSS.* tum. dementia *MS.* *Vid. Not. ad* 293. 333 fràtremne, & *in marg.* Firmum *MSS.* 335 avent *conj. Barth.*

326 *Avus* Honorii, Theodoſii M. pater, Comes Africæ Theodoſius, qui rem contra Mauros geſſerat.

330 Simillimus verſus illi Virg. Aen. 1, 132 *Tantane vos generis tenuit fiducia veſtri?*

333 *Firmus* Africæ tyrannus & ipſe, frater Gildonis, a Theodoſio Comite victus & ad ſuſpendium adactus. Vid. verboſum, ſed metuo ut ſatis emendatum locum Ammia. 29, 5. Brevior Zoſimus 4, 16.

342 *Regia Bocchi*, Maurorum regis, de quo omnia apud Salluſtium in Jugurtha.

346 *DI, bene!* abrupta ab affectu oratio. Integre dixiſſet, bene feciſtis Dii.

Dixit, & afflatus vicino Sole refugit.
At juvenem ſtimulis immanibus æmula virtus
Exacuit. jam puppe vehi, jam ſtagna ſecare
Fervet, & abſentes invadere cuſpide Mauros.
Tum jubet acciri ſocerum, dextramque vocato
Conferit, & quæ ſit potior ſententia, quærit.
„Per ſomnos mihi, ſancte pater, jam ſæpe futura
Panduntur, multæque canunt præſagia noctes.
Namque procul Libycos venatu cingere ſaltus,
Et juga rimari canibus Gætula videbar.
Mærebat regio ſævi vaſtata leonis
Incurſu. pecudum ſtrages, paſſimque juvenci
Semineces, & adhuc infecta mapalia tabo,
Sparſaque ſanguineis paſtorum funera campis.
Aggredior latebras monſtri, mirumque relatu
Conſpicio. dilapſus honos. cervice minaces
Defluxere jubæ. fractos inglorius armos
Suppoſuit ſervile gemens, ingeſtaque vincla
Ungui-

348 affatus *al.* 356 viſus diſtringere ſaltus *Baſ. marg. & al.* viſu deſtr. *conj. Heinſ.*

348 Sole exorto cum tenebris ſomnia & ſpectra diffugiunt. Illud nempe *afflatus* pulchre viciniam ſolis pingit. Virg. Aen. 5, 738 umbra Anchiſis diſceſſura a filio, *Jamque vale. Torquet medios nox humida curſus, Et me ſævus equis Oriens afflavit anhelis.*

349 Poteſt hic locus illis addi, ubi *immanis* ad augendas res bonas adhibetur, ut *immane* ſit, quod communem hominum et humanitatis menſuram excedit.

351 *Abſentes Mauros invadere* ὀξύμωρον eſt, quo phantaſia excitata et ardor adoleſcentis non ſatis ille conſultus ſignatur. Alio loco eſſet pictura Thraſonis ignavi.

352 *Socerum* Stilichonem.

354 *Sancte pater*, quo Manes alias honorant, hic reverentiæ in vivum & præſentem nomen eſt.

360 Oportet cogitare pecudes, a leonis dentibus & unguibus cruentas decurrere, quod facere ſolent, in ſtabula ſua, quæ communia habent cum dominis (hæc enim ſunt *mapalia*) & ibi *tabo* i. ſanguine maculare ſolum.

363 *Honos* leonis eſt illa ſpecies, & velut dignitas, qua animal unum altero præſtat. Sic ipſi quoque *Aſini omnibus partibus honeſti* celebrantur Varroni R. R. 2, 6. 2. Leonis honorem jam per partes deſcribit Claudianus.

Unguibus, & ſubitæ collo ſonuere catenæ.
Nunc etiam paribus ſecum certare tropæis
Hortator me cogit avus. quonam uſque morati
Cunctamur? decuit pridem complere biremes,
Et pelagi ſuperare minas. transmittere primus
Ipſe paro. quæcunque meo gens barbara nutu
Stringitur, adveniat. Germania cuncta feratur
Navibus, & ſocia comitentur claſſe Sicambri.
Pallida tranſlatum jam ſentiat Africa Rhenum.
An patiar tot probra ſedens, juveniſque relinquam
Quæ tenui rexique puer? bis noſter ad Alpes
Alterius genitor defenſum regna cucurrit.
Nos prædæ faciles inſultandique jacemus?„
Finierat. Stilicho contra cui talia reddit:
„Adverſine tubam, Princeps, dignabere Mauri?

An

368 hortatu *al.* remoti *al.* remiſſi *conj. Heinſ.* morati *MSS.* 370 moras *al.* 372 tota *al.* cuncta *probat Heinſ.* 378 inſultandæque *MS.*

366 *Unguibus ingeſta vincla* dici poſſunt etiam, quæ totos pedes ligant. *Subitæ* catenæ poſſint forte participii rationem retinere, quas *ſubiit* leo.

369 *Complere biremes* Græco more dicit. Illi enim πληροῦν & πληρώματα hac de re, velut ſolemni & propria formula, dicunt, quod Thucydidis & reliquorum uſus bunde probat.

372 *Stringitur nutu* alicujus, qui ad illius nutum & conjectum oculorum oculos ipſe ſubmittit, & arcte ſibi invicem admovet palpebras, ut neceſſario connivemus ad ictum non modo quemcunque, ſed ad ſtrictum etiam vel diſtrictum gladium, fuſtem etc. Ad nutum Honorii connivent horrore quodam gentes.

374 Nihil tum inauditum erat, navigare Germanos ab oſtiis fluviorum ſuorum præter Belgicam, Galliam, Hiſpaniam, ſuperatisque columnis Herculis legere hinc Hiſpaniæ litora hinc Africæ. Egi ea de re peculiari de navigationibus veterum diſſertatione, in Societate Scientiarum Gottingenſi prælecta A. S. LVII.

376 Facit loquentem Poëta Honorium non ut decebat Imperatorem: ſed ut forte corruptus ab adulatoribus adoleſcens loqui tali occaſione potuiſſet.

377 Ille *alter* cujus *regna defenſum cucurrit* Theodoſius, eſt Valentinianus junior, qui a Maximo ſuperatus & ejectus ad Theodoſii opes confugit.

380 *Tubam* ponit, ut intelligamus *claſſicum*, quo committuntur *prælia*. Huncne honorem habebis Gildoni, ut prælium cum eo conſeras, quod ipſum eſſet illum tibi comparare. Qui in certamen cum altero deſcendit, ille parem quodam modo ſibi agnoſcit. Conf. v. 386 ſq.

An feret ignavus clari ſolatia fati,
Te bellante mori? decernet Honorius inde,
Hinc Gildo? prius aſtra Chaos miſcebit Averno.
Vindictam mandaſſe ſat eſt. plus nominis horror,
Quam tuus enſis, aget. minuit præſentia famam.
Qui ſtetit, æquatur campo, collataque neſcit
Majeſtatem acies. ſed quod magis utile factu,
Atque hoſti gravius, ſenſus adverte, docebo.
Eſt illi patribus, ſed non & moribus, iiſdem
Maſcezel; fugiens qui dira piacula fratris
Speſque ſuas, vitamque tuo commiſit aſylo.
Hunc ubi tentatis fruſtra mactare nequivit
Inſidiis, patrias in pignora contulit iras;
Et quos ipſe ſinu parvos geſtaverat, una

Obtrun-

381 auferet *Baſ. marg.* & *al.* afferet *al.* An feret *Heinſ.* Pro fati, leti *al.* 382 et decernet *MSS.* decurret *Baſ.* decernet *marg. Baſ.* miſcebis *MS.* 383 poſt aſtra *Vic. Vien. Baſ. marg. non male.* 385 minuunt *Baſ.* & *al.* 387 cerno *Cujac.* 389 paribus *al.* 390 Macezer *pri. editt.* & *Baſ.* Μασκέλδηλος Zoſim. 5, 11. Maſcezil *editur Oroſ.* 7, 36 *ubi magna etiam codicum varietas. Variatur etiam apud Jornanden* & *reliquos. Non mirum in nomine barbaro.* 394 quosque manu pueros parvos *al.* quosque ſinu pueros *al.* et, quos ipſe ſinu parvos *al.*

383 *Chaos* eſt illa ipſa rerum elementorumque miſcela. Hoc itaque ait poëta, prius quam hoc fiat, ut te, Honori, congredi præſentem cum Gildone patiar, priſcum redibit chaos, et illa rerum omnium confuſio.

385 Digna prudenti tutore inconſulti adoleſcentis oratio. Fama conſtant bella; auſpiciis tuis bellum geri feliciter poteſt: nomen Imperatoris terrebit hoſtes; ſed adoleſcentulum, non magna dignitate præditum, contemnent.

386 Poteſt mens poëtæ melius intelligi, ſi Scythicam illam hiſtoriam cogites, ubi fugitivi qui arma in dominos ceperant, armis fruſtra tentatis, per flagella et ſcuticas, quas tergis ſuis metuere conſveverant, in ordinem redacti ſunt. Herodo. 4, 3. Juſti. 2, 5.

389 Noluit aperte hic bellum geri Stilicho, ſed fratres, imperio graves ambo, mutuis ſtragibus confici. Victor Maſcezel Gildonis, paulo poſt inſidiis Stilichonis et ipſe periit. V. Zoſim. 5, 11.

393 *Patriæ iræ* hic ſunt, quas in fratrem ſuum Maſcezelem, patrem juvenum, conceperat Gildo, nunc effundit in innocentes filios.

396 *Diſpulit* neſcio an alias in tali re, de corporibus mortuis, legatur. Quid ſi dederit poëta *diſtulit*? Horat. Epod. 5, 99 *Poſt inſepulta membra different lupi.* Quod *tumulo arcuiſſe umbras* dicitur, reſpicit ad perſuaſionem veterem, qua ſepeliendi humanitatem commendabant, cum dicerent, vagari manes incertis ſedibus, dum ſepeliatur corpus. Hinc horrent naufragium, hinc terram ſibi injici rogant etc.

Obtruncat juvenes, inhumataque corpora vulgò
Diſpulit, & tumulo cognatas arcuit umbras:
Naturamque ſimul, fratremque, hominemque cruentus
Exuit, & tenuem cæſis invidit arenam.
Hoc facinus refugo damnavit Sole Mycenas,
Avertitque diem. ſceleri ſed reddidit Atreus
Crimen, & infandas excuſat conjuge menſas.
Hic odium, non pœna fuit. te prodita jura,
Te pater ultorem, te nudi pulvere Manes,
Te pietas polluta rogat. Si flentibus aram,
Et proprium miſeris numen ſtatuiſtis Athenæ:
Si Pandionias planctu traxere phalanges
Inachides, belloque rogos meruere maritis:
Si mœſtæ ſqualore comæ, lacrimiſque Senatum
In Numidas pulſus ſolio commovit Adherbal:

Hunc

395 occidit *al.* 402 hoc *vulg.* hinc *Ba.* huic *Barth.* perdita *vulg.* 405 nomen *vulg.* numen *MSS. & Barth.* 408 mœſtas -- comas *al.* mœſto -- comæ *al. pro* mœſtæ *marg.* ſparſæ, *unde conj. Heinſ.* paſſæ. mœſta -- coma *conj. Berneggeri ad Flor. 3, 1.* 409 Numidam *videtur leg.*

399 *Hoc* i. tale, (*τῦτο* pro *τοιῦτο*) hujus generis *facinus*, cædes in fratris Thyeſtæ filios commiſſa ab Atreo, *damnavit Mycenas refugo ſole*, h. e. propter tale facinus Mycenis commiſſum, ſol auertiſſe ſe dicitur, ea figura qua noſtri, *Das bricht ihm den Hals.* Sacer vates Jeſaias etiam tribuit peccatis, ea avertere Dei faciem etc. Sed excuſationis aliquid habuit Atreus, qui ſic Thyeſtæ adulterium, in conjuge ſua Aërope admiſſum, ultum ierit. Vid. argumentum Thyeſtæ Senecæ.

402 *Te*, o Honori, hunc enim alloquitur Stilicho, pater Maſcezel *ultorem rogat* & invocat interfectorum filiorum a ſuo fratre Gildone.

404 Hæc unice lucem capiunt ex ultimo Thebaidos Statianæ. Poſt prælium ad Thebas, quo periere præter fratres, cauſam belli, Eteoclen & Polynicen, duces Argivorum, vetat Creon jam tyrannus Thebarum ſepeliri Argivorum cadavera. Horum viduæ, *Inachides*, Athenas contendunt ad aram Miſericordiæ (481 ſqq.) & ibi movent Atticos, ut bello denunciato cogant Thebanos ſepulturam concedere Argivis.

409 *Adherbalis* orationem, qua in Senatu de Jugurthæ injuriis queſtus ſit, refert Salluſtius Jug. c. 14. Ceterum optabam in bono libro inveniri *In Numidam pulſus* etc. De Jugurtha enim potius invaſore regni totius Numidiæ, quam de Numidarum gente ſermo eſt. Et eſt *Numidæ* nomen velut *κατ᾽ ἐξοχὴν* Jugurthæ.

Hunc quoque nunc Gildo, tanto quem funere merſit,
Hunc doleat veniſſe ducem, ſeſeque minorem
Supplicibus ſciat eſſe tuis. quem ſede fugavit,
Hunc præceps fugiat: fregit quem clade, tremiſcat;
Agnoſcatque ſuum, trahitur dum victima, fratrem.„
Hæc ubi ſederunt genero; notiſſima Marti
Robora, præcipuos electa pube maniplos
Diſponit, portuque rates inſtaurat Etruſco.
Herculeam ſuus Alcides, Joviamque cohortem
Rex ducit Superum; premitur nec ſignifer ullo
Pondere: feſtinant adeo vexilla moveri.
Nervius inſequitur, meritusque vocabula Felix,
Dictaque ab Auguſto legio, nomenque probantes
Invicti clipeoque animoſi teſte Leones.

Dictis

418 Heracleam *Baſ.*

410 *Funere* filiorum ſuorum Maſcezelem fratrem *merſit* Gildo, & in luctum conjecit, forma paulum diverſa ab ea quæ eſt Aen. 6, 426 ubi *infantes* — *Abſtulit atra dies & funere merſit acerbo.* Propius accedit Aen. 6, 512 *Sed me fata mea, & ſcelus exitiale Lacaenæ, His merſere malis.* ubi non de ſola morte ſermo eſt.

415 *Sederunt*, non modo deſcenderunt in animum Honorii, ſed ibi hæſerunt firmiter, ea ratione ut etiam *ſtare* dicitur ſententia. Sic ipſe Virg. Ae. 4, 15 *Si mihi non animo fixum immotumque ſederet. Notos Marti* intelligimus nobiles bellicis factis. Quo quisque miles fortius ſe geſſit, eo duci ſuo eſt notior.

417 *Portum Etruſcum* Piſarum intelligi, docet v. 483. *Herculia* & *Jovia*-Cohortes ab Herculio Maximiano & Jovio Diocletiano dictæ paſſim memorantur in Notitia Imperii Occidentis, quam ad hæc tempora pertinere conſtat. Utrum autem revera adverſus Gildonem miſſæ ſint, an poëtæ modo eas velut ominis cauſa advocare commodum fuerit? quærere, quam reſpondere mihi quidem eſt facilius.

419 Reſpicit ad fabellas, quibus metus & mala ſpes militum occaſionem videtur dediſſe, cum narrabant *ſigna convelli non potuiſſe.* Vid. Val. Max. 1, 6, 8 & 11. *Sed inter auguria*, ait Servius ad Aen. 11, 19, *etiam hoc habebatur, ſi avellentem facile ſequerentur.* Conf. Lacerda ad Virgilii l. c.

421 *Nervii* non minus quam Joviani & Herculiani inter Palatinas legiones ſunt in Notitia: item *Felices* ſeniores & iuniores: Ala, Legio, Cohors *Auguſtæ*: *Invicti* inter auxilia Palatina et alias: *Leones* ſeniores et juniores, quorum in clipeis inſigne Leonis fuiſſe, poëtæ noſtro crediderim potius, quam picturis illis quæ ſunt in notitia Occid. p. 29 ed. Panciroli Gen. 1623.

Dictis ante tamen princeps confirmat ituros
Aggere conſpicuus. ſtat circumfuſa juventus
Nixa haſtis, pronaſque ferox accommodat aures:
„Gildonem domitura manus, promiſſa minaſque
Tempus agi. ſi quid pro me doluiſtis, in armis
Oſtentate mihi. juſto magnoque triumpho
Civiles abolete notas. ſciat orbis Eous,
Sitque palam, Gallos cauſſa, non robore, vinci.
Nec vos, barbariem quamvis collegerit omnem,
Terreat. an Mauri fremitum raucoſque repulſus
Umbonum, & veſtros paſſuri cominus enſes?
Non contra clipeis tectos, galeiſve micantes
Ibitis. in ſolis longe fiducia telis:
Exarmatus erit, cum miſſile torſerit, hoſtis.
Dextro movet jaculum: prætentat pallia læva.
Cætera nudus eques. Sonipes ignarus habenæ:
Virga

428 agit *vulg.* age *Vic. it. Baſ. quod Cujac. mutavit in* agi: agi *etiam ex MS. Heinſ. Cf.* 33, 219. Romæ *marg. Baſ. & Palm.* meruiſtis *vulg.* doluiſtis *ex MSS. Heinſ.* 430 imbelles — notas *Vic.* neces *marg. Baſ. Videntur correctores alii* imbelles notas *voluiſſe*, *alii* civiles neces. 433 fremitus *al.* 434 noſtros *al.* 435 gladiisque *al.* galeaque *al.* radiisque *al.*

425 *Aggerem* puto hic eſſe tribunal ex cæſpite congeſtum, quia *ſtat circumfuſa juventus.* Illud *ferox* acutum eſt: quantumvis *ferox* ſit juventus, tamen *pronas* h. e. faciles ad obſequendum *aures accommodat.*

427 Hæc allocutio, vel appellatio potius, debet ſimul omen eſſe, & promiſſio certæ victoriæ. *Tempus eſt* nunc *agi* veſtra *promiſſa & minas*, h. e. in actum, quod ajunt, deduci. Lectio *Romæ* non videtur contemnenda. Si Romæ cauſa, vel Romæ faventes doluiſtis ob illius calamitates, famem præſertim, quam Gildo ei indixit: *oſtentate mihi* hoc armati, effundite dolorem illum in ipſum Gildonem. Poëta forte dixit *dolere alicui*, ut favere, cupere, velle etc.

430 Si *civiles notas* dedit poëta, videtur intellexiſſe ignominiam bello civili, in quo perierunt Eugenius & Maximus, contractam, de quo Zoſim. 4, 47: in illo victi ſunt Galli non quod minus fortes eſſent, ſed quod propugnabant malam cauſam.

436 *Longe - tela* dixit, ut *ſemper - lenitas* & ſimilia, h. e. e longinquo tantum & eminus nocentia: ſimul hoc indicat, *fiduciam* tantum e longinquo habere jaculatores illos; nihili eſſe, cum ad manus ventum ſit.

438 *Pallia* cogitare oportet brevia, ſed panno ſatis craſſo, vel pellicea adeo, quæ ſint inſtar clipei, quem telis & ictibus opponant, prætendant, vel frequentativa forma *prætentent.*

Virga regit. Non ulla fides, non agminis ordo.
Arma oneri, fuga præſidio; connubia mille,
Non ulli generis nexus, non pignora curæ;
Sed numero languet pietas. Hæc copia vulgi.
Umbratus dux ipſe roſis, & marcidus ibit
Unguentis, cruduſque cibo, titubanſque Lyæo:
Confectus ſenio, morbis, ſtupriſque ſolutus.
Excitet inceſtos turmalis buccina ſomnos:
Imploret citharas, cantatriceſque choreas,
Offenſus ſtridore tubæ, diſcatque coactus,
Quas vigilat Veneri, caſtris impendere noctes.
Nonne mori ſatius, quam vitæ ferre pudorem?
Nam quæ jam regio reſtat, ſi dedita Mauris
Regibus, Illyricis acceſſerit Africa damnis?
Jus Latium, quod tunc Meroë, rubroque ſolebat
Oceano cingi, Tyrrhena clauditur unda.
Et cui non Nilus, non intulit India metas,
Romani jam finis erit Trinacria regni?

Ite

442 non illis *vulg.* ulli *etiam marg. Baſ.* 455 jungi *Cuj.*

440 *Non ulla fides*, fiducia in tali milite nulla. Non exprobrat hic perfidiam proprie Mauris: ſed infirmitatem ab armorum levitate, ab equis non frenatis, ab ordinis neglectu e. i. g. a. proponit.

441 Acuunt militum animos pignora ſua, uxores, liberi, quos prædæ relinquere hoſti & pudor & religio eſt. Mauris viles ob multitudinem uxores. Sall. Jug. 80 *Etiam ante Jugurthæ filia Bocchi nupſerat. Verum ea neceſſitudo apud Numidas Maurosque levis ducitur: quod ſinguli pro opibus cujusque quam plurimas uxores, denas alii, alii plures habent; ſed reges eo amplius. Ita animus multitudine diſtrahitur: nulla pro ſocia obtinet: pariter omnes viles ſunt.*

444 *Umbratus* eſt coronatus: umbra eſt, quidquid tegit.

453 *Illyrica damna*, quæ Alaricus imperio Romano intulit. Illyricum theatrum aliquamdiu Alarici fuiſſe, diſcimus ex Zoſimo 5, 26. Paullus Diac. 13, 26 *Cum veniſſet in Illyricum, omnia ſubvertebat.* Cf. 28, 105.

454 *Jus Latium* nec improprie de imperio Ro. dicit poëta. Quousque enim imperabant Romani, aut mittebant Præſides, Latina lingua jus dicebatur. *Rubrum Oceanum* multo latius patere, quam ſinum illum Arabicum, eoque nomine mare omne, quod totam Perſiæ Indiæque oram alluit, comprehendi, hodie, poſt Relandi præſertim diſputationem, nemo facile poteſt ignorare.

Ite recepturi, prædo quem ſuſtulit, axem,
Ereptumque Notum. caput inſuperabile rerum
Aut ruet in veſtris, aut ſtabit Roma lacertis.
Tot mihi debetis populos, tot rura, tot urbes
Amiſſas. uno Libyam defendite bello.
Veſtros imperium remos, & veſtra ſequatur
Carbaſa. deſpectas trans æquora ducite leges.
Tertia jam ſolito cervix mucrone rotetur,
Tandem funereis finem poſitura tyrannis.„

Omina

461 jura *vulg.* rura *etiam marg. Baſ.*

458 *Axem* et *Notum* plane hic ponit, ut in ipſo carminis ingreſſu *Polum* et *Auſtrum:* utroque loco Africam, quæ Romanis parebat, intelligit. Sed nusquam, fatebor enim, magis offendor tropis, quos alioquin lumina orationis eſſe ſentio, quam hic et ſimilibus locis, ubi non a parte potiore, notabiliore, oſtendi cœlum totum videtur, aut ſicut *cœlum* pro aëris regione nobis proxima *axis* vel *polus* poni, a qua ratione nec alii poëtae boni abhorrent: ſed ubi longius etiam quam in Synecdoche progreditur Claudianus, cujus rationem hoc loco, quoniam in Theſauris meis, Stephaniano etiam, prætermiſſum eſt, hic indicabo. Igitur omiſſa illa vulgari ſignificatione, ea hic ponam, in quibus aut reconditius quiddam eſt, aut, ut mihi videtur, duriuſculum, notandumque potius quam imitandum. Ex illo genere eſt 26, 55 *Cum ſic mutaverit axem*, totum cœli poſitum et comparationem, *Federibus*, legibus, *natura novis. Hæc vox ætheriis intonet axibus* 14, 35 ſimile eſt Virgiliano *It clamor cælo.* Cf. 15, 134. Sed ex altero plurima. *Sub utroque axe* 7, 57 in Libya et apud Hyperboreos. *Uterque axis* 8, 395 imperium Orientis & Occidentis. Sic *gemini axes* 22, 59 & 24, 139. Et de Hiſpania ac Conſtantinopoli 8, 141 *Quem in axem tranſibis?* 19, 33 *Heſperius axis* 5, 264. *Nudo ſub axe hiemare* 20, 413 in Thracia. *Poſt domitas arctos*, plagam ſeptentrionis, cui imminent arcti, *alio prorumpit ab axe Tempeſtas* 21, 245 a meridie. *Scythico rediens Gradivus ab axe* 22, 368. *Riphæus axis* 28, 31. Contra *axis calidus* 1, 37. *Noſtro procul axe remotam Thulen* 26, 203. *Alio in axe* 29, 82 regione alia, ſub alio cœlo. *Pythius axis* 16, 16 Delphi. Contra *Toto ab axe quærebat generum* 21, 72 in toto imperio Ro. Ubi *axes* plurium numero de ſingulis ſtellis vel ſideribus dicantur. vid. ad 34, 35. *Infernum axem* pro inferis poſuit, ſi fides quibusdam codicibus, 20, 24.

463 Expeditionem maritimam indicat. Cf. mox 479 ſqq.

465 *Tertia cervix* poſt Maximum & Eugenium. De hoc certe Zoſ. 4, 58 τὴν κεφαλὴν ἀφελόμενοι κ. τ. λ. Idem c. 46 Τῷ δημίῳ παρέδωκε. Verbum *rotare* ad actum carnificis pertinet, qui circumactu cum corpore ſuo enſis impetum capit. Cum Pompejo caput amputaretur *nondum artis erat*, ut ait Lucanus 8, 623, *caput enſe rotare:* ſed *miles decollandi artifex* memoratur Sueto. Calig. c. 32.

Omina conveniunt dicto, fulvuſque Tonantis
Armiger, ad liquidam cunctis ſpectantibus æthram,
Correptum pedibus curvis innexuit hydrum.
Dumque reluctantem morſu partitur obunco,
Hæſit in ungue caput. truncatus decidit anguis.
Ilicet auguriis alacres per ſaxa citati,
Torrenteſque ruunt. non mons, non ſilva retardat.
Pendula ceu parvis moturæ bella colonis
Ingenti clangore grues æſtiva relinquunt
Thracia, cum tepido permutant Strymona Nilo:
Ordinibus variis per nubila texitur ales
Littera, pennarumque notis inſcribitur aër.

 Ut

467 omnia *Vic. & Vien. male.* 468 ab liquida -- æthra *MSS. Heinſ.* 469 arreptum *Cuj.* collectum *al.* 470 abunco *Vic. de* obunco *vid. Heinſ. ad Aen. 11, 755.* 475 clamore *primæ edit. & MSS. apud Heinſ. qui tuetur* clangore, *quod habet etiam Baſ.* 477 alis *vulg. Cf. 12, 408. utroque loco Heinſius felici conjectura* ales *repoſuit.*

468 *Ad liquidam æthram*, ut dicitur *ad lumen candelæ*: indicatur, certo & diſtincte viſum eſſe illud portentum, cœlo ſudo, aëre puro. Quod mox pro *correptum* habent quidam *collectum*, non contemnendum videtur. *Collegit ſe*, contraxit in gyros, hydrus. Uſum hunc verbi multis illuſtrat, & hunc ipſum locum non omittit Heinſ. ad Aen. 12, 862. Sed nec illud Sil. 10, 3 *Ceu fera, quæ telis circumcingentibus ultro Aſſilit in ferrum, & per vulnera* colligit *hoſtem.* Si *colligit* eſt a Silio, (nec variant libri) idem ſignificare videtur, quod *corripit*, eoque facilius inter *correptum* & *collectum* hic fluctuari potuit.

474 *Pendula bella* pulchra phantaſia, cum etiam contra terreſtrem hoſtem, Pygmæos, pugnantes ſuſpendere ſe ſubinde ſoleant pennis. Imaginemur gallorum gallinaceorum prælia. Fabula de Pygmæorum cum gruibus pugna jam Homero memorata Ιλ. Γ, 6 & Ariſtoteli hiſt. anim. 8, 12.

477 *Ales* illa *litera*, quam ſcribunt ſuo volatu grues, originem habet ab illa obſervatione ordinis, quam deſcribit Cic. de N. D. 2, 49 *Grues cum loca calidiora petentes maria transmittant, trianguli efficere formam: ejus autem ſummo angulo aër ab iis aduerſus pellitur* (tanquam a cuneo finditur) *deinde ſenſim ab utroque latere, tanquam remis, ita pennis, curſus avium levatur* &c. Illud triangulum comparabant homines cum literis triangularibus Λ, Δ, A, V, Y. Hinc paulatim ortum videtur, ut literatas aves & *Palamedi* (inventori quarundam literarum) cognatas dicerent recentiores. Philoſophatur in hac re etiam Lucanus 5, 711 ſq. v. g. *primo volatu Effingunt varias caſu* (vento) *monſtrante figuras. Mox -- confuſos -- glomerantur in orbes, Et turbata perit diſperſis litera pennis.* Hinc intelligitur, quid ſibi velit Martialis, cum 9, 14 de nomine Earini, *Quod* inquit, *penna ſcribente grues ad ſidera tollunt.* Et cur 13, 75 *Palamedis avem* vocet gruem. Ut nubes

Ut fluctus tetigere maris, tunc acrior arſit
Impetus. arripiunt naves, ipſique rudentes
Expediunt, & vela ligant, & cornua ſummis
Aſſociant malis. quatitur Tyrrhena tumultu
Ora, nec Alpheæ capiunt navalia Piſæ.
Sic Agamemnoniam vindex cum Græcia claſſem
Solveret, innumeris fervebat vocibus Aulis.
Non illos ſtrepitus, impendentiſque procellæ
Signa, nec adventus dubii deterruit Auſtri.
„*Vellite*, proclamant, *ſocii, jam vellite funem.*
Per vada Gildonem quamvis adverſa petamus.
Ad bellum nos trudat hiems. per devia Ponti
Quaſſatis cupio tellurem figere roſtris.
Heu nimium ſegnes, cauta qui mente notatis,
Si revolant mergi, graditur ſi litore cornix.
Ora licet maculis adſperſerit occiduus Sol,
Lunaque conceptis liveſcat turbida Coris,

Et

481 ſegunt *vulg.* ligant *ex MSS. Heinſ.* 488 ſolvite jam ſocii clamant, aut rumpite *vulg. Mutavit Heinſ. ex MSS.* 491 cupide -- figite *MS.* 492 capta *Baſ.* timida *al.* cauta *Cujac. Pulm. Heinſ.*

nubes format phantaſia in varias formas, (vid. Lucret. 4, 137 ſqq.) ſic illas volantium gruum ſeries formavit in literas.

481 *Vela legere* plane huc non convenit, quod eſt idem quod contrahere, colligere, ubi nullus eorum uſus eſt. *Cornua* eſſe antennas, longurios transverſos, quibus aſſixa ſunt vela, aut magis proprie antennarum extrema aliquantum eminentia ultra vela, vix monere opus eſt.

483 *Alpheæ* dicuntur *Piſæ* etiam Aen. 10, 179 quod colonia putabantur Piſæorum in Peloponneſo, accolarum Alphei.

485 A portu *Aulidis* ad Euripum Boeotico ſolvit claſſis Græcorum Trojam oppugnatura.

488 *Vellite funem*, quo navis tenetur, *Oram ſolvite*, quæ Fabii formula eſt in Proœmio operis.

490 *Hiems* hic procella eſt, quam talem optat ardor militum, qui ad bellum in Africam illos *trudat*: huc pertinet, quod roſtris navium etiam quaſſatis & convulſis terram figere & velut confodere cupit.

493 Indicia, tempeſtatis ponit, quæ præ ſtudio navigandi & eundi in hoſtem contemni ait a militibus. Sumit ea a Virgilio præſertim Georg. 1, 354 ſqq. ut illud de *mergis* e v. 361 *Cum medio celeres revolant ex æquore mergi*: de *cornice* v. 389 *Sola in ſicca ſecum ſpatiatur arena*: de *Sole occiduo* & *Luna* noſter 8, 426. De *Luna* autem Virg. Ge. 1, 427.

Et contuſa vagos jaculentur ſidera crines,
Imbribus humeſcant Hædi, nimboſaque Taurum
Ducat Hyas, totuſque fretis deſcendat Orion:
Certa fides cœli, ſed major Honorius auctor.
Illius auſpiciis immenſa per æquora miles,
Non Plauſtris, Arctove regor. contemne Booten
Navita, turbinibus mediis permitte carinas.
Si mihi tempeſtas Libyam ventique negabunt,
Auguſti Fortuna dabit.„ Jam claſſis in altum
Provehitur. dextra Ligures, Hetruria læva
Linquitur, & cæcis vitatur Corſica ſaxis
Humanæ in ſpeciem plantæ ſe magna figurat
Inſula. Sardoam veteres dixere coloni.
Dives ager frugum. Pœnos Italoſve petenti
Opportuna ſitu. quæ pars vicinior Afris,

 Plana

496 confuſa *vulg.* concuſſa *marg. Baſ.* 507 hu. ſpeciem *vulg.* in *ex MSS. edidit Heinſ.* 508 Sardiniam *vulg.* Sandaliam, Sardoniam *MS.*

496 *Contuſa* puto eſſe idem quod obtuſa, luminis minus clari: poëtam autem hic deſcribere illud meteoron quod *ſtellam cadentem* vulgo appellant, Germanorum plebecula autem *emungi* tum ſtellas dicunt.

497 Hæc ſidera vulgo pluvias adferre, ſignificare quidem certe, nunc ortu nunc occaſu ſuo, credebantur. Vid. Colum. 11, 2. *Hyas* Synecdochice dicta ſingulari numero: ſunt enim *Hyades* ſeptem illæ ſtellæ in capite Tauri, unde hic *ducere Taurum* Hyas dicitur.

499 Pulcherrimus verſus, cujus ſententia hæc eſt: Commemorata adhuc tempeſtatum & procellarum ſigna non contemno, *certa* illis *fides* eſt: ſed ubi Honorius jubet, ſigna cedere debent omnia: negligenda pericula, quæ præſagiuntur a cœlo, ubi ire jubet Honorius. Similis ſententia illi Homericæ, Εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. Sed nimis exaggerat, ut ſolet, auctor noſter ſententiam, ac velut humore aſtuſo diluit.

504 *Auguſti Fortuna.* Quam olim Deam fecerant Fortunam Populi Ro. hanc poſtea adjunxerunt Auguſtis: de qua paſſim nummi loquuntur & lapides. Nota vox Cæſaris ad nautam apud Flor. 4, 2. 37 *Quid times? Cæſarem vehis.* Plenius Plutarchus Cæſ. p. 726, D Καίσαρα φέρεις καὶ τὴν Καίσαρος τύχην συμπλέουσαν.

507 Hic totus locus Geographicam noſtri peritiam oſtendit, & illud etiam, varietatem lectionis in hoc poëta non ſemper certe, quia non ſæpe, eſſe a ſtupore librariorum, ſed a viris doctis, & forte interdum ab ipſo poëta, retractante opus ſuum, proficiſci. Græca Inſulæ hujus nomina Σαρδὼ, Ἰχνοῦσα, Σανδαλιώτης. Plin. 3, 7 *Sardiniam ipſam Timæus Sandaliotin appellavit ab effigie ſoleæ; Myrſilus Ichnuſan a ſimilitudine veſtigii.* Noſter videtur ante oculos habuiſſe Silium Ital. 12, 355 ſqq. quem comparaſſe juverit.

Plana ſolo, ratibus clemens. quæ reſpicit Arcton,
Immitis, ſcopuloſa, procax, ſubitiſque ſonora
Fluctibus. Inſanos infamat navita montes.
Hinc hominum, pecudumque lues, hinc peſtifer aër
Sævit, & excluſis regnant Aquilonibus Auſtri.
Quos ubi luctatis procul effugêre carinis;
Per diverſa ruunt ſinuoſæ litora terræ.
Pars adit antiqua ductos Carthagine Sulcos;
Partem litoreo complectitur Olbia muro.
Urbs Libyam contra Tyrio fundata potenti
Tenditur in longum Caralis, tenuemque per undam
Obvia dimittit fracturum flamina collem.
Efficitur portus medium mare, tutaque ventis
Omnibus ingenti manſueſcunt ſtagna receſſu.
Hanc omni petiere manu, proriſque reductis
Suſpenſa Zephyros exſpectant claſſe faventes.

513 fluctibus *vulg.* flatibus *etiam marg. Baſ.* 516 jactatis *MS.* ſimul *Baſ. marg.* 518 muros *priores editt.* ſulcos *jam Baſ. marg.* 521 Calaris *al.* undas *etiam Baſ.*

512 *Procax* reconditiore intellectu dici videtur. Puto autem ventoſam intelligi, quod eſt ab ipſis ſcopulis eminentibus, per quos fluens aër incitatur. Ita conveniet cum *procacibus auſtris* Virgilii Aen. 1, 536 quod Barthius & Heinſius monuere.

513 *Inſanos montes* vocat nomine proprio. Liv. 30, 39 *A Corſica in Sardiniam trajecit* Conſul. *Ibi ſuperantem Inſanos montes multo & infeſtioribus locis tempeſtas exorta disjecit claſſem.* Etiam Ptolomæo 3, 3 τὰ μαινόμενα ὄρη. Latinus interpres *Mænomeni montes.*

514 *Hinc* non ita cauſam ſignificat, quaſi ab illa ſcopulorum aſperitate eſſet in ipſa illa montoſa regione aër peſtilens: ſed hoc vult poëta, illi verſus ſeptentrionem montes excludunt ſiccos & ſalubres aquilones a regione verſus meridiem ſubjacente, quæ cum ſolis auſtris humidis & æſtuoſis pateat, hinc lues &c.

517 *Sinnoſam terram* & laciniato folio ſimilem pingunt hodie chartæ Geographicæ.

518 *Sulcos*, Σύλκους, Σόλκους, Σουλχοὺς memorant Geographi in auſtrali litore Inſulæ, ex adverſo Africæ. Luculenter hæc omnia noſtri γεωγραφούμενα explicantur in Cellarii Notitia Orbis 2, 11. vbi etiam *Olbia* vel *Ulbia* urbs illuſtratur §. 15. Ὀλβία, beata, ominis cauſa: portus Ὀλβιανός.

521 *Caralis* nomen ſuum hodieque tenet, *Cagliari.* Portum ejus pulchre deſcribit. *Collis tenuis dimiſſus* excurrensque ab inſula *frangit* ventos obvios &c.

526 *Zephyros exſpectant*, ut exire portu poſſint: mox aliis ventis opus eſt, ut in Africam traiiciant.

XVI

CL. CLAUDIANI

IN

FL. MALLII THEODORI CONSULATUM*

PROLOGUS

Audebisne, precor, doctæ ſubjecta catervæ
Inter tot proceres, noſtra Thalia, loqui?
Nec te fama vetat, vero quam celſius actam
Vel ſervaſſe labor, vel minuiſſe pudor,
An tibi continuis crevit fiducia caſtris?

1 tantæ *al.* 3 auctam *MSS. ap. Heinſ.*

* Hunc conſulatum aſſignat Relandus anno V. C. 1161, æræ noſtræ autem 399. Nomen potius eſſe *Mallium* quam *Manlium*, in varietate monimentorum colligit pulchre A. Rubenius ex eo, quod Manliæ gentis decora non omiſſurus videtur fuiſſe Claudianus, ſi ea ad hunc Conſulem ullo modo pertinerent. Nempe exſtat Alb. Rubenii diſſertatio de vita Fl. Mallii Theodori V. C. Quæſtoris ſacri Palatii, Com. S. L. (Sacrarum largitionum) Præfecti Prætorio Galliarum, Præfecti Prætorio Italiæ, Africæ, Illyrici, V. Coſ. Ordinarii, Ultraj. 1694. 12. quam nuper recudi curavit Fridericus Platner, vir doctus, Lipſ. 1754. 8. Hinc poſſunt petere ſtudioſi reliqua hiſtorica, ne de Gothofrediana Chronologia Codicis Theodoſiani & Pe. Relandi faſtis nunc dicamus. Nos poëtam more noſtro interpretabimur breviter, & illud modo hic monemus, quod vnius tantum Mallii Conſulis & hic & alias mentio fit, illud inde eſſe, quod Eutropium collegam cum haberet, hic in ipſo hoc Conſulatu remotus interfectusque eſt, nomenque illius e faſtis eraſum. Illud vnum addere juvat, editum eſſe nuper Guelſerbyti 1755, 4. ex antiquiſſimo codice hujus noſtri *Fl. Mallii Theodori de metris librum* a viro docto Jac. Fr. Heuſingero: unde orthographia nominis comprobatur.

1 *Doctæ ſubjecta catervæ* Muſa, expoſita examini & judiciis procerum ſenatus Ro. qui tum Mediolani fuiſſe ad honorandum Mallii proceſſum conſularem videntur. vid. ex Symmach. 5, 11 & aliunde Rubenius p. 48 ſq.

2 Fama ſæpe gravis eſt his, qui illam habent. *Gravis adverſaria eſt magna exſpectatio:* metuit ergo poëta, ut illi ſatisfacere poſſit; metuit, ne dicant homines, Tantum erat?

5 Neſcio an ad militiam, quæ proprie ita dicitur, ſuam reſpexerit poëta: neque video, quid caſtrorum conſuetudo faciat ad audaciam poëtæ? Nempe comparatio eſt, Ut diuturnior in caſtris mora facit militem: ita mihi, iſta Muſarum caſtra aliquamdiu ſecuto, crevit audacia.

Totaque jam vatis pectora miles habet?
Culmina Romani majeſtatemque Senatus,
Et, quibus exſultat Gallia, cerne viros.
Omnibus audimur terris, mundique per aures
Ibimus! Ah nimius Conſulis urget amor.
Jupiter, ut perhibent, ſpatium cum diſcere vellet
Naturæ, regni neſcius ipſe ſui;
Armigeros utrimque duos æqualibus alis
Miſit ab Eois Occiduisque plagis.
Parnaſſus geminos fertur junxiſſe volatus;
Contulit alternas Pythius axis aves.
Princeps non aquilis terram cognoſcere curat.
Certius in nobis æſtimat imperium.
Hoc ego concilio collectum metior orbem:
Hoc video cœtu quidquid ubique micat.

7 lumina *al.* 18 vobis *MS. Vat. quod placet.* 20 in orbe *MS.*

7 Objectio ad Thaliam ſuam, audeatne recitare carmen in concilio tam auguſto Mediolanenſi, quod ſit velut compendium quoddam, flos, ac medulla orbis terrarum? reſpondet illa, *Ah nimius Conſulis urget amor.*

11 Fabula Græca, quam de Delphis agens Strabo 9 p. 289 Pindaro tribuit, *ὅτι συμπέσειεν ἐνταῦθα οἱ ἀετοὶ, οἱ ἀφεθέντες ὑπὸ τοῦ Διὸς, ὁ μὲν ἀπὸ τῆς δύσεως, ὁ δ' ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς* etc. Locus ipſe, credo, hodie non exſtat: ſed *ὀμφαλὸν γᾶς*, umbilicum terræ, paſſim appellat Delphos, ut Pyth. 4, 131. 6, 3. Et Pyth. 4, 6 Pythiam ſacerdotem vocat *χρυσέων Διὸς αἰετῶν πάρεδρον*, ubi monet Scholiaſtes, eas aquilas aureas fuiſſe illarum ſimulacra, quas ad explorandum medium orbis terrarum locum emiſerit Jupiter, unum ab Oriente, ab Occidente alterum. Hi ſunt *armigeri*, fulminis miniſtri etc.

16 *Axis* regionem cœli vel terræ notat noſtro. Vid. ad 15, 458.

17 *Princeps*, Imperator Honorius ad magnitudinem Imperii ſui explorandam non opus habet aquilis talibus: quantum ſit illius, quam auguſtum imperium, *certius in nobis*, qui Patres, qui Senatores ſumus, æſtimat. Si ita dedit Claudianus, *in nobis*, fiduciam oſtendit, & ſumit ſibi ſuperbiam, quæſitam meritis, ſe unum fuit ordinis illius denique. Sed honorificentius in Senatum, modeſtius de ſe locutus eſt, ſi dedit *in vobis.*

XVII CL.

XVII

CL. CLAUDIANI

DE CONSULATU

FL. MALLII THEODORI V. C

PANEGYRIS

Ipſa quidem virtus pretium ſibi, ſolaque late
Fortunæ ſecura nitet, nec faſtibus ullis
Erigitur, plauſuve petit clareſcere vulgi.
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis,
Divitiis animoſa ſuis, immotaque cunctis
Caſibus ex alta mortalia deſpicit arce.
Attamen invitam blande veſtigat, & ultro
Ambit Honos. Docuit toties a rure profectus
Lictor, & in mediis quæſitus Conſul aratris.
Te quoque naturæ ſacris mundique vacantem,

2 viret *MS. cf.* 33, 236, faſcibus *al. etiam Heinſ.* 2. faſtibus *MSS.* & *Cuj.* & *Heinſ.* 1. 3 tumet *MS.* V. 15, 330. 7 hanc tamen *Vic.* 8 decuit *conj. Heinſ.* ad rura -- ubi in *Cuj.*

2 *Faſtibus* magis placet, ſive poſuerit pro faſtis & annalibus, quibus commendantur magiſtratuum & regum nomina: ſive notet ſuperbiam ab honoribus ortam, vitium, quo eriguntur ultra modeſtiam homines. *Faſces* res tantum Romana. Hiç univerſim de honorum effectu in animos agitur.

7 Suaviſſima imago. *Honos* formoſus juvenis, *ultro*, non invitatus, pudice invitam *Virtutem* ut caſtam virginem ſequitur, blande veſtigat etc. Niſi fallor hoc ipſum connubium indicatur in nummis gentis Egnatiæ, ubi figuram dextram cum haſta & Parazonio Honorem interpretor, a quo ad Virtutem haſtatam, ſtolatam transvolat Cupido, quaſi commendaturus illi & conciliaturus Honorem.

8 Probabilior, hoc eſt rei & hiſtoriæ accommodatior eſt Cujaciana lectio. *Docuit*, veram eſſe poëtæ ſententiam, *toties* ex urbe *ad rura profectus lictor*, vel viator, *ubi in mediis aratris quæſitus* eſt *Conſul* vel dictator adeo. Nota ſunt L. Quinctii Cincinnati & M. Attilii Reguli Serrani exempla, illud relatum a Liv. 3, 26, hoc a Val. Max. 4, 4. 5 etc.

10 *Mundi ſacra* ſunt ſtudia Aſtronomiæ ſ. doctrina coſmica.

Emeritum pridem, deſudatiſque remotum
Judiciis, eadem rurſum complexa poteſtas
Evehit, & reducem notis imponit habenis.
Accedunt trabeæ. nil jam, Theodore, relictum,
Quo virtus animo creſcat, vel ſplendor honore.
Culmen utrumque tenes. Talem te protinus anni
Formavere rudes, & dignum vita curuli
Traxit iter, primæque ſenes ceſſere juventæ.
Jam nunc canities animi, jam dulce loquendi
Pondus, & attonitas ſermo qui duceret aures,
Mox undare foro victrix opulentia linguæ,
Tutarique reos. Ipſa hæc ampliſſima ſedes
Orantem ſtupuit, bis laudatura regentem.
Hinc te pars Libyæ moderantem jura probavit,
Quæ nunc tota probat. longi ſed pignus amoris
Exiguæ peperere moræ. populumque clientem
Publica manſuris teſtantur vocibus æra.
Inde tibi Macetum tellus, & credita Pellæ
Mœnia,

13 reduci notas -- habenas *Cuj.* 18 ſtravit *conj. Heinſ. ut Stat. Theb.* *12, 813.* 27 manſuetis *Baſ. marg.* poſtibus *Cuj.* 28 Macedûm *Baſ.* condita *vulg.*

11 *Deſudata judicia*, in quibus olim ſudare deſiiſti.

13 *Habenis imponere* eſt ad habenas regendas imponere currui. *Trabea* noſtro alias etiam veſtis Conſularis V. G. 8, 640. 18, 9.

18 *Trahere iter* tenorem quendam æquabilem vitæ tranquillæ & manſuetæ notare videtur. Ut *trahuntur* fila de colo. *Curuli* intell. ſellæ, quæ præter ceteros Conſulum eſt.

23 *Bis* puto hic comparationem indicare: admirata eſt orantem cauſas, mox alterum tantum *laudatura* eſt *regentem*, præſidentem Senatui.

24 Conſularem notare videtur *partis Libyæ*, v. g. Numidiæ, Byzacenæ: de quo genere dignitatis vel adminiſtrationis vid. Gronov. Obſ. eccl. c. 21 p. 226 & Jac. Gothofr. Not. Dignit. Cod. Theod. Sed de omni hoc curſu honorum Theodori qua poterat certa, de reliquis conjecturas eruditas dedit laudatus modo Rubenius.

27 *Manſuræ* dicuntur, quod in ære inſculptae, *voces* quatenus leguntur, audiunturque adeo.

Mœnia, quæ famulus quondam ditavit Hydaſpes.
Tantaque commiſſæ revocaſti gaudia genti
Mitibus arbitriis, quantum bellante Philippo
Floruit, aut nigri cecidit cum regia Pori.
 Sed non ulterius te præbuit urbibus aula:
Maluit eſſe ſuum. terris edicta daturus,
Supplicibus reſponſa, venis. oracula Regis
Eloquio crevere tuo. nec dignius unquam
Majeſtas meminit ſeſe Romana locutam.
Hinc ſacræ mandantur opes, orbisque tributa
Poſſeſſi; quidquid fluviis evolvitur auri:
Quidquid luce procul venas rimata ſequaces
Abdita pallentis fodit ſollertia Beſſi.

Ac

35 regum *MSS.*

29 *Hydaſpes famulus* fuit Pellæ, ditavit Pellam, quo tempore *Pellæus juvenis* (ut 39, 6 & 8, 375) Alexander M. Orientem, qui Perſis paruerat, ſubegit. Nempe dicit poëta, æque felicem & glorioſam fuiſſe Mallio præſide Macedoniam, quam ſub Philippo ſuo vel Alexandro fuerit.

32 *Niger Porus.* Nigros eſſe Indos, qui verſus meridiem habitant, obſervatum Arriano hiſt Ind. c. 6 extr. *οἱ πρὸς νότου ἀνέμου Ἰνδοὶ τοῖς Αἰθίοψι μᾶλλόν τι ἐοίκασι, μέλανές τε ἰδέσθαι εἰσὶ, καὶ ἡ κόμη αὐτοῖς μέλαινα.* Pori autem regnum quantum a mari receſſit, tanto propius fuit ſeptentrionibus. Interim ſolent poëtæ Indis in univerſum nigrum colorem tribuere. Sen. Oed. 122 *Phœbus hic flamma propiore nudos Inficit Indos.* Porus ipſe ater an albus homo fuerit, non eſt, puto, neque apud Curtium, neque apud Arrianum. Meminerimus, *nigrum* Romanis etiam vocari ſubfuſci coloris hominem, ut in illo Virg. Ecl. 2, 16 *Quamvis ille niger, quamvis tu candidus eſſes.*

33 Quæſturam ſacri palatii geſtam a Mallio hinc lucide adeo deſcribit Claudianus, ut hic ipſe locus nos rationes huius muneris pulchre doceat, addendus his quos habet Gutherius de Off. Do. Aug. 2, 18 p. 377.

38 Hæc eſt comitiva ſacrarum largitionum, de quo officio Guth. 3, 16.

39 *Fluviis*, *Tago Hiſpaniæ*, *Pado Italiæ*, *Hebro Thraciæ*, *Pactolo Aſiæ*, *Gange Indiæ* apud Plin. 33, 4

41 *Beſſorum* Thraciæ populorum in aurariis tractandis *ſolertia abdita* h. e. latens in cuniculis laudatur Vegetio Rei Mil. 2, 11 & 4, 24. *Quæſitor Beſſus* Pacato c. 28. Sunt vicini Hebro, quem inter auriferos fluvios referri a Plinio, modo vidimus. Et eſt inter auriferas regiones Thracia olim nobilis. Quod *pallentes* vocat, eſt ille communis metallicorum color. Silius 1, 231 *Aſtur avarus Viſceribus laceræ telluris mergitur imis, Et redit infelix effoſſo concolor auro.* Sic Stat. Sil. 4, 7. 15.

Digitized by Google

Ac velut exſertus lentandis navita tonſis
Præficitur lateri cuſtos; hinc ardua proræ
Temperat, & fluctus tempeſtateſque futuras
Edocet: aſſiduo cum Dorida vicerit uſu,
Jam clavum totamque ſubit torquere carinam:
Sic cum clara diu rerum documenta dediſſes,
Non te parte ſui, ſed in omni corpore, ſumſit
Imperium, cunctaque dedit tellure regendos
Rectores. Hiſpana tibi Germanaque Tethys
Paruit; & noſtro diducta Britannia mundo:
Diverſoque tuas coluerunt gurgite voces
Lentus Arar, Rhodanuſque ferox & dives Iberus.
O quoties doluit Rhenus, qua barbarus ibat,
Quod te non geminis frueretur judice ripis!

Unius

42 excitus *Vic. & al.* exertus *Vien. Baſ.* exertus, probatus *gloſſ. MS. apud Heinſ.* 44 ſonoras *MSS. quod ſi recipias*, Prædocet *pro* Edocet *ſuadet Heinſ.* 47 mentis doc. *MSS. ap. Heinſ.* 53 celer *vulg.* ferox *e MSS. Heinſ. qui etiam fluviorum eſſe epitheton oſtendit.*

42 Ut ſolemne eſt remp. comparare navi & navigationi: ita hic poëta gradibus munerum nauticorum componit ordinem dignitatum imperii. Nauta *exſertus* h. e. qui *ſe* & robur corporis animique *exſeruit* (vid. de hac notione ad Pacatum c. 35, 1 Arntz.) atque probavit *lentandis tonſis*, h. e. remis tanta vi undæ impingendis, ut inde aliquantum, quia *lenti* ſunt, inflectantur, *præficitur* ob hæc merita *lateri* navis *cuſtos*, fit τοίχαρχος (*Tucarchus* Hygino fab. 14): poſt ea, hic quoque re bene geſta fit *Proreta*, ſ. *Proreus*, *tutela proræ*, cujus eſt ventos, ſcopulos, pericula proſpicere: tandem cum *Dorida*, Amphitriten, mare, ejuſque pericula, (ut Virg. Ecl. 10, 5) longo aſſiduoque uſu *vincere* didicerit, fit gubernator. Hæc munera nautica diligenter, nec prætermiſſo noſtro loco, explicat Scheffer. de Mil. nau. 4, 6 & 7 p. 303 & 309.

46 *Subit* non modo ſucceſſionem notat, ſed illud etiam, onus eſſe illam gubernatoris provinciam.

48 *Sumſit te imperium*, non tu ſumſiſti imperium, advocatus es ad regendum, non adſpiraſti &c. Ceterum deſcribitur hic Præfectura Prætorii, ſpeciatim Galliarum; quod oſtendit & illuſtrat Rubenius.

51 Imitatur *penitus toto diviſos orbe Britannos* Virg. Ecl. 1, 67.

53 De *Arare* & *Rhodano* vid. 5, 111. *Ferocem Danubium* dicit 5, 26. *Iberus dives*, aurifer, ut Tagus.

54 *Rhenus* cultus, qua Galliam alluit, *barbarus* tum *ibat*, qua lambit Germaniam. *Judicem* eſſe etiam imperii nomen, apparet ex eo, quod Provinciæ Præſidem ſic appellatum oſtendit Gloſſar. Nom. Jac. Gothofr. it. Bynkersh. Obſſ. 1, 2.

Unius ſit cura viri, quodcumque rubeſcit
Occaſu, quodcumque dies devexior ambit.
Tam celer aſſiduos explevit curſus honores.
Una poteſtatum ſpatiis interfuit ætas,
Totque gradus fati juvenilibus intulit annis.
 Poſtquam parta quies, & ſummum nacta cacumen,
Jam ſecura petit privatum gloria portum;
Ingenii redeunt fluctus, aliique labores:
Et vitæ pars nulla perit. quodcumque recedit
Litibus, incumbit ſtudiis, animusque viciſſim
Aut curam apponit populis, aut otia Muſis.
Omnia Cecropiæ relegis ſecreta ſenectæ,
Diſcutiens quod quisque novum mandaverit ævo,

Quan-

57 occaſus *Vic. Vien. Ald.* & *MSS.* occaſum *MS. ſed* occaſu *jam Baſ. Junt* &c. 59 interfluit *conj. Heinſ. ex MS.* intervenit *al.* ætas *MS. probante Heinſ.* 60 induit *al.* 63 fructus *al. Sed* fluctus *jam malebat ex octo MSS. Heinſ.* ſtudiique *marg. Baſ. quod placet.* 64 recidit *conj. Heinſ.* 66 impendit *conj. Heinſ.* apponit *Cuj.* imponit *al.* 68 quid q. novi *conj. Heinſ.* quid *Baſ.*

56 Totum Occidentem deſcribit, qua tum ſubjectus erat Præfecturæ Præt. Galliarum, ut apparet etiam ex Not. Dign. ſ. 36 Labbei, nempe *Provinciæ Hiſpaniarum ſeptem*, *Galliarum decem ſeptem*, *Britanniarum quinque*, quæ ibi enarrantur.

59 *Una ætas*, unum ſæculum, xxx circiter annorum, potuit videre Mallium naſcentem & Præfectum Prætorio, *una* illa *ætas tot gradus fati*, vitæ, fortunæ, *annis juvenilibus* viri conciliavit. Hoc apparet ex Chronologia Rubeniana.

62 *Jam ſecura* erat *gloria* Mallii, cum altius aſcendere non poſſet. Itaque ad otium ſe privatum contulit, tanquam in *portum*. Hic *in portu* otii verſanti *redeunt fluctus ingenii* in quibus juvenis fuerat jactatus, & *labores* vel *alii*, vel, quod pene malim, *ſtudii* prioris.

64 *Recedit* hic poſitum eſt pro *decedit*, ut Stat. Theb. 11, 74 *Quantumque profundæ Rareſcunt tenebræ, tantum de luce receſſit.* Quantum temporis alias litibus impendendum nunc illis decedit, tantum i. per tantum temporis, Mallius nunc *ſtudiis incumbit*. Pro ſuæ ætatis conſuetudine & *ſtudia* ſimpliciter ponit pro ſtudiis literarum ac ſapientiæ, & *incumbit* cum tertio caſu jungit: niſi tamen hic *incumbit* ponitur pro *additur*, *adjicitur*: continuata metaphora, recedit a litibus; incumbit, ut toro, quietis cauſa, ſtudiis.

67 *Senectam* poſuit pro antiquitate, vetuſtate. *Cecropia ſenecta*, antiquitates Atticæ.

69 *Agmina* intelligo multitudinem tum ſectatorum tum dogmatum. Ceterum quod nunc proponit doctiſſimus poëta velut ſummarium, certe ſpecimen, veteris hiſtoriæ philoſophicæ, illud copioſe admodum illuſtravit, & theſauros

lectio-

Quantaque diverſæ producant agmina ſectæ.
Namque aliis princeps rerum diſponitur aër:
Hic confidit aquis: hic procreat omnia flammis.
Alter, in Ætnæas caſurus ſponte favillas,
Diſpergit revocatque Deum, rurſumque receptis
Nectit amicitiis quidquid diſcordia ſolvit.
Corporis hic damnat ſenſus, verumque videri
Pernegat. Hic ſemper lapſuræ pondera terræ

Cona-

73 diem *al.*

lectionis ſuæ aperuit Barthius, quæ hodie in ſuis potius locis, hiſtoriæ philoſophicæ, tractantur & requiruntur. Nobis hic ſatis erit breviter declarare, quæ Claudianus, uti decebat, velut nutu indicat.

70 Anaximenes aëra principium omnium rerum ſtatuiſſe dicitur Plutarcho, ſ. quisquis auctor operis de placitis Philoſ. 1, 3 *ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀέρα ἀπεφήνατο.* Ex eodem loco licet etiam reliquas, quæ hic commemorantur, ſententias repetere & illuſtrare: ut quod Thales *confidit aquis* i. putat ſe omnium rerum ortum ex aqua poſſe derivare. Qui *flammis omnia procreat*, Heraclitus eſt, cujus etiam viæ *ἄνω* & *κάτω* huc pertinent, quas ponemus verbis Lucretii 1, 783 *Et primum faciunt Ignem ſe vertere in auras Aëris, hinc Imbrem gigni*, Terramque creari *Ex Imbri, retroque a Terra cuncta reverti Humorem primum, poſt Aëra, deinde Calorem.*

72 Hic Empedocles tangitur, qui *dum vult Deus immortalis haberi, ardentem frigidus Aetnam inſiluit.* Hic *diſpergit* Deum, cum animas omnes eſſe particulas divinæ naturæ ſtatuit, *revocat*, cum redire eas ad unionem cum Deo poſt mortem docet. Idem *nectit amicitiis*, jungi eo ipſo docet, & ad ſalutem rerum connecti atque implicari invicem, *quidquid diſcordia* & pugna quædam ſolvere & diſtrahere videtur. Hæc eſt illa *ἐναντιοτροπή* ab Heraclito præſertim ejusque diſcipulis culta, de qua diſputavi in Comment. Soc. Reg. Scientt. Gott. To. I p. 80 ſq. ad Hippocratis de diæta librum I, ubi multis eam ſimilitudinibus illuſtrat. Ponemus tantum verſiculos Ovidii Met. 1, 430 *Quippe ubi temperiem ſumſere Humorque Calorque, Concipiunt, & ab his oriuntur cuncta duobus. Cumque ſit Ignis Aquæ pugnax, vapor humidus omnes Res creat, et Diſcors Concordia fetibus apta eſt.*

75 *Senſus damnat* ſecta tota Pyrrhonica, cujus diſciplinam dedit in Hypotypoſeon libris Sextus Empiricus, ad quem ceterorum ſententias ac dicta Fabricius retulit.

76 Non invenio, quis inter antiquos cœli circumvolventis ſe celeritati ſtabilitatem & gravitatem adeo terræ tribuerit. Carteſiano vortici ſimile quiddam videre mihi videor. *Eſt* inter Philoſophos, ait Poëta, *qui pondera terræ, ſemper* alioquin ſua gravitate & niſu *lapſura* ac dilapſura, excipere & *fulcire conatur* h. e. explicare ſtudet immobilem ſtatum telluris e *rapido* circumactu et velut *rotata* ambientis *cœli*, quod perpetuo ſuo ad omnes particulas externam globi faciem efficientes appulſu reſiſtat, ne quid elabi diſabique poſſit. Illa copula ad *Accendit* adjecta.

Conatur rapido cœli fulcire rotatu,
Accenditque diem prærupti turbine ſaxi.
Ille ferox, unoque tegi non paſſus Olympo,
Immenſum per inane volat, finemque peroſus
Parturit innumeros anguſto pectore mundos.
Hi vaga collidunt cæcis primordia plagis.
Numina conſtituunt alii, caſusque relegant.
Grajorum obſcuras Romanis floribus artes
Irradias, vicibus gratis formare loquentes
Suetus, & alterno verum contexere nodo.
Quidquid Socratico manavit ab ordine, quidquid
Docta Cleantheæ ſonuerunt atria turbæ,
Inventum quodcumque tuo, Chryſippe, receſſu;
Quidquid Democritus riſit, dixitque tacendo

Py-

78 Anaxagoras, Democritus, Metrodorus Solem maſſam, *μύδρον*, vel lapidem, *πέτρον* ignitum, dicebant apud Plutarchum de plac. 2, 20. Pergit Metonymia uti poëta, qua facere dicuntur ſcriptores, quæ narrant fieri vel docent. *Diem* hic non pro cauſa diei, ſole dicit, ut Germani lucem (Licht) vocamus etiam candelam ſebaceam vel ceream. Sol hic eſt ſaxum illud ignitum, quod ſuo turbine et revolutione lucem ac diem efficit.

79 *Ille ferox* Metrodorus eſt, qui (Plut. de plac. 1, 5) æque abſurdum putat, in infinito ſpatio unum mundum eſſe, quam in magno campo unam ſpicam. Pulchrum eſt et ſalſum illud *anguſto pectore*, *immenſo inani* oppoſitum.

82 Epicurei *primordia* h. e. elementa ſua, ſ. atomos, *collidunt*, concurrere et compingi inter ſe fingunt, fortuito impetu. *Alii*, his maxime contrarii, Stoici nempe, *Numina conſtituunt*, Deos eſſe defendunt, et dum fato fieri contendunt omnia, *relegant caſus*, temere fieri quidquam negant.

84 *Obſcuras Graiorum artes*, puto, dicit reſpectu eorum, qui Græce neſciunt, niſi forte ad Heracliticam illam obſcuritatem reſpicit de qua Lucret. 1, 640 *Clarus ob obſcuram linguam magis inter inanes* etc,

85 *Vices gratas* et *nodum alternum* recte interpretatur Barthius de Socratica illa et Tulliana per dialogos diſſerendi ratione. *Socraticum ordinem* dicit illam velut genealogicam philoſophantium ſucceſſionem:

88 *Cleanthea turba* cum reſpectu ad illum honorem, quo inter multos competitores Zenoni ſucceſſor datus eſt, quod refert Laërt. 7, 1. 74. *Chryſippi receſſum* metaphorice appellat abſtruſiora, et remota a vulgi cognitione dogmata: ut cum de Grammatica Fabius 1, 4. 2 eam *plus habere in receſſu, quam fronte promittat*.

90 *Democritus riſit* proprie res humanas, dicta et facta ſtulta civium ſuorum: ſed hic *riſit* eſt ridendo dixit. *Tacendo dixit* Pythagoras non tantum cum tacere aliquamdiu et *ἐχεμυθεῖν* juſſit auditores ſuos, ſed cum per Symbola illa nobilia innuit potius quædam, quam diſerte elocutus eſt.

Pythagoras: uno ſe pectore cuncta vetuſtas
Condidit, & major collectis viribus exit,
Ornantur veteres, & nobiliore magiſtro
In Latium ſpretis Academia migrat Athenis,
Ut tandem propius diſcat, quo fine beatum
Dirigitur; quæ norma boni, qui limes honeſti;
Quænam membra ſui virtus diviſa domandis
Objectet vitiis; quæ pars injuſta recidat,
Quæ vincat ratione metus, quæ frænet amores.
Aut quoties elementa doces, ſemperque fluentis
Materiæ cauſſas: quæ vis animaverit aſtra,
Impuleritque choros: quo vivat machina motu.

Sidera

91 tanta *MS.* 95 diſcas *MSS.* 102 implerentque *Vic.* impuleritque chaos *Ald.* impleritque *vulg.*

92 Unita in pectore Mallii ſapientia veterum et collecta major eſt ſapientia ſingulorum.

94 Occidens et *Latium* re vera eo tempore plus literarum et literatorum hominum h. e. antiquæ doctrinæ conſultorum habebat, quam Oriens et *Athenæ*.

95 *Finis*, ſummum bonum eſt, quo dirigitur, tanquam navis ab Helice, *beatum*, i. quidquid beatum dici debet; quisquis cupit beatus fieri.

96 *Norma boni*, ipſum honeſtum, ut ſciamus nihil vere bonum eſſe, quod non idem ſit honeſtum. *Limes honeſti: Eſt* enim *modus in rebus, ſunt certi denique fines, Quos ultra citraque nequit conſiſtere rectum* et honeſtum.

97 *Virtus* eſt una: quæ vulgo vocantur virtutes, illius membra ſunt.

100 *Elementa* principia rerum naturalia, fluit *ſemper materia* ex Heraclitica præſertim doctrina.

102 *Chorus* pulchre ad cœleſtia corpora refertur, multitudo animata certo ſe ordine movens (in circulum præſertim) et canens. Χορεία ὄρχησις καὶ ᾠδή apud Platonem de Legibus quarto, mox a principio et per totum pene librum. Porro antiquiſſimi homines qui motum illum aſtrorum ordinatum viderent, reliqua chori attributa adjecerunt ex ingenio, animas et ſonos, illas quidem vulgo omnes; hos Pythagoras cum ſuis diſcipulis. Vid. quos laudat Fabric. ad Sext. adv. Muſ. ſ. 36. Hinc pronum erat *chorum* dare mundo. Hymnus in Solem Orphicus p. 104 Eſchenb. Χορεύων Κόσμου τὸν ἐναρμόνιον δρόμον ἕλκων, Præcentorem facit chori cœleſtis Solem, qui trahat curſum illum mundi harmonicum: quod inter illa veræ phyſicæ rudera refero, quorum in illis hymnis quam plurima ſuperſunt. Hujus generis ſunt illi etiam verſus, quos ſervavit Euſebius Præp. Evang. 11, 6 p. 519, D. ubi Apollo introducitur dicens, Εἰμὶ δ᾽ ἐγὼ πάντων χέλυς ἄφθιτος, ἣ τὰ λυρῴδη Ἡρμοσάμην δίνης οὐρανίοιο μέλη, gloriatur, ſe eſſe immortalem illam rerum omnium Chelyn quæ ipſa ſibi concinnaverit lyricos illos cœleſtis vertiginis modos. Illa δίνη ἀέναος, illa μέλη λυρῴδη conſtituunt chorum

Sidera cur ſeptem retro nitantur in ortus
Obluctata polo: variiſne meatibus idem
Arbiter, an geminæ convertant æthera mentes.
Sitne color proprius rerum, luciſne repulſu
Eludant aciem. tumidos quæ Luna recurſus
Nutriat Oceani: quo fracta tonitrua vento:

Quid

104 variisque *vulg.* 106 lucisque *al.* repulſus *conj. Barth.*

rum cœleſtem, de quo agimus. Ariſtoteles, ſive quisquis auctor eſt, vir ſane haud vulgaris, libelli de Mundo c. 2 *ὁ ὐρανὸς - συναναχορεύει τοῖς ἄςροις*, quod hoc modo reddidit Apulejus p. 57, 18 *Cœlum agit ſtellarum choros.* Illam *τῶν ἀςέρων χορείαν* pulchre deſcribit, et alios inde choros choreasque deducit Lucia. de Saltat. c. 71 Non igitur temere poëtæ *chorum* aſtris tribuunt. V. G. Tib. 2, 1. 88 *Currum matris*, Noctis, *ſequuntur choris laſcivis ſidera.* Stat. Achill. 1, 643 *Riſit chorus omnis ab alto Aſtrorum.*

102 *Machina*, totum hoc quod mundum vocamus, cujus motus viventem auctorem indicat. Quærit philoſophia, ſitne vita perennis in ipſa illa machina, an habeat auctorem a machina diverſum.

103 Qui terram in medio mundo quieſcere ponunt, illis duplici motu opus eſt ad phænomena ſolvenda, vno totius cœli ab ortu ad occaſum, altero planetarum proprio & illi contrario. Hic dubitari poteſt, unusne auctor motuum ſibi oppoſitorum?" etc.

106 Vide, quomodo Carteſianis & Newtonianis inventis experimentisque, ſubtilis cogitatio antiquorum præluſerit. Ariſtarchus Samius apud Stobæum Ecl. Phyſ. c. 19 p. 55 colorem definit *φῶς τοῖς ὑποκειμένοις ἐπιπῖπτον.*

107 *Quæ Luna* h. e. qualis, qua vi ſua, augeat mare, ut ſurgat. Tempore convenire motus maris & Lunæ phaſes olim obſervatum Pytheæ Maſſilienſi. V. Plut. de Plac. Philoſ. 3, 17. Sed de modo diſceptatum eſt. Et ſuperſunt forte hodie, qui malint impulſui Carteſiano, quam Newtoniano attractui mutationes illas tribuere. Optabam equidem in bono libro inveniri, *qui* h. e. quomodo. Verbo *nutrit* non puto proprie uti hic voluiſſe poëtam: niſi forte ut alias mare nutrit Solem & ſidera, ita hic Luna; fecunditatis & humoris proma conda nutrit Oceanum ut intumeſcat & recurrat in litus.

108 *Fracta tonitrua* interpretor cum fragore exiſtentia. Cum omnem ſonum in tremulo quodam impulſu aëris ineſſe nos doceant Phyſici, tum aurium nos ſenſus admonet, in tonitru eſſe fragorem, a frangendo dictum. Lucret. 6, 123 Ita format tonitru, *Cum ſubito validi venti collecta procella Nubibus intorſit ſeſe, concluſaque ibidem turbine verſanti magis ac magis undique nubem Cogit, uti fiat ſpiſſo cava corpore circum. Poſt ubi commovit vis ejus, & impetus acer Tum perterricrepo ſonitu dat miſſa fragorem. Nec mirum, quum plena animæ veſicula parva Sæpe ita dat pariter ſonitum diſploſa repente.*

Quid trahat imbriferas nubes; quo ſaxa creentur
Grandinis. unde rigor nivibus: quæ flamma per auras
Excutiat rutilos tractus, aut fulmina velox
Torqueat, aut triſtem figat crinita cometen.
Jam tibi compoſitam fundaverat ancora puppim.
Telluris jam certus eras. fecunda placebant
Otia. naſcentes ibant in ſæcula libri.
Cum ſubito liquida ceſſantem vidit ab æthra
Juſtitia, & tanto viduatas judice leges:
Continuo frontem nimbo velata pudicam
Deſerit Autumni portas, qua vergit in Auſtrum
Signi-

109 creantur *al.* ferantur *al.* feruntur, ruantur, rotantur *al.* rotentur *placet Heinſ.* 110 flabra *MSS. Baſ. marg. & Heinſ.* 1. flagra *al.* et excutiant. 114 facunda *vulg.* jacebant *al.* 118 limbo *vulg.* nimbo *Scal. Barth. MSS. Heinſ.*

109 *Trahere* etiam Germanorum conſuetudine dicitur Sol aquam, cum ſurgunt vapores ita denſi, ut videri oculis queant. *Saxa grandinis*, augendi gratia, ut Colum. 10, 329 *Sæpe ferus duros jaculatur Jupiter imbres Grandine dilapidans hominumque boumque labores.*

112 Inſolita loquendi ratio & niſi fallor non ſatis exacta, *Flamma crinita figit Cometen*: ſed cujus ſenſum videre mihi videor non ineptum. *Cometes* hic notat ipſum denſius corpus & nucleum, quem appellant aſtronomorum filii: hunc *figit* h. e. denſando ſe & coëundo format flamma illa in crines ſparſa. Quod eandem materiem facit Cometæ & fulgurum, eſt ab errore vulgari Cometas in meteoris numerantium.

113 Metaphorice de ſeceſſu ad privatæ vitæ tranquillitatem. Proprie Virg. Aen. 6, 3 *Dente tenaci Ancora fundabat naves.* Quod enim fundamentum eſt ædificio, hoc navi præſtat ancora.

115 Acute *naſcentes libri* dicuntur *ire in ſæcula.* Jam dum naſcuntur ea ſigna habent, unde intelligas, duraturos eſſe.

117. *Juſtitia* perſona hic eſt ſ. Dea, Virgo cœleſtis, Δίκη, Aſtræa, quæ diſceſſu ſuo e terris ſæculum aureum finiit.

118 *Nimbus* h. e. nubes denſa, quem *aëra* etiam vocant, velum Deorum Dearumque quum latere volunt. Talis eſt Aen. 12, 416 *Venus obſcuro faciem circumdata nimbo.* Conf. ſtatim dicenda ad v. 124. Poëta noſter, ut eſt doctiſſimus, forte ad ſidus Virginis reſpicit, cujus caput apud Germanici Scholiaſten pariter & Hyginum *una* tantum *ſtella obſcura nimis* ſignat. Germanicus ipſe v. 144 ex Arato, *Namque aliæ, quibus expletum cervixque caputque, Vatibus ignotæ priſcis ſine honore feruntur.* Hæc eſt ἀνωνυμίη Arati. *Limbus*, quem habent primæ editiones, ferri vix poteſt, cum ille potius oram extremam veſtis, τὸ κράσπεδον ſignificet.

119 *Autumni portæ* ſunt in ſigno Libræ, cui vicina eſt Virgo. Cum cancri tropicum reliquit ſol, per Leonem & Virginem tendit ad alterum tropicum capricorni, auſtralem, a nobis remotiſſimum.

Signifer, & noctis reparant diſpendia Chelæ.
Pax avibus, quacumque volat; rabiemque frementes
Depoſuere feræ. lætatur terra reverſo
Numine, quod priſci poſt tempora perdidit auri.
Illa per occultum Ligurum ſe mœnibus infert,
Et caſtos levibus plantis ingreſſa Penates
Invenit ætherios ſignantem pulvere curſus;
Quos pia ſollicito deprendit pollice Memphis:
Quæ moveant momenta polum, quam certus in aſtris
Error. quis tenebras Soli cauſisque meantem

O 2 Defe-

125 vaſtis *MS.* plauſtris *vulg.* clauſtris *conj. Barth.* 126 in pulv. *al.* 129 Solis *vulg. niſi quod* Soli *Vic. & Ald.*

120 *Chelæ* h. e. brachia & forcipes Scorpii, erant antiquioribus, ubi Libram, peculiare ſignum, poſuere poſteri. Hæ chelæ ſignant locum, in quo Sol facit æquinoctium, ubi breviores quæ fuerant per æſtatem noctes, redeunt ad æqualitatem.

124 *Per occultum*, quia ſub illo *nimbo* latet, de quo v. 118. *Ligurum mœnia* Barthius interpretatur Mediolanum; et multis teſtimoniis probat, eam tum fuiſſe caput imperii occidentalis: ſed hoc oſtendere debebat, Liguriæ caput fuiſſe, & ibi in otio tum vixiſſe Theodorum. Neutrum ita eſſe arbitror, & Ligurum mœnia Genuam potius, vel Intimelium, vel quamcunque Liguriæ urbem, intelligam.

125 *Caſti Penates*, latiori intellectu, ut *Caſta Deus mens eſt: caſti Penates* domus ſancta, & a fœditate ſanguinis pariter, & ſordibus avaritiæ, atque libidinum cœno pura: *leves plantæ* virginis, alatæ, Deæ denique.

126 *Pulvis* hic eſt eruditus ille Geometrarum, quo utebantur, ut radio illi inſcriberent figuras ſuas.

127 *Memphis pia*, religioſa omnis Aegyptus, & omnibus cerimoniis aliorum quoque populorum ea præſertim ætate dedita. Arcta præſertim vincula Aſtronomiæ, ut in Aegypto colebatur, & religionis, ſuperſtitionisque adeo norunt, qui Ptolemæum illiusque admiratores Melanchthonem, Camerarium, Ranzovium, non ignorant. *Pollicem ſollicitum* i. inquietum & efficacem non ſine cauſa poſitum eſſe, arbitror: quæ illa ſit, non æque facile comminiſcor. An in radio ſ. circino tractando peculiaris uſus erat pollicis?

128 *Momenta* cum alluſione ad verbum *moveant*. Momentum enim eſt, quidquid habet vim movendi. *Certus error* acute, de certis & deſcriptis ſpatiis Planetarum h. e. errorum.

129 Invenit Aſtræa Mallium ſuum radio, & rationibus agitandis exquirentem, *quis numerus* dierum, horarumque *indicat*, denunciet, *Soli tenebras* & eclipſin ſ. *defectum a cauſis* naturalibus profectum & progredientem ſ. *meantem*. Amat hoc verbum noſter, ut 21, 10 *Ordine vota meant.* Sic 3, 186 *Par ſemper ſimilisque meat Oceanus.* Sic hoc ipſo carmine v. 104 *varios meatus* ſtellis tribuit.

Digitized by Google

Defectum indicat numerus. quæ linea Phœben
Damnet, & excluſo pallentem fratre relinquat.
Ut procul adſpexit fulgentia virginis ora,
Cognovitque Deam: vultus veneratus amicos
Occurrit, ſcriptæque notas confundit arenæ.
Tunc ſic Diva prior: „*Malli, ſincera bonorum*
Congeries, in quo veteris veſtigia recti,
Et ductos video mores meliore metallo:
Jam ſatis indultum ſtudiis; Muſæque tot annos
Eripuere mihi. pridem te jura repoſcunt.
Aggredere, & noſtro rurſum te redde labori.
Nec tibi ſufficiat tranſmiſſæ gloria vitæ.
Humanum curare genus quis terminus umquam
Præſcripſit? nullas recipit prudentia metas.
Adde, quod hæc multis potuit contingere ſedes.
Sed meriti tantum redeunt, actuſque priores
Commendat repetitus honos, virtuſque reducit,

Quos

130 inducat *Cuj. & al.* videat *al. in quibus Vien. & Palm.* ſignet *MS.* numeris & numerus *al. Cum Heinſio facit Junt.* 133 veneratur *al.* 135 tum *al.* 145 meritis *ex MS. Heinſ.*

130 Qui defectus ſiderum exquirunt, ii ſtudent invenire tempus, quo illa ſit comparatio V. G. Solis, Telluris ac Lunæ, ut linea e Solis centro per mediam Tellurem ducta in Lunam incidat: deinde utrum illa linea ipſum quoque Lunæ centrum tranſitura ſit, quo facto totus orbis Lunæ obſcuretur neceſſe eſt etc. Hæc *linea Phœben* Phœbi ſororem *damnat*, & *excluſo* interceptoque Phœbo *relinquit* ſi non plane inconſpicuum, pallentem certe, & debili tantum lumine ſe prodentem.

132 *Procul aſpexit* Aſtræam, aliorum oculos fugientem, Mallius, cœlum & aſtra intueri ſolitus, & in his ipſis cum maxime occupatus.

134 Dum feſtinat, veſtem trahit, vel pedibus adeo calcat, & ſic confundit arenam, ſive pulverem illum humi ſparſum, in quo curſus æthereos ſignaverat v. 126.

142 Hæc vis eſt ac natura *Termini*, ut *præſcribat*, indicetque quo usque liceat progredi, eoque ipſo ultra procedere nos prohibeat atque impediat. Itaque hic *præſcripſit* eſt impediit, interceſſit.

144 *Hæc ſedes* eſt conſularis, ſella curulis, ut olim dicebatur. Hæc ſedes, hæc dignitas, *potuit* fortuna quadam *multis*, etiam non ſatis dignis, *contingere*: ſed bene *tantum* in ea *meriti* ad illam redeunt: & eo ipſo, quod repetitur hic honos, probatur, priores actus placuiſſe Principi.

Quos fortuna legit. melius magnoque petendum
Credis, in abſtruſa rerum ratione morari?
Scilicet illa tui patriam præcepta Platonis
Erexere magis, quam qui reſponſa ſecutus
Obruit Eoas claſſes, urbemque carinis
Vexit, & arſuras Medo ſubduxit Athenas?
Spartanis potuit robur præſtare Lycurgus
Matribus, & ſexum leges vicere ſeveræ:
Civibus & vetitis ignavo credere muro
Tutius objecit nudam Lacedæmona bellis.
At non Pythagoræ monitus, annique ſilentes,
Famoſum Oebalii luxum preſſere Tarenti.
Quis vero inſignem tanto ſub principe curam
Reſpuat? aut quando meritis majora patebunt

 Præ-

147 regit *vulg.* dedit *vel* gerit *conj. Barth.* Quis fortuna redit *al. conj.* 152 texit *MS. quod placet Barthio, non Heinſio, nec mihi.* 157 an tot *Vien.* animique *MSS. quid. unde conjecit aliquis* Samii *i. Pythagoræ.*

147 *Magno petendum*, intelligo, ſtudio, labore, pretio, ut in conſuetioribus formulis, magni, parvi aliquid facere.

149 *Scilicet* ironiæ ſervit. Plus profuit rebus dubiis patriæ ſuæ Themiſtocles, cum commendata oraculo mœnia lignea, de nauibus interpretatus, Perſarum claſſem ad Salamina ſuperavit, quam ſæculo ſuo Plato, qui ne attingendam quidem ſibi rempublicam Athenienſium cum cenſeret, aliam in cerebro ſibi ſuo & chartis civitatem inſtituit.

153 *Lycurgum* quoque Pythagoræ præfert, ut modo Platoni Themiſtoclem. Lycurgo enim debetur illa Lacænarum virtus, quam peculiari libello commendat Plutarchus, V. G. illius (p. 241, F.) quæ ſcutum tradens filio in aciem pergenti, potuit dicere, ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τᾶς, jubebat, ne ſine ſcuto rediret, ſed vel ipſe referret, vel mortuum in ſcuto tanquam in feretro ſe referendum præberet.

155 Sine muro eſſe voluit Lacedæmona, quam tueri deberet potius civium virtus. Sed *cum octingentis annis ſine muris fuiſſet libera* urbs, *muris velut compedibus circumdata a tyrannis*, ut eſt in oratione Lycortæ apud Liv. 39, 37. Hoc ergo dicit noſter, Lycurgus civitatem ſuam potuit tutam præſtare ſuis inſtitutis: ſed *Pythagoræ monitus*, aurea illa præcepta, toti *anni ſilentes* h. e. ſilentio illo & ἐχεμυθίᾳ traducti, non potuere a luxu perdito revocare Tarentinos. *Molle Tarentum* Hor. Ser. 2, 4. 34. & ideo *imbelle* Epiſt. 1, 7. 45. *Oebalium* eſt *Tarentum*, ut *Lacedæmonium* Hor. Car. 3, 5. 56. quia eſt colonia a Phalantho Spartano ſ. Oebalio deducta.

Præmia? quis demens adeo, qui jungere ſenſus
Cum Stilichone neget? ſimilem quæ protulit ætas
Conſilio vel Marte virum? nunc Brutus amaret
Vivere ſub regno. tali ſuccumberet aulæ
Fabricius. cuperent ipſi ſervire Catones.
Nonne vides, ut noſtra ſoror Clementia triſtes
Obtundat gladios: fratreſque amplexa ſerenos
Aſſurgat Pietas: fractis ut lugeat armis
Perfidia, & laceris morientes crinibus hydri
Lambant invalido Furiarum vincla veneno?
Exſultat cum Pace Fides. jam ſidera cunctæ
Liquimus, & placidas inter diſcurrimus urbes.
Nobiſcum, Theodore, redi. Subit ille loquentem
Talibus. *„Agreſtem dudum me, Diva, reverti*
Cogis; & infectum longi rubigine ruris

Ad

162 pertulit *vulg.* 170 colla *quid. MSS.* 171 exſultet *MS.* 173 veni *MS.*

161 *Senſus jungere cum Stilichone* eſt communicare cum eo conſilia, & de illius conſilio rem gerere: honeſta oratio, cum revera rerum potiretur, & ſuo arbitrio ageret omnia Stilicho.

163 Veterem illum Brutum ſignat, expulſorem Tarquiniorum.

165 *Catones*, illius Uticenſis ſimiles, qui mortem ſibi conſciſcere maluit, quam vivere domino rerum Cæſare.

166 *Clementia* pulchre ſoror Juſtitiæ dicitur. Illius eſt ignoſcere peccantibus, *parcere ſubjectis.*

167 *Fratres ſereni* ſunt Imperatores Arcadius & Honorius. In horum titulis ante *Felicium & Auguſtorum* honores eſt *Pietas.* Sic enim in nummis & aliis monimentis eſt, PP. FF. AA. *Pietas* etiam, ut *Serenitas*, *Tranquillitas*, *γαληνότης* abſtracto nomine dicebatur, ut Caſſiod. Var. 1, 1 *Proinde illum & illum legationis officio ad Sereniſſimam Pietatem veſtram credimus deſtinandos.*

170 Si pictor aliquis exprimere phantaſian poëtæ velit, opus fuerit ut Furias faciat manibus poſt tergum revinctis & ad ipſam cervicem vel ad collare, quo vincta cervix eſt, alligatis, qualis eſt ille Furor Aen. 1, 295 *Centum vinctus aënis poſt tergum nodis.* Porro hydri ſ. ſerpentes, quos pro crinibus habent Furiæ, faciat ipſos ſuis jam inter ſe morſibus laceratos, & fruſtra rodere conantes vincula. Quod *lambere* dicit, ad vim veneni reſpicit, quod liquidum licet, erodit tamen facile metalla, ut illa noſtrorum chymicorum aqua fortis & regia. Facilior ſed minus vehemens erit imago, ſi placeat, quod habent quidam MSS. *colla.*

171 *Cunctæ*, Clementia, Pietas, Pax, Fides, totidem Deæ: cultæ omnes templis, altaribusque.

Ad tua ſigna vocas? nam quæ mihi cura tot annos
Altera, quam duras ſulcis mollire novales?
Noſſe ſoli vires, nemori quæ commoda rupes,
Quis felix oleæ tractus, quæ gleba faveret
Frugibus, aut quales tegeret vindemia colles?
Terribiles rurſum lituos veteranus adibo,
Et deſueta vetus tentabo cærula vector?
Collectamque diu, & certis utcumque locatam
Sedibus, in dubium patiar deponere famam?
Nec me, quid valeat natura fortior uſus,
Præterit, aut quantum neglectæ defluat arti.
Deſidis aurigæ non audit verbera currus:
Nec manus agnoſcit, quem non exercuit, arcum.
Eſſe ſed injuſtum fateor quodcumque negatur
Juſtitiæ. tu prima hominem ſilveſtribus antris
Elicis, & fœdo detergis ſæcula victu.
Te propter colimus leges, animoſque ferarum

 Exui-

176 nunquam *vulg.* annis *vulg.*

177 Ars poëtæ etiam otium Mallii ſui facit utile vitæ, ſi ille *duras* incultasque adhuc *novales* terras poteſt *mollire* accipiendis ſeminibus, ſi *rupes* poteſt vertere in *nemora*. Totus hic locus admirabilis eſt, & ſummo poëta dignus.

184 *Patiar deponere*, i. impetrabo a me, ut deponam. Vid. 15, 265. Loquitur ut de eo, cui quis ſuadeat, apud incertæ fidei hominem deponere rem ſibi caram. Etiam *collecta* diu *Fama* ſuavis eſt, comparat illam ſummulæ pecuniæ, quam quis *unciatim ſuum defrudans genium comperſit* (ut eſt Ter. Phor. 1, 1. 10) & nunc putat utcunque locaſſe in tuto.

186 *Defluat* pulchre exprimit imminutionem quæ paullatim, & vix ſentientibus evenit, ut in capillorum defluvio, unde paullatim exſiſtit calvities.

187 *Deſes* poteſt aliquis eſſe non ſua culpa aut voluntate adeo. In formula *non audit* manifeſta imitatio Virgiliani carminis Georg. I extr. *Non audit currus habenas.* Simile *Nec manus agnoſcit* i. familiariter ſibi obſequentem ut alias ſentit *arcum*, quem diu non tractavit.

191 Poteſt videri Hypallage: nam dicitur proprie *detergere* v. g. rubiginem gladio. Sed nimirum, ut ſemper debebat fieri in Hypallage, etiam contra detergetur ſ. detergitur gladius & purgatur rubigine.

192 *Te propter*, tua opera, tuo munere, ut apud Ciceronem parentum Periphraſis eſt, pro Roſ. Am. 22 *propter quos* aliquis *hanc ſuaviſſimam lucem aſpexerit.*

Exuimus. nitidis quiſquis te ſenſibus hauſit,
Irruet intrepidus flammis, hiberna ſecabit
Æquora: confertos hoſtes ſuperabit inermis.
Ille vel Æthiopum pluviis ſolabitur æſtus:
Illum trans Scythiam vernus comitabitur aër."
Sic fatus tradente Dea ſuſcepit habenas
Quatuor ingenti Juris temone refuſas.
Prima Padum Tiberimque ligat, crebriſque micantem
Urbibus Italiam: Libyas Pœnosque ſecunda

Tem-

193 exuimur *conj. Heinſ.* 194 flammas *MS.* 195 conſertos *al.* in armis *al.* 196 ille per Æthiopum *MSS. duo.* pulvis *Vien.* 197 Tanaim *MSS. duo* 200 Trebiamque *conj. Blondelli ap. Heinſ.* 201 Lydos *vulg.* Numidas *tentabat Heinſ.*

194 *Hiberna æquora*, quæ per hiemem ingredi navibus non audebant; vel ſimpliciter procelloſa, ex uſu vocis *hiems*.

196 Eſt inter ἀδύνατα, certe inter ἀπροσδόκητα & non temere ſperanda, *pluvia* inter *æſtus* Aethiopiæ, *vernus aër* ultra Scythiam, in ultimo Septentrione. Elogium hoc Juſtitiæ ita informat Poëta, ut intelligatur, ubi illa ſit, ibi aureum eſſe ſæculum.

198 Haec pertinent aperte ad Præfecturam Prætorii Italiæ. Hanc comparat cum curru quadrijugo, dum *habenas quatuor* ei tribuit, easque *refuſas* in *temone* h. e. ad temonem, ubi axi rotarum junctus eſt, ubi inſidet auriga, pertinentes. *Temonem* appellat merito, quia is in curru eſt illud, quod gubernaculum in navi. Varro de L. L. 6, 4 ſ. p. 77, 27 *Temo- et plauſtrum appellatum, a parte totum, ut multa.* Porro antiquum eſt, ſub currus vel navis imagine rempublicam ejusque gubernationem repræſentare. *Temo* igitur *juris* hic eſt tota Jurisdictio Præfecto Prætorii commiſſa. Mihi illud non temere factum videtur, quod Poëtæ noſtri phantaſia convenit cum veteri pictura, quæ habetur in Notitia utriusque imperii, Orientis p. 44 & Occid. p. 9. Hoc poſteriori loco inter *inſignia viri illuſtris Præfecti Prætorio per Italias* eſt currus ſplendidus quatuor equis junctus, cui adſtat cum virga auriga paludatus. Symbolumne quatuor equi totidem diœceſeon? Ita putabam. Sed additur, *ſub diſpoſitione Illuſtris Præfecti Prætorio Italiæ Diœceſes infra ſcriptæ, Italia, Illyricum, Africa.* Illæ porro diœceſes tres ſub imagine feminarum trium coronas murales habentium, pateras auro plenas geſtantium, quibus hæc nomina adſcripta ſunt, repræſentantur. Omiſſa igitur in Notitia eſt quarta Claudiani diœceſis, Sardiniam, Corſicam, Siciliam complexa, quæ hic inter XVII. Italiæ Provincias enumerantur. Scilicet ſemper hoc ſibi ſervarunt Auguſti, ut ex ſuo arbitrio, vel ex reip. uſu aliquid in diſtributione atque adminiſtratione Provinciarum mutarent.

200 *Prima* habena *ligat- Italiam.* Hic apparet, quatuor habenis totidem equos, totidem diœceſes regi. Vide mihi, qui poëſin amas, divitem venam poëtæ, & expende verba *ligat*, *temperat*, *porrigit ſe*, *retentat*: ſua ſingulis emphaſis, idem ſignificant univerſim, ſed diverſa relatione.

Temperat: Illyrico ſe tertia porrigit orbi:
Ultima Sardiniam, Cyrnon, trifidamque retentat
Sicaniam, & quidquid Tyrrhena tunditur unda,
Vel gemit Ionia. nec te molimina rerum,
Aut tantum turbavit onus. ſed ut altus Olympi
Vertex, qui ſpatio ventos hiemesque relinquit,
Perpetuum nulla temeratus nube ſerenum,
Celſior exſurgit pluviis, auditque ruentes
Sub pedibus nimbos, & rauca tonitrua calcat:
Sic patiens animi per tanta negotia liber
Emergit, ſimilisque ſui; juſtique tenorem
Flectere non odium cogit, non gratia ſuadet.
Nam ſpretas quis opes, intactaque pectora lucro
Commemoret? fuerint aliis hæc forte decora:
Nulla poteſt laus eſſe tibi, quæ crimina purget.
Servat inoffenſam divina modeſtia vocem.
Temperiem ſervant oculi. nec lumina fervor

Aſpe-

204 funditur *vulg.* tunditur *MSS. & Stat.* 205 tot lumina *MSS. quid. & Barth.* culmina *Clav.* nec te molimina *MSS.* nec tot molimina *omnino ſcribendum put. Heinſ.* 211 animus *vulg.* animo *MSS.* animi *MSS.* 214 quid-commemorem *conj. Heinſ.* 215 decori *MS.*

203 *Cyrnon*, Κύρνον, Græcum Corſicæ nomen eſſe, Græca exemplo optimorum amare noſtrum, vix opus admonitione eſt.

205 *Jonia unda* comprehendit etiam Sinum Jonium ſ. Hadriaticum mare. Verbum *gemit* mugitum illum commoti maris exprimit. *Molimina rerum*, res moliendæ & agendæ: ceterum *tanta molimina* intelligo ex eo, quod ſequitur, *tantum onus*.

207 *Spatio* hic eſt altitudine: adeo excelſus eſt vertex Olympi, ut ſupra regionem nubium ac ventorum elatus ſit: ut literæ in cineribus aræ Jovis ſcriptæ volvente anno reperiantur nihil confuſæ etc. Vid. copioſam diſputationem Barthii ad Stat. Theb. 2, 35 quem locum ibi cum hoc noſtro comparat. Paſſim Olympi imagine utuntur Poëtæ & Philoſophi ad deſcribendam tranquillitatem animi, V. G. Luca. 2, 270.

216 Exigua laus eſt, & cujus pudeat laude vera dignos, de qua dicendum ſit illud Hor. A. P. 267 *Vitavi denique culpam, Non laudem merui.* Et tamen non poteſt ſibi noſter cavere quin ſtatim ita quoque laudet Mallium ſuum. Nempe verum putavit illud Plinii Pan. 53 *Nihil non parum grate ſine comparatione laudatur*: & quæ pro hoc laudandi genere ibi diſputantur plura.

Aſperat, aut rabidas ſuffundit ſanguine venas.
Nullaque mutati tempeſtas proditur oris.
Quin etiam ſontes expulſa corrigis ira,
Et placidus delicta domas. nec dentibus umquam
Inſtrepit horrendum, fremitu nec verbera poſcis.
Qui fruitur pœna, ferus eſt, legumque videtur
Vindictam præſtare ſibi: cum viſcera felle
Canduerint; ardet ſtimulis, ferturque nocendi
Prodigus, ignarus cauſſæ. Diis proximus ille,
Quem ratio, non ira, movet: qui, facta rependens,
Conſilio punire poteſt. mucrone cruento
Se jactent alii, ſtudeant feritate timeri,
Addictoque hominum cumulent æraria cenſu.
Lene fluit Nilus, ſed cunctis amnibus exſtat
Utilior, nullas confeſſus murmure vires.
Acrior ac rapidus tacitas prætermeat ingens

Danu-

219 diffundit *vulg.* ſuffundit ex *MSS. Gron. & Heinſ. Habet etiam Cuj.* 231 adducto *al.* abducto *al.* 232 cunctis ſed amantibus *MS. unde* cunctis ſed & amnibus *conj. Heinſ. Pro* extat, exit *MS. quod placet Heinſ.* 234 acr. ac Rhodanus *MS. quod probat Barth. Pro* tacitas, tactas, tractas, fractas, raptas *al.*

220 *Proditur tempeſtas*, Metaphora elegans, cui ſimile eſt illud, quod & *cœlum concurrere* dicitur, vid. Ovid. Met. 15, 811 & in quocunque vehementi affectu *os* vel *labra*. Dixi ea de re ad Quintil. 10, 7. 8.

224 *Frui pœna* felici brevitate ille dicitur, cui ſuave eſt punire, qui gaudet, quoties puniendi vel cauſa, vel opportunitas, vel obtentus denique offertur.

226 *Candere* non ad ſolum illum ſplendorem & lucem ab igne pertinet: ſed calorem exprimit non minus quam verbum *ardere*, *inflammari*, niſi quod rariuſculum eſt. *Aquam* tamen *candentem* Columellæ 6, 5. 2. 12, 53. 4 & ſimilia olim in theſauros Linguæ Lat. retulimus. Tale etiam eſt *ardet ſtimulis.* Nempe Medici etiam *inflammationem* dicunt, quæ ab ictu vel vulnere excitata eſt. In deſcriptionibus naturæ & morum divinus eſt Claudianus.

231 *Addicere* Prætoris verbum eſt, cum pronunciat tradi debere rem aut hominem alteri. Intelligitur hic graſſata juris ſpecie avaritia.

232 *Exſtat* eſt eminet, præſtat. Quod autem de leni flumine ait poëta de locis planis intelligendum, quæ maris placidi inſtar inundat. Alia ratio Catadouporum, ubi ingenti fragore per anguſtias & præcipitia ruit. Eadem eſt Danubii & Gangis ratio. *Sanum gurgitem* vocat moderate fluentem: huic *inſani fluctus*, *furentes procellæ* & ſimilia opponuntur.

Danubius ripas. eadem clementia ſani
Gurgitis immenſum diducit in oſtia Gangen.
Torrentes immane fremant, laſſisque minentur
Pontibus: involvant ſpumoſo vortice ſilvas.
Pax majora decet. peragit tranquilla poteſtas
Quod violenta nequit; mandataque fortius urget
Imperioſa quies. idem prædurus iniquas
Accepiſſe preces: rurſus, quæ digna petitu,
Largiri facilis: nec, quæ comitatur honores,
Auſa tuam leviter tentare ſuperbia mentem.
Frons privata manet. nec ſe meruiſſe fatetur,
Qui creviſſe putat: rigidi ſed plena pudoris
Elucet gravitas faſtu jucunda modeſto.
Quæ non ſeditio, quæ non inſania vulgi
Te viſo lenita cadat? quæ diſſona ritu
Barbaries, medii quam non reverentia frangat?

Vel

235 *Pro* ſani, ſævi *al.* 236 deduxit *al.* 237 captis *al.* laſſis *ex MSS. Heinſ.* 243 largitor *vulg.* largitur *Cuj.* largiri *ex MSS. Heinſ.* 247 remoto *al. Sed* modeſto *etiam Vic. Vien. & Baſ. marg.* 250 media *vulg.* Medo *conj. Scal.* mediam, mediis *al.* medii *libris & auctoribus firmat Heinſ.*

236 *Laſſi pontes*, qui vi irruenti non amplius poſſunt reſiſtere, ut *feſſi cardines* Plin. 36, 15. *Laſſus* ſimiliter dictum 36, 352 ubi plura dedit Heinſius.

241 *Imperioſa quies*, tranquillitas, et placidus tenor mentis, qui tamen perficit conata melius, quam tumultus minax. Poteſt etiam inverti, dicique *Imperium quietum*.

245 Qui poſt acceptum honorem, *putat* ſe *illo creviſſe*, et majorem eſſe quam antea, eamque de ſe opinionem vultu, inceſſu, ſono vocis etc. prodit, ea re ipſa indicat indignum ſe honore propter humilitatem quandam et μικροψυχίαν. Pulchre Archidamus apud Plut. Apophth. Lacon. p. 218, E Philippum poſt Chæronenſem victoriam monuit, ſi umbram ſuam metiretur, deprehenſurum, non majorem nunc eſſe, quam fuerat.

247 Prudens contrariorum mixtura ac temperamentum, decorem quendam, ſuavitatemque ut cibis, ut orationi, quæ ſic fit acuta, ita moribus adfert. Nimia familiaritas in levitatem, gravitas in ſuperbiam, modeſtia in humilitatem exit; miſceantur hæc & temperentur, ſumma exiſtet jucunditas.

248 In ſimili re Virg. Aen. 1, 151 *cum pietate grauem & meritis ſi forte virum quem Conſpexere, ſilent, arrectisque auribus adſtant.*

250 *Medii reverentia*, intercedentis & interponentis ſe talis viri, qualem deſcribit Mallium. Sido. Apoll. Narbone ſ. 23, 241 *Hinc ſi fœdera ſolverentur orbis Pacem*

te

Vel quis non ſitiens ſermonis mella politi
Deſerat Orpheos blanda teſtudine cantus?
  Qualem te legimus teneri primordia mundi
Scribentem, aut partes animæ per ſingula, talem
Cernimus, & ſimiles agnoſcit pagina mores.
  Nec dilata tuis Auguſto judice merces
Officiis. illumque habitum, quo jungitur aulæ
Curia, qui ſocio proceres cum principe nectit,
Quem quater ipſe gerit, perfecto detulit anno:
Depoſuitque ſuas te ſuccedente curules.
  Creſcite virtutes, fecunda refloruit ætas:
Ingeniis patuit campus: certuſque merenti
Stat favor. ornatur propriis induſtria donis.
Surgite ſopitæ, quas obruit ambitus, artes.
Nil licet invidiæ, Stilicho dum proſpicit orbi,
Sidereuſque gener. non hic violata curulis,
Turpia non Latios inceſtant nomina faſtos.

Forti-

252 diſceret *Vien.* deferat *conj. Barth.* formidine *MS.* *An* Φόρμιγγα *ſomniabat, qui ſic ſcripſit?* 258 ſocios *al.* 261 creſcant *MS.* fecundaque floreat *omnes editi.* fecunda refloruit *quatuor MSS. ap. Heinſ. quod unice verum puto.*

te medio darent feroces Hunnus, Sauromates, Getes, Gelonus. Vid. ſupra 5, 310 & Drakenb. ad Sil. 16, 222.

253 Salmaſius præfat. ad Ampelium p. 9 librum Theodori noſtri de rerum natura, cauſiſque naturalibus, de aſtris, & aliis ejuſmodi, adhuc in Bibliothecis exſtare ait, manu exaratum, & pedeſtri ſermone compoſitum. Sed ibidem Manilii illos IV libros Aſtronomicon, quos noſtro Mallio, quem Manlium vocant, vir quidam doctiſſimus tribuerat, Auguſti ſæculo vindicat.

255 In verbo *agnoſcit* tropus eſt. Fratres, ut exemplo utar, ſe mutuo agnoſcunt, quia quibusdam in rebus, quas communes habuere, conveniunt: philoſophemata, ſententiæ, libri, & mores debent itidem germana eſſe, & inter ſe convenire, hoc exprimit noſter verbo *agnoſcit.* Judex ille generis humani negabit ſe noſſe eos, qui non ſunt ſua amicitia digni.

257 Ille *habitus* eſt trabea conſularis, qua æquatur, tanquam collega, principi ſenator.

262 *Patuit* capiendum ut præſens rei perfectæ, ut *apertus eſt*, ut *memini*, *novi:* ad quæ recte adjungitur *ſtat*, *ornatur* etc.

Fortibus hæc conceſſa viris, ſoliſque gerenda
Patribus, & Romæ numquam latura pudorem.
Nuntia votorum celeri jam fama volatu
Moverat Aonios audito Conſule lucos.
Concinuit felix Helicon, fluxitque Aganippe
Largior, & docti riſerunt floribus amnes.
Uranie redimita comas, qua ſæpe magiſtra
Mallius igniferos radio deſcripſerat axes,
Sic alias hortata Deas: „*Patimurne, ſorores,*
Optato procul eſſe die? nec limina noſtri
Conſulis, & ſemper dilectas viſimus ædes?
** Notior eſt Helicone domus. Geſtare curules,*
Et faſces ſubiiſſe libet. Miracula plebi
Colligite, & claris nomen celebrate theatris.
Tu Jovis æquorei ſubmerſam fluctibus aulam.

Oratum

273 rubuerunt *MS.* riſerunt *illuſtrat Heinſ. ad Ovid. Met.* 15, 205.
278 arces *Cuj.* * 278 *Hunc verſum ex optimis MSS. reſtituit Heinſ. niſi quod de Gevartii & ſua ſententia* Stelicone, *ortum a præcedente eſt, & quod Græci* σελιχῶν *ſcribunt, mutavit in* Helicone.

267 *Siderei* nomine quaſi occupat adulatio Honorii conſecrationem, ἀποθέωσιν, καταστερισμόν.

273 Quod *riſerunt amnes floribus*, ita intelligendum, ripas v. g. Permeſſi floribus veſtitas. Ceterum, quod hic Muſis quaſi diſpenſat operas ac miniſteria, in eo Uranie excepta, in qua ſecurus eſt etymologiam merito, fruſtra quæras, cur illi illud officium, aliud alii aſſignaverit. Ceterum pompam omnem & apparatum Ludorum conſularium pulchre proſecutus eſt, in qua illud obſervabile, Gladiatorum nullam fieri mentionem, quos tamen poſt legem Conſtantini M. non ille quidem, ut vulgo putabant eruditi, recruduiſſe interdum, ſed ad hæc Honorii tempora continuatos, & demum A. C. 404 quinque adeo poſt Conſulatum Mallii annis, Honorii lege abrogatos, copioſe oſtendit Jac. Gothofredus ad ipſam Conſtantini legem I C. Theod. de Gladiatoribus. Fuiſſe igitur debet propria quædam cauſa, cur vel non dederit gladiatores Mallius, (forte, quod Chriſtianus erat, ut conſtat ex Auguſti. Retractt. 1, 2) vel poëta illos omiſerit.

278 *Domus* Mallii nobis Muſis *notior* & familiarior eſt ipſo *Helicone* noſtro. De honore in curuli ſella collocandi, & ſuis humeris geſtandi conſules, quem hic Muſæ Mallio ſuo deſtinant, vid. ad 8, 12. Muſæ curulem ſubeunt, faſces præferunt, nihil aliud eſt, quam ornant ac ſublevant literæ magiſtratum.

280 *Clara theatra* reſonantia & illuſtria, nam ad vocem pariter atque ad lucem referri, notum eſt.

281 Neptuni (hic enim eſt *æquoreus Jupiter*) munus equi: in hujus tutela Circenſes, ipſe Equeſtris. *Arion* Adraſti equus, de quo 8, 553.

Oratum volucres, Erato, jam perge quadrigas,
A quibus haud umquam palmam rapturus Arion.
Illuſtret Circum ſonipes, quicumque ſuperbo
Perſtrepit hinnitu Bœtin, qui ſplendida potat
Stagna Tagi, madidoque jubas adſpergitur auro.
Calliope, liquidas Alciden poſce palæſtras.
Cuncta Palæmoniis manus explorata coronis
Adſit, & Eleo pubes laudata Tonanti.
Tu juga Taygeti, frondoſaque Mænala, Clio,
I Triviæ ſupplex. non aſpernata rogantem
Amphitheatrali faveat Latonia pompæ.
Audaces legat ipſa viros, qui colla ferarum
Arte ligent, certoque premant venabula niſu.
Ipſa truces fetus, captivaque ducat ab antris
Prodigia, & cædis ſitientem differat arcum.
Conveniant urſi, magna quos mole rudentes
Torva Lycaoniis Helice miretur ab aſtris:
Per-

288 uncta *ſuſpicabatur aliquando Heinſ. Sed bene eſt, quod nihil mutavit.* 294 legant *conj. Marcil. fruſtra.* 296 deferat *vulg.*, deſinat *MS.* 297 ruentes *al.*

286 Ad *ſtagna Tagi* ſunt illi equi Luſitani, quos a vento concipi propter celeritatem fabulabantur. A Tago etiam eſt illud *aurum madidum*: ramenta auri potata emicant per jubas.

287 *Liquidæ palæſtræ*, quas *unctas* ſolemni epitheto vocant. His præeſt Hercules, proprium palæſtritarum numen.

288 *Palæmoniæ coronæ*, quæ in Iſthmiis ludis, Palæmonis honori dicatis, reportantur: *Eleus Tonans*, Jupiter Olympius. Vult convenire poëta quidquid eſt nobilium, coronatorumque vel Iſthmiis vel Olympiis palæſtritarum.

290 *Taygetus* Laconiæ, Arcadiæ *Mænalus* montes, Triviæ, quæ eadem Diana & Latonia vocatur, venatibus ſacri & nobiles.

294 *Arte ligant ferarum colla*, qui vel ipſo brachiorum ac manuum complexu, nodo, nexu, angunt eliduntque adeo feras, vel laqueis aut veſtium injectu illas conſtringunt. Declaravit hoc pluribus I. F. Gronovius Diatribe in Stat. c. 24 p. 140 ſq.

296 *Prodigii* nomine extraordinariam, horribilem, miraculo ſimilem magnitudinem, robur, ſævitiem, oſtendit. *Differat arcum*, non utatur arcu & arte ſua ſtatim ad interficiendum, ſed vivas capiat.

297 *Moles* hic conatum & impetum, viresque applicatas notat, ut in illo *Tantæ molis erat Romanam condere gentem.*

298 Calliſto Lycaonis filia corrupta a Jove, a Junone in urſam mutata, Helices nomine inter ſidera recepta. Quid igitur ſibi vult poëta

Perfoſſique ruant populo pallente leones,
Quales Mygdonio curru frenare Cybelle
Optet, & Herculei malint fregiſſe lacerti.
Obvia fulminei properent ad vulnera pardi
Semine permiſto geniti, cum forte leænæ
Nobiliorem uterum viridis corrupit adulter;
Hi maculis patres referunt, & robore matres.
Quidquid monſtriferis nutrit Gætulia campis,
Alpina quidquid tegitur nive, Gallica quidquid
Silva timet, jaceat. largo diteſcat arena
Sanguine. conſumant totos ſpectacula montes.
Nec molles egeant nota dulcedine ludi.
Qui lætis riſum ſalibus moviſſe facetus,
Qui nutu manibuſque loquax; cui tibia flatu,

Cui

301 optat *al.* malint *MS.* 305 referant *MS.* *hinc* Qui m. referant *conj. Heinſ.* 310 noſtra *vulg.* nota *Scal. Claver. Barth.* 312 nictu *MS.*

poëta cum *Helicen* a *Lycaonis aſtris* videtur diſtinguere? Scilicet in fabulis rigide exquirere omnia, & velut ad vivum reſecare non licet. Latentem velut facit Calliſto poſt ſtellas illas, quæ nomen illius habent.

299 *Perfoſſi* vulnerati, ſed in furorem potius concitati a vulnere, quam debilitati. *Pallet* populus, qui metuat, ne perrumpant feræ clathra oppoſita. *Mygdonium* vocant, quidquid alias Phrygium eſt: ipſa *Cybele*, *Cybelle*, vel *Cybebe* Dea Phrygia eſt, quæ leonibus curru junctis vehitur.

302 Deſcriptio hæc leonis non jubati ex pardo & leæna geniti, de quo Plin. 8, 15 quos Conſtantini ævo *Leopardos* dicere cœperunt.

304 *Viridis* color qualis bilis eſt, ut *χλωρὸς*, quod etiam pallorem narrat.

306 *Monſtrifera* omnis Africa, cujus Gætulia pars eſt. *In hac inopia aquarum ad paucos amnes congregantibus ſe feris, multiformes animalium partus. Unde etiam vulgare Græciæ dictum, ſemper aliquid novi Africam afferre.* Plin. 8, 15.

309 *Totos montes* conſumunt ſpectacula, dum feræ ex illis captæ conficiuntur, quarum ſolemne Græcis epitheton eſt, ut vocentur *ὀρεσίτροφοι* in montibus ſ. ſaltibus nutritæ.

310 Quos adhuc retulit ludos, illi ſunt duri, fortes, terribiles: ſuccedunt *molles.* Hos non vult *egere* h. e. carere conſueta dulcedine. Reſpondent ſibi *egere*, *deſiderare*, *carere* & ab altera parte *habere*: hinc eſt illud Stoicorum paradoxum, cum negant avarum eſſe divitem, quod ſemper egeat.

Cui plectro pulſanda chelys; qui pulpita ſocco
Perſonat, aut alte graditur majore cothurno:
Et qui magna levi detrudens murmura tactu,
Innumeras voces ſegetis moderatus aënæ,
Intonet erranti digito, penituſque trabali
Vecte laborantes in carmina concitet undas.
Vel qui more avium ſeſe jaculentur in auras,
Corporaque ædificent celeri creſcentia nexu,
Quorum compoſitam puer amentatus in arcem
Emi-

316 tegetis *ſuſpicabatur Heinſ. bonum factum quod nihil mutavit.* avenæ *Baſ. marg. it. Plant. marg.* 317 intonat - concitat *al.* pedibusque *conj. neſcio quis apud Barth. pulchre.* 318 relabentes *conj. Heinſ.* 321 augmentatus *vulg.* agmentatus *al.* aumentatus *al.* artem *vulg.*

313 *Soccum* comicorum eſſe calceamentum, ut *Cothurnus* Tragicum, nemo ignorat: ſed *Socco perſonare* mihi videtur indicare non ſimpliciter inceſſum actoris comici, verum *ſcabilla* potius ſ. *ſcamilla*, quorum plauſu ſonus & rhythmus efficeretur. Dixi ea de re in Theſauro Stephaniano.

315 His quatuor verſibus hydraulicum organum deſcribi apertum eſt: de quo genere attuli olim, quæ ſunt apud antiquos, Chreſtom. Plin. 47, 12 p. 403 ſq. & inter alia Epigramma Juliani Imperatoris ex Anthol. 1, 86 quo graphice deſcribuntur pneumatica organa noſtris valde ſimilia. Aulam Conſtantinopolitanam talibus organis, portabilibus tamen, in omni ſolemnitate uſam, apparet e libris cerimoniarum Conſtantini ante aliquot annos primum Lipſiæ editis. *Seges aëna* eſt ille numerus ingens tibiarum, *vectis trabalis*, quo tolluntur & adiguntur in anguſtias aquæ, quibus cedere per tibias aër cogitur. Ceterum ſi *penitus* vera lectio eſt, hoc ſignificabit, intro in ipſas fiſtulas intrudi aquas *laborantes*, expelli cum ſono aëra: ſed magis placet *pedibus* quibus urgendo aquæ conceptacula aut folles adeo ſibi miniſtrare aëra ipſe organoedus in minoribus organis poteſt.

319 *Petauriſtam* deſcribit, quod genus ſaltus & jactationes admirabiles dabat. Deſcriptiones Manilianas & Martialis dedimus explicavimusque in theſauro Stephaniano.

320 *Pegmata* hæc ſunt, quo nomine ipſe mox poëta utitur. Etiam hæc ſatis diligenter in theſauris noſtris deſcripta dedimus. *Puer amentatus*, qui ut haſta amenti ſ. lori ope torquetur, ita ipſe funibus quibusdam e ſeta equina vel alioquin tenuibus, & viſum facile fugientibus, ſubito raptatur in altum ut ſaltum feciſſe, vel volare videatur. Tales memorat Juvenalis 4, 122 *Et pegma, & pueros inde ad velaria raptos.*

Emicet, &, vinctus plantæ vel cruribus hærens,
Pendula librato figat veſtigia ſaltu.
Mobile ponderibus deſcendat pegma reductis,
Inque chori ſpeciem ſpargentes ardua flammas
Scena rotet. varios effingat Mulciber orbes
Per tabulas impune vagus, pictæque citato
Ludant igne trabes, & non permiſſa morari
Fida per innocuas errent incendia turres.
Laſcivæ ſubito confligant æquore lembi,

Stagna-

322 vinctu *legendum puto.* 325 parcentes *conj. Heinſ.* 330 laſcivi *vulg.* laſcivæ *ex bonis MSS. Heinſ.* 331 immerſa *Vic. Vien. ſed hic in marg.* immenſa. inverſa *vulg. & Barth.* immiſſa *libris & exemplis firmat Heinſ. Habet etiam Cuj.*

322 Obſcurus mihi verſus, quem pulchre intelligam, ſi legere liceat *vinctu.* Vidi mulierem funambulam, quæ non ſine terrore ſpectantium aliquando caſum ſimularet, ſed altero poplite hæreret in fune. Eadem ſudarium alligaverat talo, & ita cadebat feliciter, ut ad illum ipſum nodum, (cui forte uncus e metallo innexus fuit) funi adhaereſceret. Hæc & *crure* hæſit, & *vinctu plantæ. Pendula veſtigia* & *libratum* ope vectis *ſaltum*, facile intelligit, quiſquis ſchœnobaten ſ. funambulum vidit.

324 Si ſummæ partes pegmatis ope trochleæ & ponderum elevatæ ſunt; *reductis* & ſublatis ponderibus ſubito deſcendunt.

325 *Spargentes flammas* poſſis intelligere ſpargentes ſe. Sed multo potior eſt Heinſiana emendatio *parcentes*, h. e. innoxias; non inhærentes, quales ſunt hodie in poteſtate artificum. Hic eſt ille *Mulciber impune vagus, & non permiſſa morari incendia*, de quibus ſtatim. Colligo etiam ex hoc loco, artifices illos pegmares ita ordinaſſe pegmata ſua, & petauros, ut videretur aliquis in præſentiſſimo incendii & vivi comburii periculo conſtitutus, ignibus jam circumdatus, audaci ſaltu, vel volatu portentoſo ſe eripere. Certe talem ludum in animo habuiſſe puto Manilium 5, 441, ubi poſtquam memoravit *Corpora quæ valido ſaliunt excuſſa petauro*, addit, *Membrave per flammas orbesque emiſſa flagrantes* (i. ignes in orbem circumdatos) *Delphinumque ſuo per inane imitantia motu*, (Delphini enim *ut arcu emiſſi* —— *emicant, tantique vi exſiliunt, ut vela navium tranſvolent* Plin. 9, 8) *Et viduata volant pennis, & in aëre ludunt.* Quod Claudianus ait, *in chori ſpeciem*, ipſe ſtatim declarat, cum dicit, Vulcanum (is enim eſt *Mulciber) orbes effingere.*

330 *Subitum æquor*, Naumachias vocabant ipſos lacus manu factos, in quos *immitti* per Euripos aqua poſſet ad repræſentandam nava-

 lem

Stagnaque remigibus ſpument immiſſa canoris.
Conſul per populos, idemque graviſſimus auctor
Eloquii, duplici vita ſubnixus in ævum
Procedat, libris pariter faſtiſque legendus.
Accipiat patris exemplum, tribuatque nepoti
Filius, & cæptis ne deſit faſcibus heres.
Decurrat trabeata domus, tradatque ſecures
Mutua poſteritas, ſervatoque ordine fati
Mallia continuo numeretur Conſule proles.

333 vitta, mitra, fama *MSS.*

lem pugnam ſ. *ναυμαχίαν.* *Canori* remiges, qui cum alias cantu ſolentur & rhythmo æqualiter diſtribuant laborem, hic Pæana ceciniſſe videntur novo conſuli.

336 *Cæptis faſcibus* videtur ſignificare Poëta, conſularem dignitatem domui ſuæ illatam a Theodoro Mallio: unde ſimul probabile fit, non *Manlium* vocatum fuiſſe, qui enim decora Manliorum hic tacuiſſet Claudianus? ſed Mallium.

338 *Fati ordo* eſt ut filii ſuccedant patribus.

XVIII CL.

XVIII

CL. CLAUDIANI
IN EUTROPIUM*

LIBER I

Semiferos partus, metuendaque pignora matri,
Mœnibus & mediis auditum nocte luporum[1]
Murmur,

1 in med. *al.*

* Hominem ex hoc carmine ipſo melius quam undecunque noſſe poterunt lectores, hominem caſtratum e neſcio quo gynæceo prorepentem, qui tandem apud Arcadium Præpoſitus Cubiculi, immo Patricius (vid. v. 109) & Conſul cum Theodoro Mallio A. C. 399 in ipſo Conſulatu, dejectus Gainis cum Tribigildo occultam ſocietatem habentis artibus, quin Stilichonis, et Eudoxiæ adeo Auguſtæ (vid. Philoſtorgii excerpta H. E. 11, 6) molitionibus, confugit in eccleſiam Conſtantinopoli, tanquam in aſylum, quo jure illam paullo ante privare conatus erat: in qua cum ſupplex jaceret ad altare, habuit orationem Jo. Chryſoſtomus (edit. Montf. T. 3 p. 379 ſqq.) vehementem, qua invehitur in hominem, vanitatem rerum humanarum oſtendit etc. tamen illum, quantum poteſt, tuetur, & hortatur auditores, ut Dei illum atque Imperatoris miſericordiæ commendent. Ceterum Eutropius clam elapſus de eccleſia relictoque adeo (quod proxima oratione inculcat Chryſoſtomus) aſylo, abripitur exilii cauſa in Cyprum: ſed retractus inde ejuſdem Gainis arte Chalcedonem, ibi interficitur. Vid. Zoſim. 5, 18. Et de tota Eutropii hiſtoria Proſopogr. Cod. Theod. it. vita Chryſoſtomi Montefalconiana ad A. 399. In Suidæ de illo Collectaneis, hoc ſingulare, quod dicitur, illo florente, Eunuchorum genus adeo proceſſiſſe & auctum eſſe numero (τοσοῦτον ἐπέδωκε καὶ παγετάθη πλήθος) ut quidam jam barbati, cum vellent eunuchi fieri, cum virilibus vitam quoque amiſerint, σὺν τοῖς ὄρχεσιν ἀφῃρέθησαν καὶ τὰς ψυχάς. Claudianus, qui vel ſcripſit hunc librum, vel ſcripſiſſe poſtea videri voluit (20, 8) ad primum nuncium de Conſulatu Eutropii Romam perlatum, modo ad ultimum usque actum & motum Stilichonis perducit fabulam altero libro: in cujus præfatione in Cyprum abducto inſultat. Reliqua an tertio libro deperdito tractavarit, quod viris doctis, videtur, mihi non liquebat. Cum in his libellis impotenter adeo toti Eunuchorum generi maledicat, miror interdum, ſi Narſes, cum rerum in Italia poteretur, vel clientes illius, non ſtuduerunt illos abolere.

1 Enarrat prodigia, quibus Romam nunciatis ſolebant homines commoveri & procurandi expiandique cauſa multa moliri: hisque omnibus majus eſſe dicit Eunuchum Conſulem. Ipſa prodigia, & quæ expiandi cauſa facta ſint, facile eſſet ex Ciceronis de Natura Deorum ac de Divinatione libris, ex Livio item & Julio Obſequente & obſervationibus ad eos

virorum

Murmur, & attonito pecudes paſtore locutas,
Et lapidum diras hiemes, nimboque minacem
Sanguineo rubuiſſe Jovem, puteoſque cruore
Mutatos, viſaſque polo concurrere Lunas,
Et geminos Soles mirari deſinat orbis.
Omnia ceſſerunt eunucho Conſule monſtra.
Heu cœli terræque pudor! trabeata per urbes
Oſtentatur anus, titulumque effeminat anni.
Pandite Pontifices Cumanæ carmina vatis,
Fulmineos ſollers Etruria conſulat ignes,

Immer-

6 binasque *MSS.*

virorum doctorum, quin copioſiſſimis ad hunc ipſum locum curis Barthii, verboſe enarrare: ſed modum ſeruamus, quem alias, & ea maxime adferimus, quibus ægre carere quosdam lectores ſuſpicamur: illud primum, *monſtra, oſtenta, prodigia, portenta* dicta videri Tullio de N. D. 2 c. 3 ex eo, quod extraordinariis eventibus vel phænomenis putarent homines divinitus aliquid ſibi *monſtrari, oſtendi, prodici, portendi.* Quo in genere cum etiam Eclipſes Solis ac Lunæ majores, & Cometas referrent homines, etiam his ſignificandi quandam vim ineſſe, perſuaderi ſibi paſſi ſunt. Ceterum juvabit poëticæ artis candidatum componere hunc locum cum 20, 40 ſqq. ubi etiam prodigiorum manipulus ennarratur.

1 *Metuenda pignora*, antitheton acutum. *Pignora* vocant liberos ob caritatem: hic, ſi ſint *ſemiferi* partus, *metuenda*, ob aſpectum horribilem per ſe, & denunciantem inſuper mala futura.

3 Inter frequentiſſima prodigia *Bos locuta: pluvia lapidum*, vel *ſanguinis.*

6 *Paraſelenas* illud phænomenon ac *Parelios* vocant, & explicant Phyſici.

8 *Eunucho conſule* poſſis forte pro Ablativis conſequentiæ habere, cum Conſul eſſet Eutropius, pudore velut ceſſerunt & ſubduxerunt ſe monſtra omnia. Sed nihil impedit, quo minus Dativo caſu accipiamus: cujus generis exempla collegit poſt Popmam Voſſ. de Anal. 2, 10 pr.

9 *Trabea* noſtro ordinarie vocatur conſularis veſtis. Vid. 8, 640. Quod *anum* vocat, eodem verbo & virilitatis ademtæ, & formæ ab aetate corruptæ dedecus exprobrat. Quod ait, *titulumque effeminat anni*, opponit illis adulantium vocibus, quas cum Cæſaris illo in dictatura Conſulatu cœpiſſe ait Luca. 5, 384 *Scilicet indulgens ſummum Dictator honorem Contigit, & laetos fecit ſe conſule faſtus:* qualia multa ipſe noſter in Conſulatibus quos cecinit.

11 Quod *Pontifices* nominat, latiori paullo ſignificatione utitur pro Quindecimviris ſacrorum. Commune eſſe nomen Pontificum aliis quoque ſacerdotiis ex Inſcriptionibus oſtendit Guther. de jure Pontif. 1, 5.

12 *Etruſcorum & haruſpicini & fulgurales & rituales libri* commemorantur Cic. de Divinat. 1, 23.

Immerſumque nefas fibris exploret haruſpex.
Quæ nova portendunt Superi! Niluſne meatu
Devius, & noſtri teneat jam transfuga mundi
Se rubro miſcere mari? ruptone Niphate
Rurſum barbaricis Oriens vaſtabitur armis?
An morbi ventura lues? an nulla colono
Reſponſura ſeges? quæ tantas expiet iras
Victima? quo diras jugulo placabimus aras?
Conſule luſtrandi faſces, ipſoque litandum
Prodigio: quodcumque parant hoc omine fata,
Eutropius cervice luat. ſic omnia volvis?
Hoc regni, Fortuna, tenes? quænam iſta jocandi
Sævitia? humanis quantum bacchabere rebus?
Si tibi ſervili placuit fœdare curules

 Crimine,

13 immenſumque *al.* immerſ. *ex MSS. Heinſ.* 14 portendant & *mox* tendat *MSS. quod placet Heinſ. qui uſum verbi illuſtrat. Ego nihil mutem.* 22 canant *al. etiam Baſ. marg.* 23 omina *al.* numina *al.* nobis *al.* 24 hæc r. ſ. tenes *al.*

13 *Immerſum* pulchre: latet enim in extorum fibris, quidquid eſt mali, quod portenditur, inde ab haruſpicibus eruendum.

15 Non loquitur poëta de illis canalibus, quibus partem Nili conati ſunt & Aegyptii reges, & quidam imperatores Romani cum Rubro mari h. e. ſinu Arabico connectere: ſed de portentoſa immutatione totius fluminis, ut Nilus non jam ex Aethiopia in internum mare decurrat, ſed retro acto curſu externum mare, meridionalem Orientalemque Oceanum, qui totus Rubrum mare eſt, ingrediatur.

16 *Niphates* mons ad Armeniam, & terminos Parthici olim, tunc Perſici imperii deſignandos a Poëtis adhiberi ſolet.

19 *Reſpondet* qui parere vult: eadem ergo figura, qua in Aeneidos veſtibulo dicuntur *arva parere colono*, hic *reſpondere ſeges* dicitur. Quin ipſe Virg. Ge. 1, 38 *Illa ſeges demum votis reſpondet avari Agricolæ.* Sæpe ita Columella.

21 *Faſces polluti* hoc Conſule (vid. verba Reſcripti, quæ damus ad 19, 19) ipſo Conſule mactato *luſtrandi.* Prodigium ipſum idem hoſtia debet fieri. *Omen* hic latius ſumitur, pro quacunque futuri ſignificatione.

23 *Luendi* verbum non tantum *lavare* ſignificat, quod in compoſitis præſertim quibusdam manifeſtum eſt: ſed etiam *ſolvere*, numerata pecunia, vel danda poena. *Volvere* eſt ſurſum deorſum vertere, ut in cylindro, ſphæra, rota.

24 Antitheton, alias jucundum hic vehemens, ſimile illi Hor. Car. 3, 29. 49 *Fortuna ſævo læta negotio, & Ludum inſolentem ludere pertinax.* *Bacchari* ebrium furorem notat, quem inconſtantia præſertim comitatur. Cf. v. 142.

Crimine, procedat laxata compede Conſul:
Rupta Quirinales fumant ergaſtula cinctus.
Da ſaltem quemcumque virum. diſcrimina quædam
Sunt famulis ſplendorque ſuus; maculamque minorem
Conditionis habet, domino qui vixerit uno.
Si pelagi fluctus, Libyæ ſi diſcis arenas,
Eutropii numerabis heros. quot jura, quot ille
Mutavit tabulas, vel quanta vocabula vertit!
Nudatus quoties, medicum dum conſulit emtor,
Ne qua per occultum lateat jactura dolorem?
Omnes pœnituit pretii. venumque redibat,
Dum vendi potuit. poſtquam deforme cadaver
Manſit, & in rugas totus defluxit aniles;
Jam ſpecie doni certatim limine pellunt,
Et fœdum ignaris properant obtrudere munus.

Tot

29 des *al. pro* ſaltem, alium *Baſ. marg.* 31 uni *Heinſ.*
35 mutatus *Cuj.* 39 diffluxit *malit Heinſ.*
41 ignari *Baſ. marg.*

27 *Crimen ſervile* eſt ignominia, qua conſulatus afficitur, quod ſervus fit conſul. *Procedat* ad illum *proceſſum* pertinet, quem in numis etiam celebratum declarat Spanh. Diſſ. 12 p. 457 ſq. cujus mentio ſupra etiam facta 7, 8. *Cinctus Quirinalis*, quem *Gabinum* vocat 7, 3.

31 *Domino uno vivere*, ut *Pravo vivere naſo* Hor. Art. 36. *Vivere occipiti cæco* Perſ. 1, 61 & *Aperto vivere voto* Id. 2, 7.

33 Quoties ſervus alium dominum accipit, fit juris alterius, itaque *mutat jura*. Sed *tabulas* etiam emtionis, aut rationum *mutat*, h. e. mutandis occaſionem præbet. Denique *vertit vocabula* ſ. nomina herorum, cum eſſet Pompeii fit Tullii: quin ipſe quoque, ſi velit heros, aliud nomen accipit.

35 Ad hoc erat *cataſta*, machina, qua incluſi ad arbitrium emtoris præbere conſpectui & tactui membra omnia cogerentur. Hic diſcimus, medicum etiam adhibitum, qui valetudinem venalis exploraret. *Ne qua jactura* emtoris imprudente illo fieret, per *occultum* ipſi morbum mancipii.

39 *Defluxit in rugas* videri poteſt incongrue dictum: nam *contrahi* potius *in rugas* videntur ſenilia corpora. Sed cogitemus, tamen rugas eſſe a ſoluto illo vegeto cutis tenore, & tenſione, qua reſtituitur in æquabilem planitiem: fluxa, collapſa in rugas cutis frontis, non poteſt reſtitui.

41 Hic in mentem venit Terentii (Eun. 4, 41. 21) lectoribus ille Dorus Thaidi donatus a Phædria *vietus*, *vetus*, *veternoſus ſenex*, *colore ſtellionino*.

Tot translata jugis ſummiſit colla vetuſtum
Servitium, ſemperque novum, nec deſtitit umquam.
Sæpe tamen cœpit. cunabula prima cruentis
Dedita ſuppliciis. rapitur caſtrandus ab ipſo
Ubere. ſuſcipiunt, matris poſt viſcera, pœnæ.
Advolat Armenius certo mucrone reciſos
Edoctus mollire mares, damnoque nefandum
Aucturus pretium, fecundum corporis ignem
Sedibus exhaurit geminis, unoque ſub ictu
Eripit officiumque patris, nomenque mariti.
Ambiguus vitæ jacuit, penituſque ſupremum
In cerebrum ſecti traxerunt frigora nervi.
Laudemuſne manum, quæ vires abſtulit hoſti?
An potius fato cauſam tribuiſſe queramur?
Profuerat manſiſſe virum. felicior exſtat

 Oppro-

42 locis *Baſ. marg.* 45 debita *al.* *quod non damnaverim.* dedit *firmat Heinſ. ad Ovid. Met.* 49 inguen *Baſ. marg. & al.*

43 Non *deſtitit* h. e. deſiit in univerſum ſervus eſſe, *ſæpe tamen cœpit* nunc hujus eſſe domini, nunc alterius.

45 Quo adultiores ſint, eo majori cum periculo caſtrari, notum eſt. *Supplicia* & *Pœnas* hic dici, ut ſæpe, pro doloribus, ſine reſpectu ad meritum, apparet.

47 *Armenii* Perſarum vicini, apud quos magna Eunuchorum pretia, videntur hoc genus mangonii præter ceteros exercuiſſe, cum in orbe Romano, cujus pars a Trajani ætate non erat Armenia, illud legibus eſſet vetitum. Vid. VV. DD. ad Sueto. Domitia. c. 7. JCtos ad l. 3 §. 4 & ad l. 4. 5. 6 D. de Sicariis, & ad l. 1 c. quæ eſt Conſtantini M. de eunuchis.

48 Pretioſiores enim facti damno illo corporis ſui, quod ad infandam libidinem obſcenis hominibus viderentur aptiores. Hinc Ulpianus l. 27 §. 28 D. ad L. Aquiliam, *Si puerum quis caſtraverit, & pretioſiorem fecerit, Vivianus ſcribit, Ceſſare Aquiliam* etc. Quinctil. 5, 12. 17 *Mancipiorum negotiatores formæ puerorum virilitate exciſa negotiantur.*

49 Semnologiæ poëticæ ſpecimen admirabile.

53 De conſenſione partium propagationi generis dicatarum cum cerebro & medulla ſpinali, plena omnia, a Platonis inde Timæo extremo, ad noſtra tempora. *Frigidi* & *Maleficiati* junguntur in Decretalibus 4. 15. Sed eſt apud ipſum Virg. Ge. 3, 97 *Frigidus in Venerem ſenior.*

55 *Fato*, quod Eutropius in aulam venit, quod rebus gerendis admotus, quod Conſul factus eſt, *cauſam* tribuit ipſum corporis evirati dedecus. Non enim veniſſet in aulam, niſi fuiſſet caſtratus.

56 *Profuerat* reip. illum *virum manſiſſe:* ipſe ab hac injuria exſtitit h. e. factus eſt felicior.

Opprobrio. ſerviret adhuc, ſi fortior eſſet.
Inde per Aſſyriæ trahitur commercia ripæ.
Hinc fora venalis Galata ductore frequentat,
Permutatque domos varias. quis nomina poſſit
Tanta ſequi? miles tabulis Ptolemæus in illis
Notior. hic longo laſſatus pellicis uſu
Donat Arinthæo. neque enim jam dignus haberi,
Nec maturus emi. cum faſtiditus abiret,
Quam gemuit, quanto planxit divortia luctu!
„Hæc erat heu, Ptolemæe, fides? hoc profuit ætas
In gremio conſumta tuo, lectuſque jugalis,
Et ducti toties inter præſepia ſomni?
Libertas promiſſa perit, viduumne relinquis
Eutropium? tantaſque premunt oblivia noctes
Crudelis? generis proh ſors duriſſima noſtri!

Femina

61 tabulis *MSS. ap. Heinſ. it. Cuj. Fluctuatur hic & 156.* 63 Arantheo, Ariſthæo *&c. al.* Arinthæo *MSS. Barth. ex Ammia. Cod. Theod. &c.* 65 quæ genuit *vulg.* quam gemuit *MSS. Heinſ. it. Cuj.* 66 hæc erat, heu *al.*

61 *Tanta* hac ætate eſt tot, & bona etiam ætate ſic eſſe locutos, obſervatum ad 5, 106. *In illis* tot nominibus *Ptolemæus miles notior eſt ſtabuli* hujus, Eutropii nempe, cauſa. *Stabulum* vocat ea figura qua *Curio* Cæſarem dixit *ſtabulum Nicomedis*, apud Sueto. Cæſ. c. 49. *Notus ſtabuli* ut Hor. Car. 2, 2. 4 *Notus animi paterni.* Niſi tamen jungendum eſt *miles ſtabuli* i. ſtationis alicujus, curſui publico deſtinatæ, præfectus. Favere videtur, quod mox *præſepia* memorantur, & forte huc alluſum 20, 93. Sed neſcio, an alia ſit talis *militis ſtabuli* auctoritas. Quibus *tabulis* placet, emtionum & cenſus tabulas intelligunt. Add. infra v. 478 ſq.

64 *Nec maturus emi*, non amplius talis, quem quis pretio emtum vellet, quare donandus vel abjiciendus potius erat.

66 Loquitur ut uxor divortio pulſa e mariti conjugio. Tota hæc oratio ſummam ſæculi corruptionem indicat, cum non veritus eſt poëta aulicus verbis quidem honeſtis, ſed ſummam tamen turpitudinem ita aperte ſignare.

68 *Præſepia* quid ſibi hic velint, facilius intelligetur, ſi ponamus Ptolemæum fuiſſe *ſtabuli* ſ. *ſtationis* cuſtodem. Sed auctoritatem, ut modo dicebam, deſidero. Et poteſt illud *inter præſepia* forte humilitatem & nequitiam ipſius quoque Ptolemæi ſignificare, ut in illo Cic. in Piſo. c. 18 *Audis philoſophos Græcos in præſepibus, audis in ſtupris: audis in cibo & vino.* Beluinam puto vitam & humilis nequitiæ plenam ſic ſignari, ubi homines in ipſis lectis convivalibus, ut ad præſepia boves, obdormiſcunt, quod Germanos audivi ita exprimere, *wie die Schweine bey dem Troge liegen bleiben.*

Google

Femina cum ſenuit, retinet connubia partu,
Uxoriſque decus matris reverentia penſat.
Nos Lucina fugit, nec pignore nitimur ullo.
Cum forma dilapſus amor. defloruit oris
Gratia. qua miſeri ſcapulas tutabimur arte?
Qua placeam ratione ſenex?„ Sic fatus acutum
Aggreditur lenonis opus. nec ſegnis ad artem
Mens erat, officiique capax, omneſque pudoris
Hauſerat inſidias. cuſtodia nulla tuendo
Fida toro. nulli poterant excludere vectes.
Ille vel ærata Danaën in turre latentem
Eliceret. fletus domini fingebat amantis.
Indomitaſque mora, pretio lenibat avaras,
Laſcivaſque jocis. non blandior ullus euntis
Ancillæ tetigiſſe latus, leviterque reductis
Veſtibus occulto crimen mandare ſuſurro,
Nec furtis quæſiſſe locum, nec fraude reperta
Cautior eluſi fremitus vitare mariti.
Haud aliter juvenum flammis Ephyreia Lais
Et gemino dotata mari cum ſerta refundit

P 5 Canities,

74 nititur *al.* 77 *Poſt* acutum *incidi. vult Rubenius, ut ſumatur adverbii more.* avitum *Baſ. marg.* 82 ſub turre *MS. it. Vien.* e turre *MS,* 83 illiceret *vel* pelliceret *conj. Heinſ.* 91 et gem. *al. etiam Cuj.* de g. *it.* in g. *al.*

74 *Lucina,* Ilithyja, quæ partibus præeſt.

75 *Scapulas tutabimur* a ſervilibus plagis, quæ illis partibus ſolent imponi. Ter. Phor. 1, 2. 26 Geta queritur, *ſenibus fidelis dum ſum, ſcapulas perdidi.*

82 Cui non in mentem venit Hor. Car. 3, 15 *Incluſam Danaën turris ahenea* etc.

84 *Indomitas* mulieres, feroces, jugum amoris recuſantes ἀδμῆτας, *lenibat mora*, h. e. perſeverantia, conſtantia, molliebat.

85 Magiſter amandi jam a Barthio huc advocatus Artis 1, 605 *Inſere te turbæ leviterque admotus eunti, Velle latus digitis, & pede tange pedem. Reductas veſtes* de velo ſ. palliolo capitis tegumento intelligere res ipſa monet. *Fraude reperta*, cum data ſibi verba maritus ſentit.

90 *Ephyreja*, Corinthia, de qua ortum illud *Non cuivis homini contingit adire Corinthum. Geminum mare* ſinus hinc Corinthius, hinc Saronicus, inter quos Iſthmus cui Corinthus inædificata: ex utroque hoc ad navigantes juvenes dotant, donis cumulant Laida. *Canities refundit ſerta*, reſpuit, a quibus arguatur. Roſæ & lilia lividum pallorem vetularum magis horribilem reddunt. Placet fere magis *refutat*.

Canities, jam turba procax, noctiſque recedit
Ambitus, & raro pulſatur janua tactu,
Seque reformidat ſpeculo damnare ſenectus:
Stat tamen, atque alias ſuccingit lena miniſtras,
Dilectumque diu quamvis longæva lupanar
Circuit, & retinent mores, quod perdidit ætas.
Hinc honor Eutropio, cumque omnibus unica virtus
Eſſet in eunuchis, thalamos ſervare pudicos,
Solus adulteriis crevit. nec verbera tergo
Ceſſavére tamen, quoties decepta libido
Irati caluiſſet heri. fruſtraque rogantem,
Jactantemque ſuos tot jam per luſtra labores,
Dotalem genero nutritoremque puellæ
Tradidit. Eous rector Conſulque futurus
Pectebat dominæ crines, & ſæpe lavanti
Nudus in argento lympham geſtabat alumnæ.

Et

92 refutat *MSS.* refudit *Vien. Baſ.* 93 ductu *Cuj.* 94 damnante *vulg.* 96 diu *primæ editt.* ſemel *etiam Baſ. marg.* 99 *Pro* eſſet, hæc ſit *conj. Heinſ.* 102 negantem *MS.*

93 Sic Hor. Car. 1, 25 *Parcius junctas quatiunt feneſtras* etc.

94 *Speculo ſe damnat*, quæ cogitur credere ſpeculo, ſe deformem. Ponamus & nos Auſonianum epigramma 54 *Lais anus Veneri ſpeculum dico: dignum habeat ſe Aeterna aeternum forma miniſterium. At mihi nullus in hoc uſus, quia cernere talem, Qualis ſum, nolo; qualis eram, nequeo.*

99 Ipſum nomen inde derivant, ut ſit *εὐνοῦχος εὐνὴν ἔχων* lectum habens ſ. *ſervans thalamum*: cubicularios enim caſtratos habebat ab omni memoria Oriens: unde nec ſemper injuriæ & mutilati corporis notionem habet: quin derivant nonnulli *ἀπὸ τοῦ εὖ νοῦν ἔχειν*. Vid. quæ ad Heſych. *ἀοιδὸς* it. *Δοῖδος* [corruptum ex *ἀοιδὸς*] diſputant viri docti: quorum nemini in mentem veniſſe miror, communionem nominum *ἀοιδὸς* et *εὐνοῦχος* ſ. *σπάδων* forte inde eſſe, quod olim etiam, ut hodie, ob vocis ſubtilitatem canere docti ſunt, *cantoresque* adeo, *ἀοιδοὶ* fuere. Sed modo non eſt otium diligentius ea de re quærendi: valde obviam quidem non eſſe, video. Nam Terentianus ille *in muſicis* eruditus, Eunuchus non erat.

104 Herus ſuus Eutropium, quem amóliri cupiebat, in reliquis rebus dotalibus dat ſuo genero, tanquam nutritorem & educatorem filiæ ſuæ, quam ſic elocabat.

105 Solebat tum conſulum alter eſſe in Oriente, Conſtantinopoli, alter in Occidente, Romæ vel Mediolani. Sed poteſt tamen fieri, ut hic potius Præfectum Prætorio Orientis Rectorem poëta intellexerit. Vide dicenda ad 230 et 286.

107 Etiam Phædrus 4, 4. 22 *mundum muliebrem*, & *lavationem argenteam* conjunxit.

Et cum ſe rapido feſſam projecerat æſtu,
Patricius roſeis pavonum ventilat alis.
Jamque ævo laxata cutis, ſulciſque genarum
Corruerat paſſa facies rugoſior uva,
Flava minus preſſo finduntur vomere rura:
Nec vento ſic vela tremunt. Miſerabile turpes
Exedere caput tineæ. deſerta patebant
Intervalla comæ: qualis ſitientibus arvis
Arida jejunæ ſeges interlucet ariſtæ:
Vel qualis gelidis pluma labente pruinis
Arboris immoritur trunco brumalis hirundo.
Scilicet ut trabeis injuria creſceret olim,
Has in fronte notas, hoc dedecus addidit oris
Luxuriæ

109 pavonem *MSS. quod placet Heinſ.* 111 aruerat *conj. Pricæi* marcuerat *conj. Heinſ. & verbum illuſtrat.* 120 ori *conj. Heinſ. non bene.*

109 *Patricius* inter titulos eſt Eutropii, qui illi adimuntur l. 17 C. Theod. de Poenis, ubi etiam de hac dignitate Gothofredus. Breviter Sozom. 8, 7 Τηνάτω καὶ πατρὸς βασιλέως ἀξίᾳ ἐτιμήθη. Vid. infra 19, 2 coll. 50 it. 20, 68. De tota dignitate Jac. Gothofr. ad C. Theod. (L. 6 t. 6) de Conſulibus, Præfectis, Magiſtris militum & Patriciis, Paratitlo & Comm. ad l. 1. Aſpere de hac re Philoſt. H. E. 11, 4 Καὶ ἦν λοιπὸν πατὴρ ὁ Εὐνοῦχος βασιλέως, ὁ μηδὲ τὸν τυχόντα παῖδα φῦσαι δυνάμενος.

114 *Tineæ* variarum rerum peſtis, librorum præſertim, unde Horat. Epiſt. 1, 20. 12 minatur libro ſuo, *Tineas paſces taciturnus inertes.* Sed hic puto crinium morbus eſt, noſtri vocant *Haarmilben*, Belgæ *Hayrworm.* Eam certe vim habent, quam illæ *tineæ*, contra quas armat ſuos Cato de R. R. c. 98 *Veſtimenta ne tineæ tangant:* & de quibus Horat. Ser. 2, 3. 119 *Stragula veſtis, Blattarum ac tinearum epulæ.* Cum hac *tinea* capillos & *caput* adeo *exedente*, quin cognationem habeat vox Gallorum *Teigne*, non dubito. Sitne præter morbos ulceroſos, cum cute capillum vaſtantes, etiam vermiculus, ſalva cute infeſtus crinibus, quod de nominibus Belgarum pariter & noſtrorum ſit probabile, viderint medici. Quos conſului, videbantur mihi perplexe loqui. Cf. v. 136. 260.

116 *Interlucet*, credo, eſt lucem & proſpectum transmittit ob raritatem culmorum *ſeges arida* ante tempus, *ariſtæ* h. e. ſpicæ, *jejunæ*, vacuæ a granis, ac nimis tenues adeo.

117 Plin. 10, 24 ſ. 34 *Hirundines in vicina abeunt, apricos ſecutæ montium receſſus: inventæque jam ſunt ibi nudæ atque deplumes.* Res eadem, de qua poëta, cujus narratio veriſimilior, certe lucidior, cum cauſam adjiciat.

120 *In fronte notas* vocat illas depilatas a tineis capitis maculas, quaſi ſtigmata vellet indicare. *Luxuriam* tribuit *Fortunæ*, quæ inſolenter inſultare, videretur per hunc talem Conſulem imperio Ro. & humano generi. *Nuda oſſa* dicit calvariæ, licet cutis illis obtenta eſſet, ſed arida, dura, pallida, oſſibus ſimilis.

Luxuriæ Fortuna ſuæ; cum pallida nudis
Oſſibus horrorem dominis præberet imago,
Decolor & macies occurſu læderet omnes,
Aut pueris latura metus, aut tædia menſis,
Aut crimen famulis, aut procedentibus omen,
Et nihil exhauſto caperent in ſtipite lucri.
Sternere quippe toros, vel cædere ligna culinæ,
Membra negant. aurum, veſtes, arcana tueri
Mens infida vetat. quis enim committere vellet
Lenoni thalamum? tandem ceu funus acerbum,
Infauſtamque ſuis truſere penatibus umbram.
Contemtu jam liber erat. ſic paſtor obeſum
Lacte canem ferroque ligat, paſcitque revinctum,
Dum validus ſervare gregem, vigilique rapaces
Latratu terrere lupos. cum tardior idem
Jam ſcabie laceras dejecit ſordidus aures,

Solvit,

126 ceſpite *MSS. & Caſ. it. Vic.* e ſtipite *conj. Heinſ.* 129 invita *Baſ. marg.* 131 miſere *al.* 136 demiſit ſordibus *vulg.*

125 *Crimen famulis:* hisne qui intromiſiſſent tam male ominatum monſtrum potius quam hoſpitem? an his, qui non ſubmoviſſent? *Procedentibus* domo ſua in publicum jam hoc ipſum *omen* ſiniſtrum erat, occurſus Eunuchi. Lucia. Eun. c. 6 *Δυσοιώνιστόν τι καὶ δυσάντητον θέαμα; εἴ τις ἕωθεν ἐξιὼν ἐκ τῆς οἰκίας, ἴδοι τοιοῦτόν τινα.* Et Pſeudolog. 17 *Εἴ τις εὐνοῦχον ἴδοι εὐθὺς ἐξιὼν τῆς οἰκίας ἐπὶ πόδα ἀναστρέφει καὶ ἀναλέγχεται* etc. Adeo inauſpicatum ſpectaculum, cui nolis occurrere, judicant Eunuchum, in primis mane domo prodeuntibus, ut ad illius conſpectum ſtatim retro eant.

131 *Umbram* hominis non verum hominem, ut Philo Eunuchum *ἀνθρώπειον παράκομμα νομίσματος* dixiſſe perhibetur a Caſaubono ad Athen. 1, 9 p. 18, 43, ita ſimilem homini, ut adulterinus numus eſt vero. (Locum non invenio: ſed in Lib. de ſacrificantibus T. 2 p. 261, 19 ed. Mang. *οἱ τὸ φύσεως νόμισμα παρακόπτοντες, εἰς ἀκολάστων γυναικῶν πάθος καὶ μορφὰς ἀποβιάζοντες.* qui forte locus magni viri memoriæ obverſatus eſt.) Sed nec damnaverim Barthianam opinionem, qui *umbram* velut mortui hominis intelligit, ut in illo Juvenal. 1, 10 *Quas torqueat umbras Aeacus:* qualis fuit illud *idolon* Plinianum, (ep. 7, 27) quod Athenodorus compoſuit.

136 Cum reſpectu ad tineas v. 114. Nam ſunt etiam tineæ canum auribus infeſtæ. Præcipit Nemeſianus Cyneg. 209 *Auribus & tineas candenti pellere cultro.*

Solvit, & exuto lucratur vincula collo.
Eſt ubi deſpectus nimius juvat. undique pulſo
Per cunctas licuit fraudes impune vagari,
Et fatis aperire viam. proh quiſquis Olympi
Summa tenes, tantone libet mortalia riſu
Vertere? qui ſervi non eſt admiſſus in uſum,
Suſcipitur regnis, &, quem privata miniſtrum
Dedignata domus, moderantem ſuſtinet aula.
Ut primum vetulam traxere Palatia vulpem,
Quis non ingemuit? quis non irrepere ſacris
Obſequiis doluit toties venale cadaver?
Ipſi quin etiam tali conſorte fremebant
Regales famuli, quibus eſt illuſtrior ordo
Servitii, ſociumque ſibi ſprevere ſuperbi.
Cernite, quem Latiis poſcant annectere faſtis:
Cujus & eunuchos puduit. ſed vilior ante
Obſcurae latuit pars ignotiſſima turbæ,
Donec AbundantI furiis, qui rebus Eois

Exitium,

142 volvere *MS.* 145 texere *vulg.* 150 ſervitiis *MS.* *h. e. ſervis.* diu *vulg.*

138 Non tantum hos *juvat deſpectus nimius*, qui ut Liberator ille Romæ Brutus contemtu deliteſcunt, Liv. 1, 56: ſed etiam quos ob contemtum nemo tanti putat obſervare, qui in tenebris illis ſuis impune graſſantur.

142 Frequens hoc convicium providentiæ faciunt non comicæ modo perſonæ, ut Plaut. Rud. 3, 1.1 & Merc. 2, 1.1 *Miris modis DI ludos faciunt hominibus.* Et Capt. Prol. 22 *DI nos quaſi pilas homines habent:* ſed Philoſophi etiam *παίγνια* & *ἀθύρματα* Deorum vocant homines, Vid. Taubm. ad Plauti locum modo laudatum. cf. v. 25.

145 *Traxere*, cum effectu, ut haberent: ſic *traxit* nidor canem in culinam.

151 Quæri poteſt, quinam ſint, qui *poſcant*? Utrum imperſonaliter, ut loquuntur Grammatici, poſitum, quaſi diceret, Poſcant poſcentes, ſint qui poſcant? an intelligi debent DI, vel Fata? Durior ellipſis, ſed pene neceſſaria. *Faſtis Latiis annectere* eſt Conſulem facere.

152 *Cujus* conſervi & alios non minus *Eunuchos puduit*, qui ægre ferrent, ſe eodem nomine cenſeri, ejusdem ordinis eſſe.

154 Videamus, an lucem inferre loco obſcuro queamus. Zoſim. 5, 10. 6 Abundantium ſub Theodoſio Prætorem (*ϛρατηγὸν*) atque Conſulem (A. C. 393) fuiſſe narrat: dejectum autem honore & opibus ab Eutropio, qui ab eo tempore ſine æmulo Conſtantinopolin

Exitium, primoque ſibi produxit, ab imis
Evectus thalamis ſummos invaſit honores.
Quam bene diſpoſitum terris, ut dignus iniqui
Fructus conſilii primis auctoribus inſtet.
Sic multos fluvio, vates, arente per annos,
Hoſpite qui cæſo monuit placare Tonantem,
Inventas primus Buſiridis imbuit aras,
Et cecidit ſævi, quod dixerat, hoſtia ſacri:
Sic opifex tauri, tormentorumque repertor,
Qui funeſta nova fabricaverat æra dolori,
Primus inexpertum Siculo cogente tyranno
Senſit opus, docuitque ſuum mugire juvencum.
Nullius Eutropius, quam qui ſe protulit, ante
Direptas poſſedit opes, nullumque priorem
Perculit exſilio, ſolumque hoc rite peregit,
Auctorem damnare ſuum. Poſtquam obſitus ævo
Semivir excelſam rerum ſublatus in arcem,

Quod

155 primumque *vulg.* 156 ejectus ſtabulo *MS.* ſtabulis *MSS.* 161 primum *vulg.* 162 qui dix. *vulg.* quo *Baſ.* quod *etiam Cuj.* 167 ſibi profuit *Delrius.* ſibi *Cuj.* prætulit *MS.* 170 fautorem *ne quis legere velit, monet Heinſ.*

polin & Arcadium poſſederit. Jam vero Claudianus, quod neſcio an aliunde conſtet, narrat *Abundantii furiis* hoc eſt, furioſo conſilio, *evectum* Eutropium *ab imis*, & humilis fortunæ *thalamis* vel cubiculo; (niſi tamen *ſtabulis* legendum, coll. v. 61) *invaſiſſe ſummos honores.* Abundantius hic igitur *produxit* Eutropium, in *exitium* Orientali imperio, & *primo* in exitium *ſibi* ipſi.

158 *Primis* h. e. ante omnes, vel primum *auctoribus inſtat*, & illos urget *fructus conſilii* mali. Trita omnium ore ſententia Heſiodi Ἡ δὲ κακὴ βυλὴ τῷ βυλεύσαντι κακίστη.

159 Fabula eſt apud Apollodorum Bibl. 2, 4. 11 Ἐννέα ἔτη ἀφορία τὴν Ἄιγυπτον κατέλαβε. Θράσιος δὲ ἐλθὼν ἐκ Κύπρυ, μάντις τὴν ἐπιστήμην, ἔφη τὴν ἀφορίαν παύσασθαι, ἐὰν ξένον ἄνδρα τῷ Διὶ σφάξωσι κατ' ἔτος. Βύσιρις δὲ ἐκεῖνον πρῶτον σφάξας τὸν μάντιν τὺς κατιόντας ξένυς ἔσφαζε. Noſter ἀφορίαν ſ. ſterilitatem deſcribit *fluvio arente*, cum a ſuperfuſione Nili ſit omnis Aegypti fecunditas. *Inventas aras imbuit* h. e. a ſe excogitatas. De tauro Phalaridis nimis notum. Utramque hiſtoriam ſuaviſſime narrat Ovid. Art. 1, 647 ſqq.

167 *Protulit* idem eſt, quod v. 155 dixit *produxit*. Qui ſic *proferuntur* aut *producuntur*, ii *procedunt*.

Quod nec vota pati, nec fingere ſomnia poſſent,
Vidit ſub pedibus leges, ſubjectaque colla
Nobilium, tantumque ſibi permittere fata:
Qui nihil optaſſet plus libertate mereri,
Jam jam diſſimulat dominos, alteque tumeſcunt
Serviles animi. procerum ſqualore repletus
Carcer, & exſulibus Meroë campique gemiſcunt
Aethiopum. Pœnis hominum plaga perſonat ardens.
Marmaricus claris violatur cædibus Ammon.
Aſperius nihil eſt humili, cum ſurgit in altum:
Cuncta ferit, dum cuncta timet: deſævit in omnes,
Ut ſe poſſe putent. nec bellua tetrior ulla
Quam ſervi rabies in libera terga furentis.
Agnoſcit gemitus, & pœnæ parcere neſcit
Quam ſubiit, dominique memor, quem verberat, odit.
Adde, quod eunuchus nulla pietate movetur,
Nec generi natiſve cavet. clementia cunctis
In ſimiles, animoſque ligant conſortia damni.
Iſte nec eunuchis placidus: ſed pejus in aurum
Aeſtuat. hoc uno fruitur ſuccisa libido.
Quid nervos ſecuiſſe juvat? vis nulla cruentam
Caſtrat avaritiam. parvis exercita furtis

Quæ

172 ſatis *Baſ. marg.* poſſunt *vulg.* 184 colla *vulg.* terga *MSS.* & *Baſ. marg.* 190 ille *al.* 193 quæ parvis excita *MS.* curis *al.*

172 *Vota* hoc *pati* non poſſunt: res nimis magna eſt, quam adeo non petat aliquis voto, ut ne *pati* quidem ſe poſſe arbitretur, depreceturque adeo.

175 Hic manifeſtum eſt *mereri* eſſe conſequi ſimpliciter, ſine reſpectu ad pretium, vel operas, vel qualecunque ἀντάλλαγμα.

178 Nominat loca Africæ ultra Aegyptum ipſo calore & arenis atque ſolitudine horribilia. In his eſt etiam Oaſis, de qua nobilis locus eſt Zoſimi 5, 9, non procul ab Hammonis oraculo.

190 *Iſte* ad odium refertur, ſumtum ex judiciorum ſubſelliis, ubi patronus ſuum clientem pronomine *hic*, adverſarium autem, in adverſis ſubſelliis ſedentem, altero *iſte* deſignare ſolet. Plerumque ita Cicero.

191 Alia *libido*, quæ proprie ita vocatur, *ſucciſa*, & abſciſſa eſt cum ipſis genitalibus: in illius locum venit cupiditas habendi.

Quæ vaſtare penum, neglectaque ſueverat arcæ
Clauſtra remoliri, nunc uberiore rapina
Peccat in orbe manus. quidquid ſe Tigris ab Aemo
Dividit, hoc certa proponit merce locandum
Inſtitor imperii, caupo famoſus honorum.
Hic Aſiam villa pactus regit. ille redemit
Conjugis ornatu Syriam. dolet ille paterna
Bithynos mutaſſe domo. ſuffixa patenti
Veſtibulo pretiis diſtinguit regula gentes.
Tot Galatæ, tot Pontus eat, tot Lydia nummis.
Si Lyciam tenuiſſe velis, tot millia ponas:
Si Phrygas, adde parum. propriæ ſolatia ſorti
Communes vult eſſe notas, & venditus ipſe
Vendere cuncta cupit. certantum ſæpe duorum
Diverſum ſuſpendit onus: cum pondere judex
Vergit, & in geminas nutat provincia lances.

Non

194 aulæ *Cuj.* 195 non -- Peccet in o. manus? *Baſ.* liberiore *MS.*
201 potenti *Baſ. marg.* 202 cedula *MS. gloſſa.* 203 eant *conj. Heinſ.*
204 pendas *MS.* 205 adde, parum eſt: *MS.* fortis *vulg.*

194 *Vaſtare penum* aſteiſmo quodam, i. e. urbane dicitur, ut Hor. Epiſt. 1, 15. 3 *Pernicies & tempeſtas, baratbrumque macelli.*

196 Orientalis imperii terminos ſignat, hinc Hæmum Thraciæ montem, illinc Tigrim, ultra Euphraten.

202 *Regula* eſt tabella oblonga, anguſta, quales ſunt fabrorum regulæ, qua proſcripta pendent nomina rerum venalium. Graphice itaque pingit velut cauponis vel pigmentarii tabernam, atrium Eutropii, in quo penderet, quam *Taxam* dixeris Officiorum & Dignitatum non ſacri Palatii modo, ſed totius Imperii.

293 *Eat*, plenius *venum eat*, *veneat.* Nondum obſervavi hanc loquendi formulam cui plane geminam habet conſuetudo Germanorum, qui dicunt, rem tanti vel tanti in auctione *abiiſſe*, *ſie iſt ſo oder ſo theuer, binngegangen.*

205 Ut vulgo aiunt *Solamen miſeris ſocios babuiſſe malorum*: ita Eutropius minui putabat turpitudinem ſuam (hæc enim *nota* eſt) quod toties venum iſſet, ſi venale eſſet totum imperium. Quod *communes notas* dicit, ex antitheto acumen quærit, quod ad Oxymoron accedit: *nota* enim, ſi *communis* ſit, nota eſſe deſinit.

208 *Suſpendit*, velut in bilance *diverſum onus*, in oppoſitis lancibus. Phantaſia admodum lucida & vivida, quam, quia ſimul motum habet, vix ac ne vix quidem pictor aſſequatur.

Non pudet heu, Superi, populos venire ſub haſta?
Vendentis certe pudeat: quid jure ſepultum
Mancipium tot regna tenet, tot diſtrahit urbes?
Pollentem ſolio Crœſum victoria Cyri
Fregit, ut Eunucho fluerent Pactolus & Hermus?
Attalus heredem voluit te Roma relinqui,
Reſtitit Antiochus præſcripto margine Tauri,
Indomitos curru Servilius egit Iſauros,
Et Pharos Auguſto jacuit, vel Creta Metello,
Ne non Eutropio quæſtus numeroſior eſſet?
In mercem veniunt Cilices, Judæa, Sophene,
Romanuſque labor, Pompejanique triumphi.
  Quo ſtruis hos auri cumulos? quæ pignora tantis
Succedent opibus? nubas ducaſve licebit:
Num-

210 num *Heinſ. ed. pri* veniſſe *vulg.* haſtam *al.*
211 quod *al.* quio *al.*

210 *Pudorem* Dis & Fortunæ tribuunt, melius forte ſentientes quam loquentes (ut in *Invidia* peculiari me ſcriptione memini declarare) antiqui. Ponamus Lucani quædam. primum illud 2, 568 *Teque nihil, Fortuna, pudet?* tum 5, 59 *Fortunæ, Ptolemæe, pudor, crimenque Deorum.* Et 8, 597 *Pro Superûm pudor!* Et 605 *Nunquam ſuperûm caritura pudore Fabula.* Sic noſter 19, 47 apoſtrophe ad Eutropium, *Vive pudor fatis.* Si figuram auferamus & ἀνθρωποπάθειαν, hoc relinquetur, hic eventus dabit occaſionem hominibus dubitandi de providentia deorum. Inſpiciat mihi aliquis principium libri in Rufinum prioris.

211 *Jure ſepultum Mancipium*, qui non magis numerari in hominibus dedebat, quam *cadaver*, ut illum vocat v. 38 & 147.

214 De Pactolo & Hermo dictum ad 3, 104. Hi *fluunt* illis, ad quos perveniunt divitiæ ex arenis eorum erutæ vel elutæ. Non ſatis commode hic Cyri de Crœſo victoriam commemorat. Debebat titulum indicare, quo ad Romanos pervenit Lydia: ſed hoc nempe ipſe vidit & cortexit poëta. Noluit perdere ſplendida Cyri & Crœſi nomina. Et ſæpe obſervamus intemperantes noſtri Exergaſias.

215 Enumerat a quibus, & quibus titulis provinciæ, quibus tum conſtabat imperium Orientale, in ditionem Romanorum pervenerint.

216 *Reſtitit* hic non habet illam notionem conſtantiæ impetum hoſtilem excipiendi; ſed idem eſt quod conſtitit vel ſubſtitit intra præſcriptos ſibi fines. Hic enim eſt *margo*, ut in vaſe.

217 *Iſauricus* ab hac victoria dictus Servilius. *Pharos* pro tota Aegypto ſolenni poëtarum uſu: *Metellus Creticus* nomine victoriæ dictus.

220 *In mercem veniunt*, inſtar alterius mercis ſunt venales. *Sophene* Armeniæ pars inter Taurum & Antitaurum ad Euphraten.

Numquam mater eris, numquam pater. hoc tibi ferrum,
Hoc natur a negat: te grandibus India gemmis,
Te foliis Arabes ditent, te vellere Seres:
Nullus inops adeo, nullum ſic urget egeſtas,
Vt velit Eutropii fortunam & membra paciſci.
Jamque oblita ſui, nec ſobria divitiis mens,
In miſeras leges, hominumque negotia ludit.
Judicat eunuchus. quid jam de Conſule miror?
Prodigium quodcumque gerit. quæ pagina lites

Femi-

226 ſpoliis *Baſ. marg.* 227 *pro* urget, cogit *vel* coget *MSS.* 231 miver *conj. Heinſ.* 232 prod. eſt *vulg.*

226 *Folia* Malabathri hodie, ut videtur quibusdam, incognita (nam quæ hodie in officinis folia Ind. ſ. Malobathri vocantur, ab illis diverſa ſunt) in pretio antiquis fuere propter *foliatum* unguentum, quod inde parabatur, de quo ſunt docta ad h. l. Barthii collectanea. Illud *folium* per excellentiam ita dictum, non nardum aut ſpicam nardi eſſe, ut ipſe putarit Plinius, ſed malabathrum, pugnat Salmaſ. in Solin. p. 749 ſq. Copioſe idem de illo & hodierna ejus apud Arabes appellatione diſputat Homon. hyles iatr. c. 87. *Vellera* de Serico etiam Virg. Ge. 2, 121 ſed ut appareat, illum xylinon intelligere ſ. goſſypium, arboream quam nos lanam vocamus.

228 Ut velit ſimul cum fortuna & divitiis Eutropii ſuſcipere etiam *membra* h. e. conditionem mutilati corporis. Hyperbole, cum non dubium ſit multos eſſe, qui tale pactum, ſi præſtari poſſet, inituri ſint.

230 Tmeſin puto, pro *illudit legibus & negotiis.* Maius, h. e. magis inauditum, abſurdiusque adeo videtur Poetæ quod *judicat eunuchus:* non tanquam Præfectus Prætorio, cujus rei nulla ſupereſt mentio, ſed tanquam ſummus cubiculorum Præfectus, jura etiam dictare auſus eſt. Zoſi. 5, 9. 4 Καὶ *ὁ μὲν βασιλεὺς προὐκάθητο δικαστής. Εὐτρόπιος δὲ παρεστὼς, ἐπειδὴ καὶ τὴν ἡγεμονίαν πάντων τῶν βασιλικῶν εἶχε κοιτώνων, τῆς πάσης ψῆφου κύριος ἦν.* Quin ipſe, ut eſt 5, 12. 2 *κυριεύων Ἀρκαδίου ὥσπερ βοσκήματος.* Ergo de dictatis ſubjectisque Arcadio privatim ſententiis potius hoc accipiendum. Et tamen ita loquitur Claudianus, cum *paginam* appellat, de qua ſtatim; dum *forum* commemorat, ut mirum non ſit, in eam veniſſe ſententiam Jac. Gothofredum, ut quæ de Eutropio qui ſub Theodoſio M. Præfectus Prætorii fuerat, ſunt in Codice Theod. ea ad hunc Eunuchum referret in Proſopographia, quod bene ut multa animadvertit emendauitque Ritterus V. C. Conſ. dicta ad 105 & infra 286.

232 Non ſcriptum omne eſt *pagina*, puto: ſed illa quæ *pagina honorum* vocatur a Juvenale 10, 58 quam ita declarat V. Schol. *Aenea pagina, quæ ante imaginem eorum* (nobilium) *ſtans, omnes eorum gradus honorum inſcriptos continet, quam nunc dicunt* tabulam patronatus. Sed quod *lites femineas* ponit pro litibus a femina (eunucho) deciſis, h. e. pro judicis munere a femina geſto, illud, fateor, duriuſculum eſt. *Lites* enim profecto *feminea* potius ſunt contentiones

Femineas meminit? quibus umquam ſæcula terris
Eunuchi videre forum? ſed ne qua vacaret
Pars ignominia, neu quid reſtaret inauſum,
Arma etiam violare parat, portentaque monſtris
Aggerat, & ſecum petulans amentia certat.
Erubuit Mavors, averſaque riſit Enyo,
Dedecus Eoum: quoties intenta ſagittis
Et pharetra fulgens anus exercetur Amazon:
Arbiter aut quoties belli, paciſque recurrit,
Alloquiturque Getas: Gaudet, cum viderit, hoſtis,
Et ſentit jam deeſſe viros. Incendia fumant.
Muris nulla fides. ſqualent populatibus agri,
Et medio ſpes ſola mari. trans Phaſin aguntur
Cappadocum matres, ſtabuliſque abducta paternis
Caucaſias captiva bibunt armenta pruinas,
Et Scythicis mutant Argei pabula ſilvis.
Extra Cimmerias Taurorum clauſtra paludes

233 ſic actas mem. *Baſ. marg.* 235 ignominiæ *MSS.* 237 aggregat *vulg.* aggerat *etiam Baſ. marg.* cernit *ap. Heinſ. ad Aen.* 12, 709. 238 adverſaque *vulg.* 245 in med. ſp. nulla *Cuj.* 248 Argeia *conj. Heinſ.*

tiones & rixæ muliebres. Ceterum res ipſa poſtulat ſententiam quam poſuimus. *Lites* hic in mentem venire poëtæ potuerunt ob illos *Decemviros Stilitibus judicandis* &c.

236 *Arma violare* ſ. polluere impuro contactu, ſummam ſibi bellicæ rei arrogare, quo conſilio adiutorem ſe in Rufino perdendo Stilichoni præbuit, Abundantium dejecit, Stilichonem ipſum excludere a rebus Orientis ſtuduit, quæ res horribilium turbarum occaſionem dedit, quas enarrat Zoſimus.

241 Verbo *recurrit* explicatur illud arbitri officium, huc illuc euntis inter belligerantes.

243 *Sentit hoſtis jam deeſſe viros imperio*, cum imperium mandetur Eunucho. Vix eſt, ut qui iſtam in Eutropium invectivam legunt, non cogitent de Narſete, qui exemplo docuit, poſſe Eunuchum eundem virum fortem eſſe.

245 *Spes ſola* evadendi hoſtes eſt mare, ut tutum ſe ille tantum putet, inter quem & hoſtem barbarum mare intercedit *Phaſis* Colchildis fluvius ad ſeptentrionem Cappadociæ. *Argei* ſunt Græci, ſed neſcio, utrum peculiariter Argivi, Argo ſua antiqua expulſi; an laxiore intellectu etiam Græce loquentes Aſiatici. Heinſiana conjectura facit *Argeia pabula* quæ mutent greges & armenta mitiori plagæ adſueta *ſilvis Scythicis* aſperiore ſub cœlo.

249 *Cimmerias paludes, Taurorum clauſtra*, intelligit illas Mæotidis propagines, quæ Tauricam, i. e. habitatam a Tauris populis, Cherſonneſum ambiunt, ipſum Boſporum Cimmerium præſertim.

Flos Syriæ ſervit: ſpoliis nec ſufficit atrox
Barbarus. in cædem vertunt faſtidia prædæ.
  Ille tamen (quid enim ſervum, mollemque pudebit?
Aut quid in hoc poterit vultu flagrare ruboris?)
Pro victore redit. peditum vexilla ſequuntur,
Et turmæ ſimiles Eunuchorumque manipli,
Helleſpontiacis legio digniſſima ſignis.
Obvius ire cliens, defenſoremque reverſum
Complecti. placet ipſe ſibi, laxaſque laborat
Diſtendiſſe genas, fictumque inflatus anhelat,
Pulvere reſperſus tineas, & ſolibus ora
Pallidior, verbiſque ſonat plorabile quiddam
Ultra nequitiam fractis, & prœlia narrat,

Perque

250 Aſſyriis *MSS. Baſ. marg.* fervet ſpoliis *vulg.* ſævit *Cuj.* 251 vertit *vulg.* 253 ſuperare *vulg.* pudoris *al.* 254 *Pro* peditum, tunc cum *Ald.* & *MSS.* unum *MSS. Hinc Heinſ. conj.* truncum. 260 tunicas *Baſ. marg.* 262 fictis *MS. it. Vic.*

250 Tantum captivorum & prædæ corripiunt, ut faſtidiant denique, & perdant corpora, quæ abducere piget

252 *Molles*, impudici, iidem etiam aliis in rebus impudentes. In vultu Eutropii ab anili velut frigore exſangui & cadaveroſo flagrare rubor ille igneus pudoris non poterat.

254 *Pro victore*, tanquam viciſſet, ſimulationis genus antiquum, quod in Domitiano notat Plinius Pan. 11 ſub quo imperii *pulſi fugatique non aliud majus habebatur indicium, quam quod* Romæ ficto & ementito triumpho *triumpharetur.* Quod *peditum vexilla* dicuntur, recentioris ſub imperatoribus inſtituti eſt: libera rep. vexilla ſunt equitum: *turmæ* ſemper equitum, ut peditum *cohortes. Eunuchorum manipulos* cum dicit non truncatos corpore, ſed effeminatos & ignavos intelligit: eodem pertinent *Helleſpontiaca* (h. e. Priapeja) *ſigna*, quibus digniſſimam ait Legionem Eutropii, dignam, cui non tantum oſtenderetur *digitus impudicus*, *infamis*, *medius*, de quo Ramireſ. ad Martial. 1, 93 & viri docti ad Sueto. Cal. 56: ſed eadem etiam figura manus in ipſis ſignis militaribus pro alia manu, manipuli ſigno, ponatur. Eſt hic locus acerbiſſimæ turpitudinis: ſed nobis non licet eſſe tam diſertis quam Ramireſio.

258 *Laxas genas* dicit rugoſas, pendentesque, in quibus nihil duriuſculi, elaſtici, reſtituentis ſe a compreſſione in globoſitatem. Eutropius glorioſulus vellet inflare genas, ſed illæ tenorem non ſervant, collabuntur in rugas.

260 *Tineis* caput infeſtantibus (v. 114) admiſcetur, & eas auget pulvis. A ſolibus & æſtu, cutis non fit, ut in ſanis rubicundior, ſed *pallidior*, flava magis. Illud *plorabile*, illa verba *fracta* & ipſa Eunuchum deſignant: quod addit *ultra nequitiam*, indicat, non jam a ſola mollitie & conſuetudine blandiendi, ſed etiam a ſenectute, a morbo, a metu vocem extenuatam eſſe & tremulam.

Perque ſuam tremula teſtatur voce ſororem,
Defeciſſe vagas ad publica commoda vires:
Cedere livori, nec ſuſtentare procellas
Invidiæ, mergique fretis ſpumantibus orat.
Exoretque utinam. Dum talia fatur, ineptas
Detergit lacrimas, atque inter ſingula dicta
Flebile ſuſpirat. qualis venit arida ſocrus
Longinquam viſura nurum: vix laſſa reſedit,
Et jam vina petit. Quid te, turpiſſima, bellis
Inſeris, aut ſævi pertentas Pallada campi?
Tu potes alterius ſtudiis hærere Minervæ;
Tu telas, non tela, pati; tu ſtamina neſſe;
Tu ſegnes operum ſollers urgere puellas,
Et niveam dominæ penſis involvere lanam.

266 ſpirantibus *ex vet. MS. legi vult Heinſ. ad Aen. 10, 291.* 271 turpiſſime *al. V. N.* 272 ſævis campis *vulg.* ſævi campi *etiam Baſ. marg.* mediis prælia *Baſ. marg.* 274 noſſe *vulg.* 276 et vinctam *MSS. it. Cuj.* victam *it.* junctam *al.* atque unctam *vel* & tinctam *conj. Heinſ. Cf. 20, 382.*

263 Mulier erat quam ſororem ſuam eſſe ferebat, cum qua etiam obſcene eum volutari putabatur, de qua noſter etiam 19, 41 & 20, 88.

264 *Vagae vires* quid ſibi velint, fateor me non ſatis intelligere. Amabo, ſi quis me νῦν τὸν ἕτερον πόδα ἐν τῇ σορῷ ἔχοντα, doceat. In varietate lectionis nihil eſt præſidii. Quid? ſi *vagæ ad publica commoda* dicantur *vires*, quæ ſe facile impendunt & quaſi diſpergunt ubicunque, ad quæcunque negotia opus eſt: quid? ſi *defeciſſe* dicantur *ad publica commoda*, ut nihil in poſterum illa queant juvare. Poſterius malim, & fere poſtulant ea, quæ ſequuntur: ſed manet dubium, cur *vagæ* dicantur.

266 *Mergi fretis orat:* devovet caput ſuum: in metu naufragii ſolus vult mergi, ſi ſervari navis reip. poſſit. Videtur Barthio alluſiſſe poëta ad morem Romanum, monſtroſos partus, ut androgynos (quale animal pæne erat Eutropius) in mare abiiciendi.

267 Malignum epiphonema: Utinam fiat quod orat, utinam committatur devotio.

271 Modo cum bibula anu comparaverat, nunc alloquitur ut vetulam importunam. Sic Atys Catullianus, a quo momento *relicta ſibi ſenſit membra ſine viro -- Niveis* citata *manibus cepit leve typanum* & toto deinceps carmine loquitur ut femina. Alia dedit ad h. l. Heinſius. *Pallas*, in primis quatenus hoc nomen habet, bellica eſt dea. *Altera Minerva* eſt lanifica.

274 Alliteratio in *telas non tela*, hic minime reprehendenda, quia facit ad augendum contemtum ex illuſione.

276 *Penſis involvere*, eſt dividere & convolvere lanas in penſa, ut
ſiant

Vel ſi ſacra placent, habeas pro Marte Cybellen.
Rauca Celænæos ad tympana diſce furores.
Cymbala ferre licet, pectusque illidere pinu,
Inguinis & reliquum Phrygiis abſcindere cultris.
Arma relinque viris. geminam quid dividis aulam,
Conariſque pios odiis committere fratres?

Te

277 ſi tela *MS.* 279 allidere *MS.* 280 abſcidere *MSS.* *Et eſt freqnens in bonis libris.*

ſtant penſa, ſua ſingulis nentibus ſ. quaſillariis tribuenda.

277 Si omnino vis Deæ alicujus ſacra celebrare, *Cybelen*, *Cybellen*, ſ. *Cybeben*, Matrem Deûm Phrygiam, cum aliis Gallis ſemiviris, abſciſſis, illius ſacerdotibus, ſequere. *Celænæi furores* ſunt Phrygii, cujus caput quondam fuere Celænæ. Gallorum illorum ſunt *Cymbala*, geſtant in ceremoniis truncos pineos, quibus ſe tundunt & percutiunt: in quam arborem Atys ille, ſive Attin, Cybeles amaſius, mutatus diceretur. Ovid. Met. 10, 104. Hinc ille apud Stat. Theb. 10, 172 *Phryx quatit ſacras in pectora pinus.* Affines huic furori Iſiaci: ſed non ſine fraude & fuco. Hinc Commodus apud Lampridium c. 9 Illos *pineis* (ſtrobilis pini, ut vult Caſaubonus) *uſque ad perniciem pectus tundere cogebat.* Hinc dicti ſunt *Dendrophori*, quaſi *tu arborigerulos* dicas, de quibus Reineſ. ad Inſcr. 1, 40 p. 75. Ceterum hæc de Cybele & Attine vel Atye & Gallis recentior fabula eſt, & a Gallogræcis demum orta, ut videtur non ſine cauſa Iſ. Voſſio ad Catullum p. 163. Convenit ſane illa narratio, quae de Dea Syria inter Luciani libellos habetur. Convenit barbaries ſumma illius gentis, quæ poſt cladem Delphicam in ſuperſtitionem exceſſiſſe putari poteſt: convenit quod ἄφρον φῦλον vocatur a Callimacho in Delum 184, quod comparant cum elogio Apoſtoli ὦ ἀνόητοι Γαλάται, 3, 1. Quid? quod hic de tenaci retentione circumciſionis ſermo eſt, quam ita exprobrat illis Paulus 5, 12 ut non ſine acrimonia dicat, ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς, quod proprium eſt in Gallis illis abſciſſis verbum, in quo etiam Mediæ vocis ratio apparet, non negligenda ſine magna ratione. Hæc jam ſatis diſputata a Chryſoſtomi, Hieronymi, Grotii ætate, qui in eadem ſententia fuere: ſed neſcio an ſenſerit quisquam, quam hæc oratio in Galatas præter ceteros conveniat. Etiam Vulgatus interpres, ut hodie eſt, *abſcindendi* verbo utitur, quod in hac re proprium eſſe, ut Græcis ἀποκόπτειν, & Hieronymus oſtendit, & hic ipſe Claudiani locus docet. Cf. ad 20, 97 & 261.

280 *Phrygiis cultris*, quibus uti ſolent illi Phryges Galli. Hi poſſunt eſſe de *teſta Samia*, qua ſola ad hanc rem uſos eſſe, tradunt. Vid. omnino Ramireſius ad Martial. 3, 81. 3.

281 *Geminam aulam* Conſtantinopolitanam & Romanam, vel Mediolanenſem adeo. Hunc certe obtentum, hanc materiem turbarum plerumque fuiſſe, quas excitarunt Rufinus, Eutropius, Stilicho, Gildo, Gaines, legenti illorum temporum hiſtorias obſcurum eſſe non poteſt. Obſervemus illud epitheton *pios* hic ſtudioſe adhibitum, ut opponatur *odiis*.

Te magis, ah demens! veterem ſi reſpicis artem,
Conciliare decet. Geſtis pro talibus annum
Flagitat Eutropius, ne quid non polluat unus;
Dux acies, judex prætoria, tempora Conſul.
 Nil adeo fœdum quod non exacta vetuſtas
Ediderit, longique labor commiſerit ævi.
Oedipodes matrem, natam duxiſſe Thyeſtes
Cantantur: peperit fratres Jocaſta marito,
Et Pelopea ſibi. Thebas ac funera Trojæ
Triſtis Erechthei deplorat ſcena theatri.
In volucrem Tereus, Cadmus ſe vertit in anguem.
Scylla novos mirata canes, hunc arbore figit,
Elevat hanc pluma, ſquamis hanc fabula veſtit,
Hanc ſolvit fluvio. Nuſquam ſpado Conſul in orbe,
Nec judex ductorve fuit. quodcumque virorum
Eſt decus, eunuchis ſcelus eſt. exempla creantur

285 flagitet *Heinſ. ex MSS. ſed editi omnes* flagitat. *Poëta narrat cum aſſeveratione.* 290 cantatur *vulg.* 291 labes *Baſ. marg.* 295 hanc *al.* 296 nunquam *al.*

284 *Conciliare* lenonum eſt & lenarum, quæ *conciliatrices* hinc vocantur. Vid. v. 78 ſqq.

286 *Judex prætoria* qui *polluat*, vix poteſt intelligi niſi Præfectus Prætorio. Vid. ad 105 & 230 itemque 297.

288 *Longi ævi labor* i. e. homines longo ævo hoc agentes.

289 *Oedipodes* forma etiam Statio adhibita, pro conſuetiore *Oedipus*. Thyeſtes ex Pelopea filia genuit Aegiſthum: Oedipus ex Jocaſta matre Eteoclen & Polynicen &c. Hæc ſunt ſcelera Tragica, materia Tragoediarum, quam una perpetua brevique narratione complexus eſt Guil. Canterus Novar. lectionum 5, 4 quod caput Tragicis ipſis ab illo editis Aeſchylo, Sophocli, Euripidæ, præfixum eſt.

292 *Erechtheum* eſt Athenienſe, ab antiquo Rege. Hic agebantur fabulæ Thebanæ de Oedipi familia, ac de Trojanis rebus, ut Iphigenia, Hecuba etc.

293 Poſt ſcelera Tragica enarrat portentoſas metamorphoſes, quas paucis verbis indicabimus: quibus hoc non ſatis eſt, facile poſſunt apud Ovidium requirere. Tereus in upupam mutatus perſequitur Procnen conjugem & Philomelam ejus ſororem: Cadmus ſociam ſui fati habuit Hermionen ſuam conjugem: Scylla ex pulcherrima puella a Circe in monſtrum mutata, canibus pluribus ſuccinctum: in arborem mutati Philemon cum ſua Baucide, Attin, Phaethontis ſorores; in aves Dædalus (in accipitrem) & Perdix; in piſces Delphinos nautæ Tyrrheni, Acis in fluvium. Hæc omnia admirabilia, nec tamen inaudita: hoc novum & maxime portentoſum eſt, ſpado Conſul, Prætorio Præfectus, Dux exercitus.

Quae ſocci ſuperent riſus, luctusque cothurni.
Quam pulcre conſpectus erat, cum tenderet artus
Exſangues onerare toga, cinctumque gravatos,
Indutoque ſenex obſcenior iret in auro!
Humani qualis ſimulator ſimius oris,
Quem puer arridens pretioſo ſtamine Serum
Velavit, nudasque nates ac terga reliquit,
Ludibrium menſis; erecto pectore dives
Ambulat, & claro ſeſe deformat amictu.
Candida pollutos comitatur Curia faſces:
Forſitan & dominus. Præbet miracula lictor
Conſule nobilior, libertatemque daturus,
Quam necdum metuit, ſcandit ſublime tribunal;
Atque inter proprias laudes Aegyptia jactat
Somnia,

300 pulcher *al.* ornare *al.* etiam *Raſ. marg.* onerante *Scalig. ap. Barth.* gravatos *conj. Heinſ.* 302 inductoque *vulg.* 309 dominis præbet *al.* domini. Præbet *conj. Heinſ.*

300 *Cum tenderet artus onerare*, Græca ratione, pro *onerandos*: in ipſo verbo autem videtur quæſiſſe alliterationem, quaſi diceret, non *ornatum* ſed *oneratum* honoris inſignibus. *Cinctum* conſularem jam vidimus 7, 3 & alias.

302 *Obſcenus* ad malum omen & auſpicium triſte pertinet: quamquam hic nec illa fœdæ impuritatis notio abeſt.

306 *Erecto pectore dives* geſtum & imitationem jactabundæ ſuperbiæ in ſimia exprimit,

309 *Forſitan* comitatus conſulem novum etiam eſt *dominus*, Arcadius, de quo nihil aſſeverat Claudianus, vel quod neſciret, vel quod nollet ponere reverentia principis.

310 Primus actus conſularis manumiſſio, de qua ad 8, 611 dictum.

312. Imitatus veteres magiſtratus in hoc videtur Eutropius, ut in prima oratione ſua, vel gratiarum actione, de ſuis etiam laudibus commemoraret, cujus rei exemplum in Pliniani Panegyrici parte ultima præclarum habemus: cumque Chriſtianus eſſet, de ſua humilitate, & viis providentiae, quædam commemoraſſe: illud vero præter cetera, quod ponemus ipſis verbis Sozomeni 7, 22 ubi in expeditione Theodoſii contra Eugenium narranda occupatus, ait; *Θεοδόσιος δὲ διανοούμενος — ἔγνω περὶ τούτου συμβαλεῖν χρηστηρίῳ Ἰωάννῃ τῷ ἐν Θηβαΐδι μοναχῷ — καὶ Εὐτρόπιον, ὃς πιστὸς ἦν αὐτῷ τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις εὐνούχων, πέπομφεν εἰς Αἴγυπτον, — καὶ ὁ μὲν — ἐπανελθὼν ἤγγειλεν, εἰπεῖν, αὐτὸν νικήσειν τὸν πόλεμον, καὶ καθελόντα τὸν τύραννον, μετὰ τὴν νίκην ἐν Ἰταλίᾳ μεταλλάξαι τὸν βίον· ἀμφότερα δὲ ἀληθῆ τὸ τέλος ἔδειξεν.* Eo lubentius hæc verba poſuimus, quod ea ut hinc tenebras diſcutiunt Poëtæ, hinc ipſa fidem a Poëta hiſtoricam lucrantur. Viderat Claverius, ſed locum

Somnia, proſtratoſque canit ſe vate tyrannos.
Scilicet in dubio vindex Bellona pependit,
Dum ſpado Tireſias, enervatuſque Melampus
Reptat ab extremo referens oracula Nilo.
Obſtrepuere avium voces. exhorruit annus
Nomen, & inſanum gemino proclamat ab ore,
Eunuchumque vetat faſtis accedere Janus.
Sumeret illicitos etenim ſi femina faſces,
Eſſet turpe minus. Medis levibuſque Sabæis
Imperat hic ſexus, reginarumque ſub armis
Barbariæ pars magna jacet. gens nulla probatur,
Eunuchi quæ ſceptra ferat. Tritonia, Phœbe,

316 reptet *ex uno MS. Heinſ.*

locum non ſignavit; tacent reliqui. Rem de Johanne notant, nihil de Eutropio, Aug. de Civ. Dei 5, 26 & Theodoritus H. E. 5, 24. Ceterum hic etiam locus oſtendit, Claudianum a ſacris Chriſtianorum abhorruiſſe.

314 Pingit poëta *ἑτεραλκέα νίκην* Homericam, quæ anceps pependerit; dum ab remotiſſima Ægypto oracula reptans tarduſque ab imbecillitate vates Eutropius afferret, quem irridet nominibus nobiliſſimorum antiquæ Græciæ Homericis carminibus vatum. *Spado & enervatus* eandem rem ſignificant: eſt enim *nervus* vel ſunt *nervi*, id quod ſpado amiſit.

317 *Obſtrepuere* aves, & quaſi obnunciarunt: invitis diis, vel certe malum parantibus imperio, Conſulem factum Spadonem. *Inſanum* proclamat *Janus*; ut *horrendum ſtridit Lernæ belua* apud Virg. Æn. 6, 288. *Inſanum* augendi tantum vim habere, alias obſervatum, quia, ut ait Varro de L. L. 5, 6 *inſani omnia faciunt vehementer. Geminum os Jani* neminem turbabit, qui vel ſemel caput illius in nummo vel alio monimento viderit.

319 Reſpicit eo, quod nomen Eutropii in ipſo Conſulatu dejecti in faſtos referri prohibitum, & annus ſolo Theodori Mallii nomine ſignatus eſt, ut jam admonuimus.

321 *Medis* proprie ita dictis quando & quæ feminæ imperitarint, equidem non dixerim. Puto laxius uti Poëtam hoc nomine pro toto imperio quod poſt Aſſyrios tenuere Medi, Perſæ, Parthi, Perſæ iterum. Deinde non hoc illum velle, poſt Semiramida fuiſſe aliam magnam reginam, illius magni imperii dominam: ſed hoc tantum viguiſſe in illo magno terrarum tractu etiam muliebria imperia, quale fuit illud Artemiſiæ Mauſoli, quale illud Adæ in eadem Caria, de quo Arrianus Alex. 1, 24 *Νενομισμένον ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔτι ἀπὸ Σεμιράμεως, καὶ γυναῖκας ἄρχειν ἀνδρῶν.* Lege & uſu receptum a Semiramide inde adhuc Alexandri ætate ait fuiſſe in Aſia, non, *ut & virorum uxores regnent*, quod editum adhuc, ſed ut viris qui in regno ſunt imperent mulieres. De *Sabæa* regina notum etiam ex libris noſtris. *Barbariæ pars magna* Scythas forte ſignat, & Amazonas.

Veſta, Ceres, Cybele, Juno, Latona coluntur.
Eunuchi quæ templa Dei? quas vidimus aras?
Inde ſacerdotes: hæc intrat pectora Phœbus:
Inde canunt Delphi. Trojanam ſola Minervam
Virginitas Veſtalis adit, flammaſque tuetur.
Hi nullas meriti vittas, ſemperque profani.
Naſcitur ad fructum mulier, prolemque futuram.
Hoc genus inventum eſt, ut ſerviat. Herculis arcu
Concidit Hippolyte. Danai fugere bipennem
Pentheſilea tuam. Claras Carthaginis arces
Creditur, & centum portis Babylona ſuperbam
Femineus ſtruxiſſe labor. quid nobile geſſit
Eunuchus? quæ bella tulit? quas condidit urbes?
Illas præterea rerum natura creavit:
Hos fecere manus. ſeu prima Semiramis aſtu

Aſſy-

334 arces *al.* urbes *etiam Baſ. marg. no. ad* 271. *Sic et* 342

339 has *MS. eleganter Vid.*

327 *Inde* reſpicit ad perſonas, ut *unde* in formula *unde petitur*: & quidem remotiores, verbo ad mulieres. *Delphi canunt* h. e. vaticinantur a muliere, h. e. per Pythiam. *Trojanam Minervam*, Palladium Troja elatum ab Anchiſe, & Romam delatum commendatumque ſolis virginibus Veſtalibus.

330 Cybeles, ſ. Matris Deum Phrygiæ, Syriæque Deæ, quæ diverſa unius nomina ſunt, tamen ſacerdotes Galli, quorum Archigallus princeps. *Vittæ* ſacra quædam diademata a quibus *infulæ* dependent. Hanc quidem proprietatem ac differentiam horum nominum arbitror.

333 *Hippolyte & Pentheſilea* Amazonum reginæ: huic *bipennem* tribuit proprie, quod apparet ex imaginibus earum in nummis & monimentis aliis a Petito prolatis. Carthaginem Dido, Semiramis Babylona condidit.

339 Nondum, puto, inventus, qui hoc de Semiramide, præter Ammianum Marc. 14, 6 p. 30 Gron. cujus locum ponemus, quia Claudianum illuſtrat in re, cujus arbitrandæ oculis rara eſt plerisque lectorum noſtrorum poteſtas. Igitur in pompa beatorum hominum deſcribenda, *Poſtrema*, inquit, *multitudo Spadonum, a ſenibus in pueros deſinens, obluridi, diſtortaque lineamentorum compage deformes: ut quaque inceſſerit quisquam, cernens mutilorum hominum agmina, deteſtatur memoriam Semiramidis Reginæ illius veteris, quæ teneros mares caſtravit omnium prima* etc. Nihil, inquam, hac de re alii. Sed Herodotus 3, 48 narrat Periandrum Cypſeli F. Corinthium tyrannum, miſiſſe trecentorum principum Corcyræorum filios Sardes ad Alyattem, *ἐπὶ τῇ ἐκτομῇ*, ut ibi caſtrarentur. Nempe carius deinde vendi poterant: & videntur Græci illud artificium deteſtati.

Aſſyriis mentita virum, ne vocis acutæ
Mollities, læveſve genæ ſe prodere poſſent,
Hos ſibi conjunxit ſimiles: ſeu Parthica ferro
Luxuries vetuit naſci lanuginis umbram,
Servatoque diu puerili flore coëgit
Arte retardatam Veneri ſervire juventam.
Fama prius falſo ſimilis, vanoque videri
Ficta joco. levior volitare per oppida rumor.
Riderique nefas: veluti nigrantibus alis
Audiretur olor, corvo certante liguſtris.
Atque aliquis gravior morum, „*Si talibus*, inquit
Creditur, & nimiis turgent mendacia monſtris:
Jam teſtudo volat, profert jam cornua vultur:
Prona petunt retro fluvii juga: Gadibus ortum
Carmani texere diem: jam frugibus aptum
Æquor, & advectum ſilvis delphina videbo:

Jam

342 Parthia *MSS. Similia* Gallia, Scythia, Græcia, Italia, *obſervavit Heinſ.* 346 falſæ *conj. Heinſ.* 348 ſicut *MS.* ut ſi *conj. Heinſ.* 353 vada *vulg.* juga *Gron. & Heinſ. ex MSS. & ſic Baſ. marg.* 354 Armenii *vulg.* Arminii, Carminii, Querminii, Germani *al.* 355 aſſuetum *vulg.* aductum, adductum, adjunctum *al.* advectum *etiam Cuj. & Vic.*

ti. Certe idem Herodotus 8, 105 æternam notam inuſſit Panionio Chio, *ὃς τὴν ζόην κατεστήσατο ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων, ex operibus maxime nefariis victum & quæſtum ſibi conſtituit: qui quotieſcunque emiſſet pueros ſpecioſos, illos exſecaret & Sardes aut Epheſum deductos magno pretio venderet. Apud Barbaros enim pretioſiores ſunt Eunuchi* etc.

340 Conſilium hoc Semiramidis requirebat, ut nemo ſciret, illos formoſos tenui voce juvenes eſſe caſtratos.

342 Aliam narrationem adfert, in qua hoc certe conſentit cum hiſtoria, quod magno in pretio fuere in aula Perſica Eunuchi. Dedita opera argumentum de Eunuchis in aula Perſica tractauit Briſſo. 2, 163 ſqq. a p. 501 edit. Lederli. Conf. noſter 18, 415.

349 Didicit forte *alba liguſtra*, quibus *vaccinia nigra* opponuntur a Virgilio Ecl. 2, 18.

353 Ipſæ mundi plagæ pervertentur, ut Gades Hiſpaniæ extremæ ſint Orientales, Carmani autem, Parthici pars imperii, ad Occidentem ſolem a nobis referantur. Cf. 29, 53. Neſcio an ſtudioſe hic tempora miſcuerit Poëta, *teſtudo volat*, *Carmani texere diem*, *videbo delphina* etc.: omnia quidem tempore in hac rerum quæ fieri non poſſunt, & mendaciorum famæ enarratione ἀορίστως poſſe poni, dubium non habet.

355 Ex Horat. Art. 30 *Delphinum ſilvis appingit, fluctibus aprum.*

Jam cochleis homines junctos, & quidquid inane
Nutrit, Judaicis quæ pingitur India velis.„
Subjicit & miſtis ſalibus laſcivior alter:
„Miraris? nihil eſt, quod non in pectore magnum
Concipit Eutropius. ſemper nova, grandia ſemper
Diligit, & celeri deguſtat ſingula ſenſu.
Nil timet a tergo: vigilantibus undique curis
Nocte dieque patet: lenis facilisque moveri
Supplicibus, mediaque tamen molliſſimus ira.
Nil negat, & ſeſe vel non poſcentibus offert.

Quid-

357 Indiacis *MS.* Lydiacis *conj. Grot. ap. Heinſ.* Niliacis *conj. Gyral. et Heinſ. Pro* velis *etiam* telis *malit Heinſ.*

356 *Cochleis homines junctos*, monſtroſa phantaſia ſimilis illis pictorum luſibus, quos Galli *Grotesques* vocare ſolent, tanquam aptas Grottis illis, h. e. Cryptis, vel Speluncis manufactis, quæ undique cochlearum quadam contextione, & in monſtroſas figuras compoſitione inductæ ſunt: quod genus deſcribit Vitruv. 7, 5 v. g. *coliculi teneri, habentes in ſe —— ſedentia ſigilla, non minus etiam ex coliculis flores dimidiata habentes ex ſe exeuntia ſigilla, alia humanis, alia beſtiarum capitibus ſimilia.* Videre me memini tales eminentes ex cochleis dimidiatos homines: ſed ubi viderim, negat memoria.

357 Laborarant in *Judaicis velis* homines eruditi: plurima dedit ad h. l. Barthius, multa Jo. Seldenus de I. N. & G. 2, 4. Breviter dicam, quid mihi ceteris videatur probabilius. Antiquitus floruit inter Judæos ars textoria, quod ipſa tabernaculi Moſaici conſtructio ſatis docet: placuere illis in hac re figuræ monſtroſæ, quod vel ſoli Cherubi, qualescunque illi demum fuerint, itemque Ezechielis, Joëlis, Amoſi, animalia poſſunt docere. Inter Babylonios & Ægyptios illam artem non dedidicerunt. Sed video hoc argumentum, et hunc locum pulchre tractatum eſſe ab Iſ. Voſſio ad Catullum p. 196 ſq. *India* abundat monſtris ſi non veris ut Africa, at Græculorum ingenio, Iſigoni, Megaſthenis, Cteſiæ, confictis. Vid. Plin. 7, 2. *Vela* ſunt hic aulæa ſ. tapetes, ut illa παραπετάσματα Μηδικὰ apud Ariſtoph. Ran. 969 in quibus Ἱππαλεκτρυόνες, τραγέλαφοι, quaſi tu equigallos & capricervos dicas.

358 *Miſtis ſalibus*, Ironia: nec enim placet, quod Barthio videbatur, quidquam hic deliteſcere obſcenæ ambiguitatis. Certe nolim ego hic acutum cernere, vel tenebris & ſilentio digna aperire. Cf. 20, 347.

362 *Nil timet a tergo*, propter prudentiam ut ille apud Perſium 1, 72 Janus, *a tergo quem nulla ciconia pinſit*: cui nemo vel a tergo deridendi cauſa longum digitum porrigere audeat. Barthius, *Nil timet*, inquit, quia cupit: *patet*, turpiſſimum ait, eodemque *facilis & molliſſimus*, & *tradit fruendum*, et *officio*, refert. Poteſt fieri. Nullum hic verbum non aliquando nequam. Et ſæculum erat, turpitudinem vel nudam proponere, quo magis fieret exoſa, quod Chryſoſtomi æqualis noſtri Claudiani, tum Hieronymi, aliorumque exemplis conſtat. Sed abeamus hinc ocius. *Vigilantibus curis* ablativos conſequentiæ puto, non dativos.

Quidlibet ingenio ſubigit, traditque fruendum.
Quidquid amas, dabit illa manus. communiter omni
Fungitur officio, gaudetque potentia flecti.
Hoc quoque conſiliis peperit meritoque laborum:
Accipit & trabeas argutæ præmia dextræ.„
Poſtquam vera fides facinus vulgavit Eoum
Gentibus, & Romæ jam certius impulit aures:
„Eutropiumne etiam noſtra dignabimur ira?
Hic quoque Romani meruit pars eſſe doloris?„
Sic effata rapit cœli per inania curſum
Diva potens, unoque Padum translapſa volatu
Caſtra ſui rectoris adit. tum forte decorus
Cum Stilichone gener pacem implorantibus ultro
Germanis reſponſa dabat, legeſque Caücis
Arduus, & flavis ſignabat jura Suëvis.
His tribuit Reges, his obſide fœdera ſancit

Indi-

366 quodlibet *vulg.* ſubicit *al.* truditque nocendum, *vel* novandum *al.* 367 ille *Gron. ap. Heinſ.* 369 meritumque laborum Accipit *conj. Heinſ.* 371 vulgarat *MS.* 375 rapit celerem *MS.* 377 fronte dec. *MSS.* 379 Cheruſcis, Chaucis *MS. Apud Græcos etiam* Κᾶυχοι, Κᾶυκοι, Χᾶυκοι *Heinſ.* 381 leges *vulg.* reges *etiam Baſ. marg. Barth.*

370 Hic quidem vix eſt, ut alicui non in mentem veniat ille apud Martialem 3, 82 *Eunuchus delicatæ ſuſcitator urinæ*, qui *Domini bibentis ebrium regit penem.* Hujus miniſterii præmium *trabeas Conſulares* eſſe, ſane acerbiſſimum eſt. Potuit hæc impune ſcribere in Honorii aula de Conſtantinopolitano dedecore, quod *facinus Eoum* ſtatim dicit, et Romæ Deæ indignationem gravi ethologia, ſed nimis longa, oſtendit. Nempe deſinere non poteſt Claudianus, in partibus præclarus, in hac œconomia intemperans.

378 *Ultro*, ne bello quidem petiti: ſed veneratione imperii Honoriani impulſi. *Cauci* hic diſſolute Caüci, qui et *Chauci* et *Cauchi*, Oceani litora accolebant, minores inter Amiſium et Viſurgin, majores inter Viſurgin et Albim. Hunc inter et Viadrum *Suevorum* late nomen patuit. *Detonſa Sygambria* eſt victa et ſubjugata, id quod pluribus Sidonii ſui et aliorum locis, etiam hoc noſtro, probat Savaro ad Sido. 2, 1 p. 67. Jucundus in primis locus Sido. 8, 9 p. 491 *Hic tonſo occipiti, ſenex Sicamber, poſtquam victus es elicis retrorſum Cervicem ad veterem novos capillos.* Ceterum utrum hæc hiſtoria ſit, ut quo tempore Eutropius Orientalis conſul erat, Honorius ſplendide adeo rem inter Germanicos populos gereret, non auſim neque affirmare neque abſciſſe negare. Metuo quidem, ne optaverit hic et vaticinatus ſit poëta potius, quam retulerit, quod actum eſſet.

Indicto: bellorum alios tranſcribit in uſus,
Militet ut noſtris detonſa Sicambria ſignis.
Læta ſubit Romam pietas, & gaudia pæne
Moverunt lacrimas, tantoque exſultat alumno.
Sic armenta ſuo jam defenſante juvenco
Celſius aſſurgunt erectæ cornua matri.
Sic jam terribilem ſtabulis dominumque ferarum
Creſcere miratur genitrix Maſſyla leonem.
Dimovit nebulam, juvenique apparuit ingens.
Tum ſic orſa loqui: „*Quantum te principe poſſim,*
Non longinqua docent, domito quod Saxone Tethys
Mitior, aut fracto ſecura Britannia Picto.
Ante pedes humili Franco triſtique Suëvo
Perfruor, & noſtrum video, Germanice, Rhenum.
Sed quid agam? diſcors Oriens felicibus actis
Invidet, atque alio Phœbi de cardine ſurgunt
Crimina, ne toto conſpiret corpore regnum.

Gil-

386 deſcendente (*pro* defendente) *it.* deſenſata *marg. Baſ.* 390 juvenisque *Cuj.* 392 nos *MS. ut* longinqua *referatur ad* Thetys *Heinſ.* 393 ſtrato *Cuj.*

584 *Romam*, matrem Honorii, ſubit affectus maternus ad conſpectum tam auguſtum filii ſui, ſ. alumni.

386 Neſcio, utrum tale quid obſervatum ſit in vaccis et leænis. Notius debet eſſe illud, cujus ſimilitudine aliquid illuſtrare volumus, eo, quod illuſtrandum eſt. Quod hic *Maſſylam* matrem dat juveni leoni, illa pars Numidiæ alias etiam aſſignatur huic animali patria, v. g. apud Stat. Silv. 2, 5. 8. Mart. 8, 55.

390 *Dimovit* Roma Dea *nebulam* ſ. aëra illum, quo veſtita ſ. potius tecta et occulta erat. Sic Virg. Aen. 1, 415 Ænean ſuum et *ſocios obſcuro gradientes aëre ſepſit, Et multo nebulæ circum Dea ſudit amictu.* Deinde cum ſe vult oſtendere v. 590 *Circumfuſa repente Scindit ſe nubes, & in æthera purgat apertum* etc. Cui non notus *Nube candentis humeros amictus Augur Apollo?* Hor. Car. 1, 2. 31. Cf. dicta ad 1, 124.

392 Hi ergo *Saxones* maritimi, ex eorum genere, qui non ita multo poſt trajecere in Britanniam. Vid. ad 8, 31. De *Francis* 8, 447. de *Suevis* 8, 653 et 15, 37. Sed metuo, ne hæc omnia non tam poëtice ſint dicta, quam aulice, vel adulatorie potius: illud præſertim, quod Honorius hic vocatur *Germanicus*, quod nomen neque meruiſſe docet hiſtoria, neque monimentis idoneis conſtat eum geſſiſſe.

397 *Crimina* hic eſſe, quidquid objici ad laudem imminuendam poteſt, res ipſa oſtendit.

398 Hæc materia carminis de bello Gildonico. Aperte accuſat Eutro-

Gildonis taceo magna cum laude receptam
Perfidiam, & fretos Eoo robore Mauros.
Quam ſuſpecta fames, quantum diſcriminis urbi!
Ni tua vel ſoceri numquam non provida virtus
Auſtralem Arctois penſaſſet frugibus annum.
Invectæ Rhodano Tiberina per oſtia claſſes,
Cinyphiiſque ferax Araris ſucceſſit ariſtis.
Teutonicus vomer, Pyrenæique juvenci
Sudavere mihi. ſegetes mirantur Iberas
Horrea: nec Libyæ ſenſerunt damna rebellis
Jam Tranſalpina contenti meſſe Quirites.
Ille quidem ſolvit meritas, ſcit Tabraca, pœnas,
Ut pereat quicumque tuis conflixerit armis.
Ecce recens clades ab eisdem partibus exit,
Terrorisque minus, ſed plus habitura pudoris,
Eutropius Conſul. pridem tolerare fatemur
Hoc genus, Arſacio poſtquam ſe regia faſtu
Suſtulit, & noſtros corrupit Parthia mores.
Præfecti ſed adhuc gemmis, veſtique dabantur
Cuſtodes, ſacroque adhibere ſilentia ſomno.

Militia

401 quæ ſuſcepta *vulg.* ſuſpecta *etiam Baſ. marg.* quæ ſuſtenta *MS.* 403 penſaſſent *MS.* 404 Rhodani *it.* Rhodanum *MS.* 412 recens *vulg. quod etiam alias pro* repens *dant librarii Heinſ.*

Eutropium Zoſimus 5, 11 illum Gildonis ope, qui ſe Arcadii nomine rem gerere præ ſe ferebat, avertiſſe ab Honorio Africam.

401 De *fame* illa Romæ a Gildone illi indicta longa querela eſt Romæ 15, 27 ſq.

405 *Cinyphium* eſſe Africanum, jam monuimus ad 15, 9.

410 Ad *Tabracam*, Numidiæ maritimæ urbem periſſe Gildonem, noſter etiam memorat 19, 71 et 21, 358.

411 *Ut* vel poteſt optantis particula eſſe, ut in vulgato illo, *Ut illum DI Deæque omnes perdant!* vel ſimul comparandi vim habere, ſolvit Gildo pœnam, *ſicut* perire opto, & fas eſt, quicunque contra tua arma conflixerit. Referri etiam hic locus ad eos poteſt, in quibus una vox duplicem vim habere, duplicem velut perſonam ſuſtinere videtur: de quo ad 8, 288.

415 Vid. ſupra ad 348. Ceterum vicem reddidere Parthi Romanis. Olim enim, ſecundum Juvenal. 2 extr. *Prætextatos mores Romæ referebant Artaxata*, Parthorum regia.

418 *Sacro ſomno.* Hoc in primis in Conſtantinopolitanæ aulæ inſaniis

Militia eunuchi numquam transgreſſa cubile,
Non vita ſpondente fidem, ſed inertia tutum
Mentis pignus erat. ſecreta monilia ſervent,
Ornatus curent Tyrios: a fronte recedant
Imperii. tenera tractari pectore neſcit
Publica majeſtas. numquam vel in æquore puppim
Vidimus eunuchi clavo parere magiſtri.
Nos adeo ſperni faciles? orbisque carina
Vilior? Auroram certe, quæ talia ferre
Gaudet, & aſſuetas ſceptris muliebribus urbes
Poſſideant. quid belliferam communibus urunt
Italiam maculis, nocituraque probra ſeveris

Admi-

419 progreſſa cubili *MSS.* 420 iner. tantum *vulg.* 422 a forte *MSS.* 425 magiſtro *MS.* 427 aurora certe eſt *vulg.* auroram ſaltem *MS.* 428 gaudeat, aſſuetas *per appoſitionem MS.* 430 nocturnaque *Baſ. marg.*

niis deſpuendum erat, quod quid Auguſtos illos contingeret, *ſacrum* & *divinum* vocabant non aulici modo ſcurræ humiles, ſed ipſi in legum proœmiis ſic loquentes inducebantur. Videri poſſunt exempla in Jac. Gothofredi Gloſſario nomico Cod. Theod. vocibus *ſacer*, *ſacrilegus* etc.

419 *Militia* latius patet, ut *militare*, & officiorum laborumque omne genus complectitur. Ipſum hirundinum Ægyptiarum velut munus annuum, in aggere muniendo, Plin. 10, 33 *Militiam* vocat; & nota eſt *militia Togata, Curialis, Palatina, & militare in curia* etc. de quibus Jac. Gothofr. ad l. 63 C. Th. de Decurionibus, t. 4 p. 437. *Militia* omnis *Eunuchi* Palatina eſt, nec unquam *transgreſſa* ſ. egreſſa *cubile* ſ. cubiculum Principis: in hoc Eunuchi militant h. e. mandato ſibi officio funguntur: nunquam inde ad armatam militiam progrediuntur.

420 Cum non vita ante acta fidem illorum promitteret: ſed languor, inertiaque ablatæ virilitati debita, erat certum *pignus mentis* nihil molituræ novarum rerum.

422 *A fronte imperii*, ab ejusmodi muneribus, in quibus conſpicui ſunt, & oculos omnium incurrunt, qui ea adminiſtrant.

423 *Tenerum pectus* hic non ad laudem deliciasque pertinet, ſed ad imbecillitatem.

426 *Orbis carina* neſcio quid humile aut certe inconcinnum habere mihi videbatur. Si *orbis carina* eſt, quodnam eſt mare in quo ille fluctuat? *Navim reip.* intelligimus omnes: *carinæ* nomine indicari *navim*, & *orbem Ro.* eſſe imperium Ro. nemo ignorat. Sed, niſi vehementer fallor, *carina orbis* inſolenter pro imperio & adminiſtratione orbis terrarum ſ. generis humani ponitur.

427 *Auroram* pro Orientis regionibus dicit: an ad Zenobiam reſpicit?

Admiſcent populis? peregrina piacula forti
Pellantur longe Latio, nec tranſeat Alpes
Dedecus. in ſolis, quibus exſtitit, hæreat arvis.
Scribat Halys, famæ ſcribat contemtor Orontes.
Per te, perque tuos obteſtor, Roma, triumphos,
Neſciat hoc Tibris, numquam poſcentibus olim
Qui dare Dentatis annos Fabiisque ſolebat.
Martius eunuchi repetet ſuffragia campus?
Æmilios inter, ſervatoresque Camillos
Eutropius? jam Chryſogonis tua, Brute, poteſtas,
Narciſſisque datur? natos hoc dedere pœnæ

Pro-

434 formæ cont. *Baſ. marg.* quid natos *MS.* 438 repetit, repetat *al.* natos quo *conj. Heinſ.* 441 natis *al.*

434 *Scribat* nomen Eunuchi ſuis in faſtis atque hiſtoriis Lydia, Crœſi regnum, quam *Halys* ſignat, ad quem etiam Phrygia, & Peſſinus, & Gallogræci: *ſcribat* hoc nomen etiam *Orontes* Syrorum, Deæ Syriæ cultorum (vid. ad 277) fluvius. Nominat regiones, per quas in primis illa abſciſſorum Gallorum ſacra impura & effeminata celebrabantur. Quam præſertim Orontes male audierit olim Romæ, oſtendit illa Juvenalis querela 3, 62 *Jam pridem Syrus in Tiberim defluxit Orontes*, i. corrupti Syrorum mores Romanos infecere.

435 Ne quis hunc locum a contexto orationis abruptum legens in errorem incidat, aut hæreat, meminerit, Romam loqui & compellare Honorium. Obteſtor ego *Roma* etc. *Tibris* hic populum Romanum in campo collectum notat. Antiquis moribus ad neſcio quem ornatum utuntur poëtæ ſequioris ævi. Olim nullæ campi, nullæ populi in magiſtratibus eligendis partes: ſolemnia quædam, pro ingenio principum inſtituebantur: forte ætate Claudiani in campo certe *repetebantur ſuffragia*, h. e. pronunciabantur tanquam data, ut primo ſtatim tempore ſublatæ libertatis a Cæſare factum oſtendit Luca. 5, 393 *non admiſſæ dirimit ſuffragia plebis Decantatque tribus.* C. Curio *Dentato* tres *anni*, h. e. conſulatus, *Fabio* Cunctatori quinque non petentibus delati ſunt. Et jam ille *Martius*, non vano nomine, campus repetet, recitari audiet, ſuffragia Eunucho data?

440 Chryſogonum Sullæ libertum notat, de quo multa conqueritur in Roſciana Cicero: et Claudii Narciſſum.

441 Brutus ille Tarquiniorum expulſor admonuit poëtam, ut quæ duræ virtutis Romanæ per illam occaſionem exempla exſtitere, ea hic commemoret, cum aſpera exprobratione, quæ eo tandem exit, ut videant lectores, quam indignum ſit, in ea rep. quæ tantos *viros*, immo tam fortes *mulieres* habuit, conſulem fieri *eunuchum & mollem.* *Natos pœnæ dedidit* Brutus, cum ipſe Conſul de duobus filiis conjuratis contra remp. ſupplicium ſumſit. Res notiſſima ex Liv. 2, 4 ſq. Alludit poëta ad illa verba Livii, *eminente animo patrio inter publicæ pœnæ miniſterium.*

Profuit, & miſero civem præponere patri?
Hoc mihi Janiculo poſitis Etruria caſtris
Quæſiit, & tantum fluvio Porſenna remotus?
Hoc meruit vel ponte Cocles, vel Mucius igne?
Viſceribus fruſtra caſtum Lucretia ferrum
Merſit, & attonitum tranavit Clœlia Tibrim?
Eutropio faſces adſervabantur ademti
Tarquiniis? quemcunque meæ vexere curules,
Laxato veniat ſocii ſpectator Averno.
Impenſi ſacris Decii prorumpite buſtis,
Torquatique truces, animoſaque pauperis umbra
Fabricii, tuque o ſi forte inferna piorum
Jugera & Elyſias ſcindis, Serrane, novales.
Pœno Scipiadæ, Pœno præclare Lutati,

Sicania

447 merſerit *MS. Hinc Heinſ. conj.* merſerit? attonitum tranarit. 448 an ſervabantur *MS.* obſervabantur *MSS.* 550 ſocium averſatus *ex uno MS. Heinſ.* ſocii ſpeculator *MS.* ſocci ſpectator *conj. viri magni (Scaligeri) ap. Heinſ. Credo, voluiſſe poſitum* ſoccum *pro* ſcena, *vel* fabula. 455 Scipiadæ *plurali jam Baſ. & Plant. & probat Heinſ. Sed Barth. & Elzev.* 1665 *revocarunt* Scipiade.

444 *Tantum fluvio remotus*, non niſi Tiberi ſolo intercedente inter ipſius caſtra & urbem. Si quis junior annis vel doctrina hic adhæreſcat, legat Livianam narrationem 2, 9 ſqq. deinde ad Poëtam redeat.

448 *Faſces ademti Tarquiniis.* Nihil enim Conſulare imperium diverſum erat a regio, niſi quod inter duo diviſum eſſet, & annuum. Formula *vexere curules* videtur inde orta, quod ſella curulis proprie eſſet ἁρμάτιος, in qua, in currum impoſita, ſedentes veherentur. Invitat omnes qui magiſtratum curulem geſſere, ut ab inferis redeuntes videant, quem ſocium honoris acceperint.

451 Proprie tus, oleum, ſal, hoſtiæ ipſæ, impenduntur ſacris ſ. ſacrificiis. Tres Decii, Pater, filius, nepos, ſe tanquam hoſtias pro publica ſalute ſacris devotionis impenderunt.

452 *Torquati truces*, imperioſi, ſeveri. Trux erat V. G. ille L. Manlius Imperioſus, cujus & filii non minus trucis memorabilis hiſtoria eſt Liv. 7, 5. De Fabricio dictum ad 8, 414.

453 De Attilio Serrano jam 8, 415. Dat illi negotium, quo vivus delectabatur, doctus a Virgilio Æn. 6, 642 ſqq. E. G. 653 *Quæ gratia currûm Armorumque fuit vivis, quæ cura nitentis Paſcere equos, eadem ſequitur tellure repoſtos.*

455 C. *Lutatius Catulus*, qui finem bello primo Punico impoſuit Liv. 28, 38. M. *Claudius* Marcellus Syracuſarum victor Liv. 25, 24. *Gens Claudia* nobiliſſima & virorum magnorum ferax. De M. *Curio* Dentato dictum ad 437. Sed quam illius *ſeriem* dicat, vellem oſten-

Sicania Marcelle ferox, gens Claudia ſurgat.
Et Curii ſeries; & qui ſub jure negaſti
Vivere Cæſareo, parvo procede ſepulcro
Eutropium paſſure Cato. Remeate tenebris
Agmina Brutorum, Corvinorumque catervæ,
Eunuchi veſtros habitus, inſignia ſumunt
Ambigui Romana mares. rapuere tremendas
Hannibali Pyrrhoque togas. flabella peroſi
Adſpirant trabeis. jam non umbracula geſtant
Virginibus, Latias auſi vibrare ſecures.
Linquite femineas infelix turba latebras,
Alter quos pepulit ſexus, nec ſuſcipit alter.
Exſecti Veneris ſtimulos, & vulnere caſti.
Miſta duplex ætas. inter puerumque ſenemque
Nil medium. falſi complete ſedilia patres.
Ite novi proceres, inſecundoque ſenatu
Eutropium ſtipate ducem. celebrate tribunal
Pro thalamis. verſo jam diſcite more curules,

R 2 *Non*

457 Curii veteres *vulg.* ſenes *ex MSS. Heinſ. & habet Cuj.* 462 verendas *Baſ. marg.* 464 tollunt *MSS.*

oſtendiſſet Heinſius, qui *ſeriem* pro gente vel familia poni, pulchre docuit. Certe quos Glandorplus Curios habet, eos hic memorare non valde ad conſilium poëtæ videtur pertinuiſſe. Sed ſatis eſt fuiſſe familiam hoc ipſo viro inſignem.

457 Summa hic acerbitas: qui Cæſaris beneficio noluiſti, Cato, vivere, jam patere Eutropium, eunuchum, Conſulari ſpecie tyrannum.

463 *Flabella*, Eunuchorum geſtamen. Ter. 3, 5. 47 *Heus tu, Dore, Cape hoc flabellum, & ventulum huic ſic facito* etc.

466 Plurium numero alloquitur Eunuchos. Nam videtur illos Eutropii exemplum erexiſſe, ut ſimilia & ipſi ſperarent, ii præter ceteros, qui, ut ex Suidæ loco vidimus ad titulum huius carminis prolato, ob id ipſum ſe exſecari curarunt, ut ſic felicius in aula Theodoſii procederent, in qua hæc *optima ſummi* Tum *via proceſſus*, ut apud Juvenal. 1, 39 *Vetulæ veſica beatæ.*

470 *Falſi patres*, qui vere & natura patres fieri non poteſtis, ob id ipſum non digni, qui *Patres Conſcripti* vocemini. *Tribunal celebrare* eſt frequentare, ſubinde adire, juris dicendi vel alloquendæ concionis cauſa.

473 Præfertur curuli magiſtratui curulis ſella, & ubi is imperat ponitur, ſequitur is ergo curules ſuas, ut ſua imperator ſigna. Videri

Non matrum pilenta ſequi. Neu priſca revolvam,
Neu numerem: quantis injuria mille per annos
Fit retro ducibus? quanti fœdabitur ævi
Canities? unam ſubeant quot ſæcula culpam?
Inter Arinthæi faſtus, & nomen herile,
Servus erit, dominoque ſuos æqualis honores
Inſeret. heu, ſemper Ptolemæi noxia mundo
Mancipia! en alio lædor graviore Pothino
Et patior majus Phario ſcelus. ille cruorem
Conſulis unius Pellæis enſibus hauſit.:
Inquinat hic omnes. Si nil privata movebunt,
At tu principibus, veſtræ tu proſpice cauſſæ,

Re-

476 ſit *vulg.* fit *conj. Heinſ.* 477 ſubeant *al.* 478 faſtos *al.* faſtus *etiam Vic. Vien. Baſ.* 479 æquabit *Baſ. marg.* 480 inferet Ptolemæus *Cuj.* 483 Lageis *MSS. eodem ſenſu.* 484 movebant *al.* 485 noſtræ *vulg.* conſpice *MSS.* circumſpice *MSS.* proſpice *MS.*

deri poteſt hiſtoria de Flavio Ædile curuli apud Liv. 9 extr. Ita Prætor cum vel in plano vel pro tribunali jus dicit, ſellam ſibi jubet poni.

476 Roma loquitur de ſe ut una perſona, quæ ſupra mille annos vixerit, & loquitur, ut ſolent ſenes. Putant hi canis ſuis fieri injuriam, & dedecore illos affici, ſi quid patiantur ſe indignum. *Unam culpam* et turpitudinem, Eunuchi conſulis, plura *ſæcula* ſubeunt, ſuſcipiunt, eaque maculantur.

478 *Arinthæus*, quem memoravit v. 63 Conſul fuit cum Modeſto A. V. 1124. Chriſti 372 ex rationibus Relandi, apud quem omnis memoria illius conſulatus ex legibus et faſtis. Eutropius igitur xxv annis poſt olim herum ſuum conſul fuit. Indignatur poëta, in iisdem *faſtibus* ſ. faſtis eſſe herum et ſervum illius, cum heri nomine in eadem quaſi linea honoris legi nomen ſervi.

480 *Ptolemæus* v. 61 inter heros Eutropii nominatus, hic comparatur cum Ptolemæo Ægypti R. cujus *pueri nutricius* fuit *eunuchus Pothinus*, ut ait Cæſ. Civ. 3, 108: ille, cujus (Lucа. 10, 103) *facinus meritumque* fuit interfectus ipſius conſilio, Achillæ manu, Pompejus. Hoc *Pharium ſcelus* vocat noſter, i. Ægyptium, quemadmodum *Pellæum*, quidquid ad Macedonis Alexandri, (cujus ſedes imperii Pella) ſucceſſores pertinet, in quibus vel primi Ptolemæi *Lagidæ*: ad quos reſpicit altera lectio *Lageum*.

484 *Privata* hic, ut ſæpe in omni hiſtoria Auguſta opponuntur primo faſtigio, ut omnes una formula, qui non ſunt Principes et Auguſtorum faſtigii complectatur. *Noſtræ* ſi dicit Roma, ſe Deam fatetur, cujus filii Auguſti. Sed magis placet altera, quam Heinſius etiam probabat lectio, *veſtræ*, familiæ regnatricis. Romæ cauſa etiam agebatur in reliquis.

Regaleſque averte notas. hunc aſpicit unum
Aula magiſtratum. vobis patribuſque recurrit
Hic alternus honos. in crimen euntibus annis
Parce, quater Conſul. contagia faſcibus, oro,
Defendas ignava tuis, neu tradita libris
Nomina, veſtituſque meos, quibus omne, quod ambit
Oceanus, domui, tanta caligine mergi
Calcarique ſinas. nam quæ jam bella geramus
Mollibus auſpiciis? quæ jam connubia prolem,
Vel frugem latura ſeges? quid fertile terris,

486 adverte *vulg.* averte *etiam Baſ. marg.* accipit *vulg.* 489 faſtibus *MS. quod placet Heinſ.* 491 omina *vulg.* omnia *al.* nomina *MSS.* 493 feramus *al.* 494 aut quæ con. *vulg.* 495 aut *al.* laturus ager *vulg.* latura ſeges *etiam Baſ. marg.*

486 *Regales notæ*, quæ *regibus* Romanis, (jam enim non amplius invidiam habet hoc nomen) inuruntur per turpem adeo collegam conſulem. Vix auſim dicere utra lectio ſit melior, *accipit* an *adſpicit?* utraque certe convenit, et eandem parit ſententiam.

488 *In crimen eunt omnes anni*, ſubeunt probrum illud omnes conſules, omnibus poteſt objici, turpe omnibus eſt, conſulem fuiſſe Eunuchum. Quot formas loquendi ſimiles ſubeat verbum *eo*, alias explicamus.

489 Arcadius A. C. 396 quartum Conſul fuit: Eutropius A. 399.

491 *Veſtitus* vehementi metonymia dixit, ad ſignandum munus conſulare: nempe ſic *Togam*, et *Coronam* et *Sceptra* dicunt omnes.

494 *Auſpicia* habent conſules Romani, hoc eſt ſuo nomine auſpicantur, hoc eſt, precantur Deos, ut bene ſibi et reip. evenire hunc magiſtratum, hæc comitia, hoc bellum jubeant. Principium orationis, quam Conſul Tullius pro Murena conſule deſignato habuit, hoc eſt: *Quæ deprecatus ſum a Dis immortalibus*, MORE INSTITUTOQUE MAJORUM, *illo die quo* AUSPICATO, *comitiis centuriatis*, *L. Murenam conſulem renunciavi; ut ea res* MIHI, *magiſtratuique* MEO, *populo plebique Ro. bene ac feliciter eveniret* etc. Hæc eſt, ut mox addit, *illa ſollemnis Comitiorum precatio conſularibus auſpiciis conſecrata.* Tales formulas, vel ſenſu communi judice, magna et virili voce pronunciari, dignitas poſtulat, non tenui et muliebri fractaque eunuchi vocula cantillari. Quod ſi fiat *molle* ſit ipſum auſpicium, quod robur et fiduciam conciliare debet animis. Porro in principiis et auſpiciis omen ineſſe vulgo putabant homines, felicitatis vel infelicitatis ſignificationem. Felicitas eſt reip. quam precatur in carmine ſæculari Horatiano chorus puerorum ac puellarum v. 29 *Fertilis frugum pecoriſque Tellus Spicea donet Cererem corona.* et v. 47 *Romulæ genti date remque prolemque* etc. Quam male ominatum eſt, ſi primus reip. homo ſit talis, ex quo ne naſci quidem poſſit quidquam?

Quid plenum ſterili poſſit ſub Conſule naſci?
Eunuchi ſi jura dabunt, legesque tenebunt,
Ducant penſa viri, mutatoque ordine rerum
Vivat Amazonio confuſa licentia ritu.
Quid trahor ulterius? Stilico, quid vincere differs,
Dum certare pudet? neſcis quod turpior hoſtis
Lætitia majore cadit? piratica Magnum
Erigit: illuſtrat ſervilis laurea Craſſum.
Annuis, agnoſco fremitum, quo palluit Eurus,
Quo

499 ſiſtro *duo MSS. & valde probat Heinſ.* 500 differt *vulg.* differs *correxit. Cuj. quoque.* 504 at vix agnoſcit *Baſ. marg.* Ebrus *forte leg. V. N.*

498 *Penſa*, appenſa lanæ pondera *ducant* in fila. Ad hæc penſa & colum magno malo imperii Narſetem eunuchum et ipſum revocavit Sophia Auguſta, ſi fides eſt, quam illi hic negat Baronius, Paullo Diac. de geſtis Longob. 2, 5.

499 *Amazonio ritu* imperium penes mulieres eſt. Sed dicendum aliquid de altera lectione, *ſiſtro.* Miror potuiſſe adſcribere Heinſium, *optime!* & laudavit tanquam unice huc convenientem locum Iſid. Orig. 3, 21 fin. *Unde & apud Amazonas ſiſtro ad bellum feminarum exercitus vocabatur.* Addere poterat & alterum 18, 4. ubi eadem pene verba habentur. Sed adhæſit olim ad hanc boni Epiſcopi traditionem Petitus de Amazonib. c. 27 p. 199, & ſuſpicatur hauſiſſe hoc ſomnium Hiſpalenſem ex illa Virgiliana Cleopatræ deſcriptione Æn. 8, 696 *Regina in mediis patrio vocat agmina ſiſtro.* Videtur non ineruditus deſcriptor Claudiani, quales bonam partem contigiſſe poëtæ apparet, *ſiſtrum* Amazonium Iſidori hic inculcaſſe.

500 *Quid trahor* ea ratione dictum, quod qui *trahit ſermonem*, quæ ſolemnis formula eſt, ille antea ipſe argumenti vel dulcedine, vel moleſtia, quæ ſemper vellicat & pungit, trahitur, & provehitur.

501 *Certare pudet* virum cum femina, cum ſervo liberum. Ceterum cum non obſervarim in noſtro, *τὴν quod ἀφηγηματικὴν* poni cum conjunctivo, ubi recta conſuetudo accuſativum cum infinito poſtulat: puto hunc locum ita legendum, *neſcis? quo turpior hoſtis* eſt, eo *Laetitia majore cadit.* Quam facile potuit ex prima litera vocis ſequentis *d* adhæreſcere ad præcedentis ultimam? Quod ad ipſam rem pertinet, tractat idem argumentum Cic. Fam. 7, 2 *De Burſa* judicio a me victo *te gaudere certo ſcio. Sed nimis verecunde mihi gratularis. Putas enim, ut ſcribis, propter hominis ſordes minus me magnam illam lætitiam putare* etc.

502 *Piraticum* bellum quam gloriam Pompejo Magno attulerit, quam illum *erexerit*, poteſt intelligi e Ciceronis Maniliana c. 11 ſq. Floroque 3, 6. De bello ſervili Spartaci, quod Craſſus tandem delevit, Flor. 3, 20.

504 *Eurus* quomodo palluerit a fremitu Arcadii, difficile dictu fuerit, ſi etiam Orientis unum aliquem

Quo Mauri Gildoque ruit. quid Martia ſigna
Sollicitas? non eſt jaculis, haſtisve petendus.
Conſcia ſuccumbent audito verbere terga.
Ut Scytha poſt multos rediens exercitus annos,
Cum ſibi ſervilis pro finibus obvia pubes
Iret, & arceret dominos tellure reverſos,
Armatam oſtenſis aciem fudere flagellis.
Notus ab inceptis ignobile reppulit horror
Vulgus, & adductus ſub verbera torpuit enſis. „

513 addictus *vulg.* adſtrictus *MSS.* abductus *al.* adductus *jam Vien. marg. & Baſ. marg.* ſub verbera *MS. quod plac. Heinſio.* verbere *al.*

quem populum intelligamus. Sed *Ebrum* vel *Hebrum* ſi legamus cum Burmanno ad Æn. 1, 317, Thraces dicentur palluiſſe, vicinus populus, & motibus frequentibus agitatus. Hi cum *Gildone & Mauris*, quos ille alienarat, bene conjungentur.

505 Vetat Roma Dea, contra Eunuchum moveri arma, hoc enim eſt *ſolicitare*, ſolo, quo fixa eſſe ſolent, movere *ſigna Martia:* tractandum eſſe ut ſervum, ut olim a Scythis in nativam conditionem ſuam redacti ſunt armati in dominos vernæ, ex adulterio conjugum cum ſervis nati. Hiſtoria eſt apud Herodotum 4, 1 quem ſecutum eſſe noſtrum apparet, quod *ſervilem pubem* vocat. Corrupta eſt narratio apud Juſtinum 2, 5.

513 *Adductus enſis* eſt jam ad feriendum ſublatus & impetus ictusque vehementioris cauſa reductus. Ovid. Faſt. 1, 575 *Occupat Alcides, adductaque clava trinodis Ter quater adverſi ſedit in ore viri.* Id. Triſt. 4, 2. 5 *Candidaque adducta collum percuſſa ſecuri Victima purpureo ſanguine tinguat humum.* Igitur finit hunc librum poëta imagine ſplendida, quæ poſſit bonum pictorem exercere. Juvenum ab una parte manus ſtrictis gladiis jam ſublato altero pede irruere parata in ſeniores flagella ſibi intentantes, *ſub* ipſo *verbere* jam ingruente, obſtupeſcit in rigorem oculorum et manuum etc.

XIX

CL. CLAUDIANI

IN LIBRUM II

IN EUTROPIUM

PROLOGUS

Qui modo ſublimes rerum flectebat habenas
Patricius, rurſum verbera nota timet,
Et ſolitos tardæ paſſurus compedis orbes,
In dominos vanas luget abiſſe minas.
Culmine dejectum vitæ fortuna priori
Reddidit, inſano jam ſatiata joco.
Scindere nunc alia meditatur ligna ſecuri,
Faſcibus & tandem vapulat ipſe ſuis.
Illatas Conſul pœnas ſe Conſule ſolvit.
Annus qui trabeas, hic dedit exilium.
Infauſtum populis in ſe quoque vertitur omen.

Sævit

8 ille *vulg.* 9 illicitas *vulg.* illicitus *Barth. conj.*
11 in ſe convertitur *MS.*

2 *Patricius* quo ſenſu fuerit Eutropius, dictum 18, 109.

3 *Tardas compedes* Metonymia eadem, qua pallida mors, quæ tardos reddunt: *Orbes* vocat, ut Martialis *annulos* 3, 29 & 11, 38.

4 Vanæ abierunt minæ Eutropii *in Dominos* ſuos, quos plurimos habuit (vid. 18, 60 & hic v. 29) quibus minatum credibile eſt, ſi quis illum cum ſerviret, paullo tractaſſet ſeverius.

7 Sed ſupra 18, 127 dixerat, *Cædere ligna culinæ Membra negant.* Poëtam oportebat eſſe memorem. Sed aliud eſt nempe *meditatur ſcindere*, i. exercet ſe, tentat, licet infeliciter.

8 Illud *tandem* habet hanc vim, diu hoc fieri debuiſſe, ſero factum.

9 *Se conſule* habet niſi fallor alluſionem, eamque mordaciſſimam ad illud magnificum Pompeii reſponſum, qui interrogatus a Cenſore an ſtipendia legitima confeciſſet? illud factum & quidem ſe imperatore, affirmavit. Vid. Plut. in vita p. 630, B.

10 *Trabeam* vel *trabeas* ſolet noſter de inſignibus conſulatus dicere, ut 8. 640.

11 *Infauſtum*, obſcenum *omen* Eunuchus conſul, quod late perſequi-

Sævit in auctorem prodigioſus honos.
Ablato penitus reſpirant nomine faſti,
Maturamque luem ſanior aula vomit.
Diſſimulant ſocii, conjuratique recedunt.
Procumbunt pariter cum duce tota cohors,
Non acie victi, non obſidione ſubacti,
Ne pereant ritu, quo periere viri.
Concidit exiguæ dementia vulnere chartæ.
Confecit ſævum littera Martis opus.
Mollis feminea detruditur arce tyrannus,

14 aura *editt. primæ: ſed* aula *jam Baſ.* 16 procumbit *vulg.* 17 ſeditione coacti *vulg.* deditione *MS.* 18 nec pereunt *MSS.* 21 arte *vulg.* arce *ex MSS. melioribus Heinſ. vid. ad* 8, 293.

ſequitur noſter carminis prioris principio. Vid. quæ ponemus ad v. 19.

13 Deletum ex Faſtis nomen Eutropii, quæcunque ſuperſunt eorum particulæ ad hunc annum pertinentes declarant, cum ſolum Theodori Mallii nomen habeant.

14 Maturitatem hodiernorum etiam conſuetudo medicorum morbis quibusdam, nominatim purulentis tribuit. *Sanior aula:* inſaniebat enim, quam diu ſuſtinuit, quin conſulem fecit Eutropium. Liberius de Conſtantinopolitana aula et Arcadio loqui ſolet noſter.

18 Ne cadant in prælio, aut ferro certe militari, ut viri. Non enim poſſum probare, quod manu, quæ Cujacii putatur, adſcriptum eſt Baſileenſi exemplo, *Ne pereant ferro, quo evirati ſunt.*

19 *Charta exigua* eſt epiſtola Imperatoris, ad Præfectum Prætorii, quæ exſtat in C. Th. cujus eſt (L. 9 t. 40) l. 17 de Pœnis. Reſcribit nempe Arcadius Aureliano Præf. Præt. *Omnes res Eutropii, qui quondam Præpoſitus ſacri cubiculi fuit, ærarii noſtri calculis adjunximus, erepto ſplendore ejus, & conſulatu a tetra illuvie, & a commemoratione nominis ejus, & cœnoſis ſordibus vindicato, ut ejusdem univerſis actibus antiquatis, omnia muteſcant tempora, nec ejus enumeratione ſæculi noſtri labes appareat: nec ingemiſcant, aut qui ſua virtute ac vulneribus Romanos fines propagant, vel qui eosdem ſervanda juris æquitate cuſtodiunt, quod divinum præmium conſulatus lutulentum prodigium contagione fœdavit. Patriciatus etiam dignitate, atque omnibus inferioribus, ſpoliatum ſe eſſe cognoſcat, quos morum polluit ſcævitate.* Deinde ſtatuæ ejus aboleri jubentur, de quo ad 20, 7: & relegatur Cyprum, 19, 60.

21 *Arx feminea*, cubiculum, cui præfectus fuerat Eutropius, qui ſtatim vocatur *thalamus. Feminea arte* interpretari licebat de Eudoxia uxore Arcadii, de qua Philoſtorg. H. E. 11, 6 refert, ipſam ab Eutropio injuria affectam, contra illum ſupplicaſſe marito, duas puelles ſuas Pulcheriam & Arcadiam in ſuis ulnis ei offerentem (ἀγκαλισαμένη - προτεινομένη) eaque re incitaſſe ignavum alias maritum in perniciem Eutropii. Sed nihil tale

Et thalamo pulſus perdidit imperium.
Sic juvenis, nutante fide, veterique reducta
Pellice, defletam linquit amica domum.
Canitiem largo raram de pulvere turpat,
Et lacrimis rugas implet anile gemens.
Suppliciterque pias humilis proſtratus ad aras
Mitigat iratas voce tremente nurus.
Innumeri glomerantur heri, ſibi quiſque petentes
Mancipium ſolis utile ſuppliciis.
Quamvis fœdus enim, mentemque obſcenior ore,
Ira dabit pretium. pœna meretur emi.
Quas, ſpado, nunc terras, aut quem tranſibis in axem?
Cingeris hinc odiis, inde receſſit amor.
Utraque te gemino ſub ſidere regia damnat.
Heſperius numquam, jam nec Eous eris.
Miror cur, aliis qui pandere fata ſolebas,
Ad propriam cladem, cœca Sibylla, taces?
Jam tibi nulla videt fallax inſomnia Nilus.
Pervigilant vates nec, miſerande, tui.
Quid ſoror? audebit tecum conſcendere puppem,
Et veniet longum per mare fida comes?

An

22 ut *malit Barth.* 23 fluitante *MSS. ut* 15, 247. 25 carpit *Vien. marg. it. Baſ. marg.* 27 ſubſiſtit *Baſ. marg.* ſubſtratus *Vic. Vien.* 30 vivere *Cuj.* 32 dabat *al.* addit *conj. Heinſ.* 40 miſeranda *MS. tanquam feminam appellaret.*

tale in ipſo carmine ſuo Claudianus, qui inter crimina Eutropii non omiſſurus videtur fuiſſe, nec inter cauſas ruinæ, Eudoxiam; ſed potius eum locum ſplendide illuſtraturus.

23 *Juvenis* ſecundo caſu accipiendum.

25 *Pulvere turpare canitiem*, cineribus ſpargere crines, antiquiſſima ratio ſignificandi luctus, in ſacris ut 2 Sam. 13, 19. apud Homerum Il. Σ, 23 etc.

27 Confugerat in Eccleſiam tanquam in aſylum. Diximus ad 18 pr.

33 *Quem in axem*, i. regionem. V. ad 15, 458.

39 Lucem hæc accipiunt ex his, quæ ad 18, 312 obſervata ſunt. De *ſorore* dictum ad 18, 263. De *pervigiliis* eorum qui ſe ad vaticinandum pararent, dixi quondam ad Luciani Philopatr. c. 26 ſ. T. 3 p. 615, 4.

An fortaſſe toros eunuchi pauperis odit,
Et te nunc inopem dives amare negat?
Eunuchi jugulum primus ſecuiſſe fateris.
Sed tamen exemplo non feriere tuo.
Vive pudor fatis. en quem tremuere tot urbes!
En cujus populi ſuſtinuere jugum!
Direptas quid plangis opes, quas natus habebit?
Non aliter poteras principis eſſe pater.
Improbe quid pulſas muliebribus aſtra querelis,
Quod tibi ſub Cypri litore parta quies?
Omnia barbarico per te concuſſa tumultu.
Crede mihi, terris tutius æquor erat.
Jam non Armenios jaculis terrebis & arcu,
Per campos volucrem non agitabis equum.
Dilecto caruit Byzantius ore ſenatus,
Curia conſiliis æſtuat orba tuis.
Emeritam ſuſpende togam, ſuſpende pharetram.
Ad Veneris partes ingeniumque redi.
Non bene Gradivo lenonia dextera ſervit.
Suſcipiet famulum te Cytherea libens

Inſula

44 fugit *MS.* 46 et tamen *Plant. marg.* 47 faſtis *conj. Scip. Gentil. ap. Heinſ. Magis pie quam ad mentem poëtæ.* 48 cujus tot *Baſ. marg.* 52 quid ſibi *Baſ. ſed in marg.* quod tibi. Quid tibi *Plant.* 54 terra *MS.* erit *al.*

45 De hac hiſtoria nihil aliunde adhuc allatum eſt. Scriptum apparet eſſe hunc Prologum, cum mors Eutropio nondum decreta eſſet.

47 De *Pudore* Deorum & Fatorum vid. ad 18, 210.

50 Nempe ut indicavimus ad 18, 109 *Patricius* eſt quem patris honore dignatur Princeps.

53 Hic certe obtentus erat Tribigildi, quicum occulta ſocietas erat Gaini, removendum ab aula & vita eſſe Eutropium.

55 Hæc ſumta videntur ex eorum vocibus, qui adularentur florenti & rerum potienti Eutropio.

60 *Ad Veneris partes*, quæ *Diva potens Cypri* (Hor. Car. 1, 3. 1) nunc etiam ut locat Numen in tutelam te recipit, cum ſuum propter ea quæ paſſus es, ut Eunuchus, et quorum miniſter tanquam leno fuiſti. Verba legis vel privilegii potius ad v. 19 laudati ſunt, *Adhibiti fidis cuſtodibus ad Cyprum inſulam perducatur, in qua Tua ſublimitas relegatum eſſe cognoſcat, ut ibidem pervigili cura vallatus, nequeat cogitationum ſuarum rabie cuncta miſcere.*

Inſula læta choris, blandorum mater amorum.
  Nulla pudicitiæ cura placere poteſt.
Proſpectant Paphiæ celſa de rupe puellæ,
  Sollicitæ, ſalvam dum ferat unda ratem.
Sed vereor ne te teneant Tritones in alto
  Laſcivas doctum fallere Nereidas:
Aut iidem cupiant pelago te mergere venti,
  Gildonis nuper qui tenuere fugam.
Inclita captivo memoratur Tabraca Mauro.
  Naufragio Cyprus ſit memoranda tuo.
Vecturum moriens fruſtra delphina vocabis.
  Ad terram ſolos devehit ille viros.
Quiſquis adhuc ſimiles eunuchus tendit in actus,
  Reſpiciens Cyprum deſinat eſſe ferox.

65 ſede *Baſ. marg.* 69 demergere *MS.* 70 Gildoni *MS.* fidem *MS. Hinc conj. Heinſ.* Gildoni nuper qui renuere fidem. 74 mares *Cuj.* 75 in actus *Cuj.*

67 *Tritones Nereïdas*que peculiariter in Veneris, mari ortæ, tutela eſſe, œconomia etiam carminis de nuptiis Honorii et Mariæ docet. Vid. ad 10, 127.

70 Videntur venti adverſi tenuiſſe Gildonem poſt victoriam: ſi enim potuiſſet fugere, non ſua manu mortem quæſiſſet. Vid. Zoſim. 5, 11. *Tabraca*, ad quam periit Gildo, fuit maritima. Vid. ad 18, 410.

73 Ad Arionis fabulam alludit, de qua Herodoti dulciſſima narratio 1, 23 pulchre reddita a Gellio 16, 19.

75 Etiam hic videtur Claudianus præ oculis habuiſſe Herodotum 2, 141 ubi refert de Regis Arabum et Aſſyriorum Sanacharibi ſtatua, murem manu tenentis, quo animali omnia e corio nervisque et chordis facta per unam noctem corrodente, ipſe cum exercitu inermis in poteſtatem Ægyptiorum quos invaſiſſet, venerat, cum elogio, Ἐς ἐμέ τις ὁρέων εὐσεβὴς ἔςω. Plane ſimile illud Euripideum Bacch. 1324 Εἰ δ' ἐςιν, ὅςις δαιμόνων ὑπερφρονεῖ, Εἰς τῦδ' ἀθρήσας θάνατον, ἡγείθω θεούς. Forte ex eodem fonte eſt illud Virgilianum, *Diſcite juſtitiam moniti, & non temnere divos.*

Google

XX

CL. CLAUDIANI

IN EUTROPIUM

LIBER II

Mygdonii cineres, & ſi quid reſtat Eoi,
Quod pereat, regni, certæ non augure falſo
Prodigii patuere minæ, fruſtraque peracto
Vulnere monſtriferi præſagia diſcitis anni.
Cautior ante tamen violentum navita Corum
Proſpicit, & tumidæ ſubducit vela procellæ.
Quid juvat errorem merſa jam puppe fateri?
Quid lacrimæ delicta levant? ſtant omnia veſtri
Conſulis. immotis hæſere piacula fatis.
Tunc decuit ſentire nefas, tunc ire recentes

Deter-

2 certe *vulg.* 6 conſulit *MSS.* 8 cum l. d. luant *MS.*

1 Principium libri parallelon eſt quodammodo & reſpondet principio primi. Ibi ille horribile prodigium & triſtiſſimum omen canebat eſſe Conſulem eunuchum. Hic experiiſſe dicit illas minas fatorum. Alloquitur non ſine πάθει *Mygdonios cineres* h. e. Phrygiam vaſtatam a Tribigildo, quem Ταρβιγγίλδον Sozomenus, noſter v. 175 ſqq. *Targibilum* ſoni & numeri forte cauſa vocat. Hiſtoriam perſequitur Zoſimus 5, 13 ſqq. Brevior eſt Socr. H. E. 6, 6 & Sozom. 8, 4. Summa hæc eſt: rebellavit aperte Tribigildus Comes barbarus, qui Arcadio militaverat, excitatus a Gaine ejuſdem conditionis viro: qui ad ſpeciem illi ſe objecit, ſed tanto majore cum clade imperii. Utrique cauſa irarum, obtentus certe, peſſima adminiſtratio Eutropii. Ab his vaſtata præter Phrygiam magna pars *Eoi regni* h. e. imperii Orientalis, cum ipſius clade Conſtantinopoleos. Hi ad pœnam depoſcebant Eutropium.

3 *Fruſtra* ideo diſcitis, quod *peracto* demum *vulnere* diſcitis, quam fatalis fuerit annus Eutropio Conſule notatus: ut fruſtra monuit Caſſandra Trojanos, qui non prius didicere, quantum mali ſibi ferret equus, quam urbe jam incenſa.

8 *Stant omina*, durant mala, quæ ſignificavit infauſtum præſagium, eunuchus Conſul: idem ſibi vult formula *piacula hæſere*, i. flagitia, quæ expiari debebant, atque elui, tanquam macula, adhuc inhærent.

10 *Tunc*, ſtatim Kalendis Januariis, vel ſtatim poſtquam deſignatus eſt flagitioſus Conſul. Ellipſis durior,

Deterſum maculas. veteri poſt obruta morbo
Corpora, Pæonias nequidquam admoveris herbas.
Ulcera poſſeſſis alte ſuffuſa medullis,
Non leviore manu, ferro ſanantur, & igni,
Ne coëat fruſtra mox eruptura cicatrix.
Ad vivum penetrant flammæ, quo funditus humor
Defluat, & vacuis corrupto ſanguine venis
Areſcat fons ille mali. Truncantur & artus,
Ut liceat reliquis ſecurum degere membris.
At vos egregie purgatam creditis aulam,
Eutropium ſi Cypros habet, vindictaque mundi
Semivir exſul erit. quis vos luſtrare valebit
Oceanus? tantum facinus quæ diluet ætas?
Induerat necdum trabeas: mugitus ab alto

Reddi-

12 artes *al. etiam Baſ. marg.* 15 noceat *vulg.* coëat *debetur Barthio. Idem conj.* irruptura. 18 areſcat *vulg.* exundet *ex MSS. Heinſ. qui conj.* exſudet. ſecure *al.* vivere *al.* 24 axe-inferno *Vien. Baſ.* alto *Vic. & MSS.* infernas *etiam Cuj. & MSS. Heinſ.*

durior, ſed neceſſaria, niſi ponamus, quod pene eſt ut malim, aut ſcriptum eſſe editumque (ſub clipeo Stilichonis) priorem librum, aut ſcriptum certe editumque fingi, cum primum in Italia et in aula Honorii innotuit, Orientalem ſ. Conſtantinopolitanum Conſulem factum eſſe Eutropium. Sic illud *non augure falſo* pertinuerit ad ipſum poëtam, qui glorietur, ſe ea prædixiſſe mala, quæ hoc anno, hoc conſule acciderint.

18 *Areſcat*, cur mutarent critici vel antiqui vel recens, non videtur idonea cauſa fuiſſe. Nihil magis vel fonti vel cauterio convenit, quam *Areſcere*. Si tamen cui placeat *Exundet*, hic non erit, ut plerumque, redundet; ſed plane effluat & exhauriatur: *exudet*, ſ. *exſudet* ad fontem relatum nimis tenue, cauterio plane non convenit.

19 *Securum* adverbii inſtar hic videtur habere, cujus forte gloſſa eſt, quod habent quidam *ſecure*: *membris* autem tertio caſu intelligam, ut *reliquis membris* contingat etc.

20 Ironia utitur: hoc enim vult, Erratis, Conſtantinopolitani, ſi creditis etc. Totus mundus violatus ac pollutus eſt, pro hoc crimine vindicta nimis tenuis eſt eunuchus in exilium actus. *Oceanus* h. e. in univerſum *mare*, luſtrare vos non poterit, quo *cetera*, *quæ violata ſunt expiari putantur* (Cic. pro Roſc. Am. c. 26) in quod deportari jubebant aruſpices Etruſci androgynos ſ. ſemimares & portenta ſimilia (Liv. 27, 37. Jul. Obſ. c. 56)

24 Nunc alia prodigia vel fingit, vel, poſt alios narrat, indignantis velut naturæ rerum & malum minantis imperio Orientali. Mugitus ſubterranei prænuncii & comites terræ motuum, iidem portendunt mala alia. Hunc mugitum *ab axe inferno* reddi, mihi placet, cum ita frequens ſit noſtro

unam-

Redditus. infernas rabies arcana cavernas
Vibrat, & alterno confligunt culmina lapſu.
Bacchatus per operta tremor Chalcedona movit,
Pronus & in geminas nutavit Boſporus urbes.
Concurrere freti fauces. radice revulſa
Vitant inſtabilem rurſum Symplegada nautæ.
Scilicet hæc Stygiæ præmittunt ſigna ſorores.
Et ſibi jam tradi populos hoc conſule gaudent.
Mox oritur diverſa lues. hinc Mulciber ignes
Sparſerat, hinc victa proruperat objice Nereus.
Hæc flagrant, hæc tecta natant. quam, Numina, pœnam
Servatis ſceleri, cujus tot cladibus omen
Conſtitit? incumbas utinam, Neptune, tridenti:
Pollutumque ſolum toto cum crimine mergas.
Unam pro mundo Furiis concedimus urbem.
Utque ſemel patuit monſtris iter, omina tempus
Nacta

26 conſtringunt *Cuj.* 33 Mulcifer *MS. & ſæpe alias alii, Heinſ.* 34 victo *al. it.* rapto, rupto, vincta *al.* 35 hinc -- hinc *al.*

unamquamque regionem *axis* nomine ſignare. V. ad 15, 458. Sed nec auſim loco movere lectionem Heinſianam, cum *ab alto* etiam ſit idem quod e profundo.

26 *Confligunt* proprie dictum, irruunt in ſe invicem & ſe pulſant *culmina* & faſtigia vicina. *Boſporus* hinc in Chalcedona tendit, hinc Conſtantinopolin. Hæ ſunt *geminæ urbes.*

30 *Symplegades* (vid. 3, 173) poſt Argonautarum tranſitum ſtabiles, nunc, radice a terræ motu revulſa, denuo periculoſæ ſunt & vitandæ nautis.

31 *Stygiæ ſorores*, Parcæ, vitæ ac necis mortalium, felicitatis ac infelicitatis regnorum dominæ.

33 Incendia pariter & eluviones infeſtæ ſolent eſſe Conſtantinopoli. *Obiicem* vocat aggerem fluctui oppoſitum.

36 Illa incendia, illæ eluviones, nondum ſunt ipſæ pœnæ, ſed pœnam denunciant adhuc *ſervatam* ſ. reſervatam imminentemque ſceleri, quo pollutus eſt mundus. Hoc per interrogationem enunciat poëta, Quam poenam ſervatis, Dii, cujus pœnæ ipſa denunciatio (hoc enim hic eſt omen) jam tot ſtragibus conſtitit?

37 Pingit Neptunum tridente ſuo utentem & nitentem tanquam vecti, ut Aen. 2, 61 idem *Neptunus muros magnoque emota tridenti Fundamenta quatit, totamque e ſedibus urbem Eruit.*

39 Paciſci cupit cum Furiis, quæ, ut eſt v. 32, *ſibi tradi populos* univerſos *hoc conſule, gaudent*: urbem dominam offert pro toto mundo h. e. imperio, cui minantur fata.

40 Morem vulgi deſcribit, ubi ſemel conſternati & tacti religione ſunt

Nacta ſuum properant. naſci tum decolor imber,
Infantumque novi vultus, & diſſona partu
Semina. tum lapidum fletus, armentaque vulgo
Auſa loqui, mediiſque feræ ſe credere muris.
Tum vates ſine more rapi, lymphataque paſſim
Pectora terrifici ſtimulis igneſcere Phœbi.
Fac nullos ceciniſſe Deos. adeone retuſi
Quiſquam cordis erit, dubitet qui partibus illis
Affore fatalem caſtrati Conſulis annum?
Sed quam cœcus ineſt vitiis amor! omne futurum,
Deſpicitur, ſuadentque brevem præſentia fructum,
Et ruit in vetitum damni ſecura libido.
Dum mora ſupplicii lucro, ſerumque, quod inſtat,
Creditur.

41 diſcolor *al.* 46 fatidici *vulg.* terrifici *etiam Baſ. marg.*

ſunt animi, narrantur prodigia ſubinde plura. Hoc ita eſſe intelliget, ſi quis attenderit ad Liviana illa, quæ partim in libris ſuperſtitibus exſtant, partim ab Obſequente ex deperditis excerpta ſunt. Indicat ipſe Liv. 27, 37 *Sub unius*, inquit, *prodigii*, UT FIT, *mentionem*, *alia quoque nunciata*. Comparari poteſt hic locus cum principio libri ſuperioris, ad obſervandas divitias ingenii poëtæ.

43 *Lapidum fletus*, ſtatuarum, credo. Liv. 40, 19 *Lanuvii ſimulacrum Junonis Soſpitæ lacrimaſſe* nunciatum eſt. Forte huc referas etiam 28, 11 *Ara Neptuni in circo Flaminio multo ſudore manaſſe dicebatur*.

45 Furore correptos *vates* & veros in gente Hebræorum, & hos, qui apud alias memorantur, notum eſt, & *μάντεις* eſſe dictos ἀπὸ τοῦ μαίνεσθαι &c. Sed etiam naturali quadam ratione accidit, ut in magnis terroribus hominibus ſana mens excutiatur, atque, quod narrat Plin. Epiſt. 6, 20. 19 de incendio Veſuvii, *Tremor terræ perſeverabat*, *& plerique lymphati terrificis vaticinationibus*, *& ſua & aliena mala ludificabantur* h. e. mendacibus & monſtroſis exaggerationibus ita augebant, ut ridicula videri poſſent.

47 Negat opus fuiſſe inſpiratis divinitus vatibus. Naturali & civili divinatione potuit ſuſpicari vnusquiſque non ſtupidus homo, infelicem fore civitatem tali conſule. Si volumus Poëtam ipſum non inſanire, in omni hoc genere invectivarum in Eutropium totus cogitandus eſt, ſuis cum vitiis & vita Eunuchus, non ſolum truncati corporis infortunium, in quo bonam mentem & fortitudinem adeo poſſe reſidere, ne longe abeamus, Narſes & Abælardus ſatis docent.

50 Sapiens & philoſopha ſententia. Ut remota quæ ſunt parua videntur oculis: ita futuri vel dolores vel gaudia non recte æſtimantur. *Fructum* meminiſſe debemus & hic & alias non ſubſtantiæ aut corporis alicujus nomen eſſe, ſed affectionis, verbo *fruitionem*.

Creditur. haud equidem contra tot ſigna Camillo
Detulerim faſces; ne dum, proh ſexus! inerti
Mancipio, cui cuncta licet reſponſa juberent,
Hortanteſque licet ſponderent proſpera Divi,
Turpe fuit ceſſiſſe viros. Exquirere retro
Crimina continui lectis annalibus ævi.
Priſca recenſitis evolvite ſæcula faſtis.
Quid ſenis infandi Capreæ, quid ſcena Neronis
Tale ferunt? ſpado Romuleo ſuccinctus amictu
Sedit in Auguſtis laribus. vulgata patebat
Aula ſalutantum ſtudiis. huc plebe ſenatus
Permiſta, trepidique duces, omniſque poteſtas
Confluit. advolvi genibus, contingere dextram
Ambitus. & votum deformibus oſcula rugis
Figere. præſidium legum, genitorque vocatur
Principis, & famulum dignatur regia patrem.
Poſteritas, admitte fidem. monumenta petuntur
Dedecoris, multiſque gemunt incudibus æra
Formatura nefas. hæc judicis, illa togati.

Hic

64 hinc *Cuj.* 71 mutisque *MS.*

54 *Contra tot ſigna*, ſiniſtra auſpicia quæ commemorauit. Illud *proh ſexus!* indignationem debet exprimere, quaſi dicat, pudeat nos, qui viri ſumus!

61 Modum tenere non ſolet noſtri ingenium. Ea narrat Suetonius de Tiberii ſeceſſu Capreis, de Neronis furoribus, quæ horrorem incutiunt, ad quæ ludus ſunt, quæ referuntur de Eutropio. Sed vitium proprium Claudiani & ſæculi illius eſt paratragœdare, & fluctus movere in ſimpulo.

63 *In auguſtis laribus*, tanquam pars aulæ, Præpoſitus ſacri cubiculi Arcadii.

65 *Trepidi duces* facundiſſimum epitheton, qui nihil meruere, ne mortem quidem præſentem horrere debebant, *trepidant*, dum ſalutant Eunuchum.

68 *Genitor principis*, Patricius v. ad 18, 109.

70 Statuas aereas & omnis generis imagines factas Eutropio, apparet ex l. 17 C. Theod. de Pœnis, cujus partem ad 19, 19 dedimus: *Omnes ſtatuas, omnia ſimulacra, tam ex ære, quam ex marmore, ſeu ex fucis* (pigmentis, coloribus) *quam ex quacunque materia, quæ apta eſt effingendis, ab omnibus civitatibus, oppidis, locisque privatis ac publicis, præcipimus aboleri: ne tanquam nota noſtri ſæculi obtutus polluat intuentum.*

72 *Judicis*, Præfecti Prætorio, *Togati*, Præpoſiti cubiculo, *Armati* ducis, quo etiam *eques* pertinet, id eſt ſtatua equeſtris: in *Curia* imago clipeata vultus.,

Hic nitet armati ſpecies: numeroſus ubique
Fulge eques: præfert eunuchi Curia vultus.
Ac veluti caveant, ne quo conſiſtere virtus
Poſſit pura loco, cunctas hoc ore laborant
Inceſtare vias. maneant immota precamur,
Certaque perpetui ſint argumenta pudoris.
Subter adulantes tituli, nimiæque leguntur
Vel maribus laudes: claro quod nobilis ortu;
Cum vivant domini? quod maxima prælia ſolus
Impleat; & patitur miles? quod tertius urbis
Conditor, hoc Byzas, Conſtantinusque videbunt?
Inter quæ tumidus lleno producere cœnas
In lucem, fœtere mero, diſpergere plauſum
Emturas in vulgus opes, totoſque theatris
Indulgere dies alieni prodigus auri.
At ſoror, &, ſi quid portentis creditur, uxor
Mulcebat matres epulis, & more pudicæ
Conjugis eunuchi celebrabat vota mariti.

Hanc

75 conſidere *MSS.* 76 pulchra, *it.* tuta *MS.* hæc ora laborent *vulg.* 77 inſtaurare *MS.* *Hinc conj. Heinſ.* cunctis hæc ora Inſtaurare viis. 79 ſubtus *MSS.* 81 convivant *vulg.* conviva & *Claver.* *Heinſiana lectio ab ipſo transſcribitur Gronovio & Barthio.* 82 pariter *vulg.* patitur *jam Cuj.* 85 plauſtrum *Baſ. marg.*

77 Invidioſum votum: quaſi gaudeat turpitudine Conſtantinopolitanæ urbis, & Orientalis Imperii, aut certe metuat, ne carmini ſuo fides non habeatur, ſi non maneant argumenta rerum.

79 *Subter* in ea, quæ *honorum pagina* vocatur Juvenali 4, 122 & ſcholiaſtæ ad eum locum *tabula patronatus*, de qua ad 18, 230.

83 *Byzas* Heros, Neptuni filius, Byzantii primus conditor, neſcio an alio nomine notus. Nomen ejus & caput modo juvenile modo barbatum eſt in numis. Quæ traduntur de illo ſunt apud Stephanum Byzant. v. Βυζάντιον, & quæ ibi VV. DD.

85 *Diſpergere* proprie dictum videtur de miſſilibus, quæ ſpargi per talem occaſionem ſolebant. vid. 24, 231. Prohibuit Juſtinianus Nov. 105 c. 2 *aurum ſpargere.* Vid. Jac. Gothofr. ad l. 7 C. Th. de falſa moneta. Et tandem *Conſulari magnificentia -- in abjectam ſpeciem transformata*, Leo Nov. 94 totam rem abrogavit. Sed poteſt etiam univerſim omnem illam liberalitatem munerum, ludorum, viſcerationum, ſportularum &c. notare. *Alienum* aurum vel ſurreptum principi, vel per injuriam extortum aliis.

88 Hic locus in primis indicat, quam ſororem ferebat ſuam Eutropius, cum illa etiam obſcenam conſuetudinem habuiſſe. Vid. 18, 263.

Google

Hanc amat, hanc ſumma de re, vel pace vel armis,
Conſulit, huic curas & clauſa palatia mandat,
Ceu ſtabulum vacuamque domum. ſic magna tueri
Regna nihil? patienſque jugi deluditur orbis?
Mitior alternum Zephyri jam bruma teporem
Senſerat, & primi laxabant germina flores.
Jamque iter in gremio pacis ſolenne parabant
Ad muros Ancyra tuos, auctore repertum
Eutropio, pelagi ne tædia longa ſubirent,
Sed vaga laſcivis flueret diſcurſibus æſtas:
Unde tamen tanta ſublimes mole redibant,
Ceu vinctos traherent Medos, Indumque bibiſſent.
Ecce autem flavis Gradivus ab uſque Gelonis
Arva cruentato repetebat Thracia curru.
Subſidunt Pangæa rotis, altæque ſonoro
Stridunt axe nives, ut vertice conſtitit Aemi,

S 2 Femine-

92 ceras *MS.* 93 viduamque *MSS.* 97 e gremio *MS.*
100 ætas *vulg.* 101 laude *vulg.*

93 An forte ad *ſtabulum* illud reſpicit, de quo 18, 61? ut ſit ſenſus, Eutropius mandat ſorori curam palatii, ut ipſi quondam ſtabuli curam injunxerat Ptolemæus.

96 *Gremium pacis* eſt etiam 15, 51. Plin. Pan. 56, 4 *Intimus ſinus pacis.*

97 *Ancyra* metropolis Galatiæ ſ. Gallogræciæ, unde Gallos illos caſtratos ſ. ſemiviros arceſſunt viri docti. Vid. ad 18, 277. Videtur igitur Claudianus hoc indicare velle, placuiſſe Eutropio Ancyram, ut metropolin Gallorum etiam ſui ſimilium. Colligo hoc e verbis, *auctore repertum Eutropio.* Hic nempe, cum amaret Ancyram, ſuaſit illud iter Imperatori. Sed etiam alias conſtat, Byzantinos Imperatores, & præſertim Arcadium, ſolitos eſſe Ancyræ commorari: quod oſtendit Jac. Gothofr. ad l. 3 C. Th. ad L. Corneliam de Sicariis, quæ Ancyræ data eſt ab Arcadio A. 397, To. 3 p. 98, b.

99 *Pelagi tædia* ad Conſtantinopolin pertinet: ne ipſa illa ſpecies, quantumvis formoſa, maris, quotidie obverſata oculis, tædium crearet.

101 *Sublimes mole* poterat repugnans videri, cum deprimi ſoleamus mole & onere, non erigi, ſeu fieri ſublimes. Scilicet *moles* hic *ὄγκος* eſt, & tumorem etiam inflationemque a ſuperbia profectam, ſignificat.

103 Martem ſ. *Gradivum* patrem alias etiam *Gelonis* apponit & Thraciæ. Vid. 1, 109 ſq. De Thracia & Pangæis 3, 336 ſq. Illud *ſtridunt nives* magnum frigus indicat, quod Alexandrinus poëta in patria ſua obſervaſſe nequit.

Femineaſque togas preſſis conſpexit habenis.
Subriſit crudele pater, criſtiſque micantem
Quaſſabat galeam. tunc implacabile numen
Bellonam alloquitur, quæ ſanguine ſordida veſtem
Illyricis pingues pectebat ſtragibus hydros.
„Nec dum mollitiæ, nec dum, germana, mederi
Poſſumus Eoæ? numquam corrupta rigeſcent
Sæcula? Cappadocum tepidis Argæus acervis
Aeſtuat. infelix etiamnum pallet Orontes.
Dum pereunt, meminere mali. ſi corda parumper
Reſpirare ſinas, nullo tot funera ſenſu
Prætereunt, tantique levis jactura cruoris.
Adſpicis obſcenum facinus? quid crinibus ora
Protegis? en quales ſeſe diffundat in actus
Parva quies! quantum nocuerunt otia ferri!

Qui

108 triſtisque *vulg.* criſtisque *jam Cuj.* 109 quaſſavit *al.* concuſſit *al.* 110 aggreditur *MS. quod placet Heinſio.* 111 paſcebat, ſpectabat *al.* pexebat *conj. Heinſ.* ſtragibus *etiam Cuj.* cladibus *al.* 115 ſquallet *malit Heinſ.* 120 haec quales *vulg. Forte fuit* eu. diffundat *MS.* artus *al.*

107 *Femineas togas* dicit Eutropii & delicati agminis, quod comitabatur Arcadium, non tantum greges eunuchorum & feminarum, ſed viros etiam molliter veſtitos & viventes.

111 *Illyrium* turbatum erat bellis Gothicis Alarichi. Vid. ad 15, 453, præſertim Zoſim. 5, 26. *Hydros pectebat* Bellona i. implicitos ſibi diſcriminabat digitis. (cf. 3, 42). Hac pictura Furiarum unam facit Bellonam, quod neſcio an aliis placuerit: certe nemini eorum, quos laudat Cerda ad Aen. 8, 703. *Tartaream* tamen *Divam* vocat Sil. 5, 222.

114 *Argæum* Cappadociæ montem nominavit etiam 5, 31. *Ἀργαῖον* Græci. *Orontes* Syriam ſignat. *Orontes pallet*, Syria adhuc habet ſigna terroris, luctus &c. Sic 29, 76 *flumina pallent.* Quia infra v. 164 *exſanguem Iſtrum* dicit. In omnibus nempe ad illam Proſopopœian reſpicitur, qua humanam ſpeciem fluuii accipiunt. Et Cappadociam & Syriam bellicis turbis vexatam, indicatur.

119 *Obſcenum facinus* cum reſpectu ad turpitudinem Veneream, qua diverſis modis pollutus eſt Eutropius: & ad malum omen ſ. auſpicium, quod auſpicatur annum, & nomine ſuo ſignat eunuchus, cujus vel occurſus obſcenum & deſpuendum omen eſt. Vid. ad 18, 125 & 19, 11. *Crinibus ora protegit* Bellona, quod illam pudet. Vehemens id quidem: neſcio tamen, quomodo mihi non placeat Bellona, Furia, quam pudor cogat tegere faciem.

Qui caruit bellis, eunucho traditur annus.
Actum de trabeis eſſet, ſi partibus una
Mens foret Heſperiis: rueret deriſa vetuſtas,
Nullaque calcati ſtarent veſtigia juris,
Ni memor imperii Stilicho, morumve priorum
Turpe relegaſſet defenſo Tibride nomen,
Intactamque novo ſervaſſet crimine Romam.
Ille dedit portum, quo ſe pulſata referret
Majeſtas Latii, deformatæque ſecures.
Ille dedit faſtos, ad quos Oriente relicto
Confugeret ſparſum maculis ſervilibus ævum.
Quam ſimiles hæc aula viros! ad mœnia viſus
Dirige. Num ſaltem tacita formidine muſſant?
Num damnant animo? plaudentem cerne Senatum,
Et Byzantinos proceres Grajoſque Quirites.
O patribus plebes, o digni Conſule patres.
Quid, quod & armati ceſſant, & nulla virilem
Inter tot gladios ſexum reminiſcitur ira?
Huccine noſtrorum cinctus abiere nepotum?

123 patribus *MS. forte non male, de ſenatu.* 125 faſtigia *conj. Heinſ. hic & 1, 6.* 127 a Tibride *vulg.* 129 referrent *MSS.* 133 habet aula *Barth.* 134 & 135 non *pro* num *vulg.* 138 virilis -- ſexus *vulg.*

122 Niſi pax eſſet in imperio, non traditus eſſet conſulatus in hunc annum eunucho, ſed viro militari. *Actum eſſet de trabeis* h. e. de dignitate & majeſtate adeo conſulari, conculcata eſſet illa ab turpibus aulicis, ſi in Occidente idem ſenſiſſent homines. Hinc arripit occaſionem laudandi Stilichonis ſui, qui non paſſus ſit nomen Eutropii Romæ ſcribi in faſtis, ſed ſolum Theodori Mallii. Nomen ergo Eutropii Romæ non ſcriptum in faſtis (l. faſtibus) Conſtantinopoli deletum, de quo ad 19, 19.

133 *Quam ſimiles* (ironice) *hæc* Conſtantinopolitana *aula viros*, intell. *habet*, quod pulchre illuſtravit Heinſius ex illo Lucani 8, 544 ubi cum indignatione, *O ſuperi! Niluſne barbara & Memphis, Et Peluſiaci tam mollis turba Canopi Hos animos?*

136 Contumelioſe dictum in *Byzantinos*, Thracas, barbaros, & in *Graios*, Græculos, leves, mendaces, qui Romanæ Quiritium grauitati atque fidei opponuntur. Sub Martis Romanorum patris nomine deliteſcere putavit poëta; ſed forte neque Thracem unde ſolet advocare Martem noſter, decebat Byzantinorum nomen, ut notam vel contumeliam ponere.

140 *Cinctum* de conſulari veſte ſolet noſter ponere. Vid. v. g. 18, 27.

Digitized by Google

Sic Bruti deſpectus honos? ignoſce parenti
Romule, quod ſerus temeratis faſcibus ultor.
Advenio. jam jam largis hæc gaudia ſaxo
Compenſent lacrimis. quid dudum inflare moraris
Tartaream, Bellona, tubam? quid ſtringere falcem,
Qua populos a ſtirpe metas? molire tumultus,
Excute delicias. Thracum Maccetumque ruinæ
Tædet, & in gentes iterum ſævire ſepultas.
Damna minus conſueta movent. trans æquora ſævas
Verte faces: aliis exordia ſume rapinis.
Non tibi Rhipæis hoſtis quærendus ab oris.
Non per Caucaſias accito turbine valles
Eſt opus. Oſtrogothis colitur miſtisque Gruthungis
Phryx ager. hos parvæ poterunt impellere cauſſæ
In ſcelus. ad mores facilis natura reverti.
Sic eat: in noſtro quando jam milite robur
Torpuit, & molli didicit parere magiſtro.

Vindicet

143 laxis *Cuj.* 146 metis *vulg.* meos *al.* 147 Macedum *vulg.* 148 repulſas *MSS.* 151 Rhiphæis *al.* 152 excito *conj. Heinſ.*

141 *Bruti* Junii liberatoris, expulſoris Regum, Conſulis primi, & auctoris ejus dignitatis quæ polluta eſt per Eutropium.

145 Neſcio utrum pingere voluerit Bellonam poëta armatam falce meſſoria, quæ eſſet ſymbolum ſtragis: an metaphorice *falcis* nomine gladium notarit, cui magis verbum *metat* congrueret. Falx quidem Bellonæ, qua metit populos, eſt gladius & univerſim arma militum quibus cadunt hoſtes.

152 An hi *Oſtrogothi* & *Gruthungi* Gallogræcis ſe admiſcuere? Colonos fuiſſe, videbimus v. 193. Sed nec hiſtoricis hæ barbararum gentium res expeditæ ſunt. Barthius pro *Gruthungis* (de quibus dictum nobis ad 8, 623) *Gothunnos* defendit, miſcellum genus ex Gothis & Hunnis. Hoc apparet, de coloniis barbarorum ſermonem eſſe, quæ in Phrygia ut quondam Galli, conſederint, & quidem pacatæ, & imperio Romano parentes, quia dicit *colitur*, & *ad mores reverti.* Cf. infra 576.

155 *Sic eat*, formula ſucceſſum optantis vel probantis certe. Pulchre contulit Heinſius Luca. 2, 304 *Sic eat! immites Romana piacula divi Plena ferant.* Et 5, 297 *Sic eat, o Superi, quando pietasque pudorque Deſtituunt.* Conf. ad 26, 550.

157 *Arctous advena*, non qui modo ex Septentrione advenit; ſed qui jam aliquamdiu inter noſtros habitat, verbo Gruthungi, Oſtrogothi v. 152.

Vindicet Arctous violatas advena leges.
Barbara Romano ſuccurrant arma pudori.„
Sic fatus, clipeo, quantum vix ipſe Deorum
Arbiter, infeſto cum percutit ægida nimbo,
Intonuit. reſponſat Athos, Aemuſque remugit;
Ingeminat raucum Rhodope concuſſa fragorem.
Cornua cana gelu mirantibus extulit undis
Hebrus, & exſanguem glacie timor alligat Iſtrum.
Tunc adamante gravem nodiſque rigentibus haſtam,
Telum ingens nullique Deo jaculabile, torſit.
Fit late ruptis via nubibus. illa per auras
Tot freta, tot montes, uno contenta volatu
Tranſilit, & Phrygiæ mediis affligitur arvis.

161 æthera *vulg.* aëra *al.* ægida *ex MSS. Heinſ.* perculit *MS.* 164 excutit *vulg.* extulit *etiam Baſ. marg.* 170 affligitur *MSS.* oris *vulg.* arvis *etiam Baſ. marg.*

160 Fingit illum ſonum fragoremque tumultuoſum tonitru inde eſſe, quod ægida, ſcutum illud ſuum, *nimbo* h. e. vehementi grandine percutiat Jupiter. Pulchre deinde phœnomena tonitru perſequitur. Athos, Hæmos, Rhodope reſponſant, i. appulſum fragorem, auctum multiplicatumque reddunt.

163 *Cornua* tribuit *Hebro* ex illa conſuetudine poëtarum & numiſmatum cornua, taurina præſertim, fluviis adſcribendi, quæ orta videtur ab illis, qui non uno oſtio, ſed pluribus velut cornibus in mare exeunt. Conf. 1, 220. 8, 652 it. 29: 176.

164 Ludit phyſice: gelu & glaciem Iſtri paſſim commemorant, Ovidius præſertim in eo multus eſt: terror & timor gelidi apud poëtas, *gelidus per dura cucurrit Oſſa tremor.* Ergo timor eſt, non gelu aliud, qui torpere, qui glaciari facit Iſtrum. Hunc *exſanguem* vocat, ut alias v. 114 eadem ratione *pallere* Orontem dixit, et 29, 176 *truncato cornu pallere ſumina.*

165 *Adamante gravis haſta* h. e. ferro, ut 15, 203.

169 *Contenta*, acta contentione nervorum, qua violenta illa emiſſio haſtæ peragitur. Ut quo magis contenditur arcus, eo ſagitta volat majore impetu. Ceterum videtur haec phantaſia habere reſpectum ad Romanum illum ritum, quem ſic deſcribit Feſtus, *Bellona dicebatur Dea bellorum, ante cujus templum erat columella, quæ bellica vocabatur, ſupra quam haſtam jaciebant.* Conf. Serv. ad Aen. 9, 53 ubi inter alia, *Poſt clarigationem haſta in hoſtium fines miſſa, indicabatur jam pugnæ principium.* Plura habet Barthius. Mars hic, tanquam ipſe Fetialis munere fungens, haſtam jacit in Phrygiam, et ita hoſtes excitat imperio.

171 *Nyſæus* eſt Bacchicus. Vid. 8, 604. Et fuit etiam Lydiæ urbs Nyſa, ubi ſunt *Hermus* et *Pactolus* fluvii auriferi. Sicut Nyſæ nomen Baccho cognatum, ita *Dindyma* montana Phrygiæ, Troadis et Gallogræciæ in cultu matris Deûm, quæ inde vocatur *Dindymene*, celebrantur.

Senſit humus. gemuit Nyſæo palmite felix
Hermus, & aurata Pactolus inhorruit urna:
Totaque ſubmiſſis fleverunt Dindyma ſilvis.
Nec Dea præmiſſæ ſtridorem ſegnius haſtæ
Conſequitur, centumque vias meditata nocendi,
Tandem Targibilum (Geticæ dux improbus alæ
Hic erat) aggreditur. Viſo tum forte redibat
Eutropio vacuus donis, feritaſque dolore
Creverat, &, teneris etiam quæ crimina ſuadet
Ingeniis, Scythicum pectus flammabat egeſtas.
Huic ſeſe vultu ſimulatæ conjugis offert,
Mentitoque ferox incedens barbara greſſu,
Carbaſeos induta ſinus. poſt terga reductas
Uberibus propior mordebat fibula veſtes:
Inque orbem tereti mitra redimente capillum
Struxerat, & virides flaveſcere juſſerat angues.
Advolat, ac niveis reducem complectitur ulnis,

Infun-

176 Trabigilum *Vic.* Tabrigilum *Vien.* Tarbigilum, Turbigalum *&c. al.* Trigibulum *ſe probare ait Heinſ. ſed* Targibilum *expreſſit utraque Elzevir. quod a Pulm. inde, puto, obtinet.* 181 ſimulato *MSS. quod placet.* mentitæ *MS.* 182 incedens *MS.* incendia *MS.* 85 redeunte -- ſtrinxerat *vulg. quod pene prætulerim.*

176 Hic eſt, quem Tribigildum vocat Zoſimus. Summam hiſtoriæ diximus ad principium libri.

180 Scythicæ originis facit illos Getas, Gothos, Oſtrogothos, Gruthungos, de quibus v. 152.

182 *Ferox* natura ſua Bellona inſuper tanquam *barbara*, uxor Tribigildi, *incedit*. Sed quod *carbaſeos* illi *ſinus*, veſtem linteam dat Poëta, non pelliceam, neſcio quam commode factum ſit. Forte mitior plaga ſuaſit illis mulieribus etiam veſtes delicatiores. Sed *veſtes poſt terga reductas* ſi *mordebat fibula uberibus propior*, oportet, bene laxam intelligere ſtolam, ſeu pallam malis dicere, quod etiam *ſinus carbaſei* loquuntur, cujus pallæ, inſtar hodierni pallii injectæ humeris, utraque ala reiiceretur in tergum, et ne retro defluere a vento præſertim adverſo poſſet, infra collum connecterentur ope fibulæ: qui habitus eſt equitum, chlamydas ita reiicientium, ut brachiis ad pugnam expeditis uti poſſint.

186 Nempe diſſimulat *angues* ſ. hydros, quos ante illi tribuerat v. 110, et mutat eos in *flavum*, qualis eſſe ſolebat ſeptentrionalium populorum, crinem. *Teres mitra* ſignificat non latam tæniam, ſed tortilem inſtar funiculi. *Niveas ulnas* merito tribuit mulieri arctoæ,

Infunditque animo furiale per oſcula virus.
„*Principe quam largo veniat, quas inde reportet*
Divitias„ aſtu rabiem · motura requirit.
Ille iter ingratum, vanos deflere labores.
Quos ſuper eunuchi faſtus, quæ probra tuliſſet.
Continuo ſecat ungue genas, & tempore pandit
Arrepto gemitus: „*I nunc, devotus aratris*
Scinde ſolum, poſitoque tuos mucrone ſodales
Ad raſtros ſudare doce. bene rura Gruthungus
Excolet, & certo diſponet ſidere vites.
Felices aliæ, quas debellata maritis

192 quem Roma *Baſ. marg.* 193 prodit *MS.*

191 ***Ingratum iter***, cui gratia non relata eſt, proprie. Plane vt Servius interpretatur illud Aen. 2, 101 *Sed quid ego hæc autem necquidquam ingrata revolvo? nec vobis placitura, nec mihi gratiam conciliantia.* ***Deflere*** non proprie ſumitur, ſed ita ut viri docti intelligunt illud Sueto. Calig. 38 *Julii & Augusti diplomata ut vetera & obſoleta deflebat*, cui convenit, quod c. 30 poſuit, *Hanc ut crudeliſſimam cædem deflevit edicto.* Hoc noſtro loco magis quadrat, quia de vera ſeriaque querela ſermo eſt, licet lacrimas dare barbaro duci vix conveniat.

192 ***Super*** eſt inſuper, ut Aen. 2, 71 *Cui neque apud Danaos usquam locus, & ſuper ipſi Dardanidæ infenſi pœnas cum ſanguine poſcunt:* quod ibi probat et confirmat Heinſius.

193 ***Secat ungue genas*** ſuas perſonata uxor Tribigildis (ne quis cogitet, quod quædam forte facilius faciant, involaſſe in genas viri) fecitque, quod ſuam facere vetat Ovid. Triſt. 3, 3. 51 *Parce tamen lacerare genas.* Sunt hæc talia adnotanda in frigidioribus regionibus, ubi vix intelligantur alias. Equidem ſeptuagenario proximus non memini me videre mulierem notas unguis habentem in facie, quas diceretur ipſa impreſſiſſe. Familiarius hoc fuiſſe debet Ciceroni, qui inter *varia genera lugendi* refert *muliebres lacerationes genarum* Tuſ. 3, 26. Scilicet in omni genere affectuum ſumus, qui magis ad Septentrionem colimus, frigidiores.

193 ***Arrepto tempore*** plus eſt quam capto: notat celeritatem conſilii: *pandit gemitus*, prorumpere adhuc clauſos, velut remotis valvis, patitur. Ceterum hic locus declarat, colonos, fuiſſe in Phrygia et Lydia hos barbaros. Vid. mox 204 et conf. 152.

196 ***Certo ſidere***, quod in re ruſtica temporum diligenter habenda eſt ratio: tempora autem ortu et occaſu ſiderum ſignantur. Sic Columella 11, 2 habet Kalendarium ruſticum, et totum opus Palladii per menſes diſpoſitum eſt. Didicere hoc a Græcis. Heſiodus *Opera & dies* deſcripſit: in Conſtantini Imperatoris Geoponicis liber tertius quid quoque menſe faciendum ſit præcipit.

198 ***Felices aliæ***: invidiæ tormentum, et quam vim habeat ignaviæ exprobratio, pulchre pingit poëta.

Oppida, quas magnis quæſita viribus ornant
Exuviæ: quibus Argivæ pulchræve miniſtrant
Theſſalides, famulas & quæ meruere Lacænas.
Me nimium timido, nimium junxere remiſſo
Fata viro, totum qui degener exuit Iſtrum,
Qui refugit patriæ ritus, quem detinet æqui
Gloria, conceſſoque cupit vixiſſe colonus,
Quam dominus rapto. quid pulcra vocabula pigris
Prætentas vitiis? probitatis inertia nomen,
Juſtitiæ formido ſubit. tolerabis iniquam
Pauperiem, cum tela geras? & flebis inultus,
Cum pateant tantæ nullis cuſtodibus urbes?
Quippe metus pœnæ? Pridem mos ille vigebat,

Ut

201 ſibi quæ *MSS.* 204 quem ref. *MS. probante Heinſio.* 207 pertentas *vulg.* prætentas *etiam Vien. Baſ. marg.* prætendis *MSS.* 210 arces *al.* ædes *al.* 211 metu *conj. Barth.*

200 Pulchræ mulieres bello captæ jam Homericis temporibus præmia fortium. Sic conſolatur ſe et Aenean maritum umbra Creuſæ Aen. 2, 785 *Non ego -- Graiis ſervitum matribus ibo.* Vaſtabant eo tempore Græciam barbari.

203 Audax figura, *Iſtro* indicat patriam, & ingenium, quod putatur patriæ deberi. Solo igitur Iſtri nomine indicat illam ferociam atque fortitudinem populis ad Iſtrum colentibus ingenitam.

204 *Detinet*, proprie in humili loco tenet, nec emicare ſinit vel emergere aut eniti, juſtitia: cum reſpectu ad antiquam Sophiſtarum perverſitatem, qui Juſtitiam *generoſæ* cujusdam *ſtultitiæ Γενναίας εὐηθείας* nomine infamabant apud Plato. de rep. 1 p. 418, E. Quem reſpectum mox declarat apertius.

205 *Conceſſo* ſibi agro ſub lege ſolvendi canonis *vivit colonus. Cupit -- quam*, omiſſa particula *potius*, exemplo ipſius Homeri Iλ. A, 117 *βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.* tum Valerii Flacci 7, 427 *Occumbere tandem Poſſumus, idque ſedet, quam non quæcunque ſubire Patris juſſa tui.* Sequioris ævi poëtarum plura dedit Barthius: aliorum Grammatici ubi de Ellipſi agunt.

207 Corrumpit nomina virtutum plane appoſite ad excitandam barbari ferociam. *Inertia* eſt, quam tu *Probitatem* vocas; *Formido* eſt, quam *Juſtitiam* vis videri. De illo genere *ὑποκορισμοῦ*, quo rerum corrumpuntur vocabula in utramque partem, pluſcula habet Plutarchus de diſcrim. amici & adulat. p. 56. Vid. quæ adnotavi ad Horat. Ser. 1, 3. 38.

209 *Flebis inultus*, quod pueris neceſſarium facit imbecillitas. Hor. Epod. 6, 16 *An ſi quis atro dente me petiverit, Inultus ut Flebo puer?*

211 *Quippe*, occupantis objectionem vox, ut *ſcilicet*.

Ut meritos colerent, impacatiſque rebelles
Urgerent odiis. at nunc, qui fœdera rumpit,
Ditatur: qui ſervat,„ eget. vaſtator Achivæ
Gentis, & Epirum nuper populatus inultam
Præſidet Illyrico. jam, quos obſedit, amicus
Ingreditur muros, illis reſponſa daturus,
Quorum conjugibus potitur, natoſque peremit.
Sic hoſtes punire ſolent. hæc præmia ſolvunt
Excidiis. Cunctaris adhuc? numerumque tuorum
Reſpicis, exiguamque manum? tu rumpe quietem.
Bella dabunt ſocios. Nec te tam prona monerem,
Si contra paterere viros. nunc alter in armis
Sexus, & eunuchis ſe defenſoribus orbis
Credidit. hos Aquilæ Romanaque ſigna ſequuntur.
Incipe barbaricæ tandem te reddere vitæ.
Te quoque jam timeant, admirenturque nocentem,
Quem ſprevere pium. ſpoliis prædaque repletus,
Cum libeat, Romanus eris.„ Sic fata, repente
In diram ſe vertit avem, roſtroque recurvo
Turpis,

215 adultam *MSS.* opimam *MSS.* 216 poſſidet Illyricos *vulg.* præſidet Illyrico *jam Plant. marg.* præſ. Illyricis *Claver.* amictus *Baſ. & in marg.* amicos. 221 deſpicis *MS.* 223 raperere *MS.* 228 repleri *MS.* repertus *MS.* *unde Heinſ. conj.* refertus.

214 *Vaſtator Achivæ gentis* Alaricus eſt. Vid. 26, 535.

222 *Bella dabunt ſocios:* Cum primum bellum exortum erit, ad te colligentur, qui eadem ſentiunt, quibus nunc non voluntas reſiſtendi, ſed caput deeſt. *Pronus monet*, qui vehementer hoc agit, ut auriga, qui pronus imminet & velut incumbit equis.

223 *Patimur* hoſtem, quem excipere cogimur, qui nos opprimit. *Si contra paterere viros*, ſi viros hoſtes experireris, ſi patereris viros contra te ſtare apud Arcadium, ut *pati pauperiem, famem ſitum*, quæ velut inimicæ nos oppugnant. Luca. 10, 438 *Paſſuri comminus arma Laturique ruunt.*

224 Eunuchos computari *alteri* ſ. muliebri *ſexui*, hi ipſi libri ſatis exemplorum habent. v.g. 18, 269 ſq. it. infra 552.

228 *Pium* in principem, in imperium tanquam patriam, in deos, per quos juratum eſt. *Pius* æque late patet atque *Pietas* in illo, *Nam ſi violandum eſt jus, regnandi gratia Violandum, aliis in rebus pietatem colas.* Cic. Offic. 3 c. 21.

229 *Cum libeat* poſitum pro *cum libuerit.* Vel dicemus *cum* poſitum pro *ſi*.

Turpis, & infernis tenebris obſcurior alas
Auſpicium veteri ſedit ferale ſepulcro.
 Ille, pavor poſtquam reſoluto corde quievit,
Et rigidæ ſedere comæ, non diſtulit atrox
Juſſa Deæ: ſociis, quæ viderit, ordine pandit,
Invitatque ſequi. conjurat barbara pubes
Nacta ducem, Latiiſque palam deſcivit ab armis.
Pars Phrygiæ, Scythicis quæcunque Trionibus alget
Proxima, Bithynos: Solem quæ condit, Ionas:
Quæ levat, attingit Galatas: utrimque propinqui
Finibus obliquis Lydi, Piſidæque feroces
Continuant auſtrale latus: gens una fuere
Tot quondam populi, priſcum cognomen & unum,
Appellata Phryges. ſed quid non longa valebit
Permutare dies? dicti poſt Mæona regem
Mæones. Aegæos infedit Græcia portus.
Thyni Thraces arant, quæ nunc Bithynia fertur.
Nuper

231 internas *primæ editt. ſed. Baſ. marg.* infernis. 236 irritatque *MS.* 238 Phrygiam *conj. Scal. it.* Bithyno *vel* Bithynis. Bithyno *etiam Baſ. marg.* 240 læva *vulg.* 247 erant *vulg.*

233 *Reſolutum cor* fuerat a terrore, cum irruens retro ſanguis, ut milites in præſidium ſuum recurrentes, illud nimis dilataret: donec pavor ille retro agens ſanguinem quievit. Sic comæ fuerant *rigidæ* ab horrore, quem mutata ſubito in avem feralem putaticia conjux incuſſerat: hæ horrore ceſſante *ſederunt*. *Atrox* natura ſua, ut barbarus, tanto minus *diſtulit* etc.

238 Pulchra finium deſignatio, quæ prodeſſe poterat G. Wernsdorfio, viro docto, in opere de rep. Galatarum c. 5. *Scythici Triones* eſt ipſa Arctos ſ. urſa major, quam *ſeptem trionum* ſ. boum aratorum nomine deſignabant primi Romanorum, qui iſta curarunt.

240 Pars Phrygiæ, *quæ levat ſolem*, uno verbo Orientalis, quemadmodum *quæ condit*, Occidentalis eſt. Ab ætate igitur Claudiani, ſiquis velit, arceſſere queat Italorum conſuetudinem, qui *Levantem* vocant Aſiam ad Orientem ſibi proximam, *Natoliam* ſ. ἀνατολὴν Græcorum.

242 *Gens una fuere*. Certe e Thracia colonos omnes eas gentes facit Strabo l. 10 p. 324. it. 12 p. 388 & 394 ubi etiam populorum illorum fines diſtinguere, cur difficile ſit, docet.

246 *Aegeos*, ad Aegeum mare, *portus* hujus Phrygiæ antiquæ, quæ ſecundum hæc totam pene Aſiam minorem complectebatur, *inſedit Græcia* h. e. coloniis ſuis occupavit. Antiqua hæc ſententia, quam ponit etiam, ut notam, Cic. pro Flacco c. 27.

247 *Thyni Thraces*, ut ſecundum Strabonem, quod modo vidimus, Phryges reliqui. Thynos Bithynis adjungit Herodot. 1, 28.

Nuper ab Oceano Gallorum exercitus ingens
Illis ante vagus tandem regionibus hæſit,
Geſaque depoſuit jam Grajo mitis amictu,
Pro Rheno poturus Halyn. dat cuncta vetuſtas
Principium Phrygibus; nec rex Aegyptius ultra
Reſtitit, humani poſtquam puer uberis expers
In Phrygiam primum laxavit murmura vocem.
Hic cecidit Libycis jactata paludibus olim
Tibia,

253 *pro* uberis, Iſidis *MS. de quo Heinſ. Latet, inquit, aliquid.* 255 cecinit *Baſ. marg. & MSS. ap. Heinſ qui hac lectione difficultatem omnem ait tolli.* V. N.

248 *Nuper*, comparatione illarum e Thracia Græciaque coloniarum; ceterum DC amplius ante Claudiani ætatem annis, Aſiam, nominatim Phrygiam invaſere Celtæ, vulgatiore nomine Galli, qui poſtquam ſedes denique hic fixerunt, Græcis Galatæ, Romanis fere Gallogræci dicti ſunt. Multum ætate noſtra de inſigni illa migratione diſputatum eſt. Certiſſima & ex ipſis fontibus breviter ſimpliciterque conſtituta, dedit, vir Germanogallus, Germaniæ Galliæque, non modo Alſatiæ, quam illuſtrat, verum decus, Jo. Dan. Schœpflinus libro aureolo, quem inſcripſit Vindiciæ Celticæ, Argentorati 1754 edito.

249 *Geſa* vel *Gæſa* Gallica jacula, ut Cæſ. B. G. 3, 4: quamquam & aliis tribuuntur. Multa de voce viri docti ad Heſychium.

250 *Principium* i. gloriam primæ antiquitatis. Reſpicit autem poëta ad fabulam Aegyptiam ab Herodoto narratam 2, 2 de Pſammeticho, qui pueros nutriri caprarum uberibus juſſerat in ſolitudine, ubi vocem nullam humanam audirent: qui cum primam ipſi ederent vocem βεκὸς (al. βέκκος) quæ panem notat Phrygibus, hinc intellexit rex, horum primam eſſe antiquitatem, alteros demum ab his, ſed ceteris populis antiquiores, Aegyptios. Si, ut fit, aliquid veri ſit in fundo velut fabulæ, poſſis putare, vocem eam caprinam fuiſſe, cui adhæſerit Græcula terminatio a narrantibus. Sed video totum hoc in mentem jam veniſſe Scholiaſtæ Apollonii ad 4, 272.

255 *Hic cecidit.* Minerva tibiam, inventum ſuum abiecit, cum in aqua videret (hæc eſt *umbra* noſtri) deformari vultum ſuum inflatione genarum: quam deinde ſuſtulit Marſyas etc. Pervulgata fabula, cujus auctores laudantur a Bartholino de tibiis vett. c. 3 et Brouckh. ad Prop. 2, 23. 85 qui facit cum noſtro, quod tibiam ita alloquitur, *Quæ non jure vado Mæandri jacta nataſti, Turpia cum faceret Palladis ora tumor.* Suaviter ipſa narrat apud Ovid. Faſt. 6, 697. Sed quid *Libycæ paludes* hic ſibi volunt? Incommodæ ſane viſæ debent eſſe his, qui *Lycias* vellent ſubſtituere. Doctus poëta reſpicit ad primam inventionem in Libya, poſt Meduſam ope illius a Perſeo interfectam. Quam cum ſorores Gorgones lugerent, ſerpentium, quibus crinitæ erant, ſibilos imitatura Pallas primum excogitarat tibias, ſi fides Pindaro Pyth. 12 pr. Factum hoc ad *Libycas paludes*, ad lacum Tritonidos, quod ipſum quoque Minervæ cognomen eſt. *Tritoniaca arundo* itaque vocatur illa tibia Ovid. Met. 6, 384 ubi totam fabulam refert. Si ſequamur alteram lectionem *cecinit*, ſenten-

Tibia, fœdatam cum reddidit umbra Minervam.
Hic & Apollinea victus testudine paſtor
Suſpenſa memores illuſtrat pelle Celænas.
Quatuor hinc magnis procedunt fontibus amnes
Auriferi: nec miror aquas radiare metallo,
Quæ toties lavere Midan. diverſus ad Auſtrum
Curſus & Arctoum fluviis mare. Dindyma fundunt
San-

259 hic *vulg.*

ſententia facilior etiam erit: hic ad Mæandrum *cecinit*, Marſya inflante, *tibia*, *quæ* olim *jactata* eſt a Minerva *paludibus Libycis*. Et reponerem *cecinit*, niſi Propertius l. c. etiam in Mæandro nataſſe tibiam diceret.

256 Marſyas Satyrus vel Silenus infelicis cum Apolline certaminis hoc præmium tulit, ut ab eo excoriaretur. Herodoto prodente (7,26) oſtendebatur Celænis, Phrygiæ urbe ad fontes Mæandri, illius cutis in utrem formata, *ἀσκὸς τοῦ σιληνοῦ Μαρσύεω, τὸν ὑπὸ Φρυγῶν λόγος ἔχει ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἐκδαρέντα ἀνακρεμασθῆναι.* Obſervata Barthio Statii imitatio, qui Theb. 4, 186 *illuſtres Satyro pendente Celænas* dixit. *Teſtudine victus* Marſyas, qui ſuæ tibiæ cantu ſperaret citharam ſ. teſtudinem Apollinis ſuperare. Hygi. f. 165 ideo ſuperatum ait, quod *citharam verſare* (intentionem illius & ſonos adeo mutare) poſſet Apollo, tibiam Marſyas non poſſet. Qui volet cognoſcere, quidquid de tota fabula ſcriptum eſt, ille ſatis negotii inveniet requirendis et conferendis locis, quos indicant ad Hyginum viri docti. Unum addo. Cum de Silenis hoc ipſo tempore diligenrius quærerem, deprehendiſſe mihi videor, utricularium fuiſſe Marſyam, & quo inſtrumento ſuperare voluit Apollinem, in illud pellem illius mutatam.

261 Lepide pingit fabulam Ovid. Met. 11, 137 ubi Baechus miſerum divitiis ſuis Midam ad ortus Pactoli ire jubet, *ſpumiferoque tuum fonti, qua plurimus exit, Subde caput, corpusque ſimul, ſimul elue crimen* etc. *Crimen* ſtultitiæ intelligit, quo inductus petiit aurum fieri, quidquid contingeret &c.

262 *Arctoum mare* hic eſt Euxinus Pontus, quem ſtatim *Amazonium* vocat, quod ad eum vbi Thermodonta recipit collocari ſolent Amazones: *Dindyma* juga, a quibus Phrygia Dea *Dindymene* vocatur. *Gallus* fluvius, a quo *Gallos* dici volunt illos Phrygiæ Deæ ſ. Cybeles caſtratos. Vid. Ovid. Faſt. 6, 361 ſq. & ibi Neapolis. Quid ſi a Galiogræcis & appellatio fluvii, & omne illud furoris crudelis atque obſceni genus? Certe neque fluvii nomen, neque rei ipſius h.e. cultus illius per Gallos ſemiviros antiquiorem mentionem illa expeditione Gallica adhuc inveni. Favet, quod peſſime audiunt turpitudinis naturam violantis nomine illi Galli barbari, de quo Weſſel. ad Diod. Sic. 5, 32 extr. favet, quod antiquiſſima Cybele rudis *lapis* fuit, Liv. 29, 11: favet denique praeter ea, quæ diximus ad 18, 277, cultus Matris Peſſinuntiæ bello Punico ſecundo demum Romam translatus etc.

Sangarium, vitrei qui puro gurgite Galli
Auctus Amazonii defertur ad oſtia Ponti.
Icarium pelagus Mycalæaque litora juncti
Marſya Mæanderque petunt: ſed Marſya velox
Dum ſuus eſt, flexuque carens, jam flumine miſtus
Mollitur, Mæandre, tuo, contraria paſſus,
Quam Rhodano ſtimulatus Arar: quos inter aprica
Planities Cererique favet, denſiſque ligatur
Vitibus, & glaucæ fructus attollit olivæ,
Dives equi, felix pecorum, pretioſaque picto
Marmore, purpureis cui cedit Synnada venis.
Talem tum Phrygiam Geticis populatibus uri
Permiſere Dei. ſecuras barbarus urbes
Irrumpit, facileſque capi. ſpes nulla ſalutis:
Nulla fugæ. putribus jam propugnacula ſaxis
Longo corruerant ævo, paciſque ſenecta.

Interea

267 flexusque *MSS. venuſte, judice Heinſio.* 271 glaucæ *MS. concinnius ut vid. Heinſ.* fluctus *MSS. eleganter eod. judice.* 273 cui cedant *conj. Heinſ. Et ſane* Synnada *plurale eſt.* 275 promiſere *Baſ. marg.*

265 *Icarium pelagus*, ubi & Icaros ſ. Icaria Inſula: *Mycalen* promuntorium, *Mæandrum* fluvium, & omnem topographian poëtæ, illuſtrat aſpectus tabulæ Cellarianæ. Illud *dum ſuus eſt* ſignificat, quam diu nihil aliud eſt quam Marſyas. Sic Plin. 33, 4 *Aurum -- non coquitur; ſed ſtatim ſuum eſt.* Et 33, 8 *ſuæ venae arena* de Cinnabari puro.

268 *Rhodano ſtimulatus Arar.* Nam *Rhodanus velox*, *Araris tardior* ſecundum noſtrum poëtam 2, 111.

269 *Vitibus -- ligatur.* Credo ad juga & pergulas reſpici, quæ alligatis ad perticas vitibus conſtituuntur.

272 *Pictum marmor* arte infectum videtur ſignare. Plin. 35, 1 *Neronis principatu inventum* ait, *ut purpura diſtingueretur* lapis *Synnadicus.* Strabo 12 p. 397 Synnada (*τὰ σύνναδα*) Phrygiæ urbem, ejusque oliveta laudat, & marmoris fodinas, e quibus *κίονες μονόλιθοι* columnæ uno lapide conſtantes magnæ, variæ, alabaſtritæ ob varietatem ſimiles, Romam vehantur etc. Vid. Brouckh. ad *Phrygias columnas* Tibulli 3, 3. 13.

277 *Putria ſaxa* ſunt fragilia, cum quorundam lapidum ea ſit natura, ut a libero aëre celerius tardiusve ſolvantur. Tractat hoc argumentum Vitruv. 2, 7 & fatetur, quædam ſaxa *in apertis & patentibus* locis *friari & diſſolvi.* Hoc autem eſſe *putre* quod facile diſſolvitur, in Lexico noſtro ruſtico demonſtratum eſt. V. G. Col. 1 pr. 24 *In Africa putres arenæ fecunditate vel robuſtiſſimum ſolum vincunt.*

279 *Ida* Phrygiæ mons vel tractus montanus, *gelida* propter altitudinem. Hic mater Deorum Cybele,

Interea gelidæ ſecretis rupibus Idæ
Dum ſedet, & thiaſos ſpectat de more, Cybelle,
Curetumque alacres ad tympana ſuſcitat enſes;
Aurea ſanctarum decus immortale comarum
Defluxit capiti turris, ſummoque volutus
Vertice crinalis violatur pulvere murus.
Obſtupuere truces omen Corybantes, & uno
Fixa metu tacitas preſſerunt Orgia buxos.
Indoluit genitrix. tunc ſic commota profatur:
„Hoc mihi jampridem Lacheſis grandæva canebat
Augurium: Phrygiæ caſus veniſſe ſupremos
Delapſus teſtatur apex. heu, ſanguine qualis
Ibit Sangarius, quantaſque cadavera lenti
Mæandri paſſura moras! immobilis hæret
Terminus. hæc dudum nato placuere Tonanti.
Par & finitimis luctus: fruſtraque Lyæi
Non defenſuros implorat Lydia thyrſos.
Jamque vale Phrygiæ tellus, perituraque flammis
Mœnia,

279 partibus *vulg.* rupibus *Baſ. marg. & MSS.* 285 imo *vulg.* 287 irata *vulg. quæ fuit gloſſa.* 288 longæva *vulg.* 292 quantasque cadavere lentus Mæander paſſure moras *conj. Heinſ.* 294 parat *vulg. ſine ſenſu.*

Cybele, Cybelle, Cybebe, & alias Rhea dicta, ſedet, & *thiaſos* h. e. choros ſaltantium ſibi, & motus tumultuoſos ac furibundis ſimiles agentium *Curetum* videt, qui iidem *Corybantes* ſunt, nec non Idæi Dactyli, quorum tumultuoſa cum gladiis & clipeis ſaltatio obſcuraverat olim vagitus Iovis, ne illos exaudiret Saturnus, & puerum devoraret. In memoriam ejus rei illos tumultus continuare fingebatur, & nunc *ſuſcitat enſes* illorum, quibus clipeos percutiant, *ad tympana*, quæ ipſa pulſat, & ipſius miniſtri.

283 *Turris*, corona turrita, geſtamen & δεῖγμα Cybeles, Deorum matris.

286 *Orgia*, *οἱ ὀργιάζοντες*, qui orgia, ſacra, thiaſos illos, obeunt, & utuntur in illis, ad animandam ſaltationem *buxis*, tibiis, Phrygio invento, de quo ad 254 dictum eſt. Has *premunt*, quo verbo in ſilentio ſignificando, vel generatim in ceſſatione indicanda uti ſolent.

290 *Sanguine qualis*, quam decoloratus & rubens, quam tabo corruptus ac turbidus! *Mæander lentus* eſt, qui tot flexus habeat, qui in proverbium ivere. vid. 265.

292 *Nato Tonanti.* Meminerimus, loqui matrem Jovis.

295 *Lydia* & Phrygia confines: termini ſæpe indiſcreti: vini ferax, & Baccho cara utraque. *Thyrſi* haſtæ vitium

Mœnia, conſpicuas quæ nunc attollitis arces,
Mox campi nudumque ſolum. dilecta valete
Flumina; non veſtris ultra bacchabor in antris:
Nec juga ſulcabit noſter Berecyntia currus.„
Dixit, & ad triſtes convertit tympana planctus.
Labentem patriam ſacris ululatibus Atys
Perſonat, & lacrimis torvi maduere leones.
Eutropius, quamvis nequeat metuenda taceri
Clades, & trepidus vulgaverit omnia rumor,
Ignorare tamen fingit, regnique ruinas
Diſſimulat. parvam latronum errare catervam:
Ad fontes tormenta magis, quam tela, parari,
Nec duce frangendas jactat, ſed judice, vires.
Vaſta velut Libyæ venantum vocibus ales

Cum

299 non iſtis *Baſ. marg.* 307 in ſontes *vulg.* ad *etiam Cuj.* 310 vallibus *Baſ. marg.*

pampinis circumplexæ, arma Bacchi & bacchantium, quibus Orientem peragravit & ſubegit.

296 *Jamque vale* cum dicit Cybele, diſceſſuram ſe indicat. Tale quid imminente Hieroſolymarum fato factum Joſephus commemorat de B. Jud. 7, 31 audita etiam voce μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν. Hoc efficere volebant Romani illa Evocatione ſua, cujus exemplum eſt Liv. 5, 21: de qua egregia diſputatio eſt Henr. Cocceji, & altera Jo. Guil. Bergeri; locus claſſicus Macrob. Sat. 3, 9. Noſter reſpexit illud Aen. 2, 351 *Exceſſere omnes adytis arisque relictis DI, quibus imperium hoc ſteterat.*

299 Si *veſtris* refertur ad flumina, ponendum eſt, fontes illorum ad radices montium ut ſolent, & partim ex antris prorupiſſe, in quibus auditos a motu aëris & aquarum ſtrepitus ac tumultus videntur accolæ magnæ matri Deûm tribuiſſe.

302 *Atys* ille vel *Attis*, aut *Attin* adeo amaſius Cybeles, de quo ad 18, 277. *Leonibus* junctum eſſe currum Cybeles antiquæ imagines loquuntur, quæ paſſim extant in marmoribus ac nummis. His lacrimas dat, ut equis Homerus ac Virgilius. Vid. Cerda ad Aen. 11, 90.

310 Struthionem hodie vulgo vocant hanc avem, rarum æque nobis ſpectaculum, quam quotidianum ſunt illius pennæ, Plinius 10, 1 *ſtruthiocamelum*, quaſi tu camelum inter paſſeres appelles: nempe *marinum* quoque *paſſerem* dixit Plautus Perſa 2, 2. 17. Sed nec invidemus lectoribus deſcriptionem Plinianam, quatenus præſertim illud *pulverulenta volat* poëtae noſtri pulchre explicat: *Altitudinem equitis inſidentis equo excedunt, celeritatem vincunt, ad hoc demum datis pennis, ut currentem adjuvent: cetero non ſunt volucres, nec a terra tolluntur. Ungulæ iis cervinis ſimiles, quibus dimicant, biſulcæ, comprehendendis lapidibus utiles, quos in fuga contra ſequentes ingerunt pedibus.*

Cum premitur, calidas curſu tranſmittit arenas,
Inque modum veli ſinuatis flamine pennis
Pulverulenta volat; ſi jam veſtigia retro
Clara ſonent, oblita fugæ ſtat lumine clauſo
Ridendum revoluta caput, creditque latere,
Quem non ipſa videt. Furtim tamen ardua mittit
Cum donis promiſſa novis, ſi forte rogatus
Deſinat. Ille ſemel notæ dulcedine prædæ
Se famulo ſervire negat: nec grata timentum
Munera. militiam nullam, nec prima ſuperbus
Cingula dignari: nam quis non Conſule tali
Vilis honos? Poſtquam precibus miteſcere nullis,
Non auro ceſſiſſe, videt, creberque recurrit
Nuntius incaſſum, nec ſpes jam fœderis exſtat:
Tandem concilium belli confeſſus agendi,
Ad ſua tecta vocat. Juvenes venere protervi,
Laſcivique ſenes, quibus eſt inſignis edendi
Gloria, corruptaſque dapes variaſſe decorum:

Qui

314 fugam *MSS.* 315 velata caput *MS.* 316 quæ *vulg.* quem *etiam Baſ. marg.* 318 notæ *MSS.* 325 conſilium *al.* confiſus *MS.*

315 Plin. l. c. huic ſimilem & *miram* ſtruthiocamelorum *ſtoliditatem* prædicat, *in tanta reliqui corporis altitudine, cum colla frutice occultaverint, latere ſe exiſtimantium.* Commoda eadem imago eorum, qui nolunt de Deo cogitare.

316 *Ardua promiſſa*, alta, magnifica, ſed eadem ob id ipſum difficilia, δυσέφεκτα.

319 Pro muneribus, quæ timor expreſſit, nemo gratias ſe debere putat: hoc enim *ingratum* eſt. Poteſt aliquis etiam ingrato munere gaudere, & eo magis gaudere, quod nihil ſe pro illo debere putat. Cf. 22, 150.

321 *Cingulum* de omni honore militari ponitur, quod luculenter docet Gloſſarium nomicum Jac. Gothofredi. *Summa cingula* igitur magiſteria militiæ notant, de quibus multa mentio in Notitia Dignitatum utriusque Imperii. Hujus igitur generis dignitates reſpuit Tribigildus, quia omnis honos vilis videtur in imperio, in quo Conſul, Collega Imperatoris, eſt eunuchus. Itaque cauſa, certe obtentus ſeditionis Tribigildi erat Eutropius.

324 *Exſtat ſpes federis*, ſupereſt, conſpici poteſt: *fedus* compoſitionem omnem & pacificationem ſignificat.

325 *Confeſſus* ſimpliciter poni puto, uti tollat, quod 306 dixerat, *ignorare fingit.*

328 *Corruptas dapes* dicere videtur ab arte coquorum & conditura nimis,

Qui ventrem invitant pretio, traduntque palato
Sidereas Junonis aves, &, ſi qua loquendi
Gnara coloratis viridis defertur ab Indis,
Quæſitos trans regna cibos: quorumque profundam
Ingluviem non Ægæus, non alta Propontis,
Non freta longinquis Mæotia piſcibus æquent.
Veſtis adornatæ ſtudium, laus maxima riſum
Per vanos moviſſe ſales, minimeque viriles
Munditiæ, comti vultus, onerique vel ipſa
Serica. ſi Chunus feriat, ſi Sarmata portas,

T 2 Solli-

329 Venerem *Baſ. marg.* irritant *malit Heinſ.* 332 quæſitus-cibus *vulg.* 335 adornatæ *MSS.* adoratæ *al.* 336 varios *vulg.* 338 ſin Hunnus *vulg.* ſic hunus *MS.*

nimia, quibus efficitur, ut divinatione opus ſit, quid edas? ut *faciant* quidem tales cibi *orexin rabidam* (Juvenal. 6, 428) ſed eadem incendant ſanguinem, nervos ſolvant.

329 Stultitia humana non nunquam eo meliores judicat cibos, eo cupidius appetit, quo majori pretio ſunt parati. Vid. Hor. Sat. 2, 2. 81. Juvenal. 11, 120 ſqq. Petro. c. 55 & ibi viri docti.

330 *Siderei* pavones, vel ob oculos illos Argi in cauda collocatos a Junone, qui ſtellarum inſtar micant: vel ob id ipſum, quod Junoni ſacri ſunt, & in nummis Auguſtarum, quæ *ſideribus receptæ* ibi dicuntur, conſecrationis ſymbolum. *Ova pavonum* prodente Varrone R. R. 3, 6. 4 *denariis venibant quinis, ipſi facile quinquagenis. Primus*, quod ibid. Varro docet, *hos Q. Hortenſius augurali aditiali cœna poſuiſſe dicitur.* Quod autem de pſittacis adjungit, neſcio an credibile ſit, non magis, quam quod de Elagabali portentoſo luxu habet Lamprid. c. 20 *Exhibuit & Palatinis dapes —— refertas —— cerebellis phœnicopterûm —— et capitibus pſittacorum, et faſianorum et pavonum* etc. *Coloratos Indos* debet noſter Virgilio Ge. 4, 293.

335 *Veſtis odoratæ ſtudium* antiquiſſimum eſſe, Homero poſſumus credere, apud quem εἵματα θυώδεα pene ſolemni epitheto dicuntur Od. E, 264 & Φ, 52. Quem odorem θύῳ h. e. citro interpoſito conciliatum veſtibus, docet Oppius apud Macrob. Sat. 2, 10 & hinc *citroſam veſtem* dictam Nævio, quæ Homero θυώδης eſt. Idem Homerus Calypſus ſpeluncam & Helenæ thalamum θυώδεις facit. Et notæ ſunt unguentorum deliciæ: & hodie ars eſt odoratas pelles concinnandi. Hieron. ad Demetriad. de ſervanda Virginit. fol. 32, B Frob. *Peregrini muris olentes pelliculas* memorat.

337 *Comti vultus* ad capillorum cultum maxime pertinent, quos unguentis curarent, & calamiſtris ac pectinibus: *oneri* cui ſunt *ipſa Serica*, illum egregie delicatum ac mollem eſſe oportet. Comparavit Barthius Juvenal. 6, 259 *Hæ ſunt, quæ tenui ſudant in cyclade, quarum Delicias & panniculus bombycinus urit.*

338 *Chunos* eosdem eſſe, qui *Hunni* frequentius dicuntur, & ſupra Mæotin paludem collocandos,

Sollicìti ſcenæ, Romam contemnere ſueti,
Mirarique ſuas, quas Boſporus alluit, ædes:
Saltandi dociles, aurigandique periti.
Pars humili de plebe duces: pars compede ſuras,
Cruraque ſignati nigro liventia ferro,
Jura regunt, facies quamvis inſcripta repugnet,
Seque ſuo prodat titulo. Sed prima poteſtas
Eutropium præfert, Hoſio ſubnixa ſecundo.
Dulcior hic ſane cunctis, prudenſque movendi
Juris, & admoto qui temperet omnia fumo
Fervidus; accenſam ſed qui bene decoquat iram.
Conſidunt apices gemini ditionis Eoæ,

Hic

339 cœnæ *MSS.* 340 obruit *Vic. Baſ. Claver. Plant.* abluat *Vien.* abluit *Baſ. marg.* obluit, obſtruit, horruit *al.* 341 aurigarumque *vulg.* 346 ſubjecta *Vien. & Baſ. ſed* ſubnixa *marg.* ſecunda *Barth. e ſphalma, puto.* 347 doctior *MSS. quod præferendum videtur Heinſ. Pro* ſane, juris *Cuj.* novandi *Claver.* 348 temperat *vulg.* naſo *vulg.* fumo *etiam Baſ. marg.*

dos, non improbabile eſt, ſed nec exploratum Geographis. Cf. 21, 110.

339 Conſtantinopolitani populi univerſim mollitiem hic videtur accuſare, quæ Græculis & Aſiaticis adeo moribus Romanam gravitatem corruperit. Magno ſtudio curaverat Conſtantinus, ut ſpecioſis & commodis ædificiis ſua urbs exculta Romanos cives alliceret ac detineret.

341 *Dociles* hic ſunt magiſtri, διδακτικοὶ, ad docendum apti, certe principes artis ſuæ. Hoc genus enim florere in talibus aulis ſolet. Magnam vim nominum verbalium in *lis* productorum activa ſignificatione poni, poſſum longa inductione probare. *Indocilem uſus diſciplinam* ipſe Cicero Acad. 2, 1 dixit, quæ difficulter & tarde docet. Sic puto; licet non ignorem, quid alii.

344 *Facies inſcripta* eſt ſtigmate notata. Hiſtoricum ne hoc ſit, ut Præfectus Prætorii fuerit eo tempore ſtigmaticus, non liquet. Certe voluiſſe hoc poëtam, apparet e verbis, *ſeque ſuo prodat titulo.* Quamquam illud tanto minus probabile eſt, quod illo tempore jam diu inventa ars erat ſtigmata delendi. Vid. quæ diſputata ſunt ad Colum. 10, 125 & ad Plin. Pan. 35, 3.

346 *Oſium*, neglecta adſpiratione, habent inſcriptiones legum Codicis Theod. & hinc Proſopographia Gothofredi, unde tituli dignitatum illius peti poſſunt. Magiſter officiorum fuit ad A. C. 398 quæ hic *ſecunda poteſtas* dici videtur. Sequitur nunc figuratum & ambiguum viri elogium cum perpetua alluſione ad primam conditionem hominis, quem coquum fuiſſe ait. Eſt ſimilis hic ludus illi, quem ſuſpicatur Barthius ſubeſſe 18, 358 ſqq. Nam *dulcior*, *juris* mentio, *fumus*, *fervidus*, *decoquere*, de coquorum artificio ſunt.

350 *Apices*, capita, perſonæ primæ. Ita loquebatur illud ſeculum, ſed potius de dignitatibus,

quam

Hic coquus, hic leno, defeſſi verbere terga,
Servitio, non arte, pares. hic ſæpius emtus,
Alter ad Hiſpanos nutritus verna penates.
Ergo ubi collecti proceres, qui rebus in arctis
Conſulerent, tantiſque darent ſolatia morbis;
Obliti ſubito Phrygiæ, belloque relicto
Ad ſolitos cœpere jocos, & jurgia Circi
Tendere. nequidquam magna confligitur ira,
Quis melius vibrata puer vertigine molli
Membra rotet? verrat quis marmora crine ſupino?
Quis magis enodes laterum detorqueat arcus?

351 hinc-hinc *conj. Heinſ.* defeſſi *MS.* deſciſſi *MS.* perfoſſi *conj. Heinſ.* vulnere *Baſ. marg.* 356 bellisque relictis *al.* 360 vertat *vulg.* verrat *etiam Cuj.* ſoluto *MS.* 361 procerum *Baſ. marg.* artus *vulg. ſed* arcus *Heinſii prior ex MSS. quam ſequimur.*

quam de perſonis, quod oſtendit laudatum ſæpe Gloſſarium nomicum Gothofr. De epiſcopis & epiſcopatu poſitum illuſtrat Savaro ad Sido. 4, 24.

351 *Defeſſi* ex ea ſignificatione accipiendum, ut *fodere latus* dicitur, qui digito admonet; vel fortius etiam, ut *ſtimulo latus foditur*, ut *calcaribus armi* equorum.

352 *Sæpius emtus* Eutropius, quia ſæpe venditus, cum ipſius pœniteret dominos. Vid. 18, 52.

357 *Jurgia circi* & aliorum ſpectaculorum, antiqua in liberis rebus publicis querela. Excogitata videntur ab earum rectoribus ad hoc ipſum, ut homines in iis occupati, de iis contendentes, publicæ rei curam omitterent. Verum hæc ipſa ludicrarum rerum ſtudia in periculoſas non nunquam coërcendasque legibus factiones erumpebant. Sed tamen

358 *Magna ira* hic jocoſe dictum videtur: neque enim de præſentibus in circo populi ſtudiis, ſed de procerum aliud agentium ſ. garrientium in Conſiſtorio frigidis ſermonibus loquitur. Niſi tamen ſummum ſtultitiæ gradum illis objicit, qui ſerio de quæſtione *Threx eſt Gallina Syro par* (Hor. Ser. 2, 6. 44) calide contenderint. De Domitiani furore in hoc genere vid. Sueto. 33, 3.

359 De ſaltatoriis artibus ſermo eſt, quas ſingula verba velut pingunt. *Supinus crinis* proprie eſt, qui erigitur, ut extrema illius quantum poteſt a cute removeantur, ſed hoc etiam fit, ſi quis in caput incedat, ut illi κυβιστητῆρες Homerici, certe ita ſe præcipitem ubi abiecit, excipiat manibus, ut caput quidem terram non tangat, ſed tamen crines inter illam rotationem *verrant marmora*: marmora augent artem, quia majus periculum hic κυβιστᾶν, quam in xyſto gramine vel pulvere polito.

361 *Enodes* intelligo molles h. e. mobiles in omnem partem & flexiles. *Nodi* in ligno durum illud faciunt rigidumque & flecti prohibent. Sed *artus* ne an *arcus* legamus? Poſterius placet, quia adjunctum eſt *laterum*. *Laterum arcus*, coſtæ, quas *detorquere* poſſe & flectere varie, ſummum forte mobilitatis & mollitiæ, de qua hic agitur, faſtigium eſt. *Exoſſa* atque

Quis voci digitos, oculos quis motibus aptet?
Hi tragicos meminere modos: his fabula Tereus,
His nec dum commiſſa choro cantatur Agave.
Increpat Eutropius: „*Non hæc ſpectacula tempus*
Poſcere: nunc alias armorum incumbere curas.
Se ſatis Armenio feſſum pro limite cingi,
Nec tantis unum ſubſiſtere poſſe periclis.
Ignoſcant ſenio: juvenes ad prœlia mittant.„
Qualis pauperibus nutrix inviſa puellis
Aſſidet, & tela communem quærere victum
Rauca monet. feſtis illæ luſiſſe diebus
Orant, & poſitis æquævas viſere penſis,

Iratæ-

363 Nereus *Baſ. marg.* 364 thoro *Baſ. marg.* 366 altas *placuit aliquando Heinſio.* annorum *Baſ. marg.*

que *enerva* ſaltatio Apuleji Met. 1 p. 104, 3, & *exoſſatum pectus* Lucretii 4, 1266, ad declarandam illam mobilitatem facere poſſunt, de quibus in Theſauro. Si *artus* omnino placeant, intelligamus ſpinæ dorſi vertebras, ut vocant Anatomici, quæ *artus* quin vocari poſſint, haud dubium eſt. Hi *enodes* ſi ſint, reddent ſpinam eo mobiliorem inſtar anguillæ val ſerpentis adeo. Similis varietas eſt Val. Fl. 4, 310 *qua primo cervix committitur artu.* Heinſius, *arcu.*

363 *Tragicos modos* dicit rhythmos & cantum: ut ille Virgilianus paſtor, *numeros*, inquit, *memini, ſi verba tenerem.*

364 *Tereus* ille tyrannus Procnes maritus, raptor Philomelæ, argumentum fabulæ, novæ tum fortaſſe: *Agave* Penthei mater fabulæ ejus argumenti necdum choro hiſtrionum a poëta tradita ad agendum, ſed in privato tantum auditorio recitationum more acta, ubi interſunt elegantiores homines, & ſententias vel clauſulas inde arreptas cantillant deinde & minuriunt. Sumſit, puto, ex Juvenali 7, 87 *Intactam Agaven*, nondum actam in publico.

367 *Cingi* cum reſpectu ad militare cingulum v. 320, in armis eſſe, excubare, pro finibus imperii ad Orientem ubi Armenii male parentes, vid. 18, 47. *Subſiſtere* verbum venatus eſt, cum ſtans venator irruentem in ſe feram excipit. Tertium caſum adhibuit in ſimili metaphora ipſe Cic. Fam. 11, 10 *Non, ſi Varronis theſauros haberem, ſubſiſtere ſumtui poſſem.*

370 *Inviſa nutrix*, quia urget, & inſtat pigris: ſic mox *rauca* a ſenio & a perpetuo clamore.

372 *Luſiſſe orant* pro ludere neſcio quam commode dicatur. Certe malim cum Horatio dicere, *ſunt quos curriculo pulverem Olympico Collegiſſe juvat* Car. 1, 1. 4. Et *Amet ſcripſiſſe ducentos Ante cibum verſos* Ser. 1, 10. 60: in his enim intelligitur vis Præteriti. Sed an *orare* poſſunt puellæ *luſiſſe* h. e. ut luſerint? Metuo ne certe hoc inter ea ſit, ubi rationem vincit uſus.

Iratæque operi jam laſſo pollice fila
Turbant, & teneros detergunt ſtamine fletus.
Emicat extemplo cunctis trepidantibus audax
Craſſa mole Leo, quem vix Cyclopia ſolum
Æquatura fames, quem non jejuna Celæno
Vinceret. hinc nomen fertur meruiſſe Leonis.
Acer in abſentes linguæ, jactator, abundans
Corporis, exiguuſque animi, doctiſſimus artis
Quondam lanificæ, moderator pectinis unci.
Non alius lanam purgatis ſordibus æque
Præbuerit calathis; ſimilis nec pinguia quiſquam
Vellera per tenues ferri producere rimas.
Tunc Ajax erat Eutropii lateque fremebat,
Non ſeptem vaſto quatiens umbone juvencos:
Sed, quam perpetuis dapibus pigroque ſedili

T 4 Inter

374 intentæque *Vien. marg. Baſ. marg.* uncti *Heinſii prior. Cf.* 18, 276.

382 unci *it.* unci *MSS.*

385 decucere *MSS.*

377 *Leo* hic a Zoſimo 5, 14 ita deſcribitur, *ἀρετῆς μὲν οὐδ' ἧστινος ἂν μεταλήψει κ. τ. λ.* nihil plane imperatoriæ virtutis aut dignitatis habuiſſe, *πλὴν ὅτι πρὸς Εὐτρόπιον ἦχεν οἰκείως*, niſi quod Eutropio familiaris & amicus eſſet. c. 16 extr. *ἀνειμένος ὢν φύσει καὶ τρυφῇ πάσῃ τὸν βίον ἐκδεδωκὼς, ὅμως ἐποίει τὸ κελευόμενον*, negligens & omiſſus ingenio & luxuriæ deditus, qui tamen imperata faceret. Denique c. 17 Gainæ perfidia a barbaris auxiliorum ſpecie ſubmiſſis ſuo cum exercitu conſumtus eſt. *Cyclopia* fames, quæ vel ſolidos homines devorare, Polyphemi illius exemplo, poteſt: *Celæno* Harpyjarum una.

382 *Uncum pectinem* intelligo illud inſtrumentum, quod mille parvos ex aciculis uncos tabulæ affixos habet, inter quos tractæ lanæ explicantur, diſtribuuntur que in paginas æquabiliter. Noſtri vocunt *carætſchen*: Romani forte *carmen*, a *carendo* ſ. *carminando*. Juvenal. 7, 224 *Qui docet obliquo lanam deducere ferro*: qui locus movit Heinſium, ut ſuam priorem emendationem retractaret.

384 *Calathi*, quaſilla, corbes in quibus penſa ſua reponunt inter opus lanificæ, quæ inde vocantur *Quaſillariæ*. *Rimæ ferri*, deſcriptio pectinis compoſiti ex bacillis ferri acutis et politis, quorum ope lanæ vel lina diſcriminantur et diriguntur ad lineas quantum poteſt rectas et parallelas, quo facilius deinde et æquabilius in fila torqueri poſſint. (Noſtris *Kæmme*, it. *Hecheln*). *Pinguia vellera* vocat ex diſciplina illa, quia pingui vel animali, vel olivo molliuntur lanæ.

387 Septemplex, *ἑπταβόειον*, erat Aiacis ſcutum: Leoni pro ſcuto eſt aqualiculus, venter prominens.

Inter anus interque colos oneraverat, alvum.
Exſurgit tandem, vocemque expromit anhelam
„*Quis novus hic torpor, ſocii? quonam uſque ſedemus*
Femineis clauſi thalamis, patimurque periclum
Gliſcere deſidia? graviorum turba malorum
Texitur, ignavis trahimus dum tempora votis.
Me petit hic ſudor, numquam mea dextera ſegnis
Ad ferrum. faveat tantum Tritonia cœptis,
Inceptum peragetur opus. jam cuncta furore
Qui gravat, efficiam leviorem pondere lanæ
Targibilum tumidum, deſertoreſque Gruthungos
Ut miſeras populabor oves, & pace relata
Priſtina reſtituam Phrygias ad ſtamina matres.„
His dictis iterum ſedit. fit plauſus, & ingens
Concilii clamor. qualis reſonantibus olim
Exoritur caveis, quoties crinitus ephebus
Aut rigidam Nioben, aut flentem Troada, fingit.
Protinus excitis iter irremeabile ſignis
Arripit, infauſtoque jubet bubone moveri
Agmina, Mygdonias mox impletura volucres.
Pulcher & urbanæ cupiens exercitus umbræ,

Aſſi-

399 timidum *MSS.* 403 conſilii *al, parvo etiam ad rem diſcrimine.* 407 infeſtoque *vulg. ſed* infauſtoque *jam Baſ. marg.*

394 *Texitur.* Utitur verbo artis ſuæ, quod olim ad res majores & periculoſas adhibitum a Cic. de Orat. 3 c. 60 ex perſona Craſſi, male ominantis reip. *Ea tela texitur & ea incitatur in civitate ratio vivendi.*

395 *Hic ſudor me petit,* hic labor me exſpectat, mihi deſtinatus eſt. Paſſim poëtæ hæc permutant. Vid. Drakenb. ad Sil. 4, 435.

396 *Tritonia* Minerva non bellica tantum Dea, ſed telæ auctor, & textrinorum præſes ac lanificii. Eodem pertinet formula *leviorem pondere lanæ*, & *oves*, & *ſtamina.*

405 *Rigidam Nioben*, dum dirigeſcit inter fletus in lapidem; *Troada* lugentem calamitates patriæ. Perſonas femineas agunt *ephebi* ob id ipſum *criniti* ſ. comati.

406 *Irremeabile iter*, a quo non erat rediturus, interfectus, ut antea dicebamus, cum ſuis.

407 *Infauſtus bubo*, avis feralis, malum auſpicium.

Aſſiduus ludis, avidus ſplendere lavacris,
Nec ſoles imbreſve pati, multumque priori
Diſpar, ſub clipeo Thracum qui ferre pruinas,
Dum Stilicho regeret, nudoque hiemare ſub axe
Sueverat, & duris haurire bipennibus Hebrum.
Cum duce mutatæ vires. Byzantia robur
Fregit luxuries, Ancyranique triumphi.
Non peditem præcedit eques: non commoda caſtris
Eligitur regio. vicibus cuſtodia nullis
Advigilat vallo. non explorantur eundæ
Vitandæque viæ. nullo ſe cornua flectunt
Ordine. confuſi paſſim per opaca vagantur
Luſtra, per ignotas anguſto tramite valles.
  Sic vacui rectoris equi, ſic orba magiſtro
Fertur in abruptum caſu, non ſidere, puppis.
Sic ruit in rupes amiſſo piſce ſodali
Bellua, ſulcandas qui prævius edocet undas,
Immenſumque pecus parvæ moderamine caudæ
Temperat, & tanto conjungit fœdera monſtro.
Illa natat rationis inops, & cæca profundi

 Jam

414 diris *Baſ. marg.* 416 Amphyranique *Baſ. marg.* 421 ſparſim *MS.* operta *MS.* feruntur *MS.* 422 anguſtas ignoto *vulg.* ignotas anguſto & *Baſ. marg.* ignotos-calles *ſuſp. Heinſ.* 423 magiſtri *MSS.* 426 cui præv. *vulg.* 428 fœdere monſtra *Vien. marg. Baſ. marg.* fœdere monſtrum *MS. hinc conj. Heinſ.* tantum conj. fœdere monſtrum. *Sed nihil mutandum.* Muſculus *conjungit fœdera* balenæ.

414 *Haurire Hebrum bipennibus*, non modo dictum puto ut *haurire latus enſe* i. perfodere: ſed bibere de fruſtis glaciei bipennium ope excifis.

416 De *Ancyranis triumphis* vid. ad v. 98.

421 *Per opaca luſtra*, per umbroſas ſilvas, ubi minus incommodi a ſole & pulvere, ſed plus periculi ab inſidiis, præſertim in reliquo omnis diſciplinæ & cautionis neglectu.

424 *Sidere* boreali, helice obſervanda regitur curſus navis.

425 *Amicitiæ exempla ſunt balæna & muſculus: quando prægravi ſuperciliorum pondere obrutis ejus oculis infeſtantia magnitudinem vada prænatans demonſtrat, oculorumque vice fungitur.* Hæc laudatus Barthio Plin. 9 extr. ubi Græcos indicat Harduinus.

Jam brevibus deprenſa vadis, ignara reverti
Palpitat, & vanos ſcopulis illidit hiatus.
Targibilus ſimulare fugam, flatuſque Leonis
Spe nutrire leves, improviſusque repente,
Dum gravibus marcent epulis, hoſtique catenas
Inter vina crepant, largo ſopita Lyæo
Caſtra ſubit. pereunt alii, dum membra cubili
Tarda levant: alii leto junxere ſoporem:
Aſt alios vicina palus ſine more ruentes
Excipit, & cumulis immanibus aggerat undas.
Ipſe Leo dama cervoque fugacior ibat
Sudanti tremebundus equo: qui pondere poſtquam
Decidit implicitus limo, cunctantia pronus
Per vada reptabat cœno ſubnixa tenaci.
Mergitur, & pingui ſuſpirat corpore moles,
More ſuis; dapibus quæ jam devota futuris

Turpe

430 defenſa vadis *Baſ. marg.* ignara natandi *MS.* 431 vacuos *MS.* 433 levis *MSS.* levi *MS.* *hiatu non inſolito, de quo Heinſ. ad* 24, 167.

432 *Flatus* dicit, ut ſpiritus. Solent vel ſerio irati, vel jactatores irarum & fortitudinis, celerius & vehementius ducere ſpiritum, *inflare ambas buccas*, ut ille Heratianus Jupiter Serm. 1, 1. 21. Vid. noſter 74, 19. Sed præſertim Silius 17, 120 & quos magno ibi numero laudat Drakenb. Hos Leonis flatus *leves*, ſine cauſa ortos *nutrit* Targibilus, alit, occaſiones illis, parva re male gerenda, ſimulato timore, ſuppeditat.

435 *Crepant*, cum ſtrepitu quodam & clamore denunciant, *hoſti catenas*.

439 *Aggerat palus undas cumulis immanibus* audacter dictum, ut indicetur tot cadaveribus ingeſtis expreſſam aquam, ut altius ſurgeret & ſuperaret ripas.

443 Etiam hæc audax metaphora. *Subnixus* aliquis dicitur ea re, quæ illum ſuſtinet & nixum conatumque illius ipſa, quam phyſici appellant, reactione & repulſu adjuvat. Vada hæc nihil ſolidi fundi habent, qui vadentem ſuo renixu ſublevet, ſed tenax cœnum retinet & mergit veſtigia.

445 Hinc velut duo de una fidelia parietes dealbare incipit noſter. Deſcribit interitum Leonis, quem in luto hærentem facit gemitus grunnientem inſtar ſuis, cui coquus vel lanio jam cultrum intentat. Hic pro coquo nominat Hoſium illum, alterum Conſtantinopoleos & imperii Orientalis cum Eutropio apicem, de quo v. 345 ſqq. cujus alioqui in hac Leonis fabula extrema nullæ fuere partes.

Turpe gemit, quoties Hoſius mucrone coruſco
Armatur, cingitque ſinus, ſecumque volutat,
Quas figat verubus partes, quæ fruſtra calenti
Mandet aquæ, quantoque cutem diſtendat echino.
Flagrat opus: crebro pulſatus perſtrepit ictu.
Contexit varius penetrans Chalcedona nidor.
Ecce levis frondes a tergo concutit aura:
Credit

446 quoties aliquis *Vic.* 449 echine *Vic.* 450 cultri cos perſt. ictu, *vel* pulſu eos perſtr. icta *Barth. conj.* 451 texitur & varius *MS.* contexit verubus *conj. Barth.* contexitur *Cuj. forte pro gloſſa.*

447 *Cingit ſinus* pro more coquorum ſemicinctio vel manteli facit ſibi ſinum, quo gerere aliquid, quo mundare ſubinde manus detergendo poſſit. In hac imagine Hoſii, qui forte magiſterio coquorum aliquando functus fuerat, vel in culina dederat operam, qualem de magno in Petri Magni Ruſſorum Imperatoris aula Viro Menzicovio relatam legimus, moratur poëta diutius quam deceret, ſi hoc epicum Carmen eſſet, non ſatira.

449 Nondum pœnitet eorum, quæ ante complures annos de hoc *echino* ad Stephanianum theſaurum commentatus an commentus ſum: niſi quod fartum Barthii non amplius ad palatum meum eſt. Scilicet, ut omnes *echini* ſignificationes pendent vel ab animali aculeato, vel ab aculeatis illis caſtanearum tegminibus: ſic tale quid etiam hic in animo habuiſſe noſtrum veriſimile eſt. Quid autem magis appellationem illam mereatur quam fruſtum porcinæ carnis, ut perna, trajectum ſurculis herbarum quarundam, ut ſalviæ, majoranæ, aut ſpicis aliii, ulpicive? Deliberat enim *quanto echino cutem diſtendat*, quam partem & quantam porci jam jam mactandi trajecta, quo modo dictum eſt, ac diſtenta cuti formet in echinum.

450 *Pulſatus*, ſi audimus Heinſium, pro *pulſu* atque adeo ſubſtantive ponitur. Sumamus hoc, etſi nondum alias inventum eſt, quod ſciam: ſed quomodo diſtinguemus *pulſatum* ab *ictu*? An poteſt ictus pulſu, vel pulſus ictu perſtrepere? Forte ita intelligamus, ut *pulſatus* ſit collectivum nomen, (ſicut *ſtrepitus*, *tumultus*, *cantus*) cujus partes ſint *ictus*? Si nihil aliud, ingenioſa certe eſt conjectura Barthii, *crebro pulſu eos perſtrepit icta.* Solent coqui & macellarii ſubinde inter opus cultros coti vel chalybi cum ſono quodam impingere acuendi cauſa.

451 Ad hunc verſum illuſtrandum pulchre adhibuit Heinſius uſum verbi cognati *ſubtexere* it. *obtexere*. V. G. Æn. 3, 582 *Trinacria cælum ſubtexere fumo* dicitur. Nempe in *texendi* verbo ineſt notio continuandi. Fumus ille de Sicilia ſurgens continuat illam & jungit cœlo. Ita *nidor varius*, ex multiplici genere carnium ortus, culinæ quam regit Hoſius *penetrans* a Byzantio trans Propontidem, *contexit* & continuat Byzantio oppoſitam in altero litore Chalcedona.

452 Antiqua & fere communis gentibus deſcriptio nimii metus, uti dicatur a motis vento foliis excitatus, ut ille hinnulei Horatiani Car. 1, 23 pr.

Credit tela Leo. valuit pro vulnere terror,
Implevitque vicem jaculi, vitamque nocentem
Integer, & ſola formidine ſaucius, efflat.
  Quis tibi tractandos pro pectine, degener, enſes,
Quis ſolio campum præponere ſuaſit avito?
Quam bene texentum laudabas carmina tutus,
Et matutinis pellebas frigora penſis!
Hic miſerande jaces: hic, dum tua vellera vitas,
Tandem fila tibi neverunt ultima Parcæ.
  Jam vaga pallentem denſis terroribus aulam
Fama quatit: ſtratas acies, deleta canebat
Agmina, Mæonios fœdari cædibus agros,
Pamphylos Piſidaſque rapi. metuendus ab omni
Targibilus regione tonat. modo tendere curſum

In

458 carmine *vulg.* ludebas carmine *Raphel.* 459 menſis *vulg.* penſis *e conjectura Rubenii etc.* 464 Mygdonios *MS.* Chaonios *MS.* 465 Pamphilios *vel* Pamphylios *vulg.*

457 *Solio avito* ne quid forte majeſtatis aut dignitatis certe ineſſe putemus: ſumit hic tantum ex etymologia, quum a *ſedendo* derivent Grammatici, ut *ſellam*.

458 *Carmina texentum*, quibus ſolari vel fallere laborem atque horas ſolent. Laudatus Heinſio Ovid. Tr. 4, 1. 13 *Cantantis pariter, pariter data penſa trahentis Fallitur ancillæ decipiturque labor.* Hoc facilius videtur, quam *carmina* intelligere inſtrumentum, quo caruntur & colo parantur lanæ: quamquam negari non poteſt, illum hic humilitati hominis illudere verbis ab opere lanifico acceptis.

459 Ambiguum videtur, agatne de frigoribus, quæ penſis atque operis lanificarum, dum veſtes parant, pellenda ſint: an de ſuis frigoribus & inopia, quam pelleret matutinis penſis, i. majuſculis, in quibus mane incipiendum eſſet. Sed Barthius curis ſecundis revocat vulgatum *menſis*, & interpretatur, ingluvie cum ipſo ſolis ortu cœpta. Sed non videntur hic *δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι*.

460 *Miſerande jaces*; ſumtum ex Æn. 10, 325. *Vitare* voluit Hoſius *vellera ſua*, h. e. ab opificio ſatis ſordido diſcedere: ſed ſiniſtre & nequiter illi res, ſecundum iſta, ſucceſſit: tres illæ vetulæ lanificæ ſorores, Parcæ, nihil reveritæ ſimilitudinem opificii & collegium, vitæ tibi fila abruperunt.

462 *Denſi terrores* ſunt nuncii terribiles, alius alium proxime conſequentes. Fama *canere* dicitur propter tubam quîcum pingitur, etiam cum perfecta nunciat.

466 *Tonat* Targibilus, cum nomen ipſius cum terrore auditur.

In Galatas, modo Bithynis incumbere fertur.
Sunt qui per Cilicas rupto deſcendere Tauro,
Sunt qui correptis ratibus, terraque marique
Adventare ferant. geminantur vera pavoris
Ingenio. longe ſpectari e puppibus urbes
Accenſas, lucere fretum, ventoque citatas
Omnibus in pelago velis hærere favillas.
Hos inter ſtrepitus funeſtior advolat alter
Nuntius, armatam rurſus Babylona minari
Rege novo: reſides Parthos ignava peroſos
Otia Romanæ jam finem quærere paci.
Rarus apud Medos regum cruor, unaque cuncto
Pœna manet generi, quamvis crudelibus æque
Paretur dominis. ſed quid non audeat annus
Eutro-

470 verba *Baſ. Plant.* 471 e rupibus *conj. Heinſ.* 478 cunctos- generis *al. Vid.* 26, 499.

470 *Geminantur vera*, altero tanto majora a pavore, qui hic ingenioſus eſt, finguntur. Ut in univerſum cura Claudiano impenſa ſalubriter avocavit animum meum a cogitandis miſeri hujus belli, quo ſua in viſcera ſævit Germania, calamitatibus: ita hic locus ſolatio eſt adverſus moleſtias a monſtroſis interdum & pene fanaticis, mendacibus quidem fere ſemper, rumoribus, quibus, quaſi non ſatis iam miſeri eſſent, ſolent homines velut per ludibrium ſe invicem agitare.

475 *Babylon*, *Parthi*, *Medi*, *Perſæ* idem imperium ſignificant Perſicum ab Artaxerxe ſæculo tertio Parthis ereptum. Ceterum quæ hic de interfecto a ſuis Sapore Perſarum rege narrantur, ea pro hiſtoria dari a Claudiano, non poſſum dubitare: nec tamen alias invenio vel nomen hujus Saporis, (qui quartus eſſe debet, & forte idem eſt qui Varraranes) vel rem, de qua hic agitur. De nomine non laborem, quod commune fuiſſe, facile crediderim. De pace rum Romani imperii cum Perſis Oroſius 7, 34 *Ictumque tum* (cum Theodoſio M.) *fœdus eſt*, *quo univerſus Oriens usque ad nunc tranquilliſſime fruitur.* Producta eſt Oroſii narratio ad Stilichonis usque interitum.

478 Raro fit ut apud Perſas parricidium regium committatur, propter pœnam non parricidæ modo, ſed toti generi imminentem. Præter antiqua tempora Ammia. 23, 6 *Leges apud eos impendio formidatæ: —— abominandæ, per quas ob noxam illius omnis propinquitas perit.* Hinc quantumvis *crudelibus dominis*, regibus, *æque paretur* ac mitibus. Quod in his amor efficit, in illis præſtat timor.

480 *Sed quid non audeat annus Eutropii.* Invidiam facit Eutropio, quaſi nihil ita turpe, ita monſtroſe malum ſit, quod non eo anno, quem iſte nomine & conſulatu ſuo fœdum & inominatum reddidiſſet, poſſit fieri. Occurſus ſimiæ vel Eunuchi diem facit infelicem & *ino-*

Eutropii? ſocium nobis fidumque Saporem
Perculit, & Perſas in regia vulnera movit;
Rupturaſque fidem, leto pars ne qua vacaret,
Eumenidum tædas trans flumina Tigridis egit.
Tum vero cecidere animi, tantiſque procellis
Deficiunt, ſepti latrantibus undique bellis
Infenſos tandem Superos, & Conſulis omen
Agnovere ſui. nec jam revocabile damnum
Eventu rerum, ſtolidi didicere magiſtro.
Namque ferunt geminos uno de ſemine fratres
Japetionidas generis primordia noſtri
Diſſimili finxiſſe manu. quoſcumque Prometheus
Excoluit, multumque innexuit æthera limo,

Hi

481 ſodalem *vulg.* Saporem *Heinſ. ex MSS.* 487 inſeſtos *Baſ. marg.* 489 ſtolido-magiſtro *vulg.* ſtolidi-magiſtri *conj. Barth.* 493 multoque *Heinſ. ex MSS.* innexuit *Baſ. & al.* immiſcuit *conj. Heinſ.*

ἀποφράδα, Eunuchus conſul annum. Hic annus perculit Saporem regem, ſocium nobis fidelem: hic Furias ſuis cum tædis egit trans Tigridem in aulam Perſicam.

485 Hoc terribili nuncio e Perſia allato, de impendente inde quoque a novo rege bello, tandem cecidere aulæ & Procerum Byzantinorum animi; tandem agnoverunt, Deos iratos ob Conſulem ita turpem etc.

489 Non video qui *eventus* vocari poſſit *ſtolidus magiſter*, aut qua ratione Arcadius cum ſua aula non modo ſtolidi ſimpliciter, ſed *ſtolidi magiſtri* dicantur: quamquam hoc tamen facilius, quam illud. Sumtum eſt totum hoc ex Liv. 22, 39 ubi aperte de *eventu*, *ſtultorum iſte magiſter eſt*, dicitur. Unice, niſi valde ego fallor, verum eſt, quod edendum curavi.

490 Cum Heſiodum ediſcere educationis liberalis pars eſſet, poterat ad fabulam duorum fratrum ſine metu obſcuritatis alludi. Nunc certe moniti reminiſcamur, Pandoram, doloſum munus ne acciperet, monitum a fratre Prometheo Epimethea: hunc vero cum illam accepiſſet demum quantum haberet mali intellexiſſe. Αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ' ἐνόησεν. Εργ. 89. Vid. Schol.

492 *Diſſimili manu* h. e. artificio: ut *manus* de opere ſcriptoris, ſtatuarii, pictoris e. i. g. a. dicitur.

493 Quo plus ætheris limo intextum h. e. admixtum eſt, eo magis ſapiunt, qui ita ſunt formati, et contra ea. Itaque neceſſaria eſt antiqua lectio *multumque*, & temere mutata a Viro magno. De Promethei illa fabrica conf. 8, 229 ſqq.

Hi longe ventura notant, dubiiſque parati
Caſibus occurrunt fabro meliore politi.
Deteriore luto pravus quos condidit auctor,
Quem merito Grai perhibent Epimethea vates,
Et nihil ætherii ſparſit per membra vigoris,
Hi pecudum ritu non impendentia vitant,
Nec res ante vident: accepta clade queruntur,
Et ſeri tranſacta gemunt. Jam ſola renidet
In Stilichone ſalus, & cujus ſemper acerbum,
Ingratumque ſibi factorum conſcius horror
Credidit adventum; quem ſi procedere tantum
Alpibus audiſſent, mortem pœnaſque tremebant;
Jam cuncti veniſſe volunt, ſcelerumque priorum
Pœnitet, hunc tantis bellorum ſidus in undis
Sperant, hunc pariter juſti ſonteſque precantur.

Ceu

496 edidit *vel* ædidit *vulg.* condidit *etiam Baſ. marg.* 501 ſero *vulg.* ſerie *MS.* 507 hoc - hoc *vulg.* hunc *etiam Baſ. marg.*

494 Quos Prometheus finxit, ii ſimiles ſuo figulo *προμηθέονται* provident, & ante opus conſulunt quod opus eſt: contra Epimethei manu formati ſimiles illi, *ὅτε κακὸν ἔχωσιν ἐνόησαν*, ſapiunt ubi jam habent malum. *Fabro meliore politi* ipſi meliores ſunt, ut *inæquali tonſore curtatus capillos* Hor. epiſt. 1, 1. 94 inæqualiter tonſus intelligitur. *Deteriore luto*, contrarium illis apud Juvenal. 14, 34 *Quibus arte benigna Et meliore luto finxit præcordia Titan.*

497 Nempe *ἐπὶ* in hac compoſitione *poſt* ſignificat, ut *μετά*. Faceto luſu Ariſtophanes apud Lucia. Prometheo T. 1 p. 26 *Κλέων προμηθεύς ἐστι μετὰ τὰ πράγματα*, quaſi tu dicas *providet poſt negotia*, cum non amplius tempus eſt. Aliam de Prometheo & Epimetheo fabellam ſuaviter narravit Plato Protagora p. 197 ſq. ſed quæ nihil ad hoc de quo hic agitur.

501 *Renidere* eſt leniter & blande arridere, ſenſu paullo laxiore, ut arrident nobis quæ placent.

506 Hic ſane præteritum non metri neceſſitas poſtulavit, quæ nunquam ſtultum aliquid imperare poëtæ debet; ſed quod verſum fulcit, idem robur addit ſententiæ, non modo *venire* volunt Stilichonem, ſed optant jam *veniſſe*, atque adeſſe adeo.

507 *In undis* ſ. fluctibus maris *ſperant*, qui iis jactantur, *ſidus* Caſtoris & Pollucis: in his *bellorum* vndis ac tempeſtatibus Stilichonem homines ut ſalutare ſidus & *σωτῆρα* reſpiciunt.

Ceu pueri, quibus alta pater trans æquora merces
Devehit, intenti ludo, ſtudiiſque ſoluti,
Lætius amoto paſſim cuſtode vagantur.
Si gravis auxilio vacuas invaſerit ædes
Vicinus, laribuſque ſuis proturbet inultos,
Tum demum patrem implorant, & nomen inani
Voce cient, fruſtraque oculos ad litora tendunt.
Omnes ſupplicio dignos letoque fatentur,
Qui ſe tradiderint famulis, Stilichone relicto.
Mutati ſtupuere diu, ſenſuque reducto
Paullatim proprii mirantur monſtra furoris,
Avertuntque oculos. projectis faſcibus horret
Lictor, & infames labuntur ſponte ſecures.
Quales Aonio Thebas de monte reverſæ
Mænades, infectis Pentheo ſanguine thyrſis,
Cum patuit venatus atrox, matrique rotatum
Conſpexere caput, greſſus caligine figunt,
Et rabiem deſiſſe dolent. Quin protinus ipſa

Tendit

517 famulo *vulg.* 520 proſtratis *MS.* 526 deſciſſe *al.* ceſſiſſe *Baſ. marg.* deſceſſe *it.* diſceſſe *al.*

515 *Oculos ad litora tendunt*, ut Horatiana mater Car. 4, 5. 14 *Curvo nec faciem litore dimovet.*

518 *Mutati*, cum jam reſipuiſſent, & mutaſſent animum a Stilichone antea alienum, ipſi mirantur, qui in tantum incidere furorem potuerint, ut mulier quæ monſtrum peperit, illud ipſa horret.

522 Bacchi ſacra & furores contemſerat Pentheus Thraciæ rex: Bacchus verum furorem injicit matri illius Agavæ & materteris Cadmi filiabus, per Aonium montem bacchantibus. Hic matre duce in Penthea, quem illa aprum imaginatur, invadunt, & miſerum dilacerant, matre caput filii, ut prædam opimam inter manus jactante. Graphice & tragice fabulam exſequitur in Bacchis Euripides. Cf. 5, 419. Mænades, *μαινάδες*, Bacchæ ab illo furore dictæ, quarum veſtis *nebris*, ſ. pellis hinnulea, geſtamen *thyrſus* ſ. haſta, cui circumplicantur palmites.

525 *Caligine*, vertigine, qui ferre conjuncti ſunt magnæ conſternationis effectus, ideo figunt greſſus, quia progredi non audent cadendi metu, nec præ terrore poſſunt.

526 Quam diu furor aderat, placebant ſuo ſibi venatu, & pulchre rem a ſe geſtam gaudebant etc. Nunc mutatur ſcena multo triſtius quam in illo, qui dulci ſtultitia, qua in vacuo ſe theatro miros audire tragœdos putabat, liberatus, *Pol me occidiſtis amici, Non ſervaſtis*, ait apud Hor. Epiſt. 2, 2. 138.

Tendit ad Italiam ſupplex Aurora potentem,
Non radiis redimita comam, nec flammea vultum,
Nec croceum veſtita diem. ſtat livida luctu:
Qualis erat, Phrygio tegeret cum Memnona buſto.
Quam ſimul agnovit Stilicho, nec cauſſa latebat,
Reſtitit. illa manum victricem amplexa moratur,
Altaque vix lacrimans inter ſuſpiria fatur.
„Tantane te noſtri cœperunt tædia mundi?
Sic me ludibrium famulis riſumque relinquis,
Dux quondam rectorque meus, ſolamque tueris
Heſperiam? domiti nec te poſt bella tyranni
Cernere jam licuit? ſic te victoria nobis
Eripuit, Gallisque dedit? Ruſinus origo
Prima mali. geminas inter diſcordia partes
Hoc auctore fuit. ſed jam majora moventi
Occurrit juſta rediens exercitus ira,
Fortis adhuc, ferrique memor. Brevis inde reluxit,
Falſa-

528 non lucida vultu *MS.* non lumine ſueto *MS. & Baſ. marg.* 529 lurida *MSS.* 531 ſimul ac novit *Baſ. marg.* 533 atque ita *vulg.* 541 fluit *malit Heinſ. Ut 12, 22.* furenti *MS.* 543 fratrisque *Baſ. marg.*

527 *Auroram* Deam hic facit ſymbolum, ſ. Genium malis, Orientalis Imperii, & illam ſuo Stilichoni ſupplicantem inducit: quem alii ſcriptores non multo Rufinis, Eutropiis, Gainis meliorem faciunt. Demit autem Auroræ ornatum illum, qui naturam ejus pingit, & velut ſordidatam facit, more lugentium.

530 *Memnon* Aurorae ex Tithono filius, Æthiops, in bello Trojano ſocius Trojanorum interfecit Antilochum Neſtoris F. ipſe cecidit manu Achillis. Inter ultimos conatus mortales P. E. Jablonski fuit aureus liber, *de Memnone Græcorum & Ægyptiorum, hujusque celeberrima in Thebaide ſtatua ſyntagmata tria* Ff. ad Viadr. 1753. 4.

536 Illud ſemper & ubique tuetur poëta noſter, ſuum Stilichonem non Honorio tantum & Occidenti, ſed utrique Auguſto & Imperio tutorem a Theodoſio conſtitutum.

539 *Gallos* nominat, tum quod robur Occidentis præcipuum in illis legionibus eſſet, tum quod ſedes illius Imperii tum eſſet in Ciſalpina Gallia, Mediolani. *Sub diſpoſitione Præfecti Præt. Galliarum* tum erant *diœceſes Hiſpaniæ, Galliarum & Britanniarum.* Vid. Not. Dignitt. Imp. c. 3 Pancir. vel ſect. 36 Labbei.

541 Cataſtrophen illam Rufini ab exercitu Occidentali, Stilichonis imperio circumventi & interfecti, narrat noſter libro ſecundo in Rufinum. Vid. 5, 408.

Falſaque libertas. rurſum Stilichonis habenis
Sperabam me poſſe regi. Proh cæca futuri
Gaudia! fraterno conjungi cœperat orbis
Imperio, (quis enim tanto terrore recentis
Exempli paribus ſeſe committeret auſis?)
Cum ſubito monſtroſa lues, turpisque relatu
Fabula, Rufini caſtratus proſilit hæres:
Et ſimiles iterum luctus fortuna reduxit,
Ut ſolum domini ſexum mutaſſe viderer.
Hic primum thalami clauſtris delicta tegebat,
Clam timideque jubens. erat invidioſa poteſtas,
Sed tamen eunuchi. necdum ſibi publica jura
Sumere, nec totas audebat vertere leges.
At poſtquam pulſisque bonis & face retenta
Pejores legit ſocios, dignusque ſatelles
Hinc Hoſius ſtetit, inde Leo: fiducia crevit,
Regnandique palam flagravit aperta libido,
Patricius Conſul maculat, quos vendit, honores:
Plus maculat, quos ipſe gerit. Jam ſigna tubæque
Molleſcunt. ipſos ignavia fluxit in enſes.
Inſultant merito gentes, facilisque volentum

Præda

549 monſtr. mihi *vulg. etiam Elzevir.* 2. lues *ex MS. Heinſ.* 1. 556 tantas *vulg.* 558 dignosque ſodales *vulg.* dignusque ſatelles *etiam Cuj.* 562 regit *vulg.* 564 exſultant *vulg.* mer. leges *Baſ. marg.* volenti *vulg.* volentis *Cuj.* volentum *neſcio unde utraque Heinſ.*

546 *Conjungebatur* tum *orbis* Romanus *imperio fraterno*, quoties Arcadius & Honorius unum habebant dominum, vel pædagogum, qui utrumque velut neuroſpaſton iisdem motibus regeret.

552 Solet noſter mulicbri ſexui adſcribere eunuchos. Vid. ad v. 222.

553 *Thalami* i. cubiculi regii, cui præpoſitus crat, *clauſtris tegebat delicta*, qui *clam* modo & *timide* inſuſurraret mala conſilia, importunas preces, eaque ratione multa mala efficeret. Nimia erat hæc & digna odio poteſtas; talis tamen, quæ caderet in eunuchum, quæ a tali perſona non abhorreret.

559 De *Hoſio* ſupra a v. 346: de *Leone* a v. 377.

561 *Honores* eo ipſo ſplendorem ſuum amittunt & *maculantur*, *quos vendit* Eutropius: magis etiam, quos gerit.

Præda ſumus. jam Biſtoniis Æmoque nivali
Vaſtior expulſis oriens ſqualebit aratris.
Hei mihi, quas urbes, & quanto tempore Martis
Ignaras, uno rapuerunt prælia curſu!
Nuper ab extremo veniens equitatus Araxe
Terruit Antiochi muros, ipſumque decoræ
Pene caput Syriæ flammis hoſtilibus arſit.
Utque gravis ſpoliis, nulloque obſtante profunda
Lætus cæde redit, ſequitur mucrone ſecundo
Continuum vulnus. Nec jam mihi Caucaſus hoſtes,
Nec mittit gelidus Phaſis: naſcuntur in ipſo
Bella ſinu. legio pridem Romana Gruthungi,
Jura quibus victis dedimus, quibus arva domosque
Præbuimus, Lydos Aſiæque uberrima vaſtant.
Ignibus & ſi quid tempeſtas prima reliquit,
Nec duce, nec numero, freti: ſed inertia nutrit,
Proditioque ducum, quorum per crimina miles
Captivis dat terga ſuis, quos teſte ſubegit
Danubio, partemque timet, qui reppulit omnes.
Aula choris epuliſque vacat, nec perdita curant,
Dum ſupereſt aliquid. ne quid tamen orbe reciſo
Venditor amittat, provincia quæque ſuperſtes

 Divi-

566 ſquallescit *MSS.* ſquallevit *MS.* 581 prodigiumque *vulg.* proditioque *etiam Baſ. marg.* 582 captivus *vulg.* 584 curat *al.*

565 *Biſtonius* eſt Thracius, ubi etiam *Hæmus* eſt.

570 *Antiochiam* ad Daphnen, capitalem Syriæ urbem, intelligi, ſatis ipſum contextum orationis oſtendit: equitatus ab extremo Araxe debent eſſe Scythici vel Bactriani.

573 *Mucrone ſecundo*, iterum, repetita invaſione. Cf. v. 579.

576 De *Gruthungis* vid. ad 20, 152. Legionem Romanam hoc nomine non invenio in Notitia Dignitatum Imperii. Et poteſt abuſus eſſe Legionis nomine poëta.

579 *Tempeſtas prima* reſpicit ad *mucronem ſecundum* v. 573. Ceterum utrum prima vox hujus verſus ſit ablativi caſus, & referenda ad verbum ultimum præcedentis, *vaſtant;* an dativi, conſtruenda cum *reliquit*, dubitari poteſt, nec multum refert. Itaque reliqui diſtinctionem Heinſianam.

583 *Danubii* ergo accolæ fuerunt Gruthungi ante quam tranſirent in Aſiam.

586 *Venditor* eſt Eutropius, apud quem omnia ſunt venalia. Vid. v. 561.

Dividitur, geminumque duplex paſſura tribunal
Cogitur alterius pretium ſarcire peremtæ.
Sic mihi reſtituunt populos. hac arte reperta
Rectorum numerum terris pereuntibus augent.
In te jam ſpes una mihi. pro fronde Minervæ
Has tibi protendo lacrimas. ſuccurre ruenti.
Eripe me tandem ſervilibus, eripe, regnis.
Neve adeo cunctos paucorum crimine damnes:
Nec nova tot meritis offenſa prioribus obſtet.
Jam jam flecte animum. Suprema pericula ſemper
Dant veniam culpæ. Quamvis iratus & exſul
Pro patriæ flammis non diſtulit arma Camillus.
Non te ſubtrahimus Latio: defenſor utrique
Sufficis. Armorum liceat ſplendore tuorum
In commune frui: clipeus nos protegat idem,
Unaque pro gemino deſudet cardine virtus."

88 redemtæ *vel* diremtæ *conj. Heinſ.* 589 fraude rep. *MS.* 596 piacula *MSS. quod non bene receperat priori editione Heinſ.*

587 *Geminum tribunal* accipit unaquæque provincia, quia duos, inter quos diviſa eſt, Præſides, quos jam pro uno alere & locupletare cogitur.

589 Meminerimus loqui Auroram, i. Imperium Orientis.

591 *Frons Minervæ* eſt oleæ ramus, quem protendunt pacem petentes vel offerentes. Nota fabula de certamine Minervæ cum Neptuno, quo illa vicit & Athenarum domina facta eſt, cum oleam produxiſſet, quam equo, Neptuni munere, potiorem DI judicarunt.

596 Si ille qui peccavit in ſummo *periculo* eſt, tum non eſt locus expoſtulandi, invehendi, puniendi; ſed ante omnia ſuccurrendum. Sic Fabius Cunctator fecit in periculo Minucii Rufi, *Aliud*, inquit, *jurgandi ſuccenſendique tempus erit: nunc ſigna extra vallum proferte.* Liv. 22, 29.

598 *Pro patriæ flammis*, intelligendum arcendis, vel exſtinguendis adeo.

Apparet, non perductam eſſe ad finem tragicam Eutropii fabulam, ſupereſſe cataſtrophen, actum ultimum, quem vel maxime exſpectarent lectores. Dicendum erat, quid reſponderit Stilicho, quid egerit cum Arcadio, quid hic decreverit, ut in eccleſiam ille confugerit, & reliqua, quæ ſupra ad carmen 18 pr. poſuimus, atque hoc ipſum præcepimus monere, quod lectores hic plene intelligunt. Unum modo addimus, non eſſe, quod audiamus Martinum Antonium Del-Rio, qui ex abrupta ſic Claudiani tela argumentatur, non interfectum eſſe Eutropium, in quo manifeſto refellitur ab hiſtoria, Zoſimo præſertim 5, 18.

XXI CL.

XXI

CL. CLAUDIANI

DE

LAUDIBUS STILICHONIS *

LIBER I

Continuant Superi pleno Romana favore
Gaudia, ſucceſſuſque novis ſucceſſibus urgent.
Connubii necdum feſtivos regia cantus
Sopierat, cecinit fuſo Gildone triumphos,

U 3 Et

* Panagyris (Panæg.) in laudes Stiliconis *Vic.* Panegyris prima in laudes Stiliconis *Vien. Baſ. etc.* De conſulatu Stidichonis *MSS.* Incipit laus Stilichonis libri numero III. *al. ap. Heinſ.* 2 augent *vulg.* urgent *e MSS. Heinſ.* 3 conjugii *vulg.* 4 triumphus *Raphel. & quid. MSS.*

*) Jam olim de inſcriptione & argumento trium librorum, vel quatuor adeo, qui de laude Stilichonis agunr, diverſum ſenſiſſe homines, ex varietate lectionis apparet. Breviter dicam, quid ipſa poëtae lectio me docuerit. Tres libri ſunt de conſulatu Stilichonis priore, primus canit armatas laudes, quibus conſulatum meruit (vid. 22 pr.) alter de ipſo aditu muneris, tertius adventum Romæ, proceſſum & pompam conſularem deſcribit, atque munera, ludos, Diptycha etc. De altero Conſulatu nec vola nec veſtigium eſt. Liber de Bello Getico pertinet ille quidem ad Stilichonem hactenus, quod illi poëta adſcribit victoriam de Getis: ſed nihil ad Conſulatum. Nomen *Stilichonis* cum adſpiratione ſcribo auctore Heinſio, cui favet præſertim conſtans Græcorum ratio Στελίχων, cum Latini fere fluctuent. Sed etiam monimenta faſtorum & Lapidum maiorem partem adſpirant tertiam Syllabam quæ proponit Relandus in Faſtis ad A. C. 400, quo primum cum Aureliano conſul fuit, & ad A. 405 quo iterum cum Anthemio. Nomen non ſimpliciter barbarum eſſe, ſuadet V. Inſcr. Grut. p. 110, 9 *Genio municipii Neſcanienſis L. Poſtumius Stilicon Neſcanienſis.* *Stillico*, it. *Stellico* lapidariorum ſphalmata eſſe videntur. *Flavii* prænomen eſt in faſtis quoque. De rebus magni viri hic non ſumus ſoliciti, niſi quatenus ad lucem horum carminum facere aliquid videntur. Qui illas perquirere ex fontibus velit, illos indicatos inveniet a Jac. Gothofredo ad l. 22 C. Th. de Bonis Proſcriptor. ſ. T. 3. p. 378. Inter præcipuos eſt Sozomenus 9, 4. Inſcriptionem geminam, ſ. paginam honorum Stilichonis damus in Prolegomenis. Elogium viri, quo partim firmantur laudes a poëta illi tributæ, partim refelluntur, habemus apud Zoſimum præſertim 5, 34.

2 *Urgent* efficacius hic verbum, quam *augent.* Ita ex proximo ſe con-

Et calidis thalami ſucceſſit laurea ſertis,
Sumeret ut pariter princeps nomenque mariti,
Victoriſque decus. Libyæ poſt prælia crimen
Concidit Eoum, rurſumque, Oriente ſubacto,
Conſule defenſæ ſurgunt Stilichone ſecures.
Ordine vota meant. Equidem ſi carmen in unum
Tantarum ſperem cumulos advolvere rerum,
Promtius imponam glaciali Pelion Oſſæ.
Si partem tacuiſſe velim, quodcumque relinquam,
Majus erit. Veteres actus, primamque juventam
Proſequar? ad ſeſe mentem præſentia ducunt.
Narrem juſtitiam? reſplendet gloria Martis.
Armati referam vires? plus egit inermis:
Quod floret Latium, Latio quod reddita ſervit
Africa, vicinum quod neſcit Iberia Maurum,
Tuta quod imbellem miratur Gallia Rhenum.

An

10 carmine in uno *MSS.* carmine in unum *MSS.*

conſequuntur res lætæ, ut videantur urgeri ac premi priores ab his quæ ſequuntur. Nempe in A. C. 398 incidunt nuptiæ Honorii cum Maria, Stilichonis & Serenæ filia: mox eodem anno Gildo victus in Africa: proximo 399 Eutropius dejectus: annus autem 400 Stilichonem vidit Conſulem, ut modo dictum eſt.

5 *Calidis thalami ſertis*, quae nondum refrixerant de vapore e ſponſorum capitibus ſurgente, ſucceſſit laurea triumphalis devicto Gildone in Libya ſ. Africa.

8 *Eoum crimen*, ipſe ſuo cum conſulatu Eutropius. *Oriens* denuo *ſubigendus* erat, quem concitarat Eutropius: *ſecures* Romanæ in contemtum adductæ quod haberet illas Eutropius, & velut conculcatae, cum Stilicho eas ſumit, *ſurgunt*, & ſuam recuperant dignitatem.

10 *Ordine fata meant*, procedunt uno tenore, & conſequuntur ſe invicem res ſecundæ.

11 *Cumuli*, & *advolvere* imaginem effingunt magnorum fluctuum, qui in mari *volvuntur*. *Cumulus immanis aquarum* eſt Ovid. Met. 15, 508. Apud eundem Tr. 1, 2. 19 *montes volvuntur aquarum*. *Pelion Oſſæ imponere* gigantum conatus Virg. Ge. 1, 281.

14 *Majus erit*: nam in rebus magnis, pulchriſve inſigniter etſi æqualiter, illud ſemper maximum pulcherrimumque videbitur, quod eſt proximum: præſentia magis movent præteritis vel futuris.

18 *Reddita Africa* ſuperato Gildone qui, ſi viciſſet, *Mauros* ſuos in oppoſitam Hiſpaniam ad *Iberos* trajecturus erat. *Imbellem Rhenum*, quieſcentes Romanorum & Stilichonis metu Germanos, miratur Gallia, vexari ab illis ſolita.

An gelidam Thracen decertatoſque labores,
Hebro teſte, canam? magnum mihi panditur æquor,
Ipſaque Pierios laſſant proclivia currus
Laudibus innumeris. Etenim mortalibus ex quo
Tellus cœpta coli, nunquam ſincera bonorum
Sors uni conceſſa viro. quem vultus honeſtat,
Dedecorant mores: animus quem pulcrior ornat,
Corpus deſtituit. bellis inſignior ille,
Sed pacem fœdat vitiis. hic publica felix,
Sed privata minus. partitum ſingula quemque
Nobilitant. hunc forma decens, hunc robur in armis,
Hunc rigor, hunc pietas, illum ſollertia juris,
Hunc ſoboles caſtique tori. Sparguntur in omnes:
In te miſta fluunt, &, quæ diviſa beatos
Efficiunt, collecta tenes. Quid facta revolvam
Militiamque patris? cujus producere famam,
Si nihil egiſſet clarum, nec fida Valenti
Dextera duxiſſet rutilantes crinibus alas,

21 aut gel. *MSS.* 23 curſus *MSS.* 26 uni *malit Barth. & habet Heinſ. 2.* ulli *al.* 27 an. quem plurimus *MSS.* 29 in publ. *Baſ. & al. ſed* hic publ. *jam Vic. & Baſ. marg.* 30 domus *Vien. marg.* partito *Claver.* partitis *MSS.* partite *Delr.* partitim *MS.* 34 diverſa *MSS.* collata *MSS.* 36 protendere *Vic. Vien. Baſ.* procedere *MSS.* procudere *conj. Heinſ.*

22 Ad *Hebram* Thraciæ bella cum Gothis & aliis Barbaris in quibus comitem Theodoſio Stilichonem fuiſſe, indicat. Et firmat antiquus titulus, Grut. 412, 3 CO MITI DIVI AUGUSTI IN OMNIBUS BELLIS ATQUE VICTORIIS.

23 *Proclivia ipſa* h. e. via valde declivis & præceps curribus difficilis non minus ac periculoſa eſt, quam ardua: quare in deſcenſu ſufflaminant rotas. Quo facilius videtur decurrere ſtadium declive laudum Stilichonis *curru Pierio*, a Muſis agitato, tanto etiam frequentior occaſio labendi.

29 *Publica & privata* accuſativi Græci, quantum ad publica etc. quod qui non obſervarent, poſuere *in publica*. Ceterum ita tractat hunc locum poëta ut videatur prae oculis habuiſſe ſimilem locum Plinii Pan. 4, 5 quicum olim & h. l. comparavimus & Iλ. N, 730.

36 De *patre* Stilichonis neſcio an quid præterea conſtet. Si quid ſuperſit, fugit illud certe heluonis talium notitiarum cupidiſſimi, Barthii, diligentiam, qui præclare obſervat, poſſe fieri, ut ſuperſit nomen viri & alia decora, ſed ſine mentione filii.

38 *Rutilantes crinibus alæ*: Germanici igitur vel Gothici generis.

Sufficeret natus Stilicho. mens ardua ſemper
A puero, teneriſque & jam fulgebat in annis
Fortunæ majoris honos. erectus & acer,
Nil breve moliri, nullis hærere potentum
Liminibus, fatiſque loqui jam digna futuris.
Jam tum conſpicuus, jam tum venerabilis, ibas:
Spondebatque ducem celſi nitor igneus oris,
Membrorumque modus, qualem nec carmina fingunt
Semideis. Quacumque alte gradereris in urbe,
Cedentes ſpatiis aſſurgenteſque videbas,
Quamvis miles adhuc. taciti ſuffragia vulgi
Jam tibi detulerant quidquid mox debuit aula.
Vix primævus eras, paci cum mitteris auctor
Aſſyriæ. tanta fœdus cum gente ferire
Commiſſum juveni. Tigrin tranſgreſſus & altum
Euphraten, Babylona petis. Stupuere ſeveri
Parthorum proceres, & plebs pharetrata videndi
Flagravit ſtudio, defixæque hoſpite pulcro
Perſides arcanum ſuſpiravere calorem.
Thuris odoratæ cumulis & meſſe Sabæa

Pacem

39 Stilichon *MS.* 42 nil leve *conj. Heinſ.* 43 faſtiſque *vulg.* 46 fingent *MSS.* fingant *MS. probante Heinſ.* 50 reddidit *vulg.* detulit, præbuit, credidit *conj. Heinſ.* contulit *MS. ſed pulchre ex plurimis MSS. dedit* debuit. 55 Perſarum *MSS. Baſ. marg. permutatione ſolemni.* 58 odorati *Barth. non bene.*

42 *Breve* ſexcentis locis parvum eſſe, norunt qui attendere. Et in hac formula poteſt etiam reſpectum habere ad temporis brevitatem. Diu non durant, breui abolentur, facta ſplendide magis quam ſolida virtute. Sic *nihil molitur inepte* Homerus apud Horat. A. P. 140. *Limina potentiorum* vitat ille *Beatus* Horatii Epod. 2, 8.

51 *Pacis auctor*, Legatus cum auctoritate publica miſſus ab Imperatore, qui ipſo ſplendore & magnificentia fidem faceret mandatis.

53 *Tigrin* quomodo *transgreſſus* ſit, qui Conſtantinopoli profectus *Euphraten* & *Babylona* petiit, non liquet. Et tamen durum eſt ἀγεωγράφητον adeo, vel certe negligentem putare Poëtam doctiſſimum.

55 *Pharetrata plebs Parthorum:* ſagittarii enim ſunt omnes.

56 *Defixæ* quaſi magica arte, cujus hoc verbum proprium eſt.

58 *Sabæum* vocari quidquid ad Arabiam pertinet, vel ex Arabia eſt, notum. *Chaldæum* ritum & *Magos* recte jungi, Danielis Prophetæ hiſtoria docet.

Pacem conciliant aræ. penetralibus ignem
Sacratum rapuere adytis, rituque juvencos
Chaldæo ſtravere Magi. Rex ipſe micantem
Inclinat dextra pateram, ſecretaque Beli,
Et vaga teſtatur volventem ſidera Mithram.
Si quando ſociis tecum venatibus ibant,
Quis Stilichone prior ferro penetrare leones
Cominus, aut longe virgatas figere tigres?
Flectenti faciles Medus tibi ceſſit habenas.
Torquebas refugum Parthis mirantibus arcum.
Nubilis interea maturæ virginis ætas
Urgebat patrias ſuſpenſo principe curas:
Quem ſimul imperioque ducem, natæque maritum
Proſpiceret, dubius toto quærebat ab axe
Dignum coniugio generum, thalamiſque Serenæ.

 Judicium

62 belli *vulg.* cœli *MSS. it. Vic.* Beli *felix conj. Scaligeri.* 63 mitram, mytram *al.* 66 virga transfigere *vulg. Heinſiana lectio eſt ex bonis libris.* 73 ſeverum *Cujac.*

59 De ignis apud Perſas cultu, omnia dedit Briſſo. de regio Perſar. princip. l. 2 pr. Abſtruſiora ex orientalibus ſcriptoribus protulit Tho. Hyde c. 8 it. c. 29. Ex h. l. apparet, igne ad ſacrificia uſos etiam Perſas eo tantum, qui e ſacro illo & perpetuo in Pyreis (πυρείοις ſ. templis igni dicatis) ſervato accenſus eſſet.

62 Verbis *Inclinat pateram* deſcribitur ille actus libandi, τῦ σπένδειν, unde σπονδὴ fedus, & ἄσπονδος hoſtis implacabilis &c. Belus numen Babyloniorum, qui iam pars regni Perſarum ſunt, ab his quoque cultus: quod apocrypha Danielis oſtendunt, quae eſſe Claudiano certe antiquiora ſatis conſtat.

63 *Mithram* Solem eſſe, ipſe poëta indicat. De hujus cultu idololatrico apud Græcos, civili tantum apud Perſas, vid. laudatus modo Hyde c. 4.

64 *Sociis venatibus*, una venando, ut *ſociis armis*, una pugnando.

66 *Virgatæ tigres* ſolemni prope epitheto dicuntur. Vid. Sen. Hippol. 344. Sil. 5, 148.

68 *Refugum arcum* dicit Hypallage quadam in fuga ſubito remiſſum. Vid. ad 8, 530 *Refugo quæ ſit fiducia Partho.*

70 *Patriæ curæ* ſunt ipſius Principis Theodoſii, qui fratris ſui Honorii Serenam filiam adoptarat: qui nunc *ſuſpenſus* h. e. incertus & animi pendens deliberat, quem ſumeret ſibi ex omni juventute, *toto ab axe* (vid. ad 15, 458.) generum, qui ſimul dux eſſe exercitus poſſet.

73 Non contemnenda videtur indicata ſupra lectio, *ſeverum.* His thalamis erat *ſeverum judicium virtutis.* Severo examine & judicio diſceptabatur, quis dignus eſſet his thalamis Serenæ.

Judicium virtutis erat. Per caſtra, per urbes,
Per populos, animi cunctantis libra cucurrit.
Tu legeris, tantoſque viros, quos obtulit orbis,
Intra conſilium vincis ſenſumque legentis,
Et gener Auguſtis, olim ſocer ipſe futurus,
Accedis. Radiis auri Tyriaque ſuperbit
Majeſtate torus. Comitata parentibus exit
Purpureis virgo. ſtabat pater inde tropæis
Inclitus: inde pium matris Regina regebat
Obſequium, gravibus ſubnectens flammea gemmis.
Tunc & Solis equos, tunc exſultaſſe choreis
Aſtra ferunt, melliſque lacus, & flumina lactis
Erupiſſe ſolo, cum floribus æquora vernis
Boſporus indueret, roſeiſque evicta coronis
Certantes Aſiæ tedas Europa levaret.

Felix

82 gerebat *vulg.* reg. *ex MSS. Heinſ.* 87 inducta *Cuj. f.* induta.

75 *Animi cunctantis libra* maturum judicium & minime præceps ſignificat: quæ tamen *cucurriſſe* dicitur per populos, quia multi ſunt, quia diſſiti. *Tantos* hic non modo *tot* ſignificat, ſed retinet proprietatem, quaſi diceret tot ac tantos, qui omnes *intra conſilium & ſenſus legentis* ſibi generum Theodoſii fuerunt, de quibus omnibus ivit in conſilium, de neminis non virtute ac meritis deliberauit.

78 *Auguſtis* amplificandi cauſa per Synecdochen ſolemnem dicit poëta, quatenus faſtigio Auguſtorum admoveri videtur, qui Auguſtum ſocerum habet: nam communicatum Theodoſio cum Honorio fratre imperium, nolim hariolari. Quid ſi *Auguſti* ſunt Theodoſius & vxor? Hoc fere magis placet, cum ſtatim memoretur *regina*, quæ *pium matris obſequium regebat.*

81 *Purpurei parentes* ſunt Theodoſius Auguſtus, cum Aelia Flaccilla Auguſta. *Pater tropæis inclitus* eſt ipſe Theodoſius, qui Serenam ſponſam *defuncto* demum *genitore* (vid. 29, 140) *adoptarat.*

82 *Obſequium* hic propter verbum *regebat* videtur perſonas plures comprehendere, quæ in nuptiarum illo officio vel obſequio juvarent *Reginam*, matris naturalis vices hic in adoptiva filia ſuſtinentem, ut *miniſterium*, *officium* & ſimilia. Hoc non obſeruatum deſcriptoribus fecit, ut pro *regebat* ſubſtituerent *gerebat*, quod ſimplicius eſt.

83 *Flammeum* hic intelligimus palliolum (capitis tegumentum hoc eſſe recordemur) infra mentum fibula gemmea connexum.

85 Aurei ſæculi imago quam ex libris noſtris hauſiſſe videntur Sibyllæ veteres & poëtæ, quo *Flumina jam lætis*, *jam flumina nectaris ibant* etc. Ovid. Met. 1, 111. Qui plura deſiderat, adeat La Cerdam ad eclogam quartam Virgilii.

88 *Europa* perſona eſt, matris officium & ipſa ſibi vindicans geſtanda

Felix arbitrii princeps, qui congrua mundo
Judicat, & primus cenſet quod cernimus omnes.
Talem quippe virum natæque adjunxit & aulæ,
Cui neque luxuries bello, nec blanda periclis
Otia, nec lucis fructus pretioſior umquam
Laude fuit. quis enim Myſos in plauſtra feroces
Reppulit, aut ſæva Promoti cæde tumentes
Baſtarnas una potuit delere ruina?
Pallantis jugulum Turno moriente piavit
Aeneas, tractusque rotis ultricibus Hector

Irato

90 fenſit *vulg.* cenſet *Baſ.* & *MSS.* 91 natis adj. *vulg.* 94 Viſos *MSS. quod comparat cum* Viſigothis *Heinſ.* Niſos *it.* Miſſos *MSS. al.* 95 Proponti *vulg. ante Claver.* 97 tumulum *MS.*

ſtanda tæda nuptiali, vid. 7, 155; eaque in re cum Aſia certat. Subiit hic tanto facilius hæc imago animum poëtæ, quod nuptiæ celebrantur Conſtantinopoli in ea regione, quæ primum & proprie Europa dicta eſt, qua vicina eſt Aſiæ, & ſolo Boſporo ab ea diremta. Vid. Sext. Ruf. c. 9 & ibi Cellarius. Nam in magno opere Notitiæ Orbis antiqui omiſit.

90 *Cernimus* hic eam vim habet quam decernimus, de qua copioſe Heinſ. ad Aen. 12, 709 neque hoc loco omiſſo.

94 *Myſos* (h. e. Mœſos Danubio vicinos, ne quis de Aſiaticis cogitet) vix huc convenire ait Claverius, qui ſemper Orientis Imperio ſubjecti & a Getis eo nomine male vexati ſint. Itaque ſuſpicatur Heinſius forte *Viſos* poſſe vel *Veſos* hic locum habere, populum qui & *Viſigothis* nomen dederit. Et ſunt ſane *Veſi* inter barbaras ad ſeptentrionem gentes, quas enarrat Sidonius Paneg. Majoriani ſ. 5, 482 (al. 476). Sunt enim ibi *Baſterna*, *Suevus*, *Pannonius*, *Neurus*, *Chunus*, *Geta*, *Dacus*, *Alanus*, *Bellonothus*, *Rugus*, *Burgundio*, *Veſus* etc. Verum de nomine *Viſigothorum* aliter alii: & Myſorum nomen ſ. Mœſorum ita late patuit (vid. Dio l. 51 extr. Tzetz. Chil. 11, 893 ſ. hiſt. 396 ubi longa eſt Myſorum enumeratio) ut facile ſit, in rebus illorum aliquid nos fugere vel fallere.

95 *Promotus* in nobiliſſimis Theodoſii ducibus fuit, Ruffini ſcelere ab immiſſis illi barbaris interfectus, de quo Zoſim. 4, 51.

97 *Jugulum Pallantis* videtur poſitum a poëta pro jugulatione ſ. interfectione. *Clipeum* & *Pectus* Pallantis transverberaverat Turnus Aen. 10, 484. Itaque de jugulo proprie dicto non videtur loqui poeta, qui Virgilium auctorem ſecutus eſt haud dubie. Neque Aen. 12 extr. eſt aliquid quod ad ipſum Pallantis jugulum videatur reſpectum habere.

98 Hectoris a ſe interfecti corpus curru raptavit quotidie circa Patrocli ſui monumentum Achilles, hæc *ira*: donec illud pretio Priamus pater redimeret, qui *quæſtus* fuit. Argumentum hoc vltimae Iliados. Sævitiam ergo & avaritiam exprobrat poëta Achilli. Non ita amicum ſuum Promotum Stilicho, ut Achilles ſuum Patroclum ultus eſt, ſed bello perſecutus Barbaros,

Irato vindiſta fuit vel quæſtus Achilli.
Tu neque veſano raptas venalia curru
Funera, nec vanam corpus meditatus in unum
Sævitiam, turmas equitum peditumque catervas,
Hoſtileſque globos tumulo proſternis amici.
Inferiis gens tota datur. Nec Mulciber auctor
Mendacis clipei, fabricataque vatibus arma,
Conatus juvere tuos. tot barbara ſolus
Millia jam pridem miſeram vaſtantia Thracen
Finibus exiguæ vallis concluſa tenebas.
Non te terriſonus ſtridor venientis Alani,
Nec vaga Chunorum feritas, non falce Gelonus,
Non arcu pepulere Getæ, non Sarmata conto.
Exſtinctique forent penitus, ni more maligno
Falleret Auguſtas occultus proditor aures,
Obſtrueretque moras, ſtrictumque reconderet enſem,
Solveret obſeſſos, præberet fœdera captis.
  Aſſiduus caſtris aderat, rariſſimus urbi,
Si quando trepida princeps pietate vocaret:
Vixque ſalutatis Laribus, vix conjuge viſa,
Deterſo nec dum repetebat ſanguine campum.
Nec ſtetit, Eucherii dum carperet oſcula ſaltem

Per

109 ferriſonus *conj. Heinſ. ut* æriſonus. 110 Hunnorum *vulg. ante Claver.*

baros, magnam eorum multitudinem interfecit. Has poëta *inferias* vocat.

104 *Mulciber* ſ. Vulcanus auctor *mendacis* h. e. poëtici *clipei* quo Homericum Achillem *ιλ.* Σ, ſua mater Thetis, quo Aeneam Virgilianum l. 8 Venus armat. Addi poteſt ille Annibalis apud Silium 2.

110 De *Chunis* vid. 20, 337. Reliquorum etiam populorum nomina alias declarata.

113 *Occultus proditor* Rufinus eſt. Conf. 3, 380 [ubi *impius ille Proditor imperii coniuratusque Getarum* vocatur. *Falleret* & reliqua imperfecta pro plusquamperfectis poſita, ipſe ſibi in proſa quoque Tullius ſæpe indulſit.

117 *Trepida pietas* Imperatoris Theodoſii, quæ metueret liberis ſuis, nonnunquam in urbem vocavit Stilichonem, ut tueretur Arcadium & Honorium, pueros.

120 *Eucherius* Stilichonis filius, cui poſtea dum parare imperium cum perfidia in Honorium concitatis barbaris ſtudet, in ipſo conatu

Per galeam. patris ſtimulos igneſque mariti
Vincit cura ducis. Quoties ſub pellibus egit
Edonas hiemes, & tardi flabra Bootæ
Sub dio Rhipæa tulit! cumque igne propinquo
Frigora vix ferrent alii, tunc triſte rigentem
Danubium calcabat eques, nivibuſque profundum
Scandebat criſtatus Athon, lateque coruſco
Curvatas glacie ſilvas umbone ruebat.
Nunc prope Cimmerii tendebat litora Ponti:
Nunc dabat hibernum Rhodope nimboſa cubile.
Vos Hæmi gelidæ valles, quas ſæpe cruentis
Stragibus æquavit Stilicho, vos Thracia teſtor
Flumina, quæ largo mutaſtis ſanguine fluctus.
Dicite Biſaltæ, vel qui Pangæa juvencis
Scinditis, offenſo quantæ ſub vomere putres
Diſſiliant glebis galeæ, vel qualia raſtris
Oſſa peremtorum reſonent immania Regum.

Singula

121 ignemque *MSS.* patrios ſtimulos ignemque maritum, *vel* igniſque mariti *conj. Heinſ.* 123 Sithonias hiemes *MS.* 124 ſub divo *MS. Vic. Vien.* 125 iſte rig. *vulg.* igne *MSS.* teſte *MS.* Iſter agentem *MS.* triſte rig. *poſt Claver. e MS. Heinſ.* 135 quantis *malit Heinſ.* quanto *MS. Vic. Vien. pro* putres, ruptis *Barth. ex MS.*

natu oppreſſus eſt. Sic certe eſt in legibus, quas ad principium hujus carminis citavimus.

121 *Per galeam.* Magna feſtinatio, quae ne galeam quidem oſculi arectioris cauſa deponere permitteret. *Patris*, *mariti*, *ducis*, perſonæ in uno homine diverſæ.

123 De *Edonis* Thraciæ populis congeſſit multa Barthius ad Statii Theb. 5, 78 *Edonas hiemes.*

127 *Criſtatus* eſt galeatus. *Ruebat* tranſitive hic ponitur: *glacie* h. e. nive concreta onerati rami curvantur adeo, ut clipei protento umbone dimovendi ſint & decutiendi.

132 *Valles æquare* ſtragibus immani hyperbola dictum eſt, i. e. explere adeo, ut montes ad unam planiciem jungantur.

134 *Biſaltæ* Macedonica vel Thracica gens, etiam Virgilio nota Ge. 3, 461. Ad *Pangæa* intelliguntur arva. Conf. 3, 334.

135 *Quantæ* etiam hic ſunt *quot*: *putres* galeæ fragiles, friabiles quia ab ærugine eroſæ.

137 Non abſurdum puto *reſonare* ibi adhuc *oſſa*, ubi jam *putres* ſunt *galeæ*. Solet brevi tempore a ſalſis præſertim humoribus erodi æs & ferrum, ubi oſſa, robuſtorum in primis hominum, & in ſole, pulvere, frigore durata adhuc ſolida ſunt. In epitheto *immania* etiam hyberbole videtur, & quod *regum* dicit oſſa exarari: vnde enim dignoſcuntur? Sed nempe, quia promiſcue iacuerunt, diſcerni non poſſunt: neſcias utrum hæc calvaria diadema habuerit.

Singula complecti cuperem: ſed denſior inſtat
Geſtorum ſeries, laudumque ſequentibus undis
Obruimur. Genitor cæſi poſt bella tyranni
Jam tibi commiſſis conſcenderat æthera terris.
Ancipites rerum ruituro culmine lapſus
Aequali cervice ſubis. ſic Hercule quondam
Suſtentante polum, melius librata pependit
Machina, nec dubiis titubavit ſignifer aſtris,
Perpetuaque ſenex ſubductus mole parumper
Obſtupuit proprii ſpectator ponderis Atlas.
Nulli barbariæ motus, nil turbida rupto
Ordine tentavit novitas, tantoque remoto
Principe mutatas orbis non ſenſit habenas.
Nil inter geminas acies, ceu libera frenis,
Auſa manus certe. nec tantis diſſona linguis

Turba

148 nil ibi *vulg. ſed* nulli *jam Vic. Vien. Heinſ.* rapto *al. etiam Heinſ. 1: ſed* rupto *jam primæ editt.* 151 freni *conj. Heinſ.* 152 ſignis *MS. Guelf.*

139 Pulchra phantaſia: undam vix ſurgentem mox inſequens ſuperveniensque alia non impellere modo ac trudere, videtur, ſed etiam plane obruere, vt nullum ejus ſuperſit veſtigium.

140 *Genitor* Auguſtorum, ſ. publicus pater, Theodoſius, poſt victum Eugenium tyrannum, ab Arbogaſte ſubornatum, moriens, tutelam filiorum mandauit Stilichoni. Vid. 7, 151 & quæ ibi præcedunt.

142 *Culmen rerum* eſt ipſum ſummum imperium: hoc ruiturum erat per incertos ac dubios eventus: ſed ſubiit excepitque Stilichon illos lapſus ac motus *æquali cervice*, h. e. viribus tantæ moli paribus.

143 Magnifica ſane comparatio. Fabulæ interpretationem habet Diod. Sic. 4, 27 extr. Breviter Atlas aſtrologus ſphæram ſiderum habuit, certe ſphæricam rationem primus invenit, eamque ſcientiam communicavit cum Hercule, a quo ea Græciæ impertita eſt.

145 *Signiferi* ſ. Zodiaci mentio eo aptior huic loco eſt, quod primus ad aſtrologiam gradus fuit inventa obliquitas & inclinatio illius ad Aequatorem.

147 In humeris Herculis cum ſederet Cælum admirabundus intellexit Atlas, quantum id eſſet onus, quod ipſe ſuſtinere aſſuetus eſſet.

149 *Novitas* hic pro ſtudio novarum rerum ponitur, ſ. pro conſiliis mutandae rei publicæ.

151 *Geminas acies* intelligo exercitus hinc Orientalis imperii hinc Occidentalis.

152 *Linguis diſſona turba* non eſt ſolicitanda: ubi enim magis quam in linguis ſentitur iſta populorum diverſitas? Interea tamen nec illud *ſignis* contemſerim ſimpliciter: nam in his quoque multum inter ſe differre milites videmus, ſive oculis ea proponantur, ut teſſeræ manipuli, aquilæ, dracones, ſagula: ſive *auribus*, ea nempe, quæ vocalia dicuntur, claſſicum tuba datum, voces quædam.

Turba, nec armorum cultu diverſior umquam
Confluxit populus. Totam pater undique ſecum
Moverat Auroram. miſtis hic Colchus Iberis,
Hic mitra velatus Arabs, hic crine decoro
Armenius, hic picta Saces, fucataque Medus,
Hic gemmata niger tentoria fixerat Indus.
Hic Rhodani procera cohors, hic miles alumnus
Oceani. Ductor Stilicho tot gentibus unus,
Quot vel progrediens vel conſpicit occiduus Sol.
  In quo tam vario vocum generumque tumultu
Tanta quies, juriſque metus ſervator honeſti
Te moderante fuit, nullis ut vinea furtis,
Vel ſeges exſecta fraudarit meſſe colonum:
Ut nihil aut ſævum rabies, aut turpe libido
Suaderent: placidi ſervirent legibus enſes.

Scilicet

156 decorus *MSS.* cum crine decoris Armeniis *MSS. quod placet Heinſ.* 157 picta Aſaras *MS. Guelf.* Sages *Vien.* phucataque *Vic.* 159 Alanus. Oceani ductor *MSS. & Heinſ.* 1: *qui reduxit ipſe vulgatam.* 161 quas *it.* quos *al.* quot *etiam Baſ. marg.* 165 ut ſeges erepta *vulg.* aut *Raphel. ex MSS. Heinſ. ut* 22, 197. 167 ſuaderet *vulg.*

155 *Iberos* hic illos Aſiaticos intelligendos, ipſa *Auroræ* mentio & *Colchus* oſtendunt.

156 *Mitra* muliebre capitis ornamentum: mollitiei ſic accuſantur Arabes, vt Phryges Trojani apud Virg. Aen. 9, 616 *Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ. Crine decori* qui videri vellent, eosque ſtruerent, vno digito ſcalperent, et ipſi male audiebant Romanis.

157 *Picta* acu, coloribus certe diverſis diſtincta: *fucata* tincta vno colore. *Saces* iidem videntur qui *Sacæ*, populus Orientis, cujus etiam in Alexandri rebus mentio ſolet fieri. Gemmarum velut patriam eſſe Indiam, Orientalium populorum tentoria ſplendide coli, conſtat.

158 *Niger* hic etiam *Indus* noſtro eſt ut 1, 170.

159 *Rhodani procera cohors* Galli; quorum procera corpora Italicis comparata, & Græcis, etiam alii laudant. *Alumni Oceani*, inſulani, ut Britanni, litorum certe accolæ. Sic 12, 34 *Oceanus procreator* Theodoſii vocatur.

162 *Tumultum* vocat confuſam multitudinem, multitudinem certe diſcordantium lingua & habitu hominum.

165 *Erepta meſſe* mihi magis placet, quam *exſecta*, quia latius patet. *Eripitur* enim etiam cum incenditur, conculcatur, depaſcitur.

167 *Suaderent* hic poſitum pro perſuaderent, ſed cum vehementia. Tantus legum ac diſciplinæ metus erat, ut ne in mentem quidem veniret peccare militibus.

Digitized by Google

Scilicet in vulgus manant exempla regentum:
Utque ducum lituos, ſic mores, caſtra ſequuntur.
Denique victrices aquilas quocumque moveres,
Arebant tantis epoti millibus amnes.
Illyricum peteres, campi monteſque latebant.
Vexillum navale dares, ſub puppibus ibat
Ionium. nullis ſuccincta Ceraunia nimbis,
Nec juga Leucatæ feriens ſpumantia fluctu
Deterrebat hiems. Tu ſi glaciale juberes
Veſtigare fretum, ſecuro milite ducti
Stagna reluctantes quaterent Saturnia remi.
Si deſerta Noti, fontem ſi quærere Nili,
Aethiopum medios penetraſſent vela vapores.
Te memor Eurotas, te ruſtica Muſa Lycæi,
Te paſtorali modulantur Mænala cantu,

Parthe-

170 felices *vulg.* victrices *Heinſ. e 2 MSS.*

172 *Latebant*, tegebantur, & ſic velut occultabantur campi: ſic intelligendum quod ſequitur, *ſub puppibus ibat Jonium.*

174 Illud *ſuccincta* pulchre altitudinem Cerauniorum ſ. Acroceranuniorum Epiri montium notat, cum non verticem ne humeros quidem & juga inſideant nubes, ſed cingant medios, hoc enim eſt *ſuccingere*. Sic *monſtris ſuccincta Scylla* Virg. Ecl. 6, 75. Nomen *nullis* non negat nimbos Cerauniis, ſed hoc indicat, non deterrent Ceraunia ullis nimbis, quanticunque nimbi ſint qui obſidant Ceraunia, iis non deterretur claſſis Stilichonis. Nemo hæreret, ſi dictum eſſet, *nulli nimbi deterrent.*

175 *Leucatæ* promuntorium quod Leucadiam finit, olim peninſulam Acarnaniæ adhærentem, poſt perfoſſo Iſthmo inſulam factam, hic merito Acrocerauniis montibus ſubiicit propter viciniam.

176 Antiquum ergo ſtudium fuit mare illud ad ſeptentriones *glaciale* propius noſſe, quod idem Κρόνιον vocabant hoc eſt *Saturnium*, & *ſtagna*, quod a frigore pigrum eſſet. Noſtra & patrum ætate quantis illud conatibus actum ſit, vel totis libris docemur, cum quærerent ibi homines fretum, quo tranſiretur in Americam. Illud *ſecuro milite* pulchre indicat amorem militum in Stilichonem, fiduciam in illius virtute ac fortuna collocatam.

179 *Fontem Nili quærere* ipſum quoque magnum olim Problema fuit, ſolutum hodie, ſi recentibus itinerariis libris tabuliſque credimus. *Vela* opus fuere adverſo præſertim flumine navigantibus.

181 *Eurotas* Laconiam ſignat, *Lycæum* nemus Arcadiam: *ruſtica Muſa*, agreſtis Panis & Faunorum cantus, per *Mænala* montana ſonans: ibidem *Parthenium nemus*,

&

Partheniumque nemus, quod te pugnante reſurgens
Aegra caput mediis erexit Græcia flammis.
Plurima Parrhaſius tunc inter corpora Ladon
Hæſit: & Alpheus Geticis anguſtus acervis
Tardior ad Siculos etiam num pergit amores.
Miramur rabidis hoſtem ſuccumbere bellis,
Cum ſolo terrore ruant? num claſſica Francis
Intulimus? jacuere tamen. num Marte Suëvos
Contudimus, queis jura damus? quis credere poſſit?
Ante tubam nobis audax Germania ſervit.
Cedant, Druſe, tui, cedant, Trajane, labores.

Veſtra

183 quo *Heinſ.* quod *vulg.* 184 campis *Vic. Vien. Plant. Vid. Heinſ. ad Virg. Aen.* 1, 97 *ubi in ſimili varietate* campis *præfert.* 188 rapidis *al.* 189 ruat *malit Heinſ.* non *al.* num *MSS.* 190 latuere *MS. Guelf.*

& *Parrhaſie* oppidum, a quo *Parrhaſia* dicuntur omnia Arcadica, ut hic *Ladon* fluvius. Videtur in hac quaſi patria poëtarum, aut, ſi malumus, diverſorio, adhæſiſſe Claudianus, & ab his nominibus ſplendorem carmini ſuo petiſſe. Ceterum Græciam, nominatim Peloponneſum, a barbaris Getis quos duce Alaricho Rufinus immiſerat, & a Stilichone per vices vaſtatam, narrat Zoſimus 5, 6 & 7.

183 *Quod* hic cauſam indicat: eo te nomine, Stilicho, memorant, Pan, & agreſtes illæ Muſæ Arcadicæ, *quod te pugnante Græcia caput erexit*, *e mediis flammis* incendiorum bellicorum.

185 Tot cæſorum barbarorum corpora Ladonem fl. implent, ut inter ea *hærere* ac ſtagnare cogatur.

186 Nota eſt de *Alpheo* Elidis flumine fabula, illum *Occultas egiſſe vias ſubter mare*, ut eſt Aen. 3, 694 & per Arethuſam fontem Syracuſarum reddi, in quem mutatam fingunt nympham Arethuſam, quam ita perſecutus ſit amator Alpheus. Narrat ipſa fabulam Arethuſa apud Ovid. Met. 5, 577. Hic igitur Alpheus impletur barbarorum cadaveribus, & inde redditur anguſtior. Hactenus bene. Sed an bene etiam, quod inde *tardior venit*? Arctato alveo celerius eunt aquæ. Qui tueri velit poëtam, dicet forte, exprimi etiam ab iniectis cadaveribus ad latus aquas, inhiberi curſum rectum, e. i. g. a. Et tamen metuo ne dicat acrior aliquis, hoc ſi voluit Claudianus, diceret *Geticis* non *anguſtus*, ſed *diſperſus*, *diſtractus*, *remoratus*, *acervis Tardior &c.*

189 *Solo terrore ruentium* i. cadentium, cedentium certe hoſtium pulchra imago eſt 26, 366.

192 *Audax* alias *Germania*, nunc ante *tubam* auditam & claſſicum ſe ſubjicit.

193 Neque hic modum tenet ingenii poëta. Quanto pertinacius reſiſtit hoſtis, tanto luculentior eſt victoria. Sine dubio pluris fecit Cæſar in ſuis rebus Dyrrhachina pericula, quam illam de Pharnace victoriam, qua venerat, viderat, vicerat. Gloriari poteras, Claudiane, & famam Stilichonis tui prædicare, ſine Druſi &

X Trajani

Veſtra manus dubio quidquid diſcrimine geſſit,
Tranſcurrens egit Stilicho, totidemque diebus
Edomuit Rhenum, quot vos potuiſtis in annis.
Quem ferro, alloquiis, quem vos cum milite, ſolus
Impiger a primo deſcendens fluminis ortu
Ad bifidos tractus, & juncta paludibus ora,
Fulmineum perſtrinxit iter. ducis impetus undas
Vincebat celeres, & pax a fonte profecta
Cum Rheni creſcebat aquis. Ingentia quondam
Nomina, crinigero flaventes vertice Reges,
Qui nec principibus, donis precibuſve vocati,
Paruerant, juſſi properant, ſegnique verentur
Offendiſſe mora. transvecti lintribus amnem

Occur-

199 vincta *MS. Guelf.* 200 flumineum *Baſ. marg. & Plant. marg. ſed* fulmineum *etiam Vic. Vien. Clav. rell.* præſtrinxit *ex 2 MSS. Heinſ.* 201 fronte *MS. Guelf.* 205 paruerint *MSS.* paruerunt *conj. Heinſ.*

Trajani injuria. Eadem dixit, ſed moderatius minusque invidioſe 8, 455 ſqq.

199 *Bifidos* Rheno *tractus* tribuit, ut 26, 336 *bifidum meatum*, ex antiqua & Virgiliana ratione, cui eſt Aen. 8, 727 *Rhenus bicornis*. Poſt mutata res eſt Druſi præſertim opera. Multi ſunt in hac re Geographi, præſertim Belgæ: nobis & Claudiano ſufficit Cellariana diligentia Not. Orb. ant. 2, 3. 3 p. 205 ſqq. Addamus modo locum Zoſimi, quem damus mox ad v. 220. *Juncta paludibus ora*, a qua lectione non multum abit altera *vincta*, poteſt declarari verbis Melæ 3, 2 de dextra parte Rheni, *ripis longe & late recedentibus, jam non amnis, ſed ingens lacus* etc.

200 *Fulmineum* fortius certe eſt ad celeritatem notandam, qua dum *perſtringit iter*. i. celeriter peragit, ipſum rapidum Rheni curſum praevertit. Cui *flumineum iter* magis placet, ille forte *præſtrinxit* etiam malet, ut ſenſus ſit, celeriter præter ripas Rheni ductum exercitum. Præſtringunt enim, quæ celeri motu prætervehentia, lenius vehementiusve tangunt.

201 *Pax* & tranquillitas adventu Stilichonis, fugatis hoſtibus *a fonte* Rheni & Alpibus *profecta*, *creſcebat* ea velut proportione, qua aquæ Rheni, quæ vt alia flumina, receptis ſubinde minoribus augentur.

203 *Crinigerum* f. comatum eſſe inter inſignia Francorum regum erat, qui *tondebantur*, ut faſtigio illos ſuo decidiſſe indicaretur. Quem morem jam Claudiani ævo & ante Pharamundum obtinuiſſe hoc loco docemur *Flaventes*, rutilive crines Germanicarum gentium proprii.

206 *Transvecti lintribus* quod veniunt, hoc ipſo profitentur obſequium. Non eſt ponte junctus, non navibus Romanorum, Rhenus: tamen metu juſſa faciunt.

Occurſant vbicumque velis. Nec fama feſellit
Juſtitiæ. videre pium, videre fidelem,
Quem veniens timuit, rediens Germanus amavit.
Illi terribiles, quibus otia vendere ſemper
Mos erat; & fœda requiem mercede paciſci;
Natis obſidibus pacem tam ſupplice vultu
Captivoque rogant, quam ſi poſt terga revincti
Tarpeias preſſis ſubeant cervicibus arces.
Omne, quod Oceanum fonteſque interjacet Iſtri,
Vnius incurſu tremuit. ſine cæde ſubactus
Servitio Boreas, exarmatique Triones.
Tempore tam parvo tot prælia ſanguine nullo
Perficis, & Luna nuper naſcente profectus,

X 2 Ante

215 fontemque *vulg.* 217 ſervit io *Heinſ.* 2 *ex MS.* 219 conficis *MS.*

209 *Veniens timuit*: ideo enim venit, quod timeret.

210 *Otia*, pacem, vel jnducias potius *vendere* ſolebant barbari illi ad Rhenum populi, ut hodie faciunt piraticæ res publicæ Alegerienſium, Tunetanorum, Tripolitanorum

212 *Natos ſuos*, ſ. liberos utriusque ſexus dant *obſides*, fidei ſuæ pignora, & ſic pacem rogant, *vultu captivo*, qualis eſt captivorum, humilis atque obnoxius.

214 *Preſſas cervices* non interpretor de oneribus quæ ferre cogantur captivi; ſed de illo naturali triſtium geſtu, depreſſo capite, dejectis oculis, inflexa cervice incedentium.

215 *Oceanum* intelligi Germanicum, oſtendunt quæ ſequuntur: ne quis immanem tractum a fontibus Iſtri ad Atlanticum mare cogitet.

217 *Servit io! Boreas* mihi placeret, ſi ſcripta hæc eſſent recentibus rebus, ubi triumphantis voci & affectui locus eſſet. *Boream* & *Triones* oportet cum relatione ad Italiam intelligere, cui Germania omnis ſeptentrionalis eſt. Audacter *Triones* nominat, ſidus, quod urſam fere vocamus hodie, pro populis verſus ſeptentrionem habitantibus.

218 Etiam hoc neſcio an nimium ſit audax & repugnans adeo, quod *prælia ſine ſanguine* dicit *perfecta*, quod *infracta minaci Rheno cornua*, ubi ne ullam quidem contentionem interceſſiſſe, ipſe modo poſuerat. Deinde etiamſi illud *profectus* accipiamus de initio expeditionis a Rheni fontibus & Danubii de quo v. 198 & 215, & *reditum* putemus ab oſtis Rheni h. e. a fine expeditionis, & Oceano Germanico: tamen dies XIV vel XV nimis anguſtum intervallum temporis eſt ad percurrendum cum expeditiſſima etiam manu illum tractum, qui CXV Germanica milliaria æſtimatione mediocri habet. Cedent uni diei milliaria X. Et quando allocutus eſt legatos? quando conventus habuit? Mentiri liceat poëtis: ſed non, cum hiſtoriam ſe dicunt narrare, cum de numeris & menſuris ſermo eſt. Moderatius probabiliusque hanc ipſam expeditionem deſcripſit 8, 440.

Ante redis, quam plena fuit; Rhenumque minacem
Cornibus infractis adeo miteſcere cogis,
Vt Salius jam rura colat, flexoſque Sicambri
In falcem curvent gladios, geminaſque viator
Cum videat ripas, quæ ſit Romana requirat.
Vt jam trans fluvium non indignante Caüco
Paſcat Belga pecus, mediumque ingreſſa per Albin
Gallica

222 Sycambrus, Sigambrus *al.* *conj. Heinſ.* 223 cuneent *MS.* cudant *vel* lunent 225 Cherucho, Caucho, Chauco *al.* Cayco *vulg.*

220 Quam pulchra ſit illa *infractorum cornuum* phantaſia, intelliget, qui recordabitur, *cornua* tribui fluminibus, nominatim *Rhenum bicornem* dictum Virgilio, de quo ad v. 199. Sic noſter 26, 603 *Cornua fregimus Iſtri*.

222 De reliquis, qui hic memorantur populis alias dictum, præſertim ad 8, 440 it. 18, 379 ſqq. *Salios*, quorum nomen alias in hoc poëta non habetur, dicere videtur *Francos eos, quos* apud Ammia. 17, 8 *conſuetudo Salios appellavit, auſos olim Romano ſolo apud Toxiandriam locum habitacula ſibi figere*. Non ferunt noſtræ rationes in diſputationem de his Saliis Francorum parte, eorumque ſedibus ad Toxandriam deſcendere. Sed non poſſum tamen facere quin ponam hic locum Zoſimi a Cellario Not. O. A. 2, 3. 13 §. 176 (& in Ruinarri annalibus regni Franc.) omiſſum, qui 3, 6 de Saxonibus quibusdam, Τῇ Βαταβίᾳ προσχόντες, inquir, ἣν δίχα σχιζόμενος ὁ Ῥῆνος νῆσον ποιεῖ, πάσης ποταμίας μείζονα νήσου, τὸ Σαλίων ἔθνος, Φράγκων ἀπόμοιρον, ἐκ τῆς ἰδίας χώρας ὑπὸ Σαξόνων εἰς ταύτην τὴν νῆσον ἀπελαθέντας, ἐξέβαλον. αὕτη δὲ ἡ νῆσος οὖσα πρότερον πᾶσα Ῥωμαίων, τότε ὑπὸ Σαλίων κατείχετο Habemus hic inſulam omnium fluminearum maximam, Bataviam, quam facit Rhenus *bifidus*: (vid. dicta ad v. 199) in hanc, cum prius tota Romanorum eſſet, ſua regione pulſi a Saxonibus Salii (Francorum ea pars fuit) conceſſerant: hanc tenebant, cum Conſtantio imperante, appellerent Saxones, hinc etiam illos ejecturi etc.

223 Aeque culta, æque humanis incolis habitata ripa Rheni vtraque, vt demum requirendo intelligas, non amplius ipſo judicare aſpectu poſſis, utra Romana ſit, utra barbara.

226 Francos ad Albim & maritimos, hinc etiam diſcimus: *Gallica armenta* paſcendi cauſa *Albim* tranſire, *Francorum montes pererrare*, profundæ pacis & federis inter populos indicium eſſet. Sed hic quoque plus indulget ingenio poëta, niſi fallor, quam patitur veritas. Nempe ipſa hæc luxuria ingenii a Germanico mari in Hercyniam illum rapit ſilvam, cujus nulla pars ad maris huius viciniam pertinuit. Sed nec invidebimus lectoribus noſtris animadverſionem ad h. l. Martini Bouquet V. C. Scriptt. Franc. T. 1 p. 771 (a) „Incredibile putat Had. Valeſius, pecora Belgarum trans Albim propulſa in pabulum: hinc pro *Albim* legit *alveum*, Rhenumque intelligit. Legendum potius *Albam*, qui eſt fluviolus *Albe* vel *Alve* nuncupatus Arduennenſibus, in Urtam influens; hosque Francos, quorum montes armenta Gallica pererrabant, Cattos eſſe, a Romanis olim in Tungrenſe territorium deductos, cenſet doctiſſimus

Digitized by Google

Gallica Francorum montes armenta pererrent:
Ut procul Hercyniæ per vaſta ſilentia ſilvæ
Venari tuto liceat, lucoſque vetuſta
Religione truces, & robora Numinis inſtar
Barbarici noſtræ feriant impune bipennes.
Ultro quin etiam devota mente tuentur,
Victorique favent. Quoties ſociare catervas
Oravit, jungique tuis Alamania ſignis!
Nec doluit contemta tamen, ſpretoque receſſit
Auxilio laudata fides. Provincia miſſos
Expellet citius faſces, quam Francia Reges,

236 miſſos *jam Vic.* Myſos *Vien.* miſſos Exp. cit. faſces *jam Vien. marg. tum Baſ. & rell. niſi quod pro* faſces *habent* fallax q. Fr. *Plant. Barth.*

ctiſſimus Abbas Dubos in hiſt. Crit. Monarchiæ Franciccæ l. 1 c. 17.„

230 *Truces* pulchra metaphora i. horrendos, metuendos. *Numinis* inſtar cultas eſſe ab antiquis Germanis arbores, notum eſt. Ex medii adhuc ævi hiſtoria hunc ipſum poëtae locum illuſtrat Hachenberg. Germ. med. Diſſ. 8, 24 p. 279 ſq. Vocabantur hæ arbores *ſacrivæ*. Vid. Jac. Gothofr. ad C. Theod. de Paganis, ſacriff. t. 6 p. 312, b. Peculiariter Alemanis hoc tribuit, & in eo a Francis illos diſtinguit Agathias l. 1 p. 13 pr. δένδρα τινὰ ἱλάσκοντες κ. τ. λ.

235 *Contemta & ſpreto - auxilio*, non referuntur ad contumeliam: nam ſtatim additur *laudata fides*. *Contemnere*, *ſpernere* in tali re ſimpliciter eſt non accipere, vel non putare ſibi neceſſarium etc.

236 Comparat fidem Francorum, recens adjunctorum imperio Stilichonis opera, cum fide antiquarum provinciarum. Facilius, ait, fieri poſſe ut antiqua & firma provincia P. R. deficiat, *miſſos* ſibi Roma *faſces* cum ipſis magiſtratibus vel præfectis expellat, quam vt *Francia*, ad illum diem barbara & infeſta Romano imperio, *reges* a te, Stilicho, datos recuſet. Altera lectio nomen *Miſſos* ſumit ſubſtantive, quæ ratio Carolidarum ævo demum orta videtur. Illud *fallax* eo facilius placere potuit Barthio, quod conveniret, cum loco illo communi, quem ponam e Salviano de gub. Dei 4 p. 123 *Si pejeret Francus quid novi faciet, qui perjurium ipſum ſermonis genus putet eſſe, non criminis*. Plura dedit ad h. l. Rittersh. Sed plane non voluit hic perfidiam gentis accuſare poëta: qui hoc ipſum negat, fallacem eſſe in Romanos Franciam; etiam ſi forte ſcripſiſſet *fallax*. Nam hoc diceret, facilius Provincia Populi R. quæcunque *miſſos* i. magiſtratus Romanos expellet, quam *fallax* ſit *Francia*, & expellat *Reges*, *quos* tu, Stilicho, illi *dederis*. Addamus & hoc poſt Heinſium, ultimam in verbo *dederis* produci *etiam* exemplo optimorum, id quod firmavit idem ad Ovid. Heroid. 7, 53.

Quos dederis. acie nec jam pulſare rebelles,
Sed vinclis punire licet. ſub judice noſtro
Regia Romanus diſquirit crimina carcer.
Marcomeres, Sonnoque, docent. quorum alter Etruſcum
Pertulit exſilium: cum ſe promitteret alter
Exſulis ultorem, jacuit mucrone ſuorum,
Res avidi concire novas, odioque furentes
Pacis, & ingenio ſcelerumque cupidine fratres.
Poſt domitas Arctos alio prorumpit ab axe
Tempeſtas, & ne qua tuis intacta tropæis
Pars foret, Auſtralis ſonuit tuba. moverat amens
Maurorum Gildo populos, quibus imminet Atlas,
Et quos interior nimio plaga ſole relegat:

Quos

238 Q. d. ſervat. *MSS. Vic. Vien. Ald.* ſerjat *Junt. Baſ. Clar.* acies *Plant.* acie *ex MSS. Barth. Heinſ.* 241 Mercomanes *Vic. Vien. Junt. Baſ.* Marcomer *Plant.* Marcomeres *Ald. Claver.* Morcomirus *Scal. in ora libri ſui.* Suevusque *Vic. Vien. marg. Baſ.* Sompnoque *Junt. Ald.* Sonnoque *Plant. Claver. Heinſ.* Confuſque *Scoppa ap. Plant. marg* Summoque, Suevoque *MSS.* docet *Plant.* 244 conſcire *vulg.* 245 celerique *Vic. Vien. ſed hic jam in marg.* ſcelerumque.
248 omnes *vulg.*

238 Similes comparationes vidimus ſupra 8, 89 & 20, 308.

239 Utrum exſtet alias quoque hæc de Marcomere & Sonnone hiſtoria, aliudve exemplum regis, vel reguli (ut tum res erant) Francici in carcerem, certe in vincula, a Romano judice conjecti & inſtituta quæſtione judicati? non habeo dicere; ſed ne Barthius quidem. Nec habent quidquam præter h. l. annales Francorum Ruinarti ad A. 397 Nec videtur aliud quam περιφράζειν verba Claudiani Martinus Bouquet l. c. (b) „Marcomeres & Sonno fratres Reges aut Principes Francorum erant. Marcomerem a ſuis vivum Honorio traditum, Imperator in carcerem conjecit, atque poſtea in Etruriam relegavit. Hunc noſtri Marcomirum vocant, putaturque eſſe pater Faramundi, qui primus inter Francorum Reges numeratur. Sonno fratris exilium ac injuriam ſe ulturum minitans, Principum Majorumque conjuratione interfectus eſt.„ Hoc autem affirmat Claudianus, tantam eſſe imperii Ro. majeſtatem atque reverentiam, ut de criminibus regum etiam barbarorum cognoſcere, & ſupplicia de iis ſumere Romani magiſtratus auderent.

249 *Gildonici* belli pericula & victoriam deſcripſit, certe cecinit noſter car. 15.

250 *Interior plaga*, interiora Africæ & a litore mediterranei maris remotiora, ultra Tropicum Capricorni, in Zona torrida, ubi nimius eſt Sol: hoc, puto, ſignificant ablativi *nimio Sole.* Haec plaga ſuos incolas *relegat*, h. e. remotos diſcluſosque ab aliis tenet populis. Sic fere 26, 144 *victumque relegat* removet, excluſum tenet.

Quos vagus humectat Cinyps, & proximus hortis
Heſperidum Triton, & Gir notiſſimus amnis
Aethiopum, ſimili mentitus gurgite Nilum.
Venerat & parvis redimitus Nuba ſagittis,
Et velox Garamas: nec quamvis triſtibus Ammon
Reſponſis alacrem potuit Naſamona morari.
Stipantur Numidæ campi: ſtant pulvere Syrtes

X 4 Gætulæ:

252 Gyr, Gil, Ges, Gis *al.* Nigris ditiſſimus *conj. Scoppa in marg. Plant.* Gir *jam Vien. Baſ. & optimi MSS.* 254 Nuba *jam Vic. & Vien.* Juba *poſtea usque ad Claver.* 257 campis *vulg.* campi *exemplis & MSS. tuetur Heinſ.*

251 *Cinyps*, a quo Cinyphios habemus ſupra 15, 9. *Triton* amnis & lacus in Argonautarum jam hiſtoria celebrati. Vid. Plin. 5, 4. *Hortis Heſperidum* nihil nobilius. Jungit hæc etiam Luca. 9, 347 ſq. Quod autem *Gir Nilum* dicitur *mentiri*, h. e. æmulari, de hoc ita Plin. 5, 8 *Nigri fluvio eadem natura quæ Nilo: calamum & papyrum, & easdem gignit animantes.* Nempe firmatur hoc Claudiani loco, quod monuit Salmaſ. ad Soli. p. 299. aE, *Gir*, *Nigir*, *Siris*, quin *Nilus* adeo, vel idem nomen eſt, vel varie confunduntur. Iuvabit quosdam lectores hic etiam legere verſus Sidonii Apoll. Paneg. Aviti 75, *Indorum Ganges, Colchorum Phaſis, Araxes Armeniæ, Gir Aethiopum, Tanaisque Getarum.* Sic eos ad h. l. citavit Barthius, ex memoria ut videtur: nam apud Sidonium eſt *Tagus Aethiopum*, quo nomine, ob arenas aureas, *Gir* quoque appellatus eſt, ut Savaro monet, ab Ambroſio de Parad. c. 3, 254.

254 *Redimitus Nuba ſagittis.* Dictum de hac re ad 7, 71. *Garamantes* a Virgilio inde familiares philologis. Noſter poëta parum, puto, de ipſa hiſtoria ſolicitus, acervat nomina populorum & locorum Africæ. *Naſamones* Syrtium accolas, naufragiis inhiantes deſcribit Lucanus 9, 439. Contemtores vicini oraculi Ammonis facit non ſine ratione. Certe etiam Dionyſius Periegetes 210 dicit illos Διὸς ὐκ ἀλέγοντας. Hic quidem ſtudium illorum pro Romanis partibus indicatur tantum, ut etiam contra Ammonis oraculum eas tueantur, quaſi εἷς οἰωνὸς ἄριστος eſſet, ὑπὲρ Ῥώμης ἀμύνασθαι, unum augurium optimum pugnare pro Roma.

257 *Syrtes Gætulæ* quomodo *pulvere ſtare* poſſunt, ſi nihil aliud ſunt Syrtes, quam quod vulgo docemur, pars litoris a ventis & fluctibus varie agitata, vel ipſe ille aquarum & arenarum motus? Vid. dicta ad 8, 438. Siccæ profecto & pulverulentæ hic ſunt *Syrtes.* Unice hic ſuccurrit Sidonius Apoll. Epiſt. 8, 12 pr. *Vaſatium civitas non ceſpiti impoſita, ſed pulveri: tantum Syrticus ager, ac vagum ſolum, & volatiles ventis alternantibus arenæ.* Et mox, *Quid putamus eum exercitu Marci Catonis in Leptitana Syrte feciſſes.* Reſpicit ad Luca. 9 & iter illud Catonis per arenas Libyæ: de quo v. 447 *Nam litore ſicco Quam pelago Syrtis violentius accipit Auſtrum.* E Savaronis ad Apollinarem Commentario diſcas, alios etiam ſequioris ævi ſcriptores ita *Syrtis* nomen adhibuiſſe. *Stare pulvere Syrtes* hic dicuntur

Gætulæ: Pœnus jaculis obtexitùr aër.
Hi virga moderantur equos; his fulva leones
Velamenta dabant, ignotarumque ferarum
Exuviæ, vaſtis Meroë quas nutrit arenis.
Serpentum geſtant patulos pro caſſide rictus.
Splendent vipereæ ſquamoſa pelle pharetræ.
Non ſic intremuit Simois, cum montibus Idæ
Nigra coloratus produceret agmina Memnon:
Non Ganges, cum, tela procul vibrantibus Indis,
Immanis medium vectaret bellua Porum.
Porus Alexandro, Memnon proſtratus Achilli;
Gildo nempe tibi. Nec ſolum fervidus Auſtrum,
Sed partes etiam Mavors agitabat Eoas,
Quamvis obſtreperet pietas. His ille regendæ
Trans-

258 plenus *Cuj. it. Vien. marg.* 263 pendent *Baſ.* & *MSS.* ſplendet *Vic. Vien.* 269 perfidus *conj. Heinſ.*

dicuntur ut Aen. 12, 407 *Cælum.* Indicatur tenor aliquis & continuatio pulveris, cui ſimile eſt, quod ſtatim ſequitur, *jaculis obtexitur aër*, & illud 20, 450 *Contexit Chalcedona nidor.*

259 *Virga moderantur equos*, qui frenis aut plane non vtuntur, aut ut equites Ro. interdum in prælio equis ea detraxere. Sic plane in ipſo hoc Gildonico bello 15, 439 *Sonipes ignarus habenæ: Virga regit. Moderari ducem* eſt 22, 73.

261 *Vaſtis arenis* h. e. in deſertis illis arenoſis. Neque enim in mentem alicui venire poteſt, arenis tanquam cibo nutriri feras. *Meroën* pro interioribus Africæ ponere noſter ſolet. Vid. 7, 21.

263 Oportet hos ſerpentes bene magnos fuiſſe, & caſſides valde terribiles.

264 An ſatis commode *intremuiſſe* dicitur *Simois* ad Memnonis agmina? quæ auxilio Trojanis veniſſe, vel ipſe docet, cum interfectum ab Achille canit Memnona: neque hic diſſenſus eſt inter ſcriptores, quem notaturus erat Jablonskius, in præclaro de Memnone libro, quod inter ultima illi mortalium operum fuit.

269 Ut honorem habere poſſit Stilichoni, eumque tertium Achilli & Alexandro adjungere, Gildonam cum Poro & Memnone comparare ſuſtinet.

271 Favere videbatur Arcadius Gildoni contra fratrem ſuum Honorium: certe Gildo videri volebat ſe militare Arcadio. *Obſtrepebat* ergo *pietas* inter fratres, atque intercedebat, ne bello committerentur. Hinc noſter poëta carmine XV, quod eſt de Bello Gildonico, Theodoſii patris jam Divi perſonam inducit agentem cum Arcadio, & fratri illum placantem.

272 Gildo, ut felicius occupare, & vindicare deinde ſibi Africam poſſet, *Eois partibus*, Orientali imperio Arcadii, ſe illam adjungere velle ſimulabat: *nomen Libyæ regendæ*, non rem ipſam, transferebat

Tranſtulerat nomen Libyæ, ſcelerique profano
Fallax legitimam regni prætenderat umbram.
Surgebat varia geminum formidine bellum.
Hoc armis, hoc triſte dolis, hoc Africa ſævis
Cinxerat auxiliis, hoc conjuratus alebat
Inſidiis Oriens. illinc edicta meabant
Corruptura duces: hinc frugibus atra negatis
Urgebat, trepidamque fames obſederat urbem.
Exitiale palam Libycum; civile pudoris
Obtentu tacitum. Tales utrimque procellæ
Cum fremerent, lacerumque alternis ictibus anceps
Imperium pulſaret hiems, nil feſſa remiſit
Officii virtus, contraque minantia fata
Pervigil, eventuſque ſibi latura ſecundos,
Major in adverſis micuit. velut arbiter alni,
Nubilus Aegæo quam turbine vexat Orion,
Exiguo clavi flexu declinat aquarum
Verbera, nunc recta, nunc obliquante carina,
Callidus, & pelagi cælique obnititur iræ.

278 antra *Cuj.* 282 laterumque *Ald. Plant. marg. MSS. Barth. 2.* Latiumque *Vic.*|*Vien. Baſ. Junt. Barth. ed.* 1 & *annot.* 2. 284 minacia *MS.* 287 verſat. *vulg.* vexat *e MSS. Heinſ.*

rebat imperio Orientis: hanc *umbram* & quaſi velum *prætenderat ſceleri* in Honorium Arcadii nomine perpetrandi.

277 *Illinc* ad propius reſpicit, ad Orientem h. e. ad aulam Conſtantinopolitanam, & edicta Arcadii nomine promulgata, *hinc* ad Africae commeatus Gildonis opera interclusos. Res ex carminis XV oeconomia eſt clariſſima: ex cuius principio etiam de fame indicta Romæ conſtat.

280 *Civile* bellum *tacitum* erat, occulte gerebatur, *obtentu pudoris*. Volebant favere Honorio videri Conſtantinopolitani, h. e. pædagogus Arcadii Eutropius, ideo rem geri placuit tectius, & per edicta potius ad duces miſſa, quam immiſſo in Occidentem exercitu, quia puderet fratrem bellum fratri inferre.

282 *Anceps hiems* eſt tempeſtas bellica ab utraque parte irruens in *imperium*, *lacerum* eo ipſo, quod non diviſum modo eſt in fratres, ſed etiam diſſidet.

286 *Arbiter alni* gubernator: apta *alnus* navibus materia, ut *pinus*.

287 *Orioni* tempeſtates aſſignare ſolent Poëtæ: hinc *triſtis*, *aquoſus*, *nimboſus* etc. vocatur. Horat. Epod. 15, 7 *Nautis infeſtus*.

Quid primum mirer, Stilicho? quod cautus ad omnes
Reſtiteris fraudes, ut te nec noxia furto
Littera, nec pretio manus inflammata laterent?
Quod nihil in tanto rerum terrore locutus
Indignum Latio? reſponſa quod ardua ſemper
Eois dederis, quæ mox effecta probaſti?
Securus, quamvis & opes, & rura tenerent,
Inſigneſque domos. levis hæc jactura: nec umquam
Publica privatæ ceſſerunt commoda cauſſæ.
Dividis ingentes curas, teque omnibus unum
Obiicis, inveniens animo quæ mente gerenda,
Efficiens patranda manu. dictare paratus,
Quæ ſcriptis peragenda forent. quæ brachia centum,
Quis Briareus aliis numero creſcente lacertis
Tot ſimul obiectis poſſent confligere rebus?
Evitare dolos; veteres firmare cohortes,
Explorare novas: duplices diſponere claſſes?

Quæ

293 lateret *al.* laterent *ex pri. edit. Heinſ.* 303 quæ br. centum Briareus *Vic.* non bracchia, c. Non Bri. *MSS* 304 alius *conj. Bur. ad Virg. ecl. 2, 73: quod facilius probem quam conjecturam Heinſii*, aliis humero.

292 *Noxia furto litera*, clanculum inſidioſe, proditorie ſcripta. Paulo ante v. 277 *Edicta corruptura duces* vocavit. *Manus pretio inflammata* corruptelam pecuniariam ſignat: videtur imaginatus eſſe falaricam, telum igne adiuncto nocentius. Accenduntur homines ad audendum pecunia.

295 *Reſponſa ardua*, quæ altum animum, & nihil a metu depreſſum, vel ab avaritia ob damna rei familiaris humilem, indicarent. Indicat, inimicos in prædia Stilichonis graſſatos, quo illum a fide in Honorium averterent.

300 *Ingentes* quia ſunt curæ, ideo *dividi* in plura objecta ſibi negotia poſſunt.

304 Briareus centimanus notus eſt: ἑκατόγχειρος Homero Ιλ. Α, 402. Sed Virg. Aen. 6, 287 *Centum geminus* eſt, vnde aliquis analogia Geryonis *tergemini* centum capita illi, ducentas manus, tribueret. Diſerte vero Heſiodus Theog. 148 ſq. tribus Terræ filiis Cotto, Briareo, Gygæ, centenas manus, quinquagena dat capita: Quidſi noſter, ad illam Virgilianam rationem alludens, poſt *centum brachiorum* mentionem, augeſcente oratione addit, immo *quis Briareus numero* illo centenario, *aliis* totidem *lacertis creſcente* & duplicato, poſſet par eſſe etc. Quam ſententiam licet etiam ad varietatem, quæ infra propoſita eſt, lectionis accommodare.

Quæ fruges vel bella ferant, aulæque tumultum,
Et Romæ lenire famem? quot nube ſoporis
Immunes oculi, per tot diſcurrere partes,
Tot loca ſufficerent, & tam longinqua tueri?
Argum fama canit centeno lumine centum
Corporis excubiis unam ſervaſſe juvencam.
Unde tot allatæ ſegetes? quæ ſilva carinas
Texuit? unde rudis tanto tirone juventus
Emicuit, ſenioque iterum vernante reſumſit
Gallia bis fractas Alpino vulnere vires?
Non ego delectu, Tyrii ſed vomere Cadmi
Tam ſubitas acies concepto dente draconis
Exſiluiſſe reor. Dircæis qualis in arvis

Meſſis

309 nubis apertae *MSS.* qui nube *Vien. marg.* quot nube ſopora *conj. Heinſ.* 312 lumine cinctum *vulg.* 316 enituit *vulg.* emicuit. *jam Baſ. marg. & Plant. marg. it. Barth. 2.* 318 ſub vomere *Raphel. male.* 319 conceptas *Heinſ. ex MSS.*

308 *Fruges* levandæ fami in Italiam, *bella*; milites, arma, in Africam. *Aulæ* Conſtantinopolitanæ tumultum & iras contra Occidentis imperium lenire opus erat, ne in apertum bellum inteſtinum res erumperet.

309 *Nube ſoporis primi percuſſus* eſt Val. Flacci 8, 81 ubi ſimilia Statii Theb. 10, 275 & Achill. 1, 250 dedit Burmannus. Metaphoræ huic & phantaſiæ poëtarum occaſionem dedit magiſtra optima natura. Turbantur, & velut nube quadam obſcurantur dormiturientium oculi.

316 *Emicuit* non ad igneum ſplendorem refero, ut 26, 459 *Sideris inſtar Emicuit Stilichonis apex*; ſed ad vegetam celeritatem, ut illud Aen. 6, 5 *Juvenum manus emicat ardens Litus in Heſperium.* *Vernare* non campi modo dicuntur, cum *ver* eſſe in ſe oſtendunt, ſed anguis etiam *vernare* dicitur Plinio 8, 27 cum *poſitis* (ut eſt apud Virgil. Ge. 3, 437) *novus exuviis nitidusque juventa volvitur. Senium* etiam figurate de triſti ac miſera conditione dici, ſatis indicat illud Cic. pro Milo. c. 8 *Luget ſenatus, -- tota civitas confecta ſenio eſt.*

317 *Alpino vulnere* i. bellis cum Eugenio tyranno & Arbogaſte fractæ ſunt vires Galliæ.

318 *Tyrium* dicit *Cadmum* pro Phœnicio, licentia conſueta, ut Stat. Theb. 1, 153: niſi tamen Tyrum antiquam (Παλαίτυρον) Europæ & Cadmi fabulis antiquiorem facere placeat. Ceterum fabula ex Metamorph. 3 pr. omnibus nota: cujus tenore inductus puto melius legi *concepto dente* Draconis a Cadmo interfecti tanquam ſemine, quod in ſubactam vomere terram ſpargere juſſus erat etc.

320 *Dircæa* a fonte Dirce dicuntur Thebana omnia. *Colonus meſſis* hujus e dentibus exortæ Cadmus eſt ſine dubio; ſed in hunc ſtrictos gladios a fratribus illis, Ovidius quidem, cui debemus fabulam, non dicit: *Territus* quidem *hoſte*, ut putabat, *novo*, inquit v. 114, *Cadmus capere arma parabat*, ſed fratrum horum unus, *Ne cape*, ait, *nec te civilibus ingere bellis* etc.

Meſſis cum proprio mox bellatura colono
Cognatos ſtrinxit gladios, cum ſemine jacto
Terrigenae galea matrem naſcente ferirent,
Armiger & viridi floreret milite ſulcus.
Hoc quoque non parva fas eſt cum laude relinqui,
Quod non ante fretis exercitus adſtitit ultor,
Ordine quam priſco cenſeret bella Senatus.
Neglectum Stilicho per tot jam ſæcula morem
Rettulit, ut ducibus mandarent prælia Patres,
Decretoque togæ felix legionibus iret
Teſſera. Romuleas leges remeaſſe fatemur,
Cum procerum juſſis famulantia cernimus arma.
Tyrrhenum poteras junctis tranſmittere ſignis,
Et ratibus Syrtes, Libyam complere maniplis.
Conſilio ſtetit ira minor; ne territus ille
Te duce, ſuſpecto Martis graviore paratu,

Aut

327 cenſerent *MS.* 331 rediiſſe *vulg.* Romuleæ leges rediere *MSS.* remeaſſe *Heinſ. ex uno MS.* 333 cunctis *vulg.* junctis *ex MS. Heinſ. ut 1, 231.* 335 ruens *MSS. plures.* neo *pro* ne *Vic. Vien.* 336 ſuſcepto *vulg.* ſuſpecto *MSS. & Baſ. marg.*

323 Oportet agrum illum & terram, ubi dentes draconis Cadmus ſeminaverat, imaginari ut alvum ſ. uterum matris, quem *ferit*, urgetque fetus prorumpens: ita ſparti illi (σπαρτοὶ, ſeminati fratres) intra terram formati, dum prorumpere in lucem diu conantur, galeis feriunt, eruuntque terram ſibi obſtantem.

324 *Viridi* milite nemo ad colorem proprie referet: recentem, viridis ſegetis inſtar, notat.

326 *Fretis adſtitit exercitus* jam jam in naves imponendus ad Africanam expeditionem ſuſcipiendam.

328 *Morem referre* Virgiliana formula Aen. 5, 596 *Hunc morem — Aſcanius — Retulit.*

330 *Togæ decretum* Senatus togati conſultum eſt. Videtur etiam *teſſeræ* loco datum in eo bello dictum ejusmodi, quo Senatus conſtitueretur auctoritas: certe illud Aen. 8, 637 *& bello teſſera ſignum* de eiusmodi ſymbolis interpretatur Servius.

332 *Junctis ſignis*, collectis omnibus manipulis, quæ proprie ſigna ſunt, σημαῖαι, & legionibus adeo. Sic Liv. 33, 9 pr. *inter ſigna & ordines recipere* h. e. in centuriarum & manipulorum intervalla.

335 *Ira ſtetit*, continuit ſe, & *minor* fuit *conſilio*, a prudentia victa eſt. Noluit hoſtem magno belli paratu ad deſperationem ſalutis adigere, quæ res etiam imbecillos interdum armat, & formidabiles facit: quando eſt *Una ſalus victis nullam ſperare ſalutem.*

Aut in arenoſos æſtus zonamque rubentem
Tenderet, aut Solis fugiens transiret in ortus:
Miſſurusve ſibi certæ ſolatia mortis,
Oppida dirueret flammis. Res mira relatu;
Ne timeare, times; &, quem vindicta manebat,
Deſperare vetas. quantum fiducia nobis
Profuit hoſtilis! ſalvæ Carthaginis arces,
Illæſis Tyrii gaudent cultoribus agri,
Quos potuit vaſtare fuga: ſpe captus inani,
Nec ſe ſurripuit pœnæ, noſtriſque pepercit
Demens: qui numero tantum, non robore, menſus
Romanos, rapidis ibat ceu protinus omnes
Calcaturus equis; &, quod jactare ſolebat,
Solibus effeto merſurus pulvere Gallos.

Sed

340 res digna rel. Ne tim. caves *MS.* 343 contulit *MS.* 349 qui *Vien. Junt. ſic transponit:* Calcaturus equis, merſurus pulvere Gallos Solibus effœtos & quod jactare ſolebat. 350 effectos *Vien.* effetos *vel* effætos *al.* effœto *malebat Heinſ.* frigore *Vic. Vien.*

337 *Rubentem* Zonam pro ignea, igneam pro torrida dixit.

339 Fugiens & deſperans de ſalute ſua hoſtis, nulli rei parcit, & quam ipſe retinere ſalutem non poteſt, ea inimicum quoque ſtudet privare. Hinc eſt illud majorum noſtrorum, Fugienti hoſti aureum pontem faciendum.

341 *Times*, caves, curas. Ars eſt, interdum occultare hoſti ſuas vires. Magnum illius artis ſpecimen dedit, ſpecimen ipſe humanæ magnitudinis, Boruſſorum Rex, dum iſta ſcribimus, ad Rosbachium.

343 *Carthaginem* deleturus erat, agros vicinos vaſtaturus Gildo, niſi ſperaſſet victoriam.

350 Sperabat Gildo, ſe *merſurum* Gallos contra ſe miſſos *effeto ſolibus pulvere*, h. e. allecturum vel acturum in illas arenarum Syrtes, in pulverem a ſolis fervoribus putrem ac ſterilem, ubi ſe vel quieſcente illis pereundum ſit, tanquam inſuetis, & æſtus impatientibus. Reſpexiſſe videtur poëta ad Lucret. 6, 843 ubi ſic legebatur ante Lambini & Giſanii emendationem, *Frigidior porro in puteis æſtate fit humor, Rareſcit quia terra calore, & ſemina ſi qua Forte vaporis habet, propere* dimittit *in auras. Quo magis eſt igitur tellus effeta calore*, h. e. quo magis dimiſit ſemina vaporis in auras &c. Ut *effeta* dicuntur animalia, quæ jam ſemina omnia genitalia dimiſerunt; ut *tellus effeta calore*, quæ dimiſit vaporis ſemina: ſic *pulvis ſolibus effetus eſt* Claudiano, qui nihil amplius genitalis ſucci, e quo aliquid naſci queat, continet.

Sed didicit non Aethiopum geminata venenis
Vulnera, non fuſum crebris haſtilibus imbrem,
Non equitum Latiis nimbos obſiſtere pilis.
Sternitur ignavus Naſamon. nec ſpicula ſupplex
Jam torquet Garamas. repetunt deſerta fugaces
Autololes. pavidus projectat miſſile Mazax.
Cornipedem Maurus nequidquam hortatur anhelum.
Prædonem lembo profugum, ventiſque repulſum,
Suſcepit merito fatalis Tabraca portu:
Expertum, quod nulla tuis elementa paterent
Hoſtibus, & lætæ paſſurum jurgia plebis,
Fracturumque reos humili ſub judice vultus.

Nil

355 intorquet *vulg.* 356 Audolopes, Autolopes, Autolales *al.* pauidum *MS.* projecit *vulg.* Matax, Mazas, Mazar *al.* f. Mazix. 360 *Pro* quod *malim* quam. 362 perfractumque *al.* perfunctumque *al.* frangendumque *conj. Heinſ.*

351 *Geminata vulnera*: una enim eſt a ferro noxa, altera a veneno.

353 *Equitum nimbos* catervas intelligamus, turbinis ac tempeſtatis inſtar ingruentes. *Pila* Romanorum proprium telum, verum non eorum qui tum erant, ſed veterum. Vegetius qui ad Valentinianum miſit opus de re militari ſuum 1, 20 cum pilum deſcripſiſſet, *Cujus generis*, inquit, *apud nos jam rara ſunt tela*. Sed ſervat Claudianus, vt ſolet morem loquendi antiquum, ubi rerum vix umbra ſuperfuit.

356 *Autololes* Gæruliæ populus apud Plin. 5, 1 & 2 it. 6, 31. *Mazax* forte *Mazix* fuit. Certe *Mazices* in Cæſarienſi Mauritania ponuntur a Cellario ex Ammiano 29, 25 ſqq. *Tabraca* Africæ urbs *fatalis* fuit Gildoni ad interitum. Vid. 18, 410 it. 19, 71.

362 *Humilis judex*, de plebe unusquisque, qui multa cum libertate victum Gildonem damnat, eique inſultat. Subiſſe Gildonem genus quæſtionis & judicii publici, colligas etiam ex 24, 99 ſq. Sed Zoſimus 5, 11 narrat, mortem ſibi conſciuiſſe potius, quam in poteſtatem hoſtium perveniret. Nempe Poëta indicat, quid futurum fuiſſet, niſi morte damnationem occupaſſet. Interim ſententiis omnibus Romæ in ſenatu damnatum, narrat Symmachus Stilichoni epiſt. 4, 4. Vid. omnino Jac. Gothofr. ad l. 7 C. Th. de Metatis: qui pulchre etiam hoc obſervat, ut Gildo Stilichonis opera Romæ damnatus eſt, ita Conſtantinopoli Eutropio hoc agente Gildonis fautore hoſtem judicatum Stilichonem, ex Zoſimo 5, 11.

Nil tribuat fortuna ſibi, ſic proſpera ſemper
Illa quidem. ſed non uni certamina pugnæ
Credidimus, totis nec conſtitit alea caſtris
Nutatura ſemel. ſi quid licuiſſet iniquis
Caſibus, inſtabant aliæ poſt terga biremes.
Venturus dux major erat. Victoria nulla
Clarior, aut hominum votis optatior umquam
Contigit. an quiſquam Tigranen, armaque Ponti,
Vel Pyrrhum Antiochique fugam, vel vincla Jugurthæ
Conferat, aut Perſen debellatumque Philippum?
Hi propagandi ruerant pro limite regni:
Hic ſtabat Romana ſalus. ibi tempora tutas
Traxerunt dilata moras. hic vincere tarde
Vinci pene fuit. diſcrimine Roma ſupremo
Inter ſupplicium populi deforme pependit;

Et

363 ſit *omnes.* Sic *conj. Heinſ.* 373 ruerent *MSS.* ruerunt *conj. Barth.* & *Heinſ.* fuerant *Vic. Baſ.* ruerant *Vien. Cuj.* 374 tuto *vulg.* tutæ - moræ *MSS.* tutas *Heinſ. e MSS.*

363 Removere vult fortunam, ne officiat Stilichonis laudibus; & tamen metuit illam offendere. Jucundior erit hic locus, ſi eum comparemus cum ſimili fluctuatione Plinii Pan. 32. Inſultaverat quodam modo Nilo, eoque carere poſſe Aegyptum Traiano imperante innuerat. Sed redit ad reverentiam, & *Flumen* precatur, *ut, hac principis benignitate contentum, molli gremio ſemina recondat, multiplicata reſtituat.*

365 *Alea* belli *non conſtitit totis caſtris:* non datus eſt eventus totius belli in fortunam horum caſtrorum: vinci ea quocunque caſu poterant, ut tamen ſumma belli pro nobis eſſet.

368 *Dux major*, ipſum Stilichonem Barthius intelligit: quod nec refellere poſſum, nec probare audeo.

372 *Debellatum* bis intelligendum. Hac figura nititur illa quæ transpoſitio particulæ *que* putatur, familiaris Horatio, declarata a Bentlejo ad Car, 2, 19. 24 ubi legendum putat *Leonis unguibus* horribilisque *mala.* Quam frequens eſſet Tibullo, oſtendit Brouckh. ad 3, 6. 48. Sic noſter 22, 435.

374 *Stabat ſalus*, ut nauis a malacia deprehenſa, vel hærens in Syrtibus, ut in incili hærens currus.

377 *Inter ſupplicium — pependit*, deſideratur alterum extremum, inter quod pependiſſe & fluctuaſſe Roma dicatur, verbo, victoria. Sed nempe ſuppleri ex ipſa materia poteſt.

Et tanto Libyam fructu majore recepit,
Quam peperit, quanto graviorem amiſſa dolorem,
Quam nec dum quæſita, movent. quis Punica geſta,
Quis vos, Scipiadæ, quis te jam, Regule, noſſet?
Quis lentum caneret Fabium, ſi jure peremto
Inſultaret atrox famula Carthagine Maurus?
Hæc omnes veterum revocavit adorea laurus.
Reſtituit Stilicho cunctos tibi, Roma, triumphos.

378 tantum — quantum *vulg.* tanto — quanto *Scal.* & *MS.*
380 bella *Baſ. marg.* 384 ad horrea *Vien.*

378 Antique & eleganter *fructus* ponitur pro dulcedine fruendi: dulcius fuit Romanis recepiſſe Africam, quam fuerat ab initio peperiſſe. Vide oratorie tractatum hunc locum ab ſummo oratore ad Quir. poſt red. pr. quem ita concludit, *Sed tanquam bona valetudo jucundior eſt eis, qui e gravi morbo recreati ſunt, quam qui nunquam ægro corpore fuerunt: ſic ea omnia* (bona) *deſiderata magis, quam aſſidue percepta delectant.*

382 *Jure* imperii populi Ro. *peremto* ac ſublato, ut non amplius caput rerum eſſet Roma, certe Carthaginis domina non amplius eſſet, de cujus imperio certatum Punicis bellis a Scipionibus, a Regulo, a Cunctatore Fabio: quos viros nemo caneret Romæ, ſi Carthago non Romanis pareret ſed famularetur Mauro Gildoni. Splendida eo magis clauſula hujus libri, quod vero nititur. Quis ferat Romanos, qui hodie ſunt, de imperio orbis terrarum gloriantes? aut quis eorum, qui moderatus homo ſit, glorietur hodie?

XXII CL.

XXII

CL. CLAUDIANI

DE

LAUDIBUS STILICHONIS

LIBER II

Hactenus armatæ laudes. nunc qualibus orbem
Moribus, & quanto frenet metuendus amore,
Quo tandem flexus trabeas auctore rogantes
Induerit, faſtisque ſuum conceſſerit annum,
Mitior incipiat fidibus jam Muſa remiſſis.
Principio magni cuſtos Clementia mundi,
Quæ Jovis incoluit zonam, quæ temperat æthram
Frigoris

1 urbem *Plant. & Claver.* 3 actore *Plant. marg. quod probat in Comm. Barth.* 2. rogante *Raphel. & Barth.* 2. crepantes *conj. Salmaſ. in Miſc. Obſervat. Brit. vol. 1 p. 179.* 5 incipias *conj. Heinſ.* diva *MS.* 7 temperet *Raphel.*

2 *Metuendus amore* videtur duplicem admittere interpretationem: metuendus cum amore & inter amorem, non minus amabilis quam formidabilis: vel, quod magis probem, metuendus hoſtibus propter amorem ſuorum. Eo terribilior eſt aliquis adverſariis, hoſtibus, quo magis a civibus ſuis & militibus amatur.

3 *Trabeas* Conſulatus ſymbolum noſtro eſſe, jam ſæpius obſervatum. Vid. 3, 251. Has audaciuſcula figura facit *rogantes* ſe indui, eadem plane ſententia ut 8, 47 *Ultro ſe purpura ſupplex Obtulit* etc. *Suum annum* ſuo, Conſulis, nomine inſignem *faſtis conceſſit* Stilicho.

5 *Fidibus remiſſis*, leniori genere & ſubmiſſiore dicendi. Bellicis rebus conveniebant intentiores chordæ, modus Orthius.

6 *Clementia* Dea Romanis neſcio an alias culta ſit, quam templo Julii Cæſaris Clementiæ, ἐπιεικείᾳ, dicato, de quo Plut. Cæſ. p. 734, D & Dio 44, 6 quem locum ex numis illuſtrat Fabricius. Sunt numi inter ſe ſimiles Tiberii ex ære magno, *Clementiæ* unus, alter *Moderationi* inſcripti Tab. 5, 6 & 7 Haverc. a quibus admonitus puto *Clementiam* poëtæ noſtro hic eſſe illam virtutem dei, quæ pugnantia inter ſe elementa veteris Chaûs moderatione & temperamento quodam indicto *concordi pace*, ut ait Ovid. Met. 1, 25, *ligavit*. Illud νεῖκος καὶ φιλία, illa diſcordia concors, argumentum primum phyſicæ Empedoclis, Heracliti etc.

7 *Jovis Zona* extremus ille cæli complexus, qui continet & velut coërcet reliqua, in quo collocat

Frigoris & flammæ mediam, quæ maxima natu
Cælicolum, (nam prima Chaos Clementia ſolvit
Congeriem miſerata rudem, vultuque ſereno
Diſcuſſis tenebris in lucem ſæcula fudit.)
Hæc Dea pro templis, & thure calentibus aris
Te fruitur, poſuitque ſuas hoc pectore ſedes.
Hæc docet, ut pœnis hominum vel ſanguine paſci
Turpe ferumque putes: ut ferrum Marte cruentum,
Siccum pace, feras: ut non infenſus alendis
Materiem præſtes odiis: ut fontibus ultro
Ignoviſſe velis: deponas ocius iram,
Quam moveas: precibus numquam implacabilis obſtes.
Obvia proſternas, proſtrataque more leonum
Deſpicias, alacres ardent qui frangere tauros,
Tranſiliunt prædas humiles. hac ipſe magiſtra
Das veniam victis. hac exorante calores
Horrificos, & quæ numquam nocitura timentur
Jurgia,

8 medio *MSS. & Ald.* 10 partita rudem *MS.* 16 ſic cum *diviſe & premas vulg.* ſiccum *Barth. & Heinſ.* ferax *eſt ſphalma Heinſ.* 2 *qui* feras *voluit ex MSS.* 21 gaudent *Vien. marg.* cum ſternere *vulg.* qui frangere *ex MSS. Heinſ.* 22 iſte *MSS. Vic. Vien.* ſponte *conj. Heinſ.* 23 dat *Vic. Vien. & mox* cohercet. exhortante *vulg.*

illum peculiari ratione, & inde rebus omnibus præſentem, omnia inde gubernantem facit Ariſtoteles, vel ſi quis alius ſit auctor libri de Mundo c. 6. Rurſus ita de hac Zona loquitur poëta quaſi intelligat noſtram illam Zonam temperatam, quæ interjecta eſt inter torridam & frigidam. Forte etiam illud menti eius obverſatum eſt, quod Jovis planetæ orbis inter frigidum Saturni & Martis ardentem medius incedit.

8 *Prima Cælicolum Clementia* ſoror eadem Juſtitiæ ſ. Aſtrææ noſtro 17, 166. De *Chao* modo præmonuimus ad v. 6.

11 Componi hæc poſſunt cum Coſmogonia Moſaica, in qua primum ornantis mundum ſuum Dei imperium eſt, Fiat Lux!

20 *Obvia* hic ſunt contra euntia impugnatum venientia, ut Luca. 1, 6 *Signa obvia ſignis*: ut ſupra 8, 484 *Obvia quid mirum vinci.*

21 Verbum *frangere* ſic adhibuit Horat. Car. 1, 23. 10 *Non ego te tigris ut aſpera Gætulusve leo frangere perſequor.* Sic noſter etiam 24, 301. Alios quoque, & Homericum fontem hic laudavit Heinſius. Sed orienti etiam conſuetam formam apparet ex Regum 1, 13. 26.

24 *Jurgia* etiam illa, quæ nunquam *nocitura* ſunt, in viro principe timentur. Quo magis decet eos clementia, quorum etiam aſperior vox terrori eſt.

Jurgia, contentus ſolo terrore, coërces;
Aetherii patris exemplo: qui cuncta ſonoro
Concutiens tonitru, Cyclopum ſpicula differt
In ſcopulos & monſtra maris, noſtrique cruoris
Parcus in Oetæis exercet fulmina ſilvis.
Huic Divæ germana Fides, eademque ſorori,
Corde tuo delubra tenens, ſeſe omnibus actis
Inferit. hæc nullo docuit liveſcere fuco:
Numquam falſa loqui, numquam promiſſa morari,
Inviſos odiſſe palam: non virus in alto
Condere, non lætam ſpeciem prætendere fraudi,
Sed certum mentique parem componere vultum.
Occulto ſævire vetat, prodeſſe remittit.
Hæc & amicitias longo poſt tempore firmat,

30 ſororis *vulg. Sed* ſorori *jam Vien. marg. tum Scaligeri auctoritate Heinſ.* 35 præmittere, promittere, committere *MSS.* fraudis *al. Sed* fraudi *jam Vien. Baſ.* 38 poſt temp. *vulg.* plus *Heinſ. ex MSS.*

27 *Cyclopum ſpicula*, fulmina ſunt, *quæ lentis* i. e. flexilibus ab igne *maſſis* ferreis procudunt. Vid. graphica deſcriptio Virg. Ge. 4,170.

30 *Huic divæ* Clementiæ *germana* ſoror eſt *Fides* Dea, quin *eadem* eſt *ſorori* huic ſuæ: quatenus virtus eſt una, ut qui unam habet, omnes habeat. *Eadem ſorori*, ut Horat. A. P. 467 *Invitum qui ſervat, idem facit occidenti.*

32 *Liveſcere fuco* proprie dixit poëta. *Fucus* enim ille marinus, alga dictus alias, a quo falſus omnis color *fucus* vocatur, *lividus* ſua natura ſ. *pallidus* eſt, ὠχρὸς apud Ariſtot. hiſt. an. 6, 13 extr. Hunc eundem colorem a pictoribus tribui fluminibus, docet idem Probl. ſ. 23 p. 970, A. Ipſæ illæ lanæ quæ fuco imbuuntur, ut purpuram deinde bibant profundius, (de qua re diſputavi ad Quinctil. 12, 10. 75) videntur *liveſcere.* Hoc ergo indicat, niſi fallor, poëta, ab illo mendaciorum fuco *liveſcere* tantum qui illum adhibeant homines, non niteſcere.

35 *Lætam ſpeciem* Metonymica etiam ratione accipiendam arbitror, quæ lætos faciat; *fraudem* vero noxam omnem, quocunque modo intentatam.

37 *Prodeſſe* occulto non *remittit* modo fides, h. e. permittit, non impedit: verum in hoc ipſo divinam benignitatem imitantur beneficia, ſi ea tribuantur neſcientibus quidem, unde veniant, aut ſentientibus: quod genus commendat Plutarchus in aureolo libro de diſcrim. amici & adulatoris p. 63.

38 *Longo plus tempore*, h. e. quo diutius durant amicitiæ, tanto eas Fides facit firmiores. Tempori non tantum nihil licet in fideles amicitias, ſed ab eo ſtabiliuntur & redduntur immutabiles. Huc pertinet *adamantis* mentio, h. e. ferri. Tales ſunt Horat. Car. 3, 24. 5 *clavi adamantini, quos figit dira neceſſitas.*

Manſuroque adamante ligat: nec mobile mutat
Ingenium; parvæ ſtrepitu nec vincula noxæ
Diſſolvi patitur; nec faſtidire priorem
Allicitur veniente novo: benefacta tenere,
Reſpuere offenſas facilis, pariterque minoris
Officii magnique memor, ſuperare laborat:
Utque hoſtes armis, meritis ſic vincit amicos.
Hæc fovet abſentes; hæc longe ſola remotis
Conſulit; haec nullis avidam rumoribus aurem
Pandit, ut ignarum numquam læſura clientem
Inſidioſa tuos alienent murmura ſenſus.
Nec vivis annexus amor meminiſſe ſepultos
Deſinit: in prolem tranſcurrit gratia patrum.
 Hac tu Theudoſium, tenuit dum ſceptra, colebas:
Hac etiam poſt fata colis: nec pignora curas
Plus tua, quam natos, dederat quos ille monendos
Tutandoſque tibi. Juſtos nimiumque fideles

Fama

40 parvo *al. ſed* parvæ *jam Vic. Vien.* 42 illicitum *MSS. unde* fit licitum *conj. Heinſ.* illicitur *MSS. unde* ilicet adveniente *conj. Heinſ.* allicitum, illicite, illectum, allicitus *MSS.* allectum *placuiſſe videtur Scal.* neclectum *vel* ejectum *conj. Heinſ.* 44 laboras *MSS.* laborans *conj. Heinſ.* 48 pandit & *al.* ut *ex MSS. & Raph. Heinſ.* 50 innexus, anixus, obnixus, amplexus *MSS.* vivos amplexus *conj. Heinſ.* 54 movendos *MSS.* fovendos *MSS.*

41 *Diſſolvi* ſe *patitur.* Vid. ad 15, 265. Utrum commode dixerit poëta, *Faſtidire allicitur*, pro induci ſe patitur ad faſtidiendum, non dixerim. Sed hic non conſtare, quid poëta ſcripſerit, docet lectionis varietas.

42 Prædicat diverſam hanc memoriæ in viro bono rationem de ſuo Attico Nep. c. 11. Sed jam Demoſthenes pro Coro. c. 81 τὸν μὲν εὖ παθόντα δεῖν μεμνῆσθαι τὸν πάντα χρόνον, τὸν δὲ ποιήσαντα εὐθὺς ἐπιλελῆσθαι κ. τ. λ. Eadem ceterarum laudum ratio, quæ hic commemorantur. Adeo quæ honeſta ſunt, antiquiſſima ſunt, & ſemper placuere merito ſapientibus. Cui placet ita revolvere quaſi hiſtoriam ſenſuum humanorum, BarthianosCommentarios adhibeat. Nobis brevitas propoſita eſt.

48 Aliquid ambiguitatis huic verſui objicit adverbium *nunquam*. Eſt illud non ad *læſura* adjungendum, ſed ad *alienent.*

52 *Theudoſium* contracte ut 15, 216.

53 Hunc verſum refellit eventus. Eucherium ſuum imponere voluit; niſi nos hiſtorici fallunt, ſolio Honorii. Vid. Gothofr. ad l. 22 C. Th. de Bonis Proſcriptor. ſ. To. 3 p. 378.

Fama putat, qui, cum poſſint commiſſa negare,
Maluerunt nullo violati reddere quæſtu.
At Stilicho non divitias, aurique relictum
Pondus, ſed geminos axes, tantumque reſervat
Depoſitum teneris, quantum Sol igneus ambit.
Quid non intrepidus credas, cui regia tuto
Creditur? hoc clipeo munitus Honorius altum
Non gemuit patrem; vitæque & lucis in ipſo
Limine, contemtus numquam dat jura ſubactis
Gentibus, & ſecum ſentit creviſſe triumphos.
Quem tu ſic placida formas, ſic mente ſevera,
Ut neque deſidiæ tradas, dum pronus ad omne,
Quod libet, obſequeris; nec contra nixus ovantem

 Con-

56 poſſent -- Maluerint *vulg. Sed* poſſint - Maluerunt *boni libri ap. Heinſ.* 60 terris *MSS.* 64 contentus *Ald. Baſ. al. Sed* contemptus *MSS. Vic. Baſ.* 65 ſerena *MSS.*

56 *Fama*, niſi volumus injuriam facere generi noſtro, non debet hic ſignificare ſermones multitudinis promiſcuæ, ſed paucorum imprudenter atque improbe impiorum. Oſtendit hiſtoria, fuiſſe omni tempore, qui facerent talia, & forte plures quam expedit: ſed qui dicerent, pauci profligati pudoris Sophiſtæ fuerunt: & inter hos tamen plerique hunc honorem (pro Pudor!) habuere regibus, ut jus non niſi regnandi cauſa violandum eſſe dicerent. *Poſſint* & *Maluerunt* recte ſibi reſpondent. Nam *maluerunt* eſt Præſens rei perfectæ. Penultimam in talibus perſonis corripere ſolet etiam Ovidius, ut *Mollierunt* Am. 2, 1. 22. *Paruerunt* Met. 4, 225 etc.

59 *Geminos axes*, utrumque imperium, Orientis & Occidentis, ut 8, 395.

63 *Non gemuit patrem*, non luxit inſolabiliter, qui vicarium paternæ providentiæ haberet Stilichonem.

67 *Dum — obſequeris* non eſt indicativo modo & finite accipiendum: neque enim hoc feciſſe dicit Stilichonem; ſed negat. Clarius exprimas ſoluta oratione per Gerundiuum, *obſequendo*.

68 *Ovare* præter explicatam in Lexicis lætitiæ, ex victoria præſertim, ſignificationem, etiam eſt exſultare, geſtire, alacriter ſe gerere præ cupiditate & ſtudio. Quando illud in theſauro utroque prætermiſſum eſſe video, hic expiandæ velut illius culpæ cauſa, revocabo, Virgilii præſertim, unici poëtæ exemplis ponendis. Igitur Aen. 5, 503 in ludo Trojæ *Una acies juvenum* eſt, *ducit quam parvus ovantem - Priamus.* L. 3, 189 Anchiſæ monenti diſcedendum eſſe, *Cuncti dicto paremus ovantes, Hanc quoque deſerimus ſedem.* Et de adventu in alio loco exſilii 3, 544 *Tum numina ſancta precamur Palladis armiſonæ, quæ primum accepit ovantes.* Aen. 4, 543 Dido deliberat *Sola fuga nautas comitabor ovantes?* non triumphantes profecto, ſed ſtudioſa

Confringas animum; ſecretus conſona regno
Ceu juvenem doceas, moles quid publica poſcat;
Ceu ſanctum venerere ſenem, patriiſque gubernes
Imperium monitis, dominum ſubmiſſus adores;
Obſequiis moderere ducem, pietate parentem.
Hinc fuit, ut primos in conjuge diſceret ignes;
Ordirique virum non luxuriante juventa,
Sed cum lege tori, caſto cum fœdere, vellet.
Principe tu felix genero: felicior ille
Te ſocero. fratrem levior nec cura tuetur
Arcadium: nec, ſi quid iners atque impia turba,
Prætendens proprio nomen regale furori,
Audeat, adſcribis juveni. Diſcordia quippe
Cum fremeret, numquam Stilicho ſic canduit ira,
Sæpe laceſſitus probris, gladiiſque petitus,
Ut bello furias ultum, quas pertulit, iret
Illicito, cauſſamque daret civilibus armis.

Hujus

69 *pro* ſecretus, *quod ex libris dedere Heinſ. & Gron. & jam habent Vic. & Vien.*, ceu cervas *vulg.* ſecreto *MSS.* ſecerni *MSS.* 70 patris *al.* 73 obſequio *al.* 74 ſic fuit *MSS.* 79 aut imp. *primæ editt. Sed* atque *Baſ. marg.* 82 fremuit *MSS. it. Vien.* Stilichonis canduit *Vic. Vien. & rell. edd. Hinc mox* laceſſiti – petiti *ex conj. Raphel. Barth.* 83 odiisque *Baſ. marg. Raph. Barth. ex MSS.*

ſtudioſe petentes novam patriam. Ibidem 577 de fuga divinitus imperata, *Imperioque iterum paremus ovantes.* Et 9, 71 *Turnus ſocios incendia poſcit ovantes.* L. 10, 690, Idem *Teucros invadit ovantes*, i. alacriter rem gerentes. L. 12, 479 *Jamque hic germanum jamque hic oſtentat ovantem* Juturna, geſtientem pugnare, *Nec tamen conferre manum patitur.* Quin 10, 409 *Flammæ* dicuntur *ovantes*, graſſantes per ſtipulas incenſas. Idem poëta Ge. 1, 423 fecit *ovantes gutture corvos.* Et noſter 35, 306 *Ovantes equos.* Apud Statium Theb. 1, 153 *Aut Tyrii ſolio non altus ovaret Exulis* i. jactaret ſe in throno Cadmi. Itaque *ovantem animum* hic intelligamus vehementius elatum cupiditate quacunque, & impotentius aliquid, quidquid illud ſit, cupientem molientemve.

73 *Moderere ducem*, ut 21, 259.

79 *Iners* Eutropii Eunuchi, *atque impia* hujus pariter atque Rufini *turba* intelligitur, quos utroſque in aula Arcadii tyrannidem quandam exercentes, & Arcadio velut Neuroſpaſto vel machina abutentes, evertit, neſcio an ipſe multo melior, poëtæ quidem noſtri Heros, Stilicho.

Hujus fulta fide mediis diſſenſibus aulæ
Intemeratorum ſtabat reverentia fratrum.
Quin & Sidonias chlamydes, & cingula baccis
Aſpera, gemmataſque togas, virideſque ſmaragdo
Loricas, galeaſque renidentes hyacinthis,
Geſtatoſque patri capulis radiantibus enſes,
Et vario lapidum diſtinctas igne coronas,
Dividis ex æquo; ne non Auguſta ſupellex,
Ornatuſque pares geminis heredibus eſſent.
Mittitur & miles, quamvis certamine partes
Jam tumeant. hoſtem muniri robore mavis,
Quam peccare fidem: permittis juſta petenti,
Idque negas ſolum, cujus mox ipſe repulſa
Gaudeat, & quidquid fuerat deforme mereri,
Omnes præterea, puro quæ crimina pellunt

86 cujus *vulg.* hujus *etiam Baſ. marg.* 89 ſmaragdis *vulg.* 90 redundantes *MSS.* 97 fide *Vic. Junt. Plant.* violare fidem *Ald. Cuj.* ſpectare fidem *MSS.* 99 fuerit *vel contra libros legere nos jubet Heinſ.* 100 poſito *MS.* carmina *Cuj.* poſcunt *MSS.* *i. provocant, ut 5, 298.*

87 Genus Hypallages: nam magis proprie reverentia dicenda erat *intemerata.* Neque temere invenias *temerari perſonas*, ſed *fidem*, *ſacra*, *lectum conjugalem* etc.

88 *Baccas* ſ. *bacas* eſſe margaritas, obvium eſt. Sed cur *aſpera baccis* dicuntur *cingula*, cum margaritis nihil ſit levius? Hor. Epod. 8, 14 *Nec ſit marita, quæ rotundioribus Onuſta baccis ambulet.* Rotunda ſane non ſunt aſpera. Scilicet *aſpera* vocari vaſa, in quibus aliquid exſtat a cælatura, vel alia arte, oſtenſum eſt in Theſauris, neque hoc ipſo loco prætermiſſo.

90 Sic noſter infra 70, 3 *Gemmis dum frena renident.* Vt ridere prata dicuntur floribus. Qui *nitent* a victu bono & copioſo, ii facile *rident.* Hinc vicinia ſignificationum hujus verbi.

96 *Tumere*, & cognata nomina, ad iras, bellorum prænuncias, pertinere, copioſe oſtendit Bentl. ad Hor. A. P. 197 ubi legit, *amet pacare tumentes.*

97 *Peccat fides* ut *Vacillat* apud ICtos, ut *Prodiga arcani* vocatur Hor. Car. 1, 18. 16, quorum nihil in veram veri nominis fidem cadit. Nempe etiam hominem pictum, & fictam pietatem dicimus. *Permittis* eſt concedis, indulges.

99 Pulchre dictum puto *fuerat*, & feſtinaſſe magnum virum, cum *fuerit* contra libros etiam legi voluit. Indicandi modum in talibus fortiorem eſſe, obſervabit, quisquis attendere tanti putabit. *Mereri* in hoc verſiculo, & a Plinii inde ætate frequentiſſimo uſu eſſe conſequi, ſine reſpectu ad dignitatem, vel quodcunque ἀντάλλαγμα, Lexica noſtra docent poſt Caſaub. & Cort. ad Plin. Epiſt. 1, 8. 14.

Ore Deæ, junxere choros. unoque receptæ
Pectore diverſos tecum cinguntur in uſus.
Juſtitia utilibus rectum præponere ſuadet,
Communeſque ſequi leges, injuſtaque numquam
Largiri ſociis: durum Patientia corpus
Inſtruit, ut nulli cupiat ceſſiſſe labori:
Temperies, ut caſta petas: Prudentia, ne quid
Inconſultus agas: Conſtantia, futile ne quid
Infirmumque geras. Procul importuna fugantur
Numina, monſtriferis quæ Tartarus edidit antris.
Ac primam ſcelerum matrem, quæ ſemper habendo
Plus ſitiens patulis rimatur faucibus aurum,
Trudis Avaritiam: cujus fidiſſima nutrix

Ambitio,

101 orbe *MS* vinxere *Gron.* 105 lar. facilis *conj. Heinſ. ut 7, 90.* 106 cupias *MSS.* 111 at *al.* 113 fœdiſſima *vulg.* ſæviſſima *MS.* fidiſſima *Ald. & MSS.*

101 *Ore puro pellunt crimina Deæ* h. e. vultu lucido, & ſolis ſiderisve majoris inſtar diſcutiente tenebras, nebulas, nubes criminum: ut Virgilianus Aen. 8, 589 *Lucifer Extulit os ſacrum cælo*, ut *Luna* apud Petro. 127 *plenum os extra nubem profert.* De hac re ipſe Salomon Prov. 20, 8 Regem ait in tribunali conſtitutum *oculis malum* omne *diſſipare*, quod idem eſt atque hic *ore pellere.*

102 *Cinguntur* eſt accinguntur, parant ſe.

104 *Communes leges*, illud quod *Par* vocat Cic. de Inv. 2, 54 *Par, quod in omnes æquabile eſt.* Summa illa juſtitiæ lex, Quod tibi non vis fieri &c. Ne *ſociis* quidem *largiri*, indulgere, *injuſta*, ſuadet aut patitur Juſtitia. Sed pulchra etiam ſententia alterius lectionis Juſtitia nunquam *facilis* eſt *largiri injuſta*, nunquam patitur ſe induci ad largiendum.

107 *Temperies* eſt temperantia, *tranquilla morum temperies* Statio Sil. 2, 6. 48. Hæc inſtruit te, *ut caſta petas*, h. e. ut non niſi caſta & honeſta petas voluptatis genera. Comparemus illud Apoſtoli Eph. 4, 26 Ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· non jubet hic ut iraſcamur: ſed, ſi omnino iraſcamur, ne id fiat ad exceſſum & cum peccato.

107 Quid ſit *futile*, intelligitur ex vaſis, quæ hoc nomine appellantur. Qui facit, *quod mox mutaſſe laboret*, ut eſt apud Horatium, ſimilis eſt cribro vel futili vaſe haurienti aquam, repugnat ſuo conſilio, nihil efficit.

110 *Numina* ſunt non virtutes modo, ſed etiam vitia, quae nutu velut ſuo & potentia ad agendum homines moveant.

112 Videtur imaginatus eſſe poëta in hoc verſu porcum, vel anatem, in turpis cœni colluvie aperto roſtro & in omnem partem agitato, quærenti cibum.

113 *Nutrix Avaritiæ fidiſſima* eorum, qui cum poteſtate ſunt, eſt illorum Ambitio, qui honores petunt. Fruſtra illi venditarent ſuas merces, niſi eſſent emtores illarum inſane cupidi.

Ambitio, quæ veſtibulis foribuſque potentum
Excubat, & pretiis commercia paſcit honorum,
Pulſa ſimul. nec te gurges corruptior ævi
Traxit ad exemplum: qui jam firmaverat annis
Crimen, & in legem rapiendi verterat uſum.
Denique non dives ſub te pro rure paterno,
Vel laribus pallet: non inſidiator oberrat
Facturus quemcumque reum: non obruta virtus
Paupertate latet. lectos ex omnibus oris
Evehis, & meritum, non quæ cunabula, quæris;
Et qualis, non unde ſatus. ſub teſte benigno

115 poſcit *al.* 117 quod -- uſus *Raphel. Barth. Heinſ.* qui *MSS. multi, Vien. marg.* uſum *MSS. omnes uno excepto, & editi omnes, exceptis, quos poſui.* 120 laribus pendet *MSS. unde* pendit, *i. damno vel pœna afficitur, conj. Heinſ.* 121 fracturus *Vic. & quidam MSS. quod probat Heinſ. & confert 21, 362. non bene: melius quod ait, legi etiam poſſe* Acturus. 123 & nunquam meriti *vulg.* & meritum, nunquam *al. in his Vic.* meriti, non quæ *al.* meriti nunquam *Vien.* meritum non quæ *Cuj. & ex MSS. Heinſ.* 124 et quales, non unde ſati *contra libros malit Heinſ.*

115 *Paſcere commercia honorum pretiis*, formula audax, qua ſignificatur, nundinationem publicorum munerum ali & augeri ab ipſis lucris. Ut univerſim avaritia hydropi ſimilis eſt, & *quo plus ſunt potæ, plus ſitiuntur aquæ*: ita illa munerum & honorum commercia pretiis ipſis, ab Ambitione oblatis & ſolutis, paſcuntur ut creſcat venalitas (ſic vocare liceat cum Sidonio & Caſſiodoro illud vitium) proportione lucrorum. Uſum diverſum quidem, ſed ſimilem verbi *paſcere* videre licet in hiſce. Noſter 39, 22 *Quemcunque Deorum Læſimus, inſultet jugulo, paſcatque furorem.* Silius 12, 721 *Jupiter -- quantis paſcat ferus ignibus iras.* Horatio Epiſt. 1, 18. 35 *Nummos alienos paſcere* dicitur, qui mutuum ſumit, & uſuras ſolvit.

117 *Qui gurges ævi corruptior* jam crimen illud ambitus & venalitatis duratione atque *annis firmaverat*, & *uſum* atque conſuetudinem *rapiendi in legem verterat*, quaſi quod ita ſæpe impune factum erat, fieri omnino oporteret. Itaque magna Stilichonis laus eſt, quod in tam corrupto ſæculo innocens fuit: tribuit eam viro etiam Zoſimus, qui minime alias illi parcit, L. 5, 34 *ὐκ ἐφάνη ποτὲ στρατιώταις ἐπὶ χρήμασιν ἄρχοντας ἐπιστήσας*, Nunquam duces militibus pecunia intercedente præfeciſſe compertus eſt.

120 *Inſidiator*, qui hic deſcribitur, ſolemniore vocabulo ſuperioris ætatis *delator* eſt: quod genus homines ſub malis principibus ea deſignarunt, a bonis ita ſevere puniti ſunt, ut deinde novis legibus opus eſſet ad vindicandos ab hujus appellationis injuria eos, quibus fiſci demandatæ cauſæ eſſent. Vid. titulus Codicis de delatoribus.

Digitized by Google

Vivitur: egregios invitant præmia mores.
Hinc priſcæ redeunt artes: felicibus inde
Ingeniis aperitur iter, deſpectaque Muſæ
Colla levant; opibuſque fluens, & pauper eodem
Nititur ad fructum ſtudio, cum cernat uterque,
Quod nec inops jaceat probitas, nec inertia ſurgat
Divitiis. Nec te jucunda fronte fefellit
Luxuries prædulce malum, quæ dedita ſemper
Corporis arbitriis hebetat caligine ſenſus,
Membraque Circæis effeminat acrius herbis,
Blanda quidem vultus, ſed qua non tetrius ulla
Ultrices

135 vultu *vulg.* tetrior *vulg.*

128 *Opibus fluens* pro affluente an quisquam antiquior poſuerit, non dixerim. Pulchre quidem hoc novavit, ſi novavit, noſter.

130 *Cum cernat uterque, Quod nec inops jaceat probitas*, illa conſtructio ſæculi illius labe eſt, qua Græcorum ὅτι ἀφηγηματικὸν Latinæ conſuetudini inſertum eſt: niſi tamen non *Quod* dedit Claudianus, ſed *Quam.*

131 *Fefellit*, indefinite ſ. aoriſtos poſitum, pro fallere ſolet, figura Græca Senecæ etiam ac Tacito familiaris.

133 *Arbitria corporis*, deſideria, vel imperia adeo, illecebræ voluptatum, fuga laboris ac doloris: *ſenſus* non corporis hic ſunt, viſus, auditus, ceteri; quamquam hic etiam quibusdam voluptatum obſequiis hebetantur: ſed facultates animi, ſubtile judicium de bonis & honeſtis.

134 *Circeas* herbas quibus Circen ſocios etiam Ulyſſis in beſtias mutaſſe fabulatur Homerus, ad voluptatem refert noſter Horatii exemplo Epiſt. 1, 2. 25 Quæ *pocula* ſi Ulyſſes quoque *ſtultus cupidusque bibiſſet, Sub domina meretrice fuiſſet turpis & excors. Vixiſſet canis immundus, vel amica luto ſus.* Pro Circe hic perſonam facit Luxuriem.

135 Deſiderari hic poteſt ſubjectum orationis, ad quod referatur *ulla*, *Furia* nempe, vel *ulla Furiarum*: quale quid etiam deinde obſervamus v. 215. Locum fuiſſe varie antiquitus diſceptatum, varietas lectionis indicat. Mirabar nemini in mentem veniſſe ſcribere, *ſed qua non* tetrior *ulla ultricum*, τῶν ποινῶν ſ. *Pœnarum*, ut alias vocantur Furiæ. *Ultrices* diſerte vocat Virg. 4, 473 & 610. Sed ſufficere poteſt ipſa deſcriptio. *Ultrices genæ* ita deſignant Furiam, ut ſolum nomen *ulla* ſuſtinere prædicata reliqua poſſit. *Tetrius fucata*, majori cum periculo & noxa ſucata. Fucus ipſe cum deprehenditur tetrum aliquid & abominabile habet: niſi quod delicatae alias, & ſubtiliſſimi palati genti aliud ab aliquo inde tempore placuiſſe ajunt, qui non miſeros putent maritos, quibus *viſcantur labra* fuco uxorum. Vid. Juvenal. 6, 461 ſq.

Ultrices fucata genas, & amicta doloſis
Illecebris torvos auro circumlinit hydros.
Illa voluptatum multos innexuit hamis:
Te numquam conata capit. Non prava libido
Stupris advigilat: non tempora ſomnus agendi
Fruſtratur: nullo citharæ convivia cantu,
Non pueris laſciva ſonant. Quis cernere curis
Te vacuum potuit? quis tota mente remiſſum,
Aut indulgentem dapibus, ni cauſſa juberet
Lætitiæ? Non indecores æraria laſſant
Expenſæ: parvo non improba littera libro
Abſentum condonat opes. A milite parcus
Diligeris; neque enim neglectas pace cohortes

Tunc

136 interius *vulg.* fuſcata, ſulcata, ſignata *al.* 137 circumligat *Vic. Vien. Baſ. marg.* circumluit, circumfluit, circumvenit *al. Cf. Heinſ. ad Aen. 6, 132 & ad Ovid. Art. 3, 232.* 140 fraudatur *MS.* furatur *conj. Heinſ.* 142 pueri *vulg.* 145 laxant *ex MSS. Plant. marg.* 147 condemnat *Vic. MSS. Heinſ.* commendat *al.*

137 Si eligendum ſit de varietate lectionis quod maxime placeat, non quod meliores auctores habeat, optarem *circumligat*, ut intelligantur vittæ quædam & infulæ de bracteis auri, quibus tegantur alligenturque ſerpentes, ne ſtatim appareant & terreant adſpicientes.

139 Ne quis jungat *nunquam* cum *conata*. Conata licet, in hac rerum affluentia, in tot occaſionibus & facultatibus, ſæpe ſit Luxuries te irretire, nunquam tamen capit.

145 Si *laſſant* eſt a Poëta, comparavit ærarium cum animali, metaphora reciproca, ut contraria ratione *exhauriri* animalia dicuntur laboribus. Sed cum *X* & *SS* ſolemniter miſceant librarii, licet etiam credere, *laxant* ſcripſiſſe Claudianum, h. e. ampliora faciunt, egerendis, quæ ibi ſervantur: ut laxiores fiunt eorum veſtes qui emaciantur etc.

146 Per epiſtolas Principum h. e. eorum, qui illorum nomine abutuntur, imperantur innoxiis etiam pecuniæ, fiſco adjudicantur univerſæ opes: nihil talium deſignatur a Stilichone.

147 *Condonat opes*, ſine juſta cauſa aliis vel fiſco adeo addicit per ſententiam, ſive ea ſpeciem judicii inter partes habeat, ſive reſcripti: cujus generis ſunt forte quædam eorum, quæ habentur in Titulo Codicis Theod. 9, 42 de bonis proſcriptorum ſ. damnatorum. *Parcus* minime effuſus in largitiones, ſed ſuo quemque ſtipendio contentum eſſe jubens, tamen a *milite*, quem emere cogebantur interdum etiam non mali imperatores, *diligeris*: qui oſtendunt ea re non pecuniam ab illis, ſed te amari.

Tunc ditas, cum bella fremunt. ſcis nulla placere
Munera, quæ metuens illis, quos ſpreverit, offert
Serus, & incaſſum ſervati prodigus auri.
Antevenis tempus, non exſpectantibus ultro
Munificus, menſæque adhibes, & nomine quemque
Compellas clari, quod ſub te geſſerit olim,
Admonitor facti; figendaque ſenſibus addis
Verba, quibus magni geminatur gratia doni.
Nec ſi quid tribuas, jactatum ſæpius idem
Exprobrare ſoles: nec quos promoveris, alto
Turgidus alloqueris faſtu: nec proſpera flatus
Attollunt nimios. quin ipſa ſuperbia longe
Diſceſſit, vitium rebus ſolemne ſecundis,
Virtutumque ingrata comes. contingere paſſim,
Affarique licet. Non inter pocula ſermo
Captatur, pura ſed libertate loquendi
Seria quiſque jocis nulla formidine miſcet.
Quem videt Auguſti ſocerum regnique parentem,
Miratur

150 ſpreverat *MSS.* 154 geſſerat *al.* 155 admonitum *MSS. Junt. Ald.* ammonitor *Vic. Vien.* 156 geminetur *malit Heinſ.* doni *vulg. ſed* nodi *ex MSS. Heinſ.* 157 jactantus *Cuj. forte* jactando. 163 affarique datur *MS.*

149 Conf. omnino 20, 319.

153 Cum hoc inprimis gratum ſit hominibus, *nomine* ſi ſuo *compellentur*, ad hoc ſuos habuere nomenclatores: ſed major gratia illius haud dubie, qui ſine tali miniſterio, & ultro & nominum & facinorum egregiorum meminit. Talia ſuo de Trajano Plin. Pan. 15, 5 *Prope omnes milites nomine appellas; ſingulorum fortia facta commemoras: nec habent adnumeranda tibi pro rep. vulnera, quibus ſtatim laudator & teſtis contigiſti.*

156 *Nodum amabiliſſimum amicitiæ* ipſi Tullio dictum Læl. c. 14, obſervavit Heinſius. Quod autem *Gratiam* hic appellat auctor, illud in mentem revocat illas apud Horat. Car. 3, 21. 22 *Segnes nodum ſolvere Gratias.*

159 *Flatus* imaginari oportet ventri velut utri incluſos. Hos *flatus*, hos ſpiritus & una utrem attollunt proſpera.

162 *Ingrata virtutum comes ſuperbia*, quia facit ut ipſæ virtutes, quibus ea adhæreſcit, gratæ eſſe, grato animo accipi deſinant.

164 *Pura libertas*, cui nihil metus ſervilis adjectum eſt: forte etiam excludere hoc epitheto poëta voluit impuritatem& turpitudinem ſermonis. Sed prius magis probo.

166 *Regni parens*, Patricii paraphraſis. Vid. 18, 109.

Miratur conviva parem; cum tanta poteſtas
Civem lenis agat. Te doctus priſca loquentem,
Te matura ſenex audit, te fortia miles:
Adſperſis ſalibus, quibus haud Amphiona quiſquam
Preferat Aonios meditantem carmine muros,
Nec velit Orpheo migrantes pectine ſilvas.
Hinc amor, hinc veris & non fallacibus omnes
Pro te ſolliciti votis: hinc nomen ubique
Plauſibus, auratis celebrant hinc ora figuris.
Quæ non incudes ſtreperent? quæ flamma vacaret
Fabrilis? quantis fluerent fornacibus æra
Effigies ductura tuas? quis devius eſſet
Angulus, aut regio, quæ non pro numine vultus
Dilectos colerent, talem ni ſemper honorem
Reſpueres? decus hoc rapiat, quem falſa timentum
Munera decipiunt, qui ſe diffidit amari.

Hoc

171 Aonias-muſas *MSS.* muſa *Cuj.* 173 fallentibus *MSS.* & *Raphel. it. Plant. marg.* 177 quæ ſufficerent *Junt.* & *reliquæ fere editt. Sed* quantis fluerent *Vic. Vien. MSS.*

167 *Summa poteſtas* ad ſignificandum hominem ſumma poteſtare præditum adhibetur: quod in Italia ita frequentatum eſt, ut hodie quoque vulgari ſermone magiſtratus appellent *Signore Podeſtà.* Itaque *Summa Poteſtas civem agit* ſignificat, Supremus magiſtratus gerit ſe ut civem, ut æqualem ceteris, & nihil eminere ſe putantem.

171 *Aonia* eſt Bœotia, quod diſerte eſt apud Stephanum Byz. voc. Βοιωτία. Itaque *muri Aonii* ſunt Thebani. *Dictus* enim *eſt*, ut ait Hor. A. P. 394 *Amphion Thebanæ conditor arcis Saxa movere ſono teſtudinis, & prece blanda Ducere, quo vellet.* Hoc eſt *meditari carmine muros*, in eo carmine exerceri, quod valuit ad muros Thebarum ſtruendos.

172 *Nec velit*, nec deſideret, pro Stilichonis *ſalibus* audire Orphei carmen, cuius *pectine migrarunt* olim *ſilvæ.* Nominat pectinem, intelligit ipſum Lyræ cantum. Vid. ad 34, 15.

173 Non eſt ταυτολογία vitioſa *veris & non fallacibus*: ſed augendi cauſa aulica mendacia opponit vero.

175 *Auratas figuras*, licet *ora* tantum ſ. vultum nominet poëta, poſſumus tamen non modo clipeatas imagines, ſed totas etiam ſtatuas intelligere.

177 *Quantis* non quam magnis modo ſignificat, ſed pro more hujus ſæculi, *quot.*

181 *Falſa munera*, quae hoc nomen non merentur, cum non libere, non animo benevolo, ſed metu, & evitandi mali cauſa dentur.

Hoc ſolus ſpreviſſe poteſt, qui jure meretur,
Undique legati properant, generique ſub ore
In tua centenas optant præconia voces.
Grates Gallus agit, quod limite tutus inermi,
Et metuens hoſtile nihil, nova culmina totis
Aedificet ripis, & ſævum gentibus amnem
Tibridis in morem domibus prævelet amœnis.
Hinc Pœni cumulant laudes, quod rura tyranno
Libera poſſideant: hinc obſidione ſolutus
Pannonius, potorque Savi, quod clauſa tot annis
Oppida laxatis auſus jam pandere portis

Rurſum

183 hic *vulg.* tuetur *MS.* 185 aptant *vulg.* 186 milite *vulg.* *Sed* limite *jam Baſ. marg. Plant. marg.* 187 tectis *MSS.* notis *MS.* tutis *conj. Heinſ.* 189 prævallet *Heinſ.*

184 *Generi* tui Honorii *ſub ore*, nihil veriti, ne hoc inuidiam illius moveat, ut æmulum te ſui faſtigii odio habeat.

186 Parum ſolidam hanc laudem dicunt hiſtorici. Videri poteſt Schœpflinus vir Ill. Alſatiæ illuſtratæ T. 1 p. 219 it. 425. Ponamus, quia rarius illud opus eſt, quæ Marti. Bouquetus Scriptt. Franc. T. 1 p. 771 ad h. l. adſcripſit, „Gallus certe Stilichoni grates non egiſſet, ſi ejus perverſa noviſſet conſilia. Copiis enim Stilicho limitem imperii nudaverat, quo faciliorem Vandalis & Alanis aditum in Gallias præberet: ſperabat quippe, perturbatis Occidentis rebus, omnium animos & ſtudia in ſe verſum iri, & absque ullo negotio filium ſuum Eucherium renunciandum eſſe Imperatorem.„

187 *Totis ripis* itemque *tectis* auget beneficium pacis ita late patentis: *tutis* rem ipſam declarat.

188 *Sævum gentibus amnem* dicit Rhenum, ſævum & metuendum propter gentes accolas, Germanos communi nomine dictos, verum populorum nominibus & moribus diſtinctos.

189 *Prævelet*, ſimile verbo prætexat, tegat tanquam velis quibusdam pictis. Magis placet mihi quidem hæc Metaphora, quam alteram, quæ eſſet in *prævallet*. Neque enim de munitione ac tutela hic ſermo eſt, ſed de amœnitate ripæ, quæ cultis domibus ornata & quaſi velata eſt.

190 Tyrannus, qui hic memoratur, Gildo eſt. De *bello Gildonico* librum Claudiani habemus.

191 *Obſidionem* dicit more Romano, quo *obſidere* dicitur etiam, qui in proximo aſſidet hoſtis, & nocendi occaſionibus intentus eſt, licet circumdare urbem & operibus claudere ob paucitatem non poſſit. Ita Plin. Pan. 81 de feris venatione ſubmotis, *obſidione quadam liberatus agreſtium labor.* *Savus* hodie nomen ſuum ſervat, & incolis impertit, qui vocantur *die Sauſtræmer.*

Rurſum cote novat nigras rubigine falces,
Exeſoſque ſitu cogit ſplendere ligones,
Agnoſcitque caſas, & collibus oſcula notis
Figit, & impreſſo glebis non credit aratro.
Exſectis, inculta dabant quas ſæcula, ſilvis
Reſtituit terras, & opacum vitibus Iſtrum
Conſerit: & patrium vectigal ſolvere gaudet,
Immunis qui clade fuit. Te ſoſpite fas eſt
Vexatum laceri corpus juveneſcere regni.
Sub tot principibus quæcumque amiſimus olim
Tu reddis. ſolo poterit Stilichone medente
Creſcere Romanum vulnus tectura citatrix,
Inque ſuos tandem fines redeunte colono,
Illyricis iterum ditabitur aula tributis.

Nec

194 rubras *MS. unde* ſcabras *conj. Heinſ.* 196 agnoſcis cauſas *Vic. Vien. Junt. Baſ. Plant. MSS.* agnoſcitque caſus *Ald. Vien. marg. Raph. & rel. ex MSS.* agnoſcit caulas *conj. Barth. & habet MS.* 197 cedit *Baſ. Plant. Barth.* 2. 204 te reddi ſolo poterunt - Creſcet *MSS.* 205 vulgus *Cuj.*

194 *Nigras* etiam *rubigine falces* dici poſſe, h. e. obſcuras, oſtendit ex Propertio 2, 19. 55 ipſe Heinſius, qui *ſcabras*, velut proprium rubiginis & naturale epitheton rubiginis, hic mallet. Verum & hic de Heinſii conſilio dedit Brouckhuſius, *Sed tamen & ſcabra teritur robigine mucro.* Apud Luca. 1, 243 utrumque jungitur, *Et ſcabros nigræ morſu rubiginis, enſes.*

196 *Oſcula figere* terræ, vel ut hic *collibus* antiquiſſimæ ſimplicitatis religio, jam uſurpata ab Homerico Agamemnone Od. Δ, 522 Καὶ κύνει ἁπτόμενος ἣν πατρίδα. Sic Ulyſſes Od. N, 354 κύσε ζείδωρον ἄρουραν. Cadmus apud Ovid. Met. 3, 24 *Peregrinæ* in quam novus civis advenit, *oſcula terræ Figit, & ignotus montes* (ut hic colles) *agroſque ſalutat.*

197 *Non credit* etiam *impreſſo* jam *aratro* colonus reſtitutus, metuens ne ſomnium ex votis ortum ſibi illudat. Figura, qua utitur etiam divinus poëta Pſ. 126, 1.

199 *Opacum vitibus Iſtrum* jam fecerat Probus, de quo Aur. Victor c. 37 *Galliam, Pannoniaſque & Mæſorum colles vinetis replevit.*

200 Videntur duæ velut claſſes fieri, aliorum qui vaſtata vel inculta colere & conſerere incipiunt; bis data ad certos annos immunitas: aliorum, qui *clade* ſuperiore *immunes* fuerant, certe non aucta ſunt tributa, qui adeo gaudent ſolvere *vectigal patrium*, cui adſuevere.

207 *Illyricum* ſedes præcipua turbarum illius ſæculi. Vid. 5, 201.

Nec tamen humano cedit cæleſte favori
Judicium. cingunt Superi concordibus unum
Præſidiis, hoſtesque tuos aut litore produnt,
Aut totum oppoſiti claudunt fugientibus æquor,
Aut in ſe vertunt furiis, aut militis enſe
Bacchati laniant Pentheo corpora ritu:
Inſidias retegunt, & in ipſa cubilia fraudum
Ducunt, ceu tenera venantem nare Moloſſi.
Ominibus ventura notant, aut alite monſtrant,
Aut monitos certa dignantur imagine ſomnos.
Pro quibus innumeræ trabearum inſignia terræ
Certatim petiere tibi. poſcentibus ipſe
Reſtiteras, & mens aliorum prona favori,
Judex dura ſui, facibus ſuccenſa pudoris,
Tarda verecundis excuſat præmia cauſſis.
Ergo avidæ, tantoſque novi ſpe Conſulis annos
Eluſæ,

215 Moloſum *MSS.*

210 *Litore proditus*, ac deſtitutus eſt præſertim Andragathius Maximi tyranni ſocius, de quibus Zoſimus 4, 46 & 47. De Gildone Oroſ. 7, 36 *Gildo & ipſe fugam molitus*, *arrepta navi in altum provectus*, *ac deinde revocatus in Africam*, *poſt aliquot dies ſtrangulatus interiit.*

212 *In ſe verſi furiis* Andragathius, qui in mare ſe præcipitavit, Zoſimus l. c. Arbogaſtes, qui manus ſibi intulit, Zoſim. 4, 58. *Pentheo ritu* laceratum a militibus Rufinum, ipſe noſter refert 5, 400 ſqq.

215 Non videtur negligenda lectio manuſcriptorum, *Moloſſum*, unde ſententia hæc oritur, *DI in ipſa fraudum cubilia ducunt*, intell. vindicem, ceu Moloſſum: ut non DI comparentur Moloſſis, ſed Principes vel eorum miniſtri, ultores fraudum. *DI ducunt* intell. eos, quos opus eſt, non expreſſo ſubjecto: qualem ellipſin paullo ante notavimus v. 135.

217 *Monitos ſomnos* dicere voluit ſomnos eorum, quos monere aut monitos eſſe volunt DI. Hos dignantur imagine & repræſentatione futurorum certa.

218 Pro his omnibus meritis tuis, Stilicho, quæ adhuc enarrata ſunt, *innumeræ terræ*, provinciæ ac civitates plures optarunt te conſulem fieri.

222 *Tarda præmia excuſat.* Non, puto, hoc vult, excuſari a Stilichone Imperatorem, qui tam tarda ſibi præmia tribuat: ſed excuſat, h. e. deprecatur præmia licet matura adeo, ut tarda potius debeant videri. *Verecundæ* cauſæ ſunt non tam veræ, quam modeſtæ.

223 *Tantos annos* pro tot, huic ſæculo familiare, nec inſolitum plane ſuperioribus.

Eluſæ, dominæ pergunt ad limina Romæ:
Si minus annueris precibus, vel cogere certæ
Cunctantem, vòtoque moras auferre paratæ,
Conveniunt ad tecta Deæ, quæ candida lucent
Monte Palatino. Glaucis tum prima Minervæ
Nexa comam foliis, fulvaque intexta mícantem
Veſte Tagum, tales profert Hiſpania voces:
„Cuncta mihi ſemper Stilicho, quaecumque popoſci,
Conceſſit, tantumque ſuos invidit honores.
Auguſti potuit ſoceri contemnere faſces:
Jam negat & genero. ſi non ut ductor, ab orbe,
Quem regit, accipiat ſaltem cognatus ab aula.
Exiguumne putet, quod ſic amplexus Iberam
Progeniem noſtris immoto jure nepotes
Suſtinet, ut patrium commendet purpura Baetin?
Quod pulchro Mariæ fecundet germine regnum?

Quod

225 annuerit *al.* 236 putet *MSS.*

228 Hiſpaniæ primæ provinciarum, patriæ Theodoſii, dat pro corona *Folia Minervæ*, ramos oleæ, cujus arboris feracem præter ceteras terras eſſe Hiſpaniam, conſtat. Hinc ramum olivæ tenet etiam in nummis Hadriani. *Glaucos* etiam *fructus olivæ* dixit noſter 20, 271. De foliis Plin. 16, 24 *Oleæ ſuperna candidiora, & minus levia.* Nempe glaucus color ex viridi & albo miſtus eſt. Porro Hiſpania eſt *intexta Tagum micantem*, aurum e fluvio ſuo quæſitum gerit veſti intextum, quæ veſtis inde *fulva* eſt.

232 *Invidere* eſt non tribuere: affectus nominatur, ut intelligamus actum, qui proficiſci inde ſolet. Ut Horat. Ser. 2, 6. 83 *Neque ſepoſiti ciceris neque longæ invidit avenæ* mus agreſtis urbano: Et Græce ἐφθόνησάς μοι τοῦ ζωμοῦ, invidiſti mihi jus, in charactere τοῦ μεμψιμοίρου apud Theophraſtum. Ergo Stilicho Romæ ſuos invidit honores, ſignificat, non dedit hoc petenti Romæ, ut Conſulatus honorem ſibi oblatum reciperet. Simili figura *contemnere faſces* eſt non accipere ſibi delatos.

235 *Cognatus* improprie ponitur: affinis erat aſſumtus a Theodoſio, filiam ſuam Theodoſii filio collocarat.

236 *Ibera* ſ. Hiſpana *progenies* Theodoſii filii. Vid. ad 7, 189. Hi ſunt, quos *nepotes* ſuos vocat Hiſpania, quia pater illorum ipſius filius.

237 *Immoto jure*, fide optima, ut nihil ſibi non datum a Theodoſio arroget, nihil juri pupillorum ſuorum derogari patiatur.

238 *Purpura* Auguſtorum honori eſt Hiſpaniæ unde orti ſunt, quæ hic Bæti fluvio ſignatur.

239 Illud de *fecundo germine* Mariæ omen eſt, vanum, ut poëtarum pleraque. Improlis Maria obiit. Fruſtra itaque Stilicho *ſperatur* futurus *avus dominis*, Auguſtis ex Honorio & Maria naſcendis.

Quod dominis ſperatur avus?,, Tum flava repexo
Gallia crine ferox, evinctaque torque decoro,
Binaque geſa tenens, animoſo pectore fatur.
„Qui mihi Germanos ſolus Francoſque ſubegit,
Cur nondum legitur faſtis? cur pagina tantum
Neſcit adhuc nomen, quod jam numerare decebat?
Uſque adeone levis pacati gloria Rheni?,,
Inde Caledonio velata Britannia monſtro,
Ferro picta genas, cujus veſtigia verrit
Cærulus,

240 domini *Baſ. & al.* 247 vallata Brit. ponto *conj. Heinſ. ut* 26, 188 vallata mari Scironia rupes. 248 ſecta *vel* puncta *conj. Heinſ. pro* verrit, lambit *MS.*

240 Hic pingitur Gallia, *flava* comam, *crinita*, ut illius reges, *torquata*, ut ille, a quo Manlius cognomen invenit Gell. 9, 13: *gæſa* vibrans quod Gallicum telum eſſe vidimus 20, 249.

243 *Francos* ſubegit tum Stilicho, certe repulit, qui non ita multo poſt Pharamundo duce rerum Gallicarum potiti ſunt.

244 *Pagina* honorum, de qua Schol. Juven. 10, 57 *Aenea pagina* (lamina) *quæ ante imaginem ſtans, omnes eorum gradus honorum inſcriptos continet, quam nunc dicimus* tabulam patronatus. Hæc tabula igitur honorum Stilichonis *neſcit*, non habet, *nomen* conſulis, quod jam *numerare decebat* adjectis numeralibus adverbiis *iterum*, *tertium* &c. Exſtant duæ tales tabulæ Stilichonis, quas damus in Prolegomenis, quarum altera conſulem neſcit, altera bis conſulem habet.

246 *Caledanium monſtrum* quid eſſet, difficile eſſet dicere, Barthio ipſo putante, hoc nomine univerſim indicari monſtrum aliquod ignoratum; niſi exſtaret Martialis epigramma Amphith. 7 *Nuda Caledonio ſic pectora præbuit urſo.* Nota tum ſatis erat poſt Agricolæ victorias Britannia, cujus ſeptentrionalem partem incolebant Caledonii. Fingit poëta, & quis dixerit, an non viderit in nummo vel monimento alio? Britanniam urſi exuviis galeatam atque loricatam, ut ille apud Virgilium Aen. 5, 37 *Aceſtes, pelle Libyſtidos urſæ horridus.* Antiquiſſimum genus armorum docent Hercules, & illi in Statiana Thebaide circa 1, 482 mox affines futuri, Polynices Leoninam indutus, apri vero pellem Tydeus. Sic videmus paſſim in nummis Africam capite elephanti galeatam etc. Nec eſt quod quis objiciat Eumenium Paneg. Conſtantini ſ. 6, 9 *Nemora Britanniæ ſine immanibus beſtiis* prædicantem, non minus quam *terram ſine ſerpentibus noxiis.* Non usque quaque ille verum dicere potuit; potuit intelligere de Meridionali & cultiore parte. Forte jam tum ludo & joco ſibi habuere nobiliores urſorum genus, qua de re conquerentem legimus Eraſmum adagio Melitæus catellus p. 361 Wech. *ſed intolerabilius eſt, quod apud Britannos complures alunt* greges urſorum *ad ſaltationem, animal vorax & maleficum.*

248 *Ferro picta genas* eadem ſeptentrionalis Britannia, unde *nec falſo nomine Pictos* dixit noſter 7, 54 & 26, 417 *Ferro notatas figuras* illis tribuit. Et Sidon. Car. 7, 244 eos *Ferro perarare genas* canit.

Cærulus, Oceanique æſtum mentitur amictus,
„*Me quoque vicinis pereuntem gentibus,* inquit,
Me juvit Stilicho, totam cum Scotus Iernen
Movit, & infeſto ſpumavit remige Tethys.
Illius effectum curis, ne tela timerem
Scotica, ne Pictum tremerem, ne litore tuto
Proſpicerem dubiis venturum Saxona ventis.„
Tum ſpicis & dente comas illuſtris eburno,
Et calido rubicunda die, ſic Africa fatur:
„*Sperabam nullas trabeis Gildone peremto*
Naſci poſſe moras. etiam nunc ille repugnat,
Et tanto dubitat faſces praebere triumpho?
Qui mihi Maurorum penitus lacrimabile nomen

251 me juvit *MS.* Hibernam *vel* Ibernam *vel* Hybernam *vulg.* Iernam *Raphel. Barth.* Ivernen *it.* Inermem *MSS* Iernen *Heinſ.* 253 bella *vulg.* tela *MSS.* vela *conj. Heinſ.* 254 toto *vulg.* tuto *MSS.* & *Heinſ.* 1. 255 aſpicerem *Raphel.* Santona *MS. hic* & *al.*

249 Eo ipſo quod *cærulus* eſt Britanniæ amictus, *mentitur* & aſſimilat *æſtum* ſ. aquam æſtuantem *Oceani.* Vehementia fluxus & refluxus circa Britanniam facit, ut *æſtum* dicere quam *undas* poëta maluerit. Ceterum in nummo Hadriani repræſentatur nuda ſedens in rupe haſtata, acclinem ſibi habens clipeum.

251 *Ierne* ἰέρνη ſ. ἰερνὶς νῆσος antiquiſſimum & Orphicum nomen Hiberniæ, Argon. 1179. Uſus noſter etiam 8, 33.

254 *Scoti & Picti*, ſeptentrionalis Britanniæ barbari, ad quos arcendos illi muri transverſi ſ. valla ab Hadriano, tum ab Antonino & Severo exſtructa & ſubinde magis ad ſeptentrionem promota ſunt, cujus rei pleniſſimam hiſtoriam debemus Horslejo in Britannia Romana. Verba, *ne litore tuto* etc. ita capienda, ne *proſpicere* cum ſolicitudine & metu opus eſſet, quia tutum Stilichonis beneficio litus erat, *Saxona.* Hunc tamen populum L circiter annis poſt ea tempora, de quibus hic agitur, ſedem fixiſſe in Britannia, conſtat.

256 *Spicis*, quas manu præfert fertilitatis ſignum, & capite cum *dentibus* ac proboſcide elephantina, inſignis Africa frequens eſt in nummis Hadriani v. g. apud Arſchota. 39, 12 - 15 it. Severi, ut ibidem 53, 12. Elephanti exuvias in capite eo minus mirabitur, ſi quis cogitet ſpeciem humana majorem his deabus tribui, ut nominatim Africæ a Plin. Epiſt. 7, 27.

257 *Rubicunda*: neque enim omnes Africani Aethiopes ſ. nigri.

258 *Trabeas* conſulares & *faſces* bello Gildonico meruit Stilicho: triumphus ſine his inſignibus ſummi magiſtratus mancus videri poteſt.

261 *Penitus* jungendum videtur cum verbo *ignorare*: ita funditus deleta illa rebellio, ut ne nomen quidem auctoris vel partium illius audiatur.

Ignorare dedit.„ Poſt has Oenotria lentis
Vitibus intorquens ederas, & palmite largo
Vina fluens, „*Si vos adeo Stilichone curules*
Augeri flagratis, ait, *quas ſola juvare*
Fama poteſt: quanto me dignius incitet ardor,
Ut praeſente fruar, conſcendentemque tribunal
Proſequar, atque anni pandentem clauſtra ſalutem? „
Talibus alternant ſtudiis. Romamque precantes
Pro cunctis hortantur eat. nec ſegnius illa
Paruit officio, ſed raptis protinus armis
Ocior excuſſo per nubila ſidere tendit.
Tranſvehitur Tuſcos, Apenninuſque volatu
Stringitur: Eridanus clipei jam fulgurat umbra.
Conſtitit ante ducem, tetrica nec Pallade vultum
Deterior, nec Marte minor. Tremit orbe coruſco

Jam

262 poſt hæc *vulg.* has *Heinſ. ex MSS.* lentas *MSS.* 264 curulem *MSS.* 266 incitet *MSS.* 274 ſubfulgurat *MSS. forte recte.* 275 vultu *al.* 276 ore *vulg.*

262 *Oenotriæ* antiquo nomine Italiæ utitur ad hoc ipſum, ut etiam illud inſignium quae dat ei, admonere lectorem poſſit. Nam a vini uſu (ἀπὸ τῆς ὄινυ χύσεως) dictam olim Italiæ partem extremam ad Ortum, jam voluit Piſander apud Stephanum de verb. & pop. Sic & Serv. ad Aen. 1,536 etc. Ceterum nondum obſervavi, utrum in monimentis nummorum vel aliis hoc inſigne vitis & ederæ, quam Baccho ſacram alioqui novimus, Italiæ, quatenus Dea eſt, tributum ſit. Splendida eſt imago in nummo Commodi ap. Arſchot. 51, 5 ubi orbi inſidet cum galea turrita, haſtata, manu tenens cornu copiæ.

269 *Romam* etiam hic perſonam vel Deam facit Poëta, quæ rogatu Provinciarum pergit a ſede ſua ſepticolli Mediolanum, ubi tum erat ſedes imperii, ad Stilichonem in aula morantem.

272 Meteoron illud deſcribit, quod ſtellam cadentem antiqui, emungentem noſtrum vulgus appellat. Vid. 17, 111.

274 *Eridanus*, Padus hodie, accipit & repercutit ſ. ut loquuntur Mathematici reflectit imaginem clipei, qua Roma, Minervæ inſtar, ornata eſt.

275 *Tetrica* epitheton Palladis etiam Martiali 10, 19 *Totas dat tetricæ dies Minervæ. Tetricæ puellæ* Ovidio Art. 1, 721 ſeveræ ab honeſtate. Martialis etiam *tubas* vocat *tetricas* 7, 79. Horribile quiddam ac ſeverum notat.

276 *Clipeus* non ad tutandum modo corpus pertinet, ſed ad terrendum in primis adverſarium tum fulgore politi metalli, tum ſono laminæ ab haſta percuſſæ. Vid. Burm. ad Petro. c. 56.

Jam domus, & ſummæ tergunt laquearia criſtæ.
Tum prior attonitum gratis affata querelis:
„*Servatas, Stilicho, per te, venerande, curules,*
Ornatas nec dum, fateor. Quid profuit anni
Servilem pepuliſſe notam? defendis honorem,
Quem fugis; & ſpernis, tanta quem mole tueris;
Reſpuis oblatum, pro quo labente reſiſtis?
Quænam cauſſa moræ? quo me cunctabere rurſus
Ingenio? nullus Boreae metus, omnis & Auſtri
Ora ſilet, cecidit Maurus, Germania ceſſit,
Et Janum pax alta ligat. te Conſule nec dum

280 annis *malit Heinſ.* 282 tota *MSS.* 284 quo jam *al.* 285 in Auſtrum *MS.* & aſtra *MS.* Eos & Auſter *al. unde* Auſter & Eos *conj. Heinſ.*

277 Magnitudinem Romæ pingit, quæ criſtis galeæ tergeret laquearia. Quidſi ſimile quid ſpectavit in Jove ſuo Olympico Phidias, quem neglecta quodammodo ſymmetria ita magnum fecit ſedentem, in templo licet maximo, ut vertice pene culmen tecti tangeret, eamque præberet intuentibus ſpeciem, ſi conſurgeret, tectum capite ſublaturum: quod reprehendere videtur, qui narrat Strabo l. 8 p. 244. Forte voluit Phidias eodem & magnitudinem Jovis, & *συγκατάβασιν* ſive demiſſionem ad humilitatem hominum, oſtendere.

278 *Attonitum* Stilichonem ad oblatam ſibi ſpeciem Deæ Romæ probaverim in hiſtoria, V. G. Bruti cum malum ſuum genium videt & audit, vel Curtii Ruſi cum videt ſpeciem Africæ: Stilicho debebat jam familiaritatem cum hac Dea contraxiſſe.

281 *Servilis nota* inuſta erat anno conſulatu Eutropii: hanc *pepulit* evertendo illo Stilichon. Obſervemus jucundam *ἐπάνοδον*, quæ rem duplici a facie conſiderat, duplex continet enthymema, licet neutrum ſatis videatur firmum: poteſt enim quis defendere honorem, quem ipſe nolit ſuſcipere; aut recuſare quem defenderit. Interim ſpecioſa tamen & probabilis oratio, Quem quis defendit honorem, eum non debet fugere, cum optima ſit defenſio, ſi illum ſuſcipiat.

283 In verbo *reſiſtis* eſt pictura Herculis alicujus, labentem jam molem oppoſito humero excipientis.

284 *Cunctari* ut *morari*, *properare* & ſimilia etiam tranſitive cum quarto caſu ponere ſolet noſter. Supra 10, 21 *Cunctatur mea vota ſocer.* Et 36, 322 *Non dubio Syrtes cunctabitur æſtu.* Plura dedit ex aliis ad h. l. Heinſius.

285 *Boream & Auſtrum* de barbaris illarum plagarum incolis poni, apertum. Eſt hic Chiaſmus, Germania poſterior ad priorem Boream pertinet, Maurus prior ad poſteriorem Auſtrum.

287 *Janum* hic *ligat Pax*, hoc eſt, ſi convenire cum aliis volumus noſtro, includit templo ſuo, ut *vincula* dicuntur pro omni cuſtodia. Magis tamen placet, quia

Digna feror? titulumne levem, parvique nitoris
Credimus, Auguſti quo ſe decorare fatentur?
Sub juga quo gentes captivis Regibus egi?
Num, ſi prodigiis caſus natura futuros
Signat, polluimur macula. quod reris, Eois
Omen erat. Quamquam nullis mihi cognita rebus
Fabula. vix tanto riſit de crimine rumor.
Opprobrii ſtat nulla fides, nec littera venit
Vulgatura neſas: in quo vel maxima virtus
Eſt tua, quod, noſtros qui conſulis omnia Patres,

De

289 quod *MSS.* qui *al.* quem *conj. Heinſ.* 291 num *MS. quod placet.* 292 rebus Eois *vulg.* reris *ex MSS. Heinſ.* quod nomen eois Omen erat *MS.* 293 crimen erat *MSS.* opprobrium *MS.* credita *MS.* 294 diſcrimine *MSS.* 295 opprobriis *vulg.* opprobrii *MS. quod placet. Litera S adhæſit ex* ſtat, *quod ſequitur.*

magis cum Mythologia (quæ hic pro Vero eſt) convenit, Virgiliana deſcriptio Aen. 1, 293 *Diræ ferro & compagibus altis Clauduntur belli portæ. Furor impius* (non Janus) *intus Sæva ſedens ſuper arma, & centum vinctus aënis Poſt tergum nodis fremet horridus ore cruento* Janus mitis Deus, felicitatis auctor etc. *Nec dum* h. e. ne nunc quidem, poſtquam tuo beneficio ita honorata, ita pacata ſuum te digna *feror*, habeor, putor. Ita conculcata a barbaris, contemta ab hoſtibus rep. conſulatum ſi quis dedignetur non eſt mirandum. Hic contra ſe habent omnia.

289 *Auguſti fatentur ſe decorare* conſulatu, altero *ſe* omiſſo: ut *fatetur dixiſſe, ait fuiſſe celerrimus*, & ſ. g. a. Heinſiana emendatio ambiguitatem inducit.

290 *Quo*, intell. fine, conſilio, fructu? Ut *Quo mihi divitiæ, ſi non conceditur uſus?*

291 Hinc incipit occupatio objectionis, Conſulatum ita pollutum eſſe conſule Eutropio, ut vir magnus illum merito dedignetur. Reſpondet autem duo Poëta, primum illud vel malum omen vel dedecus ad ſolum Orientem & conſulatum Byzantinum pertinet, Romæ nec auditum certe non creditum: deinde a v. 311 ſi ponamus, eſſe pollutum ab Eunucho conſulatum, per te, Stilicho, debet ille majeſtatem ſuam recuperare. *Prodigii* inſtar fuiſſe illum conſulatum multa cum exaggeratione cecinit poëta in primi pariter ac ſecundi libri in Eutropium ingreſſu. Nunc Romam facit ita loquentem, Quod putas omen vel crimen adeo fuiſſe illum Eutropii conſulatum, non erras plane; ſed erat tantum imperio Orientis.

293 *Nullis -- rebus*, non pompa, vel proceſſu, non edictis, non faſtis, Romæ conſulatus Eutropii oculis ingeſtus eſt.

297 *Conſulere patres* proprium conſulis munus, a quo nomen habet: duplicem accuſativum habet hoc verbum, ut *doceo, rogo*, ſimilia, alterum nempe Græcum, omiſſo κατὰ, *ſecundum*, *quod ad.*

Lauda-

De monſtris taceas. pellendi denique nulla
Dedecoris ſanctum violant oracula cœtum,
Nec mea funeſtum verſavit Curia nomen.
Pars ſceleris dubitaſſe fuit. quæcumque profana
Pagina de primo veniſſet limite Phœbi,
Ante fretum deleta mihi, ne turpia caſtis
Auribus Italiae fatorum exempla nocerent.
Publicus ille furor (quantum tua cura peregit!)
Secretum meruit. laetetur quiſquis Eous
Scribere deſierit: faſtos portenta Gabinos
Iſta latent. propriam labem terſiſſe laborent.

Z 4 *Cur*

297 taceas pellendis denique *ante Heinſ.* 301 par ſceleri *conj. Heinſ.* 303 delata *MSS.* 308 raſiſſe *placet Heinſ.* texiſſe, ſtrinxiſſe, traxiſſe, tranſiſſe *MSS.*

Laudatur Stilicho, quod de Conſulatu Eutropii nihil ad Senatum Ro. retulerit, quod facere, licet Conſul non eſſet, poterat.

298 *Oracula nulla dedecoris* hujus *pellendi*, nullum edictum, nullum reſcriptum, epiſtola nulla de Eutropii pœna, Romam venit aut ad ſenatum Ro. Reſcriptum Arcadii de ea re miſſum ad Aurelianum Præfectum Prætorio Orientis l. 17 C. Theod. de Pœnis. *Oraculorum* nomen de talibus Principum imperiis ea tempeſtate adhibebant. Sic l. 51 C. Theod. de hærett. ubi vid Jac. Gothofr. Porro hæc oracula, talia reſcripta de Eutropio, *violatura* erant, pudore quidem certe affectura *ſanctum cœtum* Senatus Romani. Itaque Romana *Curia* non *verſavit*, neque retulit in faſtos, neque ex iis delevit *funeſtum* Eunuchi *nomen.*

301 *Dubitaſſe*, an forte in honorem Arcadii etiam per Occidentem Eutropius agnoſcendus eſſet Conſul? De hac ipſa re, inquam, dubitaſſe & animi pependiſſe, jam *fuit pars ſceleris*. Quin quidquid indignum & indecorum Conſtantinopoli mitteretur, (*primus limes Phœbi* eſt Oriens) illud antequam mare trajiceret exceptum atque *deletum*, abolitumque eſt.

303 *Turpia fatorum exempla*, non, puto, hoc ſenſu dixit, quaſi fata ipſa turpia eſſent: ſed hoc vult, fato quodam exſtitiſſe illa exempla turpia; Stilichonem tamen interceſſiſſe, ne ea ſtatim innoteſcerent Italiæ, & ibi quoque nocerent, ne veteris etiam Romæ Conſulatus ad exemplum novæ evileſceret.

305 *Furor* fuit, Eutropium eſſe Conſulem, *publicus* fuit, toti Orienti innotuit: & tamen *cura* tua, Stilicho, ſecretus manſit & occultus Italiæ. *Meruit* enim *ſecretum* hic ſignificare conſecutus eſt, ita apparet rem ipſam conſideranti, ut hic ipſe locus ad illum intellectum firmandum vel maxime valeat.

306 *Lætentur* Græci, quod Arcadii juſſu deſierunt ſcribere nomen infauſtum in faſtis: *Gabini* h.e. Romani, Italici, *faſti* (vid. 24, 83) plane ignorant hoc nomen, quod portenti inſtar inceſtavit Græcos. *Propriam* ſibi non communem cum Italia *labem* atque maculam eluere ſtudeant.

Cur ego, quem numquam didici ſenſive creatum,
Gratuler exemtum? Delicti pœnitet illos:
Nos nec credidimus. Fuerit tamen omnibus unum
Crimen, & ad noſtras manaverit uſque ſecures:
Plus ideo ſumenda tibi faſtigia juris,
Ne pereat tam priſcus honos, qui portus honorum
Semper erat. Nullo ſarciri Conſule damnum,
Excepto Stilichone, poteſt. Bene præſcia tempus
Mens tua diſtulerat. titulo tunc creſcere poſſes;
Nunc per te titulus. Conſul ſuccurre gravatis
Conſulibus, quicumque fuit, quicumque futurus.
Annum redde tuum, quem mox ſecura ſequatur
Poſteritas, nec jam doleat defenſa vetuſtas.
Sit trabeis ultor Stilicho, Brutuſque repertor.
Libertas populi primo tunc Conſule Bruto
Reddita per faſces: hic faſcibus expulit ipſis
Servitium: inſtituit ſublimem Brutus honorem:
Aſſeruit Stilicho. plus eſt ſervaſſe repertum,
Quam quaeſiſſe novum. Quid tardius ore rubenti
Annuis, & ſolitus frontem circumfluit ignis?

Tandem

309 quæ *vulg.* 310 gratulor *vulg.* 311 nec nos *al.* nos nec credimus *Vic.* credamus *Vien.* 313 faſt. rerum *MS.* vitæ *MS.* 320 ſuum *malit Heinſ.* 323 te conſule, Brute *MS.* 327 verendo *ante Heinſ.* 328 inſolitus *vulg.* an ſol. *Barth. ex MS.* en *vel* ut ſolitus *vulg.* *conj. Heinſ. pro* ignis *MSS.* amnis.

313 *Plus* hic idem valet, quod tanto magis, ut Galli, *a plus forte raiſon.* Etiam Cicero ſolet *non plus quam* ponere pro *non magis* etc.

314 *Portus honorum*, in quo acquieſceret ambitio & curſum honorum finiret.

315 *Damnum* quod fecit conſulatus ſuæ exiſtimationis, per indignitatem Eutropii, non poteſt ullo alio *Conſule ſarciri.*

320 *Annum* hunc, nomine tuo præſcribendo, *redde tuum.* Stilichonis enim annus eſt, quo ille Conſul fuit. Hunc annum ſequi, Conſulatum ſuſcipere, quem Stilicho non dedignatus eſt, annos Romanos ſuo nomine ſignare, poſt ea nemo dubitabit. *Defenſa* tanquam amuleto nominis tui, Stilicho, *vetuſtas non* amplius *dolebit* in ſuis ſucceſſoribus fuiſſe eunuchum.

328 *Solitus ignis*, rubor ille, pudoris color, qui *circumfluit* cum ſanguine: quamquam etiam ipſe ignis motus *fluendi* verbo ſolemniter ſolet exprimi. *Flare*, *fluere*, *flamma*, *flagrare* ex naturali ſono videntur facta omnia.

Tandem vince tuum, qui vincis cuncta, pudorem.
Hos etiam, quamvis corrumpi munere nullo
Te certum eſt, mirare, libens ac ſuſcipe cinctus,
Quos tibi divinò mecum Tri onia duxit
Pectine. tincta ſimul repetito murice fila
Contulimus penſis, & eodem nevimus auro,
Aurea quo Lacheſis ſub te mihi ſaecula texit.
Hic ego promiſſam ſobolem, ſperataque mundo
Pignora praeluſi. veram mox ipſe probabis
Me vatem, noſtræque fidem venientia telae
Fata dabunt.„ Dixit, gremioque rigentia profert
Dona, graves auro trabeas. Inſigne Minervam
Spirat opus. rutilis hic pingitur aula columnis,
Et ſacri Mariæ partus. Lucina labores

329 vincis quo *MSS.* 331 poſſe queas *Vic. Vien. Ald.* & *MSS.* noſſe queas *MS. ſed* te certum eſt *jam Baſ.* 336 his ego *malit Heinſ.* 340 Minervæ *ante Heinſ. qui* Minervam *dedit ex MSS.* 342 dolores *al. ſed* labores *etiam Vic.* & *Vien.*

331 *Mirari* etiam hic non eſt ille motus ab ignoratione cauſarum vel modi, quo aliquid exſtitit, ortus; ſed ſignificat magnum, ſtudio noſtro dignum in utramque partem putare, ut in illo Stoicorum *Nil admirari* apud Horatium 1, 6. 1. Vult Roma, Stilichonem *mirari cinctus*, quos offert, hoc eſt pulchros, ſe dignos, expetendos, lubenter accipiendos putare. *Cinctus* eſſe ornamenta conſularia illius temporis, *Lorum* illum, oſtendi ad 7, 3. Huc convenit illud, quod mox dicitur, *duxit* Tritonia, quod muricis h.e. purpuræ & auri fit mentio. Minervam eſſe Tritoniam eandemque non texendi modo artis magiſtram, verum etiam ſapientiæ rectricis & bellicæ auctorem, hic recordabuntur lectores.

334 Splendide dictum, ſed quod nimis ſcrupuloſe exquirere ad verum non licet: certe illud *eodem* non eſt ad vivum reſecandum. Hoc vult, ſi figuram tollas, aureus ille Lorus conſularis ſymbolum eſt felicitatis, quam fila aurea, de colo Lacheſis primæ Parcarum ducta, ſignant.

336 *Hic ego*, in hac veſte, vel *bis ego* filis lori & trabeæ conſularis *præluſi*, divinatione quadam uſa intexui, figuram ſobolis quæ ex nuptiis filiæ tuæ Mariæ cum Honorio mundo promittitur. Hic nempe ſumit occaſionem poëta intexendi omina pro felici partu Mariæ, cujus picturam hic Roma in *veſte* Conſulari (quæ *Picta* jam aliquamdiu eſſe ſolebat) exhibet: ut clipeo Aeneæ poſterorum illius fata inſcribit Virgilius.

340 Vix decernas, utra lectio elegantior ſit, *Opus Minervæ ſpirat*, vivere videtur, ut *ſpirantia molliter æra* Maronis: an *opus ſpirat Minervam*, h. e. indicat artificem. Conf. 8, 592.

341 *Rutilæ* columnæ ex marmore porphyretico.

Solatur: reſidet fulgente puerpera lecto.
Sollicitæ juxta palleſcunt gaudia matris.
Suſceptum puerum redimitæ tempora Nymphæ
Auri fonte lavant. Teneros in ſtamine riſus,
Vagituſque audire putes. Jam creverat infans
Ore ferens patrem: ſed avus maturior ævi
Martia recturo tradit præcepta nepoti.
Parte alia ſpumis fucantem Serica frena
Sanguineis, primæ ſignatus flore juventæ,
Eucherius flectebat equum, jaculiſque vel arcu
Aurea purpureos tollentes cornua cervos
Aureus ipſe ferit. Venus hic invecta columbis
Tertia regali jungit connubia nexu,
Pennatique nurum circum ſtipantur Amores
Progenitam Auguſtis, Auguſtorumque ſororem.

Eucherius

344 matri *conj. Heinſ.* 346 in ſtam. *MSS.* 348 Stilicho' mat. ævo *vulg. ex gloſſ.* ſed avus *etiam Cuj. & MSS. plur.* 350 fumantem *vel* ſpumantem *fere al.* fucantem *etiam Baſ. marg.* undantem *MS.* 356 torum *MSS.*

344 *Palleſcunt gaudia.* Uno verbo mirifice auget affectum. Magnum ex magno metu gaudium habet aliquid terrori ſimile, tam vehemens quidem, ut aliquot matres inſperatus ſubitusque filiorum, quos mortuos putabant, conſpectus interfecerit.

346 *Auri* liquidi *fons* ne Midam faciat, metuam ego. Si voluit poëta ſignificare materiam filorum, quæ fontem i. aquam repræſentant, malim argentum adhibuiſſet. Sed fontis nomine forte intellexit pelvim auream.

347 *Jam* in novo velut loculamento operis acu picti, exhibetur puer adultior. Tales diviſiones magnæ picturæ in diverſas velut tabulas amant poëtæ: tales quidem invenies in omnibus illorum clipeis. Tales alias quoque in uſu, quod olim oſervavi ad Quinctiliani ſiparium 6, 3.72.

350 Equus *fucat frena* h. e. tingit ſpuma ſanguine permixta. Vid. 8, 549. it. 35, 202 & ex aliis Heinſ. ad h. l.

353 Hic, puto, *aurea & purpureos*, ad colorem filorum veſtis ſimpliciter reſpicere, & ad corruptum jam illius ſæculi de artibus judicium, cum non modo picturas in veſte circumferre, ſed coloribus etiam naturæ repugnantibus conſtantes, pulchrum eſſet.

355 *Tertium* hoc conjugium poëta modo ominatur, & deſtinat Eucherio Stilichonis filio ſororem Honorii Gallam Placidiam. Sed vanum omen fuiſſe, docet hiſtoria. Eucherius juſſu Honorii interfectus, Placidia nupſit Ataulpho Viſigothorum R. & poſt Fl. Conſtantio. Vid. Tabula Geneal.

Eucherius trepido jam flammea ſublevat ore
Virginis: arridet læto Thermantia fratri.
Nam domus hæc utroque petit diademata ſexu,
Reginaſque parit, Reginarumque maritos.
Talibus invitat donis, dextræque gerendum
Diva ſimul porrexit ebur. Sollennibus urnam
Commovet auſpiciis, avibuſque incepta ſecundat.
Tunc habiles armis humeros Dea veſtibus ambit
Romuleis. Latii ſederunt pectore cultus,
Loricæque locum decuit toga. talis ab Iſtro,
Vel Scythico victor rediens Gradivus ab axe,
Depoſito mitis clipeo, candentibus urbem
Ingreditur trabeatus equis: ſpatioſa Quirinus
Frena regit: currumque patris Bellona cruentum
Ditibus exuviis, tendens ad ſidera quercum,

Praece-

338 timido *vulg.* tepido *it.* tumido *MS.* 359 retro *it.* tetro *MS.* 362 regendum, tenendum *al.* gerendum *etiam Baſ. marg.* 371 cruentat *vulg.* cruentum *MSS. it. Vien. Baſ. marg.* cruentam *poſt Gron. Heinſ.* 372 tendentem *vulg.* tendens *jam Plant. marg. Barth.*

358 *Trepido ore* vel timidum pudorem virginis notat, vel cupidum ſponſi.

36 Qui erant invidi Stilichoniæ domus, vel poſt caſum illius ingenioſi, poterant hunc verſum trahere ad objectam Stilichoni cupiditatem imperii in filium ſuum transferendi.

362 Huc uſque deſcripſit poëta figuras togæ pictæ, quam Roma Dea offerret Stilichoni, nunc pergit narrare.

363 *Ebur*, *ſceptrum* illud *eburnum* e quo *ſurgit aquila*, ut eſt Juvenal. 10, 43, quod Diptycha etiam dant Conſulibus. Sed quod eſt de *urna ſolemnibus auſpiciis commota*, hic forte aliquid de veteri auſpiciorum ritu latet, ſimile ſortibus, quales erant Præneſtinæ; ut fuerit hoc ipſum felix auſpicium, ſi de urna commota exiret aliquid, quod ſecundum rei, de qua ageretur, eventum ſponderet. Illud quod concuſſa urna primum exſilit, vel a puero ad eam rem adhibito extrahitur, ſors eſt. Sed de ſortibus pariter & *avibus* ſ. pullis *incepta ſecundantibus*, difficile eſt pauca dicere.

365 *Ambit* active poſitum imitatione Virgilii Aen. 10, 243 ubi Vulcanus clipei *oras ambiit auro*.

368 Triumphum quendam Martis deſcribit, cui dat equos albos, trabeam, Romulum aurigam, pro antiquo more, quo filii triumphum patris in curru comitantur, Bellona, quæ hic filia Martis eſt, tropæum præfert etc. Arripuerunt certatim poëtæ recentiores hanc antiquorum rationem picturas morum & vitæ Proſopœiis hoc genus intexendi.

Præcedit: lictorque Metus cum fratre Pavore
Barbara ferratis inneƈtunt colla catenis,
Velati galeas lauro: propiuſque jugales
Formido ingentem vibrat ſuccinƈta ſecurim.
Vidit ut optato ſe Conſule Roma potitam,
„*Nunc*, ait, *Elyſii locos irrumpere campi,*
Nunc libet; ut tanti Curiis miracula voti
Fabriciiſque feram, famae qui vulnere nuper
Calcatam flevere togam.' Jam prata choreis
Pulſent, nec rigidos pudeat luſiſſe Catones.
Audiat hoc ſenior Brutus, Pœniſque tremendi
Scipiadæ, geminis tandem quod libera damnis
Unius auxilio faſces Libyamque recepi.
Quod ſupereſt, unum precibus, fortiſſime Conſul,
Adde meis, Urbique tuum largire parumper,
Quem rogat, adventum: quam tu belloque fameque
Depulſam terris iterum regnare dediſti.

Splendida

373 pudore *al. apud Heinſ.* 374 terga *vulg.* colla *jam Baſ. marg. Sic 26, 293.* 380 vulnera *conj. Heinſ.* 389 depulſa *vulg. ſed* depulſam *Vic. Vien. Barth.*

377 Manet in opere ſuo, in fingendo, Poëta. Non perſequitur ipſam hiſtoriam, quid Mediolani actum ſit & in aula: ſed facit Romam primo gratulantem antiquis conſulibus apud Elyſium, deinde novo Conſuli jam ſuo ſupplicantem, ut velit in urbem venire.

379 *Votum*, res votis expetita, ut in ſacris *promiſſiones*, res promiſſæ.

380 Non puto ita miſcuiſſe Metaphoras Claudianum ut diceret quod accuſatur a ſummo viro, *togam Famæ vulnere calcatam:* ſed *famæ vulnere* icti, a fama ad inferos delata vulnerati, triſti nuncio de tanta turpitudine Eunuchi Conſulis accepto, *flevere togam* Romanam Conſularemque ita *conculcatam* etc.

383 *Senior Brutus*, Tarquinii expulſor & interfector, ne quis Cæſaris interfectorem intelligat, quem laudare aulico homini tum non licebat.

385 *Faſces* conſulares ab Eutropio pollutos & conculcatos; *Libyam* ſ. Africam ereptam pene imperio a Gildone.

387 Quod *Urbem* a ſe ipſa videtur diſtinguere, cogitemus & animo effingamus Romam quæ loquitur, tanquam genium præſidem, vel animam adeo urbis rerum dominæ.

389 *Depulſam*, ſi eſt a Poëta, ut probabile eſt, ponitur ut *defenſam*, quod eſt plane ſynonymum. *Defendere* enim idem eſt quod depellere. Sic deinde 24, 171 *Defenſurus morbos & depulſurus* eadem ſententia

Splendida ſuſcipiant alium te Roſtra Camillum.
Ultorem videant ſervatoremque Quirites.
Et populus, quem ductor ames: quibus Africa per te,
Nec prius auditas Rhodanus jam donat ariſtas:
Ut mihi vel Maſſyla Ceres, vel Gallica proſit
Fertilitas, meſſesque vehant nunc humidus Auſter,
Nunc Aquilo: cunctis diteſcant horrea ventis.
Quæ tunc Flaminiam ſtipabunt millia vulgi!
Fallax ô quoties pulvis deludet amorem
Suſpenſum, veniens omni dum crederis hora!
Spectabunt cupidae matres, ſpargentur & omnes
Flore viae, ſuperes cum Pythia culmina Conſul
Arduus,

391 amas *al.* amans *Vien.* 395 ferant, ferat, vehat *al.* 398 rumor *al.* pulvis *Vic. Vien.* 401 ſuperet -- limine *ante Heinſ.* Pincia, Phicia, Phitia *MSS.*

ſententia dici, animadvertemus. Sed erunt fortaſſe, quibus magis placeat, Romam a Rufino ac Gildone terris depulſam iterum nunc illis regnare.

392 *Ductor ames* h. e. beneficio afficis, eoque ipſo amare te oſtendis, quod Ducem te illi, Prætorem, (Prætorem, ϛρατηγὸν) Conſulem præbes. Ita ille apud Quinct. 6, 3. 93 *Amas me, quod te non vidi* i. gratum mihi feciſti, quod meo te conſpectui ſubduxiſti, ut te videre non cogerer. Ceterum hic ad *populum*, ſyneſi, h. e. intellectione conſueta infertur *quibus:* multitudinem enim populus continet. Reſpicitur porro illud Stilichonis beneficium, quod Romano populo commeatum & ex Africa paravit, & ex Gallia ſecundo Rhodano devectum. *Maſſyla Ceres* frumentum ex illa parte Africæ. Vid. 18, 401 ſqq. it. 24, 91.

396 De *Aquilone* proprie dicto hoc intelligi non poteſt, arbitror. Sed indiſcretim notat ventum a ſeptentrionibus ſpirantem, quo opus eſt ſolventibus a litore oſtiis Rhodani vicino verſus Italiam, licet deinde ab Occidentali vento adjuvari ille curſus debeat. Aquilo proprie dictus verſus Hiſpaniam navem ageret.

397 *Flaminia* via inter Romam & Ariminum, in quam incidunt, qua pergunt, qui veniunt Mediolano.

398 *Pulvis deludit amorem.* Conf. 24, 4. 26, 455. Proſpiciunt vias, qui exſpectant, qui amant facile credunt etc.

399 *Suſpenſus amor*, fluctuans inter ſpem & metum, ut ea quæ a filo pendent. Item homines ſe erigunt in digitos, & ſuſpenſo ſic veſtigio ſtant, cum proſpicere volunt. Sic Græci ἀποκαραδοκεῖν protento capite exſpectare.

401 *Pythia culmina* ſimpliciter intelligo triumphum, honorem laureæ. Laurum Apollini ſacram, nominatim Pythio ſ. Delphico, nemo ignorat; cui non occurrit illud Ciceronis carmen, *Cedant arma togæ, concedat laurea* h. e. triumphus *linguæ*? Neque *culmen* pro honoris faſtigio inſolitum. His, qui *Pythia limina* legunt & templum Apollinis intelligunt, obſtare

Arduus, antiqui ſpecies Romana Senatus.
Pompejana dabunt quantos proſcenia plauſus!
Ad cœlum quoties vallis tibi Murcia ducet

Nomen

404 Martia *ante Heinſ. ſed vidit Barth. legendum eſſe* Murcia.

re videtur verbum *ſuperes*: requirebatur enim *ſuperabis*. Deinde oſtendendum erat templum Apollinis ad viam Flaminiam. Indicare vult poëta habitum iri Stilichoni urbem ingredienti honores omnes triumphales, cum hic illius ingreſſus triumpho quovis ſit potior. Huc pertinet illud *Arduus*, huc *ſpecies antiqui Senatus*.

403 *Pompeji* theatrum foro ſuo imminuit, credo, in cujus gradibus magna hominum multitudo (octoginta millia memorant, neſcio qua fide antiquarii) arbitrari quæ in foro fierent potuit. *Proſcenia Pompejana* videntur hic dici ipſum hoc forum, & Porticus circum poſitæ. Credibile enim mihi fit, illos gradus, quibus Veneris ædes impoſita fuit, reſpexiſſe non ſcenam anguſtam cujus pars proſcenium, ſed has porticus, hoc forum, ut qui in illo agerentur Ludi ſcenici, vel quicunque alii, eos inde populus ſpectare poſſet. Hinc ex Tirone Tullio memorat Gellius 10, 1 *Aedem Victoriæ* (*Veneris* pulchre emendat Erneſtus ad Sueto. Claud. 21) *cujus gradus vicem theatri eſſent*: & Tertull. de ſpectac. 10, 4 *Pompejus M. ſolo Theatro ſuo minor, cum illam arcem omnium turpitudinum exſtruxiſſet —— ad dedicationem edicto populum vocans non theatrum, ſed Veneris templum nuncupavit*, cui ſubjecimus, *inquit*, gradus ſpectaculorum. Nempe nondum habuerat ad illud tempus Roma Theatrum immobile: in foro faciebant ſibi ſpectacula, qui ludos darent, auferenda finitis ludis: quod fiebat etiam in tribunalibus judiciorum. Theatrum Pompeji non ſcenicis tantum ludis aptum erat, quæ poſterior & anguſtior nominis ſignificatio eſt; ſed ſpectaculorum omni generi, quod apparet ex Plutarcho in Vita p. 647, A. Scena poſt adjecta, lignea, ſemel iterumque combuſta, inſtaurata. Vid. Aſco. ad Cic. in Piſo. c. 27. Sueto. Aug. 32. Tac. An. 6, 45. iterum Sueto. Claud. 21 & Calig. 21. *Proſcenia* ſunt, ubi actores agunt. Itaque, ut dixi, hic intelligi debet ipſum forum, nec excluſis ipſis adeo gradibus: ubi congregata magna hominum multitudo plaudit Stilichoni. *Proſcenia Pompejana* memorat etiam paullo poſt hæc tempora Symmachus epiſt. 10, 22 *Alii triumphis ſuis hæc dona ſervaſſent, ut poſita lauro* (triumphali in gremio Jovis Capitolini), *novis actoribus perſonarent Pompejana proſcenia*. Idem, ut Præfectus urbis, rogat Theodoſium jun. & Arcadium Auguſtos (10, 16) *Curules, ac ſcenicas voluptates* Circo & Pompeianæ caveæ *ſuggeratis*.

404 *Murcia vallis*, ubi templum Veneris Murciae. Videtur noſter respexiſſe Liv. 1, 33 *Latinis, ut jungeretur Palatio Aventinum* (interponendis inter utrumque collem jam inædificatum domibus, quibus illi continuarentur) *ad Murciæ* (Veneris templum) *datæ ſedes*. Eſt nempe hic Circus maximus: Varro L. L. 4, 32 p. 37, 11 *Intimus Circus ad Murciam vocatus*. Vid. Scal. ad Feſt. *Murciæ Deæ*, & Viri docti in deſcriptione Urbis, ubi de Circo Maximo inter Aventinum & Palatinum montes interjecto, ſ. de Regione XI, ut Nardi. 7, 1. Appoſite Symmach. 10, 22 *Malo fremitum Murciæ* (ſic leg. pro Martiæ) *vallis exponere, atque illam quadrigarum diſtributionem* etc. Circus non minus quam Theatrum

Nomen, Aventino Pallanteoque receſſu!
Nunc te conſpiciam caſtris, permitte, relictis,
Mox & cum genero trabeis viſura ſecundis.„
Hæc dum Roma refert, jam fama loquacibus ales
Pervolat Oceanum linguis, & mille citatos
Feſtinare jubet proceres: nullique ſenectus,
Non iter, hibernis obſtant nec flatibus Alpes.
Vincit amor meriti pridem, clarique vetuſtis
Faſcibus ad ſocii properant & vindicis annum.
Sic ubi fecunda reparavit morte juventam,
Et patrios idem cineres, collectaque portat
Unguibus oſſa piis, Nilique ad litora tendens
Unicus extremo Phœnix procedit ab Euro;
Conveniunt aquilæ, cunctæque ex orbe volucres,
Ut Solis mirentur avem. procul ignea lucet
Ales, odorati redolent cui cinnama buſti.

Nec

405 recuſſu, recuſſus, recurſis, recurſu *MSS.* recuſſum *placet Heinſ.* 408 alis *ante Heinſ. Sic 28, 597.* volucibus *MS. Hinc Heinſ. conj.* ſonacibus alis Pervolat Oceanum: linguis & mille &c. 412 *Putat Heinſ.* Vincit amor meritis -- & conſulis annum. 414 fecundam *MSS. male.* 416 tandem *ante Heinſ.*

trum Pompeji, multitudini promiſcuae, & plauſui magnis viris tribuendo, aptus.

405 Aventinus & Palatinus formant *receſſum*, velut ſpecum, unde reſonat imago ſ. echo plauſus. Sed pulchre etiam *nomen* dicitur *recuſſum* his montibus, i. reflexum, relatum, repulſum. Conf. 28, 617. Fons eſt Horatii illud, quod ſuavitatis cauſa apponam, Car. 1, 20. 3 *Datus in theatro* (Pompeji, ut obſervat Vet. Schol.) *cum tibi plauſus* —— *ut* —— *Fluminis ripæ, ſimul & jocoſa Redderet laudes tibi Vaticani montis imago.* Addamus & hoc, qui triumphali via per urbem pergeret in Capitolium, ei plauſum dari de Pompeji theatro, deinde etiam de Circo potuiſſe.

407 *Cum genero* Honorio ut alterum Conſulatum gereret, non contigit Stilichoni. Fuit conſul iterum A. C. 405 cum Anthemio.

408 *Loquacibus linguis* ſunt Ablativi conſequentiæ, cum interim loquaces eſſent linguæ, quas habet *Fama ales* ſ. volucris, alata, innumerabiles, *cui quot ſunt corpore plumæ, Tot linguæ, totidem ora ſonant* Aen. 4, 181.

413 *Vindicem* vocat cum reſpectu ad Eutropium. Vid. ad 280.

414 De Phœnice habemus & Claudiani noſtri Eidyllion n. 44, & Lactantianum carmen, quo minus opus eſt hic aliquid dici. Claſſicus de fabula locus Herodoti 2, 73.

320 Juvenis Phœnix adhuc redolet rogum ex cinnamo patris, e cujus ipſe cineribus prodiit.

Nec minor in cælo chorus eſt, exſultat uterque
Theudoſius, Divique tui. Sol ipſe quadrigis
Vere coronatis dignum tibi præparat annum.
Eſt ignota procul, noſtræque impervia menti
Vix adeunda Deis, annorum ſqualida mater,
Immenſi ſpelunca ævi, quæ tempora vaſto
Suppeditat revocatque ſinu. complectitur antrum,
Omnia qui placido conſumit numine, ſerpens,
Perpetuumque viret ſquamis, caudamque reducto
Ore vorat, tacito relegens exordia lapſu.
Veſtibuli cuſtos vultu longæva decoro
Ante fores Natura ſedet, cunctiſque volantes
Depen-

429 virens *MS.* reductam *MSS.* 430 *pro* lapſu, morſu *MS.*

421 *Uterque Theudoſius*: nam Imperatoris pater fuit Comes Theodoſius. De forma *Theudoſius* 15,216. *Divi tui*, Dii qui tibi favent.

423 *Vere coronatæ quadrigæ*, vittatæ floribus vernis. Solis equis nihil apud noſtrum frequentius: ſpondet annum Conſuli auſpicatum, quod ſol equos ſuos tanquam ad triumphum ornat vittis, ſertisque floreis.

425 Vox *ſqualida* ad ſenectutem ſignandam pertinet. Hæc enim duram, rugoſam, & velut obſitam ſquamis cutem facit: incurioſi fere cultus externi ſenes etc. *Suppeditat & revocat tempora* ut Saturnus, qui quæ genuit mox devorat.

427 Antiquum τῦ αἰῶνος, aevi, ſymbolum ſerpens caudam ſuam ore continens. Apud Horapoll. c. 2 dicitur de Aegyptiis, illos ſerpentem οὐραῖον, ſ. βασιλίσκον circumponere Dis, θεοῖς περιτιθέασιν. Tale quid hic Alexandrinus poëta comminiſcitur, & bene magnum facit, qui totum antrum complectatur. Sed nihil tamen hic ſerpens eſt ad eum, quem Alcorani aliquis interpres apud Bochartum Hieroz. P. 2 p. 855 Dei throno circumdat, *cui ſunt alarum ſeptuaginta millia, & ſingulis plumis facies totidem, & in unaquaque facie totidem ora, & in uno quoque ore ſeptuaginta linguarum millia* etc.

428 *Placido numine* hic ſerpens *omnia conſumit*, quia paulatim ſenſimque minuuntur & abſumuntur, quæ a ſola ſenectute intereunt, *tacitiſque ſeneſcimus annis.*

421 Pulchre *longæva* quidem eſt natura, ſed vultu tamen decoro. Sic Columella 1 Pr. 2 de natura & ſpeciatim de Tellure, *quæ divinam & æternam juventam ſortita, communis omnium parens* etc.

432 *Cunctis membris* naturæ *volantes animæ* ſunt pars illius Heracliticæ philoſophiæ, quæ ψυχῶν, animarum, ſeminum, omnia plena eſſe dicit, quam ſtudui declarare in diſputatione de animabus Hippocratis, & ſeparatim primo, tum Gallice in Berolinenſis Societatis actis, denique multum elaboratius retractatiusque in Gottingenſis Societatis Commentariis edita.

Dependent membris animæ. Manſura verendus
Scribit jura ſenex, numeros qui dividit aſtris,
Et curſus ſtabileſque moras, quibus omnia vivunt
Ac pereunt fixis cum legibus. ille recenſet
Incertum quid Martis iter, certumque Tonantis
Proficiat mundo; quid velox ſemita Lunæ,
Pigraque Saturni: quantum Cytherea ſereno
Curriculo, Phœbique comes Cyllenius, erret.
Illius ut Phœbus ad limen conſtitit antri,

Occurrit

436 ceu legibus *conj. Heinſ. vel* Ac pereunt. fixis tum legibus ille.
441 illius ut magno Sol limite conſtitit anni *multi MSS. ap. Heinſ.*

433 *Dependent* ut examina apum, inſtar uvæ dependent ab arboris ramo. Virg. Ge. 4, 558 *Arbore ſumma Confluere* ſolent, *& lætis uvam demittere ramis.*

434 Hic *ſenex* comparari poteſt cum illo *ſene dierum* Prophetæ Danielis 7, 22.

435 *Stabiles* ad *curſus* pariter ac *moras* pertinet. Vid. ad 21, 372. Sic mox 435.

436 *Fixis cum legibus*, ſecundum certas leges. Videtur præpoſitionem, quæ etiam abeſſe poterat, expreſſiſſe poëta, ne continuarentur ablativi & confunderentur. Ceterum tribuit planetarum intervallis, comparationibusque & motibus conſervationem eorum, quæ apud nos fiunt h. e. in tellure noſtra. Sic Balbus Stoicus apud Cic. de N. D. c. 6 de ſtellis, *quæ errare dicuntur*, *Quarum*, inquit, *tantus eſt concentus ex diſſimillimis motibus, ut, cum ſumma Saturni refrigeret, media Martis incendat -- Luna -- graviditates & partus adferat, maturitatesque gignendi.* Hæc eſt illi *copulatio rerum, & quaſi conſentiens ad mundi incolumitatem coagmentatio naturæ.*

437 Hic locus etiam multiplicem illam Claudiani doctrinam ſignificat, cujus frequentia in illius carminibus veſtigia exſtant. Multo impeditiorem eſſe in Ptolemaica diſciplina (contra quam in Kepleriana) Martis theorian, multo frequentiores & minus evitabiles errores, quam in Iove, docuit me cum cauſa verum Academiæ noſtræ decus, inſigniſque Aſtronomus, Tob. Mayerus. Qui ſunt ſacris illis initiati, poſſunt conſulere Keppleri Aſtronomian novam *αἰτιολόγητον* Pragæ 1609 f. Ceteris ſufficit illud Plin. 2, 17 *Martis -- eſt maxime inobſervabilis curſus.* Nam reliqua de celeritate Lunæ, de Saturni tarditate, de ſerena luce Veneris, de Mercurio nunquam Solem relinquente, etiam ſciunt, quicunque non muti ſpectatores cæli ſunt. Cf. ad 24, 135.

441 Phœbus ſ. Sol ad antrum ævi adhuc deſcripti conſiſtere videtur in ipſo velut anfractu, in fine anni præcedentis eodemque ineuntis principio: quo etiam Conſulatus Romanus initur.

Occurrit Natura potens, ſeniorque ſuperbis
Canitiem inclinat radiis. tunc ſponte recluſos
Laxavit poſtes adamas. penetrale profundum
Panditur, & ſedes ævique arcana pateſcunt.
Hic habitant vario faciem diſtincta metallo
Sæcula certa locis: illic glomerantur aëna.
Hic ferrata rigent, illic argentea candent,
Eximia regione domus, contingere terris
Difficiles, ſtabant rutili, grex aureus, anni:
Quorum præcipuum pretioſo corpore Titan
SignandumStilichone legit. tunc imperat omnes
Pone ſequi. dictiſque ſimul compellat euntes.

„En, cui diſtulimus melioris ſæcla metalli,
Conſul adeſt. ite optati mortalibus anni.
Ducite virtutes, hominum floreſcite rurſus
Ingeniis,

442 accurrit *MSS.* parens *MS.* *Sed* duce *i.* duci *MS.* *ut* Phœbus *vel* Sol dux *dicatur.* 446 his *conj.* *Heinſ.* *ut ad* locis *referatur.* 450 rutuli *vel* Rutuli *ſpalma quorundam librorum.* 454 in quem diſt. *MSS.*

442 *Naturam* fecit longævam mulierem: hæc honoris cauſa Phœbo i.e. Soli, quem ut ducem quendam & Imperatorem univerſi repræſentant, honorem habet, canum caput ſuum inclinat magnificis Solis radiis.

444 *Adamantem* in tali re ferrum eſſe, jam obſervavimus, feræ ac repagula & peſſuli ferrei ſponte cedunt, aperiuntur nullo movente valvæ.

445 *Aevi ſedes & arcana*, ut 433, i.e. interiores & arcani receſſus Aevi, ſ. ſucceſſionis temporum & ſæculorum. Vult poëta augurari felicitatem publicam, quæ ab hoc Stilichonis Conſulatu ſumat exordium. Hic adhibet fictionem & phantaſian ſimilem illi, qua Aeneæ apud inferos oſtenduntur poſteri ſui Romani.

447 *Glomerantur aëna* ſæcula, denſantur: uberior malorum ſors, crebriora ſunt ſæcula vilioris metalli: *aurei* tantum *anni*, non tota ſæcula.

454 *Diſtulimus* indicat moram, durationem longam infelicitatis. Nunc adeſt Conſul, cui melioris metalli ſæcula deſtinata ſunt, quæ ab hoc ipſius Conſulatu fluere incipient.

456 Anni *floreſcunt* ingeniis hominum, decus ac ſpeciem accipiunt ab illorum virtute ac ſapientia.

Ingeniis, hilares Baccho frugumque feraces.
Non inter geminos anguis glaciale Triones
Sibilet, immodico nec frigore ſæviat Urſa.
Non torvo fremat igne Leo, nec brachia Cancri
Urat atrox æſtas, madidæ nec prodigus urnæ
Semina prærupto diſſolvat Aquarius imbre.
Phrixeus roſeo producat fertile cornu,
Ver Aries: pingues nec grandine tundat olivas
Scorpius. autumni maturet germina Virgo.
Lenior & gravidis allatret Sirius uvis.„
Sic fatus, croceis rorantes ignibus hortos
Ingreditur, vallemque ſuam, quam flammeus ambit

Aa 2 Rivus,

457 Bacchi *MS.* 462 prorupto *malit Heinſ. & adfert uſum verbi.* 465 Scorpion *MSS.* gramina *al.* 467 finibus *Baſ. marg. & MSS.* crinibus *MS.* floribus *MSS.* halantes floribus *conj. Heinſ.*

458 Pingit Aſteriſmos poëta. *Volvitur Anguis* cæleſtis inter duas Urſas easque ſpiris pene complectitur. Hi enim ſunt *gemini triones*, q. d. teriones ſ. tritutatores boves: qui alio reſpectu *ſeptemtriones* ob ſeptem inſigniores ſtellas, quas habent ſinguli dicuntur. Audaci figura Anguis hic dicitur *ſibilare*, ut mox Leo cæleſtis *fremere*, *ſævire* Urſa etc. & quidem *ſibilare glaciale*, ut ſibilus ille ſerpentis, h. e. ventus a ſeptentrione ſpirans, glaciem indicetur efficere: quanquam etiam ſtridor ille glaciei cum comminuitur teriturve, ſibilo magni ſerpentis comparari forte poſſit.

463 *Cornu* Arietis, quo Phrixus vectus eſt (primi jam in ſignis XII Zodiacalibus) *Copiæ* Nymphæ datum, fingit noſter, quod alii de Acheloi taurino cornu fabulantur, quos laudat Muncker. ad Lactant. Plac. fab. 9, 1 & ad Hygi. f. 31. Capræ illius alii ajunt fuiſſe, cujus lacte Amalthea nympha Jovem nutrierat, quod ſuaviter narrat Ovid. Faſt. 5, 115. *Roſeum* noſtro ſimpliciter eſt pulchrum.

465 *Scorpios*, *Virgo*, *Sirius* tempora anni ſignant, rebus, quæ hic memorantur, convenientia.

467 *Hortos Solis & vallem* facit poëta, antro Aevi, credo, continentem, ubi ille per noctem equos ſuos ſtabulari & reficere ſe patitur. Hi horti *rorant* h. e. modicum, ſubfrigidum, & bene olentem humorem ſpirant, *ignibus croceis* h. e. floribus. *Ignes* vocari *ſidera*, controverſia caret, quo nomine flores vocat Columella 10, 96 *Pangite tunc varios, terreſtria ſidera, flores.* Nec refugit Ovidius, apud quem Flora cauſam reddens accenſorum in illius ſacris luminum, Faſt. 5, 363 *Vel*, inquit, *quia purpureis collucent ignibus agri*, ut eſt in libris quibusdam, pro quo *floribus* repoſuerunt alii. Pulchre huic noſtrum locum contulit Burmannus.

468 *Rivus flammeus* pro ſepimento eſt hortis Solis. Hic Sol *jubar* ſuum *herbis ingerit.*

Rivus, & irriguis largum jubar ingerit herbis,
Quas Solis paſcuntur equi. fragrantibus inde
Cæſariem ſertis, & lutea lora jubaſque
Subligat alipedum: gelidas hinc Lucifer ornat,
Hinc aurora comas: juxtaque arridet habenis
Aureus, & nomen prætendit Conſulis, Annus:
Inque novos iterum revoluto cardine curſus
Scribunt æthereis Stilichonem ſidera faſtis.

470 flagrantibus *ante Heinſ.* 473 alludit, illudit *MSS.* habenas *MSS.*

471 *Cæſariem* canibus jam dedit Grat. Cyneg. 273. Itaque de juba equorum Solis hactenus non abſurdum eſſet intelligere poëtam: ſed ſtatim *jubarum* fit mentio. Itaque ipſam Solis ſ. Apollinis comam accipere oportet. *Lutea lora* ad auri colorem pertinent. Nunc ergo cum ſuo ſatellitio Luciſero, Aurora, prodit de antro ævi & ſuis hortis Sol, novum ſtadium ingrediens, quem hilari facie comitatur inſignis Conſulis Stilichonis nomine *Annus aureus.* Hoc nomen velut formatis in literarum figuram ſideribus cælo atque æternitati inſcribitur. A tali poëtarum phantaſia forte primam originem habent monſtroſa illa commenta de ſcriptura cæleſti. E. G. in Gaffarelli libro, Curioſitates inauditæ, capitis 12 hæc eſt inſcriptio, *Stellos in cælo literarum figura, ſecundum Hebræos diſpoſitas, atque in eo tanquam libro, quæ toto orbe fiunt præcipua, legi poſſe.*

XXIII CL.

XXIII

CL. CLAUDIANI

IN LIBRUM III

DE

CONSULATU STILICHONIS*

PRAEFATIO

Major Scipiades, Italis qui ſolus ab oris
In proprium vertit Punica bella caput,
Non ſine Pieriis exercuit artibus arma;
Semper erat vatum maxima cura duci.
Gaudet enim virtus teſtes ſibi jungere Muſas.
Carmen amat, quiſquis carmine digna gerit.
Ergo ſeu patriis primævus manibus ultor
Subderet Hiſpanum legibus Oceanum,
Seu Tyrias certa fracturus cuſpide vires
Inferret Libyco ſigna tremenda mari;

* Præſatio in laudes Stiliconis *Vic.* 1 ductus *Baſ. marg.* ductor *conj. Heinſ.*

* Hanc eſſe puto veram inſeriptionem. Vid. dicta ad 21 pr.

1 *Solus* Scipio major bellum Punicum in Africam transtulit, h. e. exercitu e Sicilia trajecto coëgit Hannibalem, ut relicta Italia ad patriam defendendam rediret: *ſolus*, inquam, repugnante præſertim & diſſuadente omnibus modis dictatore Fabio. Vid. Liv. 28.

3 Carum Scipioni fuiſſe Ennium, Cicero docet tum alias tum pro Archia c. 9. De Terentio, ipſius atque Lælii familiari, conſtat: qui ad hos magnos amicos ſuos reſpicere creditur in Prologo Adelphorum.

7 Pater Scipionis hujus & patruus in Hiſpania ceciderant: hac re nihil deterritus, ſed incitatus potius filius ante ætatem legitimam imperium ſibi illud demandari voluit, atque impetravit. Vid. Liv. 26, 19. Sic *primævus ultor* factus, h. e. primo ævo, juvenis, quo nomine vtuntur etiam optimi.

9 *Tyrias vires* vocat, quia Pœni *Tyrii coloni*, Virg. Aen. 1, 12.

Hærebat doctus lateri, caſtriſque ſolebat
Omnibus in medias Ennius ire tubas.
Illi poſt lituos pedites favere canenti,
Laudavitque nova cæde cruentus eques.
Cumque triumpharet gemina Carthagine victa,
(Hanc vindex patris vicerat, hanc patriæ.)
Cum longi Libyam tandem poſt funera belli
Ante ſuas mœſtam cogeret ire rotas;
Advexit reduces ſecum Victoria Muſas,
Et ſertum vati Martia laurus erat.
Noſter Scipiades Stilicho, quo concidit alter
Hannibal, antiquo ſævior Hannibale.
Te mihi poſt quinos annorum, Roma, recurſus
Reddidit, & votis juſſit adeſſe ſuis.

12 ad med. *Cuj.* 15 victor *MSS.* 21 qui *MS.* cui *conj. Heinſ.* 23 quintos *vulg.*

13 *Poſt lituos*, poſt prælia lituorum cantu incenſa, canenti verſus ſuos Ennio favebant milites Romani.

15 Carthaginem novam in Hiſpania, coloniam Punicæ, quæ hodie id nomen retinet, vicit cædis patris ſui ulciſcendæ gratia: ipſam autem antiquam Carthaginem, Africæ caput, tanquam ultor patriæ.

20 *Martia laurus*, qua utebantur Romani ut inſigni victoriæ, in literis laureatis, in lictoribus & faſcibus, in ipſo triumpho.

22 *Hannibal alter* Gildo eſt, de quo in carm. 15 dedita opera, & obiter paſſim.

23 Hinc apparet, quinquennio, quod proxime præceſſit conſulatum Stilichonis, in illius comitatu vel cohorte fuiſſe Poëtam. Hos puto eſſe *reſides annos* 25, 1.

24 *Vota* Stilichonis, quibus adeſſe juſſit Claudianum, intelligo illa, quæ in Conſulari Proceſſu, ac deinde inter ludos Conſulares nuncupari ſolebant, de quibus rebus vid. Spanh. de V. e. P. numiſ. T. 2 p. 457 ſq. it. p. 525 ſq. Sic Tibullus (ſi is auctor carminis in Meſſalam) 4, 1. 129 *Vota* ponit, ad univerſa ineundi magiſtratus indicanda ſolemnia, ubi plura Broukhuſius. Illos ludos Conſulares poſterioris ævi, in quibus pene omnis dignitas hujus magiſtratus inerat, deſcribere ſolet noſter tum in aliis, quos canit, Conſulatibus, tum hujus carminis princeps fere argumentum habet, a verſu inde 223. Ceterum hoc docemur, cum ſuſcepiſſet Conſulatum Mediolani Stilicho, deinde *peractis* ibi *ſuper omnium magnanimitatem Conſularibus feſtis* in ipſa urbe Roma proceſſum, vota, ludos inſtituiſſe. Docet hoc etiam Symmachus 4, 31 cujus modo verba dedi.

XXIV CL.

XXIV

CL. CLAUDIANI

DE

CONSULATU STILICHONIS

LIBER III *

Quem populi plauſu, procerum quem voce petebas,
Adſpice, Roma, virum. jam tempora deſine longæ
Dinumerare viæ, viſoque aſſurgere ſemper
Pulvere: non dubiis ultra torquebere votis.
Totus adeſt oculis, aderat qui mentibus olim,
Spe major, fama melior. venerare curulem,
Quæ tibi reſtituit faſces. complectere dextram,
Sub juga quæ Pœnos iterum Romana redegit.
Excipe magnanimum pectus, quo frena reguntur
Imperii, cujus libratur ſenſibus orbis.
Os ſacrum, quod in ære colis, miraris in auro,

A a 4 Cerne

* Panagyris alia in laudes Stil. *Vic. Junt.* Panegyris tertia in laudes Stil. *Vien. Baſ. Clav.* liber tertius de laud. Stil. *Ald. Plant.*

3 moræ *MSS.*

3 *Dinumerare* & inter ſe comparare hinc viæ ſpatia, hinc temporis, ſolent, qui adventum alterius cupide exſpectant: tantum viæ, aiunt, hoc ſpatio abſolui poteſt. Si Idibus Decembribus ille ab urbe, via illa, profectus eſt, poteſt intra hos tres dies adeſſe etc. *Viſo pulvere*, quod fallax admodum agminis indicium eſt: conf. 22, 398. *Aſſurgere* hic nondum ad reverentiam ſignificandam, ſed ad alacritatem obviam procedendi pertinet.

6 Pulcherrima exaggeratio. *Spes* & *Fama* ſimiles illis, quæ a re microſcopia vocantur, rem minimam inſigniter augentibus. Hinc *exſpectationem gravem adverſariam* vocat Tullius, quam *ſuperare* difficile eſt, fam. 2, 4.

7 *Reſtituit faſces* in honorem, quos polluerat, abjecerat, conculcandos præbuerat, dum geſſit Eutropius.

10 *Libratur* Imperium & velut in æquilibrio ſervatur, ne nimis in alterutram partem pendeat, *ſenſibus* h. e. ſapientia & prudentia Stilichonis.

11 De ſtatuis æneis & inauratis, forte etiam de clipeis imaginum, loquitur: numinis enim cultum vel Stilichonis, vel cujusquam privati, memoriam ſub his Imperatoribus, non poteſt, puto, probari.

Cerne libens. hic eſt felix bellator ubique,
Defenſor Libyæ, Rheni pacator & Iſtri.
Oſtentare ſuos priſco ſi more labores,
Et gentes cuperet vulgo monſtrare ſubactas:
Certarent utroque pares a cardine laurus.
Hæc Alamanorum ſpoliis, Auſtralibus illa
Ditior exuviis. illinc flavente Sicambri
Cæſarie, nigris hinc Mauri crinibus irent.
Ipſe albis veheretur equis, currumque ſecutus
Laurigerum, feſto fremuiſſet carmine, miles.
Hi famulos traherent Reges: hi facta metallo
Oppida, vel montes captivaque flumina ferrent.
Hinc Libyci fractis lugerent cornibus amnes:
Inde catenato gemeret Germania Rheno.
Sed non immodicus proprii jactator honoris
Conſul, Roma, tuus. non illum præmia tantum,
Quam labor ipſe juvat. ſtrepitus faſtidit inanes,
Inque animis hominum pompa meliore triumphat.
Non alium certe Romanæ clarius arces
Suſcepere ducem, nec cum cedente rediret
Fabricius Pyrrho, nec cum Capitolia curru

Pellææ

12 pro te bellator *Baſ. marg.* pugnator *Cuj.* pro te qui bellat *MS.* 13 calcator *Vic. Vien. Baſ. marg.* 16 certaſſent *MSS.* 22 ficta *malit Heinſ.* metallis *al.*

14 Si triumphum antiquo ritu agere placeret: nempe triumphi honorem privatis non indulſerunt Imperatores.

16 *Utroque a cardine*, a ſeptentrionali plaga & a meridionali licebat petere materiam triumphi, cuius hic velut imaginem proponit Claudianus, cum antiquis Ovidii & optimorum quorumque deſcriptionibus convenientem.

18 *Sicambros* (Sygambros) ſic etiam ſignat 26, 419.

21 *Fremuiſſet* aptum verbum clamori rauco, inconditoque militum exprimendo, qui de equorum, leonumque fremitu aliquid trahere ſolet.

24 In ferculis triumphalibus ſunt flumina ſub imagine gigantum cum capitibus bubulis, cornutis certe: *fracta cornua* vires fractas antiquiſſimo ſymbolo indicant. Cornutos id genus fluvios paſſim in nummis videre eſt, V. G. apud Spanh. Diſſ. 7 p. 394. Dictum de ea re in Theſauro, & alias.

Pellææ domitor Paullus conſcenderet aulæ,
Nec ſimilis Latias patefecit gloria portas,
Poſt Numidas Mario, poſt claſſica Martis Eoi
Pompejo. nulli pars æmula defuit umquam,
Quæ gravis obſtreperet laudes, ſtimuliſque malignis
Facta ſequebatur, quamvis ingentia, livor.
Solus hic invidiæ fines virtute reliquit,
Humanumque modum. quis enim liveſcere poſſit,
Quod numquam pereant ſtellæ? quod Jupiter altum
Poſſideat cælum? quod noverit omnia Phœbus?
Eſt aliquod meriti ſpatium, quod nulla furentis
Invidiæ menſura capit. Ductoribus illis
Præterea diviſus erat favor. æquior ille
Patribus, inviſus plebi: popularibus illi
Munito ſtudiis languebat gratia Patrum.
Omnis in hoc uno variis diſcordia ceſſit

37 laudi *vulg. inde a Junt.* laudis *Vic. & quid. MSS.* laudes *Vien. Ald. Heinſ. 2 & MSS. opt.* 41 olim *MSS.* 43 meritis *conj. Heinſ.* 45 diverſus *vulg.* diviſus *Vic. Barth. 2 & Heinſ. ex MS.*

33 *Pellæa aula* Macedoniæ regum, unde *Pellaeus juvenis* Alexander. M. Aemilius Paulus ab hoc ipſo triumpho Macedonicus dictus eſt.

34 *Portas Latias*, qualis erat triumphalis Romæ, ipſique arcuum triumphalium tranſitus.

35 C. Marius de Jugurtha Numidarum rege, Pompejus de Mithridate, Tigrane, & auxiliis Orientis triumphavit.

37 Etiam qui libri habent *obſtreperet laudis* quartum caſum pluralis numeri videntur voluiſſe, ut Ovid Met 11, 18 *Obſtrepuere ſonos* vel *ſonum Citharæ*, & Sil. 8, 251 *oblatratque ſenatum* e. i. g. a.

38 *Livorem* facit tortorem vel carnificem, quendam, qui *ſtimulis*, palis acutis, tundens & pungens ferrea præſertim corpora, dolores & cruciatum affert. *Invidiæ ſtimulo fodit* etiam *Saturnia Patrum mentes* apud Sil. 7, 512.

39 *Fines invidiæ relinquit*, qui altius aſcendit virtute & gloria, quam quo pervenire invidia poſſit: qui ſupra invidiam poſitus eſt, ut orbes cæleſtes.

42 *Novit omnia Phœbus* etiam Homericus, *ὃς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει* Od. Λ, 208. Si ullum genus ſuperſtitionis indulgentia non indignum videtur, hoc eſt, cum homines Solem imaginati ſunt Oculum omnia videntem, fovens omnia & movens, & vita augens numen.

48 Speciofius iſta dicuntur quam verius: præſertim illud *in hoc uno*. Poſtquam enim res omnis publica in poteſtatem Auguſti & ſucceſſorum venit, jam non locus fuit amplius civilibus illis inter

Ordinibus. lætatur Eques, plauditque Senator,
Votaque patricio certant plebeja favori.
O felix, ſervata vocat quem Roma parentem:
O mundi communis amor, cui militat omnis
Gallia, quem Regum thalamis Hiſpania nectit,
Cujus & adventum crebris petiere Quirites
Vocibus, & genero meruit præſtante Senatus!
Non ſic virginibus flores, non frugibus imbres,
Proſpera non laſſis optantur flamina nautis,
Ut tuus adſpectus populo. Quæ numine tanto
Litora fatidicas attollunt Delia lauros,
Venturi quoties affulget Apollinis arcus?
Quæ ſic aurifero Pactoli fonte tumeſcit
Lydia,

59 laurus *al.*

Optimates ac Populares odiis, diſcordiis, factionibus, de quibus locus claſſicus eſt Cic. pro Sext. c. 45.

51 Videtur hic Stilichonem ſuum æquare Tullio, qui ſolemni titulo patriæ pater dictus eſt.

53 *Hiſpania*, Theodoſii Imperatoris patria, hinc itaque Serena etiam fratris Theodoſii filia, nupta Stilichoni. Videtur indicare poëta, propter res præclare geſtas in Hiſpania præmium hoc, affinitatem domus Auguſtæ conſecutum Stilichonem.

55 Hic etiam in verbo *meruit* non tam ad dignitatem Senatus reſpicitur, quam ad felicitatem voti compotem: quo pertinent verba, *præſtante* Stilichonis *genero* Honorio.

56 Poterat videri illud de virginibus nimis eſſe exiguum, & ad elevandum potius, quam ad augendum illud deſiderium Stilichonis pertinere. Sed facit certe ad genera & gradus deſiderii exprimendos. Naturalis ille pulchri amor vehementer in illo ſexu, in illa ætate, movet animos, (qua in re magnum providentiæ beneficium ineſſe putamus alias explicandum) flores ſunt per ſe amabiles, ut ſplandor virtutis. Porro imbres frugibus optantur, ſine quibus incrementa capere non poſſint: venti ſecundi a nautis, ſine quibus in portum ſalutis nequeant venire. Sunt hic ſemina omnium laudum, omnis amabilitatis in bono principe vel reip. adminiſtro.

58 *Numine tanto*, tam vehementi motu interno divinitus excitato. Adveniente Apolline in ſuam Delon, vel Delphos ſuos, ipſæ lauri, conſecratæ illi ſilvæ, videntur divinitus extollere ſe & erigere ad ſalutandum Deum ſuum.

61 Ut ſe habet Delos ad ſuum Apollinem, ita Bacchum ab Indica victoria reducem colit ſuo cum Pactolo, quem Bacchus auriferum reddidit, Lydia. Rebus inanimatis, ſilvis, flumini, tribuir, quod propric incolarum eſt vel accolarum, figura populis omnibus naturali.

Lydia, cum domitis apparuit Evius Indis?
Nonne vides, & plebe vias, & tecta latere
Matribus? hic, Stilicho, cunctis inopina reluxit
Te victore ſalus! ſeptem circumſpice montes,
Qui Solis radios auri fulgore laceſſunt,
Indutoſque arcus ſpoliis, æquataque templa
Nubibus, & quidquid tanti ſtruxere triumphi.
Quantum profueris, quantam ſervaveris urbem,
Attonitis metire oculis. hæc fabula certe
Cuncta forent, ſi Pœnus adhuc incumberet Auſtro.
Mos erat in veterum caſtris, ut tempora quercu
Velaret,

64 o Stilicho *Vien.* ut *Ald.* & *MSS. quos ſecutus Heinſ.* his *Plant. marg. Sed* hic *Vic. Junt. Baſ. Plant. Claver. Barth. V. N.* 67 inductos *al.* 69 quantæ *conj. Heinſ.* 71 Rhenus *Vien. Baſ. Sed* Pœnus *jam Vic.* & *Vien. marg.*

63 *Latent tecta*, ita impleta ſunt mulieribus, ut nihil eorum videri poſſit. Etiam hic decorem licet obſervare: plebs implet ac tegit vias: matres modeſtia publico prohibet; ſed non refugiunt conſpici de feneſtris, podiis, tectis adeo.

64 Si non tam teſtibus libris, quam judicio poëtico res gerenda ſit, præferat, credo, ipſe Heinſius lectionem quam damus, *hic*, in hac populoſiſſima, pulcherrima urbe, cujus phantaſian lectoribus excitat. Sed nec bonis auctoribus deſtitui hanc lectionem, oſtendimus.

66 Ergo tum adhuc aurum in tectis, tegulis, ſtatuis, & quidem non uno loco, ut in domo aurea Neronis, ſed ſatis frequens, in omnibus urbis montibus. Conf. mox 133 & 28. 52.

67 *Arcus* triumphales ſignat, ut 3, 339 *Veſtitam ſpoliis quercum* de tropæo dixit.

68 *Struxere triumphi* non arcus tantum, quos poëta modo nominavit, non templa ex voto Victorum condita, ſed quidquid publicarum privatarumque ædium, de pecunia victoriis capta, & egeſta e provinciis, ædificatum eſt.

70 *Metire oculis*, quaſi menſor, modum dicturus, & magnitudinem ſpatii & pretii æſtimaturus. *Attonitus* hic tanto magis exaggerat ſententiam, quia non de plebejis oculis ſermo eſt, ſed de ſummo duce. *Fabula forent*, materia loquendi & narrandi, quæ non amplius monſtrari digito poſſit, ut *fabulæ Manes* apud Horatium Car. 1, 4. 16. Omnia hic pulchra: etiam *incumbere*, quod alias *incubare* dicitur, de violento atque injuſto poſſeſſore Africæ, Gildone, qui *incubator* ſtilo ICtorum dicatur.

71 Coronam civicam deſcribit, cujus ratio, præſertim *leges arctæ & ideo ſuperbæ* habentur Plin. 16, 4 quem locum poſui etiam & illuſtravi in Chreſtom. Plin. n. 72, 15 ſq.

Velaret, validis qui fuſo viribus hoſte
Caſurum morti potuit ſubducere civem.
At tibi quæ poterit pro tantis civica reddi
Mœnibus? aut quantæ penſabunt facta coronæ?
Nec ſolam populi vitam debere fatetur
Armis Roma tuis; ſed, quo jucundior eſſet
Lucis honoratæ fructus, venerabile famæ
Pondus, & amiſſas vires & regna recepit.
Jam non prætumidi ſupplex Orientis ademtam
Legatis poſcit Libyam, famuloſve precatur,
Dictu turpe, ſuos: ſed robore freta Gabino
Te duce Romana tandem ſe vindicat ira.
Ipſa jubet ſignis, bellaturoque togatus
Imperat, exſpectant aquilæ decreta Senatus.
Ipſa tibi trabeas ultro dedit: ipſa curulem
Obtulit. hæc ultro faſtos ornare coëgit.

Nil

77 non *vulg.* 78 quod juc. *vulg.* jucundius *al.* 79 fructu *al.* 80 ut am. *conj. Barth.* 83 fulta *Cuj.* 85 bellatorique *MS.* 86 & ſpectant *vulg.* 88 obtulit, hæc ultro faſtos *vulg.* faſces *MSS. Heinſiana debetur libris.*

75 Auguſto civica velut perpetua e quercu corona ſuſpenſa ſupra fores, lauris triumphalibus ad poſtes ſtantibus imminens, quod ita exprimit Val. Max. 2, 8 extr. *Poſtes Auguſtæ domus ſempiterna gloria quercu triumphant.* Multa & varia ejus coronæ imago in nummis. Vid. in Morellianis ad Tab. 3, 81 Schlegelius.

81 Frequenter obſervo in Poëta noſtro invidiam novæ Romæ, & aulæ Conſtantinopolitanæ: Domini nempe, Stilichonis ſimilis eſt, a quo everſi Rufinus & Eutropius, quibus regendum ſe atque Orientis imperium permiſerat Arcadius, quos hic *famulos* Romæ Claudianus appellat. Vid. ad 125.

83 *Gabinum* non modo, cum de cinctu & veſtitu adeo ſermo eſt, ſed etiam alias de Romæ veteris & liberæ rebus noſter uſurpat, ut 22, 307. Specioſa Paronomaſia, Roma, robore Gabino freta, Romana ira & animo ſe vindicat.

85 *Jubet ſignis*, cum quarto caſu, ut 5, 155.

87 Semper hoc indicium felicium temporum, & reſtitutæ quodammodo antiquæ reipublicæ habebatur, ſi Senatus eſſet aliqua in exercitus, quorum proprie ſunt Imperatores, auctoritas: hoc in primis Pliniani Panegyrici argumentum eſt. Huc reſpicit apud noſtrum illud, quod ſtatim ſequitur *faſtos ornare coëgit.*

Nil perdit decoris priſci, nec libera quærit
Sæcula, cum donet faſces, cum prœlia mandet.
Seque etiam creviſſe videt. quis Gallica rura,
Quis meminit Latio Senonum ſerviſſe ligones?
Aut quibus exemplis fecunda Tibris ab Arcto
Vexit Lingonico ſudatas vomere meſſes?
Illa ſeges non auxilium modo præbuit Urbi,
Sed fuit indicio, quantum tibi, Roma, liceret.
Admonuit Dominæ gentes, inſtarque tropæi
Rettulit ignotum gelidis vectigal ab oris.
Hoc quoque majeſtas augeſcit plena Quirini,
Rectores Libyæ populo quod judice pallent;

Et

91 rutra *conj. Heinſ.* 95 auxil. non ulla ſeges *al.*
100 Libyci *al.* Libyæ *etiam Baſ.*

89 *Quærit*, deſiderat, deeſſe ſibi, cum moleſtia intelligit: ut in vulgato illo *villa fundum quærit.*

91 De hac frumentatione etiam ſupra dictum 22, 392.

93 *Fecunda Arctos* Oxymori ſpeciem habet: ipſa ſeptentrionis appellatio jam ſterilitatis notam videtur trahere.

94 *Lingonicas* has meſſes Cellarius e Burgundiæ Ducatu, ubi Divionum eſt (*Dijon* hodie) repetit: *Lingonum* nominis umbram ſervat *Langres.* Quod *ſudatas meſſes* dicit, non durius eſt quam 35, 16 *Sudata marito fibula*, aut 73, 12 *Sudata Zona Serenæ manibus*, h. e. elaborata cum ſudore. Verum *vomere ſudatæ meſſes* aliquid monſtri videntur habere, certe quiddam ſingulare, cui ſimile nondum obſervatum.

96 Quantum liceret Romæ, quid illa exigere poſſet a populis, hoc exemplo patuit: poſſe illis frumentum imperari & alias ſpecies, quas antiquæ ſuæ dominæ conferant.

99 *Hoc quoque* argumento reviviſcit *augeſcitque majeſtas Quirini*, obſoleta populi Ro. gloria, quod *Rectores* ut Africæ, ita aliarum provinciarum, *pallent*, & metuunt ſibi a *judice* populo, cum viderint, hoſtem judicatum, damnatumque Gildonem, & bona illius publicata. Ceterum primum intuenti hunc locum videri poteſt hoc ſibi velle Claudianus, captum Tabracæ (vid. 19, 71) Gildonem Romamque deductum judicium ibi quoddam & quæſtionem ſubiſſe: collato præſertim 21, 362 *Fracturumque reos humili ſub judice vultus.* Sed ibi jam oſtendimus, de eo agere poëtam, quod futurum erat, niſi occupaſſet fatum Gildo. Etiam illud hoc in loco admonendos putamus lectores, ſi tribuiſſet fortuna poëtam Claudiano ſimilem Arcadio & Conſtantinopolitanis, multa nos lecturos forte fuiſſe dura in Stilichonem de Rufini, Eutropii, Gildonis laudibus.

Et poſt emeritas moderator quiſque ſecures
Diſcrimen letale ſubit: quid Pœnus arator
Intulerit, madidus quantum tranſmiſerit Auſter.
Ardua qui late terris reſponſa dedere,
Hinc trepidant humiles. Tremuit quos Africa nuper,
Cernunt Roſtra reos. Cani virtutibus ævi
Materiem pandit Stilicho, populumque vetuſti
Culminis immemorem dominandi rurſus in uſum
Excitat, ut magnos calcet metuendus honores,
Pendat juſtitia crimen, pietate remittat
Errorem, puroſque probet, damnetque nocentes,
Et patrias iterum clemens exerceat artes.
Fallitur, egregio quiſquis ſub principe credit
Servitium. numquam libertas gratior exſtat,
Quam ſub Rege pio. quos præficit ipſe regendis
Rebus,

102 quod *al.* quid *ex MSS. Heinſ.* 105 hinc, hi *al.* nunc *conj. Heinſ.* timuit *pro* trem. *al.*

102 *Quid Pœnus arator* decumarum, vel tributi cuiuscunque nomine *intulerit* aerario provinciali, *quantum* frumentorum merciumque aliarum *tranſmiſerit* in Italiam humidus & pluvioſus *Auſter*, ab Africa ſpirans, horum omnium ratio exigetur ſub hoc Gildonis exemplo a Præſide Provinciæ.

106 *Canum ævum*, cujus *virtutibus materiem pandit* h. e. juſtitiæ & ſeveritatis exercendæ occaſionem præbet, *Stilicho*, forte eſt Nervæ illud ac Trajani, ubi cauſam dixit Marius Priſcus ob vexatam in Proconſulatu Africam, accuſante Plinio, qui rem narrat Epiſt. 2, 11. Nam quod *populum* nominat, puto magis formula antiqua libere, ut ſolet, uſum, quam indicare voluiſſe populi proprie dicti judicium: cujus populi & comitiorum omne jus, ſi quod ſervandum putarent, ad Senatum transtulerant. Si igitur vera dixiſſe volumus poëtam, hoc tantum debet dixiſſe, de populi ſententia in magiſtratuum criminibus quærendis, puniendis verſatum eſſe Senatum. Sic v. 116 *arbitrium plebis* accipio.

109 *Magnos honores calcat* poëtæ ſtilo, qui audet virum magno honore uſum damnare.

113 Etiam hic eſt imago ſæculi Pliniani, qui vir in Panegyrico multum de libertate per Trajanum reddita prædicat. *Libertas exſtat*, eminet, exſerit ſe, *ſub rege*, dictum ex contrario: nam alias Romanorum ſtilo regnum & libertas contraria. Sic Apoſtolicum paradoxon eſt, Deo ſervire libertatem eſſe.

Rebus, ad arbitrium plebis patrumque reducit:
Conceditque libens, meritis ſeu præmia poſcant,
Seu punire velint. poſito jam purpura faſtu
De ſe judicium non indignatur haberi.
Sic docuit regnare ſocer: ſic cauta juventæ
Frena dedit: teneros his moribus induit annos
Verior Auguſti genitor, fiducia belli,
Pacis conſilium; per quem ſqualore remoto
Priſtina Romuleis infloruit arcibus ætas:
Per quem fracta diu, translataque pæne poteſtas,
Non oblita ſui, ſervilibus exſulat arvis;
In proprium ſed ducta Larem, victricia reddit
Fata ſolo, fruiturque iterum, quibus hæſerat olim,
Auſpiciis, capitique errantia membra reponit.
Proxime DIs Conſul, qui tantæ proſpicis Urbi,
Qua nihil in terris complectitur altius æther:
Cujus nec ſpatium viſus, nec corda decorem,

Nec

120 caſta *vulg. a Vien. inde.* apta *Vic. & MSS.* ſiccata, ſic foſſa, ſacra, acta, tanta *MSS.* cauta *ex MSS. Heinſ. Conſ. ad* 35, 11. ſacra *conj. Heinſ.* 121 imbuit *al.* 124 artibus *vulg.* 127 ſeducta *vulg.* ſed ducta *jam conj. Barth.*

120 *Cauta frena*, quæ cavent, impediunt, prorumpere non ſinunt, *dedit* Stilicho Honorio, dum docuit illum ſibi imperare, moderari potentiæ, non facere quidquid lubet. Si *imbuit* ſit verior lectio, congruet magis cum *teneris annis*: ſed *induit* tanquam veſte regia. Laudat Heinſius Plinii 28, 8 ſ. 26 extr. ubi medicamentum quoddam dicitur *viris probroſæ mollitiei ſeveros, non modo pudicos, mores induere.*

122 *Verior genitor*, qui dederit τὸ εὖ ζῆν, beate vivendi principia.

124 *Infloruit arcibus priſtina ætas* idem eſt ac ſi dixiſſet, efforeſcere denuo cœpit Romæ, in illis ſeptem collibus, aureum ſæculum.

125 Per Stilichonem poteſtas Senatus P. Q. R. diu fracta a tyrannis, & pene translata in novam Romam, Conſtantinopolin, non plane ſui oblita eſt, ſed *ſervilibus* quidem Orientis *arvis exſulat*, (vid. ad v. 81) verum in ſuum antiquum domicilium, Romam reducta eſt, fruitur auſpiciis, auctoritatem belli pacisque ſibi vindicat, & adjungit capiti, Auguſto, *membra* reip. diſtracta adhuc & *errantia. Reponi* dicuntur proprie luxata.

131 Breviter Horatius invocat Solem Car. ſæc. 11 *Poſſis nihil urbe Roma viſere majus*

Nec laudem vox ulla capit: quæ luce metalli
Aemula vicinis faſtigia conſerit aſtris.
Quæ ſeptem ſcopulis zonas imitatur Olympi,
Armorum legumque parens: quæ fundit in omnes
Imperium, primique dedit cunabula juris.
Hæc eſt, exiguis quæ finibus orta tetendit
In geminos axes, parvaque a ſede profectas
Diſperſit cum Sole manus. Hæc obvia fatis,
Innumeras uno gereret cum tempore pugnas,
Hiſpanas

136 potens *MSS. quod probat & illuſtrat Heinſ.* 239 profecta *vulg.* 140 diſpeſcit *conj. Scal.* votis *MSS.*

133 De *luce metalli* i. auro in tectis dictum paullo ante ad v. 66. *Vicinis aſtris* videtur altitudinem ſimul & fulgorem ab auro tectorum ſignare.

135 *Zonas* hic *ſeptem* ponit, qui tamen ipſe communem ſecutus rationem infra 33, 258 *quinque plagas* appellat ac deſcribit. Hauſitne ex Orphicis? Certe hic etiam H. 6, 8 Stellæ, *ἀστέρες*, celebrantur Ἑπταφαεῖς ζώνας ἐφορώμενοι, qui inſpiciant Zonas ſeptemplici luce fulgentes? Sed quid ſi hæ Zonæ Orphicæ pariter & Claudiani ſint Planetarum orbes, qui, ut Zodiacus, poſſet Zonarum inſtar cogitari? Et ſane Achilles Tatius Iſago. in Phænom. c. 16 p. 135, D, memorat *ζώνας τινὰς ἑπτά, δι' ὧν φέρονται οἱ ἑπτὰ ἀστέρες.* Et c. 18 p. 138, A *οἱ ἀστρονόμοι διδόασι ζώνας τῶν πλανήτων ἀστέρων, ὁ δὲ Πλάτων σφαίρας εἶναι λέγει.* Nempe Aſtronomus Zonis tantum quibusdam opus habet in quibus Planetæ moveantur: Plato & ceteri ſphæras totas ſolidas faciunt, Muſicæ cœleſti aptiores. Verum etiam Zonæ ſolemni Geographorum ſignificatione acceptæ cæleſtes motus, ſolis curſus, definiunt. Roma debet imago, quin compendium eſſe non planetarum, ſed totius orbis terrarum. Jam Poſidonius apud Strabonem 2 p. 65, 45. ſeptem Zonas facit, illis quinque antiquis duas adjiciens anguſtiores, ei, quam torridam vocant, temperatisque adeo, vtrinque ad tropicos, qui medias has Zonas ſecant, decerptas: *δύο ἄλλας στενὰς τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς, καθ' ἃς ἥμισύ πως μηνὸς κατὰ κορυφήν ἐστιν ὁ ἥλιος, δίχα διαιρουμένας ὑπὸ τῶν τροπικῶν.* Eodem pertinet locus Gemini l. c. c. 13 p. 54 qui Poſidonianam ſententiam tum ex hiſtoria illuſtrat, Polybio præſertim *περὶ τῆς περὶ τὸν ἰσημερινὸν οἰκήσεως*, tum ex ratione, calidiores eſſe Zonas illas ſub tropicis poſitas affirmans, quod ſol ibi diutius moretur ſupra capita incolarum, in adventu & reditu, cum habitantes ſub ipſo æquatore celerius transeat. Doctum eſſe poëtam noſtrum, Alexandrinum, Coſmica doctrina imbutum, & *πολυμαθίας* oſtentatorem, conſtat. Cf. ad 22, 436.

139 *Geminos axes* Orientem & Occidentem intelligit, unde ſol venit, & quo abit.

140 *Obvius fatis* eſt, qui ſtrenue occupat fortunam & opportunitatibus utitur ad conſequenda ea quæ fatis ipſi deſtinata ſunt.

Hiſpanas caperet, Siculas obſideret urbes,
Et Gallum terris proſterneret, æquore Pœnum,
Numquam ſuccubuit damnis, & territa nullo
Vulnere, poſt Cannas major Trebiamque fremebat:
Et cum jam premerent flammæ, murumque feriret
Hoſtis, in extremos aciem mittebat Iberos.
Nec ſtetit Oceano: remiſque ingreſſa profundum
Vincendos alio quæſivit in orbe Britannos.
Hæc eſt, in gremium victos quæ ſola recepit,
Humanumque genus communi nomine fovit,
Matris, non dominæ, ritu: civeſque vocavit,
Quos domuit, nexuque pio longinqua revinxit.
  Hujus pacificis debemus moribus omnes,
Quod veluti patriis regionibus utitur hoſpes:

Quod

142 ſubmitteret *vulg.* obſideret *etiam Cuj.* 146 teneret *Cuj.* ferirent *MS. optimus Heinſ. qui ſimilem conſtructionem obſervavit etiam ad* Ovid. Rem. 164 *& ad* Aen. 10, 238.

142 *Obſidere* tertia conjugatione nec optimos refugiſſe, docent Theſauri noſtri.

145 In verbo *fremebat* eſt pulchritudo inſignis. Notat enim ſpiritus & animos non depreſſos calamitate, ſed erectos. Oportet hic lectorem eventus præcipuos belli ſecundi Punici memoriæ præſentes habere.

146 Non admovit arietes Hannibal, ſed portis obequitavit, & cœpit comparare ad obſidionem neceſſaria. Vid. Liv. 26, 10 ſq. Hic modo ponimus verba c. 11 *Minuere ſpem Hannibalis & aliæ, parva magnaque res: magna illa, quod cum ipſe ad moenia urbis Romæ armatus ſederet, milites ſub vexillis in ſupplementum Hiſpaniæ profectos audivit; parva autem, quod per eos dies eum forte agrum, in quo ipſe caſtra haberet, veniſſe, nihil ob id deminuto pretio, cognitum ex quodam captivo eſt.*

149 Adhuc Virgilius Ecl. 1, 67 *penitus toto diviſos orbe Britannos* dixit.

150 Ars Romana hæc fuit, ut devictis non pacem modo ſed civitatem darent. Liv. 1, 33 de Anco Marcio, *ſecutus morem regum priorum qui rem Romanam auxerant hoſtibus in civitatem accipiendis.* Et novimus paullatim totam Italiam, tandem, conſtitutione Antonini Caracallæ omnes in Imperio Ro. liberos in civitatem receptos, qua de re velut claſſicum opus eſt Ez. Spanhemii Orbis Romanus.

151 De hac re Plin. in peroratione operis inter alia pluſcula, *unam* Italiam *cunctarum gentium in toto orbe patriam factam.*

155 Quocunque venit, civis eſt, jura communia habet, in fide magiſtratuum & Præſidum Romanorum eſt.

Quod ſedem mutare licet: quod cernere Thulen
Luſus & horrendos quondam penetrare receſſus:
Quod bibimus paſſim Rhodanum, potamus Orontem,
Quod cunⅽti gens una ſumus. nec terminus unquam
Romanæ ditionis erit. nam cætera regna
Luxuries vitiis, odiiſque ſuperbia, vertit.
Sic male ſublimes fregit Spartanus Athenas:
Atque idem Thebis cecidit. ſic Medus ademit
Aſſyrio, Medoque tulit moderamina Perſes.
Subjecit Macedo Perſen, ceſſurus & ipſe
Romanis. Hæc auguriis firmata Sibyllæ,
Hæc ſacris animata Numæ: huic fulmina vibrat
Juppiter: hanc tota Tritonia Gorgone velat.
Arcanas huc Veſta faces, huc Orgia Bacchus

Trans-

157 rurſus *vulg.* 167 Numæ eſt *vulg. Sed* eſt *om. MSS. & firmat hiatum exemplis Heinſ. Pro* vibrat, librat *Cuj.* 169 ſecum *vulg.* Bacchus *ex MSS. Heinſ.*

156 *Thulen*, credo generatim inſulas ad Septentrionem hic indicare: neque enim refert Poëtæ, propius & proprie deſignare ac definire nomen, vagum & fluctuans, de quo 5, 240 it. 7, 53. *Cernere Thulen* alias res ſummi periculi, immenſi laboris; nunc *luſus* vel *ludus* eſt. Vid. 7, 23. 3, 328. 26, 204.

158 Videtur nunc quadam ratione factum, quod inter ἀδύνατα eſt Virgilio Ecl. 1, 63 *Aut Ararin Parthus bibet, aut Germania Tigrin.*

161 Feliciter uno verſu comprehendit duas peſtes rerum publicarum, *Luxuriem*, cujus nota genealogia ex illo Cic. pro Roſc. c. 27 *In urbe* luxuries *creatur, ex luxuria exiſtat* avaritia *neceſſe eſt: ex avaritia erumpat* audacia: *inde* omnia ſcelera ac maleficia *gignuntur*. Superbia odiorum mater nec ſuperiorem poteſt ferre, nec parem: hinc illi vnus non ſufficit orbis etc.

162 *Spartanus* Lyſandro duce *Athenas fregit*; ſuccubuit ipſe Thebis, duce illarum Epaminonda. *Medus* Arbaces *ademit* imperium Sardanapalo Aſſyrio, *Medo* Aſtyagi Cyrus *Perſes*, huic Alexander: regna ab hujus ſucceſſoribus condita paullatim Romana illa Lupa devoravit.

166 *Hæc*, intell. Roma, vel Romana res publica. In Romani imperii inſtrumento haud ultimum locum habuere libri Sibyllini, & jus Pontificium ab Numa inſtitutum, & diſciplina Hetruſca, quam pulchre ſignat poëta, cum, *huic*, ait, *fulmina vibrat Jupiter.*

168 *Tritonia* Minerva *Gorgone* h.e. clipeo ſuo ſ. aegide tegit Romam. Reſpicit, credo Palladium, quod conditores Romæ Trojanos Aenea duce in Italiam attuliſſe, aiunt, aſſervatum inter *pignora imperii*. Vid. paſſim Servius, præſertim ad Aen. 7, 188.

169 De *Veſta*, cujus ignes æterni ſanctum & ipſi pignus imperii Romani, omnia docuit poſt Lipſium Ez. Spanhemius. Sed *Orgia Bacchi* furioſa irrepſere potius poſt ſeveras contra illa leges, quam ut recepta dici poſſint. *Phrygia dea* mater Deorum, Idæa, Cybele eadem,

Tranſtulit, & Phrygios genitrix turrita leones.
Huc defenſurus morbos Epidaurius hoſpes
Reptavit placido tractu, vectumque per undas
Inſula Pæonium texit Tiberina draconem.
  Hanc tu cum Superis, Stilicho præclare, tueris.
Protegis hanc clipeo matrem regumque ducumque,
Præcipueque tuam. Dedit hæc exordia lucis
Eucherio, puerumque ferens hic regia mater
Auguſto monſtravit avo: lætatus at ille
Suſtulit in Tyria reptantem veſte nepotem.
Romaque venturi gaudebat præſcia fati,
Quod te jam tanto meruiſſet pignore civem.
  Nec tamen ingratum, nec qui benefacta referre
Neſciat, hunc credas populum, ſi volvere priſcos

171 depulſurus *vulg.* defenſ. *MSS.* depreſſurus *Vien.* 175 *pro* matrem patriam *MSS.* 177 hinc *MSS.* 181 toto *vulg.* tanto *MSS.* pectore *Vic. Vien. Baſ. marg.* 182 tua facta *Baſ.*

dem, Leonibus invehi ſolita in nummis, ſolemniter illa quidem recepta & Peſſinunte advecta Romam, de qua re Liv. 29, 10 & 11.

171 Liv. epit. 11 *Quum civitas peſtilentia laboraret, miſſi legati, ut Aeſculapii ſignum Romam ab Epidauro transferrent, anguem, qui ſe in navem eorum contulerat, in quo ipſum numen eſſe conſtabat, deportavere: eoque in inſulam Tiberis egreſſo, eodem loco ædes Aeſculapio conſecrata eſt.* Enarrat copioſe omnia ex aliis Freinsh. in Supplem. 11, 12 ſq. *Defenſurus* hic ponitur antiqua ratione, quam illuſtrat Heinſius, & ego in Theſauris, ut depulſurus 22, 389.

173 *Pæonius Draco*, quem inſedit Aeſculapius qui Pæon, *παιὼν*, *παιὼν*, *παιήων* non minus, quam pater ipſius Apollo, vocatur paſſim in Hymnis antiquis, quod oſtendi ad Marmor Caſſellanum Comm. Soc. Gotting. To. 2 p. 287 ſq. Quod dicit poëta *texit*, intelligi vult ex hiſtoria, evanuiſſe Draconem in Inſula, quæ inde Aeſculapii dicta eſt. Ceterum *Pæonii* epitheton late extendere ad omnia, quæ cum arte Medicorum conjuncta ſunt, etiam noſtrum poëtam, apparet v. g. 26, 121.

174 *Hanc* Romam, cujus adhuc decora & laudes enarratæ ſunt.

178 *Avus & nepos* ad adoptionem referuntur. Adoptaverat enim Serenam Stilichonis uxorem, fratris ſui Honorii filiam, Theodoſius. Vid. 29, 104.

179 Eucherium facit *πορφυρογέννητον*, ut prodere jam videatur ſpes improbas Stilichonis, & conſilia adeo, quorum pœnam non ita multo poſt luit jure, injuria, tota familia.

181 Roma ſperat, te in poſterum proprium ſibi & perpetuum civem futurum, amaturum Romæ habitare, quod ea pignus ſibi, Eucherium tuum, dederit. Romam amabis, & quantum licebit habitabis, quia patria eſt Eucherii tui.

Annales libeat, quoties hic prælia ſumſit
Pro ſociis, quoties dono conceſſit amicis
Regibus Auſonio quæſitas ſanguine terras!
Publica ſed numquam tanto ſe gratia ſudit
Aſſenſu. quis enim princeps hoc omnibus egit
Obſequiis, dominum ſeſe patremque vocari,
Quod tibi continuis reſonant convexa diebus?
Macte novis Conſul titulis. Mavortia plebes
Te dominum, Bruto non indignante, fatetur.
Et quod adhuc nullo potuit terrore ſubacta
Libertas Romana pati, Stilichonis amori
Detulit. Exſultant avidi quocumque decorus
Conſpiciare loco, nomenque ad ſidera tollunt.
Nec vaga dilecto ſatiantur lumina vultu.
Seu circum trabeis fulgentibus aureus intres:
Seu celebres ludos: ſolio ſeu fultus eburno

Cingas

188 hæc omnibus *al.* non omnibus emit Obſ. *conj. Heinſ.* 190 quin tibi *vulg.* quod *MSS.* 193 coacta *al. ut* 5, 314.

185 Sic Antiocho magno ereptam Aſiam cis Taurum inter ſocios, in quibus præcipuus Eumenes, diviſere. Vid. Liv. 38, 39.

189 *Dominum* & *Patrem* vocavit Roma Stilichonem. Vid. 15, 79.

190 *Convexa*, caveæ theatri, circi. Hanc notionem eſſe nominis, ut concavum potius ſignificet, quam ut illi opponatur, quo ſenſu hodie vulgo accipitur, in Theſauro Stephaniano oſtendi. Infra 28, 614 ipſam ſpectatorum multitudinem vocat poëta *vulgus gradibus Circi convexum*. Inclinationem igitur ad unum axem, aut centrum adeo unum, *convexum* notare videtur. Plauſus datus principibus in theatro. Virg. Ge. 2, 508 *Hunc plauſus hiantem Per cuneos (geminatus enim) plebiſque patrumque Corripuit.* Cf. mox 198.

192 *Brutus* Regum expulſor, ſi viveret, non indignaretur, ſub hac circumſtantia in his rebus, Stilichonem vocari *Dominum*, quod nomen libera reſpublica, & prima adeo ætas Cæſarum, ſervorum modo reſpectu heris tribuebat. Antiquum autem fuit, uti amoris & blanditiarum cauſa *Domini*, *Dominæque* dicerentur a Caritatibus ſuis & amoribus, quod in Theſauris noſtris oſtenſum. Hunc morem hic reſpicere videtur Poëta, cum Stilichoni nomen Domini ab amore tributum, affirmat.

198 *Circum* in pompa ingrediuntur & in eo circumvehuntur Magiſtratus & primi civitatis. Dion. Halic. antiquit. 7 p. 475 *Πομπὴν ἔστελλον τοῖς θεοῖς οἱ τὴν μεγίστην ἔχοντες ἐξουσίαν.* Quod autem addit, *Seu celebres ludos*, oſtendit, non in Circenſibus modo ludis, ſed in theatralibus & amphitheatralibus etiam plaudi Stilichoni.

Cingas jure forum: denſi ſeu turbine vulgi
Circumfuſa tuæ conſcendant Roſtra ſecures.
Quæ vero procerum voces, quam certa fuere
Gaudia, cum totis exſurgens ardua pennis
Ipſa duci ſacras Victoria panderet alas!
O palma viridi gaudens, & amicta tropæis,
Cuſtos imperii virgo, quæ ſola mederis
Vulneribus, nullumque doces ſentire laborem:
Seu tibi Dictææ placuerunt aſtra Coronæ:
Seu magis æſtivo ſedes vicina Leoni:
Seu ſceptrum ſublime Jovis, ſeu Pallados ambis

 Aegida:

200 ſtringas jure *conj. Heinſ.* denſi *MS.* 201 circumdent *Vic. Vien. Baſ. marg. Sed* conſcendant *Ald. Junt. etc.* 204 ædes *al.* alas etiam *Vic. Vien. Baſ. marg.* 205 et palma *vulg.* florens *MSS.*

200 *Cingere jure forum* intelligo de cancellis quibus tribunal quod hic anguſtiore appellatione *forum* dici puto, circumdatur. Declarata olim a nobis Tribunalis ratio in libello de Sipario Quinctiliani etiam ad hunc locum illuſtrandum valet.

202 Quæ hic de *Victoria* canit noſter, non tam triumphum proprie dictum ſignare videntur, quam in univerſum, pompam omnem Circenſem, in qua, ut canit Ovid. Am. 3, 2. 45. *Prima loco fertur paſſis Victoria pennis.* Hanc porro ita deſcribit noſter, vt varias illi ſedes in cælo, varia munera, ingenio & libertate poëtæ uſus, adſignet.

205 Victoria *tropæum* manu geſtans frequens eſt in antiquis monimentis apud Montfaucon.

208 *Coronæ* ſidus ſolet adſcribi Ariadnæ Cretenſi ſ. *Dictææ* puellæ. Vid. Hygi. Poët. Aſtron. 2, 5 p. 432.

209 Virgo cæleſtis, Juſtitia, Aſtraea, *Leoni vicina* in Zodiaco. Neſcio an alii quoque Victoriæ nomen illi tribuerint: ſed *ædiculam Victoriæ Virginis dedicavit M. Porcius Cato* teſte Liv. 35, 9: quæ forte ex h. l. firmamenti non nihil contra ſuſpicionem F. Urſini petere poteſt.

210 Dignus eſt locus, cui attendamus paulo diligentius. Victoriæ ſimulacra plura ornant thronum Jovis Olympii, teſte Pauſa. Eliac. 1 ſ. 5, 11. Manibus ipſius, & aliorum Deorum, impoſitas Victoriolas, diſcimus ex monimentis, & ex ſacrilegiis Dionyſii apud Cic. de N. D. 3 c. 34 & in Verr. 4, 49. In ſummo ſigno militari conſpicitur Victoria in nummo æneo P. Septimii Getae, qui habetur Muſei Florent. T. 4 tab. 55. Sed magis huc refert, quod *ſceptro* impoſitum videmus, ut alias aquila ſolet, (vid Juven. 10, 43) ut ſupra aquilam imagines Auguſtorum paſſim in Diptychis: ita Victoriæ ſignum in arcu triumphali Conſtantini M. apud Bellorium & Rubeum Tab. 46. Itaque non dubito ad hanc in ſceptro triumphali imaginem reſpici a Caſſiod. Var. 6, 1 ubi dicitur ad Conſulem, *validam manum* Victoriali *ſcipione nobilita.* Ut *Victoriati* nummi ſunt, Victoria ſignati: ſic *ſcipio Victorialis*, cui ſignum

Aegida: ſeu feſſi mulces ſuſpiria Martis:
Adſis perpetuum Latio, votiſque Senatus
Annue, Diva, tui. Stilicho tua ſæpius ornet
Limina, teque ſimul rediens in caſtra reducat.
Hunc bellis comitare favens: hunc redde togatum
Conſiliis. Semper placidis te moribus egit,
Servavitque piam victis, nec polluit umquam
Laurum ſævitia, cives nec fronte ſuperba
Deſpicit, aut trepidam vexat legionibus Urbem.
Sed verus patriæ Conſul, ceſſantibus armis,
Contentus lictore venit, nec inutile quærit
Ferri præſidium, ſolo munitus amore:
Magnarum nec parcus opum geminare profundas
Diſtulit impenſas: ſed poſt miracula caſtris

Edita

217 *pro* victis, vita, victam, vitas, juſtis, juncta *MSS.*
218 civem *MSS.*

ſignum Victoriæ impoſitum. *Palladis Aegida* ambiit forte Victoria n nobili opere Phidiæ, poſito in arce Athenis, in cujus etiam manu fuit: etiam in baſi, inter alios Deos xx, *Victoria præcipue mirabilis* viſa Plinio 36, 5 ſ. 4. Pauſa. Att. ſ. 1 c. 24 in pectore illius memorat Meduſæ caput (quod alias in Aegide ſ. clipeo habet) & Victoriam, Νίκην, *quatuor cubitorum:* quod mirum non eſt, ſi Minerva tota fuit, quod ait Plinius, *cubitorum ſex & viginti.*

211 Hic Victoria Marti uxor vel concubina certe datur. Et ſunt apud Apollod. Bibl. 1, 2. 4 p. 5 Νίκη ſ. Victoria, Κράτος, Ζῆλος, Βία Pallantis & Stygis liberi. Sic fuit Nice inter Theſtii quinquaginta filias, e qua Nicodromum ſuſcepit Hercules, ibid. 2, 7. 8.

214 Fuerunt Romæ antiquiſſima Victoriæ templa, de quibus Antiquarii. Horum *limina* intelligi hic poſſunt, ornanda a Stilichone. Pro *Victoriæ ara* conſervanda facunde intercedit apud Valentinianum, Theodoſium & Arcadium Imperatores, Symmachus 10, 54.

215 Victoria finit bellum, redditque adeo ducem ex armato *togatum conſiliis* & negotiis pacis.

216 *Placidis moribus* Victoriam *egit* Stilicho, Romanum illud, certe Virgilianum, ſecutus, *Parcere ſubjectis*, & Horatianum, *Jacentem lenis in hoſtem.*

220 Alliteratio, *Conſul verus*, implens etymon ſ. veriverbium nominis ſui, qui *conſulat* patriæ.

221 *Contentus lictore*, ſine armatis, ad imaginem antiquae & liberæ reipublicæ, ubi legibus ſolvi imperatorem oportet, ut poſſit, cum militibus triumphans urbem inire: ubi quamdiu armatus & militari manu cinctus eſt, *ad urbem* eſt, urbem, ſenatum, non ingreditur.

224 *Miracula* ſunt ludi varii Mediolani, ut videtur, editi, ad oblectandam aulam Honorii, item donativum militi datum, in quibus admi-

Edita vel genero, Romæ majora reſervat.
Auratos Rhodiis imbres, naſcente Minerva,
Indulſiſſe Jovem perhibent: Bacchoque paternum
Jam pulſante femur, mutatus palluit Hermus
In pretium: votique famem paſſurus avari
Ditabat rutilo, quidquid Mida tangeret, auro:
Fabula, ſeu verum, canitur; tua copia vincit
Fontem Hermi, tactumque Midæ, pluviamque Tonantis.
Obſcurat veteres, obſcurabitque futuras
Par donis armiſque manus. Si ſolveret ignis,
Quas dedit immanes vili ſub pondere, maſſas:
Argenti potuere lacus & flumina fundi.
  Nec tibi, quæ pariter ſilvis dominaris & aſtris,
Exiguam Stilicho movit, Latonia, curam.

227 incluſiſſe *Cuj.* 228 laxante *MSS.* laſſante *MSS.* 233 obſcuras -- obſcurabis *MS.* futuras *MS.* 235 quod *MS.* *hinc Heinſ. conj.* Quot: *vel* Quod dedit, immanis, vili ceu pondere, maſſæ.

admirabilem poëta liberalitatem & magnificentiam prædicat. Erat eo tempore Conſulatus gravis ſarcina patrimonii, quod in primis ex Symmachi epiſtolis pluribus, & tota Diptychorum conſularium hiſtoria conſtat. Vid. ad 347.

226 Fabulæ fons Homerus Il. β, 670: ſed ubi modo ſimpliciter ait, Καί σφιν θεσπέσιον πλοῦτον κατέχευε Κρονίων, defudit Rhodiis divinas divitias. Verum exornavit Pindarus Ol. 7, 63 Ἔνθα ποτὲ βρέχε θεῶν βασιλεὺς ὁ μέγας χρυσαῖς νιφάδεσσι πόλιν, aureis nimbis urbem rigavit, cum, Vulcano obſtetricante bipenni ſua, de vertice Iovis Minerva proſiliit. Reliqua dabit volentibus Meurſius in Rhodo. 1, 17.

227 Tota Lydia Baccho ſacra, nominatim Hermus, vid. 35, 67. Cum auriferis etiam alias nominat noſter: ſed hoc forte ſolus hodie habet, auro *pallere* cœpiſſe Hermum, quo tempore Bacchus, fulminatæ matris Semeles exemtus utero, & femori Jovis incluſus exitum moliretur. Certe parallela fabula illi, de aureo imbre indulto Rhodiis. *Pallere* dici de colore auri, ex Diogenis apophthegmate notum, qui interrogatus, cur aurum palleat? reſpondit, Multos inſidiatores habet. Laërt. 6, 51.

231 *Tua copia*, liberalitas tua conſularis in ſpargendo auro. Vid. ad 20, 85. Huc pertinent illi ſacci vel folles inverſi nummorum in Diptychis, de quibus nuper accurate ut ſolet egit Cl. Saxius in Dipt. Magni Conſulis a p. 34.

235 *Vili ſub pondere*, pondere adeo magno, ut qui illud indicari forte audiret, non de nobilibus metallis, ſed de lapidibus aut vili alia materia ſermonem eſſe, ſuſpicaretur.

237 Ad venationes jam tranſit & ferorum peregrinorumque animalium ſpectacula. His præeſt Diana ſilvarum Dea, eadem in cælo Luna, Hecate apud inferos.

Tu quoque nobilibus ſpectacula noſtra laboras
Illuſtrare feris, ſummoque in vertice rupis
Alpinæ ſocias arcu ceſſante pudicas,
Et pharetratarum comitum inviolabile cogis
Concilium. Veniant humeros & brachia nudæ,
Armatæque manus jaculis, & terga ſagittis;
Incomtæ, pulchræque tamen. Sudoribus ora
Pulverulenta rubent: ſexum nec cruda fatetur
Virginitas: ſine lege comæ: duo cingula veſtem
Crure tenus pendere vetant. Præcedit amicas
Flava Leontodame. ſequitur nutrita Lyceo
Nebrophone, teliſque domat quæ Mænala Thero.
Ignea Cretæa properat Britomartis ab Ida,
Et curſu Zephyris numquam ceſſura Lycaſte.
Jungunt ſe geminæ metuenda feris Hecaërge:
Et ſoror, optatum numen venantibus, Opis,
Progenies Scythiæ. Divas nemorumque potentes
Fecit

246 horrent, trahunt *MSS.* rigent *conj. Heinſ. hic* & Ovid. Epiſt. 17, 16. 252 nuſquam *malit Heinſ.* 253 Erymanthe *Vic. Vien. Baſ. marg. Ald.* Achaarte *Vien. marg.* Acaerce & *alia monſtra in MSS. quæ firmant lectionem* Hecaërge *jam receptam Junt. Baſ.* 254 venatibus *Raphel.* 255 progenitæ Scythia *MSS.*

242 *Inviolabile* ad integritatem & caſtitatem virginalem refertur.

246 *Cruda virginitas*, duræ, incultæ, horridæ viragines, ſexum non produnt deliciis, mollitie, pavore.

247 *Duo cingula* unum ſub mammis, alterum humilius, quo ſuccinguntur veſtes ad genua, vel ſupra etiam, ne curſum impediant. Paſſim tales apparent in gemmis & nummis. Inſpiciat, qui poteſt, exempli gratia illa Maximi Moduli Numiſmata e Gallico Muſeo edita T. 19. it. 31.

248 Multum in his quoque nominibus & ingenii & eruditionis. Aperiamus quædam non initiatis veſtigia. Λεοντοδάμη Leonum domitrix eſt: Λύκειον mons Arcadiæ, luporum ſtabulum: Νεβροφόνη hinnulorum interfectrix: Θηρὼ venatrix: Britomartis nympha Dianæ cariſſima, & ipſa adeo Diana Cretenſis, de qua copioſe Spanhem. ad Callim. H. in Dia. 190 p. 258. *Lycaſtes* nomen lupis & ipſum cognatum, nobile etiam alias, recurrit v. 276 ſq.

253 *Hecaërge*, epitheton ipſius quoque Dianæ atque fratris illius adeo Apollinis, cujus radii & ſagittæ e longinquo operoſæ ſunt & efficaces. Hic filiarum Boreæ una, quæ cum Opi (Ὦπις vel Οὖπις) & Loxo (Λοξὼ) prima de Hyperboreis Delon venit, a Diana ibi in conſortium aſſumta. Vide omnia apud Spanh. ad Callim. H. in Del. v. 292.

Fecit Hyperboreis Delos prælata pruinis.
Hæ ſeptem venere duces. exercitus alter
Nympharum incedunt, acies formoſa Dianæ
Centum Taygeti, centum de vertice Cynthi,
Et totidem caſto genuit quas flumine Ladon.
Has ubi collectas vidit, ſic Delia cœpit:
„O ſociæ, mecum thalami quæ jura peroſæ
Virgineo gelidos percurritis agmine montes,
Cernitis ut Latio Superi communibus ornent
Hunc annum ſtudiis? quantos Neptunus equorum
Donet ab orbe greges; laudi quam nulla canendæ
Fratris plectra vacent? noſtram quoque ſentiat idem,
Quam meritis debemus, opem. non ſpicula poſcit
Iſte labor; maneant clauſis nunc ſicca pharetris:
Omnis & à ſolitis noſter venatibus arcus
Temperet, in ſolam cruor hic ſervetur arenam.
Retibus, & clathris dilata morte tenendæ
Ducendæque feræ. cupidas arcete ſagittas.
Conſulis in plauſum caſuris parcite monſtris.
Acceleret diviſa manus, mihi curſus anhelas
Tenditur ad Syrtes. mecum Dictæa Lycaſte

258 famoſa *MSS.* 259 Taygetis, Taygete, Taygetiæ *MSS. unde* Taygetæ *conj. Heinſ. Vid. ipſe & Burm. ad* Georg. 3, 44. 261 quas *al.* 266 urbe *al.* donet habere *conj. Heinſ.* quod nulla *MSS.* laudique ut nulla canendæ *conj. Heinſ.* 272 clauſtris *vulg.* clathris *ex MSS. Heinſ. quod nomen hic illuſtrat. Sed conf.* 28, 657. 275 dum curſus *MSS.* mihi currus *MSS. etiam Cuj.* 276 Dictynna *MSS.*

259 *Taygetos* Laconicæ in Peloponneſo mons, *Cynthus* Deli ſaltus, *Ladon* autem fluvius Arcadiæ: undique igitur conducit nymphas & feras Diana ad inſtruendos Stilichonis ludos Conſulares. *Caſtum flumen* Ladonis, credo, dicitur propter Syringis nymphæ fabulam, quæ Pana fugiens hic in arundinetum mutata eſt. Vid. Ovid. Met. 1, 702. Notam Spartanarum pudicitiam huc allegare nolim cum Barthio: nimis illa ambigua eſt, nec attingit Ladon Laconicam.

265 *Neptunus* equeſtris, circi & curulium ludorum ab origine inde Dominus.

266 *Laudi canendæ* habent omnes, ſine ulla, quam obſervaverim, varietate. Interea ſententia hinc oritur plane contraria conſilio poëtæ. Quid enim? *nulla plectra vacant laudi* Stilichonis; quid

Digitized by Google

Et comes Opis eat. ſteriles juvat ire per æſtus.
Namque feras aliis tellus Mauruſia donum
Præbuit: huic ſoli debet, ceu victa, tributum.
Dum nos horribiles Libyæ ſcrutamur alumnos,
Europae vos interea perquirite ſaltus,
Et ſcopulos. poſita ludat formidine paſtor,
Securiſque canat Stilichonem fiſtula ſilvis.
Pacet muneribus montes qui legibus urbes.„
Dixit, & extemplo frondoſa fertur ab Alpe
Trans pelagus. Cervi currum ſubiere jugales,
Quos decus eſſe Deæ primi ſub limine cæli

Roſcida

279 ſed victa *MSS.* 281 Europes *Cuj.* 282 laudet *MS.* 284 parent muneribus *Vic. Vien.* Parent numinibus montes, ut *reliqui editi. Plane verſum omiſit MS. Claverii, & ipſe nihil illum ait ſapere: ſic & Barth.* Parcet, parcent, placet, paret, paſcet *MSS.* qui legibus *MSS. Debetur igitur Heinſio reſtitutio loci elegantis, qui etiam verbum* pacare *hic illuſtrat.* 287 lumine *Ald. Junt. rell. Sed* limine *jam Vic. Vien.*

quid ſignificat niſi hoc, nullum plectrum otii tantum habet ut operam dare poſſit laudi Stilichonis? *Vacare laudi* an aliud ſignificat, quam vacuum ab aliis totum ſedare laudi? Niſi volumus, humani quid paſſum poëtam, & levi permutatione caſus aliud dixiſſe, quam cogitarit; poſſumus putare *laudi* auferendi caſum eſſe (ut *labi*, *lapidi*, *luci* & ſimilia apud Voſſium de anal. 2, 12 p. 733) & legendum *canenda*: vel ſi omnino *laudi canendæ* rectum ſit, vitio librarii nos habere *nulla* pro *multa*.

276 *Syrtes* hic ad Africam omnem ſignandam adhibet Poëta, quam crudelium inprimis & monſtroſarum ferarum fertilem eſſe, & *Africanarum* appellatio docet, quo nomine leones, tigres, pardi, pantheræ comprehenduntur, & proverbium illud ortum ait Plinius 8, 16 pr. *Semper aliquid novi Africam afferre.*

278 *Mauruſia tellus*, proprie Mauritania, ſed hic totam Africam indicat, quatenus Romanis paruit.

Hæc Stilichoni *tributum debet* ob devictum Gildonem.

282 Effectus conquiſitarum ad Ludos ferarum, certe probabilis conquirendarum obtentus, ſecuritas paſtorum & gregum. Qui tales Ludos parant, illi ſuis his *muneribus pacant*, ſecurosque gregibus præſtant montes & ſilvas: hoc enim eſſe *pacare*, ipſa honeſta illa oppoſitio docet, *pacare urbes legibus*. Delicata igitur laus & excuſatio Stilichonis hoc verſiculo continetur.

286 Capturam quatuor *cervarum*, quas curru ſuo junxit Diana, deſcribit Callimachus H. in Dia. a v. 100. Monimenta nummorum, ubi illa cervis junctis vehitur, vel uni inſidet, dedit Spanh. ad l. c. v. 106.

287 *Limen cæli primum* eſt ſphæra illa nobis proxima, cum qua & in qua Luna circumfertur, ut 7, 164 *Ingrediturque* globum *Lunæ* limenque *reliquit Arcados. Limen* reſpondet οὐδῷ Homerico. Vid. Burm. ad Aen. 6, 255.

Roſcida fecundis concepit Luna cavernis.
Par nitor intactis nivibus. frons diſcolor auro
Germinat, & ſpatio ſummas æquantia fagos
Cornua ramoſo ſurgunt procera metallo.
Opis frena tenet, fert retia rara Lycaſte,
Aurataſque plagas: immortaleſque Moloſſi
Latrantes mediis circum juga nubibus ibant.
Quinque aliæ paribus (Phœbe ſic juſſerat) armis
Diverſa regione ruunt; ducuntque cohortem
Quæque ſuam. Variæ formis & gente ſequuntur
Ingenioque canes: illæ gravioribus aptæ
Morſibus, hæ pedibus celeres, hæ nare ſagaces:
Hirſutæque fremunt Creſſæ, tenueſque Lacænæ,
Magnaque

290 ſpatioſa *MSS.* 296 ducitque *vulg.* 300 argutæque *conj. Vlit. ad Grat.* 236.

288 Eſt quidem Luna eadem Diana: ſed h. l. (ut interdum Sol & Apollo) diſtinguuntur. *Luna roſcida*, Roris cum Jove h. e. aëre mater Alcmani apud Plutarchum de Facie in Orbe Lunæ p. 940, A (Διὸς θυγάτηρ ἔρσα καὶ σελάνας δίας) & Macrobium Sat. 7 extr. Hæc igitur Luna *cavernas* habet, βάθη καὶ κοιλώματα Plut. l. c. p. 944, B. In his *fecundis cavernis* naſcuntur animalia quindecies majora & præſtantiora noſtris, ſi fides Pythagoreis apud Plut. de Plac. 2, 30 εἶναι γὰρ πεντεκαιδεκαπλασίονα τὰ ἐπ' αὐτῆς ζῶα τῇ δυνάμει. Vid. mox v. 290. E Luna dejecti ad nos Saturnus, Dactyli, Corybantes, Trophonius & ſimiles apud Plut. de Facie in Orbe Lunæ p. 444, C. Hinc delapſus etiam eſt Leo Nemeæus, ut eſt apud Achillem Tatium Iſagog. c. 21. Teſte ad Virg. Ge. 3, 391 Servio', vel quiſquis auctor eſt, ille Leo Lunæ filius, *& invulnerabilis dictus eſt. Taurus medio ſidere Lunæ Progenitus* conſiderabitur 101, 120. Ne nimis miremur hunc Lunæ partum, cogitemus illud Ovidii Met. 6, 118 *Et te* (Neptune) *flava comas frugum mitiſſima mater Senſit equum.* Copioſe ea de re Pauſa. Arcad. ſ. 8, 25. Et ipſam Lunam Pan fefellit ap. Virg. Ge. 3, 391.

289 Aurea cornua fere habent cervi poëtici, ut Val. Fl. 6, 71: ut auratæ hoſtiæ, Serv. ad Aen. 9, 627.

290 *Summas æquantia fagos cornua* habent merito cervæ iſtæ, quæ e Luna venerint, ubi quindecies majora naſci animalia, modo docuimus.

293 *Immortales* etiam *Moloſſos* Lunæ progeniem putare fas eſt.

300 Dubium mihi non eſt pingi hic canes pro patriis ſuis, quales erant. Certe nunc *Britannici* canes magnitudine & robore præſtant. Cui vacat & volupe eſt, ille poteſt legere Jo. Caji Britanni de canibus Britannicis librum ad Conr. Geſnerum, quem poëtis minoribus etiam ſubjecit Burmannus. Verbo *frangere* in hac re uſus etiam noſter 22, 21.

Magnaque taurorum fracturæ colla Britannæ.
Dalmatiæ lucos abruptaque brachia Pindi
Sparſa comam Britomartis agit. tu Gallica cingis
Luſtra, Leontodame, Germanorumque paludes
Eruis, & ſi quis defenſus arundine Rheni
Vaſtus aper nimio dentes curvaverit ævo.
Nubiferas Alpes, Apenninique receſſus,
Garganique nives Hecaërge promta fatigat.
Speluncas canibus Thero rimatur Iberas,
Informeſque cavis urſos detrudit ab antris,
Quorum ſæpe Tagus manantes ſanguine rictus
Non ſatiavit aquis, & quos jam frigore ſegnes
Pyrenæa tegit latebroſis frondibus ilex.
Cyrneis Siculiſque jugis venata virago
Nebrophone, cervos aliaſque in vincula cogit
Non ſævas pecudes, ſed luxuriantis arenæ
Delicias, pompam nemorum. Quodcumque tremendum
Dentibus, aut inſigne jubis, aut nobile cornu,
Aut rigidum ſetis, capitur: decus omne timorque
Silvarum.

306 curvaverat *vulg.* 308 Nicharte *Vic. Vien.* *vid.* v. 253.

304 Non puto Galliæ leones hic aſſignare voluiſſe Poëtam, quod ex appellatione nymphæ, de qua ad 248, ſuſpicari quis poſſit: ſed quæ Leones domare venatrix poteſt, cui feræ non par ſit?

305 Non ignorantiæ Poëtæ ſunt tribuendæ arundines & apri in paludibus Rheni; ſed mutatæ cum incolis faciei terrarum: unde Palæſtina, & Hiſpaniæ partes quædam non reſpondent antiquis laudibus, neque Germania noſtra opprobriis.

306 *Aevo* i. ſenio *curvari* aprorum dentes, etiam recentiorum obſervatio eſt, ut Aldrovandi de Quadrup. bifidis L. 1 p. 1030.

307 Eosdem montes ita jungit 8, 106.

311 Deſcribit ſitim urſorum ab exagitatione & vulneribus ortam: *frigore ſegnes* habet reſpectum ad illum ſomnum urſorum hibernum a quo pingueſcere etiam dicuntur. Vid. Plin. 8, 36.

314 *Cyrnæus* a Cyrne, quod Græcum nomen Corſicæ. *Nebrophonen* jam] interpretatus ſum interfectricem hinnuleorum. *Arena luxuriari* dici poteſt, cum in Amphitheatro vel circo exhibentur non feræ ſævientes, ſed quæ prædæ & menſis populi cedant.

Silvarum. Non cauta latent: non mole reſiſtunt
Fortia: non volucri fugiunt pernicia curſu.
Hæc laqueis innexa gemunt? hæc clauſa feruntur
Ilignis domibus. Fabri nec tigna polire
Sufficiunt. rudibus fagis texuntur & ornis
Frondentes caveæ. Ratibus pars ibat onuſtis
Per freta, vel fluvios. Exſanguis dextera torpet
Remigis, & propriam metuebat navita mercem.
Per terram pars ducta rotis, longoque morantur
Ordine plauſtra vias, montani plena triumphi.
Et fera ſollicitis vehitur captiva juvencis,
Explebat quibus ante famem: quotieſque reflexi
Conſpexere boves, pavidi temone recedunt.
Jamque pererratis Libyæ flagrantibus oris,
Legerat eximios Phœbi germana leones,
Heſperidas qui ſæpe fugant, ventoque citatis
Terrificant Atlanta jubis, armentaque longe
Vaſtant

320 caute *vulg. cf.* 35, 11. 326 per fluvios *MS. it. Cuj.*
329 montanis -- triumphis *vulg. Sed* montani *jam Vic. Vien.*

320 Qui *caute* legerunt, intellexere rupem excavatam ſ. cavernam. Sed *cauta* refertur ad ipſa animalia. Sic 7, 90 *Cauto nec profuit hoſti Munitis hæſiſſe locis.*

323 Multitudinem ferarum ſic indicat poëta, quod negat ſatis magnum fabrorum poſſe numerum inveniri, qui ſufficiant tantæ, quanta opus ſit lignis pro cavearum multitudine ferro quadrandis atque poliendis, itaque e rudibus frondentibusque ramis & truncis compingendas utcunque per feſtinationem eſſe.

326 *Exſanguis dextera*, trepida & tremula, vel plane a refugiente propter terrorem ſanguine immobilis.

327 *Mercem* improprie dicit pro onere & omni illo, quod vehitur, quæ ordinarie *merx* eſt.

330 Juvencis ſ. generatim bubus junctis conſtare curſum clabularem (hoc proprium illius nomen eſt) & vehiculationem illam angariasque, quibus in hoc genere uterentur, ex utroque Codice, Theodoſiano præſertim Titulo (8, 5) de Curſu pblico ſatis conſtat.

335 *Heſperidas* nymphas ſilvarum Mauritaniæ incolas, quarum & horti illi nobiles.

Vaſtant Aethiopum, quorumqve impune fragoſa
Murmura paſtorum numquam venere per aures.
Non illos tædæ ardentes, non ſtrata ſuperne
Lapſuro virgulta ſolo, non vocibus hœdi
Pendentis ſtimulata fames, non foſſa fefellit.
Ultro ſe voluere capi, gaudentque videri
Tantæ præda Deæ. Reſpirant paſcua tandem.
Agricolæ reſerant jam tuta mapalia Mauri.
Tum virides pardos, & cætera colligit Auſtri
Prodigia, immaneſque ſimul Latonia dentes,
Qui ſecti ferro in tabulas, auroque micantes,
Inſcripti rutilum cælato Conſule nomen

Per

338 paſtores n. excepere *vulg.* auras *MS.* 346 barros *MS.*
347 *Pro duobus verſibus unum quidam MSS. habent*, Qui mox in tabulas inſcripto Conſule ſecti.

337 *Impune & nunquam* jungenda. Nunquam audiunt paſtores rugitus & murmura leonum, quin paulo poſt damna in grege facta obſervent.

339 Ignem alias metuunt. Vid. Plin. 8, 16 ſ. 19. *Lapſurum ſolum* ita intelligendum. Deprimitur h. e. effoditur ſovea ſatis profunda, eaque obtegitur ſtramentis & viridibus. Eſcæ loco in medio ſuſpenditur hædus, porcellus vel clamoſum aliud animal etc.

344 *Reſerant*, aperta relinquunt mapalia, ante, ob metum beſtiarum, claudi ſeris & repagulis ſolita.

345 *Virides pardos* dixit, ut 36, 266 de tigride *totamque virentibus iram diſpergit maculis:* quaſi a veneno quodam iræ demum virides fierent: qua quidem in re ingenio ſuo obſequitur. Quæ mihi pro tigri oſtenſa eſt beſtia, ejus maculæ in albo nigricabant: nec video, qui hodie viride quidquam in toto hoc genere Africanarum obſervarit. Maculas nigras vulgo omnes tribuunt. Supereſt ut *virides* dilutiore, ut ita dicam intellectu dixerit poëta pardos, flaveſcentes aliquantum, ravos, ut ſunt lupi. Sic *fulvus aper* Ovid. Art. 2, 373 poëtis videtur quam venatoribus notior.

347 Deſcriptio Diptychorum eburneorum, quorum hoc ipſum tempus erat feraciſſimum, quod apparet ſi quis catalogum eorum, quæ adhuc publicata ſunt percurrat, quem nuper dedit cum ſuo Diptycho Cl. Saxius a p. 8. Gorianum enim Diptychorum conſularium theſaurum, cum iſta commentaret, nondum videram. Stilichonis ipſius aliquamdiu habitum Divionenſe illud, quod non ita pridem a Geſneris fratribus indultum, quod ad utramque partem ſ. tabulam publicavit & illuſtravit Hagenbuchius ὁ ἐπιγραφικὸς cum Quiriniano Diptycho a p. 232 ſq.

347 *Auro micantia* Diptycha interdum data oſtendit Symmachus Epiſt.

Per proceres & vulgus eant. Stupor amnibus Indis
Plurimus, ereptis elephas inglorius errat
Dentibus. Inſedit nigra cervice gementum,
Et fixum Dea quaſſat ebur, penituſque cruentis
Stirpibus avulſis patulos exarmat hiatus.
Ipſos quinetiam nobis miracula vellet
Ducere ſed pigra cunctari mole veretur.
Tyrrhenas fœtus Libycos amplexa per undas
Claſſica turba ſonat: caudamque a puppe retorquens
In proram jacit uſque leo. Vix ſublevat unum
Tarda ratis. Fremitus ſtagnis auditur in imis,
Cunctaque proſiliunt cete, terrenaque Nereus

Confert

349 omnibus *vulg.* amnibus *Claverius & Barth. ex MSS.* 351 inſidit *malit Heinſ.* 353 avulſo (*intell.* ebore) *conj. Heinſ.* 356 adnixa, advexa, complexa, adnexa *MSS. Excidiſſe verſum, conj. Heinſ.* 357 claſſis, *it.* claſſi. *MSS.* 358 jacit *MSS.*

Epiſt. 2, 80 *Domino & Principi noſtro* —— *auro circumdatum Diptychon* (ſic enim leg. pro barbaro *Dypticum*) *miſi. Cæteros quoque* (addamus enim etiam hoc) *amicos eburneis pugillaribus* (Diptychis) & *caniſtellis* (ſportulis) *argenteis honoravi.* Conf. 5, 54. 7, 77. 9, 113. Ut redeam ad aurum, videtur etiam auri filamentis, opere velut muſivo, nomen magiſtratus in Diptychis expreſſum, quod poëta vocat *rutilum.*

349 *Amnes Indi* ſtupent, cum tot ad ſe elephantas potum venire vident mutilos: dignior quidem ingenio noſtri videbatur hæc lectio & diſtinctio præ illa vulgata, *Per proceres & vulgus eant, ſtupor omnibus Indis.* Diptycha ſane non ſunt *ſtupor Indis omnibus*, quorum paucis, aut nulli adeo, innoteſcunt. Ne mutata quidem diſtinctione verum eſt, elephantas exarmatos ſtupori eſſe Indis omnibus. Sed hæc ſentiri debent, non doceri.

351 Mira phantaſia pingit Dianam inſidere cervici elephantis, & dentem c nvulſum eripere.

355 *Cunctari veretur*, non ſatis conſtanter mentiendi tenorem ſervas, Claudi. Quid enim poſt reliqua miracula difficile fuit Dianæ? Sed cauſa fatua etiam a dolo malo excuſat poëtam.

356 *Fœtus Libycos*, h. e. Leones & alias Africanas (quo nomine Tigres quoque & Pardos & Pantheras & Leopardos complecti ſolent) *complexa*, captas & vinctas tenens, *turba claſſica* navium & nautarum etc.

357 Aut immanis molis leo, aut parvum navigium: retorta etiam a puppe cauda, tamen capite proram attingit. Prodigialiter augetur magnitudo, ſi dedit poëta *jacit.* Sic enim corporis ipſius longitudo æquabit navim, quam retro quaſi emetietur cauda. Sed

reliqua

Confert monſtra ſuis: & non æquare fatetur.
Aequora ſic victor quoties per rubra Lyæus
Navigat, intorquet clavum Silenus, & acres
Inſudant tonſis Satyri, taurinaque pulſu
Baccharum Bromios invitant tympana remos.
Tranſtra ligant ederæ: malum circumflua veſtit
Pampinus: antennis illabitur ebria ſerpens,
Perque mero madidos currunt ſaliuntque rudentes
Lynces, & inſolitæ mirantur carbaſa tigres.

361 ſed non *vulg.* 364 adſudant *al.* 365 pronos *pro* Bromios *Claver.* ex *MSS.* & *Barth.* 368 ſolvunt *pro* ſaliunt *vulg.* *Sed* ſaliunt *jam Baſ. marg. Claver. MSS.*
369 inſolitas *MSS.*

reliqua etiam nimis ſunt ὑπερβολικὰ, & ultra τὸ πιθανὸν elata, eamque ipſam ob cauſam placere ſobriis vix ac ne vix quidem poſſunt.

366 Videtur præ oculis habuiſſe Ovid. Met. 3, 664 *Impediunt hederæ remos, nexaque recurvo Serpunt; & gravidis diſtringunt vela corymbis. —— Quem circa tigres, ſimulacraque inania lyncum, Pictarumque jacent fera corpora Pantherarum.*

XXV

CL. CLAUDIANI
IN LIBRUM
DE BELLO GETICO*

PRAEFATIO

Poſt reſides annos longo velut excita ſomno
Romanis fruitur noſtra Thalia choris.
Optatos renovant eadem mihi culmina cœtus,
Perſonat & noto Pythia vate domus.
Conſulis hic faſces cecini, Libyamque receptam.
Hic mihi proſtratis bella canenda Getis.

Sed

* De Victoria Stiliconis contra Alaricum *Vic.* de bello Getico, id eſt, de V. St. c. A. *Vien. Ald. Junt. Plant. Barth.* de bello Pollentiaco *MS. Claverii, it. Cujac. & Heinſ. Commentario ſuo inſcripſit Barthius,* de laud. Stilic. lib. IV. 5 cecinit *Baſ. Plant.*

* De *Bello Getico* non magis, quam de aliis argumentis poëtæ noſtri hiſtoricis, promittimus Commentarios. Illud modo eos, qui opus habent, monemus, quos *Gothos* & *Veſegothos* aut *Viſigothos* adeo appellat Jornandes, eos antiquo vocabulo Herodoti, ac deinde Ovidii etc. *Getas* vocari, (vid. Oroſ. 1,16 n. 5 & ibi Haverc.) ipſumque Gothum Jornandem videri ſuum opus inſcripſiſſe *de rebus Geticis:* tum illud, Iſtri ad Pontum Euxinum appropinquantis a ſiniſtra accolas fuiſſe hos vel Getas vel Gothos, (vid. 26, 81. 135. 169) quidquid de nominis tam late patentis vel originibus vel ſedibus alias diſputetur: denique, Stilichoni ſuo cum hic etiam faveat ſuus poëta, alios alia tradidiſſe: ut Caſſiodorus Chron. *Stilico & Aurelianus* (COSS. A. 400) *His Coſſ. Gothi Alarico & Radagaiſo regibus ingrediuntur Italiam.* Deinde *Arcadio V & Honorio V* (A. 402) *Hic Coſſ. Pollentiæ Stiliconem cum exercitu Romano victum Gothi acie fugaverunt.* Et apud Jornandem 1, 29 *Alaricus rex Gothorum* —— *ſumto exercitu per Pannonias, Stilicone & Aureliano Conſulibus* —— *intravit Italiam.* Ibidem c. 30 *Stilico ex inſidiis aggreditur Gothos ad Polentiam, civitatem in Alpibus Cottiis locatam* —— *Gothi* —— *primo perterriti ſunt, ſed mox* —— *omnem pene exercitum Stiliconis in fugam converſum usque ad internecionem dejiciunt.* Vid. ad v. 78. 90. it. 583.

1 *Reſides annos* eosdem puto, de quibus 23, 23.

4 *Pythia domus*, templum Apollinis Palatinum, recitationibus & Bibliothecis olim deſtinatum ab Auguſto, ſive ipſum, ſive quæcunque ædes ad exemplum illius recitationi ſerviens.

Sed prior effigiem tribuit ſucceſſus ahenam,
Oraque patricius noſtra dicavit honos.
Annuit hunc princeps titulum poſcente Senatu,
Reſpice; judicium quam grave, Muſa, ſubis!
Ingenio minuit merces properata favorem.
Carminibus veniam præmia tanta negant:
Et magis intento ſtudium cenſore laborat,
Quod legimur medio conſpicimurque foro.
Materies tamen ipſa juvat, ſolitumque timoris
Dicturo magna ſedula parte levat.
Nam mihi conciliat gratas impenſius aures
Vel meritum belli, vel Stilichonis amor.

7 amœnam *ante Claver.* 15 timorem *vulg.* 9 hic *vulg.* hunc *MSS.* 18 libri *vulg.*

7 Statuam decretam poſitamque Claudiano, hic ipſe locus declarat. Vtrum baſis illius inventa ſit a Pomponio Læto, & vera Inſcriptio? diſputamus in Prolegomenis.

8 *Patricius honos*, credo, eſt honos a Patribus, a Senatu habitus, vt *popularis*, quem populus tribuit.

10 *Reſpicere*, vel *reſpicere ſe* jubemus, quos a calore cujuscunque affectus revocamus. A Poëta tantam gloriam conſecuto nihil mediocre exſpectatur. Hæc exſpectatio gravis velut adverſaria eſt, quam ſuperare difficile.

14 *Medio foro*, Trajani, vt eſt in Inſcriptione.

15 *Solitum timoris*, ſolitum timorem, ut *repentina belli* etc.

16 *Sedula*, materiæ epitheton mihi placere non poteſt: metuo tamen, ne potius poëtæ imputandum ſit, quam librario.

XXVI CL.

XXVI

CL. CLAUDIANI

DE

BELLO GETICO

LIBER

Intacti cum clauſtra freti coëuntibus æquor
Armatum ſcopulis audax irrumperet Argo,
Aetnam Colchoſque petens; propiore periclo
Omnibus attonitis ſolus poſt numina Tiphys
Incolumem tenui damno ſervaſſe carinam
Fertur, & ancipitem montis vitaſſe ruinam,
Deceptoque vagæ concurſu rupis in altum
Victricem duxiſſe ratem. Stupuere ſuperbœ
Arte viri domitæ Symplegades; & nova paſſæ
Jura ſoli, cunctis faciles jam puppibus hærent,

Ut

2 Arctatum *Raphel. contra libros.* 8 ſuperbi, ſuperba *MSS.* 10 *pro* ſoli, ſali, *it. pro* cunctis, certis *MS.*

1 Qui hoc exordium plene intelligere, & ſuavitatem illius percipere velit, illum oportet ſummam fabulæ Argonauticæ præſentem animo habere: cujus non minima pars ſunt Cyaneæ rupes, Symplegades, trajiciendæ navigantibus Colchos, ubi regnabat Aceres pater Medeæ. Harum rupium ſubitus concurſus conflictusque interitum minabatur præſentiſſimum. Tiphys gubernator Argûs navis, ita obſervat tempus, quo diſceſſu ſuo trajiciendi ſpatium dabant rupes, ut nihil illo conflictu præter ornamenta puppis, ultra navim eminentia, perierit. *Corymbos* vocat Valerius Flaccus 4, 691 ubi graphica hujus tranſitus deſcriptio eſt, Græci ἄφλαστα, *apluſtria* Romani. Hoc eſt *tenue damnum* noſtri poëtæ v. 5.

4 *Poſt numina* Junonis & Minervæ, quæ diſtinuerunt rupes, ne ita cito cuire poſſent. Pulchre deſcribit Valerius Flaccus l. c.

10 Poſt illum Argûs tranſitum fato jam firmatæ ſunt Cyaneæ petræ, non amplius vocandæ Symplegades, quæ συμπληγῆναι confligi deſierint. Ovid. Met. 15, 337 *Timuit concurſibus Argo Undarum ſparſas Symplegades eliſarum, Quæ nunc immotæ perſtant, ventisque reſiſtunt.*

Ut vinci didicere ſemel. Quod ſi ardua Tiphyn
Navis ob innocuæ meritum ſic gloria vexit:
Quæ tibi pro tanti pulſo diſcrimine regni
Sufficiant laudes, Stilicho? Licet omnia vates
In majus celebrata ferant, ipſamque ſecandis
Argois trabibus jactent ſudaſſe Minervam;
Nec nemoris tantum junxiſſe carentia ſenſu
Robora, ſed cæſo Tmarii Jovis augure luco,
Arbore præſaga tabulas animaſſe loquaces.
Plurima ſed quamvis variis miracula monſtris
Ingeminent teneras vincturo carmine mentes,
Harpyiaſque truces, inſopitiſque refuſum
Tractibus aurati cuſtodem velleris anguem,
Et juga taurorum rapidis ambuſta favillis,
Et virides galeis ſulcos, fetaſque novales

Matris,

13 tantis -- regnis *conj. Heinſ.* 17 vinxiſſe *al.* 18 cæſa -- Arbore *conj. Heinſ.* teneri *MSS. etiam Cuj. it. Vic.* toto *Vien.* ſummi, totum *MSS.* monitu *Ald. Junt. Baſ.* Tomari *Plant.* Tmarii *Heinſ. Heſychii & Stephani auctoritate, atque Callimachi.* 19 armaſſe *Cuj.* 21 victuro *MSS. it. Cuj.* victuri *MSS.* vincturi *vulg.*

12 *Innocua* paſſive, cui. noxa illata non eſt, ut ipſe Virg. 10, 302 *Sedere carinæ omnes innocuæ.* Sic etiam *innoxium* poni, in Lexico ruſtico oſtenſum.

18 *Tmarius* Jupiter a monte Dodonæ *Tmaro* dictus apud Heſychium & Stephanum Byz. Add. Heinſ. ad Virg. Ae. 5, 620.

19 Hæc eſt illa carina Argûs navis (*τρόπις*) loquax & fatidica, de qua portenta canunt Argonautici. Modeſtius Val. Fl. 1, 301 ſqq. tutelam facit navis, & inducit dicentem in ſomnio Jaſoni, *Dodonida quercum, Chaoniique vides famulam Jovis: æquora tecum Ingredior: nec fatidicis avellere ſilvis Me niſi promiſſo potuit Saturnia cœlo.* Hæc *arbor*, hæc quercus Dodonæa fuit carina Argus, cujus animavit & reliquas *tabulas*, e carina tanquam coſtas e ſpina dorſi aptas, ut tota navis fatidica dici potuerit. Conf. ad 7, 118.

21 *Miracula ingeminant* poëtæ h.e. augent, multiplicant *variis monſtris* enarrandis qualia ſunt Harpyiæ, Draco, Tauri ignivomi.

22 *Inſopitis tractibus*, *ὁλκοῖς* ab *ἕλκω*, ſ. ſpiris nunquam plane ſopitis ſ. quieſcentibus: *refuſum* Draconem dicit, h. e. reflexum replicatumque jacentem, ut humi *funduntur*, qui procumbunt, & jacent: unde exercitus quoque fundi dicuntur, cum cæduntur & coguntur fugere.

24 Ignivomi ſunt tauri illi cuſtodes, ipſoque adeo halitu ſuo poſſunt noxam jugo inferre aut in cineres adeo illud convertere.

25 *Virides* non colorem indicat, puto, verum hoc modo, pro herbis

Matris, & in ſegetem creſcentis ſemina belli:
Nil veris æquale dabunt. Prohibere rapaces
Scilicet Harpyias, unaque excludere menſa
Nobilior titulus, quam tot potuiſſe paratas
In Latii prædam Geticas avertere fauces?
Anne ego terrigenas potius mirabor in ipſis
Procubuiſſe fatis, vitæ quibus attulit idem
Principium finemque dies; quam cæſa Getarum
Agmina, quos tantis aluit Bellona tropæis,
Totaque ſub galeis Mavortia canuit ætas?
Per te namque unum mediis exuta tenebris
Imperio ſua forma redit, clauſtriſque ſolutæ
Triſtibus exſangues audent procedere leges.

 Jamque

26 *quid ſi* creſcentia? 31 an ego *vulg.* 36 *pro* vnum, virum *MS. unde* iterum *conj. Heinſ.* excita *MSS. quod placet Heinſ.*

bis & viridibus proſiliiſſe de ſulcis galeata capita, & reliqua deinceps membra armatorum. Quod *fetas Martis*, hoc eſt armatorum, *novales* dicit, metaphora eſt ab animantibus tracta: *feta* enim eſt quæ peperit. Ceterum facile video, per hypallagen poni poſſe *bellum* i. bello concurſuros armatos *creſcere in ſegetem*: facilius tamen & naturalius eſſe videtur, *ſemina belli creſcere in ſegetem*, venire ad maturitatem, verbo vellem in bonis libris eſſet *creſcentia ſemina*.

27 *Nihil* etiam mentientes de Argonautis poëtae fingendo dabunt ita magnificum & admirandum, quod *æquale* ſit veris, quæ narrari de gloria Stilichonis poſſunt. Hoc ut oſtendat, comparationem ingreditur.

28 *Harpyias*, fœda monſtra, Calais & Zetes Boreæ filii a Phinei menſa, quam & ſpoliabant & fœdabant, abegere. Vid. Valer. Fl. Argon. 4, 428 ſqq.

29 *Titulus*, inſcriptio, quales in ferculis triumphi ferebantur, aut ponebantur, ſub ſtatuis, in arcubus etc. Hic igitur poſſis *titulum* etiam laudem reddere vel prædicationem.

34 *Aluit* Getas *Bellona tropæis*, virtutem illorum per victoriam & ſucceſſus auxit: quanquam neque ipſum victum excludere velim, quem ſibi armis paraverint.

35 *Tota ætas* Getarum *canuit*, peritiam & prudentiam ab uſu collectam habuit, ut adoleſcentes quoque veterani eſſe viderentur.

36 *Exuta* tenebris, ſqualore & obſcuritate, qua velut involuta erat, liberata. Ut lux gloriam notat & magnam celebritatem, ita tenebris indicatur infamia & humilitas. Hic illud inſuper vult poëta, leges, inſtituta, mores Romanos barbarorum incurſione opprimi, ut non agnoſcas illum populum victorem, qui in tenebris quaſi deliteſcat.

Jamque poteſtates priſcus diſcriminat ordo
Juſtitiæ, quas ante pares effecerat una
Nube timor. Tua nos urgenti dextera leto
Eripuit, tectiſque ſuis redduntur & agris
Damnati fato populi, virtute renati.
  Jam non in pecorum morem formidine clauſi
Proſpicimus ſævos campis ardentibus ignes:
Alta nec incertis metimur flumina votis
Excidio latura moram: non poſcimus amnes
Undoſam ſervare fidem, nubeſque fugaces,
Aut conjuratum querimur ſplendere ſerenum.
  Ipſa quoque interius furiis exercita plebis
Securas jam Roma levat tranquillior arces.
Surge, precor, veneranda parens, & certa ſecundis

Fide

40 ſuffuderat *vel* infecerat *conj. Heinſ.* 46 fulmina *MSS.* 50 internis *Heinſ. ex MSS. Sic & Cuj. Pro* plebis, belli *MS. inde* interni belli *conj. Heinſ. quod malim præ verſu ſibilante, quem dedit,* internis furiis exer. plebis. 51 leva *MS.*

39 Belli tempore. cum omnes hoſtem vel jam incubantem, vel imminentem certe, metuunt, ceſſant legitima imperia. Agunt hoc ipſum hoſtes, ut ſuis a dominis, magiſtratibus, principibus homines avocent.

41 *Nubes* cum proſpectum & diſtinctionem rerum etiam propinquarum adimat, perturbationem confuſionemque rerum, officiorum, perſonarum, apte exprimit.

43 *Fato* aſſignat infelicitatem Romanorum, reſtitutam felicitatem virtuti Stilichonis, vitio mortalitatis familiari, qui ſua peccata infortuniorum nomine vocent, ſecunda autem ſuæ ſapientiæ vel virtuti adſcribant.

44 *Formido* non tam rete eſt, quam funiculus ſ. linea panniculis, pennis præſertim varii coloris, diſtincta, cujus inſolita ſpecie, & motu ab aura, perterritæ beſtiæ contineri ſe, aut coarctari adeo patiuntur. Dictum ea de re in Theſauris V Formido & Linea.

46 Qui metuunt adventum hoſtilis exercitus, illi interdum ſperant, a fluminis ſubito incremenmento illum retineri poſſe, hoc flumen metiuntur votis, optant, ut quam latiſſime diffundatur, quam profundos agat vortices. Amnis, qui ſic remoratur hoſtes, *ſervat fidem* ſuis accolis, *undoſam*, undis actis hoſti terribilem. Novimus laudari munimenta a quorum aditu inundatione arceri hoſtis poteſt. Interdum hoc beneficium a cælo ac tempeſtate exſpectatur. *Nubes fugaces*, quæ diffugiunt non demiſſo ante imbre: *conjuratum ſerenum*, ſerenitas, quæ hoſtem juvat, ſimili figura ut 7, 98 *conjurati veniunt ad claſſica venti.*

Fide Deis, humilemque metum depone ſenectæ,
Urbs æquæva polo. Tum demum ferrea ſumet
Jus in te Lacheſis, cum ſic mutaverit axem
Fœderibus natura novis, ut flumine verſo
Irriget Aegyptum Tanais, Mæotida Nilus,
Eurus ab occaſu, Zephyrus ſe prodat ab Indis,
Caucaſiiſque jugis calido nigrantibus Auſtro
Getulas Aquilo glacie conſtringat arenas.
Fatales hucuſque manus, crebriſque notatæ
Prodigiis abiere minæ: nec ſidera pacem
Semper habent, ipſumque Jovem turbante Typhœo,
Si fas eſt, tremuiſſe ferunt, cum brachia centum
Montibus armaret totidem, ſpiramque retorquens
Lamberet attonitas erectis anguibus Arctos.

58 promat *vulg.* prodat *ex MSS. Heinſ. quod verbum illuſtrat ad 8, 644.* 64 timuiſſe *vulg.* 65 ſpirasque *vulg.*

53 *Metus* omnis eſt *humilis*, deprimit, contrahitque animos: *ſenecta* non ætatem ipſam productam, ſed imbecillitatem notat, quæ illi adjuncta eſt, triſtitiamque. Sic *Senium* & *conſeneſcere* paſſim.

54 *Ferrea Lacheſis* nihil aliud eſt, quam dura ſors, cui mortalia omnia ſubjecta ſunt. Romam illa ſorte eximebant, æternam urbem, Deam vocabant, pro Dea hymnis, qualis eſt ille Erinnæ, ſtatuis, nummis celebrabant. Portamus ex illa Erinnæ Ode unam ſtrophen, quæ maxime huc facit, *Πάντα δὲ σφάλλων ὁ μέγιστος αἰών, Καὶ μεταπλάσσων βίον ἄλλοτ' ἄλλως, Σοὶ μόνᾳ πλησίστιον οὖρον ἀρχᾶς οὐ μεταβάλλει*, quam ſic reddidit H. Grotius, *Quæque res cunctas vaga fallit ætas, Dum novis vitam variat figuris, Semper ut regnes, tibi perſtat auras Flare ſecundas.*

55 *Axem* more ſuo dicit cælum, & relationem ad illud telluris, climata, & quæ inde pendent. *Fœdera* etiam alias illum, quem naturæ ordinem vocare ſolemus appellat, E. G. 3, 4.

61 *Manus* barbarorum fato huc usque proceſſerunt: *prodigiis notatæ* ſunt *minæ* hoſtiles. Prodigia ut invertunt quodammodo rerum naturam aliam: ita prodigii & portenti inſtar eſt, Romam concuti & metuere a barbaris. Scilicet ut ipſum Jovem metuere Typhoëus & conjurari gigantes coëgere.

64 *Si fas eſt*, intell. dicere, vel credere, vel fieri adeo. *Centum brachia* tribuunt poëtæ non Briareo modo, ſed huic ipſi Typhoëo, v. g. Ovid. Met. 3, 305: & univerſim gigantibus, ut Id. Met. 1, 184 *Centum quisque parabat Injicere anguipedum captivo brachia cælo.*

65 *Spira* eſt flexus ſerpentis, ſive potius ipſa pars in ſpiram flexa, *volumina* etiam vocantur. Typhoëus anguipes eſt, pro pedibus habet ſerpentes, ut ceteri gigantes, quorum *pedes*, ut ait Macrob. Sat. 1, 20 *in draconum volumina deſinebant.* Noſtri imago plane horribilis eſt: anguinei

Quid mirum, ſi regna labor mortalia vexat?
Cum gemini fratres, genuit quos aſper Alœus,
Martem ſubdiderint vinclis, & in aſtra negatas
Tentarint munire vias, ſteteritque revulſis
Pene tribus ſcopulis cæleſti machina bello.
Sed caret eventu nimius furor: improba numquam
Spes lætata diu: nec pervenere juventæ
Robur Aloïdæ. dum vellere Pelion Otus
Nititur, occubuit Phœbo, morienſque Ephialtes
In latus obliquam projecit languidus Oſſam.

Adſpice, Roma, tuum jam vertice celſior hoſtem:
Adſpice, quam rarum referens inglorius agmen
Italia detruſus eat, quantumque priori
Diſſimilis, qui cuncta ſibi ceſſura ruenti
Pollicitus patrii numen juraverat Iſtri

Non

74 Othrys *vel* Otrys *ante Claver. qui* Otos. Otis, Orys *MSS.*

anguinei illi pedes in extremo habent capita cum linguis exſertis, & adeo immani ſunt longitudine, ut reflexi retortique ac duplicata illa parte in cælum erecti pertingant ad Urſas cæleſtes, quæ ipſæ attonitæ vident Dracones, illius, qui utramque ſpiris complectitur, æquales.

68 Hi ſunt *Aloidæ* quos apud inferos etiam vidit Aeneas Virgilianus 6, 582 exemplo Homeri Od. Λ, 304 Hi *Martem* captivum, & in æneo incluſum cacabo tenuere, periturum ibi, niſi furto Mercurii evaſiſſet. Fabula eſt Iλ. E, 385.

73 *Pervenere juventæ robur*, intellecta *ad*: plane ut exprimere voluiſſe videatur etiam phraſin Homericam v. 316 *Καί νύ κεν ἐξετέλεσσαν, εἰ ἥβης μέτρον ἵκοντο.* Nec alias inſolitum eſt omittere poſt hoc verbum Præpoſitionem. Ovid. Met. 3, 462 *Verba refers aures non pervenientia noſtras.* Stat. Theb. 3, 12 *Ut vero infames ſcopulos ſilvamque nefandam Perventum.*

78 Ergo magna clade in Italia affectus eſt ſecundum hæc Alaricus. Deſcribit cladem etiam Prudentius in Symmach. 2, 695 ſq. & inter alia canit v. 708 *Dux agminis imperiique Chriſtipotens nobis juvenis fuit* (Honorius) *& Comes eius Atque parens Stilicho.* Deinde, *Illic ter denis gens exitiabilis annis Pannoniæ, pœnas tandem deleta pependit.* —— *Mirabere* — *Poſteritas* — *cadavera* — *Quæ Pollentinos texerunt oſſibus agros.* Hæc utrum veriora ſint his, quæ ad 25 pr. attulimus, an conciliari cum iis poſſint, quærere facilius eſt, quam certum reſpondere. Fateor tamen, mihi placuiſſe rationem Jo. Lud. Vivis in libello de Getis ſ. Gothis S. Auguſtini de Civitate Dei libris præmiſſo.

Non niſi calcatis loricam ponere Roſtris.
O rerum fatique vices! qui fœda parabat
Romanas ad ſtupra nurus, ſua pignora vidit
Conjugibus permiſta trahi. qui mente profunda
Hauſerat Urbis opes, ultro victoribus ipſe
Præda fuit. noſtri quondam qui militis auro
Aggreſſus tentare fidem, deſertus ab omni
Gente ſua manibuſque redit truncatus & armis.
Hoc quoque quod veniam leti valuere mereri,
Si poſitis pendas odiis, ignoſcere pulcrum
Jam miſero, pœnæque genus vidiſſe precantem.
Quæ vindicta prior, quam cum formido ſuperbos
Flectit, & aſſuetum ſpoliis affligit egeſtas?
Sed magis ex aliis fluxit clementia cauſſis,
Conſulitur dum, Roma, tibi. tua cura coëgit
Incluſis aperire fugam, ne pejor in arcto
Sæviret rabies venturæ conſcia mortis.
Nec tanti nomen ſtirpemque abolere Getarum,
Ut propius peterere, fuit. Procul arceat altus

 Jupiter,

98 nuncia *vulg.* conſcia *a Barthio & Heinſ. e MSS.*

82 *Roſtra* fori Romani; unde concionabantur ad multitudinem, intelligi, apparet.

85 *Mente profunda* exprimit poëta inſatiabilem cupiditatem, quæ inſtar profundæ voraginis expleri nullo modo poteſt. *Mένος* cogitaſſe videtur, partem, quæ vult in nobis & appetit, non quæ intelligit & ſcrutatur. *Devorandi* verbum in tali re amat Cicero.

89 *Manus* intelligamus milites, & copias adeo omnes, præter *arma*, quæ ſeparatim nominat.

90 Hic poëta illud *veniam leti* vocat & clementiam, in quo alii vel turpem Romanis pactionem, vel proditionem adeo deprehendere ſibi viſi ſunt. Vid. Zoſimus 5, 29. Et fuiſſe rem invidioſam, etiam ex hac defenſione apparet. Ipſa formula *valuere mereri*, indicat, *mereri* hic eſſe ſimpliciter conſequi ſine reſpectu dignitatis.

96 *Tua cura* poſuit pro *tui.* Dum tibi, o Roma, conſulit, tuæ ſalutis dum rationem habet Stilicho, maluit incluſis Getis fugæ occaſionem præbere, ne deſperatio illos in rabiem verteret, pernicioſam forte Romanis futuram. Honeſta & ſpecioſa oratio, quam populares mei breviter comprehendunt, *Fugienti hoſti pontem ſubſternendum eſſe aureum.*

99 Comparat inter ſe hæc duo, Internecionem Getarum, Periculum Romæ ab illorum deſperato impetu. Hæc ſi in bilancem imponantur, non tanti ponderis eſt prius, ut poſterius ſubeatur.

Jupiter, ut delubra Numæ, ſedemque Quirini
Barbaries oculis ſaltem temerare profanis
Poſſit, & arcanum tanti deprendere regni.
Quamquam, ſi veterum certamina rite recordor,
Tunc etiam, pulcra cum libertate vigerent,
Et proprio late florerent milite Patres,
Semper ab his famæ petiere inſignia bellis,
Quæ diverſa procul tuto trans æquora vires
Exercere dabant. Currus regumque catervæ
Inter abundantis fati ludibria ductæ.
At vero Italiam quoties circumſtetit atrox
Tempeſtas, ipſumque caput læſura pependit;
Non illis vani ratio ventoſa favoris,

Sed

101 ſanctumque *al.* 108 diviſa *MSS. pro* tuto, totas *MSS. hinc* tutas *conj. Heinſ.* virtus Exer. dabat *conj. Scal.* dabat *vulg. Sed* dabant *omnes MSS. Heinſ.* 109 catenæ *ante Heinſ.* 113 furoris *MSS.* timoris *MS. hinc* tumoris *conj. Heinſ.*

103 *Arcanum regni.* Ignem in templo Veſtæ, in primis intelligerem, niſi obſtaret illud, quod jam Theodoſius ſenior ſtatim a victo Eugenio dicitur Veſtales & cultum Veſtæ abrogaſſe, quod copioſe narrat Zoſimus 5, 28. Et fruſtra jam ante conſumta erat nobilis illa Symmachi relatio, quam oppugnarunt Ambroſius & Prudentius. An igitur alia imperii Ro. pignora reſpicit? Serv. ad Aen. 7, 188 *Septem fuerunt paria* (leg. *pignora*) *quæ imperium Ro. tenerent, acus Matris Deum, quadriga fictilis Vejorum, cineres Oreſtis, ſceptrum Priami, velum Ilionæ, Palladium, ancilia.*

109 *Regum catervas*, ab Heinſio ex bonis libris aſſumtas, eo minus mutare, & reducere *catenas*, quæ alioqui pulchre conveniunt, auſus ſum, quod auguſtius ſpectaculum ſunt *Reges* plurium numero, nec inviſum Romæ, cum *Reges* ſint etiam filii & fratres regum, ut non abſurde poſſimus etiam *catervas* illorum putare in triumpho ductas. Currum triumphalem Aemilii Paulli Macedonici præceſſerunt ipſe Perſes rex, tres illius liberi, Bitis, Cotyis regis filius etc.

110 *Abundans fatum*, quod plura tribuit, quam quis ſperare vel optare adeo audeat. *Ludibria* dicuntur non tam reſpectu triumphantis, quamquam id quoque, quam eorum de quibus triumphatur, quos, paullo ante in ſummo velut faſtigio conſtitutos, jam *Fortuna ſævo læta negotio, & Ludum inſolentem ludere pertinax*, (Hor. Car. 3,29.49) ad miſerrimam conditionem depreſſit.

112 *Tempeſtas --- pependit* pictura eſt nubis capitibus ac cervicibus imminentis, fulmina & grandines intentantis. Ceterum in hac prudentiae Stilichonis prædicatione ineſt tacita confeſſio, quam timendus etiam poſt prælium ad Pollentiam fuerit Alaricus.

Sed graviter ſpectata ſalus, ductorque placebat,
Non qui præcipiti traheret ſimul omnia caſu,
Sed qui maturo vel læta vel aſpera rerum
Conſilio momenta regens, nec triſtibus impar,
Nec pro ſucceſſu nimius, ſpatiumque morandi,
Vincendique modum mutatis noſſet habenis.
Cautius ingentes morbos, & proxima cordi
Ulcera Pæoniæ tractat ſolertia curæ,
Parcendoque ſecat, ferro ne largius acto
Irrevocandus eat ſectis vitalibus error.
Sublimi certe Curium canit ore vetuſtas,
Aeaciden Italo pepulit qui litore Pyrrhum.
Nec magis inſignis Pauli Mariique triumphus,
Qui captos niveis reges egere quadrigis.
Plus fuga laudatur Pyrrhi, quam vincla Jugurthæ.
Et quamvis gemina feſſum jam clade fugarit,
Poſt Decii lituos, & nulli pervia culpæ
Pectora Fabricii donis invicta vel armis,
Plena datur Curio pulſi victoria Pyrrhi.
Quanto majus opus ſolo Stilichone peractum
Cernimus! hic validam gentem, quam dura nivoſis
Educat Urſa plagis, non Chaonas atque Moloſſos,
Quos

114 ſuſpecta *MS.* 118 præ *MS.* tumidus *vulg. ſed* nimius *MSS. & exemplis tuetur Heinſ.* 122 longius *vulg.* latius *MS.* largius *Heinſ. ex MSS.*

121 *Pæoniam curam* eſſe medicam, monuimus ad 24, 173.

122 *Secando parcit* debebat dicere naturaliter: ſed etiam ipſa hypallage habet vim ſuam: ſecat dum parcit, & quia parcit: ne pars ſincera trahatur. Itaque cavet ne ſectio plus damni ferat, quam caveat.

125 *Aeacidæ* cognomen Pyrrho, quod per Achillem ab Aeaco deſcenderet, tributum etiam ab illo nobili oraculo, ſive verum fuerit, ſive confictum ab Ennio *Ajo te, Aeacide, Romanos vincere poſſe*, de quo Cic. Divin. 2 c. 56.

128 *Fuga Pyrrhi*, Pyrrhus in fugam actus a Curio: non laudatur Pyrrhus, quod fugit: ſic Jugurthæ vincula, quibus vinctus Jugurtha.

133 *Solo Stilichone:* cum ſolus eſſet Stilicho. Nam præpoſitionem paſſivi, *peractam*, ſimpliciter omitti, durius eſſe puto.

135 *Chaones & Moloſſi* ac *Dodonæi*, gentes

Quos Epirus alit, nec Dodonæa ſubegit
Agmina, fatidicam fruſtra jactantia quercum.
Primus fulmineum lento luctamine Pœnum
Compreſſit Fabius: campo poſt auſus aperto
Marcellus vinci docuit: ſed tertia virtus
Scipiadæ Latiis tandem deterruit oris.
Unus in hoc Stilicho diverſis artibus hoſte
Tres potuit ſuperare duces, fregitque furentem
Cunctando, vicitque manu, victumque relegat.
  Atque hæc tanta brevi miſcentem incendia Pyrrhum
Suſtinuit tota mærens Oenotria luſtro,
Et prope ter ſenas Itali per graminis herbas
Maſſylus Pœno ſonipes vaſtante cucurrit,
Hannibalemque ſenem vix ad ſua reppulit arva
Vindex fera patrum poſt bellum nata juventus.
Hic celer effecit, bruma ne longior una
Eſſet hiems rerum, primis ſed meſſibus æſtas
Temperiem cælo pariter belloque referret.

Sed

138 cunctamine *MS. quod placet Heinſio: mihi* ταυτολόγον *videtur.* 143 complere *ante Heinſ.* ſuperare *etiam Baſ. marg.* frangit *Raphel. quod probat Barth.* & *mox* vincit *MSS. Favet, quod ſequitur* relegat. 145 miſc. prælia *MSS.* & *Baſ. marg.* 147 Latii per graminis herbas *conj. Barth.* Latii per gramina meſſes: & v. 160 bellorum *editio Amſtel. Cæſiorum laudata Heinſio.*

gentes Epiri ſub Pyrrhi regno, quos cur deteriores faciat Getis, non apparet, cum bellicoſa ſemper illa pars Græce loquentium habita ſit. De fatidica Dodonæ quercu ad 7, 118 it. ad 26, 19 dictum.

138 *Fulmineum Pœnum & lentum luctamen*, antitheton vehemens.

144 *Relegat*, removet & remotum tenet. vid. 21, 250. Ceterum concinna brevitate (verum a poëta tali quis exſpectet?) trium ſummorum ducum laudes hic in unum confert Stilichonem ſuum.

145 Pyrrhi bellum duravit annis quinque: Punicum ſecundum, annis XVIII. *Herbæ* ſignificant ver: quot *herbæ graminis*, tot ſunt anni. Ut *poſt aliquot ariſtas*, poſt aliquot annos. Sic *meſſes*, *hiemes* etc.

150 *Poſt bellum* primum Punicum finitum nata juventus intelligi debet, ſi non volumus nimis excedere modum poëtam. Pauci ſane eſſe potuerunt milites, XVI vel paullo amplius annorum in exercitu Romanorum, poſt cœptum bellum cum Hannibale nati, qui ultimis annis duobus in acie contra illum ſtare poſſent.

152 *Hiems rerum*, tempeſtas, procella, turbo. Pulchre comparavit Heinſius Ovid. Epiſt. 1, 5. 34 *Peſſima mutati coepit amoris hiems.*

Sed quid ego Hannibalem contra, Pyrrhumque tot annis
Certatum memorem? cum illis Spartacus omne
Per latus Italiæ ferro bacchatus & igni,
Conſulibusque palam toties congreſſus, inertes
Exuerit caſtris dominos, & ſtrage pudenda
Fuderit imbelles aquilas ſervilibus armis.
Nos terrorum expers, & luxu mollior ætas
Deficimus queruli, ſi bos abductus aratro,
Si libata ſeges. non hanc ergaſtula nobis
Immiſere manum, nec conjurantis arenæ
Turba fuit. qualem Stilicho dejecerit hoſtem,
Thraces & Aemonii poterunt Mœſique fateri.
Frigida ter decies nudatum frondibus Aemum
Tendit hiems veſtire gelu; totidemque ſolutis
Ver nivibus viridem monti reparavit amictum,
Ex quo jam patrios gens hæc oblita Triones,
Atque Iſtrum tranſvecta ſemel veſtigia fixit
Threïcio funeſta ſolo; ſeu fata vocabant,

Seu

155 vili *al.* 156 furto *al.* 167 totiesque *vulg. ante Heinſ.* 170 ſimul *MS.*

153 *Temperiem cælo referre* pulchre dictum: *bello*, non item. Nempe optimi etiam in jungendis ſ. conjugandis uni verbo communi diverſis nominibus ſ. notionibus non ſemper ſatis accurate verſantur, quæ res figuræ nomen accepit, Zeugma vocant. Poſſis tamen dicere, invito verum hic excidiſſe Poëtæ: non enim finem allatam bello Getico illa receſſione Alarici de limite Italico, ſed qualemcunque temperiem ſ. moderationem.

155 De *Spartaco* dictum ad 3, 255.

162 Servorum pars *ergaſtulis* apertis prodiit, pars de ludis gladiatoriis, ubi *arenæ* & ſpectaculis parabantur.

170 *Semel* hic eam vim habet quam primum, ut noſtrum *ein mahl.* Ut Liv. 33, 9 *Ter prodita patria — ſemel, iterum, tertio.*

171 *Fata*, & *ira Deûm* ſibi opponuntur. Illa ſerie immutabili atque æterna cauſarum & eventuum continentur: hæc interponit ſe extra illum ordinem. Sic dicunt *fato* ſuo mori, qui ex lege & machinali ratione corporis morbo conſumuntur, quod quæſitæ manu ſua vel aliena morti opponitur. Hæc ipſa tamen *ira Deûm* quoque ordinem ſervat, & modum quendam agendi per cauſas naturaliter efficientes, hoc eſt *ſeriem meditatur ruinis*, quæ non uno impetu & ſine alia cauſa ingruunt, ſed velut e longinquo parantur, & per ſeriem quandam velut rotarum ſe contingentium & impellentium ad finem & effectum ſuum perveniunt.

Seu gravis ira Deum, ſeriem meditata ruinis.
Ex illo, quocumque vagos impegit Erinnys,
Grandinis aut morbi ritu per devia rerum
Præcipites per clauſa ruunt. nec contigit ullis
Amnibus, aut ſcopulis proprias defendere terras.
Nil Rhodope, nil vaſtus Athos, nil profuit Aemus
Odryſiis. facili contemtum Strymona ſaltu,
Et fruſtra rapidum damnant Aliacmona Beſſi.
Nubibus intactum Macedo miratur Olympum
More pererratum campi. Gemit irrita Tempe
Theſſalus, & domitis irriſam cautibus Oeten.
Sperchiuſque, & virginibus dilectus Enipeus,
Barbaricas lavere comas. Non objice Pindi
Servati Dryopes; nec nubifer Actia texit
Littora Leucates. ipſæ, qua durius olim

Reſtite-

173 exilio *al.* quoscunque *al.* 175 clauſa *vel* luſtra *al.* clauſa *MSS. Heinſ.* 177 Hebrus *Baſ. marg.* & *MSS. quid. Barth.* & *Heinſ.* 178 contemnunt *vulg.* 180 hinc tectum *vel* en tectum *conj. Heinſ.* 181 gerit *vulg.* gemit *etiam Baſ. marg.* 182 cotibus *al.* Oetam *al.* 186 quæ *vulg.*

179 *Aliacmon* ſ. Haliacmon Macedoniam propriam a Theſſalia dividit. *Beſſi* inter Thracas etiam bellicoſiores habiti. Sed qui hic totam Græciam deſcribit Poëta, & velut depingit in tabula, non ſatis huic loco intentus fuit, cum Beſſos multum ad Orientem & Septentrionem remotos facit damnantes Aliacmona, qui, rapidus licet, non potuerit arcere Getas. Atqui Hebrus ad quem colebant Beſſi, & Strymon erant ante ſuperandi, quam ad Aliacmona pervenirent ab Iſtro Getæ. Reliqua lector jucundius cum tabula Cellariana vel alia comparabit, quam longis adnotationibus hic declarata leget.

180 Montes *nubibus intactos* memorat Iſ. Voſſ. ad Melam 2, 2 p.443.

181 *Irrita*, profanata, cum ſanctitas illa poëtica & fabularis non magis, quam montes & ſilvæ, tueri illa poſſet.

183 *Enipeus* Theſſaliæ fluvius ob aquarum & litorum amœnitatem frequentatus Nymphis etiam antiquis, in quibus Tyro Salmonei filia, cui ſub Enipei ſpecie obrepſit Neptunus. Fabula eſt Od. Λ, 234. Conf. Lucia. Dial. Mari. 13 T. 1 p. 320.

184 Ab *Objiciendo* primum *objex* dictus: deinde, ut in *adjicere*, *abjicere*, ceteris, *i* prius ejectum, quod hic jure ſuo, & exemplo optimorum, revocat Claudianus.

186 *Durius*, pertinacius, Metaphora ab his, quæ in via agenda per Alpes, in cuniculis item militaribus vel bellicis effodiendis, objiciuntur.

Reſtiterant Medis, primo conamine ruptæ
Thermopylæ. Vallata mari Scironia rupes,
Et duo continuo connectens æquore muro
Iſthmos, & anguſti patuerunt clauſtra Lechæi.
Nec tibi Parrhaſios licuit munire colonos
Frondoſis, Erymanthe, jugis, equitataque ſummi
Culmina Taygeti trepidæ vidiſtis Amyclæ.
Tandem ſupplicium cunctis pro montibus Alpes
Exegere Getis tot tandem flumina victor
Vindicat Eridanus. Docuit nunc exitus, alte
Fatorum ſecreta tegi. quiſquamne recluſis
Alpibus ulterius Latii fore credidit umbram?
Nonne velut capta rumor miſerabilis urbe
Trans freta, trans Gallos, Pyrenæumque cucurrit;
Famaque nigrantes ſuccincta pavoribus alas

Secum

190 templa *vulg.* Lycæi *vulg.* Lechæi *e conj. Scal. & MS.*
196 hunc *Cuj.* 200 fluvios *Cuj.*

189 Ut antiqui perfodere Iſthmum ad navigandi commoditatem conati ſunt aliquoties: ita recentioribus curæ fuit illas anguſtias, muris ab uno ſinu ad alterum, a portu Lechæo ad Cenchreenſem ductis, munire. Hoc factum ſub Valeriani imperio refert Zoſimus 1, 29 *Πελοποννήσιοι τὸν Ἰσθμὸν διετείχιζον.* Hoc muro freti ſuas urbes ſine mœnibus reliquere, quod male illis per Alarici expeditiones ceſſit, narrante eodem Zoſimo 5, 6, cum Gerontius, præfectus muro, transeundi copiam illi daret.

195 Alpes vindicarunt injuriam tot montibus factam, ulti ſunt contumeliam ab Alarico & Getis illatam celebratiſſimis jugis. Vellem ego in bonis libris eſſet *Getas:* & apud Ovid. Faſt. 4, 230 *Hunc pœnas exigit ira deæ.* Apud Elzevirios 1650 jam expreſſum hic erat *Getas*: ſed mutari juſſum in erratorum indiculo. Apud Ovidium *Hinc* legebatur ante Heinſium. Sed mihi videtur non minus recte dici *exigere aliquem pœnas*, quam *Otium rogare divos*, & horum ſimilia. Et de paſſivo non eſt dubium, ut in illo Metelli apud Gell. 15, 14 *Seſe pecunias maximas exactos eſſe.* Sed nolim contendere in tali re, contra tales auctores, acrius.

198 *Latii umbram* dictam puto cum alluſione ad etymon. Umbra eſt, ubi latere licet adverſus lucem & æſtum etc.

200 *Freta* intelligo oram maris inferioris, litora Liguriæ, Galliæ, Hiſpaniæ.

201 *Fama*, horribile monſtrum, ſubter alas ſibi habet ſuccinctos pavores, ut *Scyllam* Virgilius Ecl. 6,75 facit *Candida ſuccinctam latrantibus inguina monſtris.* Non impediunt hi pavores ſuccincti volatum & celeritatem famæ, quia leves ſunt, aura & vento conſtant.

Secum cunƈta trahens a Gadibus uſque Britannum
Terruit Oceanum, & noſtro procul axe remotam
Inſolito belli tremefecit murmure Thulen?
Mandemuſne Noti flabris, quoſcumque timores
Pertulimus, feſtæ doleant ne triſtibus aures?
An potius meminiſſe juvat, ſemperque viciſſim
Gaudia præmiſſi cumulant inopina dolores?
Vtque ſub occidua jaƈtatis Pleiade nautis
Commendat placidum maris inclementia portum;
Sic mihi tunc major Stilicho, cum læta periclis
Metior, atque illi redeunt in corda tumultus.
Nonne videbantur, quamvis adamante rigentes,
Turribus invalidis fragiles procumbere muri,
Ferratæque Getis ultro ſe pandere portæ?
Nec vallum denſæque ſudes arcere volantes
Cornipedum ſaltus. Jam jam conſcendere puppes,
Sardo-

214 infragiles validis *MS.*

202 *Secum cunƈta trahere* dicitur Fama, quatenus illam, & rumores, quamvis vanos, ſequitur vulgus h. e. major pars hominum.

204 *Thulen* ad Septentrionem locat, nihil definit, ut ſolet. Vid. ad 5, 240 it. 24, 157.

205 An oblivione deleamus metus, quos ſuſtinuimus? plane ut Horat. Car. 1, 26 pr. *Triſtitiam & metus Tradam protervis in mare Creticum Portare ventis.*

208 Huc pertinet illa Socratis fabella, de voluptate & dolore a Jove catena inter ſe devinƈtis, ut altera ſemper alterum, aut alteram alter trahant.

209 *Occidua Pleias* ſ. occaſus Vergiliarum in IX Calend. Nov. refertur a Colum. 2, 8. 2 cum jam tempeſtuoſum eſſe mare ſolet, & navigatio cum periculo. Vid. ad 8, 437. Uſus verbi *commendare* plane ſimilis, quin ſententia eadem Plin. Pan. 5, 8 *Sicut maris cœlique temperiem turbines tempeſtatesque commendant* etc.

211 *Læta periclis metiri*, magnitudinem felicitatis æſtimare perpendendis periculis, quibus illa nos liberavit: ut medici beneficium æſtimamus magnitudine morbi, gravitate vulneris, quibus nos exemit.

214 *Turres* ſunt partes robuſtiores & velut articuli mœnium: *his invalidis* reliquum murum, tanquam fragilem, procumbere, mirum non eſt.

216 *Vallum* poſuiſſe videtur pro ipſo aggere: qui vero proprie antiquis valli erant, rami arborum bifurci aut plurium ſurculorum defixi in aggerem & ſibi implexi, hos vel pro his *denſas ſudes* ponit noſter. Fungebantur autem vice eorum, quos recentior diſciplina *equos Friſios* vel *equites Hiſpanos* appellat.

Sardooſque habitare ſinus, & inhoſpita Cyrni
Saxa parant, vitamque freto ſpumante tueri.
Ipſa etiam diffiſa brevi Trinacria ponto,
Si rerum natura ſinat, diſcedere longe
Optet, & Jonium refugo laxare Peloro.
Fultaque deſpiciens auro laquearia dives,
Tutior Aeoliis mallet vixiſſe cavernis.
Jamque oneri creduntur opes, tandemque libido
Hæſit avaritiæ gravioribus obruta curis.
Utque eſt ingenioque loquax, & plurima fingi
Permittens credique timor; tum ſomnia vulgo
Narrari; tum monſtra Deum, monituſque ſiniſtri:
Quid meditentur aves, quid cum mortalibus æther

Fulmineo

218 Sardoniosque *vel* Sardonios *it.* Cypri *vulg. ante Claver.* 219 ſinas *MS. belle.* 220 diffuſa *vulg.* diſtincta *Cuj.* & *MSS. unde* diſtenta *conj. Heinſ.* diffiſſa *it.* divulſa *al.* diffiſa *Clav. miſc.* p 13, b, & *Heinſ. ex MSS.* 222 optat *omnes: ſed* optet *vol. Heinſ.* & *ratio.* 228 tunc omina *conj. Heinſ.*

220 Cum Itali alii Sardiniam & Corſicam (hæc enim *Cyrne* eſt) inſulas petant, ut mari circumfluo tuti ſint: Siculi non ſatis fidunt anguſto freto, quod ſuam inſulam ab Italia ſeparat. Optat igitur Sicilia recedere ab illa longius, & *Jonium* mare, in anguſtias coactum in freto Siculo, dilatare recedente Peloro promontorio, ne nimirum ita facilis ex Italia trajectus ſit hoſtibus.

223 *Laquearia auro fulta* ſunt columnæ aureæ, ſuſtinentes laquearia ſplendide & ipſa culta. De verbo *fulta* vid. 28, 168. Hæc laquearia nunc deſpiciunt divites domini, nihil ſibi prodeſſe ſentiunt, & malint deliteſcere in cavernis vicinarum Inſularum Aeoliarum.

226 *Hæſit avaritia*, ſubſtitit, in quantum tali tempore nemo quisquam plus habere, augere poſſeſſiones ſuas cupit, ſed quæ habet, ea removere ſtudet ab oculis hoſtium, vel partis jactura conſervare reliqua.

227 Quid fieri in magno metu ac terrore ſoleat, exemplo eſt illud Veſuvii incendium, de quo Plin. Epiſt. 6, 20. 15 *Nec defuerunt, qui fictis mentitisque terroribus vera pericula augerent --- falſò, ſed credentibus narrabant --- plerique lymphati terrificis vaticinationibus & ſua & aliena mala ludificabantur.*

230 Calumniator fuerit, ſi quis accuſet poëtam, aut ſibi perſuaſiſſe, aut voluiſſe credere alios, *meditari*, conari aliquid aves, conſcias vel has vel æthera ſibi ſuarum eſſe ſignificationum: ſed ſunt iſtæ Metaphoræ, a qualibus nec vita communis ſemper abhorret. Quis non dicat cum Cicerone Verr. 2 c. 61 *Quid ergo ſibi illæ ſtatuæ equeſtres inauratæ volunt?* e. i. g. a.

D d

Fulmineo velit igne loqui, quid carmine poſcat
Fatidico cuſtos Romani carbaſus ævi.
Territat aſſiduus Lunæ labor, atraque Phœbe
Noctibus æriſonas crebris ululata per urbes.
Nec credunt vetito fraudatam Sole ſororem
Telluris ſubeunte globo: ſed caſtra ſecutas
Barbara Theſſalidas patriis lunare venenis
Inceſtare jubar. Tunc anni ſigna prioris,
Et ſi quod fortaſſe quies neglexerit omen,
Addit cura novis: lapidoſos grandinis ictus,
Molitaſque examen apes, paſſimque crematas
Perbacchata domos nullis incendia cauſſis,
Et numquam cælo ſpectatum impune cometen,
Qui primum roſeo Phœbi prolatus ab ortu,
Qua micat aſtrigera ſenior cum conjuge Cepheus,
Inde Lycaonia paullatim expulſus ab Arcto

Crine

232 Caucaſus *Cuj.* 234 horriſonas *vulg.* Auſonias *Baſ. marg.* 239 neglexerat *al. etiam Heinſ. 2.* 246 Lycaoniam ad arcton *MSS.*

232 *Carbaſus* lintei genus Hiſpanici ſubtilis. Sed eodem nomine etiam vela navium ſignant, forte ſimili Aſteiſmo, quo tenuiſſimum quoddam byſſi genus *Baptiſtæ* nomine diſtinguunt. *Linteos libros* faſtorum h. e. in textili linteo ſcriptos, paſſim laudat Livius. Ex eo genere fuiſſe Sibyllinos, indicat etiam Symmachus 4, 34 *Monitus Cumanos*] *lintea texta ſumſerunt.* *Cuſtos ævi Romani*, in quo fata imperii deſcripta ſunt per omnia ſæcula, ad quem aditur rebus dubiis.

233 Pulchre hic & ſuperſtitiones plebeculæ, & ſuam rerum cæleſtium peritiam, juxta ſe ponit.

236 Etiam hic loquitur ita, ut motum telluri tribuat. Vid. ad 1, 1.

238 Hæc & ſimilia prodigia conſideravimus ad 18, pr. it. 20, 40 ſq. Qui Prodigia Liviana vel ex Indice Drakenborchiano vel ex Julio Obſequente percurrerit, & hæc & plura alia inveniet.

243 *Cometen non impune ſpectari* dicit etiam, de vulgi nempe ſententia, noſter 33, 234 h. e. ſemper conſequi ſolere mala quædam publica. Ceterum quem hic deſcribit cometen, hunc in Catalogo chronologico, ſed ſola hac auctoritate refert Lubieniecius ad A 405. Via quam dat cometæ, probabilis eſt, & ex obſervatione ſumtam haud dubito, quod comparatio viarum oſtendit, quæ a duobus inde ſæculis in literas relatæ ſunt.

247 *Geticum plauſtrum* appellat hoc ſidus cum alluſione ad bellum Geticum, & cladem gentis: ideo etiam fœdandi verbo utitur. Nempe *Lycaoniam urſam* puto eam, quæ minor vulgo vocatur: *plauſtrum* (noſtris *der Heerwagen*) urſa major.

Crine vago Getici fœdavit ſidera plauſtri,
Donec in exiguum moriens vaneſceret ignem.
Sed gravius mentes cæſorum oſtenta luporum
Horrificant. duo quippe lupi ſub principis ora,
Dum campis exercet equos, violenter adorti
Agmen, & excepti telis, immane relatu
Prodigium, miramque notam duxere futuri.
Nam ſimul humano geminas de corpore palmas
Vtraque perfoſſis emiſit bellua caſtis:
Illo læva tremens, hoc dextera, ventre latebant
Intentis ambæ digitis, & ſanguine vivo.
Scrutari ſi vera velis, fera nuntia Martis
Ora ſub Auguſti caſurum prodidit hoſtem.
Utque manus utero virides patuere retecto,

250 terrificant *MS.* 253 veramque *conj. Heinſ.* 256 latebat *Raphel.* 259 orbe *vulg.* ore *al.* ora *a Claverio.* 260 reſecto *conj. Heinſ.* recepto *MS.*

248 Pulchre pingit hic verſus phænomenon cometæ diſcedentis, & ſubducentis ſe conſpectui.

250 *Principem* pro more bonorum temporum intelligit Imperatorem Honorium. Utrum porro ſimpliciter finxerit hoc, & ex ſuo ingenio pepererit prodigium, an narratum ab aliis acceperit, non temere dixerim.

251 *Violenter adorti* quod ſunt agmen lupi, in hoc jam eſt prodigium, cum non niſi dura hieme, & in ſumma omnium inopia, invadere homines rapax beſtia ſoleat. Lupi in urbe viſi aliquoties in prodigiis apud Julium Obſequentem.

253 *Notam duxere* tranſlate dictum videtur, a ſcribentibus pingentibusve. Lupi ſignificationem dederunt non minus claram & apertam, quam ſi carmine fatidico nobis ceciniſſent periculum imperii. Ceterum vero ſimile eſt, aliquid accidiſſe, quod quamcunque ſimilitudinem haberet hujus narrationis.

254 *Palmæ humano de corpore* nihil aliud ſunt quam humanæ manus emergentes e vulneribus, quibus perfoſſæ erant beſtiæ, dextra e latere unius, ex latere alterius ſiniſtra.

258 Mutato genere & numero *fera nuncia* dicitur, qui paullo ante *duo* erant *lupi*, ut facilius lector cogitet Lupam Romuli. Jam Poëta primo ipſe interpretatur prodigium, deinde quomodo formido hominum illud interpretata ſit, oſtendit.

260 *Virides manus* ſunt vivarum, ſimiles ſucco ſuo plenæ, Metaphora ſolemni. *Uterum* de omni ventre dici poëtis, & ipſum frequens eſt. Interpretatio oſtenti ſecundum poëtam hæc erat: ruptis jam lateribus luporum in conſpectum veniunt manus: ſic perruptis jam Alpibus, quibus Lupa Martia ſe texerat, prodeunt manus, a quibus conficiuntur Barbari.

Romula poſt ruptas ſic virtus emicat Alpes.
Sed malus interpres rerum metus omne trahebat
Augurium pejore via, truncataque membra,
Nutricemque lupam, Romæ regnoque minari.
Tunc reputant annos, interceptoque volatu
Vulturis, incidunt properatis ſæcula metis.
Solus erat Stilicho, qui deſperantibus augur
Sponderet meliora manu: dubiæque ſalutis
Dux idem vateſque fuit. *„Durate parumper,*
Inquit, *& excuſſis muliebribus ore querelis*
Fatorum toleremus onus. Nil nautica proſunt
Turbatæ lamenta rati: nec ſegnibus undæ
Planctibus, aut vanis miteſcunt flamina votis.

Nunc

264 Obſervari hic poteſt ellipſis verbi *dicit* vel ſimilis, quæ hiſtoricis quoque in uſu eſt.

265 Meticuloſi homines ita rationes ſubducunt. Duodecim vultures, qui omen regni fecerunt Romulo, Liv. 1, 7, tot ſæcula imperio portenderunt: nunc ſæculum agitur duodecimum, dicebant; ſed truncabant illa ſæcula, metas ac terminos illorum (ſi etiam demus reſpondere vulturum numerum numero ſæculorum) incidebant, neque enim niſi ex dimidia parte tum finitum erat ſæculum Romæ XII. Comparatur enim cum A. V. 1152, Chriſtianorum annus 400, circa quem iſta gerebantur. Si Sibyllina ſæcula annorum CX ponas, quod in hac re neceſſe eſt, alii plus centum anni decedent. Hoc, puto, ſibi voluit Claudianus, cum interceptum volatum vulturis minimum unius, cum *inciſa ſæcula properatis metis*, ait. Neque vero hic ſimpliciter fingit poëta. Audiamus Cenſorinum (qui libellum ſuum ſcripſit Anto. Pio & Pontiano Proculo COSS. V. C. 990. vid. Reland) de die nat. c. 17 extr. *Quot ſæcula urbi Romæ debeantur, dicere meum non eſt: ſed quid apud Varronem legerim, non tacebo, qui libro Antiquitatum duodeviceſimo ait, fuiſſe Vettium Romæ in augurio non ignobilem —– eum ſe audiſſe dicentem: ſi ita eſſet, ut traderent hiſtorici de Romuli urbis condendæ auguriis, ac duodecim vulturibus; quoniam* CXX *annos incolumis præteriiſſet populus Romanus, ad mille & ducentos perventurum.* Hæc non incognita fuerunt doctiſſimo poëtæ, ut neque fugerunt Apollinarem Sidonium, qui attingit Car. in Avitum 7, 55 & 358. Alia quæſtio eſt, an verus fuerit augur Vettius? quod putat Barthius, nixus verbis Marellini Comitis in Chronico Aetio & Studio COSS. (A. V. 1206. C. 455 ſecundum Rel.) *Aëtius patricius —– trucidatur, atque cum ipſo Heſperium cecidit regnum, nec hactenus valuit relevari.*

268 *Manu*, non voce tantum *ſpondebat meliora* Stilicho. Fidem promiſſis viri & conſolationi addebat manus illa victrix, fortitudine non minus quam fide præſtans.

Nunc inſtare manu, toto nunc robore niti
Communi pro luce decet; ſuccurrere velis,
Exhaurire fretum, varios aptare rudentes,
Omnibus & docti juſſis parere magiſtri.
Non, ſi perfidia nacti penetrabile tempus
Irrupere Getæ, noſtras dum Rhætia vires
Occupat, atque alio deſudant Marte cohortes,
Iccirco ſpes omnis abit. Mirabile poſſet
Eſſe mihi, ſi fraude nova, vel calle reperto
Barbarus ignotas invaderet inſcius Alpes.
Nunc vero geminis clades repetita tyrannis
Famoſum vulgavit iter. nec nota fefellit
Semita præſtructum bellis civilibus hoſtem.
Per ſolitas venere vias, adituſque ſequendos
Barbarico Romana dedit diſcordia bello.
Sed nec præteritis hæc res incognita ſæclis.
Sæpe laceſſitam, ſed non impune, fatemur
Auſoniam. hæc Senonum reſtinxit ſanguine flammas.
Hæc & Teutonico quondam patefacta furori
Colla catenati vidit ſqualentia Cimbri.

 Vile

274 pectore *vulg. Sic* & Sil. 11, 492 Adductis percuſſa ad pectora tonſis.
275 ſuccedere *MS.* 278 non niſi *vulg.* non ſi *etiam Boſ. marg.*
287 ſecandos *it.* ſecundos *al.*

276 *Exhaurire fretum*, ſi quа rimam & vitium fecerit navis, qua aqua irruat, exhaurire illam, obſtruere lacunam.

277 *Docti* apud poëtas præſertim, non ſoli, qui literas tractant, ſed quicunque artem quamcunque, vel præceptis vel uſu, conſecuti ſunt.

278 *Penetrabile tempus* activa ſignificatione ut *penetrabile telum*, quod irrumpit & penetrat: ipſa temporis opportunitas inſtar teli eſt, certe celeritatem & vim adeo addit armis.

284 Eugenius & Maximus *tyranni* inter Alpes oppreſſi. Itaque bellis illis civilibus hoſtis *præſtructus*, q. d. præ inſtructus, edoctus & munitus eſt.

289 Pergit oſtendere, Alpes olim quoque tranſitas ab Romanorum hoſtibus, ſed nempe magno hoſtium infortunio, exitu certe triſti.

291 *Hæc Auſonia* ſ. Italia reſtinxit flammas, a Gallis Senonibus excitatas, illorum ſanguine.

293 Pertinet ad bellum Cimbricum a Mario confectum ingenti Teuto-

Vile decus, quod non erexit prævius horror.
Ingentes geminant diſcrimina magna triumphos.
Quid turpes jam mente fugas, quid Gallica rura
Reſpicitis, Latioque libet poſt terga relicto
Longinquum profugis Ararin præcingere caſtris?
Scilicet Arctois conceſſa gentibus Vrbe
Conſidet regnum Rhodano, capitique ſuperſtes
Truncus erit. Veſtros ſtimulant ſi pignora ſenſus,
Me quoque non impar naturæ cura remordet.
Nec ferro ſic corda rigent, ut noſſe recuſem,
Quam ſanctum ſoceri nomen, quam dulce mariti,
Quantus prolis amor. ſed numquam oblita decoris
Obſcenam latebram pietas ignava requiret.
Nec vobis fortis monitor, mihi cautior uni.
Hic conjux, hic progenies, hic carior omni
Luce gener. pars nulla mei ſubducta procellæ.
Accipe tu noſtræ, tellus Oenotria, mentis
Vincula communes tecum ſubeuntia caſus,
Exiguamque moram muris impende tuendis,
Dum redeo lectum referens in claſſica robur.„

His

295 generant *MS.* 300 captique *Vien. Baſ. Plant. Sed* capitique *jam Vic.* 302 cauſa *Baſ. marg.* 303 aut noſſe recuſant *vulg.* 311 pignora *vulg. nec damno. Sed* Vincula *jam Vien. & Baſ. marg. Heinſ.*

Teutonum & Cimbrorum ſtrage. *Colla catenata* noſter memorat etiam 22, 374.

294 *Vile decus*, gloria tenuis, quam non extollit & auget periculum, quo liberavit victor laborantes. *Geminare* hic eſt in alterum tantum augere.

298 *Profuga caſtra*, quæ poſt fugam transferuntur a media Italia ad ripas Rhodani: *præcingere*, velut tegere & veſtire, eaque re munire ac tueri.

302 *Naturæ cura*, quam dictat natura, naturalis: vt *noſſe recuſem*, non ſentiam, vel reprimam illum ſenſum naturæ, ac pietatem in meos.

306 *Obſcena latebra* turpis & pudenda: *pietas ignava*, amor qui non audet pugnare & facere ac pati omnia pro his qui amantur.

308 *Omni luce* h. e. vita *carior gener* Honorius, qui non ſit gener tantum, ſed idem terrarum dominus & Imperator. *Partes ſui* vocat neceſſarios, quos jam indicavit.

313 *Claſſica* poſuit Metonymia quadam, ut intelligamus exercitum. Neque enim *claſſicum canitur*, vel *canit* adeo, niſi ubi collecta eſt *claſſis*, hoc eſt exercitus.

His dictis pavidi firmavit inertia vulgi
Pectora, migrantiſque fugam compeſcuit aulæ.
Auſaque tum primum tenebris emergere pulſis
Heſperia, ut ſecum junxiſſe pericula vidit
Auguſtum, tantoque ſui ſtetit obſide fati.
Protinus, umbroſa veſtit qua litus oliva
Larius, & dulci mentitur Nerea fluctu,
Parva puppe lacum prætervolat. ocius inde
Scandit inacceſſos brumali ſidere montes,
Nil hiemis cælive memor. Sic ille relinquens
Jejunos antro catulos immanior exit
Hiberna ſub nocte leo, tacituſque per altas
Incedit furiale nives. ſtant colla pruinis
Aſpera, flaventes adſtringit ſtiria ſetas.
Nec meminit leti, nimboſve aut frigora curat,
Dum natis alimenta paret. Sublimis in Arcton
Prominet Hercyniæ confinis Rhætia ſilvæ:
Quæ ſe Danubii jactat Rhenique parentem,
Vtraque Romuleo prætendens flumina regno.
Primo fonte breves, alto mox gurgite regnant,
Et fluvios cogunt unda coëunte minores

 In

320 fluxu *MS.*

318 *Stetit* firma, non amplius vel fugit vel plane jacuit.

320 *Larius* lacus in Transpadana Gallia, hodie Comenſis (*Lago di Como*) Plinii junioris villis & poſſeſſionibus & laudibus nobilis, qui illum ſuum vocare ſolet, v. g. 2,8.1. Hic *Nerea* h. e. mare imitatur *fluctu*, undis, ſed *dulci*; itaque *mentitur*, ſimulat, non eſt.

326 *Furiale* pro adverbio ponitur, ut *horrendum clamat*: furit autem Leo propter famem ſuam & catulorum.

329 *Arcton* ſeptentrionesque videtur hic & alias poëta noſter valde extendere, nempe Alexandrinus ipſe, qui frigus & hiemes metuit etiam, ubi aliis moderata ſatis temperies cæli videtur. Sic *Rhætiam* valde extendit, cum non Hercyniæ modo ſilvæ facit conterminam, ſed eandem & Rheni & Danubii patriam. Scilicet fines regionum & nominum barbarorum, ut illis videbantur, regere difficile eſt. Et fontes duorum fluminum, quæ tum naturales fines erant imperii Ro. non longis a ſe intervallis diſtare, conſtat.

332 Etiam hoc audaciuſculum *Rhætia — prætendit flumina regno Romuleo*: i. fundit duo flumina quæ utraque imperii Romani fines (quibusdam certe partibus & temporibus diverſis) conſtituunt.

In nomen tranſire ſuum. te Cimbrica Tethys
Diviſum bifido conſumit, Rhene, meatu.
Thracia quinque vadis Iſtrum vorat Amphitrite.
Ambo habiles remis, ambo glacialia ſecti
Terga rotis; ambo Boreæ Martique ſodales.
Sed latus, Heſperiæ quo Rhætia jungitur oræ,
Præruptis ferit aſtra jugis, panditque terendam
Vix æſtate viam. multi ceu Gorgone viſa
Obriguere gelu. multos hauſere profundæ
Vaſta mole nives, cumque ipſis ſæpe juvencis
Naufraga candenti merguntur plauſtra barathro.
Interdum glacie ſubitam labente ruinam

Mons

339 Martiſque *probat Bentl. ad Horat. car. 1, 25. 19.* 341 tremendam *ante Heinſ. qui dedit ex Delrii conj.* terendam. *ipſe conj.* premendam. *MS.* tenendam.

335 *Cimbrica Tethys* & ipſa late valde extenſa eſt: forte magis id conveniat Albi aut ab altera parte Viadro. Interea tamen cauſam habuit poëta *Cimbricum* mare, Tethyn *Cimbricam* vocandi partem Oceani Germanici, in quam procurrit Cherſonneſus Cimbrica: licet enim remotior ſit, nulla tamen vel Inſula major vel Peninſula intercedit. De oſtiis Rheni totis libris diſputatum. Conf. ad 21, 222.

337 Etiam Iſtri oſtia diverſimode a Geographis numerantur. *Quinque* facit cum noſtro Dionyſius Periegetes v. 301. Plinius 4, 12 *ſex*: Strabo 7 p. 212 *ſeptem*.

339 Videtur poëta in mente habuiſſe Horatii illum Car. 1, 25 extr. *ſodalem hiemis* ſive *Hebrus* eſt, ſive *Eurus*. Et, ne quid diſſimulem, *Hebro* magis videtur favere, neque tamen rem plane conficere. Hoc apparet, Danubium atque Rhenum fluvios dici *ſodales Boreæ*: ſi preſſo pede ſecutus eſt Horatium noſter, legit apud illum, *Hebrum* fluvium *ſodalem Hiemis*. Sed tamen nihil impedit, quo minus, ſervata analogia, etiam *Eurum* ventum dixerit ſodalem hiemis Horatius, quemadmodum Car. 4, 12. 1 *Veris comites animas Thracias*. Feliciter quidem imitatus eſt noſter, quoquo modo legerit, Horatium.

341 *Ferit aſtra* non audacius dictum illo Hor. Car. 1, 1 extr. *Sublimi feriam ſidera vertice*: ſed hic magis etiam proprie h. e. optice. Vid. v. 470.

342 Conſpectus capitis Meduſæ mutavit in ſaxa adſpicientes, hic ſaxorum inſtar durantur homines frigore.

345 *Naufraga* illud viſionem nobis offert horribilem quaſi maris glutientis & mergentis fracta navi onera illius omnia: *barathrum*, alias nigrum ab ipſa profunditate, hic *candet* a nive.

346 Tales ruinæ nec hodie inſolentes. Vel recentiſſima hujus ipſius anni hiſtoria exemplum habet villæ totius a mole nivium, volumine ſuo & vertigine in immenſum aucta, oppreſſæ. Quod *juvencos* ad *plauſtra* memorat, pertinet ad conſuetum ea tempeſtate

curſum

Mons dedit, & tepidis fundamina ſubruit Auſtris
Pendenti malefida ſolo. Per talia tendit
Frigoribus mediis Stilicho loca. Nulla Lyæi
Pocula; rara Ceres: raptos contentus in armis
Delibaſſe cibos, madidoque oneratus amictu
Algentem pulſabat equum. Nec mollia feſſo
Strata dedere torum. tenebris ſi cæca repreſſit
Nox iter, aut ſpelæa ſubit metuenda ferarum,
Aut paſtorali jacuit ſub culmine fultus
Cervicem clipeo. Stat pallidus hoſpite magno
Paſtor, & ignoto præclarum nomine vultum
Ruſtica ſordenti genitrix oſtendit alumno.
   Illa ſub horrendis prædura cubilia ſilvis,
Illi ſub nivibus ſomni, curæque laborque
Pervigil, hanc requiem terris, hæc otia rebus
Inſperata dabant. illæ tibi, Roma, ſalutem
Alpinæ peperere caſæ. Jam fœdera gentes
Exuerant, Latiique audita clade feroces

Dd 5 Vinde-

347 trepidis-aſtris *Vic. Vien. Baſ. marg.* tepidis-aſtris *al.* auſtris *MSS.* 350 cruda *it.* nulla *MS.* 355 tegmine *MS.* 360 illis *vulg.*

curſum clabularium, qui bubus conſtabat. Vid. Iac. Gothofr. ad l. 22 C. Th. de Curſu publ.

347 Philoſophatur more ſuo. Teporem aëris ab auſtris juvat naturalis calor terræ, molleſcunt igitur fundamenta h. e. ima ſtrata nivium humo proxima, & in loco declivi hærens adhuc, glacie nempe durata & firmata, moles, jam pondere ſuo victa cedit ac ruit. *Pendens ſolum* hic intelligo nimis accline, in quo moles paulo amplior ſedere non facile poſſit.

350 *Raptos* cibos non opus eſt intelligere vi ablatos incolis: quamquam illos forte hiſtoria ipſa non excludit ſimpliciter. Sed hoc indicat poëta, celeriter, & in ipſo itinere, raptimque adeo captos eſſe cibos. *Delibatos* ad moderationem & parſimoniam pertinet.

358 *Sordens* hic *alumnus* elegantiam addit & lucem picturæ poëticæ, ut Hor. Car. 2, 18. 28 *ſordidi nati*.

359 Pulchrum antitheton, quo oſtenditur, quæ dura & moleſta ſuſceperit Stilicho, illa omnia profuiſſe Romanis civibus.

364 *Latii* cladem intelligo non proprie, verum latiori ſignificatione de toto imperio Romano. Ceterum accuſat *Vindelicos* & *Noricos*, novarum rerum exſpectatione ſuſpenſos fuiſſe, & excutere jugum Romanorum paratos.

Vindelicos ſaltus, & Norica rura tenebant.
Ac veluti famuli, mendax quos mortis herilis
Nuntius in luxum falſo rumore reſolvit,
Dum marcent epulis, atque inter vina choroſque
Perſultat vacuis effrena licentia tectis;
Si reducem dominum fors improviſa revexit,
Hærent attoniti, libertatemque peroſus
Conſcia ſervilis præcordia concutit horror:
Sic ducis adſpectu cuncti ſtupuere rebelles,
Inque uno princeps Latiumque & tota refulſit
Roma viro. Frons læta parum, non triſtior æquo,
Non dejecta malis, miſta ſed nobilis ira:
Qualis in Herculeo, quoties infanda jubebat
Euryſtheus, fuit ore dolor: vel qualis in atram
Sollicitus nubem mæſto Jove cogitur æther.
„*Tantane vos*, inquit, *Getici fiducia belli*
Erigit? hinc animo fruſtra tumuiſtis inani?
Non ita Romanum fati violentia nomen
Opprimit; ut veſtros nequeat punire tumultus
Parte ſui. (*Neu vos longe ſermone petito*

Demorer

365 caſtra *MSS. inde* clauſtra *conj. Heinſ.* 370 fors *vulg.* fors *ex MSS. Heinſ.* revixit *Vien.* revinxit *Baſ.* reduxit *Plant. marg. Sed* revexit *jam Vic.* 378 color *MSS.* iniquam *MS.* 384 pace *Vien. marg.*

371 *Libertatem peroſus horror*, verbo, ſervilis metus, qui cum libertate conſiſtere non poteſt. Ubi libertas eſt, ea expellit metum, inimicum ſuum, quicum habitare in uno pectore nequit.

372 *Conſcia pectora* abſolute, ut intelligatur quidquid metum incutere vel augere poteſt: *conſcia* promeritorum, iræ domini, exemplorum ab illo editorum etc.

364 *Latium*, imperium Ro. ut v. 364.

378 *Euryſtheus* Mycenarum rex, cui fato quodam, & arte Junonis, ſervire coactus Hercules, celebratos illos labores ſ. ἀγῶνας ab illo imperatos peregit.

380 Vindelicos & Noricos alloquitur hic Stilicho, defectionem ſpectantes, de quibus a v. 363.

384 Si mihi recitaſſet ante quam ederet hos verſus Poëta, rogaſſem, ut hanc parentheſin, *Neu vos —Demorer*, omitteret, quæ neſcio quid indecens mihi, & languidum, & parum efficax habere videtur. Non tantum nihil decedat huic loco, ſed vigor accedat & nervorum aliquid, ſi hæc verba ſimpliciter omittantur.

Demorer) exemplum veteris cognoſcite facti.
Cum ferus Auſonias perfringeret Hannibal arces,
Et Trebiam ſævo geminaſſent funere Cannæ,
Nequidquam Emathium pepulit ſpes vana Philippum,
Ut velut afflictos ferro tentaret inerti.
Romanos commovit atrox injuria Patres,
Vrgerent majora licet: graviterque tulere
Urbibus inter ſe claris de culmine rerum
Congreſſis, aliquid gentes audere minores.
Nec pœnam differre placet; ſed bella gerenti
Punica Lævino Regis quoque prælia mandant.
Paruit imperiis Conſul; fuſuſque Philippus
(Vilia dum gravibus populis interſerit arma,)
Prætereunte manu, didicit non eſſe potentum
Tentandas, mediis quamvis in luctibus, iras.„
Hoc monitu pariter naſcentia bella repreſſit,
Et bello quæſivit opes, legitque precantes
Auxilio, menſus numerum, qui congruus eſſet,
Nec gravis Italiæ, formidanduſve regenti.
Nec minus accepto noſtræ rumore cohortes
(Sic ducis urget amor) properantibus undique ſignis
Conve-

385 fati *Vic. Vien. Baſ. marg. Recte, puto. marg. MSS. quod placet.* 387 ſocio *Baſ.*

387 *Trebia* & *Cannæ*, duo quaſi ſepulcra populi Ro. *Emathius*, Macedonicus a populo ſ. parte gentis.

396 Valerius *Lævinus* cum bellum contra Philippum geſſit, non *Conſul* fuit, ſed pro Prætore, quem etiam *Prætorem* recte dixit Livius. Vid. Viri docti ad Florum 2, 7 ubi eſt hiſtoriæ ſumma.

397 *Vilia* Philippi *arma*, cauſæ ſerviens vocat, quæ contemni nullo modo merebantur. Equidem ſi mei res arbitrii fuiſſet, feciſſem, quod modo dicebam ad 384.

400 Mirum fuerit, ſi hac vel ſimili oratione tantum profecit Stilicho, ut qui defectionem paullo ante vel rebellionem minabantur Vindelici atque Norici, ii non tantum quieſcerent, ſed in caſtris etiam Romanis militarent. Videtur poëtam cum veritate ipſe etiam ſpiritus defeciſſe.

402 *Menſus numerum*, rariuſcula, ut videtur, forma, ſed recti certe ſenſus: menſura ſine numero intelligi vix poteſt, certe commodius quam numeris expediri nequit.

Conveniunt; viſoque animi Stilichone recepti,
Singultus varios lacrymoſaque gaudia miſcent.
Sic armenta boum, quæ vaſtis turbida ſilvis
Spargit hiems, cantus ac ſibila nota magiſtri
Certatim repetunt, & avitæ paſcua vallis;
Inque vicem ſe voce rogant, gaudentque fideles
Reddere mugitus; & qua ſonus attigit aurem,
Rara per obſcuras apparent cornua frondes.
  Accurrit vicina manus, quam Rhætia nuper
Vindelicis auctam ſpoliis defenſa probavit.
Venit & extremis legio prætenta Britannis,
Quæ Scoto dat frena truci, ferroque notatas
Perlegit exſangues Picto moriente figuras.
Agmina quinetiam flavis objecta Sicambris,
Quæque domant Cattos, immanſuetoſque Cheruſcos,
Huc

406 animis -- receptis *malit Heinſ.* 410 vel notæ paſc. *ante Heinſ. qui avitæ tuetur libris & exemplis.* pabula *MS.* 411 regunt *omnes editi.* rogant *MSS. quod placet etiam Delr. & Scal.* 413 vara *conj. Heinſ. pulchre.* 415 Vandalicis *MSS. Vicent. Cuj. Alludit* Vindalicis *Vien.* 418 exanimes *ante Claver.* exſangues *jam Baſ. marg.* 420 Cinthos *Vic.* Scinthos *Vien. Baſ.* Scinthios *Junt.* Citos *Ald.* Cattos *MSS. meliores, Claver. &c. Sic* Cherucas *Vic.*

411 Audito poſt tempeſtatem, quæ gregem diſperſit, paſtoris ſibilo vel cantu, mugitu reſpondent boues quædam, his aliæ; eâque ratione brevi intervallo grex colligitur. Pulchra Metaphora *rogant ſe invicem*, & *reddunt fideles mugitus*.

414 Debent Vindelici impetum feciſſe in Rhætiam: hos qui ſuperatos ſpoliaverant, nunc accurrunt ad Italiam liberandam a Getis.

416 *Prætendere*, *prætentus*, *prætentura* indicant milites paullo ultra limitem Romanum, velut extra mœnia ſive caſtra, tuendi cauſa collocatos, *Excubias* mox pulchre vocat v. 422 & *præſidia* v. 426. *Tendere*, eſt tendendis pellibus vel ſagis parare ſibi, vel parata habere qualiacunque tecta, quæ inda *tentoria* vocantur. Eſt ergo *legio Britannis prætenta*, quæ limitem meridionalis Britanniæ ſ. proprie dictæ, contra ſeptentrionales Britannos, qui hodie etiam *Scoti* ſunt, tuetur. Hæc univerſim ex notitia Imperii & hiſtoricis, de Britannia autem ex Horsleji Britannia Romana illuſtrari, ſi quis hoc agat, poſſunt. De *Pictis* vid. ad 7, 54. De *Sicambris*, (*Sygambris*) ad 8, 446 it. 24, 18.

418 *Perlegit*, cum admiratione animadvertit, qui morientem ex vulneribus Pictum, ſtigmatis inſignem conſiderat, illa ſtigmata quoque colorem mutare deſerente ſanguine.

Huc omnes vertere minas, tutumque remotis
Excubiis Rhenum ſolo terrore relinquunt.
Ullane poſteritas credet? Germania quondam
Illa ferox populis, quæ vix inſtantibus olim
Principibus tota poterat cum mole teneri,
Tam ſeſe placidam præſtat Stilichonis habenis,
Ut nec præſidiis nudato limite tentet
Expoſitum calcare ſolum, nec tranſeat amnem,
Incuſtoditam metuens attingere ripam.
Celſior o cunctis, unique æquande Camillo!
Veſtris namque armis Alarici fracta quievit,
Ac Brenni rabies. confuſis rebus uterque
Divinam tribuiſtis opem: ſed tardior ille
Jam captæ vindex patriæ; tu ſoſpitis ultor.
O quantum mutata tuo fortuna regreſſu!
Ut ſeſe pariter diffudit in omnia regni
Membra vigor, vivuſque redit color urbibus ægris!
Creditur Herculeis lucem renovaſſe lacertis
Femina dilecti fatis impenſa mariti.
Et juvenem ſpretæ laniatum fraude novercæ

Non

423 credat *ex MS. Heinſ. Sed* credet *omnes.* 424 populi *MS.* 426 jam *ante Barth.* præbet *vulg.* 427 principe *Baſ. marg.* 437 calor *vulg.* 438 reparaſſe *MS.*

425 Verba *tota cum mole* jungenda ſunt participio *inſtantibus.* Inſtabant barbaris, urgebant illos Principes Romani cum toto exercitu, & vel ſic vix *tenere* illos & coërcere poterant.

434 *Ultor* igitur hic eſt, qui intentatam modo, nondum illatam, injuriam repulit.

437 *Color* poëticum magis eſt quam *calor*: hic pars, ille ſignum ſanitatis.

439 Tangit fabulam Alceſtis, quæ vicariam pro viro ſuo Admeto Theſſaliæ rege mortem ſubire auſa, ab Hercule revocata in vitam eſt. Argumentum fabulæ cognominis Euripidæ. Reſpicit noſter etiam 29, 12. Amare, ut ſolet Juvenal. 6, 653 *Spectant, ſubeuntem fata mariti Alceſtim, &, ſimilis ſi permutatio detur, Morte viri cupient animam ſervare catellæ.*

440 *Juvenem* Hippolytum, Theſei filium, cum inceſtum Phædræ novercæ amorem repudiaſſet, hæc apud maritum calumniata perfecit, ut precibus Theſei monſtrum marinum & furorem obiiceret Neptunus illius equis, a quibus laceratus, ſed Dianæ venatricis (hæc eſt *Latonia*) ſtudiis in vitam eſt revocatus.

Non ſine Circæis Latonia reddidit herbis.
Cretaque, ſi verax narratur fabula, vidit
Minoum rupto puerum prodire ſepulcro:
Quem ſenior vates avium clangore repertum
Gramine reſtituit; miræ nam munere ſortis
Dulcia mella necem, vitam dedit horridus anguis.
At tuus adventus non unum corpus ab umbris,
Sed tot communi populos ſub morte jacentes,
Totaque Tartareis e faucibus oppida traxit.
Ipſo Roma die, nec adhuc oſtenditur auctor,
Perſonuit veniſſe ducem, lætiſque Quirites
Vocibus auſpicium certi plauſere triumphi,
Muniti Stilichone ſuo. Quis gaudia vero
Principis, amplexus alacris quis diſſerat aulæ?
Pulveris ambiguam nubem ſpeculamur ab altis
Turribus, incerti, ſocios apportet an hoſtes
Ille globus: mentem ſuſpenſa ſilentia librant,

Donec

442 vera *Baſ. Junt. Ald.* 453 veri *Ald.* & *MSS.* veros *al.*

revocatus. Suaviter narrat ſummam rei Virg. Aen. 7, 765 ſqq. Extant Euripidis & Senecæ hoc nomine & argumento tragœdiæ. *Circææ herbæ* ſunt magicæ, quibus præeſt Diana, quatenus Hecate eſt. Itaque non opus habuit Aeſculapio quem Virgilius l. c. ob reſuſcitatum Hippolytum a Jove fulminatum, cum aliis refert.

442 Monſtroſa fabula, quæ tangitur ab Ovidio Ibide 559; narratur, ſed cum diverſitate quadam ab Apollodor. Bibl. 3, 3. 1 & Hygino f. 136. Nos breviter ſupplebimus abruptam brevitatem noſtri poëtæ. *Minous puer* eſt Glaucus Minois, Cretæ regis, filius, hic in mellis dolium nemine conſcio delapſus perierat. Reperit illum augurio Polyidus vates, & a dracone edoctus herbam potentem, vitam ei reſtituit.

450 Ipſo die, quo Stilicho ad Alpes vicit, Romæ increbuit fama victoriae. Imitatur, puto, poëta vetera ejus genus miracula, de victoria qua Sybaris eſt deleta, ad Sagram, Cimbrica, Macedonica, quæ collegi olim in Chreſtom. Pliniana ad n. 12 no. 28 ſqq.

454 *Diſſerat* poſitum pro *ediſſerat*, enarret.

455 De pulveris fallaci indicio v. ad 22, 398.

457 Ad *ſuſpenſa* appoſite admodum convenit *librant*, ut mens concipiat imaginem bilancis nondum conſiſtentis, ſed alternis momentis huc illuc nutantis Hic verſus, & aliquot ſequentes divini ſunt, & optimis Virgilianis nihilo inferiores.

Donec pulvereo ſub turbine ſideris inſtar
Emicuit Stilichonis apex, & cognita fulſit
Canities. Gaviſa repens per mœnia clamor
Tollitur, Ipſe venit! Portas ſecura per omnes
Turba ſalutatis effunditur obvia ſignis.
Non jam delectus miſeri, nec falce per agros
Depoſitâ jaculum vibrans ignobile meſſor.
Nec tentat clipeum projectis ſumere raſtris
Bellona ridente Ceres, humiliſque novorum
Seditio clamoſa ducum: ſed vera juventus,
Verus ductor adeſt, & vivida Martis imago.
Proſpera ſed quantum noſtræ ſpes addita menti,
Tantum exemta Getæ: qui vertice proximus aſtris
Poſt Alpes jam cuncta ſibi promiſit apertas,
Nil ſupereſſe ratus. poſtquam tot flumina pulſus,
Cinctaque fluminibus crebris tot mœnia cernit;

Tot

458 vertice *MSS.* vortice *malit Heinſ.* 462 ſalutandis *malit Heinſ. recte.* 471 promittit *Junt. Ald. Baſ.* 472 pulſis *vulg.* pulſa, paſſim, paſſis *al.* vallis *conj. Heinſ. Totum verſum tollendum cenſet Barth.*

461 *Ipſe venit!* Pulchre exprimit illud αὐτὸς Græcorum, quo patrem familias, herum, magiſtrum ſignant, ut illo ſuo αὐτὸς ἔφα Pythagorei.

462 *Salutatis* poteſt ſignificare, jam de turribus ac mœnibus ſalutata ſigna. Non nego tamen, mihi quoque *ſalutandis* magis placere, quod de ſe dicit Heinſius.

464 *Ignobile* adverbii vicem ſuſtinet.

466 *Bellona* ridet *Cererem*, h. e. ruſticum miles pro falce ac raſtris, jaculum ſi ſumat & clipeum. *Novi* illi & imperiti *duces* etiam cum clamant & imperiis ſuis vim voce volunt addere, humile quiddam ſonant, ut ſeditionem potius turbulentam audire videare, quam iuſtum imperium. *Vera juventus* videtur dicta, quæ veritatem, ἔτυμον, veriverbium nominis ſui implet, a *juvando* dicta.

470 In ſummis Alpibus cum eſſet, propior ſibi aſtris videbatur naturali ratione: ſed multo magis figura dicendi, qua *aſtra vertice ferire* vel *digito tangere* dicuntur felices. Vid. v. 341.

472 *Pulſus*, percuſſus nouitate rei et inſperata conditione commotus, vt Cic. Nat. De. I c. 10 *Natura ſenſu pulſa ſentit*, vt id. Fin. 2 c. 10 *Status non dolendi nullum habet ictum, quo pellat animum.* Percuſſit animum Alarici nova rerum facies, tot urbes capiendæ, tot ſuperanda flumina ante quam ad Romam adſpirandi facultas detur. An hæc vera ſint, an tam imprudens, tam inſcius Geographiæ, tam barbarus denique fuerit Alaricus, non diſputo. Sed video, hanc illi ἀγεωγραφησίαν hic tribui.

Tot ſubitos pedites, equitum tot conſpicit alas,
Seque velut clauſum laqueis, ſub pectore furtim
Aeſtuat, & nimium prono fervore petitæ
Jam piget Italiæ, ſperataque Roma teneri
Viſa procul. magni ſubeunt jam tædia cœpti.
Occultat tamen ore metum, primoſque ſuorum
Conſultare jubet bellis annisque verendos.
Crinigeri ſedere patres, pellita Getarum
Curia: quos plagis decorat numeroſa cicatrix,
Et tremulos regit haſta gradus, & nititur altis
Pro baculo contis non exarmata ſenectus.
Hic aliquis gravior natu, cui plurima dicti
Conſiliique fides, defixus lumina terræ,
Concutienſque comam, capuloque acclinis eburno,
„Si numero non fallor, ait, *triceſima currit*
Bruma fere, rapidum poſtquam tranavimus Iſtrum,
Romanamque manum tantis eludimus annis.
Sed numquam Mavors adeo conſtrinxit in arctum
Res, Alarice, tuas. Per tot certamina ducto
Crede ſeni, qui te tenero vice patris ab ævo

Geſta-

474 ſubito *ante Heinſ.* 479 ira *MSS. quod argutum videtur Heinſio.* 485 dictis Conſiliisque *ante Heinſ.* 487 acclivis *Baſ. Junt. Ald. Pul. male.* 492 docto *ante Heinſ.*

477 *Roma* quam ſperabat ſuperatis Alpibus jam teneri, nunc *viſa* eſt *procul* abeſſe.

481 *Crines* prolixi & *pelles* utrumque inſigne gentium barbararum. De *pellibus* 5, 79 it. 8, 466. Et 21, 203 habuimus *crinigera flaventes vertice reges.*

484 *Conti* non videntur diverſi ab *haſtis*: bis idem dixit, ut indicet rem inſolitam, ſenes etiam non uti venia ætatis, pro baculis & ſcipionibus gradum firmare haſtis.

485 *Fides dicti* pertinet, puto, ad hiſtoricam fidem; *conſilii*, ad auctoritatem ex opinione prudentiæ uſu collectæ.

489 Non ego ſuaſerim poëſeos candidato dicere, neque poſt Claudianum, *currit bruma*: bruma enim dies eſt. Saepe imponit hominibus illud, quod tropos putant ſimpliciter ponere nomen pro nomine, quæ res mille poteſt parere ineptias. *Gladium* intelligimus, cum audimus *mucronem*: ſed nonne ridiculus fuerit, ſi quis dicat quanti emiſti hunc mucronem?

Geſtatum parva ſolitus donare pharetra,
Atque aptare breves humeris puerilibus arcus.
Sæpe quidem fruſtra monui, ſervator ut iſti
Fœderis Emathia tutus tellure maneres.
Sed quoniam calidæ rapuit te flamma juventæ,
Nunc ſaltem, ſi cura tibi manet ulla tuorum,
His clauſtris evade precor. dumque agmina longe,
Dum licet, Heſperiis præceps elàbere terris,
Ne nova prædari cupiens, & parta reponas,
Paſtorique lupus ſcelerum delicta priorum
Intra ſepta luas. Quid palmitis uber Etruſci,
Quid mihi neſcio quam proprio cum Tibride Romam
Semper in ore geris? Referunt ſi vera parentes,
Hanc urbem inſano nullus qui Marte petivit
Lætatus violaſſe redit. Nec Numina ſedem
Deſtituunt. jactata procul dicuntur in hoſtem
Fulmina, divinique volant pro mœnibus ignes:
Seu cœlum, ſeu Roma, tonat. Si temnis Olympum,

A ma-

497 *Emathiam* tellurem non videtur ponere pro illa piguiori Macedoniæ particula: ſed licentia poëtæ ita extendere uti Theſſaliam maxime intelligat, exemplo Lucani ipſiusque Maronis Ge. 1, 491 qui ipſe locus nos admonere poteſt, quam multum ſibi in locorum & regionum nominibus veteres indulſerint. Alaricus totam Græciam cum exercitu ſuo pervagatus fuerat. Suaſerat igitur ſenex, qui hic loquitur, ut illa tueretur potius, quam ultra tenderet.

498 Non poterat valde juvenis tum eſſe Alaricus, ſi jam XXX anni ſunt, ex quo Iſtrum tranſiit, ut v. 488 dictum. Sed ſeptuagenario etiam juvenes videntur quinquagenarii &c.

502 *Reponere* hic idem eſſe debet, quod deponere, dimittere: contrarium *parta tueri.*

507 Ita intelligi voluit hic orator, id ipſum inſanum eſſe, ſi quis Romam Marte petat, bellum eo ipſo nomine inſanum, quod Romam petat.

508 Reſpicitne poëta ad illam Deorum evocationem, Romanam cerimoniam, qua vſi v. g. ad Vejos, e qua evocarunt Junonem Reginam, Liv. 5, 21. Indicamus hic modo locos claſſicos, Plin. 28, 2 ſ. 4. Macrob. Sat. 3, 9. tum Diſputationes ea de re Bergerianam & Coccejanam.

510 Auget forte illa, quæ Liv. 26, 11 narrantur de præliis Annibalis ad Urbem bis tempeſtate impeditis.

511 Magnifica dictio, *Seu cælum* naturaliter, *ſeu Roma* Dea ſuam urbem & populum defenſura, *tonat.* Illud *Si temnis Olympum,* impietatis exprobratio videtur, ut

E e perju-

A magno Stilichone cave, qui ſemper iniquos
Fortuna famulante premit. ſcis ipſe, peroſis
Arcadiæ quam denſa rogis cumulaverit oſſa:
Sanguine quam largo Grajos calefecerit amnes.
Exſtinctusque fores, ni te ſub nomine legum
Proditio regnique favor texiſſet Eoi.„
Talia grandævum flammata fronte loquentem
Obliquiſque tuens oculis non pertulit ultra;
Sed rupit rabidas accenſa ſuperbia voces:
„Si non mentis inops fraudataque ſenſibus ætas
Præberet veniam, numquam hæc opprobria linguæ
Turpia Danubius me ſoſpite ferret inultus.
Anne, tot Auguſtos Hebro qui teſte fugavi,
Te patiar ſuadente fugam, cum ceſſerit omnis
Obſequiis natura meis? Subſidere noſtris
Sub pedibus montes, areſcere vidimus amnes.
Non ita Dii Getici faxint Maneſque parentum,
Ut mea converſo relegam veſtigia curſu.
Hanc ego vel victor regno, vel morte tenebo
Victus humum. per tot populos urbeſque cucurri,
Fregi Alpes, galeiſque Padum victricibus hauſi.

Quid

513 ſtimulante *MSS.* peroſus *vulg.* pereſis *Raph.* 514 regis *Baſ. marg.* rogis *Cuj. & MSS.* jugis *probant primæ editt. MSS. Heinſius, ratio.* 517 fratrisque favor *MS.* 520 rapidas *al.* 525 ſuadere *Raphel. contra libros.* 527 faciant *vulg.*

perjurii, illud quod dixerat v. 496 *Servator icti federis.*

513 Difficile eſt, modo non plane impoſſibile, has res ordinare, & componere inter ſe ſcriptores. Illud tamen apparet, hinc Ruffini in Oriente, hinc per Occidentem Stilichonis artibus ſubornatos, incitatos, immiſſos emiſſosque barbaros, eaque re Imperii Romani interitum acceleratum. Conſerat mihi aliquis Zoſimum 5,29, &, quæ hic Conſtantinopolitanis vertuntur vitio, ea, h. e. horum ſimilima ab eo imputari Stilichoni videbit. Cf. 564 ſq.

523 *Danubii* nomine oſtendit accolas, Getas.

524 *Hebrus* teſtis indicat res in Thracia & Macedonia geſtas.

532 *Galeis* haurire de fluvio eſt militiæ duræ & fortis, quæ non opus habeat multo apparatu.

Quid reſtat niſi Roma mihi? Gens robore noſtra
Tunc quoque pollebat, nullis cum fideret armis.
At nunc Illyrici poſtquam mihi tradita jura,
Meque ſuum fecere ducem; tot tela, tot enſes,
Tot galeas multo Thracum ſudore parari,
Inque meos uſus vectigal vertere ferri
Oppida legitimo juſſu Romana coëgi.
Sic me fata fovent. ipſi, quos omnibus annis
Vaſtabam, ſervire dati. nocitura gementes
Arma dabant, flammiſque diu mollitus & arte
In ſua damna chalybs fabro lugente rubebat.
Hortantes his adde Deos. non ſomnia nobis,
Nec volucres, ſed clara palam vox edita luco eſt:
Rumpe omnes, Alarice, moras. hoc impiger anno
Alpibus Italiæ ruptis penetrabis ad Urbem.

537 parari *MSS.* 538 ducere *Cuj.* 540 arvis *conj. Heinſ.* 542 dabunt - rubebit *vulg.* redibat, fremebat, rudebat *MSS.* jubebat *MS.* *hinc* fluebat *conj. Heinſ. ut 33, 241.*

534 *Arma* hic intelligit copiarum adſcitarum, auxiliarium: quod ſunt arma militi, inſtrumentum rei gerendæ, hoc præſtant auxiliares copiæ imperatori & exercitui.

535 *Illyrici jura* Alarico *tradita* hic intelligimus pactione, & eo genere agendi, quod modo ad v. 513 indicavimus. Suadet hoc formula *legitimo juſſu*, quo dicit ſe *coëgiſſe oppida Romana. Illyrici* videtur duplicem quaſi perſonam ſuſtinere Illyrici, regionis jura tradita ſunt Alarico, nomine Imperatoris: Illyrici ſ. Illyrii Alaricum *ſuum fecere ducem.* Vid. ad 8, 288.

536 Thraciam obtinens conceſſu Romani Imperatoris Alaricus metalla & officinas ferri omnes ad arma fabricanda adhibuit. Itaque ſuis poſtea armis pugnare contra Romanum imperium potuit, natis & fabrefactis in provincia Romana.

543 Reciprocatio obſervanda, *Chalybs fabro lugente in ſua* (fabri) *damna rubebat* a ſanguine civium, vel neceſſariorum adeo. Nempe nec bonæ ætatis ſcriptores ad canonas Grammaticorum alligari ſemper ſe patiuntur.

545 Hæc non ſimpliciter finxit poëta; ſed forte ipſe Alaricus. Certe noſtri, Socrates H. E. 7, 10 & Sozom. 9, 6 referunt, illum Monacho roganti ut Romæ parceret, reſpondiſſe, ὡς οὐχ ἑκὼν τάδε ἐπιχειρεῖ ἀλλά τις συνεχῶς ἐνοχλῶν αὐτὸν βιάζεται (ſic Sozom. apud Socratem eſt βασανίζων) καὶ ἐπιτάττει τὴν Ῥώμην πορθεῖν *Se non ſponte ſua hæc ſuſcipere, ſed aliquem ſemper ſibi moleſtum eſſe, & cogere ſe, & jubere Romam ut deleret.*

547 Attende, lector, ad nomen *urbem*, ut intelligas, quæ dicentur v. 555.

Huc iter uſque datur. Quis jam poſt talia ſegnis
Ambigat, aut cælo dubitet parere vocanti?„
Sic ait, hortatusque ſuos belloque viæque
Inſtruit. Attollunt vanos oracula faſtus.
O ſemper tacita ſortes ambage malignæ,
Eventuque patens & neſcia vatibus ipſis
Veri fera fides! Ligurum regione ſuprema
Pervenit ad fluvium (miri cognominis) Urbem,
Atque illic domitus vix tandem interprete caſu
Agnovit dubiis illuſa vocabula fatis.
Nec non & Stilicho pugnam poſcentia movit
Pleno caſtra gradu, dictiſque inſtigat euntes.
„Nunc o nunc, Socii, temeratæ ſumite tandem
Italiæ pœnas. Obſeſſi Principis armis
Excuſate nefas, deploratumque Timavo
Vulnus, & Alpinum gladiis abolete pudorem.
Hic eſt, quem toties campis fudiſtis Achivis;
Quem diſcors odiiſque anceps civilibus orbis,
Non ſua vis tutata diu, dum fœdera fallax
Ludit,

550 ſic eat *MS.* *ut* 20, 155. hortaturque - viaque *ante Heinſ.* bellique viæque *MS.* 553 noxia *ante Heinſ.* & *Gron.* 554 ſacra fides *ante eosd.* 555 Flavi *pro* fluvium *conj. Scal. quia Pollentia Flavia colonia. Fruſtra.*

552 Pulchra de oraculis ſententia, cujus quædam certa ratione ad ipſa etiam noſtrorum Prophetarum vaticinia referri poſſunt; certe illud *eventu patent*, & *neſcia vatibus ipſis.*

555 Fluvius hic *Orba* vocatur hodie, ut monentGeographi. Claudianus vult, voce oraculi deceptum Alarichum, qui ad *Urbem* Dominam Romam ſe vocari putaret, cum *Urbs* vel *Urbis* fluvius oſtenderetur. Plena eſt hujusmodi oraculis hiſtoria.

557 *Vocabula illuſa* h. e. per ludibrium & illudendi cauſa applicata eventui incerto.

560 *Temerata* Italia, temere læſa, & affecta iniuriis ſine cauſa.

561 *Obſideri* dicitur non ille modo, qui incluſus undique eſt; ſed cui ex proximo hoſtis imminet, occaſionibus nocendi intentus.

562 *Excuſare* eſt hic ulciſcendo tollere, & in tantum abolere, ut non amplius ignavia obiici injuriam paſſo queat. *Timavus* fons & fluvius in intimum ſinum Venetum inter Aquilejam & Tergeſten influit. In hac porro regione preſſos a barbaris Romanos, vel hic ipſe locus ſatis indicat.

Ludit, & alternæ periuria venditat aulæ.
Credite nunc omnes, quas dira Britannia, gentes,
Quas Iſter, quas Rhenus, alit, pendere paratas
In ſpeculis. Uno tot prælia vincite bello.
Romanum reparate decus, molemque labantis
Imperii fulcite humeris. Hic omnia campus
Vindicat: hæc mundo pacem victoria ſancit.
Non in Threïciis Aemi decernimus oris:
Nec ſuper Alpheas umbrantia Mænala ripas
Conſtitimus. non hic Tegeen Argoſque tuemur:
Viſceribus mediis, ipſoque in corde videtis
Bella geri. Patrem clipeis defendite Tibrin.„
Talia, nunc pediti, turmæ nunc miſtus equeſtri,
Dicta dabat: ſimul externis præcepta ferebat
Auxiliis. Ibat patiens ditionis Alanus,
Qua noſtræ juſſere tubæ: mortemque petendam
Pro Latio docuit gentis prælatus Alanæ;
Cui natura breves animis ingentibus artus

 Finxerat,

567 vendicat, *& hinc* vindicat *vulg.* venditat *Raphel. Claver. &c.* 568 ſocii, quas dura *Cuj.* 580 edicta *Baſ. marg.* 583 præclarus *adhuc editum. Sed* prælatus *MS. Claver. hinc* genti prælatus *Scal. Raph. & ſic dedit Barth. 2, licet ipſe in alia omnia eat in Comm.* gentis dux clarus *conj. Delr.*

567 Illud *alternæ aulæ* admonet nos infelicitatis illius, quae & ipſum imperium turbavit & hiſtoriam: cum barbaris uterentur Rufinus & Stilicho adverſus ſe invicem, ambo una cum ipſo imperio ab illis illuderentur everterenturque; fraudibus & perfidia graſſarentur omnes, ut quid verum eſſet, ne qui extra partes quidem eſſent facile ſcire poſſent, vix autem eſſet integer aliquis a ſtudiis partium, qui vellet vera tradere.

569 *Pendere* dicuntur, qui non firmiter ſtant, non toto veſtigio nituntur, ſed ſuſpenſo, ut ad leviſſimum quemque impulſum moveantur. Noſtra Germanorum conſuetudo habet formulam plane ſimilem, *auf dem Sprunge ſtehen*, vt qui jam in digitos erecti, ſignum exſpectant procurrendi.

574 Non in remotis imperii Orientalis partibus pugnandum eſt, quæ non ita prope ad nos pertinent, quas alienas poſſumus putare: *in viſceribus* Occidentalis, Honoriani imperii res gerenda.

575 *Mænala* Mons ſilvoſus Arcadiæ, cujus pars Alpheo alluitur &c.

583 Certum hic hominem, ducemque adeo, deſignari, mihi non dubium eſt, quantumvis fluctuet lectio

Finxerat, immanique oculos infecerat ira.
Vulneribus pars nulla vacat, reſciſſaque contis
Gloria fœdati ſplendet jactantior oris.
Ille tamen mandante procul Stilichone citatis
Acceleravit equis, Italamque momordit arenam;
Felix, Elyſiiſque plagis & carmine dignus,
Qui male ſuſpectam nobis impenſius arſit
Vel leto purgare fidem: qui judice ferro
Diluit immeritum laudato ſanguine crimen.
Morte viri turbatus eques flectebat habenas:
Totaque præciſo nutaſſent agmina cornu,

Ni

586 reciſaque cunctis *vulg.* cuncti *Clav.* reſciſſaque cunctis *Barth.* *qui ſuſpicatus erat* punctis, *item* inuiſaque comtis. 589 accelleratur *vulg.* accelcravit *etiam Baſ. marg.* 595 mutaſſent *vulg.*

lectio. Forte ſic tum dici cœpit *Prælatus*, ut in Eccleſia Ro., ut gentis *Prælatus* ſit dux. Certe *Prælati* nomen de civili etiam poteſtate dictum, monent Dufreniani continuatores. Sed quod S. Valerianum Cimelenſem hujus circiter ſæculi ſcriptorem, auctorem faciunt, illud nihil eſſe, fateri debeo. Quem hic deſcribit poëta fuit forte idem, de quo ponemus verba Pauli Diac. hiſt. miſc. 13, 26, & paullo plura ponemus quam opus hic erat, quod firmant, quæ de incerta hiſtoriarum in quibus verſamur, fide dicimus: Alaricus, cujus reliqua hic narrat, *Italiam ingreſſus, cum ab Honorio ſedes, quo cum ſuo exercitu conſiſtere poſſet expeteret, Honorius diliberato conſilio Gallias eisdem conceſſit. Qui dum ad Gallias pergens, ob recuperationem iumentorum ad Pollentiam reſediſſet, Stilicho patricius in perniciem reip. Gothos pertentans dum eos inſidiis aggredi cuperet, bellum* Sauli *pagano duci commiſit: qui ipſo ſacratiſſimo die Paſchæ, Gothis ſupplicantibus, nihilque tale ſperantibus, ſuper eos irruit, magnamque eorum partem proſtravit. Nam primum perturbati Gothi, ac propter religionem cedentes, demum arma corripiunt, more ſolito ſe cohortantur, victoremque virtute potiori proſternunt exercitum.* Similia Oroſ. 7, 37.

586 *Contos* generatim pro telis poſuiſſe videtur. Cicatrices, quæ vultum viri deformaverant, eædem tituli erant fortium facinorum.

591 Suſpecta Romanis fides barbarorum, quam hic volunt experiri. Et alioquin antiqua ars, committere duo populos, ut mutuis cladibus ſe atterant, & minus nobis ſint metuendi.

593 *Sanguine* ſuo, in pugna adverſus hoſtes Romanorum fuſo, & eam ob rem laudato, *diluit* crimen perfidiæ nullo ſibi ſuo merito imputatum.

595 *Cornu*, quam alam hodie vocant omnes, ſervata Metaphora *præciſum* dicit.

598 *Pæan* Apollo eſt. Hic cum Muſis occupat & velut inſidet poëtas, qui *recepto* ſic intra præcordia Apolline & ſpiritu poëtico canunt.

599 *Gradivus* pater, Mars, *fundator* atque auctor Romanæ gentis,

Ni celer inſtructa Stilicho legione ſecutus
Subſidiis peditum pugnam inſtauraſſet equeſtrem.
 Quis Muſis ipſoque licet Pæane recepto
Enarrare queat, quantum Gradivus in illa
Luce ſuæ dederit fundator originis urbi?
Altius haud umquam toto deſcendimus enſe
In jugulum Scythiæ: tanta nec clade ſuperbum
Contudimus Tanain, vel cornua fregimus Iſtri.
Inviſum miles ſitiens haurire cruorem
Per varias veſtes, oneratаque plauſtra metallo
Tranſit, & argenti cumulos; & cædis avarus
Contemtas proculcat opes. pretioſior auro
Sanguis erat. paſſim neglecti prodiga lucri
Ira furens ſtrictis odium mucronibus explet.
Purpureos cultus, abſumtique igne Valentis
Exuvias, miſeriſque graves crateras ab Argis,
Raptaque flagranti ſpirantia ſigna Corintho,

 Callidus

610 aſſumptas igne valentes *vulg.* aſſumptoque, abſumtasque, abſumtoque *MSS.* Valentis *debetur Claverio.*

tis, illo die multum *ſuæ Originis*, paternæ virtutis h. e. Martiæ multum, dedit *urbi*, h. e. Romanis militibus.

603 De *cornibus Iſtri* diximus ad 21, 220.

604 Præ ſtudio & cupiditate vindictæ atque cædis negligunt prædam milites: quod ſæpe cum contra accideret, ea cauſa magnarum poſt victoriam cladium fuit.

610 Qui *Valentem* Imperatorem victum vivum tamen cremarunt, *Scythæ* vocantur a Zoſimo 4, 22 generali nimirum nomine. Sed *Gothos* appellat Paullus Diac. Hiſt. miſ. 12, 16. Utrum autem hi Gothi vel Getæ, qui cum Alarico militabant, *exuvias*, ſpolia, ſigna militaria, tentoria Valentis ſecum habuerint, forte nec ipſe Claudianus ſciebat. Poëtæ fatis fuit hac imagine ſplendorem conciliare ſuo carmini.

611 Illud de Græcis ſpoliis facilius eſt, cum ipſe Alaricus paullo ante Græciam vaſtarit.

612 Etiam hic veſtigium doctrinæ poëtæ noſtri, non modo, quod Virgiliano epitheto *ſpirantia* ſigna vocat: ſed quod videtur corrigere fabulam de origine aeris Corinthii e metallis per incendium urbis confluentibus. Dicit enim *ſigna flagranti Corintho rapta*, non ſigna ex aere, quod per Corinthi fluxit incendia. Viderat jam Plinius 34, 2 ſ. 3 *Corinthium æs*, & *vaſa Corinthia* antiquiora eſſe incendio Corinthi: & vixit tamen, firmata ab ipſo, fabula: quam plane evertit Bochartus Hieroz. 2, 6. 16, præſertim ex Athenæo 4, 1.

Callidus ante pedes venientibus objicit hoſtis
Incaſſum; neque enim feralis præda moratur,
Sed juſtos præbent ſtimulos monumenta doloris.
Aſſeritur ferro captivum vulgus, & omnes
Diverſæ vocis populi, quos traxerat hoſtis
Servitio, tandem dominorum ſtrage redemti
Blanda cruentatis affigunt oſcula dextris,
Deſertoſque Lares & pignora læta reviſunt.
Miratur ſua quemque domus, cladeſque renarrant
Ordine, tum grati referunt miracula belli.
Quis tibi nunc, Alarice, dolor, cum Marte perirent
Divitiæ, ſpoliiſque diu quæſita ſupellex,
Pulſaretque tuas ululatus conjugis aures;
Conjugis invicto quæ dudum freta marito
Demens Auſonidum gemmata monilia matrum,
Romanaſque alta famulas cervice petebat?
Scilicet Argolicas Ephyreiadaſque puellas
Cœperat & pulcras jam faſtidire Lacænas.
Sed Dea, quæ nimiis obſtat Rhamnuſia votis

Ingemuit

620 deſuetosque *MS.* 622 ord. cognati *vulg.* cum grati *MSS. Cuj.* congrati *MSS.* congreſſi *MS.* cognatis *Raphel.* tum grati *MSS.* 623 tunc *Baſ. marg.* 625 flebilis *MSS.* 628 parabat *MSS.* *Baſ. marg.* 629 Argolicus *vulg.*

613 Hæc fuit ars Mithridatis e Ponto, regno ſuo, fugientis, quam cum Medeæ facto, fratris ſui Abſyrti membra ſpargentis in via, qua illam pater ſequebatur, comparat Cicero pro L. Manil. c.9.

616 *Aſſeritur* verbum juris Romani, *liberali cauſa aliquem manu aſſerere* i. e. vindicare, & liberum eſſe defendere.

619 Suavitas ex paradoxo: *cruentata* manus horribilis alias, *blanda* hic oſcula excipit.

622 *Gratum bellum*, pro quo gratias ſe debere Deo & Stilichoni, agnoſcunt.

629 Recens erat a Græciæ vaſtatione Alarici exercitus. *Argolides* puellæ Argivæ & vicinæ regionis, quæ Argolis vocatur, incolæ: *Ephyreiades* Corinthiæ.

631 *Rhamnuſia*, Nemeſis Dea, in Rhamnunte Atticæ pago culta: h. e. juſtitia diuina, vindex ultrixque ſuperbiæ. Hæc *ingemuit*, infremuit, ut iræ potius quam doloris ſignificationem habeat. *Flexit rotam* Nemeſis. Hanc illi aſſignat verus hymnus editus ſub Arato Oxo. 1672, 8 Τὰ σὸν τρόχον ἄστατον, ἀσιβῆ, χαροπὰ μερόπων στρέφεται τύχα, ipſam Fortunam illam arridentem hominibus, ſub illius rota inconſtanti, orbitam non ſignante, ait circumagi. Hinc Nemeſi in Smyrnæorum nummis ſignum rota additur.

Ingemuit flexitque rotam. Domat aſpera victos
Pauperies, unoque die Romana rependit
Quidquid ter denis acies amiſimus annis.
O celebranda mihi cunctis Pollentia ſæclis!
O meritum nomen felicibus apta triumphis!
Virtutis fatale ſolum; memorabile buſtum
Barbariæ! nam ſæpe locis ac finibus illis
Plena laceſſito rediit vindicta Quirino.
Illic Oceani ſtagnis excita ſupremis
Cimbrica tempeſtas, aliasque immiſſa per Alpes
Hiſdem procubuit campis. Jam protinus ætas
Adveniens geminæ gentis permiſceat oſſa,
Et duplices ſignet titulos commune tropæum:
Hic Cimbros forteſque Getas, Stilichone peremtos
Et Mario claris ducibus, tegit Itala tellus.
Diſcite veſanæ Romam non temnere gentes.

637 virtuti *malit Heinſ.* 644 duplici titulo *malit Heinſ.*
647 tendere *Claver. ex MS. argutum, non verum.*

634 *Romana acies*, exercitus & victoria &c.

635 *Pollentiæ* nomen affine verbo *pollendi*, quod quam vim habeat, intelligitur ex illa formula, qua pater patratus imprecatur Jovem, *Tu populum Ro. ſic ferito, ut ego hunc porcum hodie feriam: tantoque magis ferito, quanto magis potes polleſque.*

640 Comparat, poëtæ magis licentia, quam ex vero, Alarici cladem Cimbricæ ſub Mario. *Stagna Oceani* vocat mare illud, in quo eſt Cherſoneſus Cimbra, quia pigrum & pene immobile illud mare credebatur. *Aliæ* autem fuere *Alpes*, per quas venere Cimbri ac Teutones; & *campi Randii*, ubi pugnatum eſt controverſi inter Geographos: certe tamen in Gallia Ciſalpina, quod ad hunc locum ſatis eſt, & Cimbrica clades contigit, & pugna ad Pollentiam. Splendidiſſima ſane eſt hujus libri clauſula, & ultimus verſus cum majeſtate quadam expreſſus ex illo Virgiliano, *Diſcite juſtitiam moniti, & non temnere Divos.*

XXVII

CL. CLAUDIANI

IN VI. CONSULATUM

HONORII AUGUSTI

PRAEFATIO

Omnia quæ ſenſu volvuntur vota diurno,
Pectore ſopito reddit amica quies.
Venator defeſſa toro cum membra reponit,
Mens tamen ad ſilvas & ſua luſtra redit.
Judicibus lites, aurigæ ſomnia currus,
Vanaque nocturnis meta cavetur equis.
Furto gaudet amans, permutat navita merces,
Et vigil elapſas quærit avarus opes.

Blan-

8 *quid ſi legamus* vigili?

* Neſcio quid moverit Pulmannum, ut hanc præfationem libro tertio de Raptu Proſerpinæ denuo præmiſerit, quem ſecutæ ſunt Plantinianæ: cum tamen MSS. optimi quique & Parrhaſius, & antiqui, præter Vicentinum & Juntam, editores hunc illi locum aſſignarint merito; quem ipſum etiam argumentum pulchre tuetur. Cf. dicta ad v. 17.

1 *Senſu diurno volvuntur*, quæcunque interdiu, per quemcunque ſenſum externum vel internum, vigilantium mentibus obverſantur. Locus hic communis, tractatus centies ab omni ſcriptorum genere, ſua unicuique experientia notus eſt. Si quis tamen ſuaviter affici velit, legat Lucret. 4, 960-1031.

6 *Meta cavetur*, aperta alluſione ad illud Horatianum *Metaque fervidis evitata rotis.* Summa ars aurigæ in circo quam proxime metam flectere currum anfractu breviſſimo, & evitare eadem, ne offenſus ad metam frangat axim, currum evertat.

7 *Furtum*, κλέμμα, eſt, quidquid occulte, non animadverſum his, quorum metuitur, vel vitatur certe, conſcientia, peragitur, ſive de cetero bonum, ſive malum ſit. Sedem tamen peculiariter etiam in rebus amatoriis habet.

8 Poteſt hic ſenſus eſſe, Avarus evigilans quærit elapſas ſibi per quietem opes, quaſi non ſomnium eſſet.

Blandaque largitur fruſtra ſitientibus ægris
Irriguus gelido pocula fonte ſopor.
Me quoque Muſarum ſtudium ſub nocte ſilenti
Artibus aſſuetis ſollicitare ſolet.
Namque poli media ſtellantis in arce videbar
Ante pedes ſummi carmina ferre Jovis.
Utque favet ſomnus, plaudebant numina dictis,
Et circumfuſi ſacra corona chori.
Enceladus mihi carmen erat, vinctuſque Typhoëus:
Hic ſubit Inarimen, hunc gravis Aetna domat.
Quam lætum poſt bella Jovem ſuſceperit æther,

Phle-

11 ſtudiis *it.* ſtudio *MSS.* 12 aſſiduis *MSS.* invigilare jubet *MS.* 17 victusque *vulg. Sed* vinctus *MSS.* 18 hunc premit Inarimes *vulg* 19 lætus *omnes præter Heinſ. ex MSS. quod fere magis placet.*

eſſet, ſed verum damnum. Sed molle item, & facetum, ſi eſſet in libris *vigili* elapſas opes quærit in ſomnis.

10 Sed contrarium etiam accidere ſolet, pueris præſertim. Lucret. l. c. *Puri ſæpe lacum propter, ſe, ac dolia curta, Somno devincti credunt extollere veſtem* &c.

15 Modeſtiam tuetur his verbis, *Utque favet ſomnus:* ſomniare poteſt poëta, quidquid lubet: non mirum ſi de ſe, quæ optat, ſomniet.

17 Tanto pulchrior hæc phantaſia eſt, quod re vera Gigantomachian ſcripſit noſter, de qua ad 37 pr. quam forte hoc ipſo tempore jam animo conceperat & meditabatur. In his Gigantibus nobiliſſimi Enceladus & Typhoëus. Cæterum cum hujus quoque rei mentio fiat in tertio de raptu Proſerpinæ ſ. 36, 335 ſq. hinc forte nata librario veteri cogitatio, hanc eſſe libri illius præfationem.

18 *Inarime*, Crux & ludibrium Criticorum. Fons eſt Homeri verſus in Catalogo navium ſ. Iλ. B, 783 *Εν Αρίμοις, ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς.* Manifeſte dicit, In loco qui vocetur *Arimi* vel *Arima*, *orum*, eſſe cubile Typhœi. Contra non minus aperte Virg. Aen. 9, 716 *Durumque cubile*, Inarime, *Jovis imperiis impoſta Typhœo:* quem deinde ſequuntur Latini poëtæ pene omnes, qui Inarimen dixerunt Aenariam ſ. Pithecuſan in Cumano litore inſulam, hod. *Iſchia*. Placet ſententia Clarckii ad Homeri l. c. arbitrantis, illo ipſo verſu, qui in omnium ore verſaretur, ortam eſſe illam nominis mutationem: ut ex καὶ ἕτεροι ortum eſt *cæteri*.

Phlegrææ referens præmia militiæ.

Additur

20 Cum *Phlegræa* hæc *militia* ſæpius apud noſtrum memoretur, nempe 35, 155. 36, 201 & 337. 37, 4. 40, 27: placet hic breviter nomen illud declarare. Antiquiſſimi, apud quos eſt ejus mentio, aſſignant *Phlegræ* nomen Pallenæ, quæ eſt cherſonneſus Macedoniæ vel Thraciæ (quarum terminos, ac Theſſaliæ adeo confundi conſtat) iidemque Herculem faciunt illius belli partem præcipuam. Sic Pindarus Nem. A, 100 & Iſth. 5, 48, utroque loco certe Thraciæ tribuunt vetera ſcholia, non minus quam apud Apollo. Argon. 3, 234. Sic & Stephanus de urb. Herodotus 7, 123 poſt enumeratas urbes Pallenes, *αὗται*, inquit, (*αἱ πόλεις*) *τὴν νῦν Παλλήνην πρότερον δὲ Φλέγρην καλεομένην νεμόμεναι*. Apertum eſt Phlegram, campum Gigantomachiæ, eſſe in illa Thracia Macedonica vel Theſſalica, in vicinia Pelii, Oſſæ, Olympi &c. Nec aliter Strabo in Excerptis l. 7 p. 228, b pr. *Ὅτι ἡ Παλλήνη χεῤῥόνησος — Φλέγρα τὸ πρὶν ἐκαλεῖτο· ᾤκουν δ' αὐτὴν οἱ μυθευόμενοι Γίγαντες — οὓς Ἡρακλῆς διέφθειρεν.* Rurſus haud dubie campi Phlegræi ſunt in Italia Plin. 3, 5 ſ. 9 *Dein Puteoli — poſtque Phlegræi campi, Acheruſia palus Cumis vicina.* Et 18, 11 ſ. 29 *Pars campi Campani, quæ Laboriæ vocantur, quem Phlegræum Græci appellant.* Phlegræum campum diſerte Campaniæ aſſignat Strabo l. 5 p. 168, 19 *ἐν ᾧ τὰ περὶ τοὺς Γίγαντας μυθεύουσιν.* Sic p. 169. 51 ubi poſt deſcriptionem ſoli ſulphure & aquis calidis abundantis, addit ideo *Φλέγραν* quosdam dici putare regionem Cumanam, *καὶ τῶν πεπτωκότων Γιγάντων τὰ κεραύνια τραύματα ἀναφέρουσι ταῖς τοιαύταις προχοαῖς τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ ὕδατος.* Sic enim legendum, hoc ſenſu, *vulnera gigantum ibi cæſorum* in fabulis, *referunt ad ejusmodi ignis & aquæ eruptiones.* Et jam paullo ante p. 194, 31 memorarat *τοὺς περιληφθέντας τῶν Γιγάντων ἐν τῇ κατὰ Καμπανίαν Φλέγρᾳ.* Sapiens hic etiam Polybius videtur pulchre hanc Mythologorum diſſenſionem compoſuiſſe, certe explicuiſſe l. 3 c. 91 ubi in laude Campaniæ addit, *ἐπιεικέστατος παρὰ τοῖς μυθογράφοις ὁ περὶ τούτων τῶν πεδίων λέγεται λόγος· προσαγορεύεται δὲ καὶ ταῦτα Φλεγραῖα, καθάπερ καὶ ἕτερα τῶν ἐπιφανῶν πεδίων. Θεοὺς γε μὴν μάλιστα περὶ τούτων εἰκὸς ἐρισμένους.* Probabilem valde ait de his campis fabulam, appellari etiam hos Phlegræos, non minus quam alios inſignes fertilitate campos: credibile enim eſſe, de his potiſſimum Deos contendiſſe. Diodorus Siculus (qui 4, 21 Phlegræum campum viciniæ Veſuvii montis aſſignaverat, &, quod in ſcriptore aevi Auguſtei valde memorabile eſt, dixerat, eum locum habere multa ſigna *τοῦ κεκαῦσθαι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους*, arſiſſe antiquis temporibus) pulchre ipſe quoque rem componit 5, 71, Conflata eſſe præter ea, quæ indicaverat, ait, alia quoque bella Jovi, *πρὸς Γίγαντας τῆς μὲν Μακεδονίας περὶ τὴν Παλλήνην, τῆς δὲ Ἰταλίας κατὰ τὸ πεδίον ὃ τὸ μὲν παλαιὸν ἀπὸ τοῦ κατακεκαυμένου τόπου Φλεγραῖον ὠνομάζετο, κατὰ δὲ τοὺς ὕστερον χρόνους Κυμαῖον προσηγορεύθη.* Poëtæ itaque Phlegram appellant, Phlegræa bella, e. i. g. a. prædicant, cum de Gigantum in Deos conatibus agunt, lectori plerumque integrum relinquunt, velitne Phlegram in Macedonia collocare an in Italia.

Additur ecce fides, nec me mea luſit imago,
  Irrita nec falſum ſomnia miſit ebur.
En Princeps, en orbis apex æquatus Olympo.
  En, quales memini, turba verenda, Deos.
Fingere nil majus potuit ſopor; altaque vati
  Conventum cælo præbuit aula parem.

22 mittit *MSS.* 23 æquandus *MSS.* 24 Dei *Raphel. ſine cauſa.*
25 *pro* vati, menti *MSS.*

21 *Additur fides*, intell. ſomnio, expetit vel impletur ſomnium. Illud *ebur falſum* reſpicit ad portam eburnam, per quam falſa ſomnia veniunt, apud Virgilium Aen. 6 extr.

24 Cum DIs comparat Senatum Romanum. Themiſtio Or. 13 p. 178, B *σύγκλητος ἀγορὰ θεῶν*, Senatus Deorum concilium, eſt. Conf. 28, 74.

25 Splendidum mendacium. Ipſe ſomnus, aut Morpheus, non potuit auguſtius diviniusque concilium fingere: quales vidi per quietem Deos, tales cerno Senatores Romanos.

XXVIII

CL. CLAUDIANI

DE SEXTO CONSULATU

HONORII AUGUSTI

PANEGYRIS

Aurea Fortunæ Reduci ſi templa priores
Ob reditum vovere ducum, num dignius umquam
Hæc Dea pro meritis amplas ſibi poſceret ædes,
Quam ſua cum pariter trabeis reparatur & Urbi
Majeſtas? nec enim campus ſollennis & urna
Luditur in morem: ſpecies nec diſſona cœtu,

Aut

2 pro reditu *MS.* non *vulg.* nunc *MS.* 3 Latias - arces *MS.* 4 repetatur *primæ editt.* reparetur *Heinſ. ex 2 MSS.* reparatur *Vien.* & *Baſ. marg. Claver.* & *MSS. plurimi optimique.* 5 campi & urnæ *conj. Scal. recepta a Barth.* campo *MS.*

* Incidit hic Conſulatus in A. C. 404 geſtus in Occidente, cum Orientalis conſul eſſet Ariſtænetus.

1 *Fortunæ reduci Cæſaris Auguſti* aram dedicavit S. P. Q. R. cujus imago in duobus nummis aureis apud Morell. tab. 11 n. 1. & 2, ubi vid. Schlegel. & quos laudat Fabric. ad Dionem 55, 10 n. 98, qui *τύχην ἐπανάγωγον* vocat. Nempe *Redux* in hac formula eſt qui reducit. *Templum* Domitiano datum celebrat Martialis 8, 65.

4 *Trabeis* conſularibus *reparatur* ſua majeſtas, quod ſuſcipit conſulatum Honorius: *urbi*, quod præſens, antiquo ritu ſuſcipit.

5 Reſpicere videtur ad acerbam illam Lucani querelam de Cæſaris comitiis, 5, 392 *Fingit ſolemnia campus, Et non admiſſæ dirimit ſuffragia plebis, Decantatque tribus,* & *vana verſat in urna.* Simulacra qualiacunque interdum *ludebant* potius quam agebant priſci ritus: in his *urna* adhibita, in quam conjectæ erant tribuum ſortes ſ. nomina, ut inde educeretur prærogativa; cujus ſuffragium fere ſequi ſolebant reliquæ. Alii principes ne hos quidem ludos poterant perpeti. Laudem magnam ſuo Trajano ex eo arceſſit Plinius, quod priſco more ſe conſulem deſignari, adigique adeo jure jurando paſſus eſt. Vid. Pan. 63 & 64.

6 *Species* & habitus externus hominum non abhorrebat ab ea re, quæ gerebatur: non erat *peregrina* ob habitum & veſtitum imago *juris* quod ſimularetur Romani: verbo, togati verſabantur in campo, pro roſtris, in palatio.

Aut peregrina nitet ſimulati juris imago.
Indigenas habitus nativa Palatia ſumunt,
Et, patriis plebem caſtris ſociante Quirino,
Mars auguſta ſui renovat ſuffragia campi.
Qualis erit terris, quem mons Evandrius offert
Romanis avibus, quem Tibris inaugurat, annus?
Quamquam omnes, quicumque tui cognominis, anni
Semper inoffenſum dederint ſucceſſibus omen,
Sintque tropæa tuas ſemper comitata ſecures!
Hic tamen ante omnes miro promittitur ortu
Urbis & Auguſti geminato nomine felix.
Namque velut ſtellas Babylonia cura ſalubres

Optima

8 indignos - fumant *Vien. marg.* 10 ſibi *al.* 11 erat *MSS.* *hinc* eat *conj. Heinſ.* 12 annus *vulg.* amnis *MSS. quod ortum ex* annus. 14 dederant *Cuj.* 16 protenditur *i.* portenditur *MS.* 17 Terbis in Aug. *conj. Scal. recepta a Raphel.* Liber *Vien. marg.* numine *MS.* munere *MS.*

8 *Nativa palatia*, q. d. naturalia Romano Imperatori. Repugnare videtur naturæ rei, Imperatorem Romanum eſſe, & Palatium Romanum nunquam adire.

9 *Quirinus*, Quirites, *Plebs*, *Campus* nomina pacis ac togæ ſocientur cum militaribus *Caſtris*, *Marte*. *Mars renovat* inſtauratque *ſuffragia campi ſui*, Martii, reſtituit priſca comitiorum ſolemnia.

11 *Mons Evandrius*, Palatinus, in quo ille habitaſſe credebatur, Liv. 1, 5. Hunc *Romulus ad inaugurandum templum* ceperat Liv. 1, 7. Ex Palatino itaque colle proſpiciebant cælum augurii captandi cauſa: hoc vocat poëta *offerre annum* novi conſulis proſperandum & felici augurio ſignandum, *avibus*, quæ inde a Romulo fauſtæ fuerunt Romanis: ad *Tiberim* eſt campus Martius, ubi habentur comitia.

13 *Tui cognominis*, quos tu nomine tuo Conſul ſignaſti.

15 Felicia quædam ſingulis Honorii conſulatibus contigiſſe, inductione quadam faſtorum & chronicorum probari poteſt.

17 Hoc anno jungitur, hoc enim eſt *geminare nomen Urbis & Auguſti*, quia Honorius Romae conſulatum ſuſcipit. Habet illa Romæ & Auguſti geminatio felix quoddam omen. Origo repetenda videtur ab ipſo Imperatore Auguſto, de quo Sueto. c. 52 *Templa, quamvis ſciret etiam Proconſulibus decerni ſolere, in nulla tamen provincia, niſi communi ſuo Romæque nomine recepit.* Videmus talia templa in nummis v. g. Morelliani theſauri Aug. Tab. 15, 5 it. Claud. Tab. 4, 21 ubi plura Haverc.

18 Conveniunt hæc cum Aſtrologorum dictatis, quorum, ut nullius non artis quæ tum colebatur, peritum fuiſſe noſtrum poëtam, hic locus oſtendit. Non eſt tempeſtivum rem totam diſputare. Ponamus modo verba Firmici junior. 2, 3 *Altitudines - in opportunis genituræ locis homines faciunt beatos.* —— *Hac ex cauſa*

Optima tunc ſpondet mortalibus edere fata,
Cælicolæ cum celſa tenent, ſummoque feruntur
Cardine, nec radios humili ſtatione retundunt:
Haud aliter Latiæ ſublimis ſignifer aulæ,
Imperii ſidus propria cum ſede locavit,
Auget ſpes Italas: & certius omina ſurgunt,
Victrici concepta ſolo. Cum pulcer Apollo
Luſtrat Hyperboreas Delphis ceſſantibus aras,
Nil tum Caſtaliæ rivis communibus undæ
Diſſimiles, vili nec diſcrepat arbore laurus:
Antraque mœſta ſilent, inconſultique receſſus.

At

21 recondunt *vulg.* recumbunt *MS.* 23 prima *vulg. Sed* propria *jam Vic. Vien. Baſ. marg.*

ſa Babylonii *ea ſigna in quibus ſtellæ exaltantur, domicilia earum eſſe voluerunt.*

21 *Retundunt radios*, vt minus potentes ſint, minus efficiant, cum non directe cadant, ſed velut ex transverſo debiliori impetu veniant. Vid. 1, 23. 8, 185. præſertim 35, 135.

22 *Signifer aulæ Latiæ*, Zodiacus, cum quo comparat ordines & dignitates omnes imperii, *locavit ſidus* ſ. ſolem *Imperii*, Honorium Auguſtum, *propria ſede* ſ. ſumma, in conſulatu. Itaque Honorius tanquam beneficum jam per ſe ſidus, locatum in *domicilio* ſuo, Romæ, eo beatiorem faciet rempublicam.

25 In verbo *concepta* miſceri videntur duæ translationes. *Concipi* dicuntur *omina*, vota, preces, in quantum certæ verborum formulæ includuntur: ſed cum dicit *ſurgunt*, cum addit *ſolo victrici* aperte illa cum plantarum ſeminibus comparat. Ceterum ad exaggerandam felicitatem, quam percipiat Roma ex Auguſti præſentia, comparat hunc cum Apolline, qui præſens Delphos ſuos animat, illo apud Hyperboreos abſente nihil aliis præſtantes.

26 *Hyperborei* illi, ad quos ſtatis temporibus inviſit Apollo ſ. Phœbus, videntur Occidentalis Hiſpanici vel Africani adeo litoris incolæ intelligi non nunquam, ut ad 7, 56 monuimus. Actum eſt de Hyperboreorum illa cum Apolline ſocietate, & hujus ad illos poſt XIX annorum intervalla adventu, copioſe in Commentariis Academiæ ſcientiarum Gottingenſis. Hic illud modo meminerimus, Solis ad ſeptentriones acceſſum hoc modo ſignari a docto poëta non videri, licet *Riphæi* ſ. *Rhipæi* axis mentionem iniiciat: nec enim relinquit Delum Sol, cum ad Tropicum cancri accedit, & æſtatem facit Septentrionalibus. Eſt igitur hic nihil φυσικὸν, ſed imago tantum poëtica, ut per Apollinis ſic abſentiam languent Delphi, ita Roma Auguſto abſente triſtitia quadam conſeneſcit.

29 *Inconſultus*, quod res ipſa ſatis declarat, hic non nominis more accipiendum, ut *inconſideratus*, neque notat eum, cui non reſpondit oraculum; ſed ipſius eſt

oraculi

At ſi Phœbus adeſt, & frenis grypha jugalem
Riphæo tripodas repetens detorſit ab axe,
Tunc ſilvæ, tunc antra loqui, tunc vivere fontes,
Tunc ſacer horror aquis, adytiſque effunditur Echo
Clarior, & doctæ ſpirant præſagia rupes.
Ecce Palatino crevit reverentia monti,
Exſultatque habitante Deo, potioraque Delphis
Supplicibus late populis oracula pandit,
Atque ſuas ad ſigna jubet revireſcere laurus.
Non alium certe decuit rectoribus orbis
Eſſe larem, nulloque magis ſe colle poteſtas
Aeſtimat, & ſummi ſentit faſtigia juris.

Attol-

38 lauros *al.*

oraculi epitheton, quod nemo conſulit, quod conſulit nemini. Illud hic indicandum cenſui, quod in Theſauro hæc notio prætermiſſa eſt.

30 *Gryphos* currui Phœbi junctos ita olim cecini in Gryphum fabula: *Eſt tamen ut magnos quoque viderit India Gryphas. Hic etenim ſi quis Phoebi radiantia pictor Ora dedit tabulis inſcripta aut pariete templi, Non ille addit equos rapido in temone jugales, Sed Gryphas jungit curru ad lora aurea vinctos.* Vid. Philoſtr. Vita Apollo. 3, 48. Tales ex monimentis lapidum & nummorum dedit Spanh. Diſſ. 5 p. 271 ſq.

31 *Tripodas* plures, non tantum ſolemnem illam Pythiæ ſedem, ſed plures, cortinasque, & pocula adeo, partem divitiarum templi Delphici. cf. 2, 12.

33 *Echo* naturalis effectus ſpeluncarum & cavorum (quæ hic *Adyta* vocantur, quo ſubire, δύεσθαι, non licet niſi ſacerdotibus) certa ſibi proportione reſpondentium. Ad eandem vocis repercuſſionem reſpiciunt *doctæ rupes*. Doctus eſſe putatur, qui reddere accepta a doctore poteſt.

35 Hinc jam applicat, quæ de Delphis dixerat, ad Palatium, & domum Cæſarum.

38 *Laurus* ornat capita, poſtes, faſces, Imperatorum: in primis etiam *ſigna* militaria.

40 *Poteſtas*, imperium, non magis ſentit majeſtatem ſuam, ejusque ſibi conſcia eſt, quam cum Romæ verſatur in Cæſarum palatio, in monte Palatino. Nec enim dubito, illud intelligendum eſſe urbis an orbis miraculum, cujus deſcriptionem divinatione mathematica ex ruinis veteribus effictam dedit Franc. Blanchinus in magnifici ſplendoris opere poſtumo *Del Palazzo de' Ceſari* Vero. 1738. Duraſſe per varios caſus atque incendia hoc Palatium videtur etiam aliquanto ultra hæc tempora. Vid. *formulam curæ Palatii* apud Caſſiod. 7, 5 & Savaro. ad Sidon. car. 23, 432 p. 200. Cf. Iac. Gothofr. ad l. un. C. Theod. de comitib. & tribunis ſcholarum, ubi pulchre obſervat, ab illa *Cura Palatii* ortum habuiſſe ſplendidiſſimam illam *Curopalatarum* in Orientali Imperio dignitatem, ab Auguſti faſtigio proximam.

Attollens apicem ſubjectis Regia Roſtris,
Tot circum delubra videt, tantiſque Deorum
Cingitur excubiis. Juvat infra tecta Tonantis
Cernere Tarpeja pendentes rupe Gigantas,
Cælataſque fores, mediiſque volantia ſigna
Nubibus, & denſum ſtipantibus æthera templis,
Aeraque veſtitis numeroſa puppe columnis
Conſita,

44 intra *vulg.* infra *Ald.* & *MSS.* 45 gigantes *al.* 48 veſte *MSS.* vecte *MS.* *unde conj. Heinſ.* numeroſo vecte *i. haſta.*

42 Hæc domus *Regia* vocatur præter morem veterum, ſublata nempe nominis invidia. Sic de habitatione Imperatorum poſuit noſter 5, 97. 8, 123. 19, 35 &c. Regia igitur *ſubjecta* ſibi habet in foro *roſtra* &c. Simplex conſpectus tabulæ Romam antiquam exhibentis hunc locum illuſtrat.

44 *Excubiæ Deorum*, Regiam tuentium, videntur ex contrario, nec ſine elegantia dictæ cum reſpectu ad illud Plinii Pan. 52 ubi de ſtatuis Imperatoris extra cellas templorum poſitis, *Tibi*, inquit *maximus honor* excubare *pro templis.* Excubiæ ſi proprietatem verbi ſpectes, ſunt militum extra vallum ſtationes. Utra vero melior ſit lectio, *infra* an *intra* difficile mihi certe eſt dicere, quod rem ipſam ignorem. Probabile tamen videtur fuiſſe in parte rupis Tarpeiæ, forte ex ipſa rupe certe anaglypho opere exciſum, magnificum argumentum, gigantomachiam, aptum ſi quod usquam Jovi Tarpejo & Capitolino. Sic quidem malim, quam argumenta valvarum, de quibus ſtatim, intelligere cum Juſto Rycquio de Capitolio c. 17 p. 172. Certe *pendentes Tarpeja rupe gigantas* tale opus quale deſcripſi modo, commode, & graphice dici, mihi liquet.

46 *Cælatæ fores*, valvæ argumentoſæ, ſ. hiſtorica aut fabuloſa argumenta habentes ex aureis laminis quales in templis magnificentioribus fuiſſe vel ſolae Ciceronis Verrinæ docent. De his Capitolii valvis paullo poſt hæc tempora aurum detraxit Stilicho, ſi fides Zoſimo 5, 38.

Signa mediis nubibus volantia intelligam, non vexilla, quæ certis temporibus, ut comitiis, propoſita videntur: ſed ſigna proprie dicta i. e. ſtatuas deorum in faſtigio templorum poſitas ita alto loco, ut qui de imo illas ſuſpicerent, volare eas inter nubes putarent. Paſſim ea videmus in nummis V. G. Tiberii Tab. 5 n. 2 & 18 Morell.

47 *Denſum* æthera interpretari forte licet obſcuratum, ut vix videri poſſit præ templis illum intercipientibus.

48 Columnas roſtratas deſcribit, quas plures fuiſſe in Capitolio & circa illud, oſtendit Rycquius c. 33. Talis eſt, de qua Liv. 42, 20. Quod *Aera conſita columnis* vocat Roſtra illis fixa, ad illum æris præ ferro uſum pertinet, ab antiquiſſimis inde temporibus receptum. Sic Virg. Ge. 3, 29 *Navali ſurgentes ære columnas* appellat. Vid. Servius. *Puppis* mentio hic videtur intempeſtiva, cum de roſtris ſermo ſit, proræ præfixis. Vid. V. L.

Conſita, ſubnixaſque jugis immanibus ædes,
Naturam cumulante manu; ſpoliisque micantes
Innumeros arcus. Acies ſtupet igne metalli,
Et circumfuſo trepidans obtunditur auro.
Agnoſciſne tuos, Princeps venerande, Penates?
Hæc ſunt, quæ primis olim miratus in annis,
Patre pio monſtrante, petis. Nil optimus ille
Divorum toto meruit felicius ævo,
Quam quod Romuleis victor ſub mœnibus egit
Te conſorte dies, cum ſe melioribus addens
Exemplis, civem gereret terrore remoto,
Alternos cum plebe jocos dilectaque paſſus
Jurgia, patriciaſque domos, privataque paſſim
Viſere depoſito dignatus limina faſtu.
Publicus hinc ardeſcit amor, cum moribus æquis
Inclinat populo regale modeſtia culmen,

51 innumeris *conj. Heinſ. marg. Plant. marg.*

55 monſtrante vias *Vien. marg. Baſ.*

57 quam quos *conj. Heinſ.*

49 Quæ *juga immania* poëta vocat quibus *ſubnixas ædes* celebrat, illæ ſunt *inſanæ ſubſtructionum moles* (ut vocat Cic. pro Milo. c. 20 & 31) quarum hodie miramur cum horrore quodam reliquias.

50 *Cumulare* eſt aliquid ultra juſtum modum menſuramque adjicere. Excelſis collibus ſuperimpoſitæ moles ædificiorum.

51 *Arcuum* triumphalium ex reliquiis ſ. ruderibus, nummisque reſtitutorum contemplatio apud antiquarios, V. G. Montf. 6, 3 fidem Claudiani firmat. Conf. hic 24, 66.

54 Ponit poëta, neſcio, an ſuffragante hiſtoria, hic & mox v. 82 Honorio puero ita placuiſſe Romanam urbem & Palatium, ut a Theodoſio patre, cum de dividendo inter ipſum fratremque imperio ageretur, Occidentem ſibi expeteret. Ceterum ab illis primæ pueritiæ temporibus ind ad hunc ſextum conſulatum ſuum, Romæ illum non fuiſſe, ex Gothofrediana chronologia legum, & hoc ipſo poëtæ loco fit veri ſimile. Romæ autem egit Theodoſius, ut docet laudata legum chronologia A. C. 389 poſt devictum Maximum Tyrannum.

58 *Meliora exempla* vocat Trajani præſertim & primorum Antoninorum.

60 *Alternos jocos & dilecta jurgia* referenda videtur ad illam circi & ſpectaculorum aliorum libertatem. Sed etiam in convivio *jocandi libertatem* non *permiſſam* modo ab Auguſto, ſed *exactam* quoque narrat Sueto. c. 98.

64 *Modeſtia* principis *inclinat* ac demittit majeſtatem ſuam ad populum.

Teque rudem vitæ, quamvis diademate necdum
Cingebare comas, ſocium ſumebat honorum,
Purpureo fotum gremio, parvumque triumphis
Induit, & magnis docuit præludere fatis.
Te linguis variæ gentes, miſſique rogatum
Fœdera Perſarum proceres, cum Patre ſedentem
Hac quondam videre domo, poſitoque tiaram
Submiſere genu. tecum prælarga vocavit
Ditandas ad dona tribus: fulgentia tecum
Collecti trabeatus adit delubra Senatus,

Romano

67 trophæis *MS.* 68 imbuit *al.* faſtis *omnes ante Heinſ.* 71 poſitaque tiara *primæ editt.* poſitoque tiara *al.* 72 præclara *MSS.* 74 collecto ſenatu *MSS.*

65 Primum Conſulatum geſſerat Honorius, h. e. nomen anno dederat vix bimulus A. C. 386: ſed quod *ſocium honorum ſumſiſſe* hic dicitur, illud non ad conſulatum, ſed ad communicatum cum puero triumphi, congiariique diſtribuendi honorem ipſe poëta refert: Auguſti enim nomen & diadema illi dedit demum A. 393 undecenni.

67 Conf. 7, 129.

70 Si audiamus Idacii chronicon, & chronologiam legum Gothofredianam, legati Perſarum A. 384 ipſo, quo natus eſt Honorius, venere, nec Romam venere, ſed Conſtantinopolin. Sed credendum eſt noſtro, etiam hoc anno veniſſe alios, forte occaſione victoriæ & triumphi de Maximo. Haberemus hæc explicatiora, ſi exſtaret commentarius Latini Pacati, qui in fine ſui in Theodoſii hanc victoriam Panegyrici, triumphi ipſius deſcriptionem vel deprecatur vel promittit hoc modo, *Ea vero, quæ Romæ geſta ſunt & geruntur, ingeniis permittenda Romanis ſunt:* (ipſe Pacatus erat Gallus) *qualem te urbi dies primus invexerit, quis in curia fueris, quis in roſtris; ut pompam præeuntium ferculorum curru modo, modo pedibus ſubſecutus, alterno clarus inceſſu, nunc de bellis* (curru invectus) *nunc de ſuperbia* (pedibus ipſe incedendo) *triumpharis.* —— *Romam vidi, Theodoſium vidi* —— *Ad me longinquæ convenient civitates, a me geſtarum ordinem rerum ſtilus omnis accipiet; a me argumentum poëtica, a me fidem ſumet hiſtoria. Compenſabo tibi iſtam, Imperator, injuriam; ſi, quando de te ipſe nihil dixerim, quod legendum ſit; inſtruam* (ſcriptores dignos) *qui legantur.*

71 *Tiaram*, tegumentum capitis Perſicum, non abſtulere, ſed una cum capite *ſubmiſere* ad genua imperatoris. Hunc habitum declarant nummi.

72 Congiarii deſcriptio, in qua luxuriari Poëtam, non mirabitur, qui recordetur illud Plinii Pan. 25, 2 *locupletatas tribus, datumque congiarium populo*, & reliqua magnifice ibi dicta.

74 *Delubra Senatus* cum vocat, divinitatem ei tribuit, ut 27, 24. Nempe Græcula in primis adulatione non modo Θεὰ Ῥώμη, ſed etiam Θεὰ σύγκλητος, & ἱερὰ σύγκλητος in nummis celebratur, qua de re Spanhem. diſſ. 3 p. 139 ſq.

Romano puerum gaudens offerre favori,
Ut novus imperio jam tunc aſſueſceret hæres.
Hinc tibi concreta radice tenacius hæſit,
Et penitus totis inolevit Roma medullis,
Dilectæque urbis tenero conceptus ab ungue
Tecum crevit amor: nec te mutare reverſum
Evaluit propria nutritor Boſporus arce.
Et quoties optare tibi, quæ mœnia malles,
Alludens genitor regni pro parte dediſſet,
Divitis Auroræ ſolium ſortemque paratam
Sponte remittebas fratri. „*Regat ille volentes*
Aſſyrios: habeat Pharium cum Tigrite Nilum:
Contingat mea Roma mihi!„ Nec vota fefellit
Eventus. Fortuna, novum molita tyrannum,
Jam tibi quærebat Latium; belloque ſecundo
Protinus Eoa velox accitus ab aula
Suſcipis Heſperiam patrio bis Marte receptam.

77 conſerta *Vien. Baſ. Plant. omnes in marg.*
79 teneris - annis *ante Heinſ.*

77 *Concreta radice*, pulchra metaphora, a ſeminibus & plantis, quæ *concreſcere*, *coaleſcere*, *comprehendere* dicuntur. Vim verbi auget *penitus*, quod intimarum conjunctionem partium indicat; & *inoleſcere*, increſcere, & *medullæ* quæ arborum etiam ſunt.

81 *Propria* Honorii *arx* Conſtantinopolis ad *Boſporum*, quo nomine non anguſtiæ tantum illæ maris quæ Propontidi Pontum jungunt, ſed ſpeciatim portus ille venit, ad cujus ingreſſum erat prima regio urbis, & in ea ipſum Palatium magnum, ſedes Imperatorum, vbi natus Honorius & prima nutrimenta hauſerat.

82 Confirmat poëta & declarat, quæ v. 54 brevius innuerat. Jungenda verba, *quæ moenia*, utram urbem, *pro parte* tua *regni* malles.

85 *Remittere* eſt velut de jure ſuo concedere aliquid: poterat nempe in illo ludo Honorius data ſibi optandi poteſtate deſumere ſibi utrum mallet.

86 *Pharium* vocant poëtæ, quidquid Aegyptium eſt, ob nobilitatem Phari turris & inſulæ ad Alexandream. *Tigridis* nomine extremum ad Orientem finem imperii ultra Euphraten indicat, ut Meſopotamiam complectatur, Niſibin, Seleuciam, Cteſiphonem.

88 Videtur Fortuna ideo faviſſe Maximo, ac deinde Eugenio tyranno, ut alliceret in eas partes Theodoſium, et cum eo Honorium, quem triumphi ſui ille volebat eſſe participem.

91 *Bis receptam*, a Maximo, & Eugenio. De hoc Zoſim. 4, 58: de illo ibid. c. 46.

Ipſa per Illyricas urbes Oriente relicto
Ire Serena comes, nullo deterrita caſu,
Materna te mente fovens, Latioque futurum
Rectorem, generumque ſibi. Seniore ſupernas
Jam repetente plagas, illo ſub cardine rerum
Sedula ſervatum per tot diſcrimina pignus
Reſtituit ſceptris patrui, caſtriſque mariti.
Certavit pietate domus, fidæque reductum
Conjugis officio Stilichonis cura recepit.
Felix ille parens, qui te ſecurus Olympum
Succedente petit. quam lætus ab æthere cernit
Se factis creviſſe tuis! duo namque fuere
Europæ Libyæque hoſtes. Mauruſius Atlas
Gildonis furias, Alaricum barbara Peuce
Nutrierat: qui ſæpe tuum ſprevere profana
Mente patrem. Thracum venientem finibus alter
Hebri clauſit aquis; alter præcepta vocantis
Reſpuit; auxiliiſque ad proxima bella negatis
Abjurata palam Libyæ poſſederat arva.
Quorum nunc meritam repetens non immemor iram
Suppliciis fruitur, natoque ultore triumphat.
Enſe Thyeſtiadæ pœnas exegit Oreſtes:

Sed

100 officiis *al.* obſequiis ***MS.*** 107 veniens e *Vien. Junt. Ald. Baſ. Barth.* 109 rogatis *Vic. Vien. Baſ. marg.* 113 Thyeſtiadem, *it.* Thyeſtiades *al.*

92 *Serena* Stilichonis uxor ſoror patruelis, & adoptiva Honorii, ſed aliquantum ætate illum prægreſſa, mox futura ſocrus, nunc educatrix (Vid. Tabula generis Theodoſii).

95 Nempe Theodoſius mox ab illa de Eugenio victoria & triumpho vita functus eſt A. C. 395.

101 *Securus* proprie, ſine cura, quid futurum eſſet relictis & poſteris. Cf. 7, 158

108 Vid. 15, 246.

111 Neſcio quam bene Theodoſius apud ſuperos dicatur *frui* h. e. gaudere *ſuppliciis* rebellium. Vid. 22, 14. Sed demus veniam poëtæ externo, vel illius dicta interpretemur, ut ſolemus ſimilia eorum, qui nobis ſacroſancti ſunt.

113 *Thyeſtiades* Agamemnon, quem Pliſthenis filium alii faciunt, ut Apollod. 3, 2. 2, fratris Thyeſtæ, apud Homerum Il. B, 108 certe ſceptrum accepit a Thyeſte: fuerit igitur Thyeſtiades certe ſucceſſor Thyeſtæ.

Sed miſtum pietate nefas; dubitandaque cædis
Gloria, materno laudem cum crimine penſat.
Pavit Iuleos inviſo ſanguine Manes
Auguſtus. ſed falſa pii præconia ſumſit
In luctum patriæ civili ſtrage parentans.
At tibi cauſſa patris rerum conjuncta ſaluti
Bellorum duplicat lauros, iiſdemque tropæis
Reddita libertas orbi, vindicta parenti.
Sed mihi jam pridem captum Parnaſſia Maurum
Pieriis egit fidibus chelys. arma Getarum
Nuper apud ſocerum plectro celebrata recenti.
Adventus nunc ſacra tui libet edere Muſis,
Grataque patratis exordia ſumere bellis.
  Jam Pollentini tenuatus funere campi,
Conceſſaque ſibi (rerum ſic admonet uſus)

115 maternæ *ante Heinſ.* 117 ſæua *MSS. Cuj.* 118 parentis *vulg.* parentans *etiam Baſ. marg.*

Thyeſtæ. Grammatici virtus eſt quædam neſcire. Genealogiæ quædam hic quoque ἀπέραντοι, qualibus interdicitur 1 Tim. 1, 4. Ceterum Clytæmneſtram matrem, quæ adjuvante Aegiſtho adultero virum ſuum Agamemnona interfecerat, ab Oraculo excitatus occidit Oreſtes, & tamen ob hoc facinus Furiarum taedis ardentibus exagitatur.

116 Interfectores Julii Cæſaris bello & omni alia vi perſequi non deſiit Auguſtus, *Cæſaris ultor* Hor. Car. 1, 2. 44. Sed dum pius videri vult in patrem adoptivum, cui ſic *parentat* & honores ultimos perſolvit, impius eſt in patriam.

119 Tu, Honori, dum paternas injurias ulciſceris, eadem ſalutem reip. procuras, ac duplicem ita laurum coronamque mereris.

121 De Bello Gildonico agit carmen 15, de Getico contra Alaricum n. 26, & quidem *apud ſocerum.* Stilichonem enim alloquitur, & prædicat, unde maluit eum librum quartum de laudibus Stilichonis vocare Barthius.

125 Nunc *libet Muſis meis ſacra,* cerimonias, *adventus tui* Romani ad Conſulatum ſuſcipiendum *edere,* & *exordia* hujus enarrationis *ſumere a bellis* patratis. Verum eſt, quod monet Barthius, *exordia* poni ſolere a Columella pro totis libris: ſed hoc nihil, ſi quid video, ad h. l. Hic enim hoc tantum dicit, ſe velle præmittere ſolemnibus conſulatus deſcribendis imaginem devicti & redacti ad incitas Alarici. Ceterum ad Auguſti adventum redit demum v. 331.

128 *Pollentini campi funere* h. e. cæde exercitus ſui ad Pollentiam fractus erat Alaricus. Vid. 26, 635.

129 Non omiſimus monere ſupra, fuiſſe in criminibus Stilichonis emiſſum Alarichum. Ipſe noſter non clementiæ modo illud tribuit, ſed etiam prudentiæ cuidam 26, 95.

Luce, tot amiſſis ſociis, atque omnibus una
Direptis opibus, Latio diſcedere juſſus
Hoſtis, & immenſi revolutus culmine fati,
Turpe retexit iter. Qualis piratica puppis,
Quæ, cunctis infenſa fretis, ſcelerumque referta
Divitiis, multaſque diu populata carinas,
Incidit in magnam bellatricemque triremem;
Dum prædam de more parat, viduataque cæſis
Remigibus, ſciſſis velorum debilis alis,
Orba gubernaclis, antennis ſaucia fractis,
Ludibrium pelagi vento jactatur & unda,
Vaſtato tandem pœnas luitura profundo.
Talis ab Urbe minas retro flectebat inanes
Italiam fugiens, & quæ venientibus ante
Prona fuit, jam difficilis, jam dura reverſis.
Clauſa putat ſibi cuncta pavor, retroque relictos,
Quos modo temnebat, rediens exhorruit amnes.
Undoſa tum forte domo vitreiſque ſub antris
Rerum ignarus adhuc ingentes pectore curas
Volvebat pater Eridanus, quis bella maneret
Exitus: imperiumne Jovi, legeſque placerent,
Et vitæ Romana quies, an jura peroſus
Ad priſcos pecudum damnaret ſæcula ritus.

Talia

136 triremim *MS.* 137 putat *vulg.* 143 Italia *MS.* 146 terrebat *anteHeinſ.* 152 victus *MS.* rictus *MS.*

132 *Retexit iter*, relegit, Metaphora pulchra, non judicanda ex noſtris moribus, ſed ex illius conſuetudine temporis, quo nulla domus eſſet, neque tam humilis, neque tam magnifica, quæ non haberet textrinum, cujus operis nec reginas puderet, quæ ſua manu, veſtes texere ſuis caritatibus, decorum ſibi putarent.

140 Videtur reſpexiſſe Hor. Car. I, 14 illud præſertim v. 15 *Tu*, navis, *niſi ventis ludibrium debes, cave.*

144 Illud *prona* etiam in proſa placuit Plinio Pan. 16, 5 *Omnia hæc tam prona, tam cedentia virtutibus tuis ſentiet* &c.

149 *Eridanum* inducit, quod res in ſuperiori parte Italiæ, ubi Padus regnat ſ. Eridanus, geſta eſt.

150 Epitheton *Romana* etiam ad *Imperium* & *Leges* revocandum.

Talia dum ſecum movet anxius, advolat una
Naiadum, reſoluta comam; complexaque patrem,
„*En Alaricus*, ait, *non qualem nuper ovantem*
Vidimus. exſangues, genitor, mirabere vultus.
Percenſere manum, tantaque ex gente juvabit
Relliquias numeraſſe breves. jam deſine mœſta
Fronte queri, Nymphaſque choris jam redde ſorores.„
Dixerat. ille caput placidis ſublime fluentis
Extulit, & totis lucem ſpargentia ripis
Aurea roranti micuerunt cornua vultu.
Non illi madidum vulgaris arundine crinem
Velat honos. rami caput umbravere virentes
Heliadum, totiſque fluunt electra capillis.
Palla tegit latos humeros, curruque paterno
Intextus Phaëthon glaucos incendit amictus.
Fultaque ſub gremio cælatis nobilis aſtris

 Aethe-

155 adeſt *MS.* 159 i, redde *conj. Heinſ.* ſonoris *MSS. it. Baſ. marg.* 168 fulvaque *Baſ. marg. ſed* fulta *firmat Heinſ. ex 26, 223.*

157 *Percenſere manum* cum dicit, paucitatem ſignificat, quæ jam non dici meretur exercitus, quae non campis, quos occupat, cenſetur, ſed nullo negotio *percenſeri* & ſingulatim numerari poteſt.

162 *Cornua fluminibus*, etiam eum tauriforme caput non habent, tribui, jam monuimus ad 20, 163. *Aurea* hic ſunt, puto, ad indicandam illam divinitatem & καταστερισμὸν Eridani. Eſt hic locus in iis, ubi non variam modo eruditionem oſtendit noſter; ſed etiam audaciam ſibi ſumſit poëtæ primarii. Ponit Eridanum ſ. Padum in hac gratulatione non vulgari fluviorum habitu uſum: ſed cæleſte decus ſuum præ ſe ferre cornibus aureis, corona, amictu figurato & urna: eaque ſumit omnia ex Phaëthontis fabula, ut mox ſingulatim videbimus.

164 *Honos* capitis, corona, hic non eſt, ut alias arundinea, ſed populea, in quam arborem mutatæ Phaëthontis ſorores, *Heliades*: ex hac corona *fluunt* ſ. ſtillant electra &c.

166 Jam illud novum & ξένον quod *pallam* dat Eridano, cum nudi ſint alias, nec immerito, Fluvii. In hac palla glauci coloris ſ. aquei ex auro intextus eſt Phaëthon, in curru Solis patris adhuc hærens.

168 Urna, qua inniti ſolent in nummis & marmoribus fluvii, hic ſphæræ cæleſtis quandam habet imaginem, aſtris diſtincta iis, quæ habent aliquam ad ipſum Eridanum & Phaëthonta comparationem vel reſpectum. *Titan* eſt Phœbus, Hyperion, Sol quem in hoc ipſo argumento τιτάνων κάκιστον appellat Lucianeus Jupiter Dial.

Aethereum probat urna decus. namque omnia luctus
Argumenta ſui Titan ſignavit Olympo,
Mutatumque ſenem plumis, & fronde ſorores,
Et fluvium, nati qui vulnera lavit anheli.
Stat gelidis auriga plagis: veſtigia fratris
Germanæ ſervant Hyades, Cycnique ſodalis

Lacteus

Dial. Deor. 25 pr. Titan igitur ipſe luctus ſui ex filii interitu argumenta, hoc *Olympo*, hac urna qualicunque imagine cæli, *ſignavit.*

171 *Cycnus* ſenex, *rex Liguriæ, Phaëthonti propinquus, dum deflet propinquum, in cycnum converſus eſt*, teſte Hygino fab. 154. Habet fabulam etiam Naſo Met. 2, 367: neuter hunc cycnum cælo aſſignat, ut nec Aratus v. 273, nec illius Germanicus interpres ibid. neque Eratoſthenes c. 25, qui potius illum cycnum honorant, ſub cujus forma Jupiter Nemeſi potitus eſt. Sed utitur noſter poëtæ iure, & quid ni?

Fronde mutatæ ſunt *ſorores* Phaëthontis, Heliades, ut indicavimus, in *populos*, quibus *ulmos* vel *alnos* alii ſubſtituunt, e quibus ſtillans reſina durari putabatur in electrum. Hæc dominatrix fabula pulchre narrata Ovid. Met. 2, 340 ſqq.

172 *Fluvium*, Eridanum, ſignavit in urna, quæ hic deſcribitur, Phœbus, qui ſui h. e. Phœbi filii, *anheli* ab æſtu, a caſu, a morte imminenti *vulnera lavit.* Eridanus nempe jam Arati tempore in cælo fuit, Λείψανον Ἠριδανοῖο πολυκλαύτου ποταμοῖο, ut eſt v. 359. Sequi autem videtur Claudianus Germanicum, qui a verbo πολυκλαύτου, *flebilis* admonitus forte, pulchre ſic devincit has fabulas v. 360 ſq. ut prædicet *Amnem, qui Phaëthonta ſuas deflevit ad undas Poſtquam patris equos non æquo pondere rexit, Vulnere reddentem flammas Jovis: hunc nova ſilva Planxere, ignotis* (antea) *mœſtæ Phaëthontides ulmis.* Tum, *Eridanus medias liquidis interjacet undis.* Docet V. Scholiaſta Germanici ad h. l. *ab Heſiodo inter aſtra collocatum Eridanum propter Phaëthonta.* Sed addemus etiam reliqua ad lucem Claudiani: *Hujus pars undæ lævum tenet Orionis Lapſa pedem.*

173 *Auriga* cæleſtis, Heniochus, vulgo Erichthonius, inventor currus, prædicatur; vel Myrtilus, Oenomai auriga. V. German. v. 156. (Aratus enim ipſe v. 161 ſimpliciter ἡνίοχον habet) & Manil. 1, 369 & 5, 69. Plures habet fabulas Hygi. Poët. Aſtron. c. 13 p. 446 Stav. Quibus hanc, nempe Phaëthonta eſſe illum aurigam curru excuſſum, vel ex Heſiodi libro deperdito addit noſter, ut illud quod obſervatum a Germanici Scholiaſte modo monuimus, vel etiam iure poëtæ uſus confingit. Quidquid ejus ſit, ſimilia Nonnus 38, 424 Ζεὺς δὲ πατὴρ Φαέθοντα κατεστήριξεν Ὀλύμπῳ Ἴκελον ἡνιόχῳ καὶ ἐπώνυμον.

Quomodo *Hyades* ſint *Germanæ* Phaëthontis, non puto traditum eſſe hiſtorice. Sed videtur Claudianus phyſiologice hoc indicare, Hyadas ſ. *Pluvias* (quod perpetuum earum non tam epitheton, quam ſynonymon eſt, de quo Heinſ. ad Aen. 3, 516) eſſe filias Solis, qui eas tollit ac ſuſcipit ex mari ſ. Tethye, adeoque Phaëthontis ſorores.

174 *Lacteus circulus cycni ſodalis* eſt, quia in illo conſpicitur: ut Hor. Car. 1, 25. 9 *Hiemis ſodalis Eurus.*

Lacteus extentas aſpergit circulus alas.
Stelliger Eridanus ſinuatis flexibus errans
Clara Noti convexa rigat, gladioque tremendum
Gurgite ſidereo ſubterluit Oriona.
Hoc Deus effulgens habitu proſpectat euntes
Dejecta cervice Getas. tunc talia fatur.
„Siccine mutatis properas, Alarice, reverti
Conſiliis? Italæ ſic te jam pœnitet oræ?
Nec jam cornipedem Tiberino gramine paſcis,
Ut rebare, tuum? Tuſcis nec figis aratrum
Collibus? o cunctis Erebi digniſſime pœnis,
Tune Giganteis urbem tentare Deorum
Aggreſſus furiis? nec te meus, improbe, ſaltem
Terruit exemplo Phaëthon, qui fulmina præceps
In noſtris efflavit aquis, dum flammea cœli
Flectere terrenis meditatur frena lacertis,
Mortalique diem ſperat diffundere vultu?
Crede mihi, ſimili bacchatur crimine, quiſquis
Adſpirat Romæ ſpoliis, aut Solis habenis.„
Sic fatus, Ligures Venetoſque erectior amnes
Magna voce ciet. Frondentibus humida ripis
Colla levant, pulcer Ticinus, & Addua viſu
Cærulus,

176 fluctibus *ante Heinſ.* 177 gladiique *MS. quod venuſtum ait Heinſ.* 179 proſpexit *ante Heinſ.* 193 ut *Raphel.*

176 De hoc jam dictum ad 172. Eridanum hunc cæleſtem *Noti convexa rigare*, verſus meridionalem polum ſ. antearcticum tendere, ut reliqua, quæ hic ἀστρολογεῖ noſter, ipſo conſpectu ſphæræ optime declarantur.

180 *Dejecta cervice* ad *Getas* pertinere, metu perculſos dejectoſque vix monitu opus eſt.

188 Comparemus illa Germanici ad v. 172 laudata, *Vulnere reddentem flammas Jovis*, cui reſpondet ſolum ibi *anheli* epitheton.

190 *Meditatur* non ad ſolam cogitationem referri, ſed ad ipſam operis exercitationem, etiam hic res, de qua agitur, oſtendit.

191 *Vultu* ſuo illo lucido, qui ipſe Sol eſt, diffundit lumen Phœbus, quem imitari Phaëthon auſus eſt. Ideo Phœbus *pater ora ſui ſacro medicamine nati Contigit: & rapidæ fecit patientia flammæ Impoſuitque comæ radios*, Ovid. Met. 2, 124.

Aethereum, & velox Atheſis, tarduſque meatu
Argumes, inque novem conſurgens ora Timavus.
Mutatſtant omnes profugo, pacataque lætum
Et vitant ad prata pecus. jam Pana Lycæum,
Jam Dryadas revocant, jam ruſtica numina Faunos.
Tu quoque non parvum Getico, Verona, triumpho
Adjungis cumulum: nec plus Pollentia rebus
Contulit Auſoniis, aut mœnia vindicis Aſtæ.
Hic rurſus, dum pacta movet, damniſque coactus
Extremo mutare parat præſentia caſu,
Nil ſibi perjurum ſenſit prodeſſe furorem,
Converti nec fata loco; multiſque ſuorum
Diras pavit aves, inimicaque corpora volvens
Jonios Atheſis mutavit ſanguine fluctus.
Oblatum Stilicho violato fœdere Martem
Omnibus arripuit votis, ubi Roma periclo
Jam procul, & belli medio Padus arbiter ibat.
Jamque opportunam motu ſtrepuiſſe rebelli

Gaudet

204 Haſtæ *MSS. etiam Cuj.* 205 novat *malebat Heinſ.* 207 ſentit *MSS.* 209 aquas *MS.* 212 medius *vulg.* medius belli *Barth. 2.* 213 ſtatuiſſe *Baſ. marg.*

198 De ſeptem an *novem Timavi oribus* dictum ad 7, 120.

202 Ad *Veronam* prælio ſuperatum fuiſſe dicit Alaricum, cum poſt Pollentinam cladem denuo arma moveret: itemque ad *Aſtam* urbem.

205 *Pacta movere*, non ſtare conditionibus de quibus convenit.

207 *Fata loco converti* poſſe putabat Alaricus, feliciorem ſe futurum in illis partibus ultra Padum remotis, quam fuerat propius Romam. Recordabuntur hic, qui noſtros de religione libros amant, opinionum Balaci Num. 24, 23. & Syrorum 3 Reg. 20, 23.

209 Ultrane conſuetum extendit *Jonios fluctus*, cum in intimum Adriæ ſinum influat Atheſis: an horribili hyperb. decoloratum ait totum mare Adriaticum quam longum eſt usque ad Calabriam & Epirum, ubi demum incipit Jonium? Neutro opus eſt, *Jonii fluctus* ſunt *ſinus Jonius*, κόλπος Ἰόνιος, quo nomine etiam hiſtorici mare Adriaticum appellant. Vid. Palmer. ad Thuc. 1, 24 pr.

210 Nimis forte bonum virum hic putabant poëtam noſtrum, qui tum erant magni politici. Non debebat *votis omnibus*, certe non apertis, *arripere perfidiam* Alarici Stilicho; ſed ingemiſcere infortunio illius & ſuo, qui cogeretur invitus cæde hominum pacem parare Italiæ. Cf. ad v. 219.

Gaudet perfidiam. Præbensque exempla labori
Suſtinet accenſos æſtivo pulvere ſoles.
Ipſe manu metuendus adeſt, inopinaque cunctis
Inſtruit arma locis, &, qua vocat uſus, ab omni
Parte venit. Feſſo ſi deficit agmine miles,
Utitur auxiliis damni ſecurus, & aſtu
Debilitat ſævum cognatis viribus Iſtrum,
Et duplici lucro committens prælia vertit
In ſe barbariem nobis utrimque cadentem.
Ipſum te caperet, letoque, Alarice, dediſſet,
Ni calor incauti male feſtinatus Alani
Diſpoſitum turbaſſet opus. prope captus anhelum
Verbere cogis equum. nec te vitaſſe dolemus.
I potius genti reliquus, tantiſque ſuperſtes
Danubii populis, i, noſtrum vive tropæum.
Non tamen ingenium tantis ſe cladibus atrox
Dejicit: occulto tentabat tramite montes,
Si qua per ſcopulos ſubitas exquirere poſſet

In

214 laboris *vulg.* 215 æſtivos accenſo *conj. Heinſ.* 217 quo *malit Heinſ.* 227 gentis reliquum *ante Heinſ.* 228 in noſtrum *ante Heinſ. qui vid. ad Ovid. 4, 127 & 14, 126. Sed add. Burm. ad locum priorem.* 230 montis *vulg.* obliquo-vertice montis *MS.* 231 ſi quas *vulg.*

214 Interpungendum ante *Præbensque*, cum nova res adjungatur. Qua in re etiam τῷ *que* locum eſſe, Suetonii aliorumque exemplis monuit Cl. Erneſtus ad Sueto. Nero. 38.

215 Conf. 21, 350.

218 De aſſumtis Alanorum, Geticæ gentis ipſius quoque, contra ſuos populares auxiliis agit, de quibus conf. 26, 580 ſq. Ceterum hic etiam hominem minime malum ſe probat Claudianus, qui tribuat Stilichoni conſilium & aſtum, barbaros mutuis cædibus atterendi. Inſanum quantum plus aceti in pectore habent hodie proceres, qui negant ſe agere quod faciunt, ſed Pacem & Conſtitutionem ſe noſtram tueri, ſerio teſtantur. Verſus hi pulcherrimi, veriſſimi (vid. Oroſ. 7, 37 pr. & 43) niſi quod parum decebat Claudianum, hæc vivo Stilichone in laudibus illius commemorare publice &c.

224 *Alanus* ille Saulus vocatur Paulo Diacono Hiſt. Miſc. 13, 26 qui vero totam hanc hiſtoriam ita narrat, ut multum a noſtro & Prudentio in Symm. 2, 709 ſq. diſſentiat. De hoc porro nimio Sauli vel Saulis ardore, & periculo Alarici, nihil, puto, alii. Captam non multo poſt ab illo Romam, mirum non eſt taceri a noſtro: etiam ſi forte ſupervixerit.

In Rhætos Galloſque vias. ſed fortior obſtat
Cura ducis. quis enim divinum fallere pectus
Poſſit, & excubiis vigilantia lumina regni?
Cujus conſilium non umquam repperit hoſtis,
Nec potuit texiſſe ſuum. ſecreta Getarum
Noſſe prior, celerique dolis occurrere ſenſu.
Omnibus excluſus cœptis conſidit in uno
Colle tremens: frondeſque licet depaſtus amaras
Arboreo figat ſonipes in cortice morſus,
Et tetris collecta cibis annique vapore
Sæviat aucta lues, & miles probra ſuperbus
Ingerat obſeſſo, captivaque pignora monſtret:
Non tamen aut morbi tabes, aut omne periclum
Docta ſubire fames, aut prædæ luctus ademtæ,
Aut pudor, aut dictis movere procacibus iræ,
Ut male tentato toties ſe credere campo
Cominus auderet. nulla eſt victoria major,
Quam quæ confeſſos animo quoque ſubjugat hoſtes.
Iamque frequens rarum decerpere transfuga robur
Cœperat, inque dies numerus decreſcere caſtris;
Nec jam ſeditio paucis occulta parari,
Sed cunei totæque palam diſcedere turmæ.
Conſequitur, vanoque fremens clamore retentat,
Cumque ſuis jam bella gerit: mox nomina ſupplex

Cum

234 excubias *per appoſitionem ad* lumina *malebat Heinſ.* numina *Vic. Vien. Baſ. marg. Plant. marg.* pſallere *Vic.* 238 confidit *MSS.* conſedit *vulg.* in imo *Baſ.* 241 amnisque *MS.* annisque, *it.* animique, omnique *MSS.* animique pavore *MS.* 244 rabies *MSS. Vic. Vien. Baſ. marg.* 252 deditio *ante Heinſ.* 253 deſcendere *MSS.* diſcernere, decreſcere *MS.* deſciſcere *conj. Heinſ.* 255 numina *ante Heinſ. qui* nomina *ex MSS. dedit, & firmavit exemplis aliorum.*

243 *Captiva pignora*, conjuges, liberos jam incluſos, mox venturos in poteſtatem hoſtis.

255 *Nomina - ciet*, nobiliſſimos quosque & inſignes nominatim compellat, rogat, ut aut ſecum & pro ſe pugnent, aut ſe, cauſam malorum, interficiant. Sic 5,369 it. 22,153 ubi vid.

Cum fletu precibusque ciet, veterumque laborum
Admonet, & fruſtra jugulum parcentibus offert:
Defixoque malis animo ſua membra ſuaſque
Cernit abire manus. qualis Cybeleia quaſſans
Hyblæus procul æra ſenex revocare fugaces
Tinnitu conatur apes, quæ ſponte relictis
Deſcivere favis; ſonituque exhauſtus inani
Raptas mellis opes, ſolitæque oblita latebræ
Perfida deplorat vacuis examina ceris.
Ergo ubi præcluſæ voci laxata remiſit
Frena dolor, notas oculis humentibus Alpes
Adſpicit, & nimium diverſi ſtamine fati
Præſentes reditus, fortunatosque revolvit
Ingreſſus. ſolo peragens tum murmure bellum,
Protento leviter frangebat mœnia conto,
Irridens ſcopulos: nunc deſolatus & exſpes
Debita pulſato reddit ſpectacula monti.
Tunc ſic Auſonium reſpectans æthera fatur:
„*Heu regio funeſta Getis, heu terra ſiniſtris*
Auguriis calcata mihi, ſatiare nocentum
Cladibus,

261 conatus *MS.* 266 notasque *ante Heinſ.* 270 (Pro) tanto *Vien. marg.* 273 dixit *Cuj.*

259 *Cybeleia æra* pelves & tintinnabula, qualibus uti & tinnitum ſtrepitumque excitare ſolebant Cybeles ſ. Matris Deum cultores, Galli præſertim illi ſ. exſecti.

260 *Hyblæus* ſenex, incola Hyblæ, Attici montis, cujus apes & mella præter ceteras laudantur.

267 *Stamen fati*, ſolita Metaphora a colo & filis Parcarum, notat tenorem & continuationem eventuum fortunæ.

269 *Murmur* intelligo imperia, non magno clamore promulgata, ſed paucis amicis circumſtantibus ſubmiſſa voce impertita. Sic tum peragebat ſine ſtrepitu bellum.

270 Utrum hæc de *protento conto*, & *ſcopulis irriſis* hiſtoricum quid habeant, an modo ſint ſymbola arbitraria poëtæ, quibus auctoritatem & potentiam Alarici indicare voluerit, in medio relinquo: niſi quod v. 272 *debita pulſato monti ſpectacula* ſuadere videntur quiddam ſimile Xerxis inſolentiæ compedes iniicientis & verbera intentantis mari.

274 In hac oratione ne de ipſo ſoliloquio ſive Monodia dicam, quod

Cladibus, & tandem noſtris inflectere pœnis!
En ego, qui toto ſublimior orbe ferebar,
Ante tuum felix aditum, ceu legibus exſul,
Addictuſque reus flatu propiore ſequentum
Terga premor. quæ prima miſer, quæ funera dictis
Poſteriora querar? non me Pollentia tantum,
Nec captæ cruciaſtis opes. hoc aſpera fati
Sors tulerit, Martiſque vices. non funditus armis
Conciderам. ſtipatus adhuc, equitumque catervis
Integer, ad montes reliquo cum robore ceſſi,
Quos Apenninum perhibent. Hunc eſſe ferebat
Incola, qui Siculum porrectus aduſque Pelorum
Finibus ab Ligurum populos complectitur omnes
Italiæ, geminumque latus ſtringentia longe
Utraque perpetuo diſcriminat æquora tractu.
Huc ego continuum ſi per juga tendere curſum,
(Ut prior iratæ fuerat ſententia mentis;)
Jam deſperata valuiſſem luce, quid ultra?

Omnibus

282 raptæ *Barth.* cruciatis *ante Heinſ.* 288 ad Lig. *vulg.* a Lig. *MSS.* ad *etiam Barth.* amplectitur *ante Heinſ.* 290 diſterminat *MSS.* ut 3, 175. 291 hunc, hic, hoc, hæc, hinc *al.* continuo — curſu *MS.* 293 voluiſſem *vulg.*

quod genus univerſum impugnare, nimium forte audax fuerit, illud certe reprehendendum videtur, quod illa nimis figurata & picta eſt: ut illud quod v. 280 dubitat, *quæ prima, quæ poſteriora* queratur, quod a v. 286 Apennini deſcriptionem interit.

278 *Ante tuum aditum*, ante aliquanto quam te adirem: collectis ex Græciæ & Illyrici præda divitiis.

279 *Flatu - ſequentum terga premor* picturam habet Ovidianæ ſimilem Met. 1, 539 *Tergoque fugaci Imminet, & crinem ſparſum cervicibus adflat.* Et 5, 616 *Ingens Crinales vittas adflabat anhelitus oris.*

286 Vera & pulchra Apennini deſcriptio, qua hodie utuntur, qui orbem noſtrum per illa montium & ultra terræ planitiem eminentium, & ſub mari adeo porrectorum, juga deſcribunt: ſed quam in ejusmodi occaſione in mentem venire Alarico, nimis improbabile eſt. Audirem, ſi iſta narraret Alaricus otioſus cuicunque amico.

293 Si *deſperata jam luce* vitæ hujus, felicitatis certe, potuiſſem Italiam, quam longa eſt, per Apennini juga percurrere; quid profeciſſem? Hoc certe ut glorioſius & propius Romam perirem. Diceretur, *magnis tamen excidit auſis*, quod in Phaëthontis ſepulcro ſcriptum memorat Ovid. Met. 2, 327.

Omnibus oppeterem ſama majore peruſtis:
Et certe moriens propius te, Roma, viderem.
Ipſaque per cultas ſegetes mors noſtra ſecuto
Victori damnoſa foret. Sed pignora nobis
Romanus, caraſque nurus prædamque, tenebat.
Hoc magis exſertum raperem ſuccinctior agmen.
Heu, quibus inſidiis, qua me circumdedit arte
Fatalis ſemper Stilicho! dum parcere fingit,
Rettudit hoſtiles animos, bellumque remenſo
Evaluit transferre Pado. Proh fœdera ſævo
Deteriora jugo! tunc vis extincta Getarum.
Tunc mihi, tunc letum pepigi. violentior armis
Omnibus expugnat noſtram clementia gentem.
Mars gravior ſub pace latet, capiorque viciſſim
Fraudibus ipſe meis. Quis jam ſolatia feſſo
Conſiliumve ferat? ſocius ſuſpectior hoſte.
Atque utinam cunctos licuiſſet perdere bello!
Nam quiſquis duro cecidit certamine, numquam
Deſiit eſſe meus. melius mucrone perirent,

Auſer-

294 meliore *vulg.* peremtis *MSS.* majore perillis *Cuj. ſ.* periclis.
302 extulit *Vic.* rettulit *alii omnes.* retrudit *MSS.* & *Baſ. marg.* & *verum judicavit cum Barth. Heinſ.* 309 dabit *MSS.*
310 o utinam *MSS.* 312 deſinit, deſiit *MSS.*

296 Turbatus nimium ordo impedire poteſt etiam non rudem lectorem: Ipſa mors noſtra damnoſa victori fuiſſet, perſequi nos coacto per ſegetes, easque conculcare.

297 Obiicit ſibi, quod commodius amicus excuſandi illius cauſa diceret, Non conſultum fuiſſe vaſtare Italiam, cum haberent Romani captivas Getarum vxores & alia pignora. Reſpondet, Tanto expeditius futurum fuiſſe agmen. Hoc enim eſt *exſertum*, vt brachium non impeditum pallio, toga, penula.

302 *Rettudit*, minus acrem & velut hebetem reddidit animum meum, paullo ante hoſtilem. Solet noſter illo verbo præſertim de lucis radiis uti, cum illi, ut ſagittæ obtuſæ, minus ſunt penetrabiles. Quod duplicata eſt poſt ſyllabam *re* prima verbi conſonans, poterat etiam intermitti, cum optimi quique libri eam ſyllabam ancipitem eſſe oſtendant. Sed dictum hac de re copioſe in Theſauris.

307 In hoc bene conſulit patrono ſuo Stilichoni, quod inducit confitentem Alaricum, arte ſe ſua, fraudibus ſuis captum.

Auferretque mihi luctu leviore ſodales
Victa manus, quam læſa fides. nullusne clientum
Permanet? infenſi comites: odere propinqui.
Quid moror inviſam lucem? qua ſede recondam
Naufragii fragmenta mei? quæve arva requiram,
In quibus haud umquam Stilicho, nimiumque potentis
Italiæ noſtras nomen circumſonet aures? „
Hæc memorans inſtante fugam Stilichone tetendit
Expertas horrens aquilas. comitatur euntem
Pallor, & atra Fames, & ſaucia lividus ora
Luctus, & inferno ſtridentes agmine Morbi.
Luſtralem ſic rite facem, cui lumen odorum
Sulfure cæruleo nigroque bitumine fumat,
Circum membra rotat doctus purganda ſacerdos,
Rore

315 offenſi *MSS.* 319 circumſonat *al.* 324 *pro* rite, *quod habent etiam Cuj. & Claver.* triſte *reliqui*, *etiam Barth.*

321 *Aquilas* pro ipſis jam Romanis legionibus ponit antiquo more, licet eo tempore forte raras aquilas, pro quibus dracones tum magis in uſu fuiſſe, vel noſter poëta ſatis oſtendit. Legionum nomina eo tempore ſubſtitiſſe, ſatis docet Notitia utriusque Imperii: de diſciplina & honore huius militiæ legionariæ alia quæſtio eſt. Vid. Schelius ad Hygi. p. 87.

323 *Stridentes Morbi* ſignant febres, quarum frigus ſtridor dentium comitari ſolet.

324 Verſus hinc ſeptem, quid hic ſibi velint, me non ſatis intelligere, fateor, ac mirari, quid ſit, quod nemo, quidquam hic ſibi dubium videri, indicavit. Eſt hic imago ſacerdotis luſtrandi piandive cauſa facem rotantis, deinde piacula ſ. λύματα, corpora quibus in cerimonia uſus eſt, retro trans caput jactantis: ſed cui rei illuſtrandæ ea imago ſervire debeat, non declarat poëta. Forte hoc vult, Ut poſt luſtrales cerimonias fugiunt mali dæmones, & quæcunque peſtes: ſic Alaricus pellitur, & cum illo, tanquam face piaculari, eiecto fugiunt Pallor, Fames, Luctus, illius adhuc comites.

325 Fumum *ſulfuris cæruleum* intelligi, vix monitu opus eſt. Nempe phyſica etiam ratio docet, fumum ſulfuris eſſe ipſum ſulfur diſſolutum & diſſipatum per aëra: eadem bituminis ratio.

326 *Doctus purganda*, Græciſmus, doctus luſtrationes, purgationes, καθάρσεις. De ipſo apparatu luſtrali hic agere, & ritus gentilium e Judaicis derivatos percenſere, longum eſt, & librorum materia: ut illorum, quos Lomeiero debemus. *Rorem pium* eſſe aquam luſtralem, *ſulphur*, *bitumen*, lauros, *herbas*, antiquam talium ſacrorum materiem, *purificum Iovem*, quem καθάρσιον vocant Græci; *Triviam* Dianam, qua Hecate eſt, & inferorum

Rore pio ſpargens, & dira fugantibus herbis,
Numina purificumque Jovem Triviamque precatus,
Trans caput averſis manibus jaculatur in auſtrum
Secum rapturas cantata piacula tædas.
  Acrior interea viſendi Principis ardor
Accendit cum plebe patres, & ſæpe negatum
Flagitat adventum. nec tali publica vota
Conſenſu tradunt atavi caluiſſe per Urbem,
Dacica bellipotens cum fregerat Ulpius arma,
Atque indignantes in jura redegerat Arctos,
Cum faſces cinxere Hypanin, mirataque leges
Romanum ſtupuit Mæotia terra tribunal.
Nec tantis patriæ ſtudiis ad templa vocatus,
Clemens Marce, redis, cum gentibus undique cinctam

 Exuit

328 terrificumque *vulg.* turif. *vel* turrif. *MS.* luſtrificum *conjiciebat Heinſ. ut Val. Fl.* 3, 448. *Sed* purificum *MSS.* 329 adverſis *Cuj.* averius *Vien. Baſ. Plant. quod placet.* 330 nupturas *Baſ. marg.* 335 fregerit -- redegerit *vulg.* Dacia *Ald. Junt. Sed* Dacica jam *Vic. Vien. Baſ.* 337 cum cinxere faces *Vic. Ald. Junt. Baſ. Sed* cum faſces cinxere *Vien. Baſ. marg. &c.* 338 Mæotica *vulg.*

inferorum domina, tralaticium eſt & ad Theocriti Virgiliique Pharmaceutrias, ad Tibulli 1, 2. 61, ad Nemeſia. Ecl. 4, 63 &c. a viris doctis explicatum.

329 Quod *trans caput*, & *averſis manibus* jactantur *tædæ* h. e. faces, λύματα ſ. piacula, illud ipſum quoque frequenter obſervatum: hic illud neſcio an ſingulare, quod *in auſtrum.* Id videtur ideo factum, quod ſedes ibi eſſet dæmonum. Certe Porphyrius p. cxxi Barneſ. huc trahit: quod antro Nympharum Homerus *Od.* N. 112 tribuit duplices januas, ad boream alteras, mortalium commeatui deſtinatas, alteras ad auſtrum, quem DIs aſſignarent, *τὸν Νότον θεοῖς νέμοντες* &c.

331 Hic redit poëta ad argumentum ſuum, ad præſentiam Imperatoris in urbe ſua, ſuſcipiendumque ibi conſulatum, a quo diſceſſerat v. 126 exordio altius repetendo a clade Alarici.

335 Non ita expetitus eſt adventus Ulpii Trajani in urbem poſt victorias Dacicas. Harum victoriarum inſigne monimentum extat columna Trajani juſto volumine explicata a Fabretto. Sed utrum, quando, quomodo, cum exercitu victore ad *Arctos, Hypanin, Mæoticam* pervenerit, non puto, poſſe demonſtrari hodie. Certe quatenus nota eſt Dacia Trajani provincia, ultra Iſtrum non multum producta videtur. Sed legit Claudianus Dionis hiſtorias, de quibus forte nimis pauca excerpſit nobis Xiphilinus.

340 *Clementis* elogio Marcum Aurelium honorat, quæ virtus amabiles & gratioſos reddit. Et tamen præfert illi hac laude Honorium.

Exuit Heſperiam paribus Fortuna periclis.
Laus ibi nulla ducum: nam flammeus imber in hoſtem
Decidit: hunc dorſo trepidum flammante ferebat
Ambuſtus ſonipes: hic tabeſcente ſolutus
Subſidit galea, liquefactaque fulgure cuſpis
Canduit, & ſubitis fluxere vaporibus enſes.
Tunc contenta polo mortalis neſcia teli
Pugna fuit: Chaldæa mago ſeu carmina ritu
Armavere Deos: ſeu, quod reor, omne Tonantis
Obſequium Marci mores potuere mereri.
  Nunc quoque præſidium Latio non deeſſet Olympi,
Deficeret ſi noſtra manus. Sed providus æther
Noluit humano titulos auferre labori,
Ne tibi jam, Princeps, ſoceri ſudore paratam,
Quam meruit virtus, ambirent fulmina laurum.
  Jam toties miſſi proceres reſponſa morandi
Rettulerant, donec differri longius Urbis

Communes

343 fumante *MSS.* 345 ſubſedit *ante Heinſ.* 351 ſubſidium *MS.* 352 veſtra *MS.* 355 vulnera *MSS.* fulgura *conj. Heinſ.* 357 orbis *contra exemplaria omnia Barth. & obſecutus illi in altera edit. Heinſ.*

340 Ad Marcomanorum & Quadorum motum alii paſſim populi ab Illyrici limite usque in Galliam, res novas moliebantur. Victoria hæc eſt, quam Jovi pluvio tribuiſſe credibile eſt gentiles, cujus etiam imago eſt in Columna Antonini Pii; Chriſtianorum precibus impetratam, noſtri credunt non injuria: licet de Fulminatrice legione, & de literis ad Senatum Marci, alia omnia cordatiores ſentiant, quam quæ perſuaderi ſibi paſſa eſt pia credulitas. Vid. Dio Reimarianus 71, 8.

342 Modo partem cæleſtis auxilii noſter memorat terribilem hoſtibus; tacet de pluvia ſitienti Romanorum exercitui indulta.

344 *Tabeſcere* hic eſt liqueſcere ab igne & diſſolvi.

346 *Vapores* hic de vehementiſſimo igne fulminis, quo ferrum diſſolvi poteſt.

348 Arnuphin *Magum* nominavit Dio, refutatus a Xiphilino l. c.

353 Noluit Providentia Divina titulum & honorem victoriæ minuere vel auferre Honorio per ejusmodi miraculum. Callide hic tacet Poëta de Theodoſii contra Eugenium victoria, de qua cecinerat illud 7, 96 *O nimium dilecte Deo* &c.

357 *Urbis preces*, non *Orbis*, *differri* longius paſſa non eſt *Roma*, Dea urbis cognominis, ejusque velut genius. Nihil hic ταυτολόγον, quod mirum eſt Heinſium credidiſſe Barthio.

Communes non paſſa preces penetralibus altis
Proſiluit, vultuſque palam confeſſa coruſcos
Impulit ipſa ſuis cunctantem Roma querelis:
„Diſſimulata di[illegible] *triſtes in amore repulſas*
Veſtra parens, Auguſte, queror. Quonam uſque tenebit
Prælatus mea vota Ligus, vetitumque propinqua
Luce frui, ſpatiis diſcernens gaudia parvis,
Torquebit Rubicon vicino numine Tibrin?
Nonne ſemel ſpreviſſe ſat eſt, cum reddita bellis
Africa venturi luſit ſpe Principis Urbem?
Nec duras tantis precibus permovimus aures?
Aſt ego frenabam geminos, quibus altior ires,
Electi candoris equos, & nominis arcum
Jam molita tui, per quem radiante decorus
Ingrederere toga, pugnæ monumenta dicabam,

 Defenſam

359 proſiliit *vulg. Sed* proſiluit *meliores.* 362 precor *MSS.* Ligur *vulg. Sed* Ligus *MSS. hic & al.* 364 decernens *vulg. Sed* diſc. *MSS. Vien. & Baſ. marg.* 372 ferebam *Baſ. marg.* docebam *it.* parabam *MSS.*

361 *Diſſimulata* Græciſmo eleganti, quo uſus etiam Ovid. Art. 1, 690 *Veſte virum longa diſſimulatus erat* Achilles.

363 Liguriæ itaque adſcribit Mediolanum? nempe latius ſumtæ (de qua Cluver. 1, 7 & 8) ut poëtæ non multum laborant de regundis finibus. Et ſane Ligures etiam maritimi, quorum Genua caput, Mediolano & aulæ Honorii propiores longe quam Romani. Cf. 443. *Rubicon* ille, terminus licet quondam Galliæ provinciæ, tenuis tamen per ſe & contemtibilis, quatenus *ſpatiis parvis diſcernit* ac diſtinet *gaudia* accolarum, Auguſtum videre cupientium, *torquebit*, invidia & æmulatione ex *vicino* ſibi *numine* Auguſti, ipſum patrem *Tiberim*, quem vetat ita *propinqua luce* Imperatoris *frui*? Propter viciniam ſedis Auguſtæ Rubicon audet ſe præferre Tiberi.

366 *Reddita* imperio Honorii *bellis* contra Gildonem geſtis, quæ alienata illius rebellione fuerat, *Africa.* Per hanc occaſionem ſperabatur adventus Imperatoris in urbem.

369 Ego, Roma, jam parabam jugum equorum candidorum, quibus in triumpho uterere. Ipſum *ire altius* in equo vel in curru jam ſummum faſtigium notabat, cum ipſi Imperatores pedibus ſuis irent in urbe ordinarie. Pergit Roma, iam *moliebar arcum* triumphalem *nomini* tuo dedicandum. Talia monimenta non modo augebant triumphi ſplendorem: ſed titulo, qui in Zophoro ſcribebatur, victoriarum ſervabant memoriam. Hoc ita eſſe, qui ſuperſunt hodie arcus teſtantur.

Defenſam titulo Libyam teſtata perenni.
Jamque parabantur pompæ ſimulacra futuræ
Tarpejo ſpectanda Jovi, cælata metallo
Claſſis ut aurato ſulcaret remige fluctus,
Ut Maſſyla tuos anteirent oppida currus,
Palladiaque comas innexus arundine Triton
Edomitis veheretur equis: & in ære trementem
Succinctæ famulum ferrent Atlanta cohortes.
Ipſe Jugurthinam ſubiturus carcere pœnam
Præberet fera colla jugo, vi captus & armis,
Non Bocchi Syllæve dolis. Sed prima remitto.
Num præſens etiam Getici me laurea belli
Declinare poteſt? Sedeſne capacior ulla

Tantæ

376 auratos - fluctus *vulg.* auratum - fluctum *MSS.* pontum *MS.* *Auſus ſum tenui mutatione concinniorem reddere verſum.* 379 equis *vulg.* trementi *malit Heinſ.* 384 nunc *vulg.*

375 *Tarpejus* Jupiter eſt Capitolinus, quod templum in ſaxo Tarpejo ædificatum erat: in hujus templum ingrediebantur triumphantes: præferebantur autem in ferculis aut in curribus vehebantur ſimulacra urbium, pugnarum &c. Quinct. 6, 3. 6 *Chryſippus, cum in triumpho Cæſaris eborea oppida eſſent translata, & poſt dies paucos Fabii Maximi lignea, hæc thecas eſſe oppidorum Cæſaris dixit.*

376 *Auratus remex*, ſplendidum ſpectaculum; fluctus aureos nemo facile hic exſpectat.

378 *Palladia arundine Triton comas innectit*, i. ſumta ex *Tritonis* palude in Africa, e qua ortam ipſam quoque Minervam volunt, & inde appellant *Tritonida*: quemadmodum contra Tritonis palus etiam *Pallantias* a Pallade vocatur teſte Plinio 5, 4. Hic vidit deformitatem oris ſui ab inflatu tibiarum, quæ ex arundine parantur, easque abjecit. Solin. c. 27 *A Philænorum aris non procul palus eſt, quam Triton amnis influit* (cujus genius ille archetypus Triton eſſe videtur, a quo orti, ad quem efficti reliqui) *ubi ſpeculatam ſe artium Deam crediderunt.* Pulchre igitur in triumpho Libyco fabulas Libycas intexit doctus poëta.

380 *Atlantis* montis imago inter fercula triumphalia memoratur, ut indicetur eum eſſe denuo poſt victoriam de Gildone in Romanorum poteſtate. Propter magnitudinem & molem hoc Atlantis ferculum ferunt ſuccinctæ cohortes ſervorum.

381 Triumphum talem præfert, quam vere non diſputo, illi, quo ductus eſt Jugurtha: quod hic Sullæ artibus, & proditione Bocchi, in poteſtatem Romanorum venerit; Gildo vi & armis ſit ſuperatus.

385 *Declinare* q. d. prætervehi.

Tantæ laudis erit? Tua te benefacta morantem
Conveniunt, meritiſque tuis obnoxia virtus
Quos ſervavit amat. Jam flaveſcentia centum
Meſſibus æſtivæ detondent Gargara falces,
Spectandoſque iterum nulli celebrantia ludos
Circumflexa rapit centenus ſæcula conſul.
His annis, qui luſtra mihi bis dena recenſent,
Noſtra ter Auguſtos intra pomœria vidi,
Temporibus variis: eadem ſed cauſſa tropæis
Civilis diſſenſus erat. venere ſuperbi,
Scilicet ut Latio reſperſos ſanguine currus
Adſpicerem? quiſquamne piæ lætanda parenti
Natorum lamenta putet? periere tyranni,
Sed nobis periere tamen. Cum Gallica vulgo
Prælia jactaret, tacuit Pharſalica, Cæſar.

387 ſuis *al.* 388 quod, quem, quam *al.* 390 ſpectatosque *ante Heinſium, qui* ſpectandas *ex uno Medieeo.* 394 tropæi *ante Heinſ. qui dedit* tropæis *ex uno MS.* 397 laudata *Cuj.* 398 putat favere *vulg.*

386 Solent homines tueri beneficia ſua, & quos ſemel ſuſceperunt, ob id ipſum magis amare, quod ſuos putant. Beneficia tua in Romam jure hoc a te poſtulant, debet hoc virtus tua *meritis tuis*, hoc enim eſt *obnoxia, ut ames* & colas, ut honore præſentiæ tuæ afficias urbem, cui ſalutem dediſti. Nec mutabitur ſententia, ſi legas *meritisque ſuis.*

388 Intra centum annos ter modo Auguſtos intra mœnia ſua vidiſſe Romam, aſſeveranti Claudiano malo credere, quam perquirere ea de cauſa omnem Imperatorum a Conſtantino inde ad A. C. 504 hiſtoriam.

389 *Gargara* Myſiæ fertilitatis nomen facta ſunt: hic annos tantum ſignant meſſes.

390 *Conſul* h. e. annus centeſimus rapit ac celeriter adducit ſæculum, intervallum, quo alias ludi ſæculares ſolebant celebrari. *Sæcula* plurium numero dixit, puto, ut indicaret, eſſe in hoc nomine relationem ad plura, quorum quisque ſæculi ſui certum initium & finem numerat. Univerſim orbem centum annorum deſcribere voluit, nihil amplius. Nec enim audienda de ludis ſæcularibus ab Honorio celebratis hauſta ex hoc loco ſententia a Baronio & Gothofredo: quam refellit Pagius ad A. 404, 2.

400 Triumphos ſplendidiſſimos edidit Cæſar de reliquis bellis; de Pompejano, & Pharſalica victoria ſua, non item.

Namque inter ſocias acies cognataque ſigna
Ut vinci miſerum, numquam viciſſe decorum.
Reſtituat priſcum per te jam gloria morem
Verior, & fructum ſinceræ laudis ab hoſte
Deſuetum jam redde mihi, juſtisque furoris
Externi ſpoliis ſontes abſolve triumphos.
Quem precor ad finem Laribus ſejuncta poteſtas
Exſulat, imperiumque ſuis a ſedibus errat?
Cur mea quæ cunctis tribuere Palatia nomen
Neglecto ſqualent ſenio? nec creditur orbis
Illinc poſſe regi? medium non deſerit umquam
Cæli Phœbus iter, radiis tamen omnia luſtrat.
Segnius an veteres Iſtrum Rhenumque tenebant,
Qui noſtram coluere domum? leviuſne tremebant
Tigris & Euphrates, cum fœdera Medus & Indus
Hinc peteret, pacemque mea ſperaret ab arce?

Hic

405 deſſuetæ *Vic.* deſuetæ *Heinſ. ex MSS.* ſumtisque *ante Heinſ.* fultosque *MSS. & Heinſ.* 1. juſtisque *Heinſ.* 2 *ex MSS.* fultosque - ſontesque abſolve *ſuſpicabatur idem.* 411 illic *vulg. Sed* illinc *etiam Baſ. marg.* 414 timebant *vulg.* 428 obſtare parenti *MS.*

405 Difficile eſt non modo conſtituere, quid ſcripſerit poëta: ſed etiam quæ videatur commodior lectio. De ſententia non laboramus. Poſuit eam aliis quoque locis. Ut 15, 430 *Juſto magnoque triumpho Civiles abolete notas:* & 26, 562 *Obſeſſi Principis armis Excuſate nefas.* —— *Alpinum gladiis abolete pudorem.* Formulæ *Abolere notas* vel *pudorem*, *Excuſare nefas*, *Abſolvere triumphos ſontes*, eandem omnes vim habent, nempe facere, ut earum rerum homines obliviſcantur. Jam in hoc noſtro loco illud fieri poteſt vel *ſumtis ſpoliis* h. e. partis, captis ab hoſte; vel *juſtis ſpoliis*, ut intelligatur *captis* vel *partis*; vel denique dici poteſt Honorius hoc facere *fultus* h. e. innixus & elatus, Metaphorice ut Cic. Offic. 3 c. 22 *Imperium gloria fultum.*

407 *Lares* h. e. domus ac *ſedes Poteſtatis* atque Imperii Romani Roma eſt, a qua abeſſe & velut *exſulare* non debet.

409 *Palatium* Romanum nomen proprium eſt, a quo Palatinus mons dictus, a quo poſtea domus omnes Auguſtorum Palatia dicta ſunt.

411 Sol nunquam egreditur *iter* ſuum, eam, quæ vocatur eclipticam. Hæc ſplendidior fuerit comparatio, ſi ſumatur Philolaica illa hypotheſis de ſole in medio Planetarum quieſcente, a qua non alienum fuiſſe noſtrum, ad 1, 1 monuimus.

Hic illi manſere viri, quos mutua virtus
Legit, & in nomen Romanis rebus adoptans
Judicio pulcram ſeriem, non ſanguine, duxit.
Hic proles atavum deducens Aelia Nervam,
Tranquillique Pii, bellatoreſque Severi.
Hoc civis dignare forum, conſpectaque dudum
Ora refer, pompam recolens ut mente priorem,
Quem tenero patris comitem ſuſceperat aevo,
Nunc duce cum ſocero juvenem te Tibris adoret.„
Orantem medio Princeps ſermone reſovit:
„Numquam aliquid fruſtra per me voluiſſe dolebis,

 O Dea,

422 hic *al.* hunc - chorum *MSS.* 423 ſub mente *vulg.* vt *ex MSS. Heinſ.* priorum *MSS.*

417 *Manſere* i. habitarunt: quæ deinde ratio in vulgarem conſuetudinem loquendi abiit. Ceterum loquitur non de antiqua conſuetudine militiæ, qua *vir virum legere* jubebatur, ad cujus latus pugnare vellet; neque de lectione per ſuffragia ad honores gerendos; ſed de more adoptandi ſibi ſucceſſorem imperii, non illo antiquo Cæſarum, *e ſinu uxoris, intra domum*, ſed exemplo Nervæ, qui eſſet optimus, de qua ratione pulchre diſputat Plin. Pan. 7. *Mutua virtus* etiam hic locum habet; neque enim legi ſe paſſus eſſet ſucceſſorem Trajanus a Domitiano: certe de Plinii & Claudiani ſententia. *Rebus Romanis adoptare* eſt legere ſucceſſorem, qui rebus Ro. h. e. imperio præſit; *in nomen*, qui tanquam filius nomen adoptivi patris gerat. Eadem formula utitur Plin. Pan. 88.

420 Hic Romæ habitauit *proles Aelia*, nomen Hadriani, ab Antonino Pio, quem is adoptavit, transmiſſum ad ſucceſſores. Antonini Pii autem *proavus* (abavus M. Aurelii, Commodi *atavus*) fuit *Nerva*, cujus nomen ad Trajanum filium, Hadrianum nepotem, Antoninum pronepotem &c. derivatum, antiquæ inſcriptiones teſtantur. Idem de *Antoninorum Piorum*, & *Severorum* nominibus, verum eſſe, qui titulos Imperatorum luſtrabit, comperiet. Quod autem hic *proles deducere* dicitur *atavum*, videtur Hypallage eſſe. Hoc, puto, indicatur, ſi incipias ab *adnepote* deveniri tandem ad *atavum.* Sed cur non ſcribimus *adavum*, ut §. 5 Inſtit. de Gradib. Cognat.

421 *Tranquillus* jam aliquanto ante in Auguſtorum titulis fuit. Quin abſtracto inde *Tranquillitatis* nomine ipſum Imperatorem Auguſtum appellarunt Vegetius R. Mil. 2 prol. atque Eutropius præf. ad Valentem. Videtur ergo noſter *Tranquillum* hic poſuiſſe ut Synonymum *Auguſti.* Nerva hoc cognomine deſignatus a Pacato Pan. 11, 6.

422 *Hunc* Auguſtorum *chorum*, qui Romæ habitarunt *dignare* tu, qui *civis* illorum & Romæ es, imitatione & ſocietate.

423 Memoriam tribuit Tiberi, qua recordetur prioris pompæ, qua puerum Honorium cum patre olim invectum *ſuſceperat*; & reverentiam, qua *adoret* nunc juvenem cum ſocero Stilichone.

O Dea, nec legum fas eſt occurrere matri.
Sed nec poſt Libyam (falſis ne perge querelis
Incuſare tuos) patriæ mandata vocantis
Sprevimus. advectæ miſſo Stilichone curules,
Ut noſtras tibi, Roma, vices pro principe conſul
Impleret, generoque ſocer. Vidiſtis in illo
Me quoque. Sic credit pietas; non ſanguine ſolo,
Sed claris potius ſactis, experta parentem.
Cuncta quidem centum nequeam perſtringere linguis,
Quæ pro me mundoque gerit: ſed ab omnibus unum,
Si fama necdum patuit, te, Roma, docebo,
Subjectum noſtris oculis, & cujus agendi
Spectator vel cauſſa fui. Populator Achivæ
Biſtoniæque plagæ, crebris ſucceſſibus amens,
Et ruptas animis ſpirans immanibus Alpes,
Jam Ligurum trepidis admoverat agmina muris,
Tutior auxilio brumæ, (quo agentibus illis
Sidere conſueti favet inclementia cæli)
Meque minabatur calcato obſidere vallo.

Spem

428 obſtare parenti *MS.* 431 ſecures *MSS.* 440 fuit *vulg.*
443 ripis *pro* muris *Cuj.* 445 frigore *vulg.*

428 *Occurrere* eſt etiam adverſari, ut in illo Cic. Off. 2 c. 2 *Occurritur nobis a doctis. Legum mater* pulchre dicitur Roma, cum etiam ſub Imperatoribus valerent leges in urbe latæ & rogatæ in comitiis.

429 *Poſt Libyam* Gildone victo receptam, negat Honorius ſpreta a ſe *mandata* Romæ, *patriæ*, ipſum vocantis: miſſum enim cum ſella curuli Stilichonem, qui vice Honorii conſulatum gereret.

434 *Sic credit pietas* mea: ſic credo ego Honorius &c.

437 *Ab omnibus unum*, h. e. *de* vel *ex* omnibus, ut ab arbore poma decerpuntur

440 Incipit narrare eventus belli Getici contra Alaricum, de quibus agit carmen 26. Argutum eſt illud *ſpectator vel cauſa* fui.

441 *Biſtonium* pro Thracico ſæpe noſter ponit, exemplo optimorum.

443 Etiam hic *Ligurum* nomen late patet, vt ſupra v. 363.

445 *Sidus* hic tempeſtatem notat & aëris conſtitutionem, a comparatione Solis ad terram noſtram & ſidera alia pendentem, quam deinde ſideribus tribuere, orta a Metonymia doctiorum errore, ſolent etiam aſtrologi. Getæ, frigidæ regionis ad Iſtrum incolæ, brumam in Italia facile tolerant. Cf. 4, 30.

Spem vano terrore fovens, ſi forte, remotis
Præſidiis, urgente metu, qua vellet, obirem
Conditione fidem. Nec me timor impulit ullus,
Et duce venturo fretum, memoremque tuorum,
Roma, ducum, quibus haud umquam vel morte parata
Fœdus lucis amor pepigit diſpendia famæ.
Nox erat, & late ſtellarum more videbam
Barbaricos ardere focos: jam claſſica primos
Excierant vigiles, gelida cum pulcer ab Arcto
Adventat Stilicho. Medius ſed clauſerat hoſtis
Inter me ſocerumque viam, pontemque tenebat,
Addua quo ſciſſas ſpumoſior incitat undas.
Quid faceret? differret iter? diſcrimina nullas
Noſtra dabant adeunda moras. Perrumperet agmen?
Sed paucis comitatus erat. nam plurima retro,
Dum nobis properat ſuccurrere, liquerat arma
Extera, vel noſtras acies. Hoc ille locatus
Ancipiti, longum ſocias tardumque putavit
Exſpectaſſe manus, & noſtra pericula tendit

Poſtha-

447 ni forte *MSS.* 450 hoc duce *Raphel. ex conj.* 453 mox & per latum *Vic.* m. e. p. Latium *Vien. & rell. ante Heinſ.* 455 exierant, exuerant *Vien. Sed* excierant *jam Vic.* 457 & ſocerum pontemque viamque *ante Barth.* 463 hic ille locatus *Cuj. & Claver.* hoc ille locatus *Barth. & Heinſ.* hæc ille locutus *al.*

448 *Obire fidem*, ut vadimonium obire. Sperabat Alaricus, quacunque conditione ſe jam exprimere pacem ab Honorio poſſe.

451 Immemor eſt noſter Caudinæ pactionis, & fœderis Numantini. Nempe hæc ad rem ipſius non pertinebant. Debebat profecto modeſtius hic loqui etiam Poëta. *Fœdus lucis amor*, qui metu mortis turpia paciſcitur.

454 *Claſſica* ſunt omnia ſigna tubis data exercitui, ut hic vigiliarum. Sic claſſico ad concionem vocantur milites &c. Videtur autem hic ſignare vigiliam primam diei.

455 Conſideranti *Adduam* & ſitum ad dextram illius ripam Mediolanum, ubi erat Honorius, apparet, a ſeptentrionali plaga (hoc ſatis eſt poëtæ ut vocet *gelidas Arctos*) venire debuiſſe Stilichonem.

458 A ſublicis ligneis, vel lapideis pilis, quibus pons impoſitus eſt, impeditæ & coarctatæ aquæ tanto magis incitantur, & agunt ſpumas.

460 *Adeunda* erant Honorio *diſcrimina*, ſi cunctatus eſſet Stilicho.

Poſthabitis pulſare ſuis, mediumque per hoſtem
Flammatus virtute pia, propriæque ſalutis
Immemor, & ſtricto proſternens obvia ferro,
Barbaro fulmineo ſecuit tentoria curſu.
Nunc mihi Tydiden attollant carmina vatum,
Quod juncto fidens Ithaco patefacta Dolonis
Indicio, dapibuſque ſimul, religataque ſomno
Thracia ſopiti penetraverit agmina Rheſi,
Grajaque rettulerit captos ad caſtra jugales.
Quorum, ſi qua fides augentibus omnia Muſis,
Impetus exceſſit Zephyros, candorque pruinas.
Ecce virum, taciti qui nulla fraude ſoporis
Enſe palam ſibi pandit iter, remeatque cruentus,
Et Diomedeis tantum præclarior auſis,
Quantum lux tenebris, manifeſtaque prælia furtis.
Adde quod & ripis ſteterat munitior hoſtis,
Et cui nec vigilem fas eſt componere Rheſum,
Thrax erat: hic Thracum domitor. Non tela retardant,
Objice non hæſit fluvii. Sic ille minacem
Tyrrhenam labente manum pro ponte repellens
Trajecit

468 præſternens *Raphel. ex conj.* 470 nunc tibi *MSS.* 479 tanto-Quanto *legi vult Heinſ. ſine libro.* 482 non vigil. *vulg.* fas ſit *conj. Heinſ.* 483 Thrax ille, hic Thracum *vel* Thrax erat hic, Thracum hic *conj. Heinſ.* 485 manu *Raphel.* Tyrrhenum-manu *conj. Barth.*

467 *Virtus pii* eſt fortitudo, quam ſtimulat incitatque *pietas* ſoceri in generum, magni civis in principem.

470 Iliadis decimæ argumentum, Diomedes Tydei F. & Ulyſſes explorant caſtra Trojanorum, ex intercepto Dolone diſcunt de Rheſi Thraciæ regis adventu & equis, quos interfecto domino in caſtra Græca perducunt.

472 *Religata*, devincta hinc ſaturitate, hinc *ſomno*, Rheſi agmina penetrare ob id ipſum non fuit difficile.

476 Homerus v. 437 Λευκότεροι χιόνος, θείειν δ' ἀνέμοισιν ὁμοῖοι.

481 *Ripis* Adduæ *munitior* ſtetit Alaricus, quam Rheſus ille.

484 *Sic ille* Cocles Horatius repellens ante pontem jamjam lapſurum, manum Tuſcorum eo clipeo, quo adhuc urbem texerat &c. Sed nec improbaverim Barthii *minacem Tyrrhenum*, quem *manu* repulerit Horatius.

Trajecit clipeo Tibrin, quo texerat Urbem
Tarquinio mirante Cocles, mediisque ſuperbus
Porſennam reſpexit aquis. Celer Addua noſtro
Sulcatus ſocero. Sed cum tranaret, Etruſcis
Ille dabat tergum, Geticis hic pectora, bellis.
Exſere nunc doctos tantæ certamina laudis
Roma choros, & quanta tuis facundia pollet
Ingeniis, noſtrum digno ſonet ore parentem.„
Dixit, & antiquæ muros egreſſa Ravennæ
Signa movet; jamque ora Padi, portuſque relinquit
Flumineos, certis ubi legibus advena Nereus
Aeſtuat, & pronas puppes nunc amne ſecundo,
Nunc redeunte, vehit: nudataque litora fluctu
Deſerit, Oceani lunaribus æmula damnis.
Lætior hinc Fano recipit Fortuna vetuſto,
Deſpiciturque vagus prærupta valle Metaurus,

Qua

489 ſulcatus *vulg.* 490 *pro* bellis, telis *Raphel. ſine libro.* 491 certamine *vulg.* certamina ex *MSS. Heinſ.* 497 ore ſecundo *MS.* recuſo, retuſo, refuſo, retruſo *MSS.* 501 deſeriturque *Cuj.*

488 Dabat quidem Cocles tergum Etruſcis h. e. Etruriæ civibus. Nemo negat. Sed rotundare voluit carmen poëta, & nomen *bellis* referre ad *Etruſcis* pariter & *Geticis.*

491 Hortatur Romanos, ut producere velint, hoc enim eſt *exſerere choros doctos, tantæ laudis certamina*, qui poſſint carminibus ſuis comparare veteres Græcorum Romanorumque heroas & Stilichonis facinora. *Choros, certamina* per appoſitionem, pro choris certantibus: ut 15, 137 *Crinales dentes Effractum ebur.*

495 Aeſtuaria indicat, vel oſtia potius Padi, quæ nunc intrat, nunc relinquit mare Adriaticum, ob quam rem ſeptem maria dicta ſunt. *Nereus* maris genius, pater Nereidum. Ceterum deſcribit Ravennæ illum ſitum, & mutata ibi manu oſtia Padi, Procop. de B. Goth. 1 p. 390. Jornandes Getic. c. 29.

496 *Lunaria damna* vocat ordinarium illum in Oceani litoribus fluxum refluxumque maris, reſpondentem illis Lunæ mutationibus, quas vulgo etiam vocamus Phaſes, de quibus Hor. Car. 4, 7. 13 *Damna tamen celeres reparant cæleſtia Lunæ.* Hic etiam, in ſinu maris mediterranei, in Padi oſtiis, ſi non iidem, ſimiles tamen motus obſervantur.

500 Pergit poëta iter Honorii deſcribere ad mare ſuperum. *Fanum Fortunæ* ad *Metauri* exitum eſt in Umbria.

501 *Metaurus* nobilitatus clade Aſdrubalis, de qua Liv. 27, 43 ſq.

Qua mons arte patens vivo ſe perforat arcu,
Admittitque viam ſectæ per viſcera rupis,
Exſuperans delubra Jovis, ſaxoque minantes
Apenninigenis cultas paſtoribus aras.
Quin & Clitummi ſacras victoribus undas,
Candida quæ Latiis præbent armenta triumphis,
Viſere cura fuit. nec te miracula fontis
Prætereunt: tacito paſſu quem ſi quis adiret,
Lentus erat: ſi voce gradum majore citaſſet,
Commotis fervebat aquis. cumque omnibus una

Sit

503 admiſitque *omnes præter Heinſ. priorem ex MSS. quam ſequimur.* 504 minaces *MSS.* micantes *MS.* 508 *pro* fuit, trahunt *MS. unde* trahit *conj. Heinſ.* 511 commiſtis *vel* commixtis *omnes.* commotis *MSS.* admiſſis *conj. Heinſ.*

502 Jam flexo' ad dextram & Apenninum itinere ducit poëta Honorium ad locum notabilem, & explicatione dignum, nempe perfoſſum Veſpaſiani imperio montem, Apennini partem. Aurel. Victor de Cæſ. 10 & plenius Epit. 19 *Cavati montes per Flaminiam ſunt prono transgreſſu, quæ vulgariter* Pertuſa petra *vocatur.* Repetiit inde Paullus Diac. hiſt. miſc. 9, 6. Vid. & Procop. Goth. 2, 11 p. 213, B. Fuiſſe videtur eo circiter loco, ubi Strabone prodente erant ὑπερβολαὶ τοῦ ὄρους, L. 5 p. 157, 47. In Tabula Peutingeriana *ad intercisa*, & in Itinerario Hieroſolymit. p. 614 Weſſel. *Mutatio intercisa* dicitur. Huc refert Anto. Morillonius apud Grut. p. 149, 7 veterem titulum, in via Flaminia, ad locum *Furlo* (Foruli) repertum, & deſcribit ipſe operis veſtigia. Alia autem eſt *Pertuſa* in Antonini Itiner. p. 45. Ceterum via Flaminia hic ingreditur Honorius, quæ a Flumentana porta Ariminum usque recto itinere extendebatur.

504 *Delubra Jovis.* Fuiſſe in vertice Apennini in hac via templum Jovis, hinc diſcimus, pulchreque adhibuit h. l. Cluverius 2, 7 p. 604 ad declarandum quod eſt in Tabula Peutingeriana *Jovis penninus idem Agubio. Jupiter Apenninus & Iguvium* doctiori ætate dicebantur.

506 *Clitumni* fontis & fluvii naturam deſcribit Plin. Epiſt. 8, 8 ubi quædam illuſtrandi cauſa ante hos xx annos adſcripſi. Sed omnia collegit Cluver. 2, 10 p. 701 ſq. Neque tamen ille, neque quisquam ad h. l. docent, quodnam miraculum hic narret poeta. Dicam, quid nos intelligere voluerit. Utrum verum narraverit, haud dixerim. Si quis ad Clitumni ripas iret placide & tacitis paſſibus, lentus & ipſe ibat: ſed ſi accelerarct gradum viator, & cum ſonitu quodam & ſtrepitu procurreret, fluvius velut imitaturus aut æmulaturus adeo ambulantem, & cum illo certaturus, *commotis* & concitatis *aquis* ſuis *fervebat*, (quo verbo& celeritatem auctam & ſonum indicat) ut adeo non *umbram* modo ſ. imaginem corporum, ut alii flumina, referret, ſed nova ſorte gloriari poſſet & natura ſibi propria, imitandi etiam actiones & *mores* (qui ſunt in actionibus) hominum.

Sit natura vadis, ſimiles ut corporis umbras
Oſtendant: hæc ſola novam jactantia ſortem
Humanos properant imitari flumina mores.
Celſa dehinc patulum proſpectans Narnia campum
Regali calcatur equo, rarique coloris
Non procul amnis abeſt, urbi qui nominis auctor,
Ilice ſub denſa ſilvis arctatus opacis,
Inter utrumque jugum tortis anfractibus albet.
Inde, ſalutato libatis Tibride lymphis,
Excipiunt arcus, operoſaque ſemita vaſtis
Molibus, & quidquid tantæ præmittitur urbi.
Ac velut officiis trepidantibus ora puellæ
Spe propiore tori mater ſollertior ornat
Adveniente proco, veſteſque & cingula comit
Sæpe manu, viridique anguſtat jaſpide pectus,
Subſtringitque comam gemmis, & colla monili
Circuit, & baccis onerat candentibus aures:
Sic oculis placitura tuis, inſignior auctis
Collibus,

512 undas *MS.* 518 arctatur *vulg.* arcatur *MS. unde* arcatus *i. arcuatus conj. Heinſ.* 520 Nymphis *MSS.*

516 *Sulfurea Nar albus aqua* dicitur Virgilio Aen. 7, 517. Nempe ad odorem pertinet Sulfur, ut apud noſtrum 1, 256 *Nar vitiatus odoro Sulfure*, ne quis cum Barthio ad colorem flaveſcentem referat. Statim noſtro v. 519 *albet* hic fluvius, qui Tiberi infunditur.

520 *Salutatur* & adoratur, verbo proprie ſumto, fluvius, ſi *lymphæ* illius ſ. aquæ libentur, guſtentur, quod feciſſe homines ad primum acceſſum, velut auſpicandi cauſa, videntur.

521 *Arcus & moles* intelligamus admirabilem pontem, quo Auguſtus duos montes, inter quos Nar labitur, junxit, ſpectaculum Procopii ætate adhuc viſendum, cujus reliquias laudat Cluverius p. 636.

522 *Præmittuntur* urbi aquæductus, viarum monimenta, villæ.

523 *Officia trepidant*, cum familiares officioſi ſtudioſe ſe movent & ſatagunt. Nihil opus eſt, ut metum & trepidationem anguſte ita dictam cogites.

526 *Viridem jaſpidem*, & *ſmaragdo ſimilem*, habemus etiam apud Plin. 37, 8 ſ. 37. *Anguſtare pectus* eſt conſtringere fibula gemmis ornata. Ter. Eun. 2, 3. 23 *Matres ſtudent* ut *graciles* ſint virgines - *reddunt curatura junceas*.

529 *Colles* Romæ non ita *auctos* dicit, uti plures ſint, ſed eo quod ædificiis quibusdam cultiores. *Septem montes* ipſe poeta mox memorat.

Collibus, & nota major ſe Roma videndam
Obtulit. Addebant pulcrum nova mœnia vultum,
Audito perfecta recens rumore Getarum.
Profecitque opifex decori timor, &, vice mira,
Quam pax intulerat, bello diſcuſſa ſenectus;
Erexit ſubitas turres, cinctoſque coëgit
Septem continuo montes juveneſcere muro.
Ipſe favens votis, ſolitoque decentior aër,
Quamvis aſſiduo noctem fœdaverit imbri,
Principis & Solis radiis deterſa removit
Nubila. namque ideo pluviis turbaverat omnes
Ante dies, lunamque rudem madefecerat Auſter,
Ut tibi ſervatum ſcirent convexa ſerenum.

Omne,

537 ſerenior *conj. Heinſ.* 538 fœdaverit imbri *MSS.* 540 omnem Ante diem *MSS.*

531 Proximo ante Conſulatum VI Honorii atque adventum in urbem anno, metu Alarici, reditum & vindictam minantis ſpirantisque, mœnia Romana eſſe inſtaurata, loquitur etiam vetus lapis apud Grut. p. 165, 1 S. P. Q. R. IMPP CAESS. DD. NN. INVICTISSIMIS. PRINCIPIBUS. ARCADIO ET. HONORIO. VICTORIBUS AC. TRIUMFATORIBUS. SEMPER. AUGG. OB. INSTAURATOS. URBI. AETERNAE. MUROS. PORTAS. AC. TURRES EGESTIS. IMMENSIS. RUDERIBUS. EX. SUGGESTIONE. V. C ET. INLUSTRIS. MILITIS. ET MAGISTRI. UTRIUSQUE. MILITIAE. *Stilichonis* AD. PERPETUITATEM NOMINIS. EORUM SIMULACRA. CONSTITUIT. CURANTE. *Fl. Macrobio Longiniano V. C. Præf. urbis* D. N. M. Q. EORUM. Ut igitur hic diſcimus *Divino Numini Majeſtatique* Arcadii & Honorii *Senatus Populusque Romanus*, ſimulacra conſtituit, h. e. ſtatuas poſuit. Verba, *ex ſuggeſtione -- Stilichonis* forte ſtudioſe ita collocata ſunt, ut & ad ea quæ præcedunt referri queant ſuperbius, & modeſtius ad ea quæ ſequuntur. Denique nomina quæ typis diſtinguenda curavi, eraſa fuerunt in lapide, (ſic tamen, ut legi adhuc poſſent) poſt caſum nempe & ſupplicium Stilichonis. Illa *egeſta immenſa rudera* monere nos poſſunt, quot vel tum monimenta perierint &c.

539 Vide, quam ſuavi adulatione jungantur *Princeps & Sol.* Horat. Car. 4, 5. 6 *Inſtar veris enim vultus ubi tuus Affulſit, populo gratior it dies, Et ſoles melius nitent.*

541 *Luna rudis* nova eſt, quo tempore pluvium cælum tanto noctes facit obſcuriores. *Convexa* pro cælo ponere ſolemne noſtro.

Omne, Palatino quod pons a colle recedit
Mulvius, & quantum licuit conſurgere tectis,
Una replet turbæ facies: undare videres
Ima viris, altas effulgere matribus ædes.
Exſultant juvenes æquævi Principis annis:
Temnunt priſca ſenes, & in hunc ſibi proſpera fati
Gratantur duraſſe diem. moderataque laudant
Tempora, quod clemens aditu, quod pectore, ſolus
Romanos vetuit currum præcedere Patres:
Cum tamen Eucherius, cui regius undique ſanguis,
Atque Auguſta ſoror, fratri præberet ovanti
Militis obſequium: ſic illum dura parentis

Inſtituit

543 qua pons *al.* 544 Miluius *al.* in quantum *MS.* 548 temprant *Vien. marg.* fata *vulg.* 550 quo tempore *vulg.* quod pectore *etiam Plant. marg. it. Cuj.* quo pectore *MS.*
554 officium *ante Heinſ.*

543 *Omne* ſpatium, per *quod pons Mulvius*, qui mille paſſibus extra Romam eſt in via Flaminia jungens Tiberim, recedit a colle Palatino, ubi eſt Palatium, & quantum in toto illo ſpatio capere tecta poſſunt, turba hominum conferta plenum eſt. Solum viri occupant, tecta & feneſtras feminæ.

548 *Temnunt priſca ſenes* non ſine magna cauſa, cum ſoleat quisque ſenior eſſe *Laudator temporis acti ſe puero*, *cenſor* idem *caſtigatorque minorum.*

550 *Clemens aditu*, qui facilem omnibus aditum vultu & geſtu corporis daret, *clemens pectore*, qui non præ ſe ferret modo illam clementiam, ſed animo etiam vere propitio in cives eſſet.

551 Non admiſit honorem, quem in pompa tali Senatus habere Imperatori ſolebat. Comitabantur alias triumphantis currum (cui cerimoniæ talis conſulis ingreſſus eſt ſimilis; quin *triumphantem* Honorium dicit v. 580;) propinqui Imperatoris, vel in ipſum currum aſſumti, vel in equis curru junctis, vel in ſeparatis adeo. Vid. Viri docti ad Sueto. Tib. 7. Hic Eucherius, Stilichonis filius, & uxor Stilichonis, Serena, adoptiva ſoror Honorii, illud præbent Honorio ſuo comitatu obſequium, quod alias milites Imperatorem ſuum comitantes.

554 Etiam hinc laudandi Stilichonis materiam poëta arripit, cujus, in ſe & ſuos nimis parci, *dura pietas* ita Eucherium ſuum *inſtituerit*, ut tantum illi negarit, quantum honori ſenatus adſtruxerit. Ejusdem moderationis eſſe indicat remittere Senatui comitatum pedeſtrem Imperatoris, & eundem ſuo filio, conjugique ſuæ injungere. Si verum eſt, quod accuſatur Stilicho, voluiſſe imperium parare filio ſuo, egregium hic ſimulatæ modeſtiæ ſpecimen dederit. Ipſe tamen hoc eodem in triumpho *curru vectus eodem* 579.

Inſtituit pietas in ſe vel pignora parci;
Quique neget nato, procerum quod præſtet honori.
  Hæc ſibi cura ſenum, maturaque comprobat ætas:
Idque inter veteris ſpeciem præſentis & aulæ
Judicat, hunc civem, dominos veniſſe priores.
  Conſpicuas tum flore genas, diademate crinem,
Membraque gemmato trabeæ viridantia cinctu,
Et fortes humeros, & certatura Lyæo
Inter Erythræas ſurgentia colla ſmaragdos
Mirari ſine fine nurus: ignaraque virgo,
Cui ſimplex calet ore pudor, per ſingula cernens
Nutricem conſultat anum, Quid fixa draconum
Ora velint? ventis fluitent, an vera minentur
Sibila ſuſpenſum rapturi faucibus hoſtem?
Ut chalybem indutos equites, & in ære latentes

Vidit

557 hoc *al.* hic *MS.* 560 cum flore *al.* 563 Erythræos *al.* [*Femininam terminationem probat Heinſ.* 565 ille pudor *it.* rubor *MS.* 569 calibe *vel* chalybe *ante Heinſ.* chalybem dutos *MS.*

557 *Hæc* ita a Stilichone inſtituta apud ſe & intra animum ſuum *comprobant* ſenes, ſuperiorum temporum memores, & judicant hoc *intereſſe inter* aulam veterem & hanc. Ellipſis durior primum intuenti: ſed quæ mollietur, vel nulla erit potius, ſi ſeniorem unumquemque cogitatione noſtra arbitrum conſtituamus, qui *judicet inter ſpeciem* utriusque *aulæ*: quid igitur hic judicabit? hoc, Honorium veniſſe ut civem, ſuperiores ut dominos. Cicero de divin. 1 c. 50 ex poëta, *Iudicavit inclytum judicium inter Deas tres aliquis*, de Paride.

560 *Flos genarum* non rubor modo, ſed prima illa lanugo, qua ſibi & aliis placebant juvenes. *Diadema* Honorii i. vitta alligata capiti duobus margaritarum ordinibus diſtincta, tæniis a cervice fluentibus & in bacas majores deſinentibus, in nummis illius videri poteſt apud Cangium.

563 *Erythræum* vocari meminerimus, quidquid ab oriente venit, quousque patet Erythræum ſ. rubrum mare, quo nomine omnis Oceanus ab Africa inde ad Seras comprehenditur V. 8, 606. it. 29, 4.

566 *Draconum* iſta imago valde placet noſtro. Vid. ad 5, 177.

569 Cataphractos, quaſi tu dicas obſeptos, munitos tectosque undique ferro homines pariter & equos, graphice jam deſcripſit noſter 5, 356 qui locus ex hoc noſtro lucem accipit. Ceterum galeati, thoracati, ocreati aere jam Homerici heroës. De equis ſerius ad Græcos Romanosque veniſſe videtur a barbaris, nominatim a Parthis. Vid Brouckh. ad Prop. 3, 10. 12. Phrygio Chloreo tribuit Virg. Aen. 11, 770 *equum, quem pellis aënis In plumam ſquamis auro conſerta*

Vidit cornipedes; „*Quanam de gente* rogabat
Ferrati venere viri? Quæ terra metallo
Naſcentes informat equos? Num Lemnius auctor
Addidit hinnitum ferro, ſimulacraque bellis
Viva dedit?„ Gaudet metuens, & pollice monſtrat,
Quod picturatas galeæ Junonia criſtas
Ornet avis, vel quod rigidos vibrata per armos
Rubra ſubaurato criſpentur ſerica dorſo.
  Tum tibi magnorum mercem Fortuna laborum
Perſolvit, Stilicho; curru cum vectus eodem
Urbe triumphantem generum florente juventa
Conſpiceres, illumque diem ſub corde referres,
Quo tibi confuſa dubiis formidine rebus
Infantem genitor moriens commiſit alendum.
Virtutes variæ fructus ſenſere receptos:
Depoſitum ſervaſſe, Fides: Conſtantia, parvum

H h 2 Præ-

573 indidit *Heinſ.* 2 *ex uno MS.* 577 ſubaerato *al.*

ſerta tegebat. Hic Servius Salluſtio quoque teſte utitur. Viros ad formam nudi corporis cataphractos in equis ſimili ratione indutis repræſentat columna Trajani fig. 27 n. 16 ed Morell. ubi Sarmatas interpretatur Gorius.

572 *Lemnius* Vulcanus eſt, qui decidit in Lemnum a Jove detruſus Ιλ. α, 593 & ibi ferrarias inſtituit.

573 *Addere* Varroni, Columellæ, Plinio, eſſe idem quod *indere*, in Lexico ruſtico pariter atque in Theſauris, a me oſtenſum eſt.

574 *Pollice monſtrare* videtur ipſum quoque furtivæ ob metum ſignificationis vim habere. Quinctil. 11, 3. 104 *Averſo pollice demonſtrare aliquid, receptum magis puto, quam oratori decorum.* Nempe non decet oratorem vel meticuloſa ſignificatio, vel furtiva malignitas.

577 Hunc verſum declaravi ad 5, 356.

578 *Mercem* pro mercede dicit. Præmium quodcunque poteſt cogitari ut merx, quæ emitur labore, periculis &c.

580 *Urbe triumphantem*, h. e. in urbe, rariuſculum, ſed non alienum ab uſu & noſtri ut mox v. 614 *convexum gradibus vulgus*, & aliorum. V. G. *Domitianus natus eſt — regione urbis ſexta* Suet. c. 1. Vid. Voſſ. de conſtr. c. 46.

584 *Virtutes variæ* Stilichonis, dum ſua is repetit acta ſuperiora, *ſenſere fructus receptos*, i. ipſe Stilicho ſenſit fructum ſe percipere jam, adulto & florente Honorio, virtutum, quibus in illo educando uſus fuerat. Conſcientia ſua nunc fruentem Stilichonem inducit eaque deinde loquentem, quæ typis diſtingui juſſi, ut a poëtæ narratione reliqua diſcernantur.

Præfeciſſe orbi: Pietas, foviſſe propinquum.
„*Hic eſt ille puer, qui nunc ad Roſtra Quirites*
Evocat: & ſolio fultus genitoris eburno
Geſtarum Patribus cauſſas ex ordine rerum,
Eventuſque refert: veterumque exempla ſecutus
Digerit imperii ſub judice fata Senatu.„
Nil cumulat, verbiſque nihil fiducia celat.
Fucati ſermonis opem mens conſcia laudis
Abnuit. Agnoſcunt proceres, habituque Gabino
Principis, & ducibus circumſtipata togatis
Jure paludatæ jam curia militat aulæ.
Adfuit ipſa ſuis ales Victoria templis
Romanæ tutela togæ: quæ divite pompa

Patricii

591 dirigit *MSS.* 597 talis Vict. *vulg. Sed* ales *jam Baſ. marg. & al.* 598 divite penna *ante Heinſ.* parma *MS.* pinna *Plant. marg.* pompa *ex MSS. Heinſ.*

588 Poſt *evocat* inſiſtendum paullulum eſt, ne quis eandem actionem putet, qua Quirites evocantur ad roſtra, & qua refert Conſul ad Senatum. Illic ſuſcipiebat, ut alii boni principes, magiſtratum. vid. Plin. Pan. 65, 3. Hic, in Senatu, ſedens curuli ſella patris ſui, agebat cum Patribus. Illud *fultus* antiquum eſt. Serv. ad Virg. Ecl. 6, 53 *Ille latus niveum molli fultus hyacintho, Apud veteres unusquisque eo, ſuper quod jacebat* (addendum erat, vel ſedebat) fultus *dicebatur.* Addit ex Lucilii tertio, *Et pulvino fultus.* Sic noſter 10, 152. 24. 199.

591 *Digerit fata*, ſplendide, quaſi de Deo ſermo eſſet.

592 *Nil cumulat*, i. exaggerat, ſupra modum dicendo auget: *nihil celat*, tacet, ſubducit. Utrumque *fiducia* eſt, quæ neque adſciſcit auxilium a jactabundo mendacio, neque habet, quod ſilentio diſſimulet.

594 *Habitus Gabinus* noſtro Conſularis prætexta eſt. Vid. 7, 3. Eſt hic feſtiva velut permutatio: Princeps & duces, paludati alias, qui militum habitus eſt, in Senatu jam ſunt togati: jure ergo viciſſim curia alias quieta, aulæ paludatæ militat.

597 *Ales Victoria*, ut *Fama* 22, 408: & oſtendunt ſexcenta monumenta. Hujus templum in monte Palatino bonis auctoribus, ut Liv. 29, 14, collocant antiquarii. Hæc in pompis omnibus, in curribus triumphantium, in ſignis militaribus. In primis vero in Capitolio, ubi ſine dubio Senatum modo habuit Honorius. Poſt cladem Romanorum ad Traſimenum lacum, auctore Livio 22, 37, Hiero Syracuſanus rex mittit Romanis inter alia munera Victoriam auream pondo cccxx. Eam illi, omenque accipiunt, ſedemque Divæ dant, dicant *Capitolium, templum Jovis O. M. in ea arce urbis Roma-*

na

Patricii reverenda fovet ſacraria cœtus,
Caſtrorumque eadem comes indefeſſa tuorum,
Nunc tandem fruitur junctis, atque omne futurum
Te Romæ ſeſeque tibi promittit in ævum.
Hinc te jam patriis Laribus via nomine vero
Sacra refert. Flagrat ſtudiis concordia vulgi,
Quam non illecebris diſperſi colligis auri;
Nec tibi venales captant æraria plauſus
Corruptura fidem. Meritis offertur inemtus
Pura mente favor. nam munere carior omni
Obſtringit ſua quemque ſalus. Procul ambitus erret.
Non quærat pretium, vitam qui debet amori.
O quantum populo ſecreti numinis addit
Imperii præſens genius, quantamque rependit
Majeſtas alterna vicem, cum regia Circi

601 *pro* votis, junctis *MSS.* 609 adſtringit *vulg.* errat - quaerit *ante Heinſ.* 610 *pro* debet, dedit *MS.* 611 muneris *Heinſ. ſolus.* nominis *MSS.* 612 ſpecies *ante Heinſ.* Genius *MSS.* & *ex illis Gron. ad Stat.* c. 31.

næ ſacratam volentem propitiamque, firmam ac ſtabilem fore populo Ro. ſperantes. Hæc ſatis, puto, declarant, quam *pompam*, quæ *ſacraria cœtus patricii* hic poëta nominet.

603 Per *viam ſacram* flexu dextro itur in Palatinam Cæſarum domum: hi ſunt *Lares* Imperatorum *patrii.*

605 Non ſparſit igitur nummos, aut pretioſa miſſilia Honorius, quæ non minus laudaturus fuerat noſter, exemplo Papinii Silv. 1, 6, quam nunc gratuitam fidem populi ſplendide prædicat.

609 *Sua ſalus*, quam a ſalute boni Imperatoris pendere exiſtimat, invitat quemque, & cogit adeo. Ne quærat pretium aliud ſui in Principem ſtudii, qui amori in ſe Principis debet vitam.

611 *Numen* hic ponitur pro inſtinctu vehementiore, qui ſit inſtar divini impulſus & ἐνθουσιασμοῦ, quem præſentia Imperatoris exciter. Virg. Aen. 9, 183 *Niſus ait DIne hunc ardorem mentibus addunt, Euryale, an ſua cuique deus ſit dira cupido?* Quod *Genium Imperii* vocat Honorium, delicata atque ingenioſa adulatio eſt.

613 *Majeſtas* antiqua ratione eſt populi: quam cum ſibi arrogarent ſolis Imperatores, bonis tamen ſub principibus licuit formulas illas veteres revocare. Hic poëta duplicem ponit majeſtatem mutuo honore certantem, alteram Honorii quod *regia purpura*, Imperator purpuratus, *veneratur* adorat, jaciendis oſculis, (ut Otho apud Tac. Hiſt. 1, 36) *vulgus in gradibus circi convexum*, v. ad 24,

Convexum gradibus veneratur purpura vulgus,
Aſſenſuque cavæ ſublatus in æthera vallis
Plebis adoratæ reboat fragor, unaque totis
Intonat Auguſtum ſeptenis arcibus Echo.
Nec ſolis hic curſus equis: aſſueta quadrigis
Cingunt arva trabes, ſubitæque adſpectus arenæ
Diffundit Libycos aliena valle cruores.
Hæc & belligeros exercuit area luſus.
Armatos hic ſæpe choros, certaque vagandi
Textas lege fugas, inconfuſoſque recurſus,
Et pulcras errorum acies, jucundaque Martis
Cernimus: inſonuit cum verbere ſigna magiſter,
Mutatoſque edunt pariter tot pectora motus,
In latus alliſis clipeis, aut rurſus in altum
Vibratis.

614 connexum *vel* connixum *ante Heinſ.* 615 conſenſuque *ante Heinſ.* conſeſſu *MS.* 617 vocibus, collibus, montibus, partibus *MSS.* collibus & arcubus *Cuj.* 618 advecta *MS.* attrita *MS.* 619 tingunt *MSS. quod placet Heinſio.* cingunt rava tigres *conj. Scal. quod ſe non intelligere fatetur Heinſ.* cingunt arma *MS. & Janſſo.* 1628. *pro* trabes, tigres *ante Heinſ.* 621 hic *vulg.* 624 erronum acies *conj. Heinſ.* errorum acies *Claver. & Plant. marg.* 626 *pro* tot, tunc *vulg.* tot *etiam Cuj.*

190: alteram populi, cujus *fragor reboat aſſenſu cavæ vallis* h. e. plauſu multitudinis in circo, occupante vallem, congregatæ, adeo ut a ſeptem collibus, quibus inædificata Roma eſt, *echo* ſ. repercuſſus ſonus *intonet.*

618 *Trabes*, conſepta & clathri de trabibus, circumdant *arva* ſ. ſpatia circi, quadrigis ordinarie ſolita tribui, & ſpecies *arenæ* amphitheatralis ſubito comparatæ, fundi videt intra ſe Africanarum beſtiarum ſanguinem in *valle aliena* h. e. in cavo aliis alias, equeſtribus ſcilicet, ſpectaculis deſtinato. Circus Maximus vallem inter Palatinum & Aventinum montes occupat.

621 *Belligeros* modo *ludos*, ſ. bella ludicra, memorat poëta: nam gladiatorii cruenti eo ipſo tempore abrogati ſunt. Forte promoverunt hoc interdictum preces Honorio oblatæ a Prudentio adv. Symmach. 2. 1113 ſq. , Abrogaverat illos in Oriente jam olim Conſtantinus M. Vid. Gothofr. ad l. 1 C. Th. de Gladiatoribus.

622 *Armatos choros.* Hæc eſt illa Pyrrhicha, quam *armaturam* poſtera aetas dixit, de qua diligenter egit Valeſ. ad Ammia. 14, 11 p. 58.

625 Non opus eſt, ut tympani intelligamus pulſus: poteſt flagelli a valida excuſſione ſubito reducti ictus, aut ſonus quicunque alius percuſſione excitatus ſic indicari.

Vibratis. grave parma ſonat mucronis acuti
Murmure, & umbonum pulſu modulante reſultans,
Ferreus alterno concentus clauditur enſe.
Una omnis ſubmiſſa phalanx, tantæque ſalutant
Te, Princeps, galeæ. partitis inde catervis
In varios docto diſcurritur ordine gyros,
Quos neque ſemiferi Gortynia tecta juvenci,
Flumina nec crebro vincant Mæandria flexu.
Diſcreto revoluta gradu torquentur in orbes
Agmina, perpetuiſque immoto cardine clauſtris
Janus bella premens, lætæ ſub imagine pugnæ,
Armorum innocuos Paci largitur honores.
Jamque novum faſtis aperit felicibus annum
Ore coronatus gemino. jam Tibris in uno
Et Bruti cernit trabeas, & ſceptra Quirini.

628 mucronis acutum Murmura, *ſcil.* ſonant *conj. Heinſ.* 629 reſultant *MSS.* 630 plauditur *Raphel. conj.* 633 ducto *Cuj.* agmine *MS.* 635 vel crebro *MS.* 637 clathris *MS.* 638 lætæ *MS.*

628 *Mucronis* gladiorum vel haſtarum *acutum murmur* vocari poteſt, in quantum gravi de parma opponitur. De illa percuſſione clipeorum vid. Spanh. ad Callim. in Del. v. 136 p. 422 ſq.

629 *Modulantem pulſum* vocat numeroſum, numeris ac rhythmis v. g. anapæſtis, choriambis conſtantem. Talis eſt *concentus ferreus*, qui *clauditur*, h. e. continetur alternis enſium conflictibus.

634 Labyrinthi Cretici deſcriptio, *Gortynium* a Gortyna urbe vocatur quidquid Creticum vel Cretenſe eſt. *Semivir juvencus* Minotaurus. *Mæandri flexus* ad labyrinthi rationem explicandam adhibet Ovid. Met. 8, 162 qui *Phrygiis in arvis ludit, & ambiguo lapſu refluitque fluitque. Occurrensque ſibi venturas adſpicit undas* &c.

636 *Diſcretum gradum* dicit, niſi fallor, diverſum inceſſus genus, pro quo trepidiarii dicuntur equi & guttonarii, & apud Plautum tolutim badizare. Vid. Veger. mulomed. 1, 56. 37, & Salmaſ. ad Capitolini Maxim. p. 13.

637 *Janus* clauſus Deæ Paci honorem hunc habet, ut ludos illi innocuos, pugnæ imaginem referentes, faciat, eo ipſo tempore quo annum aperit.

641 *Bruti* liberatoris & conſulis primi *trabea* eſt prætexta conſularis, *ſceptra Quirini* regium faſtigium notant.

Conſule lætatur poſt plurima ſæcula viſo
Pallanteus apex. agnoſcunt Roſtra curules
Auditas quondam proavis, deſuetaque cingit
Regius auratis fora faſcibus Ulpia lictor:
Et ſextas Getica prævelans fronde ſecures
Colla triumphati proculcat Honorius Iſtri.
Exeat in populos cunctis illuſtrior annus,
Natus fonte ſuo: quem non aliena per arva
Induit hoſpes honos: cujus cunabula fovit
Curia: quem primi tandem videre Quirites:
Quem domitis auſpex peperit Victoria bellis.

Hunc

651 imbuit *Raphel. conj.*

643 An hoc dicit, Palatium (nam is quidem eſt *Pallanteus apex*) poſt multa ſæcula hunc videt verum Conſulem, eundem Auguſtum, utroque tam auguſto nomine dignum? Certe ſi aliud ſibi velit, ego non intelligere me fateor. Et *plurima ſæcula* vel ſic dicta ſat ὑπερβολικῶς, niſi ſi generationes intelligamus tricenorum circiter annorum. Etiam illud longe retro removet Conſulem Honorio æqualem & ſimilem, quod *proavi audire* tantum potuere *curules* Imperatorum in Roſtris poſitas, non videre. Breviter omnia eo ducunt, quaſi reſpiciat poëta ad Trajani imperium: quo jure, viderit. Ceterum a Trajani gente Ulpia etiam Theodoſianam familiam derivat noſter, uti vidimus ad 7, 189. Quin audet Trajano aliqua parte præferre Honorium hic v. 335. Exaggerare ultra modum & laudes ſolet & crimina.

646 Utrum revera in foro Trajano ſ. Ulpio pompam ex triumphali & conſulari miſtam celebraverit Honorius, an ornandi modo cauſa hoc poëta finxerit, non liquet. Credibile eſt hoc forum celebraſſe principes, qui Trajani ſimiles videri vellent populo.

647 *Fronde Getica*, i. lauro in bello Getico contra Alaricum parta, velantur ſexti Conſulatus indices ſecures. In hac pompa etiam fluvii Getarum Iſtri ſimulacrum conſueta forma repræſentatum, quæ in Trajani numinis frequens eſt, memorat aut fingit Poëta, ut collum illius premeret victor Honorius.

650 *Fons* Conſulatus, & inſtitutorum Romanorum omnium eſt ipſa Roma. Conſulatus ergo, qui Romæ ſuſcipitur, *fonte ſuo* videtur *natus*.

651 *Honos hoſpes*, qui extra domum propriam, hoſpitisque adeo miniſterio exhibetur.

653 *Auſpex* fuit hujus Conſulatus *Victoria* Getica. Solebat auſpicato deferri in comitiis, ac deinde ſuſcipi Conſulatus: huic ſexto Honorii auſpicium fecit Victoria de Alarico.

Hunc & privati titulis famulantibus anni,
Et quos armipotens genitor, retroque priores
Diverſis geſſere locis, ceu Numen, adorent.
Hunc & quinque tui, vel quos habiturus in Urbe
Poſt alios, Auguſte, colant: licet unus in omnes
Conſul eas, magno ſextus tamen iſte ſuperbit
Nomine, præteritis melior, venientibus auctor.

655 regesque priores *ante Heinſ.* 657 in urbem *MS.* in orbem *MS. addita gloſſa,* in circuitum, *quod recepit in altera edit. Heinſ.*

654 *Privati anni*, quibus Conſulatum geſſere privati, quod nomen, ut plurimis Pliniani Panegyrici locis conſtat, jam olim comprehendebat omnes, exceptis Imperatoribus: ſed hæc de *titulis famulantibus* adjectio inclinati ad barbariem imperii titulus & ſignum videtur. Præcedentes igitur Conſulatus non privatorum modo, ſed etiam quos Theodoſius geſſit, & quos ipſe Honorius, hunc ſextum adorare debent: quin quotquot geret in poſterum, etiam *in urbe*, quo titulo hunc ſextum ita magnifice poëta extulit. Ratio, color certe, ſplendida brevitate proponitur. Hic enim ſextus Conſulatus melior eſt ſuperioribus, & exemplum futuris præivit. Finis magnifici carminis inveniri magnificentior an potuerit, dubito.

XXIX

CL. CLAUDIANI
LAUS SERENAE REGINAE

UXORIS STILICHONIS

Dic, mea Calliope, cur tanto tempore differs
Pierio meritam ſerto redimire Serenam?
Vile putas donum, ſolitam conſurgere gemmis,
Et rubro radiare mari, ſi floribus ornes
Reginæ Regina comam? ſi floribus illis,
Quos neque frigoribus Boreas, nec Sirius urit
Aeſtibus, æterno ſed veris honore rubentes

Fons

Totum carmen hoc deeſt in Vic. 1 dic mihi *vulg.* mea *etiam Cuj. it. Vien. & probabat Barth.* cur tanto in tempore, c. tantum i. tempore, cur tantum interprete *al.* cur tanta in tempora *Cuj. & ſic conj. Heinſ.* 4 aut *MSS.* ſed floribus *al.*

* Carmen vel non abſolutum a Poëta forte, poſtquam Serena ſupplicio affecta eſt, vel mutilatum temporis injuria. Sero ſcriptum, ipſe primus verſus indicat.

3 *Conſurgit* coma, cum in galerum vel tutulum ſtruitur.

4 *Rubrum mare* ſ. Erythræum patria gemmarum i. oriens. Vid. 28, 563.

5 Vel hoc ipſum carmen ſatis declarat, *Reginas* vocari non ſolas regum uxores, aut quæ ipſæ rerum potiuntur, ſed filias quoque & ſorores regum: ut nempe ipſum quoque regis nomen latius patet. DI Deæque etiam inferioris ſubſellii ut hic Muſa Calliope, Reges & Reginæ ſunt, ut Græcis ἄνακτες & ἄνασσαι.

7 *Veris honorem* eſſe flores, apertum eſt: *rubentes* non puto ſimpliciter ad colorem pertinere, ſed lucem & vividum ſplendorem indicare, ut Virg. Ge. 4, 36 *Ante novis rubeant quam prata coloribus*: & *ſuave rubens hyacinthus* ecl. 3, 63: & *ſuave rubens narciſſus* Ciri 96. Et ne obiicias, narciſſos rubros etiam memorari, etiam hyacinthos non modo ferrugineos, ſed & rubros: cogita etiam *Brachia purpurea candidiora nive* eſſe Albinovani 2, 62: & *olores purpureos* Horatii Car. 4, 1. 10. Nempe *purpureum* & hic *rubens* eſt ſplendidum, luminis plenum, ἀγλαόν. Vid. Lacerda ad Virg. Aen. 6, 641 & quos laudat Gorallus ſ. Clericus ad Albinovani l. c. Cf. 31, 116. 35, 90.

Fons Aganippea Permeſſius educat unda:
Unde piæ paſcuntur apes, & prata legentes
Tranſmittunt ſæclis Heliconia mella futuris.
Dignius an vates alios exercuit unum
Femineæ virtutis opus? conſorte redemto
Caſta maritali ſucceſſit Theſſala fato,
Inque ſuos migrare virum non abnuit annos.
Hoc Graji memorant. Latiis movet ora Camœnis
Præſcia fatorum Tanaquil, rediensque per undas
Clœlia Tibrinas, & eodem flumine ducens
Claudia virgineo cunctantem crine Cybellen.
Anne aliud toto molitur carminis actu
Mæonii mens alta ſenis? quod ſtagna Charybdis
Armarit, quod Scylla canes, quod pocula Circe:
Antiphatæ vitata fames, ſurdoque carina

Remige

8 Permeſidos *Cuj. Ald.* 9 paſcantur *MSS.* 11 dignius haud *Vien. Baſ.* 14 viros *MS. inde* viro *conj. Heinſ.* 18 fune Cyb. *conj. Heinſ. ſed mox ab ipſo damnata.*

8 *Permeſſus* Heliconis fons & flumen apud Heſiod. Theog. 5, & Virgilium Ecl. 6, 64. Vid. Strabo 9 p. 281. De *Aganippe* vel ex 17, 272 conſtare poteſt. Ovid. Faſt. 5, 7 *Hippocrenen Aganippida* unum fontem facit.

9 In hac allegoria *piæ apes* Poëtæ ſunt.

13 *Theſſala* hæc Alceſtis Admeti conjux eſt. Vid. 26, 439.

16 *Tanaquil* Tarquinii Priſci conjux teſte Livio 1, 34 *perita, ut vulgo Etruſci, cæleſtium prodigiorum mulier:* cujus rei ibi ſpecimina memorantur. De *Clœlia* Liv. 2, 13.

18 De *Claudia* Veſtaline virgine, an matrona, diſputandi occaſionem dedit ſcriptorum diſſenſus. Vid. Brouckh. ad Propert. 4, 11. 51, Drakenb. ad Sil. 17, 33 & Duker. ad Liv. 29, 14. Id, quo alligatam navem, cum in vadis Tiberinis hæreret, matris Deum, perduxiſſe dicitur Claudia, *funem* vocat Propert. l. c. & Sil. l. c. 41. Fuerit igitur funis ex Claudiæ capillis tortus. *Cingulum* dicunt fere Chriſtiani, qui ejus meminerant, apologetæ. Graphicum hujus deductionis monimentum habetur in Muſeo Veron. p. 252, 4, in quo catenam potius grandibus annulis intelligas, quam funem. *Capillum* nominat Sido. Apoll. car. 24, 43 *Qualis nec Phrygiæ dicata Veſtæ, Quæ contra ſatis Albulam tumentem Duxit virgineo ratem capillo.* Cybellen, Cybellem, Matrem Deum Phrygiam, eſſe idem numen meminerimus.

19 Audax pronunciatum poëtæ, Totius Odyſſeæ conſilium eſſe ornare Penelopen, cum quidquid vel fecit vel paſſus eſt Ulyſſes, illius cauſa ſuſceperit.

22 *Antiphatæ fames* Læſtrygonis, qua ille appeteret carnem humanam. Sedes fabulæ Odyſſ. K, 114.

Surdos

Remige Sirenum cantus tranſvecta tenaces:
Lumine fraudatus Cyclops, contemta Calypſo:
Penelopæ decus eſt atque uni tanta paratur
Scena pudicitiæ: terræ pelagique labores,
Et totidem ſævi bellis, quot fluctibus, anni,
Conjugii docuere fidem. ſit Claudia felix
Teſte Dea, caſtoſque probet ſub numine mores,
Abſolvens puppiſque moras crimenque pudoris:
Penelope trahat arte procos, fallatque furentes
Stamina nocturnæ relegens ſollertia telæ;
Non tamen audebunt titulis certare Serenæ.
Quod ſi nobilitas cunctis exordia pandit

Laudi-

25 Penelopeque ſuum decus eſt, cui *Vien. forte* Penelopeja, tuum. Pen. decus atque ſuum, cui *Junt. Plant.* Pen. dec. atque uni *Ald.* Penelopes decus æquævum *Raph.* Pen. decus auſa ſuum *Clav.* Penelopea decus uni cui *conj. Barth.* Penelopæ decus atque viri *Cuj.* 27 et ſævi totidem *vulg.* bello *al.* 28 decuere *MS.* ſic Claudia *al.* 32 ſtamine *Vien. Baſ.* Laërtia *MSS. etiam Cuj.* lacertia *MS. ubi emendatum* laſſantia. laxantia *MS.* certiſſima *Ald. & MSS.* 33 ſervare *MS. unde* ſe æquare *conj. Heinſ.*

Surdos idem Ulyſſes fecit ſocios ſuos ſive *remiges* auribus cera obturandis; ſe alligari juſſit ad malum. *Cantus tenaces*, qui retinent, & quaſi invitum affigunt, ne velit poſſitque adeo diſcedere.

24 *Contemta Calypſo* quin decus ſit Penelopes? non eſt dubium. Sed quid ad illam Polyphemi oculus exterebratus? niſi forte facit ita tenerum amorem Ulyſſis in conjugem, ut illius tantum reviſendæ cauſa vivere, utque vivere poſſet, excæcare Polyphemum voluerit. Tale quid de ſe ſuaque uxore prædicat Seneca epiſt. 104 p. 514 de tutela valetudinis agens, *Quid jucundius, quam uxori tam carum eſſe, ut propter hoc tibi carior fias. Poteſt itaque Paulina mea non tantum ſuum mihi timorem imputare.*

25 *Uni pudicitiæ* Penelopes celebrandæ paratur tanta ſcena mirabilium hiſtoriarum.

27 Decem Ulyſſis anni *ſævi* erant *bellis* & pugnis ad Trojam, *totidem* anni *fluctibus* ac tempeſtatibus in reditu ſuſtinendis. Omnes fidelem oſtenderunt conjugi, cujus inde elucet virtus & amabilitas.

30 *Crimen pudoris*, intell. violati. Fuiſſe enim ante hoc factum ambiguæ famæ Claudiam, ſcriptores laudati narrant.

32 *Solertia* eſt ipſum virtutis nomen abſtractum pro concreto poſitum. Sed quod *nocturnam telam* vocat, non eſt accipiendum, quaſi nocte texuerit Penelope, ſed tela, quam nocte retexuit: hoc ſignificat h. l. verbum *relegere*, q. d. retro legere, ut *relegere curſus* Horat. car. 1, 34. 5 eſt retro currere ea via qua veneras.

Laudibus, atque omnes redeunt in ſemina cauſſæ,
Quis venerabilior ſanguis? quæ major origo,
Quam regalis, erit? non hoc privata dedere
Limina, nec tantum poterat contingere numen
Anguſtis Laribus. patruo te Principe celſam
Bellipotens illuſtrat avus: qui ſigna Britanno
Intulit Oceano, Gætulaque reppulit arma.
Claram Scipiadum taceat Cornelia gentem,
Seque minus jactet Libycis dotata tropæis.
Cardine tu gemino lauros prætendis avitas.
Inde Caledoniis, Auſtralibus inde parentum
Cingeris exuviis. Necdum moderamina mundi
Sumſerat illa domus, cum te Lucina beatis
Ederet aſtrorum radiis. o maxima rerum
Gloria! poſt genitam didicit regnare Serenam.

Quid

37 non te priv. *vulg.* 38 nomen *vulg.* 48 adderet *omnes. Sed* ederet *MS. Palatinus, & conjecerat Gevartius, & reponi Heinſius juſſerat.*

35 *Omnes* laudes redeunt tanquam in ſemina cauſæ ſuæ. Ingenita a majoribus virtus, ingenium virtutis capax, velut ſemen eſt, e quo enaſcuntur actiones. Cur tantus vir factus eſt Cæſar? præclarum nactus erat ingenium, materiem velut herois. Hoc jam ad Serenæ natales transfert, de quibus videnda Tabula genealogica.

38 *Numen* hic majeſtas, & magna vis ingenii.

42 *Cornelia* Grachorum mater virtute & doctrina florens mulier, cujus etiam fragmenta literarum exſtant, & cum Cornelio Nepote ſolent edi.

44 *Cardinem* ponit ut alias *polum*, pro regione: quamquam hic etiam propria ſ. anguſtiore ſignificatione poteſt accipi, cum ſeptentrionales ſint Britanni, Caledonii præſertim, qui hodiernis Scotis (vid. 22, 146) reſpondenr. Conf. 7, 52. 8, 24 ſq. *Prætendis lauros*, præ te fers, ut in triumpho.

45 *Parentum* nomine patrem & avum comprehendit. *Exuviæ*, ſpolia, quæ detraxerunt pater & avus hinc Britannis hinc Mauris.

47 *Luna* maturandis partibus præfecta, *Rite maturos aperire partus Lenis Ilithyia* (Hor. Car. ſæc. 13) *edidit* Serenam *beatis aſtrorum radiis*, ſub felici conſtellatione.

49 Splendidum nihil hoc videtur. Tale quid autem, niſi fallor, in animo poëta habuit: domus Theodoſiana ideo regno aucta eſt, quia habebat jam Serenam, quam humilior ſors regia non deceret. Ceterum hinc diſcimus, poſt A. C. 379 quo imperare cœpit Theodoſius, natam eſſe Serenam.

Quid dignum memorare tuis, Hiſpania, terris
Vox humana valet? primo levat æquore Solem
India: tu feſſos exacta luce jugales
Proluis, inque tuo reſpirant ſidera fluctu.
Dives equis, frugum facilis, pretioſa metallis,
Principibus fecunda piis. tibi ſæcula debent
Trajanum: ſeries his fontibus Aelia fluxit.
Hinc ſenior pater; hinc juvenum diademata fratrum.
Namque aliæ gentes, quas federe Roma recepit,
Aut armis domuit, varios aptantur in uſus
Imperii: Phariæ ſegetes, & Punica meſſis
Caſtrorum devota cibo: dat Gallia robur
Militis: Illyricis ſudant equitatibus alæ.
Sola novum Latiis vectigal Iberia rebus
Contulit,

51 primum *malit Heinſ.* lavat *vulg. Sed* levat *jam Vien. marg. &* *Baſ. marg.* 53 tuos - fluctus *MSS.* 62 Illyricæ *conj. Heinſ.*

50 Poſt generis laudem tranſit ad patriam, & hic etiam, ut ſolet, modum excedit.

51 Solemne poëtis Solem mergere Oceano occidentali circa Hiſpaniam, & Indico ſive Orientali educere. Vid. 18, 353. Dant illi nempe equos, quos a fatigatione & ſudore curant abluendo poëtæ, ut noſtros.

54 *Equus* antiquum Hiſpaniæ in nummis ſymbolum, ad equorum, quos gignit multitudinem & præſtantiam refertur Propter fertilitatem terræ, & metallorum divitias olim fuiſſe nobilem idque mutatum, & quibus rationibus? non difficilis, ſed longior eſt diſputatio.

56 *Series Aelia*, Hadrianus, & qui ab eo nomen per adoptionem duxere. *Senior pater* Theodoſius eſt; *juvenes fratres* Arcadius & Honorius. Dicit *juvenum diademata* ad ſignandos juvenes diademate regio ornatos.

58 *Gentes* vocat, ſed maxime regionum ipſarum munera intelligere poëtam, apparet.

61 *Devota* videtur dixiſſe, ut inde numen aliquod & divina majeſtas Imperii Ro. intelligatur. Deo enim proprie *devoveri* aliquid dicitur.

62 *Miles* antiqua ratione ab equite diſtinguitur. *Illyricæ* gentes adhuc equeſtrem militiam amant: inde illa Huſarorum, ut hodie vocantur, diſciplina. Nempe loquimur de Illyrico, quantum erat Claudiani ætate, ad Danubium usque a ſinu inde Hadriatico patens. Vid. ad 7, 201. Verbo *ſudant* celeritatem, credo, equorum voluit notare. Hor. Car. 1, 25. 9 *Eheu quantus equis, quantus adeſt viris ſudor!* *Alas* eſſe equitum, ut militum *cohortes*, bene poëta meminerat.

Contulit, Auguſtos. Fruges, æraria, miles
Vndique conveniunt, totoque ex orbe leguntur:
Hæc generat, qui cuncta regant. nec laude virorum
Cenſeri contenta fuit, niſi matribus æque
Vinceret, &, gemino certatim ſplendida ſexu,
Flaccillam Mariamque daret pulcramque Serenam.
Te naſcente ferunt per pinguia culta tumentem
Divitiis undaſſe Tagum. Callæcia riſit
Floribus, & roſeis formoſus Duria ripis.
Vellera purpureo paſſim mutavit ovili.
Cantaber Oceanus vicino litore gemmas
Exſpuit: effoſſis nec pallidus Aſtur oberrat
Montibus. Oblatum ſacris natalibus aurum
Vulgo vena vomit. Pirenæisque ſub antris
Ignea flumineæ legere Ceraunia nymphæ.

Quæque

73 vellere - ovile *vulg.* 77 Pirenæique - fulmineis *vulg.*

69 Aelia *Flaccilla* mater Imperatoris Honorii, 10,43. *Maria* Honorii comitis uxor, mater Serenæ.

71 Hiſpanica nomina, & quidem Hiſpaniæ Septentrionalis, ponit, *Tagum* aureas arenas agentem, *Callæciam* regionem, ſ. Callaicam, quæ Gallicia hodie eſt, tum *Duriam*, quem *Durium* alii vocant prima Syllaba producta: ſive cogitate ita ſcripſit noſter, ſive aberravit ad Duriam Italiæ, Alpinum flumen.

73 Imitatus videtur Virgil. Ecl. 4, 43 *Aries jam ſuave rubenti Murice, jam croceo mutabit vellera luto* &c. *Ovili* deſignat gregem ovile implentium.

75 *Pallidi* metallorum Aſturiæ foſſores, quod toti huic generi, apud inferos & velut inter manes verſanti, ſolemne eſt. Ceterum in hac auri gignendi ſocietate *Aſturiam*, *atque Callæciam & Luſitaniam* conjungit Plin. 33, 4 ſ. 21.

74 In litore inter calculos alios interdum inveniuntur etiam gemmæ.

76 *Oblatum -- aurum* videtur dicere cum reſpectu ad *aurum oblaticium*, quod Senatores quibusdam occaſionibus (quibus forte ex h. l. gratulatio natalium adjicienda eſt) ultro offerre Imperatori ſolebant, de quo vid. Jac. Gothofr. paratit. ad Titulum C. Th. 6, 2 de Senatoribus, & -- auro oblaticio. Pro hoc auro oblaticio igitur Serenæ natalibus aurum *vulgo vena vomit*.

78 *Ceraunia* gemma memorata Plinio 37, 9 & 10: poſteriore loco ſ. 65 nomen inde videtur repetere, quod *cadere cum fulminibus* (*κεραυνοῖς*) dicatur. Mihi probabile eſt, potius inſignem gemmæ fulgorem, quaſi cujusdam fulminis ſic notatum; certe noſter ea de cauſa vocat *ignea*.

Quæque relabentes undas æſtumque ſecutæ
In refluos venere palam Nereides amnes;
Confeſſæ plauſu dominam, cecinere futuris
Auſpicium thalamis. Alio tum parvus in axe
Creſcebat Stilicho, votique ignarus agebat,
Debita cui longe conjux, penituſque remoto
Orbe parabatur tanti concordia fati.
Nec tua mortalis meruit cunabula nutrix.
Ubera prima dabant gremiis redolentibus Horæ,
Ternaque

79 rebellantes *vulg.* relegentes *Ald.* & *MSS. it. Cuj.* recedentes *MS.*
87 aulæ *Vien.* aulam *Baſ. marg.* auræ *Baſ.* & *rell. ante Claver. qui primus dedit* Horæ. gremio redolente Napes *MS. unde* Napææ *conj. Heinſ.*

81 *Cecinere auſpicium Nereides*, i. prædixere, quod illa quondam adulta matrimonium habitura, quanto marito deſtinata ſit. Omnis antiquitas futurorum prædictionem Dis tribuit, non ſummis tantum, & quos majorum gentium ludens vocavit Cicero: ſed minoribus quoque, Silenis, Satyris, Harpyiis adeo, tum ſpeciatim marinis, Proteo, Nymphis &c. Ipſum *divinationis* nomen inde ortum, ut reciproca videantur eſſe & ἀντισρέφειν, Deus eſt, ergo divinare poteſt: divinat, ergo divinus eſt. Ipſum autem *divinus* utramque notionem habet.

82 *Alio in axe*, apud Vandalos. Oroſ. 7, 38 *Interea comes Stilicho, Vandalorum, imbellis, avaræ, perfidæ & doloſæ gentis genere editus* &c. Sed aſſignare propius patriam Stilichoni, in gente tam vaga & ambulatrice, cui non inepte a noſtro verbo *wandeln* nomen arceſſas, difficile eſt: non improbabile tamen videtur, ad ſiniſtram Danubii ripam, Illyrico, ſpeciatim Pannoniæ oppoſitam, patriam Stilichonis fuiſſe.

83 *Voti* nuptialis, ipſarumque nuptiarum ac matrimonii. Forte hoc ipſo tempore cœperunt *voti* nomine ita uti, quod deinde ICtis ſolemne fuit, ubi dicerent, *ad ſecunda vota tranſire* e. i. g. a. *Debita conjux* fato deſtinata, ſolemni formula, de qua vid. ad Aen. 6, 66. *Concordia fati* ipſum matrimonium ſignificat.

87 *Redolentia gremia* videtur Horis tribuere cum reſpectu ad Veris flores & fructus Auctumni, quæ tempeſtates apud Græcos *Horæ* peculiariter dicuntur. In Hymno Orphico p. 140 πολύοδμοι dicuntur, Πέπλους ἐννύμεναι δροσεροὺς ἀνθῶν &c. Ceterum antiquum eſt Horis, in quantum perſonæ & Deæ ſunt, tale munus nutricium tribuere. Opportune huc adtulit Heinſius locum Pindari Pyth. Θ, 104 ubi Ariſtæum, Cyrenes nymphæ filium, Mercurius defert Horis, Ταὶ δ' ἐπιγουνίδιον καθηκάμεναι βρέφος αὐταῖς, Νέκταρ ἐν χείλεσι καὶ ἀμβροσίαν στάξοισι, pueri ſuis genibus impoſiti labiis nectar inſtillant & ambroſiam. Hic dant ubera Serenæ: itaque matres fuiſſe oportet, quod neſcio an aliquis tradiderit. Ceterum nomina boni ominis tribuunt eis Heſiodus Theog. 902 Hymnusque Orphicus 42 Εὐνομίαν, Δίκην, Εἰρήνην.

Ternaque te nudis innectens Gratia membris
Afflavit, docuitque loqui. Quacunque per herbam
Reptares, fluxere roſæ: candentia naſci
Lilia. Si placido ceſſiſſent lumina ſomno,
Purpura ſurgebat violæ, factura cubile
Gramineum, vernanſque tori regalis imago.
Omina non audet genitrix tam magna fateri,
Succeſſusque ſuos arcani conſcia voti
Spe trepidante tegit. Geſtabat Honorius arcto
Te pater amplexu. Quoties ad limina princeps
Theudoſius privatus adhuc fraterna veniret,
Oſcula libabat, teque ad ſua tecta ferebat
Lætior. In matrem teneris converſa querelis,
Quid de me propriis auferre Penatibus, inquis,
Imperat hic ſemper? Præſagia luſerat error,

Et

89 affluxit *MSS. Cuj.* alluſit *MSS.* quocunque *MSS.* 90 comæ *Cuj.* 92 fulgebat *vulg.* fractura *ex 2 MSS. & Gronovii conj. Heinſ.* 93 vernarque *vulg.* 94 omnia *plerique editi. Sed* omina *jam Baſ. Barth.* 99 in ſua t. *vulg.* 101 quis - Imperat? *al.* patriis *malit Heinſ.* inquit *al.*

89 *Afflavit* delectum docte verbum, quo divinum munus, commendationem vultus, ſermonis, geſtus, impertitam Serenæ, declaratur, ut Aen. 1, 391 filio ſuo Aeneæ *lumenque juventæ Purpureum, & lætos oculis adflarat honores.*

91 Si in gramine dormiendi cauſa jaceret Serena infans, *ſurgebat* ſtatim e terra purpurea viola, *factura* & præſtitura infanti *cubile.* Hæc erat veris ſpeciem præbens *imago regalis* lecti, cui deſtinata erat puella. Igitur *factura* ſervandum puto: *fractura* neſcio, quomodo hic placere potuerit. *Frangere lectos* ſ. *toros* dicuntur ſuo incubitu homines: purpura violæ quomodo frangere cubile potuerit, non video. Porro bene convenit, ut illa *purpura* dicatur per appoſitionem *imago tori*, ſpecies lecti.

94 *Genitrix* Serenæ hæc portenta obſervans, & pro ominibus illa magnitudinis infanti deſtinatæ habens, non auſa eſt fateri. Si Chriſtiana fuit, ut nec improbabile eſt, forte Joſephi patriarchæ invidiam metuit.

98 *Theudoſius.* De hac forma vid. ad 15, 216.

102 Hoc proprie *omen* vocabant, cum verba alio conſilio prolata apte caderent, ut poſſent futurum quiddam ſignificare. Collegi olim pluſcula de hoc genere ominum Chreſtom. Plin. 51, 55 p. 438 præſertim ex Cic. de Divinat. 1, 45 & 2, 40. Parvula Serena queritur, a Theodoſio patruo de ſuis Pena-

 tibus

Et dedit augurium regnis infantia linguæ.
Defuncto genitore tuo ſublimis adoptat
Te patruus, magnique animo ſolatia luctus
Reſtituens, propius, quam ſi genuiſſet, amavit
Defuncti fratris ſobolem. Nec carior olim
Mutua Ledæos devinxit cura Laconas.
Addidit & proprio germana vocabula nato;
Quaque datur, fratris ſpeciem ſibi reddit ademti.
Denique cum rerum ſummas electus habenas
Suſciperet, non ante ſuis impendit amorem
Pignoribus, quam te pariter fidamque ſororem
Litus ad Eoum terris acciret Iberis.
Deferitur jam ripa Tagi, Zephyrique relictis
Sedibus Auroræ famulas properatur in urbes.
Incedunt geminæ proles fraterna puellæ;
Inde Serena minor, prior hinc Thermantia natu,
Expertes thalami, quarum Cythereïa nec dum
Sub juga cervices niveas Hymenæus adegit.
Utraque luminibus tumidum micat: utraque pulcras
Excitat

108 dilexit *MSS. Cuj.* 111 delectus *al.* elatus *al. etiam Cuj.*
112 intendit *ante Heinſ.* 121 timidum *ante Heinſ.*

tibus auferri: hoc deinde magna cum illius felicitate factum per adoptionem. *Regnum* hic eſt conditio mulieris a Rege vel Imperatore adoptatæ.

108 *Laconas* intelligit Caſtora & Pollucem, quorum hic natura immortalis illum mortali creatum ſemine *alterna morte redemit*, ut eſt Aen. 6, 121. Theodoſius ſuo filio dedit *germana vocabula*, nomen fratris ſui defuncti, vocavit Honorium.

114 *Sororem* Serenæ Thermantiam forte neſciremus, niſi hic & d[illegible] v 186 illius memoriam ſ[illegible]vaſſet poëta.

116 *Urbes Auroræ famulæ* Orientalis imperii ſedes Conſtantinopolis, & vicinæ.

119 *Cythereia juga* eſſe matri amorem ſexus alterius, conſtat: ille amor, illud jugum eo ſanctius eſt, cum *Hymenæus*, nuptiarum Deus, cervicem ante liberam ſub illud adegit.

121 *Tumidum* a poëtis ad maturitatem nubilem ſignificandam adhiberi, vel noſter ſatis docet 31, 124 *Matura tumeſcit virginitas.* Sic *Tumida virginitas eſt* Stat. Theb. 2, 204. & Achill 1, 292 *Virginitas matura toris, annique tumentes.* Nondum tamen auſim ſimpliciter

Excitat ore faces. qualis Latonia virgo,
Et ſolo Jove nata ſoror: cum forte reviſunt
Aequorei ſortem patrui, ſpumantia cedunt
Aequora, caſtarum greſſus venerata Dearum.
Non ludit Galatea procax, non improbus audet
Tangere Cymothoën Triton, totoque ſeveros
Indicit mores pelago pudor, ipſaque Proteus
Arcet ab amplexu turpi Neptunia monſtra.
Tales ſceptriferi viſuræ tecta parentis
Limen Honoriades penetrant regale ſorores.
Ambas ille quidem patrio complexus amore:
Sed merito pietas in te proclivior ibat.
Et quoties, rerum moles ut publica cogit,
Triſtior, aut ira tumidus flagrante redibat,
Cum patrem nati fugerent, atque ipſa timeret
Commotum Flaccilla virum, tu ſola frementem
Frangere, tu blando poteras ſermone, mederi.
Alloquiis hærere tuis: ſecreta fidelis:
Priſca puellares reverentia tranſilit annos.

127 totique *malit Heinſ.* 128 inducit *vulg.* 135 rediret *vulg.* 139 fideli *Ald. Junt. MSS. quod ſervat Heinſ. & putat, poſt hunc verſum unum alterumque excidiſſe. Malui interim dare lectionem Vien. Baſ. Plant. Clav. Barth.* 140 transtulit *MS. Barthii.*

pliciter damnare antiquam lectionem *timidum*, quæ virginalem modeſtiam, virorum metuentem, indicare poteſt. Verbum *micare* vividum illum oculorum vigorem, quas ſibi ſagittas Cupido facit, ſignat; *timidum* illis ignibus moderatur.

123 *Solo Jove* nata eſt, e cerebro illius, Minerva, ſoror Dianæ.

124 *Patruus* filiarum Jovis Neptunus. *Spumantia* ipſum jam indicat quiddam affine Veneri, quæ Ἀφροδίτη, e ſpuma maris orta putatur.

127 *Tritonis & Cymothoës* luſus deſcribit etiam 10, 136 ſq.

128 *Proteus* velut paſtor quidam monſtrorum marinorum. Virg. Ge. 4, 395. Hor. Car. 1, 2, 7.

135 Hic alius *tumor* ab ira ut Hor. A. P. 94 *Iratus Chremes tumido delitigat ore.* Vid. Bentl. ad ejus libelli v. 197, ubi legit, *Et amet pacare tumentes.*

139 *Alloquiis hærere tuis* ſolebat Theodoſius: tu, Serena, *ſecreta*, taciturna, ſecreti capax jam tum eras, & *fidelis*. *Priſca*, ſæculo antiquo digna *reverentia*, & venerabilitas, ſit venia verbo, quæ in te erat, ſuperabat annos puellares.

Non talem Triviæ confert laudator Homerus
Alcinoo genitam: quæ, dum per litora veſtes
Explicat, & famulas exercet læta choreas,
Auratam jaculata pilam, poſt naufraga ſomni
Otia, progreſſum foliis expavit Ulyſſem.
Pierius labor, & veterum tibi carmina vatum
Ludus erant: quos Smyrna dedit, quos Mantua, libros
Percurrens, damnas Helenen, nec parcis Eliſſæ.
Nobiliora tenent animos exempla pudicos.
Laodamia ſequens remeantem rurſus ad umbras
Phylaciden, & prona ruens Capaneia conjux
Communes ardente viro miſtura favillas,
Et gravis incumbens caſto Lucretia ferro,
Vulnere quæ proprio, facinus teſtata tyranni
Armavit patriæ juſtos in bella dolores,
Exſule Tarquinio; memorandaque concidit uno
Ulta pudicitiam libertatemque cruore.
Talia facta libens non tu virtute minori,

Sed

145 Ulixem *MS.* 147 erat *al.* 148 Eliſæ *al.*

141 Nauſicaæ Alcinoi Phæacum regis filiæ præfert Serenam, quam Dianæ (hæc enim eſt *Trivia*, triformis Hecate) comparat Homerus Od. Z, 102. Hæc dum ſiccantur in litore veſtes, pila ludit cum puellis ſuis; ſtrepitu illo excitatus Ulyſſes a naufragii labore ſomno ſe recreans, prodit de virgultis ſuis &c.

147 *Smyrnam* hic facit Homeri patriam, imitatus Statium ſuum Silv. 4, 2. 9 *Non, ſi pariter mihi vertice læto Nectat adoratas & Smyrna & Mantua lauros, Digna loquar.*

148 Laudat caſtitatem Serenæ, quæ *Helenen damnet*, nec *Eliſſæ* ſ. Didoni, *parcat*: ſecus atque illa apud Juvenalem 6, 435 doctrinæ affectatrix, quæ *perituræ ignoſcit Eliſſæ*.

150 *Laodamia* impatienter adeo tulit mortem Proteſilai conjugis ſui, cui Iphiclus pater, *Phylacus* avus aſſignatur (vid. Euſtath. ad Iλ. B, 695 p. 245, 11) ut mortem in complexu ejus ab inferis revocati oppeteret. Hinc *comes extincto Laodamia viro* Ovid. Tr. 1, 6. 20. Hujus Laodamiæ ad Proteſilaum ſuum eſt Ovidiana Epiſtola XIII.

151 *Capanei* conjux Evadne, viri ſe rogo injecit, de qua Martial 4, 75 *Arſerit Evadne flammis injecta mariti.* Evadnen & Laodamian etiam uno verſu Aen. 6, 447 junxit Virgilius.

156 Ablativi *Exule Tarquinio* rarior hic vis eſt. Ita armavit dolores patriæ Lucretia, ut exſul fieret, exſulatum abiret ad Etruſcos, Tarquinius.

Sed fato meliore, legis. Jam nubilis ætas
Principe ſollicito votis erexerat aulam
Incertis, quem tanta tori fortuna maneret.
Antiquos loquitur Muſarum pagina reges,
Quod dira ſub lege procos certare juberent,
Emturos thalamum dubii diſcrimine leti,
Et ſua crudeles gauderent pignora mortis
Ambitione peti. Curru Piſæa marino
Fugit tela Pelops. nam perfidus objice regis

160 aulæ Ingentis *MS. hinc* aulam Intentis *conj. Heinſ.* 163 dira *MSS.* 166 maligno *MS.* marito *conj. Scal. quod recepit Heinſ.* marino *etiam defenditur in Miſcell. Obſervatt. Britann. Vol. 1* p. 323. 167 providus *vulg.* fervidus *MSS. Cuj.* pervidus *MS.*

159 *Fato meliore.* Laodamia, Evadne, Lucretia, amorem maritorum & fidem conjugii probarunt in morte virorum, in injuria illata corpori: tu felicior, idem factura, non habuiſti exempli talis occaſionem vel neceſſitatem.

160 *Vota* referenda videntur ad adoleſcentes, qui erigebantur votis & ſpe nuptiarum regiarum.

163 *Quod* particula non ſimpliciter ἀφηγηματική eſt, quam tamen hæc ætas non refugit; ſed poteſt rationalis ſ. cauſalis quodammodo videri. Quosdam reges hoc nomine celebravit hiſtoria, *quod juberent* &c. His regibus e noſtris libris addere licet Saulum, a genero ſuo C præputia Philiſtæorum ſibi ſtipulantem.

164 *Emere thalamum*, Virgiliana formula, Ge. 1, 31 *Teque ſibi generum Tethys emat omnibus undis.* Hic etiam ad antiquum omnium fere gentium morem reſpicitur, quo viri ſibi emebant, pretio comparabant, uxores.

166 Oenomaus Elidis & Piſarum tyrannus, a genero mortem ut caveret ab oraculo monitus eam legem poſuit procis Hippodamiæ filiæ ſuæ, ut eam haberet, qui ipſum patrem quadrigis viciſſet, interficerentur vero victi. Poſt XIII ita interemtos accipit conditionem Pelops &c. *Currum* pro equis junctis hic etiam capiendum, apparet: *Marinum* autem, a Neptuno acceptum. Fabula hæc inter nobiliſſimas Græcorum, multis quoque monimentis, quæ Pauſanias adhuc vidit, celebrata. Vid. qui laudantur ad Hygi. fab. 84. Cum ab ea originem ludorum Olympicorum derivarent, ſuo illam more cecinit Pindarus Ol. A. Illud de equis, a Neptuno acceptis v. 139 ſq. Hinc *Neptunia lora* Pelopi dat Stat. Theb. 6, 283.

167 *Objex* ſ. obex eſt ille clavus, qui perforato axi extremo inditus prohibet, ne rota, lubricato axungia modiolo, inter rapidum illum circumactum deſilire, deſtituere (*decipere*) axem, & terræ illiſum frangere, evertere quidem certe aurigam, poſſit. Hunc clavum, (ἔμβολον ἐπὶ τῷ ἀκραξονίῳ) aut plane non indidit, aut cereum fecit Myrtilus, faber & auriga Oenomai (ἁρματοπηγὸς καὶ ἡνίοχος) ab Hippodamia corruptus, ut ex antiquioribus narrat Schol. Apollo. Argon. 1, 752.

Prodidit Oenomai deceptum Myrtilus axem.
Hippomenes trepidus curſu ferroque ſecutam
Aurato volucrem flexit Schœneïda pomo.
Herculeas vidit fluvio luctante palæſtras
Mœnibus ex altis Calydon, pretiumque labori
Deïanira fuit, cum pectore victor anhelo
Alcides premeret, retroque Acheloïus iret
Decolor. Attonitæ ſtringebant vulnera Nymphæ.
Saucia truncato pellebant flumina cornu.
Te non Heſperidum pomis, non amne ſubacto,
Non ſocerum fallente rota, ſed judice dignus
Auguſto, variis Stilicho ſpectatus in armis
Accipit, & regni dotes virtute paravit.

Saepe

172 laboris *vulg.* 173 pectore - fremeret *vulg.* 176 ſquallebant *conj. Heinſ.*

168 *Deceptus axis* eſt, ut jam innuimus, deſtitutus ab illo clavo ſ. retinaculo ſuo, ut non amplius innitatur rotæ, ſed terræ illiſus frangatur, aut hæreat certe. Vid. de uſu hujus verbi poëtico copioſam ſilvam ab Heinſio & Burmanno collectam ad Aen. 4, 17.

169 Hippomenis & Atalantæ Schœnei F. fabulam delicate narrat Ovid. Met. 10, 560. Breviter curſu certantem ſecum puellam, quoties ſuperatura videbatur, malo aureo (qualia ſunt Heſperidum, quorum tria a Venere acceperat) projecto retardavit. Turbas ac diſſidia mythologorum de hac Atalanta refert Spanh. ad Call. H. in Dian. v. 216 p. 275 ſqq.

171 Deianiram Oenei, qui Calydone imperitabat, filiam, ſimul petebant Hercules & Achelous, fluvius patrius, qui, ut alii Di marini, formas aſſumere, prout opus eſſet, varias poterat. Exitus hic fuit, ut ſuperaret Hercules, cornu alterum perderet Achelous, quod nymphæ ſuſceptum fructibus omnibus impletum *Copiæ Cornu* fecere: eædem nempe, quas noſter facit *ſtringere*, h. e. alligare & claudere ſtudere vulnera patris ſui. Narrat pulchre ipſe Achelous apud Ovid. Met. 9 pr. De fluvio *pallente*, & *cornibus* fluviorum conf. dicta ad 20, 163 ſq.

177 *Heſperidum poma* vocat mala aurea, quæ a Venere accepta jactavit, ut modo dictum, Hippomenes. Cf. 7, 37.

Sæpe duces meritas bello tribuere coronas.
Hunc cingit muralis honos: hunc civica quercus
Nexuit: hunc domitis ambit roſtrata carinis.
Solus militiæ mira mercede jugalem
Promeruit Stilicho, ſocero referente, coronam.
Agnovit patrui ſimilem Thermantia curam:
Nupſit & illa duci. ſed longe fata ſororis
Inferiora tuis. alio tibi lumine tædas
Accendit Romana Salus, magniſque coronis
Conjugium fit cura tuum. dilectus equorum,
Quos Phrygiæ matres, Argeaque gramina paſtæ
Semine Cappadocum ſacris præſepibus edunt,

 Primus

181 meritis *vulg.* 188 numine *ante Heinſ. non certe male.* munere *MSS.* vivere *MSS.* lumine *ex conj. repoſuit Heinſ.* 189 choreis *MS.* coloris *MS.* 190 cauſa *MSS.* caa *Cuj.* choreis Conj. junctura tuum, *vel* tropæis-fotura ſ. fultura *al.*

180 *Regni Dotes*, munera, quæ debebantur domui regiæ pro puella regina.

181 De militaribus coronis multa ubique mentio. Locus claſſicus Plin. 16, 4 explicatus & illuſtratus a me Chreſtom. Plin. n. 72 collato præſertim altero Gellii 5, 6.

184 *Jugalem coronam* h. e. nuptialem ſ. matrimonium e domo regnatrice, militaris virtutis præmium interdum fuiſſe, docet hiſtoria tum ſacra, tum alia.

185 *Referre mercedem* hic dicitur ea ratione, ut referre gratiam.

167 Quis hic *dux* maritus Thermantiæ fuerit, non poteſt hodie, ut videtur, confici. Barthius conjicit, fuiſſe Bathanarium, de quo Zoſ. 5, 37: ſed levi nimis conjectura.

189 *Romana ſalus* hic ut Deæ cujusdam nomen poni videtur, ita fere ut alias Fortuna P. R. Quæ ſequuntur, ita intelligo; *Conjugium tuum*, Serena, fit in Stilichone *cura* & incitamentum *magnis coronis*, h. e. ad fortia facta patranda, & magnas inde promerendas coronas. Dativus caſus *coronis* poſitus pro accuſativo a præpoſitione *ad* recto. Sed dignius mihi locutus videretur poëta, ſi pro *cura* legeretur *cauſa*: quod nomen, cum invenire in bono libro optarem, voti critici me compotem mox obſervavi.

191 *Dilectus equorum* indicat illud quod eſt in tabula honorum Stilichonis *Comes domeſticorum & ſtabuli ſacri.* Vid. Guther. de Off. Do. Aug. 2, 17. Nam *ſacra* vocantur Conſtantinopolitanorum non *largitiones* modo, ſed *ſtabula* etiam & *præſepia.* Laudantur hic patriæ equorum inſignium. Atque Argos *ἱππόβοτον* quidem jam Homero laudatum Ιλ. Γ, 75 & 258. Vid. Varr. R. R. 2, 1. 9. *Phrygios* hoc poëtæ noſtri teſtimonio, ab ætate Vegetii non remoti, intelligo M-lom. 4,6.3 ubi *Frigiſci* librariorum culpa vocari videntur. Eodem loco memoratur *Cappadocum glorioſa curribus nobilitas.*

Primus honos. Gemino mox idem culmine duxit
Agmina: commiſſosque labor ſic geſſit honores,
Ut ſemper merito princeps cum magna dediſſet,
Deberet majora tamen. Si bellica nubes
Ingrueret, quamvis annis & jure minori
Cedere grandævos equitum peditumque Magiſtros
Adſpiceres, totumque palam permittere Martem.
Nec gradus ætatiſve pudor ſenioribus obſtat,
Ne juveni parere velint. Ceu flamine molli,
Tranquilliſque fretis, clavum ſibi quiſque regendum
Vindicat: incumbat ſi turbidus Auſter, & unda
Pulſet utrumque latus; poſito certamine nautæ
Contenti

193 *Quidam MSS. omittunt lacuna relicta.* gemino nox in germ. geminæ nex inde. geminæ mox inde. inde e germine duxit. geminæ nexu tibi germine. geminæ mox inde e gramine. geminæ nec inde Germania. g. n. i. germina. gemino nec inde gemin. duxit. geminæ vexivum gramine. mox ide germine. geminæ mox inde germine. gemino mox inde e gramine, geminæ nex inguiam duxit. gemino nox inde germina duxit. Primus honor, tantaque fide victricia duxit Agmina. *ſinguli MSS. apud Heinſ.* mox inde germine mouit *Cuj.* Culmine *fuit in libro Claverii.* gemino mox Idæ germine duxit *omnes ante Heinſ. et tuetur Hagenb.* V. N. 196 auderet *MS.* deferret *conj. Heinſ.* 199 permittere *MSS.* 200 non *Cuj.* 101 flumine *vulg.*

193 Eſſe in hoc verſu deſcriptionem Magiſtri utriusque militiæ per Orientem, dubium mihi non eſt. Hanc autem commode effici lectione, quam retinui, Heinſiana, itidem mihi liquet. *Culmen* certe de magiſterio & quocunque gradu altiore frequenter ponitur. Vid. Gothofr. Gloſſar. nomic. Cod. Theod. & ipſe noſter 3, 205. 17, 16 it. 31, 58. Sed hoc non eo valet, ut hanc Claudiani manum eſſe, auſim contendere. *Geminum Idæ germen*, interpretatur Cl. Hagenbuchius Epiſt. epigraph. p. 294 & (28) intelligit Idæ nomine ipſum Orientis imperium, cujus germen ſint milites. Mihi, ſi ſit a Claudiano, interpretari liberet, geminum baculum ſ. ſceptrum Symbolum duplicis magiſterii, ab Idæ nobiliſſima ſilva deciſum: ita ut illud 5, 162 *Fraternas ex æquo dividat haſtas* ſignificat exercitum a Theodoſio relictum inter fratres æquis partibus dividat.

194 *Labor* Stilichonis, h. e. conſueta Metonymia ipſe Stilicho laborioſa diligentia ſua *ſic geſſit* munera ſibi demandata atque *honores* &c. *Merito* deponentis ſignificatione, merenti.

200 *Pudor ætatis* vel eſt reverentia, quam ſuæ putabant habendam ætati a minori poteſtate majores; vel metus, ne ſibi turpe eſſet minori parere.

Contenti meliore manu, ſeſeque ratemque
Unius imperiis tradunt, artemque pavore
Confeſſis finem ſtudiis fecere procellæ.
Haud aliter Stilicho, fremuit cum Thracia belli
Tempeſtas, cunctis pariter cedentibus, unus
Eligitur ductor. ſuffragia quippe peregit
Judex vera timor. victus ratione ſalutis
Ambitus, & pulſus tacuit formidine livor.
  Quis tibi tunc per membra tremor, quantæque cadebant
Ubertim lacrimæ, cum ſæva vocantibus arma
Jam lituis, madido reſpectans limina vultu,
Optares reducem, galeæque inſerta minaci
Oſcula criſtati raperes feſtina mariti?
Gaudia quæ rurſus, cum poſt victricia tandem
Claſſica ſidereas ferratum pectus in ulnas
Exciperes: caſtæ tuto per dulcia noctis
Otia pugnarum ſeriem narrare juberes?
  Non illo nitidos umquam bellante capillos
Comere: non ſolitos gemmarum ſumere cultus.
Numinibus votiſve vacat, & ſupplice crine

206 ſeſeque pavere Confeſſi finem ſtudiis fecere procellæ, *omiſſo verſu toto ante Heinſ. qui ex* XI *codicibus ſic reſtituit.* 212 jacuit *vulg.* 213 rigor *MS.* 215 lumina *MSS.* numina *conj. Heinſ.* 220 *pro* dulcia, dubia *MSS.* devia *MS.* caſtæque tibi per *conj. Heinſ.*

206 *Procellæ* turbantes animos ac dejicientes *fecere finem ſtudiis* vectorum gubernare volentium, *pavore* ſuo *confeſſis artem* gubernatoris, quam ante vel contemnebant, vel vindicabant ſibi. *Studia* ipſos vectores ſignant, in quantum ſtudiis gubernandi turbantur & turbant.

215 Quomodo Serena hic in diſceſſu viri *reſpectet limina*, non facile eſt dicere. An fingit deducendi cauſa extra limen progreſſam, nunc in ipſo diſceſſu illud reſpicere, & velut oſtendere marito, atque commendare. Si *numina* legamus, intelligentur oculi in cælum ſublati.

219 *Sidereum* apud noſtrum poëtam & alios ſimpliciter præſtantiam inſignem, & Deô dignam notat: *ferratum pectus* eſt thorace munitum.

220 Poteſt *tuto* hoc facile intelligi. Nam tuto & ſecure adeo narrantur magno cum periculô acta. Sed niſi fallor non habet hic ſedem poëta tam bono dignam.

Verris humum. Teritur neglectæ gratia formæ
Cum proprio reditura viro. Nec deſide cura
Segnis marcet amor. laudem prudentia belli
Feminea pro parte ſubit. dum gentibus ille
Confligit, vigili tu proſpicis omnia ſenſu:
Ne quid in abſentem virtutibus obvia ſemper
Audeat invidiæ rabies, neu rumor iniquus;
Ne qua procul poſitis furto ſubſederit armis
Calliditas nocitura domi. Tu ſedula quondam
Rufino meditante nefas, cum quæreret artes
In ducis exitium, conjuratoſque foveret
Contra pila Getas, motus rimata latentes,
Mandatis tremebunda virum ſcriptiſque monebas.

RELIQUA DESIDERANTUR

225 tegitur *plerique edd. ſed* teritur *etiam Cuj.* 231 fervor iniquis *ante Claver.* fervor iniquus *al. ante Heinſ.* fulgor *MS.* ſeu fervet *MS.* non ſem. *MS. Latere hic aliquid, monet Heinſ.*

224 *Crine humum* templorum *verrere* Romanarum matronarum fuit in ſupplicatione vel obſecratione publica. Vid. Liv. 3, 7 extr. & ibi Drakenborch. Quod volebat Mariæ Magdalenæ honorem, Domino noſtro habitum, hinc explicare vir doctus, in eo mihi non liquet. Certe loco, conſilio, affectu diverſo utrumque factum eſſe, apparet.

230 *Obvia*, contraria. Vid. ad 82, 20.

232 *Furtum* vel maxime etiam de his dicitur quæ in bello occulta quadam arte aguntur. V. G. Virg. Aen. 11, 515 *Furta paro belli obſidam milite fauces.* Pluſcula dedimus in Theſauro.

236 *Pila* arma ita propria Romanis, ut eorum ſolo nomine ſatis Romanus exercitus ſignetur, ut Luca. 1, 7 *Pila minantia pilis.*

XXX

XXX

CL. CLAUDIANI

EPITHALAMIUM

DICTUM

P A L L A D I O

V. C. TRIBUNO ET NOTARIO

ET CELERINAE

PRAEFATIO

Carmina per thalamum, quamvis feſtina, negare
Nec volui genero, nec potui ſocero.
Hic ſocius, dux ille mihi; noſtrique per aulam
Ordinis hic conſors emicat, ille prior.
Hunc mihi conjungit ſtudiis communibus ætas;
Hunc mihi præponit vel ſenium, vel honos.
Carmen amor generi, ſoceri reverentia poſcit,
Officio vatis, militis obſequio.

* *Titulos* V. C. Tribuno & Notario *habet ſolus Heinſ. ex duobus libris. Licet ſuſpicari, horum ſcriptores uſos eſſe argumento verſus 3 & veteri titulo, in quo poëta noſter* V. C. Tribunus & Notarius *vocatur.* Serenæ *omnes ante Claver.* Celerinæ *MSS. Cuj. Plant. marg.* Epulamus dictus præfatio *MS.*

* Palladios plures habet Proſopographia Codicis Theodoſiani Gothofrediana: An horum aliquis hic celebretur, N. L. Nec, puto, de Celerina veri ſimile quidquam dici poteſt præter ea, quæ hic habentur v. 69 ſq. Quod Stilichonis filiam facit Claverius, mera hariolatio eſt.

3 *Dux ille*, forte Magiſter Officiorum, vel Primicerius Notariorum. Nomen *Ducis* late patet. Rationes officiorum & ordines non ſemper iidem. Vid. ad v. 82.

XXXI

EPITHALAMIUM

Forte Venus blando quæſitum frigore ſomnos
Vitibus intexti gremio ſucceſſerat antri,
Denſaque ſidereos per gramina fuderat artus,
Acclinis florum cumulo. criſpatur opaca
Pampinus, & mites undatim ventilat uvas.
Ora decet neglecta ſopor, faſtidit amictum
Aeſtus, & exuto translucent pectore frondes.
Idaliæ juxta famulæ, triplexque viciſſim
Nexa ſub ingenti requieſcit Gratia quercu.
Pennati paſſim pueri, quo quemque vocavit
Umbra,

1 quæſitans *MS.* ſomnum *ante Heinſ.* 2. 2 ſucceſſerat *ante Claver.* & ſeceſſerat *MSS.* 4 acclivi *Vien.* acclini *al.* *pro* florum, foribus *it.* floribus *MS.* 5 vitem ſudantem ventilat uvis *ante Heinſ.* mites ſudanti v. uva *MS.* multos ſudantem *MS.* muſto vitem ſudantem *MS.* *unde* & muſto ſudantem ventilat uvam *conj. Heinſ.* mites undatim vent. uvas *ex MS. Claverii Heinſ.* 7 ceſtus *conj. Heinſ.* excuſſo *MS.* 10 quacunque *Cuj.* vocabat *MS.* vocarat *conj. Heinſ.* *Mihi placeret* vocaret.

4 *Opaca pampinus* recte dicta a noſtro; ſi bene Servius ad Virg. Ecl. 7. 58 monuit, *Varronem genere feminino* hujus nominis *uti frequentius.* Quatenus exſtat Varro hodie, non puto exſtare exemplum. Sed eſſe dicunt etiam apud Apollinarem Sidonium. Columellæ 3. 18. 4 ſunt *pampini*, *quos ruſtici vocant racemarios*

5 *Undatim*, ut uvæ a vento motæ arcum deſcribant, qualem undæ.

6 Fuit, credo, in mente Poëtæ illud Naſonianum *Forma viros neglecta decet.* Ceterum Hypallage videtur hic uſus eſſe noſter: non tam *ſopor decet ora neglecta*, quam hæc ſoporem.

7 *Aeſtus* reſpondet conſilio Veneris v. 1 frigore quærentis ſomnos. *Ceſtus* decet ille quidem Venerem, ſed niſi fallor, non valde decet hunc locum. *Frondes translucent pectore*, h. e. tranſmittunt lucidum ſplendorem nivei pectoris.

8 *Idaliæ famulæ*, Nymphæ, quarum omne genus cognatum, & familiare, & prope dixerim peculiare, Veneri. *Triplex Gratia*, tres Gratiæ nexis etiam dum quieſcunt, implexiſque brachiis.

11 *Fluitant* remiſſo plane nervo, ut is agitari a vento poſſit, arcu immoto.

Umbra, jacent. fluitant arcus, ramiſque propinquis
Pendentes placido ſuſpirant igne pharetræ.
Pars vigiles ludunt, aut per virgulta vagantur.
Scrutantur nidos avium, vel roſcida læti
Mala legunt donum Veneris, flexuſque ſequuntur
Palmitis, & ſummas pennis librantur in ulmos.
Defendunt alii lucum; Dryadaſque procaces
Spectandi cupidas, & ruſtica Numina pellunt,
Silveſtreſque Deos. longeque tuentibus antrum
Flammea laſcivis intendunt ſpicula Faunis.
Cum ſubito varius vicina clamor ab urbe,
Et fauſti juvenum plauſus, miſtæque choreis
Auditæ per rura lyræ, Celerina per omnes
Italiæ canitur montes, omniſque maritum
Palladium reſonabat ager. pervenit ad aures
Vox jucunda Deæ, ſtrepituque excita reſedit,
Et reliquum nitido deterſit pollice ſomnum.
Utque erat indigeſta comas, turbata capillos,

Mollibus

11 propinquant *ante Claver.* propinquis *etiam Cuj.* 12 prudentes *ante Claver.* pendentes *etiam Cuj.* pendent & *MSS.* 13 pervigiles l. & per *MSS.* nidos alii *aut* vagantes *vel* vagati ſcrutantur, *aut* vagantur ſcrutati *conj. Heinſ.* 15 flexumque *MS.* flexumve *conj. Heinſ.* 17 lucos *MSS.* luco *conj. Heinſ. Vid. ad 22, 319.* 18 inſpectant cupidi *Cuj.* 23 tubæ *MS.* 28 utque erat interjecta *editi omnes.* Utque fuit intexta, interjecta, intecta, detecta, turbata, merita, incomta, impexa: Utque erat intexta, intecta, intertexta *in MSS. unde* indepexa *vel* indigeſta *conj. Heinſ.*
turbata papillas *MS.*

12 Audaci Metaphora ſic deſcribit tenuem luculam a pharetra & ſagittis repercuſſam, imaginem animorum amantium nunquam plane quietorum, ſed lene certe quiddam ac molle ſuſpirantium.

14 *Roſcida mala* non ſimpliciter a rore madentia; caloris enim & æſtus vitandi cauſa antrum ſubiit Venus (cf. v. 47): ſed ipſa amœnitas videtur hoc epitheto ſignari, ſive ſit a matutino frigore & humore, quem proprie deſignat, ſive ab alia cauſa, ut *roſcida mella, poma* &c.

26 *Reſidere* ἀνακαθίζειν proprie dicuntur, qui a decubitu caput & pectus attollunt.

28 Non valde mihi placet hic verſus, ut ταυτολόγος nimium: meliorem tamen ex illa ſilva varietatis, quam dedit Heinſius, eruere non poſſum: nec videtur ipſi, ſummo poëtæ, ſucceſſiſſe. Singula pulchra ſunt, *indigeſta comas*, & *turbata capillos*: conjuncta

Mollibus exſurgit ſtratis, Hymenæon & omne
Agmen, & innumeros Hymenæum poſcit Amores.
Hunc Muſa genitum legit Cytherea, ducemque
Præfecit thalamis: nullum junxiſſe cubile
Hoc ſine, nec primas fas eſt attollere tædas.
Conſpicitur tandem. Platano namque ille ſub alta
Fuſus inæquales cera texebat avenas,
Mænalioſque modos, & paſtoralia labris
Murmura tentabat relegens, oriſque recurſu
Diſſimilem tenui variabat arundine ventum.
Reſtitit, ut vidit Venerem, digitiſque remiſſis
Ad terram tacito defluxit fiſtula lapſu.
Dulce micant oculi. niveas infecerat igni

Solque

29 aſſurgit *ante Heinſ. Deinde* interque ſuorum Agmen - quærit *Heinſ.* 1 *eum Claver.* & VII *MSS.* revocatque ſuorum *MS.* procul ecce ſuorum *MS. poſt lacunam* Inde per immenſos Hy. quærit amores *MS. pro* quærit, poſcit *MS. pro* interque ſuorum, Hymenæus & omne *MS. unde lectionem, quam dedimus, effingit Heinſ. Commendat illam repetitio & difficultas.* 30 in numeris - Amoris *Raphel. ex conj.* 32 vinxiſſe *ante Heinſ.* 38 diſſimilis tenuem *vulg.* 40 flatu *MS.* 41 interſerit *MS. hinc* niveis interſerit ignem - genis *conj. Heinſ.*

cta offendunt. Qui voluit *turbata papillas*, ille obliviſcebatur, de Venere ſermonem eſſe, non de vetulæ alicujus pannuceis uberibus. Quomodo ex *indigeſta*, verbo rariuſculo, *interjecta* vel *intertexta*, in ſcriptura Langobardica, ortum ſit, intelligere mihi videor.

29 Venus, quæ audiſſet Hymenæum, h. e. nuptiale carmen, & clamores gratulantium, cupida & alacris Deum *Hymenæon* primo indiſcretim poſcit totum *agmen*, h. e. toti agmini imperat, Vocate mihi Hymenæon! Deinde, cum impatienti non ſtatim ſatisfieret, unicuique Cupidinum circa ſe ludentium ſingulatim, innumeriſque adeo, dat hoc negotium, & ipſa mox inventum alloquitur.

31 *Muſa* (ſive ea Calliope fuit, ſive Uranie) *genitum* Hymenæum facit etiam Martianus Capella in pr. *Tu, quem pſallentem thalamis, quem matre Camena Progenitum perhibent, copula ſacra Deum.* Deinde, *ſeu tibi quod Bacchus pater eſt placuiſſe choreas, cantare ad thalamos ſeu genetricis* (Veneris) *habes.* Nampe luxuriatur hic etiam Mythologia. Qui eam perſequi velit, inſpiciat laudatos ad Hygi. f. 273.

33 *Attollere tædas* ſolemne nuptiarum Vid. 5, 97.

35 Syringa, qualem Pan, Mænali Arcadiæ montis incola, habet, ſeptem fiſtulis inæqualibus conſtantem, componebat. Pan memoratur etiam v. 48 *Lycei* nomine.

40 *Tacito lapſu*, quia *defluxit*, h. e. non cecidit uno impetu, ſed lubrico motu ad veſtem vel membra adeo Hymenæi deſcendit.

Solque pudorque genas: dubiam lanuginis umbram
Cæſaries intonſa tegit. Prior ipſa ſilentem
Compellat: *„Numquam ne, puer, dilecta relinques*
Carmina? maternis numquam ſatiabere donis,
Dedite Muſarum ſtudio, nimiumque parentis
Aemule? quid medio tecum modularis in æſtu?
Jamne tibi ſordent citharæ? jam luſtra Lycei,
Atque pecus cordi, redituraque rupibus Echo?
Huc ades, & tantæ nobis ediſſere cauſſas
Lætitiæ. cui pompa toro tam clara reſultet,
Quæ nova dotetur virgo, patriamque genuſque
Pande, quibus terris orti, quo ſemine ducti.
Haud ignarus enim: nec te connubia fallunt
Ulla. tuo primæ libantur fœdere noctes.„
Ille refert: *„Equidem dudum te, Diva, morantem*
Mirabar, quid adhuc tanti ſecura maneres
Conjugii.

49 jamque pecus *MSS.* atque nemus *MS.* & *Cuj.* jamne nemus *conj. Heinſ.* 50 tantas, tacitæ, tandem *MSS.* 51 quæ pompa *vulg.* cui *etiam Cuj.* 55 tuo cunctæ *Cuj.* 56 morari *MS.* 57 quod adhuc *ante Heinſ.* 2, *qui formulam illuſtrat exemplis.*

42 *Dubiam lanuginis* h.e. novæ barbæ *umbram* pulchre dixit. Sed quomodo convenit, quomodo pictor exprimet, quod ſequitur *Cæſaries tegit?* prima lanugo exoritur, & primum conſpicua eſt in labio ſuperiore an illum quoque locum tegit cæſaries?

46 *Parentem* matrem intelligit? Sed tamen Bacchus quoque, quem Patrem quidam aſſignant Hymenæo ap. Serv. ad Aen. 4, 127 muſicus eſt, & amat tibias.

48 *Citharæ* urbanus magis & ſedatior cantus: tibiarum genus magis clamoſum, ſimplicius idem, pecorique & campis aptius. Homerus tamen Ἰλ. 2, 495 αὐλοὺς & φόρμιγγας in Hymenæo, hoc eſt cantu & ſtrepitu nuptiali conjungit. *Pſallentem* hoc eſt κιθαρίζοντα facit Capella loco, quem modo laudabam ad v. 31.

51 *Reſultare* ad ſonum & ſtrepitum pompæ refertur, quem auribus perceperat Venus. Et habet domicilium pene unicum hoc [illegible] in tali ſono, & clamore multitudinis, a ſilvis, rupibus, tectis relato: quod intelliget qui Theſaurum noſtrum volet inſpicere.

55 *Libare* eſt deguſtare, primum guſtum capere. Non libant conjugii voluptates prius novi mariti, quam Hymenæi h. e. nuptiarum fedus ictum ſit.

58 *Mandantur* & commendantur Veneri conjugi.., ut *origo* inde novæ ſtirpis exiſtat.

Conjugii. Non parva tibi mandatur origo.
Faſcibus inſignes, & legum culmine fultæ
Convenere domus, & qui lectiſſimus orbi
Sanguis erat. Rubris quæ fluctibus inſula latrat?
Quis locus Aethiopum? quæ ſic impervia famæ
Seceſſit regio, quo non rumore ſecundo
Palladii penetravit amor, mentiſque benigna
Temperies, doctique ſales, & grata ſenectus?
Per cunctos iit ille gradus, aulæque labores
Emenſus, tenuit ſummæ faſtigia ſedis,
Eoum ſtabili moderatus jure Senatum.
Hic ſplendor juveni. Cunabula prima puellæ
Danubius, veteresque Tomi. Mavortia matris
Nobilitas

60 lætiſſimus *ante Heinſ.* orbi *MS.* 61 flatibus *vulg.* fluctibus *etiam Cuj.* 62 qui locus *MS.* 63 ſucceſſit *vulg.* ſeceſſit *etiam Baſ. marg.* 64 penetrarit *malit Heinſ. et ego.* benignæ *ex MS. uno Heinſ.* 65 terga ſenectus *MSS. hinc* terſa *conj. Heinſ.* amica *MSS.* 67 tenuis *al.* 69 hinc *malit Heinſ.* juvenum *ante Clav.* 70 Marti, Martis *MS.* patris *vel* patri *conj. Heinſ.*

59 *Faſces* conſularem familiam notant: *Legum culmen* eſt Præfectura Prætorii. Vid. ad 29, 193.

61 *Latrare* de ſono fluctuum a ſaxis repercuſſorum dici, vel illa Scylla nos monere poteſt, *quam fama ſecuta eſt, Candida ſuccinctam latrantibus inguina monſtris* &c. Virg. ecl. 6, 75. Sic noſter 33, 148. *Rubros fluctus* eſſe mare Erythræum, ſ. Orientalem omnem Oceanum, cum reliquo uſu poëtæ noſtri convenit, V. G. 5, 242.

67 Præfecturam Prætorii per Orientem, vel Præfecturam vrbis nouæ Romæ ſ. Conſtantinopolis ita ſignari, monuit Barthius. Sed ſuntne hæc *faſtigia ſummæ ſedis?* Eſtne Præfecti Prætorii vel urbis *Senatum moderari?* Aut egregie fallor, aut hæc Conſularia ſigna ſunt. Et tamen Palladium Conſulem alium non habent Faſti, præter illum *Junium Quartum Palladium*, qui cum Imp. Fl. Theodoſio jun. Aug. VII. Conſul fuit A. C. 416. Utrum hoc tempore ſuperfuerit Claudianus, utrum laudare Stilichonem (quod hic fit v. 93) octo annis ante punitum, auſus fuerit? mihi, ut nunc eſt, N. L. Poëtæ quidem noſtri ſtilum, virtutes, vitia agnoſcere mihi hic videor. Nec me valde movet quod abeſt hoc carmen in exemplaribus primæ editionis Vicentinæ.

70 *Veteres Tomos* non modo ab Ovidii exilio nobiles, ſed ab antiqua Abſyrri fabula, quæ urbi nomen dediſſe ferebatur, quam narrat Ovid. Triſt. 3, 9 & ita claudit, *Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo Membra ſoror fratris conſecuiſſe ſui.* Ceterum *Mavortia matris nobilitas* eſt, quia e gente bellicoſa Getarum, quia vir fortis & militibus carus Celerinus.

Nobilitas ſpoliis armiſque exſultat avitis,
Immenſamque trahit Celerini robore lucem,
Qui quondam Meroën juſſus Nilumque tueri,
Cum ſibi poſt domitas ad Parthica flumina Carras
Sceptra daret miles, rebuſque imponere vellet,
Deſpexit fremitus, & prætulit otia regno.
Reſpuit ingeſtum, quod vi, quod poſcere ferro
Poſthabita pietate ſolent. Tum purpura primum
Inferior virtute fuit, meruitque repulſam
Obvia majeſtas. Doluit Fortuna minorem

72 Celeris de *MS.* 74 domitos - claros *vulg.* domitos - Carros, domitas Carras, Caras *MS.* domitas ad Parthica flumina Carras *Claver. ſuffragante hiſtoria.* obitus & P. ful. caro *vel* claros *MSS. unde effinxit lectionem, quam dedi.* 77 inceſtum *vulg.* reſpuit, inceſtus quod *Claver.* incertum *Scal.* hoc ſceptrum *conj. Delr.* ingeſtum *MSS. Barth. curis ſecundis, qui etiam exemplis firmat, ut Heinſ.* 78 *pro* tum, non *vulg.* 79 meruitque *vulg.* *Sed* meruit *etiam Cuj.*

73 *Celerinus* avus, de majoribus certe Celerinæ ſponſæ unus, ſecundum hæc Præfectus Aegypto debet fuiſſe, & poſt mortem Cari, *fulmine* ut ferebatur, apud *Parthos* occiſi, ab exercitu ſalutatus eſſe Imperator, quem honorem moderate ac ſapienter deprecatus eſt. Utrum hoc ab alio quoque ſit traditum, valde dubito. Hoc poteſt fieri, ſi valde ſenex fuit, cum deferretur illi imperium, ut idem ſit *Cuſpidius Celerinus*, cujus ſenatoriam ſententiam refert Capitoli. Maximin. extr. *Celerinus & avia illius Celerina Martyrio coronata* ſunt apud Cyprianum Epiſt. 39. Rem ipſam, & lectionem Heinſianam unice firmat laudatus ab illo Sidonius Car. 23, 90 *Nam quis Perſidis expeditionem, Aut victricia caſtra præteribit Cari principis, & perambulatum Romanis legionibus Niphaten Tum cum fulmine raptus* (ſic leg. pro *captus*) *Imperator Vitam fulminibus parem peregit.*

76 *Fremitus* proprium nomen exprimendis vocibus multitudinis concitatæ.

77 *Ingeſtum* cum vehementia quadam & importunitate adeo oblatum: ut *ingerere ſe* dicuntur, qui calide nimis & importune petunt honores. Plin. Pan. 86, 2 *Præfectum Prætorii non ex ingerentibus, ſed ex ſubtrahentibus legere.*

79 *Meruit repulſam*, tulit, nullo reſpectu dignitatis, pro ingenio ſæculi jam Pliniani. *Obvia majeſtas*, imperium, quod ſe ultro obtulit, h. e. ab his, in quorum manu erat, oblatum eſt.

80 *Fortuna doluit ſe minorem* eſſe, ἐπιτραπεῖσα, dum conceſſit & permiſit ſe viro, qui eam vel amplecti ac retinere poſſet, vel, quod fecit, aſpernari. Amat Græcari, hoc eſt Græciſſare, noſter. Sed fateor, mihi magis probari vulgarum *confeſſa.*

Se conceſſa viro. Magnum delata poteſtas,
Majorem contemta probat. Cognomina ſumſit
Plena ducum genitor. Paulatim vectus ad altum
Princeps militiæ, qua non illuſtrior exſtat
Altera: cunctorum tabulas aſſignat honorum,
Regnorum tractat numeros, conſtringit in unum
Sparſas imperii vires, cuneosque recenſet
Diſpoſitos: quæ Sarmaticis cuſtodia ripis,
Quæ ſævis objecta Getis, quæ Saxona frenat
Vel Scotum legio. Quantæ cinxere cohortes
Oceanum: quanto pacatur milite Rhenus.
Caſta domus, ſincera fides, induſtria ſollers.
Elegit Stilicho. nihil ultra laudibus addi
Judicio re poteſt. tali nubente puella
Nonne tibi ceſſare nefas? duc protinus omnes,

Duc

81 confeſſa & *pro* delata, delecta *ante Heinſ.* 83 diem *MS.* ducit *MSS.* *unde* ducis *conj. Heinſ.* 84 quo - Alter *ante Heinſ.* 85 ac ſignat *conj. Heinſ.* 86 regnorum tractat numeros, cuneosque recenſet. Sparſas imperii vires conſtringit in unum Depoſitum *ante Heinſ.* 88 diſpoſitis *Cuj.* 90 quantum *vulg.* 91 quantum *vulg.* quantæ & quanto *etiam Cuj.*

82 Adhuc de avo Celerinæ, ſive is proavus fuit, aut quiscunque majorum. Jam de patre. Is *ſumſit plena ducis cognomina* h. e. ad ducatum ordinis ſui pervenit. Nec plane probare poſſum, ſed minus etiam refellere Jac. Gothofredi opinionem, qui ad C. Theod. to. 3 p. 110, a. *Militiam* intelligit Palatinam, & Celerinæ patrem facit Primicerium Notariorum, cujus muneris rationes hic ſatis accurate deſcribuntur. Talem virum hodie forte vocent noſtri Præſidem Cancellariæ, militaris præſertim.

85 *Tabulas honorum* hic intelligam principales codicillos, quibus imperium, honos, aut poteſtas quæcunque mandatur, quales habemus Varias illas Caſſiodori; reliqua pertinent ad notitiam, & ſummarium illud imperii vel breviarium, cujus ope uno velut obtutu intelligi poſſent opes imperii, & illud magnum corpus membris omnibus ſuis melius adminiſtrari. Hujus Notitiæ exemplum horum ipſorum temporum, non illud corruptionis expers, ſed tamen quantivis pretii, exſtat hodie a Guido Pancirolo & aliis qua emendatum qua explicatum. Poëta illa modo capita memorat, quæ cum re militari conjuncta ſunt. Notitia illa ad reliquas etiam imperii partes extenditur.

93 Hæc, ut dicebam ad v. 67, vix videntur ſcribi potuiſſe poſt caſum Stilichonis & vivo Honorio. Sed quando verſamur in tenebris a luce hiſtoriarum relicti, non deſunt viæ per conjecturas elabendi.

Duc age. marcentes cupio quaſſare coronas,
Et vibrare faces, & noctem ducere ludo.
Hæc quoque non vilem mihi fiſtula commodat uſum,
Reſponſura choris.„ Vix hæc Hymenæus. at illa
Fontibus abluitur gelidis, legemque capillo
Reddit, & ornatum formæ: preliſque ſolutæ
Mira Dioneæ ſumit velamina telæ.
Floribus exſtruitur currus: juga floribus halant.
Florea purpureas adnectunt frena columbas.
Undique concurrunt volucres, quæcumque fremente
Permulcent Atheſin cantu, quas Larius audit,
Quas Benacus alit, quas excipit amne quieto
Mincius. ereptis obmutuit unda querelis.
Eridani ripas, & raucæ ſtagna Paduſæ
Diffugiens nudavit olor. Lætantur Amores,

98 jam fiſtula *MSS.* populisque *ante Claver.* 102 Cleoneæ reddit *MS.* *Græciſmum dicit Heinſ.* 101 peplisque, peplumque, præliisque *MSS.* pplique *Cuj.* polita *vel* ſolutis *conj. Heinſ.* miracula *MSS.* 103 currum *MSS. quem malit Heinſ.* 105 frementem *vulg.* 108 abruptis *malit Heinſ.* 109 rauci *MS.* 110 viduavit

96 Quod dicit *marcentes coronas*, indicat, ſe continuare velle nuptialem hilaritatem, dum marceſcant ab æſtu & vapore corporum coronæ.

98 *Fiſtula* vel Syrinx, in qua compingenda occupatum Venus deprehenderat v. 35.

101 De hoc genere preli Sen. de Tranquillit. An. 1 *Non ex arcula prolata veſtis, non mille ponderibus aut tormentis ſplendere cogentibus preſſa.* In ſuavi odore deſcribendo Mart. 11, 9 *De Pallatinis dominæ quod ſerica prelis* ſpirant. Ammia. 28, 4 *Solutis preſſoriis veſtes luce nitentes arbitra.* Et tamen mihi in Dea non placet operoſa hæc machinatio.

102 *Dionea tela*, quam Dione mater Veneri neverat texueratque.

105 Luxuriat more ſuo Poëta in advocandis & congregandis undique circa Venerem avibus, pulchritudinis, levitatis, ſalacitatis cauſa huic choragio aptis. Porro aquas Italiæ Alpibus vicinæ memorat, ut indicet in illa parte, Mediolani forte, ubi tum aula, celebratas eſſe nuptias.

108 *Querelas* avium, ſpeciatim luſciniarum, vocari, ſolemne eſt: & *Queruntur in ſilvis aves* Hor. Epod. 2, 26.

109 *Raucam* vocat *Paduſam*, Padi ſ. Eridani oſtium, ob id ipſum quod rauco cycnorum ſtrepitu perſonet. Virg. Ae. 11, 458 *Piſcoſove amne Paduſæ Dant ſonitum rauci per ſtagna loquacia cycni.*

Frenatiſque truces avibus per nubila vecti
Oſtentant ſe quiſque Deæ, magnoque tumultu
Confligunt; pronique manus in verbera tendunt,
Atque impune cadunt. Lapſus meliore volatu
Conſequitur, vincitque ſuos auriga jugales.
Ut thalami tetigere fores, tum vere rubentes
Deſuper invertunt calathos, largoſque roſarum
Imbres, & violas plenis ſparſere pharetris,
Collectas Veneris prato, quibus ipſe pepercit
Sirius, & teneras clementi ſidere fovit.
Gemmatis alii per totum balſama tectum
Effudere cadis, duro quæ ſaucius ungue
Niliacus pingui deſudat vulnere cortex.
Aggreditur Cytherea nurum, flentemqe pudico
Detra-

114 lapſu meliore volantes *vulg.* *Verſus hic* & 115 *erant tranſpoſiti.*
116 timuere rub. *Cuj.* 117 invergunt *conj. Heinſ.* & *citat ſe ad Ovid. Pont.* 1, 9. 54. 118 caniſtris *malit Heinſ. vid. Not.*
124 virum *primæ editt.* nurum *etiam Cuj.*

111 Mira ſuavitas & Alexandrinæ quædam deliciæ in *frenatis avibus*, in nomine *truces*, & in eo quod *oſtentant ſe quisque Deæ*. Huc mihi pictor aliquis ingenioſus, qui cum poëta certet. Illud *truces* in mentem mihi revocat Alexandrini archetypi Callimachi leporem, qui de Hymenæo Ἤθεα κυράων, inquit H. in Delum 297, μορμύσσεται. Μορμύσσεσθαι eſt geſtu quodam, & pronuncianda voce Μορμὼ pueros terrere leviter, ut paullo poſt videant. Sic puellas terret Hymenæi mentio. Sed reliqua etiam hujus loci ſunt dulciſſima.

114 *Impune cadunt* de ſuis velut equis, avibus, quia ipſi volucres, qui ſuperare volatu aves poſſint.

116 *Rubentes* non uno colore. Vid. ad 29, 7.

118 Dulcis quidam luſus, quod de *pharetris* modo Amores non ſagittas ſpargunt terribiles, ſed *violas*.

123 *Niliacus cortex* balſami non accurate, ſed licentia poëtarum dictus videri poſſit qui vicina loca permutare ſibi religioni non ducant. Plin. 12, 25 *Balſamum uni terrarum Judææ* (circa Hierichuntem Juſti. 36, 3) *conceſſum.* Et 6, 32 *Faſtidit balſamum alibi naſci.* Τῷ αὐλῶνι. τῷ περὶ Συρίαν ſoli etiam aſſignaverat Theophr. 9, 6. Verum ſalva res eſt: cum Aegypto etiam communicavit hanc laudem Dioſcorides 1, 18. Quin ex Aegypto & Arabia illatum Judææ non improbabile eſt. Vid. Jo. Bodæus a Stapel ad Theophraſti l. c. p. 997 ſq. Nec falli hac in re potuiſſe Alexandrinum Poëtam, & virum doctiſſimum, facile credas. Quod *ungue ſaucius* cortex hic memoratur, Plinii quoque obſervatio eſt, ferro vitalia hujus arbuſculæ lædi, & Tac. hiſt. 5, 6. 3.

124 *Nurus* poëtis mulier juvencula nuptiis vel jam devincta, vel certe

Detraxit matris gremio. matura tumeſcit
Virginitas, ſuperatque nives ac lilia candor,
Et patrium flavis teſtatur crinibus Iſtrum.
Tum dextram complexa viri, dextramque puellæ
Tradit, & his ultro ſancit connubia dictis:
„*Vivite concordes, & noſtrum diſcite munus.*
Oſcula mille ſonent. liveſcant brachia nexu,
Labra ligent animas. neu tu virtute paterna
Confidas, juvenis. non eſt terrore domanda,
Sed precibus pacanda tibi. Concede marito
Tu quoque, neu Scythicas infenſis unguibus iras
Exercere velis. vinci patiare rogamus.
Sic uxor, ſic mater eris. quid lumina tingis,
Virgo? crede mihi, quem nunc horreſcis, amabis.„
Dixit: & aligera geminos arcuque manuque
Præſtantes e plebe vocat. puer ilicet Aethon,
Et Pyrois rutilas reſperſi murice plumas
Proſiliunt, puroque imbutis melle ſagittis,
Hic nuptam petit, ille virum. ſonuere reducta
Cornua. certa Notos pariter ſulcavit arundo,
Et pariter fixis hæſerunt tela medullis.

132 animos *vulg.* animas *e conj. Heinſ.* 134 placanda *vulg.* 137 eas *malit Heinſ. vid. ad* 20, 156. 139 aligeros *Barth.* 2. 140 ex plebe *Cuj.* 141 diſperſi *vulg.*

certe deſtinata, ut Gr. νύμφη. *Pudicum gremium matris*, in quod præ pudore ſe puella recepit.

125 *Tumeſcit virginitas.* Vid. ad 29, 121.

127 *Flavi crines* inſigne Germanicarum gentium. Sic de Biſſula ſua Auſo. Id. 17 p. 341 *Oculos cærula, flava comas.* Sic noſter 21, 38 &c.

130 *Diſcite*, ut 22, 74. Sic 35, 368.

132 *Animas*, τὰς ψυχὰς, cum reſpectu ad occurrentem ſibi halitum, quæ proprie *anima* eſt. Pluſcula dedit ad h. l. Heinſius. Ipſe noſter 14, 23 *Et, labris animam conciliantibus, Alternum rapiat ſomnus anhelitum.*

140 *Aethon & Pyrois* alias nomina equorum Solis. Nempe αἴθων ardens, πυρόεις igneus.

142 *Puro melle*, ut nihil ſit in hoc vulnere amari fellis. Amor alias γλυκύπικρον.

143 *Reducta cornua*, arcum oſtendunt vehementer adductum, ferientem fortiter.

XXXII

CL. CLAUDIANI

IN LIBRUM I

DE

RAPTU PROSERPINAE

PRAEFATIO

Inventa ſecuit qui primus nave profundum,
Et rudibus remis ſollicitavit aquas:
Qui dubiis auſus committere flatibus alnum,
Quas natura negat, præbuit arte vias.
Tranquillis primum trepidus ſe credidit undis,
Litora ſecuro tramite ſumma legens:
Mox longos tentare ſinus, & linquere terras,
Et leni cœpit pandere vela Noto.

Aſt

* Raptus Proſerpinæ *inſcriptum ab auctore, putat Heinſ.*
3 fluctibus *Cuj.* aluum *ſolus habet ac defendit. Biſſ.*
6 ſecreto *MS.*

2 *Rudes* remos intelligere licet aut fabrili arte non politos, aut, quod præferam, novos, recens inventos, quamquam ob id ipſum quoque artis & polituræ omnis expertes.

7 *Longos ſinus* merito vocat, quatenus hoc nomine venit etiam ſinus Adriaticus, Arabicus, magna maria, & totum mare mediterraneum a Plinio 3, 1 in quatuor ſinus, quos deinde enarrat, dividitur.

Aſt ubi paullatim præceps audacia crevit,
Cordaque languentem dedidicere metum:
Jam vagus exſultat pelago, cælumque ſecutus
Aegeas hiemes, Ioniumque domat.

9 in præc. *al.* 11 irrupit *ante Heinſ.* irrumpit *MSS.* pelagus *MSS.* exſultat *Baſ. marg. Plant. marg. Heinſ.* 12 Ioniasque *eſt a Scal. improbante Barthio, in cujus tamen, ut & Heinſii exempla irrepſit.*

11 *Exſultare* de omni genere intemperantiæ modum excedentis dici, poſſunt, ſi quis dubitet, docere Theſauri etiam noſtri. *Cælum ſequitur* nauta, dum ad arctoa ſidera navis curſum regit. *Aegeas hiemes* etiam Statius Silv. 5, 2. 5 vocavit tempeſtates ac procellas in Aegeo mari propter inſularum & promuntoriorum multitudinem ſolemnes & graves. *Ionium* ſubſtantive, h. e. elliptice dicere optimi quique ſolent, etiam cum adjectivo *Immenſum*, *Magnum* &c. Sic noſter 8, 461. Ceterum hoc proœmium abruptum, ſi non truncatum, eſt: deſtituitur enim apodoſi in hanc fere ſententiam, Sicut nautæ primi, ipſo ſucceſſu audaciores facti, & ultra progreſſi ſunt: ita ego favore & proceſſu minorum opuſculorum ad majora audenda invitatus, eo tandem provectus ſum, ut canere facinus omnium maximum, raptum Proſerpinæ, ſuſceperim. Utrum ipſe Poëta recitaturus hunc librum, abrupta adeo præfatione excitare auditorum attentionem voluerit, non dixerim. Propendet animus, ut credam, reliqua deeſſe.

XXXIII

CL. CLAUDIANI
DE
RAPTU PROSERPINAE

LIBER I

Inferni raptoris equos, afflataque curru
Sidera Tænario, caligantesque profundæ
Junonis thalamos audaci prodere cantu
Mens congeſta jubet. Greſſus removete, profani.
Jam

2 Tartareo *Vien. marg.* 3 promere *ante Heinſ. præter Baſ.* & *Claver. qui* prodere, *ut Heinſ. ex MSS. qui* & *aliunde firmat.* 4 concuſſa, commota *MS. apud Dempſt.*

1 Non placuiſſet Horatio hoc exordium, cui comparatum modeſtum videri poteſt illud quod reprehendit Art. Poët. 137 *Fortunam Priami cantabo*, & *nobile bellum.* *Afflatus* alias ipſis ſideribus tribuitur, cum vim ſuam in terreſtria exſerunt: hic ſidera afflantur ab equis Plutonis: hi enim ſunt *currus*, & quidem *Tænarius*, quod Laconicæ illud promuntorium ſpiraculum quoddam inferorum habere crederetur, per quod Cerberum eduxerit Hercules, quod refellit Pauſa. Lacon. ſ. 3, 25. Ceterum hoc in ingreſſu ſtatim annotationis noſtræ monendi ſunt ſtudioſi, operæ pretium eſſe cum toto hoc carmine componere Callimachi Hymnum in Cererem Ez. Spanhemii obſervationibus illuſtratum, adeo mutuas ſibi operas præbent duo Poëtæ Alexandrini, adeo hic etiam ſui ſimilis, ſuperior cunctis, eſt Spanhemius.

4 Brodæus Miſc. 1, 4 *mentem congeſtam* Poëtæ comparat cum Platonica ratione, de qua in Phædone Socrates, de illa mortis μελέτῃ, qua jubet (p. 379, G) illam ἐθίσαι αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν πανταχόθεν ἐκ τοῦ σώματος συναγείρεσθαί τε καὶ ἀθροίζεσθαι, & talem animam appellat (p.381, A) αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν συνηθροισμένην, collectam, congeſtam. Sed non profecto a corpore in ſe ipſam hic revocat animam noſter: potius res a ſenſu remotas velut oculis admovet. Itaque ſimpliciter eo ſenſu accipio, quo ipſum verbum *cogitandi*, h. e. cogendi, coagitandi notiones & conferendi. Hae credo ſunt etiam πυκιναὶ φρένες Homeri, πυκνὴ βουλὴ e. i. g. a.

Greſſus removete profani! ἑκὰς, ἑκὰς ὅστις ἀλιτρὸς, vox, qua arcentur a Callimacho H. in Apoll. 2 non ſimpliciter ἀμύητοι, non initiati, ut in ſacris Eleuſiniis; ſed Apollinis præſentia propter ma-

Jam furor humanos noſtro de pectore ſenſus
Expulit, & totum ſpirant præcordia Phœbum.
Jam mihi cernuntur trepidis delubra moveri
Sedibus, & claram diſpergere culmina lucem,
Adventum teſtata Dei. Jam magnus ab imis
Auditur fremitus terris, templumque remugit
Cecropium, ſanctaſque faces attollit Eleuſin.
Angues Triptolemi ſtridunt, & ſquamea curvis

8 lumina *vel* limina *MSS.* fulmina *conj. Meurſ. Eleuſ.* c. 11. culmine *conj. Heinſ.* 10 ſtrepitus *Guelf.* 11 Cecropidum *al.* extollit *al.* Eleuſis *ante Heinſ.* 12 ſtrident *Clav.*

Iam mentem vel vitam indigni, quod monet Spanhemius. Hic aperta ad Eleuſinia ſacra alluſio eſt, quam vel ipſum nomen *Eleuſin* vel argumentum carminis declarat: quam etiam obſervarunt olim interpretes in illo Aen. 6, 258 *Procul o procul eſte profani.*

5 *Furunt*, certe ſimulant ſe furere a præſentia numinis, quo agitari ſe dicunt, vates. Plato Timæo p. 545, G ἱκανὸν σημεῖον, ὡς μαντικὴν ἀφροσύνῃ θεὸς ἀνθρωπίνῃ δέδωκεν. Οὐδεὶς γὰρ ἔννους ἐφάπτεται μαντικῆς ἐνθέου καὶ ἀληθοῦς, ἀλλ' ἢ καθ' ὕπνον τὴν τῆς φρονήσεως πεδηθεὶς δύναμιν ἢ διὰ νόσον, ἤ τινα ἐνθουσιασμὸν παραλλάξας. Similia his ſunt in Phædro p. 343, G. ubi etiam a furore, μανίᾳ, μανικὴν dictam ait, quam poſteriores malo pudore in μαντικὴν converterint. Sed infinita ſunt, quæ ad h. l. Parrhaſius, Barthiusque, & ad Aeneidos 6, 47 ſqq. Lacerda congeſſerunt. Quod eſt de *humanis ſenſibus*, ex eo intelligas, quid ſibi velit in re tali Luca. 5, 167 ubi Apollo *Phoebados mentem priorem Expulit, atque hominem toto ſibi cedere juſſit Pectore.*

7 Etiam apud Callim. l. c. non palma modo Apollinis templo adſita, ſed totum templum, ὅλον τὸ μέλαθρον, moveri videtur: quam rem varie illuſtrat Spanhemius. Et cui hic non in mentem venit noſter vates Jeſaias 6, 4? Virg. Aen. 3, 90 *Tremere omnia viſa repente Liminaque, laurusque Dei, totusque moveri Mons circum, & mugire adytis cortina recluſis.*

8 Naturale prope eſt homini Deo lucem tribuere, lucem & ignem facere Symbolum præſentiæ divinæ. Hæc eſt apud noſtros δόξα κυρίου.

10 Sic Aen. 6, 256 *ſub pedibus mugire ſolum.*

11 Hic cogitatione & enthuſiaſmo poëtico ſe transfert in Cecropiam, h. e. Atticam, poëta, in templum Cereris Eleuſiniæ, cujus ſacra in primis etiam λαμπαδηφορίᾳ, facum geſtatione, celebrabantur, quæ memoriam contineret Cereris Proſerpinam a Plutone raptam accenſis facibus quærentis. Vid. Meurſ. Eleuſin. c. 25. His enim ſe ſacris fingit intereſſe, & videre quæ ibi, arte credo quadam, oſtendebantur, de quibus Meurſ. Eleuſ. c. 11, ubi inter alia ex Plethonis Schol. in Orac. Zoroaſtris (p. 87 Gallæi) τὰ τελουμένοις φαινόμενα κεραυνοὶ, καὶ πῦρ.

12 *Triptolemo* ad felicius impertiendam hominibus agriculturam dedit Ceres currum ſerpentibus alatis junctum. Vid. Apollod. Bibl. 1, 5. 2. Ovid. Met. 5, 642 ſqq. Hunc repræſentabant, arbitror, in myſteriis. Vid. infra 180 ſqq.

Colla levant attrita jugis, lapſuque ſereno
Erecti roſeas tendunt ad carmina criſtas.
Ecce procul ternas Hecate variata figuras
Exoritur, leniſque ſimul procedit Iacchus
Crinali florens edera, quem Parthica velat
Tigris, & auratos in nodum colligit ungues.

Ebria

13 addicta *Cuj.* aſtricta *Vic. Vien. Ald. Junt.* attrita *Baſ. & rell.* 15 ternis — figuris *ante Heinſ.* 16 lætusque *al.* leniſque *etiam Baſ. marg. & Plant. marg.* 17 Parthia *MS. Similia adjectiva hic colligit Heinſ.*

14 *Lapſum ſerenum* illis tribuit, non terribilem, ſed placidum, quaſi demulcendos ſe poëtæ carmini præbentibus.

15 Pergit enarrare pompam Eleuſiniam. In hac eſt Hecate triformis, Diana, Luna ſ. Lucina eadem, atque Proſerpina. Sed hic ut inferorum numen, & umbrarum monſtrorumque regina quædam conſideratur: ut in apparatu magici ſacrificii moritura Dido vocat (Aen. 4, 511) *Erebumque, Chaosque, Tergeminamque Hecaten, tria virginis ora Dianæ.*

16 *Iacchus* in his ſacris vel ipſe Bacchus notus alias hoc nomine, filius ex Jove Cereris, Proſerpinæ ſ. Liberæ frater, quatenus puer adhuc eſt, & ideo *lenis*, nondum pugnax: vel filius Baubonis, cujuscunque denique herois Attici puer, quem pro ſuo tum Ceres lactaverit. Jungi certe ſolent in his ſacris *Ceres*, *Proſerpina*, *Iacchus.* Hi Artemid. 2, 44 bonum ſignificant initiatis, non initiatis terrorem. Eorum ſimulacra ſunt in templo Cereris apud Atticos Pauſa. 1, 2. Apud Herodot. 8, 65 clamor aliquis Eleuſiniorum ſolemnis eſt ὁ μυστικὸς Ἴακχος. Heſych. ἡ ᾠδὴ, ἣν οἱ μεμυημένοι ᾄδουσι. De puero Iaccho multa Da. Heinſ. ad Clem. Alex. Cohort. ad gentes p. 17 ſq. Potter. &, qui illum refellit Salmaſ. ad Soli. p. 527, b ſq. Neuter uſus videtur Orphicis hymnis, ubi Iacchum λύσειον (nomen Lyæo cognatum) & θεσμοφόρον Διόνυσον, eumque Eleuſine coli ſolitum, cani video H. 41 p. 140, & λύσιον ληναῖον, cum reliquis Bacchi epithetis H. 49 p. 146. Quod ibi vocatur παυσίπονος, & φιλάλυπος & ſtatim ἐπάφιος, illud facit, ut putem Orphicos apud Clementem verſus, de quibus diſceptabant magni viri, ita eſſe legendos: Ὣς εἰποῦσα, πέπλους ἀνεσύρατο, δεῖξέ τε πάντα Σώματος οὐδὲ πρέποντα τύπον· παῖς δ' ἦεν Ἴακχος, Χειρὶ δ' ἑὴν ῥίπτεσκε γελῶν βαυβοῦς ὑπὸ κόλποις. Hæc, niſi fallor, ita convertit Arnobius L. 5 p. 175 *Sic effata, ſinu veſtem contraxit ab imo, Objecitque oculis formatas inguinibus res Quas cava ſuccutiens Bacchi manu, nam puerilis Olli voltus erat, plaudit, contrectat amice.* Sic certe Bacchus idemque Iacchus, παυσίλυπος fuerit, & φιλάλυπος reſpectu matris ſuæ; quantum ad Baubonem vero ἐπάφιος, a verbo ἐφάπτομαι derivato nomine, quod ſcite Scaliger reddidit, a tangendo *Tages*, ſimplicior aliquis *contrectatorem* forte dicturus erat. Non opus eſt hæc declarari ulterius. Ἴσασιν οἱ μεμυημένοι ἑκὰς, ἑκὰς οἱ ἀμύητοι.

17 Vel *edera* ſatis hic Bacchum declarat, & reliquus habitus, cum *thyrſo.* Quamquam de *be-*

Ebria Mœonius firmat veſtigia thyrſus.
Dii, quibus in numerum vacui famulantur Averni
Vulgus iners, opibus quorum donatur avaris
Quidquid in orbe perit, quos Styx liventibus ambit
Interfuſa vadis, & quos fumantia torquens
Aequora vorticibus Phlegethon perluſtrat anhelis;
Vos mihi ſacrarum penetralia pandite rerum,
Et veſtri ſecreta poli. Qua lampade Ditem
Flexit Amor, quo ducta ferox Proſerpina raptu
Poſſedit dotale Chaos, quantaſque per oras
Sollicito genitrix erraverit anxia curſu.
Vnde datæ populis leges, & glande relicta

Ceſſerit

19 Mæoniis -- thyrſis *vulg.* figit *Vic. Vien. Ald. Junt.* fulcit *Baſ. Plant. Barth.* firmat *Claver. Heinſ.* *ut* 7, 39. 20 famulatur *al.* famulantur *etiam primæ editt.* 21 animis *Cuj.* 24 gurgitibus *MSS.* 26 quod (*ſ.* quo) vulnere Ditem Læſit *Cuj.* 27 ulſit (uſſit) *MS. Clav. quod convenit ad* Lampada. 30 fruges *anteHeinſ. qui etiam Virg. Aen.* 4, 58 frugiferæ Cereri legiferam *ſubſtituit. Pro* &, tum *MSS.* ut *vel* cur *malit Heinſ.*

dera reprehenditur Claudianus a Meurſio c. 27, qui ex Ariſtophane (Ran. 333) oſtendit, in his ſacris myrto potius coronatum. *Tigris*, h. e. pellis ejus feræ, cujus *aurati ungues*, ut apud Virg. Aen. 5, 352 *Tergum Gætuli immane leonis --- villis onerosum, atque unguibus aureis. In nodum colligere ungues* intelligo, unguibus illis tanquam fibulis uti ad conſtringendam ſub mento, vel in dextro humero pellem. De *thyrſo* vid. 20, 205 ſq.

20 Jam alloquitur Deos inferos, Maronem imitatus Aen. 6, 264 *DI quibus imperium eſt animarum, Umbræque ſilentes, Et Chaos, & Phlegethon* &c. *Famulantur vulgus*, docta Syneſi, & optimis quibusque uſitata.

21 Philoſophatur poëta more Heraclitico, nihil perire omnino e rerum natura, ſed redigi in ᾅδην quæ mori vel interire dicimus, h. e. in eam conditionem, ubi nec viſui, nec alii ſenſui ſint expoſita. Vid. v. 55 ſqq.

21 *Avarae opes*, quibus nihil decedit, ſed accedit perpetuo.

26 *Lampade flectere* fila ferrea, & tubulos vitreos ſolent artifices. Sed an hoc modo Ditem Cupido flexerit, viderint manes Claudiani. Mihi multo magis placent conjecturæ, quas in varietate lectionis propoſui.

28 *Chaos* ſatis declaratum eſt ad 5, 525. Quod *dotale* vocat, intelligimus, *dotem* latius patere quam apud ICtos: & comprehendere, quidquid nuptiarum cauſa datur mulieri. Nam *dotale Chaos* ſine dubio eſt, quod Proſerpina habet, quatenus eſt in matrimonio Plutonis. Sic etiam de majoribus noſtris Tac. c. 18, 2 *Dotem non uxor marito, ſed uxori maritus offert.*

30 *Unde*, ut alias, ad perſonam refertur: a Cerere enim occaſione illius

Ceſſerit inventis Dodonia quercus ariſtis.
Dux Erebi quondam tumidas exarſit in iras
Prælia moturus Superis, quod ſolus egeret
Connubii, ſterileſque diu conſumeret annos,
Impatiens neſcire torum, nullaſque mariti
Illecebras, nec dulce patris cognoſcere nomen.
Jam quæcumque latent ferali monſtra barathro
In turmas aciemque ruunt, contraque Tonantem
Conjurant Furiæ: crinitaque fontibus hydris
Tiſiphone, quatiens infauſto lumine pinum,
Armatos ad caſtra vocat pallentia Manes.

Pene

32 exivit *MSS.* 33 ſolu' careret *Cuj.* 34 connubiis *vulg.* 35 nudasque maritæ *MS.* 40 infeſto *Baſ. Plant. Barth.* infauſto *Vic. Vien.*

illius muneris ſui, frugum, leges etiam datæ: unde θεσμοφόρος, Legiſera vocatur, & ſacrum illi annuum hoc nomine conſtitutum, θεσμοφόρια. Nempe cum agricultura Athenienſes etiam receperunt diviſionem agrorum accuratam, & limites privatorum quoque prædiorum a nemine civium violandos: porro quod quisque cultu ſuo, ſuo in agro, effeciſſet, hoc ipſi proprium præſtare debebat reſp. ut a nemine impune poſſet violari. Hæc legum initia, unde ad reliquam humanitatem civilitatemque progreſſus facilis fuit.

Ante fruges inventas glande veſci, βαλανηφαγεῖν, putabantur homines, fructu copioſo, ad aſſervandum per hiemem apto &c. Pulchre βαλανηφαγίαν illam cum reliqua vitæ barbarie & fœditate conjungit Horat. Sat. 1, 3. 9 *Cum prorepſerunt primis animalia terris, Mutum & turpe pecus, glandem atque cubilia propter Unguibus & pugnis, dein fuſtibus, atque ita porro Pugnabant armis* &c. Sed hiſtoriolam damus ad 36, 43. *Dodonia quercus* & ſimilia poëtis placuere, ut ſimul admonerent juniores de patriis rerum quacunque cauſa nobilium. In univerſum hoc videtur conſilium poëtarum ab Homero inde fuiſſe, ut Geographiam, fundum quaſi omnis hiſtoriæ, docerent.

32 Hinc initium quaſi tractationis, in quo hoc ipſum non valde poëticum, certe de Horatii A. P. 147 ſententia eſt, quod rem nimis ab ovo orditur. Sed hoc philoſophum & Platonis medicorumque rationibus accommodatum, quod negatum Veneris uſum in furorem exire ponit: hunc furorem *tumida ira* ſignat. *Ducem Erebi* vocat Plutonem, quatenus *Erebi* nomine æque atque altero inferorum utitur. Ceterum hoc Erebi nomine idem fere ac Chaos, tenebricoſa rerum omnium miſcela & confuſio, ſignificatur.

37 *Ferale barathrum*, ſedes infelicium animarum, tartarus.

40 *Pinum* non puto ita dici, ut totam, quemadmodum in Cerere, vel Gigante aliquo, arborem velit intelligi, ſed ſimpliciter facem pineam.

Pæne reluctatis iterum pugnantia rebus
Rupiſſent elementa fidem, penitusque revulſo
Carcere, laxatis pubes Titania vinclis,
Vidiſſet cæleſte jubar, rurſusque cruentus
Aegæon poſitis arcto de corpore nodis
Obvia centeno vexaſſet fulmina motu.
Sed Parcæ vetuere minas, orbique timentes
Ante pedes ſoliumque ducis fudere ſeveram
Canitiem, genibusque ſuas cum ſupplice vultu
Admovere manus, quarum ſub jure tenentur
Omnia, quæ ſeriem fatorum pollice ducunt,
Longaque ferratis evolvunt ſæcula penſis.
Prima fero Lacheſis clamabat talia regi,
Incultas diſperſa comas: „*O maxime noctis*
Arbiter, umbrarumque potens, cui noſtra laborant
Stamina;

42 reſolutis *Cuj.* 46 aucto ſ. ancto *MSS. it. Baſ. marg.* arctato corp. *MS. Cuj.* pectore *MS.* 50 fletu *MSS. etiam Guelf. it. editi ante Clav.* 52 fatali *MS.* 53 fuſis *MSS.*

42 ***Iterum***, nam hæc antiqui Chaus conditio, cum, ut canit Naſo Met. 1, 19 *Frigida pugnabant calidis, humentia ſiccis, Mollia cum duris, ſine pondere habentia pondus.*

44 *Pubes Titania* gigantes, de quibus in Gigantomachia c. 37.

46 *Arctum* participii ratione accipiendum, quaſi eſſet *arctato*, h. e. conſtricto.

47 *Obvia fulmina*, contra ſe miſſa, *vexaſſet* vel declinando vel in contrarium dirigendo, *centeno motu* totidem manuum. Nempe Aegæon eſt ἑκατόγχειρος ille Ιλ. Α, 403 ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί, ἄνδρες δέ τε πάντες Αἰγαίωνα.

48 Quod *Parcæ vetuere minas*, pulchre & decenter dictum: ſed illa ſupplicatio *ante pedes* Plutonis non placet, ſi quidem Parcæ ſint fatum, cui Jovem & omnes Deos, Ditemque adeo ipſum etiam ſubjicere ſolent. Sed nempe Parcæ, ut fit in Mythologia ſat frequenter, hic aliam perſonam ſuſtinent, inferorum pars ſunt, & regni Plutonis, filiæque adeo vel ipſius vel Noctis & Erebi.

49 Sic Pompejus apud Luca. 7, 372 facit *Senatum -- ſacros pedibus* militum *proſternere canos* Genibus admovere manus antiquiſſimum. Thetis Homerica Ιλ. α, 500 altera manu genua patris, altera barbam prehendit.

53 *Ferrata penſa* vocat pro laneis, ad indicandam firmitatem & velut rigorem fatorum.

54 *Ferum regem*, non modo epitheto perpetuo dici poſſe Plutonem, apparet: ſed quatenus nunc Veneris quodam œſtro ac furore efferatus eſt.

55 Hæc jam oratio habet velut Hymnum Plutonis, & ea philoſophemata, de quibus dictum ad 5, 525.

Stamina; qui finem cunctis & ſemina præbes,
Naſcendique vices alterna morte rependis:
Qui vitam letumque regis. (Nam quidquid ubique
Gignit materies, hoc te donante creatur,
Debeturque tibi, certiſque ambagibus ævi
Rurſus corporeos animæ mittuntur in ortus.)
Ne pete firmatas pacis diſſolvere leges,
Quas dedimus, nevitque colus: neu fœdera fratrum
Civili converte tuba. cur impia tollis .
Signa?

58 reponis *vel* reſolvis *Cuj.* 59 ſeris *MS. quod firmat aliunde Heinſ.* 61 certique *conj. Heinſ.* 62 mutantur in artus *primæ editt. & Heinſ. ex MSS. quos meliores ait.* mittuntur *Baſ.* mittuntur in Ortus *Baſ. marg. Claver. ex MS. Janſ. Barth.* 65 convelle *conj. Scal.* committe *MSS.*

5, 525. Pluto ille, Chaos, ᾅδης, res una eademque, confuſa quædam congeries elementorum & ſeminum, ſenſus externos fugientium, e qua oriuntur, in quam reſolvuntur omnia. Parcarum eſt, τῶν Μοιρῶν, aſſignare unicuique horum elementorum ſuam ſortem, μοῖραν, ortus, quem Lacheſis gubernat, durationis, quam regit Clotho, & reditus in chaos, quam mortem vocant, cui Atropos præeſt. Qui vult eam partem antiquæ philoſophiæ cognoſcere penitus, illi ſatis puto poſſe fieri legenda noſtra de Animabus Hippocratis & Heracliti diſputatione, tertiis curis expolita in Commentar. Soc. R. Gotting. To. I. Qui vero poëtarum comparare virtutes voluerit, ille ſextum Aeneidos a v. 713 & Silii 13, 558 cum hoc noſtro contendens, jucunde, ſi quidem ſenſum habeat talium, afficietur.

58 *Alterna morte*, nam quæ apud nos moriuntur, ea naſcuntur Chao & vice verſa.

62 *Animæ* in illa philoſophia Heraclitica ſunt ipſa illa prima elementa, & ſemina rerum, v. g. animalium, quæ ſi forte quadam ſua, μοίρᾳ, in locum & ſedem ſibi aptam, vaſa ſeminalia, deferantur, ibi augeſcunt, h. e. explicantur in membra ſua, creſcunt &c. poſt mortem autem diſperſis, quæ aſſumtæ fuerant particulis, in illam priorem tenuitatem redeunt, e qua per novam ſortem redire illis contingit. Hæc ſententia non male explicatur, ſive dicas *animas in artus mutari*, ſive *mitti in ortus:* ſed hoc mihi, in auctoritate pari, videtur præferendum quia magis philoſophum, magis Claudiano dignum. Apud Silium *animæ cælum repetunt, redeunt in corpora.* Similia plura apud Virgilium. Animæ Heracliticæ antequam redeant in corpora, jam habent omnia membra &c. Sed etiam illud *mutare* ornauit Heinſius. Eligat quisque quod placebit.

65 *Civili tuba, ſignis impiis*, bellum inteſtinum inter fratres ſignificat. Solent illum naturæ ordinem, quo continentur omnia, *pacis, fœderis* ſimilibusque nominibus indicare. Poſtquam enim perſonas fecere cælum, terram, elementa reliqua, ſupererat, ut tanquam perſonis diſcordiam

Signa? quid inceſtis aperis Titanibus auras?
Poſce Jovem, dabitur conjux.„ Vix illa: pepercit,
Erubuitque preces, animiſque relanguit atrox,
Quamvis indocilis flecti. Ceu turbine rauco
Cum gravis armatur Boreas, glacieque nivali
Hiſpidus & Getica concretus grandine pennas,
Bella cupit, pelagus, ſilvas, campoſque ſonoro
Flamine rapturus: ſi forte adverſus aënos
Aeolus objecit poſtes, vaneſcit inanis
Impetus, & fractæ redeunt in clauſtra procellæ.
Tum Maja genitum, qui fervida dicta reportet,
Imperat acciri. Cyllenius adſtitit ales,
Somniferam quatiens virgam, tectuſque galero.
Ipſe rudi fultus ſolio, nigraque verendus
Majeſtate ſedet. ſqualent immania fœdo
Sceptra ſitu; ſublime caput mæſtiſſima nubes
Aſperat, & diræ riget inclementia formæ.
Terrorem dolor augebat. tunc talia celſo
Ore tonat: (tremefacta ſilent dicente tyranno
Atria;

66 inceſtas, inceſtis *Vic. Vien. rell.* inceſtas *Baſ.* illicitas *Baſ. marg. & MSS.* 67 vix ille pepercit *ante Barth.* 68 elanguit *MS. Barth.* 72 *pro* bella, flare *Guelf.* 74 occluſit *Cuj.* 83 horrorem *MSS. & Cuj.* moerorem *Cuj.*

diſcordiam & bella, concordiamque pacem & federa aſſignarent. Vid. 3, 4 & 65 it. 26, 56.

66 *Inceſtos Titanas* vocat, h. e. indignos, qui in conſpectum & conſortium deorum, caſtarum mentium, admittantur.

67 *Vix* dixerat *illa* Lacheſis: & ſtatim Pluto *pepercit*.

68 *Erubuit preces* Pluto, & ita tollit, vel minuit certe poëta crimen, quod ipſi impegimus ad v. 50. Nempe ſic imperator poteſt jugulum præbere rebellanti exercitui.

76 *Maja genitum*, Atlantis filia, Mercurium, *Cyllenium* a monte Arcadiæ illi ſacro dictum. Hic enim *διάκτορος* eſt & internuncius quidam *ſuperis Deorum*, ut eſt Hor. Car. 1, 10. 19, *Gratus & imis* Ipſe noſter declarat v. 89, ſq.

78 *Somnifera* eſt Mercurii virga, vel caduceus, non minus quam excitandis hominibus apta. Homerus Ἰλ. ω, 343 & Ὀδ. ω, 3 *Τῇ δ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει, Ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.*

80 *Majeſtas* etiam ad horrorem pertinet, ut Stat. Theb. 7, 478 *de Jocaſta*, *Eumenidum* (Furiarum) *velut antiquiſſima portis Egreditur magna cum majeſtate malorum.* Sic etiam *verendus* 35, 195.

Atria; latratum triplicem compeſcuit ingens
Janitor, & preſſo lacrimarum fonte reſedit
Cocytos, tacitiſque Acheron obmutuit undis,
Et Phlegethonteæ requierunt murmura ripæ:)
„Atlantis Tegeæe nepos, commune profundis
Et ſuperis numen, qui fas per limen utrumque
Solus habes, geminoque facis commercia mundo,
I celeres proſcinde Notos, & juſſa ſuperbo
Redde Jovi. Tantumne tibi, ſæviſſime fratrum,
In me juris erit? ſic nobis noxia vires
Cum cælo Fortuna tulit? num robur & arma
Perdidimus, ſi rapta dies? An forte jacentes
Ignavoſque putas, quod non Cyclopia tela
Stringimus, aut vanas tonitru deludimus aures?
Nonne ſatis viſum, quod grati luminis expers

Tertia

85 tartara *Guelf.* 87 Cocytus *vulg.* 91 *pro* mundo, cælo *Guelf.* 92 i celer, & *ante Heinſ. qui recepit emendationem Barth.* 94 ſi nobis — non robur *ante Barth. & Heinſ.* 98 ſpargimus *MSS.* vano *MS.* vanas hominum *Baſ.* auras *al.* 99 *pro* grati, ſuperi *MS.*

86 Alludit ad etymon. *Κωκυτὸς* ploratus, lacrimæ.

89 *Tegeæus*, quod Tegeæ, quæ Arcadiæ urbs fuit, præ ceteris coleretur. Cf. ad v. 76.

91 Non ſimpliciter abſurda eſt lectio, quæ pro *mundo* ponit *cælo.* Nam præterquam quod ſynonyma ſunt, etiam inferi *ſolemque ſuum, ſua ſidera norunt* Aen. 6, 641.

92 *Proſcinde Notos*, poteſt inſolens videri: & poſſet aliquis malle *Præverte Notos*, velut eſt apud Stat. Theb. 1, 293 in eadem re *Præcede Notos.* Sed *proſcindere* hic eſt idem quod alias *ſecare: Notos* autem pro aëre vel æthere dixit. Utrumque illuſtret Virgilius Aen. 4, 257 ubi de Mercurio, *Litus arenoſum Libyæ, ventoſque ſecabat.* Stat. Theb. 8, 717 de fraxino ſ. haſta, *Ecce ſecat Zephyros.* Idem 6, 388 *Claraque per Zephyros etiam nunc ſemita lucet*, qua Apollo ierat. Eadem etiam declaravimus illud v. 185 *Nunc ſpicis Zephyros tranant*, & illud 36, 3.

93 *Tulit*, abſtulit, ut in illo Virg. Ecl. 9, 51 *Omnia fert ætas, animum quoque. Vires* reſpondent Homerico *ἀλκῇ*, quo victoriam notat.

96 *Dies rapta* Plutoni, ut ſuis inferis contento, hanc lucem, hoc cælum noſtrum videre non liceat.

97 *Cyclopia tela*, fulmina quæ Cyclopes fabricantur Jovi, quam fabricam pulchre deſcribit Virg. Aen. 8, 426.

Tertia ſupremæ patior diſpendia ſortis,
Informesque plagas; cum te lætiſſimus ornet
Signifer, & vario cingant ſplendore Triones?
Sed thalamis etiam prohibes? *Nereia glauco*
Neptunum gremio complectitur Amphitrite.
Te conſanguineo recipit poſt fulmina feſſum
Juno ſinu. Quid enim narrem Latonia furta?
Quid Cererem, magnamque Themin? Tibi tanta creandi
Copia: te felix natorum turba coronat.
Aſt ego deſerta mærens inglorius aula
Implacidas nullo ſolabor pignore curas?
Non adeo toleranda quies. Primordia teſtor
Noctis, & horrendæ ſtagna intemerata paludis,

Si

100 *pro* ſortis, noctis *Guelf.* 102 Lucifer *Guelf.* 103 thalamos *primæ editt. Sed* thalamis *jam Baſ.* Nereida -- Neptunus -- Amphitriten *MS.* 106 quid enim Lat. furta referrem *Guelf.*

100 Sorte diviſum mundi imperium inter fratres Jovi cælum evenit, Maria Neptuno, Tertia & ultima (hanc *ſupremam* hic vocat) Inferorum Plutoni. Deſcribitur iſta ſortitio Ιλ. Ο, 187 ſqq. Hinc venuſte Jovi adulatur Callimachus H. in ipſum v. 60 cum negat ſorti tam inæqualium rerum diviſionem permiſſam, ſed viribus & operibus Jovis cælum debitum ait.

102 *Signifer*, Zodiacus, *Triones* ſeptem, ſplendida illa urſæ utriusque ſidera, quæ nunquam orbi noſtro occidunt.

105 *Conſanguinei*, fratres & ſorores, ut in illo *Conſanguineus leti ſopor* Aen. 6, 278. Sic ὅμαιμος & ὁμαίμων Græcis. Juno *Jovis Et ſoror & conjux* Aen. 1, 47.

106 *Latonia furta*, clandeſtinus concubitus Jovis cum Latona, e quo Apollo & Diana nati. Vid. Callimachi H. in Delum. Cererem fecit matrem Proſerpinæ: turpiſſima, & digna Plutonis criminatione, hiſtoria eſt apud Arnob. 5 p. 170. De Themide paulo abſtruſius. In hymno Orphico 42 p. 140 vocantur filiæ Themidis & Jovis tres Horæ, Eunomie, Dice, & Irene. Sed eadem Heſiodus Theog. 901 & Apollod. 1, 3. 1 ubi ex eodem conjugio etiam Parcas natas eſſe docemur. Ichnææ cognomen etiam nacta eſt Themis ex cauſa amatoria, quam refert Steph. Byz. Voc. Ιχναι. Themin cæleſtem Σωτῆρος ἀρχαίαν ἄλοχον Διὸς appellat Pindarus apud Clem. Alex. Stromat. 5 p. 732, 4 Pott.

111 *Primordia* noctis, illam Noctem, Erebum, e quo nata omnia: cui occaſionem dediſſe videtur illud Moſaicum ויהי ערב & deinde ויהי אור. Hinc dictum *νυχθήμερον*. A nocte diem incipiunt hodie Judæi & olim Aegyptii atque Attici. Vid. Lindebr. ad Alex. ab Alex. 4, 20 pr.

112 *Intemerata ſtagna*, quæ ſemel trajecta nemo rediit. Nam *temerare* eſt quocunque modo violare.

Si dicto parere negas, patefacta ciebo
Tartara. Saturni veteres laxabo catenas.
Obducam tenebris lucem: compage ſoluta
Fulgidus umbroſo miſcebitur axis Averno.„
Vix ea fatus erat, jam nuntius aſtra tenebat.
Audierat mandata pater, ſecumque volutat
Diverſos ducens animos, quæ tale ſequatur
Conjugium, Stygioſve velit pro Sole receſſus.
Certa requirenti tandem ſententia ſedit.
Hennææ Cereri proles optata virebat
Unica; nec tribuit ſobolem Lucina ſecundam,
Feſſaque poſt primos hæſerunt viſcera partus
Infecunda quidem; ſed cunctis altior exſtat

Matri-

115 ſolem *MSS. & Baſ. marg.* 116 lucidus *Guelf.* 117 & nuncius *MS. ap. Burm. ad Aen. 3, 8.* 119 diverſo *ex MS. Claver. quod placet.* 120 Luce *Cuj.* 122 Aetnææ *omnes ante Heinſ.* vigebat *Cuj.* 125 lætior *Cuj.*

114 Inter antiquiſſimas fabulas Saturnus pater Jovis, cum Titanibus reliquis conjectus in Tartarum, Apollod. 1, 2. Sic, *Saturno tenebroſa in Tartara miſſo, Sub Jove mundus erat* Ovid. Met. 1, 113. Saturnalibus canitur a poëtis, v. g. Statio Sil. 1, 6. 4 *Saturnus compede exſoluta.*

116 Eo ipſo, quod cælum inferis miſcetur, redit vetus illud & primævum Chaos.

117 *Vix ea fatus erat* Pluto, & Mercurius jam in cælo erat apud Jovem, legationemque pertulerat. Pulcherrima celeritas in qua longe ſuperat Homeri patris repetitiones qui recte ille quidem ſuæ ætatis rationem ſecutus eſt, raritatem in primis literarum, quæ non pateretur, ſed poſceret mandata ejusmodi poni ut data ſunt, ac deinde ut perlata: ſed eo ipſo his qui nunc ſunt hominibus nugax & iners & tardus videtur.

119 Formula *Diverſos ducere animos*, exprimere videtur illud Homericum Iλ. A, 189 διάνδιχα μερμήριξεν. Dividitur velut animus certe alternis in partes diverſas vertitur trahiturque. Jupiter nunc ad hanc Dearum intendit cogitationem nunc ad aliam, *quæ tale* tam horribile *conjugium*, talem conjugem, ſequi audeat, quæ pro die & ſole, pro vita apud ſuperos, eligat Stygios inferorum receſſus.

122 Ita firmavit *Hennæam* Cererem, non *Aetnæam*, neque *Ennæam* Heinſius, tum Ez. Spanhemius ad Callim. H. in Cer. v. 15 p. 624 & v. 31, ut illam rationem in hoc opuſculo ſequi nihil dubitem. Vicinia Aetnæ montis, incendio ſuo nobiliſſimi, *Hennam* & *Hennæam* in *Aetnam* atque *Aetnæam* mutandi occaſionem dedit. Ceterum de Henna urbe, de loco vnde rapta eſt Proſerpina, de Cerere *Hennæa* vel, ut ibi vocatur, *Hennenſi* locus inſignis eſt Cic. in Verr. 4, 48 ſqq. Conf. ad Sil. 1, 93.

Matribus, & numeri damnum Proſerpina penſat.
Hanc fovet, hanc ſequitur. vitulam non blandius ambit
Torva parens; pedibus quæ nondum proterit arva,
Nec nova lunatæ curvavit germina frontis.
Jam vicina toro plenis adoleverat annis
Virginitas: tenerum jam pronuba flamma pudorem
Sollicitat: miſtaque tremit formidine votum.
Perſonat aula procis. pariter pro virgine certant
Mars clipeo melior, Phœbus præſtantior arcu.
Mars donat Rhodopen, Phœbus largitur Amyclas,

130 matura *Guelf.* 132 timet *Guelf.* fremunt -- vota *Cuj.*

126 Quod deeſt numero liberorum, illud virtute & pulchritudine compenſat Proſerpina, quæ una matri pluris eſt; quam numeroſa ſuboles.

128 *Torva* proprium pene epitheton hujus generis. *Torva facies* in tauro laudatur Columellæ 6, 20. Et ipſi Virg. Ge. 3, 51 *Optima torvæ forma bovis.* Decor quidam poëticus eſt, quod *vaccam* non appellat nomine proprio. *Pedibus arva nondum proterit*, quæ jugum nondum ſubit aut arandi cauſa jungitur.

129 Rem humilem, quicum Deas comparare pene indecens erat, viciſſim extollit, & dignam illa comparatione cornuum illius cum Luna reddit. Hor. Car. 4, 2. 54 *tener vitulus -- Fronte curvatos imitatus ignes Tertium Lunæ referentis ortum.*

130 *Matura toro* mihi magis placeret non modo propter Virgilianam imitationem Aen. 7, 53 *Jam matura viro, jam plenis nubilis annis:* ſed quia *vicina* aliud ſignificat, nempe puellam, cui jam parantur nuptiæ.

131 *Pronuba flamma*, calor naturalis adoleſcentiæ, qui ſolicitat eos humores, quibus ad Venerem opus eſt, atque adeo ſuadere videtur matrimonium ac nuptias, quod faciunt pronubæ.

132 Qui cupiunt vehementer, illi jam tremunt ab hoc ipſo affectu: magis etiam, ſi in eo, quod cupias, ſit alea & periculum, ſi pudor adjunctus.

133 Decorum obſervat poëta, cum in amatorum recenſu omittit ipſum Jovem, de cujus in illam inceſtis furoribus obſcena fabula eſt apud Arnob. 5 p. 171. Sed totum hoc de procis non antiquus mythos eſt, opinor, verum exornatio in poëtæ noſtri cerebro nata ſimpliciter.

135 *Donat Mars*, quantum in ſe eſt, donare vult, offert: ſic *largitur* Apollo. Hæc obſervare in talibus locis, non eſt magni momenti: ſed interdum illorum meminiſſe conſultum eſt, ut cum in Evangelio Jo. I, 9 dicitur *ὁ λόγος φωτίζει πάντα ἄνθρωπον*, vel analogia quadam aut intercedente Metaphora Lucæ 5, 6 *διεῤῥήγνυτο τὸ δίκτυον.* *Martis* ſedem eſſe *Rhodopen* oſtendit etiam 3, 335. *Amyclæ* hic intelliguntur Laconicæ, Apollini ſacrum nemus habentes, unde & *Apollineas Amyclas* vocat Statius Theb. 4, 223.

Et Delon Clarioſque lares. Hinc æmula Juno,
Hinc poſcit Latona nurum. Deſpexit utramque
Flava Ceres; raptuſque timens (heu cæca futuri!)
Commendat Siculis furtim ſua gaudia terris,
[Inſidis natam laribus commiſit alendam
Aethera deſeruit, Siculasque relegat in oras]
Ingenio confiſa loci. Trinacria quondam

Italiæ

137 utrumque *vulg.* 139 pignora *omnes; qui hunc verſum habent. Sed omittit illum poſt MSS. Barth. Heinſius duo verſus omittit, quos hic uncis incluſos dedimus. Et videtur hic vel a poëta ipſo variatum, vel certatum ab emendatoribus. Claverius putabat de tribus ejusdem ſententiæ, & dubiæ electionis verſibus hunc præferendum,* Inſidis natam &c. *Ego integram electionem permittendam lectori ratus ſum qualis fuit in impreſſis usque ad Claverium, qui illud modo mutat, ut legat,*

Siculaque relegat in ora.

136 De *Delo* Apollini ſacra 8, 133. *Claros* Ioniæ, lucus, fanum, forte urbs etiam, unde *Clarius* Apollo, qui in prædicatione opum ſuarum Ovid. Met. 1, 515 *Mihi Delphica tellus*, inquit, *Et Claros, & Tenedos, Pataræaque regia ſervit.*

138 *Flava Ceres* hoc cognomen habet a colore frumenti maturi.

140 *Trinacriæ* nomen certe non habuit, cum adhuc continens eſſet, ſi unquam fuit, Italiæ, ac τρία ἄκρα, ſ. promuntoria nondum haberet. Breviter hic, quid de nobiliſſima illa vel hiſtoria vel fabula ſentiam, & unde quis petere poſſit reliqua, indicabo. Igitur de abrupta a Bruttiis & Rhegio Sicilia, nihil innotuiſſe videtur Homero, qui νῆσον vocet ſimpliciter Θρινακίην Od. M, 127 & in terribili Scyllæ & Charybdis fabula nullam plane ejus rei mentionem faciat. Heſiodus apud Diodorum Sic. 4 extr. aggeſtum Siciliæ ab Hercule Pelorum ait, & templum ibi conſtitutum Neptuno. Nihil, quod ſciam Pindarus. Primus, de quo conſtet, Aeſchylus apud Strabonem 6 p. 178, 18 Rhegii promuntorii & urbis nomen a verbo ῥήγνυσθαι & hac ruptura derivat. De aliis Poëtis mox videbimus. Inter hiſtoricos Thucydides 6 pr. ubi antiquitates Siciliæ perſequitur, tacet ſimpliciter. Salluſtius apud Iſid. Orig. 14, 6 p. 1177, 56 dicit *Italiæ conjunctam Siciliam* fuiſſe; neſcio an aſſeverate. Certe Trogus apud Juſti. 4, 1. 1 *Siciliam ferunt — Italiæ adhæſiſſe.* Diodorus Sic. l. c. παλαιοὺς μυθογράφους auctores citat. Hi poſſunt eſſe Aeſchylus & ſuppares. Redeamus ad Poëtas. Virgilius Aen. 3, 414. Ovid. Met. 15, 290, Lucanus 3, 59, Valerius Flaccus 2, 617, Statius Silv. 1, 3. 32, Silius Ital. 14, 11 & quis non Poëtarum? ita hujus rei mentionem faciunt, ut non poſtulent ſibi credi. Ad Poëtas potius quam Geographos referendus eſt Dionyſius ὁ περιηγητὴς v. 476, & qui auget fabulam, Euſtathius παρεκβολῇ ad eum locum. Nempe narrat a Neptuno abſciſſam eſſe Siciliam, qui gratificari vellet Acaſto (MS. Iocaſto) Aeoli F. quo is tutius ibi poſſet habitare. Superſunt Philoſophi, quorum qui velit ſententias cognoſcere, ille

adeat

Italiæ pars una fuit: ſed pontus & æſtus
Mutavere ſitum. rupit confinia Nereus
Victor. & abſciſſos interluit æquore montes:
Parvaque cognatas prohibent diſcrimina terras.
Nunc illam ſocia raptam tellure triſulcam
Opponit natura mari. caput inde Pachyni
Reſpuit Ionias prætentis rupibus iras.
Hinc latrat Gætula Thetis, Lilybæaque pulſat
Brachia conſurgens; hinc dedignata teneri
Concutit objectum rabies Tyrrhena Pelorum.

141 *quid ſi* parś ima? 142 rapuit *Vien. marg.* 143 interfluit *Guelf.* 144 conjungi *Cuj.* 145 ſociæ raptam *Vien. Baſ. Junt. Ald. Plant. Claver.* ſociam r pta *Vic.* ſocia ruptam *Scal. & Barth.* 147 reſpicit *vulg.* deſpicit *Janſ.* protentis *vulg.* projectis, porrectis *Cuj.* reſpuit *ex MSS Heinſ. & habet jam margo Baſ. Plant. Claver.* 150 littora -- moveri *Baſ. marg.*

adeat non Platonem neque Ariſtotelem, fruſtra enim fuerit; ſed Strabonem L. 1 p. 37, 33 & 41, 30, tum Senecam Quæſt. Nat. 6, 29. Horum & ſimilium argumentatione potius, quam fide hiſtoricorum inductus videtur Plinius, cum 2 c. 88 *Rerum natura*, inquit, *avellit Siciliam Italiæ*, & his ſimilia 3 c. 8. Recentiorum αὐτοπτῶν & naturæ conſultorum ſententias, cum his, quæ antiqui tradiderant, habet Cluverius Sicilia antiqua 1, 1. Quæ noſtra ætate diſputata ſunt, prætereo ſciens. Summa eſto, nihil certi habet hiſtoria, Poëtæ arripuiſſe videntur philoſophemata non uſquequaque improbabilia certe, & his affinia, quibus collegere viri prudentes, non Titi ætate primum arſiſſe Veſuuium, licet hiſtorica fide nihil de ſuperioribus incendiis conſtet.

142 *Nereus* hic ut perſona fingitur, quæ fluctibus, tanquam manibus aut armis ſuis, repetito impetu viam ſibi fecerit.

145 *Triſulcam* eodem ſenſu dixit, quo *triquetram* Hor. Ser. 2, 6. 55. Intelligendum eſt hoc epitheton ex ea notione, qua *ſulcus* interdum eminentem inter foſſas ſ. lacunas duas tractum ſignificat, ut Pallad. Mart. 9, 11 & Georg. 1, 113. Placet hic diſerte ponere, quod in Theſauris omiſſum video. *Sulcus*, ὁλκὸς, tractus eſt, ſpeciatim in arvis, directus, cujus partes duæ, *lacuna*, depreſſa, & *ſtria ſ. porca*, eminens. Sed interdum generalis appellatio magis ad depreſſiorem partem, interdum ad altiorem reſtringi videtur. Hæc rarinſcula ratio eſt, & eo magis obſervanda, quia *biſulci* & *triſulci* ſignificatio inde pendet.

148 De verbo *latrat* vid. 31, 61. *Gætula Thetis*, mare quod Libyam ſ. Africam, alluit cujus partem habent Gætuli. *Brachia* hic ſunt, quæ etiam *linguæ* vocantur, partes terræ aliquantum procurrentes in mare

In medio ſcopulis ſe porrigit Aetna peruſtis:
Aetna Giganteos nunquam tacitura triumphos,
Enceladi buſtum, qui ſaucia terga revinctus
Spirat inexhauſtum flagranti pectore ſulphur.
Et quoties detrectat onus cervice rebelli
In dextrum, lævumve latus: tunc inſula fundo
Vellitur, & dubiæ nutant cum mœnibus urbes.
Aetnæos apices ſolo cognoſcere viſu,
Non aditu tentare, licet. pars cætera frondet
Arboribus: teritur nullo cultore cacumen.
Nunc vomit indigenas nimbos, piceaque gravatum
Fœdat nube diem: nunc molibus aſtra laceſſit
Terrificis, damniſque ſuis incendia nutrit.
Sed, quamvis nimio fervens exuberet æſtu,
Scit nivibus ſervare fidem, pariterque favillis
Dureſcit glacies tanti ſecura vaporis,
Arcano defenſa gelu, fumoque fideli
Lambit contiguas innoxia flamma pruinas.

Quæ

153 membra *ante Heinſ.* terga *etiam Baſ. marg.* 154 vulnere virus *Baſ. marg.* 155 dejectat *Baſ. marg. hinc* rejectat *conj. Heinſ.* 157 vertitur *Cuj.* 161 movet *Baſ. marg.* 162 motibus *ante Heinſ.* 166 caloris *Cuj.*

151 Qui conferre inter ſe & Poëtarum veterum & hiſtoricorum Græcorum pariter & Latinorum deſcriptiones Aetnæ voluerit, & ingenio inde pabulum procurare, illum juvabit Cluverius in Sicilia Vet. 1, 8. Copioſiſſimum eſt Cornelii Severi de Aetna carmen.

153 Quæ hic de Encelado narrantur, ea de Typhoëo Pind. Pyth. A, 29 ſq. quem ſequuntur plures. Tales diverſitates in Poëtis nemo miratur. Noſter auctores habet Virgilium Aen. 3, 578 alioſque. Cf. 7, 159 - 161. 35, 158 præſertim 36, 350.

161 *Indigenas* eleganti Metaphora, apud ſe, vel intra ſe potius natos nimbos. Mox in *laceſſit* etiam pulchra Metaphora, quaſi ἀκροβολισμὸς & velitatio quædam eſſet illa molium varii generis ejectio.

163 Quo plus flammarum, fumi, cinerum, pumicum, eructat Aetna, tanto intus illum minui neceſſe eſt, ſed *damna* etiam Aetnæ dici poſſunt vaſtationes illæ, quas torrentes ignei, & ejectamenta alia extrinſecus efficiunt.

166 *Vicinam flammis glaciem, æternoque rigore Horrentes*, cum infra ardeant, ſcopulos, canit etiam Sil. 14, 67 qui locus totus cum hoc noſtro conferri meretur.

167 *Fumus fidelis*, qui ut vicinus bonus nihil nocet &c.

Quæ ſcopulos tormenta rotant? quæ tanta cavernas
Vis glomerat? quo fonte ruit Volcanius amnis?
Sive quod objicibus diſcurrens ventus opertis,
Offenſo per ſaxa furit rimoſa meatu,
Dum ſcrutatur iter, libertatemque repoſcens
Putria multivagis populatur flatibus antra.
Seu mare ſulfurei ductum per viſcera montis
Oppreſſis igneſcit aquis, & pondera librat.
Hic ubi ſervandum mater fidiſſima pignus
Abdidit, ad Phrygios tendit ſecura penates,

 Turri-

169 rotent -- glomeret -- ruat *ante Heinſ. pro* cavernas, procellas *Cuj. quod verum puto. V. N.* 170 fluat *Cuj. pro* amnis, ignis *ante Heinſ. qui formulas ab aqua ad ignem translatas illuſtrat.* 171 apertis *Baſ. male.* 174 montivagis *Cuj.*

169 *Tormenta*, machinationes illæ, cum funibus contortis, intentisque validiſſime, deinde ſubito laxatis moles etiam magnæ lapidum vibrantur, & ad inſigne ſpatium projiciuntur. Si notæ fuiſſent ea ætate machinæ ignivomæ, quibus hodie magna pars bellorum conſtat, cum his haud paulo felicius comparare illam Aetnæ pyrobolicam licuiſſet. Ceterum talibus locis, qualis hic noſter eſt excuſari poſſunt, qui *tormentorum* nomine de pyrobolis, & tubis illis ignivomis abutuntur. Quomodo *cavernæ glomerari* poſſint, & quid omnino hoc ſignificet *glomerare cavernas*, cum non aſſequar: valde placet indicata ſupra lectio Cujaciana. *Procellæ* i. nubes a ſpiritu vehementi actæ, *glomerantur*, i. ſubito coguntur, denſantur in volumina, & volvendo augentur.

172 Reſponſurus poëta quæſtionibus ſuis, primum hac utitur hypotheſi. *Ventus* ſubterraneus, *offenſo* & impedito per occultos *obices* libero *meatu*, *furit per ſaxa* &c.

174 *Putria antra*, i. fiſtuloſa, fragilia, verbo in pumices ab ipſo igni redacta, ut *putre ſolum* quod in pulverem facile reſolvitur. Vid. Virg. Georg. 2, 204 quem declarat Columella 2, 2. 4.

175 Alia hypotheſis, *Mare igneſcit oppreſſis aquis.* Hoc recentior aliquis naturæ conſultus ita forte enunciet, Parva proportione moles aquæ marinæ, ab igne admiſto & omnia illius elementa diſtendente, in vaporem ſolvitur, qua quidem mixtione nihil habere naturam potentius & magis ἐλαστικὸν, tum Aeolipilæ tum infinitis aliis ſulphurei præſertim vaporis, experimentis conſtat.

176 *Pondera librat* proprie, qui ea huc illuc movet ponderis explorandi cauſa, ſed ſimiles motus edere etiam ſolent, qui magna vi projicere aliquid volunt. Ita hic etiam intelligo.

178 *Abdidit*, domo ſua, cujus firmitas deſcribitur infra v. 236 ſq. *Phrygii penates* domus ipſius Cereris. Ipſa enim filia eſt Cybelæ, Cybellæ, Cybebes, Deæ Phrygiæ, Rheæ, Matris magnæ Deum, quibus, aliisque

Turrigeramque petit Cybelen, ſinuoſa draconum
Membra regens, volucri qui pervia nubila tractu
Signant, & placidis humectant frena venenis.
Frontem criſta tegit: pingunt maculoſa virentes
Terga notæ: rutilum ſquamis intermicat aurum.
Nunc ſpiris Zephyros tranant: nunc arva volatu
Inferiore ſecant. Cano rota pulvere labens
Sulcatam fecundat humum. Flaveſcit ariſtis
Orbita. ſurgentes condunt veſtigia culmi.

Veſtit

179 ſquamoſa *al.* 180 volucrique per avia *ante Clav.* vol. qui pervia *etiam Baſ. marg. & Plant. marg.* 184 nunc leves *Baſ. marg.* 187 ſcindunt v. fruges *ante Claver. Sed* condunt v. culmi *ſum Baſ. marg. pro* culmi, meſſes *MSS.*

aliisque nominibus paſſim celebratur. Ad hanc igitur matrem ſuam (quod aperte dicitur 36, 115) viſendam proficiſci facit Cererem poëta, ut ſit occaſio Plutoni raptori. Ceres & Cybele telluris ambæ ſymbola ſunt: ſed Cybele in quantum ab hominibus in urbes collectis tumultuoſe colitur, quod indicat corona *turrita* & reliquus illius apparatus; Ceres, quatenus gerit fruges, quibus aluntur homines, quæ habet ſpiceam coronam & trahitur a ſerpentibus, terreſtri beſtia &c. Rurſus Cybele Mater Deorum, eſt etiam mater Deæ Cereris.

179 *Sinuoſa* illa *draconum*, quibus vehitur Ceres, *membra* paſſim in nummis exhibentur, volucrium partim ſine alis, partim alatorum, tum coronatorum ſ. criſtatorum, barbatorumve. Vid. Spanhem. diſſ. 4 p. 211.

181 Epitheto *placidis* ſatis indicatur *venena* hic non intelligi noxia, ſed ſuccos potentes quidem, verum ad ſalutem. Sunt ἤπια Φάρμακα, qualia etiam Aeſculapii & Hygeæ ſerpentes fundunt.

182 *Maculoſum*, depoſita quaſi macula, & nota turpitudinis, etiam ad pulchritudinem pertinere, vel illa *maculoſæ tegmine lyncis velata* venatrix Virgil. Aen. 1, 327 docet. Hoc univerſim in lectione veterum debemus meminiſſe (quod copioſe diſputat l. c. Spanhemius) ſerpentes, dracones non horribilem beſtiam, ſed placidum animal, quin amatorium, ſub cujus ſpecie apud Olympiada ſe inſinuaverit Hammon Jupiter. Itaque ἀγαθοδαίμων, bonus genius, hac figura exhibebatur. Ita ille anguis, quem dubitat Aeneas, *Geniumne loci, famulumve parentis Eſſe putet*, pulcher eſt, *Cæruleæ cui terga notæ, maculoſus & auro Squamam incendebat fulgor: ceu nubibus arcus Mille trahit varios adverſo ſole colores*, Virg. Aen. 5, 84 ſqq.

184 *Spiræ* ſunt illi flexus, illi *ſinus* unde *ſinuoſa volumina* tribuuntur ſerpentibus. Formula *Zephyros tranare* ſatis declarata eſt ad illud v. 92. *Proſcinde Notos*. Add. Virg. Aen. 4, 245 ubi Mercurius *turbida tranat Nubila*: & hic 36, 3 *Zephyros illapſa*.

185 *Canus pulvis* tanto magis eſt, quo eſt ſiccior. Rotæ in curru Cereris ſunt pro aratro & vomere: orbita eſt pro ſulco depreſſo. Suavis admodum imago. Ubicunque veſtigia poſuit Ceres, ſtatim ſurgunt culmi &c.

Veſtit iter comitata ſeges. Jam linquitur Aetna,
Totaque decreſcit refugo Trinacria viſu.
Heu quoties præſaga mali violavit oborto
Rore genas! quoties oculos ad tecta retorſit
Talia voce movens! „*Salve, gratiſſima tellus,*
Quam nos prætulimus cælo: tibi gaudia noſtri
Sanguinis, & caros uteri commendo labores.
Præmia digna manent. nullos patiere ligones,
Et nullo rigidi verſabere vomeris ictu.
Sponte tuus florebit ager. ceſſante juvenco
Ditior oblatas mirabitur incola meſſes.„
Sic ait, & fulvis ſerpentibus attigit Iden.
Hic ædes auguſta Deæ, templique colendi
Relligioſa ſilex, denſis quam pinus opacat
Frondibus, &, nulla lucos agitante procella,
Stridula coniferis modulatur carmina ramis.

L l 5 Terribi-

194 raros *Cuj.* 196 vexabere *MS.* actu *Cuj.* 200 ſedes auguſta *plerique ante Clav. qui dedit* ſedes aug. *quod eſt etiam in Baſ. marg.* ædes auguſta *Ald. & MSS.* ædes ang. *Parrhaſ.* 201 obumbrat *ante Heinſ.* 203 modulantur *ante Clav. Credo paſſive accepiſſe.*

189 *Decreſcit Trinacria* ex lege viſus, qua eo minora fiunt quæ cernimus, quo ſunt remotiora.

190 *Violantur genæ* a lacrimis, quia nunquam ſine aliquo certe dolore & injuria i. læſione cadunt.

192 *Salve* etiam in diſceſſu dici, ut ὑγίαινε, vel illa Aeneæ vox indicat qua Pallantis funus dimittit, *Salve æternum mihi, maxime Palla, Aeternumque vale.* Vale dicit ad tempus aliquod Siciliæ ſuæ Ceres.

199 *Fulvi ſerpentes* ab aureo fulgore. *Ide* Phrygia eſt, unde Idæa quoque mater vocatur Cybele.

200 *Religioſa ſilex templi colendi* ſ. auguſti eſt ille lapis, de quo Liv. 29, 11 Attalus Pergami rex Romanorum *legatos -- Peſſinuntem in Phrygiam deduxit*, ſacrumque *iis* lapidem, *quam matrem Deum eſſe incolæ dicebant, tradidit, ac deportare Romam juſſit.* *Silicem* cum noſtro poëta appellat Arnob. 6 p. 196 *Ridetis -- coluiſſe -- Peſſinuntios ſilicem pro Deum Matre.*

201 *Pinum* Deum Matri ſacram etiam aliunde conſtat. Vid. Virg. Aen. 9, 85 & hic ad 18, 277.

203 Cantum quendam pinui tribuere antiquum eſt. Theocritus 1, 1 Ἀδύ τι τὸ ψιθύρισμα, καὶ ἁ πίτυς, αἰπόλε, τήνα Ἁ ποτὶ ταῖς παγαῖσι μελίσδεται. quod ita vertere liceat, Dulce ſuſurrus, & iſta canora, caprarie, pinus Ad fontes reſonans. Debet pinus Pani, quod muſica eſt. Ponamus fabulam ex Geopon. 11, 10 Puella fuit Pitys (πίτυς, pinus:) amant illam Boreas & Pan. Cum illa hunc

Terribiles intus thiaſi, veſanaque miſto
Concentu delubra gemunt. ululatibus Ide
Bacchatur, tumidas inclinant Gargara ſilvas.
  Poſtquam viſa Ceres, mugitum tympana frenant.
Conticuere chori. Corybas non impulit enſem.
Non buxus, non æra ſonant: blandaſque leones
Summiſere jubas. Adytis gaviſa Cybelle
Exſilit, & pronas intendit ad oſcula turres.
  Viderat hæc dudum ſumma ſpeculatus ab arce
Jupiter, ac Veneri mentis penetralia nudat.
„Curarum ſecreta tibi, Cytherea, fatebor.
Candida Tartareo nuptum Proſerpina regi
Jam dudum decreta dari. ſic Atropos urget:
Sic cecinit longæva Themis. Nunc matre remota
(Rem peragi tempus) fines invade Sicanos,
Et Cereris prolem patulis illudere campis,
Craſtina puniceos cum lux detexerit ortus,
Coge tuis armata dolis; quibus urere cuncta,

Me

209 blandique *vulg.* 213 extendit *MSS.* 214 *pro* nudat, monſtrat *it.* pandit *MSS.* 218 peragit *ante Heinſ. Sed* peragi *jam Cuj. Ald. & conj. Barth.* 221 falle *Baſ. marg.*

hunc præferret, Boreas furioſe irruens petræ illam allidit. Enaſcitur eo loco Pinus arbor, qua Pan coronari amat, quæ gemit ad flatum Boreæ. Hinc Propert. 1, 18. 20 *Arcadio pinus amica Deo.*

204 *Terribiles thiaſi* propter furorem illos choros ducentium ſive ſaltantium. Verba *gemunt*, & *ululatus* ad inconditos mulierum & ſemivirorum in his ſacris clamores deſcribendos pertinent. Recordemur, Horatium, cum extremum ab ira furorem deſcribere vult, Car. 1, 16. 5 cum eo, quem *Dindymene* i. Cybele in his montibus culta, incutit, comparare. Ibidem etiam *Corybantum* & *æris* i. pelvium mentio, de quibus ſtatim. Add. ad 8, 149. 20, 279 ſqq. ubi etiam de *buxo*, & 28, 259 ubi *Cybeleia æra* declaramus.

209 *Leonibus* junctis vectam Cybelen paſſim videmus in nummis. Leo rex animalium terreſtrium. *Turritam* coronam illius jam habuimus ad v. 179. cf. 24, 170.

213 Hic ergo aperitur *ſententia*, quæ *ſediſſe* Jovi dicitur ſupra v. 121.

221 *Coge*, perſuade: ſed forte ſimul philoſophatur, & indicat reſiſti non poſſe armis Veneris h. e. dolis. Illud *me quoque* leporem Alexandrinum habet, quo fatetur Jupiter, ſe mulierculanium eſſe.

Me quoque ſæpe, ſoles. cur ultima regna quieſcunt?
Nulla ſit immunis regio, nullumque ſub umbris
Pectus inaccenſum Veneri. jam triſtis Erinnys
Sentiat ardores: Acheron, Ditiſque ſeveri
Ferrea laſcivis molleſcant corda ſagittis.,,
  Accelerat præcepta Venus: juſſuque parentis
Pallas, & inflexo quæ terret Mænala cornu,
Addunt ſe comites. Divino ſemita greſſu
Claruit. augurium qualis laturus iniquum
Præpes ſanguineo dilabitur igne cometes
Prodigiale rubens. non illum navita tuto,
Non impune vident populi: ſed crine minaci
Nunciat aut ratibus ventos, aut urbibus hoſtes.
  Devenere locum, Cereris quo tecta nitebant

Cyclo-

222 infera *Cuj.* 224 corpus inaccenſum *Baſ. marg.* inaccenſum *ſcribi obſervat etiam Parrhaſ. & meliores ſic habere, monet Heinſ. qui laudat etiam* Sil. 1, 96 Inaccenſi flagrant altaribus ignes. 230 canduit *Baſ. marg. quod probat Heinſ.* in orbem *vulg.* 231 præceps -- delabitur *vulg.* 234 nubibus ignes *Baſ. marg.* 235 manebant, micabant, latebant *MSS.* virebant *Heinſ.* 2 *ut* 5, 188.

224 Utrum hoc dicatur cum relatione ad fabulam, in qua ſint amores Erinnyos, non dixerim. Virgines, *ἀεὶ παρθένους Ἐριννῦς*, vocat Furias Sophocles Aiac. flagellif. v. 846. Sed Orphne, *Inter avernales haud ignotiſſima nymphas, Ex* Acheronte *ſuo furvis peperiſſe ſub antris* Aſcalaphum, memoratur Ovidio Met. 5, 539.

228 *Inflexo cornu* i. arcu, quem frequenter ita ſignant poëtæ, in venatione uti ſolitam Dianam, nummi docent. Venari autem ſolet per *Mænala* etiam, Arcadiæ montana. Vid. 17, 390

231 *Cometen* hic etiam aperte intelligit meteoron non conſiſtens aliquantum, aut progreſſiones tardas, inſtar planetæ, habens: ſed tale cujus ſive *præceps* ſive *præpes* h. e. volucris lapſus, *delapſus* vel *dilapſus* obſervari uno velut momento poſſit. Hæc quidem in hoc loco. Stabiliorem videtur facere 17, 112, ſed meteoron tamen. Erat hæc tum communis fere ſententia, Stoicorum præſertim, cui tamen repugnare auſus eſt Seneca Q. N. 7. 22 *Non exiſtimo Cometen ſubitaneum ignem, ſed inter æterna opera naturæ:* & 23 *Cometes emetitur ſpatium ſuum, nec exſtinguitur, ſed excedit.* —— *Quid eſt, quare in aliqua parte cælum pervium non ſit?* —— *Cometes poteſt ſic totum habere circulum, ut in hunc* (ſigniferum) *tamen parte aliqua ſui incidat: quod fieri non eſt neceſſarium, ſed poteſt.* —— c. 25. *Per ſucceſſiones iſta longas explicabuntur. Veniet tempus, quo poſteri noſtri tam aperta nos neſciſſe mirentur.*

233 Illud *impune* declaramus ad 26, 243.

Cyclopum firmata manu. Stant ardua ferro
Mœnia; ferrati poſtes: immenſaque nectit
Clauſtra chalybs. nullum tanto ſudore Pyracmon,
Nec Steropes, conſtruxit opus: nec talibus unquam
Spiravere notis ánimæ: nec flumine tanto
Incoctum maduit laſſa fornace metallum.
Atria veſtit ebur: trabibus ſolidatur aënis
Culmen, & in celſas ſurgunt electra columnas.
Ipſa domum tenero mulcens Proſerpina cantu
Irrita texebat redituræ munera matri.

Hic

236 fabricata *MS. Cuſ.* formata *MSS.* fundata *Parrhaſ.* 239 committit *MS.* *unde* commiſit *conj. Heinſ.* 240 flamine *MSS. Baſ. marg. Plant. marg.* flumine *tuetur Heinſ. hic & ad 26, 542.* 242 cingit *vulg.*

238 *Bronteſque, Steropeſque, & nudus membra Pyracmon* etiam apud Virg. Aen. 8, 425 *Ferrum exercebant vaſto Cyclopes in antro.*

240 *Noti* vehementes admodum venti: horum nomen tribuit iis qui Cyclopum follibus redduntur: quas hic *animas* vocari tanto minus mirabitur, cujus memoriæ obverſatur illud Hor. Car. 4, 12. 2 *Impellunt animæ lintea Thraciæ:* & de hac ipſa re Virg. Aen. 8, 403 *Quantum ignes animæque valent.*

241 *Maduit* non ea modo notione accipiendum, qua Virg. Ge. 1, 196 de ſiliquarum ſeminibus dititur, *Et quamvis igni exiguo properata maderent*, i. coquendo mollia, cibo apta fierent, quod ſuadere videtur vox *incoctum*, ut 26, 542 *flammis mollitus & arte chalybs:* ſed plane ſignificat fluxit, ut ex adjecto nomine *flumine* apertum eſt, quod nomen pulchre tuetur Heinſius ex Aen. 8, 445 *fluit æs rivis*, & aliunde. *Laſſa fornax* videtur intelligi, cujus omnes impenſæ vires ſunt, ut nihil ea effici amplius poſſit: niſi tamen legendum ſit *laxa fornace* i. ampla, ut magna vis metalli ſic intelligatur. *Vaſta fornax* eſt apud Virg. l. c.

242 *Veſtit* commode dicitur de ebore in laminas ſecto, quibus teguntur & poliuntur non menſæ tantum, & lecti, & ſellæ curules, ſed etiam, ut hinc licet diſcere, parietes. *Solidatur culmen*, i. cum columnis & parietibus connectitur & firmatur.

243 *Electra*, quia columnarum materia eſſe debent, non intelligenda ſunt gemmea illa ſive ſuccina, ſed metalla.

244 *Mulcere* in hac formula eſt ſuavitate quadam & jucunditate implere, ut Virg. Aen. 7, 34 *volucres æthera cantu mulcent.* Sic Ovid. Faſt. 1, 155. Suavis cantus eſt velut titillatio quædam. Phyſice loquuntur poëtæ. Motus ille effector ſoni primo leniter impellit & movet aëra, ab hoc mulcetur auris

245 Vim adverbii *necquidquam* vel *fruſtra* ad verbum *texebat* adjungendi, exprimit epitheto ad *munera* adjecto. Texendi ars & labor, Minervæ inventum, itemque pingendi

Hic elementorum ſeriem ſedeſque paternas
Inſignibat acu: veterem qua lege tumultum
Diſcrevit Natura parens, & ſemina juſtis
Diſceſſere locis. Quidquid leve, fertur in altum:
In medium graviora cadunt: incanduit æther:
Egit flamma polum: fluxit mare: terra pependit.
Nec color unus ineſt. ſtellas accendit in auro,
Oſtro fundit aquas, attollit litora gemmis,
Filaque mentitos jam jam cælantia fluctus
Arte tument. Credas illidi cautibus algam,
Et raucum bibulis inſerpere murmur arenis.
Addit quinque plagas. Mediam ſubtemine rubro
Obſeſſam fervore notat. ſqualebat aduſtus
Limes, & aſſiduo ſitiebant ſtamina ſole.

Vitales

247 hic ſignabat *Cuj.* 248 juſſis *MS. recte.* 250 ruunt *MSS.* 251 legit *Claver.* 252 non *al.* erat *al.* 254 ſubter cæl. *vulg.* *Sed* jamjam curvantia *Baſ. marg.* jam jamque levantia *conj. Heinſ.* 255 alnos *Baſ. marg.* 258 inuſtus *MSS.*

pingendi acu, nec Deas nec Reginas, dedecet. Speciatim Proſerpinam textricem jam fecerat Orpheus cujus rei etiam ſymbolicam rationem perſequitur Porphyrius de antro Nymphar. p. 118 pr. Barneſ. Παρὰ τῷ Ὀρφεῖ ἡ Κόρη, ἥπερ ἐπὶ παντὸς τοῦ σπειρομένου ἔφορος, ἱστουργοῦσα παραδίδοται κ. τ. λ.

246 *Elementorum ſeries*, primus ille velut actus Naturæ, quem deſcribit in Metamorphoſeon ingreſſu Ovidius, qui hic conferri debet.

251 *Egit*, movit, circumegit *flamma* in ſtellas collecta *polum*, h. e. cælum ipſum, nomen poli a circumactu habere putatur. Sed blanditur valde altera lectio, *Legit* ſibi *flamma* ſedem & locum ſuum naturalem *polum*, ut Ovid. Met. 1, 27 *Ignea vis -- Emicuit ſummaque locum ſibi legit in arce.*

253 *Oſtro fundit aquas*, quod *purpureum mare* dicunt poëtæ ut Virg. Georg. 4, 373. Homerus Ιλ. Π, 391 ἅλα πορφυρέην, & οἴνοπα πόντον Α, 350. Multum ex cæruleo qui maris color eſt, habet purpura & radii ſolis rubrum illi fulgorem conciliant repercuſſu. Sed an ſatis ex arte *litora gemmis extollit?* certe non illis lucidioribus, politis; niſi forte voluit rupes ſimulare pretioſas.

256 Ut picturam laudaturi dicunt, expectari vocem, metui impetum: ita noſter fingit, tantum non audire ſibi videri ſpectatores hujus telæ ſonum algæ cautibus illiſæ, murmur fluctuum in arenas irruentium.

257 *Plagas* dici, quæ alias Zonæ ſunt, res loquitur.

Vitales utrinque duas; quas mitis oberrat
Temperies, habitanda viris. tum ſine ſupremo
Torpentes traxit geminas, brumaque perenni
Fœdat, & æterno contriſtat frigore telas.
Nec non & patrui pingit ſacraria Ditis,
Fataleſque ſibi Manes. Nec defuit omen.
Præſcia nam ſubitis maduerunt fletibus ora.
Cœperat & vitreis ſummo jam margine texti
Oceanum ſinuare vadis: ſed cardine verſo
Senſit adeſſe Deas, imperfectumque laborem
Deſerit, & niveos infecit purpura vultus
Per liquidas ſuccenſa genas: caſtæque pudoris
Illuxere faces. Non ſic decus ardet eburnum,
Lydia Sidonio quod femina tinxerit oſtro.
Merſerat unda diem. ſparſo nox humida ſomno
Languida

261 cum fine *MSS.* & *pri. editt.* 263 conſtringit *vulg.* contriſtat *etiam Baſ. marg.* & *Clav.* 264 fingit *Baſ. marg.* & *MS.* 268 ſimulare *Baſ. marg.* 269 cernit *al.* 270 deſinit *MS. vid. Heinſ. ad Ovid. Art. 2, 725.* 273 texuit *MSS.*

265 *Manes*, quibus reginam ſe fatis deſtinatam neſciebat, acu pingit, h. e. animas defunctorum: nam pingi poſſunt, quia videri, ut umbræ. In hac parte operis verſanti Proſerpinæ occulta quadam præſenſione ſortis ſuæ oboriuntur lacrimæ.

271 *Liquidas genas* intelligo inſtar aquæ puræ nulla macula, lentigine, callo, fuſcatas, adeo ut æquabiliter funderetur ille rubor, cujus celerem ortum & vehementiam ſignat vox *ſuccenſa.*

273 Homerica pictura, quam paſſim æmulati ſunt Romani. Iλ. Δ, 141 ſanguis de vulnere Menelai per femur manat, Ὡς ὅτε τίς τ' ἐλέφαντα γυνὴ φοίνικι μιήνῃ Μῃονὶς ἠὲ Κάειρα κ. τ. λ. Virg. Aen. 12, 67 pulcherrime hoc ad vultum erubeſcentis Laviniæ tranſtulit, *Cui plurimus ignem Subjecit rubor, & calefacta per ora cucurrit Indum ſanguineo veluti violaverit oſtro Si quis ebur* &c.

274 *Diem*, ſolem, diei effectorem. *Nox* perſona eſt, quæ bigis vehitur: juvencorum, ſi eadem Luna. Vid. infra ad 36, 403. it. Brouckh. ad Propert. 3, 19. 10, præſertim ad Tibulli 2, 1. 8. Imaginem exhibet Montf Ant. 4, 1. 1. Modo illud addam, Ἀτέγας, εὐκύκλοιο κατ' ἄντυγα Νυκτὸς ὀπαδοὶ jam eſſe Theocriti 2 extr. Ad currum placidam comitantia ſidera noctem.

Languida cæruleis invexerat otia bigis.
Jamque viam Pluton ſuperas molitur ad auras
Germani monitu. Torvos inviſa jugales
Alecto temone ligat, qui paſcua mandunt
Cocyti, ſpatiiſque Erebi nigrantibus errant,
Stagnaque tranquillæ potantes marcida Lethes
Aegra ſoporatis ſpumant oblivia linguis.
Orphnæus crudele micans, Aethonque ſagitta
Ocior, & Stygii ſublimis gloria Nycteus
Armenti, Ditiſque nota ſignatus Alaſtor,
Stabant ante fores juncti, ſævumque fremebant
Craſtina venturæ ſpectantes gaudia prædæ.

276 Siculas -- arces *vulg.* ſuperas -- auras *etiam Baſ. marg. Clav.* 279 pratisque *vulg.* *Sed* ſpatiis *etiam Vic. Vien. Parrbaſ.* 281 ſpirant *MS.* 283 crudelis *Parrbaſ. & Vien. marg.* 284 Alaſter *Vic.*

281 Quam diu ſunt apud inferos equi Plutonis, hic verſus in eos convenit. Aliter ſe gerunt *cum ſolem didicere pati* 35, 198. Naturam quidem illorum ſignant nomina.

282 *Orphnæus* a caligine dictus, quæ ὄρφνη eſt, αἴθων ardens, *νυκτεὺς* a nocte dictus, ἀλάστωρ nomen furiale, quaſi tu intolerabilem dicas.

286 Poteſt quidem *ſpectantes* idem ſignificare quod *exſpectantes*: ſed qui librariorum ingenia & morem in horum verborum confuſione norit, & cogitet, præcedere diphthongum æ; is facile in opinionem veniet, dediſſe hic poëtam *exſpectantes*.

XXXIV

CL. CLAUDIANI
IN LIBRUM II
DE RAPTU PROSERPINAE
AD
FLORENTINUM

PRAEFATIO

Otia ſopitis ageret cum cantibus Orpheus,
Neglectumque diu ſepoſuiſſet ebur;
Lugebant erepta ſibi ſolatia Nymphæ,
Lugebant dulces flumina mœſta modos.
Sæva feris natura redit, metuenſque leonum
Implorat citharæ vacca tacentis opem.
Illius & duri flevere ſilentia montes,
Silvaque Biſtoniam ſæpe ſecuta chelyn.

Sed

2 depoſuiſſet opus *ante Heinſ.* *niſi quod* ſepoſ. *etiam Claver.*
4 quærebant *Raphel. Janſ. Barth.* 7 eduri *Claver.*

Nihil habet hæc præfatio, quod eum argumento libri conjunctum ſit: niſi quod hoc voluit indicare, poſt librum primum de raptu Proſerpinæ, jacuiſſe opus, donec excitatus a Florentino ſuo poëta hunc alterum quoque librum proferret. Sed poteſt tamen ad quodcunque aliud opus ea accommodari. Summa, Orpheus cum cantum aliquamdiu intermiſiſſet, ad ſumendam denuo lyram ab Hercule excitatus eſt; auctor carminis a Florentino. Fuit ille Præfectus urbis A. 396. Quæ leges ad illum datæ ſint, enarrat Gothofr. in Proſopogr. Cod. Theod.

2 *Ebur* vel ad plectri ſive pectinis materiem refertur, de quo v. 15, vel ad laminas, quibus ipſa cithara ornata eſt.

5 Orpheus mitigaverat feras cantu: illo ceſſante *redit* feritas. Nemini non noti eſſe debent verſus Horat. A. P. 391 *Silveſtres homines* &c.

8 Quam v. 6 *citharam* dixerat, ea hic *chelys* ſ. teſtudo eſt, & v. 14 *lyra*. Et ita promiſcue hæc adhibentur a poëtis, ut diſcrimen adhuc conſtitui, quod ſciam, non potuerit. *Biſtonia* eſt Thracia, theatrum Orphei.

Sed poſtquam Inachiis Alcides miſſus ab Argis
Thracia pacifero contigit arva pede,
Diraque ſanguinei vertit præſepia Regis,
Et Diomedeos gramine pavit equos:
Tum patriæ feſto lætatus tempore vates
Deſuetæ repetit fila canora lyræ,
Et reſides levi modulatus pectine nervos
Pollice feſtino mobile duxit ebur.
Vix auditus erat: venti frenantur & undæ.
Pigrior adſtrictis torpuit Hebrus aquis.
Porrexit Rhodope ſitientes carmina rupes,
Excuſſit gelidas pronior Oſſa nives.
Ardua nudato deſcendit populus Aemo,
Et comitem quercum pinus amica trahit.

Cirrhæ.

9 oris *MS.* arvis *MSS.* 12 ſanguine *MSS. Baſ. marg.* 14 reparat *Baſ. marg.* 15 leni *ante Heinſ.* 16 feſtivo nobile *ante Heinſ.* 17 ſternuntur *ante Heinſ. niſi quod* frenantur *etiam Raphel.* 18 adfectis *Vet. ed. ap. Claver.* adſtrictis *tuetur auctoritatibus Heinſ.*

9 *Inachiis* eſt geographumenon, & docet ſitos eſſe ad flumen Inachum Argos.

12 De Diomedis equis v. ad 3, 254.

15 De *pectine* hic ponam, quod verſatus circa 10, 235 & 22, 172 ut denuo conſiderare poſſem hæc diſtuli, quodque tanto magis hic ponendum, cum videam, in theſauro negligentius hunc locum eſſe tractatum. Puto igitur pectinem eſſe inſtrumentum eburneum, aliquot dentibus inſtructum, adeoque crinali pectini ſimile, cujus ope poſſent tres quatuorve chordæ ſimul & fortius ſonantiusque, quam pulpa digitorum, tangi, pulſari, carpive, quoties, ut in clauſulis, pleniorem ſymphoniam ſ. harmoniam exprimere uno quaſi ictu citharista vellet. Fuiſſe illum pectinem pollici accommodatum, hic locus ſuadet. Res dubio forte careret, ſi exſtaret ſtatua Orphei, quam tempore Julii III P. M. inventam Romæ dicit Naſcimbænius ad Aen. 6, 647, quæ ſiniſtra manu citharam, dextra vero pectinem tenebat. In l. c. Virgilii Orpheus *Obloquitur numeris ſeptem diſcrimina vocum, Jamque eadem digitis, jam pectine pulſat eburno.* Fuerit itaque *pecten* plectri ſpecies: quæ vox etiam bacillos, malleolos, ungues adſciticios, comprehendere poteſt, quibus tangi chordæ potuere.

Cirrhæaſque Dei quamvis deſpexerit artes,
Orpheis laurus vocibus acta venit.
Securum blandi leporem fovere Moloſſi,
Vicinumque lupo præbuit agna latus.
Concordes varia ludunt cum tigride damæ,
Maſſylam cervi non timuere jubam.
Ille novercales ſtimulos actuſque canebat
Herculis, & forti monſtra ſubacta manu,
Qui timidæ matri preſſos oſtenderit angues,
Intrepiduſque fero riſerit ore puer.
Te neque Dictæas quatiens mugitibus urbes
Taurus, nec Stygii terruit ira canis:
Non leo ſidereos cæli rediturus ad axes,
Non Erymanthei gloria montis aper.

Solvis

24 vocibu' capta *Cuj.* 31 oſtenderis --- riſeris *malit Heinſ.* 32 feros *malit Barth. non ego.* 35 ſidereas -- arces *malit Burm. ad Ovid. amor.* 3, 10. 21.

23 *Laurus*, cum adhuc puella Daphne eſſet, artes muſicas Apollinis Cirrhæi (vid. 2, 2) deſpexit, qui fruſtra illi dixit Ovid. Met. 1, 518 *per me concordant carmina nervis:* ſed nunc tamen in arborem mutata, venit.

28 *Maſſyli* appellatione noſter quidquid Africanum eſt, ſignat. Nominatim provincia Maſſylia leonum patria Martiali 8, 55.

29 Junonis, quæ noverca eſt Herculis, inſtinctu & auctoritate duris illis imperiis Herculem exercuit Euryſtheus Mycenarum rex.

31 *Angues* a Junone immiſſos Herculi in cunis jacenti, eliſit puer &c. Illud *fero ore* junctum & adtributum puero, pulchram habet phantaſian.

32 Hinc incipit Claudianus directa oratione referre poëma Orphicum.

33 *Dictææ urbes*, Cretenſes. Tauri hujus hiſtoriam dedimus ad 3, 289. Vid. infra 101, 119 ſq. De *Stygio cane*, Cerbero, ab inferis extracto, cujus de ſpuma aconitum natum ferebant, Ovid. Met. 7, 410.

35 *Siderei axes* ſunt ſtellæ, ut 17, 275. 35, 192. De uſu huius nominis apud noſtrum vid. ad 15, 458.

36 *Erymanthum* Arcadiæ ſaltum paſſim noſter celebrat: aprum hujus incolam in laboribus Herculis omnes referunt. Vid. hic 3, 286 it. 101, 103.

Solvis Amazonios cinctus, Stymphalidas arcu
Appetis, occiduo ducis ab orbe greges:
Tergeminique ducis numeroſos dejicis artus,
Et toties uno victor ab hoſte redis.
Non cadere Antæo, non creſcere profuit Hydræ:
Non cervam volucres eripuere pedes.
Caci flamma perit: rubuit Buſiride Nilus:
Proſtratis rubuit Nubigenis Pholoë.
Te Libyci ſtupuere ſinus: te maximus Atlas

 Horruit,

39 numero tot *conj. Scal.* nervoſos, immenſos *MSS.* 42 non Neſſum *Baſ. marg.* 43 maduit *Raphel.* 45 timuere *vulg.* ſtupuere *etiam Baſ. marg.* maxima Tethys *Baſ. marg.* *utrumque meliores membranæ ap. Heinſ.*

37 *Amazon* illa Hippolyte, de qua 11, 35 it. 35, 64. *Stymphalides* ex deſcriptione Lucretii 5, 31 *uncis timendæ Unguibus Arcadiæ volucres, Stymphala colentes.* Mons, Lacus, Urbs nomen commune habent *Stymphalos*, *Stymphalum*, *Stymphala, orum.* Non aues prædatrices, numero & magnitudine terribiles, fuiſſe volunt quidam, ſed prædones.

38 Boues Geryonis ab Heſperia inde h. e. Hiſpania abducti per Italiam in Græciam. Fabula Romanis celebrata, quod in illo reditu ad Euandrum in Italia divertiſſe, Cacum latronem interfeciſſe, cultum ſui inſtituiſſe, ferebatur. Vid. mox ad v. 43. Geryon ille porro vel Geryones tergeminus fingitur, ter vincendus, propter trium Inſularum, Balearidum duarum & Ebuſi, imperium. Totam expeditionem portentorum plenam narrat Apollod. Bibl. 2, 4. 10.

41 De *Antaeo* ad 3, 287 dictum: de *Hydra* 3, 290. Illa *Cerva*, in quam mutata fuerat Taygete, inter nobiliſſimos Herculis actus eſt, cum illam ad Hyperboreos uſque perſecutus ſit. Vid. Pind. Ol. 3, 50 & Schol.

43 *Caci* latronis ab Hercule interemti fabulam ſplendide narrat Virg. Aen. 8, 190: breviter Liv. 1, 7. Buſiris Aegypti tyrannus, de quo ad 18, 159, voluit etiam immolare Herculem: ſed hic ruptis vinculis ipſum interfecit. V. Apollod. Bibl. 2, 4. 11: verum negat Herodotus 2, 45.

44 *Nubigenæ* ſunt Centauri, e nube geniti, quam pro Junone Ixion amplexus eſt, Serv. ad Aen. 6, 286. Hygi. f. 62. Pugnam cum illis Herculis habet Apollod. l. c. §. 4. Pholoë mons & urbs Arcadiæ, ubi pugnatum eſt.

45 *Libyci ſinus* potuerunt *ſtupere* Herculem, vel ipſa *maxima Tethys*,

Horruit, impoſito cum premerere polo.
Firmior Herculea mundus cervice pependit:
Luſtrarunt humeros Phœbus & aſtra tuos.
Thracius hæc vates. Sed tu Tyrinthius alter,
Florentine, mihi: tu mea plectra moves,
Antraque Muſarum longo torpentia ſomno
Excutis, & placito ducis ab ore ſonos.

47 quievit *Cuj. pulchre ſane.* 52 placidus ducis in orbe choros *Baſ. marg.* placidos d. i. o. ch. *potiores ap. Heinſ. quos ſequitur.* placidos ducis ab ore ſonos *vulg.* placito *Clav. Raphel.*

Tethys, Oceanus, cum Heſperidum mala peteret, cum cervam illam perſequeretur, in primis vero cum vicem *Atlantis* ſubiens cælum humeris ſuſciperet, de qua re Apollod. l. c. §. 11.

52 *Excutis*, ut feræ in venatu e ſuis excutiuntur latibulis. *Excutere cubilibus feras* eſt Plin. Pan. 8, 1. *Ducis*, elicis ab ore meo, quod tibi placuiſſe oſtendiſti, a placita tibi facultate poëtica, *ſonos* novos nova carmina.

XXXV

CL. CLAUDIANI

DE

RAPTU PROSERPINAE

LIBER II

Impulit Ionios præmiſſo lumine fluctus
Nondum pura dies: tremulis vibravit in undis
Ardor, & errantes ludunt per cærula flammæ.
Jamque audax animi, fidæque oblita parentis,
Fraude Dionæa riguos Proſerpina ſaltus
(Sic Parcæ volvere) petit. ter cardine verſo

M m 3 Praeſagum

2 vibratur *MSS.* fibratur *ſphal. Baſ.* 6 juſſere *vulg.* volvere *etiam Baſ. marg.*

1 *Impelli* videntur fluctus, cum percutiuntur a radiis: & videtur alioqui noſter non alienus ab ea ſententia, quæ motum Telluris a Sole ſuſpendit. vid. ad 1, 1 & conf. 26, 236. *Præmiſſum lumen* eſt, quum Solis ipſum corpus adhuc infra horizonta noſtrum eſt, & tamen in fluctibus maris, ſplendor aliquis obſervatur, luci a Sole ſimilis. *Vibrare* intranſitivum eſt, ut *movet terra* c. i. g. a. Vid. Da. Heinſ. ad illud Sil. 1, 539 *Ultrix injuſti vibravit lancea belli.* & Drackenb. ad 4, 156.

3 Hoc phænomenon, quod *errantes flammæ ludunt per cærula,* cauſam eſſe puto, cur *purpureum mare*, *πορφύρεον κῦμα*, *θάλασσαν πορφυρέσσαν*, *ἅλα μαρμαρέην*, dixerint: cum hoc Claudiani verſu commode poſſit enunciari quod paſſim de purpura memorant. V.G. Plin. 9, 38 *Laus* purpuræ *ſumma, in colore ſanguinis concreti, nigricans adſpectu, idemque in ſuſpectu reſulgens.* Fluctus maris nigricantes, obſcuri certe & cærulei, in ipſo motu etiam ſplendidum, lucidum, & pene igneum fulgorem ſpargere ſolent. Etiam auroræ colorem reflexum a mari obſervari poſſe, colligas ex iis, quæ diſputat in Hiſtoria Maris Phyſica Marſilius Comes p. 20 ed. Gallicæ.

6 (*Sic Parcæ volvere*) Parentheſis ſimilis Homericæ principii Iliadis, *Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή.* Dictio ſimilis Virgilianæ Aen. 1, 22 *Sic volvere Parcae.*

Præſagum cecinere fores. ter conſcia fati
Flebile terrificis gemuit mugitibus Henna.
Nullis illa tamen monſtris, nulloque tenetur
Prodigio. Comites greſſum junxere ſorores.
Prima dolo gaudens, & tanti callida voti,
It Venus, & raptus metitur corde futuros,
Jam durum flexura Chaos, jam, Dite ſubacto,
Ingenti famulos Manes ductura triumpho.
Illi multifidos crinis ſinuatur in orbes
Idalia diviſus acu. ſudata marito
Fibula purpureos gemma ſuſpendit amictus.
Candida Parrhaſii poſt hanc regina Lycæi,
Et Pandionias quæ cuſpide protegit arces,
Utraque virgo, ruunt: hæc triſtibus aſpera bellis;
Hæc metuenda feris. Tritonia caſſide fulva

Cælatum

7 præſagium *MSS.* 8 Aetna *editi. Sed* Henna *MSS. opt. Vid. ad* 33,122. 11 conſcia furti *vulg.* tanto c. voto *MSS.* cauti callida voti *ſuſp. Heinſ. conf.* 24, 120. 13 domitura *Baſ. marg.* læſura *Cuj.*

7 *Ter* illud repetitum indicat non temere aut naturali quadam ratione accidiſſe, ſed conſilio Dei vel Deæ alicujus. Januæ alias bene politæ, cum crepitu & velut gemitu quodam repetito apertæ, malum omen. Qui alia omina januarum diligenter collegit, hac de re tacet Sagitt. de januis Vett. 35, 15 p. 268 ſq.

10 Cauſa indicatur, quod mota non eſt prodigiis Proſerpina: Venus, Diana, Minerva illam comitantur.

13 *Chaos* eſſe ipſos inferos, dictum ad 5, 525.

14 Proponit poëta Chaos, inferos, tanquam magnam aliquam *familiam*, in qua herum, Ditem, ſequantur ducti in triumpho Veneris *famuli Manes*, defunctorum animæ.

16 Jam pingit cultum quatuor Dearum: primum Veneris, cujus ſimplex eſt ornatus. De *Idalia acu* vid. 14, 1. De *ſudata fibula marito* illius Vulcano, ad 14, 94. Illud *ſuſpendit* ita intelligo, ut in dextro humero, vel in ſummo pectore adeo duæ velut alæ amictus vel pallæ fibula connexæ fuerint, quæ inde pendere viderentur.

18 Dianæ deſcriptio, quæ venari per Arcadiæ montes ſoleret. Vid. ad 21, 181.

19 *Pandionia* a Pandione Erechthei F. Philomelæ & Prognes patre, rege Athenarum, ſolent poëtæ Attica omnia vocare Pandionia. Sic noſter 8, 508 it. 15, 406. Minerva, 'Αθήνη, nominatim *ἀκρόπολις*, cui & Athenarum & aliæ arces ſacræ.

21 *Tritoniam* vocare Pallada, noſtro in primis frequens. Nominis rationem obſcuravit ſedula Grammaticorum ſubtilitas. Placet Geographicum & hoc epitheton

Cælatum Typhona gerit, qui, ſumma peremtus,
Ima parte viget, moriens & parte ſuperſtes.
Haſtaque terribili ſurgens per nubila gyro
Inſtar habet ſilvæ. Tantum ſtridentia colla
Gorgonos obtentu pallæ fulgentis inumbrat.
  At Triviæ lenis ſpecies, & multus in ore
Frater erat, Phœbique genas & lumina Phœbi
Eſſe putes, ſolusque dabat diſcrimina ſexus.
Brachia nuda nitent: levibus projecerat auris
Indociles errare comas, arcuque remiſſo
Otia nervus agit. pendent poſt terga ſagittæ.
Criſpatur gemino veſtis Gortynia cinctu
Poplite fuſa tenus, motoque in ſtamine Delos

 Errat,

23 in parte *MSS.* partimque *conj. Heinſ.* 24 ferro *Baſ. marg.* 26 obtectu *Parrhaſ.* obumbrat *al.* 29 facit *MSS.* dabat *auctoritatibus aliorum firmat Heinſ.*

ton eſſe ab amne & lacu Tritonis in Libyæ regione Syrtica, cujus rationis auctor ipſe Herodotus 4, 178 coll. 180.

22 *Typhona* hic, de gigantibus unum, ita cælatum ait, ut quantum ad *ſumma* mortuus videatur, *ima parte*, quod ad pedes anguium formam habentes, ut nihil eſt ſerpentium genere vividius, *vigeat*, *moriens* ſimul, & tamen ſui *parte* adhuc *ſuperſtes*: nempe angues illi adhuc ſinuabantur ſua in volumina.

24 Obſervemus, de viva Dea, non de imagine, loqui poëtam. Itaque *gyrus* ille *terribilis* a quo nomen inveniſſe creditur (*πάλλειν* enim vibrare eſt) poteſt cogitari quomodo *inſtar ſilvæ* habeat, multiplicatur enim ab illo celeri circumactu haſta, & non unam arborem, ſed ſilvam exhibet: ut pruna in tenebris circumacta circulum ignitum refert.

25 In pectore gerit Minerva caput Gorgonis Meduſæ, ſerpentibus crinitum, qui ſerpentes etiam circa pectus Deæ in quibusdam antiquis imaginibus videntur reperire. Hæc ſtridentia & ſibilantia, tanquam viva colla Gorgonis, ne forte Proſerpinam terreat, palla tegit.

27 *Triviæ* ſ. Dianæ in vultu erat multa ſimilitudo fratris ſui, pulchri Apollinis &c.

31 *Indociles comæ*, quæ non coluntur, flectuntur, ſed ſuum ſibi ingenium ſervant: ut contra ap. Hor. A. P. 66 eſt *Amnis Doctus iter melius*.

33 *Gortynia veſtis*, Cretenſis, in qua inſula ob venandi ſtudium arcus & ſagittæ optimæ. De Diana Cretenſi dictum ad 24, 248. De *gemino cinctu* ad 24, 247. Add. Spanh. ad Callim. H. in Dian. v. 11 p. 134 ubi ſunt nummorum imagines hunc cinctum exhibentes.

34 *Stamen* videtur, Synecdoche quadam ſignificare totam veſtem Dianæ, ut 18, 304, in qua partus ipſius argumentum intextum indicatur.

Errat, & aurato t·ahitur circumflua ponto.
Quas inter Cereris proles, nunc gloria matris,
Mox dolor, æquali tendit per gramina paſſu,
Nec membris nec honore minor; potuitque videri
Pallas, ſi clipeum, ſi ferret ſpicula, Phœbe.
Collectæ tereti nodantur jaſpide veſtes.
Pectinis ingenio numquam felicior arti
Contigit eventus. nullæ ſic conſona telæ
Fila, nec in tantum veri duxere figuram.
Hic Hyperionio Solem de ſemine naſci
Fecerat, & pariter, ſed forma diſpare, Lunam,
Auroræ noctiſque duces. cunabula Tethys
Præbet, & infantes gremio ſolatur anhelos,
Cæruleuſque ſinus roſeis radiatur alumnis.

Invalidum

36 gaudia *Cuj.* 39 clipeum ferret, ſi *al.* 40 nectuntur *Cuj. commodius.* 42 nulli *vulg.* 43 figuras *MSS.* 45 Lunam ſed diſpare forma *vulg.* 46 vices *Baſ. marg.* 47 anili *placet Heinſ.*

dicatur. Dum incedit Dea & mover ſe, Delus in veſte filis aureis picta videtur errare & fluctuare quam fingunt nempe poëtæ illius naturam ac ſortem fuiſſe, antequam Latonam parturientem excepiſſet.

38 *Honor* credo hic eſt pulchritudo, a quo dicuntur honeſti, nomine adeo a primaria illa honoris notione diſcedente, ut *aſinos* etiam *honeſtos* dicere Varro nihil dubitarit.

39 Etiam hunc verſum de clipeo Minervæ pulchre illuſtrat Spanh. in Callim. H. in Pallad. v. 44 p. 576.

40 *Teres jaſpis* itaque fuiſſe ponitur pars fibulæ.

41 Laudare vult veſtem Proſerpinæ, *Arti pectinis*, inquit. h. e. texendi, nunquam ingenio & peritia artificis *Contigit eventus felicior.* Noſtri dicerent, *Nie iſt der Kunſt durch Hülfe des Genie ein Stück beſſer gerathen.*

44 Hic igitur *Hyperion* (quem Cæli ac Terræ filium faciunt) Solis & Lunæ pater ponitur, quos ex Theia ſuſcepiſſe volunt. Vid. Apollod. Bibl 1, 1. 3 & 1, 2. 2. Sumtum utrumque ex Heſiodi Theog. 371.

46 *Tethys* ſoror eſt Hyperionis Heſiod. Theog. v. 136 atque adeo amita horum parvorum, cui nutricatus ille convenit. Eſt autem conſtanti mytho Tethys mare. Quam venuſte igitur, & vere Alexandrino lepore, pingit poëta Tethyn ſolantem *infantes* Solem & Lunam *anhelos* a curſu, ſuo *gremio*? Quid notius, quam refrigerari, requieſcere Solem & ſidera in mari? Quam pictorium *cæruleum* illius *ſinum radiari roſeis alumnis* & a matre rubentibus & ab igne?

Invalidum dextro portat Titana lacerto
Nondum luce gravem, nec pubeſcentibus alte
Criſtatum radiis. Primo clementior ævo
Fingitur, & tenerum vagitu deſpuit ignem.
Læva parte ſoror vitrei libamina potat
Uberis, & parvo ſignatur tempora cornu.
Tali luxuriat cultu. comitantur euntem
Naïdes, & ſocia ſtipant utrinque corona,
Quæ fontes Criniſe tuos, & ſaxa rotantem
Pantagiam, nomenque Gelan qui præbuit urbi,
Concelebrant: quas pigra vado Camerina paluſtri,

54 ſignantur *vulg.* 56 Najades *vulg.* caterva *Baſ. marg.* 57 Crimniſe *vulg.* *Sed* Eraſine *Baſ. marg.* *Vic.* & *Vien.* Crimiſus, Cruniſus *al.* 59 Camarina *al.*

49 *Titan* eſt Sol genere. Pater enim illius Hyperion Titanum unus. V. Apollod. 1, 1. 3.

50 *Nondum luce gravem*, moleſtum, intolerabilem. *Criſtæ* ornamentum capitis, radii.

53 *Vitreum* uber Tethyos: is enim maris color eſt, ex viridi & cæruleo miſtus.

54 *Parvum cornu*, Luna corniculata, nova, perpetuum Dianæ inſigne & δεῖγμα.

55 *Luxuriat* honeſtum hic verbum eſſe debet, ut *poſtes ſuperbi*, & ſimilia. Quæ enim veſtis Proſerpinæ nimis ſumtuoſa eſſe poteſt?

56 *Naides* legendum etiam ideo, quod *Naiades* quadriſyllabum eſſet, monet Heinſius. Ceterum per hanc occaſionem lacus & flumina Siciliæ nos docet Poëta. Fundus quaſi omnis doctrinæ hiſtoria, hiſtoriæ Geographia: hanc propinant & vel non ſentientibus inſinuant Poëtæ, ut quisque maxime Patrem Homerum ſequitur. Nos hic etiam breviter indicamus, quæ verbis poëtæ declarandis neceſſaria videntur. Diſputationem accuratiorem requirentes ad præſtantiſſimi Cluverii Siciliam & Cellarianam Orbis antiqui notitiam ablegantes.

57 De *Criniſo* hoc tantum monemus, eundem fluvium videri Cluverio ac Cellario, qui *Crimeſus*, *Crimiſſus*, *Crimiſus*, *Criniſus* in diverſis ſcriptoribus vocatur. Plus etiam varietatis annotavit, *Criniſum* vero hic & apud Virg. Aen. 5, 38 probavit, Heinſius.

58 Vibius Sequ. de Flumin. p. 68 *Pantagias Siciliæ ita dictus, quod ſonitus ejus decurrentis per totam inſulam auditus eſt usque eo, donec Ceres quærens filiam comprimeret eum.* Cf. Bochartus Can. 1, 38 p. 592. De *Gela* plane eodem modo Virg. Aen. 3, 702 *Immanisque Gela, fluvii cognomine dicta.* Sil. 14, 218 *Venit ab amne trahens nomen Gela*, h. e. Gelenſes, vel Geloi *venerunt*.

59 Etiam *Camerina* (Græcis Καμαρίνη) palus, urbi vicinæ nomen dat. Nobilis eſt proverbio, cui ortum dedit, ſi Servium audimus ad Aen. 3, 701 oraculum, Μὴ κίνει Καμαρίναν, ἀκίνητος γὰρ ἀμείνων·

Quas Arethuſæi latices, quas advena nutrit
Alpheus. Cyane totum ſupereminet agmen.
  Qualis Amazonidum peltis exultat aduncis
Pulcra cohors, quoties Arcton populata virago
Hippolyte niveas ducit poſt prælia turmas;
Seu flavos ſtravere Getas, ſeu forte rigentem
Thermodontiaca Tanain fregere ſecuri.
Aut quales referunt Baccho ſolennia Nymphæ
Mæoniæ, quas Hermus alit, ripaſque paternas
Percurrunt auro madidæ; lætatur in antro
Amnis, & undantem declinat prodigus urnam.
  Viderat herboſo ſacrum de vertice vulgus
Henna parens florum, curvaque in valle ſedentem
Compellat

62 ademtis *vulg.* aduncis *Raph. Barth. Heinſ.* 66 Thermodoont. *al. male.* V. N. 69 circueunt *MS.* gravidæ *MSS.* gravidas *Raph.* 72 Aetna *ante Heinſ.*

ἀμείνων· quo contemto, peſtilentiæ auertendæ cauſa cum eam exſiccaſſent, per eam partem hoſtes ingreſſi ſunt.

60 *Arethuſa*, fons prope Syracuſas, in quem per ſubterraneos meatus exire putabatur Alpheus Elidis fluvius, amator quondam nymphæ Arethuſæ. Vid. ad 4, 9. Totam fabulam narrat more ſuo ex ipſius perſona Arethuſæ Ovid. Met. 5, 572 ſqq. Recentiores poëtas Guarinum Italum, & noſtrum Lohenſteinium, taceo.

61 *Cyanes* in fontem mutatæ, cum obſiſtere vellet raptori Plutoni, fabula eſt Ovid. Met. 5, 412.

62 De *peltæ* Amazoniæ figura multum diſputatum eſt. Vid. Pe. Petiti diſſ. c. 25 & 26. Quæ ibi ex nummis aliisque monimentis exhibentur figuræ, *aduncarum* epitheton pulchre his convenire oſtendunt. *Securis* etiam Amazoniæ figuram ibidem licet cognoſcere.

64 De *Hippolyte* hac ad 11, 35 dictum eſt: ſignat illam noſter etiam 34, 37.

66 *Thermodon* Θερμώδων, fluvius, qui in Pontum Euxinum exoneratur, patriam Amazonum alluit, ut idem fere ſit *Thermodontiacus* quod Amazonius. Etiam hic locus γεωγραφούμενος eſt, cum expeditionis modum quaſi depingat a Thermodonte ad Tanain, hujus autem glaciei mentionem injiciat, quam frangunt, ut videtur, Amazones ne impediat ratium trajectum, cum pedeſtri itineri firmum ſatis pontem præbere non poſſit.

67 *Bacchus* ſacra *Mæonia*, h. e. Lydia & Hermus, Vid. ad 24, 227.

70 Ita pinguntur paſſim a noſtro etiam fluvii ut Tiberinus pater 1, 213, Rhenus 3, 133, Pactolus 20, 172.

72 *Henna eſt loco præcelſo atque edito, quo in ſummo eſt æquata agri planities, & aquæ perennes —— quam circa --- lætiſſimi flores omni tempore anni, locus ipſe ut raptum virginis --- declarare videatur. Etenim propter eſt ſpelunca. —— infinita* al-

Compellat Zephyrum: „*Pater o gratiſſime veris,*
Qui mea laſcivo regnas per prata meatu
Semper, & aſſiduis irroras flatibus annum,
Reſpice Nympharum cœtus, & celſa Tonantis
Germina, per noſtros dignantia ludere campos.
Nunc adſis faveaſque, precor: nunc omnia fetu
Pubeſcant virgulta velis, ut fertilis Hybla
Invideat, vincique ſuos non abnuat Hortos.
Quidquid turiferis ſpirat Panchaïa ſilvis,
Quidquid odoratus longe blanditur Hydaſpes,
Quidquid ab extremis ales longæva Sabæis
Colligit, optato repetens exordia buſto,
In venas diſperge meas, & flamine largo
Rura fove, merear divino pollice carpi,
Et noſtris cupiant ornari numina fertis.„

Dixerat.

74 volatu *vulg.* meatu *auctoritate etiam aliorum firmat Heinſ.* 78 flatu P. v. tuo, ut ſic *Cuj.* 79 virg. novo, nunc *MS.* 81 floriferis, roriferis *MS.* 82 large *MS.* 83 externis — colonis *vulg.* extremis Sabæis *etiam Baſ. marg.* 84 optati referens ex. ſæcli *vulg.* renovans *Cuj.* optato rep. ex. buſto *Baſ. marg. pro* buſto, partu, fato, ſæclo *MSS.* leto *conj. Heinſ.* 85 in terras *Cuj.* experge *MS. ap. Burm. ad Aen.* 3, 625. 86 ut merear *al.* 87 foveant *MS. unde* faveant *vel* voveant *conj. Heinſ.*

altitudine, qua Ditem patrem ferunt repente cum curru exſtitiſſe. Hæc & plura Cic. Verr. 4, 48. De orthographia vid. ad 33, 122.

75 *Annum* totum hic *irrorat*, humectat & florum fertilem facit Zephyrus; in aliis orbis terrarum partibus modo ver exornat.

79 *Pubeſcere* dicuntur homines, quo tempore ſigna maturi ad generandum corporis exiſtunt: quod pulchre hic & ſolenni optimis poëtis Metaphora ad florem plantarum transfertur, quas *virgultorum* nomine videtur comprehendere. *Hyblam* Atticæ montem florum feracem eſſe, mel Hyblæum ſatis indicat. De *Panchaia* dictum ad 7, 210.

82 *Odoratus Hydaſpes* propter aromata, quæ ex India petebantur, forte Medicas etiam arbores habuit. Hic eſt *Indus odor* 45, 98.

83 *Ales longæva*, Phœnix, quæ poſt mille vitæ annos de turis ſurculis ſibi rogum facit &c. Habebimus enim n. 44 totum de Phœnice carmen. Ne de Lactantiano Phœnice dicam.

86 *Merear* poteſt illud quidem, pro uſu ætatis hujus & paullo ſuperioris, etiam ſignificare contingat mihi. Sed licet quoque naturali illo verbi intellectu hic ſumere, ita: tuo, o Zephyre, beneficio digna fiam, ut divino pollice carpar. Cui rex honorem tribuit, ille jam meretur aliorum reverentiam, & ſuo jure poteſt exigere.

Dixerat. Ille novo madidantes nectare pennas
Concutit, & glebas fecundo rore maritat,
Quaque volat, vernus ſequitur rubor. omnis in herbas
Turget humus, medioque patent convexa ſereno:
Sanguineo ſplendore roſas, vaccinia nigro
Induit, & dulci violas ferrugine pingit.
Parthica quæ tantis variantur cingula gemmis
Regales vinctura ſinus? quæ vellera tantum

Ditibus

90 color *al.* rubor *etiam Baſ. marg.* 91 madidoque *MS. quod merito placebat Heinſio.* 93 imbuit *Ald. & Baſ. marg. Claver.* Induit *etiam aliunde adfert Heinſ. Vien. marg. Baſ. marg.* 94 *pro* gemmis, donis 95 junctura *al.*

88 *Novum nectar*, quod ſubinde ſcaturit, eo, quod adhæſerat prius, conſumto.

89 *Maritat*, verecunda phraſi, maritali ſemine fecundat. De Favonio, qui eſt ipſe Zephyrus, Plin. 16, 25 pr. *Hoc maritantur viveſcentia e terra.* Et 13, 4 ſ. 7 de palma mare *Afflatu viſuque ipſo & pulvere etiam reliquas maritare.*

90 *Vernus rubor* vividum omnis generis ac lucidum colorem notat. Vid. quæ diximus ad 29, 7.

91 *Convexa* noſter pro cælo ſolet ponere fere perpetuo. V. G. 5, 454. *Patet* autem cælum, cum non eſt obtextum vel obtectum nubibus. Virg. Ae. 1, 155 *cælum apertum* interpretatur *ſerenum* Servius. Utrumque jungit noſter: in Hennenſi regione, inquit, *patent convexa* cæli, ut *medium* ſit *ſerenum*, cum in vicinia circum circa nubibus omnia obſcurentur. Hæc utcunque intelligere mihi videor: ſed multo tamen magis arridet illud *madidoque*: quod acutum merito viſum eſt Heinſio. *Madidum ſerenum*, cum ſudo licet cælo tamen non marcent viridia, ſed a madore vigent olentque. Sic *imbres ſerenos* a Nilo tribuit Aegypto noſter 47, 5.

92 *Sanguineum ſplendorem* intelligamus, non effuſi ſanguinis ſ. cruoris colorem, ſed fuſi per genas puellares.

93 *Violas* itaque non minus, quam Virgilii *hyacinthos* Ge. 4, 183 *ferrugineas* licet dicere: non ferruginis illum ex nigro robeum colorem habentes, ſed ferri politi, & a lento calore temperati cæruleum. Non. 16, 7 *Vere ferrugineus color cæruleus eſt.* Sic infra 275 *ferrugineus* Plutonis *amictus* eſt.

94 *Cingula bacis aſpera* etiam hic vidimus 22, 88. Sed de Parthorum ſ. Perſarum gemmatis cingulis inſignis locus eſt Tertull. de habitu muliebri c. 7 ad quem multa collegit Lacerda. Etiam in equorum Zonis ſ. cingulis quanta fuerit luxuries, apparet ex noſtri epigrammatis, quæ habentur n. 70. 71. 73.

95 *Sinus* veſtium, & ſtolæ fluentis præſertim intelligo. Hos enim efficit cinctus. Hinc Cic. ad Q. Frat. 2, 13 pr. *Mihi, crede, in ſinu eſt, neque ego diſcingor,* nempe ut excidere poſſit facile. Diſputavi hac de re ad Quinctil. 11, 3. 140.

Ditibus Aſſyrii ſpumis ſucantur aëni?
Non tales volucer pandit Junonius alas.
Nec ſic innumeros arcu mutante colores
Incipiens redimitur hiems, cum tramite flexo
Semita diſcretis interviret humida nimbis.
Forma loci ſuperat flores: curvata tumore
Parvo planities, & mollibus edita clivis
Creverat in collem. vivo de pumice fontes
Roſcida mobilibus lambebant gramina rivis.
Silvaque torrentes ramorum frigore ſoles
Temperat, & medio brumam ſibi vindicat æſtu.

Apta

96 fuſcantur *vulg.* fucantur *Vic. Parrhaſ. Vien. Heinſ.* 97 volucris Junonia pennas *ante Claver.* 99 picto *Baſ. marg.* 102 prono *MS.* 103 niveo de pum. *primæ editt.* 106 modico *vulg. Sed* medio *jam Baſ. marg.*

96 *Aſſyrium* pro Syrio dicere ſolent poëtæ: Syriæ autem adjudicare Phœnicen ac Tyrum. Eſt itaque ſermo hic de purpura Tyria. Verbum *fucare* eo magis huc convenit, quod *fuco* parabatur lana ad accipiendum pretioſum colorem purpuræ. Dixi hac de re ad 3, 207. Uſum verbi hic illuſtrat Heinſius.

99 *Hiemem* h. e. tempeſtatem pluvioſam, perſonam facit, coronatam arcu cæleſti ſ. iride, quæ apud nos frequentius ſequi ſolet, niſi fallor, quam denunciare pluviam. Sed ſic etiam Virg. Ge. 1, 380, ad quem locum alludens Seneca Q. N. 1, 6 *Et bibit ingens Arcus, ut ait Virgilius noſter, cum adventat imber.* Vere Plin. 2, 59 *Ne pluvios quidem aut ſerenos dies cum fide portendunt.*

100 Quod *Semitam* vocat, eſt ex Poëtica illa proſopopœia, ubi Iridis cælitus miſſæ viam arcu illo, vel fragmentis arcus ſignari, fingunt, ut 36, 3; ut Virg. Aen. 5, 609 *Illa viam celerans per mille coloribus arcum.* Obſervo ab antiquis Irin ſemper perſonam eſſe, nec Senecam nec Plinium cum φυσιολογοῦσι alio quam *arcus* nomine uti. Apulejus forte primus eſt, qui Philoſophis hoc nomen commendavit.

103 *Vivum pumicem* quod vocat, indicare videtur, ſe non proprie dictum, ſed ſimilem pumici poris ac fiſtulis tophum intelligere: niſi tamen Siciliæ illud ſolum hanc ſubiiſſe vicem dicamus, ut quæ ſaxa primum in pumicem uſta fuiſſent, ea dëinde aqua ſubiret. Pulchre jungit Ovid. Faſt. 2, 315 *Antra ſubit tophis laqueataque pumice vivo*, & in ſpeluncæ deſcriptione Met. 3, 159 *Natura - pumice vivo Et levibus tophis nativum duxerat arcum.*

106 *Brumam* dicere pro frigore modico durum eſt, & poëtæ noſtro relinquendum, cum præſertim *bruma* non tam frigidam aëris conſtitutionem ſignificet, quam diem *breviſſimam*, quod nomen in *breumam* vel *brumam* contrahi videtur eo fere modo, ut *infimus* vel *intimus* in *imum* &c.

Apta fretis abies, bellis accommoda cornus,
Quercus amica Jovi, tumulos tectura cupreſſus,
Ilex plena favis, venturi præſcia laurus.
Fluctuat hic denſo criſpata cacumine buxus,
Hic ederæ ſerpunt, hic pampinus induit ulmos.
Haud procul inde lacus (Pergum dixere Sicani)
Panditur, & nemorum frondoſo margine cinctus
Vicinis palleſcit aquis. admittit in altum
Cernentes oculos, & late pervius humor
Ducit inoffenſos liquido ſub gurgite viſus,
Imaque perſpicui prodit ſecreta profundi.
  Huc elapſa cohors gaudent per florea rura.
Hortatur Cytherea legant. „*Nunc ite, ſorores,*
Dum matutinis præſudat ſolibus aër:
Dum meus humectat flaventes Lucifer agros,
Roranti

118 gaudet *vulg.*

107 Ingenioſa brevitate arborum aliquot uſum ſolennem et pene proprium ſignat, *abies* navibus, *cornus* haſtis apta, *quercus* Jovi ſacra, antiqua nutrix hominum, *cupreſſus* funera indicabat, in *ilice* mellificare ſolent apes, *laurus* Delphico oraculo ſacrata.

110 *Criſpantur* rami buxi, & in ſe invicem inflectuntur, implicanturque: *ſerpunt hederæ* Virgilio etiam ecl. 8, 13, & ipſi naturæ: *induit* pulchre, ut veſtit, circumdat.

112 Operæ pretium eſt conferre Ciceronianam Hennæ deſcriptionem, cujus locum indicavimus, & retulimus particulam ad v. 72. *Pergus* lacus deſcribitur ſuaviſſime ab Ovid. Met. 5, 385 ſq.

114 *Vicinis* margini *aquis palleſcit* lacus h. e. virideſcit ab repercuſſa viridium umbra: quæ res tamen non impedit, quo minus per profundam ſatis aquam ad ipſum fundum lacus penetrare poſſint oculi. Habet talem lacum vicinia noſtra h. e. fontem liquidiſſimæ ſaluberrimæque aquæ, ita copioſum, ut emittat ſtatim rivum *molæ Roſarum* (ſic enim vocatur) pluribus rotis impellendis idoneum.

120 *Præſudat aër ſolibus* h. e. ante æſtum ſolis auctum adhuc roſcidus h. e. humidus & ſubfrigidus eſt.

121 *Luciferum* recte Venus vocat ſuum: eſt enim idem, *Quem Venus ante alios aſtrorum diligit ignes*, ut canit Virg. Aen. 8, 590, *Quem Venus illuſtri gaudet producere cælo*, Val. Fl. 6, 528. Obſervemus obiter, antiquiſſimos non recto caſu, Saturnum, Jovem, Venerem dixiſſe Planetas, ſed illos adſignaſſe his Dis. V. G. Ariſtoteles de Mundo c. 2 Ὁ ϛίλβων ὃν ἱερὸν Ἑρμοῦ καλοῦσιν --- ὁ τοῦ Φωσφόρου (κύκλος) ὃν Ἀφροδίτης -- προσαγορεύουσιν. Cic. de N.D. 2, 20 *Stella Veneris, quæ Φωσφόρος Græce,*

Roranti prævectus equo.„ Sic ſata, doloris
Carpit ſigna ſui. Varios tum cætera ſaltus
Invaſere cohors. Credas examina fundi
Hyblæum raptura thymum, cum cerea reges
Caſtra movent, fagique cava demiſſus ab alvo
Mellifer electis exercitus obſtrepit herbis.
Pratorum ſpoliatur honos. Hæc lilia fuſcis
Intexit violis: hanc mollis amaracus ornat:
Hæc graditur ſtellata roſis; hæc alba liguſtris.
Te quoque flebilibus mœrens, Hyacinthe, figuris,
Narciſſumque metunt, nunc inclita germina veris,
Præſtantes olim pueros. tu natus Amyclis:
Hunc Helicon genuit. te diſci perculit error:

Hunc

122 provectus *al.* prævectus *firmat etiam aliunde Heinſ.* cruoris *MSS.* doloris *in omnibus MSS. eſſe contra Politianum tuetur Parrhaſ.* 125 carptura *Cuj.* 132 gramina *vulg.* germina *jam Baſ. marg. it. Plant. marg.*

ce, *Lucifer Latine dicitur, cum antegreditur Solem, cum ſubſequitur autem, Heſperos.* Recte igitur diſtinguunt Poëtæ Deam a ſuo ſidere: recte apud Silium 7, 639 *Oeani renovatus Lucifer unda Laudatur Veneri*, recte 12, 247 eodem ſenſu 12, 247 *Cythereius ignis -- ſe ſe Veneri jactat.*

122 *Equus rorans* pulchre tribuitur Lucifero, quod mane, ſereno cælo ros exſiſtit. *Signa doloris* Veneris ſunt anemonæ ex ſanguine Adonidis ab illa excitatæ. Vid. Ovid. Met. 10, 728. Nam fabula de roſa e ſanguine ipſius Veneris nata, quæ pedem ſpinis induerat, forte recentior eſt: certe antiquior illius auctor Aphthonio Prog. 2 non laudatus a Politiano Miſc. c. 11.

131 *Hyacinthi & Narciſſi* fabulas, quia communia quædam habent, venuſte ſibi invicem innectit. Ille in luſu diſci cum Apolline amatore ſuo eliſus; hic, poſt contemtum Echus amorem, ſuæ imaginis in fonte viſæ amore conteſcens periit: uterque in florem ſui nominis mutatus eſt. Hyacinthi fabulam narrat Ovid. Met. 10, 163, Narciſſi 3, 339.

133 *Amyclis*, Laconica urbe, natum facit Hyacinthum noſter: alii Amyclæ, conditoris Amyclarum filium. Sed & alia hic multa, ut ſolet, diſſenſio, de qua eſt erudita diſputatio Burmanni ad l. c. cui addi poteſt, a Colutho p. 82 in Neandri opere aureo, *Carneum* vocari, κάρνειον, & civem Ἀμυκλαίων.

134 *Helicon* genuiſſe dicitur Narciſſum, in cujus vicinia natus eſt, *Cephiſſi* (vel *Cephiſi*: variant enim libri ubique) fluvii, in finibus Phocidos & Bœotiæ lacum Copaicum influentis, ex Liriope Nympha filius. Etiam hic multam fabularum varietatem Burmannus indicavit.

Hunc fontis decepit amor. te fronte retuſa
Delius, hunc fracta Cephiſſus arundine luget.
  Aeſtuat ante alias avido fervore legendi
Frugiferæ ſpes una Deæ. nunc vimine texto
Ridentes calathos ſpoliis agreſtibus implet:
Nunc ſociat flores, ſeſeque ignara coronat,
Augurium fatale tori. Quin ipſa tubarum
Armorumque potens, dextram, qua fortia turbat
Agmina, qua ſtabiles portas & mœnia vellit,
Jam levibus laxat ſtudiis, haſtamque reponit,
Inſolitiſque docet galeam miteſcere ſertis.
Ferratus laſcivit apex, horrorque receſſit
Martius, & criſtæ pacato fulgure vernant.
Nec, quæ Parthenium canibus ſcrutatur odorem,
Aſpernata choros, libertatemque comarum
Injecta tantum voluit frenare corona.
  Talia virgineo paſſim dum more geruntur,
Ecce repens mugire fragor, confligere turres,
Pronaque

135 recuſſa *Baſ. marg.* 136 Cephiſos *MS.* 138 textos *ante Heinſ.* 139 foliis *ante Heinſ.* 141 quippe ipſa *ante Heinſ. præter Ald. qui dedit* quin. 147 placato *vulg.* 148 odoris *ante Heinſ. nec male.* 150 tandem *al.*

135 *Fronte retuſa*, obtuſis & obſcuratis præ mœrore radiis (vid. 28, 21) luget Hyacinthum ſuum Apollo Deli natus: Cephiſſus autem ſuum filium fracta corona arundinea, quam dare ſolent fluviis, ut noſter Tiberino patri 1, 217. Add. 28, 163.

139 *Calathos* lanificarum, ſed idem proprium vas in inſtrumento Cereris, & in ſacris illius adhiberi ſolitum illuſtrat, & ſpectandum exhibet Spanh. ad Callim. p. 652.

140 *Corona* omen & augurium regni inferorum, quod hac ipſa excurſione parabatur, ſed ignaræ, Proſerpinæ.

141 Splendida Minervæ armipotentis & bellicæ deſcriptio, cui etiam tubæ inventio attributa eſt, quin ipſa inde Σάλπιγξ dicta & hoc nomine culta apud Argivos, qua de re Potter. ad Lycophr. 915. *Haſtam & Galeam* Minervæ omnia monimenta tribuunt.

148 *Parthenium* montem & nemus Arcadiæ indicat, venationibus opportunum, hic & infra v. 241 —— *Parthenios canibus circumdare ſaltus* eſt Virg. ecl. 10,57.

149 *Libertatem comarum* Dianæ venatricis illuſtrat laudandus in hoc opere ſæpe Spanh. ad Callim. p. 660.

152 *Terræ motus* brevis ſed terribilis deſcriptio.

Pronaque vibratis radicibus oppida verti.
Cauſſa latet. Dubios agnovit, ſola tumultus
Diva Paphi, miſtoque metu perterrita gaudet.
Jamque per anfractus animarum rector opacos
Sub terris quærebat iter, gravibusque gementem
Enceladum calcabat equis. immania findunt
Membra rotæ, preſſaque gigas cervice laborat
Sicaniam cum Dite ferens, tentatque moveri
Debilis, & feſſis ſerpentibus impedit axem.
Fumida ſulfureo prælabitur orbita dorſo.
Ac velut occultus ſecurum prodit in hoſtem
Miles, & effoſſi ſubter fundamina campi
Tranſilit eluſos arcano limite muros,
Turbaque deceptas victrix erumpit in arces,
Terri-

161 fulcis imped. actum *Cuj.* implicat *Par. Vien.* 162 prolabitur *ante Raph.* 163 pergit *MSS.* 165 incluſos *vulg. ſed* eluſos *etiam Baſ. marg. & Raph.*

158 *Enceladum*, cui pro carcere & numellis impoſita eſt Sicilia. Vid. 33, 153: Supplicium novum hic patitur Typhoëus, ſimile rotæ, qua in Germania ſceleratorum membra contunduntur.

161 *Serpentibus*, quos pro pedibus habet *implicat* vel *impedit axem* currus Plutonii. Sed eruditior eſt, quam ut ſtupori librariorum tribui poſſit altera lectio, *Sulcis ſerpentibus impedit actum. Sulci* ſunt ὁλκοὶ tractus ſ. volumina ſerpentium. Apulej. Met. 11, p. 57, 19 Elmenh de Iſidis corona *Dextra lævaque ſulcis inſurgentium viperarum cobibita Serpentes* hic adjective ſumendum. Apud Lucia. Hermot. c. 79 ſ. To. 1 p. 823, 83 ὁλκὸν τοῦ ὄφεως recte verti equidem *tractum ipſum ac volumen corporis*, & ὁλκὸν aliunde illuſtravi: ſed ſi hic locus & Apulejanus tum mihi noti fuiſſent, magis ad literam, ut ſic loquar, interpretari poteram *ſulcum*. Porro his *ſulcis* ſuis *ſerpentibus actum* currus Plutonii *implicat* vel *impedit* Enceladus, h. e. progreſſum ac motum: *agitur* enim currus, ut conſtat. Ovidius Halieut. 72 de equo, *Quam tumidus, quantoque venit ſpectabilis actu*, h. e. inceſſu, quo *ſe agere* dicitur etiam equus.

163 Cuniculum militarem deſcribit. *Subter* hic motum ſignificat, ut Virg. Aen. 3, 695 *Alpheum* dicit *Occultas egiſſe vias ſubter mare. Fundamina campi* indicant campum ſolidum, & fundamenta mœnium ſuſtinentem. *Eluduntur muri*, honeſta Metaphora, cum vi ſua excludendi privantur, ut *eluduntur* cuſtodes, cum per ambages invenitur aditus. *Limitem* pro via a poëtis poni, tranſlaticium eſt. In verbo *tranſilit* videor mihi aliquid Alexandrini leporis, ὀξυμω-

ρον

Terrigenas imitata viros: ſic tertius heres
Saturni latebroſa vagis rimatur habenis
Devia, fraternum cupiens exire ſub orbem.
Janua nulla patet. prohibebant undique rupes
Oppoſitæ, duraque Deum compage tenebant.
Non tulit ille moras, indignatuſque trabali
Saxa ferit ſceptro. Siculæ tonuere cavernæ.
Turbatur Lipare. ſtupuit fornace relicta
Mulciber, & trepidus dejecit fulmina Cyclops.
Audiit, & ſi quem glacies Alpina coërcet,
Et qui te, Latiis nondum præcincte tropæis
Tibri, natat, miſſamque Pado qui remigat alnum.
Sic, cum Theſſaliam ſcopulis incluſa teneret
Peneo ſtagnante palus, & merſa negarent
Arva coli, trifida Neptunus cuſpide montes
Impulit adverſos. tum forti ſaucius ictu

Diſſiluit

168 tenebroſa *vulg. ſed* latebroſa *jam Baſ. marg.* 171 Siculaque *MSS.* ſolitaque *Baſ. marg. Hinc* ſolidaque *conj. Heinſ.* 173 tonuere *MSS.* 177 latis *ante Heinſ.* 180 negaret *ante Heinſ.* 182 ter forti *MSS.*

gon quddam, deprehendere: *Muros tranſilit* proprie, qui ſaltu ſe ſupra illos librat; hic vero, qui infra & ſubter illos poſtquam reptavit, ſubito intra urbem exſiſtit.

167 Cadmeos fratres intelligit, ſ. ſpartos illos qui ex dentibus draconis a Cadmo ſeminatis de terra enati dicuntur, & mox mutuis vulneribus periiſſe: quæ fabula deinde a Jaſone quoque acta. Utrisque hoc nomen tribuit Naſo, illis Met. 3, 118, his Epiſt. 12, 99. *Tertius heres Saturni* eſt Dis ſ. Pluto, poſt Jovem & Neptunum.

168 *Habenis rimatur*, quibus nunc in dextrum nunc in ſiniſtrum latus agit equos, nunc immittit, nunc retinet, vel retro agit.

174 Illam Vulcani & Cyclopum officinam deſcribit Callim. H. in Dianam 46. Sed multo copioſius Virg. Aen 8, 416.

178 Quod *bibere* alias dicuntur accolæ fluvios ſuos, hic venuſte *natare*: cum præſertim in conſuetiſſimis Romanorum exercitationibus fuerit natatus. Taceo, quod etiam *Natat uncta carina* Virg. Aen. 4, 398: & habuit hic præ oculis noſter, obſervante Heinſio, Ge. 2, 451 *Torrentem undam levis innatat alnus Miſſa Pado. Latia tropæa* ſunt, quæ Latini retulerunt: *Latii tropæa*, quæ a devictis Latinis aliquis reportat.

179 Graphice deſcriptam a noſtro illam mutationem, apertas Peneo vias, qua ratione pro maximo lacu, amœna illa Tempe exorta ſunt, pro illa doctrinæ copia illuſtravit Spanh. in Callim. p. 410.

Diſſiluit gelido vertex Oſſæus Olympo.
Carceribus laxantur aquæ, fractoque meatu
Redduntur fluviuſque mari telluſque colonis.
Poſtquam victa manu duros Trinacria nexus
Solvit, & immenſo late diſceſſit hiatu:
Apparet ſubitus cælo timor. aſtra viarum
Mutavere fidem. vetito ſe proluit Arctos
Aequore. præcipitat pigrum formido Booten.
Horruit Orion. audito palluit Atlas
Hinnitu. rutilos obſcurat anhelitus axes
Diſcolor; & longa ſolitos caligine paſci
Terruit orbis equos. preſſis hæſere lupatis
Attoniti meliore polo; rurſusque verendum
In Chaos obliquo pugnant temone reverti.

184 factoque *MSS.* 185 fluviiſque *ante Heinſ.* 193 ferrugine *MS.* 196 *pro* obliquo, flexo *Cuj. Forte gloſſa fuit, aut voluit* inflexo? *pro* pugnant, *quod habent etiam primæ editt.* certant *al. ante Heinſ.*

183 *Olympo* tertio caſu intelligendum, ut *Diſſidens plebi virtus* Hor. Od. 2, 2. 18. Continentes erant Oſſa & Olympus: jam diſceſſu vallem faciunt, amœnam adeo, ut generis nomen τέμπος, plur. τέμπεα, η, proprium huic factum ſit.

186 *Manu* i. vi & impetu, ut *manu facta* dicuntur, quæ non natura, ſed conſilio & opera hominum, parata ſunt.

189 *Fidem*, ut *fœdus*, *legem* & ſimilia, meminerimus ad conſtantiam naturæ referendam, quarenus ſub iisdem cauſis, iidem ſemper effectus conſequuntur. Memorat nunc ſiderum motus, quo nihil eſt conſtantius, & æternis legibus ſuis a Deo magis adſtrictum. Sic *vetitum Arcto æquor*, quod nobis nunquam videtur attingere &c. *Bootes tardus* etiam Ovidio Met. 2, 172, & *piger* Faſt. 3, 405 non tantum quod celeritas a bubulcis non requiritur: ſed quod ſidus polo proximum ob id ipſum motum habet minus obſervabilis celeritatis. Ceterum dum animat hæc ſidera & perſonas facit, horribilem hujus perturbationis imaginem excitat. Dicas, quid *Atlas* poſt *Orionem?* verrucula in corpuſculo planetæ, poſt mille Syſtemata Solaria, quæ forte Orion continet? Poëta vero magnitudinem agnoſcit ſolam relationis. Et quid opus eſt ſubtilitate diſputationis? Atlas totum cælum, cujus modica pars eſt Orion, humeris ſuſtinet.

192 *Axes* noſtro eſſe ſingulas quoque ſtellas, monuimus ad 34, 35. Vapor a Plutonis equis anhelitu excitatus, nubem nducit terræ, unde ſtellæ obſcurantur.

195 *Verendum* ad terrorem etiam referri, docet 33, 80. De *Chao* pro inferis 5, 525.

Mox ubi pulſato ſenſerunt verbera tergo,
Et ſolem didicere pati: torrentius amne
Hiberno, tortaque ruunt pernicius haſta.
Quantum non jaculum Parthi, non impetus Auſtri,
Non leve ſollicitæ mentis diſcurrit acumen.
Sanguine frena calent: corrumpit ſpiritus auras
Letifer: infectæ ſpumis vitiantur arenæ.
Diffugiunt Nymphæ: rapitur Proſerpina curru,
Imploratque Deas. jam Gorgonos ora revelat
Pallas, & intento feſtinat Delia cornu:
Nec patruo cedunt. ſtimulat communis in arma
Virginitas, crimenque feri raptoris acerbat.
Ille, velut ſtabuli decus armentique juvencam
Cum leo poſſedit, nudataque viſcera fodit
Unguibus, & rabiem totos exegit in armos,
Stat craſſa turpis ſanie, nodoſque jubarum
Excutit, & viles paſtorum deſpicit iras.
„*Ignavi domitor vulgi, teterrime fratrum,*

Pallas

201 diſcurrat *malit Heinſ.* 206 telo *MSS.* 210 pectora *ante Heinſ. ſed* viſcera *jam Baſ. marg. & Plant. marg.* 213 deſpuit *MS.* 214 dom. mundi *vulg. ante Heinſ. Sed* vulgi *Baſ. marg. & Claver.*

158 *Hibernum amnem* h. e. torrentem e tempeſtate ortum a Græcis didicere Latini. Χειμέριον ὕδωρ eſt ΙΛ. ψ, 420. *Hibernis agitatum fluctibus æquor* Ovid. Tr. 1, 11. 33.

201 *An non nimia* ſit hæc Hyperbole non diſputo: ſed hoc meminiſſe velim Poëſeos candidatos, in *acuminis* appellatione ineſſe notionem celeritatis, acutus gladius celerius penetrat, acutus morbus celerius conficit, acuta mens perſpicit velocius &c. Feſtus, *Acupedius dicebatur, cui ſummum erat in currendo acumen pedum.*

202 Solet noſter hac imagine cruentati a freno oris acrium equorum uti. Vid. ad 1, 5. 22, 350.

209 *Stabuli armentique*, duas quaſi relationes offert poëta, ubi comparata cum aliis ſui generis juvenca placeat.

211 *Exigere* hic idem eſt quod exſerere, exercere: *rabiem* ponit velut gladium vel ferrum quod *exigi* dicitur, h. e. plane adigi. *Armos*, membra robuſtiora dicit, in quibus morſu & ungue lacerandis, omnem impetum leo conſumit.

212 An *nodos jubarum* dicit, qui oriuntur a grumis cruoris, quibus velut in glomerem conglutinantur jubæ?

Pallas ait, *quæ te ſtimulis facibuſque profanis*
Eumenides movere? tua cur ſede relicta
Audes Tartareis cælum inceſtare quadrigis?
Sunt tibi deformes Diræ: ſunt altera Lethes
Numina: ſunt triſtes Furiæ te conjuge dignæ.
Fratris linque domos: alienam deſere ſortem:
Nocte tua contentus abi. quid viva ſepultis
Admiſces? noſtrum quid proteris advena mundum?„
Talia vociferans avidos tranſire minaci
Cornipedes umbone ferit, clipeique retardat
Objice, Gorgoneiſque premens aſſibilat hydris,
Prætentasque aperit criſtas. libratur in ictum
Fraxinus, & nigros illuminat obvia currus.

217 mundum inceſtare *fere ante Heinſ.* cælum *Baſ marg. Claver.* incæltare *primæ editt.* infeſtare *MSS.* 219 flumina *ante Heinſ. præter Claver.* numina *probat etiam Barth.* 226 prætentaque op. criſta *ex MSS. Heinſ. pro* criſta, palla *MSS.*

215 *Profanæ faces*, inceſtæ, quibus violatur etiam religio, & natura rerum, quæ divina eſt: ideo de eadem re ſtatim *inceſtandi* verbum adhibet.

218 *Diræ* hic aperte diſtinguuntur a Furiis, dum ſeorſim commemorantur. Videtur itaque intelligere poëta Harpyias illas Typhonis filias, Phineo puniendo a Jove immiſſas, a Calai & Zete Boreæ filiis abactas. Hæ ſubſtantiva poſitione *ſævæ Diræ* vocantur a Valerio Fl. 4, 586: *Tartareas volucres* nominarat v. 579. *Lethes Numina* h.e. inferorum. *Flumina* fenineam perſonam ſuſtinere, non memini.

220 *Sortem* hanc declaravimus ad 33, 100.

222 *Proteris* injuriæ verbum, conculcas: *advena* & ipſum ſignat injuriam, non dominus, ne civis quidem ſuperorum, ſed advena, peregrinus.

224 Synonymice hæc dicuntur *umbone*, & *clipei objice*: *hydri Gorgonei* etiam ſunt in clipeo Minervæ, quos habet Meduſa Gorgo pro crinibus.

226 *Criſtas* illas galeæ ſuæ terribiles, *aperit* Minerva concutiendo, ut majores fiant, & ſic *prætendit*, & velut intentat equis. Humanum paſſus eſt ſummus vir, cum contulit cum lectione ſua *operit* illud 24, 168. Ibi enim Romam *velat ſua Gorgone* Pallas, h. e. tegit, munit: hic conſternandi ſunt objecta & intentata criſta equi Plutonis. Texerat Minerva caput Meduſæ ſupra v. 25: hoc nunc objicit equis. Sic intelligimus, contraxiſſe, conſtrinxiſſe antea criſtam, quam hic aperit.

227 *Fraxinus* h. e. haſta Minervæ, ſine reſpectu ad materiem, fulmen eſt jam vibratum, jam jaculandum: itaque jam illuminat fulgore ſuo currum.

Miſſaque pæne foret, ni Jupiter æthere vulſo
Pacificas rubri torſiſſet fulminis alas,
Confeſſus ſocerum. Nimbis Hymenæos hiulcis
Intonat, & teſtes firmant connubia flammæ.
Invitæ ceſſere Deæ. Compeſcuit arcum
Cum gemitu, taleſque dedit Latonia voces.
„*Sis memor, o, longumque vale. reverentia patris*
Obſtitit auxilio. nec nos defendere contra
Poſſumus. imperio vinci majore fatemur.
In te conjurat genitor, populoque ſilenti
Traderis, heu, cupidas non adſpectura ſorores,
Aequalemque chorum. Quæ te fortuna ſupernis
Abſtulit, & tanto damnavit ſidera luctu?
Jam neque Partheniis innectere retia luſtris,
Nec pharetram geſtare libet. ſecurus ubique
Spumet aper, ſævumque fremant impune leones.
Te juga Taygeti, poſito te Mænala flebunt
Venatu, mœſtoque diu lugebere Cyntho.

Delphica

228 æth. ſummo *vulg.* juſſo, lapſus, çelſo *MSS.* 229 luminis *al.* fulminis *etiam Parrh. Vien. Clav.* 230 generum *al.* ſocerum *Baſ. marg. Raph. ſententia eadem.* Hymenæon, *ut* intonat *ad Jovem referatur, Heinſ.* 239 æqualesque choros *ante Heinſ.* 240 damnarunt *MSS.* 243 ſævique *ante Heinſ.*

228 Aethere *vulſo*, convulſo & quaſi dirupto: cælum rumpi & rima quadam aperiri videtur a *fulmine*, cui hic *pacificæ alæ* tribuuntur, quia ipſo terrore & minis quietem, pacem, nuptias, amores denunciat. Si noſtris moribus hoc velis accommodare, dic is hoc fulmen fuiſſe ſimile illis tonitribus fulguribusque arte factis, quibus hodie in caſtris & munimentis victoriæ, natales, nuptiæ, Regum celebrantur.

230 *Nimbi hiulci* ſunt nubes denſæ ab igne fulgurum disjectæ & hiantes. *Flammæ* ſunt pro facibus nuptialibus, ſicut tonitruum ſonus pro *Hymenæo* ſ. cantu & ſtrepitu nuptiali.

240 *Sidera* Synonymon *ſupernorum*: ne putemus ad ipſum ſtatum cæleſtium Deorum referri. *Siderum* luctus eſt, quod non vident amplius in terris Proſerpinam. Etiam terreſtres actus ſuos mox memorat Diana & regiones ſibi frequentatas, Laconiam ubi *Parthenius*, *Taygetus*, *Mænala*; Delum ubi *Cynthus*, montes omnes quibus inerrare Diana ſolet. Sic *cælum* ponitur v. 262.

Delphica quin etiam fratris delubra tacebunt.„
Interea volucri fertur Proſerpina curru
Cæſariem diffuſa Noto, planctuque lacertos
Verberat, & queſtus ad nubila rumpit inanes.
„Cur non torſiſti manibus fabricata Cyclopum
In nos tela, pater? ſic me crudelibus umbris
Tradere, ſic toto placuit depellere mundo?
Nullane te flectit pietas? nihilumne paternæ
Mentis ineſt? tantas quo crimine movimus iras?
Non ego, cum rapido ſæviret Phlegra tumultu,
Signa Deis adverſa tuli: non robore noſtro
Oſſa pruinoſum vexit glacialis Olympum.
Quod conata neſas, aut cujus conſcia noxæ
Exſul ad immanes Erebi detrudor hiatus?
O fortunatas, alii quaſcunque tulere
Raptores! ſaltem communi ſole fruuntur.
Sed mihi virginitas pariter cælumque negatur:
Eripitur cum luce pudor: terriſque relictis
Servitum Stygio ducor captiva tyranno.
O male dilecti flores, deſpectaque matris

246 ſilebunt *MS.* 249 fundit *vulg.* rendit, tollit *MSS.* 252 credere *MS.* defendere *MS. eadem ſententia.* 253 nullumne *vulg. præter Claver.* 255 rabido *jubet legi Heinſ.* 258 *pro* noxæ, culpæ *vulg. quam gloſſam putat Heinſ.* 262 negantur *malit Heinſius.* 263 *pro* luce, ſole *vulg. quod ferri poſſe ob repetitionem, negat Heinſ.* 264 infelix *vulg. præter Ald. qui cum MSS.* ſervitum.

246 Reſpicit, puto, Claudianus ad Romanum morem, juſtitium indicendi in luctu publico: ita non reſpondet conſulentibus, non fert ſententiam Apollo.

250 In hac querela Proſerpinæ, & tota adeo hac ſcena, placet mihi Claudianus præ Naſone, qui nimis puellam facit Proſerpinam Met. 5, 399 *Collecti flores tunicis cecidere remiſſis: Tantaque ſimplicitas puerilibus adſuit annis, Hæc quoque virgineum movit jactura dolorem.* Talia decebant 'Οαριστὺν Theocriti, ſ. Idyll. 27, 52.

255 De *Phlegra* & *Phlegræo* tumultu vid. ad 27, 20.

257 Cui hic non in mentem venient illi *conjurati cælum reſcindere fratres* Terræ filii, qui *Ter ſunt conati imponere Pelio Oſſam,* Theſſaliæ montem, *atque Oſſæ involvere Olympum,* Virg. Ge. 1, 280.

259 *Hiatus* nomen ad *Chaos* alludit, χαίνειν hiare.

262 *Cælum* ut 240 *ſidera.*

Conſilia: o Veneris deprenſæ ſerius artes!
Mater, io, ſeu te Phrygiis in vallibus Idæ
Mygdonio buxus circumſonat horrida cantu,
Seu tu ſanguineis ululantia Dindyma Gallis
Incolis, & ſtrictos Curetum reſpicis enſes,
Exitio ſuccurre meo: compeſce furentem:
Comprime ferales torvi prædonis habenas.„
Talibus ille ferox dictis fletuque decoro
Vincitur, & primi ſuſpiria ſentit amoris.
Tunc ferrugineo lacrimas detergit amictu,
Et placida mœſtum ſolatur voce dolorem:
„Deſine funeſtis animum, Proſerpina, curis,
Et vano vexare metu. majora dabuntur
Sceptra, nec indigni tædas patiere mariti.
Ille ego Saturni proles, cui machina rerum
Servit, & immenſum tendit per inane poteſtas.
Amiſſum ne crede diem. ſunt altera nobis
Sidera; ſunt orbes alii; lumenque videbis
Purius, Elyſiumque magis mirabere ſolem,
Cultoreſque pios. illic pretioſior ætas,

Aurea

273 planctuque *MSS.* 275 deterſit *vulg.*
276 timorem, pudorem *MSS.*

268 *Buxus*, tibia e buxo. Vid. ad 20, 286.

269 *Ululare* dicuntur Dindyma, montana Phrygiæ, h. e. ab ululatu Gallorum, qui ſe exſecuere, vel ſpectaculi cauſa vulnerarunt, reſonare. Vid. ad 18, 277. it. ad 20, 262. De *ululatu* & tota re adeo ad 33, 205.

270 De *Curetum* enſibus dictum ad 20. 279. Recordemur, ſecundum poëtæ noſtri fictionem, Cereris abſentiam apud matrem ſuam ac Deorum, Cybelen, occaſionem raptui dediſſe. Vid. 33, 179.

275 De *ferrugineo amictu* dictum ſupra ad v. 93.

280 Etiam hic in Plutonis oratione ſunt philoſophemata illa, ad quæ ſupra 5, 525 it. 33, 55 alluſum obſervavimus.

282 Aperte reſpicit Virg. Aen. 6, 641 *Solemque ſuum, ſua ſidera norunt.* *Orbes*, puto, Planetarum intelligit.

285 Nam auream poëtarum, v. g. Heſiodi Op. & Di. 121, ætatem olim κατὰ γαῖα κάλυψεν. Prærogativa inferorum eſt, quod apud illos ſemper durat aurea gens, quæ ſub cælo ſemel tantum fuit.

Aurea progenies, habitant, ſemperque tenemus,
Quod Superi meruere ſemel. nec mollia deſunt
Prata tibi. Zephyris illic melioribus halant
Perpetui flores, quos nec tua protulit Henna.
Eſt etiam lucis arbor prædives opacis,
Fulgentes viridi ramos curvata metallo.
Hæc tibi ſacra datur. fortunatumque tenebis
Autumnum, & fulvis ſemper ditabere pomis.
Parva loquor. quidquid liquidus complectitur aër,
Quidquid alit tellus, quidquid ſalis æquora verrunt,
Quod fluvii volvunt, quod nutrivere paludes,
Cuncta tuis pariter cedent animalia regnis,
Lunari ſubjecta globo, qui ſeptimus auras
Ambit, & æternis mortalia ſeparat aſtris.
Sub tua purpurei venient veſtigia reges,
Depoſito luxu, turba cum paupere miſti.
Omnia mors æquat. tu damnatura nocentes.

286 habitat *vulg.* 287 deerunt *vel ſine ſcriptis legi jubet Heinſ. Certe ſic optimos ſolere, oſtendit.* 289 Aetna *vulg. Vid. ad 33, 122.* 290 Averni *Baſ. marg.* amœnis *MS.* Avernis *placet Heinſ.* 291 gravido *MS.* 293 dotabere *MS.* 295 maris *vulg. præter Claver.* 297 animantia *MS.* 300 faſtigia *conj. Barth.*

287 *Mollia prata* eſſe debent, de quibus Virg. Aen. 6, 642 *Pars in gramineis exercent membra palæſtris.*

290 Hæc eſt illa arbor, de qua ramum decerpere debebat Aeneas, Aen. 6, 141.

294 Magnum ſane eſt Proſerpinæ regnum. Quidquid enim apud ſuperos, moritur, perit, diſſipatur, ſenſibus hominum ſubducitur, illud venit in Haden, ad Plutonem. Neque vero inauditum aliquid fingit noſter, de communicato cum Proſerpina inferorum imperio. Sæpe illius mentionem facit Horatius, apud quem V. G. Tireſias Sat. 2, 5 extr. *Sed me,* inquit, *Imperioſa trahit Proſerpina.* Quin jam Hymnus Orphicus Eumenidum illam arbitram & judicem ſcelerum facit. Plura in Hymno ipſius Proſerpinæ.

298 Globus ille cavus, ſphæra illa ſeptima, quæ infixam ſibi habet Lunam, finem conſtituit rerum mutationi obnoxiarum & immutabilium. Cic. Somn. Scip. 4 *Infra Lunam nihil eſt, niſi mortale & caducum, præter animos —— ſupra Lunam ſunt æterna omnia.* Macrobius ad h. l. 1, 21, inter alia, *Sicut ætheris & aëris, ita divinorum & caducorum Luna confinium eſt.*

Tu requiem latura piis: te judice ſontes
Improba cogentur vitæ commiſſa fateri.
Accipe Lethæo famulas cum gurgite Parcas.
Sit fatum quodcumque voles.„ Hæc fatus ovantes
Exhortatur equos, & Tænara mitior intrat.
Conveniunt animæ, quantas truculentior Auſter
Decutit arboribus frondes, aut nubibus imbres
Colligit, aut frangit fluctus, aut torquet arenas.
Cunctaque præcipiti ſtipantur ſæcula curſu
Inſignem viſura nurum. Mox ipſe ſerenus
Ingreditur facili paſſus molleſcere riſu,
Diſſimiliſque ſui. Dominis intrantibus ingens
Aſſurgit Phlegethon. flagrantibus hiſpida rivis

Barba

306 ſitque ratum *MSS.* ſit factum *MSS.* ſanctum, pactum *conj. Heinſ.* velis *vulg.* ſitque ratum, quodcunque voves *conj. Heinſ.*
311 tartara *vulg. præter Ald. quem & MSS. ſequitur Heinſ.*

305 Hic ergo *Parcas*, *Fatumque* novæ uxori ut *famulas* ſubjicit poëta noſter, & ſervat morem ſuum, quo nunquam, quod recorder, fatalem neceſſitatem, libertati Dei & humanæ contrariam, defendit. Idem dicit ſtatim *Sit fatum quodcunque voles.* Magnam Proſerpinæ vim aſſignat, Hymnus Orph. p. 126. V. G. H κατέχεις ἀΐδαο πύλας —— παντοκράτειρα κόρη —— Ζωὴ καὶ θάνατος μούνη θνητοῖς, & cum alluſione ad nomen, Φέρεις γὰρ ἀεὶ καὶ πάντα φονεύεις. Sed cf. 36, 410.

306 *Ovantes equos*, & totum hunc verbi uſum declaramus ad 22, 68.

307 *Tænara* puto hic non eſſe ſimpliciter illud promuntorium Laconicæ ſuo cum ſpecu; ſed indefinite ſic indicari inferos, ut *Tænarius* eſt idem quod inferus vel Infernus. Sed poteſt tamen fieri, ut ſuos auctores ſecutus ſit noſter. Variant enim & hic fabulæ. Hymnus Orphicus in Plutonem p. 116, 14 abductam ait Proſerpinam ὑπ' Ἀττίδος ἄντρον, Δήμου Ἐλευσῖνος, τόθι περ πύλαι εἰσ' ἀΐδαο. Et ſuadent ſacra Eleuſinia.

308 Comparari poteſt Aen. 6, 706 *Hunc circum innumeræ gentes populique volabant* &c.

311 *Sæcula* ſunt ipſi homines per ſuas generationes & gradus diſcreti. Quoties Lucretius *ſæcla hominum*, *ſcriptorum*, *mortalia*, *animalium*, *ferarum* dixerit pro ipſis hominibus, feris &c. Indices facile docent. Hic *ſæcula* ſunt βίοι, umbræ, animæ defunctorum, vel nondum natorum.

312 *Nurus* νύμφη etiam hic eſt, juvenis mulier nupta, quæ peperit, pariendi certe cauſa habetur.

313 *Paſſus molleſcere*, omiſſo ſe, ut Hor. Car. 1, 2. 43 *Patiens vocari Cæſaris ultor.*

315 *Phlegethontem* perſonam facit, ut fluvios alios, niſi quod pro aquis illi dat flammas.

Barba madet, totoque fluunt incendia vultu.
Occurrunt properi lecta de plebe miniſtri.
Pars altos revocant currus, frenisque ſolutis
Vertunt emeritos ad paſcua nota jugales.
Pars aulæa tenent. alii prætexere ramis
Limina, & in thalamum cultas extollere veſtes.
   Reginam caſto cinxerunt agmine matres
Elyſiæ, teneroque levant ſermone timores,
Et ſparſos religant crines, & vultibus addunt
Flammea, ſollicitum prævelatura pudorem.
Pallida lætatur regio, genteſque ſepultæ
Luxuriant, epuliſque vacant genialibus Umbræ.
Grata coronati peragunt convivia Manes.
Rumpunt inſoliti tenebroſa ſilentia cantus.
Sedantur gemitus. Erebi ſe ſponte relaxat
Squalor,

317 propere *vulg.* 321 in thalamis *vulg.* thalamos *MS.*
323 tenerosque — dolores *Vic. Vien.* & *al.* timores *Ald. Baſ. marg.*
325 prævallatura *MS.* prævellatura *Vic.*

318 *Revocare currus* eſt retinere equos junctos.

319 *Emeriti jugales*, non qui jam mereri deſinant ſimpliciter, ſed qui in illo actu bene de ſuo domino meruerant.

320 Conjungit utramque honoris & gaudii ſignificationem Pacatus Pan. 37, 4 *Portas virentibus ſertis coronatas, aulæis undantes plateas*: ubi *undantes* intelligam fluctuantes aliquantum ab aura & vento, quod non intenta & affixa ſuis extremis eſſent aulæa, ſed ita ſuſpenſa, ut velut undas quasdam agere a vento poſſent: qua ratione mutatus ſubinde cum ſitu repercuſſus lucis, & umbræ admiſtio, colorum quoque & ſplendoris mutationem oculis jucundam & vitæ quoddam inſtar, attulit

321 *Veſtes cultas* & ipſas de aulæis velisque intelligo, quas *tollunt in thalamum*, h. e. ex illis ſublatis ac ſuſpenſis thalamum, velut tentorium quoddam conſtituunt, ſub quo lectus ſternitur. Hæc *Veſtis* & *veſtiendi* notionibus comprehendi, alias oſtenditur.

325 Vix unquam in nuptiali ceremonia *flammeum* omittit noſter V. G. 10, 285. 21, 83.

327 Videt etiam apud inferos Aeneas 6, 656 *per herbam Veſcentes lætumque choro Pæana canentes.* Obſervavit Da. Heinſ. ad Heſiodi, qui aurei ſæculi θαλίας laudat Op. 115, felicem omnem immortalitatem a Græcis & Romanis hoc θαλιῶν, *epularum*, nomine ſignari. Sed hoc extraordinarium & *inſolitum* hic eſt, & datum nuptiis Proſerpinæ, quod requies etiam & indulgentia quædam datur infelicibus ac damnatis.

Squalor, & æternam patitur rareſcere noctem.
Urna nec incertas verſat Minoïa ſortes.
Verbera nulla ſonant, nulloque frementia luctu
Impia dilatis reſpirant Tartara pœnis.
Non rota ſuſpenſum præceps Ixiona torquet:
Non aqua Tantaleis ſubducitur invida labris.
[Solvitur Ixion: invenit Tantalus undas.]
Et Tityos tandem ſpatioſos erigit artus:
Squalentiſque novem detexit jugera campi.
Tantus erat. lateriſque piger ſulcator opaci
Invitus trahitur laſſo de pectore vultur,
Abreptasque dolet jam non ſibi creſcere fibras.
  Oblitæ ſcelerum formidatique furoris
Eumenides cratera parant, & vina feroci
Crine bibunt. flexiſque minis jam lene canentes
Extendunt ſocios ad pocula plena ceraſtas,
Ac feſtas alio ſuccendunt lumine tædas.
  Tunc & peſtiferi pacatum flumen Averni
Innocuæ tranſiſtis aves, flatumque repreſſit
Amſanctus:

331 clareſcere *MS. Claver. qui recte improbat.* 336 Tantalicis *vulg.* 337 *Ejiciendum putat hunc verſum Heinſ. jure, arbitror.* 342 abruptasque *malit Heinſ.* 343 formidandique *MSS.* 348 limen *vulg.* flumen *Ald. Baſ. marg. MSS.*

332 *Urna Minoia* ſortitur judicees malis, de qua Aen. 6, 432 *Quæſitor Minos urnam movet.* Alia eſt illa apud Hor. Car. 3, 1 16 *urna capax*, quæ *movet omne nomen*, qua *omnium ſors verſatur* 2, 3. 26. Hac decernitur, quæ animæ ire ad ſuperos, quæ ad inferos redire debeant. Hæc eſt ſortitio animarum; quam deſcribit ex Eris Pamphylii perſona Plato de rep. extr.

335 Etiam *Ixionis* & *Tantali Tityque* pœnas debet Virgilio v. 595 ſqq.

344 *Cratera parant* h. e. in vaſe ampliore miſcent vinum aquæ, in quo plures ſimul ſerpentes, quos pro crinibus habent, (hi ſunt etiam *ſocii ceraſtæ*) mergere capita bibendi gratia poſſint. Vid. 10, 197. Ab hoc vino non lugubrem ſtridorem edunt, ſed leni ſibilo canunt.

347 *Feſtas tædas* non illas terribiles de Phlegethonte accenſas, quibus terrent impios.

349 Alludit ad etymon *Averni*, ἄορνος *Quem ſuper haud ullæ poterant impune volantes Tendere iter pennis* &c. Virg. Aen. 6, 239. Monuit Heinſius ex Ariſtot. de mirabil.

Amſanctus: tacuit fixo torrente vorago.
Tunc Acheronteos mutato gurgite fontes
Lacte novo tumuiſſe ferunt, ederiſque virentem
Cocyton dulci perhibent nudaſſe Lyæo.
Stamina nec rupit Lacheſis, nec turbida ſacris
Obſtrepitant lamenta choris. Mors nulla vagatur
In terris, nullæque rogum planxere parentes.
Navita non moritur fluctu, non cuſpide miles.
Oppida funerei pollent immunia leti.
Impexamque ſenex velavit arundine frontem
Portitor, & vacuos egit cum carmine remos.
Jam ſuus inferno proceſſerat Heſperus orbi.
Ducitur in thalamum virgo. ſtat pronuba juxta
Stellantes Nox picta ſinus, tangenſque cubile
Omina perpetuo genitalia fœdere ſancit.

Exſultant

350 Anfractus *Vic. Vien. & omnes pene MSS. quos vidit Parrh. & Baſ.* Anxantus *Ald. & Junt.* 353 ſtagnaſſe *vulg.* 354 non rupit *vulg.* 359 impexosque -- crines *Vic. Vien. Junt. Baſ. rell. ante Heinſ.* impexamque -- frontem *Ald. MSS.* implexam -- frontem *Baſ. marg.* 364 ſanxit *al.*

mirabil. audit. reperiri tamen ibi Cygnos. Sed omnia de fabulis & hiſtoria collegit Cluver. Ital. ant. p. 1126 ſqq.

350 *Amſanctus* ſ. *Amſancti valles* notæ ex Aen. 7, 565 ſqq. *ſævi ſpiracula Ditis*, ubi *rupto ingens Acheronte vorago Peſtiferas aperit fauces* Hinc ille *flatus*; quem modo *repreſſum* dicit noſter.

354 *Lacheſin* nominavit, quæ magis proprie Atropos dicenda erat. Sed commune Parcarum illud opus eſt, inter ſe conſentientium certe.

359 Ipſum *coronari* eſt lætitiæ ſignum; *arundine* ſui fluminis utuntur fluvii, quatenus perſonæ ſunt. Charon *portitor* alias ſemper triſtis.

361 *Suus Heſperus:* nam ſolem *ſuum & ſua* ſidera habent, ut monuimus ad v. 282. Ceterum *Heſperus*, Veneris eſt optatum ſponſis ſidus, quem invocant. Totum ex hoc pendet Catulli epithalamium ſ. carmen 62 *Veſper adeſt. Heſpere, qui cælo fertur crudelior ignis? Heſpere, qui cælo lucet jucundior ignis?*

363 Eſt nempe etiam *Nox* Dea, cum Luna ſæpe congruens. Vid. Burm. ad Val. Fl. 5, 567.

Exſultant cum voce pii, Ditiſque ſub aula
Talia pervigili ſumunt exordia plauſu.
„Noſtra parens Juno, tuque o germane Tonantis
Et gener, unanimi conſortia diſcite ſomni,
Mutuaque alternis innectite colla lacertis.
Jam felix oritur proles: jam læta futuros
Exſpectat Natura Deos. nova numina rebus
Addite, & optatos Cereri proferte nepotes.

366 ducunt *vulg.* 367 potens *Ald. & MSS. Hinc* Nocte potens *conj. Heinſ.* 68 unanimis *primæ editt.* ducite *vulg.* diſcite *jam Baſ. marg. & MSS.*

366 *Pervigili plauſu*, tertio caſu, hoc faciunt exordium. Neque enim totum refert Poëta Hymenæum, ſed principium & ſummam.

368 *Diſcite*, ut rudes operum Veneris Sic 31, 130.

370 Hymnus Eumenidum Orphicus poſterior p. 166 illas facit filias Plutonis & Proſerpinæ. Sed hoc non convenit cum Oeconomia Claudiani, qui nuptiis eas jam præſentes facit. In Hymno in Proſerpinam p. 126 non Eumenidum modo, ſed etiam Eubulei mater appellatur.

XXXVI

XXXVI

CL. CLAUDIANI
DE
RAPTU PROSERPINAE

LIBER III

Jupiter interea cinctum Thaumantida nimbis
Ire jubet, totoque Deos arceſſere mundo.
Illa colorato Zephyros prælapſa volatu
Numina conclamat pelagi, Nymphaſque morantes
Increpat, & fluvios humentibus evocat antris.
Ancipites trepidique ruunt, quæ cauſſa quietos
Excierit, tanto quæ res agitanda tumultu.
Ut patuit ſtellata domus, conſidere juſſi.
Nec confuſus honos. Cæleſtibus ordine ſedes
Prima datur. tractum proceres tenuere ſecundum
Aequorei, placidus Nereus, & lucida Phorci
Canities.

3 prælapſa, elapſa, prægreſſa *MSS.* transgreſſa *vulg.* Zephyris illapſa, illata *MSS.* 9 *Omiſſus, credo caſu, hic verſus Baſ.* 11 lucida *vulg.* lurida, lubrica, candida, pallida, verecundaque *MSS.* cærula *etiam Baſ. marg.*

* De Prologo, quem quidam hic inculcarunt, vid. 27 pr.

1 *Thaumantida*, Irin, (vid. 35, 100) Thaumantis & Electræ filiam, Harpyiarum ſororem facit Heſiodus Theog. 265, indeque Apollod. Bibl. 1,2.6. Junonis quidem interdum nuncia ut Aen 4, 693 & 5,606: ſed Jovis præcipue, ut Aen. 9, 803. & Heſiod. Theog 784 Thaumantis filiam faciunt, quia θαῦμα eſt, ſpectaculum admirabile, τέρας ut vocat Homerus Ἰλ. Λ, 27 & Ρ, 547 *Cinctam nimbis* facit phyſica ratione.

3 *Zephyros* pro aëre humido, quem efficiunt Zephyri ponit. Vid. 33, 92 & 185. Plane ſic Stat. Theb 7, 6 Jupiter Mercurio, *I, medium rapido Borean illabere ſaltu*, quod pulchre hic animadvertit Heinſius.

4 *Conclamat* eſt clamore convocat, ut Ovid. Met. 13,73 de Ulyſſe in periculo verſante *Conclamat ſocios.*

11 *Phorci canities* memoratur, quod marinus deus eſt, Phorcys ſ. Phorcus, mare autem canum & cæruleum. Filiæ illius Græe,

[γgaìs

Canities. Glaucum ſeries extrema biformem
Accipit, & certo manſurum Protea vultu.
Nec non & ſenibus fluviis conceſſa ſedendi
Gloria. plebejo ſtat cætera more juventus,
Mille amnes. liquidis incumbunt patribus udæ
Naïdes, & taciti mirantur ſidera Fauni.
Tum gravis ex alto genitor ſic orſus Olympo:
„Adduxere meas iterum mortalia curas,
Jam pridem neglecta mihi, Saturnia poſtquam
Otia & ignavi ſenium cognovimus ævi;
Sopitoſque diu populos torpore paterno
Sollicitæ placuit ſtimulis impellere vitæ,
Incultis ne ſponte ſeges grandeſceret arvis,

Undaret

15 ſtant *legi jubet Heinſ.* 17 placidi numina *vulg. præter Ald.* 19 abduxere *Vic. Ald. Junt. Baſ. Claver. Heinſ. Sed* addux. *Parrhaſ. Vien. Raphel.* 24 graneſceret *MSS.* caneſceret *MSS.*

[γραῦς anus] canæ inde a nativitate, ἐκ γενετῆς πολιαὶ, Gorgones, apud Heſiodum Theog. 270.

12 *Biformem* vocat Glaucum, quia ab umbilico inde piſcis fuit. Ovid. Met. 13, 963 *Cruraque pinnigero curvata noviſſima piſce.* Sic etiam pingit Philoſtratus Icon. 2, 15 extr. e cujus deſcriptione Glauci illuſtrari poſſunt, quæ de Tritone dicta ſunt ſupra ad 10, 146. Ceterum hae Glauci deſcriptiones patiuntur, ut utrumque pedem in ſuum ſibi piſcem mutatum intelligamus, quod de Tritone oſtendimus. Hiſtoriam & fabulas Glauci dedit P. Pater ad Palæph. c. 28.

13 *Proteus* ille monſtrorum marinorum velut paſtor, Virg. Ge. 4, 388, qui ut ibi eſt v. 407 *fit ſubito ſus horridus, atraque tigris, Squamoſusque draco, & fulva cervice leæna* &c. vel, ut Horat Sat. 2, 3. 73 *aper, modo avis, modo ſaxum, & cum volet arbor.* Hic honoris Deum cauſa certo manere vultu jubetur.

17 *Taciti* commodum *Faunorum* epitheton, quos loquaces alias faciunt, & nomen ipſum arceſſunt a *fando.* Vid. Serv. ad Aen. 7, 47. *Taciti* autem hic ſunt præ admiratione ſplendoris cæleſtis, ſibi inſueti.

19 Pulchra, certe ſpecioſa, Jovis oratio effingit morem Regum humanorum, qui ſuis actibus, valde interdum hominem ſapientibus, olentibus, referentibus, ſplendidos obtentus quærunt, & alias longe habent diverſasque multum a *ſuaſoriis* cauſas *juſtificas.* Quidni enim utamur nominibus Grotianis, & huic rei hodie propriis. *Adduxere* id eſt adverterunt res hominum, quas aliquamdiu neglexeram, curas meas denuo, poſtquam penitius inſpexi otia illa aureæ ætatis ſub patre meo Saturno degenerare in *ſenium*, & ignavum languorem; & ideo decrevi populos ſtimulis vitæ ſolicitæ ad laborem impellere hoc modo,

Undaret neu ſilva favis, neu vina tumerent
Fontibus, & totæ fremerent in pocula ripæ.
Haud equidem invideo; (nec enim liveſcere fas eſt,
Vel nocuiſſe Deos) ſed quid diſſuaſor honeſti
Luxus, & humanas oblimat copia mentes?
Provocet ut ſegnes animos, rerumque remotas
Ingenioſa vias paullatim exploret egeſtas!
Utque artes pariſt ſollertia, nutriat uſus!
Nunc mihi cum magnis inſtat Natura querelis,
Humanum relevare genus, durumque tyrannum
Immitemque

28 ſed quod *vulg.* 30 prov. aut *MS.* *unde* haud *conj. Heinſ.* 32 atque *MS.* 34 *Expungi vult h. v. vir doctus ap. Heinſ.* dirumque *pri. editt.*

modo, ne in poſterum *ſponte* naturæ, ſine labore hominum omnia provenirent.

25 *Undare* ad liquidum & profluens mel pertinet: *tument* fontes, cum ebulliunt: *fremunt ripæ*, cum aquæ cum ſtrepitu labuntur & ruunt.

27 *Liveſcere* eſt invidere. Jam φθόνον, invidiam, tribuere DIs alias non verentur veteres. Quin de ſententia Solonis apud Herodotum 1, 32 Τὸ θεῖον πᾶν φθονερόν. qua de re eſt diſputatiuncula mea in opuſculorum Vol. 1 p. 336. Breviter, ſi æqui eſſe volumus, dicemus, qui viri alioquin ſapientes invidiam Deo tribuunt, ii non affectum & conſilium volunt intelligi, ſed effectus, quos invidia habet inter homines. Jupiter poëtæ hic Εὐθυμήμων eſt, malevolam invidentiam a ſe removet.

29 *Oblimat* honeſta Metaphora a canalibus & incilibus agrorum, ubi limus impedit fluxum aquæ. Videtur reſpexiſſe ad Virg. Ge. 3, 136 *Nimio ne luxu obtuſior uſus ſit genitali arvo, & ſulcos oblimet inertes.* In agro quem limus occupat, h. e. in limo, quam diu limus eſt, nihil poteſt naſci.

30 Illud *ut* eſt imperantis, precantis, exſecrantis &c. hoc eſt, omittuntur verba, impero, precor & ſimilia. V. G. Hor. Sat. 2, 1. 43 O *pater & rex Jupiter, ut pereat poſitum rubigine telum!* Narrat igitur Jupiter ſe aurea patris ſui tempora ideo ſuſtuliſſe, ut egeſtas excitaret homines ad agendum. Apparet, & pulchre vidit Parrhaſius, poëtam præ oculis habuiſſe Virgilii Ge. 1, 121 unde ponemus, quæ unice hunc locum declarant licet pluſcula ſint. *Pater ipſe,* Jupiter, *colendi Haud facilem eſſe viam voluit —— Nec torpere gravi paſſus ſua regna veterno. Ante Jovem nulli ſubigebant arva coloni —— Ille, Jupiter, Mella decuſſit foliis, —— Et paſſim rivis currentia vina repreſſit, Ut varias uſus meditando extunderet artes* &c. Totus ille locus divinus eſt, quem brevius attingit hic Jupiter.

33 *Nunc*, poſtquam hæc ita conſtitui, & homines tamen nimis adhuc vel hebetes, vel ad ſua commoda tardi, laborent inopia, iraſcitur mihi Natura mater &c.

33 *Natura* igitur etiam perſona, etiam Dea, non modo ſequioris

Immitemque vocat, regnataque ſæcula patri
Commemorat, parcumque Jovem ſe divite clamat.
Cur campos horrere ſitu, dumiſque repleri
Rura velim, & nullis exornem fructibus annum?
Se jam, quæ genitrix mortalibus ante fuiſſet,
In diræ ſubito mores tranſiſſe novercæ.
Quid mentem traxiſſe polo quid profuit altum
Erexiſſe caput, pecudum ſi more pererrant
Avia, ſi frangunt communia pabula glandes?
Hæccine vita juvat ſilveſtribus abdita luſtris,
Indiſcreta

38 nulliſque *MSS.*

ætatis poëtis, ut Papinio Theb. II, 466 it. Achill. I, 488 ubi plura hujus generis dedit Barthius: ſed etiam patri Theologiæ poëticæ Orpheo, h. e. auctori Hymnorum, qui nomen illud præferunt. Pulchra ibi omnia: ſed ponemus quædam (p. 106) unde, quam late naturæ nomen antiquis illis patuerit, queat intelligi. Ω Φύσι παμμήτειρα θεὰ, πολυμήχανε μῆτερ, —— Πανδαμάτωρ, ἀδάμαστε, κυβερνήτειρα —— παντοκράτειρα —— Ἄφθιτε, πρωτογένεια —— ὑπνοκάθεκτε, Ἄψοφον ἀστραγάλοισι ποδῶν ἴχνος εἱλίσσουσα —— Αυτοπάτωρ, ἀπάτωρ —— Αὐτάρκεια, δίκη, χαρίτων πολυώνυμε πειθώ. Πικρὰ μὲν φαύλοισι, γλυκεῖα δὲ πειθομένοισι —— Ἀΐδιος ζωή, ἠδ' ἀθανάτη τε πρόνοια, Πάντα σὺ ἐσσί, τὰ πάντα σὺ γὰρ μούνη τάδε τεύχεις. Quæ ſic ad verbum reddas: Natura mater omnium, multa machinans, Domitrix omnium ipſa invicta, gubernatrix, omnipotens, Immortalis, primogenita, deprehenſu difficilis, ſine ſtrepitu talis pedum trahens veſtigia, Ipſa tibi pater, patre carens, ſufficientia, jus, gratiarum conciliatrix multis nominibus diſtincta, Amara malis, dulcis obſequentibus. —— Aeterna vita, immortalis Providentia, Omnia tu es, omnia enim hæc tu ſola facis. In fine Dea invocatur, ut pacem, valetudinem, & incrementa omnium adducere velit. Infelicitas fuit illorum ſæculorum, quod ab opere ſuo auctorem non ſatis diſtinxerunt: ſed de Deo eiusque operibus divinitus multa ſunt dicta in hymnis illis Orphicis. Sed redimus ad Claudianum. Hic facit expoſtulantem cum Jove Naturam: fingir pugnam inter attributa & conſilia divina.

41 Quid juvat homines igneus ille vigor, illa cæleſtis origo, ille vultus ad ſidera erectus &c.

43 *Glandes* antiquis hominibus commune cum aliis animalibus, ante fruges inventas, pabulum aſſignant poëtæ. Vid. ad 33, 30. Lubuit rei pervulgatæ hiſtoriam, ſed breviſſime texere. Cum Heſiodus in aureæ ætatis deſcriptione adhuc poſuiſſet, Εργ. 233. Δρῦς Ἄκρη μέν τε φέρει βαλάνους μέσση δὲ μελίσσας· Homerus contra Troicis temporibus βαλάνους h. e. glandes ſuibus tantum aſſignat Od. K, 242 & N, 409: ut ante Heroica illa tempora jam σῖτον, frumentaceum cibum ſolemnem fuiſſe hominum, intelligamus. Porro priſcos illos βαλανηφάγους aureæ ætati

Indiſcreta feris? Tales cum ſæpe parentis
Pertulerim queſtus, tandem clementior orbi
Chaonio ſtatui gentes avertere victu.
Atque adeo Cererem, quæ nunc ignara malorum
Verberat Idæos torva cum matre leones,
Per mare, per terras avido diſcurrere luctu
Decretum, natæ donec lætata repertæ
Indicio, tribuat fruges, curruſque feratur
Avius, ignotas populis ſparſurus ariſtas,
Et juga cærulei ſubeant Actæa dracones.
Quod ſi quis Cereri raptorem prodere Divum
Audeat: imperii molem, pacemque profundam
Obteſtor rerum, natus licet ille, ſororve,
Vel conjux fuerit, natarumve agminis una,

48 atque ideo *Ald. Plant. MSS.*

ætati adſcribit Juvenal. 6, 1 ubi laudatur uxor *Horridior glandem ructante marito.* Indicare idem videtur Plutarchus in principio libelli de eſu carnium ſ. p. 993, F. Βαλάνυ γευσάμενοι, inquit, καὶ Φαγόντες ἐχόρευσαν ὑφ' ἡδονῆς περὶ δρῦν τινα, καὶ Φηγὸν (fagum, a quo ipſum Φαγεῖν dictum volunt quidam Grammatici) ζείδωρον τε καὶ μητέρα, καὶ τροφὸν ἀποκαλȣ̃ντες ἐκείνην. Honorem quem poſteri habuere Telluri Matri, Cereri, fago illi habuere. Arcades, ſtudioſi & jactatores antiquitatis, quod mediterranei eſſent, & a navigantium commerciis alieni, videnrur diutius etiam hanc rationem retinuiſſe, propter quam rem in veteri oraculo, quod refert Herodotus 1, 66 deſignantur per βαλανηΦάγυς ἄνδρας. conf. Pauſa. Arcad. ſ. 8 pr. Aelia. H. V. 3, 39. Plura de βαλανηΦαγίᾳ tum antiqua illa, tum ætatis poſterioris collegit Meurſ. ad Lycophr. 483. Illud ad rem noſtram pertinet addere, defectu glandis & inopia compulſos ad agriculturam homines, indicari etiam a Virgilio Ge. 1, 148 *Cum jam glandes & arbuta ſacræ Deficerent ſilvæ, & victum Dodona negaret.* Contra poſt inventas fruges calamitatis & famis remedium quercus, Georg. 1, 159: aut ſtultæ factæ ruditatis indicium, Cic. Orat. c. 9 *Quæ eſt enim in hominibus tanta perverſitas, ut inventis frugibus glande veſcantur.*

47 *Chaonia* pars Epiri, in qua eſt Dodona, quercuum & glandium patria.

49 Ad matrem ſuam & aliorum Deorum Cybelen ſalutatum ierat Ceres; hic *attigit Iden* 33, 200: hic cum matre Leonibus vehitur.

54 *Dracones* vectura Cereris, qui 33, 200 *fulvi ſerpentes* vocantur, hic *cærulei:* nempe utrumque colorem ſquamæ illæ referunt. Hunc currum ſuum commodavit Ceres Triptolemo Attico ſ. *Actæo*, in Eleuſine pago habitanti, ut munus frugum terris eo celerius feliciusque impertiret.

Se licet, ille meo conceptum vertice jactet,
Sentiet iratam procul ægida, ſentiet ictum
Fulminis, & genitum divina ſorte pigebit,
Optabitque mori: tunc vulnere languidus ipſi
Tradetur genero, paſſurus prodita regna,
Et ſciet an propriæ conſpirent Tartara cauſſæ.
Hoc ſanctum. manſura fluant hoc ordine fata."
Dixit, & horrendo concuſſit ſidera motu.
At procul armiſoni Cererem ſub rupibus antri
Securam placidamque diu jam certa peracti
Terrebant ſimulacra mali, noctesque timorem
Ingeminant, omnique perit Proſerpina ſomno.
Namque modo adverſis invadi viſcera telis,

Nunc

59 ſcilicet *Ald. Junt. Baſ. Plant.* illa --- conceptam *ante Heinſ.* 60 iratum, procul ægide *ex MSS. volebat Heinſ.* 62 ſaucius *Ald.* 66 nutu *MSS. boni ap. Heinſ. cui placet merito.* 71 immiſſis *Vic. Junt. Baſ. Plant. Clav. Raph. Barth.* adverſis *Vicn. Parrhaſ. Ald.*

59! *Minervam* deſignat, quæ objecerat ſe Plutoni 35, 205 ſqq. quod autem maſculino genere loquitur diſſimulandæ perſonæ cauſa ajunt factum. Sed non diſſimulo, poſt conſideratam lectionis varietatem, mihi videri, Minervam hic deſignari tanquam cariſſimam, ut aliæ & alii tanto magis metuant; totumque locum ita conſtituendum. *Se licet illa meo conceptam vertice jactet, Sentiet iratum* me, *procul* a ſua *ægide*, quam meo conceſſu habet. *Procul*, ut *longe illi Dea mater erit* Aen. 12, 52. Ceterum Heinſianæ, quam retinuimus, lectionis hæc ſententia, *Sentiet iratam ægida meam* etiam *procul* ſ. e longinquo terribilem.

63 *Pati prodita regna* eſt ſuſtinere poenam regni proditi: *conſpirant* autem *Tartara cauſæ propriæ*, cum traditum ſibi proditorem ſuum eo gravius ulciſcuntur, ut ſi quis, ob læſum carnificem ipſi carnifici quem læſit in cruciatum dedatur.

65 *Hoc ſanctum* ſ. ſancitum eſto. Hinc *ſanctæ* leges dicuntur, præſertim ob pœnam adjectam, quam partem legis pœnalem ſanctionem appellant. *Fata* etiam hic Jovi ſubjicit, fatum eſt, quidquid fatus eſt, futurum juſſit Jupiter.

66 Aperta alluſio ad Homericum Jovem, qui ubi juravit Thetidi, Iλ. A, 530 *μέγαν ἐλέλιξεν Ὄλυμπον*, quod reddit Virg. Aen. 10, 115 *nutu tremefecit Olympum.*

67 *Armiſonum antrum*, propter furioſos tumultus Curetum, Corybantum. V. 33, 209.

71 Somniat Ceres ex diſciplina oneirocritica. Artemid. 1, 46 p. 40 pr. Καὶ γὰρ οἱ παῖδες σπλάγχνα λέγονται. Etiam de veſtibus idem 2, 3 p. 84 pr. ἐσθὴς ἡ μέλαινα ἐσθὴς πᾶσι πονηρά. Denique 2, 25 p. 113 med. Orni quæ ſunt ſilveſtres

Nunc ſibi! mutatas horret nigreſcere veſtes,
Nunc ſteriles mediis frondere penatibus ornos.
Stabat præterea luco dilectior omni
Laurus, virgineos quæ quondam fronde pudica
Umbrabat thalamos. hanc ima ſtirpe reciſam
Vidit, & incomtos fœdari pulvere ramos.
Quærentique nefas Dryades dixere gementes,
Tartarea furias debellaviſſe bipenni.
Sed tunc ipſa, ſui jam non ambagibus ullis
Nuntia, materno facies ingeſta ſopori.
Namque videbatur tenebroſo obtecta receſſu
Carceris, & ſævis Proſerpina vincta catenis,
Non qualem Siculis olim mandaverat arvis,
Nec qualem roſeis nuper convallibus Hennæ
Suſpexere Deæ. ſqualebat pulcrior auro
Cæſaries, & nox oculorum infecerat ignes.
Exhauſtuſque gelu pallet rubor. Ille ſuperbi
Flammeus oris honos, & non ceſſura pruinis

 Membra

76 imo ſtipite cæſam *ante Claver. Sed* ima ſtirpe reciſam *etiam Baſ. marg.* 78 quæſivitque *ante Claver. Sed* quærentique *Baſ. marg.* 80 ſed tamen *MS. unde* ſed tandem *conj. Heinſ.* 81 inſerta *vulg. ante Heinſ.* impreſſa, immiſſa, *marg. Plant.* ingeſta *Ald. Heinſ. qui illuſtrat.* 83 *pro* ſævis, duris *MSS.* 85 Aetnæ *omnes. Sed* Hennæ *docuit Spanh. ad Callim.* p. 675. 88 exultusque *conj. Heinſ. recte, puto.*

veſtres fraxini, *μελίαι διὰ τὸ ἄκαρπον πενίας καὶ ἀπορίας εἰσὶ σημεῖον. Sterilis* ornus, orbitatis ſymbolum.

75 Etiam illud de *lauro* eſt ex diſciplina Artemidori. *Laurus* enim 2, 25 p. 113 pr. ſ. *δάφνη γυναῖκα σημαίνει —— εὔμορφον, διὰ τὸ χαρίεν.*

78 *Dryades* Nymphæ arboribus cognatæ & annexum illis fatum habentes.

88 *Superbum os* eſt vultus regii faſtigii dignitatem æquans, non ad mores refertur: ut *ſuperbi poſtes* e. i. g. a.

89 Comparatio eo jucundior, quo rarior: nec enim minus candida eſt pruina nive, qua omnes in hac re utuntur.

98 *Leænas* matris tuæ, quibus in hoſpitio illius vecta es. Has ac tigrides nominari in crudelitatis exprobratione ſolemne eſt: cf. 105. Illud ex humanorum animorum cognitione ſcite a poëta obſervatum, miſerias ſuas augere homines, culpa illarum ſibi mutuo imputanda, ut hic matrem aſpere & pene impie accuſat Proſerpina.

Membra colorantur picei caligine regni.
Ergo hanc ut dubio vix tandem agnoſcere viſu
Evaluit: „*Cujus tot pœnæ criminis? inquit.*
Unde hæc informis macies? cui tanta facultas
In me ſævitiæ eſt? rigidi cur vincula ferri
Vix aptanda feris molles meruere lacerti?
Tu, mea tu proles? an vana fallimur umbra?„
Illa refert: „*Heu dira parens, natæque peremtæ*
Immemor, heu fulvas animo tranſgreſſa leænas,
Tantane te noſtri tenuere oblivia? tantum
Unica deſpicior? certe Proſerpina nomen
Dulce tibi, tali quæ nunc, ut cernis, hiatu
Suppliciis incluſa teror. tu ſæva choreis
Indulges, Phrygiaſque etiamnum interſtrepis urbes.
Quod ſi non omnem pepuliſti pectore matrem,

Si

91 vultu *ante Heinſ.* 93 poteſtas *ante Heinſ.* 102 feror *al. præter Ald. & Heinſ.* trahor & teror *MSS. ap. Clav.*

101 *Hiatum* hic oportet cogitare ut apertam ſpecum, quæ cum horribili magnæ feræ vel draconis victu comparetur. Et diu eſt cum ſolent locum æternorum ſuppliciorum ſic pingere pictores, & poëta talibus nominibus appellare. V. 82 *tenebroſum carceris receſſum* dixerat. *Suppliciis teror* poſſet forte dici de damnatis & infelicibus: ſed in Proſerpina malim jungi cum *incluſa*, ac tertio caſu intelligi, ut ſe ad ſupplicia ſervari queratur. Nempe ipſa apud inferos commoratio pœna eſt. Itaque Homericus Achilles Od. Λ. 488 apud Ulyſſem fatetur, ſe malle quamvis humili conditione vivere apud ſuperos, quam imperare mortuis omnibus, *Βυλοίμην κ' ἐπάρουρος ἐὼν θητευέμεν ἄλλῳ Ανδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, ᾧ μὴ βίοτος πολὺς εἴη, Η πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν.* quo nomine male de Achille, pejus etiam de ſe meritus eſt bonus Homerus. Hæc prima cauſa eſt, ob quam illum de ſua republica exeſſe juſſit Plato, certe hi primi verſus, quos deleri jubet libro 3 pr. p. 432, C. ubi rogandos ait poëtas, ne ſimpliciter vituperent inferos&c. Neque effugit hic locus naſum Luciani Dial. mort. 15 p. 399 ubi facit Antilochum dicere Achilli, hanc vocem ignavi potius Phrygi & vitæ cupido convenire, quam Pelidæ, Chironis & Phœnicis diſcipulo &c. Neque magna operæ pretia feciſſe videtur in Homero hic defendendo Daceria. Sapientius Romanus poëta *αὐτόχειρας* inducit Aen. 6, 436 *Quam vellent æthere in alto Nunc & pauperiem & duros perferre labores.* Sed nos hoc modo voluimus, ſupplicium videri Proſerpinæ ipſam apud inferos commorationem.

102 Vid. ad v. 49.

Si tu nota Ceres, & non me Caſpia tigris
Edidit: his oro miſeram defende cavernis,
Inque ſuperna refer. prohibent ſi fata reverti;
Vel ſaltem viſura veni.„ Sic fata trementes
Tendere conatur palmas. vis improba ferri
Impedit, & motæ ſomnum excuſſere catenæ.
Obriguit viſis. gaudet non vera fuiſſe,
Complexu caruiſſe dolet. Penetralibus amens
Proſilit, & tali compellat voce Cybellen.
„Jam non ulterius Phrygia tellure morabor,
Sancta parens. revocat tandem cuſtodia cari
Pignoris, & cunctis objecti fraudibus anni.
Non mihi, Cyclopum quamvis exſtructa caminis,
Culmina fida ſatis. timeo, ne fama latebras
Prodiderit, leviuſque meum Trinacria celet
Depoſitum. Terret nimium vulgata locorum
Nobilitas. aliis ſedes obſcurior oris
Exquirenda mihi. Gemitu flammiſque propinquis
Enceladi nequeunt umbracula noſtra taceri.
Somnia quin etiam variis infauſta figuris
Sæpe monent, nulluſque dies non triſte minatur
Augurium.

105 ſancta Ceres *ante Heinſ.* ſi tua nata Ceres *MS.* & ne non *Ald.* & me non *Baſ. marg.* & non te *vulg.* 106 catenis *ante Heinſ.* 116 *pro* cunctis, certis *MSS.* cautis *MS.* 125 movent *al.*

105 Plane ut Virgiliana Dido Aen. 4, 365 *Duris genuit te cautibus horrens Caucaſus, Hyrcanæque admorunt ubera tigres.*

106 *Defende*, depelle, vi hinc aufer.

115 *Sanctos* vocare ſolent homines parentes vita functos, & in communionem Deorum receptos, ut ille Scipio Africanus in Somnio c. 3 *Pater ſanctiſſime*, inquit, *atque optime.* Hic Dea Deam matrem quid ni *ſanctam* vocet?

116 *Objecti fraudibus anni*, ætas puellaris, quam ſuperioris libri narratio non ſatis cautam fuiſſe oſtendit.

117 *Cyclopum educta caminis Mœnia* ſunt Virg. Aen. 6, 630.

122 *Gemitus & flammæ* vicini Aetnæ invitant curioſitatem hominum ac Deorum, qui per hanc occaſionem etiam ad Hennam poſſunt attenti fieri.

125 *Nullus non dies minatur triſte augurium.* In augurio nihil eſt niſi

Augurium. Quoties flaventia ſerta comarum
Sponte cadunt: quoties exſudat ab ubere ſanguis;
Larga vel invito prorumpunt flumina vultu,
Injuſſæque manus mirantia pectora tundunt!
Si buxos inflare velim, ferale gemiſcunt:
Tympana ſi quatiam, planctus mihi tympana reddunt.
Ah vereor, ne quid portendant omina veri:
Heu longæ nocuere moræ! „*Procul irrita venti*
Dicta ferant, ſubicit Cybele, *non tanta Tonanti*
Segnities, ut non pro pignore fulmina mittat.
I tamen, & nullo turbata revertere caſu.„
Hæc ubi; digreditur templis. ſed nulla ruenti
Mobilitas. tardos queritur non ire jugales.
Immeritaſque movens alterno verbere pinnas
Sicaniam

127 exundat *Ald. & Heinſ. ex MSS.* 133 ne *pri. editt. MSS. unde* Næ *conj. Heinſ. Sed* Heu *inde ab Aldo.* 134 ſubiit *MSS. ut* 8, 353. 135 ſumat *Baſ marg. Plant. marg.* 137 ſat nulla *conj. Heinſ.* 138 dracones *Baſ. marg.* 139 pœnas *Vic. Parrhaſ. Vien. Junt.* pennas *Ald. Heinſ.* pinnas *Baſ. Plant. Clav. Raph. Barth. quos ſequor.*

niſi *minæ:* augurium eſt ſignificatio minarum, aut quaſi vultus minax, Dei. Eſt itaque ex eo genere oratio, ut ſi dicas *minatur minas.*

126 *Flaventia ſerta*, quia ſunt de ſpicis. Hor. Car Sæc. 30 *Tellus ſpicea donet Cererem corona!*

127 *Exſudat* modo guttam unam alteramque ſignificat: hoc omen eſſe poteſt, ut gutta una alteraque ſtillans de naribus: *exundat* morbus fuerit, hæmorrhagia a cancro, vel vulnere.

130 Inſtrumenta nominat, quibus Cybeleia cohors ſolebat uti. Cf. 31, 208 ſq.

234 *Subicit* conſueta forma pro *ſubjicit*, ut *obicis*. Vid. ad 8, 365.

137 *Templa* Cybelæ ſunt etiam ſpecus & montes ut Ida, Dindyma &c.

138 Hi *jugales* ſerpentes juncti ſunt. Vid. 33, 180.

139 Nunc hunc nunc alterum ſerpentem verberibus ad movendum ocius *pinnas* impellit: *pinnas*, inquam, quod nomen a *pennis* origine & antiquiſſimo uſu forte non differt, & frequenter in MSS. permutatur: ſed tamen videntur jam Quinctiliani ætate Grammatici, quos ipſe probat, *pinnas* potius tribuiſſe tum alis majorum avium, tum propter ſimilitudinem quandam piſcibus, ac deinde murorum ſummis marginibus. Dixi olim ad Quinctil. 1, 4. 12 & obſervavi certe de ſynonymia idem viſum & Cannegietero ad Avia. fab. 2 p. 18, b. Itaque nec damnare ſimpliciter auſim *pennatos ſerpentes* Ovid. Met. 7, 350. Sed multo minus velim
Met.

Sicaniam quærit, cum nec dum abſconderit Iden.
Cuncta pavet, ſperatque nihil. Sic æſtuat ales,
Quæ teneros humili fetus commiſerit orno
Allatura cibos, & plurima cogitat abſens:
Ne fragilem ventus diſcuſſerit arbore nidum:
Ne furtum pateant homini, neu præda colubris.
Ut domus excubiis incuſtodita remotis,
Et reſupinati neglecto cardine poſtes,
Flebilis & tacitæ ſpecies apparuit aulæ;

 Non

140 aſcenderit *primæ editt.* abſconderit *jam Baſ. marg.*
144 gracilem *ante Heinſ.*

Met. 3, 671 & mox 678 *pinnas* novorum Delphinorum mutare in *pennas*.

140 Pulchre pingit impatientiam amoris & ſolicitudinis maternæ. Nondum *abſcondidit* h. e. ex oculis propter diſtantiam locorum amiſit Iden Phrygiæ, & jam quærit oculis Siciliam. Laudavit Heinſius Aen. 3, 291 *Protinus aerias Phæacum abſcondimus arces.*

141 Suavis & lepida eſt imago metuentis ſuo nido aviculæ: ſed an probari poſſit paullo ſubtilius cogitantibus non dixero. Similitudo inventa eſt, ut res magis ipſi quoque ſenſui appareat. Quid autem cogitet, immo an cogitet? mater hæc ales ad nidum ſuum feſtinans, non apparet. Nimium explicata cogitatio avis avertit animum lectoris a pictura, quæ ſenſum intrare debebat. Multo ſalubrior Horatius Epod. 1, 19 *Ut aſſidens implumibus pullis avis ſerpentium allapſus timet Magis relictis; non, ut adſit, auxili Latura plus præſentibus.* Hæc poſſunt ex actu gallinæ conjici: ille actus gallinæ comparatur cum actu poëtæ. Hic, quid Dea cogitaverit, docetur ex cogitationibus avis.

147 *Reſupinati poſtes* ſunt ipſæ valvæ, ac ne quidem jacentes, ſed reflexæ tantum, verbo, apertæ. Nec enim expugnata fuit domus, ſed deſerta modo, prodeunte ſponte domina. Unice huc facit Propert. 4, 8. 49 Hic *ſubito rauci ſonuerunt cardine poſtes: ——* deinde *totas reſupinat Cynthia valvas.* Ut ſoleo libenter prætermiſſa in Theſauris revocare, ita hic ponam loca quædam, in quibus aperte *poſtes* non paraſtadas & ſtantia tigna januarum, ſed ipſas valvas notant. Igitur Virg. Ge. 2, 463 *Varii pulchra teſtudine poſtes*, jam comparati a Servio cum Luca. 10, 120 *Suffixa manu foribus teſtudinis Indæ Terga ſedent.* Laminis teſtudineis non poſtes proprie dictos ornant, ſed valvas. Aen. 2, 480 *Poſtes a cardine vellit*, & 493 *Emoti procumbunt cardine poſtes.* Et 7, 621 *Cardine verſo Belli ferratos rupit Saturnia poſtes.* Tibull. 1, 1. 87 *Frangere poſtes*, & 1, 2. 31 *Referet modo Delia poſtes.* Propert. 1, 16. 15 *Ille meos nunquam patitur requieſcere poſtes*, de verſiculis inſcriptis: & 4, 9. 61 de Hercule, *Humeris poſtes concuſſit opacos.* Potuit Hercules totam domum evertere; ſed hic voluit modo irrumpere in conclave. Iterum Virgilius Aen. 8, 227 de Caco, *Fulta emuniit objice poſtes.* Obice firmantur valvæ. Sic Aen. 11, 890 *Arietat in portas & duros objice poſtes.*

Non exſpectato reſpectu cladis, amictus
Conſcidit, & fractas cum crine avellit ariſtas.
Hæſerunt lacrimæ: non vox, non ſpiritus oris
Redditur, atque imis vibrat tremor oſſa medullis.
Succidui titubant greſſus, foribuſque recluſis,
Dum vacuas ſedes & deſolata pererrat
Atria, ſemirutas confuſo ſtamine telas,
Atque interceptas agnoſcit pectinis artes.
Divinus perit ille labor, ſpatiumque relictum
Audax ſacrilego ſupplebat aranea textu.
Nec deflet, plangitve malum: tamen oſcula telæ
Figit, & abrumpit mutas in fila querelas.

Attritoſque

149 exſpectatæ *Claver. & probat Heinſ.* 151 aut ſpir. *vulg.* non ſpir. *etiam Plant. marg.* ori *MS.* 152 en imis *Baſ. marg.* 159 tantum oſc. *MSS. & Baſ. marg. Recte puto.* 160 *Velim inveniri in bono libro* abſumit.

149 Non exſpectat Ceres alium aſpectum cladis ſuæ: ſatis indicant valvæ patentes, quid actum ſit.

150 Furor doloris non abjicit coronam ſpiceam, deinde invadit in crines: ſed uno impetu agit utrumque.

151 *Hæſerunt lacrimæ:* in malo domeſtico & nimis prope animum matris tangente, dolorem non ſunt ſecutæ lacrimæ. Sic Pſammenitus Aegyptius rex in filiæ ignominia & filii morte immobilis, in lacrimas & ejulatum erumpit ad calamitatem humilis amici. Τὰ *μὲν*, inquit, *οἰκήϊα ἦν μέζω κακὰ, ἢ ὥςε ἀνακλαίειν.* Herodot. 3, 14.

152 Virgiliana imitatio Aen. 2; 120 *Gelidusque per ima cucurrit Oſſa tremor.* Illud *vibrat* vehementiam tremoris pulchre exprimit.

153 *Fores* hic interiores conclavium & membrorum domus intelligi debere, verſus 147 indicat.

157 *Semirutus* urbium, mœniumque epitheton negligenter & feſtinato abjectam relictamque telam indicat, quæ nec ſtaret jam nec jaceret: *confuſum ſtamen* ablato pectine, quo diſtinguuntur. *Divinus labor*, quem deſcripſit 33, 246 ſqq.

160 *Mutas querelas abrumpit* ſignificat, ſubito deſinit; ſed hoc repugnat conſilio poëtæ, cui forte melius conveniat *abſumit*, impendit, conſumit in fila a filia tractata, gemitus & tacitas querelas. Hæc facilius intelliget, qui vidit matrem filii ſui mortui veſtimenta aut aliás reliquias recenti luctu tractantem. Literarum s & r quanta ſit in quibusdam MSStis ſimilitudo conſtat. Mutata ſemel in *r* litera *ſ*, cum *abrumit* ſenſu careret, varam ſecuta eſt vibia, aſſumto p factum *abrumpit*.

Attritoſque manu radios, projectaque penſa,
Cunctaque virgineo ſparſa oblectamina ludo,
Ceu natam, preſſat gremio: caſtumque cubile
Deſertoſque toros, &, ſicubi ſederit olim,
Perlegit. Attonitus ſtabulo ceu paſtor inani,
Cui pecus aut rabies Pœnorum inopina leonum,
Aut populatrices infeſtavere catervæ:
Serus at ille redit, vaſtataque paſcua luſtrans
Non reſponſuros ciet imploratque juvencos.
Atque ibi ſecreta tectorum in parte jacentem
Adſpicit Electram, natæ quæ ſedula nutrix
Oceani priſcas inter notiſſima Nymphas.
Par Cereri pietas. Hæc poſt cunabula dulci
Ferre ſinu, ſummoque Jovi deducere parvam
Sueverat, & genibus ludentem aptare paternis.
Hæc comes, hæc cuſtos, hæc proxima mater haberi.
Tum laceras effuſa comas & pulvere canos
Sordida ſidereæ raptus lugebat alumnæ.
Hanc aggreſſa Ceres, poſtquam ſuſpiria tandem
Laxavit frenoſque dolor, „*Quod cernimus*, inquit,
Excidium?

163 carumque *Baſ. marg.* 166 quem lupus *vulg.* cui pecus *Baſ. marg. & Plant. marg. Raph. Barth. Heinſ.* 170 atque ubi *conj. Heinſ.* 176 prox. ſemper *MS.* 177 diffuſa *MSS. Plant. marg.* genas *Baſ. marg. Plaut. marg.* lacrimas effuſa *MS.* lacrimis afuſa, ſuffuſa, offuſa *conj. Heinſ.*

165 *Perlegere* eſt attente conſiderare: ut ſocii Aeneæ apud Virg. 6, 34 valvas templi & ſculpta argumenta a Dædalo *perlegunt*. Qui legunt aut perlegunt ſcriptum, ii animo literam unam poſt alteram *legunt*, h. e. tollunt, & deinde colligunt in ſyllabas ac voces.

166 *Pœni leones* ſunt etiam Virg. ecl. 7, 25.

171 *Electræ* nomen frequens in antiqua Mythologia, a pulchritudine & ſplendore ductum: hæc noſtra de millibus tribus Oceanidum nympharum una eſt, quas ex Tethye ſuſcepit pater Oceanus. Apollod. Bibl. 1, 2. 2. Eadem forte mater Iridis, de qua ad 36, 1.

180 *Dolor* nimius, qui adhuc ut aqua adverſis clauſtrorum valvis incumbens, aut nimia multitudo ſimul portis cupiens exire, ſibi velut obſtruxerat viam, nunc tandem prorumpit in verba. Miſcet duas ſimilitudines, unam, quam diximus, alteram ab equo frenis retento.

Excidium? cui præda feror? regnatne maritus?
An cœlum Titanes habent? quæ talia vivo
Auſa Tonante manus? rupitne Typhoëia cervix
Inarimen? fractane jugi compage Veſevi
Alcyoneus per ſtagna pedes Tyrrhena cucurrit?
An vicina mihi quaſſatis faucibus Aetna
Protulit Enceladum? noſtros an forte penates
Appetiit centum Briareïa turba lacertis?
Heu, ubi nunc, ubi nata mihi? quo mille miniſtræ,
Quo Cyane? volucres quæ vis Sirenas abegit?
Hæccine veſtra fides? ſic fas aliena tueri
Pignora?„ Contremuit nutrix, mærorque pudori
Ceſſit, & aſpectus miſeræ non ferre parentis
Emtum morte velit, longumque immota moratur
Auctorem dubium certumque expromere funus.
Vix tamen hæc: *„Acies utinam veſana Gigantum*
Hanc dederit cladem! levius communia tangunt:
Sed Divæ, multoque minus quod rere, ſorores
In noſtras nimium conjuravere ruinas.

Inſidias

188 arripuit *MSS.* 189 nunc eſt nata *vulg. unde* nunc es *conj. Heinſ. & habent MSS.* 192 timori *vulg.* pudori Cedit *MSS.* 197 tangant *conj. Heinſ.*

181 *Cui præda feror?* Vehemens communicatio: ſe prædam dicit ferri, cum abripitur filia, ea ratione, ut *proximus ardet Ucalegon*, cum illius domus incenſa eſt. Aen. 2, 312.

181 *Maritum* vocat Jovem, improprie, & indignante Junone. Obſcena fabula, apud Arnob. 5 p. 170 de Cerere, matre eadem Jovis, ab hoc filio ſuo in taurum converſo compreſſa, enataque inde Proſerpina, quam ipſam quoque in ſerpentem ſ. draconem verſus corruperit. Verum hæc non pertinent ad conſtantes illas fabulas, quæ velut fundum Mythologiæ poëticæ conſtituunt, ſed ad mythos ſymbolicos phyſiologicosque.

183 De Typhoëo & Inarime vid. ad 27, 18. De Encelado ad 33, 153.

185 *Alcyoneus* cum Porphyrione princeps gigantum Deos oppugnantium, cujus hiſtoriam habet Apollod. 1, 6. 1. Magnitudinem ejus pulchre ſignificat noſter. De *Briareo* ad 21, 304.

190 De *Cyane* dictum ad 35, 61. De *Sirenibus* res aperta fit, ſi quis conferat noſtrum infra v. 205 & 256 ſqq.

194 Imitatio Virgiliana Aen. 10, 403 *Turno tempus erit, magno cum optaverit emtum Intactum Pallanta.*

Inſidias Superum, cognatæ vulnera cernis
Invidiæ. Phlegra nobis infenſior æther.
Florebat tranquilla domus, nec limina virgo
Linquere, nec virides audebat viſere ſaltus
Præceptis obſtricta tuis. Telæ labor illi,
Sirenes requies; ſermonum gratia mecum,
Mecum ſomnus erat, cautique per atria ludi.
Cum ſubito (quonam dubium monſtrante latebras
Reſcierit) Cytherea venit, ſuſpectaque nobis
Ne foret, hinc Phœben comites hinc Pallada junxit.
Protinus effuſo lætam ſe fingere riſu.
Nec ſemel amplecti, nomenque iterare ſororis,
Et dura de matre queri, quæ tale receſſu
Maluerit damnare decus, vetitoque Dearum
Colloquio patriiſque procul mandaverit aſtris.
Noſtra rudis gaudere malis, & nectare largo
Inſtaurare dapes. Nunc arma habitumque Dianæ
Induitur, digitiſque attentat mollibus arcum.
Nunc crinita jubis galeam, laudante Minerva,
Implet,

200 cognataque *ante Heinſ.* 201 incenſior *editi fere omnes ante Heinſ. Sed* infenſior *antiqua manus ad Vien. Parrh. Baſ. marg. MSS. Barth. in Comm.* 206 caſtique *vulg* cautique *Ald. MSS.* gratiq. tacitiq. *Plant. marg.* 207 tenebras Præſcierit *ante Heinſ. Sed* latebras Reſc. *Plant. marg. & MSS.* 209 hinc plebe com. *Vic.* duxit *MSS.* 213 vetitamque *vulg.* vetitoque *jam Baſ. marg. & MS.* 214 patriis procul abſentaverit *Vic. Parrh. Vien. Baſ. Junt. Plant. Scal. Barth.* amandaverit *Baſ. marg. Claver.* emandaverit, *it.* procul a patriis mandaverit *Plant. marg.* pr. a p. damnaverit *conj Barth. Noſtra lectio eſt Ald. & Heinſii ex MSS.*

197 *Communia* mala tolerabiliora propriis. Illud Titanum bellum intentatum DIs omnibus: hæc calamitas tua peculiaris, illata non a communi hoſte, ſed a proximis, a Proſerpinæ tuæ ſororibus,

201 De *Phlegra* dictum ad 27, 20. Hic aciem gigantum indicat, contra Deos ibi pugnantium

215 Proſerpina *rudis* nova, imperita blanditiarum fallacium, gaudebat tanquam felicitate aliqua inſperata, *malis*, certe periculis, ſuis.

216 Hic etiam locus pulcherrimus, & Alexandrini leporis atque ingenii plenus.

218 *Crinita* fit *jubis*, dum laudibus Minervæ ſibi placens galeam illius ſuo capite implet. Illud *laborat* indicat puellarem conatum nondum paris ferendo oneri.

Implet, & ingentem clipeum geſtare laborat.
Prima Venus campos Hennæaque rura maligno
Ingerit affatu. Vicinos callida flores
Ingeminat, meritumque loci, velut inſcia, quærit.
Nec credit, quod bruma roſas innoxia ſervet,
Quod gelidi rubeant alieno germine menſes,
Verna nec iratum timeant virgulta Booten.
Dum loca miratur, ſtudio dum flagrat eundi,
Perſuadet. Teneris, heu, lubrica moribus ætas!
Quos ego nequidquam planctus, quas irrita fudi
Ore preces? Ruit illa tamen confiſa ſororum
Præſidio. Famulæ longo poſt ordine Nymphæ.
Itur in æterno veſtitos gramine campos,
Et prima ſub luce legunt, cum rore ſerenus
Albet ager; ſparſoſque bibunt violaria ſuccos.
Sed poſtquam medio ſol inſtitit altior axi,
Ecce polum nox fœda rapit, tremefactaque nutat
Inſula cornipedum ſtrepitu, pulſuque rotarum.
Noſſe nec aurigam licuit: ſeu mortifer æſtus,
Seu mors ipſa fuit. Luror permanat in herbas.

Deficiunt

220 Aetnæa *vulg. V. N. ad* 33, 122. 221 afflatu *ex MSS. Heinſ.* affatu *omnes edd.* 224 gramine *vulg.* 231 germine *etiam hic malit Heinſ.* colles *MSS.* 233 alget *vulg.* albet *jam probabat in Comm. Parrhaſ. tum Clav. Heinſ.* 234 ſol altior aſtitit orbe *ante Heinſ. niſi quod* orbi *Ald.* axe, exſtitit axe, altius inſtitit axi *Plant. marg. Lectio noſtra eſt Baſ. marg. & Heinſ. e MSS.* 235 nox alta *vulg.* fœda *Ald. & Heinſ. ex MSS.* 236 pulſu ſtrepituque *malit Heinſ.* ſtrepitu curſuque *Vic. Par. Vien. Baſ.* 237 mortifer ille *omnes præter Claver. & Heinſ.* 238 lutor permanſit in herbis *Vic. Parrh. Vien. Junt. Baſ. Plant. Raph. Barth.* luror *MSS. ap. Parrh. qui non damnat.* Livor permanſit in herbis *Baſ. marg. quod placet Barth.* Livor pervenit in herbas *Clav. Noſtra lectio eſt Heinſ. ex MSS.*

223 *Credit quod* Græciſmus huic ætati ignoſcendus & relinquendus.

224 *Rubere* ad omnem colorem quatenus ſplendet & velut igneus eſt, referri monuimus ad 29, 7.

225 *Bootes oritur III Idus Februarii* in Veteri Kalendario. Eſt idem Arctophylax. Vid. ad 7, 170. 10, 272.

229 Opponit Proſerpina precibus & monitis nutricis ſororum ſuarum præſidium, quo ſe tutam eſſe adverſus omnes metus arbitratur.

238 *Luror & luridus* palloris ſummus gradus, ex flavo nigricans, qualis eſt ictericorum. Lucret.

Deficiunt rivi. ſqualent rubigine prata,
Et nihil afflatum vivit. pallere liguſtra,
Exſpirare roſas, decreſcere lilia vidi.
Ut rauco reduces tractu detorſit habenas,
Nox ſua proſequitur currum; lux redditur orbi,
Perſephone nuſquam. Voto rediere peracto,
Nec manſere Deæ. Mediis invenimus arvis
Exanimem Cyanen. cervix redimita jacebat,
Et caligantes marcebant fronte coronæ.
Aggredimur ſubitæ, & caſus ſcitamur heriles,

(Nam

241 liveſcere *MS.* areſcere *conj. Heinſ.* 242 detraxit *Vic.* ut red. rauco *Vic. Vien. Parrh. Ald. Junt.* 244 Perſ. nulla eſt *Vic. Parrh. Vien. Ald. Junt. & probat Clav. Raphel. Barth.* nuſquam eſt *Baſ. marg. Plant. marg.* 245 undis *MSS.* 248 ſubito *vulg.* tacite *it.* propius *Plant. marg.* ſcrutamur *Baſ. marg.* ſciſitamur *Vien.* caſusque ſcitamur *Ald. Plant.*

cret. 4, 333 *Lurida præterea fiunt, quæcunque tuentur Arquati* (icterici, morbo regio laborantes) *quia luroris de corpore eorum Semina multa fluunt.* Sic eſt in editione Veronenſi etiam 1486 ſol. Sunt tamen etiam libri, qui *Lutea* habent & *lutoris*, quos juvat locus Varronis in Eumenid. apud Non. 1, 151 & 16, 10 *Nam ut arquatis & lutea quæ non ſunt, & quæ ſunt, lutea videntur; ſic inſanis ſani & furioſi videntur eſſe inſani.* *Lutor* & *lutens* color itaque hactenus conveniant cum *lurore* & *lurido*. Sed nec *Livor* multum abludit, color obſoletus & obſcurus, ex flavo & cæruleo, qui fit ſanguine e contuſione ſuffuſo cuti.

240 *Pallere* ad obſolete flaveſcentem a marcore alborum cum vigent florum colorem pulchre convenit. *Alba liguſtra* cum *cadunt* (Virg. ecl. 2, 18) pallent, h. e. flava fiunt.

241 *Decreſcere* etiam ex natura hauſtum. Pulcherrimus ab amplitudine etiam flos, dum ſeneſcit, in rugas contrahitur.

242 *Raucus tractus* eſt ſonus venti a curru Plutonis excitati. Sumſiſſe videtur a Val. Flacco 1, 614 ubi de Zephyro, Noto, Euro, *Induxere hiemem, raucoque ad litora tractu Unanimi freta curva ferunt.* Ipſa converſio currus tumultum excitavit in aëre. *Raucus* perpetuum ventorum & naturale epitheton.

243 *Nox ſua*, propria Plutonis. Interdum plane Synonyma ſunt *Inferi*, *Nox*, *Erebus*, *Chaos.* Ubi igitur currus Ditis eſt, ibi nox eſt, illo diſcedente redit lux & dies.

244 *Voto peracto*, cum egiſſent, quod volebant Deæ, redierunt in cælum. Sed hoc de voto non niſi ad Venerem vere poteſt referri. Verum loquitur Electra, ignara ceterorum, infelix: ea accuſat, more miſerorum, omnes.

246 *Cyane* deſcribitur, ut intelligamus, eam fuiſſe partem chori flores legentium. *Cervix jacebat*, non erat erecta, ſed languens.

247 *Caligantes coronæ* a fumo piceo currus Plutonii.

(Nam propior cladi ſteterat) quis vultus equorum?
Quis regat? illa nihil: tacito ſed læſa veneno
Solvitur in laticem. ſubrepit crinibus humor.
Liquitur, in roremque pedes & brachia manant,
Noſtraque mox lambit veſtigia perſpicuus fons.
Diſcedunt aliæ. Rapidis Acheloïdes alis
Sublatæ Siculi latus obſedere Pelori,
Accenſæque malo jam non impune canoras
In peſtem vertere lyras. vox blanda carinas
Alligat. audito frenantur carmine remi.
Sola domi luctu ſenium tractura relinquor.„
Hæret adhuc ſuſpenſa Ceres, & ſingula demens,
Ceu nondum transacta timet: mox lumina torquens
Ultro in cælicolas furiato pectore ferri.
Arduus Hyrcana quatitur ſic matre Niphates,
Cujus Achæmenio regi ludibria natos
Avexit tremebundus eques. Fremit illa marito
Mobilior Zephyro, totamque virentibus iram
Diſpergit

250 lapſa *vulg.* læſa *Ald. & Plant. marg.* 262 vultu ad *vulg.* multum in *Baſ. marg.* ultro *probat & illuſtrat Heinſ.* 265 avertit *MS.* premit *i. perſequitur, ut 3, 227.*

250 *Tacitum venenum* per Metonymian intelligendum, quod loqui prohibet, ut *pallida mors.*

253 *Lambere* hac Metaphora etiam eſt Horat. 1, 22. 7 *Vel quæ loca fabuloſus Lambit Hydaſpes.* Et noſter infra 373.

254 Jam de Sirenibus Acheloi filiabus refert, de quibus quæſierat Ceres v. 190.

256 *Accenſæ malo*, injuria ſibi illata in furorem verſæ. Quod *lyras* tribuit Sirenibus firmat eam traditionem, quæ ſuperiora membra humana iis relinquit, infra & in tergo facit aves. Cf. 29, 23.

263 *Hyrcana mater* tigris eſt, ut 3, 227. *Quatitur Niphates* rugitu ac gemitu impletur. Vox omnis eſt in motu aëris: itaque poteſt ferire, percutere, ſed & reflecti, repercuti&c. Totum hunc locum, & fabulas de Tigride illuſtrat etiam ex Arabibus Bochartus Hieroz. 3, 8 p 795.

264 *Ludibria* catuli tigridum fiunt, cum exarmantur excuſſis dentibus, & alia arte manſueſiunt.

265 *Maritum Zephyrum* dari Tigribus, docet etiam Oppianus Cyneg. 3, 353 Ὠκυτέρα τελέθει δὲ θοῶν παννυπείροχα θηρῶν. Αὐτῷ γάρ τε θέειν ἰκέλη ζεφύρῳ γενετῆρι, Ferarum omnium celerrimam longe ait, curſu æequalem ipſi patri ſuo Zephyro: quam fabulam deinde refellit.

266 *Virentes* tigrium *maculas* declaravi ut potui ad 24, 545.

Diſpergit maculis, jamjamque hauſura profundo
Ore virum, vitreæ tardatur imagine formæ.
Haud aliter toto genitrix bacchatur Olympo;
Reddite, vociferans: „*Non me vagus edidit amnis:*
Non Dryadum de plebe ſumus: turrita Cybelle
Me quoque Saturno genuit. Quo jura Deorum,
Quo leges abiere poli? quid vivere recte
Proderit? en audet noti Cytherea pudoris
Oſtentare ſuos poſt Lemnia vincula vultus.
Hos animos bonus ille ſopor caſtumque cubile
Præbuit? amplexus hoc promeruere pudici?
Nec mirum, ſi turpe nihil poſt talia ducit.
Quid vos expertes thalami? tantumne relictus
Virginitatis honos? tantum mutata voluntas?
Jam Veneri, & ſociis junctæ raptoribus itis?
O templis Scythiæ, atque hominum ſitientibus aris
Utraque digna coli. tanti quæ cauſa furoris?

Quam

267 nimiumque *vulg.* inhiatque *Baſ. marg.* vivumque *MS.* hauſtura *vulg.* exhauſta *Plant. marg.* hauſura *Plant. marg. Heinſ.* I. 273 cecidere *vulg. Sed* abiere *jam Parrhaſ.* 278 cudit *Baſ. marg.* 282 hominem *vulg.* hominum *Heinſ. ratione & exemplis, non libris auctoribus.*

267 Formam *hauſurus* firmant exemplis viri docti ad Virg. Aen. 4, 383 & Sil. 16, 11.

268 Speculum abjicere dicitur venator in via, in quo imaginem ſuam obſervans fera aliquantum detinetur. Vero aliquantum ſimilior narratio Ambroſii hexaëm. 6, 4 laudata Barthio, *Sphæram de vitro projicit; at illa imagine ſui luditur, & ſobolem putat, revocat impetum, colligere fetum deſiderans.* Sphæram vitream intelligi oportet materia opaca intus obductam, quæ reddit imagines minutas.

270 Amnium, qui ambiguo epitheto *vagi* dicuntur invidiæ cauſa, filiæ Nymphæ, quarum magna ubique copia.

274 *Noti pudoris Cytherea* acrem habet ironiæ morſum. *Lemnia vincula*, quæ maritus illlus, Lemnius faber Vulcanus, injecit deprehenſæ cum Marte ſuo.

277 *Hoc promeruere*, ut impune illi liceat lenam agere & prodere raptori virginem.

282 *Templis Scythiæ*, in Tauris, colebatur Diana, cujus ibi *ara*, *hominem* peregrinum *ſitiens*, ſanguine Oreſtæ vel Pyladæ imbuenda, argumentum eſt fabulæ Euripideæ Iphigenia in Tauris. Exclamat non Dianam modo dignam eſſe, quæ a barbaris barbara adeo religione colatur, ſed mereri idem Minervam.

Quam mea vel dicto tenui Proſerpina læſit?
Scilicet aut caris pepulit te, Delia, ſilvis:
Aut tibi commiſſas rapuit, Tritonia, pugnas.
An gravis alloquio? Veſtros an forte petebat
Importuna choros? Atqui Trinacria longe,
Eſſet ne vobis oneri, deſerta colebat.
Quid latuiſſe juvat? Rabiem livoris acerbi
Nulla poteſt placare quies.„ His increpat omnes
Vocibus. aſt illæ (prohibet reverentia patris)
Aut reticent, aut noſſe negant, reſponſaque matri
Dant lacrimas. quid agat? rurſus ſe victa remittit,
Inque humiles demiſſa preces, *„Ignoſcite, ſi quid*
Intumuit pietas: ſi quid flagrantius actum,
Quam decuit miſeram. Supplex, dejectaque veſtris
Advolvor genibus. Liceat cognoſcere ſortem.
Hoc tantum: liceat certos habuiſſe dolores.
Scire peto quæ forma mali: quamcunque dediſtis
Fortunam, ſi nota, feram, fatumque putabo,
Non ſcelus. Adſpectum precor indulgete parenti.
Non repetam. Quæſita manu ſecurus habeto,
Quiſquis es. Affirmo prædam. Deſiſte vereri.

Quod

285 ſcilicet hæc *vulg.* aut *jam Ald.* & *Baſ. marg.* 291 dies *vulg.* quies *probavit etiam Barth.* 292 ſententia *Ald. Baſ. marg. MSS.* 297 miſerandaque *vulg.* dejectaque *Baſ. marg.* 299 furores *Baſ. ſed in marg.* dolores. 301 ſit rapta feram *vulg.* nota *Ald. Baſ. marg.* ſi nota *Raph. Barth. Heinſ.*

288 *Longe* eſt idem quod procul, remoto in loco, ne incommodare cui poſſit; ut contra *Longe illi dea mater erit* Aen. 12, 52, ut nihil poſſit adjuvare.

296 *Intumuit* pietas, in iram accenſa eſt. Frequens eſt apud noſtrum illa *tumoris* & *tumendi* & *tumeſcendi* ſignificatio, ab ipſa natura hauſta, quam deſcribit 8, 242 ſqq. Illuſtravit multis has formulas Bentl. ad Hor. A. P. 197.

303 *Quæſita manu* ſunt, quæ quis bello juſto ablata hoſtibus ſibi peperit. Hac lege vult eſſe raptorem filiæ ſuæ: habeat illam, modo videndæ illius faciat copiam. *Affirmo* prædam, jus firmum illius, & poſſeſſionem juſtam tibi concedo, & confirmo.

Quod ſi nos aliquo prævenit fœdere raptor;
Tu certe, Latona, refer. Confeſſa Diana
Forte tibi. Noſti quid ſit Lucina, quis horror
Pro genitis, & quantus amor: partuſque tuliſti
Tu geminos: hæc una mihi. Sic crine fruaris
Semper Apollineo, ſic me felicior ævum
Mater agas.„ Largis tunc imbribus ora madeſcunt.
„Quid? tantum dignum fleri, dignumque taceri?
Hei mihi, diſcedunt omnes. Quid vana moraris
Ulterius? non bella palam cæleſtia ſentis?
Quin potius natam pelago terriſque requiris?
Accingar luſtrare diem: per devia rerum
Indefeſſa ferar: nulla ceſſabitur hora.
Non requies, non ſomnus erit, dum pignus ademtum
Inveniam, gremio quamvis mergatur Iberæ
Tethyos, & rubro jaceat vallata profundo.

305 vos-munere *omnes editi ante Heinſ.* fœdere *etiam MSS. penes Parrhaſ. Baſ. marg. & Plant. marg.* Munere *illud gloſſam ſapit.* 307 timorque *vulg.* quis horror *MSS.* 312 *Hunc verſum,* Quid tantum *pro ſpurio habet Claver.* Quid tandem *conj. Heinſ.* 314 num bella *MS.* 320 velata *vulg.* vallata *jam Baſ. marg. & Plant. marg.*

305 *Quod ſi nos*, me & meam filiam *prævenit*, occupavitque *federe* aliquo cum Diana & Minerva inito, de non prodendo facinore; at tu, Latona, quæ nullo federe aut pacto teneris, & tamen forte de tua Diana expiſcata es, mihi indica &c. Sed vulgata lectio pene vividior, ſi *vos*, te, Pallas, ac te, Diana, forte *munere* aliquo dato occupavit, antequam ego ſupplicatum vobis venirem, ac devinxit raptor: at tu, Latona &c.

307 *Quid ſit* tibi *Lucina* tua, quam carum pignus illam habeas. Demea Terentianus ad Micionem Ad. 1, 2. 45 *Pater eſſe diſce ab illis, qui vere ſient.* Provocat Ceres ad ſenſum Latonæ.

309 Perpetua juventus *intonſi* Apollinis, ἀκερσεκόμου, quæ præcipua pulchritudinis pars eſt, materia voluptatis matri. Solent matres tenerius amare filios, admiſcente ſe pietati admiratione naturali ſexus alterius.

311 Ad longam & miſerabilem Cereris querelam nihil reponunt Deæ, niſi lacrimas ut ſupra v. 293. Pergit igitur Ceres, & indicat, ſe non comprehendere, quid ſit, quod fletu quidem miſericordiam præ ſe ferant, & tamen taceant, cum ipſa nihil petat, præter pauca verba.

316 *Diem*, quemcunque locum Sol videt & diem ibi facit: licet ipſa noctivago labore (v. 331) peragratura eſſet terras.

320 *Ibera Tethys* mare Atlanticum ſ. Occidentale: *rubrum profundum*

Non Rheni glacies, non me Rhipæa tenebunt
Frigora: non dubio Syrtis cunctabitur æſtu.
Stat fines penetrare Noti, Boreæque nivalem
Veſtigare domum. primo calcabitur Atlas
Occaſu, facibuſque meis lucebit Hydaſpes.
Impius errantem videat per rura per urbes
Jupiter. Exſtincta ſatietur pellice Juno.
Inſultate mihi: cælo regnate ſuperbi.
Ducite præclarum Cereris de ſtirpe triumphum.„
Sic fatur, notæque jugis illabitur Aetnæ,
Noctivago tedas informatura labori.
Lucus erat prope flavum Acin, quem candida præfert
Sæpe mari, pulcroque ſecat Galatea natatu:
Denſus, & innexis Aetnæa cacumina ramis,
Qua libet uſque, tegens. illic poſuiſſe cruentam
Aegida, captivamque pater poſt prælia prædam
Advexiſſe datur. Phlegræis ſilva ſuperbit
Exuviis,

331 inflammatura *vulg.* infor. *Baſ. marg.* 332 Atym *Vic.* Acym *Vien. Junt. etiam Clav.* flumen Acin *vulg. ſed repugnat modus ſyllabæ prioris in* Acis, *quæ longa eſt.* flavum *eſt e MS. antiquiſſimo Claverii receptum ab Heinſio. Vid. Not.* 335 qualicet *Baſ. marg. Ald. Clav.* quamlibet *conj. Heinſ.*

fundum Oceanus Orientalis, ut 10, 168. Ita *Rhenus* & *Rhipæi montes* ſeptentrionem ſignant, *Syrtes* meridiem. Nimis diſertus eſſe atque eruditus videtur dolor Cereris.

322 *Cunctabitur*, morabitur, retinebit. Vid. ad 22, 284.

324 *Primum occaſum* intelligit remotiſſimum: poteſt aliquis ab Atlante incipere, & pergere verſus Orientem, ad Hydaspen usque extremum: ut poteſt *primus* cogitari *Hydaspes*.

327 *Exſtincta*, ut non amplius ametur, ut illius, quaſi mortua eſſet, nullus jam ſit reſpectus.

330 *Notæ Aetnæ* mentionem facit, quod Hennæ vicina.

332 *Acis* ex monte Aetna brevi itinere in mare decurrit. Fabulam illius, cum juvenis eſſet, a Polyphemo rivali, ob amorem Galateæ ſaxo oppreſſi &c. copioſe tenerrimeque narrat Ovid Met. 13, 750. Fluvium deſcribit Cluver. Sicil. 1, 8 p. 114. Hic cum Poëtarum loca, ſolita diligentia congeſſerit, apparet ab omnibus priorem vocalem hujus nominis productam, quam legem a doctiſſimo poëta migratam, nullo modo eſt probabile.

337 *Datur* narratur, Virg. ecl. 1, 19 *Iſte Deus qui ſit, da, Tityre, nobis.* Vid. Barth. hic & ad Stat. Theb. 7, 315 *Aſopos genuiſſe datur.* De *Phlegra* dictum ad 27, 20. *Exu-*

Exuviis, totumque nemus victoria veſtit.
Hic patuli rictus: hic prodigioſa Gigantum
Tergora dependent, & adhuc crudele minantur
Affixæ truncis facies, immaniaque oſſa
Serpentum paſſim cumulis exſanguibus albent,
Et rigidæ multo ſuſpirant fulmine pelles,
Nullaque non magni ſe jactat nominis arbor.
Hæc centumgemini ſtrictos Aegeonis enſes
Curvata vix fronte levat. liventibus illa
Exſultat Cœi ſpoliis. hæc arma Mimantis

 Suſtinet.

342 tumulis *vulg. Sed* cumulis *vel ſine libris legi jubet Heinſ. ut 1, no. 15,39.*
345 fractos *pro* ſtrictos *mallit ex MS. Parrhaſ. & placet Heinſ.*
346 fronde *Plant. marg. Claver.* 347 Caci *Vic. Vien. Plant. marg. & multi MSS.* Zancli *Parrh. Vien. marg.*

Exuviæ Phlegrææ ſunt velut tropæa, quæ DI erexere de gigantibus. Vid. v. 354. Similia de Pallene Thraciæ Val. Fl. 2, 17 ſqq.

339 Antiquum ſupplicium θεομάχων, excoriari, ἀσκὸν fieri: quod etiam ab Apolline paſſus eſt Marſyas. Ipſum nomen ἀσκοῦ derivant Grammatici, ab Aſco gigante, quem Bacchus excoriaverit. Vid. Steph. Byz. h. v. & quæ ibi Berkel. *Patuli rictus* in primis horribiles, pellis de facie detracta, vel caput in perſonam aut galeam formatum: explicat deinde per *affixas truncis facies. Tergora*, credo, dixit, ut tanquam de belluis, leonibus v. g. loqui illum ſentiamus. *Oſſa ſerpentum* ſunt illæ reliquiæ vel ſceleti pedum in angues formatorum, a quibus *anguipedes* vocantur. Vid. ad 35, 23. 139 & VV. DD. ad Val. Fl. 2, 28.

343 *Suſpirant* dictum capio de perforata paſſim & trajecta a fulminibus pelle, quæ vulnera ac foramina ſunt velut ſpiracula & ſpiramenta, quæ commeatum præbent aëri: niſi malis, intra illas pelles & utres excitari incendia & ſulphureos vapores, quorum exitus ſint velut ſuſpiria. Comparat Parrhaſius Aen. 1, 44 *Ajacem exſpirantem transfixo pectore flammas.* Et hoc verius eſſe, ſuadet v. 350 ubi *fumantia opima Enceladi.* Pelles quia *rigidæ* ſunt ſervant formam corporum etiam perforatæ. Videntur illæ de Aſco, de Pallene, de his tropæis, fabulæ ad antiquam de gigantum quibusdam reliquiis perſuaſionem pertinere. Quæ in Sicilia quam ſexto decimo ſæculo adhuc viguerit, poteſt ex Fazello præſertim 1, 1. 6 conſtare, cujus locum bene longum, & hiſtorias bene multas, etiam retulit Cluverius p. 13.

345 De Aegæone ad 33, 47. Hujus exuvias cum C manibus totidemque enſibus vix ſuſtinet arbor cacumine incurvato.

347 *Cœus* centimanus (Apollod. 1, 1. 1) nobile inter gigantas nomen: nobilis etiam *Mimas*, de quo vid. Spanhem. ad Callim. p. 368. Etiam noſter illum memorat 37, 85. *Zanclus* quem hic habent libri quidam, fabuloſus rex γηγενὴς, terrigena, Zancles, quod antiquum nomen Meſſanæ fuit. *Cacus* latro plane huc non pertinet.

Suſtinet. hos onerat ramos exutus Ophion.
Altior at cunctis abies umbroſaque late
Ipſius Enceladi fumantia geſtat opima
Summi terrigenum Regis, caderetque gravata
Pondere, ni laſſam fulciret proxima quercus.
Inde timor numenque loco, nemoriſque ſenectæ
Parcitur, ætheriiſque nefas nocuiſſe tropæis.
Paſcere nullus oves, nec robora lædere Cyclops
Audet, & ipſe fugit ſacra Polyphemus ab umbra.
Non tamen hoc tardata Ceres. accenditur ultro
Religione loci, vibratque incerta ſecurim,
Ipſum etiam per itura Jovem. ſuccidere pinus,
Et magis enodes properat proſternere cedros,
Exploratque obiens truncos, rectique tenorem

Stipitis

352 lapſum *vulg.* laſſam *Baſ. marg.* & *MS. Delr.* 358 infeſta *Ald.* & *quidam MSS.* 359 ipſum ſeu *Baſ. marg.* petitura *omnes ante Clav.* feritura *MSS.* petat ira *pulchre conj. Barth.* 360 dubitat *Baſ. marg.* 361 abies *Vic.* abiens *omnes editt.* habiles *neſcio unde Barth.* & *Heinſ.*

pertinet. Sed placuit librariis, quia notior illis erat, quam Coeus, literæ pene eædem. *Spolia* de pelle accipienda: nemo, arbitror, veſtitos aut thoracatos facit gigantas. Idem notat *exutus Ophion* h. e. exuviæ Ophionis.

348 *Ophion* cum Eurynome uxore regnaverat ante Saturnum & Jovem, quem ideo τῶν 'Οφίωνος θρόνων ἄνακτα vocat Lycophron v. 1192 ubi vid. Schol. & Potter.

350 De *Encelado* ad 33, 153.

352 Quod legitur antiquitus, *lapſum fulciret*, non auſim damnare. Nam ſignificat hic fulcire ſuſtinere, impedire ne cadat, ut Ovid. Triſt. 1, 6. 5 *Te mea, ſuppoſita veluti trabe, fulta ruina eſt.*

356 *Polyphemus Cyclops* impius, & contemtor religionum in Euripidæ Cyclope inducitur: & tamen horret ſacram ſilvam, & tropæa Jovis violare. Sed Ceres nunc irata Jovi & DIs omnibus non parcit, quin quo ſanctior eſt lucus, eo magis cupit & velut ardet illum vaſtare.

358 *Incerta vibrat ſecurim*, quia non curat, quam arborem petat, ſtragem modo vult edere.

359 Solicitor putare, ab ipſo Claudiano eſſe *petitura*, adeo & libri conſentiunt, & ſententiæ aptum eſt. Quod modus Syllabæ repugnat, inter πταίσματα referri poteſt, a quibus nec optimi fuere immunes. Et fluctuaſſe hoc verbum, ut alia, inter tertiam & quartam conjugationem, apertum eſt. Parrhaſius certe concoxit ſilentio, & interpretatus eſt *petitura.*

360 Studioſi hiſtoriæ naturalis in characteribus cedri hic epitheton *enodes* poſſunt obſervare, quod facit illas ædificationibus & contabulationibus aptas.

361 *Obiens* leviſſima mutatione ponere pro *abiens* auſus ſum, quod

nimis

Stipitis, & certo prætentat brachia niſu.
Sic qui vecturam longinqua per æquora merces
Molitur tellure ratem, vitamque procellis
Objectare parat; fagos metitur & alnos,
Et varium rudibus ſilvis accommodat uſum.
Quæ longa eſt, tumidis præbebit cornua velis:
Quæ fortis, malo potior: quæ lenta, favebit
Remigio: ſtagni patiens aptanda carinæ.
Tollebant geminæ capita inviolata cupreſſus

Pp 4 Ceſpite

362 præcenſet *MSS.* percenſet *Heinſ. 2. quod qui probat, debet, puto, etiam legere* viſu *pro* niſu. 363 vecturus *vulg.* 370 cupreſſi *MSS. meliores judice Heinſ.*

nimis accommodatum huic rei & loco verbum, atque illi inepto alteri nimis ſimile putabam. *Obire* non tantum eſt luſtrare, ut Virg. Aen. 10, 457 *Corpusque per ingens, Lumina volvit, obitque truci procul omnia viſu.* Et 12, 478 de Juturna, *Rapidoque volans obit omnia curru,* cui ſimile Sil. 3, 160 *Crebroque obit omnia viſu:* ſed etiam invadere, ut Sil. 17, 492 *Jamque ardore truci luſtrans fortiſſima quæque Nomina obit ferro.* Et Stat. Theb. 2,589 *Hos obit atque illos*, ubi bene V. Schol. *Impetit, ferit, vulnerat.* Hæc ita conveniunt ad noſtrum locum, ut putem, vix dubitari poſſe, quin *obiens* ſit a Claudiano.

362 Ceres prehendit arbores, & concuſſu ſtirpis *prætentat brachia* illarum, an poſſint illam jactationem, qua uſura erat, ferre.

364 *Tellure* ſine præpoſitione, ut *humi*, ut *terra marique.*

367 *Cornua* nominat, ut intelligamus *antennas*, quarum extrema utrinque eminentia proprie *cornua* vocantur, ut Virg. Aen. 3, 549 *Cornua velatarum obvertimus antennarum.* Sed optimi etiam Romanorum, non minus quam Græci, *cornua* nominarunt, cum totas antennas vellent intelligi. Ovid. Met. 11, 482 *Ardua, jam dudum, demittite cornua, rector clamat:* nempe cornibus deligatæ ſunt antennæ: tum addit, *Antennis totum ſubnectite velum.* Sil. 14, 389 de navi maxima, *velo cum rapidum hauriret Borean, & cornibus omnes colligeret flatus.*

368 *Lentum* eſt, quod potius flectitur, quam frangitur, & ob id ipſum non temere frangitur, quia poteſt flecti. Hac notione videtur contineri, quidquid eſt in hoc nomine varietatis & pene repugnantiæ, quam perſequitur Iſaacus Voſſius ad Catull. p. 212. Hinc *remis* fere proprium epitheton adjicitur, qui *lentari* dicuntur etiam noſtro 17, 42 i. aliquantum inflecti pulſibus illis.

369 *Stagni* nomine alludit ad etymon, a ſtando & diu manendo. Carina nunquam ſiccatur, ſemper ſtat in aqua, etiam in portu: etiam cum *ſiccas trahunt machinæ carinas* (h. e. totas naves Hor. Car. 1, 4. 2) *Carina* proprie dicta, furdus ille, illa velut ſpina, e qua exeunt utrinque coſtæ navis, madida eſt. Certe cum carina ſicca eſt, navim reliquam non madere amplius, intelligitur.

Ceſpite vicino; quales non rupibus Idæ
Miratur Simois; quales non divite ripa
Lambit Apollinei nemoris nutritor Orontes.
Germanas adeo credas: ſic frontibus æquis
Adſtant, & ſocio deſpectant vertice lucum.
Hæ placuere faces. pernix invadit utramque
Cincta ſinus, exſerta manus, armata bipenni:
Alternaſque ferit, totiſque obnixa trementes.
Viribus impellit. pariter traxere ruinam,
Et pariter poſuere comam, campoque recumbunt,
Faunorum Dryadumque dolor. Complectitur ambas,
Sicut erant, alteque levat, retroque ſolutis
Crinibus adſcendit faſtigia montis anheli,
Exſuperatque æſtus, & nulli pervia ſaxa,
Atque indignantes veſtigia calcat arenas.
Qualis peſtiferas animare ad crimina taxos

Torva

374 frondibus *Vic.* *Vien.* *Ald.* *Claver.* 375 exſtant *MSS.* 378 alternansque *MSS.* 380 comas *vulg.* 386 armare *MS.* animarum *MSS. quod placet Claverio miſc. c. 12. Sic* ruit v. 387 *ſignificabit* eruit.

371 *Idææ cypariſſi* ſunt etiam Virg. Ge. 2, 84.

373 *Lambere* de aquis præterfluentibus noſter etiam 36, 253. *Orontes* Antiochiam prælabitur Syriæ, quæ a laureo nemore Epidaphnes vocatur, *ἐπὶ Δάφνης*.

381 *Fauni* ſilveſtres DI, *Dryades* nymphæ, quarum etiam fatum ad arbores alligatum eſſe fingebatur; quo reſpectu appellantur Hamadryades. *Δρῦς*, unde nomen habent, quercum proprie ſignificant: ſed latius patere nomen inde etiam intelligitur, quod *ἀκρόδρυα* aliarum quoque fructus arborum notant. Hæc igitur ſilveſtria numina dolent ablatis pulcherrimis arboribus.

382 *Retro ſoluti* crines indicant vehementiam motus, adverſo monte currentis Cereris. *Anhelus mons*, non tantum ut *pallida mors*, qui anhelitum movet aſcendentibus; ſed efflans cum fumo ignem Aetna.

386 *Animare* eſt accendere, ut vulgo *vivere* ignis dicitur: & ipſa vita cum igni paſſim comparatur. Euclio Plautinus Aul. 1, 2. 15 interminatur ancillæ, ne ignem alat domi, *Nam ſi ignis vivet, tu exſtinguere extempulo.* Verbum *animare* hic illuſtrat Heinſius. *Taxus* convenit facibus furiarum quod venenata & mali ominis arbor eſt. Apud Stat. Theb. 11, 93 conqueritur Megæra, *Hebet infera cælo Taxus*, inferis nata & adſueta fax, apud ſuperos vim ſuam perdit. V. Schol. *Furiæ de taxo arbore dicuntur habere faces.*

Torva Megæra ruit; Cadmi ſeu mœnia poſcat;
Sive Thyeſteis properet ſævire Mycenis.
Dant tenebræ Maneſque locum, plantiſque reſultant
Tartara ferratis: donec Phlegethontis ad undam
Conſtitit, & plenos excepit lampade fluctus.
Poſtquam perventum ſcopuli flagrantis in ora;
Protinus arſuras adverſa fronde cupreſſus
Faucibus injecit mediis, lateque cavernas
Texit, & undantem flammarum obſtruxit hiatum.
Compreſſo mons igne tonat, clauſuſque laborat
Mulciber. obducti nequeunt exire vapores.
Coniferi micuere apices. crevitque favillis
Aetna novis. ſtridunt admiſſo ſulſure rami.
Tum, ne deficerent tantis erroribus ignes,

387 limina *MSS.* 390 in unda *vulg.* 391 accepit *vulg*: ſuſcepit *MSS.* 392 ferventis *Plant. marg.* 393 averſa *vulg.* fronde *Plant. marg.* 397 hærere *Ald. & ſcripti meliores judice Heinſio, qui etiam conjicit*, obductique negant hærere. *Reliqui ego, quod editum adhuc eſt, & intelligo.* 399 ſtrident *vulg.*

387 *Cadmi mœnia*, Thebas, theatrum tragicorum ſcelerum in filiis Oedipi: Mycenis celebratæ epulæ Thyeſteæ, de quibus ad 1, 171.

389 *Tenebræ* inferorum & *Manes* defunctorum *dant locum* deſcendenti ad Phlegethonta fluvium Megæræ. Huic *plantas ferratas* tribuit, h. e. ferreas, quæ lædi ab igne non poſſint.

391 *Lampade*, face, non ſatis proprie. Sed fax præſtat vicem lampadis, & contra. *Fluctus* vocat ignes, quia Phlegethon eſt fluvius. Perpetua eſt analogia & velut paralleliſmus fluidorum corporum aëris, ignis, aquæ &c.

392 Hactenus de furia: nunc de Cerere. Hæc aſcendit in cacumen & ad *ora ſcopuli flagrantis*, hoc eſt, ad cratera Aetnæ.

393 *Adverſa fronde*, inverſis arboribus, ut frons tenuis & concipiendæ ſpargendæque flammæ aptior, prius occurrat igni.

394 Magnitudinem arborum, quibus uſa eſt pro facibus Ceres, ea re indicat quod illarum frondes & cacumina tegere, implere, obſtruere cavernas ignem vomentes potuere.

396 *Laborat Mulciber*, Vulcanus h. e. ignis, redactus velut in anguſtias, laborat, æſtuat, difficultatem ſentit.

398 *Coni* fructus cupreſſorum videntur primum & proprium hoc nomen habuiſſe. Vid. Serv. ad Virg. Aen. 3, 680 ubi ſunt *Coniferæ cypariſſi.* Idem epitheton noſtro *pinus* 33, 204. *Micare* ad ſubitum motum & ſalientes flammas pertinet, quales in junipero & ſimilibus accenſis obſervantur: hinc etiam ſunt illæ ſubitæ favillæ.

400 *Tantis erroribus*, tam incerto ac forte longo, cui accingebatur,

Semper inocciduos inſopitoſque manere
Juſſit, & arcano perfudit robora ſucco;
Quo Phaëthon irrorat equos, quo Luna juvencos.
Jamque ſoporiferas nocturna ſilentia terris
Explicuere vices: laniato pectore longas
Inchoat illa vias, & ſic ingreſſa profatur.
„Non tales geſtare tibi, Proſerpina, tedas
Sperabam: ſed vota mihi communia matrum,
Et thalami feſtæque faces, cæloque canendus
Ante oculos Hymenæus erat. Sic Numina fatis
Volvimur, & nullo Lacheſis diſcrimine ſævit?
Quam nuper ſublimis eram, quantiſque procorum
Cingebar

403 jugales *MSS.* juvencas *MS.*

batur, itineri ne ignes & faces deficerent: quam mox enim arbor combuſta eſſet?

402 *Robur* ergo univerſim arborem duram, atque reſiſtentem deſtructioni notat, licet proprium deinde quercui factum ſit.

403 *Phaëthonta* hic ipſum Solem eſſe, apparet. Homericum epitheton, Ἠέλιος Φαέθων, Ιλ. Λ, 734. Hinc Virg. Aen. 5, 105 *Phaëthontis equi.* Hi debent ignis valde patientes eſſe. *Lunæ* currui (qui idem Noctis eſt 33, 275) hic & 44, 61 *juvencos* tribuit noſter. *Juvencas* Auſo. Epiſt. 5, 1 p. 589 *Tertia fiſſipedes renovavit Luna juvencas* i. tres menſes abiere, certe tertius menſis agitur. Vid. Toll. Et Epiſt. 19, 3 p. 655 *Jam ſuccedentes quatiebat Luna juvencas. Tauri* vocantur apud Fulgent. Mythol. 1 p. 618 Stav. *Luna -- bijugis conſcenderat æthera tauris.* Aſtrologi etiam Taurum, ſidus, illi aſſignarunt. Porphyr. de Nymphar. antro p. 119 pr. Barneſ. Ἐποχεῖται ταύρῳ Σελήνη, καὶ ὕψωμα σελήνης ὁ Ταῦρος Invehitur Luna, Dea, tauris: & faſtigium lunæ, planetæ, in quo potentiſſime agit, eſt ſignum Tauri. Paſſim in nummis illum Lunæ vel Dianæ currum juvencis junctum deprehendas, vt Deliorum apud Geſſnerum T. 18 n. 18. Caracallæ apud eundem T. 141 n. 11 & 143, 6. Philippi ibid. 179, 23.

405 *Explicandi* verbum videtur phantaſian habere veli expanſi, quale Nocti & Dianæ addere ſolent monimenta antiqua.

409 *Cælum* in talibus non terræ, qua vivorum hominum ſedes eſt, ſed inferis opponitur & Manium ſedibus.

411 *Volvimur* habet reſpectum ad fuſum illum quem torquet Parca, qui revolutione ſua fila format. Sed quod fato ſubjicit hic Deos, non videtur pertinere ad brutam aliquam neceſſitatem. Hic fatum eſt cupiditas Plutonis, & voluntas, edictum, effatum Jovis: quod indicat mox v. 419.

412 De illis *procorum ſtudiis* dixerat 33, 133.

Cingebar ſtudiis! quæ non mihi pignus ob unum
Cedebat numeroſa parens? Tu prima voluptas,
Tu poſtrema mihi: per te fecunda videbar.
O decus, o requies, o grata ſuperbia matris:
Qua geſſi florente Deam: qua ſoſpite nuſquam
Inferior Junone fui: nunc ſqualida, vilis.
Hoc placitum patri. Cur autem adſcribimus illum
His lacrimis? Ego te, fateor, crudelis ademi,
Quæ te deſerui, ſolamque inſtantibus ultro
Hoſtibus expoſui. Raucis ſecura fruebar
Nimirum thiaſis, & læta ſonantibus arvis
Jungebam Phrygios, cum tu raperere, leones.
Accipe, quas merui, pœnas. en ora fatiſcunt
Vulneribus, grandeſque rubent in pectore ſulci.
Immemor en uterus crebro contunditur ictu.
Qua te parte poli, quo te ſub cardine quæram?
Quis monſtrator erit? quæ me veſtigia ducent?
Quis currus? ferus ipſe quis eſt? terræne mariſne
Incola? quæ volucrum deprendam ſigna rotarum?

Ibo,

417 nunquam *vulg.* 418 *pro* vilis, vultus *MS.* viſus *conj. Heinſ. Genitivo Græco.* 421 ſolam, quæ *vulg.* ſolamque *Heinſ. qui tamen malit* quæ ſolam. 423 armis *vulg.* 425 onerata *Baſ. marg.* 430 *pro* ipſe, ille *vulg.* 431 viarum *Baſ. marg. Plant. marg.*

417 *Geſſi Deam*, perſonam & felicitatem Deæ, beata fui, venerabilis fui, uti Deam decet.

419 Primo adſcribit lacrimis ſuis Jovem, vel, quod idem eſt, aſſignat calamitatem ſuam Jovi, patri rerum omnium: mox mutata ſententia ſe accuſat.

422 *Rauci thiaſi* propter inconditas & diu continuatas ac pene furioſas voces, *thiaſos* h. e. choreas ac ſaltationes, & ſacra illa Cybeleia obeuntium. Vid. 33, 205.

525 Inducitur hic Ceres ἑαυτὴν τιμωρουμένη ut Terentianus ille Menedemus. *Ora fatiſcunt vulneribus*, rimas accipit vultus, inſtar vaſis e ligno fatiſcentis, ab unguibus quibus illum laceravi. Sic pectus laniavit v. 403. Hos hic appellat *ſulcos*.

427 Mira junctura, *Immemor uterus.* Nempe hoc vult, Debebat me ipſe venter admonere meæ Proſerpinæ.

430 *Ferus*, raptor, quales centauri, quales illi gigantes cum anguinis pedibus.

431 De curru & rotis acceperat ab Electra, hic v. 236.

Ibo, ibo quocumque pedes, quocumque jubebit
Caſus. ſic Venerem quærat deſerta Dione.
Efficietne labor? rurſus te, nata, licebit
Amplecti? Manet ille decor? manet ille genarum
Fulgor? an infelix talem fortaſſe videbo,
Qualis nocte venis? qualem per ſomnia vidi?„
Sic ait, & prima greſſus molitur ab Aetna;
Exitiique reos flores, ipſumque rapinæ
Deteſtata locum ſequitur diſperſa viarum
Indicia, & pleno rimatur lumine campos,
Inclinatque faces. omnis madet orbita fletu.

Omnibus

434 proficietne *MSS.* 436 tandem *primi edd. quod vehemens videtur.*
442 omnis perit *ex uno MS. Heinſ.*

433 Imprecatur matri Veneris eam calamitatem, talem laborem.

437 *Qualis nocte* venerit ad matrem Proſerpina, dictum ſupra v.69.

442 *Inclinat faces* ad terram, ut faciunt, qui ſedulo quærunt aliquid. *Omnis orbita*, quam ita perſequitur, *madet* a *fletu* & lacrimis illius: *perire* ut poſſit *omnis orbita a fletu*, quibus fluminibus opus eſſet?

443 *Omnibus* ſibi obviis vel DIs vel Semideis (nam homines metuo ut conſpectum illius ferre tum potuerint) *admugit*, cum gemitu eos rogat de filia ſua. Non dedecet hoc verbum dolorem Cereris furentis. Sic Sibylla Virgiliana, 6, 99 *antro remugit.* Et Ceres *Terra* quoque mater eſt, cui *mugitum* omnes tribuunt. Et ſtatim videbimus *inſanos* ejus *ululatus* a Statio commemorari.

Porro *in æthere* qui poſſint *ſulci* eſſe, non puto intelligere quemquam. Non agitur hic de lucida ſemita Deorum, qualem Martis deſcribit noſter 1, 102, ac Theodoſii de qua 7, 162: aut qualis eſt quem Iris *fuga ſecuit ſub nubibus arcum* Aen. 5, 658 & 9, 15. Hi ſulci momentanei ſunt, neque inveniuntur accenſis facibus. Hæc eſt ratio, cur antiquam omnium librorum lectionem repoſui, conſentientem præſertim cum loco Statii; quem ob oculos habuiſſe noſter jam olim viris doctis viſus eſt, quique hic omitti ſine damno lectorum non poteſt. Sic autem ille Theb. 12, 270 de Argia mariti Polynicis cadaver inter funera requirente, *Qualis ab Aetneis accenſa lampade ſaxis Orba Ceres magnæ variabat imagine flammæ Auſonium Siculumque latus, veſtigia nigri Raptoris vaſtosque legens in pulvere ſulcos. Illius inſanis ululatibus ipſe remugit Enceladus* &c. Hic locus firmare mihi & lectionem propoſitam & interpretationem videtur.

444 Adhuc iter ſ. errorem terreſtrem deſcripſit: nunc, ut per maria ierit, quod ſe facturam dixerat v. 319. *Quacunque* ergo

Ceres

Omnibus admugit. Quacumque it in æquore, fulvis
Adnatat umbra fretis, extremaque lucis imago
Italiam Libyamque ferit. clareſcit Etruſcum
Litus, & accenſo reſplendent æquore Syrtes.
Antra procul Scyllæa petit, canibuſque reductis
Pars ſtupefacta ſilet, pars nondum exterrita latrat.

RELIQUA DESIDERANTUR

443 quocunque iit *Scal. poët.* 5, 14 *qui hunc locum de cetero ita repræſentat, ut a nobis factum, niſi quod, typorum errore, ut videtur, pro* admugit, *eſt* adjungit. 444 externaque *Baſ. marg. Scal. l. c.*

Ceres *it in æquore*, *umbra* h. e. imago facium *adnatat fretis*, h. e. niſi fallor, propagatur ad litora. Placet hic etiam facere, ut prætermiſſa vel non ſatis certe declarata in Theſauris revocem. *Freti* derivatio Varroniana a *fervendo* ibi propoſita, vera videtur. Favet nomen *defrutum* quod velut *defretum* eſt, fervendo minutum. *Freta* dici loca maris, ubi maxime fervet atque æſtuat mare, qualia ſunt omnino anguſtiæ, ſed etiam litora, conſideratio exemplorum etiam Ciceronianorum poteſt docere. V. G. pro Mure. c. 17 de motibus popularibus, *Quod fretum, quem Euripum tot motus -- habere putatis.* Hinc Metaphora honeſta Lucret. 4, 1025 *Aetatis freta* pro fervore illo pubeſcentis adoleſcentiæ dixit. Et ille poëtici plus ſatis ingenii homo Florus 1, 26. 9 populo ipſi Ro. *fretum adoleſcentiæ* tribuit, *ſecundam ætatem, in qua totam Italiam armis ſubegit.* Poëta noſter *fulva* facit *freta*, quatenus conceptum ignis ſplendorem referunt.

445 Eſt hic Epexegeſis. Lux de facibus Cereris a fluctibus repercuſſa *Italiam Libyamque ferit.* Itaque hinc illuſtratur Etruſcum litus, ab altera & oppoſita parte *reſplendent Syrtes* in Africæ litoribus. *Accenſum æquor* conſulta figura ut paſſim *accendi*, *incendi*, *ardere*, *ignis*, *flamma*, de ſplendido colore & radiis repercuſſis dicuntur.

447 *Pars. Scyllæorum antrorum* (neque enim hic unum monſtrum fingit, ſed, ut res eſt, regionem maris ſcopuloſam) præ ſtupore flammarum *ſilet*, *reductis* præ metu latratoribus illis *canibus* &c.

XXXVII

CL. CLAUDIANI GIGANTOMACHIA*

Terra parens quondam cæleſtibus invida regnis,

Tita-

Non habet Editio Vicentina.

* Pœmatium hoc quod mutilum ad nos pervenit, ex Græco Claudiani Latinitate donatum aut ab ipſo Claudiano aut ab alio temporum iſtorum ſcriptore exiſtimo. Idem quoque mihi perſuadeo de Epiſtola ad Hadrianum & Idylliis nonnullis, qualia Phœnix, Hyſtrix, Torpedo, Nilus & Magnes. ut enim aliquid Claudianeum in iis facile agnoſcas, ita languent numeri plerumque, & raro ad auctoris noſtri hac in parte felicitatem adſurgunt. nec acceſſerim iis, qui ſeni & effœto iſta excidiſſe opinantur. a D. Hieronymo ex Gigantomachia incerti hæc citantur,

Quo fugis, Encelade? quaſcunque acceſſeris oras,
Sub Jove ſemper eris.

quæ huic poëmatio non vana conjectura accenſeri poſſint. Græce quidem Gigantomachiam ſcripſiſſe Claudianum teſtis omni exceptione major Arſenius in Apophthegmatis, ex quo fragmentum primi edendum curavimus. noſter ipſe præfatione v. 1 Conſ. Hon. (27,17)

Enceladus mihi carmen erat victusque Typhœus.

Ejus Gigantomachiæ partem in Sicilia ſuo tempore inventam vir ſummus Petrus Bembus affirmat Epiſtola ad Politianum. verba ejus apponam. *Reddidere mihi Sicilienſes negotiatores codicillos tuos, quibus petebas, ut Conſtantinum convenirent, atque ab eo tibi Claudiani Gigantomachiam, quam habere illum audieras, impetrarent.* & mox, *Verum quam habet Conſtantinus Gigantomachiam, ea potius blattomachia eſt. Etenim annis ſuperioribus, dum inter vetuſtos ac jam prope deſletos libros, quos ei non doctus homo quidam dono dederat, ſingula ipſe (ut ſui moris eſt) diligenter inſpiceret, cum Heſiodi fragmentis in charta extremæ paginæ proxima, Claudiani Gigantomachia titulum reperit, & pauculos tantummodo hexametros; tum alteram iterum chartam, in qua opus deſinebat. cætera tineæ depopulaverant, ita ut legi non poſſent. hæc quoque ipſa corrupta & inſida ſatis, ut quæ ab indoctis librariis deſcribuntur. Igitur quæ habui, ita ut erant, huic epiſtolæ ſubtexui. quanquam in illis ipſis, quæ deſiderantur, non valde multum amiſimus. Nam ex verſuum numero, quem eo in libro eique operi librarius ſupputavit, Gigantomachiam omnem carminibus* CXLV *conſtare tumet videbis. ut credibile plane ſit, Claudianum eo in poëmate conſcribendo luſiſſe potius, quam ullum poëtæ ſibi nomen quæſiviſſe.* Hæc Bembus & ex illo Heinſius, qui in altera editione monet, Barthii eandem de his ſententiam, & carmen Græcum ab Arſenio huc repetitum, ſerius fuiſſe a ſe deprehenſum.

1 Non deſtinavit, credo, auctor carminis juſtum opus gigantomachiæ:

Titanumque ſimul crebros miſerata dolores,
Omnia monſtrifero complebat Tartara fœtu,
Inviſum genitura nefas: Phlegramque retexit
Tanta prole tumens, & in æthera protulit hoſtes.
Fit ſonus. erumpunt Erebo, necdumque creati
Jam dextras in bella parant, ſuperoſque laceſſunt,
Stridula volventes gemino veſtigia lapſu.
Palleſcunt ſubito ſtellæ, flectitque rubentes
Phœbus equos, docuitque timor revocare meatus.
Oceanum petit Arctos, inocciduique Triones
Occaſum didicere pati. tum fervida natos
Talibus hortatur genitrix in prælia dictis:

„O pubes

2 labores *MS.* 3 cœtu *vulg.* 6 er. crebris *Vien.* crebri *al.* erebi *MS.* nondumque *vulg.* 10 cogitque *conj. Heinſ.* 12 voluere *vulg.* optavere *Barth. ex MS.* cum ferv. *MSS.*

chiæ: ſed Idyllion tantum vel eclogam: eaque ipſa ſimplicem potius narrationem habet, non ſplendorem aliquem Poëticum. Neque vero a nobis hic aliquis exſpectet enarrationem hujus argumenti, quod ab Homero inde atque Heſiodo poëtæ omnes, ſed ſuo unusquisque modo tractarunt, quos in concordiam aliquo modo, diſtinguendis pluribus bellis, revocare, catalogum texere gigantum, qualem Argonautarum dedit Burmannus, Græcos componere cum Latinis, cenſuram agere recentiorum, in primis Eilardi Belli Friſii, cujus Belli Gigantei libri IV habentur in prima parte Deliciarum poëtarum Belgicorum, non injucundum fuerit, nec forte ad antiquitatis cognitionem & poëticam facultatem augendam inutile; ſed nec otii noſtri, quod nunc eſt, nec hujus inſtituti. Et neſcio an mereatur hic libellus, aut hoc fragmentum, operoſos Commentarios.

2 Ponit itaque auctor, ante hanc quam deſcribere modo aggreditur Gigantomachian fuiſſe aliam, qua victi Titanes, atque in Tartarum detruſi ſint. Huc pertinet *Phlegra retecta*, de qua dictum ad 27, 20. Huc Tityos v. 25.

5 Tellus etiam apud Heſiodum Theog. 147 it. 617 ſuos filios primum intra viſcera ſua, ubi & *Erebus*, continet, deinde ubi iraſcitur DIs ſuperis, vel aliis Titanibus, eos emittit.

8 *Stridula veſtigia* vocat, cum reſpectu ad ſibilum ſerpentium, quos horribiles duo pro pedibus habent gigantes, quosque probabiliter illis tribuunt, quia ſunt terræ filii, ſub terris habitant.

11 *Arctos*, urſa minor, nunquam occidit his, qui in Zona ſeptentrionali temperata habitant: neque *Triones* alii ſeptem, quibus conſtat urſa major. V. ad 22, 458 & compara 35, 189 quem locum aut imitatus eſſe hic auctor, aut ſi idem eſt utriusque, in mente habuiſſe videtur.

„O pubes domitura Deos, quodcumque videtis,
Pugnando dabitur. Præſtat victoria mundum.
Sentiet ille meas tandem Saturnius iras.
Agnoſcet, quod Terra poteſt. Sic viribus ullis
Vincor: cur Cybele nobis meliora creavit?
Cur nullus Telluris honos? cur ſemper acerbis
Me damnis urgere ſolet? Quæ forma nocendi
Defuit? hinc volucrem vivo ſub pectore paſcit
Infelix Scythica fixus convalle Prometheus.
Hinc Atlantis apex flammantia pondera fulcit,
Et per canitiem glacies aſperrima durat.
Quid dicam Tityon, cujus, ſub vulture ſævo,
Viſcera naſcuntur gravibus certantia pœnis?

Sed

16 ſentiat *vulg.* 17 agnoſcat, quid *vulg.* cognoſcet quid *Vien.* cognoſcat quod *Barth. e MS.* agnoſcet quod *Ald. quem ſequor.* ſi curribus illis *MS.* cur viribus illis *conj. Heinſ.* ſi vir. *vulg.* 18 *pro* nobis, vobis *MS. quod placet Heinſ.* 19 quæ ſemper *MSS.* qui *vulg.* 21 nullo ſub *MS.* recidivo *conj. Barth.* fibroſo *conj. Heinſ.* 23 ſidera *MS.* 24 *Abeſt ab optimo MS. hic verſus.*

16 Hunc uſum pronominis *ille*, cui interdum *ipſe* ſubſtitutum ibant critici, illuſtrant Heinſ. ad Virg. Aen. 7, 110 & Brouckh. ad Tib. 1, 4. 19.

17 *Quod terra poteſt*, tanto lubentius revocavi, quod illud *quid poteſt* Solœciſmum ſapit.

19 *Cybele*, quæ eadem Rhea, mater Jovis & fratrum: eadem, ex aliis fabulis, Tellus.

19 Illud *ſemper* etiam ponit bella quædam ſuperiora cum filiis Terræ, ſ. Titanibus, in quo numero nominat hic Promethea, Atlantem, Tityon. Nempe ille Caucaſo affixus, de quo eſt tota Aeſchyli Tragœdia, & Dialogus Lucianeus.

23 *Atlanta* pœnæ cauſa cælum ac terram ſuſtinere, apparet ex Aeſch. Prom. vincto v. 348. De genere illius, ut nempe de aliis omnibus, poëtæ diſſentiunt: nam Aeſchylus l. c. Oceani fratrem facit, atque adeo Cæli ſ. Aetheris ac Terræ filium: alii Japeti & Clymenes filium, fratrem Promethei, quorum patruus Oceanus. Vid. Munck. & Staver. ad Hygi. fab. 1 p. 10.

23 *Flammantia pondera* ſunt ſidera, quæ videtur facere maſſas graves, ignitas, quale quid de Sole antiqui Phyſici philoſophabantur, cum *μύδρον* dicerent, vel *λίθον διάπυρον.* Vid. Menag. ad Diog. Laërt. 2,8.

24 Acumen videtur quærere in eo, quod, cum flammantia pondera ſuſtineat Atlas, idem tamen perpetua glacie canus ſit.

25 *Tityon*, *terræ omniparentis alumnum* Aen. 6, 595, pulchre deſcribit Claudianus 35, 337.

Sed vos, o tandem veniens exercitus ultor,
Solvite Titanas vinclis; defendite matrem.
Sunt freta, ſunt montes. noſtris ne parcite membris.
In Jovis exitium telum non eſſe recuſo.
Ite, precor; miſcete polum, reſcindite turres
Sidereas. Rapiat fulmen ſceptrumque Typhœus.
Enceladi juſſis mare ſerviat. alter habenas
Auroræ pro Sole regat. te Delphica laurus
Stringat, Porphyrion, Cirrhæaque templa teneto.„
His ubi conſiliis animos eluſit inanes;
Jam credunt viciſſe Deos, mediiſque revinctum
Neptunum traxiſſe fretis. hic ſternere Martem
Cogitat, hic Phœbi laceros divellere crines.
Hic ſibi promittit Venerem. ſpiratque Dianæ
Conjugium. caſtamque cupit violare Minervam.
Interea Superos prænuntia convocat Iris,

Qui

27 ultro *MS.* 28 *Poſt hunc verſum hiatus unius verſus in MS.* 29 veſtris nec *vulg.* 31 reſtinguite turbas *MSS.* 35 Porfurio *MS.* tenebis, tenebris, tenebit, tenebo *MSS.* tenebunt *conj. Barth.* 38 vadis *MS.* 39 devellere *vulg.* 40 ſperatque *vulg.*

29 *Freta* hic univerſim pro marium omni genere poni puto, quatenus commovetur & *fervet*, unde nomen eſſe putamus. Vid. ad 36, 444.

32 *Typhoëa* ultimum Terræ filiorum facit, & horribilem illius deſcriptionem ponit Heſiodus Theog. 821 ſqq. deinde ait illum deſtinatum a matre ut imperaret in locum Jovis, Καί κεν (v. 836) ὅγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἄναξεν, Εἰ μὴ ἄῤ ὀξὺ νόησε πατὴρ κ. τ. λ. Sed frequens illius & Enceladi jam facta eſt mentio.

32 *Habenas Auroræ* pro die ponit, quæ præcurrere diem ſoleat. De *habenis* ad 1, 1 conjecturam dedimus: ſed quæ ad hunc locum accommodari non poteſt. Ceterum hic etiam Solem, quod facere ſolent, ab Apolline diſtinguit.

35 *Stringat* eſt coronet, arcte circumdet caput tuum.

36 *Eludere animos*, de vi præpoſitionis quam habet in *emicare*, *emergere*, *evehere*, & ſimilibus, videtur ſignificare in altum ludere, ludendo & illudendo, mentiendo & vanis promiſſis extollere. Hoc facilius eſt in animo *inani*, qui facilius, impletur falſis, inflatur, extollitur.

42 *Iris prænuncia* Deorum, ut 36, 1 hic nihil aliud ſignificat quam *nunciam* vel miniſtram. Nempe qui faciendum aliquid denunciat, is eo ipſo prænunciat, quid futurum ſit. Sic *præcipere*

Q q vulgo

Qui fluvios, qui ſtagna colunt. cinguntur & ipſi
Auxilio Manes. nec te, Proſerpina, longe
Umbroſæ tenuere fores. Rex ille ſilentum
Lethæo vehitur curru, lucemque timentes
Inſolitam mirantur equi, trepidoque volatu
Spiſſas cæruleis tenebras e naribus efflant.
Ac, velut hoſtilis cum machina terruit urbem,
Undique concurrunt arcem defendere cives:
Haud ſecus omnigenis coëuntia Numina formis
Ad patrias venere domos. tum Jupiter infit:
„*O numquam peritura cohors. o debita ſemper*
Cælo progenies, nulliſque obnoxia fatis:
Cernitis ut noſtrum Tellus conjuret in orbem
Prole nova, dederitque alios interrita partus?
Ergo, quot dederit natos, tot funera matri
Reddamus. longo maneat per ſæcula luctu,
Tanto pro numero paribus damnata ſepulcris.„

Jam

45 ipſe *conj. Barth. Sed vid. no. ad 16.* 46 invehitur *malit Heinſ.* 49 proruit *vel* verberat *conj. Heinſ.* 51 rutinls *vulg.* 58 per ſingula *vulg.* ſæcula *etiam Boſ. marg. pro* luctu, ductu, curſu *al.*

vulgo & *prædicere* apud Nepotem 2, 7. 5 eſt jubere, dicere quid faciendum ſit.

46 Comparetur 35, 193 & quæ dixi ad v. 11.

48 *Cæruleas naras* utrum ob furvum equorum colorem, an ab exeunte vapore obſcuro, dixerit, & an pulchre dixerit? non pronunciaverim.

51 *Formas omnigenas* ſumſere DI in pugna contra gigantas. Sic *Rhoecum retorſit leonis unguibus horribilique mala* Bacchus apud Hor. Car. 2, 19. 23. Sed metui illam in animalia deorum mutationem in iſto bello tribuunt Pierides, & Bacchum in capro latuiſſe canunt, apud Ovid. Met. 5, 326. Ex illa re ortam eſſe putabant homines illam Aegyptiorum rationem ſub animalium imagine colendi Deos. Vid. qui magno numero laudantur a VV. DD. ad Ovid. l. c & ad Hygi. fab. 196. Add. Diod. Sic. 1, 86 & quæ ibi Weſſel.

53 *Debita cælo ſemper progenies,* quos ſemper habere cælum, ſemper frui honore divino, fatum eſt: quod ſtatim addit, *nullis obnoxia fatis*, primum ipſo numero plurali varietas & inconſtantia quædam in eo, qui obnoxius illis eſt indicatur, deinde hoc nomen *obnoxius* triſte quiddam atque adverſum notat cui quis *ob noxam* aliquam ſuam ſubjectus ſit.

56 *Interrita* ſuperiorum contra ſuos Titanas bellorum exitu, *alios novosque* partus dedit Terra.

58 *Manere luctu*, omiſſa præpoſitione, duriuſculum: ſed pluribus

Jam tuba nimborum ſonuit: jam ſigna ruendi
His æther, his terra dedit: confuſaque rurſus
Pro domino Natura timet. Diſcrimina rerum
Miſcet turba potens. nunc inſula deſerit æquor:
Nec ſcopuli latuere mari. quot litora reſtant
Nuda! quot antiquas mutarunt flumina ripas?
Hic rotat Aemonium præduris viribus Oeten:
Hic juga connixis manibus Pangæa coruſcat.
Hunc armat glacialis Athos: hoc Oſſa movente
Tollitur. hic Rhodopen Hebri cum fonte revellit,
Et ſocias truncavit aquas, ſummaque levatus
Rupe Giganteos humeros irrorat Enipeus.

61 bis æther, bis *vulg.* 66 Aemoniam *MS.* artubus *Cuj.*
67 cunnixus, convexis *MSS.* 69 ponte, ſponte, parte *MSS.*
70 volutus *ex MS. malit Heinſ. quod receptum in ed. 2.*

bus locis ſuſpectum mihi] hoc carmen.

61 *His*, Dîs, *æther* ſ. cælum, *his*, Gigantibus, *Terra* mater.

62 *Naturam* hic etiam facit perſonam, a Dîs & rebus ceteris diſtinctam, ut 35, 371. Noſtri *mundum* ſolentita appellare. Suſpenſis animis exſpectant privati, quis rerum potiturus ſit, ut grex boum tauris certantibus, ut in galiorum certamine cohors. Ceterum quæ jam ſequitur deſcriptio, ejusque ſimiles, ſuadent gigantomachias excogitatas ad reddendam rationem qualemcunque inſignium mutationum, quæ aliam aliamque faciem orbi, quem habitamus, intulere, quas ſub tali imagine & magnifice proponere, & juniorum phantaſiæ ac memoriæ imprimere ſe ſperabant. De Aetna & Phlegræis campis, res manifeſta.

64 Videtur duas res oppoſitas dicere. *Inſula deſerit æquor*, non amplius videtur inſula ſed continens, ſubducta aqua. Nunc ſcopuli, eminere adhuc viſi & minari cælo, *latuere mari* ſubmerſi.

67 *Pangæum* & *Athon* etiam conjunxit Claudianus 3,336. Hic præſertim locus ingenio illo dignus videtur. Quanti ſunt, qui *coruſcant*, h. e. celeri motu vibrant & iaculantur montes, qui cum monte fontes fluminum tollunt?

70 *Truncantur aquæ ſociæ* Hebri, ab aliis fluminibus invectæ capite ſuo.

71 Magnifica imago. Conati ſunt gigantes inter alia (Virg. Ge. 1, 282; *Oſſæ frondoſum involvere Olympum.* Ex Olympo delabitur *Enipeus*; hic una ſublatus ne quidem perfundit, ſed tantum *irrorat Giganteos humeros.* Alius eſt Theſſaliæ Enipeus Pharſalum præterfluens, de quo ad 26, 181.

Subſidit patulis tellus ſine culmine campis,
In natos diviſa ſuos. Horrendus ubique
It fragor, & pugnæ ſpatium diſcriminat aër.
Primus terrificum Mavors non ſegnis in agmen
Odryſios impellit equos, quibus ille Gelonos,
Sive Getas turbare ſolet. Splendentior igni
Aureus ardeſcit clipeus, galeamque nitentes
Arrexere jubæ. Tunc concitus enſe Pelorum
Tranſigit adverſo, femorum qua fine volutus
Duplex ſemiferi connectitur ilibus anguis,
Atque uno ternas animas interficit ictu.
Tum ſuperinſultans avidus languentia curru
Membra terit, multumque rotæ ſparſere cruoris.
Occurrit pro fratre Mimas, Lemnumque calentem
Cum

72 ſubſedit *al.* 74 fit fragor *malit Heinſ.* 80 qua parte *vulg.* fine *Ald. & MSS.* 82 trinas *al.* 83 dum -- avido *conj. Barth.* dum -- rapido *conj. Heinſ. pro* curru, curſu *MS.* 84 cruorem *vulg.* 85 accurrit *conj. Heinſ.* cadentem *MSS.*

72 Quam diu montes ita in manibus gigantum & in altum ſublati erant, iis locis planities & campi erant, ſine *culmine*, aut eminentia.

74 *Aër* eſt illud ſpatium inter utramque aciem medium, in quo deinde concurritur, μεταίχμιον.

76 *Odryſæ* in Thraciæ populis celebriores: ab his quidquid Thracium eſt, aut Septentrionale, aut Martium denique, quod Mars proprium Thraciæ gentis numen erat, *Odryſium* poëtæ vocare ſolent.

79 *Arrexere* galeam jubæ, h. e. altiorem, terribilioremque adeo fecerunt videri.

81 *Duplex anguis*, pro duobus pedibus, *connectitur ilibus ſemiferi* gigantis. *Ilia ſemifera* non videntur dici, ſed *ſemifer* eſt totus gigas, Pelorus, quod ipſum nomen monſtrum, & prodigium notat, & datum uni de promuntoriis tribus magnis Siciliæ. Cui hoc epitheton non minus quam Centauris, quorum pæne proprium eſt, convenit.

82 *Ternas animas* habere dicas Pelorum, unam humanam ſuperum corpus ad ilia usque animantem, duas ſerpentinas, quibus vivant duo qui pro pedibus ſunt, ſerpentes.

85 Hunc locum expreſſit Sido. Apollin. car. 15, 25. Sed ponamus aliquot verſus, *Hic rotat excuſſum vibrans in ſidere Pindum Enceladus, rapido fit miſſilis Oſſa Typhœo Porphyrion Pangæa rapit, Rhodopenque Adamaſtor Strymonio cum fonte levat, veniensque ſuperne Intorto calidum reſtinguit flumine fulmen. Hic Pallas Pallanta petit, cui Gorgone viſa Invenit ſolidum jam lancea tarda cadaver.*

Cum lare Vulcani ſpumantibus eruit undis:
Et prope torſiſſet, ſi non Mavortia cuſpis
Ante revelato cerebrum fudiſſet ab ore.
Ille viró toto moriens, ſerpentibus imis
Vivit adhuc ſtridore ferox, & parte rebelli
Victorem poſt fata petit. Tritonia virgo
Proſilit, oſtendens rutila cum Gorgone pectus,
Adſpectu contenta ſuo, non utitur haſta.
Nam ſatis eſt vidiſſe ſemel. primumque furentem
Longius in faciem ſaxi Pallanta reformat.
Ille, procul ſubitis fixus ſine vulnere nodis,
Ut ſe letifero ſenſit dureſcere viſu,
(Et ſteterat jam pæne lapis) „*Quo vertimur?* inquit,
Quæ ſerpit per membra ſilex? qui torpor inertem
Marmorea me peſte ligat?„ Vix pauca locutus,

88 relevato *Ald.* & *MS.* revelatum *MS.* relaturo *MS.* celebrato *MS.* *unde* terebrato *dedit Heinſ.* ſud. ab ore cerebrum *MS.* 91 ferit *MSS.* 92 obtendens *malit Heinſ.* 94 ferentem, frementem *MS.* ruentem Longius, *vel* frementem Anguibus *conj. Heinſ.* 95 *pro* faciem, formam *MSS.* 99 qui *vulg. Sed* quæ *MSS.* & *uſus Claudiani.*

cadaver. *Hic Lemnum pro fratre Mimas contra Aegida torquet, Impulſumque quatit jaculabilis inſula cælum* *Plurimus hic Briareus populoſo corpore pugnat, Cognatam portans aciem, cui vertice ab uno* *Cernas ramoſis palmas fruticare lacertis.*

86 Bene factum, quod domi non fuit Vulcanus, periculum alias ſubiturus illi non diſſimile, quum de cælo dejectus eſt, Ιλ. Α, 591: ubi illum Jupiter iratus *Ρίψε ποδὸς τεταγὼν ἀπὸ βηλοῦ θεσπεσίοιο*, *Correptum pede dejecit de limine Olympi.*

93 *Adſpectu* hic capiendum paſſive, ut loquuntur Grammatici. Non eſt mortiferum, ſi quem Minerva adſpexit, non illa faſcinat vel interficit quemquam ſuorum oculorum conjectu: ſed obrigeſcunt & in ſaxum mutantur, qui Meduſæ, Gorgonum unius, caput, quod pectori præfixum fert Pallas, adſpiciunt. Ergo debebat ex Grammaticorum decreto dicere poëta *Adſpectu contenta ſui.* Sed jam oſtendit Voſſius de conſtr. c. 57 etiam poſſeſſivo pronomine in tali re locum eſſe. Sed & illud *ſatis eſt vidiſſe ſemel* ita intelligendum, ſatis eſt ad perniciem gigantis, ſi ille viderit, adſpexerit ſemel Gorgona. Hæc ita ſe habere, tum reliqua Meduſæ fabula docet, tum collatus cum h. l. v. 106. 113.

94 *Furentem longius* interpretor, longius progreſſum in furore, non ſubſiſtentem intra primum conatum, Pallanta.

96 *Nodi* ſunt partes induratæ quæ & ipſæ moveri non poſſunt, & vicinarum motum impediunt.

Quod timuit, jam totus erat, ſævuſque Damaſtor,
Ad depellendos jaculum dum quæreret hoſtes,
Germani rigidum miſit pro rupe cadaver.
Hic vero interitum fratris miratus Echion,
Inſcius auctorem dum vult tentare nocendo,
Te, Dea, reſpexit, ſolam quam cernere nulli
Bis licuit. Meruit ſublata audacia pœnas,
Et didicit cum morte Deam. Sed turbidus ira
Palleneus, oculis adverſa ruentibus atrox,
Ingreditur, cæcaſque manus in Pallada tendit.
Hunc mucrone ferit Dea cominus: ac ſimul angues
Gorgoneo riguere gelu, corpuſque per unum
Pars moritur ferro, partes periere videndo.
Ecce autem medium ſpiris dilapſus in æquor
Porphyrion trepidam conatur rumpere Delon,
Scilicet ad ſuperos ut torqueat improbus axes.

Horruit

101 ſævitque *MS.* Jamaſtor, Jemaſtor *MS.* Adamaſtor *Sidon.* 104 miratur *vulg.* 106 ægida *malit Heinſ.* 108 iram *Vien.* Idam *Baſ. Junt. Plant. Claver. Barth.* Ida *Ald.* Idan, Idas *al.* 109 Palladiis *MSS.* Pallaneus *Vien. Baſ. Ald. Plant.* Palleneus *etiam Junt. & tuetur Claver.* 110 Aggreditur *malit Heinſ.* 115 vellere *vulg.* vincere *MS.* rumpere *Baſ. marg.* vertere *Cuj.*

103 **Felix phantaſia.** Quærit telum, Damaſtor, ſaxum ingens, rupem, montem adeo. Cum nihil offerretur commodius, ipſum ſaxum, in quod mutatus fuerat, Pallas, arripit.

107 *Sublata* audacia, pro *elata*, ut Ter. Hec. 3, 5. 56 *Sublati animi ſunt.*

108 *Diſcimus*, quidquid primum experimur. Simul & eodem actu expertus eſt, quid poſſet ſua cum Gorgone Minerva, & quid eſſet mori.

110 *Cæcæ manus*, quæ non a conſilio reguntur, ſed a furioſo jactantur impetu.

114 *Spiræ* ſunt volumina & curvaturæ draconum, quas formando moventur & locum mutant, *progredi* enim proprie dici non poſſunt. Sic 33, 185.

115 *Delon* inſulam eo facilius ſe putat a radicibus ſuis revulſurum, quia non pridem ex immobili & fluctuante Aſterie, quo commodius puerperium Latonæ exciperet, ſtabilita & fundo continens facta erat. Ejus rei conſcientia *trepida* eſt Delos, & clamat, *En iterum convulſa feror.* Vid. Callim. in Delum v. 51.

Horruit Aegæus: ſtagnantibus exſilit antris
Longævo cum patre Thetis, deſertaque manſit
Regia Neptuni, famulis veneranda profundis.
Exclamant placidæ Cynthi de vertice Nymphæ:
Nymphæ, quæ rudibus Phœbum docuere ſagittis
Errantes agitare feras, primumque gementi
Latonæ ſtruxere torum, cum lumina cæli
Parturiens geminis ornaret fœtibus orbem.
Implorat Pæana ſuum conterrita Delos,
Auxiliumque rogat; „*Si te gratiſſima fudit*
In noſtros Latona ſinus, ſuccurre precanti.
En iterum convulſa feror. „

RELIQUA DESIDERANTUR

120 placido cunctæ *vulg.* placidæ cuncto, placidæ cunctæ *MSS.* 125 *Hic verſus* Implorat &c. *abeſt a MSS.* 126 rogant *MSS.* rogans *conj. Heinſ.* 127 veſtro -- ſinu *MSS.* 128 *poſt* feror, ſuccurre roganti *add. ante Heinſ. Sed in MSS. deſideratur.*

117 *Aegeus*, Neptuni filius, pater Theſei, a quo *Aegeum* mare dictum eſt. Hic perturbatus, a motu Deli. *Thetidis pater* Nereus, Oceani filius. *Famuli profundi* Neptuni Tritones & æquorei DI alii. *Cynthus* Deli mons, cui *Nymphæ* tribuuntur, Dianæ comites venatricis, quod generale nomen etiam Oreadas, Dryadas, complectitur. Hæ antiquiores Apollinem etiam venari docuerant, quia Latonæ miniſtraverant parturienti Apollinem & Dianam, *Lumina* eosdem *cæli*, Solem ac Lunam &c.

125 De *Pæanis* appellatione vid. ad 2, 11.

126 *Gratiſſima* Latona, quæ adeo vult me frui munere, quod mihi tribuit, ob hoſpitium quod parturientem & a Junone exagitatam recepi. Hæc eſt materia Hymni Callimachei, quem modo laudavi.

XXXVIII

ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ

ΕΚ ΤΗΣ ΓΙΓΑΝΤΟΜΑΧΙΑΣ

Κύπρις δ' ὅτε βέλος φέρεν, ὀυθ' ὅπλον· ἀλλ' ἐκόμιζεν
Ἀγλαΐην· θεμένη γὰρ ἐπ' ὄμμασιν ἄγγελον αὐδὴν,
Πρῶτα μὲν ἀπλεκέας περόνῃ διεκρίνατο χαίτας,
Καὶ πλεκτὰς ἔσφιγξε πυκνῷ περιπλέγματι σειρὰς,
Στιλβεῖ δ' ὀφθαλμῶν ἐρατὰς ὑπεγράψατο κανθούς·
Λεπτὰς εὐανέμοιο ῥαφὰς χαλάσασα χιτῶνος,
Πορφυρέων ὀυ κρύπτεν ὑφ' εἵμασιν ἄνθεα μαζῶν,
Ὄμματος εἰς ἄγρην ὡπλισμένη· εἶχε γὰρ αὐτὴ
Πλέγμα κόρυν, δόρυ μαζὸν, ὀφρῦν βέλος, ἀσπίδα κάλλος,
Ὅπλα μέλη, θέλγητρον ἐν ἄλγεσιν· εἰ δέ τις αὐτῇ
Ὄμμα βάλῃ, δέδμητο.

1 Arſenius, Monembaſiæ Epiſcopus, in libro Ἀποφθέγματα φιλοσόφων, quem inſcripſit Leoni x, queinque ordine elementorum diſpoſuit, ſub ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ, ὄντε, quod ſententiam non mutat.

2 Pro αὐδὴν tenui mutatione legendum puto αὐγὴν, quod in verſione expreſſi per radium.

3 Arſen. διέκρινε, male.

4 Arſen. male σειρεύς.

HAEC

HAEC AD VERBUM SIC TRANSFERAS

Cypris neque telum ferebat, neque arma: ſed gerebat
Venuſtatem. Cum enim in oculis poſuiſſet exploratorem radium,
Primum confuſas acu diſcriminavit comas,
Et plexiles denſo circumflexu catenas conſtrinxit:
Ac ſplendore amabiles oculorum orbes fucavit:
Tum tenues fluentis ſuturas laxans tunicæ,
Purpurearum non celavit ſub veſte flores papillarum.
Oculi ad venatum *ſic* armata *fuit:* habuit enim ipſa
Cincinnos galeam, haſtam papillas, ſupercilium ſagittam, clipeum pulchritudinem:
Arma membra, delinimentum in doloribus. Si quis vero illi
Oculum adjiceret, jam ſuperatus erat.

6 *Λεντὰς* in Heinſianis nihili eſt. Melius Barthius dedit *λεπτάς*. Sed *Χιτῶνας* adhuc editum eſt, cum tamen adjectivum *εὐανέμοιο* Genitivum requirat. Ceterum verſus ſextum & ſeptimum licet pæne ad verbum ſic reddere: *Tum tenues laxans tunicas, ludibria ventis, Florem purpureæ male celat veſte papillæ.*

7 Delevi δ' poſt Πορφυρέων, quod ortum puto a mala interpunctione.

8 Arſen. ὡπλισμένω vitioſe.

CL. CLAUDIANI EPISTOLAE†

XXXIX

I. DEPRECATIO AD HADRIANUM PRAEFECTUM PRAETORIO*

Uſque adeone tuæ producitur impetus iræ?
Nullus tot finis lacrimis? Subitiſne favorem
Permutas odiis? Quo mens ignara nocendi,
Quo ſenſus abiere pii? Tantumne licebit
Invidiæ?

* Satisfactio pro ſe apud Stilichonem *MSS.* Epigramma ſatisfactionis apud Hadrianum prætorii præfectum *Baſ. Claver.* Epiſtolæ. Ad Hadrianum *al.* 2 erat *MS.* nullus tot *MS.* *Hinc* nulla *ne* tot *conj. Heinſ.* ſubitisque *al.* 3 permittas *MSS.* & *Cuj.*

† Quo magis ad pedeſtrem & humanum ſermonem, ac quotidianum, demiſſa eſſe debet epiſtola, eo magis ætatem illam & ingruentem barbariei tumorem frigidum, quem illi ſublimitatem, pulchritudinem certe, interpretabantur, reſipit. Igitur cum hic examinare ſingula ac reprehendere nec vacet nec libeat, illud certe admonendi videntur lectorum quidam, ne ex harum, quæ ſequuntur ſcriptionum ſtilo totum Claudianum judicent; alii, ne, quia ſuperiora egregie plerumque & optimorum exemplo dicta ſunt, ideo hæc etiam ſimpliciter probari debere putent: ſed utrique meminerint, proſam prius corruptam eſſe orationem, quam poëſin, tenue illud & nuditate ſua amabile genus, quam ornatum & magnificum. Quod diximus, in hac epiſtola non ita animadvertitur propter affectus vehementiam, & in altera propter ſplendorem perſonæ, in tertia eo magis offendit.

* Hadrianum magiſtrum officiorum ſub Honorio intra A. D. 397 & 405 habet Proſopographia Cod. Theod. Gothofrediana: Præfectum autem Prætorio intra A. 412 & 416. Si duo ſint homines, ad priorem potius referenda videtur epiſtola, quæ a juvene Claudiano ſcripta intelligitur ex v. 6. Videtur autem carminibus læſiſſe patronum ante ſuum, & forte habemus illud, quod quis vocet corpus delicti, Epigr. 30 ſ. n. 80. quod jam ſuſpicatus eſt Barthius. Cf. dicenda ad v. 51.

3 *Mens ignara nocendi* pulchra *innocentiæ* deſcriptio, non ſtuporis.

Invidiæ? tantum ſtrepitus valuere maligni?
Me dolor incautum, me lubrica duxerit ætas,
Me tumor impulerit, me devius egerit ardor:
Te tamen haud decuit paribus concurrere telis.
Humanæ Superos numquam tetigere querelæ,
Nec vaga ſecurum penetrant convicia cælum.
Exceſſit jam pœna modum. Concede jacenti.
En adſum. veniam confeſſus crimina poſco.
Manibus Hectoreis atrox ignovit Achilles.
Ultrices Furias matris placavit Oreſtes.
Reddidit Alcides Priamo, quas ceperat, arces.
Pellæum juvenem Regum flexere ruinæ;

Darium

6 decor *MS.* incautum *MS. Cuj.* me calor incautum *conj. Heinſ.* 7 timor *vulg. pro* ardor, error *MS.* 11 *pro* modum, ſcelus *Cuj.* 13 adſum en *MS. Hinc* Adſum en, en ven. *conj. Heinſ.* 14 victrices *al. Sed* ultrices *jam Ald. Baſ. Clav.*

5 *Strepitus* duo credo ſignificat, tumultuoſos plurium ſermones, & confuſos, quibus inimici deferebant poëtam apud Hadrianum.

6 Hæc deſcriptio criminis poëtæ, collata cum v. 53, ubi ſe tanquam vatem peccaſſe innuit, firmat opinionem modo propoſitam, de cauſa irarum Hadriani. Conjunctivi illi *duxerit*, *impulerit*, *egerit* ſunt non plane quidem confitentis, nec tamen valde repugnantis. aut negare crimen ſuſtinentis

7 *Tumorem* & *tumidum* de ira noſter uſurpat etiam alias, V. G. 5, 117.

8 Similis deprecatio illi Thaïdis expoſtulationi apud Ter. Eun. 5, 2. 26 *Nam ſi ego digna hac contumelia ſum maxime; at tu indignus, qui faceres, tamen.*

9 *Querelæ* hic non ſunt lamentantium & de ſorte ſua querentium, ſed accuſantium, ut cum in laude conjugum ponitur in ſepulcrali monimento, *ſine querela* eos vixiſſe.

10 *Vaga convicia*, quæ nihil certi & definiti criminis habent: *ſecurum cælum* quod neque curat neque metuit injurias.

13 Cadaver Hectoris intelligit, quod raptare circa mœnia Trojæ rogatus a Priamo deſiit Achilles. Hos *Manes* vocat etiam Plinius 11, 37 ſ. 54 *Pleræque alitum e Manibus hominum oculos potiſſimum appetunt.* Sic 44, 72.

14 *Furias* interfectæ a ſe, patris Agamemnonis ulciſcendi cauſa, *matris* Clytæmneſtræ, placavit tandem Oreſtes: quod eſt argumentum fabulæ Aeſchyli, Eumenidum, quo nomine placatas ſibi Erinnyas ille appellavit.

15 Priamum ipſum ſorori Heſionæ condonatum alii narrant. Vid. Apollod. Bibl. 2, 4. 9 p. 113 & 2, 6. 4 p. 127.

16 *Pellæus juvenis* Alexander M. eſt. V. ad 8, 374.

Darium famulis manibus doluiſſe peremtum
Fertur, & ingenti ſolatus fata ſepulcro.
Tradita captivo ſpatioſior India Poro.
Conditor hic patriæ. Sic hoſtibus ille pepercit.
Hunc virtus tua digna ſequi. quemcumque Deorum
Læſimus, inſultet jugulo, paſcatque furorem.
Gratia diffluxit: ſequitur feralis egeſtas:
Deſolata domus: caris ſpoliamur amicis.
Hunc tormenta necant: hic undique truditur exſul.
Quid ſupereſt damnis? quæ ſæva pericula reſtant?
Emollit rabiem prædæ mortisque facultas,
Prætereunt ſubjecta feræ, torvique leones,

Quæ

17 et Dar. *MSS.* famuli *Claver. Raph. Janſ. Barth. Adjectivam rationem exemplir firmat Heinſ.* 19 traditaque eſt capto *Cuj.* 23 defluxit *ai. Sed perpetua fere rũs* de *ac* di *permutatio.* 25 pellitur *Cuj.* 26 damni *Cuj.* piacula *ſuſp. Heinſ.* 27 & 28 *transpoſitis hemiſtichiis*, Præt. ſubj. f. mortisque fac. Em. r. pr. *Claver. & Heinſ. ex uno MS. cujus librarius ſic feſtinationem ſuam non infeliciter videtur carrexiſſe.*

17 Beſſum Darii domini ſui interfectorem crudeliter necari juſſit Alexander apud Curt. 7, 5. 40; ipſum Darium regio apparatu ſepeliri Iuſti. 11 extr.

19 *Porum* poſt victoriam Alexander *donavit ampliore regno, quam tenuerat* Curt. 8, 14. 45.

20 *Conditor* fuit Alexander *patriæ* communis Hadriani & Claudiani. Hinc v. 55 *commune ſolum Pharos*: & *Pharii* nomine deſignarat Hadrianum n. 80.

21 In Deos ſe nihil peccaſſe confirmat: niſi tamen Auguſtam familiam intelligit, in quam proprie committi majeſtatis crimen, in qua lædi majeſtas, potuit.

23 Miſeriam deſcribit, in quam Hadriani ipſum iræ conjecerint. Videtur autem crimen majeſtatis conflatum Claudiano, arrepti familiares, & amici. Potuiſſe ea tempeſtate crimen hoc naſci ex offenſione Magiſtri, Officiorum, luculenter apparet ex conſtitutione Arcadii & Honorii, quæ habetur l. 3 C. Theod. ad L. Corn. de Sicariis & doctiſſimo ad eam Commentario Jac. Gothofredi, præſertim §. 7 p. 104 ad verba legis, *Quisquis - ſceleſtam inierit factionem - de ſatellitibus, conſciis, ac miniſtris.* Dixit delator, Acerbe ludit poëta in Magiſtrum Officiorum inter ſodales: ergo conjurauit cum illis. Sunt hic, niſi fallor, omnia hujus rei Phænomena. Ceterum *Diffluxit* placet, ut exprimatur illa diſperſio & diſſipatio amicorum, de qua Hor. Car. 1, 35. 26 *Diffugiunt cadis cum fæce ſiccatis amici.* Nempe *Gratiæ* nomine intelligitur multitudo hominum bene cupientium, quam qui habent dicuntur *gratioſi.*

27 Vult in pudorem dare Hadrianum, ne crudelior eſſe velit beſtiis. *Corpora magnanimo ſatis eſt proſtraſſe leoni.* Credo hoc Naſoni

Triſt.

Quæ ſtraviſſe calent, eadem proſtrata relinquunt.
Nec niſi bellantis gaudet cervice juvenci
Nobiliore fames. Secuit naſcentia fata
Livor, & ingeſto turbavit gaudia luctu.
Jam jam ſuppliciis feſſos, humileſque, ſerenus
Reſpice. Quid tanta dignaris mole clientem?
In brevibus numquam ſeſe probat Aeolus antris:
Nec capit anguſtus Boreæ certamina collis.
Alpes ille quatit, Rhodopeia culmina laſſat.
Incubuit numquam cæleſtis flamma ſalictis,
Nec parvi frutices iram meruere Tonantis.
Ingentes quercus, annoſas fulminat ornos.
  Hoc pro ſupplicibus ramis, pro fronde Minervæ,
Hoc carmen pro ture damus. Miſerere tuorum.
Me, precor, heu, me redde mihi! gravibuſque medere
Vulneribus,

29 valent *vulg.* calent *eſt ex MSS.* 30 gaudent c. juvenci Nobiliore fame *vulg. Sed pulchre locum ex MSS. reſtit. Heinſ.* 31 vota *vulg.* 32 inlato *Cuj.* 34 morte *vulg. Sed* mole *jam Ald. & MSS.* 35 undis *vulg.* 37 quaſſat *al.*

Triſt. 3, 5. 33, niſi leo eſuriat. Ceterum ita ordinari poſſunt pro noſtræ linguæ ingenio explicarique verba: Facultas prædæ poſſidendæ, & inferendæ mortis, emollit rabiem ſ. rabioſam cupiditatem utriusque rei. Additur *ἐπεξήγησις*, *Prætereunt* &c.

31 *Naſcentia fata*, incipientem felicitatem a gratia Hadriani, antea patroni, ſignificant.

34 *Molem* dicit omnem vim & auctoritatem viri in magna dignitate, qualis eſt illa Magiſtri Officiorum, conſtituti. In *clientis* nomine & humilitatis quædam notio ineſt, & neceſſitudinis ejus, quæ potius ſervare illum ac liberare malo ſuadeat, quam opprimere.

41 *Supplices rami*, *ἱκετηρία*, baculus vel ſurculus, foliis mollibus, vel lana adeo, obvolutus: talis eſt *frons Minervæ*, olivæ ramus, quem ſupplices præferunt & oſtendunt, quo indicant, ſe lædendi omnem animum abjeciſſe. Hinc *pacales oleæ* Ovid. Met. 6, 101. Et ex Ponto 1, 1. 31 *Adjuvat in bello pacatæ ramus olivæ.*

42 *Pro ture*, quo etiam parvo placantur ipſi Dii. Pronomine *Tuorum* apertius hoc indicat, quod clientis nomine illum innuiſſe, modo monebam. Qui ſe dedit victori, jam victoris eſt: hujus deinde intereſt ſervare dediticium.

43 *Me redde mihi* h. e. conditionem meam priorem, ut quaſi poſtliminio ſim, qui ante iras tuas fueram. Formula optimis uſurpata, etiam Tullio.

Vulneribus, vitamque jube famamque reverti.
Quæ per te cecidit, per te fortuna reſurgat.
Sanus Achillea remeavit Telephus haſta;
Cujus pertulerat vires, & ſenſit in uno
Letalem placidamque manum. medicina per hoſtem
Contigit, & pepulit, quos fecerat ipſe, dolores.
Quod ſi nec precibus, fletu nec frangeris ullo,
Eripe calcatis non proſpera cingula Muſis.
Eripe militiam. Comitem me pelle ſodalis.

Scilicet

46 Achilleis — herbis *vulg.* 47 in imo *Baſ. marg.*
50 flecteris *vulg.* *Sed* frangeris *etiam* *Vien.*
52 ſodalis *Raph.*

44 *Vitam* dicit, ut optimi quique, Terentius, Cicero, de vita tranquilla & honeſta: quod *famam* reverti jubere vult Hadrianum, jam decretum interpoſitum fuiſſe videtur, a quo infamia quadam pulſaretur poëta: infamia proprie dicta notatum non fuiſſe, apparet ex v. 51. Videtur in ſodalis vel amici (v. 24) pœna ipſe *ambuſtus*, ut loquuntur de talis periculi ſocietate. Vid. v. 52.

46 *Telephus* ille Myſiæ rex ſupplex Achilli, a quo vulneratus fuerat, vel *haſta* admora, ejusve rubigine (unde derivant curationes quas vocant ſympatheticas) vel *herbarum* ope, quarum vim a Chirone didicerat, curatus eſt. Vid. Paſſerat. & Brouckh. ad Prop. 2, 1. 65, Salvagn. in Ovid. Ibin 257, Munck. & Staver. ad Hygi. fab. 101. Itaque ex Mythologis decidi non poteſt, *Achillea* ne *haſta*, an *Achilleis herbis* hic præferendum ſit. Utitur noſter iisdem placatæ magnorum heroum iræ exemplis, quibus Horatius in Canidia ſua Epod. 17: quæ forte res induxit Claverium, ut putaret, hic etiam illudi tantum Hadriano, a poëta, qui jam tum Stilichonis clipeo tutus fuerit. Quod ſi ita eſt, quod tamen non ſimpliciter auſim adfirmare, profunda ſane hæc Ironia fuerit.

51 *Calcatas Muſas* intelligit poëta, niſi fallor, amicum, de quo v. 24, propter verſus punitum vel ſuos vel Claudiani. Huic noſtro venia data quamcunque ob cauſam: ſed malle ſe dicit, vel ſimulat certe, cum amico exulare. Negat *cingula* h. e. munera & honores militiæ, (vid. ad 20, 321) ſive ea aulica ſit, ſive armata, Muſis, earumque cultoribus eſſe *proſpera*. Hac ipſa vero petitione illud forte agit, ut revocationem amici extorqueat, ut Senatus Romanus cum in carcerem comitatur Catonem, invidiam fecit Cæſari apud Gell. 4, 10. Huc pertinet illa Ironia v. 53 & 54 ſimilis illi Virgilianæ Junonis ad Venerem Aen. 4, 93 *Egregiam vero laudem, & ſpolia ampla refertis Tuque puerque tuus: magnum & memorabile nomen* &c. Et ſunt ſane hæc ultima carminis ita comparata, ut non humilem deprecationem, ſed expoſtulationem viri fortis, ſapiant.

Sſilicet inſignes de paupere vate triumphos!
Scilicet egregiis ornabere victor opimis!
Irruat in miſeros cognata potentia cives!
Audiat hoc commune ſolum, longeque carinis
Nota Pharos, flentemque attollens gurgite vultum
Noſtra gemat Nilus numeroſis funera ripis.

53 inſigni --- triumpho *vulg.* inſignes triumphos *etiam Vien.*
54 ſcil. & ſpoliis *MS.* 55 ſæuiat *vulg.*
56 aud. hoc *vulg.* longisque *MSS.*

45 Hinc colligas cognatum fuiſſe Hadriano Claudianum, & hinc forte ei plus indultum, hinc etiam natam vel fiduciam vel audaciam liberius cum viro agendi. Alexandrinum quidem utrumque fuiſſe, jam indicatum ad v. 20.

58 *Numeroſæ Nili ripæ* propter *ſeptemplicis oſtia Nili.*

XL

II *AD SERENAM* *

Orphea cum primæ ſociarent lumina tedæ,
Ruraque compleret Thracia feſtus Hymen:
Certavere feræ, picturatæque volucres,
Dona ſuo vati quæ potiora darent.
Quippe antri memores, cautes ubi ſæpe ſonoræ
Præbuerant dulci mira theatra lyræ,
Caucaſeo cryſtalla ferunt de vertice lynces,
Gryphes Hyperborei pondera fulva ſoli.
Furatæ Veneris prato per inane columbæ

Florea

* de nuptiis *add. Cuj.* 1 primum -- numina *vulg.* primæ -- lumina *Claver.* primæ *MSS.* primo -- numine, primum -- munere *al.* 2 tertia *Baſ. marg.* 5 *pro* cautes, cantus *vulg.* ſonore, canore *al.* cantus -- ſonore Præbuerat dulcis *Clav.* dulces *conj. Barth.* 9 furato *MS.* purgato *MS.* Pæſtano *conj. Heinſ.*

* Serenæ Stilichonis uxori, de qua n. 29, gratias agit, quod proxenetria ſibi & conciliatrix locupletis, ut videtur, ſponſæ eſſe voluerit: cumque ob mare interjectum præſens auſpicium facere nuptiis non poſſit, rogat, ut abſens faveat.

1 *Prima tæda*, (pro qua exemplo optimorum dicit *Lumina tædæ*) eſt nuptialis. Eſt enim altera quoque funebris. Cornelia Lepidi apud Prop. 4, 11. 46 *Viximus inſignes inter utramque facem*, a nuptiis ad mortem. Illa primæ tædæ lumina ſociarunt Orphea Eurydicæ.

2 *Thraciam*, Orphei patriam & theatrum, complevit Hymen, i. apparatus, ſolemnitas, clamor nuptialis.

3 Habemus hic munuſcula nuptialia a clientibus collata, ut Ter. Phor. 1, 1. 5 *Herilem filium ejus duxiſſe audio uxorem, ei credo munus hoc conraditur.* *Vectigal connubiale*, lepide vocat noſter v. 18.

7 A Caucaſi frigoribus Lyncas venire facit credo ob eam rationem, qua Plinii verbis ponemus 8, 38 *Lyncum humor* (urina) *glaciatur -- in gemmas -- lyncurium vocatas.* Tale quid cum illius memoriæ obverſaretur, admiſcuiſſe videtur illud de cryſtallo, de quo idem Plin. 37, 2, cum indicaſſet cryſtallum fieri *gelu vehementiore concreto*, addit, *Non alibi certe reperitur, quam ubi maxime hibernæ nives rigent: glaciemque eſſe certum eſt, unde & nomen Græci dedere.*

8 De Gryphibus aliquid dictum ad 28, 30. *Aurum -- a gryphibus apud Scythas* (hi ſunt hyperborei) *erutum* Plin. 33, 4.

9 *Per inane*, per aëra volantes.

Florea connexis ſerta tulere roſis:
Fractaque nobilium ramis electra ſororum
Cycnus oloriferi vexit ab amne Padi.
Et Nilo Pygmæa grues poſt bella remenſo
Ore legunt rubri germina cara maris.
Venit & extremo Phœnix longævus ab Euro,
Apportans unco cinnama rara pede.
Nulla avium pecudumque fuit, quæ ferre negaret
Vectigal meritæ connubiale lyræ.
Tunc opibus, totoque Heliconis ſedula regno
Ornabat propriam Calliopea nurum.
Ipſam præterea dominam ſtellantis Olympi
Ad nati thalamos auſa rogare parens.
Nec ſprevit Regina Deum, vel matris honore,
Vel juſto vatis ducta favore pii.
Qui ſibi carminibus toties luſtraverat aras,
Junonis blanda numina voce canens,

Præliaque

11 mobilium *MS.* lapſaque flebilium, *vel* fletaque nob. *conj. Heinſ.* 14 cana *MSS. Parm. Vien.* 16 mira *MSS. etiam Cuj.* rara *etiam aliorum exemplis firmat Heinſ.* 24 victa *MS.* amore *MS.*

11 *Electra*, *ſorores* Phaëthontis, *Cycni*, *Padus* ejusdem fabulæ partes, quam ſi opus ſit facile eſt repetere ex Ovid. Met. 2, 340. Vel, ne longe abeat, hic ad 28, 165.

13 *Pygmæorum* cum *Gruibus* pugna jam Homerica fabula eſt, Ἰλ. Γ, 6 ubi V. Scholiaſtes Pygmæos collocat *εἰς τὰ ἀνωτάτω μέρη τῆς Ἀιγυπτιακῆς γῆς, πλησίον τοῦ Ὠκεανοῦ*, in Aegypto ſuperiore, ad mare rubrum, quod margaritas gignit.

15 De Phœnice ad carmen 44 dicemus, ſi quid opus ſit. Vid. tamen 22, 480.

20 *Calliopea*, *καλλιοπεία*, forma Græcis & Latinis non minus uſitata, quam altera *Calliope*, *καλλιόπη*. Hanc vero matrem Orpheo videntur aſſignaſſe, propter prærogativam, quam huic Muſæ tribuit Heſiodus Theog. 79 *προφερεστάτη ἐστὶν ἁπασέων*, deinde Regibus illam dat comitem.

25 Eſt hodie inter Orphicos Hymnus Junonis, ubi ſub illius nomine vis aëris & commoda, quæ inde naſcuntur animantibus, ſuaviſſime deſcribuntur.

Præliaque altiſoni referens Phlegræa mariti,
Titanum fractas Enceladique minas.
Ilicet adventu noctem dignata jugalem
Addidit augendis munera ſacra toris:
Munera mortales non admittentia cultus:
Munera, quæ ſolos fas habuiſſe Deos.
Sed quod Threicio Juno placabilis Orphei,
Hoc poteris votis eſſe, Serena, meis.
Illius exſpectent famulantia ſidera nutum:
Sub pedibus regitur terra fretumque tuis.
Non ego, cum peterem ſolenni more procorum,
Promiſi gregibus paſcua plena meis:

Nec

28 fractis -- minis *malit Heinſ.* 29 montem *MS.* 32 ſolas -- deas *conj. Heinſ.* 33 Orpheo *al. per Synizeſin.* 35 explent illius *it.* illius explent *MSS.* illius expectent *ex MSS. Heinſ.* illius expellent *MS.* expectant *vulg.* 36 tegitur *vulg. Sed* regitur *jam Ald.* teritur *MSS.* 38 læta *MS.* tuis *MS.* ſuis *conj. Heinſ.*

27 De *Phlegræis* gigantum præliis vid. ad 37, 20. *Enceladum* eſſe unum Titanum, notum eſt. Illa copula eam vim habet, ac ſi dixiſſet, *& præſertim Enceladi.* Inter Orphei argumenta fuiſſe etiam Gigantomachian, indicatur Argon. 12 & 427 ubi ipſe dicit ſe ceciniſſe Γιγάντων ἔργ' ἀΐδηλα.

29 *Ilicet* ultimum actum vel gradum negotii alicujus ſignificat, poſt quem *ire licet.* Sic modo interpretor Plaut. Epid. 5,2.19 *Ilicet: vadimonium ultro mihi hic facit.* Idem fere ſignificat, ac ſi diceres, Quid pluribus opus eſt? quid quæris? Gallus diceret, *Enfin.*

30 *Augere*, ut *mactare* verbum in honore etiam Deorum uſurpatum, hic velut deſcendit. Dum munere honorat torum, ſimul auget felicitatem.

31 *Munera*, quibus nemo mortalis colere alium poteſt.

35 Splendida adulatio, ut illa Virgiliana *diviſum imperium cum Jove Cæſar habet:* vel Hor. Od. 3, 5. 1 *Cælo tonantem credidimus Jovem Regnare, præſens divus habebitur Auguſtus.*

36 Debent hæc eo ſcripta tempore eſſe, quo in faſtigio fuit Serenæ & Stilichonis conjugis ejus potentia, paullo poſt Theodoſii mortem, cum tutor vel utriusque, vel Occidentis certe ſive Honoriani imperii ille eſſet: cum jam gener Serenæ eſſet Honorius, ut apparet ex v. 50. Non ſolo autem conjugii nomine ut *Reginæ* adulatur Serenæ, ſed propter cognationem atque adoptionem Theodoſii patrui ſui. Ceterum terrarum & maris quoddam imperium aſſignat Serenæ antiqua in Imperatoriam familiam adulatione. Cf. v. 59.

Nec quod mille mihi lateant ſub palmite colles,
Fluctuet & glauca pinguis oliva coma:
Nec quod noſtra Ceres numeroſa falce laboret,
Auratæque ferant culmina celſa trabes.
Suffecit mandaſſe Deam. tua littera nobis
Et pecus, & ſegetes, & domus ampla, fuit.
Inflexit ſoceros, & majeſtate petendi
Texit pauperiem nominis umbra tui.
Quid non perficeret ſcribentis voce Serenæ
Vel genius regni, vel pietatis amor?
Atque utinam ſub luce tui contingeret oris,
Conjugis & caſtris, & ſolio generi,
Optatum celebrare diem! me jungeret auſpex

 Purpura;

44 et penus *MSS.* nemus *MS.* 46 numinis *MS.* 47 perfecit *MS.* ſufficit *MSS.* perficiet, proficeret *MSS.* *Sed* quid non perfert *MS.* *unde* præſtet *conj. Heinſ.* 48 pietas & amor *conj. Barth.* 50 in caſtris *vulg.* ſenio *Claver.*

39 Hic uſus particulæ *quod* poſt promiſi, in hujus ætatis ſcriptoribus notandus, non imitandus.

40 *Glauca* pene perpetuum oleæ & olivæ epitheton apud noſtrum, ut 20, 271. 22, 278, forte nec ſine reſpectu ad ipſam Minervam glaucam.

41 Dat igitur ipſi *Cereri falcem*, qua fruges quas produxit reſecet: quod geſtamen illius in antiquo monimento nondum obſervavi. *Laboret* hic non morbum aut fatigationem, ſed opus ſimpliciter ſignificat.

42 Aurum in externa etiam domuum facie tum in utraque Roma, veteri & nova in uſu fuiſſe conſtat. Inde *aurea Roma* V. G. 12, 19.

43 Commendavit igitur Serena literis Claudianum puellæ & ſoceris.

48 Duas impetrandi rationes tribuit literis Serenæ: unam, quod ipſa, animus ipſius *regni genius* videri poteſt, ut quidquid vult ipſa, illud Rex ſ. Imperator velle videatur: alteram, quod ipſa *Pietas Auguſta* poteſt videri, cui quis non tribuat quidquid eſt in poteſtate. Eſſe in titulis Imperatorum hujus ævi Pietatem, ut dicatur quemadmodum *Tranquillitas*, *Clementia*, *Manſuetudo*, ſic etiam *Pietas tua*, notum eſt. Vid. Spanh. de Pr. & uſu num. 15, 6. 1. *Pietas* principum eſt amor illorum in cives, qui hunc amorem viciſſim amant.

50 *Conjux* Serenæ Stilicho Præfectus Prætorii erat, h. e. *caſtrorum* militum Prætorianorum: *Gener* Serenæ Honorius.

51 Præſentiam familiæ Auguſtæ ſuis in nuptiis ſperare audet, quæ *auſpicum* munere fungeretur, h. e. ſacram & religioſam & boni ominis auctoritatem illis accommodaret,

Purpura; me ſancto cingeret aula choro!
Et, mihi quam ſcriptis deſponderat ante, puellam
Conjugiis eadem Pronuba dextra daret!
Nunc medium quoniam votis majoribus æquor
Invidet, & Libycæ diſſidet ora plagæ:
Saltem abſens, Regina, fave, reditusque ſecundos
Annue ſidereo læta ſupercilio.
Terrarum tu pande vias: tu mitibus Euris
Aequora pacari proſperiora jube.
Ut tibi Pierides, doctumque fluens Aganippe,
Debita ſervato vota cliente canant.

52 me ſocero *MS.* *hinc* ſacro *vel* ſocio *conj. Heinſ.* toro *vulg.* 54 conjugis ejusdem *vulg. Sed* conjugiis eadem *jam Vien.* conjugis hæc eadem *MSS.* conjugio ejusdem *Scal.* conjugis Auguſtæ *conj. Barth.* 56 Libyæ *MSS.* *ut* Africa terra.

ret, auſpicatasque adeo redderet nuptias. Vid. Cic. de Div. 1 c. 16 *Nihil fere quondam majoris rei, niſi auſpicato, ne privatim quidem gerebatur: quod etiam nunc nuptiarum auſpices declarant, qui re omiſſa nomen tantum tenent. Dotem* præſertim *inter auſpices conſignatam*, docent illæ inauſpicatiſſimæ & obſceni ominis inter Silium & Meſſalinam nuptiæ apud Sueto. Claud. 26 & 29: unde obiter apparet quam antiquus ſit ille ritus hodieque vigens in Gallia, cum Reges adhibentur ſignandis nuptiarum & dotalibus tabulis.

54 *Pronubæ* nomen eo magis hic decet, eo minus defugiendum Serenæ, quod inter ſolemnes Junonis appellationes eſt, vt Aen. 4. 166, *cui vincla jugalia curæ* ibid v. 59. *Dextra* ipſius Junonis epitheton faventis, & adſpirantis felicitatem.

58 Hic plane Serenam Jovi Homerico comparat, vel certe Horatiano Car. 3, 1. 8 *Cuncta ſupercilio moventi.*

59 Fecerat Serenam Terræ mariſque dominam v. 36. Quod *Eurus* hic memoratur & v. 56 *Libyca plaga*, intelligimus, Alexandreæ celebratas eſſe nuptias.

62 *Vota*, carmina votiva, voto promiſſa.

XLI

XLI

III AD OLYBRIUM*

Quid rear, affatus quod non mihi dirigis ullos,
Nec redit alterno pollice ducta ſalus?
Scribendine labor? ſed quæ tam prona facultas,
Carmina ſeu fundis, ſeu Cicerona tonas?
Cedere divitiis animi fortuna fatetur,
Et tantas oris copia vincit opes.
An rarus, qui ſcripta ferat? quin tempore nullo
Ceſſant Flaminiæ pulverulenta viæ.
Cum fluat ingenium, cum ſit qui dicta reportet;
Quæ, niſi contemnor, cauſſa relicta tibi?
Deſpicis ergo tuum, ſi fas eſt credere, vatem;
Perfidus & ſpatio debilitatur amor?
Excidimuſne tibi? lucem jam condet Hydaſpes,
Et Tarteſſiaco, Sol, oriere vado:
Candeſcet Geticis Meroë converſa pruinis,
Claraque ſe vetito proluet Urſa mari;

 Et

3 ſcribendi labor eſt *MS.* ſcr. an labor eſt *conj. Heinſ.* ſed cui *conj. Heinſ.* 4 Cicerone *vulg.* Cicerona *Heinſ. ex MS.* 13 condat - oriare -- candeſcat *vulg.* 15 caneſcet *malit Heinſ.* conſperſa *Raph. contra libros teſte Heinſ.*

* Olybrium Conſulem intelligi, quem celebrat carmine 1, ſuadet v. 11, & ſocietas cum Probino car. 42.

1 *Affatus dirigere* h. e. epiſtolam mittere, & *pollice ducere* ſalutem, relinquenda huic ævo. De ſtilo hujus epiſtolæ & ſimilium ſcriptionum vid. ad 39 pr.

4 *Cicerona* Græcus accuſativus licenter adhibitus in nomine Latino. Aliud eſt *Platona* & ſimilia.

5 Etiam hoc Græcanicum eſt, ſed aureo poëta dignum, *cedere fatetur*, omiſſo *ſe*.

8 *Via Flaminia* nunquam non pulverulenta eſt a viatorum & jumentorum motu. Alter ergo amicorum in aula tum fuiſſe videtur Mediolani vel Ravennæ, alter Romæ. Via Flaminia ab urbe Ariminum usque pertinebat.

13 Pervertetur rerum natura, ubi nobis oritur ſol, ibi occidet in poſterum, ubi ſeptentrio nunc eſt, erit meridies. De *Meroë* vid. 1, 135 *Solſtitio Meroën, bruma tentabimus Iſtrum.*

Et ſi jam noſtros faſtidit Olybrius ignes,
Conſtat Oreſteam nil valuiſſe fidem.
Quin, age, rumpe moras, remoraturaſque, ſodalem
Abſens eloquio fertiliore doce.
Crebraque fæcundos feſtinet littera curſus,
Labris atque animis inſinuanda meis.
Dignatus tenui Cæſar ſcripſiſſe Maroni:
Et tibi dedecori ſcribere? Muſa, vale.

19 remoraturusque *Claver.* & *Heinſ. ex MSS.* moraturusque *MS.* ſolaturusque, memoraturusque, miraturusque *MSS.* recreaturusque *conj. Barth.* reſolurumque ſodalem — doce *vel* exoratusque ſalutem *conj. Heinſ.* 21 facundos curſus & facundo curſu *MSS.* 22 digne tuis animis *vulg.* libris atque *MSS. plur. etiam Cuj. unde* labris *fecit Heinſ. Sed etiam* auribus atque *conj. Heinſ.* ſignatas animis inſinuando manus *conj. Barth.* 24 *Sic omnes editi. ſcribere om. MSS.* Nec tibi dec. Muſa futura *MSS. etiam Cuj.* Et tibi ded. non mea, Muſa. Vale *Heinſ. Sed etiam* Et t. d, nil m. M. *vel* Nec t. d. ſit *conj. Heinſ.*

18 *Conſtat*, & probabitur hoc exemplo, fidem amicitiæ fallere poſſe etiam eam, quæ ſit ſimilis illi, quam Oreſtes & Pylades ſibi invicem præſtitere, in primis in affectanda morte vicaria, cum Dianæ Tauricæ eſſet ab Iphigenia alteruter mactandus. Vid. Euripidis Tragœdia Iphigenia in Tauris.

19 *Remoraturas* audacius fictum forte verbum, ſed bona tamen moneta ſignatum, ut *curatura*, *armatura* e. i. g. a. Voluit, credo, ludere poëta, & indicare ſic omne genus vel impedimenti vel obtentus. Cui laſcivire luberet, ille poſſet dicere, Aufer mihi *moras* omnes & *remoras* & *remoraturas*. Certe in omni varietate lectionis nihil eſt, quod magis placeat. De diſtinctione nihil dico: eam liberam eſſe oportere, nemo negat.

22 *Labris inſinuare* literas eſt oſculari, quod ſolemus in carorum hominum epiſtolis vel facere, vel factum a nobis nunciare. Cic. Fam 3, 11 pr. *Complexus ſum cogitatione te abſentem, epiſtolam vero oſculatus etiam mihi ipſe gratulatus ſum.* De amantium nugis non opus eſt dicere.

23 Donatus in vita Virgilii, *Auguſtus cum — & ſupplicibus & minacibus per jocum literis efflagitaret, ut ſibi de Aeneide, ut ipſius verba ſunt, vel prima carminis* Hypographa, *vel quodlibet colon mitteret* &c. *Hypographa* vox ignorabilis. Burmannus p. VI no. 32 ſuſpicatur primam ὑπογραφήν. Quid ſi *Hypographa* ſunt primum in chartas vel ceras, aut poëtæ manu aut librarii, conjecta, quos *liturarios* appellat Auſonius.

28 Magnam vim ac δριμύτητα habet hic verſus, ſi ita, ut fecimus, diſtinguatur, *Et* (cum indignatione, ut εἶτα) *tibi*, Olybri, qui non minus infra Auguſti faſtigium reſides, quam ego ſupra Virgilii, qualis tum erat, fortunas elatus ſum, *dedecori* putas ad me *ſcribere?* Si ita eſt, ſi ita contemnitur poëta, *Muſa* mea, *vale.* Nihil mihi amplius erit cum poëſi.

XLII

IV *AD PROBINUM UT SCRIBAT* *

Quem precor inter nos habitura ſilentia finem?
Quando dabit caras littera grata vices?
Me timidum, vel te potius dixiſſe ſuperbum
Convenit? alterius crimen utrumque tenet.
Transfluxere dies, & dum ſcripſiſſe priorem
Pœnitet, æternas itur in uſque moras.
Sed quid agam? cœpiſſe vetat reverentia veſtri.
Hinc amor hortatur ſcribere. vincat amor.
Fors juvat audentes, Cei ſententia vatis.
Hac duce non dubitem, te reticente, loqui:

Rr 4

Audax

1 quem, precor, hæc, quem ſunt hab. *MS. pulchre.* 2 gratas lit. noſtra *al.* gratas -- grata *al.* 5 ter fluxere *MSS.* tot flux. *conj. Heinſ. & e MS. Barth.* tres flux. *alia conj. Heinſii, ſed minus felix.* 9 priſci ſent. *Vien. marg. Ald. Baſ. marg. Clav.* Chii *Vien. Baſ. Junt.* Cei *MSS. Scal. Heinſ.*

* Non dubium eſt, eum eſſe Probinum, cujus cum Olybrio fratre conſulatum celebravit noſter c. 1. Cf. v. 13.

3 *Timidus* eſt inferior vel humilior, ſi non audet ſcribere amico majori: *ſuperbiæ* imputatur, ſi major intermittat officium.

5 *Dies* hic indefinite ponuntur, pro longo tempore. *Pœnitet*, pœna eſt, moleſtum eſt: neuter vult incipere.

7 *Veſtri reverentia*, de uno declinantis in barbatiem ſæculi eſt: quamquam hic poterat aliquis ſuſpicari, hoc velle poëtam, tui & tui ſimilium reverentia, ut ipſe Cicero, *vos magni oratores* &c. De illo more plurium numero compellandi unum, nec ſine Solœciſmo *vos adſecutum*, *vos procuraturum*, *vobis recitante*. vid Barth. ad Rutil. itiner. 1, 35. De illa ratione quantum ad principes Falſter. amœnitt. philoll. P. 2 p. 195,

9 Sententia nota Virg. Aen. 10, 284 *Audentes fortuna juvat:* ubi Lacerda magno numero laudat, qui ſimilia dixerint. Sed *Chius* an *Ceus vates*, qui ejus auctor ſit, neſcio an oſtendi poſſit. Homerum a quibusdam *Chium* putari, *Ceum* autem eſſe Simonidem, ſatis conſtat. *Priſci* facillimum eſt: ſed lectiones facillimæ raro eædem ſunt veræ.

Audax ut, ſi quidem penitus peccaſſe videbor,
Arguar, ingrati non ſubiturus onus.
Romanos bibimus primum te Conſule fontes,
Et Latiæ ceſſit Graia Thalia togæ,
Incipiensque tuis a faſcibus omina cœpi,
Fataque debebo poſteriora tibi.
Ergo laceſſitus tandem reſcribe roganti;
Et patria florens ſorte, Probine, vale.

11 aut ſi quid penitus peccaſſe videtur *vulg.* ut ſi *Clav.* videbor *Ald.* ut ſi – videbor *Scal. Heinſ.* vates *MSS.* *etiam Cuj.* fatebor *MS.* 14 acceſſit *MSS.* grata *Baſ. marg.* 15 affatibus omnia *Vien. Junt. Baſ. Clav.* a faltibus *Ald.* omina *Cuj.* a faſtibus omina *Barth. Heinſ.* 16 delebo *vulg. ante Barth. qui malebat* Votaque. *Sed* Fataque ſe debent *conj. Heinſ.* 18 arte *conj. Heinſ.*

11 *Audax ut arguar*, h. e. licet accuſer & convincar adeo audaciæ. *Onus ingrati*, crimen, grave, quo *premi* aliquis dicitur.

13 Hoc videtur dicere, ſe primum illud carmen in conſulatum Olybrii & Probini Latinum ſcripſiſſe. Alexandria Græcis magis literis florebat quam Latinis. Muſæ *bibunt* fontes Caſtalios &c.

15 *Faſtus* etiam & *faſtibus* dici pro *faſtis* & *faſtos* exemplis etiam optimorum in Theſauris noſtris oſtenſum eſt.

16 *Fata poſteriora*, quidquid bonæ fortunæ poſt Conſulatum illum tuum mihi evenerit, tibi, ut auctori fautorique, debebo.

18 *Sortem* intelligam locum in rep. & conditionem vivendi unamquamque: hic ſummam Aucheniorum gloriam, quam commendat 1, 8 ſqq. Sed elegans & facilis etiam eſt conjectura Heinſii, *arte*, quo virtus omnis, & rerum gerendarum ratio ac prudentia continetur.

XLIII

AD GENNADIUM EX PROCONSULE *

Italiæ commune decus, Rubiconis amœni
Incola, Romani fama ſecunda fori;
Grajorum populis, & noſtro cognite Nilo.
Utraque gens faſces horret, amatque tuos.
Carmina jejunas poſcis ſolantia fauces?
Teſtor amicitiam, nulla fuiſſe domi.
Nam mihi mox nidum pennis confiſa relinquunt,
Et Lare contemto non reditura volant.

* Proconſulem *vulg.* Exproconſulem *MS.*' ex proconſule *MSS.*
2 accola *malit Barth.* & *ego.* lingua ſec. *Cuj.*
7 pennis *al.*

* *Ex Proconſule* poteſt ſignificare eum qui fuit Proconſul, vel proprie dictus ac verus, qui illo honore provinciam rexerit, vel qui alias hoc nomine, quod late patet, honoratus eſt. Vid. Hagenbuch. Epiſt. Epigr. p. 285 ſq. ubi de vi præpoſitionis Ex in talibus diſputat. Gennadium hunc nihil prohibet eſſe eum, qui ſub Arcadio A. 396 fuit Præfectus Auguſtalis, ad quem directa eſt l. 1 C. Theod de Alexandrinæ plebis primatibus, quam Gothofredus ex hac ipſa epiſtola illuſtrat. Ejusdem adeunda eſt Notitia Dignitatum, de Exproconſulibus & Præfecto Auguſtali, ſi quis plura deſideraverit.

1 *Rubico* inter Ravennam & Ariminum cum mare Hadriaticum influat, alterutram harum urbium ſignari credibile eſt. Ravennæ ſepe fuit aula. Forte prædium Rubiconi appoſitum habuit Gennadius.

2 *Fama ſecunda*, ut *Gloria prima:* prima nempe Fama Romani fori eſt Tullius: ab hoc ſecundas tribuit noſter liberaliter Gennadio, ut nempe 41, 4 Olybrio dedit, *Ciceronem tonare.*

3 Huc pertinet illa lex 1 C. Theod. de Alexandrinæ plebis primatibus data ad Gennadium, ut modo monuimus.

5 *Jejunas fauces* ipſe forte Gennadius poſuerat pro deſiderio vehementi.

7 Pullis avium comparat carmina ſua, quæ mox evolent: *pinnæ* ſunt majores pennæ alarum. Hoc videtur hic indicare, ſe non ſervare ſibi carminum ſuorum apographa, nec domi ſuæ habere librarios proprios.

CL. CLAUDIANI EIDYLLIA*

XLIV

1 PHOENIX †

Oceani ſummo circumfluus æquore lucus
Trans Indos Eurumque viret, qui primus anhelis

Sollici-

* Quidquid ſignificet *Idyllii*, quaſi tu *formulam* dicas, nomen, ſignificat autem, niſi fallor, minutum carmen, hexametrum præcipue, narrationem quandam continens: ea quæ ſub hoc titulo hic collecta habemus ſeptem poëmatia, non ab auctore, ne ab antiquo quidem deſcriptore ita appellata, deprehendimus. Barthius Epigrammatum communi titulo comprehendit, ſed quædam in his Eidyllia potius eſſe monuit. Ceterum digna ſunt ingenio Claudiani & doctrina, nec ultima, ſi pretium ſpectes, illius opuſculorum.

† Hoc carmen, ſi cui comparare lubeat cum altero hujus tituli atque argumenti, quod Lactantii operibus ſubjungi ſolet, multam ſimilitudinem utriusque, œconomian eandem, deprehendet, ut alter imitatus eſſe alterum videatur. Utrum alteri præferam, vix audeo dicere, contra ſententiam nempe Barthii ipſiusque Heinſii. Sed amavit nos quoque Phœbus. Jam conferre inter ſe narrationes de Phœnice inde ab Herodoto 2, 73; poëtas componere, & trutina ſuſpendere, Mythologian inquirere & Allegorias, videre de convenientia cum palma arbore, quæ Φοίνιξ Græcis eſt; de argumento, quod ducebant κατ' ἄνθρωπον a Phœnice Chriſtiani ad reſurrectionem mortuorum quam certe hoc ſymbolo ſignabant, eſſet ejus qui librum de Phœnice juſtum poſt Braccium Texeliumque pararet. Qui hoc agat, illum præter Barthianum Commentarium, & Bunemanni V. D. ad Lactantianum Phœnicem obſervationes, juvabunt ut de Voſſio, Bocharto & antiquioribus nihil dicam, Ez. Spanh. de uſu & Pr. Num. Diſſ. 5 p. 285, & Cl. Erneſti ad claſſicum locum Tac. An. 6, 28. Nos interea nos continebimus, quæ intelligentiam hujus carminis juvare videbuntur.

1 *Summum æquor* hic interpretandum eſſe videtur extremum, a nobis remotiſſimum, ut *imo* opponatur, in quantum *imum* eſt intimum. Non. 4, 440 *Summum, extremum*, laudatque illud Virgilii Aen. 2, 324 *Venit ſumma dies, & ineluctabile fatum*: & ex Ciceronis Hortenſio, *vixit ad ſummam ſenectutem optuma valetudine*. Sic noſter 32, 6 *Litora ſumma* dixit.

2 *Trans-Eurum*, ὑπὲρ τὸν Εὖρον, ut Hyperboreos dixere Græci, quaſi trans & ultra Boream habitantes.

Sollicitatur equis, vicinaque verbera ſentit,
Humida roranti reſonant cum limina curru,
Unde rubet ventura dies, longeque coruſcis
Nox afflata rotis refugo palleſcit amictu.
Hæc fortunatus nimium Titanius ales
Regna colit, ſoluſque plaga defenſus iniqua
Poſſidet intactas ægris animantibus oras;
Sæva nec humani patitur contagia mundi:
Par volucer Superis: ſtellas qui vividus æquat
Durando, membriſque terit redeuntibus ævum,
Non epulis ſaturare famem, non fontibus ullis
Aſſuetus prohibere ſitim: ſed purior illum
Solis fervor alit, ventoſaque pabula libat
Tethyos, innocui carpens alimenta vaporis.

Arcanum

3 colluſtratur *Cuj.* 4 vivida *MS. unde* uvida *conj. Heinſ.* 7 Junonius *Cuj.* 8 Solisque *Cuj. Heinſ.* 2. 9 animalibus *al.* ignotas -- mortalibus *Cuj.* 11 invidus *Cuj.* 15 pab. potat *Ald. & MSS.*

3 *Solicitatur* lucus, cum ad Auroræ exortum & vento illo ſolenni moventur rami arborum, & aves cantare incipiunt. *Verbera*, quibus equi percutiuntur.

4 *Rorans currus* Auroræ, non Solis, hoc ipſo Epithero intelligitur. *Limina* poſſunt illa quidem etiam portam quandam Orientis ſignare. Sed ſolet noſter hoc nomen ſumere latius, ut βηλὸν illum Homericum, ut ſolum illud noret æneum, per quod Jovis equi dum currunt, tonitrua edunt, Vid. 7, 164 & 24, 287.

6 *Nox* dea habet velum ſ. *amictum* nigrum: palleſcit illud velum cum denſum & ſaturatum illum nigrorem paullatim amittit, Vid. 35, 363.

8 *Plaga* illa, Soli orienti proxima, *iniqua* eſt & intolerabilis ægris mortalibus: vid. v. 10. Itaque ſolus illam poſſidet Phœnix.

10 Aſpere dictum, *humanus*, qua hominibus cultus eſt, mundus contagia habet morbi. *Aeger* mortalium ſolenne epitheton poſt Lucret. 6, 1. Sic Virg. Ge. 1, 237. Aen. 2, 268.

12 *Terit ævum* Phœnix, non ipſe teritur, certe nihil deterit illi ævum, quod non recipiat.

13 Nihil eorum, quæ de hac ave narrat, facilius credas, quam illud Plin. 10, 2 *Neminem extitiſſe, qui viderit veſcentem:* credo etiam, qui volantem, ſtantem &c.

15 *Ventoſa pabula* vapores in aëre ſublatos, mixtum aëre humorem.

Arcanum radiant oculi jubar. igneus ora
Cingit honos. rutilo cognatum vertice ſidus
Attollit criſtatus apex, tenebraſque ſerena
Luce ſecat. Tyrio pinguntur crura veneno.
Antevolant Zephyros pennæ, quas cærulus ambit
Flore color, ſparſoque ſuper diteſcit in auro.
Hic neque concepto fetu, nec ſemine ſurgit:
Sed pater eſt proleſque ſibi, nulloque creante
Emeritos artus fecunda morte reformat,
Et petit alternam totidem per funera vitam.
Namque ubi mille vias longinqua retorſerit æſtas,
Tot ruerint hiemes, toties ver curſibus actum,
Quas tulit autumnus, dederit cultoribus umbras:
Tum multis gravior tandem ſubjungitur annis,

Luſtrorum

9 criſpatus *MSS.* 21 circulus -- Floricolor *conj. Barth. probante Heinſ.* ore *vel* rore color *MSS.* 22 ſparſoque ſimul *MSS. etiam Cuj.* 23 concipitur *conj. Barth.* conceptus *conj. Heinſ.* 24 ſui *vulg.* ſibi *etiam Baſ. marg.* 25 reſolvit *Cuj.* 26 æternam *Cuj.* 27 revolverit *Cuj.* longæva *MS.* 28 tot fuerint *vulg.* torruerint, corruerint, horruerint *MSS.* tot ruer. *Ald. MSS.* totidem *malit Heinſ.* 29 herbas *Cuj.* 30 ſubducitur *MS. quod placet Heinſio.*

18 *Sidus cognatum* Soli, ſplendorem capiti circumdatum deſcribit, quem exhibent nummi V. G. apud Spanhemium l. c. p. 287 cum titulo, FELIX TEMPorum REPARATIO.

20 *Venenum Tyrium* imitatione Virgiliana de purpura. Georg. 2, 465 *Alba nec Aſſyrio fucatur lana veneno.* Sic *Venenato operitur* Flaminica Dialis apud Gell. 10, 15 i. veſte tincta purpura, vel colore alio. Hæc cum ita ſe habeant, tamen puto, non convenire pedibus Phœnicis *venenum* h. e. φάρμακον, materiam quæ vim habeat immutandi naturam rei cui applicatur.

22 *Flos* in colore ſignificat vividum illum ſplendorem, quem ars vix imitatur. Si dediſſet poëta *Flore ſuo*, nemo hic hæſiſſet credo, nedum Barthius. Sed poteſt tamen intelligi.

26 *Aeterna* eſt *vita*, quæ ipſa morte reſtituitur: *totidem* hic ſunt vitæ quot funera, quia ex unoquoque funere nova vita naſcitur.

27 *Retorquet æſtas vias* ſuas: a Tropico Cancri redit Sol verſus alterum Capricorni. *Ver actum* & incitatum; curſibus ſuis, dare ſolet ruricolis *umbras*, folia arborum, quas *autumnus* abſtulit. Mille illos annos per omnes quatuor tempeſtates deſcribit.

30 *Subjungitur*, vincitur & quaſi ſub jugum mittitur. Virg. Aen. 8, 502 *Nulli fas Italo tantum ſubjungere gentem.*

Luſtrorum numero victus. Ceu laſſa procellis
Ardua Caucaſio nutat de vertice pinus,
Seram ponderibus pronis tractura ruinam.
Pars cadit aſſiduo flatu: pars imbre pereſa
Rumpitur: arripuit partem vitioſa vetuſtas.
Jam breve decreſcit lumen, languetque ſenili
Segnis ſtella gelu: qualis cum forte tenetur
Nubibus, & dubio vaneſcit Cynthia cornu.
Jam ſolitæ medios alæ transcurrere nimbos
Vix ima tolluntur humo. Tunc conſcius ævi
Defuncti, reduciſque parans exordia formæ,
Arentes tepidis de collibus eligit herbas,
Et cumulum texens pretioſa fronde Sabæum
Componit buſtumque ſibi partumque futurum.
Hic ſedet, & blando Solem clangore ſalutat
Debilior, miſcetque preces, ac ſupplice cantu
Præſtatura novas vires incendia poſcit.
Quem procul adductis vidit cum Phœbus habenis,
Stat ſubito, dictiſque pium ſolatur alumnum:
„O ſenium poſiture rogo, falſiſque ſepulcris
Natales habiture vices, qui ſæpe renaſci

Exitio,

32 culmine *Ald. MSS.* 33 factura *Cuj.* 36 jamque ubi *MSS.* jam ſibi *conj. Heinſ.* 37 ſtilla *omnes ante Barth.* ſtela & ſtella *MSS.* 39 tranſcindere *Cuj.* 41 defecti *Cuj.* ex. vitæ *MS.* 45 magno Solem *MS.* 50 membrisque ſepultis *Cuj.*

36 Supra v. 17 *jubar* oculorum laudaverat, & mox *ſtellam*, quæ caput circumdat. Illud decreſcit & *breve* fit, h. e. parvum, hæc languet.

38 *Dubium* eſt cornu Lunæ, cum quis *videt aut vidiſſe putat per nubila Lunam*, ut eſt Aen. 6, 454.

41 *Defunctum ævum*, quo quis defunctus eſt, ſive Hypallagen dicas, ſive deponens uſurpatum paſſive. Ceterum ridiculus eſt Aelia. Hiſt. An. 6, 58 qui numerandi ſcientiam majorem tribuat Phœnici, quam Aegyptiis ſacerdotibus, quibus de elapſis D annis non æque ut illi conſtet.

43 Turiferæ arboris ſarmenta deſcribit: quem *cumulum* noſter, eam commodius Mela 3, 9 *ſtruem* vocat, *variis exaggeratam odoribus.* Cf. v. 59.

48 *Adductis habenis ſtat Sol*, poſtquam vidit Phœnicem: conſtructio aliquantum turbata.

Exitio, proprioque ſoles pubeſcere leto,
Accipe principium rurſus, corpuſque coactum
Deſere. mutata melior procede figura.„
Hæc fatus, propere flavis e crinibus unum
Concuſſa cervice jacit, miſſoque volentem
Vitali fulgore ferit. jam ſponte crematur,
Vt redeat, gaudetque mori feſtinus in ortum.
Fervet odoratus telis cæleſtibus agger,
Conſumitque ſenem. Nitidos ſtupefacta juvencos
Luna premit, pigroſque polus non concitat axes.
Parturiente rogo, cunis natura laborat
Aeternam ne perdat avem, flammaſque fideles
Admonet, ut rerum decus immortale remittant.
Continuo diſperſa vigor per membra volutus
Aeſtuat, & venas recidivus ſanguis inundat.

Victuri

52 patrioque malit *Heinſ.* 53 caducum *conj. Heinſ.* 54 mutatam --- figuram *MS. Grætiſmo.* 57 litali *Cuj.* nam ſp. *al.* 59 ſtellis cæl. *vulg.* telis *etiam Baſ marg. & firmat Heinſ.* flammis ſolaribus *Cuj.* 62 curis *omnes.* cunas *ſuſpicati Barth. & Heinſ.* V. N. 64 ammovet *i. admovet Baſ. marg. Vien. ſed* admonet *marg.* amovet *Raph. Janſ. Heinſ.* 1. 66 venis *Vien.* tedivivus *omnes ante Heinſ.*

53 Etiam hic eſt Hypallages genus, ſi ita dedit Poëta, & non *coactus.* Prius placere potuit, ne nimis congruerent caſu *corpuſque coactus.* Sed poteſt etiam intelligi *corpus coactum* a ſenio, & redactum in arctiorem formam, ut ille Tithonus tandem in cicadam exaruit.

56 *Concuſſa cervice*, ut hyſtrices jaculantur de ſuis aculeis vnum. Vid. 45, 20.

59 *Agger* eſt ille, quem *cumulum* dixerat v. 43 & vocat *congeriem* v. 93.

60 De *juvencis* ſ. bubus quibus Luna vehitur, dictum ad 36, 403.

61 *Axes* h. e. ſtellæ (vid. 35, 192) pigri ſunt, quia Luna illos *premit*, retinet, *adductis*, ut modo noſter v. 48, *habenis.*

62 *Naturam* etiam hic perſonam facit, ut 36, 33, quæ *laborat*, *ne in cunis perdat avem*, quæ æterna debet eſſe. Antitheta affectat: *Rogus* non perdit hic, ſed *parturit: cunis* igitur non perdendus ſed ſervandus, & novo partu proferendus eſt Phœnix. Auſus ſum literula una leviſſime immutata lucem dare loco & nitorem, ut mihi videtur. *Cunas* jam protulit Heinſius ex Ovid. Met. 15, 405 *Fertque pius cunasque ſuas, patriumque ſepulcrum.*

63 *Fideles flammæ*, quæ depoſitum reddunt, & ſplendidius quam accepere *remittunt.*

65 *Diſperſa* in cineres ſunt Phœnicis *membra*; ſed ſtatim ab hac diſſolutione & purgatione, *vigor* per ea incaleſcit, & inteſtino motu huc illuc movetur.

Victuri cineres nullo cogente moveri
Incipiunt, plumaque rudem veſtire favillam.
Qui fuerat genitor, natus nunc proſilit idem,
Succeditque novus. Geminæ confinia vitæ
Exiguo medius diſcrimine ſeparat ignis.
  Protinus ad Nilum Manes ſacrare paternos,
Auctoremque globum Phariæ telluris ad oras
Ferre juvat. velox alienum tendit in orbem,
Portans gramineo clauſum velamine funus.
Innumeræ comitantur aves, ſtipantque volantem
Alituum ſuſpenſa cohors. exercitus ingens
Obnubit vario late convexa meatu.
Nec quiſquam tantis e millibus obvius audet

Ire

74 pergit *al.* tendit *etiam Vien. marg.* 75 clarum *Baſ. marg.* carum *conj. Heinſ.* clauſum *etiam Vien marg.* 76 glomerantur *MS.* ſtipatque *vulg.*

66 Quantum ad rem ipſam eandem hic vim habent *recidivus* & *redivivus.* Præterea in libris antiquis perpetuo fere utrumque nomen permutari videas, non tantum ut *recidivum* dicatur, cui a morte vita rediit, ſed ut *rediviva* dicantur lapides & rudera ædificii antiqui ad novum adhibita. Vid. Theſaurus. Amabat Heinſius, quod ſæpe in libris optimis invenerat, *recidivum*, & ad hunc locum ſtudioſe ac magno exemplorum numero tuetur. Eo magis illud reliquimus, cum alias ſanguini magis *redivivi* etymon conveniat &c.

68 *Rudem favillam* cogitare licet ut argentum vel aurum rude, illaboratum.

72 *Manes* hic pro reliquiis cadaveris ponit, ut 39, 13.

73 Quem *Auctorem globum* appellet, obſcurum eſſe non poteſt his, qui Herodoteam narrationem cognoverit, quam ſcilicet, ut notam omnibus ponit Poëta, non explicat. Novus Phœnix format *ex myrrha ovum*, (*globum* recte noſter appellat) cui ferendo par ſit: illi excavato indit reliquias paternas, easque defert in templum Heliopolitanum &c. Breviter Mela 3, 8 extr. *Oſſa priſtini corporis incluſa myrrha Aegyptum exportat.*

75 *Gramineo velamine* ipſum illum globum, ſ. ovum involvere illum facit poëta, & ipſa illa gramina arida atque odora forte ignem debent concipere & alere. *Myrrham* non excludi, docet v. 95.

77 *Suſpenſa*, ut *pendere* volatum ſignificat. Suſpenſa enim dicuntur, quæ facili motu huc illuc impelli poſſunt: ut Sil. 12, 94 *Suſpenſum hic librans media inter nubila corpus.*

78 *Obnubit*, ut alias *obtexendi* verbo utitur, V. G. 21, 258 *jaculis obtexitur aër.* *Convexa* cœlum eſſe noſtro, plus ſemel obſervatum.

Ire duci: ſed regis iter fragrantis adorant.
Non ferus accipiter, non armiger ipſe Tonantis
Bella movent. commune facit reverentia fœdus.
  Talis barbaricas flavo de Tigride turmas
Ductor Parthus agit: gemmis & divite cultu
Luxurians fertis apicem regalibus ornat.
Auro frenat equum, perfuſam murice veſtem
Aſſyria ſignatur acu, tumiduſque regendo
Celſa per famulas acies ditione ſuperbit.
  Clara per Aegyptum placidis notiſſima ſacris
Urbs Titana colit, centumque accline columnis
Invehitur templum Thebæo monte revulſis.
Illic, ut perhibent, patriam de more reponit
Congeriem, vultumque Dei veneratus herilem
Jam flammæ commendat onus: jam deſtinat aris
Semina relliquiaſque ſui. Myrrhata relucent
Limina.

80 flagrantis *vulg.* fragrantis *etiam Cuj.* 83 fluvio *vulg.* 88 per Tyrias *vulg.* famulas *etiam Cuj. & Vien. marg.* 90 immane *vulg.* centum fultumque *MSS.* accline *MSS. ap. Heinſ.* 91 Thebano *vulg.* 95 mirata — Limina *editum ante Heinſ. Sed* myrrhata *jam Clav. & Raph.* Lumina *ſcripti plerique Heinſ. unde ille conj.* Culmina.

80 Poteſt reſpexiſſe videri ad Papinii locum, qui ſuam Thebaida in ipſo fine ſic alloquitur, *Nec tu divinam Aeneida tenta, Sed longe ſequere, & veſtigia ſemper adora.*

86 Græcatur noſter, *Signatur* Parthorum rex *acu Aſſyria*, quantum ad *veſtem* purpuream, eſt enim *murex* purpuræ conchæ genus: h. e. indutus eſt veſte purpurea, acu picta, vel Babylonico opere diſtincta.

88 *Ditio* eſt ipſum jus imperii, quod etiam formulæ conſuetæ docent, in ditione habere, ſub ditione tenere &c.

90 *Heliopolis*, ἡλίου πόλεως, urbis Solis, deſcriptio. *Centum columnis* nixum vel *fultum* templum conſuetius: ſed *accline* referri poteſt ad faſtigium illud recti utrinque inclinatum, & accline ad columen.

91 *Thebaica* regio abundat illo ſaxorum genere ex quo portentoſa opera conſtructa olim ſunt, quæ hodie adhuc admirationi noſtræ exponunt peregrinatores, ut illa Memnonis ſtatua, de qua eſt præclarum Jablonskii opuſculum.

93 *Congeriem* hanc globum vocat noſter v. 73, *cumulum* v. 43, *aggerem* v. 59.

95 *Myrrhata lumina*, flamma a pinguis myrrhæ globo nutrita. Inter ſuffimenta hodie eſſe myrrham, conſtat.

Limina. divino ſpirant altaria fumo:
Et Peluſiacas productus aduſque paludes
Indus odor penetrat nares, completque ſalubri
Tempeſtate viros, & nectare dulcior aura
Oſtia nigrantis Nili ſeptena vaporat.
O felix, hæreſque tui. quó ſolvimur omnes,
Hoc tibi ſuppeditat vires. præbetur origo
Per cinerem. moritur te non pereunte ſenectus.
Vidiſti quodcumque fuit. te ſæcula teſte
Cuncta revolvuntur. Noſti quo tempore pontus
Fuderit elatas ſcopulis ſtagnantibus undas:
Quis Phaëthonteis erroribus arſerit annús.
Et clades te nulla rapit, ſoluſque ſuperſtes
Edomita tellure manes. non ſtamina Parcæ
In te dura legunt, non jus habuere nocendi.

96 divinos -- fumos *ſuſp. Heinſ.* 98 pervenit Indus odor *vulg. pro* penetrat, penitus *Claver.* perv. Indus odor Blemyas c. ſ. T. Phylas *conj. Barth.* 101 o fili *Cuj.* 102 ſuppeditant *Guelf.* vitam *Cuj.* 103 moriente *Cuj.* 105 reſolvuntur *Vien. marg.* 107 arſ. amnis *Vien. Baſ. ſed* annus *uterque marg.* 110 dira *Guelferb.* habet hora *Barth. Horam fatalem ſ. mortem intelligit.*

98 *Indus odor* laudatur circumſcriptione 35, 82.

100 *Nigrantis Nili*, doctum epitheton fluvii, qui apud Virg. Ge. 4, 291 *Aegyptum* nigra *fecundat arena:* qui etiam שיחור Ebræis, & *Melo* antiquis Romanis ab hoc colore dictus putatur. Vid. G. I. Voſſ. ad Auſonii illud p. 585 Toll. *Melonis albam filiam.*

101 Placet vehementer, licet habeat hiatum metricum, Cujaciana lectio, *O fili*, digna certe noſtro & hoc carmine Antitheſi.

102 Minime contemnenda Guelferbytani codicis lectio *ſuppeditant*, intranſitive, ſuppetunt, ſuppeditantur.

105 Diluvii deſcriptio, *ſcopulos ſtagnantes* intelligo montes, in quorum cacuminibus ſtant aquæ, ſtagna fiunt. Novit Phœnix pro illa ſua chronologica ſapientia, de qua ad v. 41 ex Aeliano, quot anni ſint a Deucalioneo diluvio, quot ab incendio Phaëthonteo, elapſi.

110 Itaque conſecrationis ſive *ἀποθεώσεως*, atque æternitatis adeo ſymbolum eſt in nummis Fauſtinæ apud Arſchota. T. 43.

XLV

11 *HYSTRIX*

Audieram, memorande, tuas, Stymphale, volucres
Spicula vulnifico quondam ſparſiſſe volatu:
Nec mihi credibilis ferratæ fabula pinnæ
Viſa diu. Datur ecce fides, & cognitus hyſtrix
Herculeas affirmat aves. Os longius illi
Aſſimulat porcum. mentitæ cornua ſetæ
Summa fronte rigent. oculis rubet igneus ardor.
Parva ſub hirſuto catuli veſtigia dorſo.
Hanc tamen exiguam miro natura tueri
Præſidio dignata feram. ſtat corpore toto
Silva minax, jaculiſque rigens in prælia creſcit
Picturata

* de hyſtrice, quem porcum ſpinum (ſpineum) dicimus *MS.* quem dicimus porcum ſpinoſum *Vien.* 1 memoranda *malit Heinſ. Gr.* *ἡ συμφάλος.* 6 aſſimilat *al.* 9 attamen *malit Heinſ.*

* Ariſtoteles Hiſt. An. 9, 39 extr. refert *τὰς ὕστριχας* inter *τὰ βάλλοντα ταῖς θριξίν.* Sed 1,6 *οἱ ὕστριχες* referuntur inter ea, quæ *ἀκανθώδεις τρίχας* habent. Et, 8, 17 pr. *οἵ τε ὕστριχες, καὶ αἱ ἄρκτοι.* De genere nominis ipſe igitur a ſe diſſidet, quo minus mirum eſt, Latinis non convenire. Noſtro v. 4 eſt *cognitus* hyſtrix: ſed Calpurn. ecl. 6, 14 *Hirſuta ſpinoſior hyſtrice barba.* Verum adjiciamus hic in lectorum gratiam locum Plin. 8, 35 *Hyſtrices generat India & Africa ſpina contectas, ac herinaceorum genere: ſed hyſtrici longiores aculei, & cum intendit cutem miſſiles. Ora urgentium figit canum, & paulo longius jaculatur.* Qui plura deſideret, legat ſuaviſſimum carmen Oppia. de Venat. 3, 391 & ibi Ritterſhuſ. Spanh. ad Callim. H. in Dia. v. 96 p. 199. De hiſtoricis animalium ne dicam. Animal hodie quoque notum, cujus quatuor ſpecies habet Linnæus.

1 *Stymphalidas* memoravit 34, 37. Illud de ſpiculis pinnarum ferreis forte habuit noſter a ſuo cive Apollonio, qui Argon. 2, 1037 de una earum ſic canit, Ὅς ῥα τιναξάμενος πτέρυγας κατὰ νῆα θέουσαν Ἧκ' ἐπί οἱ πτερὸν ὀξὺ κ. τ. λ. Vid. Schol. & VV. DD. ad Hygi. fab. 20 & 30 p. 85 *Aves Stymphalides in inſula Martis, quæ emiſſis pennis ſuis jaculabantur, ſagittis interfecit* Hercules.

8 *Catuli veſtigia* noſter, Lupi ſimilitudinem obſervat Oppianus. Sed noſter parum indicat animal, Oppianus lupi etiam magnitudinem paullo minorem tribuit.

Pictur̄ata ſeges, quorum cute fixa tenaci
Altera ſuccreſcit, alternanteſque colorum
Tincta vices, ſpatiis internigrantibus, exit
In ſolidæ ſpeciem pinnæ, tenuataque furtim
Lævis in extremum ſeſe producit acumen.
Sed non hæc acies ritu ſilveſtris echini

13 alba ſubattraxit *MS.* albus ubi traxit *Ald.* *MS.* altera ſubtraxit *MSS.* alvo, alvum, ardua ſubtraxit *MSS.* quæ cum cute miſſa tenaci, Altera ſuccreſcit: *vel* quorum cute fixa tenaci; Alba ſubit radix *conj.* *Barth.* *Dedi lectionem omnium editorum, niſi quod* ſubtraxit *Heinſ.* *quod non intelligo: & optabam intelligere, cum adſcripſerit vir ſummus*, noſtram lectionem nemo ſanus damnabit. 14 cincta — intus nigr. *vulg.* cuncta & tincta *MSS.* picta *conj.* *Heinſ.* *ſed poſuit* tincta. 14 pugnæ *pro* pinnæ *vulg.* pinnæ *jam Vien. marg.* & *Baſ. marg.*

12 *Picturatæ* ſunt ſpinæ alternante colore nigricante velut aduſto, & albicante, quæ ſtatim vocat ſpatia *internigrantia*. Porro horum jaculorum *altera* ſubinde ſeges, *tenaci cute* animalis *fixa*, ſuccedit & *ſuccreſcit*, & *tincta* alternis coloribus, *exit* & formatur *in ſpeciem pinnæ*, non ſimplicis (quæ eſt una ſeries ſudium, vallorum, palorum, aggeri infixorum) ſed *ſolidæ* e continuatis ſeriebus conſtantis. Hæc ſeges, quantum ad ſingula ſpicula quibus conſtat, levis eſt ac polita, quo facilius penetrat, ac ſenſim, ſ. paullatim tenuatur, donec in extremo acuta valde fiat.

14 *Internigrantibus ſpatiis* ea forma dixit, qua Plinius 37, 10 *Leucochryſos* gemma *fit*, certe exſiſtere intelligitur, *Chryſolitho interalbicante* (quod mutare non debebat Harduinus) qua *interlucere*, & *intermicare* noſter & *internitere* plus ſemel Plinius: qua noſter 35, 100 *interviret*. Sed uſus eſt hoc ipſo verbo Statius Theb. 6, 336 ubi facit equas Admeti *maculis internigrantibus albas*.

15 *Pinnam ſolidam* jam breviter deſcripſimus. Supereſt ut hic moneamus, quod in Theſauris non ſatis expreſſum eſt, *pinna* nomen non modo de illo genere munimenti poni, quod vulgo omnes ita vocant, murum tenuiorem craſſiori impoſitum intermiſſis ſpatiis &c. ſed eſſe debere etiam, quod modo indicavimus, ſudes, palos, infixos ſummo aggeri vel ad perpendiculum, vel linea paulum ab horizontali declinante. Ex hoc genere fuit ille agger a Cæſare ſtructus ad Maſſiliam, de quo Luca. 3, 385 *Denſas tollentia pinnas Ceſpitibus, crudaque exſtruxit brachia terra.* Brachia hujus aggeris, quæ ceſpitibus & cruda terra conſtarent, quas alias habere potuerunt *pinnas*, & quidem *denſas*? Tales intelligo apud eundem Luca. 4, 432 ubi in re navali memorat *tremulis tabulata minantia pinnis.* Tales Cæſ. B. Gall. 5, 40 *Turres contabulantur, pinnæ, loricæque ex cratibus, attexuntur.*

17 *Silveſtris echinus*, qui ericius, erinaceus vel herinaceus dicitur. An ſit apud Romanum ſcriptorem antiquum *echinus* de terreſtri animali, nondum obſervavi. Certe feſtinavi, cum in Stephaniano Theſauro dixi, Varronem putare *echini* nomen eſſe in terreſtri animali antiquius. Antiquiorem noſtro auctorem nondum habeo.

Fixa manet. crebris propugnat jactibus ultro,
Et longe ſua membra regit, tortumque per auras
Evolat excuſſo nativum miſſile tergo.
Interdum fugiens Parthorum more ſequentem
Vulnerat: interdum, poſitis velut ordine caſtris,
Terrificum denſa mucronum verberat unda,
Et conſanguineis haſtilibus aſperat armos.
Militat omne feræ corpus, vibrataque rauco
Terga fragore ſonant. Stimulis accenſa tubarum
Agmina collatis credas confligere ſignis.
Tantus in anguſto ſtrepitus furit. Additur armis
Calliditas, parcuſque ſui tumor, iraque numquam
Prodiga telorum, caute contenta minari,
Nec niſi ſervandæ jactus impendere vitæ.

Error

18 oppugnat *conj. Heinſ.* 19 regit *MSS. quod placet Barth.* 23 mucronum *MS.* mucronum everberat *vel* mucronis verberat *conj. Heinſ.* mucronem *editi.* 25 virgataque *conj. Barth.* 27 *pro* ſignis, telis *MS.* 29 timor *vulg.* tumor *debetur Heinſ.*

19 Aculei ſunt *membra* hyſtricis. Hæc *regit* etiam in longinquum, h. e. dirigit in locum deſtinatum, collineat. Videtur hoc verum eſſe poſſe hactenus, ut impetus ille horrentis corporis dirigatur verſus locum unde vis ingruit, ut canum pili, & plumæ gallorum gallinaceorum, collum veſtientes, eriguntur & horrent verſus eum in quem impetum meditantur. Conf. dicenda ad 45, 8.

20 *Excuſſum tergum* omni vi concuſſum, ut exeat, quidquid maturum eſt ad excutiendum.

21 Conſueta Parthis pugnandi ratio, ad quam alias etiam noſter reſpicit.

22 Qui *caſtra ponunt*, illi ad bellum ſe juſtum ac ſerium comparant.

23 *Terrificum* quiddam, δεινόν, *verberat*, h. e. colliſu ſpinarum ſuarum ſtrepit: quale quid quotidie licet obſervare, in Gallis quos Indicos vulgo vocamus vel Calecuticos, qui cum ſtrepitu quodam & crepitu rotare caudam, & erigere, quidquid vel pinnarum vel plumarum eſt, ſolent. Hunc ſtatim *raucum fragorem* appellat. *Unda mucronum* eſt motus omnium ſimul aculeorum, reciprocus præſertim, ut cum ſegetem ventus impellit, vel exercitus ſubrectis armis movetur.

24 *Conſanguinea haſtilia* ex eodem unius animalis ſanguine orta, & ſimilia adeo.

29 *Tumor* quam pulchre dicatur ira & in hoc animali, & in plerisque videmus, quæ augentur, inflantur, intumeſcunt ab ira.

31 Venuſte poſſit aliquis hoc verſu uti, ad indicandum illud quod inculpatæ tutelæ moderamen vocant Philoſophi. Recte ſane armis uti dicas eum, qui *Non niſi ſervandæ vitæ* ictus illorum & vulnera *impendat.*

Error abeſt: certum ſollertia deſtinat ictum,
Nil ſpatio fallente modum: ſervatque tenorem
Mota cutis, doctique regit conamina niſus.
Quid labor humanus tantum ratione ſagaci
Proficit? Eripiunt trucibus Gortynia capris
Cornua: ſubjectis eadem lenteſcere cogunt
Ignibus: intendunt taurino viſcere nervos.
Inſtruitur pinnis, ferroque armatur arundo.
Ecce brevis propriis munitur beſtia telis,
Externam nec quærit opem: fert omnia ſecum:
Se pharetra, ſeſe jaculo, ſeſe utitur arcu.
Unum animal cunctas bellorum poſſidet artes.
Quod ſi omnis noſtræ paulatim induſtria vitæ
Fluxit ab exemplis; quidquid procul appetit hoſtem,
Hinc reor inventum: morem hinc traxiſſe Cydonas
Bellandi, Parthoſque retro didiciſſe ferire
Prima ſagittiferæ pecudis documenta ſecutos.

33 muta *ante Heinſ.* tegit *al. Sed* regit *jam Vien. qui etiam* niſus *habet*, *pro aliorum* viſus: *it.* Quid labor, *pro* Quis. 38 taurinos mittere *al. Sed jam* taurinos viſcere *Vien. & Baſ. marg.* 40 bellua *Heinſ. ex duobus MSS.*

33 *Modum* hic vocat directionem, collineationem, quæ etiam in longum ſpatium non aberrat.

35 Naturalis ſagacitas (quæ utitur conformatione & ſtructura totius corporis muſculorum certe & cutis mechanica) plus in hyſtrice proficit, quam operoſum illud ſagittandi artificium, quod deſcribit, & comparat cum hyſtricis jaculatione, poëta.

36 Cretenſes, quorum urbs *Gortyna*, nobiliſſimi ab hac ſagittandi arte, cornua illa caprorum elaſtica ad arcus adhibuere. Luca. 3, 186 *Nec Eois pejor Gortyna ſagittis.* Nihil frequentius poëtis, quam *cornu* vocare arcum, ab hac ſolemni ejus materia.

37 Hac ratione utuntur fabri etiam carpentarii & ſimiles ad ligna inflectenda.

38 Non ſatis conſtituo, volueritne poëta indicare *nervos taurinos* intendi arcubus, h. e. penes; an inteſtina illorum torqueri in nervos arcuum. *Viſcus taurinum* poteſt, credo, ſignificare utrumque.

39 Grata brevitas. Pinna inſtruitur utrinque infixa inferior ſ. poſterior pars ſagittæ, ne illa parte præponderare poſſit.

44 Si aranea texendi artem docuit, ædificandi fibrus, venæ ſecandæ hippopotamus, ibis alvum curandi clyſmate rationem oſtendit &c.

46 *Cydones* ſ. Cydonii Cretenſis ipſe quoque populus.

XLVI

III *TORPEDO*

Quis non indomitam diræ Torpedinis artem
Audiit, & merito ſignatas nomine vires?
Illa quidem mollis, ſegnique obnoxia tractu
Reptat, & attritis vix languida ſerpit arenis.
Sed latus armavit gelido natura veneno.
Et frigus, quo cuncta rigent animata, medullis
Miſcuit, & proprias hiemes per viſcera duxit.
Naturam juvat ipſa dolis, & conſcia ſortis
Utitur ingenio, longeque extenta per algas

Hac

1 mirae *al.* 2 audit & emerito *al.* 3 obnoxia tactu *Vien. Baſ. marg.' Ald. & MSS.* obnoxia tractu *vel* natu *MS. Pro* mollis, molli *malit Heinſ.* 6 armenta *MS. & Claver.* ligentur, & arma *Cuj. ut* v. 22. 9 ingenita *Cuj.*

* *Νάρκην* vocant Græci. Bis de illa canit ſummus poëta Oppianus, 2, 55 - 84, & 3, 149 - 155. Utrumque locum videtur ſi non præ oculis, in memoria tamen noſter habuiſſe.

1 *Diram* merito vocat, certe voracem & in piſces alios graſſantem deſcribit etiam copioſe Oppianus

5 Poſſet hic quidem *latus* ut alias de toto corpore intelligi: ſed *λαγόνας lumbos* appellat Oppianus diſerte 2, 62, radios utrique lateri adnatos, (*Κερκίδες ἐμπεφύασι παρὰ πλευρὴν ἑκάτερθεν*) quos qui attingat, ejus ſtatim robur exſtingui &c.

7 *Proprias* hiemes, quas diſpenſare, transfundere in alia animantia ſuo arbitrio poſſit.

8 *Conſciam ſortis* ſuæ i. naturalis hujus muneris eſſe torpedinem, vix perſuaſeris Philoſopho. Poëtæ quidem licet non hoc tantum, ſed ſenſum dare & conſcientiam & agendi voluntatem ipſis quoque inanimatis. Tractat divinitus hunc locum Oppianus. Breviter Horat. Ser. 2, 1. 52 *Dente lupus, cornu taurus petit; unde, niſi intus Monſtratum?* Pene poëtice Tullius de N. D. 2 c. 50 quem locum ponemus, quia etiam torpedines nominat. *Jam illa cernimus, ut contra metum & vim ſuis ſe armis quæque defendat. Cornibus tauri, apri dentibus, morſu leones: aliæ fuga ſe, alia occultatione tutantur; atramenti effuſione ſepiæ,* torpore torpedines, *multæ etiam inſectantes odoris intolerabili fæditate depellunt.* Ceterum jungenda ſic puto verba, Torpedo conſcia eſt ſortis ingenii, h. e. naturæ quam ſortita eſt, ingenii, quod

ſorte

Hac confiſa jacet, ſucceſſu læta reſurgit,
Et vivos impune ferox depaſcitur artus.
  Si quando veſtita cibis incautior æra
Hauſerit, & curvis frenari ſenſerit hamis;
Non fugit, aut vano conatur vellere morſu;
Sed propius nigræ jungit ſe callida ſetæ,
Et meminit captiva ſui, longeque per undas
Pigra venenatis effundit flamina venis.
Per ſetam vis alta meat, fluctusque relinquit
Abſentem tentura virum. Metuendus ab imis
Emicat horror aquis, & pendula fila ſecutus
Tranſit arundineos arcano frigore nodos,
Victricemque ligat concreto ſanguine dextram.
  Damnoſum piſcator onus, prædamque rebellem,
Jactat, & amiſſa redit exarmatus avena.

10 attactu confiſa (confixa) jacet, ſucceſſu læta reſurgit *MSS.* xi *ap. Heinſ.* attactu conf. ſuo *&c. Ald. verſu ſeptem pedum.* quæ tetigere, jacent *Vien. & MSS.* hac (hoc *Claver.*) confiſa jacet *Junt. & rell.* tactu fixa jacet *MS. Pro* attactu, ac tractu, *vel* ac natu *conj. Heinſ.* 13 hauſerit, haud vano conatur vellere morſu, *omiſſo verſu Cuj.* non furit *MSS. quod placet Barth.* 15 potius *MSS.* 16 per herbas *MSS.* 18 vis ätra *Cuj.* fructusque *al.* 19 diſtantem *Cuj.* victura *vulg.* vinctura, nectura *MSS.* tentura *e MS. Heinſ.* 24 habena *vulg.* avena *Ald. MSS.*

ſorte divina illi attributum eſt. Sors *μοῖρα*, quidquid unicuique Deus attribuit, ingenium quod ingenitum eſt. Oppianus Ἡ δ' εὖ γινώσκουσα θεοῦ γέρας οἷον ἔδεκτο, bene intelligens; quale Dei munus acceperit. *Hac* igitur *ſorte* ingenii *confiſa* torpedo, *jacet* &c.

10 *Succeſſum* illum, quo læta ſit torpedo, intelligi voluit noſter: ſed ponit diſerte Oppianus, Κεῖται δ' ἀστεμφὴς οἷα νέκυς· ὃς δέ κεν ἰχθὺς Ἐγχρίμψῃ λαγόνεσσιν, ὁ μὲν λύτο —— Jacet immota, ut mortua, quicunque vero piſcis lumbis ejus acceſſerit, ſolutus (velut paralyſi tactus) cadit, — ipſa vero celeriter exſilit, ἡ δὲ θοῶς ἀνόρουσε κ. τ. λ.

19 *Tentura*, ut retentura, a tenendo, forma cujus exemplum neſcio an ſuperſit aliud.

XLVII

IV *NILUS*

Felix, qui Pharias proſcindit vomere terras:
Nubila non ſperat tenebris condentia cælum,
Nec graviter flantes pluviali frigore Coros
Invocat, aut arcum variata luce rubentem.
Aegyptos ſine nube ferax, imbreſque ſerenos
Sola tenet, ſecura poli, non indiga venti:
Gaudet aquis, quas ipſa vehit, Niloque redundant:
Qui rapido tractu mediis elatus ab antris,
Flammigeræ patiens zonæ Cancrique calentis,
Fluctibus ignotis noſtrum procurrit in orbem,

Secreto

6 tenens *malit Heinſ. pro* poli, nothi *Cuj.* 7 redundat *vulg.*
8 elapſus *vulg. præter Ald qui habet* elatus: elatus ab antris *MSS.*
10 flexibus *MS.* *teſte Barth.* notum *Cuj.*

* De Nili originibus, miraculis, fabulis, dicere libri opus eſt, non annotationis. Nihil hic exſpectet lector, præter qualemcunque eorum, quæ poëta canit, declarationem. Indicemus tantum locos quosdam claſſicos ut Herodoti 2, 17. Diod. Sic. 1, 32. Vitruv. 8, 2 qui miris ambagibus ex Atlante monte effuſum circumducit. Strabonis bona parte libri 17. Lucani 10, 193. Sen. Q. N. 4, 2. Melæ 1, 9. Plinii 5, 9. Plut. de Placit. 4. 1. Qui abſtruſiora de ea re philologemata velit recenſere, ei proderit Spanhem. ad Callim. Del. 207.

2 Hyperbolica eſſe, quæ de negatis omnino Aegypto pluviis narrant veteres, hodie credo, conſtat. Multus eſt in ea re Plin. Pan. c. 30.

4 Denunciari ab Iride pluvias, quin effici, tralatitium eſt. Ovid. Met. 1, 270 in apparatu diluvii, *Denſi funduntur ab æthere nimbi. Nuncia Junonis, varios induta colores., Concipit Iris aquas, alimentaque nubibus adfert.* Illud *rubentem* late patere, & colores omnes quatenus lucidi ſunt complecti, etiam hic locus indicat. Sic 10, 187 *Mavortia ſigna rubeſcunt Floribus.* Vid. ad 29, 7.

5 *Imbres ſerenos*, Acumen ex antitheto noſtris auribus non valde acutum. Sed nempe *imbres* ut *rores* de omni humore licet poëtis Latinis dicere.

7 Liberior conſtructio: debebat ex lege Grammatica, *quæque Nilo redundant.*

9 *Cancri*, Tropici, ultra quem, verſus Aequatorem, omnes; Ieſuitarum Apoſtoli & Schererus, contra Ludolfi & Lobii fidem, ultra Aequinoctialem adeo, & propius Capricorni Tropicum, fontes Nili removent: quos deſerunt recentiſſimi, præſertim Danvillius.

Secreto de fonte cadens, qui ſemper inani
Quærendus ratione latet; nec contigit ulli
Hoc vidiſſe caput. Fertur ſine teſte creatus,
Flumina profundens alieni conſcia cæli.
Inde vago lapſu Libyam diſperſus in omnem
Aethiopum per mille ruit nigrantia regna,
Et loca continuo Solis damnata vapore
Irrorat, populisque ſalus ſitientibus errat,
Per Meroën, Blemyaſque feros, atramque Syenen.
Hunc bibit infrenis Garamas, domitorque ferarum
Girrhæus, qui vaſta colit ſub rupibus antra,

11 ſcatens *Cuj.* 16 means *MS.* 20 effrenis *vulg.* infrenis *etiam Cuj.* 21 Cyrreus *vel* Cyrrhæus *vulg.* Carræus *Claver.* Cirenus *i.* Cyreneus *triſyll. idem Claver. in append.* Cirreus, Guareus, Gyareus, Giareus, Gyrreus, Girreus *MSS.* Girrhaeus *Barth. hic & Adv.* 11, 24.

11 *Secretus* hic eſt occultus, incognitus. *Inanis ratio*, fruſtra ſuſcepta. Quam laborioſe hoc egerit Herodotus, ipſe narrat, & de Aegypti Regibus Strabo, ll. cc. de omnibus ad ſuam ætatem peculiari opere Iſ. Voſſius, qui recte quidem illud admonet, non eſſe proprie unum majorum fluminum fontem, unam ſcaturiginem, cum pluribus ignobilibus & nomine carentibus rivis collectis demum quod inde confluxit nomen accipere, interdumque id ipſum nomen, alio ſibi, minore etiam, admixto, amittere ſoleat: ſed non bene inde totum ſtudium indagandi fontes vanitatis arguit. Ceterum cum totum hoc pendeat a fide accolarum, eorumque, qui ab his accepere: nihil videtur melius eſſe, quam manere interim in his, quæ in Aethiopica Hiſtoria ejusque Commentario L. 1 c. 8 dedit decus Germaniæ Hiobus Ludolfus, ad cujus fidem, a Ieſuitis quibusdam Apoſtolis ſolicitatam, qui Nili fontes multis ultra Aequinoctialem gradibus removent, quorum ſententiam peculiari charta Homannus exhibuit, rediere Haſius noſtras, & ſummus hodie Geographus Danvillius.

14 *Alienum cælum* vocat Zonam torridam. Quin, quod *vago* demum *lapſu* in *Libyam omnem* diſperſus, per *mille regna Aethiopum ruere* dicitur, videri poſſunt a Claudiano, Ptolemæum ſecuto ultra Aequinoctialem removeri Nili origines. Sed cavet ſibi, ne quid ſtatuat, aut diſerte ponat. Hanc porro populorum enarrationem, cui ſimilis eſt 21, 233 non ita accipio, quaſi illos omnes percurrat Nilus quod de Syene & Meroë verum eſt: ſed hoc modo velle poëtam arbitror, ultra illos populos remotos eſſe Nili fontes. Quamquam poſt mirabilem Vitruvii opinionem, & iter, quo Nilum circumducit; etiam poëtæ, & Alexandrini, verba audire operæ pretium eſt.

19 *Blemyes* ſ. *Blemmies* & *Garamantes* non ſatis certi ſitus, intra Aequinoctialem tamen & Tropicum Cancri, ad ſiniſtrum Nili. *Meroë* & *Syene* Nili inſulæ. *Girrhæi* accolæ *Gir* fluminis, de quo ad 21, 251 aliquid dictum eſt.

Qui ramos ebeni, qui dentes vellit eburnos;
Et gens compoſitis crinem vallata ſagittis.
Nec vero ſimiles cauſſas creſcentibus undis,
Aut tempus, meruit. glacie non ille ſoluta,
Nec circumfuſo ſcopulis exuberat imbre.
Nam cum triſtis hiems alias produxerit undas,
Tunc Nilum retinent ripæ. Cum languida ceſſant
Flumina, tunc Nilus mutato jure tumeſcit.
Quippe quod ex omni fluvio ſpoliaverit æſtas,
Hoc Nilo natura refert, totumque per orbem
Collectæ partes unum revocantur in amnem.

Quoque

23 velata *vulg.* vellata *MS.* religata *MS.* 25 ut *vulg.* 29 pro jure, rure, rite, more *MSS.* 32 vires *Caj.* agmen *MSS.*

21 *Qui vaſta colit* &c. non eſt Girrhæorum deſcriptio, ſed periphraſis etymologica Troglodytarum, qui inter Nilum & ſinum Arabicum habitabant.

22 Aethiopum deſcriptio forte ex Herodoto, qui 3, 97 memorat, illos ſua ad huc ætate tertio quoque anno interjecto Perſis tributi nomine etiam pependiſſe διηκοσίας φάλαγγας (phalangas, cylindros, trabes) ἐβένυ, καὶ ἐλέφαντος ὀδόντας μεγάλυς εἴκοσι. Hinc *ebenus Meroëtica* non *Mareotica* legendum Luca. 10, 117 coll. 303 viderunt viri docti. De ebeno Plin. 12, 8.

23 De hoc Meroënſium more dictum ad 7, 21.

25 *Meruit* non dubium eſt, quin ſimpliciter ſignificet hic, accepit a natura, divinitus hoc habet &c. Quod ad rem ipſam, ſimiliter fere diſputat Herodotus l. c. Sed differte Strabo l. c. p. 543, 20 Οἱ ἀρχαῖοι ςοχασμῷ τὸ πλέον, οἱ δὲ ὕςερον αὐτόπται γενηθέντες ᾔσθοντο ὑπὸ ὄμβρων θερινῶν πληρύμενον τὸν Νεῖλον, τῆς Αἰθιοπίας τῆς ἄνω κλυζομένης, καὶ μάλιςα ἐν τοῖς ἐσχάτοις ὄρεσι· παυομένων δὲ τῶν ὄμβρων παυομένην κατ' ὀλίγον τὴν πλημμυρίδα κ. τ. λ. Conjectura veteres fere, oculis autem ſuis poſteriores deprehenderunt, inundata ab æſtivis imbribus ſuperiore Aethiopia, in extremis maxime montibus, impleri Nilum: remittentibus imbribus ceſſare etiam paullatim inundationem. Hæc hodie quoque, quod ſciam, ut certa ſumuntur v. g. a Ri. Pocokio.

30 Dicere videtur aliquid: ſed illud aliquid, metuo, nihil eſt. Equidem cum probe attendi, nihil video, præter luſum quendam ingenii & verborum, Naturam, quas aquas aliis fluminibus auferat, eas omnes Nilo infundere. Sed qua ratione, & quibus viis hoc fiat, ſcire volebant homines.

Quoque die Titana Canis flagrantior armat,
Et rapit humores madidos, venaſque calore
Compeſcit, radiiſque potentibus æſtuat axis;
Nilo bruma vehit contraria tempora mundo.
Defectum ſolitis referens cultoribus æquor
Effluit Aegeo ſtagnantior, acrior alto
Ionio, ſeſeque patentibus explicat arvis.
Fluctuat omnis ager: remis ſonuere novales
Sæpius, æſtivo jaceat cum forte ſopore,
Cernit cum ſtabulis armenta natantia paſtor.

33 cumque *vulg. præter Ald. & Heinſ.* 1 *qui habent* quoque, *ut & MS. Barth. Sed Barth. Adv.* 11, 24 *emendat* Cumque diem Titane canis flagrantior armat, *nec diſſentit Heinſ. qui etiam* Cumque *probat ex MSS.* 34 madidus *MSS.* rabidus, madidis, ſidus *conj. Barth.* et rapit humores avidus *conj. Heinſ.* calorem. *MS.* vanoſque calores *MSS. etiam Cuj.* canoſque calores *MS.* varioque calore *MS. Latet aliquid, ait Heinſ.* 36 venit *vulg.* vehit *ex MS. Heinſ.* 37 defectum ſolitumque ferens *MSS.* ſolitumque ferens *etiam Ald.* Defectum ſolitis repetenss *conj. Heinſ. Certe illa caſuum in epithetis permutatione nihil frequentius.* 39 potentibus *MS.* 41 jacuit *Raph. h. e. Scaliger: quod placet.*

33 *Quo die*, h. e. quo tempore Sirius ardentior Solem radiis vehementioribus tanquam telis armat, & humores in vaporem tollit, & fontium venas obſtruit; quo tempore, inquam, cælum radiis Solis potentioribus in reliquo orbe æſtuat: eo ipſo tempore hiems ſua, & madida tempeſtas, accolis Nili advehit tempora mundo ſ. motui corporum cæleſtium, unde æſtimant tempora reliqui, contraria, & mutat in mare campos cultoribus ſuis deſtitutos, cum ſerunt alii, & metunt &c.

38 *Stagnantior* cave ita accipias quaſi *ſtagnare* h. e. ſtare conſtet mare Aegeum, quo nihil eſt inquietius; ſed copiam aquarum ſignificat. Sed quomodo illud defendam *acrior Ionio*, non habeo, cum placidas & ſtagnantes eſſe Nili aquas conſtet. Cogitabam pro *acrior* legi poſſe *altior*: ſed nec hoc placeret, ut nimis hyperbolicum.

XLVIII

v *MAGNES* *

Quisquis ſollicita mundum ratione ſecutus
Semina rimatur rerum, quo Luna laborat
Defectu, quæ cauſa jubet palleſcere Solem:
Unde rubeſcentes ferali crine cometæ,
Unde fluant venti, trepidæ quis viſcera terræ
Concutiat motus, quis fulgura ducat hiatus,
Unde tonent nubes, quo lumine floreat arcus:
Hæc mihi quærenti, ſi quid deprendere veri

Mens

* de ſtatua Martis ferrea & Veneris magnitica *Ald.* 5 furant *Cuj.* 6 commoveat *vulg.* concutiat *etiam Cuj.* quæ -- origo *vulg.* quis -- hiatus *etiam Cuj.* 8 hæc *al.* verum *vulg.*

* Locos etiam de hoc naturæ miracuio claſſicos noſtrorum indicamus Lucret. 6, 908 & Plin. 34, 14 ſ. 32. Multa undique congeſſit Barthius.

2 *Semina rerum* ſunt etiam Lucretio paſſim, quæ elementa alias vocant, corpuſcula, in quæ denique corpora quævis reſolvantur. Ne ſolœcum ſit *laborat, jubet*; intelligamus plenam orationem obverſatam poëtæ hanc, *Rimatur* defectum, *quo defectu laborat Luna* &c. Deinde *unde* ſint *rubeſcentes* rel.

3 De Solis defectu vel eclipſi loquitur: quamquam nec illud inauditum antiquis, nec noſtra ætate phænomenon, Solis velut expalleſcentis. Plin. 2, 30 *Fiunt prodigioſi & longiores ſolis defectus: qualis occiſo dictatore Cæſare & Antoniano bello, totius pene anni pallore continuo.*

4 Antiqua ſuperſtitio a Cometis ſibi publica mala metuebat: hinc *feralis crinis*, mortium ac peſtilentiæ nuncius.

5 *Fluere* pulchre dicuntur venti, fluidum enim aër val maxime, *flare*, *fluere*, *flagrare* cognata verba e ſono venti, aquarum, flammæ ducta.

6 *Hiatus* eadem figura dicitur, qua apud Græcos Χάσμα, qua noſtri, *es thut ſich der Himmel auf:* facile fingunt ſibi homines, illud cæruleum, quod ſereno cælo videmus ſolidum quiddam eſſe, idque findi ſcindique a fulgure.

8 *Floreat* pulchre varietatem colorum iridis vigoremque exprimit. Hoc genus quæſtiones acervat & proponit, ſed multo majore doctrinæ ſubtilioris apparatu in ſuo Mallio 17, 100. Sententia autem hæc eſt, Qui miracula naturæ cæleſtia & totum orbem terrarum afficientia, rimantur, illi mihi rem parvam & ſenſui expoſitam explicant: ut ſimul rideat eos, qui cæli ſcrutantur plagas, & quæ ante pedes ſunt ignorant.

Mens valet, expediat. Lapis eſt cognomine Magnes,
Decolor, obſcurus, vilis. Non ille repexam
Cæſariem Regum, nec candida virginis ornat
Colla, nec inſigni ſplendet per cingula morſu:
Sed nova ſi nigri videas miracula ſaxi,
Tum pulcros ſuperat cultus, & quidquid Eois
Indus litoribus rubra ſcrutatur in alga.
Nam ferro meruit vitam, ferrique rigore
Veſcitur: hoc dulces epulas, hoc pabula novit:
Hinc proprias renovat vires: hinc fuſa per artus
Aſpera ſecretum ſervant alimenta vigorem.
Hoc abſente perit. triſti morientia torpent
Membra fame, venaſque ſitis conſumit apertas.
Mavors, ſanguinea qui cuſpide verberat urbes,

Et

9 expediam *Heinſ.* experiar *conj. Heinſ.* 14 tunc ſuperat pulchros *al.* purpureos ſuperet *conj. Heinſ.* 15 Indi — ſcrutantur *MSS.* 16 ex ferro *vulg.* 17 has — hæc *al.* 18 hinc fuſa *vulg.* revocat *Cuj.*

9 *Magnes cognomine.* Lucret. l. c. *Quem Magneta vocant patrio de nomine Graji, Magnetum quia ſit patriis in finibus ortus.*

10 *Repexa Cæſaries* retro pexa, ne frontem nimis occultet, aut proſpectum adeo impediat. Diadema hic deſcribitur gemmis diſtincta, cujus ope retro acti crines continentur.

12 *Cingula* hominum & equorum gemmata noſter celebrat 70, 71. 73.

15 *Rubram algam* videtur vocare non a ſuo colore, ſed quod Rubri maris h. e. Oceani Indici rejectamentum ſit.

16 *Meruit* magnes, i. accepit, *vitam* a ferro. Jam tum itaque cognitum erat, ita conſervari augerique vim magnetis, ſi ſemper reſpondentem viribus ſuis ferri maſſam a ſe ſuſpenſam habeat. Paullo aliter Plin. l. c. *Sola hæc materia* (ferrum) *vires ab eo lapide accipit, retinetque longo tempore, aliud apprehendens ferrum, ut anulorum catena* (a magnete pendentium) *ſpectetur interdum: quod imperitum vulgus appellat ferrum vivum.* Illud de anulis eſt ex Platonis Ione p. 145, A. Huic certe debet Lucretius 6, 911 *Catenam Sæpe ex annellis reddit pendentibus ex ſe Quinque etenim licet interdum pluresque videre Ordine demiſſos levibus jactarier auris Unus ubi ex uno dependet ſubter adhærens, Ex alioque alius lapidis vim vinctaque noſcit.* Forte etiam eo reſpicit noſter, quod ferri lamina applicata velut armandus eſt magnes, ut vim ſuam commode exſerat.

22 Utrum hanc hiſtoriam velit eſſe Claudianus, & credere nos poſtulet,

Et Venus, humanas quæ laxat in otia curas,
Aurati delubra tenent communia templi.
Effigies non una Deis: ſed ferrea Martis
Forma nitet, Venerem magnetica gemma figurat.
Illis connubium celebrat de more ſacerdos.
Ducit flamma choros: feſta frondentia myrto
Limina cinguntur, roſeiſque cubilia ſurgunt
Floribus, & thalamum dotalis purpura velat.

Hic

23 gentes *pro* curas *Cnj.* 26 magnetia *MS.* magnetida *MSS.* *ut ſit* Venus Μαγνῆτις, *quod mihi placet.* Magneſia *conj. Heinſ.* 30 thalamos *al.*

poſtulet, fuiſſe aliquando tale ſpectaculum exhibitum, non auſim dicere. Debebat certe locum nominare, ut requirere lectores poſſent. Ingenioſum certe commentum ſive poëtæ fuit ſive Mechanici, Martem qui ferreus eſt, cujus nomine hodie ferrum ſignant Chemici, ſic trahi a Magnetica Venere. Poterat alioqui de hiſtoria patria ſumere argumentum de quo Plin. l. c. *Eodem lapide Dinacbares, architectus Alexandriæ Arſinoës templum concamerare inchoaverat, ut in eo ſimulacrum ejus pendere in aëre videretur. Interceſſit mors ipſius & Ptolemæi, qui id ſorori juſſerat fieri.* Sed factum eſſe ait Auſonius Moſellæ v. 314 ubi ſimiles machinationes referunt Freherus & Tollius. Sex & triginta anni ſunt, cum ad locum Plinii pluſcula hac de re diſputavi Chreſtom. Plin. n. 115 no. 54. quibus modo illud unum addo, apud Caſſiodorium Var. 1, 45 commemorari *ferreum Cupidinem in Dianæ templo ſine aliqua alligatione pendentem:* & Iſid. Orig. 16, 20 *Ex eodem lapide architectus quidam Alexandriæ templum concameravit, unde & in eo ſimulacrum ferro in aëre pendere videretur.* Similem de Serapide fabellam habet Ruffinus H. E. 2, 33. Vbique ſibi ſimiles ſunt homines. Similis imperitia naturæ & miracula fingendi libido ferreum Muhammedis ſarcophagum in libero aëre ſuſpendit. Poëta tamen noſter fingit, quod naturæ non repugnat.

25 Probabilior fieri poſſit fabula, facilior machinatio, ſi facias Martem non totum e ferro; ſed, qualis eſſe ſolet, tunica tectum adamantina, ceterum de levi materia, ut ſubere, cavum &c.

27 Connubia & nuptias deorum ludere antiquum & ſolenne. Ita Bacchi & Ariadnes nuptiæ aguntur apud Xenophontem Sympoſ. extr. Sic Coronidis, e qua Aeſculapius natus eſt, apud Ariſtid. Sacr. Orat. 1 p. 289 Jebb. Sic Podalirii & matris Alexandri, itemque Lunæ & Alexandri illius ψευδομάντεως amores aguntur, apud Lucia. c. 39 ſ. T. 2 p. 245: unde illud etiam obſervamus, illum diem talis cerimoniæ δᾳδίδα dictum, καὶ δᾷδες δὲ ἐκαίοντο, ut hic *Ducit flamma choros.*

Hic mirum conſurgit opus. Cytherea maritum
Sponte rapit, cæliqve toros imitata priores
Pectora laſcivo flatu Mavortia nectit,
Et tantum ſuſpendit onus, galeæque lacertos
Implicat, & vivis totum complexibus ambit.
Ille laceſſitus longo ſpiraminis actu
Arcanis trahitur gemma de conjuge nodis.
Pronuba fit natura deis, ferrumque maritat
Aura tenax. ſubitis ſociantur Numina furtis.
Quis calor infundit geminis alterna metallis
Fœdera? quæ duras jungit concordia mentes?
Flagrat anhela ſilex, & amicam ſaucia ſentit
Materiem, placidoſque chalybs cognoſcit amores.
Sic Venus horrificum belli compeſcere Regem,

Et

36 ictu, *it.* æſtu *conj. Heinſ.* 40 infundit *al.* inſudet *MS. hinc* inſudat *conj. Heinſ.* 41 duros -- montes *i. metalla montibus effoſſa conj. Barth. nec diſplicet Heinſio: & pulchre convenit* v. 41 anhela ſilex, & v. 54 jam gelidas rupes &c. 43 ignoſcit *MS. hinc* placidoque chal. igneſcit amore *conj. Heinſ.* placitosque *MS.*

31 Si talis fabula vel ſpectaculum actum eſti, oportet quacunque machinatione primo prope ſibi admota eſſe ſigna utriusque Dei, donec illam quam atmoſphæram magnetis vel ſphæram activitatis dicunt philoſophi, attingeret Mars, quo facto reliqua ſponte naturæ magneticæ potuere peragi.

33 *Flatus*, ut *Afflatus* actum potentem, ſed occultum & fugientem oculos notat: qualis eſt venti, ignis, ſiderum, contagio morbi, & hic vis magnetica.

34 *Galeam* oportet cogitare bene longam, quæ etiam cervicem & collum tegat.

36 *Spiraminis actum* eodem ſenſu ponit, quo modo *afflatum* dixerat, & ſtatim vocat *auram*. Sic *influxum* vocarunt rationem, qua anima corpus agit, non ut modum declararent; ſed ut illum a ſe non ſatis intelligi indicarent.

39 Non ſatis proprie *furta* dicit, quæ in conſpectu omnium fiunt: ſed poteſt hoc intelligi cum reſpectu ad Vulcanum, & quod nihil ſolennius eſt poëtis quam Veneris res, quæ plerumque furtim fiunt ita ſignare.

40 *Fœdera* ſolet noſter de omni lege naturæ dicere, ut 3. 4. 26,56.33, 65. Sic Lucretius in hoc ipſo argumento magnetis, 6, 906 quærit *Quo fœdere naturæ fiat* &c.

41 Ludit, cum *duras mentes* tribuit ſignis e metallo.

Et vultu mollire ſolet, cum ſanguine præceps
Aeſtuat, & ſtrictis mucronibus aſperat iras.
Sola feris occurrit equis, ſolvitque tumorem
Pectoris, & blando præcordia temperat igni.
Pax animo tranquilla datur, pugnaſque calentes
Deſerit, & rutilas declinat in oſcula criſtas.
Quæ tibi, ſæve puer, non eſt permiſſa poteſtas?
Tu magnum ſuperas fulmen, cæloque relicto
Fluctibus in mediis cogis mugire Tonantem.
Jam gelidas rupes, vivoque carentia ſenſu
Membra feris. Jam ſaxa tuis obnoxia telis,
Et lapides ſuus ardor agit, ferrumque tenetur
Illecebris, rigido regnant in marmore flammæ.

45 vultum *al.* 46 *pro* ſtrictis, triſtes *MSS.* 47 mollitque *al.* ſolvitque *etiam Baſ. marg.* 52 *pro* fulmen, numen *MSS.* 54 ſexu *Junt. Baſ. Plant.*

47 *Equi* & currus Marti ſolent tribui e veteri & heroica militandi ratione. Sic apud Hor. Car. 3, 3. 16 *Martis equis Acheronta fugit.*

51 Lepida ad Cupidinem Apoſtrophe, qui tanta ſit potentia ut metalla etiam animare poſſit.

53 *Fluctibus in mediis mugiit* Jupiter, cum Tauri imagine Europam rapuit.

55 *Feris*, ſagitta tua percutis & vulneras.

XLIX

VI *APONUS*

Fons, Antenoreæ vitam qui porrigis urbi,
Fataque vicinis noxia pellis aquis,
Cum tua vel mutis tribuant miracula vocem,
Cum tibi Phœbeus carmina dictet honos,

Et

• De Aponis balneis *Vien. Baſ. & Gryph.* de Apone balneis *Junt.* de Apono *al.* 1 urbis *conj. Cruſ. Probab. Critt.* p. 264. 3 ſpiracula *conj. Heinſ. ad Virg. Aen.* 10, 291. 4 plebejus *omn. ante Heinſ. qui ex conjectura MSStis adjuta mutavit.*

• De nominis ratione vid. ad v. 69. De ipſo autem fonte hoc & thermis, quæ ſunt apud antiquos, ſua diligentia congeſſit Cluverius Italiæ ant. 1, 18 p. 148, in quibus memorabilis in primis eſt Caſſiod. Var. 2, 39 ubi & quæ a natura ſint in illo fonte mirabilia, deſcribitur, & quæ ars humana adjecerit, indicatur. Jubet nimirum rex Theodoricus, diligenter conſervari tam beneficum fontem, & illius ædificationum vitia partim emendari partim caveri. Memorantur ibi *cuniculi*, *ædificia thermarum*, *palatium longa ſenectute quaſſatum*; aſſignatur pecunia &c. De ſtatu hodierno hoc ipſo tempore prodiit inter Dominici Vandelli Diſſertationes tres prima de Aponi Thermis, ſed cujus copia mihi nondum facta erat, cum hæc mittenda eſſent Lipſiam. Itaque non habeo dicere, utrum in ea aliquid ſit juvando h. e. emendando explicandove, vel huic carmini aptum, vel formulæ Caſſiodorianæ. Et videtur hodiernam potius conditionem, quam hiſtoriam veterem reſpexiſſe vir doctus, certe quantum intelligi poteſt ex relatione Lipſica 1758 n. 71 p. 634 ſq.

1 *Antenora* Trojæ exſulem Patavii conditorem celebratum, notum ex Liv. 1, 1. *Porrigere* eſt extendere, producere, longiorem reddere, ut Hor. Car. 3, 16. 40 ubi pulchra antitheſis *Contracto cupidine, porrigam*, augebo, *vectigalia*.

2 *Fata noxia*, morbos peſtilentes urbis, mortemque adeo, pellit hic fons *vicinis aquis* ſuis.

4 Honos, quem Phœbo afflati poëtæ habere tibi volunt, *dictat tibi*, h. e. honori tuo, *carmina*. Reſpicit autem ad morem illum in templorum parietibus, (ut in æde Aeſculapii, in ſacello Priapi) in baſibus ſignorum, ſcribendi carmina, cujus generis magnam vim debemus Pauſaniæ, & his, qui illam Græcorum epigrammatum ἀνθολογιάν ſ. florilegium collegerunt: talia in Memnonis crure ſcripta dedit nuper Rich. Pocockius: talia in ſacello & Palatio Aponi poſita, Claudianus indicat. Sed cum hoc non ſoli poëtæ faciant, ſed pro ſuo captu etiam alii: non auſim damnare lectionem ceterorum, *plebejus*. Cum hoc faciat vulgus: quid nos poëtæ?

Et ſit nulla manus, cujus non pollice ductæ
  Teſtentur memores proſpera vota notæ;
Nonne reus Muſis pariter Nymphiſque tenebor,
  Si tacitus ſoli prætereare mihi?
Indictum neque enim fas eſt tacitumque relinqui
  Hunc qui tot populis pervolat ora locum.
Alto colle minor, planis erectior arvis,
  Conſpicuo clivus molliter orbe tumet.
Ardentis fecundus aquæ, quacumque cavernas
  Perforat, offenſo truditur igne, latex.
Spirat putre ſolum, concluſaque ſubter anhelo
  Pumice rimoſas perforat unda vias.

Humida

6 veteres *MS.* 7 videbor *MSS.* 9 ludibrium quid enim fas eſt a vate relinqui *Ald. & multi MSS. Hinc* lud. ſit enim nec fas a v. r. *conj. Heinſ.* 10 provocat *Clav. Raph. Barth. & convenit cum* plebejus *v.* 4. populis provocat ore loqui *Vien. Baſ. Junt.* provolat ore locum *Ald.* orbe *MSS.* 11 *pro* planis, parvis *vulg.* planis *e conj. Heinſ. quam firmant MSS.* patulis *conj. Heinſ.* 12 clinis *MSS.* 14 proferat *Vien.* 16 limoſas *Heinſ.* 1. *Pro* perforat, perfurit, *vel* perluit *conj. Heinſ.* limoſas perſonat *conj. Cruſius l. c.*

6 *Memores notæ*, metonymicos, quæ memoriam ſervant, ut *memores faſtos* Hor. Car. 3, 17. 4. *Vota proſpera*, quæ rata habuit Deus.

10 *Populum* accipio ampla ſignificatione, ut populum omnem Romanum, certe Italicum comprehendat. Alioqui enim *populos* hic exſpectaremus plures.

13 *Fecundus* improprie, & metaphora quadam dicitur: quaſi pariat aquam ille clivus.

14 *Offenſus* eſt etiam ex ipſa actionis reciprocæ natura, & uſu linguæ, qui offendit vel impulit. Aqua protruditur ab igne, qui ad illam offendit. Poteſt hoc facilius intelligi ab his, qui non ignorant, ope ignis ſubtus concluſi extolli, & exhauriri aquam de metalli fodinis.

15 *Putre ſolum* eſſe terram ſolutam, poris multis perviam, transmittentem molles radiculas, ex ruſticæ rei ſcriptoribus notum eſt. *Anhelus pumex*, qui ſpiritum tranſmittit per poros ſuos. *Perforare vias rimoſas* quid ſit, nemo non facile intelligit: ſed non probabile eſt, poëtam, ſi quis alius copioſum & rem variare prodigialiter aptum, uno interjecto verſu repetiturum præ paupertate idem verbum. Itaque multo magis placet, ut *unda* cum ſono quodam, viam ſibi per oblimatas fiſtulas aperiens *vias limoſas perſonet.* Βορβορυγμὸν & κορκορυγμὸν vocant Medici ſonum inteſtinorum a commotis liquidis ortum. Talis ſonus eſt cum lutum pedibus, aut manibus conſperſio farinacea, ſubigitur. Limoſæ cujuſdam naturæ ex venis quibuſdam horum fontium prodeuntis mentionem quoque Vandellus facit.

Humida flammarum regio Vulcania, terræ
Ubera ſulfureæ fervida regna plagæ.
Quis ſterilem non credat humum? fumantia vernant
Paſcua: luxuriat gramine cocta ſilex.
Et cum ſic rigidæ cautes fervore liqueſcant,
Contemtis audax ignibus herba viret.
Præterea grandes effoſſo marmore ſulci
Saucia longinquo limite ſaxa ſecant.
Herculei (ſic fama refert) monſtratur aratri
Semita, vel caſus vomeris egit opus.
In medio pelagi late flagrantis imago,
Cærulus immenſo panditur ore lacus,
Ingenti fuſus ſpatio: ſed major in altum
Intrat, & arcanæ rupis inane ſubit:
Denſus nube ſua, tactuque immitis, & hauſtu,
Sed vitreis idem lucidus uſque vadis.
Conſuluit natura ſibi, ne merſa lateret,

18 tubera *Cuj.* 21 rigido *vulg.* liquido *Vien. marg.* 22 contentis *Vien. Ald. Baſ. Sed* contemptis *etiam Cuj.* 23 effoſſi *al.* 24 continuo *vel* contiguo *conj. Heinſ.* 26 nec *vel* ni, *vel* ſeu caſus *conj. Heinſ. Pro* caſus, Cacus *conj. Barth. male judice Heinſ.* 27 ſtagnantis *conj. Heinſ. ſed ipſius judicio non neceſſaria.* 30 arcatæ *conj. Heinſ. ut* 28, 518. 31 merſus *MSS.* 33 tota *MSS. & placet Barthio.* ne tota niteret *Baſ. Sed* merſa *in marg.* *&* lateret *Cuj.*

17 Hic etiam gratiam captat ex antitheris, quæ ſic ordinanda videntur, Regio Vulcania flammarum eadem eſt humida: regna fervida plagæ ſulfureæ eadem ſunt terræ ubera.

20 Plin. 2, 103 *Patavinorum fontibus calidis herbæ virentes innaſcuntur.* Confervæ ſpecies quasdam hodie in ferventibus aquis naſci, Tremellam item & marinas quasdam plantas ex Vandello refertur l. c. p. 635: etiam animalia quædam, inteſtina aquatica, ſcarabæos amphibios, vermes culicum & alia.

23 De his ſulcis nihil eſt apud Caſſiodorium. *Longinquum* hic pro ſimplici longum dici apparet.

28 *Immenſum* de profunditate accipiendum. Caſſiodorius ita: *Cæruleum fontem vidimus in formam dolii concavis hiatibus æſtuantem, & fornaces anhelantium aquarum —— quæ licet more calidæ nebuloſos vapores exhalent, hanc tamen jucundam perſpicuitatem aſpectibus humanis aperiunt, ut quivis hominum illam gratiam deſideret contingere, etiam cum non ignoret ardere.*

Admiſitque oculos, quo vetat ire calor.
Turbidus impulſu venti cum ſpargitur aër,
Glaucaque fumiferæ terga ſerenat aquæ;
Tunc omnem liquidi vallem mirabere fundi:
Tunc veteres haſtæ regia dona micant:
Quas inter, nigræ tenebris obſcurus arenæ,
Diſcolor abruptum flumen hiatus agit.
Apparent infra latebræ, quas gurges opacus
Implet, & abſtruſus ducit in antra ſinus.
Tunc montis ſecreta patent; qui flexus in arcum
Aequora pendenti margine ſumma ligat.

Viva

35 Zephyri cum tergitur *conj. Heinſ.* 36 claraque *MSS. Cuj.* 38 *pro* haſtæ, tali *conj. Heinſ. V. N.* 39 tenebris *Ald. MSS.* 41 intra *al.*

35 *Turbidus* a vapore illo ferventis aquæ aër cum venti impulſu diſpergitur &c. *Glaucus* color nebulæ ſulfureæ.

38 Quæ ſint illæ *baſtæ veteres, dona regia*, non docet, h. e. de illis tacet, & nihil niſi jucundam perſpicuitatem laudat, Caſſiodorius. Videntur homines quidam beati, qui vidiſſent illud naturæ ſpectaculum, vel ſalutem inde retuliſſent, relinquere voluiſſe ſui memoriam, haſtis in fundum jactis, forte cum titulo, quæ memoriam illorum ſervarent; forte etiam ſignarent terminos illius diſcoloris fluminis per aquam pellucidam euntis: ſive ab alveo tantum vel ſulco coloretur, ſive ipſa aliter colorata reliquæ pellucidæ non admiſceatur, cujus generis miracula paſſim videntur. Enarrat plura Plin. 2, 103. Pellucidas autem valde fuiſſe fontis aquas, apparet ex Sueto. Tiber. c. 15 ubi de aureis talis quos Tiberius ex oraculo in Aponi fontem jecerat, *Hodieque*, inquit, *ſub aqua viſuntur ii tali*. Eſt in vicinia Gottingæ fons ſub ipſum e ſuo lacu egreſſum molam plurium rotarum agens, cujus aqua lucidiſſimæ perſpicuitatis oculos ad fundum usque multis cubitis a ſuperficie remotum transmittit.

39 Modo monebam, videri haſtas ad hoc depreſſas, ut ſignarent terminos *obſcuri* ilius a *tenebris nigræ arenæ hiatus*.

41 Cogitare oportet ſpecum variis cavis & velut labyrinthis conſtantem, ſuperne tamen arcuatis velut fornicibus tectam.

43 Illud *tunc* reducit lectorem ad illam conditionem v. 35 memoratam.

44 Circa hunc fontem, qua apertus eſt & patet, mons in arcum flexus jungit ſummam planitiem ſuam margine ſubtus cavo (hoc enim eſt *pendens, penſile, ſuſpenſum*) qui margo tanquam *ſcena* e *vivis* virentibusque ceſpitibus contexta, circumdat, *coronat*, & conſtringit *vapores* exhalantes. Ille margo (ſubjectis ſaxis pumiceis fornicatus) eſt terra quæ exili cortice *natare* propter elaſticam mobilitatem dici poteſt &c.

Viva coronatos adſtringit ſcena vapores,
Et levis exili cortice terra natat,
Calcantumque oneri numquam ceſſura virorum,
Suſtentat trepidum fida ruina pedem.
Facta manu credas, ſic leves circuit oras
Ambitus, & tenuis perpetuuſque riget.
Hærent ſtagna lacu plenas; æquantia ripas,
Præſcriptumque timent tranſiluiſſe modum:
Quod ſuperat, fluvius devexa rupe volutus
Egerit, & campi dorſa recurva petit.
Devehit exceptum nativo ſpira meatu.

45 *pro* ſcena, ſæva *Baſ.* & ſcæna *marg.* 46 fornice, *vel* cæſpite *conj. Heinſ. vel* ceu -- natet. 47 calcaturque *Baſ. Junt.* nuſquam *malit Heinſ.* 48 firma *Cuj.* 49 lenes *al.* 50 alveus -- rigat, *vel* ambitus -- ligat *conj. Heinſ.* 51 arent *MS.* loco *al.* planas ripas *etiam contra libros legi vult; Heinſ. Non audio.* 52 exſiluiſſe *MSS.* & *Raph.* 53 fluvio *Baſ. marg.* 55 ſpuma *vulg.* ſpina *MSS. Ald.* vicino ſpuma recurvo *MS.* ſigma *conj. Barth. i. e. figura literæ C.* ſpira *conj. Heinſ.*

45 Ad *coronatos* illos *vapores* intelligendos mirifice accommodatus eſt Caſſiodorii locus non procul ab initio, ubi memorat *fornaces anhelantium aquarum circumducto tereti labio* (ſic pulchre Garet. pro abſurdo illo *tentilatio*) *naturæ probabili diſpoſitione coronatas.* Quem *marginem* vocat poëta, illud eſt *teres labium* Caſſiodorii. *Fornaces anhelantes* in ferrariis magnis qui viderit, illis igneis vaporibus mente ſubſtituat æſtuantis aquæ fervidam ebullitionem, & habebit imaginem Aponi, qualem Claudianus cum iſta ſcriberet conceperat.

48 *Fida ruina*, jucunda antitheſi. Qui incedunt per illum marginem, ruinam ob inſtabile & repercutiens veſtigium metuunt, ſed illa *fida* eſt, nihil mali adfert, ruenti ſimilis ſemper reſtituit ſe.

50 *Ambitus*, quem *marginem* modo vocarat, *teres labium* Caſſiodorius, tenuis ille quidem eſt, *exili cortice*, ſed tamen *perpetuus*, cohærens, *riget*, rigorem & tenorem ſuum ſervat.

51 *Plenæ ripæ* idem notant, quod alveus plenus. Vehementius etiam Caſſiodorius, *Ore pleniſſimo, in ſphæræ ſimilitudine, ſupra terminos ſuos aquarum dorſa turgeſcunt: unde latex tanta quiete defluit, tanta quaſi ſtabilitate decurrit, ut eum non putes decreſcere, niſi quia inde aliquid rauco murmure ſentis exire.*

55 *Spira*, foſſa vel alveus varios flexus habens. Caſſiodorio *recurva ſpatia, quæ arte facta ſunt longiora.* Anfractus hos dum percurrit aqua, paullatim tepeſcit. *Patulas plumbi vias* eſſe eas, quas fiſtulas dicunt architecti, apparet: & utitur ſtatim hoc nomine ipſe poëta.

In patulas plumbi labitur inde vias.
Nullo cum ſtrepitu, madidiſque infecta favillis,
Deſpumat niveum fiſtula cana ſalem.
Multifidas diſpergit opes, artemque ſecutus
Qua juſſere manus, mobile torquet iter,
Et junctos rapido pontes ſubtermeat æſtu,
Afflatoſque vago temperat igne tholos.
Acrior interius, rauci cum murmure ſaxi,
Spumeus eliſo pellitur amne vapor.
Hinc pingues repetunt feſſi ſudore lacunas:
Frigora aquis longæ blanda dedere moræ.
Salve Pæoniæ largitor nobilis undæ,
Dardanii ſalve gloria magna ſoli:

Publica

56 patulos tubos *conj. Heinſ.* 57 nullo tum *MS.* madidis inf. *vulg.* 60 duxere *Cuj.* 61 ſubtervehit *MSS.* *unde* ſubter venit *conj. Heinſ. ad Aen.* 6, 132. ſubterluit *conj. Heinſ.* *pro* pontes, ſentes *MS.* montes *MS.* 63 acrius *vulg.* interea *MS.* 65 hinc pigras *vulg.* rigidas, nigras *conj. Heinſ.* 66 frigore *MSS.* *Ald.* frigora aquis *MSS.* *pro* blanda, damna *al.*

57 *Madidas favillas* puto dici tophaceam illam cinericii coloris materiem, quæ fiſtulis adhæret, quæ ſurculos etiam & plantas cruſta quadam ſolet obducere. Hujus rei non minus, quam *ſalis nivei* h. e. candidi, quem καθαρτικὸν eſſe prædicat, mentionem facit Vandellus laudatus.

62 *Tholi* ſunt fornices. Deſcribit cellas, in quas immiſſa fervens aqua, ſudationes efficit. Caſſiodorius, *Protinus ſaxo ſuſcipiente colliſa* aqua *inhalat primæ cellulæ ſudatoriam qualitatem.*

65 *Pingues* dicit *lacunas*, quarum aquis aliquid oleoſum, ſulfureumve admixtum Unguntur alias poſt ſudorem in balneis.

66 Caſſiod. deſcribit gradus imminuti caloris: *Deinde -- minaci ardore depoſito, ſuavi temperatione molleſcit: mox -- cum aliqua dilatione torpuerit, multo blandius intepeſcit: poſtremo ipſo quoque tepore derelicto, in piſcinam Neronianam* (partem ſ. membrum credo thermarum Neronis, de quibus Mart. 7, 33 *Thermis quid melius Neronianis?*) *frigida tantum efficitur, quanto prius ferbuiſſe ſentitur.*

67 *Pæonia unda*, quæ vim medicam habet, vid. ad 24, 173.

68 *Dardanium* vocari, quidquid quocunque modo Trojanum eſt, Virgilii lectoribus notum: eodem igitur ſenſu *Dardanium* hic *ſolum* dicitur, ut v. 1 *urbs Antenorea.*

Publica morborum requies, commune medentum
Auxilium, præſens numen, inemta ſalus.
Seu ruptis inferna ruunt incendia ripis,
Et noſtro Phlegethon devius orbe calet:
Sulfuris in venas gelidus ſeu decidit amnis,
Accenſusque fluit, quod manifeſtat odor.
Sive pari flammas undarum lance rependens,
Arbiter in fœdus mons elementa vocat:
Ne cedant ſuperata ſibi; ſed legibus æquis
Alterius vires poſſit utrumque pati:
Quidquid erit cauſſæ, quocumque emitteris ortu,
Non ſine conſilio currere, certa fides.
Quis caſum meritis adſcribere talibus audet?
Quis negat auctores hæc ſtatuiſſe Deos?
Ille pater rerum, qui ſæcula dividit aſtris,

69 meretur *Vien. Junt. Baſ. ſed* medentum *in marg.* Medentum *eſt ab Aldo.* 70 ſubſidium *MSS.* 72 latet *MSS.* 74 ruit *MSS.* 75 ſive pares *vulg.* parens *MSS.* pari *Cuj. & ex MSS. Heinſ.* 79 erat *vel* ineſt *conj. Heinſ.* remitteris *vulg.* emitteris *Ald. & MSS.* emergitis *MS. unde* emerſeris *conj. Heinſ.* 80 corruit *MS.* 81 auſit -- neget *conj. Heinſ.*

69 Hoc elogium comprehenditur *ipſo* nomine fontis, cum *ἄπονος* vocatur, qui immunitatem præſtet & liberationem *τῶν πόνων*, quo nomine & dolores & morbi comprehenduntur. Ut igitur *ἄποινα* ſunt quibus redimuntur *ποινή*, pœnæ, mala eorum, qui hoſtes fuerant capti: ſic *ἄπονος* fons, quo depelluntur morbi ac dolores. De his lavacris Caſſiodorius, *Unde non tantum deliciosa voluptas acquiritur, quantum blanda medicina confertur. Seilicet ſine tormento cura, ſine horrore remedia, ſanitas impunita, balnea contra diverſos dolores corporis attributa.* Quod inemta *ſalus* a poëta vocatur, ad *inemtas dapes* reſpicit Hor. Epod. 2. 48 quas hortus domino præſtat.

76 *Mons* ille ſive collis, unde oritur Aponus, tanquam *arbiter*, *elementa* alios inter ſe pugnantia in concordiam ac *fedus* vocat. Nempe ad Heracliticam illam *ἐναντιοτροπὴν* reſpicit, de qua dictum ad 17, 72. Caſſiod. *Merito dicunt Philoſophi, elementa ſibi mutuis complexibus illigari & mirabili conjungi federatione, quæ inter ſe contraria intelligantur varietate pugnare &c.*

81 Hypallage & ſolitæ conſtructionis immutatio, ſed verum tamen dicit. Nam idem eſt, ſive cauſam adſcribas tribuaſve effectui, ſive contra effectum cauſæ.

Inter prima poli te quoque ſacra dedit,
Et fragilem noſtri miſeratus corporis uſum
Telluri medicas fundere juſſit aquas,
Parcarumque colos exoratura ſeveras
Flumina laxatis emicuere jugis.
Felices, proprium qui te meruere, coloni,
Fas quibus eſt Aponon juris habere ſui.
Non illis terrena lues, corrupta nec Auſtri
Flamina, nec ſævo Sirius igne nocet.
Sed quamvis Lacheſis letali ſtamine damnet,
Inde ſibi fati proſperiora petunt.
Quod ſi forte malus membris exuberat humor,
Languida vel nimio viſcera felle virent,
Non venas reſerant, nec vulnere vulnera ſanant,
Pocula nec triſti gramine miſta bibunt:
Amiſſum lymphis reparant impune vigorem,
Pacaturque ægro luxuriante dolor.

84 te q. ſ. colit *MSS.* *inde* colit. p. ſ. dedit *conj. Barth.* & *Heinſ.* 86 tellurem *MS.* 90 Aponum *al.* 92 lævo *MSS.* 94 fata *editi omnes* & *MSS. pene omnes: nec repugnat verſus.* fati *MS.* & *Heinſ.* undæ *it.* inde fata ſibi *MS.* *unde* undis f. ſibi *conj. Heinſ.* fatis *ex MSS. defendit. Barth.* 96 rubent *vulg.* virent *ex MSS.* & *exemplis Heinſ.* 97 reſecant *MSS. Vien. marg.* & *Baſ. marg.* 99 nymphis *MSS.*

84 *Sacra poli*, τὰ θεῖα, cæleſtia Dei opera.

93 Recedit a vulgari fabula, qua Lacheſis colum tenet, Clotho producit filum, quod abſcindit Atropos: & facit mortem poſitivum quiddam, ut loquuntur Philoſophi, non meram vitæ abruptionem. *Lacheſis* generale Sortis nomen eſt, cui mors non minus quam vita ſubjecta eſt.

97 Duo illa remedia vellicat, in quibus ſemper non ſine ægrorum hinc periculo hinc ſalute pugnarunt medici: alteris morbos omnes per venarum vulnera & alvi portam ejicere conantibus, clamantibus alteris, per eas vias ipſam vitam & ſalutis fundamenta everti. *Triſte gramen* pulchre ſignat amaras omnes & radices & herbas, quibus alvus ducitur.

100 Adeo *pacatur dolor* (πόνος) ut luxuriari etiam, qui paullo ante æger erat, poſtliminio incipiat.

L

VII *DE PIIS FRATRIBUS ET EORUM STATUIS QUAE SUNT APUD CATINAM*

Adſpice ſudantes venerando pondere fratres,
Divino meritos ſemper honore coli.
Juſta quibus rapidæ ceſſit reverentia flammæ,
Et mirata vagas reppulit Aetna faces.

Tt 5 Complexi

* de Siculis fratribus *Claver.* 3 luſtra *Junt. Baſ.* rabidæ *Cuj.* 4 rettulit *conj. Heinſ. & ſic Cuj.* expulit *Cuj.*

* Nobilis & antiqua narratio, μυθωδεστέρα illa quidem jam viſa Lycurgo in Leocr. c. 23: ſed aſſeverare eadem relata in Ariſtotelis ut putatur de mundo aureo libello c. 6, ubi poſt mentionem incendii Aetnæi, Ἔνθα καὶ τὸ τῶν εὐσεβῶν γένος ἐξόχως ἐτίμησε τὸ δαιμόνιον, περικαταληφθέντων ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, διὰ τὸ βαστάζειν γέροντας ἐπὶ τῶν ὤμων γονεῖς, καὶ σώζειν. πλησίον γὰρ αὐτῶν γενόμενος ὁ τοῦ πυρὸς ποταμὸς ἐξεσχίσθη παρέτρεψέ τε τὸ μὲν ἔνθα, τὸ δ' ἔνθα, καὶ ἐτήρησεν ἀβλαβεῖς ἅμα τοῖς γονεῦσιν τοὺς νεανίσκους. Inſigni honore affecit Piorum familiam Deus, ab ipſo flumine ignis deprehenſorum, quod ſenes humeris parentes ſervandi cauſa ſuſtuliſſent. Cum enim jam prope illos eſſe torrens ignis, diffiſſus hinc inde ſe avertit, & (tanquam in inſula) ſervavit illæſos una cum parentibus adoleſcentes. Non oblitus eſt hac hiſtoria ſuum de Aetna carmen exornare Severus a v. 621. Habent etiam, ut de aliis taceam, Strabo 6 p. 185 extr. ubi Ἀμφίνομον & Ἀναπίαν illos nominat. De varietate circa patriam & nomina vid. Salmaſ. ad Soli. p. 78, a, & VV. DD. ad Valer. Max. 5, 4 ext. 4. Pauſanias Phoc. ſ. 10, 28 hiſtoriam habet ut Lycurgus ſine nominibus. Urbem Catinam, Gr. κατάνην, ita ſignat Sil. 14, 197 *Et Catane generaſſe pios celeberrima fratres.* Auſo. de Urbib. 11 p. 249 Toll. *Ambuſtorum fratrum pietate celebrem* vocat. Memoria rei tam inſignis ſervata in multis Catinenſium numis, quos collectos videre licet in Geſſneriano opere Tab. 30. Noſter hoc ſibi in primis ſumſit, ut vel pictam in tabula, hanc hiſtoriam vel expreſſam ſtatuis pulchra ecphraſi illuſtraret, vel pictorem ſtatuariumve dum inſtruere videtur. poëtam ſe probet, & illud Horatianum exemplo firmet, *ut pictura poëſis erit.* Igitur coram ſe fingit contemplari ſtatuas, & oſtendere aliis. Huc pertinet primum ſtatim verbum carminis, *Adſpice* &c.

4 Laudatiſſimæ Metaphoræ bonis judicibus, quæ ſenſum & mentem inanimatis tribuunt, ut hic *mirata Aetna* pulchrum adeo & pium ſpectaculum.

Complexi manibus fultos cervice parentes,
Attollunt vultus, accelerantque gradus.
Grandævi gemina ſublimes prole feruntur,
Et cara natos implicuere mora.
Nonne vides, ut ſæva ſenex incendia monſtret?
Ut trepido genitrix invocet ore Deos?
Erexit formido comam, perque omne metallum
Fuſus in attonito palluit ære tremor.
In juvenum membris animoſus cernitur horror,
Atque oneri metuens, impavidusque ſui.
Rejectæ vento chlamydes. dextram exſerit ille,
Contentus læva ſuſtinuiſſe patrem.
Aſt illi duplices in nodum colligit ulnas
Cautior in ſexu debiliore labor.
Hoc quoque præteriens oculis ne forte relinquas,
Artificis

6 attollant -- accelerent *Junt. Baſ. al. etiam Barth. & Heinſ.* 1. *Sed* attollunt ---- accelerant *jam Vien. Ald.* ut tollant *conj. Heinſ.* 8 clara *Baſ. Junt. quod corruptum ex* chara. 11 arrexit *conj. Heinſ.* 12 ore color *vulg. Sed* ære tremor *Vien. marg. Ald. & MSS.* timor *Baſ. marg.* 15 erigit *vulg.* egerit *Vien. marg. MSS. ap. Heinſ. unde ille* exſerit, *quod firmat MS.*

5 *Fultus* dicitur aliquis ea re, in qua ſedet ut in throno. Sic 10, 152 *Hoc navigat oſtro Fulta Venus:* & 24, 199 *Solio fultus eburno.*

7 *Sublimis*, qui pedibus terram non attingere poteſt, ut in comœdiis, qui *ſublimes rapiuntur* vel *arripiuntur.*

11 Nunquam pulchrior, nunquam magis poëta Claudianus eſt, quam in picturis. Timor totum corpus timentis pervadit: hic *fuſus* eſt ab artifice per totum metallum.

13 *Horroris* indicia ſunt etiam in juvenum vultibus & geſtu, ſed ejus, qui animum non dejiciat, ſed una cum pilis erigat, ut gallinaciorum collo plumas, in canibus & apris ſetas, tanquam tela ad repugnandum videmus erigi: unde etiam *horrere acies* dicuntur a ſublatis armis.

15 *Rejectæ vento chlamydes* juvenum mihi non placent. Adverſo vento, vel ſumma certe celeritate currentibus ut ipſi ventum ſibi adverſum nixu ſuo videantur facere, poteſt hoc evenire, ſed non poteſt in his, qui currere propter onus non poſſunt, quos flammæ, quæ ſemper flatum & ventum habet, a tergo perſequitur. Deinde impoſiti humeris, hærentes tergo vetuli parentes volare chlamydas & ludibria ventis eſſe non patiuntur.

Artificis tacitæ quod meruere manus.
Nam conſanguineos eadem cum forma figuret,
Hic propior matri ſit tamen, ille patri.
Diſſimiles animos ſolertia temperat artis:
Alter in alterius redditur ore parens.
Et nova germanis paribus diſcrimina præbens,
Diviſit vultus cum pietate faber.
O bene naturæ memores, documenta ſupernæ
Juſtitiæ, juvenum numina, vota ſenum:
Qui ſpretis opibus medios properaſtis in ignes
Nil præter ſanctam tollere canitiem.
Haud equidem immerito tanta virtute repreſſas
Enceladi fauces obriguiſſe reor.
Ipſe redundantem frenavit Mulciber Aetnam,
Læderet exempli ne monumenta pii.
Senſerunt elementa fidem. Pater affuit æther,
Terraque maternum ſedula juvit onus.

Quod

23 annos *vulg.* animos *etiam Baſ. marg. MSS.* 25 quærens *MSS.* 27 ſuperbæ *Vien. marg.* 28 lumina *conj. Heinſ. qui ſic dedit ed.* 1. *Sed bene eſt, quod numina reducta ſunt ed.* 2. nota *Vien. ſed* vota *marg.* 29 medio in igne *MS. quod probat Barth.*

20 *Manus artificis*, licet hoc non ſit adſcriptum, *tacitæ* tamen *meruerunt*, ne hoc, quod ſtatim dicam, *oculis prætereuntes relinquas* non conſideratum.

21 *Conſanguineos*, ὁμαίμους eſſe fratres, vel ille Aen. 6, 278 *Conſanguineus leti ſopor* nos admonere poteſt.

23 *Diſſimiles annos* etiam probabile eſt. Similes poſſunt eſſe, & tamen altera ſenilis facies, altera juvenilis.

26 *Faber* pietatem unicuique fratrum ſuam, i. geſtum pietatis exſerendæ, ſed vultum etiam cuique ſuum tribuit, hoc eſt *diviſit*.

28 *Juvenum numina* ſunt Pii fratres, quatenus imitari illos debent juvenes. Optimus numinis cultus eſt illius imitatio. Iidem ſunt *vota ſenum*. Quis enim ſenex non optet tales eſſe, tales ſe præſtare ſuos filios.

32 *Enceladus* Aetna injecto gravatus, cum graviter anhelat, ignes ejicit. Hujus furor obſtupeſcit ad conſpectum tantæ pietatis &c.

35 *Elementa*, corpora naturalia, ſenſu fidei filiorum & pietatis in parentes tacta ſunt. Itaque aër, ventus. *Pater æther adfuit* portanti patrem; matre oneratum *Terra mater* adjuvit.

Quod ſi notus amor provexit in aſtra Lacoṇas,
Aeneam Phrygio raptus ab igne pater;
Si vetus Argolicos illuſtrat gloria fratres,
Qui ſua materno colla dedere jugo:
Cur non Amphinomo, cur non tibi, fortis Anapi,
Aeternum Siculus templa dicavit honos?
Plura licet ſummæ dederit Trinacria laudi,
Noverit hoc majus ſe genuiſſe nihil:
Nec doleat damnis, quæ devius intulit ardor:
Nec gemat exuſtas igne furente domos.
Non potuit pietas flamma ceſſante probari.
Emtum eſt ingenti clade perenne decus.

41 Onupi *Vien. Junt. Baſ.* Anaphi *Vien. marg. Gryph. Vid. quos laudamus ad lemma.* 42 dicabit, dicarit *Cuj. & conj. Heinſ.*

37 *Fratrem* ſuum Caſtora, natura mortalem, Tyndari conceptum ſemine, *alterna morte redemit Pollux*, cujus Jupiter pater erat. Vid. ad Virg. Aen. 6, 121. Aeneam quis non pictum vidit in fronte Aeneidos ex 2, 721?

39 Biton & Cleobis ab Herodoto celebrati 1, 31 ex ore Solonis. Sed nos utemur Ciceronis verbis Tuſ. 1, 47 *Argiæ ſacerdotis Cleobis & Biton filii prædicantur -- Cum illam ad ſolenne & ſtatum ſacrificium curru vehi jus eſſet, ſatis longe ab oppido ad fanum, morarenturque jumenta, tunc juvenes -- veſte poſita corpora oleo perunxerunt, ad jugum acceſſerunt -- Sacerdos precata a Dea* (Junone, puto) *eſſe dicitur, ut illis præmium daret pro pietate, quod maximum homini dari poſſit a Deo: poſt epulatos cum matre adoleſcentes ſomno ſe dediſſe, mane inventos eſſe mortuos.*

43 Multos cives ſuos templis & ſtatuis honoravit Sicilia, ut illos conditores ſuos Acragunta, Gelan, ut Damonem & Pinthian, ut Archimedem &c.

45 Splendidæ ſunt tales magnarum calamitatum velut excuſationes, & ſimiles illis φιλοσοφήματα, quibus utuntur in Theodicaea docti homines, immo illi veteris eccleſiæ dicto, quod relatum etiam in Sequenti Natalis Dominici, in aurora ad miſſam ſecundam canenda, O *culpa nimium beata, qua redemta eſt natura.* Sed difficile eſt hoc perſuadere hominibus eo tempore, quo maxime opus eſt. Maluiſſent Catinenſes pietatem civium ſuorum in calamitate privata eminere.

EPIGRAMMATA

LI

1 *DE MULABUS GALLICIS*

Adſpice morigeras Rhodani torrentis alumnas
Imperio nexas, imperioque vagas,
Diſſona quam varios flectant ad murmura curſus,
Et certas adeant voce regente vias:
Quamvis quæque ſibi nullis diſcurrat habenis,
Et pateant duro libera colla jugo;
Ceu conſtricta tamen ſervit, patienſque laborum
Barbaricos docili concipit aure ſonos.
Abſentis longinqua valent præcepta magiſtri,
Frenorumque vicem lingua virilis agit.

Hæc

Viennenſis non habet. 3 munera, mœnia, numina *MSS.* currus *conj. Heinſ.* 5 longis *Heinſ. ex MSS. & Cuj.* 7 *pro* ſervit, ſerum *MS.* *hinc* frenis *conj. Heinſ.* luporum *pro* lupatorum *conj. Heinſ.* 9 abſentis doctique *MS.* 10 vices *vulg.*

1 Quum hic Barthius ad ſuam experientiam, & viſa a ſe ad Rhodani ripas mularum agmina, quaſi certabundus cum poëta, provocet; poſſumne ego tacere magnam vim mularum, majorem partem ſplendide ornatarum, quippe Gallicorum Ducum ſupellectilem geſtantium, quas per duo hoſce annos de feneſtra mea, tintinnabulis, quæ ſuſpenſa habent, excitatus, vidi? *Rhodanum torrentem* quaſi proprio epitheto appellat, cujus ubique memoretur celeritas.

2 Imperio & voce ſola perficit mulio, ut veniant, ad jugum & plauſtrum accedant, vel ut diſcedant.

6 *Patent colla*, quia nulla eorum pars jugo tegitur.

10 *Auris* itaque mulabus his pro ore frenato eſt, vel frenum in aure eſt, ut poſſis convertere illud Horatianum Epiſt. 1, 15. 13 *Sed equi frenato eſt auris in ore.*

Hæc procul anguſtat ſparſas, ſpargitque coactas,
Hæc ſiſtit rapidas; hæc properare facit.
Læva jubet? lævo deducunt limite greſſum.
Mutavit ſtrepitum? dexteriora petunt.
Nec vinclis famulæ, nec libertate feroces,
Exutæ laqueis, ſub ditione tamen.
Conſenſuque pares, & fulvis pellibus hirtæ
Eſſeda concordes multiſonora trahunt.
Miraris, ſi voce feras pacaverit Orpheus,
Cum pronas pecudes Gallica verba regant?

12 hæc properat reſides *volebat Barth.* 13 ordine currum *Junt. Baſ. Plant.* limite curſum *Ald.* & *MS.* limite greſſum *Baſ. marg. Raph. Claver. Heinſ.*

11 *Anguſtare* eſt in anguſtius ſpatium cogere, ut Stat. Theb. 12, 666 *Theſeus agmina anguſtat*, cogit.

13 *Læva jubet* intelligamus *petere*: ut hodie non modo in regendis animalibus, ſed in militaribus etiam imperiis, uno verbo, & monoſyllabis ſi fieri poſſit, jubent vel vetant.

17 An *fulvis* leonum *pellibus* tegebantur mulæ? Sic puto, illæ præſertim, quæ eſſedis junctæ eſſent. Hæ quoque frenis, ut videmus, caruerunt.

19 *Feræ*, quam diu feræ ſunt, bella cum iis gerimus: *pacantur* cum manſueſcunt. Sic eas pacavit Orpheus.

20 *Pronas* in terram, ut in illo *Pronaque cum ſpectent animalia terram* Ovid. Met. 1, 84.

LII

LII

11 *DE SENE VERONENSI QUI SUBURBIUM NUNQUAM EGRESSUS EST*

Felix, qui patriis ævum tranſegit in agris,
Ipſa domus puerum quem videt, ipſa ſenem:
Qui baculo nitens, in qua reptavit arena,
Unius numeret ſæcula longa caſæ.
Illum non vario traxit fortuna tumultu,
Nec bibit ignotas mobilis hoſpes aquas.
Non freta mercator tremuit, non claſſica miles:
Non rauci lites pertulit ille fori.
Indocilis rerum, vicinæ neſcius urbis
Adſpectu fruitur liberiore poli.
Frugibus alternis, non Conſule, computat annum:
Autumnum

De Senatore Veron. *quidam MSS.* 1 propriis *vulg. Sed* patriis *jam Baſ. marg. auctores alios congerit Heinſ.* 2 quem vidit puerum quem domus una ſenem *Cuj.* 4 unius & *MS. hinc* enumerat *conj. Heinſ.* 7 nec — nec *Cuj.* timuit *al.*

2 *Ipſa* repetitum reſpondet Græco ἡ αὐτὴ, eadem.

3 Pulchre opponit vel componit potius *imbecillitatem* ſenis baculo nitentis, infantiæ reptanti velut quatuor pedibus, cum reſpectu ad illud Sphingis ænigma de animali quadrupede, bipede, tripede.

4 Ponit *trium ſæculorum ſenem*, trium ætatum, ut eſt v. 20, nonagenario propinquum; ſæculum enim XXX vel XXXIII anni. Hic numerat totidem ſæcula commorationis in eadem caſa.

6 Periphraſis translatæ habitationis, ut in illo Virg. Ecl. 1, 63 *Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim.*

8 *Raucus* ſolemne cauſidicorum, qui in foro audiuntur epitheton. V. G. Mart. 4, 8 *Exercet raucos tertia cauſidicos.*

9 *Indocilis* non ſtuporem notat, ſed incuriam diſcendi, quid geratur.

11 Solent *alternare* quaſi fruges, & hoc anno hæ alio aliæ exuberare, ut poſſis ſignare hunc annum vini copia, alium ubertate tritici &c.

Autumnum pomis, ver ſibi flore notat.
Idem condit ager Soles, idemque reducit,
Metiturque ſuo ruſticus orbe diem.
Ingentem meminit parvo qui germine quercum,
Aequævumque videt conſenuiſſe nemus.
Proxima cui nigris Verona remotior Indis,
Benacumque putat litora rubra lacum.
Sed tamen indomitæ vires, firmiſque lacertis
Aetas robuſtum tertia cernit avum.
Erret, & extremos alter ſcrutetur Iberos.
Plus habet hic vitæ, plus habet ille viæ.

15 hic genitam m. p. de germine qu. *Cuj. quod placet, aut certe* parvo qui a ger. q.

13 Si ſit a mare remota illius habitatio, non dicit Solem mari ſe merſiſſe, ſed poſt montem ſibi vicinum ſe occultaſſe.

14 *Suo orbe*, ſuo horizonte, quatenus proſpectus de villa ſua patet.

22 Ut ſæpe alias, ita in hoc loco, *hic* ad remotius ordine Grammatico reſpicit, *ille* ad proximius: & h. l. recte. *Hic* meus ſenex, de quo cano; *ille* alter, cujus modo mentionem feci obiter.

LIII

III *DE APRO ET LEONE*

Torvus aper, fulvuſque leo coïere ſuperbis
Viribus: hic ſeta, ſævior ille juba.
Hunc Mars, hunc Cybele laudat. dominatur uterque
Montibus. Herculeus ſudor uterque fuit.

1 ſuperbi *malit Barth. & ego.* 2 ſetis *ante Heinſ.*

* Videtur ſubſcriptum tabellæ in qua picta duo animalia: vel baſi in qua ſtabant ſigna.

2 Erectis & horrentibus in pugnam aper ſetis, jubis leo, facti erant, vel finguntur.

3 Mars cur aprum ſibi vindicet, non robur modo & impetus ille in cauſa eſt a quo commune epitheton habent θήριος· ſed videtur alludi ad fabellam, in apro qui Adonidem Veneris amaſium interfecit, latuiſſe rivalem illius Martem: aut certe in illo venatu apri a Marte Adonidem eſſe occiſum. Vid. Tzetz. ad Lycophr. 831. Homerus Ιλ. Δ, 253 de Idomeneo συὶ εἴκελος ἀλκήν.

Herculis *ſudor* i. e. laboris ſ. certaminis argumentum aper Erymanthius, Nemeæus ſ. Cleonæus leo &c. Vid. 3, 285 ſq.

LIV

IV. *DESCRIPTIO ARMENTI FRAGMENTUM*

Non tales quondam ſpecies tulit armentorum
Tellus tergemino ſubdita Geryoni.
Non tales, Clitumne, lavas in gurgite tauros,
Tarpejo referunt quos pia vota Jovi.
Non talis Tyrias ſparſiſſe juvencus arenas
Dicitur, optatum quando revexit onus.
Non Cretæus ager, nec amati conſcia tauri
Gnoſſos, nec ſimiles paverit Ida feras.
Ipſe & diſpariles monſtro commiſſus in artus,
Qui crimen matris prodidit ore novo,
Cres puer haud talem potuiſſet reddere formam,
Præſtarem totum ſi fera membra patrem.

* * *

1 talis *malit Heinſ.* 2 Geryonæ *malit Heinſ.* 8 feros *MSS. quod præferendum videtur.* 9 diffuſus *vulg.* diffiſus, confuſus *al.* commiſſus *etiam Cuj. quod ex MSS. & auctoritate aliorum firmat Heinſ.* 10 condidit *vulg.* prodidit *eſt a Clav.* 12 portaſſent *vulg.*

* Etiam hoc epigramma videtur, qualia in Myronis buculam exſtant Græcorum & Auſonii, qualia ſunt in Amphitheatro & alia multa Martialis. Non eſt opus putare fragmentum eſſe.

2 Inter Herculis labores Geryonis, tricorporis illius Regis: boves abducti ex ultima Hiſpania per Galliam & Italiam. Vid. ad Aen. 7, 662.

3 De hoc dictum ad 28, 506.

5 Taurus Europæ Tyriæ raptor, in quo Jupiter latuit. Deſcribit Ovid. Met. 2, 852 *Color nivis eſt* - *Colla toris exſtant: armis palearia pendent. Cornua parva -- magis perlucida gemma -- Pacem vultus habet.*

7 Ad Paſiphaës, Minoïs conjugis, flagitium reſpicit, *Quæ* (Ovid. Met. 8, 132) *torvum ligno decepit adultera taurum, Diſcortemque utero fœtum tulit*; Minotaurum nempe *Semibovemque virum, ſemivirumque bovem*, ut vocat Art. Am. 2, 24.

8 *Ida* Cretæ mons, quæ inſula alias quoque armentorum pulchritudine nobilis fuiſſe, vel ex ipſis his narrationibus intelligitur.

LV

LV

* CONCHA

Transferat huc liquidos fontes Heliconia Naïs,[1]
Et patulo conchæ diuitis orbe fluat.
Namque latex, doctæ qui laverit ora Serenæ,
Ultra Pegaſeas[2] numen habebit aquas.

* Hæc concha videtur aut vera, major & ſplendide polita fuiſſe, ut illa Veneri Zephyritidi donata apud Athenæum 7, 19, ubi plura de hoc genere docet Caſaubonus: aut ex auro formata, vel gemma quacunque, qua uteretur lavandæ faciei cauſa Serena Stilichonis uxor. Quid ſi hæc concha ſupereſt? Fuit certe in theſauro cum Maria Honorii conjuge, Serenæ filia, ſepulto, quem refert Marliani αὐτόπτου fide Grut. Theſ. Inſcr. p. 287, 4 *Cochlea & patera ex Cryſtallo.* Ceterum in apparatu balneario matronarum fuiſſe conchas, docet Juvenal. 6, 419 *Balnea nocte ſubit: conchas & caſtra moveri Nocte jubet.*

1 *Naïs*, ut Nympha & Lympha univerſim fontem & aquas vivas notat.

2 *Pegaſeæ aquæ*, quod Pegaſi equi ungula aperta humus fundere cœpit Caſtaliam. Vid. Ovid. Met. 5, 263 *Pegaſus hujus origo Fontis.*

LVI

VI *DE CRYSTALLO CUI AQUA INERAT* *

Poſſedit glacies naturæ ſigna prioris:
  Et fit parte lapis, frigora parte negat.
Sollers luſit hiems, imperfectoque rigore
  Nobilior, vivis gemma tumeſcit aquis.

* de Cryſtallo lapide, in quo ingelata latebat aqua *al.* 4 mitis *vulg.* mixtis *Claver. Raph.* vivis *etiam Cuj.*

* Comparari cum hoc poſſunt illa epigrammata, quibus animalcula electro ſuccino incluſa celebrarunt poëtæ: qualia ſunt Mart. 4, 32 & 59 it. 6, 15. Hujus omne acumen, in quo argutus eſſe voluit poëta, verſatur in illa veterum quorundam opinione, quam ipſum nomen ſignat, putantium glacie, quæ κρύσταλλος eſt Græcis, conſolidatam eſſe cognominem ob ſimilitudinem gemmam; cum primi auctores nominis ſolam ſpeciem externam forte ita ſignaverint. Vid. Plin. 37, 6 & ibi Hard. & quos magno numero hic laudat Barthius. Neque tamen plane omnium hæc fuit ſententia. Auctor carminis de Lapidibus, quod Orpheo adſcribitur, p. 198 Eſchenb. vocat ἀπόῤῥοιαν περιφεγγέος ἀμβρότου αἴγλης effluvium lucidi divini ſplendoris: & ignem ſacrificalem ejus ope docet accendere: denique narrat, ex igne raptam mox refrigerari. Et medio ævo, qui hoc de aqua in Cryſtallum congelata negarent, fuiſſe dicit Marbodeus, ejusque gloſſator Pictorius c. 23.

4 *Tumeſcit*, prægnans vel gravida eſt, ut vult Barthius. Sed mihi magis placet Metaphoram eſſe, *tumeſcit*, ſuperbit, ut referatur ad nomen *Nobilior*. Sic 58, 5 *Auctus honos*.

LVII

LVII

VII DE EODEM

Lymphæ, quæ tegitis cognato carcere lymphas,
Et quæ nunc eſtis, quæque fuiſtis aquæ,
Quod vos ingenium vinxit? qua frigoris arte
Torpuit, & maduit prodigioſa ſilex?
Quis tepor incluſus ſecuras vindicat undas?
Interior glacies quo liquefacta Noto?
Gemma quibus clauſtris arcano mobilis æſtu
Vel concreta fuit, vel reſoluta gelu?

Quæ ſequuntur ſex epigrammata, vulgo continuabantur. Diviſit primum libris auctoribus Claver. 1 Nymphæ & nymphas *Clav. & al. Vulgatam merito reduxit Heinſ.* corpore *it.* pectore *al.* carcere *etiam Cuj.* 3 junxit *al.* vinxit *aliunde etiam firmat Heinſ.* 5 ſecretas *conj. Heinſ.* 7 nobilis *al.* mobilis *etiam Cuj.* 8 fluit — gelu eſt *conj. Heinſ.*

1 *Lympharum* nomen comprehendit duas res, cryſtallum, quæ, ex opinione vulgari quidem, aqua fuit, nunc autem in gemmam induruit, & humorem liquidum, quem continet. Totum hic acumen eſt ex antithetis, *frigus, tepor ; torpuit , maduit ; glacies, Notus.*

LVIII

VIII *DE EODEM*

Solibus indomitum glacies Alpina rigorem
Sumebat nimio jam pretioſa gelu.
Nec potuit toto mentiri corpore gemmam:
Sed medio manſit proditor orbe latex.
Auctus honos, liquidi creſcunt miracula ſaxi,
Et conſervatæ plus meruiſtis aquæ.

* * *

4 *Medio orbe*, maſſa, globo: ſolebat in pilas formari cryſtallus. Plin. 37, 6 *Invenio medicos, quæ ſunt urenda corporum, non aliter utilius id fieri putare, quam cryſtallina pila adverſis poſita Solis radiis.*

LIX

IX *DE EODEM*

Adſpice porrectam ſplendenti fragmine venam,
Qua trahitur limes lucidiore gelu.
Hic nullum Boream, nec brumam ſentit opacus
Humor, ſed varias itque reditque vias.
Non illum conſtrinxit hiems, non Sirius ardens:
Aetatis ſpatium non tenuavit edax.

5 axis *vulg.* ardens *etiam Cuj.*

1 *Fragmen ſplendens* eſt ipſa illa moles vel maſſa cryſtallina, quæ fruſtum aut fragmentum glaciei refert: in hoc fragmine, *vena porrecta* eſt, qua lucidioris glaciei via ducitur. *Vena porrecta & limes qui trahitur*, eadem res eſt, diverſis modo ſub imaginibus oſtenſa. In cryſtalli fruſto obſervatur vena quædam lucidior.

4 Nempe ne intelligi quidem poterat, humorem liquidum ineſſe in cryſtallo, niſi cavum aliquanto majus fuiſſet, in quo ille movendi, huc illuc fluendi ſpatium haberet.

5 *Sirius axis* apud Claudianum non diſplicet, quem hoc nomine de ſingulis etiam ſtellis uti alias obſervarim. Vid. ad 34, 35.

6 Cum aëri inacceſſus ſit humor incluſus, nec minui abradendo, nec admiſcendis alienis corrumpi poterit.

LX

x *DE EODEM*

Clauditur immunis convexo tegmine rivus,
Duratiſque vagus fons operitur aquis.
Nonne vides, propriis ut ſpumet gemma lacunis,
Et refluos ducant pocula viva ſinus
Udaque pingatur radiis obſtantibus Iris,
Secretas hiemes ſollicitante die?
Mira ſilex, miruſque latex, qui flumina vincit,
Nec lapis eſt merito, quod fluit, & lapis eſt.

3 properis *vult Heinſ.* cum ſpumat — Ut *Barth.* 4 bina *Junt. Baſ. Claver. Plant.* vina *Vien.* nulla *Ald.* viva *etiam Cuj.* 8 et *vulg. & MSS.* ſed lapides *al.* nec lap. *Raph. Janſ. Heinſ. Ex multa alia varietate Barthius ita*, Eſt lapis ex merito: quod fluit eſtne ſilex? *Heinſius ita*, quod flumina vinxit, Fert lapidis merito: quod fluit, eſt laticis.

1 *Tegmine* ſic poſuit ut 6, 3. Totum hoc epigramma ceteris inferius videtur, & exhauſtæ venæ, ac velut machinis expreſſum, atque extortum. Hinc nimis eget Grammatico, contra quam optat ille, ſua ut *Grammaticis placeant & ſine Grammaticis*.

3 De *ſpuma* mirabor ſi verum ſit. Magnam ſatis lacunam eſſe oportet, in qua hoc contingat. Sed ſuadent etiam alia, non nimis parvam fuiſſe cryſtalli molem. Quod *proprias* dicit *lacunas*, non aliud voluit, niſi fallor, poëta, quam *ſuas*.

4 *Pocula viva*, aqua fluens intus & movens ſe; *ducunt ſinus refluos*, reciproco fluxu, inſtar ſinus aut æſtuarii marini, prout dirigitur cryſtallus, fluunt refluunt.

5 Obverſa Soli cryſtallus certo ſitu poterat colores reddere inſtar priſmatis.

6 *Dies* hic Sol eſt, qui *ſolicitat*, movet, afficit, *ſecretas hiemes*, incluſas velut pluvias, ut colores iridos reddant. Sic *diem* poſuit etiam Luca. 4, 154 ubi *decreſcit umbra In medium ſurgente die*.

7 Hic paruus *latex* incluſus gemmæ *vincit flumina* admirabilitate ſua. Hæc admirabilitas eſt in repugnantia. Nam quod fluit intus, jure vocari lapis non poteſt; & tamen lapis eſt, quod extra tangitur.

LXI

XI *DE EODEM*

Dum cryſtalla puer contingere lubrica gaudet,
Et gelidum tenero pollice verſat onus;
Vidit perſpicuo deprenſas marmore lymphas,
Dura quibus ſolis parcere novit hiems:
Et ſiccum relegens labris ſitientibus orbem
Irrita quæſitis oſcula figit aquis.

1 lurida *MS.* *h. e.* lucida. 3 Nymphas *vulg.* & *Heinſ.* 2. *Sed* lymphas *bene ex MSS. Heinſ.* 1.

Non melius hoc epigramma præcedente.

3 Puer videt ineſſe cryſtallo aquam, quæ ſola a gelu, quod ex aqua cryſtallum fecit, non eſt indurata. Hanc irrito conatu appetit.

LXII

XII *DE EODEM*

Marmoreum ne ſperne globum: ſpectacula tranſit
Regia, nec rubro vilior iſte mari.
Informis glacies, ſaxum rude, nulla figuræ
Gratia: ſed raras inter habetur opes.

4 gratia ſex oves *MS. Barth. unde elicit*, ſexta omnes, *ut ſextum locum illi aſſignet. Merito diſplicuit Heinſio.*

2 A *Rubro* mari i. e. ab Oceano qui Perſiam & reliqua regna orientis a meridie alluit, arceſſit gemmas & margaritas etiam noſter poëta.

LXIII

LXIII

XIII ΕΤΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ*

Χιονέη κρύσαλλος ὑπ' ἀνέρος ἀσκηθεῖσα
Δεῖξεν ἀκηρασίοιο παναίολον εἰκόνα κόσμου,
Οὐρανὸν ἀγκὰς ἔχοντα βαρύκτυπον ἔνδοθι πόντον.

* * *

2 ἔχουσα dederat Ald. quod bene poſteri mutarunt in ἔχοντα.

* Duo hæc epigrammata Græca ſumta ſunt primum a Raphelengio ex Anthologia 4, 18 ubi habent titulum, Κλαυδιανοῦ εἰς κρύσταλλον ἐντὸς ὕδωρ ἔχουσαν. Hoc prius ita convertit Barthius: *Cryſtallus nive nata, manu fabrefacta virili, Aeternum in varia tibi monſtrat imagine mundum, Cælum amplexum intus ſævi fera marmora ponti.*

3 Ἀγκὰς ἔχειν eſt in ulnis (ἀγκάλαις) in complexu habere, Vid. VV. DD. ad Heſychium h. v. Poëta alludit ad celebratum illud a poſteris dictum Euripidæ (p.504 extr. Barneſ.) ὁρᾷς τὸν ὑψοῦ τόνδ' ἄπειρον αἰθέρα, καὶ γῆν πέριξ ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις. quod ita vertit vel Ennius vel Tullius de N. D. 2, 25 *Qui tenero terram circumjectu amplectitur.* vid. Daviſ. Ergo hoc voluit Claudianus, Hæc cryſtallus habet, refert, mundi imaginem, nempe cælum ut amplectitur Oceanum. Ponit per appoſitionem, εἰκόνα κόσμου, & οὐρανὸν κ. τ. λ. Qui ἔχουσα legebant, retulere ad κρύσταλλος, quod mihi etiam placebat:; ſed Stephaniana lectio dignior facilitate poëtæ noſtri.

LXIV

XIV ΕΤΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ

Εἶπ' ἄγε μοι κρύσαλλε, λίθῳ πεπυκασμένον ὕδωρ,
Τίς πῆξεν; Βορέης. ἢ τίς ἔλυσε; Νότος.

Hoc epigramma ita convertit Barthius, *Dic, age, mi Cryſtalle, latex lapideſcere juſſus, Quis ſtrinxit? Boreas. Cui reſoluta? Noto.* Facilius mihi videretur vltimum hemiſtichion, *Unde ſoluta? Noto.*

LXV

XV ΠΡΟΣ ΦΟΙΒΟΝ

Ιλαθί μοι, φίλε Φοῖβε, σὺ γὰρ θοὰ τόξα τιταίνων
Εβλήθης ἐπ᾽ ἔρωτος ὑπ᾽ ὠκυπόροισιν οἴςοις.

2 οἴςροις eſt in Heinſiana. Sed videtur non facilis modo, quam poſui, verum neceſſaria etiam emendatio.

Poteſt ita converti: *Phœbe fave, nam tu, celeris cui tenditur arcus, Saucius es volucri quoties ab Amore ſagitta?* Ceterum hoc & duo, quæ ſequuntur Græca epigrammata accepiſſe ab Leone Allatio ſe dicit Heinſius.

LXVI

XVI ΕΙΣ ΜΙΜΑΔΑ ΓΗΡΑΣΑΣΑΝ

Μαχλὰς εὐκροτάλοισιν ἀνευάζουσα χορείαις,
Δίζυγα παλλομένοισι τινάγμασι χαλκὸν ἀράσσει,

Κτεὶς

Hoc epigramma ex inedita Anthologia etiam pro inedito dedit Jenſius cum lucubrationibus Heſychianis p. 321 n. 47: & nuper Cl. Reiskius in Anthologia Conſtantini Cephalæ p. 132 n. 697. Poſt interpretationes duas Pyrrhonis proſaicam alteram, ut vocat, alteram poëticam, & tertiam Reiskii, dabo quartam, ſoluta oratione, ſed quantum potero verbis Græcis adſtrictam, ut ea conſtituenda mihi videntur. Non eſt res magni momenti: agitur enim de vetula laſciva, interpoli & ſenectutem diſſimulare conante: ſed, qui ſe dedit huic generi ſtudiorum, ei nihil videri tam parvum debet, quod non cura ſua dignetur. Ita igitur interpretor: *Machlas* (laſciva) *in choreis jucunde ſtrepentibus, Geminum æs* (duo crotala, ſiſtra) *vibrantibus concuſſionibus impellit. Pecten, ſuffurans* (diſſimulare ac ſubducere oculis ſtudens) *canam comam fato* (morti) *vicinam, Fruſtratoriis* (necquidquam adhibitis) *radiis* (dentibus) *ſulcat faciei ſplendorem* (ſcalpit faciem a pigmentis unguentisque ſplendidam) *Mentitum*

vero

Κτεὶς μὲν ὑποκλέπτων πολιὴν τρίχα γείτονα μοίρης,
Ἠλεμάτοις ἀκτῖσι χαράσσεται ὄμματος αὐγήν.
Ψευδόμενον δ' ἐρύθημα κατέγραφεν ἄχροος αἰδὼς,
Ἀγλαΐη σέψασα νόθη κεκαλυμμένα μῆλα.

3 Τῆς editum adhuc. Post hunc versum inserit Cl. Reiskius hunc:
Κτεὶς βάπτει, μολίβῳ πᾶς· ἤδη δ' ἀχλυόεσσα. 4 ἄυρη *Heinſ.*
αὐγὴ *Jenſ.* αὐγὴν *etiam Reisk.*

vero ruborem affricat pudor coloris expers(extinctus,qui non amplius poteſt erubeſcere) *venuſtate coronans* (exornans) *ſuppoſiticia* (ſtrophiis, pulvillis ſubjectis) *tectas* (velut modeſtiæ cauſa) *papillas.*

3 Hic verſus ulcus habet, ut adhuc lectus eſt. Ad quod enim nomen referri poteſt Τῆς? Non ſpero ad μοίρης. Et ſi poſſet aliquis concoquere tantam trajectionem, quod ſubjectum, quod nomen ſubſtantiuum habebit ὑποκλέπτων? Orto Jotaciſmo, nihil fuit pronius, quam inter dictantem & excipientem Κτεὶς mutari in Τῆς. Obiicit, puto, vetulæ illam pectendo diſſimulare velle canos. Jam Ciceroni objecit Calenus apud Dio. 46, 18 πολιὰς κατεκτενισμένας, pexos canos & eorum odorem.

4 Ἠλεμάτοις nomen illuſtratum præclare hodie ad Heſychium. Ακτῖνας qui de pectinis dentibus dixerit, non poſſum jam laudare, nec qui *radios*. Sed qui nihil admittere eorum velit, quæ ſunt & vocantur a Criticis ἅπαξ λεγόμενα, ille metuo ne ſerus ſtudiorum aliis videatur. Et qui Proverbium illud Tertullianeum de *Solis pectinibus* invenere, ii viciſſim *radios*, credo, non inviderent pectini, quibus alias in re textoria non minus quam pectini locum eſſe, novimus. Χαράσσειν etiam de tenui ſulco, de veſtigio dentium pectinis, dici poſſe, non eſt dubium, nec ὄμμα de toto vultu dici. Sed quod ita multa concurrunt, quæ Grammatico opus habent, illa forte Claudiani, ſive noſter eſt, ſive quiſcunque alius, culpa eſt. Forte interceſſit mala librariorum ſedulitas e. i. g. a.

LXVII

LXVII

XVII ΕΙΣ ΔΟΥΛΟΝ ΤΥΠΤΗΘΕΝΤΑ ΠΑΡ ΑΥΤΟΥ

Εδρην χαλκεόπεζον ἐπὶ προθύροις ἑλικῶνος
Ἑςήκει θεράπων τις ὑπὲρ νώτοιο μεμαρπώς,
Οὐδ' ἔθελε μογέοντι πορεῖν ἐπιβάθρον ἀοιδῷ.
Τὔνεκά μευ θώρηξεν ἰὸν πολύμητις ἀνάγκη.

* Κλαυδιανοῦ εἰς — αὐτοῦ, διὰ τὸ μὴ ἐπιδοῦναι σέλλιον ἐν ἀκροάσει *Cang.*
3 *forte leg.* ἤθελεν· *ſed non ſimpliciter neceſſarium.* ἀοιδοῖς *Heinſ.* ἀοιδῆς *Cang.* ἀοιδῷ *Reisk.* 4 θώρηξε νόον *conj. Reisk.*

Hujus epigrammatis eadem ratio, quæ præcedentis, niſi quod editum etiam olim eſt a Cangio in Gloſſ. Gr. V. Σέλλιον. Fateor autem, me, cum lemma de ſervo pulſato narret, de plagis in ipſo epigrammate nihil invenire, nec alium exitum probabilem, ac putare a fine truncatum eſſe. Nempe ad verbum ita interpretor: *Servus aliquis ſtabat in veſtibulo Heliconis* (ſic appellare videtur auditorium, in quo eſſet acroaſis) *qui ſellam æneis pedibus correptam* (in ipſo forte auditorio arreptam) *in tergo* habebat: *nec volebat fatigato poëtæ ſedile* illud *præbere. Ejus rei cauſa meum telum armavit conſilii dives neceſſitas.* Hic, inquam, nihil de plagis adhuc. Et poſſit finiri ſine plagis fabula: & non valde aſtutum eſt pulſare ſervum tradere ſellam, quam domino ſuo forte is ſervabat, alii recuſantem.

LXVIII

LXVIII

XVIII *IN SPHAERAM ARCHIMEDIS**

Jupiter in parvo cum cerneret æthera vitro,
Riſit, & ad Superos talia dicta dedit:
Huccine mortalis progreſſa potentia curæ?
Jam meus in fragili luditur orbe labor.
Jura poli, rerumque fidem, legeſqne Deorum,
Ecce Syracoſius tranſtulit arte ſenex.
Incluſus variis famulatur ſpiritus aſtris,
Et vivum certis motibus urget opus.
Percurrit proprium mentitus Signifer annum,
Et ſimulata novo Cynthia menſe redit.
Jamque ſuum volvens audax induſtria mundum
Gaudet, & humana ſidera mente regit.
Quid falſo inſontem tonitru Salmonea miror?
Aemula naturæ parva reperta manus.

5 legemque virorum *Vien. Baſ. &c.* legesque deorum *Plant. marg. Clav.* 9 metitur *Vien. Baſ.* mentitur *Vien. marg.*

* Eſt hæc ſphæra inter nobilia Archimedis inventa, de qua paſſim veteres, quos laudat Fabric. ad Sext. Empir. Math. 9, 115. De eodem ſimilibusque artificiis B. G. 3, 22. 15. Vitream quod vocant, intelligendum de capſa ſphærica, cui incluſa eſſet machina quæ pulverem arceret & manus curioſas, admitteret autem oculos, & ipſa etiam pelluciditate ſua ætheris aliquam haberet ſimilitudinem. Vitream etiam intellexit Cic. Tuſ. 1, 25 *Nam cum Archimedes Lunæ, Solis, quinque errantium motus in ſphæram illigavit* &c. Venuſte Ovid. Faſt. 6, 277 *Arte Syracoſia ſuſpenſus in aëre clauſo Stat globus, immenſi parva figura poli.*

5 *Jura, fidem, leges* eadem figura dicit de illo quem naturæ ordinem vulgo dicimus, *quæ ſedera* noſter 3, 4 ubi vid. no. Add. Lucret. 6, 906 *Quo ſedere fiat Naturæ*, de magnete.

6 *Syracoſium* Virgiliano exemplo ecl. 6, 1 dixit, pro Syracuſio, mediæ ſyllabæ corripiendæ cauſa. Archimedem in hac urbe patria defendenda mortuum, & in ſuburbano loco ſepultum conſtat ex Liv. 25, 31. Cic. Tuſ. 5, 23.

7 *Spiritus incluſus* ſuadet, auctorem putaſſe ſphæram Archimedis ab aëre incluſo, & motu aqua compreſſo, motam, quod genus artificiorum in πνευματικοῖς ſ. ſpiritalibus Hero eodem circiter tempore publicavit. Annon poëtæ licentia auctum ſit artificium, & quousque ea ætate progreſſæ machinandi artes fuerint, difficilis diſputatio eſt, ut de ſpeculis ejusdem Archimedis, de Archytæ columba. Hæc certe debet elaſticum quiddam incluſum habuiſſe. Et mihi facilius videtur, ſi parva fuit ſphæra, quod hic innuitur, cogitare de ſolido elatere.

LXIX

XIX *DE POLYCASTE ET PERDICE*

Quid non ſævus amor flammarum numine cogat?
Sanguinis affectum mater amare timet.

Pectore

1 munere *vulg. ante Clav.* 2 affectu *ſolus Heinſ. ex conj.* amara *Clav.*

* De his nominibus alia ſupereſſe memoria non videtur præter ea, quæ ſunt apud Fulgent. Myth. 3, 2 *Perdicam ferunt venatorem eſſe: qui quidem matris* (quam deinde *Polycaſten* appellat) *amore correptus, dum utrinque & immodeſta libido ferveret, & verecundia novi facinoris reluctaretur, conſumtus, atque ad extremam tabem deductus eſſe dicitur. Primus etiam ſerram invenit.* Deinde ſuo more miras allegorias profert. Quod de ſerra inventa dicit, confundit forte fabulas, interea firmat (ſi conferas v. g. Ovidium Met. 8, 240) opinionem Munckeri, *Perdicam* hic eſſe, qui *Perdix* alias Græca conſuetudine & Romana vocaretur, inventor ſerræ, ob invidiam præcipitatus ab avunculo ſuo Dædalo, & mutatus in ipſo caſu in avem cognominem. (Apollodorus 3, 14. 9 Talum Perdicis, ſororis Dædali filium ab eo occiſum refert) De hujus avis importuna libidine plurima narrant veteres. Subſtantia igitur ejus quam Fulgentius narrat fabulæ eſt, Perdix ſ. Perdica inceſto amore matris ſuæ Polycaſtæ arſit, & contabuit. Ad hanc fabulam retulit epigramma Claudiani, vel cujuſcunque eſt, qui lemma hoc ſuperſcripſit. Poterat certe poëta poſt enarratam ejuſmodi fabulam, hoc velut Epiphonema ſubjicere hac ſententia, Si fieri poteſt ut στοργὴ illa & pietas inter matrem & filium in tale flagitium exeat, corrumpi ea cogitatione ipſam pietatem metus eſt, cum puerulum ſuum in ſinu habens mater, aut lacte ſuo nutriens, cogatur metuere ne hic aliquid Venerei amoris ſubſit, quod poſſit cum annis pueri adoleſcere. Exſtitit ætate Claudiani exemplum relatum ab Hieronymo (Epiſt. ad Vital. T. 4 f. 33, AB. Froben.) magna cum aſſeveratione, de puero decem annorum nutricem ſuam impraegnante. In hoc ſane exemplum convenit epigramma noſtrum melius, quam in ea, quæ de Perdice & Polycaſte narravit ſolus, quantum obſervavi, Fulgentius.

1 *Numen flammarum* eſt vis illa naturalis amoris, quæ divinum quid habere videtur, propter quam Deos fecerunt Venerem & Cupidines.

2 *Affectus ſanguinis* eſt ille, qui ob ſanguinis conjunctionem amatur, verbo filius, Metonymia conſuetiſſima, qua *amores, curas, gaudia, affectus* noſtros vocamus illorum objecta, ut loquuntur Philoſophi. De *affectu* magnam vim exemplorum ex hujus ætatis ſcriptoribus dedit Barthius: quædam habent etiam noſtri theſauri.

Pectore dum niveo puerum tenet anxia nutrix,
Illicitos ignes jam fovet ipſa parens.
Ultrices pharetras tandem depone Cupido.
Conſule jam Venerem, forſan & ipſa dolet.

3 *pro* puerum, miſerum *ante Claver.*

3 *Nutricis* & *parentis* eadem hic perſona eſt.

4 *Ultrices pharetræ*, unde veniunt ſagittæ in pœnam aliorum criminum immiſſæ. Hoc indicant Tragœdiæ, quæ ſcelera ſceleribus, furoribusque divinitus immiſſis puniri docent. Cf. 75. Sic apud Naſonem Met. 10, 524 Adonis ex inceſto Myrrhæ in patrem amore conceptus, *Jam placet & Veneri*, *matriſque ulciſcitur ignes:* qui locus videtur ante oculos noſtro poëtæ fuiſſe. Ipſa Venus pœnas dat procurati inceſtus, dum cogitur amare natum ex illo puerum.

LXX

XX DE ZONA EQUI REGII MISSA HONORIO AUG. A SERENA

Accipe parva tuæ, Princeps venerande, ſororis
Munera, quæ manibus texuit ipſa ſuis.
Dumque auro phaleræ, gemmis dum frena renident,
Hac uterum Zona cinge frementis equi.
Sive illum Armeniis aluerunt gramina campis;
Turbidus

* De phaleris equi regii a Serena miſſis *Vien.* de Falleris equi *Junt.*
1 memorande *MSS.*

1 Serena, Stilichonis uxor, adoptata a patruo ſuo Theodoſio M. ſic facta eſt ſoror Honorii. Vid. Tab. Gen.

4 Minus offendet *uterus*, ſi quis meminerit cavum quoque equi Trajani *uterum* vocari Aen 2, 20: & *dolii* apud Columellam 2, 4. 5, *navis* apud Tac. An. 2, 6. & uterum eſſe pro ventre. Sed tamen apud hos conſideratur venter ut cavum quiddam, quod alia continet. Quin manifeſta Metaphora equus Trojanus v. 238 *Machina fatalis feta armis* vocatur: quale quid hic locum non habet. Hinc reſtringi velim, quæ ad 26, 260 paulo liberalius dicta ſunt.

Turbidus Argæa ſeu nive lavit Halys;
Sanguineo virides morſu vexare ſmaragdos,
Et Tyrio dignum terga rubere toro.
O quantum formæ ſibi conſcius erigit armos,
Spargit & excuſſis colla ſuperba jubis!
Augeſcit brevitas doni pietate Serenæ,
Quæ volucres etiam fratribus ornat equos.

6 turgidus *conj. Heinſ.* 7 verſare *ante Heinſ.* vexare *conjecerat Gron. ex Luca.* 4, 751 *& firmat e MSS. Heinſ.* 8 croco *vulg.* 10 ſpargit ut *cum admiratione conj. Heinſ. pulchre.*

6 *Argæi* Capadociæ montis ad radices Halyn oriri etiam Cellariana tabula oſtendit. Illum Strabo 12 p. 370, 46 πάντων ὑψηλότατον vocat, καὶ ἀνέκλειπτον χιόνι τὴν ἀκρώρειαν ἔχον κ. τ. λ. Armeniam pariter & Cappadociam Lydiamque equis abundare ex hiſtoria etiam bellorum notum eſt. Cf. 20, 114 & mox 73, 5.

7 Formulam *vexare* frena illuſtrat Oudendorp. ad Luca. 4, 751. Conf. Drakenb. ad Sil. 5, 147.

8 *Torus* hic intelligi debet ephippium quatenus effultum eſt ſetis equinis, vel quacunque re, ad molliter ſedendum apta. Conf. 10, 150 ubi Tritonis *terga*, *Purpureis mollita toris.*

11 *Brevis*, *brevitas* pro parvo hujus ſæculi ſcriptoribus familiaris. Sed jam Plin. 8, 17 Pantheris *breves in candido macularum oculos* tribuit.

12 Non contenta ipſis veſtes texere, equos etiam illorum ſuis ornare manibus dignatur.

LXXI

XXI *DE ZONA AB EADEM MISSA ARCADIO AUG*

Stamine reſplendens, & mira textilis arte
Balteus alipedis regia terga liget,
Quem decus Eoo fratri, pignuſque propinqui
Sanguinis Heſperio miſit ab orbe ſoror.
Hoc latus adſtringi velox optaret Arion.
Hoc proprium vellet cingere Caſtor equum.

Continuant hoc epigramma praecedenti Vien. & al. quod jam diſtinxerat Parm. & MSS.

Videtur eodem tempore etiam Arcadio munus ſimile illius, quod Honorio dederat, miſiſſe. Hunc *fratrem* qua ratione dicat, modo declaratum eſt ad 70, 1. *Eoum* fratrem Conſtantinopoli imperantem, & *Heſperium orbem*, Occidentis imperium, quod gubernabat tum Stilicho, intelligi, non habet difficultatem. De *Arione* Adraſti equo & Cyllaro *Caſtoris* vid. 8, 555.

LXXII

XXII *DE CHLAMYDE ET FRENIS*

Non ſemper clipei metuendum gentibus orbem
Dilecto ſtudioſa parens fabricabat Achilli:
Lemnia nec ſemper ſupplex ardentis adibat
Antra Dei nato galeam factura comantem:
Sed placidos etiam cinctus, & mitia pacis
Ornamenta dabat, bello quibus ille peracto
Conſpicuus Reges inter fulgebat Achivos.
Ipſa manu chlamydes oſtro texebat & auro,
Frenaque, quæ volucrem Xanthum Baliumque decerent,
Aequore quæſitis onerabat ſedula gemmis.
At tibi diverſis, Princeps altiſſime, certant
Obſequiis ſoceri. Stilicho Mavortia confert,
Munera, barbaricas ſtrages, Rhenique triumphos.
Reginæ contenta modum ſervare Serena,
In tua ſollicitas urget velamina telas.

De chlamyde & freno *omnes*, *cum tamen de ſola veſte agi apertum ſit.*
4 fractura *MSS.* pactura *conj. Heinſ.* 5 nuncia *MSS.* inania *MS.* *hinc* inermia *conj. Heinſ.* 10 ornabat *vulg.*
12 obſequiis. Socer en *vulg.*

2 *Fabricabat*, ut ſexcenties *facere* ſibi veſtem, *ædificare* e. i. g. a. Thetis rogavit Vulcanum ut fabricaret: argumentum bonæ partis Iλ. Σ a v. 478. De galea ib. 610. Hoc de veſtibus & frenis neſcio an traditum ſit: certe probabiliter ſumtum e moribus Græcorum.

9 Ξάνθος & Βαλίος nomina equorum Achillis Iλ. Π, 149, quorum illud coloris ſpadicei, hoc celeritatis, vel maculoſi tergoris, eſſe volunt Grammatici.

10 Alludit ad hoc, quod marina Dea Thetis in poteſtate habuit maris divitias.

12 Hoc epigramma ſcriptum eſſe debet aliquanto poſt duo, quæ proxime præcedunt. In illis enim ſoror Serena miſit fratribus ſuis munera: hic ſocrus eſt Honorii. Nempe *ſoceri* ſunt Honorii per filiam Mariam. Sic ipſe Virg. Aen. 2, 457. Ceterum ſplendida antitheſis: Stilicho victoriis ac triumphis te honorat, Serena muneribus textilibus.

15 *Sollicitæ* telæ, ut argutæ: in motu enim quodam ſonoro ac ſtrepero ineſt texendi actus.

LXXIII

XXIII *DE FRENO PHALERIS* * *ET CINGULO EQUI HONORII A SERENA MISSIS*

O felix ſonipes, cui tanti frena mereri
Numinis, & ſacris licuit ſervire lupatis:
Seu tua per campos vento juba luſit Iberos:
Seu te Cappadocum gelida ſub valle natantem
Argææ lavere nives: ſeu læta ſolebas
Theſſaliæ rapido perſtringere paſcua curſu:
Accipe regales cultus, & crine ſuperbus
Erecto virides ſpumis perfunde ſmaragdos.
Luxurient tumido gemmata monilia collo.
Nobilis auratos jam purpura veſtiat armos.
Et medium te Zona liget variata colorum
Floribus, & caſtæ manibus ſudata Serenæ,
Perſarum gentile decus. Sic quippe laborat
Maternis ſtudiis, nec dedignatur equeſtres
Moliri phaleras genero latura decorem.

6 ſaltu *vulg.*

* *Phaleræ* hic ſunt, quæ v. 9. *monilia* vocantur, & v. 10 *purpura quæ armos veſtit.*

2 *Numen* dici de Imperatore, & *ſacros lupatos*, quibus illius equus regitur, a poëta gentili, quis indignetur, cum illa ſolemnis ſit ratio, qua de ſe ipſi loquentes inducuntur in legibus Imperatores Conſtantinei & Theodoſiani ſæculi.

3 *Juba luſit vento*, a vento agitata, eique *ludibrium* fuit, ut illa Sibyllæ folia Aen. 6, 75 *turbata volant rapidis ludibria ventis.* Ceterum hic poeta patrias nobilium equorum memorat, Iberiam ſ. Hiſpaniam, in primis partem maxime occidentalem ſ. Luſitaniam. De *Argæo* nivoſo Cappadociæ monte modo dictum ad 70, 6. *Theſſali* equites Centaurorum fabulæ occaſionem dedere.

10 *Auratos* intelligo *armos* equi ab ipſis phaleris purpureis auro diſtinctis.

12 *Sudata manibus Serenæ Zona* comparata cum ſimilibus formulis ad 24, 94.

13 *Perſarum* luxus regius infecit totum Orientem, vel totum orbem. De hoc genere vid. Briſſo. de regio Perſar. princ 3. 58.

15 *Materna ſtudia*, voluntas enixa ſocrus. Quæ gens hodie quoque non patris, matris, fratris appellatione in proximo affinitatis gradu, blandiendo præſertim, utitur?

LXXIV

XXIV *DEPRECATIO AD ALETHIUM QUAESTOREM**

Sic non Aethiopum campos æſtate pererrem,
Nec Scythico brumam ſub Jove nudus agam:
Sic non imbriferam noctem ducentibus Hædis
Ionio credam turgida vela mari:
Sic non Tartareo Furiarum verbere pulſus
Irati relegam carmina grammatici:

Nulla

3 imbriferis *MSS. pro* noctem, nubem *conj. Heinſ.* 6 lædam *ex* 2 *MSS. Heinſ.* relegam *omnes alii.*

* Ironica hæc deprecatio vel palinodia eſt Horatianæ illi, qua Canidiam infamavit Epo. 17, ſimilis. Hujus *Alethii* nomen an alias ſuperſit, non habeo dicere. Immo nec ipſum nomen invenio: ſed unum alterumque *Aletium* in Gruteriano & Muratoriano Inſcriptionum Indice. Quin in illa varietate atque incerto lemmatum ne hoc quidem ſatis conſtat, ſitne hoc nomen a Claudiano poſitum. Nec puto recte inſcribi hoc epigramma *Ad Alethium;* cum nusquam illum alloquatur, ſed tanquam de abſente agat. Ergo inſcribendum erat *In Alethium.* Quod Mallium Theodorum hic peti ſuſpicatur Barthius, ejus rei cauſam idoneam equidem non video. *Quæſtorem* ipſe poëta nominat eum, in quem ludit, de qua dignitate pluribus locis ad Codicem Theodoſianum agit Gothofredus. Summam videtur complexus Zoſimus 5, 32 ὁ τὰ βασιλεῖ δοκοῦντα τεταγμένος ὑπαγορεύειν, qui conſtitutus eſt ut imperatoris decreta (leges & ſententias) dictet. Duo ab illo per multas verborum ambages requirit Caſſiodorii ſtilo Theodoricus Var. 20, 6 & 7 juſtitiam & eloquentiam.

Offenſio autem quam deprecari ſe ſimulat noſter hæc eſt, quod non bene de verſibus illius judicarat. Mutatis perſonis eadem agitur fabula. Dum hæc ſcribo, publicatur mordax epigramma, in quo accuſatur Purpuratus Regius aliquam diu & nuper admodum Pontificius, bellum, quo nunc perit Europa, conciraſſe, quod Regum ποιητικώτατος, & Rex poëtarum, ipſius verſiculos contemſiſſet.

1 Jurisjurandi formula, Ita evitare mihi contingat incommoda & moleſtias, ut non volui lædere Alethium.

3 Colum. 11, 2. 73 *Pridie Non. Octobris hædi oriuntur.* Hoc tempore navigare deſinebant. *Nox* pluvioſa eo terribilior.

6 Duo irritabilia genera in uno homine conjungit, unum poëtarum

Nulla meos traxit petulans audacia ſenſus,
Liberior juſto nec mihi lingua fuit.
Verſiculos, fateor, non cauta voce notavi,
Heu miſer ignorans quam grave crimen erat!
Orpheos alii libros impune laceſſunt,
Nec tua ſecurum te, Maro, fama vehit.
Ipſe parens vatum princeps Heliconis Homerus
Judicis excepit tela ſevera notæ.
Sed non Virgilius, ſed non accuſat Homerus.
Neuter enim quæſtor, pauper uterque fuit.
En moveo plauſus, en pallidus omnia laudo,
Et clarum repeto terque quaterque ſophos.
Ignoſcat placidus tandem, flatuſque remittat,
Et tuto recitet quod libet ore: placet.

7 verſus *Cuj.* 8 ſolito ex *MSS. Heinſ. contra ipſius conſilium.* 9 mente *MSS.* 10 *Ne adulterinus ſit hic verſus, metuit Heinſ. V. N.* 11 Aſcraeos *conj. Heinſ.* 16 *pro* pauper, paſtor *MS.* 17 *pro* en, & *vulg.* 19 intendat *ante Claver.* 20 quidquid ab ore pluet *vel* fluet *MS. ap. Claver.*

rum (quod ita vocat Hor. Epiſt. 2, 2. 102) alterum Grammatici, quorum iræ paſſim vel ludibrio vel deteſtationi ſunt. Morſus autem acerrimus eſt in verbo *relegam*. Poſt graviſſima mala quæ poſuit, ultimum, creſcente paulatim ad ſummum oratione, poſuit *relegam* carmina irati Grammatici, h. e. Alethii. Ad hoc ſe adigi poſſe negat niſi *verbere Furiarum*. Hæc δριμύτης plane perit, ſi cum ſumme alias poëtarum vindice pro *relegam* ponas *lædam*.

10 Indicativus modus ut hic in verbo *erat*, etiam optima ætate invenitur. Vid. ad 8, 267.

17 Videtur in mente habuiſſe illum deriſorem Horatianum Art. 427 *Clamabit, Pulchre! Bene! Recte! Palleſcet ſuper his* &c. Illud *ſophos* eſt adverbium, σοφῶς, illa acclamatio, quam ſæpe ridet Martialis, ut 1, 77 *Magnum ſemper inane ſophos.*

LXXV

XXV *IN CURETIUM*

Fallaces vitreo ſtellas componere mundo,
Et vaga Saturni ſidera ſæpe queri,
Venturumque Jovem paucis promittere nummis,
Cureti genitor noverat Uranius.
In prolem dilata ruunt perjuria patris,
Et pœnam merito filius ore luit.
Nam ſpurcos avidæ lambit meretricis hiatus,
Conſumens luxu, flagitiisque domum.
Et quas fallacis collegit lingua parentis,
Has eadem nati lingua refundit opes.

1 palantes *MS. quod non contemſerim.* 9 ut quas *Claver.* 10 refudit *vulg.*

Nimis *εὐθυῤῥημον* ac liberum pro more ſæculi Epigramma: ſed in quo firmatur teſtimonio hominis non hoc agentis, quod Legati divini nos docuerunt de pœnis paternorum criminum in filios non meliores experentibus; & de turpitudine mercede impietatis, ut ad Romanos 1, 23 ſqq. it. 2 Petri 2, 13. Similia vidimus ad 69, 4. Claudianum tamen multo modeſtiorem Auſonio, & virginem ſi cum illo comparetur, jam obſervatum Barthio. Et ille Chriſtianum ſe profeſſus eſt, & Imperatorum duorum præceptor fuit.

1 Habuit ergo Curetii pater, quiscunque fuerit (nam *Uranius* fictum ab ipſa arte videtur hominis, qui *cœleſtia* ſemper creparet) ſphæram, quæ cælum utcunque repræſentaret. Archimedeæ de qua n. 68 imitatricem, qua uteretur ad exhibendam, quamcunque vellet geneſin, h. e. ſiderum inerrantium inter ſe, quo tempore quis natus eſſet, comparationem, e qua fata ſic nati legere ſe poſſe ſimulabant. Cogitare interdum ſubit, vel ad hoc ipſum permiſiſſe videri Deum illas vaniſſimæ & impudentiſſimæ artium progreſſiones, quæ etiam ſapientes alioquin, doctos geometriam, & bonos viros velut faſcinaret, ut intelligant poſteri, nullam abeſſe a genere noſtro, niſi caveamus (& quam difficile & forte *ἀδύνατον* eſt cavere?) ſtultitiam.

3 *Venturum Jovem* intellige auxilio, ſaluti. Beneficum ſidus Jupiter, & Saturno obnitens. Hor. Car. 2, 17. 23 *Jovis impio Tutela Saturno refulgens. Venturi* hunc uſum videtur Homero debere, apud quem, (Od. Β, 420) *ἴκμενος οὖρος* ventus ſecundus eſt qui *pervenire facit* navigantes quo volunt.

10 Hinc forte natum Santolio epigramma haud paullo caſtius, in medicum obſtetricantem, *Quas bona pars hominum muliebri mergit in antro, Ex illo Clemens eruit unus opes.*

LXXVI

LXXVI

xxvi *IN EUNDEM*

Si tua, Cureti, penitus cognoſcere quæris
Sidera, patre tuo certius ipſe loquar.
Quod furis, adverſi dedit inclementia Martis:
Quod procul a Muſis, debilis Arcas erat:
Quod turpem pateris jam cano podice morbum,
Femineis ſignis Luna, Venuſque fuit.
Attrivit Saturnus opes. hoc prorſus in uno
Hæreo, quæ cunnum lambere cauſſa facit.

8 cura fuit *MSS.* cauſa fuit *MS.*

Qui ſuperius epigramma cognovit, hic nihil habebit difficultatis. Geneſin hominis enarrat ſatiricam, ſic tamen ut tribuat planetis ſingulis, quæ ſolent in illa diſciplina, quæque ſingula ex Manilio Firmicoque illuſtrare facile eſſet. Sed piget ineptiarum. Itaque defungemur paucis.

4 *Arcas* Mercurius a patria matris Majæ, & ipſius, Cyllene, altiſſimo monte Arcadiæ, in quo & antiquiſſima ipſius commoratio fuit. V. Apollod. 3, 10. Apellatione hac utuntur Stat. Sil. 2, 7. 5. Martial. 9, 35. Juniores laudat Toll. ad Auſo. Eidyll. 8, 22 p. 344. *Debilis* eſt & parum efficax planeta, ſi non ſit in ſuo domicilio s. i. g. a.

6 In *ſignis femineis*, naſcente Curetio, fuere planetæ ejusdem ſexus Venus & Luna. Loquitur ex artis præceptis. De Luna & Venere notum ubique. De ſignis Manil. 2, 151 *Maſcula ſex ſunt, Diverſi totidem generis, ſub principe Tauro.* Nempe, ut eſt diſerte apud Firmicum Aſtron. 2, 1, Maſculina ſunt Aries, Gemini, Leo &c. Feminina Taurus, Cancer, Virgo: ut alternis ſe conſequantur in ſerie illa Zodiaci, quomodo hodie in ſodalitiis elegantiorum hominum alternis ſedetur, ut olim XII Deos in lectiſterniis ſolebant jungere Romani, Jovem ſuæ Junoni, Veneri Martem &c. Vid. Liv. 22, 10.

LXXVII

XXVII *IN JACOBUM* MAGISTRUM EQUITUM*

Per cineres Pauli, per cani limina Petri,
Ne laceres verſus, dux Iacobe, meos:
Sic tua pro clipeo ſuſtentet pectora Thomas,
Et comes ad bellum Bartholomæus eat:
Sic ope ſanctorum non barbarus irruat Alpes:
Sic tibi det vires ſancta Suſanna ſuas:
Sic quicumque ferox gelidum tranaverit Iſtrum,
Mergatur; volucres ceu Pharaonis equi:
Sic Geticas ultrix feriat rhomphæa catervas,
Romanaſque tegat proſpera Thecla manus:

Sic

1 *pro* cani, ſancti *MSS. Cuj.* 3 per clypeum *MS.* defendat *vulg.* 5 *pro* ſanctorum, junthodi *MS.* *unde* Judithæ *conj. Barth.* ne barb. *conj. Heinſ.* 10 regant -- tela *vulg.* regat *vel* tegat teda, theda, tegat Tecla *MSS.* Romanæque gerant *MS.*

* Iacobi hujus an alia ſuperſit mentio, non dixerim. Magiſtri Equitum dignitas illuſtris, & ordinarie Magiſtro Peditum præfertur. Vid. Gothofr. Parat. ad librum 7 C. Theod. qui eſt totus de re militari p. 250. In Notitia Dignit. Imp. Occid. f. 34 ſtatim poſt Præfectos Prætorio & urbis ponuntur Magiſtri Peditum & Equitum.

1 Vt mordeat virum, a quo verſus quosdam ſuos reprehenſos iraſcitur, illudit Sanctorum, quos vocat Eccleſia, cultui, per quos illum videri vult obteſtari, ne velit amplius carmina ſua traducere. Ille porro cultus jam tum immoderatus & ſuperſtitioſus, ne quid gravius dicam, fuiſſe debet, cum hoc epigramma ſcriberetur, quod Claudiano vindicant Barthius & Heinſius. Sed in margine Baſil. adſcriptum, *Hoc epigramma vix credo eſſe Claudiani.* Quidquid ejus ſit, propter Sanctorum & Martyrum admirationem Iacobo exprobratam abjudicari Claudiano hoc Epigramma vetat Hieronymus, qui hoc ipſo tempore plus quam opus eſt contra Vigilantium pro illa declamavit: & ſcripſit ad Lætam (p. 672, B) *Inundans populus ante delubra ſemiruta currit ad martyrum tumulos.*

6 Itaque in veneratione & cultu jam tum erat cum Juditha Suſanna illa apocryphos? Laudat certe Hieronymus alteram Epiſt. ad Principiam, alteram ad Salvinam. Sed abeſſe hoc diſtichon a MS. Vaticano, obſervavit Heinſius.

9 *Ultrix rhomphæa* pertinet ad illa dicta ſacrarum literarum.

10 An hæc pertinet ad S. Theclam, de qua in Martyrologio Ro.

Sic tibi det magnum moriens conviva triumphum,
  Atque tuam vincant dolia fuſa ſitim:
Sic nunquam hoſtili maculetur ſanguine dextra.
  Ne laceres verſus, dux Iacobe, meos.

* * *

11 magnos triumphos *vulg.* 12 et tua perpetuo dolia vina fluant *MSS.* ſic tibi perp. d. v. f. *MS.* fluere *cum Accuſativo illuſtrat Heinſ.*

Ro. a. d. 23 Sept. *Iconii in Lycaonia ſanctæ Theclæ virginis & martyris, quæ a S. Paulo Apoſtolo ad fidem perducta, ſub Nerone Imperatore in confeſſione Chriſti ignes & beſtias devicit, & plurima ad doctrinam multorum ſuperata certamina, Seleuciam veniens, ibi requievit in pace. Eam ſancti Patres ſummis laudibus celebrant & dignis præconiis extollunt.*

11 Adhuc poſuit in optandis Jacobo auxilia Sanctorum, ne ipſius ſcilicet fortitudine opus ſit: nunc potatori ſtrenuo inſultat: *moriens* enim *conviva* eſt vino depoſitus vel ſepultus.

18 Hic præter ceteros verſus eſt amariſſimus. Quis enim ille Dux, quis Magiſter militum, hoc in optabilibus habeat? niſi quis forte huc trahere velit illud Horatianum Sat. 2, 1. 43 *ut pereat poſitum rubigine telum.*

LXXVIII

XXVIII *RIMANTI TELUM IRA FACIT**

In jaculum quodcumque gerit dementia mutat.
  Omnibus armatur rabies pro cuſpide ferri.
  Cuncta volant, dum dextra ferox in vulnera ſævit.
  Pro telo geritur, quidquid ſuggeſſerit ira.

* ✥ *

1 ferit *MSS.* quodc. rei *conj. Heinſ. cui corruptum videtur vulgatum* gerit. 4 ingeritur *conj. Heinſ. in quo illum audiam facilius.*

* Eſt ſcholaſtica æmulatio Virgiliani hemiſtichii Aen. 7, 508 *Quod cuique repertum Rimanti, telum ira facit.* Talis etiam eſt n. 86.

1 *Quodcunque gerit*, quod forte in manu habet, v. g. inſtrumenta ruſtici, bipalium, furcam, ventilabrum; ſi doctus eſt, librum, ut illi apud Boilavium certantes de pulpito ſ. lectorio: in proverbio eſt, qui aureis feneſtras inimici petit.

LXXIX

xxix *IN PODAGRUM*

Quæ tibi cum pedibus ratio? quid carmina culpas?
Scandere qui neſcis, verſiculos laceras.
Claudicat hic verſus, hæc, inquit, ſyllaba nutat,
Atque nihil prorſus ſtare putat podager.

In Podagrum, qui carmina culpabat, non ſtare dicebat *MS.*
2 quos -- inqu.t -- putat *MS.*

2 Hoc verbo *lacerandi* uſus eſt etiam n. 77 ext. Hinc colligit Barthius in eundem hic ludi Jacobum. Et bene convenire ſolet podagræ cum potatoribus.

LXXX

xxx *DE THEODORO ET HADRIANO*

Mallius indulget ſomno noctesque dieſque.
Inſomnis Pharius ſacra, profana, rapit.
Omnibus hoc, Italæ gentes, expoſcite votis,
Mallius ut vigilet, dormiat ut Pharius.

Vid. quæ dicta ſunt ad 39, 20. Hon nempe Epigramma poteſt occaſionem dediſſe illi deprecationi.

LXXXI

XXXI *AD AETERNALEM*

Quidquid Caſtalio de gurgite Phœbus anhelat,
Quidquid fatidico mugit cortina receſſu,
Carmina ſunt: ſed verba negant communia Muſæ.
Carmina ſola loquor. ſic me meus implet Apollo.

3 car. fert *vulg.* & verba *conj. Heinſ.* non verba ferunt *ex MS. Barth.*
4 Smyrnæus imp. *MS.*

1 *Caſtalius gurges* idem qui & *Hippocrene* vocatur, de quo *fonte Caballino*, ut ait Perſius in Prol. qui *labra proluerunt*, poëtæ fiunt.

2 *Cortina*, tripus impoſitus ſpecui Delphicæ, cui inſidens Pythia ſpiritu illo fatidico impletur, a quo fundit Oracula verſibus conſtantia. Sed jam Plutarchus peculiari libello inquiſivit in cauſas cur ἔμμετρα χρᾶν verſibus reſpondere deliberantibus Pythia deſiſſet.

LXXXII

XXXII *AD MAXIMUM QUI MEL MISIT*

Dulcia dona mihi tu mittis, Maxime, ſemper,
Et quidquid mittis, mella putare decet.

LXXXIII

LXXXIII

XXXIII *DE LOCUSTA FRAGMENTUM*

Horret apex capitis: medio fera lumina ſurgunt
Vertice. cognatus dorſo dureſcit amictus.
Armavit natura cutem, dumique rubentes
Cuſpidibus parvis multos acuere rubores.

1 ſurgit *MS. i. e. ſurrigit.* duo cornua ſurgunt *conj. Heinſ.* 2 ſuccreſcit *conj. Heinſ.* 3 dubiisque *MSS.* dubiq. *MS.* dubiisque rubentem *MSS.* 4 multis *vulg.* parum multos *MS.* pariunt multos ac vere colores *Claver. Hinc* dumique rubentis Cuſpidibus pariunt multos ac vepre dolores *conj. Heinſ. Sed Barth. ita:* dubiisque rubentem Cuſpidibus, variant milto victore colores.

Si quis locuſtam marinam ſ. carabum, ut a Geſnero, Aldrovando, aliisque deſcribitur depingiturque, conſideret, videbit ſatis convenire illi hanc deſcriptionem, quantum ad duo priores verſus cum dimidio tertio. In reliquis facilius intelligo Heinſianam conjecturam, quæ illam aſperitatem *cutis*, i. criſtæ, quem *cognatum* i. connatum *amictum* dixit poëta v. 2, *dumo* comparat aut *vepri*. Quod *rubentem* dicit, illud non ſimpliciter repugnare naturæ, ſatis nos vel recentiſſimæ Cateſbyanæ picturæ docent.

LXXXIV

XXXIV *DE BALNEIS QUINTIANIS*

Fontibus in liquidis paullum requieſce, viator,
Atque tuum rurſus carpe refectus iter.
Lympharum dominum nimium miraberis, hoſpes,
Inter dura viæ balnea qui poſuit.

LXXXV

LXXXV

XXXV *DESCRIPTIO PORTUS SMYRNENSIS* *

Urbs in conſpectu montana cacumina velat,
Tranquillo prætenta mari. ducentia portum
Cornua pacatas removent Aquilonibus undas.
Hic exarmatum terris cingentibus æquor
Clauditur, & placidam diſcit ſervare quietem.

* Zarinenſis *vulg.* Saronenſis *conj. Barth.*

Cum hæc deſcriptio hodierno etiam Smyrnæ ſitui conveniat, eo ſecurius Heinſiana lectio retinetur.
3 *Removent Aquilonibus*, ſubducunt illis undas, h. e. excludunt Aquilones, ut defendere proprie eſt depellere, ac tamen *defendi* dicitur urbs a qua proprie defenduntur, depelluntur hoſtes.

LXXXVI

XXXVI *EST IN SECESSU LONGE LOCUS* *

Eſt procul ingenti regio ſummota receſſu,
Inſula qua reſides fluctus miteſcere cogit,
In longum producta latus; fractaſque per undas
Ardua tranquillo curvantur brachia portu.

* Inſulæ deſcriptio *ante Heinſ. pro* ſeceſſu, conſpectu *Heinſ.*
1 receſſu Inſula, quæ *ante Heinſ.*

Eſt imitatio Virgiliana, vel ſi mavis, certamen ſcholaſticum cum Aen. 1, 159 *Eſt in ſeceſſu longo locus: inſula portum Efficit objectu laterum, quibus omnis ab alto Frangitur, inque ſinus ſcindit ſeſe unda reductos.* Poteſt hæc deſcriptio ceteroquin accommodari ad Syracuſanum portum, quem objectu ſuo inſula efficit.

LXXXVII

XXVII *DE QUADRIGA MARMOREA*

Quis dedit innumeros uno de marmore vultus?
Surgit in aurigam currus, paribuſque lupatis
Unanimes frenantur equi. Quos forma diremit,
Materies cognata tenet, diſcrimine nullo.
Vir redit in currum: ducuntur ab axe jugales:
Ex alio ſe quiſque facit. Quæ tanta poteſtas?
Una ſilex tot membra ligat, ductuſque per artem
Mons patiens ferri varios mutatur in artus.

4 frenata *Pulm. marg.* 5 vix *vulg.*
6 ex alto -- jacit *MSS.*

1 *Innumeros vultus* non puto dici de hoc tantum opere: ſed univerſim miratur auctor ſtatuariæ artis miraculum, ex una materia, dura eadem tot figuras formantis. Has vocat *vultus*, ut Ovid. Met. I, 2 *Unus erat toto naturæ vultus in orbe.*

2 *Currus* ſunt ipſi equi: hi ſurgunt ſublatis pedibus anterioribus & reclinant ſe verſus aurigam, rotis inſiſtentem.

3 *Quos forma diremit* non refertur ad equos; hi quantum poteſt ſunt ſimiles, eodemque geſtu & velut motu atque actu: ſed auriga, frena, equi, axis, rotæ, omnia ſunt ex lapide eodem. Itaque *Vir redit in currum*, continuus eſt & continens currui, *jugales* equi *ducuntur* ex eadem maſſa *ab axe.* Cogita, lector, ſtatuam dum funditur ex aere, ibi membrum unum ducitur ab altero, una continuatione. Ita hic jugalis quisque *ſe facit*, inter manus artificis fieri & enaſci videtur, *ex alio*, proximo, cui continens eſt. Sed fateor hanc formulam *ſe facit* mihi nimis audacem videri, & barbarum aliquid habere hodiernarum linguarum uſui ſimile, ubi reciprocis verbis utimur pro paſſivis.

8 *Montem* pro ſaxo, parte montis, poni, apertum eſt.

LXXXVIII

xxxviii *FRAGMENTUM*

Sordidus ex humeris nodo dependet amictus,
Exercentur equis, & colla comantia pectunt.

LXXXIX

xxxix *DE PAUPERE AMANTE*

Paupertas me ſæva domat, dirusque Cupido.
Sed toleranda fames, non tolerandus amor.

XC

xl *DE EODEM*

Esuriens pauper telis incendor amoris.
Inter utrumque malum diligo pauperiem.

XCI

XCI

XLI *IN SEPULCRUM SPECIOSAE*

Pulcris ſtare diu Parcarum lege negatur.
Magna repente ruunt: ſumma cadunt ſubito.
Hic formoſa jacet Veneris ſortita figuram,
Egregiumque decus invidiamque tulit.

2 invidiam meruit *ante Claver. cujus emendationem probavit Barth. & Heinſ. 2.*

4 Antiquum pulchrarum vitium invidia: quo nec hodie dicuntur carere. Sic Scyllam monſtrum fecit Circa.

XCII

XLII *DE BIRRO* CASTOREO*

Nominis umbra manet veteris. nam dicere Birrum,
Si Caſtor niteat, Caſtoreum nequeo.
Sex emtus ſolidis, quid ſit, jam ſcire poteſtis.
Si mihi nulla fides, credite vel pretio.

* de Birrho & Caſtoreo *editt. vett.* 1 veteres *edd. vett.* diſcere *MSS.* 2 ſi *edd. vett.* juret, viret, vitet, nitet *al.* nomen verba manet *MS.* ſi textura vetet *conj. Scal.* ni Caſtor niteat *ex MSS. Claver. Barth. Heinſ.* ſi Caſtor vivet *vel* vivat *conj. Heinſ. quod non intelligo.*

Birrum eſſe lacernam, veſtem, quæ aliis interioribus injiciatur, oſtendit Salmaſius, quam laudamus in Theſauro. Caſtoreos pilos molliſſimum genus veſtimenti præbuiſſe jam ea tempeſtate, qua ſcriptum ponitur hoc epigramma, oſtendit Barthius. Videtur illſus auctor ridere antiquum birrum, de quo jam omnis lanugo caſtorea, qua cenſebatur, unde nominabatur, detrita ſit. Hunc negat dici jam debere, quod olim fuerit, birrum *caſtoreum.* Niſi malis imitatione birrorum vere caſtoreorum, alios de viliore lana hoc nomen accepiſſe, ut ſi quis hodierna illa viliora textilia villoſa de lana vel lino (*Peluche*) velit holoſericorum hexamitorum appellatione (*Sammet*, *velours*) condecorare. Et hoc melius placet, quia provocatur ad pretium.

XCIII

XLIII *DE HIPPOPOTAMO*

Utraque fecundo nutritur bellua Nilo:
Quæque vorat morſu, quæque ſub ore fremit.

Protulerat hoc epigramma Heinſius, in nota ad n. 83: unde in altera editione huc relatum eſt. Quid ſibi velint ultima verba, inde intelligere mihi videor, quod veteres ſcriptores univerſim *ἵππου φωνὴν*, *hinnitum*, huic belluæ tribuunt, a quo forte magis, quam a figura corporis, nomen invenit. Videtur autem pulchre exprimi hinnitus hac periphraſi: eſt enim ſpiritus tremulus ex imo gutture profuſus & per os ac nares expulſus.

XCIV

XLIV *QUAE IN MENSA DE SARDONYCHE LAPIDE*

Menſa coloratis aquilæ ſinuatur in alis,
Quam floris diſtinguit honos: ſimilisque figura
Texitur: implumem mentitur gemma volatum.

Eadem hujus epigrammatis ratio eſt. Videtur deſcribi menſa forte argentea, quæ haberet emblemata ex ſardonyche, aquilam, florem, aliam avem. Quod *texi figuram* dicit, intelligo ex diverſis gemmis tanquam muſiuo opere compoſitam, ſegmentatam, teſſellatam.

XCV

XLV *CARMEN PASCHALE**

Chriſte potens rerum redeuntis conditor ævi,
Vox ſummi ſenſuſque Dei: quem fudit ab alta
Mente pater, tantique dedit conſortia regni.
Impia qui noſtræ domuiſti crimina vitæ,
Paſſus corporea mundi veſtire figura,
Affarique palam populos, hominemque fateri:
Quem verbo incluſum Mariæ mox numine viſo
Virginei tenuere ſinus, innuptaque mater
Arcano ſtupuit compleri viſcera partu,

Auctorem

1 *pro* ævi, orbis *MSS.* anni *MS.* 2 fuderat alta *MSS.* 4 impia tu *al. etiam Fabric.* 5 mundum *vulg.* dominum *conj. Barth.* 7 quemque utero *Vien. Junt.* quem verbo *Ald. Fabric. MSS.* tene utero *conj. Heinſ.* lumine *MS.* angelo *MSS. & Cuj. ex gloſſa. Totus verſus in quibusdam codd. deeſt.* 8 tumuere *vulg.* timuere *MSS.* tenuere *MS. Oxon. unde* tremuere *conj. Heinſ.* intumuere *MS.* patuere *MS.* 9 obſtupuit *Fabr.*

* Hoc carmen Ge. Fabricius, Damaſo Epiſcopo ſæculi IV Romano in libro antiquiſſimo adſcriptum, edidit p. 774 & noſtro Claudiano abjudicavit in Comment. p. 35 & 43: cui potius aſſentior, quam Claverio. Non vocatur ibi *Paſchale*, ſed ſimpliciter inſcribitur de Chriſto. Et tamen Paſchale carmen eſſe, indicant duo verſus ultimi, qui etiam hoc docent, ſolemnes eo tempore in Eccleſia preces interpoſites fuiſſe pro Imperatore. Poterat uti hoc loco Vir Illuſtris, commilito ante hos pene quinquaginta annos meus in Jenenſi Academia, cujus nunc magnum decus eſt, C G. Buderus in progr. de precibus pro Imperatore fuſis, quo refellit eorum errorem, qui hunc morem demum ſæculo octavo ab Hadriano Pontifice inſtitutum tradunt.

1 *Rediens ævum*, nova felicitas, ut *Gloria novi ſæculi* in nummis. Ut Virg. ecl. 4, 5 *Magnus ab integro ſæclorum naſcitur ordo: Jam redit & Virgo, redeunt Saturnia regna.*

5 *Paſſus veſtire* formula cujus ſimiles habet etiam Claudianus. Vid. 15, 265. Suſtinuiſti te veſtire corpore.

7 Sic ordino & interpretor: *Sinus Mariæ Virginei*, ſtatim *a Numine* Gabrielis (vel ipſius Dei per Gabrielem ſe manifeſtantis) *viſo tenuere* hunc hominem, *Verbo* illi Johanneo intime unitum & velut *incluſum.* Si quis *tumuere* utique ſervandum putet, ille Græciſmo defendet phraſin, *Virginei ſinus tumuere* (ob) *puerum*.

Auctorem paritura ſuum. Mortalia corda
Artificem texere poli, mundique repertor
Pars fuit humani generis, latuitque ſub uno
Pectore, qui totum late complectitur orbem;
Et, qui non ſpatiis terræ, non æquoris unda,
Non capitur cælo, parvos confluxit in artus.
Quin & ſupplicii nomen, nexuſque ſubiſti,
Ut nos ſubriperes leto, mortemque fugares
Morte tua: mox ætherias evectus in auras,
Purgata repetis lætum tellure parentem.
Auguſtum foveas, feſtis ut ſæpe diebus
Annua ſinceri celebret jejunia ſacri.

10 membra *MS.* 11 fudere *MSS.* & *Baſ. marg.* cepere *MS.* 12 imo *vulg.* uno *Ald.* 14 undis *Fabric.* 15 nec *vulg.* 16 ſupplicii *vulg.* ſupplicium nomen, *vel* mortis *MSS.* mancipii *eſt a Cujacio & Claverio, quos ſequitur Heinſ.* 17 eriperes *MSS.* 19 repetens *vulg.* reparans lætum te luce, parentem Auguſtum *Fabric.* parentem Auguſtum *jungunt etiam alii ante Claver. Dedi lectionem Claver. Janſ. Heinſ.*

20 Auguſtos — celebrent *MS. quod eſt forte ſtudio accommodatum, ad tempus, quo duo erant Auguſti.*

10 *Corda* nominat ea plane ratione, ut Germanorum conſuetudo *ſub corde geſtari* dicit nondum natos, V. G. 2 Maccab. 7, 27, & liberos *a corde* venire, & *redire ad cor*, h. e. cor matrum tangere ſua morte. Utrum tale quid apud Græcos vel Latinos alias inveniatur, nondum obſervavi. Eadem quidem ſententia v. 12 *latuitque ſub uno Pectore*.

16 *Mancipii nomen & nexus*, Romano quidem intellectu, ſubiſſe dominum, nusquam legimus: niſi quod illa Pilati damnatione *ſervum pœnæ* factum dicere poſſumus. Ceterum poteſt Poëta reſpexiſſe ad illud μορφὴν δούλου λαβών.

20 Hæ ſunt preces pro Imperatore, finis & ſcopus totius carminis, cum illud nullas alias preces, nullum aliud deſiderium exprimat.

XCVI

XLVI ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΩΤΗΡΑ

Ὦ πυρὸς ἀενάοιο σοφὴν ὠδῖνα φυλάσσων,
Ἐμβεβαὼς κόσμοιο παλινδίνητον ἀνάγκην,
Χριςὲ θεοῤῥήτοιο βίυ φυσίζοε πηγὴ,
Πατρὸς ἀσημάντοιο πρωτοσπόρε φωνὴ,
Ὃς μέγα μητρῴων τοκετῶν ἐγκύμονα φόρτον,
Καὶ γόνον αὐτοτέλεςον ἀνυμφεύτων ὑμεναίων
Στήσας, ἀσσυρίης γενεῆς ἑτερόφρονα λύσσαν,
Ὄργια δ' εἰδώλων κενεῶν ψευδώνυμα λύσας,

Αἰθέρος

Hos Chriſtiani hominis verſus, moneta quidem Nonni percuſſos, neſcio unde acceptos Græce, ut hic ſunt, dedit Heinſius: quos ita converti ad verbum poſſe puto. O *tu* qui æterni ignis ſapientem fecunditatem cuſtodis, Qui *aurigæ inſtar* gubernas volubilem mundi neceſſitatem, Chriſte, vitæ a Deo promiſſæ fons vivifice, Patris ineffabilis Dei vox, quæ primum ſeminavit omnia: (5) Qui valide maternorum partuum gravidum onus, Et fœtum a ſeipſo perfectum nuptiarum ſponſo carentium Conſtituens, Aſſyriæ *contra ea* generationis *(Syriæ Deæ & Magnæ Matris Deum)* alienati ſenſus furorem, Atque Orgia idolorum vanorum falſo nomine

1 Igni æterno tribuit generationem omnium, quod ex antiqua philoſophia Heraclitica aſſumtum: hinc tribuit illi ὠδῖνα σοφὴν, non dolorem profecto partus, ſed ipſam, ſi quid video, generandi facultatem, gubernatam ſapientia.

5 Μέγα hoc refero ad Στήσας v. 7. Valide conſtituit, ſtabilivit, credendum generi humano commendavit partum mirabilem.

7 *Aſſyrium* & *Syrium* perpetuo fere confundi, & *Syriam Deam* eſſe *Deorum matrem*, conſtat: & primis Chriſtianæ religionis ſæculis illud genus furioſæ ſuperſtitionis plane regnum quoddam obtinuiſſe, facile demonſtrari poſſet. Sed verſamur in Parergo: hoc enim carmen quia non eſt Claudiani non debemus lectoribus. Qui Dalenianam de Tauroboliis diſſertationem legere voluerit, ad veſtigia de his rebus quærendi deducetur.

Αἰθέρος ἀμφιβέβηκας ἐφ' ἑπτάζωνον ὀχῆα,
Ἀγγελικαῖς πτερύγεσσιν ἐν ἀῤῥήτοισι θαάσσων.
Ἵλαθι παγγενέταο θεοῦ πρεσβήϊον ὄμμα,
Φρουρὲ βίου, σῶτερ μερόπων, αἰῶνος ἀνάσσων.

celebrata diſſolvens, Cæli balteum ſeptem Zonis conſtantem conſcendiſti (10) Angelicis alis ineffabilibus inſidens, *ſubvectus*: Propitius eſto, genitoris omnium Dei venerande Vultus, Cuſtos vitæ, Salvator hominum, ſæculo imperans.

9 Cælum & peculiari ratione Zodiacum imaginatur ut *balteum*, continentem, & coërcentem omnia. Hunc ἑπτάζωνον vocat, ob ſeptem illas Zonas, de quibus dictum ad 24, 135. Hic illud addo: quemadmodum totum hoc carmen ingenium Nonnianum mihi videtur redolere, ita peculiariter hunc locum. Nonnus enim Dionyſ. 46, 47 Οὐρανὸν diſerte ἑπτάζωνον appellat, & 38, 312 ἑπτὰ περὶ ζώνῃσι κυκλούμενον.

11 Ομμα poteram *oculum* reddere, per quem videt & videtur pater. Sed credibilius mihi eſt, poni pro προσώπῳ: qui Chriſtum videt, vultum ac faciem Dei videt.

XCVII

XLVII ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΕΣΠΟΤΗΝ ΧΡΙΣΤΟΝ

Ἀρτιφανὲς, πολιοῦχε, παλαιγενὲς, υἱὲ νεοττὲ,
Αἰὲν ἐὼν προεὼντε, ὑπέρτατε, ὕστατε, χριστὲ
Ἀθανάτοιο πατρὸς, καὶ ὁμόχρονε, πάμπαν ὅμοιε.

c De hoc idem quod de præcedenti dicendum. Poteſt ita verti, Præſens, Civitatis *tuæ* cuſtos, antiquitus nate, & *idem* fili parvule, Semper qui es, ante *omnia* qui es, ſupreme, ultime, Chriſte, immortalis patris & coæve & undique ſimilis.

XCVIII

XLVIII *LAUS CHRISTI* *

Proles vera Dei, cunctiſque antiquior annis,
Nunc genitus, qui ſemper eras, luciſque repertor
Ante tuæ, matriſque parens: quem miſit ab aſtris
Aequævus Genitor, verbique in ſemina fuſum
Virgineos habitare ſinus, & corporis arcti
Juſſit inire vias, parvaque in ſede morari,
Quem ſedes non ulla capit: qui lumine primo
Vidiſti quidquid mundo naſcente crearas.
Ipſe opifex, opus ipſe tui, dignatus iniquas
Aetatis ſentire vices, & corporis hujus
Diſſimiles perferre modos, hominemque ſubire,
Ut poſſis monſtrare Deum, ne lubricus error,
Et decepta diu varii ſollertia mundi,
Pectora tam multis ſineret mortalia ſæclis
Auctorem neſcire ſuum. Te conſcia partus
Mater, & attoniti pecudum ſenſere timores.
Te nova ſollicito luſtrantes ſidera viſu
In cælo videre prius, lumenque ſecuti,
Invenere Magi. Tu noxia pectora ſolvis,
Elapſaſque animas in corpora functa reducis,
Et vitam remeare jubes. Tu lege recepti

Muneris,

5 nate *conj. Barth.* 9 ſui *adhuc editum.*

* Hoc carmen inter ea eſt, quæ primum Jo. Camers pro Claudianeis edidit. Non ſatis ubique orthodoxum, certe non ad formulas caute loquendi attemperatum. Sed nos hic non θεολογοῦμεν.

4 *Verbum* hic poni de Chriſto, quatenus homo eſt, videtur; ſed poteſt forte ita intelligi: ſemina, e quibus caro fieri naſcique adeo debuit Verbum.

16 *Attoniti timores* ſignant opinionem illam veterum, quam exprimit antiquus hymnus, *Agnovit bos & aſinus, quod puer erat dominus.*

19 *Lege recepti muneris*: ea conditione munus Meſſiæ ſuſcepiſti.

Muneris, ad Manes penetras, mortiſque latebras
Immortalis adis. Naſci tibi non fuit uni
Principium, finiſque mori: ſed nocte refuſa,
In cælum, patremque redis, rurſuſque perenni
Ordine purgatis adimis contagia terris.
Tu ſolus, Patriſque comes, tu Spiritus inſons,
Et toties unus, triplicique in nomine ſimplex.
Quid, niſi pro cunctis, aliud? Quis credere poſſit,
Te potuiſſe mori, poteras qui reddere vitam?

23 nam fuit *adhuc editum*. 24 recluſa *vel* retuſa *conj. Heinſ.*

23 Tibi uni naſci non fuit principium, qui fueris ante quam naſcerere: neque mori finis, qui mox revixeris.

25 Non loquitur poëta hic cum orthodoxis; *in patrem redis* non eſt idem quod *ad patrem*. Nec ſatis eſt Criticam hic medicinam facere, mutare τὴν *in* in alteram *ad*; quid enim faciemus illis, quæ ſequuntur v. 27 & 28. Aut fallor egregie, aut Sabellianiſmi crimen vix abſtergi illis poteſt. Ceterum ita intelligo v. 25 & 26. *Purgatis* jam a miſeria ſua *terris* rurſus ordine æterno per Evangelium conſtituto adimis contagia, ſi qua de novo contrahant.

29 Quid ſibi volunt, quorſum ſpectant omnia iſta miracula? Hoc, ut pro cunctis aliud eſſes, prout quisque patre, redemtore, Spiritu opus haberet.

30 Finis abruptior ſuſpicionem præbuit Scaligero, nos non integrum habere hunc hymnum.

XCIX

XLIX *MIRACULA CHRISTI**

Angelus alloquitur Mariam, quo præſcia verbo
Concipiat, ſalva virginitate, Deum.

Dant tibi Chaldæi prænuntia munera Reges,
Myrrham homo, rex aurum, ſuſcipe tura Deus.

* Similis hic libellus Prudentiano Enchiridio ſ. Diptychis: ſed in brevitate illa diſertior, ingenioſiorque. Separanda curavi aliquantum Diſticha, ut indicetur, unum quodque totum, & abſolutum eſſe. Cererum videtur hoc fragmentum modo eſſe longioris opuſculi, quo alia quoque miracula Domini noſtri poëta proſecutus eſt.

Permutat lymphas in vina liquentia Chriſtus,
  Quo primum facto ſe probat eſſe Deum.
Quinque explent panes, piſces duo, millia quinque:
  Et Deus ex parvo plus ſupereſſe jubet.
Editus ex utero cæcus nova lumina ſenſit,
  Et ſtupet ignotum ſe meruiſſe diem.
Lazarus e tumulo, Chriſto inclamante, reſurgit,
  Et duræ mortis lex reſoluta perit.
Nutantem quatit unda Petrum: cui Chriſtus in alto
  Et dextra greſſus firmat, & ore fidem.
Exſanguis Chriſti contingit femina veſtem:
  Stat cruor in venis: fit medicina fides.
Juſſus poſt multos graditur paralyticus annos,
  Mirandum, lecti portitor ipſe ſui.

* *

C

1 IN SIRENAS*

Dulce malum pelago Siren, volucreſque puellæ,
Scyllæos inter fremitus, avidamque Charybdin,
Muſica ſaxa fretis habitabant dulcia monſtra.
Blanda pericla maris; terror quoque gratus in undis.
Delatis licet huc incumberet aura carinis,
Impleſſentque ſinus venti de puppe ferentes,
Figebat vox una ratem: nec tendere certum
Delectabat iter reditus, odiumque juvabat:
Nec dolor ullus erat. mortem dabat ipſa voluptas.*

* * *

7 cœptum *conj. Heinſ. Nempe ortum eſt* certum *ex neglectu diphthongi* & *r longinſculo.*

* Non eſt, quod hic adjiciamus poſt ea, quæ habet ipſe noſter 36, 190. 204. 256

6 Meminerimus moris nautarum ab ipſo ſtatim appulſu puppem obvertendi pelago. Virg. 6 extr. *Ancora de prora jacitur, ſtant litore puppes.* Ergo ſtantibus etiam in portu navibus, intelliguntur *venti de puppe ferentes.*

8 *Odium* ac tædium nautarum alias eſt mora longior &c.

CI

ANONYMI POETAE

LAUDES HERCULIS

Pieridum columen, cujus Parnaſſia magno
Numine templa ſonant, læto precor huc age, Phœbe,
Te conjunge choro: penetralia ſancta ſororum,
Et nova Caſtalios latices per rura petentem
Hippocrenæum victorem inſiſtere fontem
Me fac. namque tuam non nunc novus advena turbam
Ingredior, lauroſque gerens, & florea ſertis
Tempora vincta tuis doctorum munera vatum.
Teſtor adhuc veteres quamvis deſuetus honores.
Alcides mihi carmen erit, germana Tonantis
Progenies, dignus credi poſt viſcera Numen
Semper ob immenſos invicti roboris æſtus.
Nec naſci potuiſſe vacat. Nam lucis in ipſis,

 Inclite,

5 Hippocreneos --- fontes *vel* Hippocreneo --- fonti Me fas *conj. Heinſ.* 6 me: famaque *Vien. Baſ. Pul.* me fameque *Ald.* 8 ſuis *conj. Heinſ.* 10 Romana *Vien. Baſ. Ald. Plant.* 12 artus *vel* actus *conj. Heinſ.*

5 Intolerabile eſt cum litera mugiente Polyptoton, quod vix mediocris poëta adniſerit. Etiam illud *Me fac* non placet. Sed quid dederit Poëta, non dixerim. Claudianum eſſe auctorem, mihi non ſit probabile; aut Claverii ſuſpicio vera fuerit, ſenem fuiſſe & viribus defectum, cum iſta ſcriberet. Alteram illius opinionem, puerum fuiſſe, refellit ipſum hoc exordium, niſi dicamus, adeo puerum fuiſſe, uti ſenem ſe fingeret.

11 *Poſt viſcera* debet ſignificare ſtatim ab utero & nativitate. Cf. v. 88 *Poſt membra. Aeſtus* autem ſunt labores & ærumnæ, ut vocari ſolent, Herculis.

Inclite, principiis, tardo vix editus ortu
Feciſti de patre fidem. Sed cur mihi lentis
Ludis adhuc, Cyrrhæe, modis, tenerumque reſultans
Luxuriante leves impellis pollice chordas?
Pone habitum, quo mollis amas: & frondis amatæ
Linque nemus, mollique exutus tempora lauro
Populea mecum carmen luctare ſub umbra.
Jam grave plus etiam, quam ventris tempora vellent,
Alcmenam tendebat onus. ſed regia Juno
Impedit, & partus prohibet, naſcique vetabat,
Ut metus ipſe Deum monſtret. Nec vivida cæli
Semina mortales norunt ſentire latebras,
Nec poſſunt ſufferre moras. Datur inde novercæ
Materies, gravibuſque odiis augmenta miniſtrat,
Quod vinci cœpiſſe pudet. Mox improba binos
In tua membra jubet, dum naſceris, ire dracones.
Incumbunt celeres illi, ſquamoſaque juſſus

Armat

16 Cyrrhæa *editum* 19 mitique, *propter præced.* mollis, *conj. Heinſ.* 21 ferrent *conj. Heinſ.* 22 Alcmena ſ. Alcmenæ *ante Claver.* 27 alimenta *conj. Heinſ.*

13 Nec illud *vacat* æſtu & ærumna, quod naſci potuit, cum Juno artibus ſuis impedire, differre certe partum illius ſtuderet. Narrat ipſa Alcmena apud Ovid. Met. 9, 285 ubi inter alia *Septem ego*, inquit, *per noctes, ſeptem cruciata diebus.* Hic *tardus ortus* eſt.

16 *Tenerum reſultans* adverbialiter ponit Græco more, ut *horrendum clamat.*

20 *Luctare* cum relatione ad argumentum, Herculem. Hoc verbo etiam Phœbo ſuo injungit laborem & magnum conatum: an feliciter? Etiam Herculis major laus fuit, cum facile vicit.

21 Videtur ſecutus Naſonis l. c. 287 *Tendebat gravitas uterum mihi: quodque ferebam Tantum erat, ut poſſes auctorem dicere tecti Ponderis eſſe Jovem.*

23 Operæ pretium eſt etiam hunc locum velut exhilarare Ovidiano carmine v. 295 Lucina vocata precibus Alcmenæ venit illa quidem, ſed præcorrupta a Junone, *ſubſedit in ara Ante fores – dextroque a poplite lævum Preſſa genu, digitis inter ſe pectine junctis Suſtinuit nixus.* Cur Juno ita retardaverit partum Herculis, dicetur ad v. 84. Junonem & Lucinam, εἰλειθυίας hic diſtinguunt Naſo & Apollodorus 2, 4. 5.

24 *Metus Junonis* & ſtudium impediendi indicat, id quod parturiat Alcmena eſſe Deum.

Armat colla furor: nec quamvis maxima tractu
Tradantur ſpiris. ſequitur pars cætera pectus.
Triſtis Tartarea vibratur ſibilus aura.
Morte rubent oculi, triſidiſque horrentia linguis
Ora ſonant, nigrumque fremens levat ira venenum.
Quid nunc invictis fraudes innectere fatis,
Cælicolum Regina, juvat? cur objicis angues?
Cur parvo geminos? anne unum poſſe necari
Jam ſtrato Pythone times? Licet omnia mundi
Monſtra voces, ipſamque armes ſerpentibus Hydram,
Defendet natura Deum, patremque probabit,
Quod non vis conſtare, Jovem. Jamque irrita tetri
Juſſa parant implere angues, miſeroque furore
In tua fata tument. Cernit tua membra petentes,
Horreſcitque parens, numenque ignara creaſſe
Mortali pietate timet. Nil ſancta ſuperbæ
Pellicis inſidias cælo modo freta tremiſcas,
Neve hæc monſtra tibi faciant, Alcmena, pavorem.
Sic mater potes eſſe Dei. Jam tolle ſerenum
Læta animum, tantoque libens hæc adſpice vultu,
Ut deceat genuiſſe Jovem. Depone timorem
Indignum partu, natumque exemplar habeto.

Cui

32 ſpiræ *conj. Heinſ.* 35 pluit ira *conj. Heinſ.* 36 invitis — fatis *conj. Heinſ.* 42 quod novit *Vien. & Baſ.* 43 verſoque *conj. Heinſ.* 46 materna *Cuj.* 51 tenuiſſe *Cuj.* *quid ſi* Jovi? 52 natumque ex. habeto *e conj. Heinſ. pro* quæ habebas.

39 Exemplum Apollinis poterat movere Junonem, qui rudimenta artis ſuæ ſagittandi dedit in Pythone, horribili Dracone, Parnaſſum & oraculum illud obſidente.

47 Junonem iratam non timuit hic poëta, qui audeat illam *pellicem* Alcmenæ, retorto in juſtam uxorem & reginam convicio, appellare. *Cælo freta* h. e. Jovis tui auxilio.

51 Poteſt explicari hic verſus, ut Jovi decorum ſit ex te genuiſſe ſibi filium. Nam *Jovis* nomen hic communicari cum Hercule, non opus eſt. Sed vid. etiam V.L.

Cui metuis, nil ipſe timet. Nam lumine recto
Ridebas tu, Dive, truces animoſque ſuperbos
De genitore tenens, votiſque aptiſſimus orbis
Gaudebas tantam jam tum meruiſſe novercam.
Corripis exiguis mox grandia guttura palmis,
Et quamvis teneris, cogens in brachia pondus,
Corripis, illidens prenſos tellure dracones.
Efferat ætherium quantum volet orbis in axem
Latoidas, veroſque probet ſua fabula Divos,
Quod Delo jam ſtare licet. Non æqua laborum
Gloria, nec parili ſerpentes ſorte necarunt.
Illi unum ferro: geminos hic inermis, & unus.
His cœptis non ulla parat cunabula partus
Diva tibi. ſed cum totis jam bruma rigeret
Imbribus, & ſolidis hærerent flumina lymphis,

Nudum

53 lumine -- truces -- tenens *e conj. Heinſ.* *pro* numine -- trucesque -- tenes. 56 exemptis *Cuj.* 58 crebis cogunt ſe -- Porrigis *vel* Projicis *conj. Heinſ.* 66 dive -- moris *conj. Heinſ.*

53 De *rectis oculis* in tali re, h. e. imperterritis, vid. Bentl. ad Hor. Car. 1, 3. 18.

58 Si quis pictor hoc factum velit depingere, illum oportebit, non, ut quidam faciunt, in cunis relinquere parvum Herculiſcum, ſed facere, quod Plautus Amphitr. 5, 1. 63 *Citus e cunis exſilit, facit recta in angues impetum: Alterum altera apprehendit eos manu perniciter &c.* Hic noſter *cogit* colligit *pondus* omne ſui corporis *in brachia*, & ſic *illidit dracones tellure*, qui aut dativus eſt antiquus, aut omiſſum *in*.

60 *Orbis* Metonymice dictum pro hominibus, ut vulgo *mundum* dicunt, & noſter v. 86; veteres *Orbem terrarum*. Ipſe tamen Ovid. Art. 1, 174 *Ingens orbis in urbe fuit.*

62 Claudianus 8, 133 *Hæſit Apollineo Delos Latonia partu.*

64 Dat Apollini adjutricem in Pythone conficiendo ſororem, Dianam.

66 Poſt ea, quæ ad v. 47 obſervavimus, non eſt mirum, *Divam* appellari Alcmenam: & convenit illud v. 71 *Secura jam matre.* Niſi tamen hic velimus Junonem intelligere, quæ privigni ſui educationem permittente, ut erat uxorius, Jove ſuſceperit. Certe nominativus aliquis hic requiritur, ad quem pertineat verbum *parat*, & mox *firmat*.

67 *Hærentes glacie* fluvios etiam dixit Claudianus 8, 348.

Nudum prægelidis durando firmat in undis.
Utque rudis primo tentaſti robore greſſus,
Frondoſæ deſerta vagus penetralia ſilvæ
Secura jam matre petis, telíſque tremendis
Ludis, & ætherias adducto dejicis arcu,
Aut funda violenter aves, noctemque ſub aſtris
Exigis, & puram fractis bibis amnibus undam.
Immanem interea Nemeæ per luſtra leonem
Ipſa Chimæræa cretum de gente noverca
In tua depaſtis armabat vota juvencis,
Augebatque fero vires, rabiemque juvabat,
Naturam minus eſſe putans. heu quanta virorum
Funera! quam multos ſtravit cum dentibus apros!
Non illum magnæ viduatis mœnibus urbes
Armorum fregere minis, Martique domando
Aſſuetas morſu fudit graviore catervas.
Hunc gravis Euryſtheus (nam, te quocunque levares,
Imperium duri voluit ſufferre tyranni,
Sic mundo fortuna favens) hunc ſternere leto
Imperat. At nullum virtus reticenda per ævum,
Dignaque

74 crudam *conj. Heinſ.* 77 *quid ſi* In ſua? *vel* In tua -- fata?
80 ſtravit ſementibus *vel* conſtravit meſſibus *conj. Heinſ.*
81 montibus *ante Claver.*

74 *Fracti* amnes ob glaciem, de qua modo dictum.

80 *Leo* & *aper* par compoſitum etiam ſupra n. 53. Hic Leo Nemeæus ſtravit apros una *cum dentibus* ipſorum, quibus alias ſunt etiam Leonibus terribiles.

81 Univerſi urbium incolæ relictis mœnibus in expeditionem ivere & venatum. *Martem domare* hic eſt pugna & armis vincere.

84 Quamcunque alte aſcenderes gloria & rebus gerendis, tamen fatale erat, te Euryſtheo parere. Hoc vero ipſum ſalutare fuit generi humano, quod ſic liberabatur monſtris. Cf. 36, 378. Illud fatum nos docet Apollod. 2, 4. 5, itemque, ſed non ſine interpolatione, Tzetzes ad Heſiod. Scutum Herc. 91. Breviter, juraverat Jupiter præceps, (ut ſunt in tali re reges) qui de Perſei ſtirpe certo die naſceretur, illum Mycenis imperaturum. Gravida erat eodem tempore uxor Stheneli, qui Perſei filius erat non minus quam Alcmenæ pater Electryon, Juno impedit legitimum partum Herculis, de quo v. 23, præcipitat nativitatem ſeptimeſtris Euryſthei &c.

Dignaque ſidereos poſt membra intrare receſſus
Poſſe mori quam vile putat: namque impiger ultro
Vadis & immenſæ ſcrutatus devia ſilvæ
In nova ſanguineos armantem vulnera rictus.
Admonita feritate, juba, viſuque cruentus
Excuſſis movet arma toris, dubiumque reſidens
Infremit. Invadis trepidum, ſoliſque lacertis
Grandia corripiens eliſo guttura morſu,
Imbellem fractis proſternis faucibus hoſtem.
Tunc & flavicomis radiantia tergora villis,
Ceu ſpolium fuſo victor rapis. emicat omnis
In laudes mox turba tuas, longoque relicta
Currit in arva metu. Juvat ire, & libera rura,
Defenſoſque videre locos, ſilvamque juvencis
Jam facilem, & nullis reſonantes fletibus agros.
  Mœnalium petis inde nemus, fletamque colonis
Arcadiam, & ſteriles raro jam robore ſilvas.
Namque hic immenſa membrorum mole cruentus
Indomitus regnabat aper, ſoloque tremendus
Corpore lunatis fundebat dentibus ornos,
Sternebatque ſuos lugentia rura colonos.
Horrebant triſidis nigrantia corpora ſetis,
Duratoſque armos ſcopulis, totoſque per artus
Difficilis

94 tumidum *Cuj.* ſolidisque *conj. Heinſ.* 95 eluſo *e conj. Heinſ.* 2. 103 fretamque *Cuj.* 106 ſolidoque *conj. Heinſ.* 107 findebat *Cuj. conj. Heinſ.* 109 horrebat rigidis -- tergora & *mox* tutosque *conj. Heinſ.* 110 deeſt aliquid *Cuj.*

88 *Poſt membra* ut v. 11 *poſt viſcera.* Intelligit poſt membra corporis mortalis ipſa morte depoſita.

92 *Admonita feritate* leonis vel ab Hercule, vel poſtquam ipſe Leo feritatem ſuam velut excitavit. Plin. 8, 16 ſ. 19 *Leonum animi index cauda.* —— *In principio* (iracundiæ) *terra verberatur, incremento terga, ceu quodam incitamento flagellantur.*

107 *Fundere* eſt dejicere: ſic *fundi* dicuntur hoſtes. Sed *ſternere rura* eſt roſtro ruere ac vertere: hæc pulchra Metaphora lugere dicuntur ſuos colonos.

109 *Trifidas ſetas* cur hic poſuerit auctor, me non intelligere fateor:

Difficilis potuiſſe mori. non ſpicula in illum,
Nodoſumve rapis * gravato pondere robur.
Armati viduatur honos. nec vulnera virtus
Extemplo tibi facta timet. jamque arripis ultro
Spumantem, cogiſque diem ſufferre tuendo,
Atque ſupinato mirantem lumine victi
Argolici victor portas ſub tecta Tyranni.
Fama celer toto victorem ſparſerat orbe,
Auxiliumque Dei poſcebat Creta cruento
Victa malo. Taurus medio nam ſidere Lunæ
Progenitus Dictæa Jovis poſſederat arva.
Fulmen ab ore venit, flammiſque furentibus ardet
Spiritus, & terram, non cæli flamma perurit,
Sed flatus monſtri.* dextro jam Siria ceſſent
Sidera,

112 gravato *Vien.*. *Baſ.* gravidato *Clav.* clavato *poſt Pulm. Heinſ.*

fateor: morbus eſſe videtur, qui findit pilos ac feras animalium. Communem in ſuillo genere ſetarum hanc naturam conceſſerim: ad robur quidem & atrocitatem ſignandam qui pertinere poſſit, non video.

111 *Potuiſſe* pro *poſſe*, infinitum autem Græca ratione poſitum. Senſus eſt, difficulter poteſt mori: vivax animal eſt, difficile ad interficiendum.

112 *Clavatum pondus*, moles in clavam formata.

113 *Viduatur* honos, tollitur, certe pulcherrima ſui parte privatur. Armis & ferro conficere beſtiam multo majorem fortiorem artis eſt & celeritatis: Hercules vult cenſeri etiam robore.

115 Suillum genus magis etiam quam alia animalia humum ſpectat, in luſtris deliteſcit & luto. Qui vellet hic victorem apri pingere, ille deberet ſupinum imponere humero Herculis manu prementis fauces. Argolicum tyrannum eſſe Euryſthea, res ipſa docet.

120 Majora terrenis animalia in cavernis Lunæ naſci, oſtenſum ad 24, 288. Addamus hic locum Aeliani Hiſt. An. 12, 7 ubi Nemeæum Leonem de cælo delapſum a quibusdam dici memorat, & recitat Epimenidis verſiculos, in quibus ipſe ſic loquuns introducitur Καὶ γὰρ ἐγὼ γένος ἐμμὶ σελάνας ἠϋκόμοιο κ. τ. λ. Emendavit illos Scal. ad Cirin p. 50. Sed fugit ea res doctos recentiſſimæ editionis auctores.

124 Locus obſcurus, &, ut cetera in hoc libello, relictus ab interpretibus: in Elzeviriana utraque etiam aſteriſco ſignatus. Tentemus aliquid, ut in re deſperata. *Dextra* ex antiqua diſciplina Empedoclis apud Plutar. de Plac. Phil. 2, 10 ſunt τὰ κατὰ τὸν θερινὸν τροπικόν. Hinc generatim alii boreales cæli partes dextras dixere.

Sidera, Solque licet glaciali frigore victus
Abſtruſum mundo claudat jubar, aurea condens
Lumina, & ignifluo ſtupefactus in orbe tepeſcat.
Aeſtus habet Cretam, pereunt ſilvæque, lacuſque,
Graminaque, & fontes ſacri, monteſque perurit
Flamma ferox. Idam Superis ſpectantibus ignis
Diſſipat, & magno cunabula grata Tonanti
Igne ſuum monſtrum, ſi fas eſt dicere, vincit.
Tandem fama celer Dictæa ad littora magnum
Duxerat Alciden, cum Taurum dira minantem
Excipit, & ſævum cornu, flammaſque vomentem
Corripit, atque artus conſtringens fortibus ulnis
Ignifluos flatus, animamque in pectore clauſit.

dixere. Vid. Cellarius Not. Orb. ant. I, 9. Noſter improvide videtur hic poſuiſſe cauſam frigoris, ſi Sol cum ſuo Sirio in frigidum ſeptentrionem, hoc eſt, *dextro*, dextrorſum, ſe recepiſſet, quod plane contra eſt; & novimus Sirium fixum eſſe, nec mutare ſuam ad Eclipticam comparationem. Sed nihil frequentius, quam promiſcue frigus ad ſeptentrionem ablegari, calorem aſſignari partibus meridionalibus: & eſt totus hic locus parum vel *φυσιολογούμενος* vel *ἀστρολογούμενος*, præcipue v. 127, ubi *ignifluus orbis*, ſive via Solis eſt, ſive Zona torrida, inepte Sol ibi tepeſcere dicitur. Sed utcunque balbutiat, hoc vult, quantumvis remotus ſit Sol & Sirius, æſtuat Creta a Tauro ignivomo. Adverbium *Dextro* eſt etiam Lactantii 3, 6. 4 *Aut dextro aut ſiniſtro verſus ceciderunt.*

137 Truncum eſſe carmen, vel potius nos habere modo particulam totius carminis, ſatis apparet, cum tria tantum de XII vel XX certaminibus Herculis hic enarrentur.

INDEX

INDEX
CLAUDIANI

NUMERUS PRIOR CARMEN POSTERIOR VERSUM DESIGNAT

QUAE TYPIS DISTINCTA SUNT IN OBSERVATIONIBUS ILLUSTRANTUR

A

A ſtirpe recifis 3, 56. ſtirpe metas 20, 146. puero 21, 40.

ab hoſte timor nullus 5, 298. *ab* omnibus unum te docebo 28, 437.

abdidit divitias antris 1, 42. pignus 33, 178. *abdita* ſollertia 17, 41. vita luttris 36, 44.

abiere quo leges poli; quo jura deorum? 36, 273. quo ſenſus pii? 39, 4. abiſſe minas 19, 4.

abies apta fretis 35, 107. umbroſa 36, 349.

abegit Sirenas 36, 190.

abjurata Libyæ arva 28, 110.

abluitur fontibus 31, 100.

non abnuit carum ſibi hoſtem 5, 72. opem 28, 594. non abnuat vinci hortos 35, 80.

abolere pudorem 26, 563. abolere nomen ſtirpemque 26, 99.

abripit licentia vitæ 1, 153.

abrumpit in fila querelas 36, 160. abruptura ſoporem 3, 212. in abruptum fertur 20, 424. abruptum flumen 49, 40.

abſconderit Iden 36, 140.

abſolvit deos 3, 21. abſolve triumphos fontes 28, 406. abſolvens puppisque moras crimenque pudoris 29, 30.

abſtruſa in rerum ratione 17, 148. abſtruſos ſinus 49, 42.

abſens doce 41, 20. in abſentes acer linguæ 20, 380.

Abundanti furiis 18, 154.

abundat candor ſanguine 10, 269. abundans pietatis 8, 113. corporis 20, 380. *abundantis* fati 26, 110.

Academia migrat in Latium 17, 94.

accedis gener Auguſtis 21, 79.

accelerat præcepta 33, 227. accelerant gradus 50, 6. acceleravit equis citatis 26, 589.

accendit prælia 3, 300. voce cohortes 5, 173. clientes 5, 276. Venus 14, 12. *diem* 17, 78. ardor 28, 332. alio de lumine tædas 29, 189. ſtellas 33, 252. accendere terreras bellis 5, 9. accenditur relligione loci 30, 357. accenſus amnis 49, 74. accenſæ malo 36, 256. *accenſo* æquore 36, 446.

 accingar

accingar luſtrare diem 36, 316. accingere mecum 3, 337. vecturus dominam 10, 141.
accepit ſonitus 1, 209. accipe principium rurſus 44, 53.
accipiter ferus 44, 81.
acciret te 29, 114. acciri imperat 33, 77.
acclamant concilium 5, 317.
acclinis genitrix auro 8, 139. capulo 26, 487. florum cumulo 31, 4. acclines humeros 1, 115. accline columnis templum 44, 90.
accommodat aures 15, 426. uſum ſilvis 36, 366.
accommoda fraudi vallis 8, 327. res turbæ 3, 112. bellis ornus 35, 167.
acer linguæ 20, 380. acribus auſtris 3, 91. acrior voto 3, 354.
acerbat vulnus 3, 182. acerbant crimen 35, 208.
acerbum munus 5, 168.
acervis tepidis 20, 114. acervos exſangues 8, 472.
Achæmenio de Tigride 10, 224. regi 36, 264.
achates calcatur 10, 92.
Acheloides ſublatæ 36, 254.
Acheloïus decolor 29, 174.
Acheron obmutuit 33, 87. molleſcat 33, 225.
Acheronteos fontes 35, 351.
Achilles hauſit præcepta 7, 60. atrox ignovit 39, 13. Achilli tenero 5, 180. degeneraret 8, 367. proprio 11, 7. irato 21, 99. Memnon proſtratus 21, 268. dilecto 72, 2. Achillem flavum 8, 557. venturum 9, 19. tenerum flammabat 10, 16.
Achillea haſta 38, 46.
Achivi mereantur caput 5, 425. Achivis attritis 10, 179.
Achivæ gentis 20, 214. plagæ 28, 440. Achivis campis 26, 564. Achivos inter reges 72, 7.
acies ſidereæ 1, 23. ſi collata fuiſſet 5, 186. fulgida ornatu Martis 5, 351. adverſas 7, 94. quæ montibus aptæ quæ campis 8, 327. collata 15, 387. polluat 18, 286. ſtratas 20, 463. inter geminas 21, 151. tam ſubitas exſiluiſſe 21, 319. formoſa Dianæ 24, 258. Romana 26, 634. ſtupet igne metalli 28, 51. trepidans obtunditur auro *ib.* inter ſocias 28, 401. pulcras errorum 28, 624 veſana Gigantum 36, 196. per famulas 44, 88. non fixa manet 45, 17. acie nobiliore 6, 12. victi 19, 17. pulſare rebelles 21, 238. aciem eludant 17, 107. armatam 18, 511. mittebat 24, 147. in aciem ruunt 33, 38.
Acis prope flavum 36, 332.
Actæona *mutatum* 5, 419.
Actæa juga 36, 54.
Actia littora 26, 185.
acta Probi 1, 57. *actis* felicibus 18, 396. omnibus 22, 31.
actus Herculeos 3, 284. totos perſpexerit 5, 481. varios geſſerit 15, 291. priores 17, 145. in ſimiles tendit 19, 75. in quales ſe diffundat 20, 120. veteres proſequar 21, 14. Herculis 34, 29. *actu* alio deflexerat aquas 8, 481. toto carminis 29, 19. longe ſpiraminis 48, 76.
acumen mentis non leve diſcurrit 35, 201. in extremum producit 45, 16.
acuere rubores 83, 4.
acus auget meritum 8, 589. acu diſtinguit caput 10, 284. inſignibat 33, 247. Idalia 35, 16. Aſſyria veſtem ſignatur 44, 87.
ad prima (*i. primum*) 3, 165.
adæquat te meritis 8, 430.
adamas laxavit poſtes 22, 444. *adamante* coruſcat 1, 99. *nodavit* comas 3, 119. *ſolido* rigens 5, 470. *notabat* voces 15, 202. *gravem* haſtam 20, 166. manſuro ligat 22, 39. rigentes muri 26, 213.
addictus reus 28, 279. *addicto* cenſu 17, 231.
addit vulpibus fallaces 5, 484. addunt flammea vultibus 35, 324. *addidit* hinnitum ferro 28, 573. adde parum 18, 205. unum precibus 22, 387. addite numina rebus 35, 372. addere curſibus nomen 1, 10. addi nihil ultra poteſt 31, 93.
Addua viſu cærulus 28, 196. ſpumoſior 28, 458. celer 28, 488.
adduxere curas 36, 19. *adductus* enſis 18, 513. adducto arcu 101, 72. adductis nervis 5, 439. habenis 44, 48.

adiret tacito paſſu 28, 509. vix adeunda deis 22, 425.
Adherbal ſolio pulſus 15, 409.
adegit ſubjuga 29, 120.
adjicias hoc donum 1, 141.
ademi te crudelis ego 36, 420.
aditus ſequendos 26, 287. aditum anguſtant 1, 105. ante tuum 28, 278. *aditu* clemens 28, 550. tentare 33, 159.
adjunxit virum natæ & aulæ 21, 91. adjuncta Tonanti 1, 128.
admirentur nocentem 20, 227.
admiſces viva ſepultis 35, 222. admiſcent probra 18, 431.
admittit viam 28, 503. oculos 35, 114. *admittet* haſtam 11, 15. admittentia cultus non mortales munera 39, 31.
admoduletur Padus 12, 15.
admonet ſic uſus rerum 28, 129. laborum 28, 257. flammas 44, 64. admonuit gentes 24, 97. admonita feritate 101, 92.
admonitor facti 22, 155.
admoverat agmina muris 28, 443.
admugit Apis 8, 576. *omnibus* (Ceres) 36, 443.
adnatat umbra fretis 36, 444.
adolere lucos flamma 10, 210.
adoleſcis in oſtro patrio 8, 125. adoleverat annis plenis virginitas 33, 130.
Adonidem reverſum 11, 16.
adoptat te patruus 29, 104. *adoptans* in nomen 28, 418.
adorea hæc veterum revocavit laurus 21, 184.
adores dominum 22, 72. adorat ſubmiſſus 7. 122.
adoret te Tibris 28, 425. adorant regis iter 44, 80. adorent annum 28, 656. adorabunt nomen 10, 278. adoratæ plebis 28, 616.
adſcribis juveni 22, 81. adſcribimus illum his lacrimis 36, 419. adſcribere caſum meritis 49, 81.
adſtitit fretis 21, 326.
adſtringit ſtiria ſetas 26, 327. vapores 49, 45. adſtringi latus 71, 5. adſtrictis aquis 34, 18.
adſis faveasque 35, 78. adeſt totus oculis 24, 5. aſſore bello norat 3, 321.
advexit Muſas 23, 19. advexiſſe prædam 36, 337.
advena Arctous 20, 158. Alpheus 35, 60. non novus 101, 6.
adventat Stilicho 28, 456.
adventus tuus 26, 447. ſacra 28, 125. adventum optat 1, 242. acerbum 20, 504. urbi largire 22, 388. petiere 24, 54. negatum flagitat 28, 333. dei 33, 9. adventu dignata 40, 29.
adverſa ſigna furori 3, 266. *Catonis* 8, 411. *fronde* 36, 393. adverſi Mauri 15, 380. in adverſis major micuit virtus 21, 286. adverſis ignibus 1, 24.
advertere oculos 1, 196.
advigilat vallo 20, 419. ſtupris 22, 140.
adulantes tituli 20, 79.
adulter obſcoenus 15, 166. corrupit uterum 17, 304.
adulteriis crevit 18, 100.
aduncis peltis 35, 62.
advolat nuntius urbem 1, 174. auras Veneris 7, 165. nuntius 20, 474. una Naiadum 28, 153.
advolvere carmen in unum 21, 11. advolvor genibus 36, 298.
adytis penetralibus 21, 60. *effunditur* Echo 28, 33. exſilit 33, 210.
Aeaciden Pyrrhum 26, 125.
Aeacus pater horret 5, 456.
ædes latas 3, 213. dilectas 17, 278. ſuas mirari 20, 340. vacuas 20, 512. amplas ſibi poſceret 28, 3. ſubnixas jugis 28, 49. effulgere matribus 28, 546. auguſta deæ 33, 290.
aedificat culmina 22, 188. aedificent *corpora* 17, 320.
Aegaeon cruentus 33, 46. Aegaeonis centumgemini 36, 345.
Aegaeus ridet 1, 190. non æquet 20, 333. *horruit* 37, 117. Aegæi timor 10, 162. Aegæo turbine 21, 287. ſtagnantior 47, 38. Aegaeos portus 20, 246. *Aegeas* hiemes 32, 12.
ægra ſpes 10, 14. ægro luxuriante 49, 100. ægris ſitientibus 27, 9. *animantibus* 44, 9.
ægida exaſperat ſignis 7, 193. fulvam pererrans 8, 164, percutit 20, 161. Palladis 24, 211. iratam ſentiet 36, 60. poſuiſſe cruentam 36, 336.
Aegyptius rex 20, 252. Aegyptia tibia 8, 575. rura 15, 61. ſomnia 18, 312.

Aegyptos ſine nube ferax 47, 5. ſecura poli *ibid.* Aegypti ſagacis ſigna 3, 148. Aegyptum irriget 26, 57. per Aegyptum clara urbs 44, 89.

Aelia proles 28, 420. *ſeries* 29, 56.

Aemilios inter 18, 439.

Aemonii 26,165. Aemonium Oeten 37, 66. Aemoniis ab oris 5, 278.

æmula pars 24, 36. naturæ manus 68, 14. aemule parentis 31, 47.

Aemus reſponſat 20, 16. remugit 20, 162. nil profuit 26, 177. Aemi ſcopulis nivalibus 3, 340. vertice 20, 106. valles 21, 131. in oris Threïciis 26, 574. Aemo in Getico 1, 120. nubifero 3,334. nivali 20, 565. nudato 34, 21. ſub Aemo 10, 309. ab Aemo ſe dividit Tigris 18, 196. Aemum ſummum radiis ſtringebat 5, 336. addite rupis Caucaſiis 8. 107. frondibus nudatum 26, 166.

Aeneas piavit 21, 98. Aeneam provexit in aſtra pater 50, 38.

ænea lux 7, 134. aëni Aſſyrii ſpumis 35, 96. *aënæ* ſegetis 17, 316. aënam effigiem 25, 7. aënis trabibus 33, 242.

Aeoliis cavernis 26, 224.

Aeolus ventis frena remittat 5, 23. fundit hiemes 7, 97. adverſus aënos objecit poſtes 33, 74. ſeſe probat 39, 35.

æquævus genitor 98, 4. æquæva cum majeſtate creatus 8, 122. polo urbs 26, 54. æquævi principis annis 28, 547. æquævum caput 1, 220. nemus 52, 16. æquævas viſere 20, 373.

æquale veris 26, 27.

æquat ſtellas 44, 11. æquent ingluviem 20, 334. *æquavit* valles ſtragibus 21, 132. æquavero jugis 1, 111. *æquare* ſupplicіis favorem 5, 422. non æquare fatetur 24, 361. æquantia ripas ſtagna 49, 51. æquatura fames 20, 378. *æquaris* fratri 8, 170. æquatur campo 15, 386.

æquor tectum 5, 12. *devotum* 10, 176. frugibus aptum 18, 355. tutius terris 19, 54. magnum panditur 21, 22. Siculum 4, 9. mobile 5, 39. claudunt 22, 211. armatum 26, 1. in medium dilapſus 37, 114. medium invidet 39, 55. defectum cultoribus referens 47, 37. exarmatum 85, 4. diſcit ſervare quietem *ib.* æquoris *rubri* receſſus 5, 243. unda 95, 14. in æquore quacunque it 36, 343. æquore tranquillo 1, 246. *multo* ſpatii 5, 172. ſubito 17, 330. levat ſolem 29, 51. montes interluit 33, 143. vetito 35, 189. *accenſo* 36, 446. ſummo Oceani 44, 1. æquora Cocytia 5, 472. *rubra* 7, 210. *praerupta* 15, 142. per immenſa 15, 500. hiberna 17, 197. trans alta 20, 509. floribus indueret 21, 86. trans diverſa 26, 108. utraque diſcriminat 28, 290. ſpumantia cedunt 29, 125. fumantia 33, 24. quidquid ſalis verrunt 35, 295. per longinqua 36, 363. proſperiora 40, 60. ligat margine 49, 44. trans æquora verte 29, 149.

æquoreus populator 5, 378. æquorei Jovis 17, 281. patrui 29, 124. proceres 36, 11. æquoreas alni habenas 8, 422.

æqui gloria 20, 204. æquum protulit 1, 237. ex æquo dividis 22, 53. æquior patribus 24, 45.

aër, *veſtis deorum* 1, 24.

aër terras ambitque vehitque 8, 289. jucundior 10, 238. inſcribitur 15, 478. peſtifer 15, 514. *princeps* rerum 17, 70. vernus 17, 197. jaculis obtexitur 21, 258. ſolito decentior 28, 537. noctem fœdavit imbri *ib.* præſudat ſolibus 33, 120. liquidus complectitur 35, 294. pugnæ ſpatium diſcriminat 37, 74. turbidus ſpargitur 49, 35.

æraria creſcunt 8, 499. cumulent 17, 231. *laſſant* expenſæ 22, 145. corruptura fidem 28, 606. undique conveniunt 29, 64.

æriſonas per urbes 26, 234.

ære vetuſto floreat 1, 18. attonito 50, 12. in ære colis os ſacrum 24, 11. latentes cornipedes 28, 569. æra fingunt lupam 1, 99. publica 17, 87. funeſta 18, 164. gemunt incudibus 20, 71. fluerent fornacibus 22, 177. columnis conſita 28, 48. *Cybeleia* 28, 260.

260. non ſonant 33, 209. veſtita cibis 46, 12.
æſculus frondens 14, 19.
æſtas induat te meſſibus 1, 274. vaga 20, 100. atrox 22, 461. temperiem cælo referret 26, 152. longinqua 44, 27. quod ex fluvio ſpoliaverit 47, 30.
æſtimat ſe poteſtas 28, 41.
æſtiva relinquunt 15, 475.
æſtivus candor 1, 219. *Nilus* 3, 185. Leo 3, 365. æſtivo pulvere 28, 215. ſopore 47, 41.
æſtuat lorica curſu 3, 353. in aurum 18, 191. curia 19, 58. Argæus 20, 115. furtim ſub pectore 26, 476. Nereus 28, 497. fervore 35, 137. ales 36, 141. vigor 44, 66. radiis potentibus axis 47, 35. ſanguine præceps 48, 46. æſtuantes Naides 11, 23.
æſtus dubius 3, 72. medios Libyæ 8, 27. incertos animi 8, 226. medios ſolis 15, 317. ſolabitur pluviis 17, 196. in arenoſos 21, 337. per ſteriles 24, 277. faſtidit amictum 31, 7. mortifer 36, 237. exuperat 36, 384. ob immenſos 101, 12. habet Cretam 101, 128. *æſtum* mentitur 22, 249. ſecutæ 29, 79. æſtu pleno Oceani 5, 114. rapido 8, 108. in medio 31, 47. nimio exuberet 33, 164. dubio 36, 322. rapido 49, 61. arcano 57, 7. æſtibus urit Sirius 29, 7.
ætas veſtit ridenti lanugine ora 1, 70. laſciva 1, 153. aurea 3, 51. ceſſit *animo* 7, 86. robuſtior 8, 371. gravibus latet ſub moribus 8, 517. incipiens 8, 627. utraque 10, 327. *una* interfuit 17, 59. protulit 17, 162. fecunda refloruit 17, 261. in gremio conſumta tuo 18, 66. quod perdidit 18, 97. miſta duplex 18, 469. diluet 18, 23. nubilis 21, 69. 29, 159. priſtina infloruit 24, 124. luxu mollior 26, 160. fraudata ſenſibus 26, 521. protinus adveniens 26, 642. matura 28, 557. conjungit 30, 5. pretioſior 35, 285. lubrica 36, 227. lubrica me duxerit 39, 6. tertia cernit ævum 52, 20. ætatis *pudor* 29, 200. ſpatium edax 59, 6. vices 98, 10.
æterno gramine 36, 231. æternam avem 44, 73. æternis aſtris 35, 299. æternas in moras 42, 6.
æther militat 7, 97. nullis præſentior affuit ominibus 8, 172. ſidera parturit 10, 275. mitior 15, 152. complectitur 24, 131. quid velit loqui 26, 230. ſollicitus cogitur in nubem 26, 379. ſuſceperit Jovem 27, 19. pruvidus 28, 352. incanduit 33, 250. nobis Phlegra infenſior 36, 201. pater adfuit 50, 35. in æthera protulit hoſtes 37, 5. *æthera* poſſidet 1, 83. rupit 3, 130. fatigat 3, 371. convertant 17, 105. *multum* innexuit limo 20, 493. conſcenderat 21, 141. denſum 28, 47. Auſonium 28, 273. deſeruit 33, 139. cum cerneret 68, 1. in æthere quacunque it 36, 443. ex æthere lapſa 1, 194. ab æthere cernit 28, 102. æthere vulſo 35, 228.
ætherium decus 7, 175. 28, 169. in axem 101, 60. *ætherii* parentis 5, 145. vigoris 22, 498. patris 22, 26. ætheriis terrena miſcens 8, 229. faſtis 22, 476. tropæis 36, 354. ætherias aves 101, 72. in auras 95, 18.
Aethiopem generum 15, 192. Aethiopum vaſta 8, 35. æſtus 17, 195. campi 18, 179. vapores 21, 180. vulnera 21, 351. armenta 24, 337. locus 31, 62. nigrantia regna 47, 16. campos 74, 1.
Aethon puer 31, 140.
Aethon auroræ nuncius 8, 561. ſagitta ocyor 33, 282.
æthra ab liquida 17, 116. æthram temperat 12, 7. *ad æthram* liquidam 15, 468.
Aetna projecta 7, 161. gravis domat 27, 18. ſe porrigit 33, 151. Giganteos nunquam tacitura triumphos *ib.* linquitur 33, 188. flebile gemuit mugitibus 35, 8. protulit Enceladum 36, 186. favillis nobis crevit 36, 399. ab prima 36, 438. mirata 50, 4.

Aetnæ notæ jugis 36, 330. Aetnam petens 26, 3. redundantem frenavit 50, 33.
Aetnæa cacumina 36, 334. Aetnæos apices 33, 158. Aetnæas in favillas 17, 72.
ævum exactum 1, 276. longum 3, 58. in *Latium* te confer 8, 400. ſecurius 15, 107. ſparſum maculis 20, 132. in omne futurum 28, 602. agas 30, 310. terit 44, 12. per nullum 101, 87. transegit 52, 1. in ævum procedat 17, 333. ævi defuncti 44, 40. redeuntis 95, 1. ignavi ſenium 36, 21. ambagibus 33, 61. Romani 26, 232. cani 24, 106. *ſedes* & arcana 22, 445. cum prima parte vireſceret 1, 63. futuri ardor præſcius, 3, 145. florem 5, 145. longi decus 7, 65. 15, 278. curſibus 8, 621. longi labor 18, 288. quanti canities 18, 476. continui 20, 59. gurges corruptior 22, 116. maturior 22, 348. immenſi 22, 426. ævo læto aderit 3, 372. mandaverit novum 17, 68. obſitus 18, 170. nimio 24, 306. ab tenero 26, 493. toto 28, 56. tenero 28, 424. primo 35, 51.
Afris domitis 15, 84. vicinior 15, 510.
affatur agmen 10, 189. affari licet 22, 163. palam populos 95, 6. affata quereſis gratis 22, 278.
affatus mihi nullos dirigis 41, 1. affatu fallere cuncta ſolebat 5, 367. maligno 36, 221.
affectant alii quicquid 10, 322.
affectu ſanguinis 69, 2.
affixæ truncis facies 36, 341.
affirmo prædam 36, 304.
affligit egeſtas 62, 94.
afflavit Romam meliore juventa 15, 208. *te* Gratia 29, 89. *afflatus* vicino ſole 15, 348. *afflata* ſidera 33, 1. nox rotis coruſcis 44, 6. afflatum nihil vivit 36, 240. afflatos igne tholos 49, 62.
affulget Apollinis arcus 24, 60.
Africa 1, 60. annexuit lauros 8, 25. contuſa genas 15, 136. nec te patiemur inultam 15, 205. famulabitur Romæ 15, 107. Mauri fuit munus 15, 283. tutior fratri redeat 15, 324. pallida 15, 374. acceſſerit 15, 453. Latio reddita 21, 19. bellum cinxerat armis 21, 275. calido rubicunda die 22, 257. donat ariſtas 22, 392. tremuit 24, 105. reddita bellis 28, 366.
Agamemnoniam claſſem 15, 484. Agamemnonios inter penates 3, 82.
Aganippe fluxit largior 17, 272. doctum fluens 39, 61.
Aganippea unda 29, 8.
Agave cantatur 20, 364.
ager fecundus 3, 190. diſcernetur nullo limite 3, 381. Theſſalus 5, 43. dives frugum 15, 509. omnis reſonabat 31, 25. florebit 33, 197. ſerenus albet rore 36, 233. omnis fluctuat 47, 40. agri ſqualent 18, 244. agros reddidit colonis 8, 57. flaventes 35, 121.
agger odoratus 44, 59. *aggere* conſpicuus princeps 15, 425. ab aggere proſpexit 1, 230. ab ambuſto 3, 120.
aggerat portenta monſtris 18, 237. *undas* cumulis 20, 439.
aggredior latebras monſtri 15, 362. aggrederis metuenda viris 9, 373. quem aggredior prius? 1, 29. aggredimur ſubitæ 36, 248.
agitabat Mavors Auſtrum 21, 270. agitabis equum 19, 56. agitare feras 37, 122. agitanda res tumultu 36. 7.
agmen aquarum, quid? 8, 481.
agmen rarum 26, 78. violenter adorti 26, 252. exſertum 28, 299. perrumperet 28, 460. in terrificum 37, 75. agminis natarum una 36, 58. agmine feſſo 28, 218. inferno 28, 323. caſto cinxerunt 35, 322. agmina armata clientum 5, 76. Eoa 5, 162. *flava* 8, 54. duris exerce ſtudiis 8, 320. *ſuſpenſa* 8, 545. *quanta* producant 17, 69. moveri iubet 20, 408. deleta 20, 464. nigra 21, 265. cæſa 26, 34. objecta Sicambris 26, 419. tota nutaſſent 26, 595. Thracia 28, 473. revoluta 28, 637. duxit 29, 194. fortia turbat 35, 143.

agna lupo latus praebuit 34, 26.
agnoſcisne tuos Penates? 28, 53. agnoſcit manus arcum 17, 188. *pagina* mores 17, 255. agnoſcat fratrem 15, 414. quid terra poteſt 37, 17. agnoſcite tandem 3, 59. agnovit triumphos novos 4, 11. patrui curam 29, 186. tumultus dubios 35, 154. agnoverit ſemet 8, 225. agnoſcere dubio viſu 36, 91.
agit ſpes anxia mentem 1, 66. lucos 24, 303. ductor turmas 44, 84. ardor lapides 48, 56. quid agam? 5, 14. 41, 7. brumam 74, 2. neu agas dubie ſuſpectus 8, 278. aevum 36, 311. *agat* me medius limes Olympi 15, 149. civem 22, 168. quid? 36, 294. agebat voti ignarus 29, 83. egi ſubjuga 22, 290. egit illum amor 3, 282. vias longas 8, 101. nimbos non Boreas, non Sol 8, 181. te (victoria) placidis moribus 24, 216. dies 28, 57. chelys fidibus Maurum 28, 123. *flamma* polum 33, 251. egerit me devius ardor 39, 8. egiſſe notos 3, 232. agentes praelia 1, 78. aguntur trans Phaſin 18, 245. *agi* promiſſa minasque, tempus 15, 427. acto largius ferro 26, 122. actum ſi quid flagrantius 36, 296. ver toties curſibus 44, 28. agendi belli 20, 325.
agreſtem dudum cogis 17, 174.
abenus, vid. *aënus*.
Ajax Eutropii 20, 386.
alae Armeniae 5, 108. comites 8, 544. Geticae 20, 176. ſudant 29, 62. ſolitae tranſcurrere nimbos 44, 39. vix ima tolluntur humo *ib.* alis aequalibus 16, 13. roſeis pavonum 18, 109. nigrantibus 18, 348. velorum ſciſſis 28, 138. rapidis ſublatae 36, 254. in coloratis 94, 1. alas veloces concutit 3, 122. Sarmaticas 7, 148. famulas 8, 558. explicat 10, 48. tenebris obſcurior 20, 231. crinibus rutilantes 21, 38. ſacras panderet 24, 204. nigrantes 26, 201. equitum 26, 474. extentas 28, 175. pandit 35, 97. fulminis pacificas 35, 229.
Alamania ſupplex 8, 449. tuis ſignis 21, 234.
Alamanorum ſpoliis 24, 17.
Alanus Maeotida bibens 3, 312. patiens ditionis 26, 581. Alani tranſiſtis 8, 487. ſtridor venientis 21, 109. calor 28, 224. Alanae gentis 26, 583. Alanis impacatis 5, 271.
Alaricus en! 28, 155. Alarici rabies 26, 431. Alaricum Peuce nutrierat 28, 105. Alarice, res tuas 26, 492. rumpe moras 26, 546. quis tibi dolor 26, 623. properas reverti 28, 181. te caperet 28, 223.
Alaſtor Ditis nota ſignatus 33, 284.
albet amnis 28, 519. ager rore 36, 233. albent oſſa 36, 342.
Albis ſerviet 10, 278. Albin liquere 8, 452. per medium 21, 226.
Alcides pulcer ſudore palaeſtrae 8, 533. ducit cohortem 15, 418. victor 29, 174. miſſus 34, 9. reddidit arces 39, 15. mihi carmen erit 101, 10. *Alciden* poſce palaeſtras 17, 287. duxerat fama 101, 134.
Alcinoo genitam 29, 142.
Alcmena, ne tibi faciant pavorem 101, 28. Alcmenae ovanti 8, 536. Alcmenam tendebat onus 101, 22.
Alcyoneus per ſtagna Tyrrhena cucurrit 36, 185.
alea non totis caſtris conſtitit 21, 365.
Alecto atrox 3, 26. 41. inviſa 33, 278.
ales non admittitur 10, 62. *littera* 15, 477. Libyae 20, 310. fama 22, 408. ignea 22, 420. victoria 28, 597. Cyllenius 33, 77. *longaeva* 35, 83. aeſtuat 36, 141. Titanius 44, 7. alite querula 14, 21. monſtrant ventura 22, 216. alituum ſuſpenſa cohors 44, 77. alitibus fecundis 7, 9.
Alexandro proſtratus Porus 21, 268.
alga in Ionia 7, 197. *in* rubra 48, 15. algae virides ridebunt 3, 387. *divitis* 8, 597. algam cautibus illidi 33, 255. algas alter-

nas 10, 157. per algas extenta jacet 46, 9.
alget Trionibus proxima 20, 238.
Aliacmona rapidum 26, 179.
alienenr ſenſus 22, 49.
alienus ignis 3, 9. aliena principibus 10, 262. *alieni* cæli 47, 14.
aligera e plebe 31, 139.
alimenta *dubitanda* 15, 103. natis paret 26, 329. vaporis 44, 16. aſpera fuſa per artus 48, 19.
alipedis terga 71, 2. alipedum jubas 22, 472.
ex alio ſe quisque facit 87, 6.
allatret Sirius 22, 466.
Allia renovet pugnas 15, 124.
allicitur faſtidire 22, 42.
alligat pectora merces 8, 502. Iſtrum glacie 20, 165. vox blanda carinas 36, 258.
allocutio Imperatorum pro tribunali 5, 382.
alloquio gravis 36, 287. alloquiis edomuit 21, 197. hærere 29, 139.
alloqueris alto faſtu 22, 159.
alludere umbras videt 5, 328. alludens genitor 28, 83.
Almone prælato 15, 119.
alnus aſſibilat alno 10, 68. alni plenæ 8, 625. arbiter 21, 286. alno plena 5, 503. alnum committere flatibus 32, 3. remigat 35, 178. *alnis* electriferis 12, 15.
quidquid alit tellus 35, 295. alebat bellum inſidiis 21, 276. aluit Bellona 26, 34. aluiſſe fluentis 1, 236. alitur rumor 3, 70. ali parvo 15, 105. alendis odiis 22, 16.
Alœus aſper genuit 26, 68.
Aloidæ pervenere 26, 74.
Alpes trepidas laxaverat 1, 74. anguſtant aditum 1, 105. edomitas 5, 1. transgreſſus erat 5, 125. bis rupimus 5, 389. invadi faciles 7, 89. hunc habent 8, 93. gelidas 8, 557. ſi pateant 8, 390. nubiferas 5, 442. 24, 307. clareſcunt 10, 185. tranſeat 18, 432. obſtant 22, 411. exegere ſupplicium 26. 194. poſt ruptas 26, 261. ignotas invaderet 26, 283. poſt apertas 26, 471. fregi 26, 532. per alias 26, 642. notas adſpicit. 28, 266. ruptas ſpirans 28, 442. quæ 39, 37. non irruat barbarus 77, 5. ad Alpes cucurrit 15, 376. Alpe ab rupta 15, 82. ab frondoſa 24, 285. Alpibus procedere 20, 505. recluſis 26, 198. ruptis 26, 547.
Alpheus rubuit 4, 9. *anguſtus* acervis Geticis 21, 186. advena 35, 61.
Alpheæ *Piſæ* 15, 483. Alpheas ripas 26, 575.
Alpinus apex 12, 9. Alpina nive 17, 307. glacies 35, 176. 58, 1. Alpino *vulnere* 21, 317. Alpinum pudorem 26, 563. Alpinæ nives 7, 99. rupis 24, 241. caſæ 26, 363. Alpinis jugis 8, 106. *odiis* 15, 295. Alpinos montes 8, 637. Alpinas pruinas bibunt 1, 255. rupes 5, 304.
altaria ſpirant fumo 44, 96.
alre levantibus intumuit rebus 1, 39.
alternant ſtudiis 22, 269. alternanres colorum vices 45, 13.
alterna morte 33, 58. alrernæ Tethyos 7, 58. aulæ 26, 567. alternam viram 44, 26. alternis jugulis luſit 3, 83. collis 35, 369. *frugibus* 52, 11. alternas aves 16, 16. ferit 36, 378.
altiſoni mariti 39, 27.
altus Jupiter 26, 100. *alta* cervix 3, 53. mens 29, 20. vis 46, 18. ad altum vectus 31, 83. in altum tolluntur 3, 22. maior intrat 49, 29. duxiſſe ratem 26, 8. vibratis clipeis 28, 627. fertur 33, 249. cernentes oculos 35, 114. altum latus 7, 102. patrem 22, 62. *ab alto* 20, 24. alto de ſemine fratres pubentes 1, 142. Ionio 47, 38. in alto condere virus 22, 34. altior omni plebe redibis 5, 333. ires equis 28, 369. cunctis matribus 33, 125. altius nihil complectitur æther 24, 131. altiſſime princeps 72, 11.
alumnæ lavanti 18, 106. ſidereæ 36, 178. alumnas Rhodani 51, 1.
alumnus *Oceani* miles 21, 159. alumno tanto 18, 385. ſordenti 26, 358. alumnum pium 44, 49. alumnis parvis 18, 127. roſeis 35, 48.

31, 48. alumnos proprios diſcernere neſcit 8, 211. horribiles Libyæ 24, 280.
alveus medius interfluit urbes 1, 227.
alvo ab cava fagi 35, 126. alvum quatiens 20, 389.
amaracus mollis 35, 129.
Amazon anus 18, 240. Amazonas ſævas 11, 32.
Amazonidum cohors 35, 63.
Amazonii Ponti 20, 264. *Amazonio* ritu 18, 499. Amazonios cinctus 34, 37.
ambages remotæ 1, 35. ambage tacita 26, 552. ambagibus longis 8, 227. certis ævi 33, 61. non ullis 36, 80.
ambigat poſt talia ſegnis 26, 549.
ambiguus vitæ 18, 52. ambigui mares 18, 462. *ambiguæ* matri 8, 210.
ambit Honos virtutem 17, 8. quodcunque dies 17, 57. *humeros* veſtibus 22, 365. non blandius vitulam parens 33, 127. globus auras 35, 299. cærulus color 44, 21. totum complexibus 48, 35. ambiat te uvis 1, 274. ambirent fulmina laurum 28, 355. ambitos a principe honores 3, 180.
ambitio naſci 3, 178. avaritiæ nutrix 22, 114. ambitione potitus 8, 46. mortis peti 29, 166.
ambitioſa colus 8, 594.
ambitus demens expellitur 7, 186. obruit artes 17, 164. noctis 18, 93. contingere dextram 20, 67. procul erret 28, 609. victus ratione ſalutis 29, 212. circuit 49, 50.
ambroſio ſinu 10, 110.
ambuſtus ager 3, 120. ambuſta favillis juga 26, 24.
amens terror 3, 256. ſucceſſibus 28, 441.
amentia quieſſet 15, 296. petulans 18, 237.
amentatus puer 17, 322.
amethyſtus ineſt 8, 587.
amica linquit domum 19, 24.
amicta illecebris 22, 136.
amicitiæ nexus 5, 321. amicitiam teſtor 42, 6. amicitiis receptis 17, 74. amicitias firmat 22, 38. manſuro adamante ligat *ib.*
amictus ſubſtringit 10, 284. cærulus 22, 249. glaucos 28, 167. purpureos 35, 17. conſcidit 36, 149. cognatus 83, 2. ſordidus 88, 1. amictum viridem 26, 168. faſtidit æſtus 31, 6. amictu præcipuo exornat 1, 192. teſtatur mentem 5, 81. Quirinali 8, 157. Auſonio 8, 566. claro 18, 307. Romuleo 20, 62. Grajo 20, 250. madido oneratus 26, 351. ferrugineo 35, 275. refugo 44, 6.
amica inſula 1, 189. amicam materiem 48, 42. amicis regibus 24, 185.
amicis caris ſpoliamur 39, 24. amicos vincit meritis 22, 45.
Ammon corniger 8, 143. Marmaricus 18, 180. *non* potuit Naſamona morari 21, 255.
amnis pius 1, 97. ebrius 1, 250. repetatus Achilli 5, 180. *rari* coloris 28, 517. Volcanius 33, 170. lætatur in antro 35, 70. declinat prodigus urnam *ib.* vagus edidit 36, 270. gelidus decidat 49, 73. accenſus fluit 49, 74. amnem per *totum* 8, 444. gentibus ſævum 22, 188. tranſeat 26, 428. in unum 47, 32. amne nunc ſecundo nunc redeunte 28, 497. ſubacto 29, 177. hiberno 35, 199. eliſo 49, 64. amnes accedere 3, 183. corruptos 3, 304. vagos *rapuiſſe* 5, 121. impulſos pluviis 10, 125. docti 17, 273. quatuor procedunt 20, 259. epoti arebant 21, 171. lugerent, 24, 24. ſervare fidem 26, 47. Grajos 25, 515. areſcere vidimus 26, 527. exhorruit 28, 146. in refluos 29, 80. mille 36, 16. amnibus fractis 101, 74.
amas mollis 101, 18. quicquid 18, 367. *ames* populum, 22, 392. amat arbor 10, 66. te ipſe metus noſter 10, 332. carmen 2 3, 6. quos ſervavit 28, 388. amavit propius quam ſi genuiſſet 29, 106. amabis, quem nunc horreſcis 31, 138. amare inopem 19, 44. timet mater 69, 2. amandi ignarus 10, 4. amans furto

furto gaudet 27, 7. amari non extorquebis 8, 282. ſe diffidit 22, 182.
amolitur onus 5, 455.
amomi mitis 10, 93.
amor inceſtus prædæ 3, 221. vilis illum egit 3, 282. principis ullus 5, 15. tutatur 8, 282. feſtinus 8, 371. riſit 10, 47. jactantior explicat alas *ib.* nimius urget 16, 10. dilapſus 18, 75. receſſit 19, 34. cæcus 20, 50. vivis annexus 22, 50. vincit 22, 412. communis mundi 24, 52. quantus prolis 26, 305. urget 26, 405. publicus ardeſcit 28, 63. conceptus crevit 28, 80. fœdus lucis 28, 452. fontis 35, 135. perfidus debilitatur 40, 12. notus 50, 37. ſævus quid non cogat? 69, 1. non tolerandus 89, 2. quantus 36, 308. pietatis 40, 48. hortatur, vincat 42, 8. deos cælumque & ſidera cornu; temperat 10, 75. delapſus 10, 97. ſpeculatus 10, 149. flexit Ditem 33, 27. ſegnis marcet 29, 227. amoris primus *odor* 10, 289. primi ſuſpiria 35, 274. telis incendor 90, 1. amori detulit 24, 194. vitam debet 28, 610. amorem dubium lecturus 16, 26. *ſuſpenſum* deludet 22, 398. impendit pignoribus 29, 112. amore inconceſſo 5, 515. *mundus* ſe liget 8, 285. *quanto* metuendus 22, 2. munitus 24, 222. patrio complexus 29, 132. in amore repulſas 28, 361. amores frenet 17, 99. ad Siculos 21, 187. placidos cognoſcit 48, 43. pennati 22, 356. innumeros 31, 30. lætantur 31, 110. frenatis truces avibus per nubila vecti *ib.* amorum ſtimulis flagrat 8, 252. blandorum 19, 63. gens mollis 10, 73. volucrum comitatus 10, 153. amoribus primis 11, 41.
Amphinomo dicavit 50, 41.
Amphiona præferat 22, 170.
Amphioniæ palæſtræ 8, 532.
amphitheatrali pompæ 17, 292.
Amphitrite ſoror 10, 175. Thracia 26, 337. Nereia 33, 104.
amplector præcepta 15, 322. amplecti nec ſemel 36, 211. te rurſus licebit? 36, 435. amplexa fœtus 24, 356. amplexus in mariti ibit 8, 646. aulæ 26, 454. hos prometuere 36, 277. amplexu regio 14, 25. arcto geſtabat te 29, 97. turpi arcet 29, 129.
Amſanctus flatum repreſſit 35, 350.
Amyclæ trepidæ 26, 193. *Amyclis* natus 35, 133. *Amyclas* largitur Phœbus 33, 135.
Anapi fortis 50, 41.
anceps motus 3, 68. *hiems* 21, 282. odiis orbis 26, 565. ancipiti gradu 11, 23. hoc locatus 28, 464. *ancipites* artes 8, 293.
ancillæ euntis 18, 86.
Anci pauperis 15, 109.
ancora fundaverat puppim 17, 113.
Ancyra, tuos ad muros 20, 98.
Ancyrani triumphi 20, 416.
anfractus raros plagarum contrahit 5, 379. per opacos 35, 146. anfractibus curvis 1, 105. tortis 28, 519.
angelus alloquitur Mariam 99, 1.
anguis truncatus 15, 471. *glaciale* ſibilet 22, 458. horridus 26, 446. duplex connectitur 37, 81. anguem refuſum 26, 23. *angue* cæruleo connexuit veſtes 3, 118. angues blandos tractaſti 8, 164. virides 20, 186. Triptolemi ſtridunt 33, 12. preſſos 34, 31. riguere 37, 111. objicis 101, 37. terri 101, 43. anguibus *purpureis* 5, 177. erectis 26, 66.
angulus devius 22, 179.
anguſtat jaſpide pectus 28, 526. *ſparſas* (mulas) 51, 11. anguſtant aditum 1, 105.
anguſtus collis 39, 36. in anguſto 45, 28.
anhelitus diſcolor 35, 192. anhelitum alternum 14, 24.
anhelat inflatus 18, 259. quicquid Phœbus 81, 1. anhelet penitus immerſus 5, 526. anhelantis Libyæ 5, 41. *anhelantes* gemmæ 8, 550.
anhelus fremitus 1, 79. anhela membra 2, 2. ſilex 48, 42. anheli nati 28, 172. *montis* 36, 383. anhelo pumice 49, 15. anhelis vorticibus 33, 24. anhelas pulmonis

monis latebras 5, 414. ad Syrtes 24, 275.
Anicia gens 1, * 8.
animæ partes diſtribuit 8, 240. 17, 254. volantes 22, 433. *mittuntur* in ortus corporeos 33, 62. *ſpiravere* notis 33, 240. conveniunt 35, 308. animam efflare 5, 62. conciliantibus labris 14, 23. in pectore clauſit 101, 137. animarum præmia 10, 301. rector 35, 156. *animas* labra ligent 31, 132. ternas interficit 37, 82. elapſas reducis 98, 20.
animalia cedent tuis regnis 35, 297.
animantibus ægris 44, 9.
animaverit aſtra 17, 101. *animare* taxos 36, 386. animaſſe tabulas 26, 19. *animatur* lamina 5, 358. animantur *haſtæ* 10, 183. animata Orpheis modis ſaxa 7, 114. ſacris 24, 167. cuncta rigent 46, 6.
animoſus horror 50, 13. animoſa ſuis divitiis virtus 17, 5. animoſo pectore 22, 242.
animus curis gravibus ſenilis 1, 154. dum mollior 8, 396. anceps 15, 281. pulcrior ornat 21, 27. animi victus 3, 170. ponunt recentia vulnera 5, 115. æſtus 8, 226. magni vis tranquilla 8, 514. canities 17, 19. ſerviles 18, 177. exiguus 20, 381, cecidere 20, 485. cunctantis libra 21, 75. recepti 26, 406. divitiis 41, 5. *animo* ceſſit ætas 7, 86. damnant 20, 135. timuiſtis inani 26, 381. ſubjugat hoſtes 28, 249. defixo malis 28, 258. tranſgreſſa leænas 36, 98. pax datur 48, 49. animum caſus in omnes æqualem 15, 319. flecte 20, 596. ovantem confringas 22, 69. tolle ſerenum 101, 50. animis ingentibus 26, 584. immanibus ſpirans 28, 442. relanguit atrox 33, 68. animos ferarum 17, 192. ligant 18, 189. hoſtiles retrudit 28, 302. pudicos 29, 149. *ducens* diverſos 33, 119. ſegnes provocet 36, 30. hos præbuit 36, 276. eluſit inanes 37, 36. truces ſuperboſque de genitore tenes 101, 54. diſſimiles temperat 50, 23.
annales delicta loquentur 8, 311. priſcos volvere 24, 184. annalibus lectis 20, 59.
annectunt frena columbas 31, 104. annexuit lauros 8, 25. *annectere* faſtis 18, 151. annexus vivis amor 22, 50.
Anniadæ 1, 8. 10.
Annii 1, 8.
annuis tardius 23, 328. annuit tarde 8, 454. titulum 25, 9. annue 1, 160. votis 24, 213. reditus ſecundos 39, 58.
annus nova veſtigia torqueat 1, 6. felix auctoribus 1, 267. feſtior 7, 3. auſpiciis regalibus ſeſe *induit* 8, 1. jactantior fruitur aula 8, 2. qui te produxerat, *donatur* tibi 8, 156. exhorruit nomen 18, 317. dedit trabeas 19, 10. eunucho traditur 20, 122. *Eutropii* 20, 480. aureus 22, 474. quem mons Evandrius offert 28, 12. felici promittitur ortu 28, 16. *natus* fonte ſuo 28, 649. cunctis illuſtrior *ib.* magno ſuperbit nomine 28, 659. præteritis melior, venientibus auctor *ib.* quis arſerit 44, 107. anni futurum venientis iter 1, 157. pars acrior 10, 54. rudes 17, 16. *ſilentes* 17, 157, titulum 18, 10. monſtriferi 20, 3. clauſtra pandentem 22, 268. notam ſervilem 22, 280. ſtabant rutili 22, 450. difficiles contingere terris *ib.* mortalibus optati 22, 455. ſigna prioris 26, 238. *tui* cognominis 28, 13. vapore 28, 241. cunabula 28, 651. *privati* 28, 654. ſævi bellis & fluctibus 29, 27. *fraudibus* objecti 36, 116. anno perfecto 17, 259. annum communem ſignabitis 8, 654. ovantem 12, 45. *Pharium* 15, 57. flagitat 18, 284. Auſtralem 18, 403. fatalem 20, 49. *ſuum* faſtis conceſſerit 22, 4. *tuum* redde 22, 320. vindicis 22, 413, dignum tibi præparat 22, 423. ſignandum legit 22, 451. ornent Superi 24, 265. Tibris inaugurat 28, 12. novum aperit 28, 640. non induit hoſpes honos 28, 651. peperit victoria *ib.* flatibus irroras 35, 75. fructibus

bus exornem 36, 38. computat frugibus 52, 11. proprium percurrit 68, 9. annorum mater 22, 425. poſt quinos recurſus 23, 23. annis parturit nomina 1, 204. ter mille 5, 491. in rudibus 7, 85. tantis interlabentibus 15, 346. juvenilibus 17, 60. *in crimen* euntibus 18, 488. in teneris 21, 40. in quot vos potuiſtis 21, 196. firmaverat crimen 22, 117. verendos 26, 480. ter denis 26, 634. in primis 28, 54. & iute minori 29, 197. plenis 33, 130. multis gravior ſubjungitur 44, 30, cunctis antiquior 98, 1. annos cur objicis? 8, 365. in *veros* principis 15, 303. eripuere mihi 17, 138. *dare* ſolebat 18, 437. per mille 18, 475. tantos 22, 223. teneros 24, 121. poſt reſides 25, 1. reputant 26, 265. geſſere 28, 656. habiturus 28, 657. in omnes eas *ib.* in ſuos migrare virum 29, 14. puellares 29, 140. ſteriles conſumeret 33, 34. poſt multos 99, 17.

annua jejunia 95, 21.

Antæo non profuit 34, 41. Antæe rebellis 3, 288.

ante dabunt hiemes Nilum - quam poſſit &c. 1, 169.

anteirent oppida currus 28, 377.

antennis illabitur 24, 367. fractis 28, 139.

Antenoreæ urbi 49, 1.

antevenis tempus 22, 152.

antevolant Zephyros pennæ 44, 21.

Antiochus reſtitit 18, 216. Antiochi muros 20, 570. fugam 21, 371.

Antiphatæ fames 29, 22.

antiquior annis cunctis 98, 1.

antrum complectitur 22, 427. antri ad limen 22, 441. gremio 31, 2. *armiſoni* 36, 67. memores 40, 5. in antro lætatur amnis 35, 69. antra ſevera Themidis 2, 14. *cornipedis* docti 5, 179. in paſtoralia 10, 115. mœſta ſilent 28, 29. putria populatur 35, 174. Muſarum 34, 51. Scyllæa 36, 447. vaſta colit 47, 21. antris nigrantibus abdidit divitias 1, 42. in curvis 1, 209. *Pieriis* 6, 15. ſub vitreis 12, 35. 28, 147. ſilveſtribus 17, 190. in veſtris 20, 299. monſtriferis 22, 110. ab cavis 24, 310. ſub Pirenæis 29, 77. humentibus 36, 5. ſtagnantibus 37, 117. in brevibus 39, 35. ab mediis 47, 8.

anus trabeata 18, 10. Amazon 18, 240. anum nutricem 28, 566.

anxius ſecundis 3, 33. nulla non hora 8, 280.

Aonius mons 5, 418. Aonio de monte 20, 522. Aonios per campos 4, 3. lucos 17, 271. *muros* 22, 171.

Apenninigenis paſtoribus 28, 505.

Apenninus ſtringitur 22, 273. Apennini receſſus 24, 307. Apenninum nivalem 8, 106. perhibent 28, 286.

aper ſævus 3, 287. vaſtus 24, 306. gloria montis 34, 36. ſecurus ſpumet 35, 243. indomitus regnabat 101, 106. torvus 53, 1. apros cum dentibus ſtravit 101, 80.

aperis Titanibus auras 33, 66. aperit annum 28, 640. *criſtas* 35, 226. aperire fugam 26, 97. aperto campo 26, 139. apertas Alpes 26, 471. venas 48, 21,

apes commotæ glomerantur 5, 461. venerantur naſcentem regem 8, 382. mella tegunt 14, 10. examen molitas 26, 241. fugaces tinnitu revocare 28, 261. deſcivere *ib.* piæ 29, 9. prata legentes tranſmittunt ſæclis mella futuris *ib.*

apex rerum 5, 5. *innocuus* cum flagraret 8, 194. ſe fundit in *campum* 10, 56. *ædificetur* columnis 10, 215. delapſus 20, 290. emicuit 26, 459. orbis 27, 23. *Pallanteus* 28, 644. ferratus laſcivit 35. 146. criſtatus 44, 19. capitis horret 83, 1. apicem attollens 28. 48. ornat 44, 85. *apices* gemini confidunt 20, 350. Aetnæos 33, 158. coniferi 36, 398.

Apis admugit 8, 576.

Apollinea teſtudine 20, 257. Apollinei nemoris 36, 373. Apollineo partu 8, 133. *crine* 36, 310.

Apollo pulcer 28, 25. ſic me meus implet 81, 4. Apollinis arcus 24, 60. Apollinem victum 11, 8. Apolline tali proſtratus 8, 537.

Aponus 49, * & 69 *in n.* Apo-non habere 49, 90.

apparet timor 35, 188. apparent latebræ 49, 41. apparuit ingens 18, 390. aulæ ſpecies 36, 148.

appetis arcu Stymphalidas 34, 37. appetit hoſtem 45, 45. appetiit penates 36, 188.

apponit curam 17, 66.

apportet ſalutem 15, 263. ſocios an hoſtes 26, 456.

aptet voci digitos 20, 362. aptavit equis 3, 330, aptavere togas membris 1, 206. aptare humeris arcus 26, 495. parvam genibus paternis 36, 175. aptantur varios in uſus 29, 59. aptanda carinæ (ſilva) 36, 369.

aqua invida labris ſubducitur 35, 336. aquæ diſtillant per pectus 1, 222. calenti 20, 449. carceribus laxantur 35, 184. ardentis 49, 13. fumiferæ terga 49, 36. fuiſtis 57, 2. conſervatæ 58, 6. aquis liquidis purior ibat 2, 10. mutaris 7, 100. auriferis (*Tagi*) 8, 128. *confidit* 17, 71. ſacer horror 28, 33. commotis fervebat 28, 511. oppreſſis 33, 176. adſtrictis 34, 18. vicinis 49, 2. vivis 56, 4. duratis 60, 2. quæſitis 61, 6. aquas ereptas 8, 480. contiguas alio deflexerat actu 8, 481. Ogygias 10, 133. radiare metallo 20, 260. *oſtro* fundit 33, 253. ſocias truncavit 37, 70. medicas fundere 49, 86.

Aquarius prodigus urnæ 22, 462.

aquilæ cedunt lictori 8, 9. bellatrices 10, 193. ſequuntur 20, 225. exſpectant decreta 24, 86. aquilis victricibus 7, 16. aquiles figamus arenis 15, 33. concordes dividis 5, 238. volucres tollunt 7, 138. victrices 21, 170. imbelles 26, 159. expertas horrens 28, 321.

aquilæ conveniunt 22, 418. in alis 94, 1. aquilis non fas eſt 6, 1. terram cognoſcere 16, 17.

Aquilo obruit acies procellis 7, 93. *meſſes* vehat 22, 396. conſtringat glacie 26, 60. aquilone Riphæo 3, 248. aquilonibus puris 10, 185. excluſis 15, 515. removent undas 85, 3.

Aquiloniæ procellæ 12, 41.

arae clementes Buſiridis 3, 254. thuris odoratæ cumulis 21, 59. aram flentibus ſtatuiſtis 15, 404. aris thure calentibus 22, 12 hominum ſitientibus 36, 282. deſtinat 44, 94 aras diras 18, 20. Buſiridis 18, 161. quas vidimus? 18, 326. ad pias 19, 27. Hyperboreas 28, 26. ſaxo minantes 28, 505. cultas *ib.* luſtraverat 40, 25.

Arabs *mollis* 8. 258. mitra velatus 21, 156. Arabes ſaltus liquere 7, 71. te foliis ditent 18, 226.

aranea audax 36, 158.

Arar lentus 17, 53. Rhodano *ſtimulatus* 20, 269.

Araris *tardior* 5, 111. ferax 18, 405. Ararin longinquum 26, 298.

aratrum figis 28, 184. aratri Herculei ſemita 49, 25. aratro gravi ſudabat 3, 202. impreſſo 22, 197. bos abductus 26, 161. aratra ſordida flexit 8, 415. aratris devotus 20, 194. expulſis 20, 566.

Araxes Scythicus 1, 160. pontem pati cogetur 3, 376. impacatus 8, 387. Araxem proculcet 15, 34. Araxe ab extremo 20, 569.

arbiter juſtiſſime legum 10, 333. meatibus idem 17, 104. belli pacisque 18, 241. deorum 20, 161. alni 21, 286. belli 28, 212. maxime noctis 33, 56. mons 49, 76.

arbitrium ad plebis reducit 24, 116. arbitrii felix princeps 21, 89. arbitriis mitibus 17, 31. *corporis* dedita 22, 133.

arboreo in cortice 28, 240.

arbos omnis amat felix 10, 66. prædives 35, 290. ſe jactat 36, 344. exultat ſpoliis 36, 347. arboris trunco 18, 118. arbore fultus 1, 114. figit 18, 294. præſaga 26, 19. vili 28, 28. arboribus fluentes ſucci 3, 180. frondet

det 33, 160. frondes decutit Auſter 35, 309.

arcæ clauſtra 18, 194.

Arcadiæ ſaltum 3, 286. arces 5, 189. rogis 26, 514. Arcadiam fletam 101, 104.

Arcadius ſpoliis onuſtus 8, 653. Arcadii thalamis 15, 226. Arcadium precatur 5, 144. aſpicis 7, 179. tuetur 21, 79.

arcana profert 3, 179. prodere 5, 489. arcanæ rupis 49, 30. arcano ſucco 36, 402. partu 95, 9. *arcanum* fuit populo 5, 290. *regni* 26, 103. jubar 44, 17.

Arcas proculcet acervos 8, 471. debilis 76, 4. *Arcados* limen relinquit 7, 165.

arcet cælo 3, 50. amplexu 29, 129. arceat procul 26, 100. arceret dominos 18, 510. arcere procellas navibus 1, 239.

arceſſere deos 36, 2.

arctatus ſilvis amnis 28, 518.

Arctos rara 1, 26. alit 3, 325. *deſerta* 8, 51. poſt domitas 21, 246. attonitas lamberet 26, 66. indignantes 28, 336. *ſe* proluit æquore 35, 189. *petit* Oceanum 37, 11. Arcton per tacitam 1, 22. reſpicit 15, 511. populata Hippolyte 35, 63. in *Arcton* prominet 26, 330. Arcto non regor 15, 501. *ab* fecunda 24, 93. ab Lycaonia 26, 246. ab gelida 28, 455.

Arctous advena 20, 158. *Arctoi* Martis 5, 501. *Arctoum* mare 20, 262. Arctoa de ſtrage 7, 26. convexa 7, 170. claſſica 8, 24. Arctois frugibus 18, 403. gentibus 26, 299. *Arctoos* piſces 8, 629.

Arcturi jubar 1, 25.

arcti corporis 98, 5. *arcto* de corpore 33, 46. in arctum res conſtrinxit 26, 491.

arcus defenſores terrarum 3, 80. ſonoros 5, 80. *curvatos* ſolvi imperat 5, 229. Scythicos 7, 27. Mænalios 8, 161. qui non tenditur 8, 224. felix certique petitor vulneris 8, 528. *laterum* enodes 20, 361. Apollinis 24, 60. *ſpoliis* indutos 24, 67. temperet a venatibus 24, 270. humeris aptare breves 26, 495. *ſpoliis* micantes 28, 51. excipiunt 28, 521. fluitant 31, 11. quo lumine floreat 48, 7. in arcum ſinuatur 10, 149. flexus mons 49, 43. arcum ſentit 10, 118. non agnoſcit 17, 188. cædis ſitientem 17, 296. refugum torquebas 21, 68. nominis 28, 370. compeſcuit 35, 232. digitis attentat 56, 217. variata luce rubentem 47, 4. arcu laſſato 1, 187. *ducto* 9, 1. vel jaculis ferit 22, 352. ceſſante 24, 241. *vivo* 28, 502. manuque præſtantes 31, 139. præſtantior Phœbus 33, 134. appetis Stymphalidas 34, 37. remiſſo 35, 31. mutante colores 35, 98. redimitur hiems *ibid.* adducto 101, 72.

ardet proſternere vires 3, 307. ager 5, 43. luxuries 15, 182. ſtimulis 17, 226. eburnum decus 33, 272. ſpiritus flammis 101, 123. arſit impetus 5, 183. *fretum* 15, 80. flammis hoſtilibus 20, 571. impenſius 26, 591. arſerit annus 44, 107. ardebit ſiti 3, 104. ardere focos 28, 454. ardens Sirius 3, 241. ardentis aquæ 49, 13. dei, 72, 3. ardentes gemmæ 5, 347.

ardeſcit amor 28, 63. clipeus 37, 78.

ardor præſcius ævi futuri 3, 146. ſequendi 7, 74. me incitet 22, 266. acrior accendit 28, 331. vibravit in undis 35, 2. devius me egerit 39, 8. igneus 45, 7. ſuus agit lapides 48, 56. devius 50, 45. ardores ſentiat 33, 225.

arduus leges dabat 18, 380. ardua colla 3, 94. fortuna 7, 13. proræ 17, 43. *promiſſa* 20, 316. *reſponſa* 21, 295. gloria 26, 11. arduæ mentis 11, 4.

area dives 10, 92. exercuit luſus 28, 621.

arena vili condetur 3, 371. ſanguine diteſcat 17, 308. arenæ muneribus damnatur 5, 395. *ſcriptæ* 17, 134. *luxuriantis* 24, 316. conjurantis turba 26, 163. *ſubitæ* aſpectus 28, 619. infectæ ſpumis

mis 35,, 203. nigræ tenebris 49, 39. arenam tenuem cæſis invidit 15, 398. Italam momordit 26, 589. in arenam cruor ſervetur 24, 271. arenis Tarteſſiacis 3, 101. *rubris* 15, 33. *vaſtis* 81, 261. bibulis 33, 256. attritis 46, 4. arenas torquet Auſter 35, 310. Paphias 10, 149. inter flagrantes 8, 598. non ſentit ungula 8, 547. ſuperare 8, 436. refluas Tethyos 7, 58. Libyæ incenſas 5, 241. Chalcedonias 5, 55. rutilas deſpumat 1, 54. penetrabit 15, 319. diſcis 18, 32. Getulas 26, 60. indignantes veſtigia calcat 36, 385. Tyrias ſparſiſſe 54, 5.

arenoſos in æſtus 21, 337.

arebant amnes 21, 171.

areſcat decepta ſitis 5, 510. fons mali 20, 18. areſcere negant 5, 8. vidimus amnes 26, 527.

Arethuſa abſens 4, 11.

Arethuſæi latices 35, 60.

Argæus Cappadocum 20, 114. Argæa nive 70, 6. Argææ nives 73, 5. *vid.* & *Argea.*

argenti lacus & flumina 24, 236. cumulos 26, 606. in argento lympham geſtabat 18, 107.

Argeus equorum parens 5, 31.

Argea gramina 29, 191. *Argei* pabula mutant 18, 248. *vid.* & *Argæus.*

Argis ab miſeris 26, 611. ab Inachiis 34, 9. Argos tuemur 26, 576.

Argivæ miniſtrant 20, 200.

Argolici tyranni 101, 117. *Argolicos* fratres 50, 39. Argolicas puellas 26, 629.

Argo audax 26, 2.

Argois trabibus 26, 16.

arguit attonitos 3, 239. arguor impar pugnæ 8, 365. arguar audax 42, 11.

argumenta ceſſant 8, 496. immota pudoris 20, 78. luctus 28, 170.

argutæ dextræ 18, 370.

Argum ſervaſſe juvencam 21, 312.

arida ſocrus 18, 269.

aries præceps 8, 330. *trux* 10, 163.

Aries Phrixeus 22, 464.

Arinthæi faſtus 18, 478. Arinthæo donat 18, 63.

Arion Nereidum ſtabulis nutritus 8, 555. palmam rapturus 17, 283. velox 71, 5.

ariſtæ jejunæ 18, 116. ariſtis ſubitis 3, 382. pulſis 15, 150. Cinyphiis 18, 405. inventis 33, 31. flaveſcit 33, 186. ariſtas Emathias 5, 44. necdum decimas emenſus 8, 372. proprias 15, 112. nec prius auditas donat 22, 393. ignotas currus ſparſurus 36, 53. fractas cum crine avellit 36, 150.

arma regunt viribus 8, 18. Mulciber præparat 7, 191. da protinus 8, 364. oneri 15, 441. *violare* parat 18, 236. relinque viris 18, 281. barbara 20, 159. diſtulit 20, 598. fabricata vatibus 21, 105. juſſis procerum famulantia 21, 332. exercuit 23, 3. vilia interferit 26, 397. nocitura dabant 26, 542. celebrata plectro 28, 123. inopina inſtruit 28, 217. Dacica 28, 335. retro liquerat 28, 462. extera *ib.* Gætula 29, 41. ſæva vocantibus lituis 29, 214. Mimantis 36, 347. movet 101, 93. in arma ſtimulat 35, 107. armorum proceres 8, 5. ſplendore tuorum 20, 600. cultu 21, 153. parens 24, 136. honores 28, 639. minis 101, 82. in armis horribilem 15, 98. oſtentate mihi 15, 428. alter ſexus 20, 223. ab Latiis 20, 237. ceſſantibus 24, 220. in variis ſpectatus 29, 179. avitis 31, 71. additur calliditas 45, 28. poſitis 29, 232. 10, 295. excuſate nefas 26, 561. *fideret* 26, 534. ſervilibus 26, 159. truncatus 26, 89. paribus 24, 295. protinus raptis 22, 271. civilibus 22, 85. conflixerit 18, 411. barbaricis 18, 17. fractis 17, 168. caligantibus 1, 27. hoſtilibus 3, 309. tantis capiendi 5, 150. patriis 15, 5. conſanguineis 15, 286.

Armenius dirigat ſagittas 8, 531. dedit 10, 222. quis procul agit? 15, 243. *edoctus* mollire mares 18, 47.

18, 47. *crine* decoro 21, 157. Armenii Phaſin liquere 7, 72. Armeniis frons læva datur 5, 174. Armenios terrebis 19, 55.
Armeniæ alæ 5, 108. oræ 8, 307. Armenio pro limite 20, 367. Armeniis campis 70, 5. Armenias nives 5, 29.
armentum regit 8, 385. armenti Stygii 33, 284. decus 35, 209. armenta marito gaudent 10, 294. captiva 18, 247. defenſante juvenco 18, 386. auſa loqui 20, 43. Gallica 21, 227. vaſtant 24, 336. boum 26, 408. invicem ſe voce rogant *ib.* candida 28, 507. cum ſtabulis natantia 47, 42. armentorum ſpecies 45, 1.
armiger fulvus Tonantis 15, 468. ſulcus 21, 324. Tonantis 44, 81. armigeros duos miſit 16, 13.
armipotens genitor 28, 655.
armiſoni antri 36, 67.
armat ſpina roſas 14, 10. hunc Athos 37, 68. furor colla 101, 31. Canis Titana 47, 33. armes ſerpentibus Hydram 101, 40. armet ſe Syrtibus 15, 315. armaret brachia montibus 26, 65. armavit in bella dolores 29, 158. natura veneno 46, 5. natura cutem 83, 3. armarit ſtagna, canes pocula 29, 21. armare deos carmina 28, 349. armantem in vulnera rictus 101, 91. armatur terrore pudor 1, 92. mucrone 20, 447. Boreas 35, 70. omnibus rabies 78, 2. armata dolis 33, 221. bipenni 36, 377. armati ſpecies 20, 73. viduatur honos 101, 113. armatæ laudes 22, 1. manus jaculis 24, 244. armatum quis ferat? 5, 306. *armatos* choros 28, 622. Manes 33, 41. *armatas* hiemes 7, 97.
armos ferratos 5, 362. fractos 15, 364. per rigidos 28, 576. *in* toros 35, 211. duratos ſcopulis 101, 110. aſperat 45, 24. erigit 70, 9. auratos 73, 10.
arridet fratri 22, 359. annus 22, 473. *arridere* vitis peremtis 15, 185.
arrexere jubæ galeam 37, 79. arrectis auribus hæſit 1, 210.
arripis ſpumantem 101, 114. arripit iter 20, 407. arripuit omnibus votis 28, 211. partem vetuſtas 44, 35.
arat Africa campos 1. 60, diſcrimen multifidum 10, 103.
ars nocendi 3, 97. artis lanificæ 20, 381. ſollertia 50, 23. arti neglectæ 17, 186. contigit eventus 35, 42. artem admiſcens pretio 10, 88. vicere procellæ 15, 219. veterem 18, 283. confeſſis 29, 206. indomitam 46, 1. ſecutus 49, 59. per artem ductus mons 87, 7. arte tora 1, 95. hac reperta 20, 589. qua me circumdedit? 28, 300. patens mons 28, 502. trahat procos 29, 31. frigoris 57, 3. artes cuſpidis 7, 61. *ancipites* 8, 293. obſcuras 17, 84. ſopitæ 17, 264. priſcæ redeunt 22, 126. patrias exerceat 24, 112. quæreret 29, 234. Cirrhæas deſpexerit 34, 23. Veneris deprenſæ 35, 266. parit ſollertia, nutriat uſus 36, 32. pectinis 36, 156. cunctas bellorum poſſidet 45, 43. artibus priſcis 15, 51 ſine Pieriis 23, 3. diverſis 26, 142. aſſuetis 27, 12.
Arſacio ore 8, 216. faſtu 18, 415.
artificis manus 50, 20. artificem mors nulla refugit 15, 172. poli 95, 11.
artus ſeniles 3, 144. primos depaſcitur 3, 302. laceros 5, 431. feſſos porreximus 7, 149. cum conderet 8, 228. complexu fovens 15, 229. tenderet exſangues 18, 300. truncantur 20, 18. breves 26, 584. ſidereos 31, 3, numeroſos dejicis 34, 39. ſpatioſos erigit 35, 338. emeritos 44, 25. per toros 101, 110. conſtringens 101, 136. vivos depaſcitur 46, 11. in diſpariles 54, 9. in varios mutatur 87, 8. in parvos confluxit 95, 15.
arva temperat 1, 260. vulneribus quæſita 15, 75. referta anguibus 15, 316. domosque præbuimus 20, 577. quæ requiram? 28, 317. *aſſueta* quadrigis 28, 619. per aliena 28, 650. pedibus pro-

proterit 33, 128. Thracia 34, 10. merſa 35, 181. relicta metu 101, 100. arvis ſitientibus 18, 115. quibus exſtitit hæreat 18, 433. ſervilibus 24, 126. incultis 36, 24. mediis 36, 245. ſonantibus 36, 423. patentibus 48, 39. planis erectior 49, 11.
arundineos nodos 47, 21.
arundo crinalis 1, 217. certa Notos fulcavit 31, 144. ferro armatur 45, 39. arundine Rheni 24, 305. crinem velat 28, 163. Palladia 28, 378. tenui 31, 38. fracta 35, 136. velavit frontem 35, 359.
arcem in compoſitam 17, 321. in excelſam rerum 18, 171. defendere 37, 50. arce ſuprema ſtetit 7, 167. poli 8, 198. capitis 8, 235. *feminea* 19, 21. in media poli 27, 13. propria 28, 81. ab mea 28, 416. ab ſumma 33, 212. arces Auſonias 1, 129. ad Eoas 3, 172. aſtrorum auratas 7, 107. tales obtulit 10, 59. ſeptemgeminas 12, 20. *Tarpejas* 15, 30. 21, 214. conſpicuas attollitis 20, 297. Romanæ 24, 30. ſecuras levat 26, 51. perfringeret 26, 386. Pandionias 35, 19. in deceptas 35, 166. quas ceperat reddidit 39, 15. arcibus Romuleis 24, 124. ſeptenis 28, 617.
Aſcanio *claruit* ventura poteſtas 8, 193.
aſcendit faſtigia montis 36, 383.
aſcenſu vincere montes 7, 46.
Aſiæ planctus 5, 36. uberrima vaſtant 20, 578. tædas 21, 88. Aſiam diſterminat 3, 175. regit 18, 199.
aſpectus optatur 24, 58. arenæ ſubitæ 28, 619. non ferre parentis 36, 193. aſpectum indulgete 36, 302. aſpectu ducis 26, 373. *contenta* ſuo 37, 93. liberiore poli 52, 10.
aſper Phaſis (i. *glacie concretus*) 3, 375. aſpera hiems ventis 1, 270. *baccis* cingula 22, 89. bellis 35, 20. aſperius nihil eſt humili 18, 181.
aſperat vallum ſudibus 5, 128. Indus velamenta lapis 8, 585. fervor lumina 17, 219. nubes caput 33, 82. armos 45, 24. iras 48, 46.
aſpergit alas 28, 175. aſperſerit ore maculis Sol 15, 494.
aſpiceres minori cedere grandævos 29, 199. aſpexit *procul* 17, 132. aſpice vultu tanto 101, 50. non aſpectura ſorores 35, 238.
aſpirat ſpoliis 28, 193. aſpirant trabeis 18, 464. *aſpirate* fidem 14, 16.
aſſenſu tanto 24, 188. vallis 28, 615.
aſſeruit honorem 28, 326. *aſſeritur* vulgus ferro 26, 616.
aſſibilat alno alnus 10, 68. hydris 35, 225.
aſſiduus ludis 20, 410. caſtris aderat 21, 116. aſſidui intrant in-opes 1, 47.
aſſignat honorum tabulas 31, 85.
aſſilit 1, 83.
aſſimulat frena 5, 81. os porcum 45, 6.
aſſiſtit capiti 15, 329.
aſſueſceret imperio 28, 76.
aſſurgit laurus 10, 244. Phlegethon 35, 315. aſſurgunt cornua 18, 387. aſſurgere pulvere viſo 24, 3. aſſurgentes videbas 21, 48.
Aſſyrio ademit moderamina 24, 164. Aſſyriis mentita 18, 340. Aſſyrios volentes regat 28, 86.
Aſſyria cæde 7, 36. *acu* 44, 87. *Aſſyrii* aëni 35, 96. Aſſyriæ ripæ 18, 58. paci 21, 52. Aſſyriam gentem 8, 308.
Aſtæ vindicis mœnia 28, 204.
aſtrigera cum conjuge 26, 245.
Aſtronomorum obſervationibus Meroë nobilis erat 1, 135.
in aſtra provexit 50, 37. ad aſtra ferar 7, 158. aſtra tangeret 2, 4. invadere 3, 62. dum rotet polus 5, 527. miſcebit Averno 15, 383. animaverit 17, 101. pulſas querelis 19, 51. exſultaſſe choreis 21, 85. ferit 26, 341. tenebat 33, 117. laceſſit 33, 162. virum mutavere fidem 35, 188. aſtrorum beatis radiis 29, 48. ab aſtris miſit 98, 3. in aſtris certus error 17, 128. ſub aſtris exigis noctem 101, 73. aſtris

 Ledæis

Ledæis fulgentior 1, 240. reſpirantibus 5, 455. inſpectis 8, 146. properantibus te cernere 8, 190. redimitur 10, 273. in mediis 15, 135. a *cuſpidis* 15, 153. ab Lycaoniis 17, 298. dubiis 21, 145. numeros dividit 22, 434. vicinis 24, 134. *vertice* proximus 26, 470. cælatis 28, 168. æternis 35, 299. patriis procul 36, 214. ſecula dividit 49, 83. variis 68, 7.
aſtu debilitat 28, 219.
Aſtur pallidus 29, 75.
aſylo tuo commiſit ſpes vitamque 15, 391.
atavi tradunt 28, 334. *atavum* deducens proles 28, 420.
atra fames 28, 321. atræ faces 3, 49.
Athamantheæ dextræ 3, 81.
Athenæ ſtatuiſtis aram 15, 405. Athenas arſuras 17, 152. ſublimes fregit 24, 162. Athenis ſpretis 17, 94.
Atheſis ſtrepat choreis 12, 11. velox 28, 197. mutavit ſanguine fluctus 28, 209. Atheſin permulcent cantu 31, 106.
Athos ſollicitatus 3, 336. parvus 8, 475. reſponſat 20, 162. vaſtus 26, 177. glacialis 37, 68. Athon nivibus profundum 21, 127.
Atlanteos per receſſus 1, 35. *Oceani* receſſus 10, 280.
Atlas conſcius nutaret 7, 108. diſſidet 15, 158. obſtupuit 21, 147. Mauruſius 28, 104. te maximus horruit 34, 45. palluit 35, 191. calcabitur 36, 324. Atlantis nepos 33, 89. *apex* 37, 23. Atlanta cinxit maniplis novis 8, 35. terrificant 24, 336. in aere trementem 28, 380. Atlante oppoſito 15, 316.
Atreus ſceleri reddidit crimen 15, 400.
atria effulta columnis 5, 136. Divæ 10, 85. docta 17, 88. tremefacta ſilent 33, 84. veſtit ebur 33, 242. deſolata 36, 155. per atria ludi 36, 206.
Atropos voces adamante notabat 15, 203. ſic urget 33, 216.
atrox Alecto 3, 25.
Attalus voluit 18, 215.
attentat digitis arcum 36, 217.
attrivit opes 76, 7. attrita jugis colla 33, 13. attritis Achivis 10, 179. attritos manu radiòs 36, 161.
attigit cælum 15, 26. Idem 33, 199.
attollit fructus 20, 271. faces 33, 11. litora gemmis 33, 253. apex ſidus 44, 19. attollitis arces 20, 297. attollunt proſpera flatus 22, 160. lauros 24, 59. oracula faltus 26, 551. vultus 50, 6. *attollat* ceraſtas 15, 151. attollant Tydiden 28, 470. attollite turres 8, 104. attollere ſigna 3, 86. *tædas* 31, 33. attollens jubar 14, 1. apicem 28, 42.
attonitus Ganges 1, 163. attoniti hærent 26, 371. pecudum timores 98, 16. attonito aere 50, 12. attonitis omnibus 26, 4.
Atys perſonat 20, 302.
avaritia profunda 15, 164. avaritiæ pectora 3, 37. libido 26, 226. avaritiam cruentam caſtrat 18, 193. trudis 22, 113.
avarities Stygiis innexa catenis 7, 185.
avarus cædis 26, 606. vigil 27, 8. avaro intuitu 3, 164. avaris opibus 33, 21.
Aucheniis 1, 21.
Aucheniam genus 1, 8.
auctor tanti muneris 1, 72. fœderis egregii 5, 75. necis 8, 94. honoris 8, 579. ſucceſſibus fueras 8, 638. major Honorius 15, 499. graviſſimus eloquii 17, 332. pravus condidit 20, 496. paci mitteris 21, 51. nec adhuc oſtenditur 26, 450. nominis urbi 28, 517. Lemnius 28, 572. annus venientibus 28, 660. in auctorem ſævit 19, 12. auctorem ipſum parere ſibi 8, 299. damnare ſuum 18, 170. dubium expromere 36, 195. *globum* 44, 73. paritura ſuum 95, 10. neſcire ſuum 98, 15. auctore Eutropio 20, 98. quo flexus 22, 3. in auctores vertit tela 7, 95. deos hæc ſtatuiſſe 49, 82. auctoribus conſanguineis 1, 267. primis 18, 158.
audacia præceps 3, 34. titubans furtis

furtis 10, 81. præceps crevit 32, 9. ſublata 37, 107. petulans 74, 7.
audax mamma 1, 88. *Stella* 8, 184. animi 35, 4. arguar 42, 10. herba 49, 22. audacibus remis 7, 56.
quid non audeat annus Eutropii 20, 480. ne quid in abſentem 29, 231. audere aliquid 26, 393. audentes fors juvat 42, 9.
non audit verbera currus 17, 187. audiat hoc commune ſolum 39, 56. audire victores merentur 1, 62. audimur omnibus terris 16, 9.
avexit natos 36, 265.
avellit ariſtas 36, 150.
avena amiſſa 46, 24. *avenas* inæquales cera texebat 31, 35.
Aventino receſſu 22, 405.
Averni ſinus 5, 502. vacui vulgus 33, 20. *peſtiferi* 35, 348. Averno miſcebit aſtra 15, 383. laxato 18, 450. umbroſo 33, 116.
avertit diem 15, 400. avertere victu Chaonio 36, 47. averſis manibus 28, 329.
auferret ſodales 28, 313. abſtulit tumultum 3, 20. illum ſuus enſis 8, 92. auferre ſceleris cauſas futuri 5, 193. penatibus 29, 101.
augentibus omnia Muſis 28, 475. augetur fetibus poteſtas 1, 194. augeri flagratis 22, 265. auctior ſidere mundus 5, 3. *auctis* collibus 28, 529. *augendis* toris 29, 30.
augeſcit majeſtas 24, 99. brevitas doni pietate 90, 11. augeſcat purpura gemmis 7, 4.
augmenta miniſtras odiis 27.
augur meliora ſponderet 26, 267. augure falſo 20, 2. luco 26, 18.
augurium canebat 20, 289. trahebat pejore via 26, 263. regnis dedit 29, 103. laturus iniquum 33, 230. fatale tori 35, 141. *triſte* minatur 36, 126. augurio lætior genitor 8, 203. auguriis manſuris 15, 29. alacres 15, 472. Sibyllae 24, 166. ſiniſtris 28, 275.
Auguſtus belliger (*Theodoſius*) 1, 74. hic 5, 157. vexilla ſalutat 5, 366. diſtulit ſe credere cælo 7, 109. hauſerat ignes 10, 2. manes ſanguine pavit 28, 117. Auguſti fatentur 22, 289. *ſenis* 8, 642. gener 13, 8. ſocer 13, 9. fortuna 15, 504. ſocerum 22, 166. ſoceri 22, 233. Auguſto pervia 1, 108. miſerante 3, 244. judice 6, 18. 17, 256. 29, 179. jacuit Pharos 18, 218. avo 24, 178. conſule 8, 4. ab Auguſto dicta legio 15, 422. Auguſtum increpat 5, 382. intonat Echo 28, 617. foveas 95, 20. Auguſte, veſtra parens 28, 362. Auguſtorum ſororem 22, 357. Auguſtis fratribus 2, 17. *gener* accedis 21, 78. progenitam 22, 357. Auguſtos tot fugavi 26, 524. vidi 28, 393. contulit 29, 64.
Auguſto civica corona ſuſpenſa 24, 75.
Auguſta parens 8, 189. proles 10, 252. ſupellex 22, 93. ſoror 28, 553. Auguſtis in laribus 20, 63. laribus 29, 39. Auguſtas umbras 8, 95. auras 21, 113.
avido fervore 35, 137. luctu 36, 50. avidæ curæ 4, 243.
avis gnara loquendi 20, 330. Junonia 28, 576. avem in diram 20, 230. ſolis 22, 419. æternam 44, 63. aves nudus paſcit 5, 451. alternas 16, 16. ſidereas Junonis 20, 330. meditentur 26, 230. diras pavit 28, 209. innocuæ tranſiſtis 25, 349. innumeræ comitantur 44, 76. ætherias dejicis 101, 73. Herculeas 45, 5. avium more 17, 319. voces 18, 317. clangore 26, 444. nidos 31, 14. nulla 40, 17. avibus incepta ſecundat 22, 364. Romanis 28, 12. frenatis 31, 111.
avita cornus 8, 520. avitis finibus 3, 191. ſpoliis armisque 31, 71. *avitas* manus 7, 190.
avius currus feratur 36, 53. avia per ignota 8, 482. pererrant 36, 43.
aula nutrix 7, 11. ſocia 7, 156. *nota* 8, 2. mihi vacet 10, 191. dignior vultus 10, 264. *germana* 15, 237. moderantem ſuſtinet 18, 144. aſpicit 18, 487. ſanior 19, 14. vulgata 20, 64. quam ſimiles viros (*habet*) 20, 133.

 choris

B

Babylonos captæ 8, 653. Babylona rapi video 7, 201. centum portis ſuperbam 18, 235. armatam 20, 475. petis 21, 54.
Babylonius horruit 8, 146. *Babylonia* cura 28, 18.
bacca Nereia 8, 592. baccis gravibus 10, 167. aſpera cingula 22, 88. candentibus 28, 528.
Bacchae ſtruxere apicem 10, 217. Baccharum pulſu 24, 365.
bacchatur crimine 28, 192. ululatibus Ide 33, 206. genitrix Olympo 36, 299. bacchabor ultra 20, 299. bacchabere; ulterius 3, 368. *rebus* humanis 18, 24. bacchatus per operta tremor 20, 27. ferro & igni 26, 155. bacchata inter penates 3, 82. bacchati corpora laniant 22, 813.
Bacchus amator 10, 271. Orgia tranſtulit 24, 169. Bacchi *metas* 7, 208. Orgia 8, 604. Baccho hilares 22, 457. paternum pulſante femur 24, 227. referunt ſolennia 35, 67.
Bactra teneri legibus video 7, 202. horrebunt ſecures 8, 656.
baculo nitens 52, 3. pro baculo contis nititur 26, 484.
Bætin decorent vireta 12, 31. perſtrepit 17, 286. commendet 22, 238.
Baleari funda 7, 50.
Balium decerent 72, 9.
balnea poſuit 84, 4.
balſama ſpirantia 1, 252. tarda 10, 96. effudere 31, 121. *deſudat* Niliacus cortex *ib.*
balteus terga liget 71, 2.
barathri receſſu 3, 379. barathro vacuo 5, 523. candenti 26, 345. ferali 33, 37.
barba ſe repectit in fontes 1, 223. hiſpida mader 35, 316.
barbariæ pars magna jacet 18, 323. motus 21, 148. buſtum 26, 638.
barbarici numinis 21, 230. barbaricæ vitæ 20, 226. barbarico faſtu 15, 73. tumultu 19, 53. barbaricos cruores 5, 232. 8, 631.
barbaricas cohortes 7, 112. comas 26, 184. turmas 44, 83. ſtrages 72, 13. barbaricis opibus 10, 227. armis 18, 17.
barbaries penitus commota 8, 49. diſſona 17, 250. temerare poſſit 26, 102. barbariem relinquat 5, 79. collegerit omnem 15, 432. cadentem 28, 222.
barbarus bibit flumina 4, 8. quos agit 5, 91. errat 5, 125. exul 7, 66. palleſcat 8, 359. cupiat ſervire 8, 484. frueretur 15, 84. qua ibat 17, 54. atrox 18, 251. inſcius 26, 283. barbara connubia 15, 191. arma 20, 159. ferox 20, 182. tot millia 21, 106.
Barce arida 15, 159.
barbiton facilem 9, 10.
Bartholomæus comes eat 77, 4.
Baſtarnæ truces 8, 450. Baſtarnas tumentes 21, 96.
beati remeant 1, 47. beatum quo dirigitur fine 17, 95. beatis omnibus eſſe dedit 3, 215. radiis aſtrorum 29, 47. beatos efficiunt 21, 34.
Becanum lacum 52, 18.
Belga pecus paſcat 21, 226.
bellator felix 24, 12.
bellatrix ira 5, 118. pompa 7, 2. bellatrices aquilæ 10, 193.
Bellerophonteas habenas 8, 560.
bellica nubes 29, 196.
belliferam Italiam 18, 429.
belliger Auguſtus 1, 74. belligeros luſus 27, 621.
bellipotens Stilicho 7, 144. avus 29, 40.
bellantis juvenci 39, 30. bellaturo imperat 24, 85.
Bellona levat exuvias 1, 121. ſolvit equos *ibid.* fer mihi galeam 3, 342. tibi probavit dextras 5, 263. circumvallata Senatu 8, 12. trabeam gerit parmamque removit *ib.* vindex 18, 314. ſanguine ſordida veſtem 20, 110. moraris 20, 145. patris currum præcedit 22, 371. aluit tropæis 26, 34. ridente 26, 466. Bellonam alloquitur 20, 110.
bellua nutrix 1, 97. Hyrcana 3, 237.

227. umbratura deam 10, 150. tetrior 18, 183. ruit in rupes 20, 426. immanis 21, 267. brevis 45, 40. nutritur Nilo 93, 1. belluarum corde furentior 11, 26.

bellum civile conficis 8, 634. conficeret 11, 39. flebile 15, 77. patrare 15, 273. reſumit 15, 332. geminum ſurgebat 21, 274. cinxerat Africa armis, dolis, auxiliis *ib.* alebat inſidiis *ib.* civile pudoris obtentu tacitum 21, 280. ſolo peragens murmure 28, 269. transferre 28, 302. indicit 3, 68. belli notas 4, 10. civilis imago 5, 236. pulvere grato 7, 37. agendi 20, 325. funera 23, 17. fiducia 24, 122. meritum 25, 18. ſemina 26, 26. murmure 26, 204. Getici 26, 380. grati miracula 26, 622. arbiter 28, 212. tempeſtas 29, 208. laudem 29, 227. regem 48, 44. bello relicto 20, 356. luxuries non pretioſior 21, 92. cæleſti 26, 71. temperiem referret 26, 153. barbarico 26, 288. quæſivit opes 26, 401. inſtruit 26, 550. ſecundo 28, 89. perdere cunctos 28, 310. peracto 72, 6. bella civilia ſonant 7, 64. 8, 320. *pendula* moturæ 15, 474. tulit 18, 337. geramus 18, 493. *dabunt* ſocios 20, 222. in ſinu naſcuntur 20, 576. ferant claſſes 21, 308. cenſeret 21, 327. fremunt 22, 149. canenda 25, 6. Punica gerenti 26, 394. naſcentia repreſſit 26, 400. geri 26, 578. ad proxima 28, 109. cum ſuis gerit 28, 255. premens Janus 28, 638. cupit 33, 72. palam cæleſtia ſentis 36, 314. poſt Pygmæa 39, 13. movent 44, 82. in bella armavit 29, 155. parant dextras 37, 7. bellorum ſignis poſitis 8, 8. in uſus 18, 382. in undis 20, 507. lauros 28, 120. artes 45, 43. bellis accendere terras 5, 9. longis 8, 458. innumeris 10, 221. objecit 17, 156. te inſeris 18, 371. caruit annus 20, 122. ſepti latrantibus 20, 486. inſignior 21. 28. rabidis ſuccumbere 21, 188.

favens 24, 215. patratis 28, 127. Etruſcis 28, 489. ſimulacra viva dedit 28, 573. domitis 28, 653. triſtibus aſpera 35, 20.

Beli ſecreta 21, 62.

Benacus alit volucres 31, 107.

bene ſignatum tempus 1, 266.

benefacta tenere 22, 42. referre 24, 182. tua te conveniunt 28, 386.

Berecyntia juga 20, 300.

beryllo paries ſurgit 10, 90.

Beſſi pallentis 17, 41. *damnant* 26, 179.

beſtia propriis munitur telis 45, 40.

bibis undam 101, 74. bibit Nilum 1, 38. cruorem 3, 78. Tritona 8, 36. *mores* 10, 231. aquas ignotas 52, 6. bibat Nilum 3, 185. bibimus Rhodanum 24, 158. Romanos fontes 41, 13. bibunt pruinas Alpinas 1, 255. ſparſos violaria ſuccos 36, 233. bibens Mæotida cæſam 3, 312.

bifido cornu 10, 146. *bifidos* tractus 21, 199.

biformem Glaucum 36, 12.

bigis cæruleis 33, 274.

bijuges faſces 1, 233.

bilingues inſidias 15, 284.

bimembres te non potuerunt æquare 8, 543.

binos dracones 101, 28.

bipennem fugere 18, 333. bipenni ſumta 8, 345. Tartarea 36, 79. armata 36, 377. bipennes feriant 21, 231. bipennibus duris 20, 414.

biremes complere 15, 369. aliæ inſtabant 21, 367.

Birrum dicere 92, 1.

bis laudatura 17, 23. cernere 37, 107.

Biſaltæ dicite 21, 134.

Biſtoniæ plagæ 28, 441. *Biſtoniam* chelyn 34, 8. Biſtoniis ab oris 7, 111. vaſtior 20, 565. Biſtonios campos 8, 54.

Bithynia fertur 20, 247.

Bithynis incumbere 20, 467. Bithynos mutaſſe 18, 201. attingit 20, 239.

bitumine nigro 28, 325.

blanditur quicquid Hydaſpes 35, 82.

blanda vultus luxuries 22, 135. pericla maris 100, 4. blando flu-ctu 1, 191. igni 48, 48. blandos fluctus 7, 123. blandas jubas 33. 209. blandior non ullus 18, 85.
Blemyas per feros 47, 19.
Bocchi antiqui penetralia 8. 40. *in regnum* 15 94. regia 15, 342. dolis 28, 383.
boni norma 17. 96. bonorum ſincera congeries 17, 135 ſors ſincera 21, 25. bonis quietis militiæque fruimur 8, 492.
bonis pulſis 20. 557. melior quis conſilio, quis iuris & æqui noſſe modum? 10, 314. fama 24, 6. procedè 44, 54. meliora nobis creavit 37, 18. optimus divorum 28, 55.
Bootes *Arctoa* parat convexa 7, 170. quantus numeratur nocte 8, 186. molitur tibi *ſerta* 10, 274. Bootæ tardi flabra 21, 123. Booten contemne 15, 501. *pigrum* 35, 190. iratum 36, 225.
Boreas bella cupit 33, 72. pelagus, ſilvas, campos, flamine rapturus *ib.* quatit Alpes 9, 37. nimbos egit 8, 181. *ſubactus* ſervitio 21, 217. urit frigoribus 29, 6. gravis armatur turbine 33, 70. glacie nivali hiſpidus *ib.* concretus grandine pennas *ib.* Boreæ vaſtator 8, 29. *nullus* metus 22, 285. ſodales 26, 339. nivalem domum 36, 323. certamina 39, 36. Boream ſentit 59, 3.
bos abductus aratro 26, 161. boves reflexi 24, 332. boum armenta 26, 408.
Boſporus ſplendet 3, 174. te gaudet alumno 8, 129. caligine liber 8, 177. qua Pontum arctat 15, 225. mutavit 20, 28. alluit ædes 20, 340. indueret floribus 21, 87. nutritor 28, 81.
brachia *devota* 5, 368. tendentem 7, 32. centum 21, 303. 26, 64. Cancri 22, 460. abrupta Pindi 24, 302. armaret montibus 26, 64. liveſcant nexu 31, 131. *Lilybæa* pulſat 33, 149. nuda nitent 35, 30. manant in rorem 36, 252. certo prætentat niſu 36, 362. ardua curvantur 86, 4. in brachia pondus cogis 101, 58.
Brenni flammis 15, 126. rabies 26, 432.
brevis *cauſa* 8, 510. *effigies* 8. 572. bellua 45, 40. *breve* nil moliri 21, 42. lumen 44, 36. brevi ponto 25. 220. brevibus ſatis 5, 49. vadis 20, 430. in antris 39, 35. *brevior* duxi ſecurius ævum 15, 107.
brevitas doni 70, 11.
Briareia turba 35, 188.
Briareus quis poſſet? 21, 304.
Britannia mundo diducta 17, 51. velata monſtro Caledonio 22, 247. dira 26, 568. ſenſit 3, 131. ſæva 8, 73. ſecura 18, 393.
Britanni litoris 8, 28. Britanno Oceano 29, 40. Britannum Oceanum 26, 202. Britannæ colla fracturæ 24, 301. Britannis jura dividit 15, 19. extremis 26, 416. Britannos extremos 5, 150. vincendos 24, 149.
Britomartis ignea 24, 251. agit lucos 24, 303.
Bromii gloria 8, 132. Bromio junctum radiare Tonantem 7, 132. Bromios remos 24. 365.
Brontes exaſperat ægida ſignis 7, 193.
Bructerus venit 8, 451.
bruma tentabimus Iſtrum 1, 135. ſtridens Aquilone 3, 242. Zephyris cœpta remitti 5, 101. mitior 20, 95. una 26, 151. triceſima *currit* 26, 489. perenni fœdat 33, 262. innoxia roſas ſervet 36, 223. rigeret imbribus 101, 66. vehit contraria tempora 47, 36. brumæ requies 8, 322. auxilio 28, 444. *brumam* ſibi vindicat 35, 106. ſentit 59, 3. agam 74, 2.
brumali ſidere 26, 322.
Brutus amaret 17, 163. repertor trabeis 22, 322. inſtituit 22, 325. ſenior 22, 383. Bruti honos 20, 141. *trabeas* 28, 642. Bruto conſule 22, 323. non indignante 24, 192. *Brutum* mirabere 8, 401. *Brute*, tua poteſtas 18, 440. Brutorum agmina 18, 460.
bubone infauſto 20, 407.

buccina hoſtilis 4, 3. turmalis 15, 447.
Buſiridis aræ 3, 254. *aras* imbuit 18, 161. Buſiride rubuit Nilus 34, 43.
buſtum memorabile barbariæ 26, 637. Enceladi 33, 153. compo-nit 44, 44. buſti odorati 22, 420. buſto Phrygio tegeret 20, 530. optato 35, 84. buſtis pro-rumpite 18, 451.
buxus non ſonat 33, 209. criſpa-ta 35, 110. horrida 35, 268. *bu-xos* tacitas 20, 286. inflare 36, 130.
Byzantinos proceres 20, 136.
Byzantius ſenatus 19, 57. Byzan-tia luxuries 20, 415.
Byzas videbit 20, 83.

C

Cacumen ſummum nacta 17, 61. teritur 33, 160. cacumina Aet-næa 36, 334. montana 85, 1.
Caci flamma 34, 43.
cadaver ſparſum perit 5, 417. de-forme 18, 38. toties venale 18, 147. miſit pro rupe 37, 103. ca-davera fluitantia 8, 629. paſſu-ra moras 20, 291.
Cadmeis Leucothoë 10, 155.
Cadmus ſe vertit in anguem 18, 293.
Cadmi Tyrii 21, 318. *mœnia* 36, 387.
cadit aſſiduo flatu 44, 34. cadunt judice ſontes 8, 89. impune 31, 114. ſponte ferta 36, 127. ſum-ma ſubito 91, 2. cadat permit-te 15, 314. ſeditio 17, 249. ca-debat religio 3, 15. cecidit cer-tamine 28, 311. per te fortuna 39, 45. cecidere triumphis 1, 139. animi 20, 485. cadet de-mentia 5, 99. cervix 5, 166. cadere non profuit 34, 41. ca-dentis autumni 15, 66. caden-tem de matre 3, 92. caſurus ſponte 17, 72.
cadis geminatis 31, 122.
cæcus vultus 3, 34. editus ex ute-ro 99, 9. cæca carina 3, 277. profundi 20, 429. futuri gau-dia 20, 545. futuri 33, 131. cæcis ſaxis 15, 506. plagis 17, 82. *cæcas* manus 37, 110.
cædes letifera 1, 119. cognata 3, 77. deflere nefandas 3, 250. nullæ nobilium 8, 494. cædis avarus 26, 606. gloria 28, 114. cædem in noſtram 5, 147. cæde madens menſa 15, 181. profun-da 20, 573. ſæva tumentes 21, 95. ſine cæde ſubactus 21, 216. cædibus quantis epulentur hy-dri 3, 362. claris 18, 180. fœ-dari 26, 464.
cælantia fluctus fila 33, 254. cæ-latas fores 28, 46.
cæſo luco 26, 18. *cæſam* Mæotida bibens 3, 312.
cæruleus anguis 3, 118. *cæruleo* ſulfure 28, 325. cæruleis infe-cta notis 1, 215. bigis 33, 275. *naribus* 37, 48.
cærulus amictus 22, 249. viſu Ad-dua 28, 196. cærula ſumma fre-ti 7, 198. hyacinthi 8, 588. *me-timur* 15, 67. deſueta tentabo 17, 182. per cærula ludunt flam-mæ 35, 3.
Cæſar mutatus principe 8, 169. ferox 15, 49. prælia jactaret 28, 400. dignatus ſcripſiſſe Maroni 41, 23. Cæſaris *jura* 8, 311.
Cæſareo ſub jure 18, 458. Cæſa-reæ portenta domus 8, 313. Cæ-ſareum ſtemma 12, 29.
Cæſaries confuſa motu 8, 552. in-tonſa 31, 43. pulcrior auro ſqua-lebat 36, 87. cæſariem crinali ſtringere cultu 1, 85. *flavam* 8, 447. *fingebat* Venus 10, 99. *ſubligat* 22, 471. diffuſa Noto 35, 248. repexam 48, 11. cæ-ſarie flavente 24, 19.
cæſtu valido decernere 1, 238.
Calaris, *v. Caralis.*
calathis lanam praebuerit 20, 384. calathos vere rubentes invertunt 31, 117. *videntes* 35, 139.
calcaribus arſit ſonipes 8, 546.
calcat reſponſa 15, 257. arenas 36, 385. *calcet* honores 24, 109. cal-cabat Danubium 21, 126. cal-care *Notum* 5, 244. ſolum 26, 428. calcantum oneri virorum 49, 47. calcaturus omnes 21,

349. calcatur ſolo achates 10, 91. equo regali 28, 516. calcabitur Phaſis equo 3, 375. Atlas 36, 324. calcari veſtitus 18, 493. *calcatis* Muſis 39, 51.
Caledonia monſtro 22, 247. Caledoniis pruinis 8, 26. exuviis 29, 45.
calefecerit amnes ſanguine 26, 515. calefacta Noto hiems, 1, 271.
calet per membra ſudor 1, 117. obvius ire 10, 287. ore pudor 23, 565. Phlegethon 49, 72. calent ſtraviſſe 38, 29. caleret ira 5, 118. caluiſſet libido 18, 102. caluiſſe vota 28, 334. calens de ſtrage 7, 26. calentes pugnas 48, 47.
caligine volvi 3, 12. mergi 18, 492. *greſſus* figunt 20, 525. ſenſus hebetat 22, 133. longa paſci 35, 193. membra colorantur 36, 90.
caligantes thalamos 33, 2. coronæ 36, 247. caligantia Pangæa, 3, 336. caligantibus armis 1, 27.
Callæcia riſit floribus 29, 71.
calliditas nocitura 29, 233. additur armis 45, 29.
callidus affatu 5, 368. callida voti 35, 11.
Calliope poſce 17, 287. mea dic 29, 1.
Calliopea ornabat nurum 40, 20.
calle reperto 26, 282.
calor expleri nequit 3, 187. quid obſiſtit forti? 8, 34. novus 10, 3. uret 11, 22. male feſtinatus 28, 224. infundit fœdera 48, 40. quo ire vetat 49, 34. calorem mentis 5, 287. arcanum 21, 57. calore nimio munita 15, 146. venas compeſcit 47, 34. calores horrificos 22, 23.
Calydon vidit 29, 172.
Calypſo contemta 29, 24.
Camerina pigra 35, 59.
Camillus oſtendat 8, 408. *pueros* reddidit 15, 274. iratus & exſul 20, 598. Camillo detulerim faſces 20, 54. uni æquande 26, 430. Camillum alium 22, 399. Camillos prætulerim 1, 149. ſervatores 18, 439.
caminis Cyclopum 36, 117.
Camœnis Latiis 29, 15
Campana culta 15, 110.
campus furori expoſitus 5, 47. ingeniis patuit 17, 262. Martius 18, 438. hic omnia vindicat 26, 572. ſollennis 28, 5. campi vicini 5, 63. tempeſtate cruenta 7, 75. Aethiopum 18, 178. ſævi 18, 272. latebant 21, 172. more 26, 181. ſuffragia 28, 10. Pollentini 28, 128. effoſſi fundamina 35, 164. ſqualentis 35, 339. doria 49, 54. campo æquatur 15, 386. aperto 26, 139. campo male tentato 28, 247. recumbunt 36, 380. in campum ſe fundit aper 10, 56. campum ſolio præponere 20, 457. repetebat 21. 110. patulum 28, 515. campos per Aonios 4, 3. Biſtonios 8, 54. horrere ſitu 36, 37. in veſtitos æterno gramine 36, 231. rimatur 36, 441. campis ſanguineis 15, 361. ardentibus 26, 45. patulis 33, 219. 37, 72.
Cancri brachia 22, 460. *calentis* 47, 9.
candent argentea ſæcula 22, 448. canduit ira 22, 82. cuſpis 28, 346. *canduerint* viſcera felle 17, 226. *candenti* barathro 26, 345. candentibus equis 22, 369.
candeſcet pruinis 41, 15.
candidus exercitus 10, 295. candida curia 18, 308.
candor æſtivus 1, 219. fatalis 8, 195. exceſſit pruinas 28, 476.
candor non abundat nimio ſanguine 10, 269. ſuperat nives ac lilia 31, 126. candoris electi 28, 370.
canuit ætas ſub galeis 26, 35.
canos prodeſſe ſeni 5, 67. pulvere ſordida 36, 177.
Canis flagrantior 47, 31.
canis Stygii ira 34, 34. canem obeſum lacte 18, 133. canes variæ formis 24, 297. gravioribus aptæ morſibus, nare ſagaces *ib.* armarit Scylla 29, 21. canibus juga rimari 15, 357. ſcrutatur odorem 35, 148. reductis 36, 447.
canities *feſtina* venit 10, 325. animi 17, 19. ſerta refudit 18, 92. fœdabitur ævi 18, 477. cognita fulſit 26, 460. lucida Phorci 36, 11.

36, 11. per canitiem glacies durat 37, 24. in canitiem mutatis 3, 134. canitiem priſcam reſumunt 8, 506. *ligat* Glaucus 10, 158. *prodit* 15, 25. raram 19, 25. inclinat 22, 443. ſeveram ante pedes fudere 33, 50. ſanctam 50, 30.
Cannæ geminaſſent Trebiam 25, 387. poſt Cannas 24, 145.
Cannenſibus damnis 15, 79.
canit, ſe vate 18, 313. fama 21, 312. ore ſublimi 26, 124. canunt rura 2, 12. triumphum 3, 54. ſigna 3, 348. præſagia noctes 15, 355. Delphi 18, 323. canat fiſtula 24, 283. canant molle fauſtumque 10, 196. debita vota 40, 62. canebat augurium 20, 288. *fama* 20, 463. cecini faſces 25, 5. cecinit triumphos 21, 4. ſic longæva Themis 33, 217. cecinere tubæ 1, 198. *auſpicium* 29, 81. fores præſagium 35, 7. ceciniſſe deos 20, 47. canendo peremi 3, 156. canens te voce ſua 7, 134. canenti favere 23, 13. canentes lene ceraſtas 35, 345. canitur fabula ſeu verum 14, 231. Celerina 31, 24.
canoris plauſibus 1, 175.
Cantaber Oceanus 29, 74.
cantatur Agave 20, 364. cantata piacula 28, 330.
cantus avium 3, 214. lyræ 7, 62. probet 10, 63. Orpheos 17, 252. feſtivos ſopierat 21, 3. tenaces Sirenum 29, 23. inſoliti 35, 329. cantu eripere jubar 3, 146. paſtorali 21, 182. citharæ 22, 141. fremente permulcent 31, 106. audaci prodere 33, 3. tenero mulcens domum 33, 244. Mygdonio 35, 268. ſupplice 44, 46. cantibus ſopitis 34, 1.
cani ævi 24, 106. *cano* pulvere 33, 185. canæ nives 1, 270.
Capaneia conjux 29, 151.
capax officii 18, 79.
capillo legem reddit 31, 100. capillum ſtruxerat in orbem 20, 185. capillis virgineis 10, 285. capillos nitidos comere 29, 222. turbata 31, 28.
capit natura 5, 156. menſura 24, 44. viſus ſpatium 24, 133. certamina 39, 36. ſedes 98, 7. *capere*t deos 9, 2. capior fraudibus ipſe meis 28, 307. capitur non cælo, non æquoris unda 95, 15. capi profuit 8, 116. ultro ſe voluere 24, 342. captus armis & vi 28, 382.
Capitolia alta 8, 318. conſcenderet 24, 32.
Cappadocum ſub valle 73, 4. *ſemine* 29, 192. Argæus 20, 114. paſcua 5, 31. matres 18, 246.
capris trucibus 45, 36.
Capreæ ſenis infandi 20, 61. *Caprearum* rupes 8, 314.
captiva ducor 35, 264. *captivo* vultu 21, 213. captivum redde meum 15, 340. captivæ leges 5, 85.
captant plauſus 28, 606. captatur ſermo 22, 164.
capulo acclinis eburno 26, 487. capulis radiantibus 22, 91.
caput æquævum 1, 220. unum petitur 5, 151. prodigiale 5, 434. diſtinguit acu 10, 284. inſuperabile rerum 15, 459. hæſit in ungue 15, 471. revoluta 20, 315. rotatum 20, 525. Sytiæ 20, 571. erexit flammis 21, 184. in proprium 23, 2. ſublime extulit 28, 160. umbravere rami 28, 164. ſublime 33, 81. Pachyni 33, 146. altum erexiſſe 36, 42. hoc vidiſſe 47, 13. trans caput jaculatur tædas 28, 329. capitis in arce 8, 235. capiti membra reponit 24, 129. ſuperſtes truncus 26, 300. capita inviolata tollebant 36, 370.
Caralis tenditur in longum 15, 521.
carbaſeos ſinus 20, 183.
carbaſus cuſtos Romani ævi 26, 232. carbaſa Punica 15, 59. veſtra ſequatur imperium 15, 464. mirantur 24, 369.
carcer tenebroſus 3, 57. repletus ſqualore 18, 178. Romanus 21, 240. carceris tenebroſo obſecta receſſu 36, 83. carcere ſubiturus pœnam 28, 381. revulſo 33, 44. cognato 57, 1. carceribus laxantur 35, 184.
cardine ſub quo te quæram? 36, 428. neglecto 36, 147. verſo 35, 6. 33, 268. *gemino* 29, 44.

immoto 28, 637. ſub illo 28, 96. ſub occiduo Solis 5, 274. de alio Phœbi 18, 397. pro gemino 20, 602. revoluto 22, 475. ab *utroque* 24, 16. ſummo feruntur 28, 21.
caret eventu 26, 72. caruiſſe complexu 36, 112.
carina laſſa funditur 3, 276. cæca trahitur 3, 277. *orbis* 18, 426. nunc recta, nunc obliquante 21, 28. tranſvecta 29, 22. carinæ trepidæ 3, 275. rector 8, 419. *aptanda* (ſilva) 36, 369. carinam incolumem 26, 5. carinas rupturus 10, 162. ingentes vexi 15, 42. permitte turbinibus 15, 502. texunt 21, 314. multas populata 28, 135. alligat 36, 257. carinis junctis 5, 60. luctatis 15, 516. urbem vexit 17, 151. domitis 29, 183. nota Pharos 39, 56. huc delatis 100, 5.
Carmani texere diem 18, 354.
carmen connubiale intendere thalamis 8, 650. in vnum advolvere 21, 10. amat 23, 6. erat Enceladus 27, 17. reverentia poſcit 30, 7. hoc pro ture damus 39, 42. mihi erit Alcides 101, 10. mecum luctare 101, 20. carminis actu 29, 19. carmine audito ducti 2, 13. digna gerit 23, 6. feſto 24, 21. vincturo mentes 26, 21. fatidico 26, 231. dignus 26, 590. audito 36, 258. cum carmine remos egit 35, 360. ad carmina tendunt criſtas 33, 14. in *carmina* vernant rupes 3, 152. concitat undas 17, 318. carmina vetat 4, 4. moverunt 7, 118. diſplicuere 9, 11. Sibyllæ immota ſtant 15, 30. Cumanæ vatis 18, 11. texentem 20, 458. fingunt 21, 46. ferre 27, 14. Chaldæa 28, 348. vatum 28, 470. veterum vatum 29, 146. per thalamum 30, 1. nunquam dilecta relinques? 31, 45. ſtridula modulatur 35, 203. fundis 41, 4. jejunas ſolantia fauces 43, 5. nulla fuiſſe domi *ib.* nidum pennis confiſa relinquunt *ib.* lædam 74, 6. ſitientes rupes 34, 19. dictet 49, 4. culpas 79, 1. loquor 81, 4. **carminibus** luſtraverat aras 40, 25.
carnifices epulas 15, 178.
Carpathii Triton 10, 137.
carpit ſigna doloris 33, 123. carperet oſcula 21, 120. carpe iter 84, 2. carpens alimenta vaporis 43, 16. carpentes vellera Seres 1, 180. carpi pollice 35, 86.
Carras poſt domitas 31, 74.
Carthago *ter victa* ruit 15, 87. Carthaginis arces 18, 334. 21, 343. Carthagine cum tumida 15, 77. media 15, 190. antiqua 15, 518. famula 21, 383. gemina victa 23, 15.
carior omni luce 26, 308.
caſa anguſta 3, 203. caſæ luſtratæ 8, 416. Alpinæ 26, 363. unius ſæcula 52, 4. caſas agnoſcit 22, 196.
caſiæ matura ſeges 10; 94.
Caſpia tigris 36, 105. clauſtra 5, 28. vada 7, 71. *colla* 8, 607.
caſſis ſidereis hirſuta jubis 3, 352. pro caſſide gerunt 21, 262. in caſſide radiant vultus 1, 118. caſſide fulminea 7, 194. major 8, 524. laxata 15, 24. fulva 35, 21.
Caſtaliæ undæ 28, 27. Caſtalio de gurgite 81, 1. Caſtalios latices 4, 7. 101, 4.
caſtor niteat 92, 2.
Caſtor equum cingere vellet 71, 6. Caſtora odiſſet 3, 108. *dare* 11, 6. pro Caſtore 1, 244. Caſtore contemto 8, 556.
caſtoreum dicere nequeo 92, 2.
caſtra victricia 1, 137. bonis ſervandis 3, 267. paterent ſoli 5, 73. utraque movens 5, 104. fulgida 7, 12. loco ponenda ſalubri 8, 324. laborant 8, 502. ſuccumbere fas ſit 10, 194. ſui rectoris adit 18, 377. ſopita Lyæo 20, 436. lituos ſequuntur 21, 169. barbara ſecutas 26, 236. poſcentia pugnam 26, 559. ad Graja 28, 474. ad pallentia vocat 33, 41. cerea movent 35, 126. in caſtra reducat 24, 214. caſtrorum comes 28, 600. cibo 29, 61. caſtris ordine poſitis 45, 22. reſtituit 28, 98. patriis

triis 28, 9. profugis præcingere Ararin 26, 297. exuerit 26, 158. in veterum 24, 72. omnibus 23, 11. relictis 22, 406. totis non conſtitit alea 21, 365. inviſis 3, 322. in mediis 8, 10. hærere 8, 369. impendere noctes 15, 450. continuis 16, 5. poſitis 18, 443. commoda eligitur regio 20, 417. aderat 21, 116. conjugis 40, 50.
caſtrat avaritiam 18, 193. caſtrandus rapitur 18, 45.
caſta petas 22, 107. domus 31, 92. caſtæ noctis 29, 221. caſti vulnere 18, 468. caſto flumine 24, 260. ferro 29, 153. caſtum ferrum 18, 446. *caſtos* penates 17, 125.
caſus meritis obſiſtere nullos 8, 409. meos exhorret 15, 38. in omnes æqualem animum 15, 319. relegunt 17, 83. ſupremos 20, 289. futuros 22, 291. communes ſubeuntia 26, 311. ſcitamur heriles 36, 248. quocunque jubebit 36, 433. vomeris egit opus 49, 26. caſum adſcribere meritis 49, 81. caſu incerto fluerent mortalia 3, 3. alio proſternite 15, 122. fertur 20, 424. præcipiti 26, 115. interprete 26, 556. nullo deterrita 28, 93. extremo 28, 206. nullo turbata 36, 136. caſibus permitto orbem 5, 216. cunctis immota 17, 5. dubiis occurrunt 20, 495. iniquis licuiſſet 21, 367.
cataphracti 5, 356. *equi* 5, 361. 28, 569.
cataſta, quid? 18, 35.
catenæ *laturæ* proſpera 8, 117. ſubitæ collo ſonuere 15, 366. motæ 35, 110. catenis gravibus religata 3, 377. Stygiis innexa 7, 185. ferratis innectunt 22, 374. ſævis vincta 36, 83. catenas *famulas* imponere 5, 386. arripiat 11, 29. crepant hoſti 20, 434. Saturni laxabo 33, 114.
catenato Rheno 24, 25.
caterva ſacra convenit 2, 16. catervæ nudæ 10, 171. doctæ 16, 1. regum 26, 109. populatrices 36, 167. catervas hominum innumeras 1, 44. Geticas 3, 317. peditum 21, 102. aſſuetas Marti domando 101, 83. catervis Geticis 5, 36. partitis 28, 632.
Cato Eutropium paſſure 18, 459. *catonis* adverſa 8, 411. *Catones* cuperent ſervire 17, 165. rigidos 22, 382.
Cattos domant 26, 420.
catuli veſtigia 45, 8. catulos jejunos 26, 324.
Caucaſeo de vertice 39, 7. 44, 32. Caucaſiis rupibus 8, 108. jugis 26, 59. Caucaſias pruinas 18, 247. per valles 20, 152.
Caucaſus letali gramine pollens 3, 152. ſuas movit formidine ſilvas 7, 20. hoſtes mittit 20, 574. Caucaſi nivalis 11, 31.
Caūco non indignante 21, 225. *Caūcis* leges dabat 18, 379.
caudæ parvæ moderamine 20, 427. caudam vorat 22, 429. retorquens 24, 357.
caveis reſonantibus 20, 404.
cavet generi 18, 188. cave a Stilichone 26, 512. *cavetur* meta 27, 6.
caveæ texuntur 24, 325.
cavernæ Siculæ 35, 173. cavernis ignifluis 7, 196. Aeoliis 26, 224. *fecundis* 24, 288. his defende 36, 106. cavernas infernas 20, 25. *vis* glomerat 33, 169. perforat 49, 13. texit 36, 394.
caupo famoſus honorum 18, 198.
cauſa viæ 1, 129. una facit ſodales 5, 319. juſtior 8, 390. *brevis* 8, 510. vinci, non robore 15, 431. latebat 20, 531. lætitiæ 22, 144. patris 28, 119. agendi fui 28, 440. latet 35, 154. furoris 36, 283. quæ tibi relicta? 41, 10. quæ jubet 48, 3. cauſæ via 3, 15. meliori pervia 8, 110. ignarus 17, 227. proſpice 18, 485. parvæ 20, 154. privatæ 21, 299. femina 29, 35. propriæ 36, 64. quicquid erit 49, 79. cauſam fato tribuiſſe 18, 55. daret armis 22, 85. cauſis fallacibus inſtat 3, 238. *meantem* defectum 17, 129. verecundis 22, 222. ex aliis 26, 95. nullis 26, 242. cauſas lætitiæ 10, 186. 31, 50. ſimiles 47, 24.

cautes ſonoræ 40, 5. rigidæ liqueſcant 49, 21. cautibus domitis 26, 182. illidi 33, 255.

cautus ad fraudes reſtiteris 21, 291. cautum dabant exempla 8, 77. cautior labor 50, 18.

Cecropiæ *ſenectæ* ſecreta 17, 67. Cecropium templum 33, 11. Cecropias matres 5, 191.

cedunt æquora 29, 124. nec patruo 35, 207. cedant ſuperata ſibi elementa 49, 77. cedebat retro fuga 3, 268. quæ mihi non parens? 36, 414. ceſſi ad montes 28, 285. ceſſit potentia 3, 358. mœror pudori 36, 193. ceſſerit natura meis obſequiis 26, 525. ceſſiſſent lumina ſomno 29, 91. cedent tuis regnis 35, 297. cedere minori 29, 198. cedentes ſpatiis 21, 48. cedentibus cunctis 29, 209. ceſſura ſibi cuncta pollicitus 26, 80. non pruinis membra 36, 89.

cedros enodes 36, 360.

Celænas memores 20, 258.

Celænæos furores 18, 278.

Celæno jejuna 20, 378.

celebres ludos 24, 199. celebrat connubium 48, 27. celebret jejunia 95, 21. celebrant ora figuris 22, 175. *celebrate* tribunal 18, 472. celebrare diem 40, 51. celebrabitur dies undis 1, 261.

celer effecit 26, 151. celere letum 3, 234. celeres pedibus 24, 299.

Celerina canitur 31, 23.

Celerini robore 31, 72.

celat nil verbis 28, 592. celet levius depoſitum 36, 119.

celſa tenent 28, 20. ditione 44, 88. celſi juvenci 7, 82. celſam principe patruo 29, 39. celſior exſurgit pluviis 17, 209. vertice 26, 77. cunctis 26, 430.

cenſes quid tenendum 8, 196. cenſet primus 21, 90. cenſeret bella 21, 327. cenſeri laude virorum 29, 67.

cenſore intento 25, 13.

cenſu addicto 17, 231.

Centauri negant 9, 13.

centeno motu 33, 47. centenis vocibus reſonent ora 1, 55.

centum per pectora ruat Phœbus 1, 56. vias nocendi 20, 175. lacertis 36, 188.

centumgemini Ægæonis 36, 345.

Cepheus ſenior micat 26, 245.

Cephiſſus purior ibat 2, 10. *luget* 35, 136.

cera texebat avenas 31, 35. *ceræ* falſæ 10, 27. ceris vacuis 28, 264.

ceraſtæ finxerunt ora 3, 96. ceraſtas attollat 15, 151. ſocios 35, 346.

Ceraunia percuſſa fluctu 5, 221. *nullis* ſuccincta nimbis 21, 174. *ignea* 29, 78.

Cerberus latratu urget 5, 457.

cerebrum in ſupremum 18, 53. fudiſſet 37, 88.

Ceres vitanda 3, 327. colitur 18, 325. Maſſyla 22, 394. rara 26, 350. tentat clipeum ſumere 26, 466. *flava* 33, 138. viſa 33, 207. nota 36, 105. ſuſpenſa hæret 36, 260. non tardata 36, 357. falce laboret 40, 41. Cereris prolem 33, 219. tecta 33, 235. proles 35, 36. de ſtirpe 36, 329. Cereri favet 20, 270. proferre nepotes 35, 372. prodere raptorem 36, 55. Hennææ 33, 122. par pietas 36, 173. Cererem quid narrem 33, 107. diſcurrere 36, 48. terrebant 36, 67.

Ceres & Cybele, telluris ſymbola 33, 178.

cerea caſtra 35, 125.

cernit ſingula 10, 108. ab æthere 28, 102. *cernimus* omnes 21, 90. cernere bis nulli licuit 37, 106. cernens per ſingula 28, 565. cernuntur delubra moveri 33, 7.

certamen *ſublime* 3, 297. certamine exacto 1, 113. tumeant 22, 95. duro cecidit 28, 311. poſito 29, 204. certamina non uni credidimus pugnæ 21, 364. veterum 26, 104. per tot ducto 26, 492. laudis 28, 491. Boreæ 39, 36.

certat ſecum amentia 18, 237. certant pro virgine 33, 133. obſequiis 72, 11. certarent laurus 24, 16. certavit pietate 28, 99. certavere ſenes pueris 7, 128. feræ 40, 3. certare de jure ſecundo 1, 21. *pudet* 18, 501. titulis 29, 33. procos juberent 29, 163. certantes ſexus 1, 201, certan-

certantia viſcera pœnis 37, 26. certatura Lyæo colla 38, 562. certatur pro pignore tanto 8, 131.
certus imperii 5, 346. telluris 17, 114. error 17, 128. certa manu 8, 61. imagine 22, 217. cuſpide 23, 9. certæ minæ 20, 2. cogere 22, 225. certo mucrone 18, 47. certis venatibus 1, 187. certos dolores 36, 299. certior Parthis ſagittas tendere 11, 2. certius patre loquar 76, 2.
cervam non eripuere pedes 34, 42.
cervicem jactare & inflectere ſuperbiæ eſt 5, 345.
cervix alta 3, 53. hæc ſola cadet 5, 166. tertia mucrone rotetur 15, 465. Typhœïa 36, 183. redimita jacebat 36, 246. cervicem clipeo fultus 26, 356. *cervice magna* triumphat 5, 294. humili 8, 445. *alta* 10, 84. 26, 628. turbata 10, 291. æquali ſubis 21, 143. inſedit 24, 351. dejecta 28, 180. rebelli 33, 155. Herculea 34, 47. preſſa 35, 159. nobiliore juvenci 39, 30. concuſſa 44, 56. fultos 50, 5. cervices niveas 29, 120. cervicibus impoſiti enſes 5, 16. juvenum 8, 584. *preſſis* 21, 214.
cervi jugales 24, 286. non timuere 34, 28. cervo fugacior 20, 440. cervos ferit 22, 353. in vincula cogit 24, 315.
ceſpes gramineus 1, 114. ceſpite vicino 36, 371.
ceſſant armati 20, 138. pulverulenta viæ 41, 8. flumina 47, 28. non ceſſem tolerare vapores 1, 131. ceſſent ſidera 101, 124. ne ceſſa juvenis 14, 5. ceſſare nefas 31, 95. ceſſante juvenco 33, 197. ceſſantibus Delphis 28, 26. ceſſabitur hora nulla 36, 317.
ceſton ſpirantem numine blando 10, 124.
ceſtroſphendonæ deſcriptio 10, 206.
cete proſiliunt 24, 360.
Cei vatis 42, 9.
Chalcedona adverſam cerni 8, 177. movit 20, 27. contexit nidor 20, 451.
Chalcedonias arenas 5, 55.
Chaldæa gens 3, 148. carmina 28, 348. Chaldæi ſenes 8, 147. reges 99, 3. Chaldæo ritu 21, 61.
chalybs operit formatque colores 5, 357. flammis mollitus & arte 26, 543. nectit clauſtra 33, 238. cognoſcit amores 47, 43. *chalybem* indutos equites 28, 569.
Chaonas ſubegit 26, 135.
Chaoniæ quercus 7, 118. *Chaonio* victu 36, 47.
Chaos noſtrum 5, 525. *aſtra* miſcebit Averno 15, 383. Clementia ſolvit 22, 9. dotale 33, 28. durum flexura 35, 13. in verendum 35, 196.
chartæ exiguæ 19, 19.
Charybdis armarit ſtagna 29, 20. Charybdin avidam 100, 2.
Chelæ reparant diſpendia noctis 17, 120.
chelys noſtra ſonat 6, 18. plectro pulſanda 17, 313. Parnaſſia 28, 123. chelyn Biſtoniam 34, 8.
Cheruſci ingentes 8, 452. Cheruſcos immanſuetos 26, 420.
Chimæræ flamma 3, 296.
Chimæræa de gente 101, 76.
Chiron præberet pocula 9, 5.
chlamys *effluit* 8, 208. chlamydes Sidonias 22, 88. vento rejectæ 50, 15. texebat 72, 8.
chordas leves impellis 101, 17.
choreis te inſere noſtris 10, 337. ſtrepat 12, 11. exſultaſſe 21, 84. prata pulſent 22, 381. miſtæ lyræ 31, 22. indulges 36, 102. choreas cantatrices 15, 348. famulas exercet 29, 143.
chorus eſt in cælo 22, 421. chori conticuere 33, 208. circumfuſi corona 27, 16. ſtrepuere 1, 175. in ſpeciem 17, 325. *choro* nec dum commiſſa Agave 20, 364. ſancto me cingeret 40, 52. læto te conjunge 101, 3. chorum æqualem 35, 230. choris permiſſis 4, 2. aſſuetum 5, 34. quatitur mare 10, 154. læta 19, 63. vacat 20, 584. Romanis 25, 2. redde Nymphas 28, 159. fiſtula reſponſura 31, 99. ſacris obſtrepitant 35, 355. choros transferret 8, 406. molles duxit in antra 9, 10. igne *exactos* 9, 16. tales audire 15, 188. *impulerit* 17, 102. junxere 22, 101. inter

&

& vina 26, 368. doctos exſere 28, 491. *amatos* 28, 622. placidos ducis in orbe 34, 52. aſpernata 35, 149. veſtros petebat 36. 225. ducit flamma 48, 28.

Chriſtus permutat lymphas 99, 5. firmat fidem 99, 13. Chriſti veſtem 99, 15. Chriſto inclamante 99, 11. Chriſte potens rerum 95. 1.

Chryſippe, receſſu tuo 17, 89.

Chryſogonis datur 18, 440.

Chunus feriat 20, 338. Chunorum feritas 21, 110.

cibo caſtrorum 29, 61. crudus 15, 445. cibis *inventis* utere 8, 342. terris 28, 241. æra veſtita 46, 12. cibos quærit manes 3, 206. diurnos præbere 15, 72. trans regna quæſitos 20, 332. raptos in armis delibaſſe 26, 351. allatura ales 36, 143.

cicatrix mox eruptura 20, 15. vulnus tectura 22, 205. numeroſa 26, 482.

Cicerona tonas 40, 4.

ciet amnes 28, 195. nomina 28, 256. juvencos 36, 169. cient pennas 5, 462. nomen 20, 515. ciebo Tartara 33, 113.

Cilix ſe defendit 5, 33. Cilices veniunt in mercem 18, 220. per Cilicas deſcendere 20, 468.

Cimber exit paludibus 8, 452. Cimbri catenati 26, 293. Cimbros peremtos 26, 645.

Cimbrica Tethys 26, 335. *tempeſtas* 26, 641.

Cimmerii ponti 21, 129. Cimmerias paludes 18, 249.

cinctus micantes ſtamine 1, 178. Gabinos 7, 3. Quirinales 18, 28. *nepotum* 20, 140. mirare ac ſuſcipe 22, 331. Amazonios ſolvis 34, 37. placidos 72, 5. cinctum gravatos artus 18, 301. cinctu gemmato 28, 561. gemino criſpatur 35, 33.

cingis luſtra 24, 303. cingas jure forum 24, 200. cingit te inſignibus ætas 10, 327. *ſinus* 20, 447. ſora faſcibus 28, 645. honos ora 44, 18. cingunt præſidiis 22, 209. arva trabes 28, 619. cinxere faſces Hypanin 28, 337. agmine reginam 35, 322. cinxerat bellum dolis 21, 276. cinge zona 70, 4. cingere equum 71, 6. cingor milite 5, 13. cingeris exuviis 29, 46. cingitur excubiis 28, 44. cingimur facibus 3, 49. *cinguntur* in uſus diverſos 22, 102. auxilio 37, 43. *cingatur* claro Senatu Roma 1, 19. cingebar procerum ſtudiis 36, 412. cingebare comas diademate 28, 66. *cingi* Armenio pro limite 20, 367. cincta ſinus 36, 377. cinctam nimbis 36, 1.

cingulum ſolveret 11, 37. cingula rapta Gelonis 7, 27. ferebat 10, 166. *prima* 20, 321. *baccis* aſpera 22, 88. veſtem pendere vetant 24, 247. comit manu 28, 525. Parthica 35, 94. vinctura ſinus *ib.* non *proſpera* eripe 39, 51. per cingula ſplendet 48, 12.

per cinerem præbetur origo 44, 103. cineres excutiat 8, 471. Mygdonii 20, 1. patrios 22, 415. victuri 44, 67. per Pauli 77, 1.

Cinna pius 3, 255.

cinnama Panchaia 10, 95. redolent 22, 420. rara 40, 16.

Cinyphiis ariſtis 18, 405. *Cinyphias* oras 15, 9.

Cinyps vagus 21, 251.

Circæis herbis 22, 134. 26, 441.

Circe callida 3, 153. armarit pocula 29, 21.

circuit Pontus cetera 5, 349. lupanar 18, 97. colla monili 28, 528. ambitus 49, 49.

circuitu ſociare *ſuprema* 5, 373.

circulus Auſtri 8, 428. *Lunæ* 15, 223. lacteus 28, 175.

circumdedit inſidiis, arte 28, 300.

circumflexa ſecula 28, 391.

circumfluit ignis frontem 22, 328.

circumfluus æquore lucus 44, 1. *circumflua* mens luxu 1, 40. genitrix geminis 8, 139. Meroë Nilo 10, 223. Delos ponto 35, 35.

circumfuſa polo 1, 128. juventas 15, 425

circumlinit auro 22, 137.

circumſonat buxus cantu 35, 268.

circumſtipata ducibus curia 28, 595.
circumſtetit tempeſtas 26, 111.
circumtonat montem 3, 272. concha æquor 10, 132.
circumvallata ſenatu Bellona 8, 11.
circi jurgia 20, 357. gradibus 28, 613. circum illuſtret 17, 284. *intret* 24, 198.
Cirrhæa templa 37, 35. Cirrhæo jugo 2, 2. Cirrhæ ludis 101, 16. Cirrhæas artes 34, 23.
citharæ cantu 22, 141. ſordent 31, 48. tacentis opem 34, 6. citharas imploret 15, 448.
citavi Hecaten 3, 154. citaſſet gradum 28, 510. *citatum* præda 11, 11. citatis vento 24, 335. equis 26, 588. citatas vento favillas 20, 472.
civica poterit reddi 24, 75. quercus 29, 182.
civilis diſſenſus 28, 395. civili ſtrage 28, 118. tuba 33, 65. civile nefas 5, 389. civilibus armis 22, 85. odiis 26, 565.
civis dignare forum 28, 422. *in civem* rubuere genæ 8, 617. civem oblitus 8, 111. præponere patri 18, 442. agat 22, 168. caſurum 24, 74. te meruiſſet 24, 181. gereret 28, 59. hunc veniſſe 28, 559. cives errantes 15, 200. cum mœnibus offert 15, 266. vocavit, quos domuit 24, 152. deſpicit 24, 218. in miſeros 39, 55. civibus doctis 8, 583.
clades mille 15, 88. recens exit 18, 412. metuenda 20, 305. repetita 26, 284. renarrant 26, 621. te nulla rapit 44, 108. cladis non exſpectato reſpectu 36, 149. cladi propior ſteterat 36, 249. cladem diviſit in orbem 5, 85. ad propriam 19, 38. hanc dederit 36, 197. clade accepta 20, 500. gemina 26, 129. Latii audita 26, 364. tanta 26, 602. ingenti 50, 48. cladibus multis 8, 456. tot conſtitit omen 20, 36. ſatiare nocentum 28, 276.
clamabat talia regi 33, 54.
clamor ſequitur orantem 3, 116. ingens concilii 20, 403. repens tollitur 26, 460. varius 31, 21. clamore *auſpice* 8, 611. fremens vano 28, 254.
clangore ingenti 15, 475. avium 26, 444. blando 44, 45.
clareſcit litus 36, 445. clareſcunt nubila 1, 102. Alpes 10, 185. *claruit* Aſcanio ventura poteſtas 8, 193. ſemita greſſu divino 33, 229. clareſcere plauſu vulgi 17, 3.
Clarios lares 33, 136.
claris theatris 17, 280.
claſſica non fremerent 3, 218. civilia 5, 118. Arctoa 8, 25. intulimus 21, 189. Martis Eoi 24, 35. *excierant* vigiles 28, 454. poſt victricia 29, 219. tremuit 52, 7. in *claſſica* robur referens 26, 313. ad claſſica veniunt venti 7, 98.
claſſica turba 24, 357.
claſſis in altum provehitur 15, 504. cælata metallo 28, 376. claſſem paternam 10, 178. ſolveret 15, 484. claſſe ſocia 15, 373. ſuſpenſa 15, 526. claſſes ſervaturas Corinthum 8, 463. Eoas obruit 17, 151. Rhodano invectæ 18, 404. diſponere 21, 307. quæ fruges vel bella ferant *ib.* claſſibus iret per ſcopulos 5, 122. æſtivis 15, 54.
clathris ducendæ feræ 24, 272.
claudicat verſus 79, 3.
Claudia ducens Cybellen 29, 18. ſit felix 29, 28.
Claudia gens 18, 456.
claudat jubar 101, 126. claudunt æquor 22, 211. clauſit Hebri aquis 28, 108. animam 101, 137. clauſerat viam 28, 456. *clauditur* concentus 28, 630. æquor terris 85, 5. clauſa feruntur 24, 322. ſibi cuncta putat 28, 145. clauſi formidine 26, 44. clauſum laqueis 26, 475. clauſos montes *reliquit* 8, 103.
clauſtra duriſſima 1, 106. Caſpia 5, 28. patuerunt 7, 97. neglecta remoliri 18, 195. Taurorum 18, 249. anni pandentem 22, 268. freti 26, 1. Lechæi patuerunt 26, 190. immenſa chalybs nectit 33, 238. in clauſtra procellæ redeunt 33, 75. clauſtris con-

continuit 8, 231. thalami 20, 553. triſtibus ſolutæ leges 26, 37. his evade 26, 500. perpetuis 28, 637.
clavi flexu 21, 288. clavo parere 18, 425. clavum torquere 17, 46. intorquet 24, 363. regendum ſibi vindicat 29, 202.
Cleantheæ turbæ 17, 88.
clemens raribus 15, 511. Marce 28, 340. *aditu*, pectore 28, 550. clementes aræ 3, 255. auras Veneris 7, 165. clementior aura 1, 272. orbi 36, 46.
clementia nova 3, 47. ſola deos æquat nobis 8, 277. *ſoror* noſtra 17, 156. gurgitis 17, 235. in ſimiles 18, 188. *cuſtos* mundi 22, 6. maxima natu Cælicolum 22, 8. prima Chaos ſolvit *ib.* fluxit 26, 95. violentior omnibus armis 24, 306.
Cleonæum leonem 3, 285.
cliens obvius 18, 257. clientem populum 17, 26. ignarum læſura 22, 48. dignaris 39, 34. clienti dejecto 7, 67. ſervire Romam 8, 360. cliente ſervato 40, 62. clientes fallit 3, 179. reges 15, 196. clientum agmina 5, 76. nullusne permanet? 28, 314.
Clio, i ſupplex 17, 290.
clipeatus incedis 8, 523.
clipeus Titana laceſſit lumine 1, 94. porrectus in hoſtem 3, 265. nos protegat idem 20, 601. aureus ardeſcit 37, 78. clipei orbis 15, 211. *mendacis* 21, 105. umbra 22, 274. objice 35, 224. orbem 72, 1. clipeo coruſcanti 7, 29. teſte 15, 423. intonuit 20, 160. hoc munitus 22, 62. depoſito 22, 369. protegis 24, 175. cervicem fultus 26, 355. texerat urbem 28, 486. melior Mars 33, 134. clipeum defenſoremque dediſti 8, 433. *ſqualentem* 15, 24. ſumere 26, 465. ferret 35, 39. ingentem geſtare 36, 219. clipeis tectos 15, 435. defendite 26, 578. in latus alliſis 28, 627.
Clitumni undas 28, 506. Clitumne lavas 54, 3.
clivus molliter tumet 49, 12. clivis mollibus edita planities 35, 102.
Clœlia tranavit Tibrim 18, 447. rediens per undas Tibrinas 29, 17.
cochleis junctos homines 18, 356.
Cocles oppoſitus 8, 406. hoc meruit 18, 445. trajecit Tibrin 28, 487.
Cocytia æquora 5, 471.
Cocytos Phlegethonque 5, 467. reſedit 33, 87. Cocyti paſcua 33, 279. Cocyton undaſſe Lyæo 35, 353.
cœleſtis flamma 39, 38. cœleſte judicium 22, 208. jubar 33, 45. cœleſti bello 26, 71. cœleſtia bella 36, 314. cœleſtibus (*numinibus*) 36, 10. regnis 37, 1. telis 44, 79.
cœlicolæ celſa tenent 28, 20. cœlicolum regina 101, 38. in cœlicolas ferri 36, 262.
cœlum tuum 1, 130. ſævire videres 5, 178. commune 8, 191. ſignare corona 10, 272. altum poſſideat 24, 42. ſecutus 32, 11. inceſtare 35, 217. Titanes habent 35, 182. ſecurum 39, 10. tenebris condentia nubila 47, 2. cœli toros 48, 32. fragor 1, 211. geminum axem 5, 152. machina 7, 169. rigor æternus 8, 30. *margine* clauſit opes 8, 42. certa fides 15, 499. rotatu 17, 77. pudor 18, 9. per inania 18, 375. *primi* ſub limine 24, 287. flammea frena 28, 189. iter 28, 412. conſueti inclementia 28, 445. ad axes 34, 35. lumina 37, 123. vivida ſemina 101, 24. flamma 101, 123. *alieni* conſcia 47, 14. cœlo infecto 3, 301. cupido ſe credere diſtulit 7, 109. temperiem referret 26, 153. vocanti parere 26, 549. parem conventum 27, 26. prætulimus (*tellurem*) 33, 193. timor apparet 35, 188. regnate 36, 328. canendus Hymenæus 36, 409. debita progenies 37, 54. freta 101, 47. relicto 48, 52. non capitur 95, 15.
cœnas producere 20, 84.
cœno tenaci 20, 443.
coëunt ad antra 2, 14. coëat cicatrix 20, 15. coiere ſuperbis viribus

viribus 53, 1. coëuntia numina 37, 51.
cœpi omnia 41, 15. *cœpit* ſervitium 18, 44. cœpiſtis qua finis erat 1, 67. cœpiſſe vetat reverentia 41, 7. vinci pudet 101, 28. *cœptis* faſcibus 17, 336.
cœpti magni 26, 478. cœptis omnibus excluſus 28, 238. his 101, 65.
coërces jurgia, calores 22, 25. coërcens gemma 1, 88.
cœrul. vid. *cærul.*
cœtus niveos pandite 1, 248. varius 3, 39. optatos renovant 25, 3. Patricii 28, 599. cœtum ſanctum 22, 299. cœtu non diſſona ſpecies 28, 6. cœtibus femineis exſtat 1, 199.
Cœi ſpoliis 36, 347.
cogitat ales plurima 36, 143. ſternere Martem 37, 39.
cognatus accipiat 22, 235. amictus 83, 2. cognata potentia 39, 55. materies 87, 4. cædes 3, 77. *poteſtas* 7, 14. cognatæ invidiæ 36, 200. cognato carcere 57, 1. *cognatum* viro metallum 5, 360. ſidus 44, 18. in cognatos procedit honos fixus 1, 13. cognatos gladios 21, 322. cognatas terras 33, 144.
cognomen priſcum 20, 243. cognominis miri 26, 555. *tui* anni 28, 13. cognomine magnes 48, 9. *cognomina* plena ducum ſumſit 31, 82.
cognoſcere viſu 33, 158. fortem 36, 298. ſidera 76, 1. cognite Nilo 43, 3.
cogis concilium 24, 242. cogit fila 1, 182. ſe in planitiem 5, 125. cogunt fluvios 26, 334. *coge* illudere 33, 221. cogere cunctantem 22, 225. cogens in brachia pondus 101, 58. cogente nullo 44, 67. cogitur in nubem æther 26, 379. *coactum* corpus deſere 44, 53. coactas (*nubes*) ſpargit 51, 11.
cohors nunquam peritura 37, 53. alituum ſuſpenſa 44, 77. pennata 10, 204. peltata 11, 33. tota 19, 16. elapſa gaudent 35, 118. invaſere ſaltus 35, 124. cohortem Herculeam Joviamque 15, 418. ducunt 24, 296. cohortes pugnandi cupidas 5, 173. inter Barbaricas 7, 112. denſas 8, 87. *niveas* 8, 568. veteres 21, 306. neglectas 22, 148. Marte deſudant 26, 280. conveniunt 26, 404. ſuccinctæ 28, 380. Oceanum cinxere 31, 90.
Colchus tentoria fixerat 21, 155. Colchos petens 26, 3.
collidunt primordia 17, 82.
colligis concordiam 28, 605. colligit oras hiantes 5, 379. gentes 7, 69. in nodum ulnas 50, 17. colligite miracula 17, 280. collecta cibis terris lues 28, 241. collecti ſenatus 28, 74. *collectam* famam 17, 183. collectæ veſtes 35, 40. collectis monſtris 3, 40. collectas vidit 24, 261.
Collina pro turri 15, 86.
collis iniquus 8, 343. anguſtus 39, 36. collem flamina fracturum 15, 522. in collem creverat planities 35, 103. colle uno latent 18, 479. nullo ſe magis æſtimat poteſtas 28, 40. in uno confidit 28, 239. alto minor 49, 11. colles ſolliciti 1, 50. voce reſultant 1, 175. tegeret vindemia 17, 180. lateant ſub palmite 40, 39. collibus notis 22, 196. Tuſcis 28, 185. auctis 28, 529. de tepidis 44, 42.
colloquio dearum vetito 36, 214. colloquiis lenire dolorem 5, 88.
collo inferius 8, 137. libero 11, 30. exuto 18, 137. tumido 73, 9. colla mollire ornatu 1, 86. denſatur gramine 1, 216. ardua 3, 94. *rorantia* 3, 246. *mollia* jactabat 5, 345. ſublata ſecundis gerit 5, 447. picta draconum 7, 139. ſubmittunt gladiis 8, 85. per colla fluebant comæ 8, 200. *Caſpia* 8, 607. non æquant pruinæ 10, 265. ferarum 17, 293. translata 18, 42. ſubjecta 18, 173. deſpecta levant 22, 128. barbara 22, 374. ſqualentia 26, 293. pruinis ſtant aſpera 26, 326. humida levant 28, 196. fera jugo præberet 28, 382. monili circuit 28, 527. certatura Lyæo 28, 563. ſurgentia inter ſmaragdos *ib.* Iſtri proculcat 28, 648.

ſquamea levant 33, 13. attrita jugis *ib.* ſtridentia Gorgonos 35, 25. mutua innectite lacertis 35, 369. ſquamoſa 101, 31. candida virginis 48, 12. dedere jugo 50, 40. libera pateant jugo 51, 6. ſuperba ſpargit 70, 10. comantia 88, 2.
colis poſt fata 22, 53. colit hæc regna 44, 8. antra 47, 21. colunt fluvios 37, 43. colant annum 28, 658. colebat deſerta 36, 289. colerent meritos 20, 212. coluerunt voces 17, 52. coli arva negarent 35, 181. hominum ſitientibus aris 36, 282. honore divino 50, 2. culta per pinguia 29, 70. per Lydia 1, 53. Campana 15, 110.
colonus cupit 20, 205. coloni felices 49, 89. colono trabeato 8, 418. Zephyro 10, 61. cum proprio 21, 321. redeunte 22, 206. colonis parvis 15, 474. tellus redditur 35, 185. colonos veteres 15, 198. lugentia rura 101, 108.
color viridis cui proprius? 3, 387.
color invidiæ quis dabitur? 13, 11. *proprius* rerum 17, 106. vivus redit 26, 437. nec ineſt unus 33, 252. cærulus ambit 44, 22. ſparſo ditefcit in auro *ib.* coloris rari 28, 516. colorem Phœnices tribuere 8, 600. ſenii 15, 209. colores tremulos 5, 356. innumeros mutante 35, 98. colorum alternantes vices 45, 13. floribus 73, 11.
colorantur membra caligine 36, 90. coloratus Memnon 21, 265. colorato volatu 36, 3. coloratis ab Indis 20, 331. in alis 94, 1.
colubris mutatis 3, 134. pateant præda 36, 145.
columbæ ſerta tulere 40, 9. columbis invecta Venus 22, 354. columbas purpureas 31, 105.
columen Pieridum 101, 1.
columnæ niveæ 3, 162. columnas rupe cæſas 10, 89. in celſas ſurgunt electra 33, 243. columnis purpureis 5, 135. picturatis 10, 214. rutilis 22, 341. *veſtitis* puppe 28, 48. accline templum 44, 90. monte revulſis *ib.*
colus *ambitioſa* 8, 594. leges nevit 33, 64. colos ſeveras Parcarum 49, 87.
coma meliore diem ſparge ſol 1, 3. glauca 40, 40. comæ *(Jesu)* moturæ convexa 8, 201. ventis inſtabiles 11, 12. mutavere colorem 15, 210. mœſtæ ſqualore 15, 408. intervalla 18, 115. rigidæ 20, 234. ſine lege 24, 247. comam radiis redimita 20, 528. nexa foliis 22, 229. conſurgere gemmis 29, 5. rubro radiare mari *ib.* poſuere 36, 380. erexit formido 50, 11. ſparſa 24, 303. concutiens 26, 487. reſoluta 28, 154. ſubſtringit gemmis 28, 527. comarum gratus odor 10, 239. ſanctarum 20, 282. *libertatem* 35, 149. ſerta 36, 126. comas ſecuras explicuere 2, 8. nodavit 3, 119. velavit tuas regina 8, 166. futuras olim 10, 246. ſolitas galea *fulgere* 13, 1. gelidas 22, 473. barbaricas 26, 184. cingebare diademate 28, 66. innexus arundine 28, 378. indigeſta 31, 28. incultas diſperſa 33, 55. indociles errare projecerat auris 35, 31. laceras effuſa 36, 177.
comantem galeam 72, 4. comantia colla 88, 2.
combibit veſtis ſolem 8, 553.
comes ire patri æſtuat 7, 81. fida 19, 42. ingrata 22, 162. mecum eat 24, 277. Serena 28, 93. indefeſſa 28, 600. hæc, hæc cuſtos 36, 176. eat ad bellum 77, 4. patris 98, 27. comitem me pelle ſodalis 39, 52. quercum pinus trahit 34, 20. duc tecum 8, 358. ſuſceperat 28, 424. comites infenſi 28, 315. ſe addunt 33, 229. greſſum junxere ſorores 35, 10. junxit 36, 209. comitum pharetratarum 24, 242.
cometes ſanguineo dilabitur igne &c. 33, 231. in exiguum moriens vaneſceret ignem 26, 248. *cometen* figat triſtem 17, 112. nunquam cælo ſpectatum impune 26, 243. non tuto - non impune vident 33, 232. cometæ ferali crine rubentes 48, 4.
comitatus Amorum 10, 153.

comitatur egeſtas 3, 36. euntem pallor & atra fames 28, 321. comitantur Romam 1, 79. Naïdes 35, 55. aves 44, 76. comitare hunc 24, 215. comitatus paucis erat 28, 461. comitata parentibus 21, 80.
commendo gaudia ſanguinis noſtri 33, 194. commendat urnam 1, 213. porrum 26, 210. gaudia 33, 139. onus flammæ 44, 94. commendavere catenæ 8, 117.
per commercia trahitur 18, 58. *commercia* paſcit 22, 115. facis mundo 33, 91.
committeret ſe auſis 20, 548. commiſit alendum infantem 28, 583. alendam natam 33, 138. commiſerit orno fetus 36, 142. committere fratres odiis 18, 282. commiſſus monſtro 54, 9. commiſſa negare 22, 56. improba vitæ 35, 304.
commodat imperium 15, 283. uſum non vilem 31, 98.
commoda publica ſuadent 5, 203. ad publica 18, 264.
commoda tempora 3, 315.
commovet urnam 22, 364. *commota* ruit fera 5, 396. commotum virum 29, 137.
in commune jubes 8, 296. frui 20, 601. *communes* leges 22, 104. *communia* levius tangunt 36, 197. verba 81, 3.
comit veſtes & cingula manu 28, 525. comere capillos 29, 223. *comti* vultus 20, 337.
compage ſoluta 33, 115. dura 35, 171. Veſevi jugi fracta 36, 184.
compellat dictis 22, 453. prior ipſa ſilentem 31, 44. Zephyrum 35, 73. tali voce 36, 113.
compedis tardæ 19, 3. compede laxata 18, 28. ſuras ſignati 20, 342.
compeſcit venas calore 47, 35. compeſcuit arcum 35, 272. compeſce furentem 35, 271.
complectitur antrum ſerpens 22, 427. æther 24, 131. populos 28, 288. quidquid aër 35, 294. ambas 36, 381. late orbem 95, 13. complecti ſingula 21, 138. complexus ſol mundum flammigeris habenis 1, 1. complexa caput, 1, 220. patrem 28, 154. complexæ pectora 3, 37.
complet vagis ſermonibus aures gloria fuſa 1, 31. viros tempeſtate ſalubri 44, 98. *complere* biremes 15, 369. complentur ſedilia 3, 39. compleri juſſerit igne 3, 10. viſcera partu 95, 9.
complexu fovens 15, 229. caruiſſe 36, 112. complexibus ambit vivis 48, 35.
componit ſibi buſtum 44, 44. componite thalamum 10, 213. componere vultum 22, 36. cui non fas eſt Rheſum 28, 482. ſtellas 75, 1. componitur orbis 8, 299. compoſitis ſagittis 47, 25.
compreſſit Pœnum 26, 139. comprime motus 8, 266. habenas 35, 272. compreſſa matre 3, 287. compreſſo igne 36, 356.
comprobat cura ſenum 28, 557.
computat annum 52, 11.
conamine primo 26, 187. conamina contudit 8, 626. niſus regit 45, 35.
conatus juvere tuos 21, 106.
concava vincere ſaltu 7, 47.
concedit libens 24, 117. conceſſit quæcunque popoſci 28, 232. dono terras 24, 185. concede marito 31, 134. jacenti 39, 11. conceſſa viro fortuna 31, 81. conceſſo vixiſſe cupit 20, 205.
concelebrant Gelan 35, 59.
concentus poli 8, 68. ferreus clauditur 28, 630. concentu miſto 33, 205.
concha circumtonat æquor 10, 132. conchæ divitis 55, 2. conchas pretioſas 7, 210.
concidit ſpes 7, 92. vulnere 19, 19. crimen 21, 8. Hannibal 23, 21. memoranda 29, 156. concideram funditus armis 28, 284.
conciliat aures 25, 17. conciliant pacem 21, 59. *conciliare* decet 18. 284. conciliantibus animam labris 14, 23. conciliantur in unum 5, 466.
concilium deforme 3, 28. infame nocentum 5, 317. confeſſus 20, 325. cogis 24, 243. concilii clamor 20, 403.

concinuit Helicon 17, 272.
concire novas res 21, 244.
concipit in pectore 18, 360. aure ſonos 51, 8. concipiat deum 99, 1. concepit luna cervos 24, 288. *concepta* omina 28, 25. concepto fetu 44, 23. conceptum vertice meo 36, 59.
concitat axes 44, 61.
conclamat numina 36, 4.
concluſa ſubter pumice unda 49, 15.
concordia necte coronas 10, 203. *fratrum* plena redit 15, 4. vulgi 28, 604. duras jungit mentes 48, 41.
concordes vivite 31, 130.
concretus grandine pennas 33, 71. *concreta* radice 28, 77. gemma 57, 7. concreto metallo 1, 182.
concurrunt volucres 31, 105. cives 37, 50. concurrat in unum 3, 295. concurrere freti fauces 20, 29. telis paribus 39, 8.
concurſu rupis 26, 7.
concutit alas 3, 122. aura frondes 20, 452. horror præcordia 26, 372. Pelorum 33, 150. concutiat motus 48, 6. concuſſit ſidera 36, 66. concutiens comam 26, 487.
conditio altera 8, 220. triſtis recedit 8, 616. conditionis maculam 18, 31. conditione qua vellet 28, 449.
conditor tertius urbis 20, 83. patriæ 39, 20. redeuntis ævi 95, 1.
condit ſolem 20, 239. ſoles 52, 13. condunt oblivia mentem 1, 166. veſtigia culmi 33, 187. conderet artus 8, 228. condidit ſe vetuſtas pectore 17, 92. condet lucem 40, 13. condere Barathri imo receſſu 3, 379. virus in alto 22, 35. condens lumina 101, 126. condentia nubila cælum tenebris 47, 2. condetur arena vili 3, 371. condita funera 3, 155. mœnia 10, 183.
condonat opes abſentum 22, 147.
confert Triviæ 29, 141. munera 72, 12. contulit dies vitam imperiumque 8, 153. aves 16, 16, non plus rebus 28, 204. vectigal 29, 64. contulimus fila penſis 22, 334. conferre piacula ſupplicio 5, 518. collata acies ſi fuiſſet 5, 186.
confeſſus ſecreta rubor 10, 9. *concilium* 20, 325. ſocerum 35, 230. crimina 39, 12. confeſſa palam coruſcos vultus 281, 359. confeſſæ plauſu dominam 29, 81. confeſſos hoſtes 28, 249.
conficis bellum 8, 634.
ne confidas virtute paterna 31, 133. confidere rebus elatis 5, 440. confiſa loci ingenio 33, 140. ſororem præſidio 36, 229. hac (*forte*) 46, 10.
confinia Libræ 3, 366. rupit Nereus 33, 142. geminæ vitæ 44, 70.
confirmat ituros dictis 15, 424. *confirmavere* triumphi juſtitiam 8, 98.
confligit gentibus 29, 229. *confligunt* lapſu 20, 26. magno tumultu 31, 113. conflixerit armis 18, 411. confligere turres 35, 152. agmina 45, 27. confligitur magna ira 20, 358.
confluit poteſtas 20, 66. confluxit populus 21, 154. in parvos artus 95, 15.
confringas animum ovantem 22, 69.
confundit notas 17, 134. confundat turbæ proceres 10, 200. confundere cuncta luctu 5, 17. ſacra profanis 8, 239. nec confuſus honos 36, 9. confuſa rurſus natura 37, 61.
congeries vaſta metalli 5, 135. ſincera bonorum 17, 136. congeriem rudem 22, 10. patriam reponit 44, 93.
congeſta mens 33, 4.
congreſſus conſulibus 26, 157. congreſſum, profugum nunciat 15, 12.
congrua mundo judicat 21, 89.
coniferi apices 36, 398. coniferis ramis 33, 203.
conjectis ſcopulis 1, 106.
conjugium *tuum* 29, 190. quæ tale ſequatur 33, 120. Dianæ ſperat 37, 41. conjugii fidem 29, 28. tanti ſecura 31, 57. conjugio levavit tædas 7, 156. dignum gene-

Digitized by Google

generum 21, 73. conjugiis daret puellam 40, 54.
conjungit hunc mihi ætas 30, 5. conjunge te choro 101, 3. *conjungi* orbis cœperat 20, 546. conjunctus (*vicinus*) in axe calido 1, 37. conjuncta ſaluti rerum cauſſa patris 28, 119.
conjurat in arma 15, 331. in te genitor 35, 237. conjurant Furiæ 33, 39. conjuret Tellus 37, 55. conjuravere nimium ſorores 36, 199. conjurantis arenæ 26, 163. conjurati venti 7, 98. recedunt 19, 15. conjuratum ſerenum 26, 49.
conjux debita 29, 84. Capaneia 29, 151. dabitur 33, 67. vel natus fuerit 36, 58. conjugis ornatu 18, 200. pudicæ 20, 90. ſimulatæ 20, 181. ululatus 26, 625. fidæ 28, 100. conjuge pulcra 15, 169. vix viſa 21, 118. cum aſtrigera 26, 245. te digna Furiæ 35, 219.
connexuit angue veſtes 3, 118, connectens Iſthmos 26, 189. connectitur anguis 37, 81.
connixis manibus 37, 67.
connubiale carmen 8, 651. vectigal 40, 18.
connubium fratris 15, 310. celebrat 48, 27. connubii cantus 21, 3. egeret 33, 34. connubia deſpondent aliena ſibi 5, 321. ardua 10, 27. onerant donis 10, 165. barbara ſubeunt 15, 191. mille 15, 441. retinet partu 18, 72. prolem latura 18, 494. jungit 22, 355. te nec ulla fallunt 31, 54. ſancit 31, 129. firmant 35, 231.
conata nefas 35, 258.
conſanguineo ſinu 33, 105. conſanguineus acies 5, 237. conſanguineos thalamos 7, 154. figuret 50, 21. conſanguineis auctoribus 1, 267. armis 15, 286. haſtilibus 545, 24.
conſcendant roſtra ſecures 24, 201. conſcenderet curru Capitolia 24, 33. conſcenderet æthera 21, 141.
conſcidit amictus 36, 150.
conſcius ſibi factorum horror 20, 503. ævi defuncti 44, 40. formæ 70, 9. conſcia rupes 1, 125. terga 18, 507. *præcordia* 26, 372. mens laudis 28, 593. fati Aetna 35, 7. noxæ 35, 258. ſortis 46, 8. alieni cæli 47, 14. partus mater 98, 15.
conſenuit luctibus noſtris 15, 156. conſenuiſſe nemus 52, 16.
conſenſus gravior 15, 301. conſenſu pares 51, 18.
conſequitur ſtridorem 20, 175.
conſerit dextram 15, 353. aſtris faſtigia 24, 134. conſere te eques in turmas equitum 8, 349. conſita æra columnis 28, 49.
conſervatæ aquæ 58, 6.
conſederat ceſpite 1, 114.
conſidit in colle 28, 238. conſidunt apices 20, 350. conſidit regnum Rhodano 26, 300. conſidere juſſi 36, 8.
conſilium novi 15, 318. intra legentis 21, 77. pacis 24, 123. repperit 28, 235. texiſſe *ib.* ferat 28, 309. conſilii iniqui 18, 158. fides 26, 486. conſilio firmata 3, 7. punire 17, 229. ſtetit ira minor 21, 335. maturo rerum momenta regens 26, 117. non ſine currere 49, 80. conſilia matris deſpecta 35, 266. conſiliis *patriis* 15, 47. peperit 18, 369. orba 19, 58. hunc redde 24, 216. mutatis 28, 182. his animos eluſit 37, 36.
conſtitit ante ducem 22, 275. Phlegethontis ad undam 36, 391. conſiſtere poſſit virtus 20, 75.
conſona regna 22, 69. telæ fila 35, 42.
conſors adjuncta Tonanti 1, 128. imperii 10, 277. conſorte duplici fultus 8, 204. te 28, 58. redemto 29, 12.
conſortia damni 18, 189. ſomni 35, 368. regni 95, 3.
conſpectum urbis 85, 1.
conſpiciam te permitte 22, 406. conſpiciare decorus 24, 195. conſpectior ſolito ires 8, 567.
conſpicuus ibas 21, 44. fulgeret 72, 7.
conſpirat orbis 15, 3. conſpiret regnum 18, 398. conſpirent elementa ſibi 8, 286. Tartara cauſæ propriæ 36, 64. conſpiravere in favorem ducis 5, 119.

119. conſpirantes tuliſſent 15, 213.
conſtantia æqualis 5, 289. inſtruit 22. 108.
Conſtantinus videbit 20, 83.
conſtituunt numina 17, 83. conſtituiſſe moram 4, 16.
conſtitit omen cladibus 20, 37.
conſtare quod non vis 101, 42.
conſtringit in unum 31, 186. conſtrinxit res in arctum 26, 491. hiems 59, 5. conſtringens artus 101, 136.
conſtruxit opus 33, 239.
conſul eas in omnes annos 28, 659. vices impleret 28, 432. centenus 28, 391. verus patriæ 24, 220. DIS proxime 24, 130. arduus 22, 401. fortiſſime 22, 386. ſuccurre 22, 318. patricius 20, 561. ſolvit pœnas 19, 9. quater 18, 489. Eutropius 18, 414. ſpado 18, 296. tempora polluit 18, 286. Serranus 3, 203. proveheris 8, 154. cingeris 8, 580. aſſiduus 8, 641. ovans 15, 32. in mediis quæſitus aratris 17, 9. per populos 17, 332. procedat 18, 27. futurus 18, 105. conſulis amor 16, 10. noſtri limina 17, 278. cruorem 18, 483. omina 20, 9. caſtrati 20, 49. omen 20, 487. novi 22, 223. conſule duplici 1, 203. Auguſto 8, 4. numeroſo 8, 580. te 8, 636. 41, 13. audito 17, 271. continuo 17, 339. *eunucho* 18, 8. luſtrandi faſces 18, 21. nobilior 18, 310. ſub ſterili 18, 496. ſe 19, 9. hoc 20, 32. digni patres 20, 137. tali 20, 321. Stilichone 21, 9. primo Bruto 22, 323. optato 22, 377. viſo 28, 643. computat annum 52, 11. de conſule miror 18, 231. conſulibus gravatis 22, 319.
conſulis omnia patres 22, 297. conſulit radios 6, 7. hanc 20, 92. longe remotis 22, 47. conſuluit natura ſibi 49, 33. conſule cunctis, non tibi 8, 294. Venerem 69, 6.
conſultat nutricem 28, 566. conſultare jubet 26, 480.
conſumis florem juventæ 3, 141. *conſumit* placido numine 22, 428.
te Rhene, Tethys 26, 336. conſumeret annos 33, 34.
conſurgis alacer 7, 111. conſurgit opus 48, 31. *conſurgeret* tiaras 8, 216. conſurgere tectis 28, 544. *comam* gemmis 29, 3. conſurgens novem in ora Timavus 28, 198.
contagia privatæ ſortis nulla paſſus 8, 123. defendas ignava 18. 490. ſæva patitur 44, 10. adimis 98, 26.
contemneret æquor 5, 123. *contemnere* faſces 22, 233. niſi contemnor 40, 10. *contemta* fides 21, 235. *contemto* jure 10, 337. contemtum Strymona ſaltu 26, 178. contemtis ignibus 49, 20.
contemtu liber erat 18, 132.
contenta tranſilit haſta 20, 169.
contentus honeſto parvo 3, 200. ſolo terrore 22, 25. abi nocte tua 35, 221. contenta ſuo aſpectu 37, 93.
conterrita menſis 1, 171.
contexit Chalcedona nidor 20, 451. contexuit imperium 5, 52. contexere verum 17, 86.
conticuere chori 33, 208.
contiguo hoſti parcite 5, 219. *contiguas* hoſti aquas 8, 481. pruinas 33, 168.
contentus litore Pontus 8, 287.
contingit veſtem 99, 15. contingat mihi Roma 28, 87. contigit honor 1, 62. gloria 1, 276. amnibus aut ſcopulis 26, 175. contingere multis 17, 144. aſtarique licet 22, 162. cryſtalla 61, 1.
continuant auſtrale latus 20, 242. gaudia 21, 1. continuare dies epulis 9, 4.
contrahit plagarum anfractus 5, 379. contrahitur ira 8, 244.
contraria paſſus 20, 268.
contremuit nutrix 36, 192.
contriſtat frigore 33, 263.
contudit conamina 8, 627. contudimus Marte Suevos 21, 191. Fana in clade 26, 605. contundiur ictu uterus 36, 427. *contuſa* ſidera 15, 496.
conto pepulit 21, 111. protento 28, 270. *contum* tendere 8, 540. contis pars hiſpida 7, 137.

nititur

nititur 26, 484. *reſciſſa* gloria oris 26, 586.

convalle Scythica 37, 22. convallibus roſeis 36, 85.

convulſa feror 37, 128.

convenit ſacra caterva 2, 16. in unum 8, 578. in te 10, 315. conveniunt (*alloquuntur*) te benefacta tua 28, 387. fruges, æraria, miles 29, 65. animæ 35, 308. convenere domus 31, 60.

conventum parem cælo 27, 26.

converterat in ſe iras 7, 104. converte fœdera 33, 65. converti fata loco 28, 208. converſa in matrem querelis 29, 100.

convexo tegmine 60, 1. convexum circi gradibus vulgus 28, 614. convexa parat ſtellis 1, 242. per magna ſequi 3, 367. *ſenſerunt* necem 5, 454. Arctoa 7, 170. moturæ comæ (*Jovis*) 8, 201. poli 15, 2. *reſonant* 24, 190. Noti 28, 177. ſcirent 28, 542. *patent* medio ſereno 35, 91. obnubit 44, 78.

convicia vaga 39, 10.

conviva accitus perit 15, 171. miratur 22, 167. moriens 77, 11.

convivia menſæ 1, 253. laſciva pueris ſonant 22, 141. grata peragunt 35, 328.

convocat Superos 37, 42.

conum altum *criſpare* 7, 194.

copia facilis regni 5, 297. non ſufficit 8, 468. *tua* vincit fontem Hermi 24, 231. tibi tanta creandi 33, 108. oblimat mentes 36, 29. vincit 41, 6.

cocta ſilex 49, 20.

coquus hic 20, 351.

coralia vellit 10, 169.

cordis ſanguinei 8, 241. retuſi 20, 48. cordi proxima ulcera 26, 120. pecus 31, 49. corde (*ſapientia*) longævo frenatur juventus 1, 155. ſub imo 3, 43. reſoluto 20, 233. delubra tenens 22, 31. in ipſo 26, 577. meritur raptus 35, 12. ſub corde diem referres 28, 581. corda ſolvere nectare 1, 248. effera 3, 225. remitte 4, 14. inimantia 5, 284. remitti genitor cœperat 15, 132. reſpirare ſinas 20, 116. decorem non capitint 24, 132. rigent ferro 26, 303. dedidicere metum 32, 10. ferrea 33, 226. *mortalia* 95, 10. in corda tumultus redeunt 26, 221.

Corintho flagrante 5, 190. *flagranti* 26, 612. Corinthum ſervaturas claſſes 8, 462.

Cornelia taceat 29, 42.

Cornipedis docti 5, 180. cornipedem reges 11, 11. anhelum 21, 377. paſcis 28, 183. cornipedes ſub juga mittit 1, 82. vulnerat 3, 311. in ære latentes 28, 570. umbone ferit 35, 224. cornipedum ſaltus 26, 217. ſtrepitu 36, 236.

cornix graditur litore 15, 493.

cornu ſpicula tendere 7, 49. *temperat* deos amor 10, 75. bifido 10, 146. *roſeo* 22, 463. nobile 24, 318. *præciſo* 26, 595. truncato 29, 176. *inflexo* 33, 228. parvo tempora ſignatur 35, 54. intento 35, 206. dubio Cynthia vaneſcit 44, 38. ſævum taurum 101, 135. cornua *aurea* (*Eridani*) 28, 162. *Iſtri* 26, 603. rara apparent 26, 413. procera ſurgunt 24, 291. taurina 1, 221. rauca 5, 58. dexteriora 5, 174. in ſe redeuntia 5, 375. tendi æquius 8, 325. *Rheni* 8, 652. *aſſociant* malis 15, 481. profert 18, 352. aſſurgunt 18, 387. *cana* gelu 20, 164. ſe flectunt 20, 420. aurea tollentes 22, 353. ſonuere reducta 31, 144. *præbebit* velis 36, 367. eripiunt capris 45, 37. lenteſcere cogunt ignibus *ib.* ducentia portum 85, 3. cornibus necdum firmatis 8, 384. *ſubmiſſis* 8, 576. infractis 21, 221. *fractis* 24, 24.

cornus immenſa 1, 122. vulnere ſatiatur 3, 353. *avita* 8, 520. *micuit* 15, 212. accommoda bellis 35, 107.

corona *dotali* 10, 272. vincire 10, 336. *molli* 13, 2. ſacra chori 27, 16. ſocia ſtipant 35, 56. injecta 35, 150. coronæ enſiferæ 5, 393. penſabunt facta 24, 76. *Dictææ* 24, 208. caligantes marcebant 36, 247. coronam jugalem 29, 184. coronis miſtis

ſtis 15, 183. Palæmoniis 17, 288. roſeis evincta 21, 87. magnis 29, 189. coronas *geminas* 10, 203. lapidum igne diſtinctas 22, 92. *meritas* bello tribuere 2, 81. marcentes quaſſare 31, 96.
corona civica Auguſti 24, 75.
coronat dominum terra 1, 115. te natorum turba 33, 108. ſeſe 35, 140. coronatus ore gemino (*Janus*) 28, 641. coronati Manes 35, 328. coronatis vere quadrigis 22, 423. coronatos vapores 49, 45.
corporea figura 95, 5. corporeos in ortus 33, 62.
corpus non diſſociabile 5, 238. deſtituit 21, 28. durum 22, 105. regni 22, 202. non unum 26, 447. per unum 37, 112. coactum deſere 44, 53. omne feræ 45, 25. corporis abundans 20, 381. *arbitriis* 22, 133. umbras 28, 512. fragilem uſum 49, 85. arcti inire vias 98, 5. diſſimiles perferre modos 98, 10. corpore in omni 17, 48. toto 18, 398. pingui 20, 444. pretioſo 22, 451. de humano 26, 254. de arcto 33, 46. ſolo tremendus 101, 107. cognato 57, 1. toto 58, 3. corpora immerſa cruore 1, 112. obſcena viſu 3, 326. inhumata 15, 395. celeri creſcentia nexu 17, 320. obruta morbo 20, 12. laniant 22, 213. inimica volvens 28, 209. nigrantia 101, 109. in functa 98, 20.
corrigis fontes 17, 221.
corripis guttura 101, 57. corripit taurum 101, 136. corripiens guttura 101, 95.
corruerat facies 18, 111. corruerant propugnacula 20, 278.
corrumpit mores 3, 47. auras 35, 202. corrupit uterum 17, 304. corrumpentia ſenſus dona 7, 187. corrumpi munere nullo 22, 330. corrupta flamina 49, 91. *corruptas* dapes 20, 328.
Corſica vitatur 15, 506.
cortex Niliacus 31, 123. cortice in arboreo 28, 240. exili 49, 46.
cortina quicquid mugit 81, 2.
Corvinorum catervæ 18, 460.
cori rabidi 12, 42. corum violentum 20, 5. coris madidis 5, 222. conceptis 15, 495. coros Sarmaticos pati 1, 132. graviter pluviali frigore flantes 47, 3.
coruſcat adamante 1, 99. *Pangæa* juga 37, 67.
coruſcus frater 3, 373. coruſco infecta oſtro 1, 264.
corvo certante liguſtris 18, 349.
Corybas Cybeleius 8, 150. non impulit enſem 33, 208. Corybantes truces 20, 285.
coſtis perfoſſis 26, 255.
coſto nec ſicca frondeſcunt vimina 10, 95.
cote novat falces 22, 194.
cothurni luctus 18, 299. cothurno majore 17, 314.
Craſſum illuſtrat 18, 503.
cratera parant 35, 344. crateres *ſpirent* 10, 197. crateras graves 26, 611.
credit ſic pietas 28, 434. non *credit* aratro 22, 197. quod ſervet 36, 223. credam vela mari 74, 4. credas intrepidus 22, 61. credidit ſe undis 32, 5. credidimus certamina pugnæ uni 21, 365. crede ſeni 26, 493. credite gentes 26, 568. vel pretio 92, 4. credere *cunctatur* 15, 8. ſe muris 20, 44. ſe campo 28, 247. ſi fas eſt 41, 11. quis poſſit? 98, 29. crederis veniens 22, 399. credi plurima permittens timor 26, 228. numen dignus 101, 11.
crematur ſponte 44, 57.
creavit natura 18, 338. Cybele 37, 18. quicquid crearas 98, 8. creaſſe numen 101, 45. creandi copia 33, 107. creante nullo 44, 24. creatur te donante 33, 60. creatus æquæva cum majeſtate 8, 122. ſine teſte Nilus 47, 13. creatum didici ſenſive 22, 309. necdum creati 37, 6. creatos feſta luce 1, 143.
crepant hoſti catenas 20, 435.
Cres puer 54, 11.
creſcit titulus 22, 318. creſcunt in cumulum 1, 110. creſcebat pax 21, 202. crevit Aetna favillis 36, 398. crevere oracula eloquio 17, 35. creverat in collem 35, 103.

35, 103. creſcere ſenſit ungue pedes, terga jubis, dentibus ora 7, 79. non profuit Hydræ 34, 41. fibras 35, 342. creviſſe ad culmina rerum 3, 22. *ſe* putat 17, 246. triumphos 22, 65. ſe videt 24, 91. tuis factis 28, 103. *creſcentis* in ſegetem belli 26, 26. creſcentibus undis 47. 24.

Creſſæ hirſutæ 24, 300.

Creta reſonabat 3, 289. reptata Tonanti 8, 134. jacuit 18, 218. vidit 26, 442. victa malo 101, 119. Cretam æſtus habet 101, 128.

Cretæus ager 54, 7. Cretæa ab Ida 24, 251.

cretum Chimæræa de gente leonem 101, 76.

crimen Superum 7, 65. hoc eat in Mauros 15, 288. ſceleri reddidit 15, 400. mandare 18, 87. famulis latura 18, 125. Eoum concidit 21, 8. firmaverat annis 22, 118. omnibus unum fuerit 22, 312. juſtitia pendat 24, 110. immeritum diluit 26, 593. pudoris abſolvens 29, 30. raptoris acerbat 35, 208. ingeminat 3, 181. utrumque tenet 42, 4. matris prodidit 54, 10. quam grave erat 74, 10. *in crimen* euntibus annis 18, 488. criminis pœnæ 36, 92. crimine tanto luxuriat 5, 71. falſo 15, 170. *ſervili* 18, 27. cum toto 20, 38. novo intactam 20, 128. paucorum 20, 594. materno 28, 115. ſimili bacchatur 28, 192. crimina ſæva 5, 8. texuntur 8, 494. ſi deſint 15, 170. purget 17, 216. *ſurgunt* 18, 398. exquirere 20, 59. ſuadet 20, 179. regia diſquirit 21, 240. pellunt 22, 100. confeſſus 39, 12. impia vitæ domuiſti 95, 4.

crinalis arundo 1, 217. murus 20, 284. crinali cultu 1, 85. edera 33, 17. *crinales* dentes 15, 137.

crinigeri patres 26, 481. *crinigero* vertice 21, 203.

crinis multifidos ſinuatur in orbes 35, 15. diviſus acu *ib.* crimen repexi jugales 1, 3. madidum velat arundine 28, 165. conſpicuum diademate 28, 560. vallata ſagittis 47, 23. de *crine* traxit ſagittas 7, 21. crine concuſſo 3, 67. Meduſæ 3, 281. retuſo languida ſtella 9, 185. *ſupino* 26, 360. *decoro* Armenius 21, 156. repexo 22, 241. vago 26, 247. virgineo 29, 18. *ſupplice* verris humum 29, 224. minaci 33, 233. feroci 35, 344. Apollineo 36, 309. ferali 48, 4. erecto 73, 7. crines meritos ornat 7, 84. *ſtellati* 8, 209. ligat 10, 123. undoſi 10, 145. non æquant violæ 10, 266. vagos 15, 496. pectebat 18, 106. ſparſos religant 35, 324. laceros divellere Phœbi 37, 39. crinibus *vibratis* 5, 108. laceris 17, 169. ora protegis 20, 119. rutilantes 21, 38. *flavis* 31, 127. ſubrepit humor 36, 251. *retro* ſolutis 36, 383. e flavis 44, 55.

Criniſt, tuos fontes 35, 37.

crinitus Suevus 8, 655. *ephebus* 20, 404. crinita *ſagittis* Meroë 10, 222. *flamma* 17, 112. hydris Tiſiphone 33, 39. *jubis* 36, 218. *crinitos* inter famulos 15, 184.

criſpare conum 7, 194. criſpatur purpura 8, 553. pampinus 31, 4. veſtis cinctu 35, 33. criſpentur ſerica 28, 577. *criſpata* buxus 35, 110.

criſpo gramine denſatur 1, 216.

criſta reſurgens 15, 210. tegit frontem 33, 182. criſtæ laquearia tangunt 22, 277. pacato fulgure vernant 35, 147. criſtis rutilus 8, 524. micantem galeam 20, 108. criſtas hoſtiles ſuſpendit 3, 346. picturatas 28, 575. roſeas tendunt 33, 14. *prætentas* aperit 35, 226. rutilas declinat 48, 50.

criſtatus ſcandebat 21, 127. apex 44, 19. criſtati mariti 29, 217. criſtato vertice 5, 355. criſtatum radiis Titana 35, 51. criſtatis turmis 7, 133.

crocea prata 1, 273. croceum diem 20, 529. croceis ignibus 22, 467.

croco infecta velamina 10, 211.

Crœſi

Crœſi ſolium 3, 198. Crœſum pollentem ſolio 18, 213.
cruciaſtis me opes 28, 282.
crudelis dapibus in ipſis 15, 175.
crudeſcere morbus incipiens 3, 301.
crudus cibo 15, 445. *cruda* indole 7, 43. *virginitas* 24, 246.
cruentarint Strymona 10, 310.
cruentus ſemper ibat Alcides 58, 535. remeat 28, 478. juba viſuque 101, 92. cruento malo 101, 119. *cruentum* mugiit 3, 65. *cruentæ* jubæ 1, 93.
cruor quæſitus 3, 77. illicitus 3, 78. virgineus 14, 27. regum rarus 20, 478. in arenam ſervetur 24, 271. in venis ſtat 99, 16. cruoris quantum 3, 361. cognati 8, 363. tanti jactura 20, 118. parcus 22, 28. multum 37, 84. cruorem inviſum haurire 26, 604. multum ſparſere 37, 84. cruore immerſa 1, 111. pueri 5, 27. uno 29, 157. cruores barbaricos 5, 232. 8, 631. Libycos diffundit 28, 620.
crure tenus 24, 248. crura ſiventia 20, 343. pinguntur 44, 20.
cryſtalla ferunt lynces 37, 7. lubrica 61, 1.
cubile *Pharium* Proteos 10, 50. caſtum 15, 326. 36, 163. 276. nunquam transgreſſa 18, 419. hibernum dabat 21, 130. gramineum 29, 92. junxiſſe 31, 32. nox tangens 35, 363. cubili duro 8, 138. membra levant 20, 436. cubilia ſtructa muſco 1, 212. *ſurgant* opibus 10, 226. fraudum 22, 214. prædura 26, 359. ſurgunt floribus 48, 29. cubilibus excutitur 5, 139.
culinæ cædere ligna 18, 127.
culmen utrumque tenes 17, 16. regale 28, 64. ſolidatur 33, 243. culminis vetuſti 24, 108. culmine e ſummo 5, 62. dejectum 19, 5. rerum ruituro 21, 142. ſub paſtorali 26, 355. de rerum 26, 392. fati revolutus 28, 133. *gemino* 29, 193. *legum* fultæ domus 31. 59. ſine culmine terra ſubſidit 37, 72. culmina ardua 1, 229. ad rerum creviſſe 3, 21. ornatura Manes 5, 449. Romana 10, 317. Romani Senatus 16, 7. confligunt lapſu 20, 26. nova ædificat 22, 187. *Pythia* 22, 401. eadem 25, 3. Cyclopum exſtructa caminis 36, 118. celſa 40, 42. culminibus majora tuis 3, 205.
culmi ſurgentes 33, 187. culmos proterat 7, 200.
culpæ nulli pervia pectora 26, 130. culpam unam ſubeant 18, 477.
culpas carmina 79, 1.
cultris *Phrygiis* 18, 280.
cultore nullo teritur 33, 160. cultores pios 35, 285. cultoribus illæſis 21, 344. umbras dederit 44, 29. ſolitis 47, 37.
cultus geminatos 7, 204. ornantur jaſpide 8, 591. hos feras 10, 173. Latii 22, 366. purpureos 26, 610. gemmarum ſumere 29, 223. non mortales 40, 31. pulcros ſuperat 48, 14. regales 73, 7. cultu tali luxuriat 35, 55. armorum 21, 153. humano 5, 42. crinali 1, 85. ſimplice 3, 217. divite 44, 84.
cum fixis legibus 22, 436.
Cumana rupes 8, 147. Cumanæ vatis 18, 11.
cumulat nil 28, 592. cumulant laudes 22, 190. gaudia 26, 208. cumulent æraria 17, 231. cumularet opes 15, 90. cumulaverit oſſa 26, 514. *cumulante* manu naturam 28, 50. cumulantur opes 3, 193.
cumulus iſte minacis invidiæ cadat 5, 249. cumulo florum 31, 4. in cumulum creſcunt 1, 110. cumulum non parvum adjungis 28, 203. cumulos repletos ſtragibus 15, 39. ſtruis 18, 222. *tantarum* rerum 21, 11. argenti 26, 606. Sabæum texens 44, 43. cumulis immanibus 20, 439, exanguibus 36, 342.
cunis ne perdat avem 44, 62.
cunabula parvis dedi 1, 144. præbuit 7, 17. fovit Oceanus 8, 21. *penſat* 3, 303. *exterret* 15, 193. prima 18, 44. quæ? non quæris 22, 123. juris 24, 137. anni 28, 651. tua meruit 29, 86. prima puellæ 31, 69. Thetys præbet 35, 46. parat 101, 65. gra-

ta Tonanti 101, 131. poſt cunabula 36, 173.
cunctaris adhuc? 20, 220. cunctatur vota ſocer 10, 21. *credere* voto 15, 8. cunctamur morati 15, 369. *cunctabere* me 22, 284. *cunctabitur* non Syrtis 36, 322. cunctari veretur 24, 355. cunctando fregit 26, 144, cunctantem cogere certæ 22, 226. cunctantia per vada 20, 443.
cuncta tellus 1, 277. pavet 36, 141. pro cunctis 98, 29.
cunei diſcedere 28, 253. cuneis immanibus 8, 625. cuneos explicuit acies 5, 352. theatri 5, 398. *denſari* æquius 8, 325. diſpoſitos recenſet 31, 87.
cunnum lambere 76, 8.
Cupidineas ſagittas 10, 71.
Cupido depone pharetras 69, 5.
cupido ſibi cuncta petens nil collatura 8, 248. in jecur receſſit 8, 249. dira 89, 1. cupidine fervens 3, 100. ſcelerum 21, 245.
cupidis ab aſtris 15, 253.
cupis *prava* 8, 259. quicunque cupit, inops 3, 200. conceſſo vixiſſe, *quam* rapto 20, 205.
cupreſſus tumulos tectura 35, 108. geminæ capita tollebant 36, 370. cupreſſos arſuras 36, 393.
cura fatigat 1, 64. diu majora petens 1, 65. Romæ 8, 504. fit unius viri 17, 56. quæ mihi altera? 17, 176. pudicitiæ 19, 64. ducis 21, 122. nec levior tuetur 22, 78. peregit 22, 305. maxima vatum 23, 4. tua coëgit 26, 96. addit ſigna 26, 240. naturæ non impar remordet 26, 302. tuorum ſi tibi manet 26, 499. Babylonia 28, 18. reductum recepit 28, 100. fortiòr obſtat 28, 233. ſenum 28, 557. mutua 29, 108. *magnis* coronis conjugium fit 29, 190. deſide 29, 226. curæ inſomnes 3, 38. avidæ 3, 243. Pæoniæ 26, 121. mortalis potentia 68, 3. curam apponit populis 17, 66. inſignem reſpuat 17, 159. tibi movit 24, 238. patrui ſimilem agnovit 29, 186. curarum ſecreta 33, 214. curas verbere torquet 8, 251. huic mandat 20, 92. incumbere 20, 366. patrias urgebat 21, 70. ingentes dividis 21, 300. ingentes pectore volvebat 78, 148. implacidas ſolabor 33, 110. meas adduxero 36, 19. laxat in otia 48, 23. curis gravibus ſenilis animus 1, 154. immenſis 4, 13. æqualibus 7, 7. ſuccede meis 7, 152. tantis 10, 317. vigilantibus 18, 362. vacuum 22, 142. illius effectum 22, 253. gravioribus obruta 26, 226. funeſtis animum vexare 35, 277.
Cureti: genitor 75, 4. ſi quæris 76, 1.
Curetum enſes 20, 281. 35, 270.
curia torva ſtipatur 3, 40. effulget in caſtris 8, 10. jungitur aulæ 17, 158. candida 18, 308. æſtuat 19, 58. præfert 20, 74. verſavit nomen 22, 300. pellita Getarum 26, 482. circumſtipata ducibus 28, 596. anni cunabula fovit 28, 652.
Curius pauper 8, 413. Curii *ſeges* 15, 111. ſeries 18, 457. Curio victoria datur 26, 132. Curium canit 26, 124. Curiis feram 22, 379. Curios pugnaces 3, 203.
curas pignora 22, 53. curat non frigora aut nimbos 26, 328. curant perdita 20, 584. curarent ſuperi terras 3, 2. curare humanum genus 17, 142.
curriculi ſuperni geſta 5, 480. curriculo ſereno 22, 440.
currit tricefima bruma 26, 488. in arva 101, 100. cucurri per tot populos urbesque 26, 531. cucurrit ad Alpes 15, 377. libra 21, 75. rumor 26, 200. pedes 36, 185. currere nón fine conſilio 49, 80. currentia munera 1, 45.
currus Auſonios 5, 82. *pios* 7, 130. *ferreus* 8, 17. *recepit* imperium 8, 68. agit 8, 607. geminos exornet 15, 344. non audit 17, 187. juga ſulcabit 20, 300. Pierios 21, 23. ducti 26, 109 ſomnia aurigæ 27, 5. anteirent oppida 28, 377. ſanguine reſperſos 28, 396. floribus exſtruitur 31, 103. nigros illuminat 35, 227

35, 227. *altos* revocant 35, 318. feratur avius 36, 52. quis? 36, 430. ignoras ſparſurus ariſtas 36, 52. ſurgit in aurigam 87, 2. currum junxere volantem 1, 77. cruentum 22, 371. laurigerum 24, 20. ſubiere 24, 286. præcedere 28, 551. nox proſequitur 36, 243. in currum vir redit 87, 5. curru juncto 3, 348. *pio* ſplendebat 8, 205. tacito 15, 214. Mygdonio 17, 300. egit 18, 217. cruentato 20, 104. veſano 21, 100. paterno 28, 166. vectus eodem 28, 579. *marino* 29, 166. Tænario 33, 1. rapitur 35, 204. volucri fertur 35, 247. Lethæo vehitur 37, 46. membra terit 37, 83. roranti 44, 4.

curſus rotarum 1, 101. tranquillus 3, 45. ſolennis (*temporis*) 5, 47. vagos 7, 181. tam celer explevit honores 17, 58. ætherios 17, 126. diverſus ad auſtrum 20, 262. ſtabiles 22, 435. in novos 22, 475. mihi tenditur 24, 275. non ſolis hic equis 28, 618. fecundos feſtinet 40, 21. quam varios flectant 51, 3. curſum rapit 18, 375. continuum tendere 28, 291. 20, 466. curſu præpete 3, 262. præcipiti 5, 186. vincere planitiem 7, 47. tranſmittit arenas 20, 311. uno 20, 568. Zephyris nunquam ceſſura 24, 252. volucri 24, 321. converſo 26, 529. fulmineo 28, 469. ferroque ſecutum 29, 169. ſollicito 33, 29. præcipiti 35, 311. rapido perſtringere 73, 6. curſibus ævi 8, 621. actum toties ver 44, 28.

curvamina dorſi fracti 5, 413.

curulis violata 17, 266. curuli dignum iter 17, 17. curulem venerare 24, 6. obtulit 24, 87. curules ducat 7, 2. *ſacras* humeris vectura 8, 13. primas 8, 158. depoſuit 17, 260. geſtare 17, 278. fœdare 18, 26. quemcunque vexere 18, 449. *ſequi* 18, 473. flagratis 22, 264. ſervatas 22, 279. advectæ 28, 431. agnoſcunt Roſtra 28, 645.

curvavi flumina 3, 159. curvavit germina frontis 33, 129. curvaverit dentes 24, 306. *curvare* ſinus 8, 462. curvantur brachia 86, 4. curvata tumore planities 35, 101.

cuſpis canduit 28, 345. Mavortia 37, 87. cuſpide turbet Hydaſpen 1, 80. *foret* Gallos 10, 119. tegit arces 35, 19. trifida 35, 181. moritur 35, 357. ſanguinea 48, 22. proferri 78, 2. cuſpidibus parvis 83, 4.

cuſtodia vigil 8, 324. fida 18, 80. advigilat 20, 418. objecta Getis 31, 88. pignoris 36, 115.

cuſtos fidiſſime pacis 10, 333. mundi 22, 6. veſtibuli 22, 431. imperii 24, 206. *Romani* ævi 26, 232. cuſtode amoto 20, 511. cuſtodes veſti dabantur 18, 418. cuſtodibus nullis 20, 210.

cutis ævo laxata 18, 110. mota 45, 34. cutem diſtendat echino 20, 449. armavit natura 83, 3. cute tenaci 45. 12.

Cyane ſupereminet 35, 61. quo? 36, 190. Cyanen exanimem 36, 246.

Cybele ſtabat 15, 130. colitur 18, 325. ſubicit 36, 134. creavit 37, 18. laudat leonem 53, 3. *Cybelen* turrigeram 33, 179.

Cybeleius Corybas 8, 149. *Cybeleia* aera 28, 259.

Cybelle flecte natum 15, 120. frenare leones optet 17, 300. thiaſos ſpectat 20, 280. gaviſa 33, 210. turrita 36, 271. *Cybellen* habeas pro Marte 18, 277. cunctantem ducens 29, 18. compellat 36, 113.

Cyclopia fames 20, 377. *tela* 33, 97.

Cyclops Sicula incude laborat 7, 192. lumine fraudatus 29, 24. trepidus 35, 175. nullus audet 36, 355. Cyclopum *ſpicula* 22, 27. manu tecta firmata 33, 236. manibus fabricata tela 35, 250. caminis 36, 117.

Cycni ſodalis 28, 174.

cycnus vexit electra 40, 12.

Cydon dirigat ſagittas 8, 530. Cydonas hinc morem bellandi traxiſſe 45, 46.

Cyllarus ſerviret frenis tuis 8, 557.
Cyllenius Phœbi comes 22, 440. *ales* 33, 77.
Cymbala ferre 18, 279.
Cymothoë cingula ferebat 10, 166. Cymothoën obluctantem 10, 138. facilem habebis 10, 143. rangere non audet 29, 127.
Cynthia decolor ſaucia vento 8, 427. damnet 11, 17. nitebat 15, 228. vaneſcit 44, 38. ſimulata 68, 10.
Cynthi inhoſpita ſaxa 8, 137. de vertice 24, 259. 37, 120. Cyntho mœſto 35, 245.
Cypros Eutropium habet 20, 21.
Cyprus naufragio memoranda 19, 72. Cypri latus Eoum 10, 49. ſub litore 19, 52. Cyprum reliqui 10, 254. reſpiciens 19, 76.
Cyrneis jugis 24, 314.
Cyrni inhoſpita ſaxa 26, 218. *Cyrnon* retentat 17, 203.
Cyrrh. v. *Cirrh*.
Cyri tiara 3, 198. victoria 18, 213.
Cytherea removit 10, 122. ſalutat 10, 251. mater 15, 128. erret 22, 439. legit Hymenæum 31, 31. aggreditur nurum 31, 124. tibi fatebor 33, 214. hortatur 35, 119. venit 36, 208. pudoris noti 36, 274. maritum rapit 48, 31. inſula 19, 62.
Cythereia ſub juga 29, 119.

D

Dacica arma 28, 335. Daci jaculum 7, 28. Dacis miſſis 3, 310. fractis 8, 318.
Dalmatiæ frondentis 5, 38. arva teruntur 7, 120. lucos 24, 302.
dama fugacior 20, 440. damæ errabunt per flumina 1, 169. concordes 34, 27.
Damaſtor ſævus 37, 101.
damnas Helenen 29, 148. damnes cunctos 20, 594. damnat voce reos 8, 90. regia 19, 35. damnet præſentia vultu 15, 174. quæ *linea* Phœben 17, 130. nocentes 24, 111. Lacheſis 49, 93. damnant animo 20, 135. fruſtra Aliacmona 26, 179. damnaret ad pecudum ritus 28, 152. *damnavit* votum 3, 169. luctu 35, 240. opes tenebris 1, 43. Mycenas 15, 399. damnare receſſu 36, 213. damnatura nocentes 35, 302. damnatur arenæ muneribus 5, 395. damnabitur glacie 1, 170. damnata ſepulcris 37, 59. ſolis vapore loca 47, 17. damnati fato populi 26, 43.
damnoſa gaudia 8, 333. mors 28, 297. damnoſum onus 46, 23.
damnum flebile 5, 46. nec revocabile 20, 488. ſarciri poteſt 22, 315. numeri penſat 33, 126. damni conſortia 18, 189. ſecura 20, 52. ſecurus 28, 219. *damno* aucturus pretium 18, 48. tenui 26, 5. damna perpeſſus 1, 258. pudoris 8, 85. pudoris turpia 15, 188. Libyæ 18, 408. minus conſueta movent 20, 149. in ſua ruebat 26, 543. inruiit 50, 45. damnis privatis 8, 499. *Illyricis* 5, 201. 15, 453. geminis libera 22, 384. ſuccubuit 24, 144. coactus 28, 205. *Innaribus* Oceani 28, 499. *ſuis* incendia nutrit 33, 163. acerbis urgere 37, 20. quid ſupereſt? 39, 26. doleat 50, 45.
Danaën latentem 18, 82.
Danai fugere 18, 333.
Danubius ingens 17, 235. ferret inultus 26, 523. cunabula puellæ 31, 70. Danubii ferocis terga 5, 27. ripæ 8, 52. parenrem 26, 331. populis 28, 228. Danubio teſte 20, 583. Danubium rranare 8, 623. triſte rigentem 21, 126.
dapes riguiſſe 3, 167. inemras 3, 207. corruptas variaſſe 20, 328. inſtaurare nectare 36, 216. dapibus paratis indulgere 1, 151. opimis recolerur dies 1, 262. perpetuis 20, 388. futuris 20, 445. indulgentem 22, 144. religata 28, 472.
Dardanii ſoli 49, 68.
Darium peremtum 39, 17.

de 3, 147. de more 1, 159. 255. 3, 345 &c. de pulvere turpat canitiem 19, 25. de conjuge gemina 48, 37.
dea proſilit 3, 129. conſequitur 20, 174. fruitur te 22, 12. ſibi poſceret ædes 28, 3. deæ conveniunt 22, 227. ædes 33, 200. frugiferæ 35, 138. invitæ ceſſere 35, 252. rediere 36, 245. deam geſſi 36, 417. didicit cum morte 37, 108. mandaſſe 40, 43. dearum caſtarum greſſus 29, 125. colloquio 36, 213. deas ſenſit adeſſe 33, 269.
debellator Britanni litoris 8, 28.
debellaviſſe bipenni 36, 79. debellaſſe deum 10, 116. *debellatum* Perſen 21, 372.
debet vitam amori 28, 610. debetis mihi tot populos 15, 461. deberet majora 29, 196. debere plus fatemur 10, 335. vitam populi 24, 77. debetur tibi 33, 61. debentur *fatis* 7, 190. debitus ultor 3, 369. debita pridem victima 5, 276. reddi 15, 70. *conjux* 29, 84. cælo progenies 37, 53. vota 40, 62.
debilis Orion 1, 28. *Arcas* 76, 4.
debilitat Iſtrum 28, 220. debilitatur amor 41, 12.
decedam nec territus 5, 21.
decepta ſollertia 98, 13. *deceptum* axem 29, 168. deceptas in arces 35, 166.
decernere cæſtu 1, 238. decernite nefas 3, 61.
decerpere robur 28, 250.
decertatos labores 21, 21.
decet ſopor ora 31, 6. decent labor pulvisque 8, 551. decerent frena 72, 9. decuit plus error 10, 106. toga loricæ locum 22, 367. miſeram 36, 297. te tamen non 39, 8. decebit feciſſe 8, 267.
decidit domitus arcu 2, 1. ſponte carina in fluctus 8, 91. pondere 20, 442. decidat annis 49, 73.
Decii impenſi 18, 451. lituos 26, 130. Decios pulchros 1, 147. venerare *ruentes* 8, 404.
declinat verbera flexu 21, 288. urnam 35, 70. declinare me laurea poteſt 28, 385.
decolor imber 20, 41. Achelous 29, 175. lapis 48, 10.
decoquat iram 20, 349.
decor ſolus conficeret bellum 11, 39. ille manet? 36, 435. decoris oblita 26, 305. decorem corda non capiunt 24, 132. genero latura 73, 15.
decorat mundum 1, 193. decorare fatentur 22, 289.
decora aliis fuerint 17, 215.
decreſcit Trinacria 33, 189. breve lumen 44, 36. decreſcere campus incipit 5, 373. numerus 28, 251. *lilia* 36, 141.
decreto *togæ* 21, 330. decreta Senatus 24, 86.
decurrat trabeata domus 17, 337.
decus effluxere 1, 52. ætherium 7, 175. 28, 169. ſublime 10, 40. virorum 18, 298. immortale 20, 282. rapiat 22, 181. deæ 24, 287. vile 26, 294. erexerit horror *ib.* Romanum reparate 26, 571. eburnum non ſic ardet 33, 272. armenti ſtabulique 35, 209. tale 36, 213. commune Italiæ 43, 1. immortale rerum 44, 64. perenne 50, 48. egregium tulit 91, 4. o decus, o requies 36, 416. decoris priſci nil perdit 24, 89. decori profecit 28, 533.
decutit Auſter frondes 35, 309.
dedecorant mores 21, 27.
dedecus animarum 5, 520. ævi 7, 65. evadere 8, 82. longi ævi 15, 278. oris 18, 120. Eoum 18, 239. tranſeat Alpes 18, 433. dedecoris pellendi 22, 299. dedecori tibi ſcribere? 41, 24.
dedignata teneri rabies 33, 149.
dedidicere metum 32, 10.
deducunt greſſum 51, 13. deducere Jovi 36, 174. *deducens* atavum proles 28, 420.
defecto hoſte 15, 248. defectum æquor 47, 37.
defectum cauſis meantem 17, 130. defectu luna laborat 48, 3.
defendunt lucum 31, 17. defendas contagia faſcibus 18, 490. defendet natura deum 101, 41. defende his miſeram cavernis 36, 106.

36, 106. defendite matrem 37, 28. defendere terras 26, 176. nos contra non poſſumus 35, 235. arcem 37, 50. *defenſurus* morbos 24, 171. defenſus arundine 24, 305. plagâ 44, 8. defenſa gelu glacies 33, 167. defenſos locos 101, 101.
defenſante juvenco 18, 386.
defenſor utrique ſufficis 20, 599. defenſorem reverſum 18, 257. defenſores terrarum 3, 80.
detulit amori 24, 195.
defeſſi verbere 20, 351.
deficimus queruli 26, 161. deficiunt animi 20, 486. rivi 36, 248. deficerent ignes 36, 400.
defixus lumina terræ 26, 486. *defixæ* hoſpite pulcro 21, 56. defixo malis animo 28, 259.
deflet malum 36, 159. deflere cædes 5, 250. *labores* 20, 191.
defloruit gratia 18, 75.
defluat quantum arti 17, 186. humor 20, 17. *defluxit* in rugas 18, 39. capiti turris 20, 283. tacito lapſu ad terram 31, 40. *gratia* 39, 23. defluxere cervice jubæ 15, 364.
defoſſi verbere terga 20, 351.
deforme mereri 22, 99.
deformat ſeſe 18, 307.
defuncti ævi 44, 41. defunctas figuras vident 3, 128.
degeneraret patri 8, 367.
degener exuit Iſtrum 20, 203. degeneres viſus 6, 9.
degere ſecurum 20, 19.
deguſtat ſingula 18, 362.
Deïanira fuit pretium 29, 173.
dejicis artus 34, 39. arcu aves 101, 73. dejicit ſe non ingenium atrox 28, 230. dejecerit hoſtem 26, 164. dejecerat terror 3, 256. dejecta malis frons 26, 376. cervice 28, 180. advolvor genibus 36, 297.
delapſa per auras 3, 55.
delectus miſeri 26, 463.
delere nomen 3, 233. una ruina 21, 96. deleta pagina 22, 303.
delibant æquora plantæ 10, 152. *delibaſſe* cibos 26, 351.
deliciis regificis 8, 338. delicias excute 20, 147. arenæ 24, 317.
delicta domas 17, 222. levant 20, 8. tegebat clauſtris thalami 20, 553. ſcelerum luas 26. 503.
Delius luget 35, 136. Delia litora 24, 59. ſic cœpit 24, 261. feſtinat 35, 206. te pepulit 36, 285.
Delie 4, 6.
Delos Latonia 8, 133. fateatur 11, 8. prælata 24, 256. in ſtamine errat 35, 34. conterrita 37, 125. Deli loca non errantia 1, 185. Delo melior regio 8, 135. ſtare licet 101, 62. Delon largitur 33, 136. *trepidam* rumpere 37, 115.
Delphi taciti 8, 144. canunt 18, 328. Delphis ſecuris 4, 5. ceſſantibus 28, 26. potiora oracula 28, 36.
Delphica delubra 35, 246. laurus 37, 34.
delphina frenat 10, 156. advectum ſilvis 18, 355. vecturum 19, 73.
delubra communia templi 48, 24. tenens corde 22, 31. Numæ 26, 101. tot circum videt 28, 43. fulgentia *ſenatus* 28, 74. Jovis 28, 504. moveri cernuntur 33, 7. veſana gemunt 33, 205. Delphica tacebunt 35, 246.
deludet amorem 22, 398.
demens ambitus 7, 186.
dementia cadet 5, 99. robuſta vetuſque 15, 15. concidit 19, 19. in jaculum mutat 78, 1.
demiſſa preces ad humiles 36, 295.
Democritus riſit 17, 90.
demorer vos ſermone 26, 385.
dentis numeroſi 10, 102. dente draconis concepto 21, 319. eburno 22, 256. dentes *crinales* 15, 137. curvaverit 24, 306. immanes 24, 346. ſecti in tabulas *ib.* eburnos vellit 47, 22. dentibus lunatis 101, 107. ora creſcere ſenſit 7, 79. inſtrepit 17, 222. tremendum 24, 318. ereptis 24, 350.
denſa unda mucronum 45, 23. denſi *nimbi* 1, 45. *denſum* æthera 28, 47. denſis terroribus 20, 462.
Dentatis dare ſolebat 18, 437.
depaſcitur artus 3, 302. 46, 11. depaſtus frondes ionipes 28, 239. depaſtis juvencis 101, 77.

depulit Rufinum 15, 305. depellere fluctus 5, 12. mundo 35, 252. *depulſam* bello fameque 22, 389. depellendos ad hoſtes 37, 102.
dependet amictus nodo 88, 1. dependent animæ 22, 433. tergora 36, 340.
deploratum vulnus 26, 562.
depone timorem 101, 51. *deponere* famam in dubium 17, 184. depoſito luxu 35, 301.
depoſitum tantum reſervat 22, 60. ſervaſſe 28, 585. meum levius celet 36, 120.
deprecor te florem ævi tui 5, 145.
deprendit in arce 3, 355. deprendam ſigna 36, 431. deprendere ſi quid veri valet 48, 8. deprenſæ Veneris artes 35, 266. deprenſas marmore lymphas 61, 3.
deſævit in omnes 18, 182.
deſcendimus altius enſe in jugulum 26, 601.
deſcivere apes 28, 262.
deſcripſerat axes 17, 275.
deſeris arces 1, 129. deſerit thalamos 1, 213. inſula æquor 37, 63. *deſerat* fortia cœpta 5, 200. deſerui te 36, 420. deſeruit æthera 33, 139. deſere ſortem alienam 35, 220. corpus 44, 54. deſeritur ripa Tagi 29, 115. deſertus ab omni gente ſua 26, 83. deſerta aula 33, 109. regia manſit 37, 118. deſertos toros 36, 164.
deſerta Noti 21, 179. repetunt 21, 355. Trinacria 36, 289.
deſidis aurigæ 17, 187. deſide cura 29, 226.
deſidiæ tradas 22, 67. deſidias molles 7, 40. *deſidiis* indulgere 1, 151.
deſinat rogatus 20, 318. deſiit eſſe meus 28, 312. deſiſſe rabiem 20, 526.
non *deſtitit* ſervitium 18, 43. deſiſte vereri 36, 304.
deſolatus & exſpes 28, 271. deſolata Mænala 1, 186. atria 36, 154. domus 39, 24.
deſpectat arenas 5, 55. deſpectant vertice lucum 36, 375.
deſpectus nimius juvat 18, 138.
deſperare vetas 21, 342. deſperata luce 28, 293.
deſpicis vatem 41, 11. deſpicit cives 24, 219. iras 35, 213. deſpexit utrumque 33, 137. deſpicior tantum 36, 100. deſpicitur omne futurum 20, 51. Metaurus 28, 501. deſpecta conſilia 35, 265.
deſponderat puellam 40, 53.
deſpuit ignem 35, 32.
deſpumat rutilas arenas 1, 54. ſalem 49, 58.
deſtinat aris 44, 94. certum ictum 45, 32.
deſtituit corpus 21, 28.
deſudat peſtem 3, 304. balſama 31, 123. deſudet virtus 20, 602. deſudant Marte cohortes 26, 280. *deſudatis* judiciis 17, 11.
deſueta artibus priſcis 15, 50.
nec defuit omen 33, 265.
deſuper vox infremuit 5, 384.
detegis ortus primos 7, 178. ſecula 17, 191. detexit jugera campi 35, 339. detexerit lux ortus 33, 220. *detecto* hoſte 15, 248.
detergunt fletus 20, 375. deterſit ſomnum 31, 27. deterſum maculas ire 20, 11. deterſa nubila 28, 539.
deterruit oris 26, 141. deterrita caſu 28, 93.
deteſtata locum 36, 440.
detinet æqui gloria 20, 204.
detondent falces 28, 389. *detonſa* Sicambria 18, 383.
detorſit grypha 28, 31. habenas 36, 248.
detraxit gremio 31, 125. detraxerat ſenſum 5, 48.
detrectat onus 33, 155.
detrudit finibus 3, 191. in artus ſuis 5, 487. rure colonos 15, 198. detruſimus orbe te medio 5, 309. detrudens murmura 17, 315. detrudor ad Erebi hiatus 35, 259. detruditur tyrannus 19, 21. detruſus Italia 26, 79.
devehit nativo meatu 49, 55.
devenere locum 33, 235.
devehit ad terram 19, 74.
devexa rupe 49, 53. devexior dies 17, 57.
devinxit Laconas 29, 108.

devius

devius meatu 18, 15. ardor 39, 8. 50, 45. Phlegethon 49, 72. per devia Ponti 15, 490. rerum 26, 174. 36, 316. latebroſa 35, 169. ſilvæ 101, 90.
devoret urbes 5, 323.
devotum æquor 10, 176. devotior nobis 15, 290.
devoveas illis iter anni 1, 158. *devota* toro regina 8, 645. meſſis cibo caſtrorum 29, 61. *brachia* 5, 368. devoto milite 8, 120.
deus ornatu novo gravior 8, 585. effulgens 28, 179. dei proles 98, 1. dei adventum 33, 9. vultum 44, 93. mater 101, 49. ardentis 72, 4. ſummi vox ſenſusque 95, 2. deo quo hæc effecta? 15, 14. habitante 28, 36. deum teſtatus ſudore 8, 574. durum magnumque 10, 116. diſpergit revocatque 17, 73. non ſprevit 40, 23. metus monſtret 101, 24. natura defendet 101, 41. monſtrare 98, 12. ſe eſſe probat 99, 6. dii Getici 26, 528. deorum arbiter 20, 160. excubiis 28, 43. urbem 28, 186. jura 36, 272. quemcunque læſimus 39, 21. leges 68, 5. diis proximus 17, 227. dIs proxime conſul 24, 130. deis ſecundis 26, 53. deos inſtabiles 5, 441. præſentes docuere triumphi 8, 99. famulos recepit 8, 199. Roma *recepit deditque* 15, 132. nullos ceciniſſe 20, 47. hortantes 26, 544. quales memini 27, 24. armavere carmina 28, 349. ſilveſtres 31, 19. futuros exſpectat 35, 371. arceſſere 36, 2. *liveſcere* vel nocuiſſe 36, 28. domitura pubes 37, 14. credunt viciſſe 37, 37. ſolos fas habuiſſe 40, 32. auctores 49, 82. dI quibus iratis crevi 15, 116. *bene* 15, 346.
dexteriora petunt 51, 14.
dextera aera petens ludo conceſſa vagatur 5, 436. lenonia 19, 61. ſegnis ad ferrum 20, 395. fida 21, 38. exſanguis torpet 24, 326. eripuit leto 26, 41.
dextra in vulnera ſævit 78, 3. nunquam maculetur 77, 13. pronuba 40, 54. inermis 1, 28. quo regatur ſidere 8, 423. *ingens* promittitur 8, 522. potenti 13, 7. *ſedare* tumultum 15, 133. dextræ argutæ 18, 370. Athamantheæ 3, 81. dextram da tangere 15, 231. vocato conſerit 15, 352. contingere 20, 66. complectere 24, 7. complexa viri 31, 128. puellæ tradit *ib.* laxat 35, 142. victricem ligat 46, 22. exerit 50, 15. dextris cruentatis 26, 619. *dextras* ſociat 3, 223. ſpernisne *tuas?* 5, 262. in bella parant 37, 7.
dextro ceſſent Siria ſidera 101, 124.
diadema *præſumtum* 8, 167. gravibus baccis intextum 10, 167. reſume 10, 259. diademate ſacro 7, 84. cingebare comas 28, 65. diademata mundo ſparſit 8, 19. petit 22, 360. fratrum 29, 57.
Diana tibi ſuſpendit arcus 8, 160. confeſſa forte tibi 36, 306. Dianæ *humeros* 10, 270. acies 24, 258. arma habitumque 36, 216. conjugium 37, 40.
dicavit ora 25, 8. templa 50, 42.
dixit tacendo 17, 90.
Dictæa Lycaſte 24, 276. arva 101, 121. ad litora 101, 133. Dictææ coronæ 24, 208. Dictæis oris 8, 135. Dictæas urbes 34, 33.
dictator ruſticus 15, 112. *Serranus* 8, 415.
dictet carmina 49, 4. dictare paratus 21, 302. dictatur facinus 5, 169.
dicto parere 33, 113. vel tenui læſit 36, 284. dicta talia dabat 26, 580. fervida reportet 33, 76. 41, 9. irrita venti ferant 36, 134. talia ad ſuperos dedit 68, 2. dictis horriſonis 3, 85. talibus affatur 10, 189. inſtigat euntes 26, 559. procacibus iræ 28, 246.
diducit Gangen 17, 236. diducta Britannia mundo 17, 51.
dies interciſa 1, 172. ſemper honoratus 1, 261. allatura requiem rebus finemque laboris 5, 331 cum ſæviret 8, 65. idem vitam contulit imperiumque 8, 154. dabatur mundo 8, 176. longi

ſtare videntur 10, 15. optatus aderit 10, 45. pauci 15, 103. divitibus metuenda 15, 168. quodcunque devexior ambit 17, 57. totos indulgere theatris 20, 87. longa 20, 245. egit 28, 58. omnes pluviis turbaverat Auſter 28, 541. rapta 33, 96. nondum pura 35, 2. nullus non minatur 36, 125. transfluxere 42, 5. ventura rubet 44, 5. diem violare flatu 3, 63. umbraſſe telis 5, 122. ſuſtinere 6, 12. ſplendore ingeminat 7, 136. avertit 15, 400. *accendit* 17, 78. Gadibus ortum 18, 354. croceum 20, 529. diffundere 28, 191. ſub corda referres 28, 581. gravatum fœdat nube 33, 162. *merſerat* unda 33, 274. ne crede amiſſum 35, 282. *luſtrare* 36, 316. optatum celebrare 40, 51. cogis ſufferre tuendo 101, 115. metitur 52, 14. ignotum meruiſſe 99, 10. *die* expellere 3, 378. largo 10, 248. optato 17, 277. calido 22, 257. ipſo 26, 450. uno rependit 26, 653. *ſollicitante* hiemes 60, 6. diebus totidem quot vos in annis 21, 195. continuis 24, 190.

differs vincere 18, 500. tanto tempore 29, 1. differt commoda tempora 3, 315. ſpicula in ſcopulos 22, 27. *differat* arcum 17, 296. differret iter 28, 459. diſtulit arma 20, 598. diſtulimus ſæcla 22, 454. diſtulerat tempus 22, 317. differ prælia in juvenem 8, 385. *differte* manum avidam 5, 248. differri preces 28, 357. dilata tempora 21, 375. perjuria 75, 5. dilato mucrone 3, 236.

difficilis reverſis (*Italia*) 28, 144. potuiſſe mori 101, 111. difficiles contingere terris anni 22, 450.

diffidit ſe amari 22, 182.

diffluxit gratia 40, 23.

diffugiunt Nymphæ 35, 204. diffugiens olor 31, 110.

diffundit cruores 28, 620. diffundat ſeſe in actus 20, 120. diffudit ſe vigor 26, 436. diffundere diem 28, 191. diffuſa Noto cæſariem 35, 248.

digerit imperii fata 28, 591.

digito erranti 17, 317. digitis intentis 26, 257. remiſſis 31, 39. mollibus 36, 217. *digitos* auroræ 10, 270. voci aptet 20, 362.

dignaris mole clientem 39, 34. *dignatur* Amor figere reges 10, 76. dignare forum 28, 422. dignatus ſcripſiſſe 41, 23.

dignus quem legeres 10, 307. haberi 18, 63. credi numen 101, 11. digna te feror 22, 288. coli Scythiæ templis 36, 283. dignum fieri, taceri 36, 312. dignos ſupplicio letoque 20, 516.

digreditur templis 36, 137.

dilabitur cometes 33, 231. dilapſus honos 15, 363. amor 18, 75. in æquor 37, 114.

dilaniant artus 5, 408.

dilectus equorum 29, 190.

diligo pauperiem 90, 2. diligit grandia 18, 361. diligimus pariter 10, 331. diligeris parcus 22, 148. o nimium dilecte deo 7, 96.

diluit ſanguine crimen 26, 593. diluet facinus 20, 23.

dimittit collem 15, 522. dimiſit fera montes 5, 394.

dimovit nebulam 18, 390.

Dindyma fleverunt 20, 173. fundunt Sangarium 20, 262. *ululantia* Gallis 35, 369.

dinumerare tempora 24, 3.

Diomedis equi 3, 254.

Diomedeis auſis 28, 479. Diomedeos equos 34, 12.

Dionæa fraude 35, 5. Dionææ telæ 31, 102.

Dione deſerta 36, 433.

Dipſades dominentur 15, 151.

diptycha eburnea 24, 347.

Diræ deformes 35. 218.

Dircæa tela 8, 533. Dircæis in arvis 21, 320.

diriguit 5, 391.

dirigis affatus mihi nullos 41, 1. direxit ſpicula 3, 81. dirigitur beatum 17, 96.

dirimit juſtis fontes 5. 478. diremit forma 87, 3. dirimi exiguo tramite 5, 350.

dira fugantibus herbis 28, 327.

dirueret oppida 21, 340.

ditibus exuviis 22, 372. ſpumis 35, 96.
Ditis jura 3, 69. domos 5, 522. ſeveri 33, 225. patrui ſacraria 33, 264. nota 33, 284. ſub aula 35, 365. Ditem flexit amor 33, 26. Dite ſubacto 15, 13. cum Dite ferens 35, 160.
diſcedunt aliæ 36, 254. omnes 36, 313. diſceſſit hiatu 35, 187. diſceſſere locis juſtis 33, 294. diſcedere poſſit a noſtro ſenſu 1, 173. rectum 3, 178. tectis jubet 7, 142. longe optet 26, 221. turmæ 28, 253.
diſcrevit tumultum 33, 248. diſcernere proprios alumnos neſcit 8, 211. diſcernens ſpatiis gaudia parvis 28, 364. diſcernetur nullo limite 3, 381. *diſcreto* gradu 28, 636. diſcretas urbes 1, 228.
diſcis arenas 18, 32. diſcit æquor ſervare quietem 85, 5. diſcat coactus 15, 449. propius 17, 95. diſceret ignes primos 22, 74. didicit regnare 29, 49. *cum* morte deam 37, 108. didicere magiſtro eventu 20, 489. vinci 26, 11. pati occaſum 37, 12. diſce orbi 8, 228. diſcite non temnere Romam 26, 647. noſtrum munus 31, 130. conſortia ſomni 35, 368.
diſcolor legio 8, 7. anhelitus 35, 193. hiatus 49, 40.
diſcors orbis 26, 565.
diſcordia nutrix belli 3, 30. quatit mundum 7, 64. in fratres naſcitur 15, 236. ſolvit 17, 74. inter partes fuit 20, 540. cum fremeret 22, 81. ceſſit 24, 48. Romana 26, 288.
diſcrepat laurus 28, 28.
diſcrimen tentare ſui 8, 435. multifidum arat 10, 3. obſeſſi habet 15, 101. letale 24, 102. diſcriminis quantum 18, 401. *diſcrimine* leviter juncto 10, 267. dubio 21, 194. ſupremo 21, 376. pulſo 26, 13. dubii leti 29, 164. nullo 36, 411. 87, 4. exiguo ſeparat 44, 71. diſcrimina vocum 5, 107. *fati* 5, 474. quædam ſunt 18, 29. magna 26, 295. per tot 28, 97. adeunda 28, 459. parva 33, 144. ſexus dabat 35, 28. rerum 37, 62. nova præbens 50, 25.
diſcriminat nodus pectus 1, 90. ordo poteſtates 2, 59 æquora 28, 290. aër pugnæ ſpatium 37, 74.
diſcurrit meritis acumen 35, 201. diſcurrat habenis longis 51, 5. diſcurrere per tot partes 21, 310. per mare, per terras 36, 50. diſcurrens ventus 33, 171. diſcurritur in gyros 28, 633.
diſcurſus vatum 8, 143. diſcurſibus laſcivis 20, 100.
diſcuſſerit arbore nidum ventus 36, 144. diſcuſſa ſenectus 28, 534. diſcuſſas per auras 1, 124.
diſci error 35, 134.
disjuncta legio 5, 257.
diſpar multum priori 20, 412.
diſpariles in artus 54, 9.
diſpulit corpora 15, 396.
diſpendia noctis 17, 120. famæ 28, 452. ſortis patior 33, 100.
diſpergit deum 17, 73. iram 36, 267. diſperſit manus 24, 140. *diſpergere* gemmatos cultus 7, 204. *opes* 20, 85. lucem 33, 8. diſperſa comas 33, 55.
diſponit maniplos 15, 417. diſpoſuit nefas 5, 26. diſponere claſſes 21, 307. diſponitur princeps rerum 17, 70. diſpoſitus mundus 3, 4. diſpoſitum bene terris 18, 157. opus 28, 225.
diſquirit crimina 21, 240.
diſſenſus acerbus 15, 300. civilis 28, 395. diſſenſibus aulæ 22, 86.
diſſeris verbis 8, 356. diſſerat quis gaudia? 26, 454.
diſſidet quod ſemper 10, 314. Nilus & Atlas 15, 159. ora plagæ Libycæ 40, 56.
diſſidium civile 15, 242.
diſſiliant galeæ 21, 136. diſſiluit vertex Oſſæus Olympo 35, 183.
diſſimilis quantum priori 26, 80. ſui 35, 314. diſſimilem fratrique tibique 8, 355. diſſimiles modos 98, 11.
diſſimulas ſuccurrere 5, 164. diſſimulat regni ruinas 20, 307. diſſimulant ſocii 19, 15. *diſſimulata* diu 28, 361.
diſſipat ignis Idam 101, 131.

non diſſociabile corpus 5, 238.
diſſolvat ſemina 22, 462. diſſolvere leges 33, 63.
diſſona ritu barbaries 17, 249. ſemina partu 20, 42. linguis turba 21. 152.
diſſuaſor honeſti luxus 36, 28.
diſtendam echino curem 20, 449.
diſterminat Aſiam 3, 175.
diſtillant per pectus aquæ 1, 222.
diſtinguit acu caput 10, 284. floris honos 94, 2. diſtincta metallo faciem 22, 446.
diſtrahit tot urbes 18, 212.
diteſcit color in auro 44, 22. diteſcat arena 17, 308. diteſcant horrea 22, 396.
ditionis Eoæ 20, 350. Romanæ terminus 24, 160. patiens 26, 581. ſub ditione 51, 16. ditione Latia 3, 292. ſub una 5, 106. pro rerum *ſtabili* 8, 213. *celſa* 44, 88.
ditas cohortes 22, 149. ditat fabula 8, 38. ditabat auro 24, 230. ditare innumeras hominum catervas 1, 44. ditabere pomis 35, 293. ditari cœpere columnæ 3, 163. ditandas tribus 28 73.
divellere crines 37, 39.
diverſi feruntur exploratores 10, 135. *diverſum* onus 18, 208. *diverſos* ducens animos 33, 117.
dives purpura 7, 4. ager frugum 15, 809. *pectore* erecto 18, 306. equi 20, 272. pallei 22, 119. divitis *algæ* 8, 597. conchæ 55, 2. divite pompa 28, 598. ſe 36, 36. ripa 36, 372. cultu 44, 84.
Diva potens 18, 376. te mirabar 31, 56. Paphi 35, 155.
dividis curas 21, 300. ex æquo 22, 93. dividat haſtas 5, 162. diviſit cladem in orbem 5, 25. vultus faber 50, 26. dividitur provincia 20, 587. diviſa beatos efficiunt 21, 34. terra ſuos in natos 37, 73.
dividuis ſulcis 1, 102.
divinus labor 36, 157. divina ſorte genitum 36, 61. divino fumo 44, 96.
divitiæ Marte perirent 26, 624. divitiis animoſa ſuis virtus 17, 5. ſurgat inertia 22, 131. ſcelerum 28, 135. undaſſe 29, 71. **animi** 41, 5. divitias abdidit antris 1, 42. reportet 20, 190.
ſub dio 21, 124.
divortia planxit 18, 65.
diurno ſenſu 27, 1. diurnos cibos 15, 71.
divus abirem 15, 292. divi hortantes 20, 57. tui 22, 422. dive parens 10, 300. divorum duo proceres 15, 215. optimus 28, 56. divis tot 8, 647. divos veros 101, 61.
dant locum 36, 389. dabant cautum exempla 8, 77. jurgia 15, 296. dedit errare 3, 43. ignorare 22, 262. tales voces 35, 233. dabis inſueta 1, 159. *dederis* reges 21, 238. dederit cladem 36, 197. partus 37, 56. natos *ib.* dederint fratres cruorem 3, 79. *dare* te mallet 11, 6. qua datur 29, 110. *advexiſſe* prædam 36, 337. dabitur pugnando 37, 15. dari venum 3, 179.
doces nullum ſentire laborem 24, 207. docet caſus arteſque 8, 423. galeam miteſcere 35, 145. ſervire lupatis 1, 82. doceas ignarum vatem 1, 71. conſona regno 22, 69. docuit vinci 26, 140. timor 37, 10. docuere triumphi deos præſentes 8, 99. docebo ab omnibus unum 28, 438. doce ſodalem eloquio 41, 20.
dociles ſaltandi 20, 341.
doctus pollex 1, 177. fallere 3, 105. te audiit 22, 68. hærebat lateri 23, 11. *purganda* ſacerdos 28, 326. docta facultas ingenii 8, 515. *docti* magiſtri 26, 277. ſales 31, 65. niſus 45, 34. doctæ *rupes* 28, 34. docto ordine 28, 633. doctum fluens Aganippe 40, 61. doctiſſimus artis 20, 381.
documenta priorum 5, 307. futuri 8, 141. clara rerum 17, 47. prima pecudis ſecutos 45, 48. juſtitiæ 50, 27.
Dodonea agmina 26, 136.
Dodone celſa 7, 177.
Dodonia quercus 33, 31.
dolia fuſa 77, 12.
dolet mœſta 8, 253. complexu caruiſſe

tuiſſe 36, 112. Venus 69, 6. doleat vetuſtas 22, 321. doleant aures 26, 206. doluit fides 21, 235. fortuna 31, 80. doluiſtis ſi quid pro me 15, 328. dolebis fruſtra voluiſſe 28, 427.

Dolonis indicio 28, 471.

dolor afficit unus 5, 69. ſenſu hæret in alto abditus 5, 280. *iret* adhuc in verba 15, 201. in ore fuit 26, 378. quis tibi? 26, 623. voci frena remiſit 28, 266. augebat terrorem 33, 83. matris 35, 37. *ſuſpiria* laxavit frenosque 36, 180. Faunorum Dryadumque 36, 381. me duxerit 39, 6. pacatur 49, 100. nec ullus erat 100, 9. doloris Romani 18, 374. monumenta 26, 615. ſigna 35, 122. dolori conceſſa vita 3, 237. novo 18, 164. dolorem lenire 5, 87. occultum 18, 36. peperit 21, 379. ſolatur 35, 276. dolore feritas creverat 20, 178. dolores præmiſſi 26, 208. juſtos patriæ 29, 155. certos habuiſſe liceat 36, 299. Titanum 37, 2. quos fecerat pepulit 39, 49.

dolo gaudens 35, 11. dolorum genus omne 5, 506. dolis occurrere 28, 237. Bocchi Syllæve 28, 383. armata 33, 221. urere cuncta *ib.* juvat naturam 46, 8. dolos tradente 3, 97. evitare 21, 306.

dominæ Romæ 22, 224. gentes 24, 97. ritu 24. 152. dominam noſtram vecturus 10, 142. plebem 15, 53. plauſu confeſſæ 29, 81. Olympi 40, 21. dominas aures 6, 17.

dominaris pariter ſilvis & aſtris 24, 237. dominatur montibus 53, 3. dominantur opes 7, 187. dominetur per axes 1, 243. dominentur Dipſades 15, 150. dominabere mundo 3, 143. dominandi in uſum 24, 108.

dominus comitatur 18, 309. domini memor 18, 186. vivant 20, 81. ſexum mutaſſe 20, 552. domino plus debere fatemur 10, 335. potenti 15, 69. uno vixerit 18, 31. æqualis 18, 479. dominum coronat terra 1, 115. feramur 18, 388. ſubmiſſus adores 22, 72. patremque vocari 24, 189. te fatetur 24, 192. reducem revexit 26, 370. lympharum 84, 3. dominorum ſtrage 26, 618. dominis crudelibus 20, 480. ſperatur 22, 240. intrantibus 35, 314. *dominos* terræ pelagique 8, 22. diſſimulat 18, 176. reverſos 18, 510. inertes 26, 158. veniſſe priores 28, 559.

domitor Thracum 28, 483. vulgi 35, 214. ferarum 47, 20.

domas delicta 17, 222. domat telis 24, 250. pauperies victos 26, 632. hiemes 32, 12. paupertas 89, 1. domuiſti crimina vitæ 95, 4. domuit virtutibus fortunam 1, 39. gentes armis 29, 59. domuere Pœnum 1, 148. domitura manus Gildonem 15, 427. deos pubes 37, 14. domari vetat 3, 314. domanda terrore 31, 133.

domus hoc de more requirit 1, 159. una accipit orbis rapinas 3, 194. Ibera 8, 20. excepit reduces 8, 212. imperio feta 12, 24. una triumphet 15, 345. notior eſt Helicone 17, 278. trabeata 17, 337. privata 18, 144. hæc reginas parit 22, 360. eximia regione 22, 449. *Pythia* 25, 4. miratur 26, 621. pietate certavit 28, 99. faſcibus inſignes 31, 60. caſta 31, 92. ſtellata 36, 8. incuſtodita 36, 145. tranquilla florebat 36, 202. deſolata 39, 24. ampla 40, 44. videt puerum 52, 2. domi nulla fuiſſe carmina 43, 6. domum attonitam 10, 239. deflētam 19, 24. vacuam 20, 93. noſtram coluere 28, 414. nivalem Boreæ 36, 324. conſumens luxu 75, 8. domo avita 15, 198. paterna 18, 200. hac 28, 71. undoſa 28, 147. domibus prævelet amnem 22, 189. ilignis 24, 323. domos varias permutat 18, 60. inſignes 21, 298. patricias 28, 61. fratris linque 35, 220. ad patrias venere 37, 52. exuſtas 50, 46.

donativum 5, 312.

donat Rhodopen 33, 135. donent fara, ſidera 3, 142. donante te 33, 60. donantibus ipſis auras 1,, 245.

donum hoc adjicias 1, 140. præbuit 24, 278. vile putas 29, 3. doni ſpecie 18, 40. gratia 22, 156. brevitaş 70,11. dono conceſſit terras 24, 185. dona aurea vomens 1, 49. corrumpentia ſenſus 7, 188. rigentia 22, 340. ad prælarga 28, 73. potiora darent 40, 4. regia 49, 38. dulcia mittis 82, 1. donis novis onerant 10, 165. propriis ornatur 17, 263. cum novis 20, 317. vocati 21, 204. invitas 22, 362. par armisque 24, 234. invicta pectora 26, 131. maternis 31, 45.

Dorida vicerit 17, 45.

dormiat Pharius 80, 4.

dorſi curvamina reſecat 5, 413. dorſo flammante 28, 343. ſubaurato 28, 577. ſulfureo 35, 162. ſub hirſuto 45, 8. dureſcit amictus 83, 2. dorſa recurva campi 49, 54.

dotes regni 29, 180.

dotalis purpura 48, 30. *dotale* Chaos 33, 28. dotali *corona* 10, 272. dotalem tradidit 18. 104.

Doto coralia vellit 10, 169.

dotetur virgo 31, 52. dotabere toto mundo 10, 281. *dotata* gemino mari 18, 91. tropæis 29, 43. dotanda mari toto nurus 8, 648.

Draconarii qui? 5, 177.

draconem Pæonium 24, 173. *dracones* varii 5, 365. *ferventes* 8, 545. *ſævi* 10, 193. cærulei 36, 54. binos 101, 29. incumbunt *ib.* prenſos 101, 59. draconum jubas 3, 378. picta colla *levant* 7, 138. ora fixa 28, 566. ſinuoſa membra 33, 179.

Druſe tui labores 21, 193. *Druſos* veteres 8, 455.

Dryades gementes 36, 78. Dryadum de plebe 36, 271. *dolor* 36, 381. *Dryadas* uret 11, 22. revocant 28, 201. procaces 31, 17.

Dryopes ſervati 26, 185.

dubitaſſe fuit pars ſceleris 22, 301. *dubitanda* nihil ſtella 8, 185. alimenta 15, 102. cædis gloria 28, 114.

dubius æſtus 3, 72. dubii Auſtri 15, 486. in dubio pependit 18, 314. dubio lapſu 5, 507. ſub ictu 15, 242. viſu 36, 91. cornu 44, 38. dubium quonam monſtrante reſcierit 36, 207. reſidens 101, 93. *dubiam* lanuginis umbram 31, 42.

ducis ab ore ſonos 34, 52. ducit tibia modos 8, 575. turmas 55, 64. ſub gurgite viſus 35, 116. nihil turpe 36, 278. in antra 49, 42 ducunt ad ſeſe mentem præſentia 21, 15. ſortem 1, 156. fatorum ſeriem 33, 52. ducas nubasve licebit 18, 223. ducat Hyas Taurum 15, 498. ab antris 17, 295. hiatus fulgura 48, 6. ducant pocula ſinus 60, 4. carmina 14, 30. penſa 18, 498. duceret omnia ſecum 8, 245. aures 17, 20. duxi ævum 15, 107. duxit pectine cinctus 22, 332. agmina 29, 197. ebur pollice 34, 16. hiemes per viſcera 46, 7. *duxere* notam futuri 26, 253. figuram veri 55, 43. duxerit me lubrica ætas 40, 6. duxiſſet alas 21, 38. ducet nomen ad cælum 22, 404. ducent in ſæcula faſti 1, 279. duc protinus omnes 31, 95. ducite trans æquora leges 15, 464. virtutes 28, 456. triumphum 36, 329. ducere noctem ludo 31, 97. duxiſſe in altum 26, 8. ducens Cybellen Claudia 29, 17. *diverſos* animos 33, 119. ducentia portum cornua 85, 2. ducentibus Hœdis noctem 74, 5. ductura effigies æra 22, 178. ducor ſervitum captiva 35, 264. duceris ira 8, 259. ducuntur ab axe jugales 87, 5. ductus per artem mons 87, 7. ducta favore vatis 40, 24. alterno pollice ſalus 41, 2. ducti muſarum carmine 2, 13. inter præſepia ſomni 18, 67. quo ſemine 31, 53. ductæ pollice notæ 49, 5. *ducto* arcu 9, 1. ductis *funalibus* ordine 10, 206. ductos meliore metallo mores 17, 157.

ductor

ductor ad hæc 1, 164. ſpado 18, 297. tot gentibus unus 21, 160. accipiat 22, 234. ames 22, 392. placebat 26, 114. verus 26, 468. eligitur 29, 210. ductorum optime 10, 334. ductoribus illis (*conſulibus*) 1, 49. 24, 44.
ductu curvo ſinuantur 5, 375.
dulcedine nota 17, 310. prædæ 20, 318.
dulce malum 100, 1. te ſine dulce nihil 5, 268. dulcia monſtra 100, 3. dulcior cunctis 20, 347.
dumi rubentes 83, 3. dumis rura repleri 36, 37.
duplex natura 5, 329. enſis 7, 103. duplici conſule fœcunda 1, 203. vita ſubnixus 17, 333. duplices claſſes 21, 307.
duplicat lauros 28, 120.
dureſcit glacies 33, 166. amictus 83, 2. dureſcere ſe ſenſit 37, 97.
Duria formoſius 29, 72.
durius reſtiterant 26, 186.
durat glacies 37, 24. durate parumper 26, 269. duraſſe in hunc diem 28, 549. durando ſtellas æquat 44, 12. prægelidis in undis 101, 68. duratis aquis 60, 2. duratos ſcopulis armos 101, 110.
dura parentis pietas 28, 554. inter viæ 84, 4. duras mentes 48, 41. *duriſſima* clauſtra 1, 106.
dux improbus 20, 176. rectorque meus 20, 536. major 21, 368. vatesque ſalutis 26, 269. *ille* mihi 30, 3. Erebi 33, 32. ducis ſocii letum 3, 317. aſpectu 26, 373. tergemini 34, 39. duci obvius ire audet 44, 79. ducem perfundere 10, 298. hunc doleat veniſſe 15, 411. ſpondebat 21, 45. ſuſcepere 24, 31. me fecere 26, 536. præfecit thalamis 31, 31. cum duce mutatæ vires 20, 415. duce venturo fretum 28, 450. hac 42, 10. duces habuiſſe germanos 1, 277. amborum periere 8, 91. antiquos evolve 8, 399. cæſi 15, 82. trepidi 20, 65. de plebe 20, 342. ſeptem 24, 257. tres ſuperare 26, 143. auroræ noctisque 35, 46. ducum matrem 24, 175. novorum 26, 467. ob reditum 28, 2. cognomina 31, 83. laus nulla 28, 342. ducibus rogatis 28, 595.

E

Ebeni ramos 47, 22.
ebrius amnis 1, 250. ebria ſerpens 24, 367. veſtigia 33, 19.
ebur dabit Indus 7, 211. extractum pendebat 15, 138. gerendum 22, 363. fixum quaſſat 24, 352. *falſum* 27, 22. atria veſtit 33, 242. *diu* neglectum 34, 2. mobile pollice duxit 34, 16.
eburnum decus 33, 272. eburno morſu 10, 102. dente 22, 256. folio 28, 588. 24, 199. eburnis jugis 8, 607. eburnos dentes 47, 22.
echini ſilveſtris 45, 17. *echino* diſtendat cutem 20, 449.
Echion miratus 37, 104.
Echo adytis effunditur clarior 28, 33. intonat Auguſtum 28, 617. reditura rupibus 31, 48.
edax ætatis ſpatium 59, 6.
edera vid. *hed.*
edicta valent inflectere ſenſus 8, 301. daturus terris 17, 34. corruptura duces 21, 277.
ediſſere cauſſas 31, 50.
edita clivis planities 35, 102.
edunt præſepibus 29, 192. edendi gloria 20, 327.
ederet te Lucina 29, 48. edidit me tigris 36, 106. me non amnis 36, 270. edere fata 28, 19. adventus ſacra 28, 126. editus ortu tardo 101, 14. ex utero 99, 9.
edocet fluctus 17, 45.
edomuit Rhenum 21, 196. edomita tellure 44, 109. edomitæ furiæ 1, 139. edomitas Alpes 5, 1.
Edonas hiemes 21, 123.
educat fons flores 29, 8.

eduxit in veros principis annos 15, 303. educere fetus 6, 1.
effatur talia 3, 85.
efferat in axem 101, 60. extulit caput fluentis 28, 160. elatis rebus 5, 440.
effera corda 3, 225. præcordia 3, 243.
effeminat titulum 18, 10. membra 22. 134.
effeto ſolibus pulvere 21, 350.
efficiunt beatos 21, 35. effecit celer 26, 151. efficietne labor? 36, 434. effecta hæc dabo 8, 354.
effigies penetralibus exit 8, 572. tuas ductura æra 22, 178. non una deis 48, 25. effigiem ahenam 25, 7.
efflat vitam 20. 455. efflant tenebras e naribus 37, 48. efflavit fulmina 28, 189. efflare animam 5, 62. efflantes ignem 1, 5.
effluit chlamys 8, 208. Aegæo ſtagnantior 47, 38. effluxere decus 1, 52.
effugeret gladios 3, 244.
effulta columnis atria 5, 135.
effulget curia 8, 10.
effulgere matribus ædes 28, 546.
effundit flumina 46, 17. effudit venena 3, 67. effunditur turba 26, 462. adytis Echo 28, 33. effuſa comas 36, 177. effuſo riſu 36, 210.
eget, qui ſervat fœdera 20, 214. *egeant* dulcedine 17, 310. egeret connubii 33, 33. egenti reddis 3, 299.
egeſtas infelix 3, 36. urget 18, 227. flammabat pectus 20, 180. affligit 26, 94. ingenioſa 36, 31. feralis 39, 23.
ego. me quoque vidiſtis in illo 28, 434. precor, heu *me* redde mihi! 39, 43.
egregius morum 15, 239.
ejectæ regnis 3, 59.
elabitur lacertis 10, 139. elabere terris 26, 501. lapſa huc cohors 35, 118. elapſas animas 98, 20.
electro Tiberis formatur 1, 98. *electra* roſcida 7, 125. fluunt capillis 28, 165. ſurgunt in columnas 33, 243. *fracta* ſororum ramis 40, 11.
Electram aſpicit 36, 171.
electriferis alnis 12, 14.
elementa non vi connexa conſpirent ſibi 8, 286. doces 17, 100. nulla paterent hoſtibus 21, 360. pugnantia 33, 43. vocat in fœdera 49, 76. ne cedant ſuperata ſibi *ib.* ſenſerunt fidem 50, 35. elementorum ſeriem 33, 246.
elephas inglorius errat 24, 350.
elevat hanc pluma 18, 295.
Eleo Tonanti 17, 289.
Eleuſin attollit faces 33, 11.
elicis antris 17, 191. elicit leges 3, 57.
elidere caput ſaxis 5, 433. *eliſa* tonitrua 5, 222. eliſo morſu 101, 95. amne 49, 64.
Eliſſæ nec parcis 29, 148.
eloquii auctor 17, 333. eloquio multo redundant 1, 151. tuo crevere oracula 17, 35. fertiliore 41, 20.
elucet gravitas 17, 247.
eludimus manum 26, 490. eludant aciem 17, 107. *eluſit* animos 37, 36. eluſæ ſpe 22, 224. eluſo principe 3, 320. *eluſos* muros 35, 165.
Eluſæ muros invadit 3, 137.
Elyſii campi 22, 378. Elyſiæ matres 35, 323. Elyſium ſolem 35, 284. Elyſiis plagis 26, 590. Elyſias valles 10, 301. novales 18, 454.
Emathium Philippum 26, 388. *Emathia* tellure 26, 497. Emathias ariſtas 5, 44.
emenſus labores 31, 67.
emergit liber 17, 212. emergere tenebris 26, 316.
emeritam poſt vitam 5, 473. togam 19, 59. *emeritum* numen 7, 106. *emeritos* jugales 35, 319. artus 44, 25. emeritas poſt ſecures 24, 101.
emicat pudor 10, 323. ad nutum *miniſter* 15, 176. Leo 20, 376. virtus 26, 261. hic 30, 4. turba 101, 98. horror ab aquis 46, 20. emicet puer 17, 322. emicuit ignis 8, 187. juventus 21, 316.

21, 316. apex 26, 459. emicuere jugis flumina 49, 88.
emitteris quocunque ortu 49, 79. *emiſſo* ortu 8, 389. emiſſis fertur equis 1, 100.
emi hoc damnis 15, 79. emeret pacem 10, 225. *emturos* thalamum diſcrimine leti 29, 164. emirur ſola virtute poteſtas 7, 188. emi maturus 18, 64. pœna meretur 19, 32. emtus ſæpius 20, 352. ſex ſolidis 92, 3. emtum morte velit 36, 194. clade decus 50, 48.
emollit rabiem 40, 27.
emtor medicum conſulit 18, 35. emtori tali 15, 266.
enarrare quis queat? 26, 599.
Enceladus carmen erat 27, 17. Enceladi furor 7, 161. buſtum 33, 153. *gemitu* flammiſque 36, 123. opima 36, 350. juſſis 37, 33. minas 40, 28. fauces 50, 32. *Enceladum* gementem 35, 158. protulit Aetna 36. 187.
enervent torpore manus 8, 323.
Enipeus pulcer 7, 116. *virginibus* dilectus 26, 183. Giganteos humeros irrorat 37, 71.
Ennius ſolebat 23, 12.
enodes laterum arcus 20, 361. cedros 36, 360.
enſiferæ coronæ 5, 393.
enſis patrius 3, 78. qui noſtra ad mœnia tendi poſſit 5, 306. duplex 7, 104. ſuus illum abſtulit 8, 92. non imminet 8, 493. ager 15, 385. adductus 18, 513. enſem ſtrictum reconderet 21, 114. impulit 33. 208. enſe roto deſcendimus in jugulum 26, 601. alterno 28, 630. adverſo tranſigit 37, 79. in enſes ignavia fluxit 20. 563. enſes cervicibus impoſiti 5, 16. ſtrictos deponere 5, 214. infecti jugulis 10, 329. intentos capiti 15, 179. vetitos ſtringebat 15, 294. veſtros paſſuri 15, 434. alacres ſuſcitat 20, 281. tractandos 20, 456. placidi 21, 167. geſtatos patri 22, 91. fluxere vaporibus 28, 346. ſtrictos Curetum 35, 270. Aegeonis 36, 345. enſibus Pellæis 18, 483.
Enyo averſa riſit 18, 238.
eo. it fragor 37, 74. reditque vias 59, 4. quacunque 36, 443. eas in omnes annos 28, 659. *eat* tot nummis 18, 203. ſic 20, 156. irrevocandus error 26, 123. eant per proceres & vulgus 24, 349. ibas venerabilis 21, 44. ibat purior 2, 10. exul 3, 248. ſub puppibus Ionium 21, 173. in re pietas proclivior 29, 133. ires altior equis 28, 369. non iret ſtridula fraxinus 3, 218. adhue *in verba* dolor 15, 201. ibo quocunque jubebit caſus, 36, 432. ibunt promtius 8, 350. i, noſtrum vive tropæum 28, 228. ite precor 37, 31. ire forum 1, 232. vias 3, 241. nunc vellem 15, 336. eundi ſtudio flagrat 36, 226. euntibus annis in crimen 18, 488. per itura Jovem 36, 359. itur illuc longis ambagibus 8, 227. in campos 36, 231. in æternas moras 42, 6. eundæ viæ 20, 419.
Eous orbis 15, 430. *rector* 18, 105. non eris 19, 36. lætetur 22, 306. Eoa robora 5, 105. agmina 5, 161. ab aula 28, 90. *Eoi* regni 20, 1. 26, 517. *Eoæ* urbi 15, 226. molliriæ 20, 113. ditionis 20, 350. Eoo cum *fratre* 7, 8. robore 18, 400. fratri 71, 3. Eoum latus 10, 49. dedecus 18, 239. *facinus* 18, 371. *crimen* 21, 8. ad litus 29, 114. ſenatum 31, 68. Eois redeat miles 5, 217. terris 8, 215. ab plagis 16, 14. rebus 18, 154. dederis reſponſa 21, 296. omen erat 22, 292. litoribus 48, 14. Eoas ad arces 3, 172. partes 21, 270.
ephebus crinitus 20, 404.
Ephialtes moriens 26, 75.
Ephyre excutiat cineres 8, 471.
Ephyreia Lais 18, 90.
Ephyreiadas puellas 26, 629.
Epidaurius hoſpes 24, 171.
Epimethea perhibent 20, 497.
Epirus alit 26, 136. Epirum populatus 20, 215.
epoti amnes 21, 171.
epulis tecta parant 1, 264. repleto Quirite 12, 16. mulcebat 20, 89. gravibus marcent 20, 234. 26, 368.

26, 368. *genialibus* vacant 35, 327. ſaturare famem 41, 13. epulas imbelles 7, 80. *carnifices* 15, 178.
epulentur cædibus hydri 3, 362. *ad excubias* 10, 196.
eques conſere te in turmas equitum 8, 349. Gelonis imperioſior 11, 3. cætera nudus 15, 439. fulget 20, 74. præcedit peditem 20, 417. cæde cruentus 23, 14. lætatur 24, 49. turbatus 26, 594. tremebundus 36, 265. equitem te cernit ab aſtris 8, 563. *equites* chalybem indutos 28, 569. equitum turmæ 15, 196. nimbos 21, 353. alas 26, 474. catervis 28, 284. peditumque magiſtros 29, 198.
equitatus veniens 20, 569. equitatibus Illyricis 29, 62.
equitare per-ſtrages 8, 364. equitata culmina 26, 192.
equus venator 10, 5. equi lucem timentes 37, 46. frementis uterum 70, 4. volucres Pharaonis 77, 8. unanimes 87, 3. mites Diomedis 3, 254. volucris 3, 263. ferratos levant armos 5, 361. dives 20, 272. vacui rectoris 20, 423. ſolis 22, 470. equo vectaris 8, 539. ſudanti 20, 441. regali 28, 516. rotanti prævectus 35, 122. equum volucrem 18, 56. flectebat 22, 352. algentem pulſabat 26, 352. anhelum verbere cogis 28, 226. proprium cingere 71, 6. equorum volucrum 5, 31. greges 24, 265. dilectus 29, 190. quis vultus 36, 249. equis emiſſis fertur 1, 100. cognatis aptavit 3, 330. torvis 8, 66. citatis 8, 441. ſi dominus legeretur 8, 554. rapidis ibat 21, 349. candentibus 22, 370. albis 24, 20. citatis 26, 589. nocturnis 27, 6. edomiris veheretur 28, 379. non ſolis hic curſus 28, 618. *dives* Hiſpania 29, 54. gravibus calcabat 35, 158. anhelis ſollicitatur 44, 3. feris occurrit 48, 47. exercentur 88, 2. equos pulvere tepentes ſolvit 1, 122. virides 7, 198. Noctis 15, 213. ſolis 21, 84. virga moderantur 21, 259. exercet campis 26, 251. geminos frenabam 28, 370. metallo naſcentes 28, 572. inferni raptoris 33, 1. Diomedeos 34, 12. ſolitos caligine paſci 35, 193. ovantes 35, 307. irrorat 36, 403. rubentes flectit 37, 10. Odryſios impellit 37, 76. volucres ornat 70, 12.
equi cataphracti 5, 361. 28, 569.
Erato perge 17, 282.
Erebi ſpatiis nigrantibus 33, 279. hiatus 35, 259. ſqualor 35, 330. peſtes 3, 29. pœnis 28, 185. *dux* 33, 32. Erebo erumpunt 37, 6.
Erechthei theatri 18, 292.
erectus & acer 21, 41.
ergaſtula rupta 18, 28. immiſere manum 26, 162.
Eridanus perpeſſus damna Phaëthonteæ ruinæ 1, 259. ſubmiſſus adorat 7, 123. fulgurat 22, 274. victor 26, 196. pater 28, 149. ſtelliger 28, 176. *Eridani* per prata 8, 17. ripas 31, 109.
erigit Magnum 18, 503. vos fiducia 26, 381. Tityos artus 35, 338. armos 70, 9. *erexit* ſerpentum hiatus 1, 66. tibi regia tædas 5, 97. criſta galeam 15, 211. turres 28, 535. formido comam 50, 11. erexere patriam 17, 150. erexerit decus 26, 294. erexerat aulam votis 29, 160. erexiſſe caput altum 36, 42. erigitur faſtibus 17, 3. erecto crine 73, 8. erectior planis arvis 49, 11.
Erinnys vagos impegit 26, 173. triſtis 33, 224.
eripuit leto 26, 42. eripiat lunare jubar 3, 147. eripe me gladiis 5, 146. regnis ſervilibus 20, 593. militiam 39, 52. eripitur cum luce pudor 35, 263.
errat barbarus 5, 124. a ſuis ſedibus 28, 408. Delos 35, 35. ſalus populis 47, 18. erret procul ambitus 28, 609. alter 52, 21. erraverit curſu ſollicito 33, 29. errabunt per flumina damæ 1, 170. errare comas projecerat auris 35, 31. errans flexibus ſinuatis Eridanus 28, 176. errantem per rura, per urbes 36, 326. non errantia loca 1, 185.

error animi profanus 3, 76. juvat ipſe Tonantem 8, 210. judicis 8, 510. plus decuit 10, 106. *certus* in altris 17, 189. irrevocandus eat 26, 123. præſagia luſerat 29, 102. diſci 35, 134. abeſt 45, 32. lubricus 98, 12. errorem fateri 20, 7. pietate remittat 24, 111. errorum acies 28, 624. erroribus tardatus Ufens 1, 257. tantis 36, 400. Phaëthonteis 44, 107.
erubuit preces 33, 68.
erumpit turba 35, 166. erumpunt Erebo 37, 6. erupere tyranni 8, 72. eruperit lues 3, 24. erupiſſe flumina 21, 86.
eruis paludes 24, 305. eruit Lemnum 37, 86.
Erymanthei montis 34, 36. *Erymantheæ* umbræ 8, 468.
Erymanthe 26, 192.
Erythræis gemmis 8, 606. *Erythræas* inter, ſmaragdos 28, 563.
eſuriens pauper 90, 1.
eſſeda multiſonora 51, 18.
Etruria conſulat 18, 12. quæſiit 18, 443.
Etruſcus augur 8, 145. Etruſca culta 15, 110. Etruſci palmitis 26, 504. Etruſco *portu* 15, 417. Etruſcum exilium 21, 241. litus 36, 445. Etruſcis bellis 28, 489.
evade clauſtris 26, 500.
evaluit Boſporus 28, 81. transferre bellum 28, 303. vix agnoſcere 36, 92.
Evandrius mons 28, 11.
evehis lectos 22, 123. evectus ab thalamis 18, 156. in auras 95, 18.
Eucherius puer 10, 338. flectebat equum 22, 352. cui regius undique ſanguis 28, 552. Eucherii oſcula 21, 120. Eucherio dedit 24, 177.
eventus ſecundos 8, 391. ſibi latura ſecundos virtus 21. 285. vota fefellit 28, 88. rerum refert 28, 590. nunquam felicior contigit 35, 42. eventu judice 15, 250. rerum magiſtro 20, 489. caret 26, 72. patens fides 26, 553.
evincta coronis 21, 87 torque 22, 241.
Evius apparuit 24, 62.
Eumenides movere te facibus 35, 216. cratera parant 35, 344. Eumenidum tædas 20, 484.
eunuchi accurſus malum omen 18, 125.
eunuchus movetur 18, 187. judicat 18, 231. quid nobile geſſit 18, 337. tendit 19, 75. eunuchi forum 18, 234. ſceptra 18, 324. templa 18, 326. militia 18, 419. clavo 18, 425. ſuffragia 18, 438. ſumunt 18, 461. jura dabunt 18, 497. toros 19, 43. jugulum 19, 45. vultus 20, 74. mariti 20, 90. faſtus 20, 192. poteſtas 20, 555. eunucho conſule 18, 8. flueret Hermus 18, 214. traditur annus 20, 122. eunuchum accedere faſtis 18, 319. *eunuchorum* manipli 18, 255. eunuchos puduit 18, 152. in eunuchis virtus eſſet 18, 99. eunuchis placidus 18, 190. ſcelus eſt 18, 298. defenſoribus 20, 224.
evocat Quirites 28, 588. fluvios 36, 5.
evolat mens 8, 235. miſſile tergo 45, 20.
evolvunt ſæcula 33, 53. evolve duces antiquos 8, 359. evolvite ſæcula priſca 20, 60. evolvitur quicquid auri fluviis 17, 39.
Euphrates tumidus 7, 70. celer 8, 388. tremebat 28, 415. Euphraten altum 21, 54.
Euripi undis incertius 3, 91.
Europa datur ludibrio prædæque 5, 36. *levaret* tædas 21, 88. Europæ ſaltus 24, 281. hoſtes 28, 104.
Europen junximus Libyæ 15, 4.
Eurotas diſcernere neſcit alumnos 8, 211. memor 21, 181. Eurota Spartane 1, 237.
Eurus palluit 18, 504. ſe prodat ab occaſu 26, 58. *Euri* per metas 8, 649. Euro rapido velocior 1, 100. ab extremo 22, 417. 40, 15. trans Eurum 44, 2. Euris mitibus 40, 59.

Eury-

Euryſtheus infanda jubebat 26, 378.
gravis 101, 84.
Eutropius cervice luat 18, 23. poſ-
ſedit 18, 167. flagitat annum 18,
285. concipit 18, 360. conſul
18, 414. inter Aemilios? 18,
440. ignorare fingit 20, 304.
increpat 20, 365. Eutropii he-
ros 18, 33. fortunam 18, 228,
Ajax 20, 386. annus 20, 481.
Eutropio honor 18, 98. quæ-
ſtus eſſet 18, 219. adſervaban-
tur faſces 18, 448. auctore 20,
99. viſo 20, 178. Eutropium
viduum 18, 70. dignabimur
18, 273. paſſure Cato 18, 459.
ſtipate 18, 472. habet 20, 21.
præfert 20, 346.
ex Proconſule 43.
exacuit ſtimulis 15, 350.
exæquat damnum meritis 5, 482.
examen molitas apes 26, 241. exa-
mine prono 5, 465. longo ve-
niunt 3, 38. examina ſtridula
8, 381. perfida 28, 264. fundi
credas 35, 124.
exarſit in iras 33, 32.
exarmat hiatus 24, 353. exarma-
tus erit 15, 437. redit 46, 24.
exarmati Triones 21, 217. exar-
matum æquor 85, 4.
exaſperat ægida ſignis 7, 193.
exceſſit impetus Zephyros 28, 476.
pœna modum 39, 11.
excidium quod cernimus? 36,
181. excidiis hæc præmia ſol-
vunt 20, 220.
excidimusne tibi? 41, 13.
excierit quietos (*fluvios*) 36, 7.
excierant vigiles 28, 455. exci-
ta tempeſtas 26, 640. ſtrepitu
31, 26. excitis ſignis 20, 406.
excipit palus 20, 439. taurum
101, 135. exciperes in ulnas 29,
220. excepit fluctus 36, 391.
tela notæ 74, 14. excepti telis
26, 252.
excitat populum in uſum domi-
nandi 24, 109. ore faces 29,
122.
exclamant Nymphæ 37, 120.
excluſus omnibus cœptis 28, 238.
excoluit Prometheus 20, 493.
excubiæ tutantur 8, 281. vino
madentes 10, 80. *excubiis* no-
ſtris 15, 297. centum corporis
21, 313. deorum cingitur 28,
43. vigilantia lumina 28, 234
remotis 36, 146. 26, 422. *ad ex-
cubias* epulentur 10, 197.
excubat foribus potentum 22, 114.
excuſat conjuge menſas 15, 401.
præmia 22, 222. *excuſate* nefas
armis 26, 562.
excutis antra 34, 52. excutit no-
dos jubarum 35, 213. excutiat
rutilos tractus 17, 111. excuſſe-
re ſomnum 56, 110. excute de-
licias 20, 147. excutitur cubi-
libus 5, 140. excuſſo ſidere 22,
272. *tergo* 45, 20. excuſſis to-
ris 101, 93. jubis 70, 10.
exedit macies lacertos 15, 23. ex-
edere caput tineæ 18, 114. ex-
eſos ſitu ligones 22, 195.
exemplum patris accipiat 17, 335.
ad regis 8, 300. tribuat nepo-
ti 17, 335. cognoſcite 26, 385.
exempli recentis 20, 548. mo-
numenta pii 50, 54. exemplo
tuo 19, 46. terruit 28, 188. ad
exemplum traxit 22, 117. exem-
pla cautum dabant 8, 77. præ-
miſſa futuris dant fidem 8, 621.
priſca diſcit 10, 231. creantur
18, 298. regentum manant in
vulgus 21, 168. *turpia* fatorum
22, 304. labori præbens 28,
214. veterum ſecutus 28, 590.
nobiliora tenent animos 29,
149. ab exemplis fluxit 45, 45.
exemplis quibus 24, 93. melio-
ribus ſe addens 28, 59.
exemplar habeto natum 101, 52.
exit major 17, 92. clades 18, 412.
in ſpeciem pinnæ 45, 14. exeat
in populos annus 28, 649. exire
vapores nequeunt 36, 397.
exercet fulmina 22, 29. equos
campis 26, 251. choreas 29,
143. exerceat patrias artes 24,
112. exercuit arcum 17, 188.
arma 23, 3. area luſus 28, 611.
opus vates 29, 11. exerce agmi-
na duris ſtudiis 8, 321. exerce-
re vires 26, 109. iras 31, 136.
exercentur equis 88, 2. exer-
cita gens campo 8, 542. Roma
furiis 46, 50.
exercitus geminæ aulæ 5, 6. flo-
ret criſtatis turmis 7, 133. un-
dique fulgens 8, 150. *candidus*
10, 295.

Digitized by Google

10, 295. Scytha 18, 508. urbanæ cupiens umbræ 20, 409. occurrit 20, 542. ferri memor *ib.* ultor 21, 326. Nympharum incedunt 24, 257. mellifer 35, 127. ultor 37, 27. ingens 44, 77. 20, 248.
exerit dextram 50, 15. *exere* choros 28, 491. exerta manus 36, 377. exerto enſe 5, 401.
exhaurit ignem 18, 50. exhauſerit Hermum 3, 103. exhaurire fretum 26, 276. exhauſtus ſonitu 28, 262. gelu rubor 36, 88.
exhorruit amnes 28, 146.
exhortatur equos 35, 307.
exigis noctem 101, 74. *exegit* rabiem in armos 35, 211. exegere ſupplicium 26, 195. exacta luce 29, 52. exactum ævum 1, 276. exacto certamine 1, 113.
exiguus animi 20, 381. exiguum putet 28, 236. exiguo vivitur melius 3, 215.
exilium dedit 19, 10. pertulit 21, 242. exilio perculit 18, 169. exiliis diſperſa feror 15, 199.
exitiale jugum 5, 89.
exitium parabat 3, 190. commune 5, 20. meditare 5, 301. produxit 18, 155. in ducis 29, 235. in Jovis 37, 30. exitii reos flores 36, 439. exitio ſuccurre meo 35, 271. renaſci 44, 52.
exitus docuit 26, 176. quis bella maneret 28, 150.
exordia petant 1, 7. tertia fumant 7, 1. ſumæ 20, 150. relegens 22, 430. lucis 24, 176. grata ſumere 28, 127. pandit 29, 34. repetens buſto 35, 84. talia ſumunt 35, 366. formæ reducis parans 44, 41.
exoritur ſatiata 8, 254. Hecate 33, 16.
exornat amictu 1, 192. exornem fructibus annum 36, 38.
exoret utinam 18, 267. exorate patrem 15, 117. exoratura colos Parcarum flumina 49, 88.
expavit Ulyſſem 29, 145.
expediunt rudentes 15, 481. expediat mihi quærenti 48, 9.
expulit furor ſenſus humanos 33, 6. expellere *die* 3, 378. expellitur ambitus 7, 186.
expenſæ indecores 22, 146.
experior uſu 8, 357. memorem atque fidelem 15, 306. experta parentem factis pietas 28, 435.
expiet iras 18, 19.
explet odium 26, 610. explent quinque millia 99, 7. explere labores 10, 255. expleri calor nequit 3, 187. paſcique nequit 8, 251.
explicat veſtes 29, 143. ſe arvis (*Nilus*) 48, 39. explicuere comas ventis 2, 8. *vices* ſoporiferas 36, 405.
exploratores ignes 6, 11. diverſi feruntur 10, 136.
explorat naſcentes 5, 112. truncos 36, 361. exploret rerum vias 36, 31. explorare cohortes 21, 307. explorantur viæ 20, 419.
expoſui te hoſtibus 36, 421. expoſitum ſolum 26, 428.
expoſcite omnibus votis 80, 3.
exprobrare ſoles quod tribuas 22, 158.
expromit vocem 20, 390. expromere certum funus 36, 195.
expugnat clementia gentem 28, 306.
exquirite crimina 20, 58. exquirere vias 28, 231. exquirenda ſedes 36, 122.
exſanguis horror 5, 130. *dextera* 24, 325. femina 99, 15. exſanguem Iſtrum 20, 165. exſangues leges 26, 38.
exſcindere cives 3, 232.
exſecti Veneris ſtimulos 18, 468.
exſertus navita 17, 42. exſerta lacertos 1, 87. *exſertum* agmen 28, 299.
exſilit adytis Cybelle 33, 211. antris Thetis 37, 117. exſiluiſſe acies 21, 320.
exſpectat natura deos 35, 371. exſpectent nutum 40, 35. exſpectaſſe manus ſocias 28, 465. non exſpectantibus ultro munificus 22, 152.
exſpirare roſas 36, 241.
exſpuit gemmas 29, 75.
exſtat cœtibus 1, 199. *devotior* 15, 190. *utilior* 17, 232. *ſpes* fœderis 20, 324. *libertas* 34, 114.
exſtruxit culmina non cedentia templis 5, 449. hæc gemmis & auro

auro 10, 87. exſtruite ſcopulos 8, 104. exſtruitur currus floribus 31, 103. exſtructa culmina 36, 117.
exſudat ab ubere ſanguis 36, 128. *exſudant* ſanguine gemmæ 8, 550.
exſuperat æſtus 36, 384. exſuperans delubra Jovis 28, 504.
exſurgit celſior pluviis 17, 209. ſtratis 31, 29. exſurge toris 15, 339.
extendunt ad pocula ceraſtas 35, 346. extendere longos flexus 5, 371.
exterret cunabula 15, 193. exterrita nondum pars 36, 448.
extera arma 28, 463.
extinctus fores 26, 516. extincta vis 28, 304. extincti forent penitus 21, 112. extincto Pythone 1, 189.
extollit ad aſtra palmas 5, 205. *extollere* veſtes in thalamum 35, 321. extolli pulveris nimbos 5, 176.
exuberat imbre 47, 26. humor malus 49, 95. exuberet æſtu 33, 164.
exul poſt trabeas 3, 249. nemorum fera 5, 395. Germanus 8, 74. litoris Iſthmiaci 8, 464. mœſtus patria truditur 8, 495. erit 20, 22. legibus 28, 278. detrudor 35, 259. undique truditur 39, 25. *exule* Tarquinio 29, 156. exulibus gemiſcunt 18, 178.
exulat pars acrior anni 10, 55. poteſtas 24, 126. 28, 408.
exultat malis 5, 62. ſocerum circa 10, 296. fides 17, 171. alumno 18, 385. Theudoſius 22, 422. mons 28, 36. nobilitas armis avitis 31, 71. *vagus* pelago 32, 11. arbor ſpoliis 36, 347. exultant faſces 8, 4. avidi 24, 196. juvenes 28, 547. cum voce pii 35, 365.
exundat ab ubere ſanguis 36, 127. exundet fons mali 20, 18.
exuit naturam, fratrem hominemque 15, 398. Heſperiam periclis 28, 341. *Iſtrum* 20, 203. exuimus animos 17, 193. exuerit caſtris 26, 158. exuerant fœdera 26, 364. exuitur nubibus repulſis Thrace 8, 179. exutus tempora lauro 101, 19. exuto pectore 31, 7. exutum nomine regem 5, 475. exuta tenebris 26, 36. exutæ laqueis 51, 16.
exuſtas domos 50, 46.
exuviæ recentes 7, 23. ornant 20, 200. ferarum 21, 261. exuviis ditibus 22. 372. Auſtralibus 24, 18. 29, 45. Caledoniis 29, 45. Phlegræis 36, 337. exuvias levat 1, 121. cumulate parentum 10, 218. Valentis 26, 611.

F

Faber diviſit vultus 50, 26. fabri non ſufficiunt 24, 323. fabro meliore politi 20, 495. lugente 26, 543.
Fabius docebit, quid mora perſtringat 8, 407. hoc agebat 15, 89. Pœnum compreſſit 26, 139. Fabiis dare ſolebat 18, 437.
Fabricius parvo contentus honeſto 3, 201. pauper 8, 412. *remiſit* regi 15, 272. ſuccumberet 17, 165. rediret 24, 32. Fabricii pauperis 18, 453. nulli pervia culpæ pectora 26, 131. Fabriciis feram 22, 380.
fabricabat clipei orbem 72, 2. fabricaverat æra dolori 18, 164. fabricata viribus arma 21, 105. manibus Cyclopum tela 35, 250.
fabrilis flamma 22, 177.
fabula dicat 8, 38. veſtit 18, 295. Tereus 20, 363. turpis relatu 20, 550. mihi nullis cognita rebus 22, 294. *hæc* cuncta ſorent 24, 70. ſeu verum canitur 24, 231. ſi verax narratur 26, 442. ſua probet 101, 61. nec mihi credibilis viſa 45, 3.
facetus riſum moviſſe 17, 311.
facies propior ſceptris 10, 264. corruerat 18, 111. inſcripta 20, 344. una turbæ 28, 545. ſui nua-

nuntia materno ingeſta ſopori 36, 80. truncis affixæ 36, 341. faciem diſtincta metallo 22, 446. in ſaxi reformat 37, 95.
facit ſe quiſque ex alio 87, 6. fecerat naſci ſolem 35, 45.
facilis capi 3, 318. mirari nova 8, 515. largiri 17, 243. frugum 29, 54. facilem juvencis ſilvam 101, 102. faciles ſperni 18, 426. puppibus Symplegades 26, 10.
facinus dictatur 5, 269. hoc damnavit Mycenas 15, 399. *Eoum* 18, 371. tantum diluet 20, 23. obſcenum 20, 119. Tyranni 29, 154.
facti clari admonitor 22, 155. veteris exemplum 26, 385. facto primo 99, 6. facta tua gentibus palam 8, 272. revolvam 21, 35. ingentia 24, 38. coronæ penſabunt 24, 76. legis talia 29, 158. factis tuis creviſſe 28, 103. claris experta parentem 28, 435.
facultas docta ingenii 8, 515. ſævitiæ 36, 93. mortis 39, 27. quæ tam prona? 41, 3.
facundia quantum pollet 28, 492.
fæce retenta 20, 557.
fagi ab alvo 35, 126. fagis rudibus 24, 324. fagos ſummas 24, 290. metitur & alnos 36, 365.
fallaces ſtellas 75, 1. non fallacibus votis 22, 173. fallacibus cauſis 3, 238.
fallit clientes 3, 180. fallunt te connubia nulla 31, 54. falleret aures 21, 113. *feſellit* te luxuries 22, 131. ſemita 26, 285. vota eventus 28, 87. fallere doctus 1, 104. Sirium 11, 20. doctum 19, 68. divinum pectus 28, 233. nil fallente modum ſpatio 45, 33. ſi numero non fallor 26, 488. fallimur umbra 36, 96.
falſus olor 1, 238. amicis 8, 279. falſa loqui 22, 33. *munera* 22, 181. nec falſo nomine 7, 54. falſo tonitru 68, 13. falſis ſepulcris 44, 50.
falcem ſtringere 20, 145. in falcem curvent gladios 21, 223. falce pepulit Gelonus 21, 110. depoſita 26, 463. numeroſa laboret 40, 41. falces cote novat 22, 194. æſtivæ detondent 28, 389.
fama vehit 1, 34. abſtruſos explorat receſſus 8, 275. armavit ſagittas 10, 71. præclara 10, 120. vetat 16, 3. nuncia votorum 17, 270. falſo ſimilis 18, 346. vaga quatit 20, 463. canebat *ib.* juſtitiæ non fefellit 21, 207. canit 21, 312. *putat* 22, 56. juvare poteſt 22, 266. ales 22, 408. melior 24, 6. ſuccincta pavoribus alas 26, 201. *ſecum* cuncta trahens *ib.* majore 28, 294. necdum patuit 28, 438. prodiderit latebras 36, 118. *ſecunda* fori 43, 2. celer toto victorem ſparſerat orbe 101, 118. duxerat Alciden ad litora Dictæa 101, 133. ſic refert 49, 25. tua te non ſecurum vehit 74, 12. famæ contemtor 18, 434. vulnere 22, 380. pondus venerabile 24, 79. inſignia 26, 107. diſpendia 28, 452. impervia regio 31, 62. famam æternam prorogat 8, 410. minuit præſentia 15, 385. vero celſius actam 16, 3. ſervaſſe labor, minuiſſe pudor 16, 4. *collectam* in dubium deponere 17, 184. producere 21, 36. *jube* reverti 39, 44.
fames imperioſa 3, 31. Scyllæ 3, 296. ſuſpecta 18, 401. *Cyclopia* 20, 378. atra urgebat & obſederat urbem 21, 279. ſtimulata 24, 341. omne periclum docta ſubire 28, 245. atra comitatur 28, 322. Antiphatæ 29, 22. gaudet cervice juvenci 39, 31. toleranda 89, 2. famem defende extremam 15, 36. *librat* 15, 72. lenire 21, 309. voti avari 24, 229. explebat 24, 331. epulis ſaturare 44, 13. fame cuncta mihi leviora 15, 127. depulſam Romam 22, 388. triſti torpent membra 48, 21.
famoſius genus 3, 324.
famulæ Idaliæ 31, 8. nec vinclis 51, 15. famulas Lacænas 20, 201. Romanas 26, 628.
famulatur ſpiritus 68, 7. famulantur vulgus 33, 20. famuletur

tur Araxes 1, 160. famulante fortuna 26, 513. famulantia privatis ſignis agmina clientum 3, 77. procerum juſſis arma 21, 332. ſidera 40, 35. *famulantibus* titulis 28, 654.

famulus jugo laxatus herili 8, 614. famuli nefas 15, 274. regales 18, 149. hærent attoniti 26, 366. famulo ſervire 20, 31). famulum delegerat 8, 74. te ſuſcipiet 19, 62. famulis ſunt discrimina 18, 30. ſe tradiderint 20, 517. me ludibrium relinquis 20, 535. profundis 37, 119. famulos inter crinitos 15, 184. *ſuos* precatur 24, 82.

famula Carthagine 21, 583. famulæ auroræ urbes 29, 116. Nymphæ 36, 230. *famulas* catenas imponere 5, 386. choreas 29, 143. per acies 44, 88. famulis ripis 7, 203. manibus 40, 17. famulos Manes 35, 13.

fano vetuſto 28, 500.

fas frangi 1, 218. *ſit* promittere 8, 378. pretio cedat 15, 260. *ſi eſt* 26, 64. ſolus habes 33, 90. ſi eſt dicere 101, 132.

faſce tuo ſudabit 8, 655. per faſces numerantur avi 1, 15. reddita libertas 22, 324. faſces bijuges 1, 233. *Romulei* 7, 1. reduces exſultant 8, 4. affixi poſtibus 8, 416. ſequitur victoria 8, 640. ſubiiſſe libet 17, 279. luſtrandi 18, 21. pollutos 18, 308. illicitos 18, 320. *ademti* Tarquiniis 18, 448. detulerim 20, 55. miſſos expellet 21, 237. contemnere 22, 233. præbere 22, 260. recepi 22, 385. reſtituit 24, 7. donet 24, 90. cecini 25, 5. cinxere Hypanin 28, 337. horret amatque tuos 43, 4. faſcibus ſubmittit 15, 20. cœptis 17, 536. tuis 18, 489. ſuis vapulat 19, 8. temeratis 20, 142. abjectis 20, 520. expulit ſervitium 22, 324. vetuſtis 22, 413. auratis 28, 646. inſignes domus 31, 59. a tuis incipiens 42, 15.

faſti perpetui ducent 1, 279. reſpirant 19, 13. faſtos *ſignans* nomine 8, 155. te quater ineunte 8, 612. Latios 17, 267. dedit 20, 131. Gabinos 22, 307. ornare coëgit 24, 88. faſtis legendus 17, 334. Latiis 38, 151. accedere 18, 319. recenſitis 20, 60. ſuum conceſſerit annum 22, 4. agitur 22, 244. æthereis 22, 476. felicibus 28, 640.

faſtidit ſtrepitus 24, 28. æſtus amictum 31, 6. ignes 41, 17. faſtidire minores 8, 303. priorem 22, 41. Lacænas 26, 630. faſtiditus abiret 18, 64. faſtidita clariſſima quæque 15, 190.

faſtidia prædæ 18, 251.

faſtigia *juris ſummi* 1, 58. 22, 313. peti telis 5, 58. ſupplex depoſui 10, 31. æmula conſerit aſtris 24, 134. ſummi juris 28, 41. *ſummæ* ſedis tenuit 31, 67. montis 36, 383.

faſtus Arinthæi 18, 478.

faſtus terribiles laxet 10, 198. eunuchi 20, 192. vanos attollunt 26, 551. faſtu barbarico 15, 73. modeſto 17, 247. Arſacio 18, 415. alto 22, 159. poſito 24, 118. depoſito 28, 62. faſtibus erigitur 17, 2.

fatalis candor 8, 195. Stilicho 28, 301. fatale hoc generi tuo 15, 341. augurium 35, 141. fatales manus 26, 61.

fateor vinci 3, 109. fateri omina 29, 94. commiſſa cogentur 35, 304. hominem 95, 6.

fatidico carmine 26, 232. receſſu 81, 2. fatidicam quercum 26, 137. fatidicas lauros 24, 59.

fatigat vos nulla cura 1, 64. terras ipſumque æthera 3, 370. nives 24, 308.

fatiſcunt ora vulneribus 36, 425.

fatum ſit quodcunque voles 35, 306. putabo 36, 301. fati proſperiora 49, 94. conſcia Aetna 35, 7. tanti concordia 29, 85. proſpera 28, 548. ſors aſpera 28, 282. diverſi ſtamine 28, 267. immenſi culmine 28, 131. præſcia flumina 4, 7. *diſcrimina* 5, 474. *lux* altiſſima 8, 273. in *ſpeculis* reſtitit 15, 249. clari ſolatia 15, 381. tot gradus 17, 60. *ordine* ſervato 17, 338. futuri

præſcia

præſcia 24, 180. *abundantis* ludibria 26, 110. obſide 26, 318. violentia 26, 382. *fato* potenti 8, 221. cauſſam tribuiſſe 18, 55. *damnati* populi 26, 43. maritali ſucceſſit 29, 13. meliore 29, 159. poſt fata quæ vidi 15, 292. colis 22, 53. petit victorem 37, 91. fata prolem ſequuntur 1, 16. donent 3, 142. in melius convertere 8, 119. Gruthungorum 8, 695. tantæ ruinæ 15, 74. heu proſpera 15, 103. nequeunt 15, 144. quodcunque parant 18, 22. tantum permittere 18, 174. aliis pandere 19, 37. junxere viro 20, 203. minantia 21, 284. venientia 22, 339. victricia 24, 128. *vocabant* 26, 171. ſic me fovent 26, 540. optima edere ſtellas 28, 19. *loco* non converti 28, 208. digerit 28, 591. longe inferiora 29, 187. *manſura* fluant hoc ordine 36, 65. reverti prohibent 36, 107. ſepulcro ſolatus 39, 18. *naſcentia* livor ſecuit 39, 31. *poſteriora* tibi debebo 42, 16. in tua tument 4, 4. noxia pellis 49, 2. fatorum ſtamine 3, 177. *turpia* exempla 22, 304. ſecreta 26, 197. onus 26, 271. præſcia 29, 16. feriem ducunt 33, 52. fatis brevibus 5, 49. *pugnaſti* 7, 89. *debentur* mare terraque 7, 189. aperire viam 18, 140. pudor 19, 47. immotis 20, 9. futuris 21, 43. *obvia* urbs 24, 140. mariti 26, 439. dubiis 26, 557. magnis præludere 28, 68. *volvimur* 36, 410. nullis obnoxia 37, 54. invictis 101, 36.

favet ſomnus 27, 15. inclementia cœli 28, 445. faveat cœptis 20, 396. favebit remigio (*ſilva*) 36, 369. fave regina 40, 57. favete campi 12, 6.

favillam rudem 44, 68. favillis rapidis 26, 24. dureſcit glacies 33, 165. Aetna novis crevit 36, 398. *madidis* 49, 57. favillas in Aetneas 17, 72. citatas vento 20, 473. communes miſtura 29, 152.

Fauni negant 9, 13. *taciti* 36, 17. Faunorum dolor 36, 381. Faunis laſcivis 31, 20. Faunos ruſtica numina 28, 201.

Favoni aura 1, 272.

favor dubius 1, 11. certus ſtat 17, 263. diviſus erat 24, 45. texiſſet 26, 517. inemtus offertur 28, 608. favoris vani 26, 113. favori humano 22, 208. aliorum prona mens 22, 220. patricio 24, 50. Romano offerre 28, 75. favorem in eximium 5, 119. male donatum 5, 422. minuit 25, 11. permutas odiis 39, 2. favore pleno 21, 1. juſto vatis 40, 24.

favis rorabunt querceta 3, 383. relictis 28, 262. plena ilex 35, 109. undaret ſilva 36, 25. favos examine velant 5, 465. tradunt 8, 383. ſpoliat latebris 14, 8.

fauces pollutæ 5, 8. freti 20, 29. paratas in prædam 26, 30. jejunas ſolantia carmina 42, 5. repreſſas Enceladi obriguiſſe 50, 32. de faucibus leti 8, 58. faucibus patulis 22, 112. e Tartareis 26, 449. rapturi 28, 568. (*Aetnæ*) quaſſatis 36, 186. mediis injecit 36, 394. fractis 101, 96.

facem gratam rotantes nimbi 1, 207. manſuram 14, 17. luſtralem 28, 324. faces lucere adſpicit 5, 57. extinxit 8, 57. feſtas 10, 202. *ſoceri* 15, 309. verte trans æquora 20, 150. arcanas tranſtulit 24, 169. pulcras ore excitat 29, 122. vibrare 31, 97. ſacras attollit 33, 11. caſtæ pudoris illuxere 33, 271. hæ placuere 36, 376. feſtæ 36, 409. inclinat 36, 442. vagas 50, 4. facibus atris cingimur 3, 49. pudoris 22, 221. profanis te movere 35, 215. meis lucebit 36, 325.

faxint ita dii 26, 528.

fecundat humum 33, 186. fecundet germine regnum 22, 239.

fecunda conſule mater 1, 203. *ſpes* 10, 293. otia 17, 114. per te videbar 36, 415. morte 44, 25. 22, 414. fecundos curſus 41, 21.

felle canduerint 17, 225. nimio viſcera virent 49, 96.

felix uterus 1, 204. annus auctoribus 1, 267. pecorum 20, 272. *publica* 21, 29. arbitrii princeps 21, 89. principe genero 22, 77. felices aliæ 20, 198. felicior me 36, 310.

Felix meritus vocabula 35, 421.

femina cum ſenuit 18, 72. faſces ſumeret 18, 320. fatis impenſa mariti 26, 439. exſanguis 99, 15.

femineus labor 18, 336. feminea arce 19, 21. femineæ virtutis 89, 12. feminеis cœtibus exſtat 1, 200. thalamis 20, 392. *ſignis* 76, 6. *femineas* lites 18, 232. latebras 18, 466. *togas* 20, 107.

femur paternum 24, 228. femorum fine 37, 80.

fœnus mihi ſolve paternum 10, 37.

fera exul nemorum 5, 395. *commota* ruit *ib.* captiva 24, 330. nuncia Martis 26, 258. feræ telis jacebunt 11, 13. frementes 17, 122. auſæ ſe credere muris 20, 44. retibus tenendæ 24, 273. prætereunt ſubjecta 39, 27. certavere 40, 3. feram rapacem (*Rufinum*) 3, 262. exiguam 45, 10. ferarum muta *vincla* 5, 482. animos 17, 192. colla 17, 293. dominum 18, 388. ſpelæa 26, 354. domitor 47, 20. feris prætentare tela 7, 534. variis 10, 160. nobilibus 24, 240. metuenda 24, 253. natura ſæva redit 34, 5. metuenda 35, 21. vita indiſcreta 36, 45. aptanda vincula 36, 95. feras errantes agitare 37, 122. ſimiles paverit 54, 8.

feralis præda 26, 614. egeſtas 39, 23. ferale gemiſcunt 36, 130. murmur 3, 131. auſpicium 20, 232. ferali barathro 33, 37. crine 48, 4. feralem quæſtum 5, 445. ferales habenas 35, 272.

feraces frugum 22, 457.

feris rupes 48, 55. ferit Hebrum 1, 123. cuncta 18, 182. jaculis vel arcu 22, 354. aſtra 26, 341. ſaxa 35, 174. umbone 35, 224. alternas 36, 378. imago lucis Italiam 36, 445. mucrone 37, 111. vitali fulgore 44, 57. feriat manu 5, 70. rhomphæa catervas 77, 9. feriret murum 24, 146. feriere tuo exemplo 19, 46. ferire retro 45, 47.

feritas *Punica* 8, 410. dolore creverat 20, 178. vaga Chunorum 21, 110. feritate admonita 101, 92.

fert omnia ſecum 45, 41. feram Curiis miracula 22, 380. ferat ſcripta 41, 7. ferant ſilvæ mella 1, 250. claſſes fruges bella, tumultum 21, 308. in majus celebrata 26, 15. venti dicta 35, 134. ferret opprobria 26, 523. cum *ferrent* Penthea 5, 418. tuliſti geminos partus 36, 308. *tulit* nobis vires cum cœlo 33, 95. decus & invidiam 91, 4. tulere raptores 35, 260. tulerit ſors fati 24, 283. tuliſſet taſem 3, 106. feret ſolatia 15, 381. *ferre* in te lubet 5, 507. viam per cærula ſumma freti 7, 199. talia gaudet 18, 427. non aſpectus parentis 36, 193. vectigal 40, 17. ferens ore patrem 22, 348. ferentes de puppe venti 100, 6. laturus *opem* Hunnorum 3, 321. augurium iniquum 33, 230. *laturæ* proſpera catenæ 8, 117. *feror* digna 22, 288. iterum convulſa 37, 128. fertur equis 1, 101. in abruptum 20, 424. ab Alpe 24, 285. feruntur cardine ſummo 28, 20. ſublimes 50, 6. feratur currus avius 36, 52. ferabar ſublimior orbe 28, 277. ferar per devia rerum 36, 317. ferri furiato pectore 36, 262.

ferox Medea 3, 153. Danubius 5, 26. eſſe deſinat 19, 76. Proſerpina 33, 27. *ferocem* puerum (*Cupidinem*) 10, 110.

ferratus apex 35, 146. ferrati viri 28, 571. poſtes 33, 237. *ferrata* ſedilia 3, 39. fronte 5, 351. ſæcula 22, 448. ferratæ pinnæ 45, 3. *ferratum* pectus 29, 219. ferratis catenis 22, 374. pennis 33, 53. plantis 36, 390. ferratos armos 5, 362.

ferreus

Digitized by Google

ferreus currus 8, 16. concentus 28, 630. ferrea juga 1, 81. Lacheſis 26, 54. corda 33, 226. forma Martis 48, 25.
ferrugineo amictu 35, 275.
ferrugine dulci pingit violas 35, 93.
ferrum caſtum 18, 446. Marte cruentum, ſiccum pace feras 22, 15. illecebris tenetur 48, 56. ferri nitor 5, 179. ſeges circumfuſa micat 5, 390. nudi ſeges 7, 135. otia 20, 121. per rimas 20, 385. memor 20, 543. præſidium 24, 222. vectigal 26, 538. rigidi vincula 36, 94. vis improba 36, 109. rigore veſcitur 48, 16. mons patiens 87, 8. ferro *vibrato* 5, 230. vetuit naſci 18, 342. ſanantur 20, 14. nigro 20, 343. penetrare leones 21, 65. picta genas 22, 248. largius acto 26, 122. corda rigent 26, 303. inerti 26, 389. judice 26, 592. aſſeritur vulgus 26, 616. ſtricto 28, 468. addidit hinnitum 28, 573. caſto incumbens 29, 153. poſcere 31, 77. ſtant mœnia 33, 236. moritur 37, 113. armatur arundo 45, 39. meruit vitam 48, 16.
fertile quid terris? 18, 495. fertiliore eloquio 41, 20.
fertilitas metuenda 3, 191. Gallica 22, 395.
fervet agger 44, 59. fervebat vocibus Aulis 15, 485. *aquis* commotis 28, 511. ferveret cæca 15, 300. fervens cupidine 3, 100.
fervidus Rufinus 5, 380. fervida dicta 33, 76. genitrix 37, 12. regna 49, 18.
fervor aſperat lumina 17, 218. purior ſolis 44, 15. fervore prono 26, 467. plagam obſeſſam 33, 258. avido æſtuat 35, 137. liqueſcant cautes 49, 21.
ferus ipſe quis eſt? 36, 430. fera membra 54, 12. *fero* regi 33, 54. feros ſaltus relinquens 1, 186.
feſſus *orbis* 5, 406. ponto & annis 8, 421. feſſa viſcera 33, 124. feſſum clade 26, 129. feſſos ſuppliciis 39, 33. feſſas gentes 1, 168.
feſtinant vexilla moveri 15, 420. feſtinet litera curſus 41, 21 feſtinare jubet 22, 410. feſtinatus male calor 28, 224.
feſtinus in ortum 44, 58. feſtina voti regina 8, 166. canities 10, 325. feſtinas urgere manus 3, 344. feſtinam rotam urget 5, 336.
feſtivos cantus 21, 3.
feſta luce creatos 1, 143. myrto 48, 28. feſtæ aures 26, 206. faces 36, 409. feſto carmine 24, 21. tempore 34, 13. feſtis diebus 20, 372. 95, 20. feſtior annus 7, 3.
feta tigris 3, 90. *imperio* domus 12, 24. *fetas* Martis novales 26, 25.
fetus Romulei 1, 96. *finiſter* 3, 30. creſcentes dilige 7, 157. truces 17, 295. teneros commiſerit orno 36, 142. fetu pubeſcant virgulta 35, 78. monſtrifero 37, 3. concepto 44, 23. fetibus augetur poteſtas 1, 193. geminis 37, 124.
fibræ tumidæ 8, 247. fibris immerſum nefas 18, 13. fibras cordis pandit 5, 414. abreptas non creſcere 35, 342.
fibula mordebat 20, 184. ſudata marito 35, 17.
fidelis ſecreta 29, 139. *fideli* fumo 33, 167. fidelem videre 21, 208. fideles nimium 22, 55, mugitus 26, 411. *flammas* 44, 63.
fidibus *ſacris* 9, 19. *remiſſis* 22, 5. Pieriis 28, 123.
fides turbata 7, 63. manſura natis 8, 121. alterna 8, 283. non emta perdurat 8, 501. vera 10, 240. 18, 371. *non ulla* 15, 440. certa cœli 15, 499. exultat 17, 171. hæc erat? 18, 66. nulla muris 18, 244. contemta doluit 21, 235. Divæ germana 22, 30. ſeſe omnibus actis inſerit *ibid.* nulla ſtat 22, 295. plurima dicti conſiliique 26, 485. eventu patens & neſcia vatibus ipſis veri fera 26, 554. additur 27, 21. læſa 28, 314. ſi qua Muſis 28, 475. ſincera 31, 92. hæccine veſtra? 36, 191. datur 45, 3.

certa 49, 80. ſi mihi nulla 92, 4. fit medicina 99. 16 fidem mentita 1, 108. *rerum* vexare 3, 65. ſimulare 3, 98. experiere 5, 276. *Solis* 6, 2. dant exempla 8, 621. novam adſpirare 14, 15. venti poſcebat & anni 15, 65. vita ſpondente 18, 420. admitte 20, 70. rupturas tædas 20, 483. peccare 22, 97. fata dabunt 22, 338. *undoſam* 26, 48. tentare 26, 88. male ſuſpectam purgare 26, 592. *obitem* 28, 449. corruptura æraria 28, 606. conjugii docuere 29, 28. rupiſſent 33, 43. nivibus ſervare 33, 165. *viarum* mutavere 35, 189. Oreſteam nil valuiſſe 41, 18. de patre feciſti 101, 15. elementa ſenſerunt 50, 35. rerum 68, 5. firmat 99, 14. fide fluitante 15, 247. nutante 19, 23. hujus fulta reverentia 22, 86.

fideret armis 26, 534. fide certa deis 26, 53. fidens Ithaco 28, 471.

fiducia tanta eſt 8, 443. refugo quæ ſit Partho 8, 531. tantane tenuit Mauros? 15, 330. in ſolis longe telis 15, 436. crevit 16, 5. 20, 559. hoſtilis 21, 342. belli 24, 122. vos erigit 26, 380. nil celat 28, 592.

fida incendia 17, 329. *ruina* 49, 48.

figunt greſſus 20, 525. *figat* cometen 17, 112. verubus 20, 448. morſus 28, 240. figebat tatem 100, 7. figere reges 10, 76. *terram* roſtris 15, 491. tigres 21, 66. fixus honos procedit 1, 13. toro 15, 177. nodis 37, 96. fixa manet reverentia patrum 8, 504. uno metu 20, 286. fixo torrente 35, 350.

figura mutata 44, 54. ſimilis texitur 94, 2. figuræ nulla gratia 62, 3. figuram veri duxere 35, 43. Veneris ſortita 91, 3. figuris *propriis* inſcribi 5, 342. *variis* ſpirat 8, 592. *auratis* celebrant 22, 175. flebilibus 35, 131. variis monent ſomnia 36, 124. figuras defunctas vident 3, 128. per varias egit 5, 491.

exſangues perlegit 26, 418. ternas Hecate variata 33, 15.

figurat ſe inſula 15, 507. Venerem 48, 26. figuret eadem forma 50, 21.

filius redeat mihi talis 7, 34.

fila cogit 1, 182. Parcarum 3, 157. pretioſa 8, 586. ducere 10, 18. turbant 20, 374. ultima nevevunt 20, 461. contulimus penſis 22, 333. cælantia fluctus tument 33, 254. canora lyræ 34, 14. conſona telæ 35, 43. pendula 46, 20. in fila querelas abrumpit 36, 160.

findunt membra rotæ 35, 158. findetur ſulcus 3, 382.

fingit ignorare 20, 306. parcere 28, 301. fingunt æra lupam 1, 99. fingebat cæſariem 10, 100. finxerunt ora 3, 96. fingere nil potuit majus 27, 25. ſe lætam 36, 210. fingi mortalia poſſent 8, 232. laborant 10, 322. plurima permittens timor 26, 227. ficto paſſu 3, 136. *non ficta* fuga 7, 202.

finis nullus tot lacrimis? 39, 2. fuit mori 98, 24. qua finis erat 1, 67. *finem* Herculeum 7, 208. addere litibus 8, 511. poſitura 14, 466. peroſus 17, 80. paci quærere 20, 477. ad quem? 28, 407. ſtudiis fecere 29, 207. cunctis & femina præbes 33, 57. quem habitura ſilentia 42, 1. fine ſub imo 1, 104. *quo* beatum dirigitur 17, 95. ſupremo 33, 261. femorum 37, 80. ſine fine mirari 28, 564. fines mari præſcripti 3, 5. Illyricos 5, 161. præſcriptos homini tranſcendere 8, 304. ad veteres 15, 109. in ſuos 22, 206. penetrare Noti 36, 323. finibus detrudit 3, 192. obliquis 20, 241. exiguæ vallis 21, 108. exiguis orta 24, 138. illis 26, 638. ab Ligurum 28, 288.

firmat veſtigia 33, 19. durando 101, 68. greſſus & fidem 99, 14. firmavit pectora 26, 314. firmaſti veſtigia recto greſſu 7, 39. firmaverat annis crimen 22, 117. firmare cohortes 21, 306. firmata conſilio 3, 7

Firmus ſervatus mihi 15, 347. Firmi ſpoliis 15, 343. *Firmum* jacentem 15, 333.
fiſtula canat 24, 283. defluxit ad terram 31, 40. reſponſura choris 31, 99. cana 49, 58.
flabella peroſi 18, 463.
flabra Rhipæa 21, 123. flabris Noti 26, 205.
Flaccilla tu mihi potius 10, 43. timeret virum 29, 137. Flaccillam daret 29, 69.
flagellis agitate 5, 522. oſtenſis 18, 511.
flagitiis conſumens domum 75, 8.
flagitat adventum 28, 333.
flagrantius ſi quid actum 36, 296.
flagrat opus 20, 450. ſtudiis 28, 604. ſtudio 36, 216. anhela ſilex 48, 42. flagratis augeri 22, 265. flagrabat amor prædæ 3, 221. flagrabant pectora voto 7, 74. flagravit aperta libido 20, 560. ſtudio 21, 56. flagraverit ignibus adverſis 1, 24. flagraverat æſtu 10, 2. flagrare quid poterit ruboris? 18, 253. flagrans ripa 3, 120. flagrantis ſcopuli 36, 392. pelagi 49, 27. flagrantibus rivis 35, 315.
flamine fracto 3, 71. crebro *turbidus* 7, 36. molli 29, 201. ſonoro 33, 73. largo rura fove 35, 85. flamina fractorum collem 15, 522. proſpera 24, 57. miteſcunt 26, 273. corrupta Auſtri 49, 92.
Flaminiæ viæ 41, 8. *Flaminiam* ſtipabunt 22, 397.
flamma Probini 1, 244. Chimæræ 3, 296. quæ excutiat rutilos tractus 17, 110. *crinita* 17, 112. fabrilis vacaret 22, 176. juventæ 26, 498. *pronuba* 33, 131. innoxia 33, 168. *polum* egit 33, 251. Caci perit 34, 43. cæleſtis incubuit ſalictis 39, 38. cæli 101, 123. ferox 101, 130. choros ducit 48, 28. ceſſante 50, 47. flammæ recepere modum 8, 69. cæleſtes 8, 196. non æquant lumina 10, 266. tormenta 15, 186. ad vivum penetrant 20, 16. premerent 24, 146. errantes ludunt 35, 3. teſtes 35, 231. commendat onus 44, 94. regnant 48, 57. rapidæ reverentia 50, 3. flammam nocentem Gradivi 7, 166. flammarum undantem hiatum 36, 395. humida regio 49, 17. *numine* 69, 1. flammis barbaricis 3, 360. imbutam iram 8, 242. arcanis 8, 588. procreat omnia 17, 71. irruet 17, 194. juvenum 18, 90. hoſtilibus arſit 20, 571. pro patriæ 20, 598. caput erexit 21, 184. dirueret oppida 21, 340. mollitus chalybs 26, 542. vicinis Enceladi 36, 122. furentibus 101, 122. flammas ore pati 6, 6. ſpargentes rotat 17, 325. tuetur 18, 329. reſtinxit 26, 290. fideles admonet 44, 63. vomentem taurum 101, 135. undarum 49, 75.
flammea accommodat capillis 10, 285. *produnt* lacrimas 14, 4. *ſubnectens* 21, 83. ſublevat 22, 358. vultibus addunt 35, 325.
flammeus rivus 22, 468. imber 28, 342. oris honos 36, 89. flammea vultum Aurora 20, 528. frena cæli 28, 187. ſpicula 31, 20.
flammabat Achillem 10, 16. pectus egeſtas 20, 180. flammante dorſo 28, 343. *flammantia* pondera 37, 23. flammatus virtute pia 28, 467. flammata fronte 26, 518.
flammigeræ habenæ 1, 1. Zonæ 47, 9.
flatus Leonis 20, 432. nimios attollunt proſpera 22, 159. monſtri 101, 124. igniſluos 101, 137. remittat 74, 19. flatum repreſſit 35, 349. *flatu* violare diem 3, 63. propiore ſequentum 28, 279. aſſiduo 44, 34. *laſcivo* 48, 33. flatibus receptis 7, 141, hibernis 22, 411. dubiis 32, 2. multivagis 33, 174. aſſiduis irroras annum 35, 75.
flaventes reges 21, 203. *flaventia* ſerta 36, 126.
flaveſcit ariſtis 33, 186. *flaveſcere* angues 20, 186.
flavicomis villis 101, 97.

flava umbra jubarum 1, 93. *agmina* 8, 54. flavum Acin 36, 332. *flavam* cæſariem 8, 446. flavo vertice 10, 242. de Tigride 44, 83. flavis crinibus 31, 127. flavos Getas 35, 65.

flebilis queſtus 3, 127. aulæ 36, 148. flebile damnum 5, 46. flebilibus figuris 35, 131.

flectas quocunque curſus 7, 181. flectit iter 5, 252. nullane te pietas? 35, 253. flectebat habenas 19, 1. retro minas 28, 142. flexit Amor Ditem 33, 27. Schœneida 29, 170. flecte animum 20, 596. flectite ſigna duces 5, 217. flexiſſe recurſus 8, 541. flexura rogando 1, 76. flectitur annis 3, 245. flectetur inſidiis 3, 115. flecti indocilis 33, 6. flexus auctore 22, 3.

fleverunt Dindyma 20, 173. ſilentia montes 34, 7. flebis inultus 20, 209. flebunt te Mænala 35, 244. fleviſſe lætos inter ſodales 8, 376. fleri dignum 36, 312. fletam Arcadiam 101, 103.

fletus fingebat 18, 83. *lapidum* 20, 43. teneros detergunt 20, 375. cum fletu precibusque 28, 256. fletu tenero 3, 95. permiſto 15, 228. decoro 35, 273. perit orbita 36, 442. fletibus vulgi 15, 74. ſubitis maduerunt ora 33, 266. reſonantes agros 101, 102.

flexu crebro 28, 635. flexibus ſinuatis 28, 176.

Florentine, tu 34, 50.

florent rura 10, 61. floreat *ære vetuſto* 1, 19. *quo* lumine arcus 48, 7. florebat tranquilla domus 36, 202. floreret milite ſulcus 21, 324. florerent milite 26, 106. florebit ager 33, 197. florere nocentes 3, 13. florens edera crinali 33, 17. patria ſorte 42, 18. florente juventa 28, 580. qua 30, 417.

floreſcite ingeniis hominum 22, 456.

florea frena 31, 105. rura 35, 118. ſerta 40, 10. tempora 101, 7.

flos juvenilis (*lanugo*) 1, 69. Syriæ ſervit 18, 250. floris honos 94, 2. florem juventæ conſumis 3, 141. ævi 5, 145. *flore* ſub uno 10, 246. puerili 18, 344. primæ juventæ 22, 351. vix ſpargentur 22, 401. *conſpicuas* genas 28, 560. *color* cærulus ambit 44, 22. notat ver 52, 12. flores radiant 3, 209. elige 10, 202. diſpergere 10, 297. primi germina laxabant 18, 96. optantur virginibus 24, 56. veris honore rubentes 29, 7. fons educat *ib.* ſuperat 35, 101. ſeciat 35, 140. male dilecti 35, 265. halant Zephyris 35, 289. protulit Henna *ib.* vicinos ingeminat 36, 221. exirii reos 36, 439. florum cumulo 31, 4. parens 35, 72. floribus in variis te ſcribent 1, 278. cinge ultorem 4, 6. Romanis 17, 84. riſerunt omnes 17, 273. vernis 21, 86. ornes comam 29, 4. riſit 29, 72. exſtruitur currus 31, 103. halant juga *ib.* roſeis 48, 29. colorum 73, 12.

fluctuat buxus 35, 110. omnis ager 47, 40. fluctuet oliva 40, 40.

fluctus reſides miteſcere cogit 86, 2. *plenos* excepit lampade 36, 391. frangit 35, 310. mentitos 33, 254. ſulcaret 28, 367. Ionios 28, 209. 35, 1. depellere 5, 12. blandos miteſcere jubet 7, 123. quo poſſint moderamine *falli* 8, 424. ſanguineos egit 8, 636. maris 15, 479. *ingenii* 17, 63. diſcis 18, 32. ſanguine mutaſtis 21, 133. in fluctus ſponte decidit 8, 92. fluctu blando 1, 191. juga feriens hiems 21, 175. dulci 26, 320. nudata litora 28, 498. fluctibus auri 3, 186. ſub pelagi 10, 136. ſubitis ſonora 15, 513. rubris inſula latrat 31, 61. ignotis procurrit 47, 10. in mediis 48, 53.

fluentis aluiſſe 1, 236. placidis 28, 160.

fluitant veſtigia 3, 73. arcus 31, 11. fluitent ventis 28, 567. fluitante fide 15, 247.

flumen Averni pacatum 35, 348. abruptum 49, 40. fluminis ab ortu 21, 198. flumine caſto 24, 260. verſo 27, 56. maduit metallum 33, 240. per flumina errabunt damæ 1, 169. flumina

verſa 3, 159. reditura in fontes ſuos 3, 160. præſcia fati 4, 8. alta haud vetarent 5, 185. ni juviſſet ſanguis 7, 101. Rhodopeia 8, 526. dilecta 20, 299. lactis 21, 85. mutaſtis ſanguine fluctus 21, 133. captiva 24, 23. argenti 24, 236. alta metimur 26, 46. vindicat 26, 195. prætendens 26, 332. tot cernit 26, 472. novam jactantia ſortem 28, 514. Mæandria 28, 635. ſaucia pallebant 29, 176. mœſta 34, 4. larga prorumpunt vultu 36, 128. mutarunt ripas 37, 65. hærerent 101, 67. pigra effundit 46, 17. alieni conſcia cæli 47, 14. languida ceſſant 47, 29. emicuere jugis 49, 88. fluminibus crebris cincta 26, 473.

flumineum iter 21, 200. flumineo ortu 12, 29. flumineos portus 28, 496.

fluit plebs obvia 5, 428. fluat attonitus Ganges 1, 163. ingenium 41, 9. fluunt in te miſta 21, 34. electra capillis 28, 165. incendia vultu 35, 316. fluant unde venti 48, 5. hoc ordine fata 36, 65. flueret diſcurſibus æſtas 20, 100. fluerent mortalia caſu 3, 3. *Eunucho* Pactolus & Hermus 18, 214. fornacibus æra 22, 177. fluxit clementia 26, 95. ſeries his fontibus 29, 56. mare 33, 251. ab exemplis 45, 45. *fluximus* qualem in umbram? 15, 45. fluxere vaporibus enſes 28, 346. roſæ 29, 90. fluens opibus 22, 128. vina 22, 264. doctum Aganippe 40, 61. fluentem luxu 8, 217. peplum 10, 123.

fluvius redditur mari 35, 185. devexa rupe volutus 49, 53. fluvii retro juga petunt 18, 353. objice 28, 484. quod volvunt 35, 296. ancipites trepidique ruunt 36, 6. fluvio arente 18, 159. ſolvit 18, 296. tantum remotus 18, 444. luctante 29, 171. fluvium mirantem novas valles 8, 483. per tecta vagum 15, 41. fluviis vos cingite 8, 105. ſenibus 36, 14. fluvios Iberos 1, 48. indigenas 1, 254. immittere ripis 3, 64. hærentes glacie 8, 347. minores cogunt 26, 334. evocat antris 36, 5. colunt 37, 43.

focos barbaricos ardere 28, 454.

fodit viſcera unguibus 35, 210. fodiunt haſtis 3, 407.

fœcundus, vid. *fec.*

fœdat pacem 21, 29. nube diem 33, 162. bruma 33, 263. fœdavit ſidera 26, 247. fœdavimus Hebrum 7, 147. fœdaverit imbri noctem 28, 538. fœdati oris 26, 587.

fœdum nil adeo 18, 287.

fœdus ferire 21, 52. commune facit 44, 82. fœderis egregii auctor 5, 75. *ſpes* 20, 324. icti 26, 497. fœdere perituro 3, 223. caſto 22, 76. violato 28, 810. gentes recepit 29, 58. *tuo* primæ libantur noctes 31, 55. omina ſancit perpetuo 35, 364. aliquo nos prævenit 36, 305. *fœdera* diſpoſiti mundi 3, 4. cladibus emta 8, 455. alienæ tædæ 10, 28. ad mutua 10, 67. ſancirent 15, 218. ſancit 18, 381. rumpit 20, 213. ſervat *ib.* conjungit 20, 428. captis præberet 21, 115. exuerant 26, 363. ludit 26, 566. deteriora jugo 28, 303. peteret 28, 415. fratrum converte 33, 64. *alterna* infundit 48, 41. rogatum miſſi 28, 70. in fœdera vocat 49, 76. fœderibus novis 26, 56.

fœnus, vid. *fen.*

fœtus, vid. *fet.*

foliatum quid? 18, 226.

foliis teneris 10, 250. *te* ditet 18, 226. *glaucis* Minervæ 22, 229. progreſſum Ulyſſem 29, 145.

fons mali areſcat 20, 18. Permeſſius educat flores 29, 8. perſpicuus 36, 253. vagus 60, 2. fontis miracula 28, 508. amor 35, 135. fontem prætexite violis 1, 249. Hippocrenæum 101, 5. *fonte* auri 22, 346. aurifero 24, 61. primo 26, 333. gelido 27, 9. *ſuo* natus annus 28, 650. lacrimarum preſſo 33, 86. quo ruit annis? 33, 170. ſecreto cadens 47, 11. fontes in liquidos repetiit 1, 225. rutilos laxet 3, 197.

arcanos Nili 7, 207. gemini labuntur 10, 69. vivere 28, 32. gramina lambebant 35, 105. Acheronteos tumuiſſe lacte 35, 351. Romanos bibimus 42, 13. ſacri 101, 129. liquidos transferat 55, 1. fontibus *nectareis* 10, 210. magnis 20, 259. (*odit*) ignoviſſe 22, 17. his fluxit 29, 56. gelidis abluitur 31, 100. vina tumerent 36, 26. prohibere ſitim 44, 13. in liquidis 84, 1.

flores ſacras intrat 5, 142. rutilæ pateſcunt 7, 170. ſupernas 15, 153. *cælatas* 28, 46. thalami tetigere 31, 116. præſagum cecinere 35, 7. umbroſæ 37, 45. ante fores ſedet 22, 432. foribus recluſis 36, 253.

forma decens 21, 31. imperio ſua redit 26, 37. diſpare 35, 45. loci 35, 101. mali 36, 300. ferrea Martis 48, 26. eadem figuret 50, 21. diremit 87, 3. formæ novæ 3, 17. igneæ 11, 5. ornatum reddit 31, 101. diræ inclementia riget 33, 82. neglectæ gratia teritur 29, 225. vitreæ 36, 268. nocendi 37, 20. reducis 44, 41. conſcius 70, 9. neglectæ gratia teritur 29, 225. formam talem reddere 54, 11. formis variæ canes 24, 297. omnigenis 37, 51.

formidati furoris 35, 353. formidato lumine 1, 94. formidandus regenti 26, 403.

formido frena jugales 3, 343. juſtitiæ nomen ſubit 20, 208. ſuccincta 22, 376. ſuperbos flectit 26, 93. Booten præcipitat 35, 190. erexit comam 50, 11. formidine pulſa 4, 5. ſola victum 8, 457. tacita 15, 177. 20, 134. ſaucius 20, 455. varia 21, 274. nulla 22, 165. poſita 24, 282. *clauſi* 26, 44. confuſa 28, 582. miſta 33, 132.

formas placida mente 22, 66. forment ſæcula meliore metallo 7, 184. formavere te talem 17, 17. formare loquentes 17, 85. formantur in auro 1, 98.

formoſa jacet 91, 3.

fornace laſſa 33, 241. relicta 35, 174. fornacibus æra fluerent 22, 177.

fors improviſa 26, 370. juvat audentes 42, 9.

fortis quid agat 8, 405. ſilva 36, 368. forti prudentia 10, 315. fortes in Marte viros 8, 488. fortia loquentem 22, 169. fortiſſime patrum 10, 334.

fortuna pendet his per dubium favorem 1, 11. quid paret 3, 143. invida 5, 194. ardua 7, 13. ornatur viro 10, 328. cum Marte *pependit* 15, 252. *Auguſti* 15, 504. quos legit 17, 147. hoc regni tenes 18, 24. *luxuriæ* ſuæ addidit 18, 121. ſatiata joco 19, 6. reduxit luctus 20, 551. nil ſibi tribuat 21, 363. mutata 26, 435. famulante 26, 513. novum molita tyrannum 28, 88. lætior recipit 28, 500. mercem perſolvit 28, 578. tori tanti 29, 161. doluit 31, 80. noxia 33, 95. ſupernis quæ te abſtulit? 35, 239. cecidit, reſurgat 39, 45. cedere fatetur 41, 5. favens mundo 101, 86. vario traxit tumultu 52, 5. fortunæ majoris honos 21, 41. *reduci* 28, 1. fortunam generis 10, 259. quamcunque dediſtis 36, 301. ſi nota, feram *ib.*

fortunatus ales 44, 7. fortunatum autumnum 35, 292. fortunate parens 7, 178.

forum ire 1, 232. eunuchi 18, 234. *jure* cingas 24, 200. hoc dignare 28, 422. fori Stygii negotia dura 5, 495. Romani fama 43, 2. rauci lites 52, 8. foro medio 25, 14. fora frequentat 18, 59. Ulpia 28, 646.

foſſa fefellit 24, 341. foſſam duplicem 5, 127.

foveas Auguſtum 95, 20. *fovet* cuſpide Italiam 10, 120. abſentes 22, 46. ſacraria 28, 599. hanc 33, 127. ignes 69, 4. fovent me fata ſic 26, 540. foveret Getas 29, 235. fovi gremio 1, 144. fovit tenerum rudemque 15, 303. genus humanum 24, 151. cunabula anni 28, 651. clementi ſidere 31, 120. fovere auxilio 15, 245. Moloſſi lepo-

leporem 34, 25. fove rura flamine 35, 86. foviſſe propinquum 28, 586. fovens materna mente 28, 94. ſpem 28, 447.
fragilem corporis vſum 49, 85.
fragmine ſplendenti 59, 1.
fragmenta naufragii 28, 317.
fragor repentinus cæli 1, 211. quatit arva 3, 132. geminatur 5, 182. ſublatus in æthera reboat 28, 616. repens mugire 35, 152. horrendus ubique it 37, 74. fragorem raucum 20, 163. fragore rauco ſonant 45, 26.
fragoſa murmura 24, 337.
Francia reges expellet 21, 237.
Franco humili 18, 394. *Franci* orantes 8, 447. *Francorum* montes 21, 227. Francis intulimus claſſica 21, 189. Francos ſubegit 22, 243.
frangit fluctus 35, 310. *frangunt* ſtagna rotis 5, 28. glandes 36, 43. fregi Alpes 26, 532. fregit undas remis 7, 56. clade 15, 413. robur 20, 416. Athenas 24, 162. furentem 26, 143. fregimus cornua Iſtri 26, 603. fregere Tanain 35, 66. fregerat arma 28, 335. *frangere* tauros 22, 21. virum frementem 29, 138. fracturus vires 23, 9. fracturum flamina collem 15, 522. reos vultus 21, 362. fracturæ colla 24, 301. frangeris nec precibus nec fletu 39, 50. frangitur torrens 3, 271. frangi Zephyris 1, 218. fracto flamine 3, 71. meatu 35, 184. fracta metu virtus 3, 260. *tonitrua* 17, 108. rabies 26, 431. ramis electra 40, 11. fractæ procellæ 33, 75. fractis faucibus 101, 96. fractas minas 40, 28.
frater retuſus (*lunæ, ſol*) 1, 23. nepoti ſervatus 15, 347. multus in ore erat 35, 27. fratris rigidi verbera 5, 479. veſtigia 28, 173. ſobolem 29, 107. ademti ſpeciem 29, 110. domos 35, 220. interitum 37, 104. fratri remittebas fortem 28, 85. ovanti 28, 553. Eoo 71, 3. fratrem iratum 15, 141. exuit 15, 397. fratre coruſco minor 3, 373. cum *Eoo* 7, 8. *excluſo* 17, 131. a fratre pietas recedat 15, 240. fratres pubentes 1, 142. unanimes 1, 231. geminos protege 7, 153. unanimi 7, 189. pharetrati 10 72. ore pares, ſimiles habitu *ib*. pios 18, 282. geminos 20, 490. ingenio ſcelerumque cupidine 21, 245. gemini 26, 68. *Argolicos* 50, 39. ſudantes 50, 1. fratrum majeſtas 5, 5 intemeratorum 22, 87. diademata 29, 57. fœdera 33, 64. ſæviſſime 33, 93. teterrime 35, 214. fratribus Auguſtis 2, 17. cæſis (*conſanguineis*) 8, 93.
fraterno nomine ſignatum 1, 266. fraternum ſub orbem 35, 169.
fraudarit ſeges colonum 21, 165. fraudatus lumine 29, 24. fraudata ſenſibus ætas 26, 521.
fraus inſida ſereni 8, 425. fraudi lætam ſpeciem prætendere 22, 35. fraudem prætexere 3, 99. *fraude* projecta 8, 486. nudata 15, 272. reperta 18, 88. nova 26, 282. ſoporis 28, 478. Dionæa 35, 5. fraudes Maſſylas 15, 284. per cunctas vagari 18, 139. ad omnes cautus 21, 292. innectere 101, 36. fraudum cubilia 22, 214. fraudibus ipſe meis capior 28, 308. cunctis objecti anni 36, 116.
fraxinus ſtridula 3, 218. *libratur* in ictum 35, 227.
fremitus anhelus 1, 79. inſani 3, 75. mariti 18, 89. auditur 24, 359. *deſpexit* 31, 76. magnus auditur 33, 10. inter Scyllæos 100, 2. fremitum agnoſce 18, 504.
fremit ſub ore 93, 2. fremunt bella 22, 149. Creſſæ 24, 300. fremat igne Leo 22, 460. fremant ſævum leones 35, 243. fremebant famuli 18, 148. ſævum 33, 285. fremeret diſcordia 20, 82. *major* poſt Cannas 24, 145. *fremerent* in pocula ripæ 36, 26. fremuit tempeſtas 29, 208. fremuiſſet miles 24, 21. frementia luctu Tartara 35, 333.
frenat delphina roſis 10, 156. Saxona 31, 89. equum auro 44, 86. frenant mugitum 33, 207. frenet amores 17, 99. orbem 22, 2.

22, 2. frenabam equos 28, 369. frenavit Aetnam 50, 33. frena jugales 3, 343. frenare libertatem 35, 150. frenatur corde longævo 1, 155. frenantur venti & undæ 34, 17. remi 36, 258. equi lupatis 87, 3. frenari hamis 46, 13. frenatis avibus 31, 111.

frena Italiæ teneret 1, 59. ventis remittat 5, 22. aſſimulat 5, 80. igneſcere ſpumis 5, 175. reſolvit 10, 330. Lethæa 15, 214. ſpumis fucantem 22, 350. ſpatioſa regit 22, 311. imperii reguntur 24, 9. cauta juventæ dedit 24, 121. dat Scoto 26, 217. flammea cæli 28, 190. laxata remiſit 28, 266. florea adnectunt columbas 31, 105. humectant 33, 181. calent ſanguine 35, 102. renident gemmis 70, 3. numinis 73, 1. frenorum vicem 51, 10. frenis tuis ſerviret 8, 556. communibus 15, 3. libera manus 21, 151. grypha detorſit 28, 31. ſolutis 35, 318. frenos laxavit dolor 36, 180.

frequentant ſacra 8. 577.

fretum ignotum 8, 31. lucere 20, 472. glaciale 21, 176. *exhaurire* 26, 276. freti cærula ſumma 7, 198. fauces 20, 29. intacti clauſtra 26, 1. freto ſubeunte urbes 1, 228. freta inclita 3, 173. *ſunt* 73, 29. tremuit 52, 7. fretis ſpumantibus 18, 266. infenſa piratica puppis 28, 134. tranquillis 29, 262. apta abies 35, 107. *adnatat* umbra 36, 444.

freta cælo 101, 47. freti nec duce nec numero 20, 580.

Frigidus amnis 7, 99.

frigus medullis miſcuit 46, 6. frigoris & flammæ mediam æthram 22, 8. arte 57, 3. frigore ſub medio 1, 132. torpens 1, 269. immodico 22, 459. ſegnes 24, 312. blando 31, 1. æterno contriſtat 33, 263. ramorum 35, 105. glaciali 101, 125. arcano 46, 21. pluviali 47, 3. frigora ſæva peti 7, 44. *traxerunt* in cerebrum 18, 53. *pellebas* 20, 459. ferrent 21, 125. non curat 26, 328. Rhipæa 36, 322. blanda dedere 49, 60. negat 56, 2. frigoribus mediis 26, 349. urit Boreas 29, 6.

frondet vivida 1, 219. arboribus 33, 159. frondere ornos 36, 73. frondentia limine myrto 48, 28.

frondea vellera 1, 180.

frondoſæ ſorores 7, 125. frondoſo margine 35, 113.

frons erecta 2, 6. hiſpida 1, 222. læva 5, 174. privata manet 17, 245. diſcolor auro 24, 289. læta parum 26, 375. non triſtior æquo, non dejecta malis *ib.* frontis torva *voluptas* 8. 519. lunatæ germina 33, 129. fronti caveat 14, 9. frontem ſecari 3, 327. pudicam 17, 118. *circumfluit* ignis 22, 328. impexam 35, 359. *a fronte* imperii recedant 18, 422. in fronte notas addidit 18, 120. fronte ferrata 5, 361. pulſata 8, 616. quis *æquali?* 10, 316. jucunda 22, 131. ſuperba 24, 218. flammata 26, 518. mœſta 28, 159. retuſa 35, 135. curvata 36, 346. adverſa 36, 393. frontibus æquis 36, 374.

frondis amaræ nemus 101, 18. pro *fronde* Minervæ 20, 591. 39, 41. fronde ſorores mutatas 28, 171. *Getica* 28, 647. pretioſa 44, 43. *adverſa* 36, 393. *frondes* vivunt in Venerem 10, 65. concutit aura 20, 482. per obſcuras 26, 413. depaſtus amaras 28, 239. *tranſlucent* pectore 31, 7. decutit Auſter 35, 309. frondibus latebroſis 24, 313. nudatum Aemum 26, 166. denſis 33, 202.

fructus dignus inſtet 18, 158. attollit 20, 271. lucis 21, 93. 24, 79. ſenſere receptos 28, 580. ad fructum naſcitur 18, 331. nititur 22, 129. *fructum* brevem ſuadent 20, 51. laudis deſuetum redde 28, 404. *fructu* tanto majore 21, 378. fructibus annum exornem 36, 38.

frugem latura ſeges 18, 495. fruges naſci juſſit 3, 8. tribuat 36, 52. frugibus *negatis* 15, 18. 21, 278. quæ terra faveret 17, 180.

180. aptum æquor 18, 354. Arctois 18, 403. optantur imbres 24, 56. alternis 52, 11.
frugiferæ deæ 35, 138. frugiferas rates 15, 58.
fruitur ſuppliciis 3, 235. *nota* aula 8, 2. *pœna* 17, 224. te dea 22, 13. *ſuppliciis* 28 112. junctis 28, 601. fruimur bonis quietis militiæque 8, 491. fruaris Apollineo crine 36, 309. fruatur pace 5, 159. fruebar thiaſis 36, 422. *frui* tempeſtate cruenta campi 7, 76. in commune 20, 601. fruendum tradit 18, 366.
fruſtratur tempora ſomnus 22, 141.
fruſta mandet aquæ 20, 448.
frutices parvi 39, 39.
fucantur vellera 35, 96. *fucantem* frena ſpumis 22, 350. *fucata* tentoria 21, 157. genas 22, 136. fucati ſermonis 28, 593
fuco liveſcere 22, 32. *fucos* Tyrios 3, 207.
fuga inerti 3, 268. *non ficta* trepidare 7, 202. præſidio 15, 441. Pyrrhi 26, 128. fugæ nulla ſpes 20, 277. oblita 20, 314. fugam peteretne incertus 5, 132. tenuere 19, 70. ſimulare 20, 432. incluſis aperire 26, 97. compeſcuit 26, 315. pariar 26, 525. tetendit 28, 320. *fugas* molles ſinuare 8, 540. turpes 26, 296. certa lege textas 28, 623.
fugacior dama cervoque 20, 440.
fugit tela 29, 167. Polyphemus ab umbra 36, 356. fugiunt curſu volucri 24, 341. fugiat præceps 15, 413. fugeret Pirithoum 3, 107. fugerent patrem nati 29, 136. fugere genæ 15, 22. fugiens ſequentem vulnerat 45, 21.
fugares mortem 95, 17. fugavi Auguſtos 26, 524. fugavit ſede 15, 413. fugantur procul 22, 109.
fulcit apex Atlantis 37, 23. *fulciret* laſſam 36, 352. fulcite humeris molem 26, 572. *fulcire* ruinas 8, 460. pondera terræ 17, 77. fultus arbore 1, 114. duplici conſorte 8, 204. ſolio 24 199. cervicem clipeo 26, 355. *ſolio* genitoris 28, 588. rudi ſolio 33, 79. *fulta* oltro 10, 152. reverentia 22, 86. auro laquearia 26, 223. ſub gremio urna 28, 168. fultæ culmine legum domus 31, 59. *fultos* cervice parentes 50, 5.
fulgebat mundus 4, 3. honos 21, 40. fulgeret conſpicuus 72, 7. fulſit canities 26, 459. fulgentior aſtris, 1, 240.
fulgidus axis 33, 116. fulgida caſtra 7, 11.
fulgor *Iberus* 8, 587. genarum 36, 436. fulgore auri 24, 66. vitali 44, 57.
fulgur triſte galeæ 7, 32. fulgure liquefacta cuſpis 28, 345. pacato 35, 147. fulgura ducat hiatus 48, 6.
fulgurat umbra clipei 22, 274.
fulmen *flore* coëgi 3, 158. torquere 8, 202. rapiat 37, 32. ab ore venit 101, 122. magnum ſuperas 48, 52. fulminis *heres* 6, 13. rubri torſiſſet alas 35, 229 ictum 36, 61. fulmine multo ſuſpirant 36, 343. poſt fulmina feſſum 33, 105. fulmina irata 10, 126. torqueat 17, 112. exercet 22, 29. vibrat 24, 167. jactata in hoſtem 26, 510. efflavit 28, 188. ambirent laurum 28, 355. obvia vexaſſet, 33, 47. dejecit 35, 175. mittat 36, 135.
fulminei pardi 17, 302. fulminea in callide 7, 194. fulmineum iter 21, 200. Pœnum 26, 138. fulmineo juvenco 3, 289. igne 26, 231. curſu 28, 469. fulmineos ignes 18, 12. fulmineis viribus 1, 73.
fulminat ornos 39, 40. fulminet hoſtem 10, 311.
fulva ira Leonis 1, 85. glacies 3, 167. veſte 22, 229. pondera 40, 8. *fulvis* ſerpentibus 33, 199. *fretis* 36, 443.
fumiferæ aquæ 49. 36.
fumat lumen odorum 28, 325. fumant mœnia 1, 109. paſcua 5, 50. fumavit amnis 7, 100. fumantia

mantia æquora 33, 23. opima 36, 350. paſcua 49, 19.
fumo admoto 20, 348. fideli 33, 167. divino ſpirant 44, 96.
funalibus ordine ductis 10, 206.
funda Baleari 7, 50. dejicis aves 101, 73.
fundamina ſubruit maleſida 26, 347. *campi* 35, 164.
fundamenta noctis opacæ 5, 526.
fundator Gradivus 26, 600.
funditus exſcindere 3, 233. defluat 20, 16. armis conciderant 28, 283.
fundavit mentem in capitis arce 8, 235. *fundaverat* ancora puppim 17, 113.
fundit hiemes 7, 96. *ſe* apex in campum 10, 56. in omnes imperium 24, 136. aquas oſtro 33, 253. fundunt Sangarium 20, 262. *fundebat* ornos 101, 107. fudi planctus, preces 36, 228. fudit membra 2, 2. gentes 5, 23. hunc Britannia 8, 73. in lucem ſæcula 22, 11. ſe gratia 24, 187. in noſtros ſinus 37, 126. catervas 101, 83. ab alta mente 95, 2. fudiſtis quem toties 26, 564. fudere aciem 18, 511. canitiem ante pedes 33, 49. fuderit enſis 3, 78. aquilas ſtrage 26, 159. pontus undas 44, 106. fuderat artus per gramina 31, 3. fudiſſet cerebrum 37, 88. fundere membra 4, 18. fundi examina credas 35, 124. fuſus oſtro 15, 327. Philippus 26, 396. ſub platano 31, 35. ingenti ſpatio lacus 49, 29. per metallum tremor 50, 12. fuſa gloria 1, 32. poplite tenus veſtis 35, 34. dolia 77, 12. fuſum in verbi ſemina 98, 4.
fundi exigui 15, 158. liquidi 49, 37. fundo vellitur 33, 156.
funerei leti 35, 358. funereis tyrannis 15, 466.
funeſtarum herbarum poteſtas 3, 150. funeſtis curis 35, 277.
functa corpora 98, 20.
funem *vellite* 15, 483.
funus acerbum 18, 130. certum expromere 36, 195. portans 44, 75. funere permiſto 1, 112. conſumto 5, 416. merſit 15, 410. ſævo 26, 387. campi Pollentini 28, 128. funera condita traxi victura 3, 155. prodere relatu 3, 250. mea ridebit victor 5, 168. tot contra reſtitit 8, 56. tanta 15, 193. ſparſa 15, 361. Trojæ 18, 291. prætereunt 20, 117. venalia 21, 101. poſt longi belli 23, 17. querar 28, 280. matri reddamus 37, 57. noſtra gemat 39, 58. per totidem 44, 26. quanta virorum 101, 80.
furiæ rebelles 1, 138. conjurant 33, 39. triſtes 35, 219. furiarum vincla 17, 170. verbere 74, 5. furiis eſt locus 3, 359. Abundanti 18, 154. concedimus urbem 20, 39. in ſe vertunt 22, 212. plebis 26, 50. Giganteis 28, 187. furias torrentum ſonoras 7, 46. quas pertulit ultum iret 22, 84. Gildonis 28, 105. debellaviſſe 36, 79. ultrices matris 39, 14.
furiale virus 20, 188. incedit 26, 326. furialibus ſpumis 3, 76.
furiato pectore ferri 36, 262.
quod furis 76, 3. furit ventus 33, 172. ſtrepitus 45, 28. cui furerent dubitaſſent 8, 605. *furentem* longius 37, 94. furentes fallat 29, 31. furentibus flammis 101, 122. furentior belluarum corde 11, 26.
furor publicus 22, 305. nimius caret eventu 26, 72. expulit humanos ſenſus 33, 5. juſſus armat colla 101, 31. *furoris* tanti palma 15, 238. proprii monſtra 20, 519. externi 28, 405. formidati 35, 343. tanti cauſa 36, 283. furori proprio 22, 80. Teutonico 26, 292. furorem perjurum 28, 207. paſcat 39, 22. furore prætumido 3, 225. cuncta gravat 20, 397. miſero 101, 43. furores Celænæos 18, 278.
furtim tenuata 45, 15.
furtiva oſcula 11, 24.
furtum pateant homini 36, 145. *furto* noxia litera 21, 292. gaudet

det amans 27, 7. *ſubſederit* 29, 232. *furta* num tegi potuere? 10, 141. *Latonia* 33, 106. furtis titubans audacia 10, 81. quæſiſſe locum 18, 88 parvis exercita 18, 193. vinea fraudarit colonum 21, 165. manifeſta prælia præclariora 28, 480. *ſubitis* ſociantur 48, 139.
futile ne quid geras 22, 108.

G

Gabino more 8, 6. *robore* 24, 83. *habitu* 28, 594. Gabinos *cinctus* 7, 3. faſtos 22, 307.
Gades quantum a Tigride diſtant 8, 43. a Gadibus 26, 202. Gadibus occiduis 15, 159. *ortum* diem 18, 353.
Gætulia nutrit 17, 306.
Gætula juga 15, 357. arma 29, 41. Thetis 533, 148. Gætuli jaculo 3, 226. *Gætulæ* Syrtes 21, 258. Gætulo patri 7, 81. *Gætulis* meſſibus 15, 57. *Gætulas* undas 8, 438. arenas 26, 60.
Galata ductore 18, 59. Galatæ tot eant nummis 18, 203. in Galatas tendit 20, 467. Galatas attingit 20, 240.
Galatea monile ferebat 10, 166. procax 29, 126. ſecat natatu 36, 333.
galea *minax* 1, 92. ſolitas fulgere comas 13, 1. naſcente 21, 323. tabeſcente 28, 345. galeæ triſte fulgur 7, 31. putres 21, 136. criſtas 28, 575. te ſalutant 28, 632. minaci 29, 216. *per galeam* carperet oſcula 21, 121. galeam ſolidatam 15, 211. quaſſabat 20, 109. miteſcere ſertis 35, 145. implet 36, 218. arrexere jubæ 37, 78. comantem 72, 4. galeis micantes 15, 435. virides ſulcos 26, 25. victricibus hauſi 26, 532. galeas adorantes 8, 152. patrias imples 8, 520. renidentes hyacinthis 22, 90. velati lauro 22, 375. tot parari 26, 537.
galeæ veterum fuerunt etiam clauſæ 5, 258.
galearum & ſcutorum ornamenta laciniosa, quibus hodie utuntur in inſignibus, unde orta videantur? 5, 356.
galero tectus 33, 78.
Galeſus 1, 260.
Gallia pandit littus 3, 123. conjuncta 5, 147. animoſa 8, 392. ſtipavit te *doctis civibus* 8, 582. exſultat 16, 8. miratur 21, 20. vires reſumſit 21, 317. flava te pexo crine 22, 248. omnis militat 24, 53. dat robur militis 29, 61.
Gallica robora 5, 105. ſilva 17, 307. armenta 21, 227. fertilitas 22, 394. rura 24, 91. 26, 296. luſtra 24, 303. prælia 28, 399. verba 51, 20.
Gallus agit grates 22, 186. Galli truces 5, 110. limitis 8, 459. Gallum proſterneret 24, 143. Gallorum ſtrage 8, 408. *exercitus* 20, 248. Gallis genus fatale 1, 149. jubet 5, 155. mœnia condita 10, 182. te dedit 20, 539. ſanguineis 35, 269. in Gallos vias 28, 232. trans Gallos 26, 200. per Gallos 5, 174. Gallos fovet cuſpide 10, 119. vinci 15, 431. pulvere merſuros 21, 350. ſubegit 22, 243.
Galli vitrei 20, 263.
Ganges attonitus fluat 2, 163. horrebat 3, 293. *ebrius* 8, 610. *ſecedit* litore Paratonio 15, 160. intremuit 21, 266. Gangen palleſcere 7, 203. immenſum 17, 236.
Garamas velox 21, 255. ſupplex 21, 355. infrenis 47, 20.
Gargani nives 24, 308. Garganum ſociale jugis Alpinis 8, 106.
Gargara flaveſcentia 28, 389. inclinant ſilvas 33, 206.
Garumnæ unda *retro* pernicior 5, 113.
gaudet virtus 23, 5. furto 27, 7. metuens 5, 74. miſto perterrita metu 35, 155. non vera fuiſſe 36, 111. fames cervice juvenci 39, 30. mori 44, 58. aquia 47, 7.

47, 7. gaudent agri 21, 344. gaudeat repulſa 22, 99. gaudere malis 36, 215. gaviſus quid tantum? 10, 111. gaviſa terra coronat 1, 115. per mœnia 26, 460.

gaudia teſtatur 1, 191. ſuſpenſa ſi, 234. damnoſa 8, 335. ſolvantur habenis 10, 201. creſcunt 14, 11. manifeſta differt 15, 7. tremuerunt 15, 228. revocaſti 17, 30. moverunt lacrimas 18, 384. compenſent lacrimis 20, 143. cœca futuri 90, 546. Romana 21, 2. palleſcunt 22, 344. certa 24, 203. inopina 26, 208. lacrimoſa 26, 407. quis diſſerat? 26, 453. diſcernens ſpatiis parvis 28, 364. quæ rurſus? 29, 218. ſua commendat Siculis terris 33, 139. noſtri ſanguinis 33, 193. craſtina prædæ 33, 286. turbavit 39, 32.

gazis nobilibus 10, 226.

Gelan concelebrant 35, 58.

gelato ore ſtetit 5, 131.

gelidis procellis 7, 93.

Gelonus membra ferro pinxiſſe gaudet 3, 313. *militat* 8, 486. dedit 10, 221. pepulit falce 21, 110. Geloni venere 15, 245. Gelonos populatus cæde 1, 119. turbare 37, 76. Gelonis cingula rapta 7, 27. imperioſior 11, 3. ab flavis 20, 103.

gelu veſtire Aemum 26, 167. obriguere 26, 343. arcano defenſa glacies 33, 167. exhauſtus rubor 36, 88. Gorgoneo 37, 112. ſenili 44, 37. reſoluta gemma 57, 8. lucidiore 59, 2 .

geminant triumphos 26, 295. geminaſſent Trebiam 26, 387. geminare impenſas 24, 223. geminatur gratia 22, 156. geminantur vera pavoris 20, 470. *geminata* venenis vulnera 21, 351. *geminato* nomine 28, 17

geminus cœli axis 5, 152. geminæ Libræ confinia 3, 366. *gemini* Lacones 8, 206. *gemino* mari 18, 91. ab ore 18, 318. culmine 29, 193. mundo 33, 91. lapſu 37, 8. *cinctu* 35, 34. geminam aulam 18, 281. geminis tyrannis 1, 108. procellis 3, 276. feribus 37, 184. metallis 48, 40. paribus 50, 25. geminos *axes* 22, 59. vocat 31, 139. partus 36, 309. ſerpentes 101, 64. geminas interfluit urbes 1, 227. adjunxit *animas* 8, 233. *coronas* 10, 203.

gemiſcunt campi 18, 178. ferale buxi 36, 130.

gemitus ſepultos 3, 258. medullis erupit 10, 8. agnoſcit 18, 185. *pandit* 20, 194. ſedantur 35, 330. gemitu Enceladi 36, 122.

gemina coërcens mordet ſinum 1, 89. fuit 10, 171. ſuſpendit amictus 35, 17. magnetica 48, 26. de conjuge 48, 37. tumeſcit 56, 4. concreta 57, 7. ſpumet 60, 3. volatum mentitur 94, 3. gemmæ ardentes 5, 347. *anhelantes* 8, 550. gemmam mentiri 58, 3. gemmarum *ſtamina* 8, 595. cultus 29, 223. gemmis naſcentibus 3, 787. *Hydaſpeis* 7, 4. *Erythræis* 8, 606. grandibus 18, 225. præfecti dabantur 18, 417. gravibus 21, 83. ſubſtringit comam 28, 527. comam conſurgere 29, 3. *attollit* litora 33, 253. variantur 35, 94. ornat apicem 44, 84. frena renident 70, 3. æquore quæſitis 72, 10. gemmas exſpuit 29, 74.

gemmata tentoria 21, 158. monilia 26, 627. 73, 9. gemmato *ſtamine* 10, 214. cinctu 28, 561. gemmatis cadis 31, 121. gemmatos cultus 7, 204. gemmatas rogas 22, 89.

gemmiferis menſis 1, 265.

gemit unda 17, 205. turpe ſus 20, 446. gemat liberius 15, 175. gemunt incudibus 20, 71. tranſacta 20, 501. *delubra* 33, 205. gemuit Hermus 20, 171. patrem 22, 63. flebile mugitibus Aetna 35, 8. gemens ſervile 15, 365. anile 19, 26.

genæ dulces 1, 69. ſeveræ 3, 136. pallore infectæ 5, 131. in civem rubuere 8, 617. fugere 15, 22. læves 18, 341. genarum fulcis 18, 110. fulgor 36, 435. genas contuſa Africa 15, 135. *laxas* 18, 259. *ungue* ſecat 20, 193. ultrices

ultrices 22, 136. ferro pictæ 22, 248. *flore* conſpicuas 28, 560. niveas infecerat igni ſolque pudorque 31, 42. *violavit* rore 33, 191. per liquidas 33, 271. Phœbi 35, 27.

gener quod tuus eſt 10, 336. Auguſti 13, 8. ſidereus 17, 266. decorus 18, 378. accedis 21, 78. luce carior 26, 30). Tonantis 35, 368. genero principe 22, 77. negat 22, 234. tradetur 36, 63. *generum* compellat 7, 143. ſibi revinxit 10, 36. Æthiopem 15, 192. conjugio dignum 21, 73. ſibi fovens 28, 95. triumphantem 28, 580.

generat qui cuncta regant 29, 66.

genialibus epulis 35, 327.

genitor quæſivit bellis 10, 221. corda remitti cœperat 15, 132. *principis* 20, 68. verior Auguſti 24, 122. alludens 28, 83. moriens 28, 583. armipotens 28, 655. in te conjurat 35, 236. gravis 36, 18. qui fuerat 44, 69. æquævus 98, 4. genitore forti minor 3, 373. in primo 15, 241. defuncto 29, 104. de genitore tenes animos ſuperbos 101, 55.

genitrix legum 1, 127. in Tyrias enixa toros 8, 139. Maſſyla 18, 389. indoluit 20, 287. turrita 24, 170. mortalibus fuiſſet 36, 39. bacchatur 36, 269. fervida 37, 13. genitrice magiſtra 10, 233.

genius præſens imperii 28, 612. regni 40, 48.

gens Chaldæa 3, 148. ſi qua volitat ultra Britannos 5, 149. mota mihi 5, 150. qua non diffuſior ulla 8, 474. ſibi rara ſuperſtes 8, 477. Theſſala 8, 542. quæcunque barbara 15, 371. nulla probatur 18, 323. una fuere 20, 242. una ſumus 24, 159. utraque 43, 4. gentis tantæ ſeriem 8, 21. miſerere tuæ 15, 35. gentem validam 26, 134. expugnat 28, 306. gente ex tanta 28, 157. de quanam venere? 28, 570. gentes reſurgere feſſas 1, 168. fortunatas 3, 46. ſuas transfunderet 8, 50. quid numerem? 10, 280. ſubactæ 15, 98. feræ 75, 232. pretiis diſtinguit 18, 202. inſepultas 20, 148. ſubactas 24, 15. minores 26, 393. veſanæ 26, 647. linguis variæ 28, 69. domuit 29, 58. ſepultæ 35, 326. gentibus cunctis 8, 271. ſubactis 22, 65. vicinis 22, 250. Arctois 26, 299.

gentile decus 73, 13.

genu poſito 28, 72. genibus confidat avitis 10, 341. Tonantis procubuit 15, 26. advolvi 20, 66. admovere manus 33, 50. parvam adaptare paternis 36, 175. advolvor ſupplex dejectaque 36, 298.

genus fatale 1, 149. ſublime 8, 217. *hoc* nos committere emtori 15, 266. hoc inventum eſt 18, 332. humanum 24, 151. humanum relevare 36, 34. generis dono 8, 46. non ulli nexus 15, 442. primordia 20, 491. humani pars 95, 12. generi cuncto 20, 479.

germana huic Divæ Fides 22, 30. germanas adeo credas 36, 374.

Germania ferox 7, 18. cuncta feratur navibus 15, 372. audax ſervit 21, 192. ceſſit 22, 286. gemeret 24, 25. ferox populis 26, 423.

Germanice, video 18, 395.

Germanica fœdera 8, 455. *germana* aula 15, 237. *vocabula* 29, 109. Tonantis progenies 101, 10. germanæ Hyades 28, 174. germanis conſulibus 1, 6. germanos habuiſſe duces 1, 277.

germani monitu 33, 277. cadaver 37, 103. germane Tonantis 35, 367.

Germanus rediens amavit 21, 209. exul 8, 74. Germana Tethys 17, 50. Germani nec fata timent 15, 336. Germanorum paludes 24, 304. Germanis reſponſa dabat 18, 379.

germen patrui 10, 39. germine pulcro 22, 239. alieno rubeant 36, 224. parvo 52, 15. germina algæ 8, 598. flores laxabant 20, 96. maturet 22, 465. celſa Tonantis 35, 76. inclyta veris 35, 132. nova frontis

frontis 33, 129. cara maris rubri 40, 14.

germinat frons diſcolor auro 24, 290.

geris in ore Romam 26, 506. gerit honóres 20. 562. carmine digna 2,, 6. pro me mundoque 28, 437. geras civem patremque 8, 294. ne quid futile infirmumque 22, 109. gereret pugnas 24, 141. civem 28, 59. geſſi per prælia 7, 145. procum 10, 32. *deam* 36, 417. geſſere manu 1, 205. annos 28, 656. geſſerit actus 15, 291. ſub te factum 22, 154. geritur pro telo 78, 4. geruntur dum talia 35, 151. gerenda mente 21, 301.

geſta Punica 21, 380. geſtorum ſeries 21, 139. geſtis pro talibus 18, 284.

geſtabat te arcto amplexu 29, 96. geſtare clipeum 36, 219. tedas 36, 407. geſtatum te 26, 494.

geſtu femineo 5, 345. *improba* ſpecies 10, 321.

Geryones triplex 3, 294. Geryoni tergemino 54, 2.

geſa depoſuit 20, 250. bína tenens 22, 242.

Getæ fovere auxilio 15, 245. pepulere arcu 21, 111. irrupere 26, 279. ſpes exemta 26, 470. Getarum conjuratus 3, 319. veſtem 5, 83. agmina cæſa 26, 33. nomen ſtirpemque 26, 99. curia 26, 481. arma 28, 123. ſecreta 28, 236. vis extincta 28, 304. rumore 28, 532. Getis proderit 5, 235. lugenda hauſimus 15, 37. proſtratis 25, 6. exegere ſupplicium 26, 195. ſe pandere 26, 215. funeſta regio 28, 274. ſævis 31, 89. Getas alloquitur 18, 242. fortes 26, 645. euntes dejecta cervice 28, 180. conjuratos 29, 236. flavos ſtravere 35, 65. turbare 37, 77.

Getica *fronde* 28, 647. grandine 33, 71. *Getici* plauſtri 26, 247. belli 26, 380. 28, 384. dii 26, 528. Geticæ alæ 20, 176. Geticam necem 4, 12 Getico in Hæmo 1, 120. ſanguine 7, 147. triumpho 28, 202. *Geticis* catervis 5, 36. *plauſtris* 8, 53. popularibus 20, 274. acervis 21. 186. bellis 28, 490. pruinis 40, 15. Geticas catervas 3, 316. 77. 9. fauces 26, 30.

Getulus, vid. *Gæt.*

Giganteis furiis 28, 186. Giganteos triumphos 33, 152. humeros 37, 71.

Gigas laborat 35, 159. Gigantum vetana acies 36, 196. tergora 36, 339. *Gigantas* domitura tela 8, 534. pendentes rupe 28, 45.

gignit materies 33, 60. genuit fetu ſiniſtro 3, 30. genuiſſe Jovem 101, 51. nil majus 50, 44. genitura (*terra*) nefas 37, 4 genitus nunc qui ſemper eras 98, 2. genitum divina ſorte 36, 61.

Gir Aethiopum amnis 21, 252.

Gildon domitus 15, 10. rapuit 15, 66. Gildo proſtratus 21, 269. cumularet opes 15, 90. tenet Libyam 15, 113. condonat habenas 15, 279. auſus contendere 15, 335. decernet 15, 383. doleat 15, 410. ruit 18, 505. moverat populos 21, 249. Gildonis ad uſum 15, 86. Numidæ erunt 15, 93. ſalus 15, 238. opima 15, 343. perfidiam 18, 399. fugam 19, 70. furias 28, 105. Gildoni me rape 15, 145. fecunda fui 15, 153. Gildonem abducere 15, 144. domitura manus 15, 427. petamus 15, 489. Gildone fuſo 21, 4. peremto 22, 258.

Girrhæus domitor ferarum 47, 21.

glacialis Ierne 8, 33. glaciali frigore 101, 125. *glaciale* fretum 21, 176. *ſibilet* anguis 22, 458. glacialia terga 26, 338.

glacies dureſcit 33, 166. defenſa gelu *ib.* Alpina coërcet 35, 176. Rheni 36, 321. aſperrima durat 37, 24. fit parte lapis 56, 1. liquefacta 57, 6. Alpina 58, 1. pretioſa *ib.* informis 62, 3. glaciem in fulvam 3, 168. glacie damnabitur 1, 170. in Ripæa 7, 150. hærentes fluvios 8, 347. alligat 20, 165. *curvatos* ſilvas 21, 128. conſtringat 26, 60.

labente

labente 26, 346. nivali hiſpidus 33, 70. ſoluta 47, 25.
gladio tremendum 28, 177. gladium ſiccum 5, 234. gladiis me eripe 5, 146. paratis 8, 85. petitus 22, 83. abolere pudorem 26, 563. gladios minaces 10, 192. triſtes obtundat 17, 167. inter tot 20, 139. flexos in falcem curvent 21, 223. cognatos ſtrinxit 21, 322.
glande relicta 33, 30. glandes *ſpargere* funda 7, 50. *frangunt* 36, 43.
glauca lumina 1, 214. *coma* 40, 40. *terga* 49, 36. glaucæ olivæ 20, 271. glauco gremio 33, 104. *glaucis* foliis Minervæ 22, 228. glaucos amictus 28, 167.
Glaucus canitiem ligat 10, 158. *Glaucum* biformem 36, 12.
gleba ſitiens 15, 151. faveret frugibus 17, 179. *glebis* redolentibus 10, 92. glebas rore maritat 35, 89.
gliſcere periculum 20, 393.
globus ſocios apportet an hoſtes 26, 457. *ſeptimus* (*lunæ*) 35, 298. globo telluris 26, 236. lunari 35, 298. *globum* Lunæ ingreditur 7, 164. auctorem 44, 73. marmoreum 62, 1. globos hoſtiles 21, 103.
glomerat cavernas 33, 170. glomerantur in unum 3, 28. apes commotæ 5, 461. heri 19, 29. *ſæcula* 22, 447.
gloria fuſa 1, 32. contigit 1, 275. lætior 3, 339. quondam terrarum 7, 175. victura feretur 8, 316. ſecura 17, 62. vitæ transmiſſæ 17, 141. æqui 20, 205. inſignis edendi 20, 328. Martis reſplendet 21, 16. levis 22, 246. patefecit portas 24, 34. ardua vexit 26, 12. oris jactantior ſplendet 26, 587. cædis dubitanda 28, 115. verior 28, 403. maxima rerum 29, 49. ſublimis 33, 283. montis aper 34, 36. matris 35, 36. ſedendi conceſſa 36, 15. non æqua laborum 101, 63. magna ſalve 49, 68. vetus illuſtrat 50, 39.
Gnoſſos conſcia tauri 54, 8.
Gorgonos colla 35, 26. ora 35, 205. Gorgone cum rigida 3, 280. tota velat 24, 168. viſa 26, 342. cum rutila 37, 92.
Gorgoneo gelu 37, 112. *Gorgoneis* venenis 8, 37. hydris 35, 225.
Gortynia ſpicula 8, 527. *tecta* 28, 634. *veſtis* 35, 33. *cornua* 45, 36.
goſſypium 1, 179.
graditur paralyticus 99, 17. gradereris alte 21, 47.
Gradivus horrendus 1, 120. agebat turmas 3, 350. repetebat 20, 103. rediens victor 22, 368. fundator 26, 599. Gradivi flammam nocentem 7, 167. Gradivo ſervit 19, 61. Gradivum arcete 10, 190. *Gradive* nec te pudeat 8, 14.
gradus tardi 15, 21. tot fati intulit 17, 60. tremulos haſta regit 26, 483. obſtat 29, 200. iit ille per cunctos 31, 66. accelerant 50, 6. gradum citaſſet 28, 510. gradu *alto* 10, 321. *ancipiti* 11, 23. pleno 26, 559. *diſcreto* 28, 635. gradibus circi 28, 614.
Græcia prodita 5, 187. feſſa reſpiret 8, 473. vindex 15, 484. inſedit portus 20, 246. ægra 21, 184.
Græca vetuſtas 1, 198.
Graji hoc memorant 29, 15. Grajorum artes *obſcuras* 17, 84. populis 42, 3.
Graji vates 20, 497. Graja vetuſtas 8, 398. oppida 15, 268. ad caſtra 28, 474. Thalia 42, 14. Grajo amictu 20, 250. Grajos libros 10, 233. proceres 20, 136. amnes 26, 515. Grajas ruinas 8, 460.
graminis Itali 26, 147. gramine criſpo denſatur 1, 216. letali pollens 3, 151. reſtituit puerum 26, 445. Tiberino 28, 183. pavit equos 34, 12. æterno veſtitos campos 36, 231. luxuriat 49, 20. triſti pocula miſta 49, 98. gramina ignota novercis 15, 174. Argea 29, 191. per denſa 31, 3. roſcida 35, 104. aluerunt 70, 5. per gramina tendit 35, 37.
gramineus ceſpes 1, 114. gramineo

neo velamine 44, 75. gramineum cubile 29, 53.
grammatici irati 74, 6.
grandeſceret ſponte ſeges 36, 24.
grandia diligit 18, 360.
grandinis *ſaxa* creentur 17, 109. ritu 26, 174. lapidoſos ictus 26, 240. grandine tundat 22, 464. Getica concretus 33, 71.
grates perſolvere dignas 1, 75. agit 22, 186.
Gratia flores elige 10, 202. terna 29, 88. triplex nexa 31, 9.
gratia ſermonum 36, 205. defloruit 39, 23. nulla figuræ 62, 4. *diffluxit* 40, 23. ſimplex 8, 273. rudis 8, 589. frena reſolvit 10, 331. ſuadet 17, 213. oris defloruit 18, 76. tranſcurrit in prolem 22, 51. doni geminatur 22, 156. languebat 24, 47. publica ſe fudit 24, 187. formæ teritur 29, 225.
gratantur ſenes 28, 549.
gratuler exemtum 22, 310.
gratus terror 100, 4. *grati* belli 26, 622. *grata* munera 20, 319. ſuperbia matris 36, 416. gratiſſima tellus 33, 192. *Latona* 37, 126.
gravidis uvis 22, 467.
gravis auxilio 20, 512. alloquio 36, 287. gravem luce Titana 35, 50. graves humeros velat 1, 224. gravior morum 18, 350. natu 26, 485. graviora cadunt in medium 33, 250.
gravitas ſeni contingat 10, 326. plena pudoris 17, 247.
gravat umbra lacus infernos 5, 456. cuncta furore 20, 398. gravatus deſidia vinoque 5, 485. gravata pondere 36, 351. gravato pondere 101, 112. gravatum diem 33, 161. gravatos cinctum artus 18, 301.
gremium Thetyos 8, 596. *ſervile* pacis 15, 51. in gremium recepit 24, 150. ſub gremio fulta urna 28, 168. gremio Tethyos mergatur 36, 319. fovi 1, 144. ſuſcepi 3, 93. alto ſopire labores 5, 385. *genitoris* amico 7, 129. immortali dearum 8, 160. in tuo gremio 10, 42. natum removit 10, 122. in tuo conſumta æras 18, 67. in pacis 20, 97. profert 22, 339. purpureo fotum 28, 67. antri 31, 2. pudico matris detraxit 31, 124. glauco complectitur 33, 104. ſolatur infantes 35, 47. preſſat 36, 163. gremiis *redolentibus* 29, 87.
greſſus caligine figunt 20, 525. venerata dearum æquora 20, 125. removete profani 33, 4. ſuccidui titubant 36, 153. molitur 36, 438. rudis tentaſti 101, 69. firmat 99, 14. greſſum junxere comites 35, 10. deducunt 51, 13. greſſu humili comitatur 3, 36. recto 7, 39. humano invius mons 10, 50. mentito 20, 182. divino 33, 229. æquali tendit 35, 37.
grex aureus 22, 450. gregem ſervare 18, 134. greges ſponte rubebunt 3, 386. ducis 34, 38. gregibus meis promiſi 40, 38.
Gruthungus rura excolet 20, 196. *Gruthungi* auſi Danubium tranare 8, 623. legio Romana 20, 576. Gruthungorum fata 8, 635. *Gruthungis* miſtis 20, 153. Gruthungos deſertores 20, 399.
grues moturæ bella 15, 475. germina maris legunt 40, 13.
grypha jugalem 28, 30. *gryphes* pondera fulva ferunt 40, 8.
gubernaclis orba puppis 28, 139.
gubernes imperium 22, 71.
gurges corruptior ævi 22, 116. opacus 49, 41. gurgitis ſani 17, 236. gurgite alto regnant 26, 333. ſidereo 28, 178. cum Lethæo 35, 305. mutato 35, 351. attollens vultum 39, 57. de Caſtalio 81, 1. piceo 3, 121. ſepteno 3, 185. natali 7, 176. facili 8, 463. diverſo 17, 52. puro 20, 263. ſimili 21, 253. ſub liquido 35, 116.
guttura grandia corripis 101, 57. corripiens 101, 95.
gyro tuto 5, 126. terribili 35, 24. gyros in varios 28, 653.

H

Habena ligat 17, 200. temperat 17, 202. porrigit ſe *ib.* retentat *ib.* *habenæ* flammigeræ ſolis 1, 1. rerum 10, 308. ſolis 15, 153. ignarus ſonipes 15, 439. habenis Pegaſeis 3, 263. gaudia ſolvantur 10, 200. notis *imponit* 17, 13. preſſis 20, 107. regi 20, 544. mutatis 26, 119. Stilichonis 26, 426. ſolis 28, 193. *vagis* rimatur 35, 168. adductis 44, 48. longis diſcurrat 51, 5. habenas errantes 5, 211. rerum 7, 83. æquoreas alni 8, 422. Bellerophonteas 8, 560. auſtrales 15, 279. ſuſcepit *quatuor* 17, 198. *refuſas* temone *ib.* ſublimes rerum flectebat 19, 1. ceſſit 21, 67. ſenſit 21, 150. flectebat 26, 594. ſitminas rerum ſuſciperet 29, 111. ferales comprime 35, 272. reduces detorſit 36, 242. *auroræ* regat 37, 33.

habet hunc pontus, hunc Alpes 8, 93. hinc patrem 12, 26. habeat Nilum 28, 86. habent cælum 36, 182. habeto ſecurus 36, 303. habuiſſe (*munera*) deos ſolos fas 40, 32. habendo plus ſitiens 22, 111.

habiles remis (*fluvii*) 26, 338. truncos 36, 361.

habitare ſinus virgineos 98, 5. habitata nullis colonis tellus 5, 40. habitanda viris temperies 33, 261.

habitus turpes 3, 325. patricios 8, 6. quos vidimus 8, 565. veſtros ſumunt 18, 461. indigenas ſumunt 28, 8. habitum inſignem Latii 5, 84. *quo* jungitur aulæ curia 17, 257. Dianæ 36, 216. quo mollis amas, pone 101, 18. habitu hoc 28, 179. Gabino 28, 594.

Hadriacas undas 5, 39.

Hæmus, vid. *Aem.*

hæreo hoc prorſus in uno 76, 8. *hæret* currus 8, 16. immobilis Terminus 20, 292. ſuſpenſa Ceres 36, 260. hærent attoniti 26, 371. ſtagna lacu 49, 51. hæreat in arvis 18, 433. hærebat huc uſque minatus 3, 268. hærerent flumina 101, 67. hæſit auribus arrectis 1, 210. oculis 3, 138. *Delos* 8, 133. illis regionibus 20, 249. Ladon 21, 186. *libido* avaritiæ 26, 226. tenacius 28, 77. objice fluvii 28, 484. *hæſere* piacula 20, 9. tela medullis 31, 145. feſſa viſcera infecunda 33, 124. equi 35, 194. *lacrimæ* 36, 151. hæſerat auſpiciis 24, 128. hærebunt maculæ 8, 312. hærere alloquiis 29, 139. vapores nequeunt 36, 398. hæſiſſe locis munitis 7, 91. hærens cruribus 17, 322. *hærentes* glacie fluvios 8, 348.

hæres occupat 3, 192. ſceptri militisque 5, 163. *fulminis* 6, 13. nominis ſucceſſi 10, 39. morientibus inſtat 15, 165. ne deſit faſcibus 17, 336. caſtratus 20, 550. novus 28, 76. tertius Saturni 35, 167. tui 44, 101. hæredem relinqui 18, 215. hæredibus geminis 22, 94.

Haliacmon, vid. *Al.*

halitus creber recurrit 1, 118.

halant juga floribus 31, 103. Zephyris flores 35, 288.

Halys altus rubet 5, 32. luſtrat 7, 70. *ſcribat* 18, 434. turbidus 70, 6. Halyn poturus 20, 251.

hamis voluptatum 22, 138. curvis frenari 46, 13.

Hannibal proximus urbi 15, 83. alter concidit 23, 22. ferus 26, 386. Hannibali tremendas togas 18, 463. Hannibalem ſenem 26, 149. contra 26, 154. Hannibale antiquo ſævior 23, 22.

Harpyias truces 26, 22. rapaces 26, 28.

haruſpex exploret 18, 13.

haſta poſita 4, 19. *vendit* opes refixas 8, 498. in Threicia 8, 525. regit gradus 26, 483. ſurgens per nubila 35, 24. inſtar habet ſilvæ *ib.* torta 35, 199. non utitur 37, 93. Achillea 39, 46. ſub haſta venire 18, 210. haſtæ *animantur* 10, 188. præmiſſæ 20, 174. *veteres* micant 49, 58.

in haſtam porrigitur cornus 1, 122. haſtam admittet 11, 15. plenam trahit rubiginis 15, 25. adamante gravem 20, 166. reponit 35, 144. haſtis nixa juventus 15, 426. *haſtas* fraternas 5, 162. *undantes* anguibus purpureis 5, 177. repulit turbine 7, 95.

haſtilibus imbrem fuſum 21, 352. conſanguineis 45, 24.

hauriat Iſtrum 3, 184. hauriret flumina 2, 3. haurirent terram ac ſtagna radii 8, 64. hauſi galeis Padum 20, 532. hauſit præcepta 7, 60. ſenſibus 17, 193. cruorem 18, 483. hauſimus flenda Suëvis 15, 38. hauſerit cruorem 5, 406. *hauſerat* ignes virginis 10, 1. inſidias 18, 80. opes 26, 86. *haurire* bipennibus Hebrum 20, 414. *hauſtura* virum ore profundo 36, 267.

hauſtu immitis 49, 31.

heberat caligine ſenſus 12, 133.

Hebrus pigrior torpuit 34, 18. percurritur 5, 290. extulit cornua 20, 165. Hebri ſpumantis 3, 332. aquis 28, 108. cum fonte 37, 69. *Hebro* teſte 21, 22. 26, 524. Hebrum ſplendoribus ferit 1, 123. Odryſium 7, 147. haurire bipennibus 20, 414.

Hecaërge metuenda feris 20, 253. prompta 24, 308.

Hecate ternas variata figuras 33, 15. Hecaten citavi 3, 155.

Hector tractus rotis 21, 98.

Hectoreis manibus 39, 13.

hedera ſtringitur æſculus 14, 19. crinali florens 33, 17. hederæ ligant 24, 366. ſerpunt 35, 111. hederas viribus intorquens 22, 263. hederis victricibus 8, 609. virentem Cocyton 35, 352.

Helenen damnas 29, 148.

Heliadum rami 28, 165.

Helice torva miretur 17, 298.

Helicon felix 17, 272. *hunc* genuit 35, 134. Heliconis toto regno 40, 19. princeps 74, 13. Helicona defenſum pandite 4, 1. Helicone notior domus 17, 278.

Heliconia mella 29, 10. Nais 55, 1.

Helleſpontiacis ſignis 18, 256.

Henna parens florum 35, 72. tua flores protulit 35, 289. gemuit mugitibus 35, 8. Hennæ roſeis convallibus 36, 85.

Hennæa rura 36, 221. *Hennæe* Cereri 33, 122.

herba mollis panditur 3, 211. audax 49, 22. herbæ ſurgunt 1, 116. per herbam reptares 29, 89. herbarum funeſtarum poteſtas 3, 151. herbis pallentes thalami 1, 211. *immortalibus* 10, 158. herbas medicas 7, 62. Pæonias 20, 12. *per* ter ſenas Itali graminis 26, 147. arentes eligit 44, 42. in herbas turget humus 35, 90. permanat luror 36, 238. herbis Circæis 22, 134. 26, 441. irriguis 22, 469. dira fugantibus 28, 327. electis 35, 127.

herbida velamina 5, 109.

herboſo de vertice 35, 71.

Herculis ora 3, 79. gloria 8, 132. arcu 18, 332. actus 34, 29. Herculi negatum cingulum 11, 38. Hercule ſuſtentante polum 21, 143.

Herculeus ſudor 53, 4. Herculea cervice 34, 47. *Herculei* nominis urbem 5, 292. lacerti 17, 301. aratri 49, 25. Herculeo rogo 7, 115. in ore 26, 377. *Herculeum* finem 7, 208. *Herculeam* cohortem 15, 418. Herculeis lacertis 26, 438. Herculeos actus 3, 284. Herculeas palæſtras 29, 121. aves 45, 5.

Hercyniæ ſilvæ 8, 451. 21, 228. 26, 330.

heres, vid. *hæ*.

herilis urna 1, 213. herile nomen 18, 478. herilem dei vultum 44, 93. heriles ſonos 8, 66. *toros* 12, 3. caſus 36, 248.

Hermus flueret Eunucho 18, 214 Nyſæo palmite felix 20, 172. mutatus palluit in pretium 24, 228. quas alit 35, 68. Hermi pretioſa ripa 1, 53. fontem 24, 232. Hermum exhauſerit 1, 103.

heri innumeri 19, 29. heros Eutropii 18 33.

Heſperia

Heſperia auſa tenebris emergere 26, 317. Heſperia regna defenſa 5, 2. Heſperiam reſurgere vidimus 1, 168. pervenit avus 15, 326. tueris 20, 537. ſuſcipis 28, 91. gentibus undique cinctam 28, 340.
Heſperidum ramos 8, 38. *hortis* 81, 252. pomis 29, 177. Heſperidas fugant 24, 335.
Heſperius axis 5, 265. nunquam eris 19, 36. Heſperiæ oræ 26, 340. Heſperio de limite 8, 129. ab orbe 71, 4. Heſperiis partibus 20, 124. terris 26, 501. Heſperias urbes 7, 66.
Heſperus renatus 9, 16. dilectus Veneri 14, 2. *ſuus* proceſſerat 35, 361.
Hetruria læva linquitur 15, 505.
hiatus ſpurcos meretricis 75, 7. *quis* fulgura ducat 48, 6. obſcurus diſcolor 49, 40. *ad* immanes Erebi 35, 259. torti ſerpentum 3, 66. vanos ſcopulis illidit 20, 431. patulos 24, 353. hiatum flammarum undantem 36, 395. hiatu hauriret flumina 2, 3. *vacuo* 5, 253. immenſo diſceſſit 35, 187. *tali* incluſa 36, 101.
hibernacula non enervent manus 8, 322.
hibernus vortex 3, 269. *hiberna* æquora 17, 194. *hiberno* amne 35, 199.
hic. *hoc* vendit patriam 15, 267. *hoc* facinus 15, 399. hisdem campis 26, 642.
hiemare ſub axe 20, 413.
hiems atra lumen tenebris involverat 8, 173. *incipiens* redimitur arcu 35, 99. dura 61, 4. ſolers luſit 56, 3. triſtis 47, 27. turbida ſpargit armenta 26, 409. tendit veſtire gelu Aemum 26, 167. *rerum* 26, 152. frigore torpens 1, 269. veſtita nives, aſpera ventis, calefacta Noto 1, 270. variis exploravit procellis 8, 421. veniens indixit 15, 16. nos *tradat* ad bellum 15, 490. feriens juga fluctu 21, 176. *anceps* 21, 283. hiemis memor 26, 323. *hiemes* dabunt Nilum 1, 169. *armatas* fundit 7, 97. bis ſenas torquent 15, 159. diras lapidum 18, 4. Edonas 21, 123. Aegeas 32, 12. tot fuerint 44, 28. proprias per viſcera duxit 46, 7. conſtrinxit 59, 5. ſecretas 60, 6.
hinnitum ferro addidit 28, 573. hinnitu fugat ſtellas Aethon 8, 562. flagitat ignes 10, 292. ſuperbo 17, 285. audito 35, 192.
Hippocrenæum fontem 101, 5.
Hippolyte ſecurim languida poneret 11, 35. concidit 18, 333. Arcton populata 35, 64.
Hippomenes trepidus 29, 169.
hirſutus vultus 1, 214.
hirundo brumalis 18, 118.
Hiſpania proluit te notis undis 7, 177. patrem eduxit 8, 127. intexta Tagum 22, 230. nectit 24, 53. tuis terris dignum 29, 50. dives *equis*, frugum facilis, pretioſa metallis 29, 54.
Hiſpanus caperet urbes 24, 142. Hiſpana Thetys 17, 50. Hiſpanum fretum 15, 81. Oceanum 23, 8. Hiſpanis jubet 5, 155. Hiſpanos ad penates 20, 353.
hiſpidus glacie Boreas 33, 71. hiſpida frons 1, 222. *veſtigia* 10, 146. barba 35, 315.
hiulca nubes 1, 206. *hiulcis* nimbis 35, 230.
Hœdi humeſcant imbribus 15, 497. Hœdis ducentibus noctem 74, 3.
hœdi pendentis 24, 340.
Homerus laudator 29, 141. parens vatum, princeps Heliconis 74, 13. non accuſat 74, 15.
homini parcant furtum 36, 145. hominem exuit 15, 397. fateri 95, 6. ſubire 98, 11.
honeſtat vultus 21, 26.
honeſti limes 17, 96. honeſto parvo contentus 3, 200.
honos fixus procedit in omnes cognatos 1, 13. quæretur velleribus 3, 385. dilatus 8, 169. *dilapſus* 15, 363. virtutem veſtigat 17, 8. repetitus 17, 146. alternus 18, 488. prodigioſus 19, 12. Bruti 20, 141. vilis 20, 322. fortunæ majoris 21, 41. pereat 22, 314. patricius 25, 8. velat crinem 28, 164. *hoſpes* 28, 651. muralis cingit 29, 182.

primus 29, 193. hunc mihi præponit 30, 6. pratorum 35, 128. nec confuſus 36, 9. flammeus oris 36, 89. virginitatis 36, 280. nullus telluris 37, 19. igneus 44, 17. armati viduatur 101, 113. Phœbeus 49, 4. Siculus 50, 42. auctus 58, 5. floris 94, 2. honoris auctor 8, 579. proprii jactator 24, 26. honori procerum 28, 556. honorem talem reſpueres 22, 180. defendis, quem fugis 22, 281. ſublimem inſtituit 22, 325. honore prolabente 22, 283. æterno veris 29, 7. *minor* 35, 38. matris 40, 23. divino coli 50, 8. honores ambitos a principe vendit 3, 180. aſſiduos explevit 17, 58. comitatur 17, 243. ſummos invaſit 18, 156. ſuos inferet 18, 479. maculat 20, 561. invidit 22, 232. magnos calcet 24, 109. armorum 28, 639. commiſſos geſſit 29, 194. veteres teſtor 101, 9. honorum caupo 18, 198. *portus* 22, 314. ſocium 28, 66. tabulas 31, 85.
Honoriades parvus 10, 341. ſorores 29, 131.
Honorius aderit 3, 372. viſus 7, 180. abſens juratur 8, 447. ſentit arcum 10, 118, nutriret ignes 10, 258. formoſus 14, 37. proſternet hoſtem 15, 206. oſtro fuſus 15, 327. decernet 15, 382. major auctor 15, 499. clipeo hoc munitus 22, 62. Iſtri proculcat colla 28, 648. pater 29, 96.
honoratus dies 1, 261.
hora omni 22, 399. nulla ceſſabitur 36, 317.
Horæ te ſcribent in floribus 1, 278. *ubera* prima dabant 29, 78.
horret animus 15, 7. faſces 43, 4. apex capitis 83, 1. horrebat Ganges 3, 293. horrebant corpora ſetis 101, 109. horruit te Atlas 34, 46. Orion 35, 191. horrere ſitu 36, 37.
horreſcit parens 101, 45. quem nunc horreſcis amabis 31, 138.
horrea complerent 15, 55. mirantur 18, 408. diteſcant 22, 396.
horribilis metus 1, 78.
horridior Scythis 11, 25.
horrificant mentes 26, 250.
horriſonis dictis 3, 85.
horror exſanguis 5, 130. igneus 10, 191. nominis 15, 384. notus 18, 518. ſibi factorum conſcius 20, 503. prævius 26, 294. ſervilis 26, 372. concutit præcordia *ib.* ſacer 28, 33. Martius 35, 146. quis progenitis 36, 307. metuendus emicat 46, 19. animoſus 50, 13. horrorem præberet 18, 122.
hortator avus 15, 368.
hortatur miniſtros 3, 341. cornipedem 21, 357. natos in prælia 37, 13. hortantes deos 26, 544. *hortati* Superi nunquam certius 8, 171.
hortis Heſperidum 21, 251. *hortos* croceis rorantes ignibus 22, 467. ſuos vinci 35, 80.
Hoſius armatur 20, 446. ſatelles 20, 559. *Hoſio* ſubnixa 20, 346.
hoſpes utitur regionibus 24, 155. Epidaurius 24, 171. *bonos* 28, 651. mobilis 52, 6. hoſpite cæſo 18, 160. magno 26, 356.
hoſtia cecidit 18, 162.
hoſtilis fiducia 21, 343. hoſtile nihil metuens 22, 187.
hoſtis gaudet 18, 242. turpior 18, 501. quærendus 20, 151. callidus 26, 613. medius 28, 456. ripis munitior 28, 481. hoſti cauto 7, 90. gravius 15, 388. per hoſtem medicina contigit 39, 48. quod in hoſtem reſpuit 15, 277. hoſtem impellens 1, 73. carum ſibi non abnuit 5, 72. perculit 15, 16. communem 15, 205. muniri robore 22, 96. aſpice 26, 77. dejecerit 26, 164. caſurum 26, 259. præſtructum 26, 286. ſuſpenſum rapturi 28, 568. in ſecurum 35, 163. imbellem proſternis 101, 96. hoſte propinquo 5, 171. nullo circumdatus 15, 100. detecto 15, 248. fuſo 24, 73. ſocius ſuſpectior 28, 309. ab uno 34, 40. hoſtes in *fidos* 5, 133. confertos 17, 195. ſic punire ſolent 20, 219. mittit 20, 574. armis vincit

cit 22, 45. Europæ Libyæque 28, 104. animo ſubjugat 28, 249. in æthera protulit 37, 5. ad depellendos 37, 102. hoſtibus fraternis 15, 312. inſtantibus 36, 421. pepercit 39, 20.
hucuſque minatus hærebat 3, 267.
humani mundi 44, 10. humanum modum 24, 40.
humectat Cinyps 21, 251. Lucifer agros 35, 121. humectant frena 33, 181.
humentes noctis equos 15, 213. humentibus antris 36, 5. oculis 28, 266.
humeris vectura curules 8, 13. ægris 15, 23. *ſubegi* terras pontumque 15, 114. puerilibus 26, 495. fulcite molem 26, 572. ex humeris dependet amictus 88, 1. humeros acclines 1, 115. graves velat 1, 224. objeceris 3, 274. *Dianæ* 10, 270. habiles armis 22, 365. latos palla tegit 28, 166. fortes 28, 562. aſtra tuos luſtrarunt 34, 48. Giganteos 37, 71.
humeſcant imbribus Hœdi 15, 497.
humida ſemita 35, 100. limina 44, 4. regia 1, 265. flammarum regio 49, 17.
humilis greſſus 3, 36. *humilem* metum 26, 53. humili nihil aſperius 18, 181. *ſub* judice 21, 362. humiles prædas 22, 22. trepidant 24, 105. reſpice 39, 33.
humor defluat 20, 16. late pervius 35, 115. ſubrepit crinibus 36, 251. malus exuberat 49, 95. opacus 59, 4. humores madidos rapit 47, 34.
humus ſenſit 20, 171. turget in herbas 35, 90. humo vix ima tolluntur alæ 44, 40. humum hanc tenebo 26, 531. *crine* verris 29, 225. ſulcatam fecundat 33, 186. ſterilem 49, 19.
Hunnorum opem laturus 3, 321. (*deſcriptio*) *ib.* Hunnis *turpibus* 3, 270.
hyacinthi cærula 8, 588. rupe 10, 89. hyacinthis renidentes galeas 22, 90.
Hyacinthe, te mœrens 35, 131.
Hyas nimboſa 15, 497. *Hyades* germanæ 28, 174.
Hybla fertilis 35, 80.
Hyblæus ſenex 28, 260. Hyblæum thymum 35, 125. Hyblæos favos 14, 8.
Hydaſpes pondus tribuit 8, 601. *famulus* ditavit 17, 29. *odoratus* 35, 82. facibus lucebit 36, 325. condet lucem 41, 13. Hydaſpen turbet 1, 80. auriferum 5, 243.
Hydaſpeis gemmis 7, 4.
hydra virens 3, 290. cæſa 8, 254. hydræ vis 3, 296. creſcere non profuit 34, 41. hydram ſerpentibus armes 101, 40.
hydrum innexuit pedibus 15, 469. hydri epulentur cædibus 3, 362. morientes 17, 169. hydros obſtantes reppulit 3, 42. *pectebat* 20, 111. torvos circumlinit auro 22, 137. hydris fontibus crinita 33, 39. Gorgoneis 35, 225.
Hymen ni prohiberet 10, 312. *feſtus* 40, 2.
Hymenæos intonat 35, 230. Hymenæon poſcit 31, 29.
Hymenæus quantus feretur 8, 649. felix ſtrepuit 9, 21. Cythereia ſub juga adegit 19, 120. vix hæc 31, 99. cælo canendus 36, 410. Hymenæum poſcit Amores 31, 30. Muſa genitum 31, 31. Hymenææ faces elige 10, 202.
Hypanin faſces cinxere 28, 337.
Hyperborei ſoli 40, 8. *Hyperboreo* ſidere 5, 240. Hyperboreis pruinis 24, 256. *Hyperboreas* undas 7, 56. *aras* 28, 26.
Hyperionio de ſemine 35, 44.
Hypographa quid? 41, 23.
Hyrcana bellua 3, 227. *matre* 36, 263. Hyrcanas opes 7, 35.
Hyſtrix cognitus 45, 4.

I

Iacchus lenis procedit 33, 16. crinali florens edera *ib.*
jaces miſerande 20, 460. jacet ſub armis 18, 323. jacemus inſultandi 15, 378. jacent pueri 31, 11. jaceat probitas 22, 130. ſopore 47, 41. *jacebat* cervix 36, 246. jacuit telis 10, 112. Creta Metello 18, 218. mucrone ſuorum 21, 243. jacuere Franci 21, 190. jacebo deſerta melius 15, 149. jacebunt telis 11, 13. jacenti concede 39, 11. *jacentes* oculi 15, 21. ignavosque putas 33, 96.
Jacobe dux 77, 2. 14.
jactator immodicus honoris 24, 26.
jactas aluiſſe 1, 236. jactat ſua concedi 15, 71. ſe Rhætia 26, 331. ſe arbor 36, 344. jactet ſe minus 29, 43. ſe vertice meo conceptum 36, 59. jactent ſe alii 17, 230. jactaret prælia 28, 409. jactare ſe parem 1, 20. ſolebat 21, 349. jactantem labores 18, 103. jactantior annus 8, 2. gloria ſplendet 26, 587. jactatur vento & unda 28, 140. jactatum exprobrare ſoles quod tribuas 22, 157. jactata fulmina 26, 509.
jactura lateat 18, 36. levis 20, 118. 21, 298.
jactus (*telorum*) impendere 45, 31. jactibus crebris 45, 18.
jaculabile nulli deo telum 20, 167.
jaculatur tædas 28, 329. *jaculentur* ſidera crines 15, 496. ſeſe in auras 17, 319. jaculata pilam 29, 141.
jaculum torquere 10, 6. movet 15, 438. vibrans 26, 464. Parthi 35, 200. quæreret 37, 102. in jaculum mutat 78, 1. jaculi vicem implevit 20, 454. jaculis quæ vires? 8, 527. obtexitur aër 21, 258.
Janiculo quæſiit 18, 443.
janitor turbidus Orci 3, 295. ingens 33, 86.
janua pulſatur 18, 93. nulla patet 35, 170.
januarum crepitus, *malum omen* 35, 7.
Janus vetat 18, 319. *bella* premens 28, 638. *Janum* pax ligat 22, 28.
Japetionidas finxiſſe 20, 491.
jaſpide multa 8, 591. ſurgunt limina 10, 90. *viridi* 28, 526. tereti nodantur veſtes 35, 40.
Iberia neſcit Maurum 21, 19. contulit vectigal 29, 63.
Iberus *dives* 17, 53. Iberi *audiant* 12, 21. Iberos extremos 52, 21.
Iberus *fulgor* 8, 587. Iberi torrentis 10, 40. Ibera domus 8, 20. *Iberæ* Thetios 36, 319. *Iberam* progeniem 22, 236. Iberos fluvios 1, 48. noſtros æquus modereris 8, 393. in extremos 24, 147. per campos 73, 3. Iberis primis 3, 293. *miſtis* 21, 155. terris 29, 114. Iberas ſegetes 18, 407. ſpeluncas 24, 309.
Icarium pelagus 20, 265.
ictus lapidoſos grandinis 26, 240. ictum *juſſum* 8, 529. fulminis 36, 60. certum deſtinat 45, 32. in ictum libratur 35, 226. ictu labentibus 8, 55. grato 8, 615. populeo 10, 67. ſub dubio 15, 242. ſub uno 18, 50. crebro 20, 450. vomeris 33, 196. forti 35, 182. crebro contunditur 36, 127. uno 37, 82. ictibus alternis 21, 282.
Ida ab Cretæa 24, 251. paverit feras 54, 8. *Idæ* gelidæ 20, 279. montibus 21, 264. in vallibus 35, 267. rupibus 36, 371.
Idam mutaſti 15, 118. diſſipat ignis 101, 130.
Idæis ab antris 8, 197. Idæos leones 36, 49.
Idalium jubar 14, 1. Idalia acu 35, 16. Idaliæ *ſorores* 10, 101. *famulæ* 31, 8.
Ide horruit 10, 18. bacchatur ululatibus 33, 205. *Iden* attigit 33, 199. cum nec dum abſconderit 36, 140.
idem. *eadem* ſorori delubra tenens 22, 30.
in jecur cupido receſſit 8, 249.

jejunæ

jejunæ ariſtæ 18, 116. jejunas fauces 43, 5.
Ierne glacialis, 8, 33. Iernen movit 22, 251.
ignara reverti 20, 430. ignarum doceas Parnaſſia vatem 1, 71.
ignavia fluxit in enſes 20, 563.
ignava contagia 18, 490. *pietas* 26, 306. ignavi ævi 36, 21. ignavo tantum licuiſſe nocenti 5, 198. muro 17, 155. ignavos jacentesque putas 53, 97. ignavas ſagittas 7, 21.
igneſcunt nares 8, 547. *igneſcere* ſpumis frena 5, 175. ſtimulis Phœbi 20, 46.
igneus horror 10, 191. honos 44, 17. ardor 45, 7. ignea juventus 1, 155. ales 22, 419. Britomartis 24, 251. igneæ formæ 11, 5.
ignifluo in orbe 101, 127. ignifluis cavernis 7, 196. ignifluos flatus 101, 137.
ignis *roſeus* 1, 5. alienus 3, 9. populatur ariſtas 5, 44. hoſpes plagis alieni temporis emicuit 8, 188. *ſolitus* frontem circumfluit 22, 328. ſolveret maſſas 24, 234. medius 44, 71. diſſipat Idam 101, 130. ignem commoti pectoris nutrit 3, 181. occiduum 7, 180. fecundum corporis 18, 49. ſacratum 21, 59. in exiguum vaneſcere 26, 248. tenerum deſpuit 35, 52. igni ſanantur 20, 14. & ferro bacchatus 26, 156. infecerat pudor genas 31, 41. ſplendentior clipeus 37, 77. *igne* pepulerunt leonem 5, 254. citato 17, 328. hoc meruit 18, 445. propinquo 21, 124. vario lapidum 22, 92. torvo 22, 460. fulmineo 26, 231. abſumti 26, 610. metalli 28, 51. placido ſuſpirant pharetræ 31, 12. ſanguineo 33, 231. compreſſo 36, 396. blando temperat 48, 48. offenſo 49, 14. vago 49, 62. ab Phrygio raptus 50, 38. furente 50, 46. ignes exploratores 6, 11. *maris* Sidonii 8, 599. virginis inſolitos 10, 1. dilatos 10, 258. *notos* flagitat 10, 292. fulmineos 18, 12. ſparſerat 20, 33. mariti 21, 121. primos diſceret 22, 74. ſævos proſpicimus 26, 45. divini volant 26, 510. oculorum 36, 87. ne deficerent 36, 400. inocciduos inſopitoſque *ib.* noſtros faſtidit 41, 17. in medios 50, 29. illicitos fovet 69, 4. ignibus adverſis flagraverit orbis 1, 24. reliquit 20, 579. *croceis* 22, 467. ſubjectis 45, 38. contemtis 49, 22.
ignobile vibrans jaculum 26, 464.
ignominia vacaret 18, 235.
ignorantia placet 8, 210.
ignorat dicere 10, 186.
ignoſcat placidus 74, 19. ignoſcant ſenio 20, 36. ignovit Achilles 39, 13. ignoſcere miſero 26, 91. ignoviſſe velis 22, 18.
ignota ſub nube 1, 33. ignotum diem 99, 10.
ilex Pyrenæa 24, 313. plena favis 35, 109. ilice ſub denſa 28, 518. ilices per altas 11, 10. ilicibus nigris 3, 337.
ilibus ſemiferi 37, 81.
Ilia uxor Tiberini (*Rhea*) 1, 225.
ilicet deſerit 1, 211. *addidit* munera toris 40, 29.
ilignis domibus 24, 323.
illabitur antennis 24, 367. Aetnæ jugis 36, 330.
illecebris capitur 3, 164. doloſis 22, 137. auri 28, 605. ferrum tenetur 48, 57. illecebras mariti 33, 36.
illicitus cruor 3, 78. illicitum duxiſſe nihil 5, 320.
illidit hiatus ſcopulis 20, 431. illidens tellure dracones 101, 59. illidi cautibus 33, 255. illiſa unda 3, 272.
illuxit regia menſis 1, 265. illuxere faces 33, 272.
illudere campis 33, 219. *illuſa* vocabula fatis dubiis 26, 557.
illuminat currus 35, 227.
illuſtrat Craſſum 18, 503. Celænas 20, 258. te avus 29, 40. gloria 50, 39. illuſtrant flammæ cæleſtes tua omina 8, 196. illuſtrare ſpectacula 24, 240.
Illyricum peteres 21, 172. Illyrici jura 26, 535. Illyrico præſidet 20, 216.

Illyricum quid comprehenderit? 5, 201.

Illyrici litoris 7, 119. Illyrico orbi 17, 202. Illyricis *damnis* 5, 201. 15, 453. ſtragibus 20, 111. tributis 22, 207. equitatibus 29, 62. Illyricos ſinus 1, 60. fines 5, 161. Illyricas per urbes 28, 92.

imago inolevit vitiis 5, 505. pallida 18, 122. vivida Martis 26, 468. me luſit 27, 21. peregrina juris 28, 7. vernans tori regalis 29, 93. lucis extrema 36, 444. pelagi 49, 27. imagine certa dignantur ſomnos 22, 217. ſub pugnæ lætæ 28, 638. vitreæ formæ 36, 268.

imbellem Orontem 5, 35. Rhenum 21, 20. imbelles epulas 7, 80. ad ſigna *miniſtros* 8, 338.

imber decolor naſci 20, 41. flammeus decidit 28, 342. imbrem haſtilibus fuſum 21, 352. *imbre* largior 1, 43. prærupto 22, 462. perceſa pars 44, 34. circumfuſo 47, 26. imbri aſſiduo noctem fœdaverit 28, 538. imbres denſos collegerat Notus 8, 173. optantur 24, 56. auratos 24, 226. largos roſarum 31, 118. colligit 35, 309. *ſerenos* 47, 5. imbribus frons manat 1, 223. largis ora madeſcunt 36, 311. totis bruma rigeret 101, 66.

imbriferam noctem 74, 3.

imbuit quicquid ſol 8, 389. imbutam flammis iram 8, 242.

imitatur zonas Olympi 24, 135. imitari mores humanos 28, 514. imitata viros terrigenas 35, 167.

immane tropæum 10, 117. *immanibus* ſtimulis 15, 349. immanius hydris 3, 89.

immemor propriæ ſalutis 28, 468. natæ 36, 98. *uterus* 36, 427.

immenſo *principe* rerum 8, 23.

immergere truncis plantas 7, 76. immerſa cruore 1, 111. *immerſum* fibris nefas 18, 13.

immeritas pinnas 36, 139.

imminet ultor 3, 370.

immitis tactu & hauſtu 49, 31.

immittere fluvios ripis 3, 64. iratum populis fratrem 15, 141.

immobilis hæret Terminus 20, 292.

immoritur arboris trunco 18, 118.

immortales Moloſſi 24, 293. *immortalibus* herbis 10, 158.

immota argumenta 20, 77. moratur 36, 194.

immunis clade 22, 201. ſit regio nulla 33, 223. rivus 60, 1. immunes oculi nube ſoporis 21, 310. immunia leti oppida 35, 358.

impacata quies pelagi 3, 71.

impar moribus 3, 297. pugnæ 8, 365. triſtibus 26, 117.

impatiens ſui 3, 32. remeare leo 5, 253. vomeris 15, 150.

impavidus ſui horror 50, 14.

impedit axem ſerpentibus 35, 161. vis improba ferri 36, 110.

impellis chordas 101, 17. impellit totis viribus 36, 379. impulit cunctantem querelis 28, 360. timor 28, 449. enſem 33, 208. *dies* fluctus 35, 1. cuſpide montes 35, 182. impulerit me tumor 39, 7. impellere cauſæ poterunt 20, 154. impellens viribus hoſtem 1, 73. impellitur æſtu 5, 114. impulſi plauſibus colles 1, 176.

impendet mihi letum 15, 102. impendentia non vitant 20, 499.

impendit amorem pignoribus 29, 112. impendere jactus 45, 31. *impenſi* Decii 18, 451. impenſa mariti fatis femina 26, 439.

impenſas profundas 24, 224.

imperfecto rigore 56, 3.

imperioſa fames 3, 31. *quies* 15, 241. *imperioſior* Gelonis 11, 3.

imperium ſanguine quæſitum, ſanguine ſervatum 5, 50. contexuit 5, 52. revelli juvat 5, 206. ſero datum 7, 87. recepit currus 8, 69. *reſtuum* commodat 15, 283. ſequatur remos 15, 463. æſtimat 16, 18. *ſumſit* te 17, 49. perdidit 19, 22. lacerum 21, 283. gubernes 22, 72. fundit in omnes 24, 137. legesque Jovi placerent 28, 150. a ſuis ſedibus errat 28, 408. ſufferre tyranni 101, 85. imperi

rii lux illa fuit 8, 182. tanti per orbem conſors 10, 277. inſtitor 18, 198. *a fronte* recedant 18, 423. memor 20, 126. frena reguntur 24, 10. cuſtos 24, 206. labantis molem 26, 572. 36, 56. ſidus 28, 23. fata 28, 591. præſens genius 28, 612. in uſus 29, 59. vires 31, 87. imperio ſeta domus 12, 24. fraterno 20, 547. ducem proſpiceret 21, 71. aſſueſceret 28, 76. vinci majore 35, 236. nexas, vagas (*mulas*) 51, 2. imperiis paruit 26, 396. unius ſe tradunt 29, 206.
imperia Manliana 8, 403.
imperat bellaturo 24, 86. de me 29, 102. *imperet* deis 3, 149.
impervia ratibus Thule 7, 53. menti 22, 424. famæ regio 31, 63.
impetus junxit currum 1, 78. lucis prodigus arſit 5, 184. acrior arſit 15, 480. ducis 21, 200. exceſſit Zephyros 28, 476. inanis vaneſcit 33, 75. Auſtri 35, 200. iræ 39, 1.
impexam frontem 35, 359.
impiger ire vias 3, 241.
impegit vagos 26, 173.
impius Jupiter 36, 326. impia Tartara 35, 334.
implacabilis obſtes 22, 19.
implacidas curas 33, 110.
imples patrias galeas 8, 520. implet galeam 36, 219. me Apollo 81, 4. impleat prælia 20, 82. impleret vices noſtras 28, 433. impleſſent ſinus venti 100, 6. implere juſſa 101, 43. impleri viſcera partu 95, 9.
implicat galeæ lacertos 48, 35. implicuere mora 50, 8. implicitus limo 20, 442.
implorat nomen tuum 8, 448. opem 34, 6. deas 35, 205. juvencos 36, 169. Pæana 37, 125. implorant patrem 20, 514.
implumem volatum 94, 3.
imponit *habenis* 17, 13. impone rebus 31, 75.
importuna petebat 36, 288.
improbus Triton 29, 126. *improbe* ſudas 10, 112. improba poſco 1, 158. Megæra 3, 74. geſtu *ſpecies* 10, 321.
impune pererrans ægida (*Minervæ*) 8, 163. nunquam murmura venere 24, 338. cadunt 31, 114. *cometen* nunquam ſpectatum 26, 243. cometen non vident 33, 233. fremant leones 35, 243. reparant vigorem 49, 99.
in auro formantur 1, 98. *in galea potare* (*pro ex*) 7, 49. *in leges ludit* 18, 230.
inaccenſum Veneri pectus 33, 224.
inacceſſos montes 26, 322.
Inachides traxere phalanges 15, 407.
Inachius Perſeus 3, 278. Inachiis templis 1, 196. ab Argis 34, 9.
inani animo 26, 381. *ratione* 47, 11. per inane 1, 207. magnum 3, 17. immenſum 17, 80. 35, 281. tulere 40, 9. inane quicquid nutrit 18, 356. rupis 49, 30. inanes cibos 3, 205. animos 37, 36. *inania* verbera 3, 48. per cæli 18, 385.
Inarimen ſubit 27, 18. rapuit 36, 184.
inaugurat annum 28, 12.
inauſum reſtaret 18, 235.
incanduit ſtimulis invidiæ 3, 25. ore rubor 10, 8. æther 33, 250.
incaſſum meditare exitium 5, 302. objicit ſigna 26, 614.
incedit principe major 15, 195. furiale leo 25, 326.
incendia fida 17, 329. fumant 18, 243. tanta miſcentem 26, 145. perbacchata domos 26, 242. nutrit 33, 163. fluunt vultu 35, 316. præſtatura novas vires 44, 47. inferna ruunt 49, 71. ſæva monſtret 50, 9.
incendit amictus glaucos 28, 167. incendor amoris telis 90, 1. incenſa omnia videt 5, 71. incenſas arenas 5, 241.
incepta ſecundat 22, 364. ab inceptis reppulit 18, 512.
incertus caſus 3, 3. *incerta* pocula 15, 178. *vibrat* ſecurim 35, 358. incertos æſtus 8, 226. incertius undis 3, 91.
inceſtant nomina faſtos 17, 267. inceſtare vias 20, 77. venenis lunare jubar 26, 238. cælum 35, 217.

inceſtus amor prædæ 3, 221. *inceſto* ſeni 8, 315. *inceſtis* Titanibus 33, 66. inceſtos ſomnos 15, 446.
inchoat ore 1, 235. vias 36, 406.
incidunt ſæcula 26, 266.
incipe torquere laborem 1, 268.
incitat undas 28, 458. incitet ardor 22, 266.
inclamante Chriſto 99, 11.
inclementia maris 26, 210. cœli 28, 445. diræ formæ 33, 82.
inclinat jubas leo 5, 255. *pateram* 21, 62. canitiem 22, 443. populo regale culmen 28, 64. faces 36, 442. inclinant ſilvas 33, 206.
includit paſcua gyro 5, 126. incluſa ira 3, 44. hiatu 36, 102. incluſum utero 95, 7.
incoctum metallum 33, 241.
incola ferebat 28, 287. meſſes mirabitur 33, 198. terræne mariſne? 36, 431. Rubiconis 43, 2.
incomitatus ferat 5, 167. adit ripas 8, 444.
incomtæ pulchræque tamen 24, 245. incomtos ramos 36, 77.
inconcuſſa ſacraria 8, 256.
inconfuſos recurſus 28, 623.
inconſultus ne quid agas 22, 108. *inconſulti* receſſus 28, 29.
increpat Nymphas 36, 5. his vocibus omnes 36, 292.
inculta ſæcula 22, 198.
incumbit ſtudiis 17, 65. incumbunt patribus Naïdes 36, 16. dracones 101, 30. incumbat Auſter 29, 203. *incumberet* Auſtro 24, 71. aura 100, 5. incubuit flamma ſalictis 39, 38. incumbere Bithynis 20, 467. incumbens ferro 29, 153.
incurſu unius tremuit 21, 216.
incude Sicula 7, 192. incudes ſtreperent 22, 176. incudibus gemunt 20, 71.
incuſare querelis falſis 28, 429.
incuſtodita domus 36, 146. incuſtoditam ripam 26, 429.
indagine immenſa 5, 376.
indecores torpebimus 3, 58. expenſæ 22, 145.
indefeſſa comes 28, 600.
India metas intulit 15, 456. te ditet 18, 225. *pingitur* 18, 357. levat æquore ſolem 29, 52. ſpatioſior redditur 39, 19.
indicio fuit 24, 96. Dolonis 28, 472. natæ repertæ 36, 52. indicia diſperſa viarum 36. 441.
indicit bellum 3, 69. mores ſeveros 29, 128. *indicat* numerus defectum 17, 130. indixit hiems hoſtem 15, 16.
indictum tacitumque relinqui 49, 9.
indigenas habitus 28, 8. *nimbos* 33, 161. fluvios 1, 254.
indigeſta comas 31, 28.
Indigetes mœrent 15, 131.
indignari verentur 3, 258. indignantes veſtigia arenas 36, 385. indignata regi 1, 27.
indignum partu timorem 101, 52.
indiſcreta feris vita 36, 45.
indocilis flecti 39, 69. rerum 52, 9. *indociles* comas 35, 31.
indoluit genitrix 20, 287.
indolis magnæ veſtigia 8, 374. indole *cruda* 7, 43.
indomitus Mavors 4, 17. *indomitum* nihil pio 8, 100. ſolibus rigorem 58, 1. indomitam artem 46, 1. *indomitas* lenibat 18, 84.
indulgentia veris 10, 55.
indulget ſpatio 10, 249. indulgete aſpectum 36, 302. indulgere deſidiis 1, 152. dies theatris 20, 87. indulgentem dapibus 22, 144.
induit ſeſe annus auſpiciis regalibus 8, 1. annos moribus 24, 121. parvum triumphis 28, 68. hoſpes honos annum 28, 651. roſas ſplendore 35, 92. pampinus ulmos 35, 111. indue mente patrem 7, 157. induat *te* meſſibus 1, 274. indueret floribus 21, 87. induitur habitum Dianæ 36, 217. induta ſinus carbaſeos 20. 183. indutos chalybem equites 28, 569.
Indum bibiſſent 20, 102.
Indus niger 1, 170. 21, 158. ebur dabit 7, 211. fœdera peteret 28, 415. ſcrutatur 48, 15. Indorum ſtagna 5, 242. ſpoliis 10, 217. Indos proterat cuſpide 3, 374. per extremos 8, 257. adſtrin-

Digitized by Google

adſtringunt Mænala 8, 609. trepidos 15, 20. trans Indos 44, 2. ab Indis ſe prodat Zephyrus 26, 58. Indis ab coloratis 20, 331. tela vibrantibus 21, 262. domitis 24, 62. nigris 52, 17.
Indus lapis 8, 585. odor 44, 98. Indis amnibus 24, 349.
induſtria ornatur 17, 263. ſollers 31, 92. vitæ 45, 44. audax 68, 11.
inemtus favor 28, 607. inemta ſalus 49, 70. inemtas dapes 3, 206.
ini primus 8, 344.
inermis dextra 1, 28. plus egit 21, 17. necavit ſerpentes 101, 64. inermi limite 22, 186.
iners fuga 3, 268. turba 22, 79. inertes ſomnos 7, 41.
inertia pignus erat 18, 420. probitatis nomen ſubit 20, 207. nutrit 20, 580. ſurgat divitiis 22, 130.
inexhauſtus motus 1, 2.
inexpertum opus 18, 165.
infamat montes 15, 513.
infans ambitus ſignis auguſtior 8, 151. tibi creditus 10, 41. degener 15, 193. ore ferens patrem 22, 347. infantem commiſit alendum 28, 583. infantes anhelos 35, 47. infantum novi vultus 20, 42.
infantia linguæ 29, 103.
infauſto lumine 33, 40.
infecunda viſcera 33, 125.
inferiis gens tota datur 21, 104. inferias dedit tumulis 8, 96.
inferior Junone 36, 418.
inferni raptoris 33, 1. inferno orbi 35, 361. infernæ ſorores 3, 27.
infert ſe mœnibus 17, 124. inferret ſigna 23, 10. intulit iram paci 8, 114. ſigna Oceano 29, 41. damna 50, 45. *intulerit* Pœnus 24, 103. intulerat ſenectutem 28, 534. inferre minas 3, 306.
infeſtavere pecus 36, 167.
infecit radios 3, 130. infecerat ira oculos 26, 585. pudor igni genas 31, 41. nox ignes oculorum 36, 87. infecta notis 1, 215. oſtro 1, 264. infecto cælo 3, 301.
infida mens 18, 129.
infit Jupiter 37, 52.
inflammaret amorem 7, 51. inflammata manus pretio 21, 293.
inflexit ſoceros 40, 45. inflectere ſenſus humanos 8, 300. inflectere pœnis noſtris 28, 276. *inflexo* cornu 33, 228.
inflare buxos 36, 130. inflatus anhelat 18, 259.
infloruit arcibus priſtina ætas 24, 124.
informat equos 28, 522. informatura labori tedas 36, 331.
infractis cornibus 21, 221.
infremuit vox 5, 385. partibus cedentibus 8, 112.
infundit animo virus 20, 188. fœdera 48, 40.
ingeminat crimen 3, 181. ſplendore diem 7, 136. flores 36, 222. ingeminant noctes timorem 36, 70. ingeminent miracula 26, 21.
ingemuit Rhamnuſia 26, 637. quis non? 18, 146.
ingenioſa egeſtas 36, 31.
ingenium immane ſcelerum 5, 142. Veneris 19, 60. mobile 22, 40. atrox ſe non dejicit 28, 229. fluat 41, 9. quod vos vinxit? 57, 3. ingenii docta facultas 8, 516. *fluctus* 17, 63. ingenio robur 10, 315. quidlibet ſubigit 18, 367. geminantur vera 20, 471. variæ canes 24, 298. minuit favorem 25, 11. rapido prævenit 3, 110. loci 33, 140. pectinis 35, 41. utitur 46, 9. loquax timor 26, 227. ingeniis patuit campus 17, 162. teneris 20, 180. felicibus 22, 127. hominum floreſcite 22, 457. tuis 28, 493.
ingentia pereunt brevibus fatis 5, 49. facta 24, 38. ingentibus animis 26, 584.
ingerit truculentos urſis 5, 483. nobis maritum 15, 193 jubar herbis 22, 469. Venus campos 36, 221. ingerat obſeſſo probra 28, 243. ingeſta ſopori facies 36, 81. ingeſto luctu 39, 32. *ingeſtum* reſpuit 31, 77.

inglorius conſumis 3, 141. ſuppoſuit armos 19, 364. eat 26, 78.
ingluviem profundam 20, 333.
ingrati non ſubiturus onus 42, 12. *ingratum* iter 20, 191.
ingredior turbam 101, 7. ingrederere decorus 28, 372.
ingreſſus fortunatos 28, 269.
ingrueret bellica nubes 29, 197.
inguinis reliquum 18, 280.
inhonorus populus 15, 99.
inhorruit nemus 1, 125.
inhoſpita ſaxa Cynthi 8, 137. ſaxa Cyrni 26, 218.
injecit faucibus 36, 394.
iniquus mons 5, 34. iniquos premit 26, 512.
injuria felix 8, 618. creſceret 18, 119. fit ducibus 18, 475. atrox 26, 390.
injuſſæ manus pectora tundunt 36, 129.
injuſta recidat 17, 98. largiri 22, 104.
innatat leænæ 10, 164.
innata rabies 3, 48.
innectit moras 3, 315. innectunt colla catenis 22, 374. innexuit pedibus hydrum 15, 469. *æthera* limo 20, 493. hamis 22, 138 innectite colla lacertis 35, 369. innectere retia luſtris 35, 241. fraudes 101, 36. innectens te membris nudis 29, 88. innexus arundine comas 28, 378. innexis ramis 36, 334.
innocuus apex 8, 194. *innocuæ* navis 26, 12. aves 35, 349.
innoxia bruma 36, 223.
innumeras hominum catervas 1, 44.
innupta Minerva 1, 84. mater 95, 8.
inoccidui Triones 37, 11. inocciduos ignes 36, 401.
inoffenſum omen 28, 14. inoffenſam vocem 17, 217. inoffenſos viſus 35, 116.
inolevit vitiis 5, 505. penitus totis medullis 28, 78.
inopinus utrumque perculit 8, 102. inopino tramite 5, 29.
inops ſemper quicunque cupit 3, 200. pecudum 5, 40. exiguæ telluris 5, 452. nullus adeo 18, 227.
inquinat omnes 18, 484.
inſania vulgi cadat 17, 248.
Inſanos *montes* 15, 513.
inſanæ quadrigæ 8, 63. inſani fremitus 3, 75. *inſanum* proclamat 18, 318.
inſcribitur aër 15, 478. *inſcripta* facies 20, 344. inſcripti nomen dentes 24, 348.
inſerit ſe omnibus actis 22, 32. inſeret honores 18, 480. inſere te choreis 10, 337. inſerta galeæ oſcula 29, 216.
inſerpere murmur arenis 33, 256.
inſedit Græcia portus 20, 246. cervice 24, 351.
inſidiis flectetur 3, 115. fruſtra tentatis 15, 393. circumdedit 28, 300. inſidias bilingues 15, 285. hauſerat 18, 80. tegunt 22, 214. Superum 36, 200. pellicis 101, 47.
inſidiator oberrat 22, 120.
inſidioſa murmura 22, 49.
inſignia noſtra timeant 1, 162. Romana 18, 461. trabearum 22, 218. famæ 26, 107. inſignibus raptis 8, 83. propriis 10, 327.
inſignia unde habeant illa galearum & ſcutorum ornamenta lacinioſa? 5, 356.
inſignibat acu 33, 247.
inſiluit campo 3, 349.
inſinuanda labris animisque litera 41, 22.
inſipiens non noverat 10, 4.
inſiſtere fontem 101, 5. inſtitit ſol medio axi 36, 234.
inſolitæ tigres 24, 369.
inſomnis Pharius 80, 2. inſomnes curæ 3, 38.
inſomnia videt 19, 39.
inſonuit verbere ſigna 28, 625.
inſons ſpiritus 98, 27.
inſopitis tractibus 26, 22. inſopitos ignes 36, 401
inſpectis aſtris 8, 146.
inſtabilem Symplegada 20, 30. inſtabiles Symplegades 3, 173. deos 5, 441.
inſtar tropæi 24, 97. habet ſilvæ haſta 35, 25.
inſtaurat rates 15, 417. inſtauraſſet pugnam 26, 597. inſtaurare vias 1, 10. dapes nectare 36, 216.

inſti-

inſtigat euntes dictis 26, 559.
inſtitor imperii 18, 198.
inſtituit honorem 22, 325. ſic illum parentis pietas 28, 554.
inſtat cauſis fallacibus 3, 238. mihi cum querelis 36, 33. quod inſtat, ſerum creditur 20, 53. inſtitit ſol medio axi 36, 234.
inſtrepit dentibus 17, 223.
inſtruit patientia 22, 106. belloque viræque 26, 551. arma 28, 217. inſtruxit nova membra per labores 7, 42. inſtructa legione 26, 596.
inſudant tonſis 24, 364.
inſueta dabis 1, 159.
inſula amica 1, 189. procumbens in Tibri 1, 226. tremebat 3, 292. figurat ſe in ſpeciem plantæ 15, 508. læta choris 19, 63. Tiberina 24, 173. latrat fluctibus 31, 61. fundo vellitur 33, 156. tremefacta nutat 36, 236. deſerit æquor 37, 63. ſummota receſſu ingenti 86, 2.
inſultat mihi juſtitia 3, 56. inſultet jugulo 38, 22. inſultant gentes 20, 564. profugo 28, 199. inſultaret Maurus 21, 383. inſultare mihi 36, 328. inſultare jacenti 8, 111.
ineſſet nullus rector 3, 2.
inſuperabile rerum caput 15, 459.
intactus vitio *rigor* 1, 41. intactam crimine 20, 128.
integer equitum catervis 28, 285.
intemerata ſtagna 33, 112. intemeratorum fratrum 22, 87.
intendit ad oſcula turres 33, 211. intendunt ſpicula 31, 20. intendere populis letum 3, 88. thalamis carmen 8, 650. intento cornu 35, 206.
intercifa dies 1, 172.
interceptum volatum 26, 265. interceptas aries 36, 156.
intereunt mentes 8, 234.
interficit ternas animas 37, 82.
interfluit urbes 1, 227.
interfuſa Styx 33, 83.
interjacet tellus 5, 39. Oceanum 21, 215.
interior plaga 21, 250.
interitum fratris 37. 104.
interlabentibus annis 15, 346.
interlucet ſeges 18, 116.
interluit æquore montes 33, 143.
intermicat Plauſtro rara Arctos 1, 26. aurum ſquamis 33, 183.
internigrantibus ſpatiis 45, 14.
interpres malus rerum metus 26, 262. interprete caſu 26, 556.
interrupiſſe labores 4, 15.
interſerit arma 26, 397.
interſtrepis urbes 36, 103. interſtrepat Nereus 5, 303.
intervalla comæ deſerta 18, 115.
interviret ſemita 35, 100.
intexit lilia violis 35, 129. *intextus* nebrida gemmis 8, 606. Phaëthon 28, 167. intexta Tagum Hiſpania 22, 229. intexti vitibus antri 31, 2.
intonat Auguſtum Echo 28, 617. Hymenæos 35, 230. intonat vox 14, 35 digito 17, 317. intonuit clipeo 20, 162.
intorquens vitibus ederas 22, 263.
intremuit Germania 7, 17. Simoïs 21, 264.
intrepidum ferri 7, 31.
intrat ſacras fores 5, 143. paſſu ſuperbior 10, 98. major in altum 49, 30. *intrantem* pontum 15, 225.
intuitu avaro 3, 165.
intumeſcat auro Tagus 12, 32. intumuit levantibus alte rebus 1, 40. virtus 5, 183. *ſi* quid pietas 36, 296.
invadis trepidum 101, 94. invadit muros 3, 137. pernix utramque 36, 376. invadunt opes 5, 30. invaderet Alpes 26, 283. invaſerit ædes 20, 512. invaſere ſaltus 35, 124, invade fines 33, 218. invadere aſtra 3, 62. partem 5, 160. cuſpide Mauros 15, 351.
invexerat otia 33, 275. invehitur templum 44, 91.
inveniam dum pignus 36, 319. inveniens animo 21, 301. inventum hinc reor 45, 46. *inventis* cibis utere 8, 342.
inventor ferus ſcelerum 7, 102.
invertunt deſuper calathos 31, 117.
Invicti nomen probantes 15, 423.
invicti roboris 101, 12. invicta donis vel armis pectora 26, 131.
invictis fatis 101, 36.

invideo haud equidem 36, 27. invidet actis 18, 397. æquor votis 40, 56. invideat Hybla 35, 81. invideant claris 8, 291. invidit arenam cæſis 15, 398. *honores* 22, 232.

invidiæ ſtimuli 3, 25. minacis cumulus 5, 249. quis dabitur color? 13, 11. nil licet 17, 165. procellas 18, 266. *fines* reliquit 24, 39. furentis menſura 24, 44. rabies 29, 231. cognatæ vulnera 36, 201. tantumne licebit? 39, 5. invidiam tulit 91, 4.

invida fortuna 5, 149. aqua 35, 336.

inviolabile concilium 24, 242.

inviolata capita 36, 370.

inviſus plebi 24, 46. inviſo in auro 5, 169.

invitat donis 22, 362. invitant novum ſidus 7, 172. ventrem pretio 20, 329. præmia mores 22, 125. ad prata pecus 28, 200.

invito vultu 36, 128.

invius humano greſſu mons 10, 50.

inultus flebis 20, 209. inultam te non patiemur 15, 204. inultos proturbet 20, 513.

inumbrat genas flos juvenilis 1, 69. colla 35, 26.

inundat ſanguis venas 44, 66.

invocat Coros 47, 4. invocet deos 50, 10.

involvant vortice ſilvas 17, 238. involverat tenebris lumen hiems 8, 172 involvite Pelion Oſſæ 8, 108.

Io Pæan 2, 11. mater 35, 267.

Jocaſta peperit 18, 290.

jocandi ſævitia 18, 24.

joco vano 18, 347. inſano 19, 6. jocis permiſſis 14, 31. feria miſcet 22, 165. jocos ad ſolitos 20, 357. alternos paſſus 28, 60.

Ionas attingit 20, 239.

Ionia in alga 7, 197. *unda* 17, 205. Ionio alto 47, 39. mari 74, 4. *Ionium* tegitur velis 8, 461. ſub puppibus ibat 21, 174. laxare 26, 222. domat 32, 12. *Ionios* fluctus 28, 209. 35, 1. Ionias iras 33, 147.

Joviam cohortem 15, 418.

ipſe venit 26, 461. *ipſa* domus 52, 2.

ira tumidus flagrante 29, 135. canis terruit 34, 34. turbidus 37, 108. fremens 101, 35. non prodiga telorum 45, 29. prodiga lucri 26, 609. immani infectat oculos 26, 585. nobilis 26, 376. gravis deûm 26, 172. Romana ſe vindicat 24, 84. canduit 22, 82. *fulva* Leonis perit 1, 25. incluſa 3, 44. non invenit ſpatium 5, 415. paterna 6, 10. rabie ſuccenſa 8, 243. ſtupefacta metum 8, 244. duceris 8, 259. expulſa 17, 221. movet 17, 228. media 18, 364. noſtra dignabimur 18, 373. dabit pretium 19, 32. reminiſcitur 20, 139. magna confligitur 20, 358. juſta 20, 542. *minor* ſteterit conſilio 21, 335. furens odium explet 26, 609. quicquid ſuggeſſerit 78, 4. iræ impetus producitur 38, 1. undantes ſpumis 3, 76. durius conſulitur 8, 265. faciles flecti 10, 79. pelagi cælique obnititur 21, 290. dictis procacibus 28, 246. iram totam diſpergit 36, 266. meritam repetens 28, 111. paci intulit 8, 114. imbutam flammis 8, 241. avidam nocendi præcipitemque ſui 8, 242. ſatiavimus 15, 36. accenſam 20, 349. deponas ocius quam moveas 22, 18. iras ultrices 7, 104. patrias in pignora contulit 15, 393. tantas expiet 18, 19. non eſſe tentandas 26, 399. Scythicas unguibus exercere 31, 135. in timidas exarſit 33, 32. reſpuit Ionias 33, 147. viles deſpicit 35, 213. tantas movimus 35, 254. meas ſentiat 37, 16. Tonantis 39, 59. aſperat 48, 46.

iratum Booten 36, 225. iratam ægida 36, 60.

Iris prænuntia 37, 42. uda 60, 5.

Iris, *perſona* 35, 100. *pluvias denunciat* 47, 4.

irradias artes 17, 85.

irremeabile iter 20, 406.

irrepere cadaver 18, 147.

irrevocandus error 26, 123.

irridens ſcopulos 28, 271.
irrigat nectaris imbres 10, 102. irriget Aegyptum 26, 57.
irriguus ſopor 27, 9. irriguæ venæ 1, 152.
irrita Tempe 26, 181. preces fudi 36, 248.
irroras flatibus annum 35, 75. irrorat equos 36, 403. Enipeus 37, 71. Nilus 47, 18.
irrupit fores 15, 139. urbes 20, 276. irrupere Getæ 26, 279. irrumpere locos campi 22, 378.
irruat barbarus Alpes 77, 5. in cives potentia 39, 55. irrueret Rhodopen 8, 50.
Iſauros indomitos 18, 217.
iſte nec placidus 18, 170.
Iſter egit fluctus 8, 636. te venerabitur 10, 277. vos tuliſſet 15, 312. quas gentes alit 26, 569. Iſtri fontes 21, 215. pacator 24, 13. patrii numen 26, 81. *cornua* 26, 603. triumphati 28, 648. Iſtro triumphato 7, 25. ab Iſtro rediens 22, 367. Iſtrum tentabimus 1, 135. undantem 3, 184. monet 3, 308. ſtantem ſulcavimus rota 7, 150. exſanguem 20, 165. *exuit* 20, 203. opacum 22, 199. tranſvecta 26, 170. vorat 26, 337. rapidum 26, 489. ſævum debilitat 28, 220. tenebant 28, 413. patrium 31, 127. gelidum tranaverit 77, 7.
Iſthmiaci litoris 8, 464. Iſthmiaca pinu 3, 252.
Iſthmos duo connectens 26, 190.
Italia detruſus 26, 79. ab Italia 5, 307. Italiæ frena 1, 59. partibus 5, 103. oppida gaudent 7, 121. gementis 15, 88. auribus 22, 304. per omne latus 26, 156. gravis 26, 403. petitæ piget 26, 478. ad Urbem 26, 547. temeratæ 26, 561. populos 28, 289. nomen 28, 319. per omnes montes 31, 24. pars 33, 141. commune decus 43, 1. Italiam regit 5, 154. ſubjectam furiis prædonis 8, 360. fovet cuſpide 10, 120. micantem urbibus 17, 201. belliferam 18, 430. ad potentem 20, 527. circumſteiit tempeſtas 26, 111. fugiens 28, 143. ferit 36, 445.
Itala tellus 26, 646. Itali graminis 26, 147. Italæ oræ 28, 182. gentes 80, 3. Italo fluctu 5, 221. litore 26, 125. Italam arenam 26, 589. Italis montibus 1, 254. ab oris 23, 1. Italos petenti 15, 509. Italas in oras 15, 224. ſpes 28, 24.
iter Phœbi permenſus 7, 166. *Stilichonis* 58, 869. dignum curuli traxit 17, 18 patuit 20, 40. parabant 20, 97. ingratum 20, 191. irremeabile arripit 20, 406. fulmineum perſtrinxit 21, 200. aperitur 22, 127. incertum Martis 22, 437. certum Tonantis *ib.* famoſum vulgavit 26, 285. huc uſque datur 26, 548. anni venientis futurum 1, 158. longum permenſus 3, 176. audit 5, 137. molitur 7, 68. tenebris nox cæca repreſſit 26, 354. turpe retexit 28, 133. medium cæli 28, 412. differret 28, 459. pandit 28, 478. ſcrutatur 33, 173. veſtit comitata ſeges 33, 188. ſub terris quærebat 35, 157. regis adorant 44, 80. mobile torquet 9, 60. carpe 84, 2. certum reditus tendere 100, 8.
iterare ſororis nomen 36, 211.
iterum ſeſe induit 8, 1.
Ithaco juncto 28, 471.
Jubæ arx 8, 39. progenies 15, 332.
juba luſit 73, 3. jubam Maſſylam 34, 28. jubæ nitentes galeam arrexere 37, 79. cruentæ 1, 93. ſanguineæ 2, 4. diſcuſſæ ſparguntur 8, 548. minaces 15, 364. jubarum nodos excutit 35, 212. jubas debellatas 3, 379. decoras 10, 291. aſpergitur auro 17, 286. ſubligat 22, 471. blandas ſummiſere 33, 210. jubis ſidereis (*rutilis*) 3, 352. terga creſcere ſenſit 7, 79. inſigne 24, 318. vento citatis 24, 336. crinita 36, 218. excuſſis 70, 10.
jubar languet 1, 25. lunare 3, 147. 26, 238. regale 5, 144. æſtivum 7, 45. Idalium 14, 1. ingerit herbis 22, 469. cæleſte 33, 45. arcanum radiant 44, 17. abſtruſum mundo claudat 101, 126.

jubes optata 1, 164. *jubet* Hiſpanis 5, 155. ſignis 24, 85. læva 51, 13. jubebat infanda 26, 377. juſſere tubæ 26, 582. manus 49, 60. jubens clam timideque 20, 554. juſſus furor 101, 30. juſſi properant 21, 205. *juſſum* ictum 8, 529.
jucunda Martis 28, 624.
Judæa venit in mercem 18, 220.
Judaicis velis 18, 357.
judex cum pondere vergit 18, 208. dura ſui mens 22, 221. timor 29, 211. judicis nigri 5, 459. error 8, 510. hæc 20, 72. notæ 74, 14. ſe judice 3, 239. *pellito* 5, 85. ſub diva 10, 63. eventu 15, 250. te frueretur 17, 55. ſub *humili* 21, 362. populo 24, 100. ferro 26, 592. ſub Senatu 28, 591. Auguſto 29, 178. te 35, 303. judicibus notis regimur 8, 491. ſomnia lites 27, 5.
judicium poli 6, 2. virtutis erat 21, 74. cæleſte 22, 209. de ſe haberi 24, 119. grave ſubis 25, 10. judicii te nunquam pigebit 10, 306. judicio ſpeculi 10, 107. pulcram ſeriem, non ſanguine 28, 419. nihil addi poteſt 31, 94. judiciis *deſudatis* 17, 12.
judicat eunuchus 18, 231. congrua mundo 21, 90. id inter aulæ ſpeciem 28, 559.
jugalis nox 10, 45. jugalem grypha 28, 30. *coronam* 29, 184. noctem 40, 29. jugales (*ſolis*) 1, 4. rapidos 3, 343. ludunt 8, 17. cervi 24, 286. captos 28, 474. feſſos prolis 29, 52. auriga vincit 31, 115. torvos temone ligat 33, 277. emeritos 35, 319. tardos non ire 36, 138. ducuntur ab axe 87, 5.
jugera per Pæſtana 10, 247. inferna 18, 454. novem campi 35, 339.
jugulare minatur 3, 298.
jugulum ſecuiſſe 19, 45. *Pallantis* 21, 97. in Scythiæ deſcendimus enſe 26, 602. offert 28, 257. jugulo domini reſperſus 8, 76. quo placabimus aras? 18, 20. inſultet 39, 22. jugulis alternis luſit 3, 83. civilibus 10, 329.
jugum exitiale 5, 89. ſervitii 8, 260. triſte cervicibus hæret 15, 155. ſuſtinuere 19, 48. inter utrumque 28, 519. jugi patiens orbis 20, 94. jugo laxatus herili 8, 614. ſævo 28, 304. colla præberet 28, 382. materno colla dedere 50, 40. pateant colla 51, 6. ſub juga venturi reges 3, 375. egi 22, 290. Romana redegit 24, 8. Cythereia adegit 29, 120. juga nudari cœpta pruinis 5, 102. Oetes 7, 114. prona 18, 353. *ferrea* 1, 81. ambuſta 26, 24. floribus *halant* 31, 103. Actæa ſubeant 36, 54. jugis æquavere 1, 111. Alpinis permiſtis 8, 107. eburnis 8, 608. frondoſis 26, 192. præruptis 26, 341. immanibus 28, 49. attrita colla 33, 13. laxatis 49, 88.
Jugurthæ vincla 21, 371. 26, 128. Jugurtham immanem 15, 92.
Jugurthinam pœnam 28, 381.
Juleos Manes 28, 116.
jungit connubia 22, 355. ſe propius feræ 46, 15. jungunt ſe geminæ 24, 253. jungebam leones 36, 424. jungeret me purpura 40, 52. *junxit* lapides oltro 8, 599. junxere currum 1, 77. Thyeſten natæ 3, 84. me viro 20, 202. lecto ſoporem 20, 437. greſſum comites 35, 10. junget ſeſe primis amoribus 11, 41. junge toros 10, 122. jungere differt quam pepigit 10, 21. *ſenſus* cum Stilichone 17, 161. junxiſſe cubile 31, 32. junguntur in unum 5, 516. juncta paludibus ora 21, 199. junctæ Veneri 36, 281. juncto ſenatu 1, 231. junctis fruitur 28, 601. junctos opibus 15, 313.
Juno thure vocata 1, 196. ſtabat 15, 130. colitur 18, 325. ſinu te recipit 33, 106. æmula 33, 136. noſtra parens 35, 367. ſatietur 36, 327. placabilis Orphei 40, 33. regia impedit 101, 22. Junonis aves 20, 330. profundæ thalamos 33, 3. numina 40, 26. Junone inferior 36, 418.
Junonius volucer 35, 97. Junonia avis 28, 575.

Jupiter

Jupiter arcet 3, 50. *primævus* 8, 197. quid magne moraris? 15, 140. cœpiſſet ſolio alto 15, 201. regni neſcius 16, 12. poſſideat cælum 24, 41. altus 26, 101. viderat hæc 33, 212. impius 36, 327. riſit 68, 1. Jovis monitus mandataque 15, 217. *æquorei* 17, 281. *Zonam* 22, 7. Tmarii 26, 18. ſummi ante pedes 27, 14. delubra 28, 504. in exitium 37, 30. Dictæa arva 101, 121. *Jovi* noſtro nupta 10, 176. Tarpejo 28, 375. 54, 4. ſuperbo 33, 93. ſummo 36, 174. Jovem placidum 7, 167. rubuiſſe 18, 5. turbante Typhœo 26, 63. ſuſceperit æther 27, 19. purificum 28, 328. poſce 33, 67. parcum 36, 36. patrem probabit 101, 42. genuiſſe 101, 51. venturum 75, 3. per iturа Jovem 36, 359. Jove ſub gelido 1, 36. mœſto 26, 379. ſolo nata ſoror 29, 23. ſub Scythico 74, 2.

jurgio difficili 14, 11. jurgia alterna 15, 295. *circi* 20, 357. plebis paſſurum 21, 361. nunquam nocitura 22, 25. *dilecta* paſſus 28, 61.

juraverat numen 26, 81. juratur Honorius 8, 447. jurata majeſtas 3, 228.

jus *Latium* 15, 454. in te ſumet 26, 55. non habuere nocendi 44, 110. juris ſui habere Aponon 49, 90. tantum tibi in me erit 33, 94. ſummi faſtigia 28, 41. ſimulati imago 28, 7. primi cunabula 24, 137. ſumenda faſtigia 22, 213. *ſummi* faſtigia 1, 58. veſtri erit 7, 209. *ſenium* 8, 505. & æqui modum 10, 313. habenas 17, 199. calcati 20, 125. movendi 20, 348. ſollertia 21, 32. ſervator honeſti 21, 163. jure de ſecundo certare 1, 21. ſub fero 5, 458. *contemto* 10, 337. privato tenetur 15, 157. *peremto* 21, 382. immoto 22, 237. *cingas* forum 24, 200. ſtabili moderatus ſenatum 31, 68. mutato 47, 29. ſub jure tenentur 33, 51. *jura* regentem 5, 82. *Cæſaris* 8, 310. publica mellis 8, 383. proxima nobis tenent 10, 34. Britannis dividit 15, 19. communia in ſe tranſtulit 15, 49. prodita 15, 402. moderantem 17, 24. te repoſcunt 17, 139. mutavit 18, 33. ſignabat 18, 380. dabunt 18, 497. regunt 20, 344. publica ſumere 20, 555. victis dedimus 20, 577. dat gentibus 22, 64. manſura ſcribit 22, 434. thalami peroſæ 24, 262. nova ſoli 26, 10. Illyrici mihi tradita 26, 535. peroſus 28, 151. deorum 36, 272. poli 68, 5. in jura redegerat 28, 336.

juſſa ſubi primus 8, 297. non diſtulit 20, 235. redde Jovi 33, 92. irrita implere parant 101, 43. juſtis parere 26, 277.

juſſu legitimo 26, 539. parentis 33, 227.

juſtitia mihi inſultat (*Aſtræa*) 3, 56. *vidit* 17, 117. nimbo velata *ib.* ſuadet 22, 103. crinem pendat 24, 110. juſtitiæ negatur 17, 190. numen 20, 208. fama 21, 208. poteſtates 26, 40. documenta ſupernæ 50, 28. juſtitiam mœſtam 3, 355. *confirmavere* triumphi 8, 98. narrem? 21, 16.

juſti tenorem 17, 212. juſto favore 39, 24. liberior 74, 8. juſtos in pace legis 8, 488.

juvencam unam ſervaſſe 21, 313. leo poſſedit 35, 209. juvencas inter *Sidonias* 10, 113.

juvencus optatum revexit onus 54, 5. juvenci celſi 7, 82. *Siculi* mugitus 15, 187. ſemineces 15, 359. Pyrenæi 18, 406. *ſemiferi* 28, 634. bellantis cervice 39, 30. juvenco fulmineo 3, 289. defenſante 18, 386. ceſſante 33, 197. *juvencum* viridem 10, 164. ſuum docuit mugire 18, 166. *juvencis* cæſis 5, 129. ſollicitis 24, 330. depaſtis 101, 77. facilem ſilvam 101, 101. juvencos quatiens 20, 387. ſtravere 21, 60. non reſponſuros 36, 169. irrorat 36, 403. nitidos premit 44, 60.

juveneſcere corpus regni 22, 202. coëgit montes muro cinctos 28, 536.

juvenilis flos (*lanugo*) 1, 69.

juvenis relinquam 15, 375. juveni alumno 10, 44. parere 29, 201. juvenem laniatum 26, 440. juvenes protervi 20, 326. exſultant 28, 547. juvenum duorum ſanguine 8, 96. flammis 18, 90. in membris 50, 13. lumina 50, 28.

juventa meliore 15, 208. luxuriante 22. 75. florente 28, 580. juventæ florem 3, 140. primæ ceſſere ſenes 17, 18. primæ flore 22, 351. frena dedit 24, 120. robur 26, 73. calidæ flamma 26, 498. juventam arte retardatam 18, 345. primam proſequar 21, 14. reparavit 21, 414.

Juventas petulans 10, 84.

juventus ignea 1, 155. emerſura effoſſi per operta ſoli 8, 331. pellita 8, 466. ſtat circumfuſa 15, 425. rudis 21, 315. vindex 26, 150. vera 26, 467. cætera ſtat 36, 15.

juvat indulgere 1, 152. labor 24, 28. quid latuiſſe? 36, 290. ire 101, 100. juvabat rabiem 101, 78. odium 100, 8. juvit pereuntem 22, 251. ni juviſſet flumina ſanguis 7, 101.

Ixion ſolvitur 35, 337. Ixiona ſuſpenſum 35, 335.

L

Labefacta relligio 3, 15. labes *ſuperum* 5, 498. labem terſiſſe 22, 308.

labat ætate 3, 246. labantis imperii 26, 571.

labitur in ſomnos 5, 327. in via plumbi 49, 56. labi percuſſum vulnere 5, 65. pro labente honore 22, 283. lapſa ex æthere 1, 194. *lapſura* ſolo 24, 340.

labor conſpicuus gratusque feretur 8 352. Romanus 18, 221. *longi* ævi 18, 288. femineus 18, 336. juvat 24, 28. iſte non ſpicula poſcit 24, 269. regna vexat 26, 67. aſſiduus lunæ 26, 233. pervigil 26, 360. Pierius 29, 146. (*Stilichonis*) *geſſit* honores 29, 194. divinus perit 36, 157. illi telæ 36, 204. efficietne? 36, 434. ſcribendi 41, 3. humanus 45, 35. cautior 50, 18. meus luditur 68, 4. laboris pretium non vile 10, 142. labori duro ceſſura nunquam mens 3, 326. te redde 17, 140. nulli ceſſiſſe 22, 106. humano 28, 353. noctivago 36, 331. laborem quadrifidum torquere 1, 268. nullum ſentire 24, 207. imperfectum deſerit 33, 269. labores longos 4, 15. mille ducum 5, 51. tantos explere 10, 255. jactantem 18, 103. vanos 20, 191. decertatos 21, 21. cedant 21, 193. ſolatur 22, 342. oſtentare ſuos 24, 14. terræ pelagique 29, 26. aulæ emenſus 31, 66. caros uteri 33, 194. laborum admonet veterum 28, 256 magnorum mercem 28, 578. non æqua gloria 101, 62.

laborat delere nomen gentis 3, 233. ſuperare 22, 44. ſtudium 25, 13. *clipeum* geſtare 36, 219. clauſus *Mulciber* 36, 397. natura 44, 62. luna defectu 48, 2. laboret numeroſa falce Ceres 40, 41. laborant cui ſtamina noſtra 33, 56. laborent caſtra pro Latio 1, 137. laborantes aquas 17, 318.

labra non æquant roſæ 10, 265. ligent animas 31, 132. labris animam conciliantibus 14, 23. relegens avenas 31, 36. Tantaleis 35, 336. *inſinuanda* litera 41, 22. ſitientibus relegens 61, 5.

lactis flumina 21, 85. lacte novo tumuiſſe fontes 35, 352.

Lacænæ tenues 24, 300. Lacænas famulas 20, 201. pulcras faſtidire 26, 630.

Lacedæmon armipotens 8, 508. Lacedæmonis arces 5, 189. Lacedæmona nudam 17, 156.

laceras verſiculos 79, 8. laceres ne meos verſus 77, 214.

Digitized by Google

lacero vertice 15, 137. lacerum imperium 21, 282. laceris crinibus 17, 169. laceros crines 37, 39. laceras aures ſcabie 18, 136. comas 36, 177.
lacerti Herculei 17, 301. molles 36, 95 lacerto rudi 8, 202. dextro portat 35, 49. *lacertis* excutit tela 5, 228. obnixis 8, 569. elabitur duris 10, 139. in veſtris ruet 15, 460. Herculeis 26, 438. terrenis 28, 190. alternis 35, 369. centum 36, 188. ſolis corripiens 101, 94. firmis 52, 19. numero creſcente 21, 304. lacertos niveos exſerta 1, 87. planctu verberat 35, 248. galeæ implicat 48, 34.
laceſſit clipeus Titana 1, 94. ore diro 3, 356. aſtra 33, 162. laceſſunt radios ſolis 24, 66. ſuperos 37, 7. libros Orpheos 74, 11. laceſſitus probris 22, 83. reſcribe 42, 17. laceſſitam Auſoniam 26, 289.
Lacheſis jungebat ſtamina dictis 15, 203. longæva 20, 288. texit 22, 335. *ferrea* 26, 55. prima clamabat 33, 54. *ſtamina* rupit 35, 354. nullo diſcrimine ſævit 36, 411. *letali* ſtamine damnet 49, 93.
Lacones *gemini* 8, 206. *Ledæi* 15, 222. *Laconas* Ledæos 29, 108. provexit in aſtra 50, 37.
lacrimæ *rudes* 10, 80, delicta levant 20, 8. quantæ cadebant? 29, 214. *hæſerunt* 36, 151. lacrimarum fonte preſſo 33, 86. lacrimis tantis ſolvet 5, 91. *ſolutis* 5, 259. *refuſis* 15, 127. implet rugas 19, 26. largis 20, 44. maduere *leones* 20. 303. his illum adſcribimus 36, 419. tot nullus finis? 39, 2. lacrimas volvit 5, 468. *ſimplices* 14, 4. ineptas detergit 18, 268. moverunt 18, 385. protendo 20, 592. detergit 35, 275. dant matri reſponſa 36, 294.
lacrimabile nomen 22, 261.
lacrimoſa gaudia 26, 407.
lacteus circulus 28, 175.
lacunis propriis 60, 3. lacunas pingues repetunt 49, 65.
lacus olei 3, 384. infernos 5, 456. mellis 21, 85. argenti 24, 236. panditur 35, 112. pereunt 101, 128. cærulus panditur 49, 28. 35, 113. ingenti fuſus ſpatio *ib.* lacum prætervolat 26, 321. Becanum 52, 18. lacu ſtagna hærent 49, 51.
Ladon Parrhaſius 21, 185. genuit 24, 260.
lædam carmina 74, 6. læderet occurſu macies 18, 123. læſit dicto 36, 284. læſimus quemcunque deorum 39, 22. lædere mundum 3, 87. robore 36, 355. lædor Pothino 18, 481. læſa veneno tacito 36, 250.
lætitia majore cadit 18, 502. lætitiæ cauſa 22, 145. cauſas 31, 51. 10, 186.
lætatur miles 10, 187. Pallanteus apex 28, 643. omnis 35, 69. pallida regio 35, 326. lætatus violaſſe 26, 508. lætandane lamenta? 28, 397.
lætus laborum 8, 394. læta periclis metior 26, 211.
læva ſuſtinuiſſe 50, 16. iubet 51, 13.
Lais Ephyreia 18, 90.
lambit pedes 1, 190. flamma pruinas 33, 168. *fons* veſtigia 36, 253. *Orontes* cupreſſus 36, 373. meretricis hiatus 75, 7. *lambant* vincla 17, 170. lambebant gramina fontes 35, 104. lamberet Arctos 26, 66. lambere cunnum 76, 8. lambente ora 3, 96.
lamenta nautica 25, 272. quiſquamne lætanda puget? 28, 397. turbida 35, 355.
lamina flexilis *animatur* 3, 358.
lampade qua Ditem flexit Amor 33, 26. excepit fluctus 36, 391.
lanæ pondere leviorem 20, 398. lanam niveam 18, 276. præbuerit 20, 383.
languet jubar 1, 25. ſtella 44, 36. languebat gratia 24, 47. languentem metum 32, 10.
langueſcent prælia 5, 99.
languidus vulnere 36, 62. languida paſſu 3, 136. ſtella crine retuſo 8, 186.
lanificæ artis 20, 382.
lanigeræ ſilvæ 1, 180.
lanigeri *ſuis* 10, 183.

laniant corpora 22, 313. laniato pectore 36, 405. laniatum juvenem 16, 440.

lanugo ridens 1, 70. per tua cum ſerpere cœperit ora 8, 643. lanuginis umbram 18, 343. dubiam umbram 31, 42. lanugine nondum vernabant vultus 8, 199.

lance pari rependens 48, 75. lances in geminas 18, 209.

Laodamia ſequens Phylacidem 29, 150.

lapidoſos grandinis ictus 26, 240.

lapis Indus 8, 586. jam ſteterat pene 37, 98. cognomine Magnes 48, 9. decolor, obſcurus, vilis *ib.* fit glacies 56, 2. eſt latex 60, 8. *lapides* junxit oſtro 8, 599. ſuus ardor agit 48, 56. lapidum hiemes 18, 4. *fletus* 20, 43. vario igne 22, 92.

lapſus ancipites 21, 142. meliore volatu conſequitur 31, 134. lapſu uno 1, 103. graviore ruant 3, 23. non prono 3, 159. alterno 20, 26. tacito 22, 430. tacito defluxit 31, 40. ſereno 33, 13. gemino 37, 8. vago diſperſus 47, 15.

laquearia tergunt 22, 277. *fulta* auro 26, 223.

laqueis innexa 24, 322. clauſum 26, 475. exutæ 51, 16.

larem in proprium 24, 127. alium eſſe 28, 40. cum lare Vulcani 37, 86. lare contemto 43, 8. lares privatos 10, 257. deſertos 26, 620. Clarios 33, 136. laribus pellit 3, 191. in Auguſtis 20, 63. vix ſalutatis 21, 118. ſejuncta poteſtas 28, 407. patriis 28, 603. Auguſtis 29, 39. infidis 33, 138.

largitur honores 28, 639. *Amyclas* 33, 135. largire urbi adventum 22, 387. largiri facilis 17, 243. injuſta 22, 105.

largius acto ferro 26, 122.

largitor opum, honorum 8, 118. nobilis undæ 49, 67.

largi auri 8, 500. largo vulnere ſatiatur 3, 353. die 10, 248. largior imbre 1, 43.

Larius veſtit litus oliva 26, 320. audit volucres 31, 106.

laſcivit apex 35, 146.

laſcivæ lembi 17, 339. laſcivo meatu 35, 74. flatu 48, 33. laſcivas Nereidas 19, 68. laſcivis ſagittis 33, 226.

laſſat Rhodopeïa culmina 39, 37. laſſant currus 21, 23. *aratra* 22, 145. laſſato arcu 1, 187.

laſſa veſtigia venti 3, 73. carinæ 3, 276. *fornace* 33, 241. laſſam (*arborem*) fulciret 36, 352. *laſſis* pontibus 17, 237.

late cum frena teneret Italiæ 1, 59.

latebræ ſolitæ 28, 263. apparent 49, 41. latebram obſcenam 26, 306. latebras per omnes intrat 8, 274. monſtri 15, 362. fœmineas 18, 466. prodiderit 36, 118. reſcierit 36, 207. mortales 101, 25. mortis adis 98, 22.

latet me 1, 136. Mars gravior ſub pace 28, 307. te fama 10, 121. latent cauta 24, 320. faſtos 22, 308. lateat jactura 18, 36. lateant ſub palmite colles 40, 39. *latebant* campi 21, 172. lateret merſa natura 49, 33. latuit ſub pectore 95, 12. latuere te Anniadæ 1, 8. me ſucci 3, 149. nec ſcopuli mari 37, 64. latere credit 20, 315. plebe vias, matribus tecta 24, 63. latuiſſe quid juvat? 36, 290. *latens* vile virtus 8, 222.

latex truditur 49, 14. numen habebit 55, 3. proditor 58, 4. mirus 60, 7. in laticem ſolvitur 36, 251. latices revinctos 3, 168. Caſtalios 4, 7. 101, 4. refugi 5, 509. Arethuſæi 35, 60.

Latium floret 21, 18. *refulſit* 26, 374. tibi quærebat 28, 89. in Latium migrat 17, 94. Latii habitum 5, 84. ſoboles 8, 578. majeſtas 20, 130. in prædam 26, 30. *umbram* 26, 198. *clade* 26, 364. Latio forti 18, 432. Africa ſervit 21, 18. indignum 21, 295. ſerviſſe 24, 92. adſis 24, 212. ornent annum 24, 264. relicto 26, 297. rectorem fovens 28, 94. diſcedere juſſus 28, 131. præſidium non deeſſet 28, 351. contendere 15, 335. ſubtrahimus 20, 599. pro Latio 26, 583. caſtra laborent 1, 137.

Latia ditione 5, 292. toga 8, 15. Latiæ tubæ 1, 198. ſecures 7, 6. vires 15, 44. aulæ 28, 22. togæ 42, 14. Latii cultus 22, 366. Latio ſanguine 28, 396. *Latium* in ævum 8, 400. *jus* 15, 454. Latiis faſtis 18. 151. ab armis 20, 237. pilis 21, 351. oris 26, 141. triumphis 28, 507. Camœnis 29, 15. rebus 29, 63. tropæis 35, 178. Latios in ritus 8, 487. libros 10, 232. faſtos 17, 267. Latias ſecures 18, 465. portas 24, 34.

Latoïdas efferat 101, 61.

Latona candida 1, 184. Triviam monet 10, 236. colitur 18, 325. poſcit nurum 33, 137 refer 36, 306. *gratiſſima* fudit 37, 125. Latona gementi 37, 123.

Latonia *viſa* 5, 420. Delos 8, 133. faveat 17, 292. quæ pariter ſilvis dominaris & aſtris 24, 238. colligit dentes 24, 346. juvenem reddidit 26, 441. virgo 29, 122. *furta* 33, 106. compeſcuit arcum 35, 233.

latrat fluctibus inſula 31, 61. *Thetis* 33, 148. pars 38, 448. latrantes circum juga ibant 24, 294. latrantibus bellis 20, 486.

latratum triplicem compeſcuit 33, 85. latratu vigili 18, 135.

latronum caterva 20, 307.

latus dextrum nuda 1, 87. per utrumque 1, 161. altum non mucrone trajecerat 7, 103. ancillæ tetigiſſe 18. 86. auſtrale 20, 242. per omne Italiæ 26, 156. quo jungitur Heſperiæ Rhætia 26, 340. geminum 28, 289. in dextrum lævumque 33, 156. præbuit 34, 26. Pelori 36, 255. adſtringi 71, 5. in longum producta inſula 85, 3. in latus alliſis clipeis 28, 627. lateris fulcator opaci 35, 340. *lateri* præficitur 17, 43. hærebat 23, 11. laterum arcus 20, 361.

lavacris ſplendere 20, 410.

laudator Homerus 29, 141.

laudo pallidus omnia 74, 17. laudant inventa 3, 117. tempora 28, 549. laudavit eques 23, 14. laudato ſanguine 26, 593. laudanda petiiſti 8, 370.

lavas Phrygios leones 15, 119. tauros 54, 3. lavant Nymphæ 22, 346. lavit vulnera nati 28, 172. lavere comas 26, 184. laverit ora 55, 3. lavanti alumnæ 18, 107.

laurea communis velaret currus 7, 130. acceſſit patri 8, 622. prævenit rumorem belli 15, 13. Mauruſia 15, 344. piratica 18, 503. ſervilis *ib.* ſucceſſit 21, 5. belli 28, 384. laurearum plena domus 12, 23.

laurigerum currum 24, 21. laurigeros triumphos 7, 12. laurigeras ſecures 8, 14.

laurus minor aſſurgit 10, 245. veterum hæc revocavit adorea 21, 384. *Martia* 23, 20. pares certarent 24, 16. ditior ſpoliis *ib.* diſcrepat 28, 28. ſuas revireſcere jubet 28, 38. *vocibus* acta venit 34, 24. venturi præſcia 35, 109. luco dilectior omni 36, 75. Delphica te ſtringat 37, 34. lauro velati 10, 299. galeas velati 22, 375. molli exutus 101, 19. laurum piam ſervavit victis 24, 218. pòlluit *ib.* ambirent fulmina 28, 355. lauros Maſſylas annexuit 8, 25. fatidicas 24, 59. bellorum 28, 120. prætendis avitas 29, 44. gerens 101, 7.

laus digna 11, 4. nulla poteſt eſſe tibi 17, 216. ibi nulla ducum 28, 342. laudis nil indiga virtus 17, 4. ſedes 28, 386. ſinceræ fructum 28, 404. tantæ certamina 28, 491. mens conſcia 28, 593. laudi canendæ 24, 266. ſummæ dederit 50, 43. laudem vox nulla capit 24, 133. cum crimine penſat 28, 115. belli ſubit 29, 227. laude qua te dignum feram 3, 273. lucis fructus non pretioſior fuit 21, 94. cum parva relinqui 21, 325. virorum cenſeri 29, 66. laudes transgreſſus avitas 8, 41. inter proprias 18, 312. vel maribus nimiæ 20, 80. armatæ 22, 1. cumulant 22, 190. obſtreperet 24, 37. ſufficiant 26, 14. *redeunt* in

in ſemina cauſæ 29, 35. in tuas emicat turba 101, 99. laudum *ſemina* 7, 59. undis obruimur 21, 139. laudibus innumeris 21, 24. exordia pandit 29, 35. nihil addi ultra poteſt 31, 93.
laxat dextram levibus ſtudiis 35, 144. in otia curas 48, 23. laxet fontes 3, 197. faſtus 10, 198. laxabant germina flores 20, 96. laxavit viam 5, 24. murmura in vocem 20, 254. poſtes 22, 444. dolor ſuſpiria frenosque 36, 180. laxaverat Alpes 1, 74. laxare frena 3, 63. Ioniam 26, 222. laxatur machina cæli 7, 169. laxantur carceribus 35, 184. laxato Averno 18, 450. laxatis portis 22, 193. jugis 49, 88.
laxas genas 18, 258.
Lazarus reſurgit 99, 11.
leæna percuſſa jaculo 3, 226. *leænæ* cæruleæ 10, 163. uterum 17, 303. leænas fulvas animo transgreſſa 36, 98.
Lechæi clauſtra 26, 190.
lectiſſimus orbi ſanguis 31, 60.
lectus jugalis 18, 67. lecti portitor 99, 18. lecto fulgente 22, 343.
Leda mallet 11, 6.
Ledæa progenies 8, 207. Ledæi *Lacones* 15, 222. Ledæis aſtris fulgentior 1, 240. Ledæos Laconas 29, 108.
legati reſponſa verentur 8, 517. undique properant 22, 184.
legio *disjuncta* 5, 257. *diſcolor* 8, 7. ab Auguſto dicta 15, 422. digniſſima 18, 256. Romana 20, 576. prætenta Britannis 26, 416. Saxona frenat 31, 90. legione inſtructa 26, 596. legionibus iret felix teſſera 21, 330. vexat urbem 24, 219.
legitimo juſſu 26, 539. legitimam regni umbram 21, 273.
legis talia facta 29, 159. *legit* mutua virtus 28, 418. Hymenæum 31, 31. legimus te ſcribentem 17, 253. legunt mala 31, 15. prima ſub luce 36, 232. ore germina 40, 14. legas quæ mox imitere 8, 397. legant hortatur 35, 119. legêre torum 1, 202. Ceraunia nymphæ 29, 78. legens litora 32, 6. legentis conſilium 21, 77. legentes prata apes 29, 9. legitur plaga Illyrici litoris 7, 119. faſtis 22, 244. legimur foro 25, 14. leguntur toto ex orbe 29, 65. legendus libris faſtisque 17, 334.
lembi laſcivæ 17, 330. lembo profugum 21, 358.
Lemnius hæc exſtruxit 10, 87. *auctor* 28, 572. *Lemnia* poſt vincula 36, 275. antra 72, 3.
Lemnum calentem eruit 37, 85.
lena pictura 10, 25. miniſtras ſuccingit 18, 95.
lenibat jocis 18, 84. lenire dolorem 5, 87.
lénis Iacchus 33, 16. lenior alumnis ridet 1, 191.
leno tumidus 20, 84. lenonis opus 18, 78. lenoni thalamum committere 18, 130.
lenonia dextera 19, 61.
lenteſcere cornua cogunt 45, 37.
lentandis tonſis 17, 42.
lentus erat fons 28, 510. *lenta* ſilva 36, 368. lenti Mæandri 20, 291. lentis modis 101, 15.
Leo audax emicat 20, 377. cervo fugacior 20, 440. credit tela 20, 453. ſatelles 20, 559. Leonis nomen meruiſſe 20, 379. flatus 20, 432.
Leo fremat igne 28, 460. Leonis ira *fulva* perit 1, 25. Leoni æſtivo 3, 365. 24, 208.
Leones animoſi 15, 423.
leo impatiens remeare 5, 253. uberibus ſolitus paſci 7, 77. gaudens vulneribus ſacris 11, 14. caudam retorquens 24, 358. immanior exit 26, 325. furiale incedit 26, 326. non cæli rediturus ad axes 34, 55. juvencam poſſedit 35, 210. fulvus 53, 1. leonis ſævi incurſu 15, 358. leonem Cleonæum 3, 285. creſcere 18, 389. immanem 101, 75. leones Phrygios 15, 119. 24, 170. 36, 424. perfoſſi 17, 299. maduere lacrimis 20, 303. ferro penetrare 21, 65. velamenta dabant 21, 259. eximios 24, 334. ſummittere jubas 33, 209. ſævum fremant 35, 243. Idæos 35, 49. torvi proſtrata relinquunt

quunt 39, 29. leonum more 22, 20. metuens 34, 5. Pœnorum rabies 36, 166.
Leontodame flava 24, 249. luſtra cingis 24, 304.
leporem fovere Moloſſi 34, 25.
Lernæam paludem 3, 290.
letale gramen 3, 151. diſcrimen 24, 102. letalem manum 39, 48.
Lethæa frena 15, 213. Lethæo flumine 5, 492. cum gurgite 35, 305. curru 37, 46.
Lethes tranquillæ 33, 280. *numina* 35, 218.
letifera cæde 1, 119. letifero viſu 37, 97. letiferos rictus 3, 261.
letum commune 3, 88. ducis ſocii 3, 317. mihi impendet 15, 102. tunc mihi pepigi 28, 305. leti de faucibus 8, 58. veniam 26, 90. dubii diſcrimine 29, 164. funerei 35, 358. leto celeri mittit 3, 234. junxere ſoporem 20, 437. urgenti 26, 41. purgare fidem 26, 592. dediſſet 28, 223. proprio pubeſcere 44, 52. ſternere 101, 86. nos ſubriperes 95, 17.
Leucates nubifer 26, 186. *Leucatæ* juga 21, 175.
Leucothoë *Cadmeia* 10, 156.
Levine prælia mandant 26, 395.
levis nullo terrore moveri 8, 514. ingenio 15, 262. leve fertur in altum 33, 249. leviorem lanæ pondere 20, 398.
levat exuvias 1, 121. ſolem 20, 240. arces 26, 51. æquore ſolem 29, 51. enſes 36, 346. alte 36, 382. venenum 101, 35. levant armos equi 5, 362. colla 7, 139. membra cubili 20, 437. colla 28, 196. 33, 13. ſermone timores 35, 323. levares te quocunque 101, 84. levaret tædas 21, 88. levavit tædas conjugio 7, 155. cum *levaſſet* te miles ſolitu voce 8, 174. levantibus alte rebus intumuit 1, 39. levantur cornua temporibus 1, 221. levatus ſumma rupe Enipeus 37, 70.
lex celebrat morem 8, 614. mortis reſoluta perit 99, 12. legem capillo reddit 31, 100. in legem verterat uſum 22, 118. ſine lege comæ 24, 247. cum lege tori 22, 76. lege ſimili ſervantia fata tenorem 1, 17. moveri 3, 7. certa vagandi 28 623. ſub dura 29, 163. recepti muneris 98, 21. leges oppreſſas elicit 3, 57. captivæ 5, 85. imponere 5, 230. iniquas 8, 261. tuas audiat 8, 392. priſcam reſumunt *canitiem* 8, 506. emendantur vetuſtæ, accedunt novæ *ib.* ſeveras 10, 201. deſpectas 15, 464. viduatas judice 17, 117. ſeveræ 17, 154. colimus 17, 192. ſub pedibus vidit 18, 173. miſeras 18, 230. dabat 18, 379. tenebunt 18, 497. violatas 20, 158. vertere 20, 556. Romuleas remeaſſe 21, 331. *communes* ſequi 22, 104. clauſtris ſolutæ exſangues 26, 38. mirata 28, 337. datæ populis 33, 30. firmatas pacis diſſolvere 33, 63. colus nevit *ib.* poli 36, 273. deorum 68, 5. legum genitrix 1, 127. venditor 5, 500. potentes 8, 5. arbiter 10, 332. vindictam præſtare 17, 224. præſidium 20, 68. parens 24, 136. ſub nomine 26, 516. *matri* 28, 428. *culmine* fultæ domus 31, 59. legibus teneri 7, 203. tetricis 14, 32. revinxi urbes 15, 48. pelagi ſolutis 15, 141. fervirent 21, 167. cum fixis 22, 436. ſubderet 23, 8. pacat urbes 24, 284. exul 28, 278. certis 28, 496. æquis 49, 77.
libamina uberis 35, 53.
Liber intextus nebrida gemmis 8, 607. Liberum minorem 11, 9.
libri *naſcentes* 17, 115. libro parvo 22, 146. libris antiquis refert pagina 1, 197. tradita nomina 18, 490. libros volvere Grajos 10, 232. percurrens 29, 147. Orpheos 74, 11.
liber contemtu 18, 132. libera ſæcula 24, 89. rura 101, 100 liberiore poli aſpectu 52, 10.
libertas quæſita placet 8, 401. ludit omina ſollennia 8, 613. concidit 15, 269. præmiſſa perit 18, 69. falſa brevisque refulſit 20, 544.

20, 544. reddita 22, 323. exſtat 24, 114. Romana ſubacta 24, 194. reddita orbi 28, 121.

libertatem daturus 18, 310. *peroſus* horror ſervilis 26, 371. ulta 29, 157. repoſcens 33, 173. comarum frenare 35, 150. libertate cum recenti 1, 140. reducta 7, 105. *pura* loquendi 22, 164. pulcra vigerent 26, 105. feroces 51, 15.

libido oritur 15, 167. decepta 18, 101. ſuccisa 18, 191. ruit in vetitum 20, 52. regnandi flagravit 20, 560. turpe ſuaderet 21, 166. prava 22, 139. avaritiæ hæſit 26, 225.

libat carnifices epulas 15, 177. pabula 44, 15. libabat oſcula 29, 99. *libaverit* pœnam 5, 406. libare deis pateras 1, 247. *libantur* fœdere tuo primæ noctes 31, 55. libata ſeges 26, 162. *libatis* lymphis 28. 520.

Libræ geminæ confinia 3, 365.

libra animi cunctantis 21, 75.

librat vitamque famemque 15, 73. *pondera* 33, 176. *librant* ſuſpenſa ſilentia mentem 26, 457. *libravit* vires 15, 250. libraverit tellurem 3, 11. *libraverat* ſeſe dubius orbis 8, 88. *libratur* orbis 24, 10. in ictum fraxinus. 35, 226. librantur pennis 31, 16. librata machina 21, 144. librato ſaltu 17, 323. *pulſu* 8, 329.

Libyas temperat 17, 201.

Libye reſtabat 15, 63. Libyen coërcet 5, 154 Libyæ fines 3, 288. anhelantis 5, 41. incenſas arenas 5, 241. aduſtæ 7, 53. æſtus 8, 27. ſqualentis 8, 436. junximus Europen 15, 4. peruſtæ 15, 146. pars 17, 24. arenas 18, 32. rebellis 18, 408. ales 20, 310. poſt prælia 21, 7. regendæ 21, 272. defenſor 24, 13. rectores 24, 100. alumnos 24, 280. flagrantibus oris 24, 333. hoſtes 28, 104. arva 28, 110. Libyam ardentem 7, 206. *dedere* 15, 52. tenet 15, 113. transfundit ſecum 15, 282. receptam 15, 334. defendite 15, 462. ſi mihi venti negabunt 15, 503. contra urbs fundata 15, 520. complere maniplis 21, 334. recepit 21, 378. recepi 22, 385. mœſtam cogeret 23, 17. ademtam 24, 82. receptam 25, 5. defenſam 28, 373. ferit 36, 445. in omnem 47, 15. poſt Libyam (*receptam*) 28, 429.

Libyci amnes 24, 24. ſinus 34, 45. Libycæ plagæ 40, 56. Libyco mari 23, 10. Libycum æquor 10, 132. bellum 21, 280. *Libycis* paludibus 20, 255. tropæis 29, 43. Libycos tolerare vapores 1, 131. ſaltus 15, 356. fœtus 24, 356. cruores 28, 620.

licentior turba 14, 31.

licet flere 5, 88. liceat cognoſcere ſortem 36, 298. certos habuiſſe dolores *ib.* quid liceat 8, 267. liceret quantum tibi 24, 96. licuiſſet ſi quid caſibus 21, 366. licebit tantum invidiæ 59, 4.

licentia vitæ 1, 152. ſuadet luxum 8, 263. illecebris effrena favet *ib.* nullo conſtricta modo 10, 78. confuſa 18, 499. effrena perſultat 26, 369.

lictor ambiat tentoria 7, 5. a rure profectus 17, 9. miracula præbet 18, 309. horret 20, 521. Metus 22, 373. regius 28, 646. lictori cedunt aquilæ 8, 9. *lictore* contentus 24, 221.

ligno ſudanti 10, 96. ligna cædere 18, 127. ſcindere 19, 7.

ligones exeſos ſitu 22, 195. Senonum 24, 92. nullos paticre 33, 195.

ligat axe rotas 1, 81. quicquid ultima *Tethys* 5, 148. *ſaltus* venator 5, 376. ferro canem 18, 133. amicitias adamante 22, 39. *Janum* pax 22, 287. temone jugales 33, 278. me torpor 37, 100. dextram 46, 22. æquora margine 49, 44. membra ſilex 87, 7. *ligant* vela 15, 481. animos 18, 189. liget te zona 73, 11. *ligent* arte colla 17, 294. labra animas 31, 132. *ligatur* planiries vitibus 20, 270.

Ligures campi 12, 6. dextra linquuntur 15, 505. amnes 28, 194. Ligurum populos 8, 567. terris 10, 180. *mœnibus* 17, 124. regione

gione 26, 554. ab finibus 28, 288. muris 28, 443.
Ligus prælatus 28, 363.
liguſtra pallere 36, 240. liguſtris corvo certante 18, 349. alba 35, 130.
lilia candentia naſci 29, 91. ac nives ſuperat candor 31, 126. intexit violis 35, 128. decreſcere 36, 241.
Lilybæa brachia 33, 148.
limen antri 22, 441. regale 29, 131. per utrumque 33, 90. limine de uno 1, 233. a primo vitæ 7, 10. de ſacro 10, 32. pellunt 18, 40. vitæque & lucis in ipſo 22, 64. *ſub* primi cæli 24, 287. limina tetra 3, 27. privata 8, 3. lubrica jaſpide ſurgunt 10, 91. Romæ 22, 224. ornet 24, 214. privata 28, 62. 29, 38. ad fraterna 29, 97. reſpectans 29, 215. *prætexere* ramis 35, 321. linquere 36, 202. *humida* 44, 4. myrrhata 44, 96. frondentia myrto 48, 28. per Petri 77, 1. liminibus hærere potentum 21, 43.
limes medius flagrantis Olympi 15, 149. honeſti 17, 96. aduſtus ſqualebat 33, 259. trahitur 59, 2. limite nullo diſcernetur ager 3, 380. de Heſperio 8, 129. *medio* 8, 286. regni 21, 373. inermi 22, 186. de primo Phœbi 22, 302. arcano 35, 165. longinquo 49, 24.
limo implicitus 20, 442. *innexuit* æthera 20, 493.
linea damnet Phœben 17, 130.
Lingonico vomere 24, 94.
lingua virilis 51, 10. liberior ſolito 74, 8. parentis fallacis 75, 9. nati *ib.* linguæ modus 8, 516. opulentia victrix 17, 21. acer in abſentes 20, 380. opprobria 26, 522. infantia 29, 103. linguis triſulcis 3, 95. mutuis 14, 22. tantis diſſona turba 21, 152. loquacibus 22, 409. variæ gentes 28, 69. centum nequeam perſtringere 28, 436. ſoporatis 33, 281. triſidis 101, 34.
liniger ſacerdos 8, 573.
liquerat arma retro 28, 462. linque homines 3, 363. domos fratris 35, 220. linquere limina 36, 203. linquitur Hetruria læva 15, 506.
in lintres fregere nemus 8, 624. lintribus amnem tranſvecti 21, 206.
Lipare fumoſa 7, 196. turbatur 35, 174.
liqueſcant cautes 49, 21.
liquidus Favonius 1, 272. fons 1, 223. liquidi fundi 49, 37. ſaxi 58, 5. liquidis patribus 36, 16. *liquidas* palæſtras 17, 287. *per* genas 33, 271.
liquitur (*Cyane*) 36, 252.
Liris terens querceta Maricæ 1, 260.
lites femineas 18, 232. ſomnia judicibus 27, 5. fori pertulit 52, 8. litibus dubiis 8, 511. quodcunque recedit 17, 65.
litandum prodigio ipſo 18, 21.
litoreo muro 15, 519.
littera *ales* texitur 15, 478. confecit 19, 20. *noxia* furto 21, 293. improba 22, 146. vulgatura nefas 22, 295. tua 40, 43. crebra feſtinet 41, 21. labris atque animis inſinuanda meis *ib.* quando dabit vices? 42, 2.
litus extremum pandit 3, 123. veſtit oliva 26, 319. litoris Britanni 8, 29. Iſthmiaci 8, 464. litore gemino 15, 55. produnt hoſtes 22, 210. tuto 22, 254. ad litora tendunt oculos 20, 515. litora porrexerit undis 3, 19. *anguſta* 8, 136. per diverſa 15, 417. fluctu nudata 28, 498. ſumma legens 32, 6. attollit gemmis 33, 253. quot reſtant nuda? 37, 64.
litui communes 3, 347. ceſſent 13, 3. lituis navalibus 15, 80. vocantibus arma 29, 218. *poſt lituos* canenti 23, 13. Decii 26, 130. lituos terribiles adibo 17, 181. ſequuntur 21, 169.
liventibus oculis 3, 138. vadis 33, 22. ſpoliis 36, 346.
liveſcat luna 15, 495. liveſcant brachia nexu 31, 131. *liveſcere* fuco 22, 32. quis poſſit 24, 40. *deos* 36, 27.
Livia venerabilis 10, 13.

lividus ora luctus 28, 322. livida ſtat luctu 20, 529.
livor ſecundis anxius 3, 32. *ſequebatur* ſtimulis malignis 24, 38. pulſus tacuit formidine 29, 212. ſecuit naſcentia fata 39, 22. livoris rabies 13, 10. acerbi rabiem 36, 290. livori cedere 18, 265.
locat cornua dexteriora 5, 175. locavit propria ſede 28, 23. locatus hoc ancipiti 28, 463. locatam ſedibus certis famam 17, 183. locatis in pace 5, 103. locandum proponii 18, 197.
locus eſt Furiis 3, 359. eſt odiis 5, 416. loci ingenio 33, 140. forma 35, 101. meritum 36, 222. relligione 36, 358. loco numen timorque 36, 353. ſtat quiſque diviſo 5, 363. quocunque conſpiciare 24, 196. converti fata 28, 207. locum meum tuere 8, 387. loricæ 22, 367. devenere 33, 235. dant 36, 389. rapinæ 36, 440. loca ſacra non errantia 1, 185. miratur 36, 226. ſolis damnata vapore 47, 17. locorum nobilitas 36, 120. locis diverſis 28, 656. juſtis 33, 249. locos defenſos 101, 101.
longæva natura 22, 431. longævo corde frenatur 1, 155.
longe regendo 1, 127. dum agmina 26, 500. debita conjux 29, 84. tenuere fores 37, 44. ſua membra tegit 45, 19. *Trinacria* 36, 288. *longius* furentem 37, 94.
longe-tela 15, 436.
non longinqua docent 18, 392. tueri 21, 311. per æquora 36, 363. præcepta 51, 9.
longa ſæcula 1, 279. ſilva 36, 367. longo ſpes tendit præcordia voto 1, 66. in longum tenditur 15, 521. longum placabere ſacris 5, 277. tardumque putavit 28, 464. vale 35, 234. longiſſima tellus 5, 302.
loquax plus juſto 5, 488. nutu manibusque 17, 312. ingenio timor 26, 227. *loquaces* tabulas 26, 19.
loquor parva 35, 294. carmina 81, 4. loquitur pagina reges 29, 162. loquar certius patre 76, 2. loquetur te cuncta tellus 1, 277. loqui armenta 20, 44. digna futuris fatis 21, 43. velit æther 26, 231. ſilvæ, antra 28, 32. docuit 29, 89. non dubitem 42, 10. loquendi dulce pondus 17, 19. gnara avis 20, 330. liber tate 22, 164. loquentem priſca, matura, fortia 22, 168. loquentes formare 17, 85. locutus nihil indignum 21, 294. vix pauca 37, 100. locutam ſeſe dignius 17, 37. locutas pecudes 18, 3.
lorica curſu æſtuat 3, 352. loricæ locum 22, 367. loricam micantem 8, 16. ponere 26, 82. loricas ſmaragdo virides 22, 90.
lora lutea 22, 471.
lubricus error 98, 12. lubrica numina 5, 441. ætas 36, 227.
lucet ales ignea 22, 419. lucebit Hydaſpes facibus 36, 325. lucere metallo 3, 163.
lucidus lacus 49, 32. lucida canities 36, 11. lucidiore gelu 59, 2.
Lucifer ſtringebat radiis Aemum 5, 336. ornat comas 22, 472. *meus* humectat agros 35, 121. Lucifero roſeo 8, 563. Luciferum videri credidit 7, 131.
Lucifer habet currum & equo ſolitario vehitur 5, 336.
Lucina cum ſolveret onus matris 1, 145. *nos* fugit 18, 74. labores ſolatur 22, 342. te ederet 29, 47. tribuit ſobolem 33, 123. noſti quid ſit 36, 307.
lucratur vincula 18, 137.
Lucretia merſit ferrum 15, 446. gravis incumbens ferro 29, 153.
lucri nihil caperent 18, 126. neglecti 26, 608. lucro terribili 5, 438. intacta pectora 17, 214. mora 20, 53. duplici 28, 221.
luctamine lento 26, 138.
luctare mecum carmen 101, 20. luctatis carinis 15, 516.
luctus mœrens velamine ſciſſo 3, 33. cothurni 18, 299. par finitimis 20, 294. fortuna reduxit 20, 551. argumenta 28, 169. prædæ ademtæ 28, 245. lividus ora 28, 323. luctum in patriæ

28, 118. luctu novo 5, 17. livida ſtat 20, 529. leviore 28, 313. tanto damnavit 35, 240. frementia Tartara 35, 333. avido 36, 50. ſenium tractura 36, 259. longo maneat 37, 58. ingeſto 39, 32. luctibus noſtris conſenuit 15. 155. in mediis 26, 399.

lucus erat 36, 332. æquore circumfluus 44, 1. luco augure Jovis 26, 18. omni 36, 74. lucum defendunt 31, 17. vertice deſpectant 36, 375. lucis opacis 35, 290. lucos *Sabæos* 10, 210. Aonios 17, 271. *truces* religione 21, 229. agitante procella 33, 202.

ludibrium menſis 18, 306. me relinquis 20, 535. pelagi 28, 140. ludibrio datur 3, 37. *ludibria* fati 26, 110. *natos* avexit 36, 264.

ludis Martia ſimulacra 8, 539. lentis modis 101, 16. telis 101, 72. ludit omina ſollennia 8, 612. *in* leges 18, 230. fœdera 26, 567. Galatea 29, 126. ludunt per prata jugales 8, 17. fratres 10, 72. pars 31, 13. cum tigride damæ 34, 27. flammæ 35, 3. ludant trabes 17, 328. luſit jugulis 3, 83. me imago 27, 21. *juba* 73, 3. luſerat error præſagia 19, 102. *ludent* comæ 11, 12. ludite milites 14, 33. virgines *ib.* ludere per campos 35, 77. *luſiſſe* orant 20, 372. pudeat 22, 382. *luditur* campus & urna 28, 6. labor 68, 4.

ludus erant regum exuviæ 7, 23. erant carmina 29, 147. ludi *molles* 17, 310. cauti per atria 36, 206. ludo intenti 20, 510. ducere noctem 31, 97. virgineo 36, 162. ludis aſſiduus 20, 410. ludos celebres 24, 199. ſpectandos 28, 390. celebrantia ſæculo *ib.*

lues tanta 3, 24. magna per rura 5, 93. hominum pecudumque 15, 514. morbi 18, 18. diverſa oritur 20, 33. monſtroſa 20, 549. tetris collecta cibis 28, 242. aucta vapore *ib.* terrena 49, 91. luem morbi 15, 39. maturam 19, 14.

lugebant Nymphæ flumina 34, 3. lugerent amnes 24, 24. lugentia rura colonos 101, 108. lugebere Cyntho 35, 245.

lumen formidatum 1, 95. odorum fumat 28, 324. purius 35, 283. breve decreſcit 44, 36. ſecuti 98, 18. luminis grati expers 33, 99. lumine refugo 6, 9. ſicco 15, 130. clauſo 20, 314. centeno 21, 312. fraudatus 29, 24. de alio 29, 188. infauſto 33, 40. præmiſſo 35, 1. de alio ſuccendunt 35, 347. pleno rimatur campos 36, 441. ſupinato 101, 116. quo floreat arcus 48, 7. primo 98, 7. recto 101, 53. lumina glauca nitent 1, 214. huc flecte 3, 359. adhuc ſpirantia 5, 410. ſuſpendite 10, 207. non æquant flammæ 10, 266. fervor aſperat 17, 218. ſatiantur 24, 197. defixus terræ 26, 486. excubiis vigilantia regni 28, 234. ceſſiſſent ſomno 29, 91. quid tingis? 31, 137. Phœbi 35, 27. torquens 36, 261. cæli 37, 123. primæ tedæ 40, 1. aurea condens 101, 127. juvenum 50, 28. fera ſurgunt 83, 1. nova ſenſit 99, 9. luminibus tumidum micat 29, 121.

Luna regnante per Arcton tacitam 1, 22. cum lateret 8, 188. liveſcat 15, 495. *quæ* nutriat Oceani recurſus 17, 108. naſcente 21, 219. plena *ib.* *roſcida* 24, 288. noctis dux 35, 46. *juvencos* irrorat 36, 403. ſtupefacta 44, 61. laborat defectu 48, 2. Venusque 76, 6. Lunæ *globum* ingreditur 7, 164. creſcenti 10, 243. plenæ *ib.* *circulus* 15, 223. velox ſemita 22, 438. labor 26, 233. medio ſidere 101, 120. Lunam vocas in antra 10, 114. *rudem* 28, 541. naſci fecerat 35, 45. *Lunas* concurrere polo 18, 6.

lunare jubar 3, 147. 26, 237. *lunari* globo 35, 298. *lunaribus* damnis Oceani 28, 499.

lunatæ

lunatæ frontis 33, 129. lunatis dentibus 101, 107.
luas delicta 26, 504. luat commiſſa 15, 324. *cervice* 18, 23.
lupam æra fingunt 1, 99. nutricem 26. 264.
lupanar dilectum 18, 96.
lupatis rigidis ſervire 1, 82. preſſis 5, 354. 35, 194. in tuis 8, 564. ſacris ſervire 73, 2. paribus frenantur 87, 2.
lupus luas 26, 503. lupi duo adorti agmen 26, 250. lupo præbuit agna latus 34, 26. luporum murmur 18, 3. cæſorum oſtenta 26, 249. lupis ingerit prædones 5, 484. lupos rapaces 18, 135.
luror permanat in herbas 36, 238.
luſtralem facem 28, 324.
luſtrat viſu ſevero 5, 497. omnia radiis 28, 412. luſtravit ortus 7, 16. luſtrarunt humeros aſtra 34, 48. luſtraverat aras 40, 25. luſtrare vos valebit 20, 22. diem 36, 316. luſtrans paſcua 36, 168. luſtrantes ſidera 98, 17. luſtrandi faſces 18, 21.
luſtro omni nobilior 1, 275. toto 26, 146. luſtra ventura 1, 33. Lycæi 8, 467. 31, 48. per *opaca* 20, 422. cingis 24, 304. ad ſua 27, 4. bis dena recenſent 28, 392. luſtrorum numero victus 44, 31. luſtris Partheniis 35, 241. ſilveſtribus 36, 44.
luſus cernere Thulen 24, 157. *belligeros* 28, 621.
Lutati præclare Pœno 18, 455.
luto deteriore 20, 496.
lux feſta 1, 143. opportuna votis oritur 5, 313. aëna 7, 135. illa imperii fuit 8, 182. altiſſima *fati* 8, 273. ſeptima aderat cælo 9, 15. quantum tenebris præclarior 28, 480. puniceos cum detexerit ortus 33, 220. redditur orbi 36, 243. lucis repulſu 17, 106. fructus 21, 93. in limine 22, 63. honoratæ fructus 24, 79. exordia 24, 176. fœdus amor 28, 452. imago 36, 444. in principiis 101, 13. tuæ repertor 98, 2. in lucem ſæcula fudit 22, 11. lucem renovaſſe 26, 438. ſpargentia cornua 28, 161. inviſam quid moror? 28, 316. immenſam trahit 31, 72. claram diſpergere 33, 8. tenebris obducam 33, 115. timentes inſolitam mirantur equi 37, 46. condet 41, 13. luce magiſtra 6, 7. ſubita comarum 8, 193. contenta 15, 78. *reperta* 15, 264. procul 17, 40. metalli 24, 133. pro communi 26, 275. omni carior 26, 309. in illa 26, 600. ſibi conceſſa 28, 130. deſperata 28, 293. propinqua frui 28, 364. exacta 29, 52. nondum gravem Tirana 35, 50. ſub prima 36, 232. ſub oris tui 40, 49. ſerena 44, 20. variata 47, 4.
luxuriæ vacat 10, 54. *ſuæ* fortuna addidit 18, 121.
luxuries nocitura 3, 206. *armata* 8, 339. ſævior ardet 15, 183. Parthica 18, 343. Byzantia 20, 416. non pretioſior bello fuit 21, 92. prædulce malum 22, 132. dedita ſemper corporis arbitriis *ib.* regna vertit 24, 161. luxuriem regum 10, 23.
luxuriat vertice arundo 1, 217. crimine 5, 72. *tali* cultu 35, 55. gramine ſilex 49, 20. luxuriant gentes ſepultæ 35, 327. luxurient monilia 73, 9. luxuriante pollice 101, 17. ægro 49, 100.
luxurietur Oceanus 12, 35. luxuriata malo Megæra 3, 355.
luxus populator opum 3, 35. diſſuaſor honeſti 36, 29. luxum famoſum 17, 158. in luxum reſolvit 26, 367. luxu circumflua mens 1, 40. deſide fluentem 8, 217. pejore 15, 164. mollior ætas 26, 160. depoſito 35, 301. conſumens domum 75, 9.
Lyæus victor 24, 362. Lyæi thyrſos 20, 294. pocula 26, 349. Lyæo ſtruxere 10, 216. titubans 15, 445. largo ſopita 20, 435. certatum colla 28, 562. dulci 35, 353.
Lycæi Parrhaſii 35, 18. *luſtra* 8, 467. 31, 48. Muſa ruſtica 21, 181. Lycæum Pana 28, 200.
Lycaonia ab Arcto 26, 246. *Lycaoniis* ab aſtris 17, 298.

Lycaſte

Lycaſte Zephyris non ceſſura 24, 252. Dictæa 24, 276. fert retia 24, 292.
Lyceo nutrita 24, 249.
Lyciam tenuiſſe 18, 204.
Lycurgus potuit 17, 153. Lycurgo rigido 8, 509.
Lydia laxet fontes 3, 197. in te transferret thyrſos 8, 603. dives 10, 215. credit 11, 9. tot eat nummis 18, 203. implorat 20, 295. tumeſcit 24, 62.
Lydia per culta 1, 53. femina 33, 273.
Lydi continuant 20, 241. Lydos vaſtant 20, 578.
lympham geſtabat 18, 107. lympharum dominam 84, 3. lymphis libatis 28, 520. ſolidis 101, 67. lymphas tegitis lymphæ 57, 1. marmore deprenſas 61, 3. permutat 99, 5.
lymphata pectora 20, 45.
lynces ſaliunt 24, 369. *cryſtalla* ferunt 40, 7.
lyra reticet 8, 224. lyræ noſtræ 4, 14. cantus 7, 62. canant 10, 196. miſtæ choreis 31, 23. deſuetæ fila 34, 14. dulci 40, 6. meritæ 40, 18. lyram ad noſtram 2, 16. tentavit pectine 9, 18 lyras in peſtem vertere canoras 36, 257.

M

Macedo ſubjecit Perſen 24, 165. miratur Olympum 26, 180.
Macetum fines 5, 279, tellus 17, 28. ruinæ 20, 147.
machina quateret muros 3, 219. cæli laxatur 7, 169. poli 8, 68. *muralis* 8, 329. quo *vivat* motu 17, 102. melius librata pependit 21, 145. ſteterit 29, 71. rerum 35, 280. hoſtilis 37, 49.
macies jejuna 15, 23. decolor 18, 123. informis 36, 93.
mactare nequivit 15, 392.
macte novis titulis 24, 191.
macula polluimur 22, 292. maculæ inuſtæ 5, 505. maculam minorem 18, 30. maculis adſperſerit ora ſol 15, 494. communibus urunt 18, 430. ſervilibus 20, 132. virentibus 36, 267. maculas deterſum ire 20, 11.
maculetur ſanguine 77, 13.
maculoſa terga 33, 182.
madet barba 35, 316. *orbita* fletu 36, 442. *maduit* metallum flumine 33, 241. ſilex 57, 4. madentibus uvis ambiat 1, 274.
madefecerat Auſter lunam 28, 541.
madeſcunt imbribus ora 36, 311. maduere lacrimis 20, 303. fletibus ora 33, 266.
madidantes nectare pennas 35, 88.
madida cadente Pliade 8, 437. madidæ auro Nymphæ 35, 69. *madido* auro 17, 286. madidis ſavillis 49, 57. madidos humores 47, 34.
Mæander petit 20, 266. Mæandri lenti 20, 292.
Mæandre flumine tuo 20, 268.
Mæandria flumina 28, 635.
Mænades cum Penthea ferrent 5, 419. crinem ſolutæ 8, 809. *Thebas* reverſæ 20, 523.
Mænala deſolata 1, 187. *nudata* ferro 8, 470. frondoſa 17, 290. modulantur 21, 182. domat 24, 250. umbrantia ripas 26, 575. *cornu* terret 33, 228. te flebunt 35, 244.
Mænalium nemus 101, 103. Mænalios arcus 8, 161. modos 31, 36.
Mæona poſt regem 20, 245.
Mæones dicti 20, 246.
Mæonius rex 3, 166. ſenex 10, 234. thyrſus 33, 19. Mæonii ſenis 29, 20. Mæoniæ Nymphæ 35, 68. Mæonios agros 20, 464. Mæonias per urbes 8, 902.
Mæotica paſcit 1, 36.
Mæotida *cæſam* bibens 3, 312. irriget 26, 57. Mæotide ripa 15, 243.
Mæotia freta 20, 334. terra 28, 338. palus 8, 180.
magicæ vires 3, 145.

 magiſter

magiſter ſigna inſonuit 28, 625. magiſtri juſſis 26, 277. cantus ac ſibila 26, 409. abſentis præcepta 51, 9. magiſtro victo 3, 277. meliore 8, 67. nobiliore 17, 93. molli 20, 157. orba puppis 20, 423. eventu rerum 20, 489. magiſtrum gregis 10, 293. magiſtros equitum peditumque 29, 198.

magiſtra luce 6, 7. genitrice 10, 233. qua 17, 274. Clementia 22, 22. magiſtram prævenit 3, 109.

magiſtratum adſpicit 18, 487.

magnanimum pectus 24, 9.

magnes cognomine lapis eſt 48, 9. ferri rigore veſcitur 48, 16.

magnetica gemma 48, 26.

Magnum erigit laurea 18, 502.

magna dediſſet merito 29, 195. repente ruunt 91, 2. *magno* petendum 17, 147. magnum probat 31, 81. major ſpe 24, 6. nota 28, 530. *majus* erit quodcunque relinquam 21, 14. nil potuit fingere 27, 25. nil hoc genuiſſe 50, 44. in majus ferant 26, 15. majora petens cura 1, 65. moventi 20, 541. deberet 29, 196. maxima rerum 1, 130.

Magi Perſæ 8, 145. ſtravere juvencos 21, 61. te invenere 98, 19.

mago ritu 28, 348.

Maja genitum 33, 76.

majeſtas jurata 3, 229. utraque fratrum 5, 6. grata pudoris auguſti 8, 519. regia 10, 198. Romana 17, 37. publica 18, 424. Latii pulſata 20, 130. plena augeſcit 24, 99. reparatur 28, 5. alterna 28, 613. *obvia* 31, 80. majeſtatem neſcit 15, 387. majeſtate inhorruit nemus 1, 125. cum æquæva creatus 8, 122. Tyria 21, 80. *nigra* verendus 33, 80. petendi 40, 45.

Malabathri folia 18, 226.

male dilecti flores 35, 265.

maligni ſtrepitus 39, 5. maligno ſtamine 3, 177.

Mallia proles 17, 339.

Mallius deſcripſerat axes 17, 275. indulget ſomno 80, 1. vigilet 80, 4. Malli, bonorum congeries 17, 135.

maluerunt reddere 22, 57.

mala roſcida 31, 15.

malo potior (*ſilva*) 36, 368. malum veſtit pampinus 24, 366. malis aſſociant cornua 15, 482.

malum deflet plangitque 36, 159. inter utrumque 90, 2. dulce Siren 100, 1. mali fons 20, 18. meminere 20, 116. prima origo 20, 539. præſaga 33, 190. peracti ſimulacra 36, 69. forma 36, 300. *malo* accenſæ 36, 256. cruento victa 101, 120. malorum turba texitur 20, 393. ignara 36, 48. malis frons dejecta 28, 376. defixo animo 28, 258. gaudere 36, 215.

pejorem mirata virum 3, 139.

mamma audax 1, 88.

mancipium jure ſepultum 18, 212. ſolis utile ſuppliciis 19, 30. mancipio inerti 20, 56. mancipia noxia 18, 481.

mandatricem operum mentem 8, 236.

mandata urget 17, 240. patriæ ſprevimus 28, 430. audierat 33, 118. mandatis patriis 10, 30. monebis 29, 237.

mandemusne Noti flabris 26, 205. mandarent ducibus prælia 21, 329. mandaverit ævo novum 17, 68. patriis procul aſtris 36, 214. mandaverat arvis Siculis 36, 84. *mandatur* tibi origo 31, 58.

mandunt paſcua 33, 278.

manet reverentia 1, 141. hæc mens *ſola* 8, 234. ille decor? 36, 435. manent præmia 33, 195. maneat longo luctu 37, 58. maneres tellure Emathia 26, 497. *manſere* hic viri 28, 417. nec deæ 36, 245. manſura fides natis 8, 121. fata 36, 65. manſuro adamante ligat 22, 39.

Manes turbantur 1, 112. horrendos citavi 3, 154. teſtor 5, 165. *purpureos* placavit 8, 97. pulvere nudi 15, 403. parentum 26, 528. Iuleos 28, 116. armatos

tos 33, 41. *ſibi* fatales 33, 265. famulos ductura triumpho 35, 13. coronati 35, 328 dant locum 36, 389. auxilio cinguntur 37, 44. ſacrare paternos 44, 72. ad manes penetras 98, 22. manibus patriis 23, 7. *Hectoreis* 39, 13.
manifeſtat odor 49, 74.
manipli Eunuchorum 18, 255. maniplis novis cinxit 8, 35. complere 21, 334. maniplos præcipuos 15, 516.
manat frons imbribus 1, 222. manant in vulgus exempla 21, 168. in rorem brachia 36, 252. manaverit crimen 22, 312.
manſueſcunt dracones 5, 365. ſtagna 15, 524. manſueſcere neſcit 5, 42.
Mantua dedit 29, 147.
manumiſſiones celebrabant novi Conſules 8, 611.
manus *præceps* 1, 48. profanas porrexere 3, 117. collecta 3, 314. feſtinas urgere 3, 344. Romana 5, 52. tantæ convenere 5, 107. tandem *juſta* 7, 105. *avitas* 7, 190. injuſſæ ſcripſere 10, 10. bellatrices 10, 18. Palæmoniis explorata coronis 17, 288. hos fecere 18, 339. dabit 18, 367. libera frenis 21, 152. quicquid veſtra geſſit 21, 194. inflammata pretio 21, 293. diſperſit 24, 140. par donis armiſque 24, 234. diviſa acceleret 24, 275. fatales 26, 61. *virides* patuere 26, 259. vicina accurrit 26, 414. ſuas cernit abire 28, 259. victa 28, 314. ni deficeret 28, 352. ſocias 28, 465. in verbera tendunt 31, 113. ſuas genibus admovere 33, 51. injuſſæ pectora tundunt 36, 129. quæ talia auſa? 36, 183. exerta 36, 377. cæcas tendit 37, 110. nulla ſit 49, 5. qua juſſere 49, 60. tacitæ artificis 50, 20. æmula naturæ 68, 14. Romanas 77, 10. manum exiguam 20, 221. victricem 20, 532. percenſere 28, 157. Tyrrhenam 28, 485. letalem placidamque ſenſit 39, 48. manu pacata 8, 15. certa 8, 61. diviſa 10, 205. leviore 20, 14. *diſſimili* finxiſſe 20, 492. patranda efficiens 21, 302. *ſponderet* meliora 26, 268. inſtare 26, 274. prætereunte 26, 398. naturam cumulante 28, 50. metuendus 28, 216. meliore 29, 205. forti 34, 30. *quæſita* 36, 303. facta credas 49, 49. *victa* Trinacria 35, 186. manibus portabere vulgi 5, 333. revinctis 8, 84. junctis 14, 18. loquax 17, 312. *truncatus* 26, 89. averſis 28, 329. connixis 37, 67. famulis 39, 17. complexi 50, 5.
mapalia infecta tabo 15, 360. referant 24, 344.
marcet ſegnis amor 29, 227. marcent epulis 20, 434. 26, 368. marceat ſegnities 10, 205. marcebant coronæ 36, 247. *marcentes* coronas 31, 96.
Marcellus fortis 15, 89. vinci docuit Pœnum 26, 140. Marcelle Sicania ferox 18, 456.
marcidus ibit unguentis 15, 444. marcida luxu otia 7, 40. ſtagna Lethes 33, 280.
Marcomeres docet 21, 241.
Marci mores 28, 350. Marce clemens 28, 340.
mare *geminum* 5, 190. tranquillum quatitur 10, 154. medium 15, 523. perlongum 19, 42. ductum per viſcera montis 33, 175. fluxit 33, 251. ſerviat 37, 33. maris libertas effrena 5, 210. incerta 8, 436. Sidonii rubrique 8, 600. tantum tranaſſe 10, 256. inclementia 26, 210. rubri 40, 14. mari profundo laxare frena 3, 64. *toto* nurus dotanda 8, 648. *rubro* 18, 16. 29, 4. gemino 18, 91. medio 18, 245. opponit 33, 146. fluvius redditur 35, 125. præfert 36, 333. nec ſcopuli latuere 37, 64. vetito 41, 16.
margine nemorum frondoſo 35, 113. pendenti ligat 49, 44. *cæli* clauſit opes 8, 42. præſcripto 19, 216. ſummo texti 32, 267.
Maria cum conjuge 15, 328 Mariæ luce 10, 11. feras 10, 173. in decus 10, 275. creſcat uterus 10, 340. germine 22, 239.

partus 22, 342. Mariam debes 10, 37. ſcis 10, 119. ſalutat 10, 251. ducit Honorius 14, 37. daret 29, 69.
Mariæ ſinus virginei 95, 7. Mariam angelus alloquitur 99, 1.
Maricæ querceta 1, 259.
marino curru 29, 166.
maritali fato 29, 13.
maritat rore glebas 35, 89. ferrum 48, 58.
maritus regnaine? 36, 181. mariti amplexus 8, 646. nomen eripit 18, 51. eluſi 18, 89. nomen ſumeret 21, 6. ignes 21, 121. dulce nomen 26, 304. dilecti fatis 26, 439. criſtati 29, 216. illecebras 33, 35. tædas 35, 279. altiſoni 40, 27. marito pulcro gaudent 10, 294. invicto 26, 626. concede 31, 134. ſudata fibula 35, 16. Zephyro 36, 265. maritum Naſamona 15, 192. natæ proſpiceret 21, 71. rapit 48, 31. maritis meruere rogos 15, 407. maritos reginarum 22, 361. ſupereminet 1, 200.
Marii numerum relinquas 8, 641. ſub vincla 15, 98. triumphus 26, 126. Mario patefecit portas 24, 35. peremtos Cimbros 26, 646.
Marmaricus Ammon 18, 180.
marmore *picto* 20, 273. in rigido 48, 57. effoſſo 49, 23. perſpicuo 61, 3. de uno 87, 1. marmora verrat 20, 360.
marmorea peſte 37, 100. marmoreum globum 62, 1.
Maro te fama vehit 74, 12. Maroni tenui 41, 24.
Mars renovat ſuffragia campi 28, 10. gravior ſub pace latet 28, 307. melior clipeo 33, 134. *donat* Rhodopen *ib.* laudat aprum 53, 3. Martis jucunda 28, 624. ferrea forma 48, 25. vices 28, 283. vivida imago 26, 468. nuncia fera 26, 258. *fetas* novales 26, 26. feſſi 24, 211. Eoi 24, 35. terrore 5, 56. ornatu fulgida acies 5, 351. *Arctoi* 5, 501. *rabies* 7, 73. opus 19, 20. ignaras urbes 20, 567. gloria 21, 16. graviore paratu 21, 336. iter 22, 437. adverſi inclementia 76, 3. Marti ſævo 8, 321. notiſſima robora 15, 415. ſodales 26, 339. domando 101, 8. *Martem* puerum laverunt Rhodopeia flumina 8, 526. ſævum releget 13, 4. ſuſtinui muro 15, 85. ſubdiderint vinclis 26, 69. oblatum 28, 210. totum palam permittere 29, 199. ſternere 37, 38. Marte ſemoro 5, 188. petiit tyrannos 8, 90. ancipiti 8, 456. infeſto 15, 273. contudimus Suevos 21, 190. cruentum ferrum feras 22, 15. nec minor 22, 276. alio deſudant 26, 280. inſano 26, 507. perirent divitiæ 26, 623. patrio 28, 91. pro Marte habeas Cybellen 18, 277.
Marti equi & currus tributi 48, 47.
Marſya velox 20, 266. dum *ſuus* eſt *ib.*
Martius campus 18, 438. horror 35, 147. Martia ſimulacra 8, 539. ſigna 18, 505. præcepta 22, 349. laurus 23, 20.
mares reciſos 18, 48. ambigui 18, 462.
Maſcezel eſt illi 15, 390.
maſſas ſolveret ignis 24, 235.
Maſſageies audax 3, 312. Maſſagetæ 8, 542.
Maſſylus ſonipes 26, 148. Maſſyla genitrix 18, 389. Ceres 22, 594. oppida 28, 377. *Maſſylam* jubam 34, 28. Maſſylas lauros 8, 25. fraudes 15, 284.
mater conſule duplici fœcunda 1, 203. rogari mollior 10, 38. nunquam eris 18, 224. amorum 19, 63. ſqualida annorum 22, 425. regia 24, 177. ſollertior 28, 524. ſic eris 31, 137. fidiſſima 33, 177. hæc proxima haberi 36, 176. dei 101, 49. amare timet 69, 2. innupta 95, 8. conſcia partus 98, 16. matris poſt viſcera 18, 46. reverentia 18, 73. ſollicitæ 22, 344. grata ſuperbia 36, 416. parens 98, 3. matri erectæ 18, 387. legum 28, 428. timidæ 34, 31. propior 50, 22. in matrem converſa 29, 100. matrem niveam 10, 242. ſuperas 10, 271. ferirent 21, 323.

primam ſcelerum 22, 111. regumque ducumque 24, 175. omnem pepuliſti pectore 36, 104. defendite 37, 28. matre compreſſa 3, 287. cum ſecura 8, 465. ſub virenti 10, 244. remota 33, 217. cum torva 36, 49. de dura queri 36, 212. Hyrcana 36, 263. ſecura 101, 71. *matres* Sidoniæ 15, 191. Phrygias 20, 401. cupidæ 22, 400. Phrygiæ 29, 191. Elyſiæ 35, 322. matrum Auſonidum 26, 627. vota 36, 408. matribus tecta latere 24, 64. ædes effulgere 28, 546. vinceret 29, 67. cunctis altior exſtat 33, 126.

materiæ ſemper *fluentis* 17, 101.

materies juvat 25, 15. quicquid ubique gignit 33, 60. novercæ datur 101, 27. cognata 87, 4. materiem præſtes 22, 17. virtutibus pandit 24, 107. amicam ſentit 48, 43.

materna mente 28, 94. materno crimine 28, 115. jugo 50, 40. maternum onus 50, 36. maternis ſtudiis 73, 14.

maturet germina 22, 465.

maturus emi 18, 64. matura pericula 5, 15. roſa largo die 10, 248. loquentem 22, 169. ætas 28, 557. virginitas 31, 126. *maturam* lucem 19, 14. *maturo* moderamine regunt 7, 183. maturior ævi 22, 348.

matutinis ſolibus 35, 120.

Mavors 3, 334. adamante coruſcat 1, 99. indomitus 4, 17. flet 15, 129. erubuit 18, 238. fervidus 21, 270. res conſtrinxit in altum 26, 491. impellit equos 37, 75. ſanguinea cuſpide verberat urbes 48, 22. Mavortis *amor* patrius 1, 96.

Mavortia ſeges ferri 7, 135. ætas 26, 35. nobilitas 31, 70. cuſpis 37, 87. pectora 48, 33. munera 72, 12.

Maurus fugiet 15, 338. hortatur 21, 357. atrox 21, 383. cecidit 22, 286. Mauri arbitrio 15, 70. viciſtis 15, 95. munus 15, 283. adverſi 15, 380. paſſuri enſes 15, 433. ruunt 18, 505. nigris crinibus 24, 19. agricolæ 24, 344. Mauro terribilis 8, 28. victo 10, 219. medio 15, 236. captivo 19, 71. Maurum vicinum 21, 19. captum 28, 122. Maurorum populos 21, 249. nomen 22, 261. Mauros leves 7, 54. tenuit fiducia 15, 330. *abſentes* 15, 351. fretos 18, 400. in Mauros eat 15, 288. Mauris faſtidita datur 15, 189. regibus 15, 453.

Mauruſius Atlas 28, 104. Mauruſia rabies 8, 39. laurea 15, 344. *tellus* 24, 278.

Maxime, mitis dona 82, 1.

Mazax miſſile projectat 21, 356.

meatus annis præſcripti 3, 5. *novos* Phœbi 7, 9. diverſos ſecuere 15, 223. revocare 37, 10. meatum quærit 3, 271. meatu averſo 8, 483. devius 18, 14. bifido 26, 336. tardus 28, 197. offenſo 33, 172. laſcivo 35, 74. fracto 35, 184. vario 44, 78. nativo 49, 55. meatibus variis 17, 104.

Medea *ferox* 3, 153.

mederis vulneribus 24, 206. medere vulneribus 39, 43. mederi criminibus 5, 421. blando ſermone 29, 138. medente Stilichone 22, 204. medentum auxilium 49, 69.

medicina per hoſtem contigit 39, 48. fides fit 99, 16.

medicum conſulit 18, 35.

medicas aquas 49, 86.

Mediolanum unde nomen habeat 10, 183.

meditatur ſcindere ligna 19, 7. *flectere* frena 28, 190. *meditentur* aves 26, 230. meditantem carmine muros 22, 171. meditatus ſævitiam 21, 101.

medius interfluit urbes alveus 1, 227. *limes* flagrantis Olympi 15, 148. hoſtis 28, 456. ignis 44, 71. media Carthagine 15, 190. ira 18, 364. in arce poli 27, 13. *medii* reverentia 17, 250. in medio 33, 151. 49, 27. medio ſub frigore 1, 132. axe libraverit 3, 11. *orbe* 5, 310. 58, 4. Mauro 15, 236. mari 18, 245. foro 25, 14. ibat Padus 28, 218. ſermone 28, 426. in æſtu 31, 47. 35, 106.

35, 106. ſereno 35, 91. axi 36, 234. ſidere lunæ 101, 120. vertice 83, 1. in medium cadunt 33, 250. medium mare 15, 523. nil inter puerumque ſenemque 18 470. per Albin 21, 226. Porum vectaret 21, 267. iter cæli 28, 411. per hoſtem 28, 466. in æquor 37, 114. æquor 40, 55. te liget zona 73, 11. mediam frigoris & flammæ æthram 22, 8. plagam 33, 257. in mediis ſtetit 3, 41. in haſtis 7, 17. in caſtris 8, 10. in armis 10, 197. in aſtris 15, 135. in aratris 17, 9. in luctibus 26, 399. in viſceribus 26, 577. in fluctibus 48, 53. interſtrepat undis 5, 303. turbinibus 15, 502. mœnibus 18, 2. muris 20, 44. arvis 20, 170. flammis 21, 184. diſſenſibus 22, 86. nubibus 24, 294. 28, 46. tenebris 26, 36. frigoribus 26, 349. aquis 28, 487. penatibus 36, 73. arvis 36, 245. faucibus 36, 394. fretis 37, 37. ab antris 47, 8. medios Libyæ æſtus 8, 27. in Sicambros 10, 279. æſtus ſolis 15, 317. vapores 21, 180. nimbos 44, 39. in ignes 50, 29. medias in turmas 8, 349. in tubas 23, 12.

medullis erupit gemitus 10, 7. poſſeſſis 20, 13. totis inolevit 28, 78. fixis hæſerunt tela 31, 145. imis 36, 152. miſcuit frigus 46, 6.

Medus te adoret 8, 258. miſit 10, 224. tibi ceſſit habenas 21, 67. tentoria fixerat 21, 157. ademit moderamina 24, 163. fœdera peteret 28, 415. Medi liquere vada 7, 71. Medo remige 3, 335. ſubduxit Athenas 17, 152. tulit moderamina 24, 164. Medis ſubactis 1, 161. *imperat* 18, 321. reſtiterant 26, 187. Medos ſubigat 3, 174. vinctos 20, 102. apud Medos rarus regum cruor 20, 478.

Meduſæ vipereæ 3, 281.

Megaera improba 3, 74. multo luxuriata malo 3, 354. torva ruit 36, 387.

mellis publica *jura* 8, 382. lacus 21, 85. opes raptas 28, 263. melle puro 31, 142. mella ferant ſilvæ 1, 250. dulcia raptu trahit 5, 462. corrumpunt 10, 70. tegunt apes 14, 10. ſermonis 17, 251. necem dedere 26, 446. Heliconia 29, 10. putare decet 82, 2.

Melampus enervatus 18, 315.

mellifer exercitus 35, 127.

membra anhela fudit 2, 2. fundere 4, 18. nova inſtruxit 7, 42. veſtitu nunquam temerata profano 8, 126. impia raptarem quadrigis 15, 255. ſui diviſa 17, 97. negant 17, 128. *Europæ* 18, 228. vibrata rotet 20, 360. tarda levant 20, 436. effeminat 22, 134. errantia 24, 129. truncata 26, 263. in omnia regni 26, 437. defeſſa 27, 3. ſua cernit abire 28, 258. viridantia 28, 561. ſinuoſa draconum 35, 179. immania 35, 159. non ceſſura pruinis 36, 89. languentia curru terit 37, 84. per diſperſa 44, 65. in tua ire 101, 29. tua petentes 101, 44. ſua tegit 45, 19. vivo carentia ſenſu 48, 55. fera 54, 12. tot ligat una ſilex 87, 7. per membra ſilex ſerpit 37, 99. membrorum modus 21, 46. mole immenſa 101, 105. membris aptavere togas 1, 205. *micantibus* 10, 283. reliquis 20, 19. cunctis (*naturæ*) 22, 433. nudis 29, 88. minor 35, 38. noſtris ne parcite 37, 29. redeuntibus 44, 12.

nec meminit leti 26, 328. captiva ſui 46, 16. meminiſſe ſepultos 22, 50. juvat 26, 207.

Memnon coloratus 21, 265. proſtratus 21, 268. *Memnona* tegeret 20, 530.

memor ferri exercitus 20, 543. officii 22, 44. nil hiemis cælive 26, 323. ſis 35, 234. memorem experior 15, 305. ducum tuorum 28, 450. memores antri 40, 5. *notæ* 49, 6. naturæ 50, 27.

quid memorem certatum? 26, 155. memorant Graji 29, 15. memorare dignum 29, 50. memoratur Tabraca 19, 71. memorata

Digitized by Google

rata nunquam 1, 276. memoranda concidit 29, 156. naufragio 19, 72.
Memphis ſolet 8, 570. ſi forte negaſſet 15, 56. *pia* 17, 127.
mendacia turgent 18, 351.
mendacis clipei 21, 105.
mens *circumflua* luxu 1, 40. nunquam ceſſura labori 3, 326. eadem cunctis 5, 115. buſto ſuperſtes 8, 234. omnis *aberrat* in vulnus 10, 6. ſegnis ad artem 18, 78. infida 18, 129. oblita ſui, nec ſobria divitiis 18, 229. una foret 20, 124. ardua ſemper 21, 39. judex dura ſui 22, 221. redit ad ſilvas 27, 4. conſcia laudis 28, 593. alta 29, 20. *congeſta* 33, 4. ignara nocendi 39, 3. mentis arduæ 11, 4. pignus 18, 421. vincula 26, 310. inops ætas 26, 521. iratæ ſententia 28, 292. benigna temperies 31, 65. penetralia nudat 33, 213. ſollicitæ acumen 35, 201. paternæ 35, 254. menti impervia 22, 424. mentem agit ſpes anxia 1, 65. oblivia condunt 1, 166. dubiam ſententia traxit 3, 1. teſtatur amictu 5, 81. ſinceram furatus 8, 230. mandatricem operum proſpecturamque labori 8, 236. domet 8, 268. obſcenior ore 19, 31. *librant* ſilentia 26, 457. traxiſſe polo 36, 41. mente cauta 15, 492. devota 21, 232. placida ſevera 22, 66. tota remiſſum 22, 143. *profunda* 26, 85. materna fovens 28, 94. profana 28, 106. recolens pompam 28, 4`3. pura 28, 608. humana 68, 12. ab alta fudit 95, 8. *mentes* geminas 8, 233. cum corpore lapſæ *ib.* præcepta dominæ paſſuras 8, 238. geminæ 17, 105. vincturo carmine 26, 21. horrificant 26, 249. humanas oblimat 36, 29. duras jungit 48, 41. mentibus aderat 24, 5.
menſa furialis ſplendet 15, 180. excludere 26, 28. ſinuatur 94, 1. menſæ ſociæ convivia 1, 253. reverentia 3, 229. adhibes 22, 153. menſis Thyeſteis 1, 171. gemmiferis illuxit 1, 265. ludibrium 18, 306. menſas infandas 15, 401.
menſe novo redit Cynthia 68, 10. menſes gelidi 36, 224.
menſura invidiæ capit 24, 44.
mentitur ſibila 7, 141. *æſtum* 22, 249. Nerea 26, 320. gemma volatum 94, 3. mentiri juſſum ictum neſcius arcus 8, 529. *mentitus* Nilum Gir 21, 253. gemmam 58, 3. Signifer 68, 9. mentita fidem 1, 108. ſenem 3, 135. virum 18, 340. mentitæ cornua ſetæ 45, 6. mentito greſſu 20, 182. mentitos fluctus 33, 254.
meat par ſemper ſimiliſque 3, 186. vis per ſetam 46, 18. *meant* ordine vota 21, 10. meabant edicta 21, 277. *meantem* cauſis defectum 17, 129.
mercator tremuit freta 52, 7.
merces pectora alligat 8, 501. officiis dilata 17, 256. properata 25, 11. mercedem *referente* ſocero 29, 185. mercede hac veni 10, 144. fœda 21, 211. mira militiæ 29, 184.
mereor princeps 10, 35. *merear* carpi 35, 86. meretur jure 22, 183. *meremur* dominas aures 6, 17. merentur audire victores 1, 61. *mereantur* caput Achivi 5, 425. meruit regnare rogatus 8, 48. *ſecretum* 22, 306. *Senatus* 24, 55. nil felicius 28, 56. tua cunabula 29, 86. *repulſam* 31, 79. pœnas 37, 107. *nec* ſimiles cauſas aut tempus 47, 25. *vitam* 48, 16. meruiſtis plus 58, 6. *meruere* ſenes 1, 68. te Triones 8, 429. *mœnia* naſci 15, 28. maritis rogos 15, 407. famulas 20, 201. Superi 35, 287. vincula 36, 95. iram 39, 39. te proprium 49, 89. meruiſſet te civem 24, 181. mereri frena 73, 1. *bellis* 8, 458. regnum 10, 263. *nihil* plus optaſſet 18, 175. *deforme* fuerat 22, 99. *leti* veniam 26, 90. obſequium tonantis 28, 350. nec meruiſſe fatetur 17, 245. nomen 20, 379. novercam 101, 56. diem ignotum 99, 10. merenti ſtat favor 17, 262.

17, 262. meritus vocabula 15, 421. meritæ lyræ 40, 18. meriti redeunt 17, 145. meritum quæris 22, 123. nomen 26, 636. meritis debemus 24, 268. favor offertur 28, 607. meritos crines 7, 84.

meretricis avitæ hiatus 75, 7.

mergit ſe 10, 169. mergas ſolum 20, 38. merſit funere 15, 410. viſceribus ferrum 18, 447. merſerat unda diem 33, 274. mergere pelago 19, 69. merſurus pulvere 21, 350. merguntur plauſtra barathro 26, 345. mergatur gremio Tethyos 36, 319. mergi in vada 5, 64. prima peto 15, 142. *fretis* orat 18, 266. caligine 18, 492. merſa arva 35, 180. natura 49, 33.

mergi ſi revolant 15, 493.

meritum belli 25, 18. ob navis innocuæ 26, 12. loci 36, 222. meriti ſpatium 24, 43. merito laborum 18, 369. meritis nullos obſiſtere caſus 8, 409. te natus adæquat & vincit 8, 430. pro tot 15, 52. prioribus obſtet 20, 595. præmia poſcant 24, 117. tuis obnoxia virtus 28, 387. adſcribere caſum 49, 81.

Meroe traxit de crine ſagittas 7, 21. *crinita* ſagittis 10, 223. cingi 15, 454. gemiſcit 18, 178. *nutrit* 21, 261. candeſcet converſa pruinis 41, 15. per Meroën 47, 19. Meroën timentes 1, 135. tueri 31, 73.

mero fœtere 20, 85. madidos rudentes 24, 368.

mercem metuebat 24, 327. *laborum* perſolvit 28, 578. in mercem *veniunt* 18, 220. merce certa 18, 197. merces devehit 20, 509. permutat 27, 7. vecturam ratem 36, 363.

meſſis bellatura cum colono 21, 321. Punica 29, 60. meſſe Tranſalpina 18, 409. Sabæa 21, 58. exſecta 21, 165. meſſes collectæ 8, 417. odoratas 10, 93. vehant 22, 395. vomere ſudatas 24, 94. oblatas mirabitur 33, 198. meſſibus te induat 1, 273. Gætulis 15, 57. primis 26, 152. centum 28, 389.

meſſor gaudebit ariſtis 3, 382. jaculum vibrans 26, 464.

meta vana cavetur 27, 6. metis properatis 26, 266. metas renetis 1, 68. *Bacchi* tranſcurrite 7, 208. *per* Zephyri Eurique 8, 649. intulit 15, 456. nullas recipit 17, 43.

metallum incoctum flumina maduit 33, 241. per omne 50, 11. metalli fulvi congeries 5, 134. melioris ſæcla 22, 454. luce 24, 133. igne 28, 51. metallo ripa micat 1, 52. ſqualere fila cogit 1, 182. lucere 3, 163. *cognato* viros ſpirare credas 5, 360. meliore forment ſæcula 7, 184. fulvo 10, 57. meliore ductos mores 17, 137. radiare 20, 260. vario diſtincta 22, 446. facta oppida 24, 22. ramoſo 24, 2/1. onerata plauſtra 26, 605. cælata claſſis 28, 376. naſcentes equos 28, 572. viridi 35, 291. metallis picturatum opus 8, 590. pretioſa 29, 54. geminis 48, 40.

Metaurus vagus 28, 501.

Metello fractum Jugurtham 15, 91. jacuit Creta 18, 218. Metellos fortes 1, 147.

metior orbem 16, 19. læta periclis 26, 211. metitur vitam 5, 138. raptus corde 35, 12. fagos & alnos 36, 365. diem 52, 14. *metimur* cærula 15, 67. flumina 26, 46. metire oculis 24, 70. menſus Romanos numero, non robore 21, 347. *numerum* 26, 402.

Meti ſatiabere pœnis 8, 402.

metunt Narciſſum 35, 132. metas populos 20, 146. *metitur* juventus 8, 466.

cui metuis nil ipſe timet 101, 53. metuens offert munera 22, 150. gaudet 28, 574. leonum vacca 34, 5. oneri horror 50, 14. metuendus ab omni regione 20, 465. *amore* 22, 2. metuenda viris 8, 373.

metus horribilis 1, 78. invidiæ 5, 204. jucundi 10, 82. te noſter *amat* 16, 332. vincat ratione 17, 99. pueris latura 18, 124. juris ſervator 21, 163. lictor 22, 373.

373. malus interpres rerum 26, 262. ut ipſe deum monſtret 101, 24. metum humilem ſenectæ 26, 53. occultat ore 26, 479. languentem 32, 10. me, tu remoto 15, 300. uno fixa 20, 286. urgente 28, 447. miſto perterrita 35, 155. vano animum vexare 35, 278.
mens eſſe nunquam deſiit 28, 318.
micas quacunque 8, 428. micat ripa metallo 1, 53. quicquid ubique 16, 20. *tumidum* luminibus 29, 121. micant rura 10, 60. dulce oculi 31, 41. *micuere* coniferi apices 36, 398. micans crudele 33, 282. *micantem* te videtit 10, 27. micantes ſtamine 1, 178. *micantibus* membris 10, 283.
Mida quicquid tangeret 24, 230. Midæ tactum 24, 232. *Midam* lavere 20, 261.
migrare figuras vident 3, 128. virum in ſuos annos 29, 14.
miles togatus 8, 9. veniam 8, 369. nutritor 8, 503. ignorat dicere 10, 186. populus 15, 96. patitur 20, 82. dat terga 20, 581. mittitur 22, 95. te audit 22, 169. ſitiens haurire cruorem 26, 604. deficit 28, 218. ſuperbus 28, 242. ſceptra daret 31, 75. occultus 35, 163. cuſpide non moritur 35, 357. militis tanti moles 15, 299. fidem 26, 87. obſequium 28, 554. *robur* 29, 62. a milite diligeris 22, 147. milite omni peremto 3, 307. cingor 5, 13. tanto munitum 5, 299. miſſo 15, 246. in noſtro 20, 156. ſecuro 21, 177. viridi 21, 324. proprio 26, 106. quanto 31, 91.
militia eunuchi 18, 419. militiæ futuræ aſſueſce 8, 400. *Phlegrææ* 27, 20. mercede 29, 184. *princeps* 31, 84. militiam nullam dignari 20, 320. patris 21, 36. eripe 38, 52.
militat æther 7, 97. Gallia 24, 52. curia aulæ 28, 596. omne feræ corpus 45, 25. miliiet noſtris ſignis 18, 383.
mille labores 5, 51. vias 44, 27. millia tot ponas 18, 204. tot barbara 21, 107. vulgi 22, 397. quinque explent 99, 7. millibus tantis 21, 171. e tantis 44, 79.
Mimas occurrit 37, 85. Mimantis arma 36, 347.
minæ prodigii certæ patuere 20, 2. notatæ prodigiis abiere 26, 62. minis flexis 35, 345. armorum 101, 82. minas inferre 3, 306. iniquas 5, 147. pelagi ſuperare 15, 370. vanas abiiſſe 19, 4. huc omnes vertere 26, 421. retro flectebat inanes 28, 142. Parcæ vetuere 33, 48. fractas 40, 28.
minax ſilva 45, 11. minacem nimbo 18, 4. minaci crine 33, 233. umbone 35, 223. minaces jubæ 15, 363.
Mincius flexuoſus 12, 13. tardus meatu 28, 198. excipit amne quieto volucres 31, 108.
Minerva innupta 1, 84. naſcente 24, 226. laudante 36, 218. Minervæ clipeo 8, 162. *alterius* 18, 273. *pro* fronde 20, 591. 39, 41. *foliis* 22, 228. *Minervam* Trojanam 18, 328. fœdatam 29, 256. ſpirat opus 22, 340. ſudaſſe 26, 16. caſtam violare 37, 41.
miniſter emicat 15, 176. miniſtri properi occurrunt 35, 317. miniſtrum dedignata 18, 143. miniſtros *imbelles* 8, 338. ſcelerum 15, 270.
miniſtræ mille 36, 189.
miniſtrat odiis augmenta 101, 27. miniſtrant Argivæ 20, 200.
Minoïa urna 35, 332.
minatur triſte augurium 36, 125. minantur crudele 36, 340. minentur trepidi 8, 293. ſibila 28, 567. minari Romæ regnoque 26, 264. caute contenta 45, 30. minantem collibus fluvium 15, 41. dira taurum 101, 134. minantes ripæ 1, 228. ſaxo aras 28, 504.
Minos ſit 3, 114. pertentat crimina 5, 477.
Minoum puerum 26, 443.
minuit ſavorem 25, 11.
mirabile poſſet eſſe mihi 26, 281.

miracula pompæ 8, 565. plebi colligite 17, 279. præbet 18, 309. voti 22, 379. caſtris edita 24, 224. ducere 24, 354. ingeminent 26, 20. belli referunt 26, 622. fontis 28, 508. nova ſaxi 48, 13. tua 49, 3. ſaxi creſcunt 58, 5.

miror de conſule 18, 231. miratur dextram inermem 1, 28. ſua quemque domus 26, 621. loca 36, 226. Simois 36, 372. mirantur equi lucem 37, 47. mirer quid primum 21, 291. mirabar te morantem 31, 57. mirabitur meſſes 33, 198. *mirare* cinctus 22, 331. *mirari* nova 8, 515. ſine fine 28, 564. *mirantem* novas valles fluvium 8, 482. vinci 101, 116. mirantibus undis 20, 164. miratus olim 28, 54. mirata leges 28, 337. Aetna 50, 4.

mira mercede 29, 184.

miſcet ſeria jocis 22, 165. diſcrimina rerum 37, 62. miſcebit aſtra Averno 15, 383. miſcere polum 37, 31. miſcere populos ruinæ 5, 18. miſcentem incendia 26, 145. miſtura favillas 29, 152. miſcetur decori virtus 1, 91. miſcebitur alter ſanguis 5, 166. axis Averno 33, 116.

miſero ignoſcere pulcrum 26, 92.

miſerere tuorum 39, 42.

miſerata dolores Titanum 37, 2.

miſſile torſerit 15, 437. projectat 21, 356. nativum tergo evolat 15, 20.

miteſcunt undæ flamina 26, 273. miteſcere blandos fluctus jubet 7, 123. galeam ſertis 35, 145. fluctus cogit 86, 2.

Mithram ſidera volventem 21, 63.

mitigat victima umbras 8, 95. nurus 19, 28.

mitis precibus 8, 113. patriæ 8, 319.

mitra *tereti* redimente capillum 20, 185. *velatus* Arabs 21, 156.

quicquid mittis 82, 2. mittit ſub juga ferrea 1, 81. leto 3, 234. miſit ab aſtris 98, 3. miſſa pæne foret 35, 228.

Mitylenæo *pectine* 10, 235.

Mnemoſyne mitis 10, 237.

mobilis hoſpes 52, 6. æſtu gemma 57, 7. mobile æquor 5, 38. iter 49, 60. mobilior Zephyro 36, 266, mobilius tigride 5, 90.

mobilitas acerrima nullo ordine 3, 331. nulla ruenti 36, 138.

moderamine *maturo* regunt 7, 183. caudæ 20, 427. moderamina ademit, tulit 24, 164. mundi ſumſerat 29, 46.

moderator pectinis 20, 382. quisque 24, 101.

moderere ducem obſequiis 22, 73. *moderantur* equos virga 21, 259. moderabitur pinum 1, 246. moderantem jura 17, 24. moderatus Senatum 31, 68. moderata tempora 28, 549.

modeſtia divina 17, 217. inclinat populo regale culmen 28, 64.

modularis tecum 31, 47. modulatur carmina 33, 203. modulantur te cantu 21, 182. *modulante* pulſu 28, 629. modulatus pectine nervos 34, 15.

modus membrorum 21, 46. modum receperunt flammæ 8, 69. juris & æqui 10, 314. humanum relinquit 24, 40. vincendi 26, 119. exceſſit 36, 11. *ſpatio* nil fallente 45, 32. præſcriptum tranſiluiſſe 49, 52. reginæ ſervare 72, 14. modis Pieriis 4, 80. Orpheis 7, 114. teneris 9, 12. lentis ludis 101, 16. modos Pharios ducit 8, 575. *tragicos* 20, 363. Mænalios tentabat 31, 36. dulces 34, 4. corporis diſſimiles perferre 98, 11.

mœnia avulſa 1, 109. quot jaceant flammis 3, 360. miſeranda Thracum 5, 45. peritura 5, 215. Gallis condita 10, 182. naſci meruerunt peritura flammis 20, 297. per gaviſa 26, 460. cincta fluminibus 26, 473. quæ malles 28, 82. Aſtæ 28, 204. frangebat 28, 270. nova 28, 531. ardua ſtant ferro 33, 236. vellit 35, 143. Cadmi 36, 387. mœnibus hoſtis fidit 8, 328. pro tantis 24, 76. ſub Romuleis 28, 57. ex altis 29, 172. viduatis 101, 81.

mœrent leges 5, 85.

mœror pudori ceſſit 36, 192.
mœſta flumina 34, 4. mœſtæ ſqualore comæ 15, 408.
Mœſi 26, 165.
moles ad ſidera prolatæ 5, 136. ipſa nocet 15, 108. libera militis 15, 299. ſuſpirat 20, 444. publica 22, 70. rerum publica 29, 134. molem imperii 26, 571. 36, 56. *mole* pares 3, 351. rupta 7, 159. *magna* rudentes 17, 297. *tanta* ſublimes 20, 101. craſſa 20, 377. perpetua ſubductus 21, 146. tanta tueris 22, 282. non reſiſtunt fortia 24, 320. pigra 24, 355. vaſta 26, 344. cum tota 26, 425. *quid* tanta dignaris clientem? 39, 34. immenſa membrorum 101, 105. molibus vaſtis 28, 522. terrificis 33, 162.
molimina rerum 17, 205.
molitur iter 7, 68. iniquum 15, 289. mens aliud 29, 20. viam 33, 276. tellure ratem 36, 364. greſſus 36, 438. moliri nil breve 21, 42. phaleras 73, 15. molita tyrannum fortuna 28, 88.
molleſcunt ſigna tubæque 20, 563. molleſcant corda 33, 226. molleſcere riſu 35, 313.
mollire colla ornatu 1, 86. rigorem 8, 593. novales 17, 177. mares 18, 48. vultu 48, 45. mollitur Marſya 20, 268. mollitus flammis chalybs 26, 542.
mollis ſtipes 1, 179. *Arabs* 8, 258. amas 101, 18. molli magiſtro 20, 157. vertigine 20, 359. *mollem* pudebit 18, 252. *molles* fugas ſinuare 8, 540. choros 9, 10. mollia colla jactabat 5, 345. *mollibus* auſpiciis 18, 494. clivis 35, 102.
mollitiæ Eoæ 20, 112.
mollities vocis 18, 341.
Moloſſi tenera nare 22, 215. immortales 24, 293. blandi 34, 25. Moloſſis inſanis 5, 420. Moloſſos ſubegit 26, 135.
momenta ad rerum 15, 251. *polum* moveant 17, 128. rerum regens 26, 117.
monet Triviam Latona 10, 236. monent ſomnia 36, 125. monebas mandatis ſcriptiſque 29, 237.
monerem te tam prona 20, 222.
monui fruſtra 26, 496.
monile contextum gemmis 3, 187. nurum 10, 166. monili colla circuit 28, 527. monilia fervent 18, 421. gemmata 26, 627. 73, 9.
monitor fortis 26, 307.
monitis patriis 22, 72.
monitus arcanos 15, 217. Pythagoræ 17, 157. ſiniſtri 26, 229. monitu hoc 26, 400.
mons Aonius 5, 418. præruptus 10, 49. invius humano greſſu *ib.* ruinam dedit 26, 347. Evandrius 28, 11. *arte* patens 28, 502. tonat 36, 396. arbiter 49, 76. *ductus* per artem 87, 7. montis ruinam 26, 6. ſulfurei viſcera 33, 175. anheli faſtigia 36, 383. ſecreta 49, 43. monti Palatino 28, 35. pulſato 28, 272. monte iniquo 5, 33. ad montes ceſſi 28, 285. montes dimiſit avitos 5, 394. vincere aſcenſu 7, 46. clauſos ut plana reliquit 8, 103. ſeptenos 15, 104. Inſanos 15, 513. totos conſumant 17, 309. ferrent 24, 23. ſeptem circumſpice 24, 65. gelidos percurritis 24, 263. inacceſſos 26, 322. ſubſidere 26, 527. tentabat tramite 28, 230. ſeptem cinctos muro 28, 536. abſciſſos 33, 143. duri flevere ſilentia 34, 7. adverſos 35, 181. ſunt 37, 29. montibus Italis 1, 255. brachia armaret 26, 65. effoſſis 29, 76. viduatis 101, 81.
monſtrator quis erit? 36, 429.
monſtriferi anni 20, 4. monſtrifero fetu 37, 3. monſtriferis campis 17, 306. antris 22, 110.
monſtrat pollice 28, 574. monſtrant ventura alite 22, 216. monſtret metus deum 101, 24. ſenex incendia 50, 9. monſtrare vulgo gentes ſubactas 24, 15. deum 98, 12.
monſtrum Oceani 10, 161. igne vincit 101, 132. monſtri avidi 5, 99. flatus 101, 124. monſtro tali 15, 257. tanto 20, 428. Caledonio 22, 247. commiſſus 54, 9. monſtra ceſſerunt 18, 8. futoris 20, 519. maris 22, 28. terrena

terrena 24, 361. deûm 26, 229. Neptunia 29, 129. quæcunque latent barathro 33, 37. forti ſubacta manu 34, 30. omnia mundi 101, 40. ne faciant terrorem 101, 48. dulcia 100, 3. monſtris portenta aggerat 18, 236. nimis turgens 18, 351. iter patuit 20, 40. caſuris parcite 24, 274. variis 26, 20. nullis tenetur 35, 9. de monſtris taceas 22, 298.

montani populi præter cæteros ſunt bellicoſi 3, 334.

montana cacumina 85, 1.

monumenta dedecoris 20, 70. doloris 26, 615. pugnæ 28, 372. pii exempli 50, 34.

mora quid perfringat 8, 407. *lenibat* indomitas 18, 84. ſupplicii 20, 53. ſegni 21, 206. cara implicuere 50, 8. moræ exiguæ 17, 26. quænam cauſſa? 22, 284. longæ nocuere 36, 133. longæ 49, 66. moram tenuem 4, 16. excidio latura 26, 47. exiguam impende 26, 312. moras traxere 1, 103. innectit 3, 315. incuſat ſpes ægra 10, 14. paſſura 20, 292. obſtrueret 21, 114. tutas traxerunt 21, 375. auferre voto 22, 226. naſci trabeis 12, 259. ſtabiles 22, 435. rumpe 26, 546. 40, 19. nullas dabant 28, 460. puppis: abſolvens 29, 30. non tulit 35, 172. uſque in æternas itur 42, 6. nec poſſunt ſufferre 101, 26.

morbus impatiens ſui 3, 32. crudeſcere incipiens 3, 301. morbi luem 15, 39. lues 18, 18. tabes 28, 244. inferno ſtridentes agmine 28, 323. morbo veteri obruta 20, 11. morbum turpem pateris 76, 5. morborum requies 49, 69. morbis ſolatia darent 20, 355. morbos defenſurus 24, 171. ingentes 26, 120.

mordet gemma 1, 89. mordebat fibula 20, 184. momordit arenam 26, 589.

morigeras alumnas 51, 1.

moritur navita fluctu, cuſpide miles 35, 357. ferro 37, 113. ſenectus 44, 103. mori candore æſtivo 1. 219. juvat 5, 19. te bellante 15, 382. ſatius 15, 451. optabit 36, 62. gaudet 44, 58. poſſe 101, 89. difficilis potuiſſe 101, 111. fuit finis 98, 24. te potuiſſe 98, 30. moriens Cometa 26, 248. & parte ſuperſtes 35, 23. viro toto 37, 89. *conviva* 77, 11. morientia membra 48, 20.

moror quid lucem inviſam? 28, 316. moraris quid ulterius? 36, 313. moratur præda 26, 614. longum immota 36, 194. morantur vias 24, 328. morabor plus ſermone 3, 110. non ulterius Phrygia tellure 36, 114. morari qua regione dignetur 7, 174. circum limina privata 8, 3. deſiſte 15, 340. promiſſa 22, 33. parva in ſede 98, 6. morandi ſpatium 26, 118. reſponſa retulerant 28, 356.

mors adeone parum? 3, 238. impenſa bonum 8, 404. nulla refugit artificem 15, 171. noſtra victori damnoſa foret 28, 296. omnia æquat 35, 302. nulla vagatur in terris 35, 355. ipſa fuit 36, 238. mortis certæ miſſurus ſibi ſolatia 21, 339. venturæ conſcia 26, 98. herilis 26, 366. ambitione 29, 165. facultas 39, 27. latebras adis 98, 22. lex reſoluta perit 99, 12. morti noſtræ ſuccurrere 5, 164. ſubducere 24, 74. mortem tremebant 20, 505. petendam docuit 26, 582. fugares 95, 17. dabat ipſa voluptas 100, 9. morte una 5, 423. ſuſpenſa 15, 263. ſecunda 22, 414. dilata 24, 272. ſub communi jacentes 26, 448. hanc humum tenebo 26, 530. viri 26, 594. parata 28, 451. alterna 33, 58. emtum velit 36, 194. ſecunda 44, 25. rubent oculi 101, 34. mortes crebras 15, 40.

morſus figat 28, 240. morſu vorat 93, 2. morſu eburno 10, 102. partitur obunco 15, 470. graviore 101, 83. eliſo 101, 95. vano vellere conatur 46, 14. inſigni ſplendet 48, 12. ſanguineo

neo 70, 7. morſibus ſpumoſis 8, 549. gravioribus 24, 298.
mortalis teli 28, 347. mortali pietate timet 101, 46. mortales latebras 101, 25. mortalia fluerent 3, 3. fingi poſſent 8, 232. vt te pridem implorant! 15, 233. deſpicit 17, 6. riſu vertere 13, 141. regna 26, 67. ſeparat aſtris 35, 299. adduxere curas 36, 19. neglecta mihi *ib.* mortalibus genitrix fuiſſet 36, 39.
mortifer æſtus 36, 237.
mos vigebat 20, 211. erat 24, 72. in morem pecorum 26, 44. luditur 28, 6. morem Vindice deductum 8, 613. neglectum rettulit 21, 328. priſcum reſtituat 28, 403. hinc traxiſſe 45, 46. ſine more ruentes 20, 438. de more 1, 159. Gabino 8, 6. verſo 18, 473. maligno 21, 112. priſco 24, 14. campi 26, 181. virgineo 35, 151. plebejo 36, 15. pecudum 36, 43. ſolenni procorum 40, 37. in mores tranſiſſe novercæ 36, 40. ad mores reverti 20, 155. mores relaxat 1, 53. corrumpit 3, 47. maternos 10, 231. lapſi 15, 50. mutatos 15, 280. ductos meliore metallo 17, 137. ſimiles 17, 255. retinent 18, 97. corrupit 18, 416. dedecorant 21, 27. Marci 28, 350. humanos 28, 514. caſtos probet 29, 29. ſeveros indicit 29, 128. ducum 21, 169. egregios invitant præmia 22, 125. morum egregius 15, 239. gravior 18, 350. priorum nomen 20, 126. moribus impar 3, 297. ſub gravibus 8, 517. non iiſdem 15, 389. inducit annos teneros 24, 121. pacificis 24, 154. placidis 24, 216. æquis 28, 63. teneris 36, 227.
motus inexhauſtus 1, 2. vacuus 3, 16. anceps 3, 68. comprime 8, 266. hos video 8, 378. barbariæ 21, 148. mutatos edunt 28, 626. rimata latentes 29, 236. concutiat 48, 6. motu levi 7, 199. quo machina vivat 17, 102. rebelli 28, 213. centeno 33, 47. horrendo 36, 66. motibus aptet oculos 20, 362. certis 68, 8.
moveo plauſus 74, 17. moves mea plectra 34, 50. movet gentes Iſtrumque 3, 308. ratio 17, 228. dum talia ſecum 28, 153. *pacta* 28, 205. ſigna 28, 495. ora Camœnis 29, 15. movent damna 20, 149. moveat prælia 15, 277. movit tela 3, 262. Iernen 22, 252. curam 24, 238. caſtra 26, 558. movimus iras 35, 254. movere te facibus 35, 216. moverat auroram ſecum 21, 155. populos 21, 249. movebunt privata 18, 484. moviſſe populum 3, 125. movens talia voce 33, 192. verbere pinnas 36, 139. moventi majora 20, 541. moturus prælia 33, 33. moveri lege 3, 7. lenis facilisque 18, 363. *delubra* cernuntur 33, 7. tentat 35, 160. incipiunt cineres 44, 67. mota cutis 45, 34.
Mucius meruit igne 18, 445. Muci flamma 8, 406.
mucronis acuti murmure 28, 628. mucrone dilato 3, 236. furenti 5, 233. infecto 5, 409. vago 7, 55. ſtricto 15, 176. cruento 17, 229. poſito 20, 195. coruſco 20, 446. ſecundo 20, 573. perirent melius 28, 312. ferit 37, 111. mucronum *unda* denſa 45, 23. mucronibus ſtrictis 26, 609. 48, 46.
mugit quicquid cortina 81, 2. ſi mugiat furor 7, 161. mugiit cruentum 3, 66. *mugire* Tonantem cogis 10, 113. 48, 53. juvencum docuit 18, 166. fragor 35, 152.
mugitus Siculi juvenci 15, 187. redditus 20, 24. fideles 26, 412. mugitum frenant 33, 207. mugitu deteriore 4, 4. mugitibus urbem quatiens 34, 33. terrificis gemuit 35, 8.
mulces ſuſpiria 24, 211. mulcebat epulis 20, 89. *mulcens* domum cantu 33, 244.
Mulciber variarat clipeum 1, 95. arma præparat 7, 191. oſcula conjugis emit 10, 58. *uxorius ib.* effingat orbes 17, 326. impune

pune vagus *ib.* ignes ſparſerat 20, 33. auctor clipei 21, 104. ſtupuit 35, 175. clauſus 36, 398. frenavit Aetnam 50, 33.
muliebribus ſceptris 18, 428.
mulier naſcitur ad fructum 18, 331.
multifidus Phœbus 1, 56. multifidos in orbes 35, 15. multifidas opes 49, 59.
multiſonora eſſeda 51, 18.
multivagis flatibus 33, 174.
multus ſerpens 7, 139. frater 35, 27. multo eloquio redundant 1, 150. fulmine 36, 343.
Mulvius *pons* 28, 544.
munditiæ minime viriles 80, 337.
mundus auctior ſidere adjecto 5, 3. *pulcherrimus* operum 8, 285. ſe liget *amore ib.* *diſſidet* 15, 237. firmior pependit 34, 47. mundi humani 44, 10. moderamina 29, 46. communis amor 24, 52. magni cuſtos 22, 6. noſtri tædia 20, 434. diſpoſiti fœdera 3, 4. pars terria 15, 161. per aures 16, 9. *ſacris* 17, 16. teneri primordia 17, 253. noſtri transfuga 18, 15. vindicta 20, 21. monſtra omnia 101, 39. figura 95, 5. repertor 95, 11. varii ſollertia 98, 13. pro *mundo* concedimus 20, 39. gerit 28, 437. mundo toti dominabere 3, 143. dabatur dies 8, 176. quæ gaudia 8, 642. toto dotabere 10, 281. noſtro diducta Britannia 17, 51. noxia 18, 480. congrua judicat 21, 89. proficiat 22, 438. pacem ſancit 26, 573. gemino 33, 91. toto depellere 35, 252. toto arceſſere 36, 2. fortuna favens 101, 86. contraria tempora 47, 36. vitreo 75, 1. naſcente 98, 8. mundum decorat 1, 193. *lædere* 3, 87. *poſt terga* relinquam 5, 245. dubium 7, 64. noſtrum proteris 35, 282. victoria præſtat 37, 15. ſollicita rationè ſecutus 48, 1. ſuum volvit 68, 11. mundos innumeros parturit 17, 81.
munificus auri 8, 500. non exſpectantibus 22, 153.
munire colonos 26, 191. munitur telis 45, 40. muniri robore hoſtem 22, 96. munitus amore 21, 222. munita calore nimio (*Libya*) 15, 146. munito ſtudiis popularibus 24, 47. munirum tanto milite 5, 299. muniti Stilichone 26, 453.
munus acerbum 3, 168. fœdum 18, 41. noſtrum diſcite 31, 130. muneris tanti auctor 1, 72. recepti 98, 21. munere cum vincamur in omni 8, 277. fortis 26, 445. carior omni ſalus 28, 608. munera currentia 1, 45. regum ſpernebat 3, 201. præparat 10, 10. hæc feras 10, 173. *timentum* 20, 321. nulla placere 22, 150. metuens offert *ib.* *falſa* timentum 22, 182. irrita texebat 33, 245. ſacra addidit 40, 30. quæ ſolos fas habuiſſe deos *ib.* vatum 101, 8. parva 70, 2. Mavortia confert 72, 13. præſcia 99, 3. *muneribus* arenæ damnatur 5, 396. pacet 24, 284.
muralis machina 8, 329. honos 29, 182.
Murcia vallis 22, 404.
murice *radiato* 8, 552. fulgens 8, 645. *vivo* 10, 150. repetito 22, 333. plumas reſperſi 31, 141. ſaturantur 3, 208. tinctis 3, 384. perfuſam veſtem 44, 86.
murmur ferale 3, 131. blandius 14, 21. luporum 18, 269. raucum inſerpere arenis 33, 256. *murmure* cum *ſolito* 8, 65. pavido 8, 447. confeſſus 17, 233. inſolito belli 26, 204. *ſolo* bellum peragens 28, 7. *mucronis* 28, 629. cum ſaxi 49, 63. murmura rivi 3, 214. quæ furtim? 5, 86. magna detrudens 17, 315. laxavit 20, 254. inſidioſa 22, 49. fragoſa 24, 338. paſtoralia tentabat 31, 37. ripæ requierunt 33, 88. ad diſſona 51, 3.
murmurat impacata quies pelagi 3, 70.
murus crinalis 20, 284. muri in ſpeciem 5, 128. adamante rigentes 26, 214. fragiles procumbere videbantur *ib.* muro ſuſti-

ſuſtinni Martem 15, 85. ignavo credere 17, 155. continuo 26, 189. cinctos montes 28, 536. litoreo 15, 519. murum ſceleri non dabitis 8, 109. feriret 24, 146. muros invadit 3, 127. quateret 3, 219. tueri 5, 59. deſpexit 8, 509. ingreditur 20, 217. terruit 20, 570. meditantem Amphiona 22, 171. Ravennæ 28, 494. tranſilit eluſos 35, 165. muris nulla fides 18, 244. mediis 20, 44. tuendis 26, 312. trepidis 28, 443.
Muſa ruſtica Lycæi 21, 181. mitior incipiat 22, 5. reſpice 25, 10. vale 41, 24. Muſæ tot annos eripuere mihi 17, 138. colla levant 22, 127. verba negant communia 81, 3. Muſarum carmine ducti 2, 13. ſtudium 27, 11. pagina 29, 162. ſtudio 31, 46. antra 34, 51. Muſis inſta 8, 396. otia apponit 17, 66. receptis 26, 598. libet 28, 126. augentibus omnia 28, 475. *calcatis* 39, 31. Nymphiſque 49, 7. a Muſis procul 76, 4. Muſas ſibi jungere teſtes 23, 5. reduces advexit 23, 19.
muſco ſtructa cubilia 1, 212.
muſica ſaxa 100, 3.
muſſant tacita formidine 20, 134.
mutat in jaculum 78, 1. *mutavit* jura, tabulas 18, 34. mutavere ſitum 33, 142. mutarunt flumina, ripas 37, 65. mutaverit axem 26, 55. mutare vices 1, 12. habitum Latiis 5, 84. ſedem 24, 156. te non evaluit 28, 80. præſentia parat 28, 206. mutatur varios in artus 87, 8. *mutati* ſtupuere 20, 518. mutato jure 47, 29. mutatum ſenem plumis 28, 171. mutatis in vina vadis 1, 251.
muta *vincla* ferarum 5, 482. mutis tribuant vocem 49, 3. mutas querelas 36, 160.
mutua cura 29, 108. colla 35, 369.
Mycalæa litora 20, 265.
Mycenis digna 15, 287. Thyeſteis 36, 388. Mycenas damnavit 15, 399.
Mygdonii cineres 20, 1. *Mygdonio* curru 17, 300. cantu 35, 268. Mygdonias volucres 20, 408.
myrrham ſuſcipe 99, 4.
myrrhata limina 44, 95.
Myrtilus perfidus 29, 168.
myrto *noſtra* obducere poſtes 10, 208. velati 10, 299. feſta 48, 28.
Myſia ingens premeretur plauſtris 8, 53.
Myſorum arva 5, 46. *Myſos* feroces 21, 94.

N

Naiadum una advolat 28, 154. *Nais* Heliconia 55, 1. Naides 1, 249. æſtuantes 11, 24. comitantur 35, 56. udæ 36, 17.
Nar vitiatus ſulfure 1, 256.
Narciſſum metunt 35, 132. *Narciſſis* datur 18, 441.
nare tenera 22, 215. ſagaces 24, 299. nares patulæ igneſcunt 8, 547. penetrat odor 44, 98. naribus accenſis 10, 293. e cæruleis 37, 48.
Narnia celſa 28, 515.
narrem quid Cererem? 33, 106. narrare pugnarum ſeriem 29, 221.
Naſamon ignavus 21, 354. Naſamona maritum 15, 192. alacrem 21, 256.
naſceris hoc nobilis ortu 8, 122. naſcitur ætas 3, 51. Heſperus 14, 2. naſci de conſule 1, 14. fruges juſſit 3, 8. vetuit ferro 18, 343. moras 22, 259. potuiſſe nec vacat 101, 13. vetabat Juno 101, 23. tibi non fuit principium 98, 23. naſcendi vices 33, 58. naſcens Nilus 1, 38. naſcente te 29, 70. mundo 98, 8. naſcentes libri 17, 115. metallo equos 28, 572. naſcentia bella 26, 400. *fata* 39, 31. *natus* in oſtro 10, 340.

nata ubi nunc mihi? 36, 189. natæ adjunxit virum 21, 91. repertæ 36, 51. peremtæ immemor 36, 97. natam tradis 10, 44. commiſit alendam 33, 138. requiris 36, 315. natarum agminis una 36, 58.
natales vices 44, 51. natalibus ſacris 29, 76.
natatu ſcinde fluvios 8, 348. pulcro ſecat Acin 36, 333.
nates nudas 18, 305.
nativa Palatia 28, 8. nativo meatu 49, 55. nativum miſſile 45, 20.
natat rationis inops 20, 429. terra levis 49, 46. te, Tibri 35, 178. natant tecta 20, 35. natantia armenta 47, 42.
natura beatis omnibus eſſe dedit 3, 215. duplex 3, 329. illum non capit 5, 156. *peteret* emeritum reverti numen 7, 106. riſit tuo ſereno 8, 183. *tradente* 8, 199. tibi *dedit* regna 8, 380. hoc tibi donat 3, 323. fortior uſus 17, 185. facilis reverti 20, 155. ſignat 22, 291. longæva 22, 432. potens 22, 442. inclinat canitiem *ibid.* mutaverit axem 26, 56. omnis ceſſerit obſequiis meis 26, 526. finxerat 26, 584. vadis omnibus una 28, 512. negat 32, 4. opponit 33, 146. parens 33, 248. ſæva redit 34, 5. læta deos exſpectat 35, 371. *inſtat* cum querelis 36, 33. *rurſus* confuſa 37, 62. laborat 44, 62. deum defendet 101, 41. dignata tueri 45, 9. veneno armavit 46, 5. refert 47, 31. fit pronuba 48, 38. ſibi conſuluit ne merſa lateret 49, 53. armavit cutem 83, 3. rerum 18, 318. 26, 221. naturæ ſpatium 16, 11. ſacris 17, 10. cura 26, 302. bene memores 50, 27. prioris ſigna 56, 1. æmula manus 68, 14. naturam exuit 15, 397. cumulante manu 28, 50. minus eſſe putans 101, 79. juvat dolis 46, 8.
natu gravior 26, 485. prior, minor 29, 118.
natus habebit opes 19, 49. ſuffeceret 21, 39. ſororve vel conjux fuerit 36, 57. proſilit 44, 69. nato neget 28, 556. germana vocabula addidit 29, 109. natum exemplar habeto 101, 52. nati vicere patrem 1, 61. anheli 28, 172. natorum lamenta 28, 398. turba 33, 108. natos peremit 20, 218. monendos tutandosque tibi 22, 54. avexit 36, 264. genitrix hortatur 37, 13. quot dederit 37, 57.
navalia capiunt 15, 483.
naufragium commune levaſſet 8, 62. naufragii fragmenta 28, 317. naufragio memoranda 19, 72
naufraga vela 15, 222. plauſtra 26, 345. ſomni oria 29, 144.
navis innocuæ 26, 12. nave profundum ſecuit 32, 1. navibus feratur Germania 15, 373.
navita moderabitur pinum 1, 246. *exſertus* 17, 42. cautior 20, 5. metuebat mercem 24, 327. permutat merces 27, 7. non tuto videt cometen 33, 532. non moritur fluctu 35, 357.
nautæ vitant 20, 30. contenti meliore manu 29, 204. nautis laſſis 24, 57. jactatis 26, 209.
ne, precor 15, 287.
nebrida gemmis intextus 8, 606.
Nebrophone ſequitur 24, 250. venata 24, 315.
nebulam dimovit 18, 390.
nec non & 33, 264.
nectaris imbres 10, 101. nectare ſolvere corda 1, 248. novo 35, 88. largo inſtaurare dapes 36, 215. dulcior aura 44, 99.
nectareis fontibus 10, 209.
nectit perjuria 3, 222. thoraca 7, 195. amicitiis 17, 74. thalamis regum 24, 53. clauſtra chalybs 33, 237. pectora 48, 32. nexuit hunc civica quercus 29, 183. necte comas corona 13, 2. nexa comam foliis 22, 229. nectenda viro 10, 276.
nefas dignum conventu 3, 61. ne ullam *perderet* 3, 245. diſpoſuit 5, 26. civile 5, 389. auſus uterque 8, 75. immerſum fibris 18, 13. ſentire 20, 10. formatura æra 20, 72. excuſare armis 26, 562. pietate mixtum 28, 114.

28, 114. Rufino meditante 29, 234. ceſſare 31, 95. conata 35, 258. quærenti 36, 78. inviſum genitura 37, 4.

neglecta ora 31, 6. neglectæ formæ 29, 225. neglecto ſenio 28, 410. cardine 36, 147. *neglectam* partem ſtudioſa relinquens 10, 105. neglectas cohortes 22, 148.

negas manifeſta 5, 504. id ſolum 22, 98. negat imbelles epulas 7, 80. hoc tibi ferrum, hoc natura 18, 225. nil 18, 365. negant areſcere 5, 8. ſecerni 5, 223. membra 18, 128. noſſe 36, 293. neget nato 28, 556. negarent arva coli 35, 180. negaſſet poſcenti 3, 224. negare commiſſa 22, 56. negatur juſtitiæ 17, 189. virginitas cælumque 35, 262. negantur arva fretumque 5, 92.

negotia per tanta 17, 211. hominum 18, 230. dura fori Stygii ſolvit 5, 494.

Nemeæ per luſtra 101, 75.

nemus atrum 1, 125. ſurgere cœperat 2, 6. Oetæum 5, 181. in lintres fregere 8, 624. umbroſum 10, 62. omne canat 12, 4. totum victoria veſtit 36, 338. frondis amaræ 101, 19. Mænalium 101, 103. æquævum conſenuiſſe 52, 16. nemoris ſenectæ 36, 353. Apollinei 36, 373. nemori commoda rupes 17, 178. nemorum potentes 24, 255 margine frondoſo 35, 113.

nevit colus leges 33, 64. nevimus auro 22, 334. neverant Parcæ 20, 461. neverat uxor 1, 224. neſſe ſtamina 18, 274.

nepoti recturo 22, 349. nepotem ſuſtulit 24, 179. nepotes optatos proferre 35, 372. nepotum cinctus 20, 140.

Neptunia monſtra 29, 129.

Neptunus nutrit equos 7, 197. proſequitur claſſes 8, 463. donet equorum greges 24, 465. montes impulit 35, 181. Neptuni pecus 3, 279. per omnem domum 10, 155. regia 37, 119. Neptunum complectitur 33, 104. traxiſſe revinctum 37, 38. Neptune tridenti incumbas 20, 37.

ultra nequitiam fractis verbis 18, 262.

Nereida nuptam 1, 202. Nereides vectæ feris 10, 159. ovantes 10, 283. venere 29, 80. Nereidum *ſtabulis* 8, 555. *Nereidas* laſcivas 1?, 68.

Nereia bacca 8, 592. Amphitrite 33, 103.

Nereus amnes accedere neſcit 3, 183. mediis interſtrepat undis 5, 303 violis interſerit algas 10, 157. proruperat 20, 34. victor 33, 142. placidus 36, 11. confert monſtra 24, 360. advena æſtuat 28, 496. *Nerea* mentitur 26, 320.

Nereis toris 7, 116.

Neronis dira funera 5, 313. ſcena 20, 61.

Nervam atavum 28, 420.

Nervius inſequitur 15, 421.

nervus otia agit 35, 32. nervi ſecti 18, 53. nervis adductis 5, 439. nervos ſecuiſſe 18, 192. reſides 34, 15. intendunt 45, 38

neſciat ut ſpumas 7, 200. neſcire torum 33, 35. ſuum auctorem 58, 15.

neſcius urbis 52, 9. neſcia noſtri numina 3, 19.

neu ſuſpectus, neu faſſus 8. 278. neu cedas - neu ſummoveant 8, 340.

necem Geticam 4, 12. mella dedere 26, 446.

nexus *rotarum* 3, 342. *thoracum* validos 5, 260. amicitiæ 5, 321. dat varios retro 10, 104. generis 15, 442. duros ſolvit 35, 186. ſubiſti 95, 16. nexu ſoluto 2, 5. *avulſo* 15, 140. celeri 17, 320, regali 22, 355. pio revinxit 24, 153. brachia liveſcant 31, 131. nexibus ſolutis 5, 413.

nidor penetrans 20, 451.

nidum fragilem 36, 144. relinquunt carmina 43, 7. *nidos* implumes 6, 5. avium ſcrutamur 31, 14.

nigra majeſtate verendus 33, 79. nigro ſplendore 35, 92. nigris venenis 1, 188. nigros currus 35, 227.

35, 227. nigras rubigine ſalces 22, 194.
nigrantis Nili 44, 100. nigrantia antra 1, 42. corpora 101, 109. Aethiopum regna 47, 16. nigrantibus jugis Caucaſiis 26, 59. ſpatiis Erebi 33, 279.
nigreſcere veſtes 36, 72.
nihil illa 36, 250.
nihilumne paternæ mentis ineſt? 35, 253.
Niliacus cortex 31, 123. Niliacis velis 15, 59.
Nilotica ripa 8, 574.
Nilus naſcens 1, 38. Tanaisque 8, 44. ſit ubique veſter 8, 388. diſſidet 15, 158. metas intulit 15, 456. *lene* fluit 17, 232. meatu devius 18, 14. fallax 19, 39. irriget 26, 57. rubuit 34, 43. flentem attollens gurgite vultum 39, 57. fontibus ignotis procurrit &c. 47, 10. Nili *naſcentis* litora *ſecreta* 5, 244. fontes arcanos 7, 207. ſeptem cornua 10, 51. *fontem* quærere 21, 179. ad litora 22, 416. *nigrantis* ſeptena oſtia 44, 100. Nilum dabunt hiemes 1, 169. æſtivum bibat 3, 185. *dedere* 15, 52. tenet 15, 113. mentitus Gir 21, 253. Pharium 28, 86. tueri 31, 73. retinent ripæ 47, 28. ad Nilum 44, 72. Nilo *extremo* 10, 223. 18, 316. cum tepido 15, 476. remenſo 40, 13. noſtro cognite 43, 3. redundant aquæ 47, 7. natura refert 47, 31. fecundo 93, 1.
nimbo *purpureo* 10, 298. *velata* 17, 118. ſanguineo 18, 4. infeſto 20, 161. *nimbi* denſi 1, 45. rotantes facem 1, 207. lædere timent 10, 53. nimborum nota 8, 425. tuba 37, 60. nimbis gravibus 7, 44. nullis ſuccincta Ceraunia 21, 174. diſcretis 35, 100. *bisulcis* 35, 230. cinctam 36, 1. nimbos pulveris extolli 5, 176. egit Sol 8, 181. ruentes 17, 210. *equitum* 21, 353. indigenas vomit 33, 161. medios tranſcurrere 44, 39.
nimius pro ſucceſſu 26, 118. nimio ævo 24, 306. *nimium* amorem 7, 51. *dilectæ* deo 7, 96. fideles 22, 55. conjuravere ſorores 36, 199. fortunatus 44, 7. miraberis 84, 3. *nimiæ* laudes 1, 30.
Nioben rigidam 20, 405.
Niphates arduus 36, 263. Niphaten liquere Parthi 7, 72. *Niphate* rupto 18, 16.
niſus docti conamina 45, 34. niſu certo 17, 294. 36, 362.
nitet virtus 17, 2. juris imago 28, 7. nitent lumina 1, 214. vicina 8, 178. niteat caſtor 92, 2. nitebat Cynthia 15, 227. nitebant tecta 33, 235.
nitidis ſenſibus 17, 193.
nitor præſagus cuncta obibat 8, 183. procul augeri 10, 238. igneus oris 21, 45. par nivibus 24, 289. nitoris parvi 22, 288.
nititur ad fructum 22, 129. contis 26, 484. nitantur retro 17, 103. niti virtute decet non ſanguine 8, 220. toto robore 26, 274. nixus contra 22, 68.
nivali glacie 33, 70. nivalem Boreæ domum 36, 323.
niveæ columnæ 3, 162. niveam matrem 10, 242. niveos exſerta lacertos 1, 87. cœtus pandite 1, 248. *niveas* cohortes 8, 568.
nive Alpina 17, 307. Argæa 70, 6. nives canæ 1, 270. per Odryſias 4, 18. Armenias 5, 29. potare 7, 49. Alpinæ 7, 99. altæ ſtridunt 20, 106. fatigat 24, 308. per altas 26, 326. profundæ multos hauſere 26, 344. ac lilia candor ſuperat 31, 126. gelidas excuſſit 34, 20. Argææ 73, 5. nivibus unde rigor 17, 110. profundum Athon 21, 126. intactis 24, 289. ſolutis 26, 168. ſervare 33, 165. ſub nivibus ſomni 26, 360.
nobilis claro ortu 20, 80. nobile quid geſſit? 18, 336. nobilior luſtro 1, 275, nobiliore cervice juvenci 39, 31.
nobilitas ſupplex 5, 444. poſſet te ſola tueri 8, 218. omnis 8, 577. exordia pandit laudibus 28, 34. Mavortia 31, 71. exſultat avitis ſpoliis armisque *ib.*

vulgata locorum 36, 121. nobilitate renata virent 1, 16.
nobilitant ſingula partitum quemque 21, 31.
nocuiſſe deos non fas eſt 36, 28. tropæis 36, 354. nocendi prodigus 17, 226. formæ 37, 20. mens ignara 39, 3. jus non habuere 44, 110. nocendo tentare 37, 105. nocenti nihil tutum 8, 100. nocentes florere 3, 13. damnet 24, 111. damnatura 35, 302.
noctivago labori 36, 331. noctivagos per axes 1, 243.
nocturna ſilentia 36, 404. *nocturnæ* telæ 29, 32. nocturnis facris 3, 155. equis 37, 6.
nodavit comas 3, 119. nodantur veſtes 35, 40.
nodoſum robur 101, 112.
nodus qui ſublevat enſem 1, 89. *nodi* gratia 22, 156. nodo facili collectæ 5, 109. nullo conſtricta licentia 10, 78. latet roſa 10, 249. *alterno* 17, 86. dependet amictus 88, 1. in nodum colligit ungues 33, 18. colligit ulnos 50, 17. nodis nullis hæſit victoria 15, 10. rigentibus 20, 166. poſitis 33, 46. *ſubitis* fixus 37, 96. arcanis trahitur 48, 37. nodos jubarum 35, 212. arundineos 46, 21.
nomen (*conſulum*) addere cui ſibus (*ſolis*) 1, 10. gentis 3, 233. in tutum ventura *tempora* 8, 620. beatum 10, 9. adorabunt 10, 278. probantes 15, 422. celebrate 17, 280. mariti 18, 57. exhorruit 18, 318. herile 18, 478. turpe morum 20, 127. ſubit 20, 207. cient 20, 514. mariti ſumeret 21, 6. *Libyæ* regendæ tranſtulerat 21, 272. regale 22, 80. celebrant plauſibus 22, 174. pagina neſcit 22, 245. lacrimabile 22, 261. funeſtum 22, 300. ducet ad cœlum 22, 405. conſulis annus prætendit 22, 474. ad ſidera tollunt 24, 196. *rutilum* 24, 348. abolere 26, 99. ſanctum 26, 304. dulce *ib.* in ſuum transire cogunt 26, 335. Romanum 26, 382. meritum 26, 636. Italiæ 28, 319. tribuere 28, 409. dulce patris 33, 36. præbuit 35, 58. dulce tibi 36, 100. iterare ſororis 36, 211. ſupplicii ſubiſti 95, 16. *in nomen* adoptans 28, 418. nominis Romani umbra 8, 59. heres ſucceſſi 10, 39. horror 15, 384. arcum 28, 370. auctor urbi 28, 517. magni 36, 344. umbra tui 40, 46. umbra manet veteris 92, 1. nomine fraterno ſignatum 1, 266. vano exutum regem 5, 475. *poſito* 8, 155. ablato 19, 13. quemque compellas 22, 153. communi 24, 151. ignoto 26, 357. ſub legum 26, 516. geminato 28, 17. vero 28, 603. magno ſuperbit 28, 660. merito ſignatas 46, 2. in triplici 98, 28. nomina parturit annis 1, 204. turpia 17, 267. quis poſſit tanta ſequi 18, 60. libris tradita 18, 491. ingentia 21, 203.
Norica rura 26, 365.
norma boni 17, 96.
nota nimborum 8, 425. Ditis 33, 284. notæ maculoſæ 33, 183. memores 49, 6. indicis tela 74, 14. notam anni pepuliſſe 22, 281. miram futuri 26, 253. notis cæruleis infecta 1, 215. pennarum 15, 478. notas ſanguineas 4, 10 *civiles* abolete 15, 430. confundit 17, 134. in fronte 18, 120. *communes* 8, 206. *regales* 18, 486.
notat autumnum pomis 52, 12. notatis mente cauta 15, 492. notant longe futura 20, 494. ominibus ventura 22, 216. notavi verſiculos 74, 9. notantur fetus 1, 96. notatas ferro figuras 26, 417.
notus clipeo 10, 311. conjuge pulcra 15, 169. nota ſi forent 3, 217. major Roma 28, 530. notos pedes lambit 1, 189. notiſſima tecta 3, 137.
Notus collegerat imbres 8, 173. Noti deſerta 21, 179. flabris 26, 205. convexa 28, 177. fines 36, 323. *Notum* calcare 5, 244. *ereptum* 15, 459. Noto caleſacti hiemis 1, 271. ſtimulante 7, 140. ducta Libye 15, 64. leni

 32, 8.

32, 8. diffuſa cæſariem 35, 248. liquefacta glacies 57, 6. *Notis* talibus nunquam ſpiravere animæ 33, 240. Notos fulcavit arundo 31, 144. *celeres* proſcinde 33, 92.
novales mollire 17, 177. Elyſias 18, 454. feras Martis 26, 25. remis ſonuere 47, 40.
noverca leonem armabat 101, 76. novercæ ſpretæ fraude 26, 440. diræ mores 36, 40. materies datur 101, 26. novercam tantam meruiſſe 101, 56. *novercis* ignoti gramina 15, 173.
novercales ſtimulos 34, 29.
novit parcere hiems 61, 4. noverit omnia Phœbus 24, 42. noſſe recuſem 26, 303. nec aurigam licuit 36, 237. negant 36, 293.
novitas audere ſuadebat 8, 76. *turbida* 21, 149.
novat cote falces 22, 194.
novo veniente 22, 42. nova moliri 8, 78. diligit 18, 360. prædari cupiens 26, 502. per rura 101, 4.
nox genuit 3, 30. cœperat humanos alto ſopire labores gremio 5, 325. pronuba 8, 644. 35, 363. jugalis 10, 46. metuenda maritis 15, 168. tenebris cæca repreſſit iter 26, 354. erat 28, 453. *humida* invexerat ora bigis 33, 274. ſtellantes picta ſinus 35, 363. oculorum infecerat ignes 36, 87. fœda polum rapit 36, 235. *ſua* proſequitur currum 36, 243. *afflata* rotis coruſcis palleſcit 44, 6. noctis opacæ *fundamenta* 5, 526. equos humentes 15, 213. diſpendia 17, 120. ambitus 18, 92. caſtæ otia 29, 220. arbiter 33, 55. *primordia* 33, 112. auroræque duces 35, 46. nocti futuræ 10, 207. noctem fœdaverit imbri 28, 538. ducere ludo 31, 97. æternam rareſcere 35, 331. jugalem 40, 29. exigis ſub aſtris 101, 73. imbriferam duoentibus Hœdis 74, 3. nocte ſub cæca 15, 221. ſub hiberna 26, 325. ſub ſilenti 27, 11. tua contentus abi 35, 221. qualis venis 36, 437. refuſa 98, 24. noctes vigiles producere 7, 48. cruentas 15, 85. multæ præſagia canunt 15, 355. impendere caſtris 15, 450. vigilar Veneri 8. tantas oblivia premunt 18, 70. timorem ingeminant 36, 69. noctibus crebris 26, 234.
noxæ parvæ ſtrepitu 22, 40. conſcia 35, 258.
noxia pectora 98, 19.
Nuba redimitus ſagittis 21, 254.
nubes Stygiæ 3, 62. ſignavit tramite liquido 5, 163. ſcindere 8, 201. quid trahat imbriferas 17, 109. fugaces 26, 48. bellica ingrueret 29, 196. mœſtiſſima caput aſperat 33, 81. unde tonent 48, 7. nubem in atram cogitur æther 26, 379. pulveris ambiguam 26, 455. nube ſub ignota rapiet veruſtas 1, 33. hiulca dat ſignum 1, 206. *ſoporis* 21, 309. *una* pares effecerat 26, 41. picea fœdat diem 33, 162. ſua denſus (*lacus*) 49, 31. ſine nube ferax 47, 5. nubibus repulſis exuitur Thrace 8, 179. late ruptis 20, 168. æquata templa 24, 68. mediis 24, 294. 28, 46. intactum Olympum 26, 180. imbres colligit 35, 309. tenetur Cynthia 44, 38.
nubiferas Alpes 24, 307.
nubigenis proſtratis 35, 44. nubigenas biformes 3, 329.
nubila clareſcunt 1, 102. diſſolvit Phœbus 8, 175. pulſata recedunt 10, 185. ſolis radiis deterſa removit aër 28, 540. pervia ſignant 33, 180. tenebris condentia cælum 47, 2. ad nubila rumpit queſtus 35, 249. per nubila ſidere excuſſo 22, 272. vecti amores 31, 111.
nubilis ætas 21, 69. 29, 159.
nubas liceebit 18, 223. nupſit duci 29, 187. nuptum dari 33, 215. nubente tali puella 31, 94. nupta Nereis 4, 202. nuptam petit 31, 143.
nudat penetralia mentis 33, 213.
nudavit olor ſtagna 31, 110. nudari pruinis 5, 102. nudatus quoties 18, 35. nudata ferro

Mænala 8, 469. litora fluctu 28, 4;8. nudato limite præſidiis 26, 427.
nudo ſub axe 20, 413. nudum ſolum 20, 298. durando undis 101, 68. nuda latus 1, 87. nudæ humores & brachia 24, 243. nudam Lacedæmona 17, 156.
Numa ſit gravior 3, 114. placido moderante 8, 493. Numæ ſacris 24, 167. delubra 26, 101.
numen amicum 1, 126. confeſſa Meroë 7, 20. *emeritum* 7, 107. hoc dedit 8, 136. refulſit 10, 240. præſens 15, 308. 49, 70. miſeris proprium 15, 405. terra perdidit 17, 123. implacabile 20, 109. optatum venantibus 24, 254. litri juraverat 26, 81. *tantum* 29, 38. profundis & ſuperis commune 33, 90. inde timorque loco 36, 353. dignus credi 101, 11. creaſſe 101, 45. habebit latex 55, 4. numinis inſtar barbarici 21, 230. *ſecreti* quantum populo addit 28, 611. tanti frena 73, 2. ſub numine probet mores 29, 28. pro numine colerent 22, 179. numine *blando* ſpirantem 10, 124. reverſo 17, 123. placido 22, 428. tanto 24, 58. vicino 28, 365. magno templa ſonant 101, 2. recto 101, 53. *flammarum* 69, 1. viſo 95, 7. numina nulla putat, vel neſcia noſtri 3, 18. necdum ſatiata ruinis 5, 206. 31, 18. lubrica 5, 441. faveant cœptis 8, 353. in vulgus proferre 8, 570. nec cætera deſunt 10, 77. conſtituunt 17, 83. *importuna* 22, 110. ſedem non deſtituunt 26, 408. plaudebant 27, 75. ruſtica 28, 201. 31, 18. precatus 8, 328. cupiant ornari ſertis 35, 87. Lethes 35, 819. nova rebus addite 35, 371. pelagi conclamat 36, 4. ſic fatis volvimur 36, 410. coëuntia 37, 51. Junonis 40, 26. *juvenum* 50, 28. numinibus ſuis 1, 184. votisve vacas 29, 224.
numerat dies 5, 137. numerem priſca 18, 475. numerabat avi facta 7, 52. numerare *nomen* 82, 245. numeraſſe reliquias 28, 158. numeratur quantus nocte Bootes 8, 186. numerantur avi per faſces 1, 15. *ſtagna* Timavi 7, 120. numeretur conſule proles 17, 339.
numeroſa parens 36, 414. falce 40, 41. numeroſis ripis 39, 58.
numerus indicat 17, 129. decreſcere caſtris 28, 251. numeri damnum 33, 126. numero languet pietas 15, 443. creſcente 21, 304. ſi non fallor 26, 488. pro tanto 37, 59. luſtrorum victus 44, 31. *numerum* Auguſti relinquas 8, 642. tuorum reſpicis 20, 220. rectorum augent 20, 590. *menſus* qui congruus eſſet 26, 402. numeros dividit aſtris 22, 434. regnorum tractat 31, 86.
Numidæ Gildonis erunt 15, 93. campi 21, 257. in *Numidas* pulſus 15, 409. poſt Numidas 24, 35.
nummis tot eat 18, 203. paucis promittere 75, 3.
nuntiat cometes ventos, hoſtes 33, 234.
nuntius velox advolat urbem 1, 174. ipſe fui 8, 101. amor matri 10, 48. creber recurrit 20, 324. funeſtior 20, 475. mendax 26, 367. aſtra tenebat 33, 117.
nuntia ſui facies 36, 81.
nuptiali vere 12, 1.
nurus vinctas 5, 64. veniet 8, 647. omnibus arvis & toto dotanda mari *ib.* *Divorum* ſuperbæ 10, 13. orbatas 15, 185. iratas 19, 28. Romanas 26, 84. curas 28, 298. mirari 28, 564. nurum produxit 7, 156. ſacram 10, 287. longinquam 18, 270. circum ſtipantur Amores 22, 356. *aggreditur* Cytherea 31, 124. poſcit 33, 137. *inſignem* 35, 312. propriam 40, 20.
nutat ratis 15, 220. provincia 18, 209. infula 36, 835. pinus 44, 32. ſyllaba 79, 3. nutant ſævum criſtato vertice 5, 355. dubiæ urbes 33, 157. nutabat caput de cuſpide 5, 435. *nutaret* conſcius Atlas 7, 108. nutavit Boſpo-

Boſporus 20, 28. nutaverit animus 15, 281. nutaſſent agmina 26, 595. nutantem Petrum 99, 13. nutante fide 19, 23.

nutrit ignem 3, 182. quicquid inane 18, 357. incendia 33, 163. nutriat artes 36, 32. nutrivere paludes 35, 296. nutrierat furias 28, 106. *nutrire* flatus 20, 433.

nutritor miles 8, 503. Boſporus 28, 81. nemoris Orontes 36, 373. nutritorem puellæ 18, 104.

nutrix bellua 1, 97. belli diſcordia 3, 30. aula 7, 11. *Aurora* tibi 8, 130. inviſa 20, 370. fidiſſima 22, 113. mortalis 29, 86. ſedula 36, 171. contremuit 35, 192. anxia 6, 3. nutricem anum 28. 566.

nutum expectent 40, 35. nutu movere cohortes 8, 87. meo ſtringitur 15, 371.

Nyčteus armenti Stygii gloria 33, 283.

nymphæ præcepta ſecutæ 1, 263. hos pariunt 10, 74. redimitæ tempora 22, 345. flumineæ 29, 78. attonitæ 29, 175. lugebant 34, 3. Mæoniæ 35, 68. auro madidæ *ib.* diffugium 35, 204. famulæ 36, 230. *placidæ* exclamant 37, 120. Latonæ ſtruxere torum *ib.* nympharum exercitus 24, 258. cœtus 35, 76. nymphis commendat urnam 1, 213. Muſisque 49, 7. nymphas redde choris 28, 159. morantes increpat 36, 4. inter priſcas Oceani 36, 172.

Nyſa choros in te transferret 8, 605.

Nyſæo palmite 20, 171.

O

Obducam lucem tenebris 33, 115.

obducti vapores 36. 398.

obirem fidem 28, 447. *obiens* truncos 36, 361.

oberrat timor 5, 93. inſidiator 22, 120. Aſtur 29, 75. temperies plagas 33, 261.

objice abrupto 5, 23. ponti 15, 11. *victa* 20, 34. *Pindi* 26, 184. fluvii 28, 484. *prodidit* axem 2, 168. clipei 35, 225. objicibus opertis 33 171.

obicis pro objicis vid. in objicio & n. ad 8, 365.

objectare procellis vitam 36, 365.

objectu ſcopuli 3, 271.

objicis annos 8, 365. te omnibus unum 21, 301. angues 101, 37. objicit ante pedes 26, 613. objecit poſtes 33, 74. objeceris humeros 3, 274. objecta cuſtodia Getis 31, 89. objecti fraudibus anni 36, 116.

oblaticium aurum 29, 76.

oblectamina ſparſa 36, 162,

obliment copia mentes 36, 29.

obliquante carina 21, 289.

oblitus ſui 4, 19. civem 8, 111. oblita ſui mens 18, 229. gens Triones 26, 169. parentis 35, 4. oblitæ ſcelerum Eumenides 35, 343.

oblivia condunt mentem 1, 166. premunt 18, 70. ægra ſpumant 33, 281. tantane te noſtri tenuere? 36, 99.

obmutuit unda 31, 108. Acheron 33, 87.

obnititur itæ 21, 290. obnixa impellit 36, 378.

obnoxia meritis virtus 28, 387. *nullis* fatis 37, 54. tractu ſegni 46, 3.

obnubit convexa 44, 78.

obriguit viſis 36, 111. obriguere gelu 26, 343. obriguiſſe fauces 50, 32.

obruit ſimul ira virum ſimul mœror 5, 197. obruta morbo 20, 11. paupertate virtus 22, 121.

obſcenum facinus 20, 119. *obſcenam* latebram 26, 306. *obſcenior* ſenex 18, 302. ore mentem 19, 31.

obſcurat veteres manus 24, 253. anhelitus axes 35, 192.

obſcu-

obſcurior ſedes 36, 121.
obſequium pium regebat 21, 83. omne Tonantis 28, 350. militis præberet 28, 554. obſequio militis 30, 8. obſequiis ſacris 18, 147. moderere decem 22, 73. omnibus 24, 189. meis ceſſerit natura 26, 526. diverſis certant 72, 12.
obſequeris pronus ad omne 22, 68.
obſide indicto 18, 381. fati 26, 318. obſidibus natis 21, 212.
obſedere latus Pelori 36, 255. obſederat urbem fames 21, 279. *obſeſſi* principis 26, 561. obſeſſam fervore plagam 33, 258. obſeſſos ſolveret 21, 115.
obſidio nos premat 5, 160. longa 8, 333. obſidione ſubacti 19, 17. *ſolutus* 22, 191.
obſideret urbes 24, 142. obſidere me minabatur 28, 446.
obſitus ævo 18, 170.
obſtat gradus ætatisve pudor 29, 200. obſtat Alpes 22, 411. obſtitit ætas & pudor 5, 428. reverentia patris 35, 235.
obſtrepitant lamenta choris 35, 355.
obſtrepit exercitus 35, 127. obſtreperet pietas 21, 271. *laudes* 24, 37. *obſtrepuere* avium voces 18, 317.
obſtringit ſua quemque ſalus 28, 609. obſtricta tuis præceptis 36, 204.
obſtrueret moras 21, 114. obſtruxit hiatum flammarum 36, 395.
obſtupuit viſu 1, 234. obſtupuere omen 20, 285.
obtecta receſſu tenebroſo carceris 36, 82.
obtendit plauſtra cæſis juvencis 5, 129.
obtentu pallæ 35, 26.
obteſtor per te Roma 18, 435. pacem rerum 36, 57.
obtexitur aër jaculis 21, 258.
obtrudere munus 18, 41.
obtruncat juvenes 15, 395.
obtundat gladios 17, 167. obtunditur acies 28, 52.
obvius ire calet 10, 287. ire debueras 15, 311. rediens 18, 257. ire audet 44, 79. *obvia* vinci quid mirum? 8, 484. *proſternas* 22, 20. *urbs* fatis 24, 140. proſternens 28, 468. *virtutibus* invidiæ rabies 29, 230. *majeſtas* 31, 80. fulmina 33, 47.
obunco morſu 15, 470.
occaſum pati 37, 12. occaſu quodcunque rubeſcit 17, 56. primo 36, 325.
Occidens plaudat 12, 37.
occidua ſub Pleiade 26, 209. occiduo ab orbe 34, 38. occiduum ignem 7, 180. occiduis tractibus 8, 73. Gadibus 15, 159. plagis 16, 14.
occultat metum 26, 479.
occulto ſævire vetat, prodeſſe remittit 22, 37.
per occultum 17, 124. occultum nihil eſſe ſinit 8, 274. occultis odiis 3, 257.
occupat vires 26, 280.
occurrit exercitus 20, 542. natura 22, 442. Mimas 37, 85.
occurrunt caſibus dubiis 20, 495.
occurrat tibi quid feciſſe decebit 8, 268. occurrere dolis celeri ſenſu 28, 237. *matri* legum 28, 828.
occurſant ubicunque velis 21, 207.
Oceanus *tuus* te excipit 7, 176. *cunabula* fovit 8, 22. generis procreator 12, 34. ambit 18, 492. *luſtrare* valebit 20, 23. Cantaber 29, 74. Oceani aquis 3, 124. æſtu 5, 114. monſtrum 10, 161. *receſſus* Atlanteos 10, 280. recurſus 17, 108. *alumnus* 21, 160. æſtum 22, 249. ſtagnis 26, 640. lunaribus damnis 28, 499. Nymphas 36, 172. æquore ſummo 44, 1. Oceanum patrem reddentia 1, 216. utrumque teneas 3, 197. ſubdidit ſceptris 8, 42. interjacet 21, 215. pervolat 22, 409. Hiſpanum 23, 8. Britannum 26, 203. cingere cohortes 31, 91. ſinuare 33, 268. petit Arctos 37, 11. Oceano *rubro* 15, 455. non ſtetit 24, 148. Britanno 29, 41. ab Oceano 20, 248.
oculi *jacentes* 15, 21. temperiem ſervant 17, 218. immunes nube ſoporis 21, 310. dulce micant 31, 41. arcanum radiant jubar 44, 17. rubent 101, 34. oculorum

rum ignes nox infecerat 36, 87. oculis liventibus hæſit 3, 138. totus adeſt 24, 5. attonitis metire 24, 70 profanis 26, 102. obliquis tuens 26, 519. humentibus 28, 266. noſtris ſubjectum 28, 439. placitura tuis Roma 28, 529. adverſa tuentibus 37, 109. rubet igneus ardor 45, 7. ne præteriens hoc relinquas 50, 19. oculos advertere 1, 196. motibus aptet 20, 362. ad litora tendunt 20, 515. avertunt 20, 520. infecerat ira 26, 585. ad recta retorſit 33, 192. admittit in altum cernentes 35, 115. admiſit 49, 34. ante oculos Hymenæus erat 36, 410.
ocyor ſagitta Aethon 33, 282.
odit victus 5, 116. odere mox tamen 15, 268. propinqui 28, 315. odiſſe palam inviſos 22, 34.
odium terrore moves 10, 330. hic, non pœna fuit 15, 402. explet 26, 609. juvabat 100, 8. odio pacis furentes 21, 244. odiis occultis 3, 257. premor 5, 13. nec locus eſt 5, 416. *Alpinis* 15, 295. committere fratres 18. 282. cingeris 19, 34. in pacatis urgerent 20, 213. alendis 22, 17. poſitis 26, 91. civilibus 26, 565. ſubitis 39, 3. gravibus augmenta miniſtras 101, 27.
odor gratus fundi 10, 240. primus *amoris* 10, 290. Indus productus 44, 98. manifeſtat 47, 74. odorem Parthenium 35, 148. odoribus veris fruitur 14, 7.
odoratus longe blanditur Hydaſpes 35, 82. agger 44, 59. odorati buſti 22, 420. *odoratæ* veſtis 20, 335. aræ 21, 58.
odorum lumen 28, 324.
Odothæus dux 8, 626. Odothæi regis 8. 632.
Odryſium Hebrum 7, 147. Odryſiis oris 3. 175. da caput 5, 435. nil profuit 26, 178. *Odryſios* equos 37, 76. Odryſias nives 4, 18.
Oebaliæ arva 1, 260.
Oebalii Tarenti 17, 158.
Oedipodes matrem duxiſſe cantatur 18, 289. Oedipoden junxere matri 3, 84.
Oenomai axem 29, 168.
Oenotria vina fluens 22, 262. merens 26, 136.
Oenotria tellus 26, 310.
Oetæum nemus 5, 181. Oetæis jugis 9, 8. in ſilvis 22, 29.
Oetes juga 7, 114. Oeten irriſam 26, 182. Aemonium rotat 37, 66.
offendiſſe mora 21, 206. offenſo meatu 33, 172. *igne* 49, 14.
offenſa nova obſtet 20, 595. offenſas reſpuere 22, 43.
offert ſeſe 18, 365. annum 28, 11. jugulum 28, 257. obtulit ſe Roma videndam 28, 531. offerre puerum favori Romano 28, 75. offertur favor 28, 607.
officium patris eripit 18, 51. officii capax 18, 79. nil remiſit 21, 284. memor 22, 44. officio fungitur 18, 368. nec ſegnius paruit 22, 271. conjugis 28, 100. vatis 30, 8. officiis patris 13, 6. *trepidantibus* 28, 523.
Ogygias aquas 10, 133.
Olbia complectitur 15, 519.
oleæ felix tractus 17, 179.
olei lacus 3, 384.
oliva umbroſa 26, 319. pinguis fluctu & glauca coma 40, 40. olivæ glaucæ 20, 271. olivas pingues 22, 464.
odor falſus 1, 238. nigrantibus alis 18, 349. diffugiens 31, 110.
oloriferi Padi 40, 12.
Olybrius 1, 243. noſtros faſtidit ignes 41, 17. Olybri laudes 1, 30.
Olympi ſtellantis 7, 33. axis 10, 300. *rapidi* limen 15, 18. flagrantis 15, 148. vertex 17, 206. ſumma tenes 15, 140. zonas 24, 135. præſidium 28, 351. ſtellantis dominam 40, 21. Olympo pulſo 5, 182. patrio 8, 230. frondoſo 9, 21. uno regi 17, 79. æquatus 27, 23. ſignavit 28, 170. gelido 35, 183. ex alto 36, 18. toto bacchatur 36, 269. Olympum nubibus intactum 26, 180. ſi temnis 26, 511. petit 28, 101. pruinoſum 35, 257.
omen quid? 29, 102.
omen primum 5, 96. latura 18, 125. infauſtum 19, 11. tot cladibus

dibus conſtitit 20, 36. obſtupuere 20, 285. agnovere 20, 476. Eois erat 22, 293. neglexerit 26, 239. inoffenſum 28, 14. non defuit omen 33, 265. omine occulto fallitur 5, 335. *hoc* 18, 22. omina proſpera tonuerunt nimbi 1, 208. *tua* illuſtrant flammæ cæleſtes 8, 196. ſollennia 8, 612. conveniant dicto 15, 467. *ſtant* 20, 8. *properent* 20, 40. certius ſurgunt 28, 24. victrici concepta ſolo *ib.* non audet tam magna fateri 29, 94. fœdere ſancit 35, 364. portendant quid veri 36, 132. ominibus ventura notant 22. 216.

omnigenis formis 37, 51.

omne, quod pons a colle recedit 28, 543. omnia fert ſecum 45, 41. omnibus unum crimen fuerit 22, 311.

onerat aures baccis 28, 528. ramos 36, 348. onerant donis 10, 165. onerabat gemmis 72, 10. oneraverat alvum 20, 389. onerare toga 18, 301.

onus beatum matris 1, 145. nefandum 5, 455. ſidereum 8, 570. tantum te turbavit 17, 206. *diverſum* 18, 208. fatorum toleremus 26, 271. detrectat 33, 155. ingrati non ſubiturus 42, 12. commendat flammæ 44, 94. Alcmenam tendebat 101, 22. damnoſum 46, 23. tantum ſuſpendit 48, 34. maternum 50, 36. optatum 54, 6. gelidum verſat 61, 2. oneri venturo 7, 108. ſerica 20, 337. creduntur opes 26, 225. ne vobis eſſet 36, 289. nunquam ceſſura virorum 49, 47. metuens 50, 14.

opacat pinus 33, 201.

opacus gurges 49, 41. humor 59, 3. opaci lateris 35, 340.

operitur fons 60, 2. opertis objicibus 33, 171. operta effoſſi ſoli 8, 332.

opes damnavit tenebris 1, 43. congeſtæ cumulantur 3, 193. invadunt 5, 30. quaſcunque paravit 5, 157. non dominantur 7, 187. clauſit margine cæli 8, 43. *refixas* 8, 498. cumularet 15, 90. *ſacræ* 17, 38. ſpretas 17, 214. direptas 18, 168. 19, 49. emturas plauſum 20, 86. abſentum condonat 22, 147. hauſerat 26, 86. oneri creduntur 26, 225. bello quæſivit 26, 401. contemtas proculcat 26, 607. elapſas quærit 27, 8. captæ 28, 282. oris 40, 6. multifidas diſpergit 49, 59. raras inter habetur 62, 4 refundit 75, 10. attrivit 76, 7. opum magnarum non parcus 24, 223. opibus barbaricis 10, 226. anguſtis 15, 106. fluens 22, 128. direptis 28, 131. *avaris* 33, 21. ſpretis 50, 29.

Ophion exutus 36, 348.

opifex tauri 18, 163. timor 28, 533. ipſe 98, 9.

opima rettulit tibi 8, 632. Gildonis 15, 343. fumantia Enceladi 36, 350. opimis recolitur dapibus 1, 262. egregiis ornabere 39, 54.

opis externæ 17, 4. opem Hunnorum laturus 3, 321. ſentiat 24, 268. divinam tribuiſtis 26, 433. fucati ſermonis 28, 593. citharæ implorat 34, 6. non quærit externam 45, 41. ope Sanctorum 77, 5.

Opis optatum numen venantibus 24, 254. comes eat 24, 277. frena tenet 24, 292.

oppeterem fama majore 28, 294.

oppida per Romana 1, 163. plena 3, 195. ſublimibus muris 7, 121. debellata maritis 20, 199. clauſa pandere 22, 193. facta metallo 24, 23. anteirent currus 28, 377. prona verti 35, 153. immunia leti 35, 358.

opponit mari 33, 146.

opportuna ſitu inſula 15, 510.

opprimit violentia fati 26, 383. oppreſſa vox 1, 235. lex 3, 57. oppreſſis aquis 33, 176.

opprobrii fides 22, 295. opprobrio felicior exſtat 18, 57. opprobria turpia linguæ 26, 522.

optabile magis 8, 431.

optat adventum 1, 241. optant centenas voces 22, 185. optare dediſſet 28, 82. optantur flamina 24, 57. optatus ades 15, 231.

231. optata jubes 1, 164. optatior votis victoria 21, 369.
opulentia victrix linguæ 17, 21.
opus picturatum metallis 8, 591. lenonis acutum 18, 78. inexpertum 18, 166. inceptum peragetur 20, 397. flagrat 20, 450. Minervam ſpirat 22, 341. peractum 26, 133. diſpoſitum turbaſſet 28, 225. femineæ virtutis 29, 12. conſtruxit 33, 239. mirum conſurgit 48, 31. vomeris egit 49, 26. vivum 68, 8. ipſe ſui 98, 9. operi iratæ 20, 374.
ora Auſtri ſilet 22, 286. oris Odryſiis 3, 175. ab Biſtoniis 7, 111. ab Rhiphæis 20, 151. ex omnibus lectos 22, 128. ab gelidis 24, 98. aliis 36, 121. oras per quaſcunque 1, 133. hiantes colligit 5, 379. Cinyphias 15, 9. per quantas 33, 28. in Siculas 33, 139. poſſidet 44, 9. leves 49, 49.
oracula regis eloquio crevere tuo 17, 35. referens 18, 316. *dedecoris* pellendi 22, 899. ſaltus attollunt 26, 551. pandit 28, 37.
orbis æmulus 1, 24. feſſi 5, 406. dubius 8, 88. componitur 8, 299. ſpatium vix præbuit 8, 478. geminus 15, 3. Eous 15, 430. mirari deſinat 18, 7. *carina* 18, 426. deluditur 20, 94. ſe credidit eunuchis 20, 224. conjungi cœperat 20, 546. obtulit 21, 76. mutatus 21, 150. libratur 24, 10. diſcors odiiſque anceps civilibus 26, 565. apex 27, 83. rectoribus 28, 39. non creditur illinc poſſe regi 28, 410. terruit 35, 194. aptiſſimus votis 101, 55. *quantum* volet efferat 101, 60. orbi ruenti lapſuroque 3, 274. *diſce*, quod quiſque ſibi 8, 228. præfuit 15, 96. præfeciſſe 28, 586. lectiſſimus ſanguis 31, 60. timentes 33, 48. inferno 35, 361. clementior 36, 46. lux redditur 36, 243. orbem ſtabilem ſervant 2, 17. pacatum traderet 7, 110, collectum hoc concilio 16, 19. frenet 22, 1. ſub fraternum 35, 169. in noſtrum conjuret 37, 55. fetibus ornaret 37, 124. in alienum 44, 74. in noſtrum 47, 10. ſiccum 61, 5. clipei 72, 1. totum complectitur 95, 13. in orbem torquentur 28, 636. orbe everſo 5, 19. in medio totius telluris 8, 270. reciſo 20, 585. coruſco 22, 276. in alio 24, 149. toto ſublimior 28, 277. ex toto 29, 65. penitus remoto 29, 85. ab occiduo 34, 38. in ignifluo 101, 127. conſpicuo 49, 12. ſuo 52, 14. patulo 55, 2. medio 5, 310. 58, 4. in fragili 68, 4. ab Heſperio 71, 4. in orbe quicquid perit 33, 22. choros ducis 34, 52. orbes dividit ordine 10, 104. *laſſos* extenderat 10, 181. varios effingat 17, 326. *ſolitos* paſſurus 19, 3. in multifidos 35, 15. alii 35, 283.
orbita Solis 5, 155. flaveſcit ariſtis 33, 187. fumida 35, 162. *omnis* fletu perit 36, 442.
Orcades maduerunt 8, 32.
Orci janitor 3, 294.
ordiri virum 22, 75. orſus ſic 36, 18.
ordo agminis 15, 440. illuſtrior 18, 149. priſcus 26, 39. ordinis noſtri conſors 30, 4. ex ordine refert 28, 589. in ordine rexerit gentes 1, 57. ordine nullo mobilitas 3, 331. rupto 8, 62. 21, 149. juſto dividit 10, 105. ab Socratico 17, 87. fati ſervato 17, 338. rerum mutato 18, 498. pandit 20, 235. nullo 20, 421. priſco 21, 327. longo 24, 328. docto 28, 633. hoc fata fluant 36, 65. longo poſt 36, 230. perenni 98, 26. ordinibus variis 15, 477. 23, 49.
Oreſtes pœnas exegit 28, 113. placavit furias 39, 14. Oreſtem deſereret Pylades 1, 107.
Oreſteam fidem 41, 18.
Orgia Bacchi 8, 604. *fixa* metu 20, 286. Bacchus tranſtulit 24, 169.
Oriens traditus ſervatusque 8, 70. plaudat 12, 37. vaſtabitur 18, 17. diſcors 18, 396. ſqualebit 20, 566. conjuratus 21, 277.

Orientis opes 6, 30. prætumidi 24, 81. Oriente relicto 20, 131. 28, 92. ſubacto 21, 8.
origo ſurgit 8, 129. prima mali 20, 559. quæ major, quam regis erit? 29, 36. non parva tibi mandatur 31, 58. præbetur per cinerem 44, 102. *originis* ſuæ quantum dederit 26, 600.
Orion debilis 1, 28. ſuccinctus 7, 171. totus deſcendat 15, 498. nubilus 2?, 287. horruit 35, 191. Oriona gladio tremendum 28, 178.
oritur proles 35, 370 orta finibus exiguis 24, 138.
ornamenta mitia pacis 72, 6.
ornatus pulcros eligit 10, 12. aptat collo 10, 282. Tyrios 18, 422. pares 22, 94. ornatum formæ reddit 31, 101. ornatu retorto 1, 86. *novo* gravior 8, 585. conjugis 18, 200.
ornat ora 28, 524. ornet tua limina 24, 213. avis criſtas 28, 576. te ſignifer 33, 101. ornent annum ſtudiis 24, 264. ornaret feribus orbem 37, 124. ornatur propriis donis 17, 263.
orni concuſſæ 2, 7. orno humili 36, 142. ornos pertrahit 9, 17. *ſteriles* frondere 36, 73. annoſas 39, 40. fundebat 101, 107.
orantem ſequitur clamor 3, 116. reſovit 28, 426.
Orontes ditat 7, 70. *famæ* contemtor 18, 434. infelix 20, 115. *lambit* 36, 373. Orontem imbellum 5, 35. potamus 24, 158.
Orpheus Thracius 10, 234. otia cum ageret 34, 1. feras pacaverit 51, 19. Orphei Threicio 40, 33. Orphea ſociarent lumina tedæ primæ 40, 1.
Orpheo pectine 22, 72. Orpheis modis 7, 114. vocibus 34, 24. Orpheos cantus 17, 252. libros 74, 11.
Orphnæus crudele micans 33, 282.
ortus in refugos vertetur 1, 172. in extremos vergentis 3, 323. ad Phœbi 5, 104. tuos luſtravit 7, 16. primos cum *detegis* 7, 178. in ſolis tranſiret 21, 338. in corporeos 33, 62. puniceos detexerit 33, 220. in ortum feſtinus 44, 58. quo ortu 3, 24. hoc nobilis naſceris 8, 121. *emiſſo* 8, 389. uno ſanguinis materni 10, 30. a primo fluminis 21, 198. ab roſeo Phœbi 26, 244. felici 28, 16. tardo vix editus 101, 14. quocunque emitteris 49, 79.
os ſacrum miraris in auro 24, 11. longius 45, 5. oris mutati tempeſtas 17, 220. dedecus 18, 120. celſi nitor 21, 45. fœdati gloria 26, 587. recurſu 31. 37. ſuperbi honos 36, 89. ſpiritus 36, 151. ſub luce tui 40, 49. opes 41, 6. ab ore venit fulmen 101, 122. in ore geris Romam 26, 506. multus frater erat 35, 27. redditur parens 50, 24. ore inchoat 1, 235. diro laceſſit 3, 356. polluto bibit 4, 8. gelato ſtetit 5, 131. natanti 5, 509. recto 6, 6. hoc 10, 263. 20, 75. dilecto 19, 57. puro 22, 101. ſub generi 22, 184. rubenti 22, 327. ferens patrem 22, 348. trepido 50, 10, 22, 357. reducto 22, 430. ſublimi 26, 124. in Herculeo 26, 378. digno ſonet 28, 493. pudor calet 28, 565. gemino 28, 641. celſo talia tonat 33, 84. fero 34, 32. ab placito 34, 52. profundo 36, 268. ab revelato 37, 88. immenſo 49, 28. novo 54, 10. tuto recitet 74, 20. merito 75, 6. ora reſonent vocibus centenis 1, 55. ridenti lanugine veſtiat ætas 1, 70. mollia lambentes 3, 96. (*equorum*) poſcentia curſum 5, 354. dentibus creſcere ſenſit 7, 79. fulgentia 17, 132. crinibus protegis 20, 119. celebrant auratis figuris 22, 175. pulverulenta 24, 245. noſtra dicavit 25, 8. ſub Auguſti 26, 259. in novem conſurgens Timavus 28, 198. ſaucia 28, 322. conſpecta refer 28, 423. Padi 28, 495. puellæ ornat 28, 523. fixa draconum 28, 567. movet Camœnis 29, 15. neglecta 31, 6. præſcia 33, 266.

266. Gorgonos revelat 35, 205. madeſcunt imbribus 36, 311. in ſcopuli flagrantis 36, 392. fatiſcunt vulneribus 36, 425. cingit honos igneus 4, 17. horrentia ſonant 101, 55. tot populis pervolat 49, 10.

oſſa immania reſonent 21, 137. collecta 22, 416. quam denſa rogis cumulaverit 26, 513. geminæ gentis permiſceat 26, 643. tremor vibrat 36, 152. immania ſerpentum 36, 341. oſſibus nudis 18, 122.

oſculum quod flenti tuleris, plus ſapit 14, 13. in oſcula declinat criſtas 48, 50. per oſcula virus infundit 20, 188. oſcula dulcia nati delibat 8, 370. conjugis emit 10, 58. in matris ſuſpenſus 10, 116. furtiva carpent 11, 24. figere 20, 67. carperet 21, 120. figit *collibus* 22, 196. blanda cruentatis affigunt dextris 26, 619. libabat 29, 99. inſerta galeæ 29, 217. mariti raperes *ib.* mille ſonent 31, 131. figit telæ 36, 159. irrita figit aquis 61, 6. ad oſcula ſe ſubmiſit 5, 443. te porrexit patri 8, 168. intendit turres 33, 211.

Oſius vid. *Hoſ.*

Oſſa nivalis 5, 182. reſonat 9, 22. pronior 34, 20. glacialis 35, 257. tollitur 37, 68. Oſſæ Pelion involvite 8, 108. glaciali Pelion imponam 20, 12. Oſſam obliquam projecit 26, 76.

Oſſæus vertex 35, 183.

oſtendit vultum 26, 358.

oſtentant ſe quiſque deæ 31, 112.

oſtenta mentes horrificant 26, 249.

oſtia per quinque 8, 631. ſeptena Nili 44, 100.

Oſtrogothis colitur 20, 153.

oſtro puniceo diſcriminat pectus 1, 90. coruſco infecta 1, 264. Sidonio velari 5, 450. in Tyrio 7, 15. in patrio adoleſcis 8, 125. *junxit* lapides 8, 599. *hac* fulta Venus 10, 151. Tyrio fuſus 15, 327. *fundit* aquas 33, 253. Sidonio tinxerit 33, 273. & auro 72, 8. in oſtro *natus* 10, 340.

Othrys reſonat 9, 22.

otia te juvant 3, 140. ſuccedant 4, 13. marcida luxu 7, 41. Galli limitis 8, 459. apponit Muſis 17, 66. fecunda 17, 115. ferri 20, 121. ignava 20, 477. blanda 21, 93. *vendere* 21, 210. rebus inſperata dabant 26, 361. naufraga ſomni 29, 145. per dulcia noctis 29, 221. prætulit regno 31, 76. languida nox invexerat 33, 275. ageret 34, 1. nervus agit 35, 32. Saturnia 36, 21.

Otus nititur 26, 74.

ovili purpureo 28, 73.

oves miſeras 20, 400. paſcere 36, 355.

ovanti fratri 28, 553. *ovantem* animum 22, 68. vidimus 28, 155. ovantes equos 35, 306.

ova hiulca rupit 6, 4.

P

Pabula precor 15, 34. mutant 18, 248. communia 36, 43. ventoſa 44, 15. novit (*ferrum, magnes*) 48, 17.

pacator Rheni 24, 13.

Pachyni caput 33, 146. Pachyno veniant æquora 15, 142.

pacifero pede 34, 10.

pacificare aures 4, 20.

pacificis moribus 24, 154. *pacificas* fulminis alas 35, 239.

paciſci membra 18, 228. requiem mercede 21, 211. pactus villa Aſiam 18, 199.

pacet muneribus montes 24, 284. pacaverit æſtus animi 8, 226. Orpheus feras 51, 19. pacatur Rhenus 31, 91. dolor 99, 100. pacari æquora 40, 60. pacato fulgure 35, 147. pacanda precibus 31, 134.

Pactolus dives 1, 54. flueret Eunucho 18, 214. inhorruit 20, 178.

172. Pactoli rubentis ſtagna 3, 103. aurifero fonte 24, 61.
pacta *movet* 28, 205.
Padus admoduletur 12, 14. belli arbiter 28, 212. *Padi* ora 28, 495. oloriferi 40, 12. Pado remenſo 28, 303. remigat alnum 35, 178. Padum ligat 17, 200. tranſlapſa 18, 376. geleis hauſi 26, 532.
Paduſæ raucæ ſtagna 31, 109.
Pæan 2, 11. Pæana ſuum implorat 37, 125. *Pæane* recepto 26, 598.
Pæonium draconem 24, 173. Pæoniæ curæ 26, 121. *undæ* 49, 67. Pæonias herbas 20, 12.
Pæſtana per jugera 10, 247.
pagina refert 1, 197. agnoſcit mores 17, 255. *meminit* 18, 232. *neſcit* nomen 22, 244. profana 22, 302. Muſarum loquitur reges 29, 162.
Palæmon exul 8, 465. *frenat* delphina 10, 156.
Palæmoniis coronis 17, 288.
palæſtræ Amphioniæ 8, 532. palæſtras liquidas 17, 287. Herculeas 29, 171.
palam fit 15, 431.
Palatino Senatu 8, 11. monte 22, 228. monti 28, 35. a colle 28, 541. Palatinis collibus 15, 118.
palatia traxere 18, 145. clauſa 20, 92. *nativa* 28, 8. *cunctis* nomen tribuere 28, 409.
palato tradunt 20, 329.
palla velat humeros 1, 224. *tegit* humeros 28, 166. pallæ fulgentis 35, 16.
Palladia arundine 28, 378.
Palladii amor 31, 64. Palladium reſonabat ager 31, 25.
Pallanteus apex 28, 644. Pallanteo receſſu 22, 405.
Pallantis jugulum 21, 97. Pallanta furentem 37, 95.
Pallas addit ſe comitem 33, 228. potuit videri 35, 39. Gorgonos ora revelat 35, 206. Palladis ægida 24, 210. Pallada pertentas 18, 272. hinc, hinc Phœben 36, 209. in Pallada tendit manus 37, 110. Pallade *tetrica* 22, 275.
Pallas unde dicta? 35, 24.
Palleneus atrox 37, 109.
pallet Orontes 20, 115. dives 22, 120. rubor 36, 88. pallent rectores 24, 100. pallebant flumina 29, 176. *palluit* Eurus 18, 504. *Hermus* 24, 228. Atlas 35, 191. tremor 50, 12. *pallere* liguſtra 36, 240. *pallentis* Beſſi 17, 41. *pallentem* Phœben 17, 131. aulam 20, 462. pallente populo 17, 299. pallentes herbis thalami 1, 212. pallentia caſtra 33, 41.
palleſcit lacus 35, 114. nox 44, 6. *palleſcunt* gaudia 22, 344. ſtellæ 37, 9. palleſcat barbarus 8, 359. palleſcere Gangen 7, 203. ſolem 48, 3.
pallidus hoſpite magno ſtat 26, 356. *Aſtur* 29, 75. omnia laudo 74, 17. pallida ſimulacra 3, 128. regio 35, 326. *pallidior* ſolibus ora 18, 261.
pallia prætentat 15, 438.
pallor gratus amantum 10, 81. comitatur 28, 322. pallore infectæ genæ 5, 131.
palma tanti furoris 15, 238. viridi gaudens 24, 205. palmæ ad mutua nutant fœdera 10, 66. palmam rapturus 17, 283.
palmis exiguis 101, 57. *palmas* humano geminas de corpore 26, 254. trementes tendere 36, 109.
palmitis Etruſci 26, 504. flexus 31, 16. palmite hoſtili 8, 610. opaco 10, 217. lento 14, 20. Nyſæo 20, 171. largo 22, 263. ſub palmite colles lateant 40, 39.
palpitat bellua 20, 431.
paludatæ aulæ 28, 596.
palus tremebat 3, 291. pigra calcatur 8, 346. vicina 20, 438. teneret Theſſaliam 35, 180. paludis horrendæ ſtagna 33, 112. paludem Lernæam 3, 290. paludes Cimmerias 18, 249. Germanorum 24, 304. quod nutrivere 35, 296. Peluſiacas 44, 97. paludibus latis 8, 452. Libycis 20, 255. ora juncta 21, 199.
paluſtri vado 35, 59.
Pamphylos rapi 20, 465.

pampi-

Digitized by Google

pampinus circumflua 24, 367. *opaca* criſpatur 31, 5. induit ulmos 35, 111.
Pana Lycæum 28, 200.
Panchaïa *ramos* dabit 7, 211. ſpirat 35, 81.
Panchaia cinnama 10, 94.
Pandioniæ res 8, 508. Pandionias phalanges 15, 406. *arces* 35, 19.
pandit gemitus 20, 193. rumoribus aurem 22, 48. materiem virtutibus 24, 107. viam 26, 341. oracula 28, 37. iter enſe 28, 478. exordia 29, 34. alas 33, 97. panderet arces aſtrorum 7, 107. pande patriamque genusque 31, 53. vias terrarum 40, 59. pandite cœtus 1, 249. vari 3, 23. littus 3, 123. Helicona 4, 1. carmina 18, 11. penetralia 33, 25. pandere fata 19, 37. ſe portæ videbantur 26, 215. panditur herba 3, 211. mihi magnum æquor 21, 22. penetrale 22, 445. lacus 35, 113. 49, 28. panduntur futura 15, 355.
Pangæa ilicibus caligantia 3, 337. renident 8, 179. ſubſidunt rotis 20, 105. ſcinditis juvencis 81, 134.
Pangæa juga 37, 67.
pepigi mihi letum 28, 3*5. quam pepigit jungere differt 10, 22. diſpendia famæ 28, 452.
panes quinque 99, 7.
Pannoniæ plaga 5, 45.
Pannonius obſidione ſolutus 22, 192.
Pantagiam ſaxa rotantem 35, 58.
Paphiæ puellæ 19, 65. Paphias arenas 10, 148. ſedes 10, 254.
Paphi diva 35, 155.
par donis armiſque manus 24, 234. quis *par* conatus adire 5, 308. parem ſe jactare 1, 20. vult nullum eſſe 5, 153. miratur 22, 167. pares clipeis & mole 3, 351. morte 8, 81. paribus triumphis 1, 139.
paralyticus graditur 99, 17.
Parætonio litore 15, 160.
paratu regifico ſplendere 5, 340. Tartareo 15, 180. Martis graviore 21, 336.
Parcæ non jus habuere nocendi 44, 109. prohibent 15, 121. neverunt 20, 461. vetuere minas 33, 48. quarum ſub jure tenentur omnia 33, 51. feriem fatorum pollice ducunt *ib.* ferraris evolvunt ſæcula penſis *ib.* ſic voluere 35, 6. in te dura legunt ſtamina 44, 109. *Parcarum* fila 3, 157. colos ſeveras 49, 87. lege 91, 1. Parcas famulas accipe 35, 305.
parcis Eliſſæ 19, 148. pepercit noſtris 21, 346. Sirius violis 31, 119. hoſtibus 39, 20. parcite oculis noſtris 5, 521. ne membris noſtris 37, 29. parcere pœnæ 18, 185. fingit 28, 301. novit 61, 4. parcendi rabies 3, 237. *parcendo* ſecat 26, 122. parcitur ſenectæ 36, 354.
parcus pœnæ 8, 114. noſtri cruoris 22, 29. diligeris 22, 147. opum 24, 223. ſui tumor 45, 29. parci in ſe vel pignora parentis 28, 555. parcum Jovem 36, 36.
pardi fulminei 17, 302. pardos virides 24, 345.
parens veneranda 1, 177. 26, 52. pietate 10, 41. lætare 10, 117. progreſſa 10, 261. armorum legumque 24, 136. felix 28, 101. veſtra 28, 362. torva 33, 128. noſtra Juno 35, 367. dira 36, 97. ſancta 36, 115. numeroſa 36, 414. terra 37, 1. redditur in ore 50, 24. matris 98, 3. parentis ætherii 5, 144. divinæ 10, 230. dura pietas 28, 554. in pignora parci *ib.* ſceptriferi 29, 130. æmulæ 31, 46. fidæ 35, 4. miſeræ adſpectus 36, 193. fallacis lingua 75, 9. parenti gaviſo 7, 38. ignoſce 20, 141. piæ 28, 397. parentem complexus 5, 2. *regni* 22, 166. vocat 24, 51. lætum reperis 95, 19.
parentes occiſos jurare 3, 328. planxere rogum 35, 356. fultos cervice 56, 5. parentibus *purpureis* 21, 80.
parentans ſtrage civili 28, 118.
paruit jubenti 15, 290. nec ſegnius officio 22, 271. imperiis 26, 396. parere ſibi ipſum auctorem

ctorem 8, 299. clavo 18, 425. didicit 20, 157. juſſis 26, 277. cælo 26, 549. juveni 29, 201. dicto negas 33, 113. paretur dominis 20, 480. parebitur juſſis 15, 321.
parili ſorte 101, 63.
parit artes 36, 32. peperit annum 28, 653. paritura ſuum auctorem 95, 10. parta reponas 26, 502.
pariter fœdavimus Hebrum, pariter proſtravimus alas 7, 147. diligimus pariterque timemus 10, 331.
parma ſonat grave 28, 628. parmam removit 8, 12.
Parnaſſia ignarum doceas vatem 1, 71.
Parnaſſia chelys 28, 122. templa 101, 1.
Parnaſſus liber erat 2, 5. fertur junxiſſe volatus 16, 15.
paro transmittere 15, 371. paras prohibere mortem 5, 165. parat ire 1, 77. trabeas 1, 178. convexa ſtellis 1, 242. cruciatus, vincla, tenebras 3, 236. paret fortuna 3, 143. parant tecta epulis 1, 264. cratera 35, 344. dextras in bella 37, 7. parabat domino 3, 189. paratur ad bellum 3, 344. ſcena 29, 25. parabatur concordia fati 29, 85. parari tela, enſes, galeas 26, 537. parata morte 28, 451. paratos animis 8, 488.
Parrhaſius Ladon 21, 185. Parrhaſii Lycæi 35, 18. Parrhaſios colonos 26, 191.
pars indicit-pars tuentur 3, 68 ſq. debilior facilisque capi 3, 317. quota tui ſint? 5, 513. nobilis arcu, pars longe jaculis, pars cominus horrida contis 7, 136. ne qua intacta foret 21, 248. æmula 24, 36. nulla mei 26, 309. moritur ferro, partes periere videndo 37, 113. humani generis 95, 12. parte cum prima vireſceret ævi 1, 63. ſui 17, 48. 26, 384. pro regni 28, 83. ab omni venit 28, 218. pro feminea 29, 228. ima 35, 23. rebelli 37, 90. partem invadere tentat 5, 160. in partem dari regna 5, 315. in novam 15, 62. timet 20, 583. partes animæ diſtribuit 8, 240. *tuas* ſolabere 8, 342. *receptas* ſuſcipies 8, 391. ad quaslibet 15, 281. inter geminas 20, 540. per tot diſcurrere 21, 310. tumeant certamine 22, 95. totum per orbem collectæ 47, 32. partibus locatis 5, 103. illis affore 20, 48. Heſperiis 20, 123.
Parthenium nemus 21, 183. *odorem* 35, 148. Parthenius luſtris 35, 241.
Parthia ſupplex 10, 225. exhorret caſus 15, 38. corrupit 18, 416.
Parthica luxuries 18, 342. ad flumina 31, 74. tigris 33, 17. cingula 35, 94.
Parthus ductor 44, 84. Parthi jaculum 35, 200. Partho *refugo* 8, 531. Parthum raptorem 3, 227. coactum 7, 201. Parthi liquere Nipharen 7, 72. triumphati 8, 317. Parthorum ſolium 8, 214. proceres 21, 55. more 45, 21. Parthis ſagittas tendere certior 11, 2. mirantibus 21, 68. Parthos petat 1, 80. reſides 20, 476. didiciſſe 45, 47.
partitur avum communem 10, 31. partitum nobilitant 21, 30.
parturit annis nomina 1, 204. æther ſidera 10, 275. mundos 17, 81. parturiens lumina cæli 37, 124. parturiente rogo 44, 62.
partus magnos cum proferrent 1, 146. ſemiferos 18, 1. ſacri 22, 342. poſt primos 33, 124. geminos tuliſti 36, 308. alios dederit 37, 56. prohibet 23. conſcia mater 98, 15. partum futurum 44, 44. partu Apollineo 8, 133. remoto 10, 42. diſſona femina 20, 42. arcano viſcera compleri 95, 9.
parva loquor 35, 294. non parva popoſci 10, 34. parvo honeſto contentus 3, 201. non poſſet ali 15, 105. cur geminos (*objicit angues?*) 101, 38. ex parvo plus ſupereſſe 99, 8. minor nec membris, nec honore 35, 38. alto colle 49, 11. minori annis & jure 29, 197.

paſcis

paſcis cornipedem 28, 183. paſcit Mæotica 1, 36. *commercia* 22, 115. volucrem ſub pectore 37, 21. paſcat furorem 39, 22. pavit ſanguine Manes 28, 116. aves 28, 209. paſcere oves 36, 355. paſcitur intuitu 3, 165. paſcimur arbitrio Mauri 15, 70. paſcuntur apes 29, 9. paſci pœnis vel ſanguine 22, 14. caligine 35, 193. paſtæ gramina matres 29, 191.

paſcua Cappadocum 5, 30. includit tuto gyro 5, 126. vindicat 8, 381. reſpirant 24, 343. vallis 26, 410. Cocyti mandunt 33, 278. ad nota jugales vertunt 35, 319. vaſtata 36, 168. plena 40, 38. fumantia vernant 49, 20. læta Theſſaliæ 73, 6.

paſſus fictus 3, 136. paſſu tacito 28, 509.

paſtor ligat canem 18, 132. *victus* 20, 257. ludat 24, 282. pallidus ſtat 26, 357. attonitus 36, 165. armenta natantia cernit 47, 42. paſtori ſuas 26, 503. paſtore attonito 3, 386. 18, 3. paſtorum iras 35, 213. paſtoribus Apenninigenis 28, 505.

paſtorali cantu 21, 182. ſub carmine 26, 355. paſtorales catervæ 5, 254. paſtoralia antra 10, 114. murmura 31, 36.

patefecit iram 3, 44. patefacta furori Auſonia 26, 292.

patet planities 5, 349. nocte dieque 18, 363. *patent* convexa ſereno 35, 91. pateant urbes 20, 210. homini furtum 36, 145. colla jugo 51, 6. paterent elementa 21, 360. *patuit* ingeniis campus 17, 262. iter 20, 40. famâ 28, 438. ſtellata domus 36, 8. patuere minæ certe 20, 2. clauſtra 26, 190. patens eventu fides 26, 553. mons arte 28, 502. patentibus arvis 47, 39.

pater ſummus 1, 107. quantus in ore *radiat!* 8, 518. nunquam eris 18, 224. principis 19, 50. Eridanus 28, 149 ſenior 29, 57. prolesque tibi 44 24. rerum 49, 83. æther 50, 35. patris officium 18, 51. ætherii 22, 26. cauſſa 28, 119. dulce nomen 33, 36. patri civem præponere 18, 442. propior 50, 22. patrem torvum 7, 24. geras 8, 294. te dicere ſi jam liceat 8, 651. dignatur 20, 69. implerant 20, 514. altum gemuit 22, 63. ore ferens 22, 348. dominumque vocari 24, 189. Tibrin 26, 578. nati fugerent 29, 136. probabit Jovem 41. præſtarent 54, 12. patre pio monſtrante 28, 55. cum longævo 37, 118. patres ſocios admittere 8, 581. *falſi* 18, 470. conſule digni 20, 137. prælia mandarent 21, 329. milite florerent 26, 106. Romanos 26, 390. 28, 551. crinigeri 26, 481. cum plebe 28, 332. patribus iiſdem 15, 389. ſolis 17, 269. digna plebes 20, 137. liquidis 36, 16.

pateram inclinat 21, 62. pateras libare deis 1, 247.

paternæ mentis 35, 253.

pateſcunt fores 7, 169. arcana ævi 22, 445.

patiens animi 17, 211. ditionis 26, 581. ſtagni (*ſilva*) 36, 369. laborum 51, 7. mons ferri 87, 8.

patientia inſtruit 22, 105.

patior diſpendia ſortis 33, 100. pateris morbum 76, 5. patitur contagia 44, 10. *mollire* 1, 86. *vincula* diſſolvi 22, 41. patimurne Sorores? 17, 276. nec nos *patimur* committere emtori 15, 265. patiuntur quietem 5, 7. patiar ſedens tot probra 15, 375. *deponere* 17, 184. fugam 26, 525. patiare vinci 31, 136. ſi *paterere* viros 20, 223. patiere ligones 33, 195. mariti tædas 35, 279. patiemur vivere gentes 3, 46. pati Coros 1, 132. pontem 3, 376. frigora 7, 44. nihil recuſat 8, 434. *vota* non poſſent 18 172. ſoles imbresve 20, 411. ſolem 35, 198. occaſum 37, 12. alterius vires 49, 78. paſſus nulla *contagia* privatæ ſortis 8, 123. jocos 28, 60. *riſu* molleſcere 35, 313. *manu* veſtir

veſtire figura 95, 5. ſpaſſæ nova jura 26, 9. *paſſurus* prodita regna 36, 63. paſſura moras 20, 292. paſſuri enſes 15, 434.
patriæ *conditor* 39, 120. dolores 29, 155. mandata vocantis 28, 430. ruenti ſuccurre 5, 95. petenti 15, 111. ritus 20, 204. pro flammis 20, 598. conſul 24, 220. captæ vindex 26, 434. in luctum 28, 118. ſtudiis 28, 339. patriam rimoſam 5, 464. vendit 15, 267. erexere 17, 149. labentem 20, 302. genusque pande 31, 52.
S. Patricii *purgatorium* 3, 123.
patricius ventilat 18, 109. flectebat habenas 19, 2. conſul 20, 561. *honos* 25, 8. patricii cœtus 28, 599. patricio favori 24, 50. patricios habitus 8, 6. patricias domos 28, 61.
patriam congeriem 44, 98. *patriis* conſiliis 15, 46. in agris 52, 1.
patrare bellum 15, 274. patratis bellis 28, 127.
patruus te ſublimis adoptat 29, 105. patrui æquorei 29, 124. curam 29, 186. patruo principe 29, 39. non cedunt 35, 207.
patulis campis 37, 72.
pavet cuncta 36, 141.
Paullus domitor Pellææ aulæ 24, 33. Pauli triumphus 26, 126. per cineres 77, 1.
pavonum alis 18, 109.
pavor tende nexus rotarum 3, 343. quievit 20, 233. clauſa ſibi cuncta putat 28, 145. pavoris vera 20, 470. pavorem faciant 101, 48. cum fratre pavore 22, 372. artem confeſſis 29, 206. pavoribus ſuccincta 26, 201.
pauper uterque fuit 74, 16. eſuriens 90, 1.
pauperies aſpera victos domat 26, 633. pauperiem iniquam 20, 209. texit 39, 46. diligo 90, 2.
paupertas hæc mihi opulentior 3, 204. quantum ſobria poſſit 8, 412. me ſæva domat 89, 1. paupertate obruta virtus 28, 142.
pax avibus 17, 121. majora decet 17, 239. a fonte Rheni profecta 21, 201. alta 22, 287. ſenectutem intulerat 28, 534. animo tranquilla datur 48, 49. pacis egregiæ cuſtos 10, 333. gremium 15, 51. *ſupplicium* 15, 99. in gremio 20, 97. ſeneʃta 20, 278. odio furentes 21, 245. conſilium 24, 123. leges 33, 63. ornamenta 72, 5. paci Romanæ 20, 477. innocuos armorum largitur honores 28, 639. Aſſyriæ 21, 51. pacem regunt juſtitia 2, 18. vexare 5, 10. donat 8, 454. latura polo tela 8, 535. Romanam emeret 10, 225. laturi gentibus 15, 216. implorantibus 18, 378. fœdat 21, 29. conciliant 21, 59. rogant 21, 212. ſidera non ſemper habent 26, 62. ſancit 26, 573. ſperaret 28, 416. profundam rerum 36, 56. ſub pace latet gravior Mars 28, 307. pace in tranquilla 5, 103. futura torquetur 5, 138. tranquilla fruatur 5, 159. relata 20, 400. ſiccum ferrum feras 22, 16.
peccat in orbe manus 18, 196. *peccare* fidem 22, 97. peccaſſe videbor 42, 11.
pectinis arte 8, 594. *nuci* moderator 20, 382. ingenio 35, 41. artes 36, 156. pro pectine enſes 20, 456. pectine nobiliore 9, 18. *Mitylenæo* 10, 235. *Orpheo* 22, 172. divino duxit 22, 333. *levi* modulatus nervos 34, 15.
pectunt colla 88, 2. pectebat crines 18, 106. *hydros* 20, 111.
pectus album diſcriminat oſtro 1, 90. illidere pinu 18, 279. magnanimum 24, 9. divinum 28, 233. anguſtat jaſpide 28, 526. ferratum 29, 219. inacceſſum Veneri 33, 224. oſtendens 37, 92. ſequitur pars cætera 101, 32. per pectus diſtillant aquæ 1, 222. pectoris commoti ignem 3, 181. tumorem ſolvit 48, 48. ſub pectore æſtuat 26, 475. in pectore concipit 18, 359. rubent ſulci 36, 426. pectore preſſit anhelo 7, 30. ſeminudo 11, 37.

11, 37. anguſto 17, 81. uno 17, 91. erecto 18, 306. *tenero* 18, 423. hoc ſedes poſuit dea 22, 13. uno receptæ deæ 22, 102. animoſo 22, 242. ſopito 27, 2. *clemens* 28, 550. anhelo 29, 173. exuto 31, 7. flagranti 33, 154. de laſſo 35, 341. pepuliſti matrem 36, 104. furiato 36, 262. laniato 36, 405. ſub vivo 37, 21. niveo tenet 69, 3. ſub uno latuit 95. 13. pectora fœda 3, 37. merces non alligat 8, 501. ter *movit* 10, 147. ſpumantia 10, 180. quæ ſufficerent? 10, 317. intacta lucro 17, 214. intrat Phœbus 18, 327. lymphata 20, 46. nulli culpæ pervia 26, 131. donis invicta vel armis *ib.* firmavit inertia 26, 315. dabat bellis 28, 490. tot 28, 626. mirantia tundunt 36, 129. Mavortia nectit 48, 33. ſuſtentet 77. 3. mortalia 98, 14. noxia ſolvis 98, 19.

pecus Neptuni 3, 279. immenſum 20, 427. invitant ad prata 28, 200. infeſtavere 36, 166. pecorum in morem 26, 44.

pecudis ſagittiferæ 45, 48. pecudes locutas 18, 3. non ſævas 24, 316. pronas 51, 20. pecudum ſtrages 15, 359. ritu 20, 499. ad ritus priſcos 28, 152. more 36, 43. nulla 40, 17. timores 98, 16.

pedes contemneret æquor 5, 123. afflictas pediti 8, 350. cucurrit 36, 185. pediti miſtus 26, 579. pedites favere 23, 13. tot ſubitos 26, 474. peditum agmina 15, 195. magiſtros 29, 198.

Pegaſus famulas præberet alas 8, 558.

Pegaſeis habenis 3, 263. Pegaſeas aquas 55, 4.

pegma mobile 17, 324.

pelagus Icarium 20, 265. pelagi minas ſuperare 15, 370. ludibrium 28, 140. flagrantis 49, 27. pelago vagus exſultat 32, 11. terriſque 36, 315.

Pelion taceat 1, 203. reticet 5, 44. Nereis illuſtre toris 7, 116. involvite Oſſæ 8, 108. cum *ſurgeret* in thalamum 9, 1. imponam Oſſæ 21, 12. vellent 26, 74.

Pallæ mœnia credita 17, 28.

Pelleus qui domuit Porum 8, 375. Pellææ aulæ 24, 33. *Pellæo* auro 15, 269. Pellæum juvenem 39, 16. *Pellæis* enſibus 18, 483.

pellicis uſu 18, 62. ſuperbæ 101, 47. pellice vereri reducta 19, 24. extincta 36, 327.

pellem lanigeri ſuis 10, 185. *pelle* ſuſpenſa 20, 258. ſquamoſa 2?, 263. pelles fulvas revocat 3, 79. rigidæ 36, 343. ſub pellibus egit hiemes 21, 122. pellibus fulvis hirtæ 51, 18.

pellita juventus 8, 466. curia 26, 481. pellito judice 5, 85.

pellunt limine 18, 40. crimina 22, 100. pepuliſti pectore matrem 36, 104. pepulit ſilvis 36, 285. dolores 39, 49. pepuliſſe notam 22, 281. pellantur piacula 18, 432. *pulſus* cernit 26, 472.

Pelopea peperit 18, 291.

Pelopeïa oppida 5, 188.

Pelops fugit 29, 167. Pelopi erexit 10, 216.

Pelorum tranſigit enſe 37, 79.

Pelorum ad Siculum 28, 287. objectum 33, 150. Pelori Siculi 36, 255. Peloro refugo 36, 222.

peltis aduncis 35, 62.

peltata cohors 11, 33.

Peluſiacas paludes 44, 97.

penates populis undare 1, 46. Agamemnonios 3, 82. mutatos 3, 161. per innumeros 10, 25. petit 10, 228. caſtos ingreſſæ 17, 125. Phrygios 33, 178. noſtros appetiit 36, 187. penatibus propriis auferre 29, 101. mediis 36, 73.

pendet his per dubium fortuna favorem 1, 11. pendunt, quas partes velit ille ſequi 7, 172. poſt terga ſagittæ 35, 32. *pependit* cum Marte fortuna 15, 152. in dubio 18, 314. *inter* ſupplicium 21, 377. *tempeſtas* 26, 112. terra 33, 251. mundus 34, 47. *pendere* in ſpeculis 26, 567. *pendenti* ſolo 26, 348. *margine*

margine 49, 44. pendentes rupe Gigantas 28, 45. ramis pharetræ 31, 12.
pendat crimen juſtitia 24, 110.
pendula rupes 5, 507. *bella* 15, 474. veſtigia 17, 323. fila 46, 20.
Penelope trahat arte procos 89, 31. Penelopæ decus 29, 25.
penetrabile tempus 26, 278.
penetrale profundum 22, 444. penetralia diruta 8, 40. in hæc redi 10, 260. rerum ſacrarum 33, 25. mentis nudat 33, 213. ſancta ſororum 101, 3. deſerta ſilvæ 101, 70. penetralibus exit 8, 571. adytis 21, 59. altis 28, 358. profilit 36, 112.
penetras ad manes 98, 22. penetrant ad vivum 20, 16. limen 29, 131. convicia cælum 39, 10. penetravit rumore ſecundo 31, 64. penetraverit agmina 28, 473. penetrabis ad Urbem 26, 547. penetrare ferro leones 21, 65. receſſus 24, 157. fines Noti 36, 323.
Peneus mutaret nectare fontes 9, 7. Peneo ſtagnante 35, 180.
penitus de ſtirpe 5, 206.
penna te vehit 3, 280. longas peregit vias 10, 98. pennæ antevolant Zephyros 44, 21. pennarum notis 15, 478. *pennis* levibus volant 10, 83. ſinuatis 20, 312. totis exſurgens 24, 203. librantur in ulmos 31, 16. confiſa carmina 43, 7. pennas cient apes 5, 462. grandine concretus 33, 71. madidantes nectare concuti 35, 88. cærulus ambit flore color 44, 21.
pennata cohors 10, 204. pennati Amores 22, 356. pueri 31, 10.
penſat *cannabula* 10, 303. cum crimine laudem 28, 115. damnum 33, 126. penſent ſilentia nimiam vocem 5, 490. penſabunt facta coronæ 24, 76.
penſa ducant 18, 498. projecta 36, 161. *penſis* involvere lanam 18, 276. politis 20, 373. matutinis 20, 459. contulimus fila 22, 334. ferratis 33, 53.
Penthesilea, tuam bipennem 18, 334.
Penthea ferrent 5, 418.
Pentheo ſanguine 20, 523. ritu 22, 213.
penum vaſtare 18, 194.
penuria geſtandi ferri 5, 273.
peplum fluentem allevat 10, 123.
per dubium pendet fortuna favorem 1, 11. per faſces numerantur avi 1, 15. per prælia quid ſine te geſſi? 7, 145. *per ſe* quæſita 8, 45.
peragunt convivia 35, 328. peregit rite 18, 169. peragi rem 33, 218.
perbacchata domos incendia 26, 242.
perculit horror 5, 130. utrumque 8, 103. exilio 18, 169. Saporem 20, 482.
percenſere manum 28, 157.
percurrit annum 68, 9. percurritis montes 24, 263. percurrunt ripas 35, 69. percurrere levi motu ſegetem 7, 199. percurrens telas 1, 225 libros 29, 148.
perdit nil decoris 24, 89. perdat avem 44, 63. *perderet* nefas 3, 244. perdidit terra numen 17, 123. perdidimus robur & arma 33, 96. perdere cunctos bello 28, 510. perdita non curant 20, 584.
perdominetur annum 12, 45.
perefa pars imbre 44, 34.
perenni ordine 98, 25.
perit lex mortis 99, 12. ira 1, 26. per tela cadaver ſparſum 5, 417. pars morbo, pars enſe 8, 467. quicquid in orbe 33, 22. flamma Caci 34, 43. labor 36, 157. *orbita* fletu 36, 442. hoc abſente 48, 20. pereunt ingentia brevibus fatis 5, 49. fixis legibus 22, 436. ſilvæ lacusque 101, 128. dum pereunt, meminere mali 20, 116. pereant ritu quo viri 19, 18. quod nunquam ſtellæ 24, 41. perirent melius mucrone 28, 312. perire tyranni 28, 398. videndo 37, 113. te non pereunte 44, 103. peritura nunquam cohors 37, 53. perituro fœdere 3, 223.

pererrat ſedes vacuas 36, 154. pererrant avia 36, 43. pererrem campos 74, 1. pererrent montes 21, 227. pererratis oris 24, 333.
pertulit non ultra loquentem 26, 519. pertulimus timores 26, 206. pertulerim queſtus 36, 46. pertulerat vires 39, 47.
perfidia lugeat 17, 169. perfidiam damnas 8, 402. damnamus 15, 265. cum laude receptam 18, 400. motu ſtrepuiſſe rebelli 28, 214.
perfidus amor 41, 12.
perforat ſe mons arcu vivo 28, 502. cavernas 49, 14. vias 49, 16.
perfruor Franco 18, 395.
perfudit robora ſucco 36, 402.
Pergama verteret 8, 366.
perge quadrigas 17, 882. *pergite* ſecuræ 15, 206.
Pergus lacum 35, 112.
perhibent Apenninum 28, 286. perhibetur Perſeus 3, 278.
periclum gliſcere 20, 392. omne ſubire 28, 244. pericli turris 3, 264. periclo propiore 26, 3. procul 28, 211. pericla blanda maris 100, 4. periclis ſubſiſtere 20, 368. metior læta 26, 211. exuit 28, 341.
pericula matura 5, 15. ſuprema 20, 596. ſecum junxiſſe 26, 318. noſtra pulſare 28, 465. quæ ſæva reſtant? 39, 26.
peremi canendo 3, 157. peremtus ſumma parte 35, 22. peremtæ provinciæ 20, 588. peremto Pythone 2, 15. *jure* 21, 382. peremtum famulis manibus 39, 17.
perjuria nectit 3, 122. laſciva volant levibus pennis 10, 83. venditat 26, 567. patris in prolem ruunt 75, 5.
perjurum furorem 28, 207.
perlegit figuras 26, 418. *toros*, cubile 36, 165.
perluſtrat Phlegethon 33, 24.
permanat luror in herbas 36, 238.
Permeſſius fons 29, 8.
permenſus iter 3, 176. iter Phœbi 7, 166.
permiſto funere 1, 112.
permittis juſta petenti 22, 97. permittere Martem 29, 179. non permiſſa morari 17, 328. *permiſſ* voti 8, 618.
permulcent cantu 31, 106.
permutas odiis favorem 39, 3. permutat merces 27, 7. lymphas 99, 5. permutare valebit dies 20, 245.
perpeſſus damna 1, 258.
perpetui faſti 1, 279.
perrumperet agmen 28, 460.
Perſæ Magi 8, 145. Perſarum proceres 28, 70. gentile decus 73, 13. Perſas movit 20, 482.
Perſephone nuſquam 36, 244.
Perſes tulit moderamina 24, 164. Perſea debellatum 21, 372. ſubjecit Macedo 24, 165.
Perſeus Inachius 3, 278. 280.
Perſida humilem 7, 204. Perſides hoſpite defixæ 21, 57.
perſolvere dignas grates 1, 75.
perſonat patriam 20, 303. domus 25, 4. aula procis 33, 133. perſonuit Roma 26, 451.
perſtrepit ædes 3, 213. Bætis 17, 285. ictu 20, 450.
perſtrinxit iter fulmineum 21, 200. perſtringere cuncta nequeam 28, 436. curſu 73, 6.
perſulcata rugis 3, 136.
perſultat licentia 26, 369.
pertentat crimina 5, 477.
pervenere juventæ robur 26, 74.
pervigil labor 26, 361. pervigili plauſu 35, 366. pervigiles tibiæ 14, 30.
pervigilant vates 19, 40.
pervia Auguſto 1, 107. meliori cauſæ 8, 110. nulli culpæ pectora 26, 130. nulli ſaxa 36, 384.
pervolat rura 10, 292. Oceanum 22, 409. ora tot populis 49, 10.
perurit terram 101, 123. montes 101, 129. peruſta ſole arundo 1, 218. peruſtis verbis 3, 305. omnibus 28, 294.
pedem trepidum ſuſtentat 49, 48. pede pacifero contigit arva 34, 10. unco 40, 16. ante pedes objicit 26, 613. canitiem ſudere 33, 49. pedes notos lambit 1, 190. ungue creſcere ſenſit 7, 78.

78. ante Jovis 27, 14. volucres cervam non eripuere 34, 42. manant in rorem 36, 252. quocunque (*jubebunt*) 36, 432. pedibus proterit arva 33, 128. ſub tuis 40, 36. cum pedibus quæ tibi ratio? 79, 1.
peſtifer aër 15, 514. peſtiferi Averni 35, 348. peſtiferas taxos 36, 386.
peſtis Stygia 3, 304. in peſtem vertere 36, 257. peſte marmorea ligat 37, 100. peſtes innumeræ 3, 29.
petitor certi vulneris arcus 8, 528.
petit me hic ſudor 20, 395. petas caſta 22, 107. petant exordia menſes 1, 7. peterem more procorum 40, 37. petitu digna 17, 242. petens majora cura 1, 65. petenti juſta 22, 97. peti mortis ambitione 29, 166. petendus jaculis 18, 506. petendum magno 17, 147.
Petri per limina 77, 1. Petrum nudantem 99, 13.
petulans audacia 74, 7.
Peuce corporibus premitur 8, 630. barbara 28, 105.
Phaëthon *devius* 5, 211. intextus 28, 167. exemplo terruit 28, 188. *irrorat* equos (*ſucco*) 36, 403. Phaëthonta traherent 8, 63.
Phaëthonteæ damna ruinæ 1, 258. Phaëthonteis erroribus 44, 107. Phaëthonteas ruinas 7, 124.
phalanx una omnis ſubmiſſa 28, 631. phalanges Pandionias 15, 406.
Phalaris 3, 253. Phalarin ferre 15, 186.
phaleræ turbantur 8, 549. auro renident 70, 3. phaleras equeſtres moliri 73, 15.
Pharaonis equi 77, 8.
pharetra aurata 10, 134. parva 26, 494. pharetræ vipereæ 21, 263. ſuſpirant 31, 12. pharetram ſuſpende 19, 59. geſtare 35, 242. pharetris clauſis 24, 269. plenis 31, 118. pharetras immanes 5, 80. venatrices 8, 161. prætentare feris 8, 534. ultrices 69, 5.
pharetrata plebs 21, 55. pharetratarum comitum 24, 242.
Pharius inſomnis 80, 2. dormiat 80, 4. Phariæ ſegetes 29, 60. telluris 44, 73. *Phario* ſcelere 18, 482. Pharium cubile 10, 50. *annum* 15, 57. Nilum 28, 86. *Pharios* modos 8, 575. Pharias terras 47, 1.
Pharos jacuit 18, 218. longe nota carinis 39, 57.
Pharſalia rura 10, 291.
Pharſalica prælia 28, 400.
Phaſis aſper (*glacie*) 3, 376. gelidus 20, 575. trans Phaſin agunnur 18, 245. Phaſin Armenii liquere 7, 72.
Philippus tenuit oppida 15, 268. fuſus 26, 396. Philippi proſpera 8, 375. Philippo bellante 17, 31. Philippum debellatum 21, 372. Emathium 26, 388.
Phlegethon Cocytoſque 5, 467. fumantia torquens æquora 33, 24. ingens aſſurgit 35, 315. devius 49, 72. Phlegethontis ad undam 36, 390. Phlegethonta ſonorum 3, 119.
Phlegethonteæ ripæ 33, 88.
Phlegra tumultu ſæviret 35, 255. infenſior æther 36, 201. Phlegram retexit 37, 4.
Phlegræa prælia 40, 27. *Phlegrææ* militiæ 27, 20. Phlegræis exuviis 36, 337.
Phœbe videtur non flectere ſegnem rotam 10, 15. colitur 18, 324. juſſerat 24, 295. atra ululata per urbes 26, 233. ſi clipeum, ſi ferret ſpicula 35, 39. Phœben variam 3, 9. quæ linea *damnet* 17, 130. pallentem *ib.* hinc, hinc Pallada 36, 209.
Phœbeus honos 49, 4. Phœbeo arcu 2, 1.
Phœbus multifidus 1, 56. tela ferens 1, 188. limite contentus medio 8, 286. pectine *tentavit* lyram 9, 17. hæc intrat pectora 18, 327. conſtitit 22, 441. *omnia* noverit 24, 42. adeſt 28, 29. non deſerit iter cæli 28, 412. præſtantior arcu 33, 134. *largitur* Amyclas *ib.* & aſtra 34, 48. flectit equos 37, 10. procul vidit 44, 48. quicquid anhelat 81, 1.

81, 1. Phœbi labor quadrifidus 1, 268. radios infecit 3, 219. ad ortus 5, 104. *meatus* novos 7, 9. iter permenſus 7, 166. alio de cardine 18, 397. terrifici 20, 46. de limite 22, 302. germana 24, 334. ab ortu 26, 244. genas & lumina 35, 27. crines 37, 39. Phœbo novo 12, 40. deficiente *ib.* occubuit 26, 75. Phœbum canunt 2, 11. totum ſpirant 33, 6. docuere (*Nymphæ*) 37, 121. Phœbe, te conjunge choro 102, 2.
Phœnix unicus procedit 22, 417. longævus 40, 15.
Phœnices tribuere colorem 8, 601.
Pholoë rubuit 34, 44.
Pholum rigidum 9, 14.
Phorci canities 36, 11.
Phrixeus aries 22, 463.
Phrygiæ arvis 20, 170. pars 20, 238. caſus 20, 289. tellus 20, 296. obliti 20, 351. Phrygiam uri 20, 274.
Phrygii Timavi 7, 120. Phrygia tellure 36, 114. Phrygiæ matres 29, 191. Phrygio *vertice* 8, 194. buſto 20, 530. ab igne 50, 38. Phrygiam in vocem 20, 254. *Phrygiis* cultris 8, 280. in vallibus 35, 267. *Phrygios* leones 15, 119. 24, 170. 36, 424. penates 33, 178. *Phrygias* cædes 9, 20. matres 20, 401. urbes 36, 103.
Phryx ager 20, 154. Phryges gens appellata 20, 244. Phryges tenuiſſe 18, 205. *Phrygibus* dat principium 20, 252.
Phylaciden ſequens 29, 151.
piacula conferre ſupplicio 5, 517. dira fratris 15, 390 peregrina 18, 431. *baſere* 20, 9. cantata 28, 330.
picea nube 33, 161. picei regni 36, 90. piceo gurgite 3, 121.
pictura nuncia formæ 10, 25.
picturata ſeges 45, 12. *picturatum* opus metallis 8, 590. picturatæ veſtes 3, 208. volucres 40, 3. picturatis columnis 10, 214. picturatas criſtas 28, 575.
Pictum tremerem 42, 254. Picto fracto 18, 393. moriente 26, 418.
Pictorum ſanguine 8, 32. *Pictos* nec nomine falſo 7, 54.
Pierides 3, 24. canant 40, 61.
Pieridum columen 101, 1.
Pierius labor 29, 146. Pierio ferro 29, 2. Pieriis pollent ſtudiis 1, 150. modis 4, 20. *antris* 6, 15. artibus 23, 3. fidibus 28, 123. Pierios currus 21, 23.
pietas tanta ſe oſtendit 7, 85. ſuprema 10, 306. a fratre recedat 15, 240. polluta 15, 404 languet numero 15, 443. aſſurgat 17, 168. læta ſubit 18, 384. obſtreperet 21, 271. ignava 26, 306. *ſic* credit 28, 434. in te proclivior ibat 29, 133. nullane te flectit 35, 253. par Cereri 36, 173. ſi quid intumuit 36, 296. non potuit probari 50, 47. *pietatis* amor 40, 48. pietate paterna 15, 302. nulla movetur 18, 187. trepida 21, 117. moderere parentem 22, 73. remittat errorem 24, 110. certavit 28, 99. mixtum nefas 28, 114. poſthabita 31, 78. timet mortali 101, 46. Serenæ 70, 11.
pigra tartara 3, 122. ſemita Saturni 22, 439. Camarina 35, 59. flumina 46, 17. pigro ſedili 20, 388. pigrum Booten 35, 190. *pigros* axes 44, 61.
pigebit te nunquam judicii 10, 305.
pignus venerabile 7, 15. regale 15, 310. longi amoris 17, 25. tutum mentis 18, 421. ſervatum 28, 97. ſervandum abdidit 33, 177. ademtum 36, 318. ob unum 36, 413. pignoris cuſtodia cari 36, 116. *pignore* pro ſuo 8, 503. nec ullo nitimur 18, 74. tanto 24, 181. nullo 33, 110. pro pignore fulmina mittat 36, 135. in pignora contulit iras 15, 393. parci parentis 28, 555. pignora cara 1, 143. 5, 267. cæſa 3, 230. dilecta 5, 95. noſtra, fove 7, 152. dividis 10, 44. tanti principis 10, 307. junge dextra 13, 7. non curæ 15, 442. *metuenda* matri 18, 1. ſuccedent 18, 222. curas 22, 53. mundo ſperata 22, 337. trahi vidit 26, 84. ſtimulant ſenſus

ſenſus 26, 301. læta 26, 620. captiva 28, 243. tenebat 28, 297. peti 29, 165. aliena tueri 36, 192. pignoribus impendit amorem 29, 113.
pilam auratam jaculata 29, 144.
pilenta ductura nurum 10, 286. matrum ſequi 18, 474.
pila tepeſcunt 5, 408. circumſtantia 8, 281. contra *pila* 29, 236. *pilis* Latiis 21, 353.
Pindi brachia 24, 302. objice 26, 184.
pingit manes 33, 264. violas ferrugine 35, 93. pingunt terga notæ 33, 182. pingat te pratis 1, 273. pinxiſſe membra ferro 3, 313. pingitur aula 22, 341. pinguntur crura 44, 20. pingatur Iris 60, 5. picta genas ferro 22, 248.
pingui vulnere 31, 123. pingues lacunas 49, 65.
pinnæ ferratæ 45, 3. *ſolidæ* 45, 15. pinnis inſtruitur 45, 39. *pinnas* immeritas 36, 139.
pinus Iſthmiaca 3, 252. *opacat* 33, 201. amica 34, 22. ſuccidere 36, 359. laſſa procellis 44, 32. pinum moderabitur 1, 246. ingentem poſcit 3, 121. quatiens 33, 40. *pinu* illidere pectus 18, 279.
piavit Aeneas 21, 97.
piramidas extruxit 5, 448.
piratica laurea 18, 502. puppis 28, 133.
Pirenæis ſub antris 29, 77.
Pirithoum fugeret 1, 107.
Piſæ *Alpheæ* 15, 483.
Piſæa tela 29, 166.
piſcator jactat onus 46, 23.
piſcis prævius 20, 426. piſce volutam (*Nereida*) 10, 160. fodali amiſſo 20, 425. piſces attonitos 5, 377. Arctoos 8, 629. piſcibus longinquis 20, 334.
piſcoſas in undas 5, 489.
Piſidæ feroces 2, 41. Piſidas rapi 20, 465.
Pii tranquilli 28, 421.
pius amnis 1, 97. *ſis* 8, 276. pia vindicta 8, 363. *Memphis* 17, 127. virtute 28, 467. pii præconia ſumſit 28, 117. exſultant cum voce 35, 365. ſenſus 39, 4. vatis 40, 24. exempli 50, 34. pio nihil indomitum 8, 100. *curru* ſplendebat 8, 205. ſub rege 24, 115. nexu 24, 153. *rore* 28, 327. pium lugent 15, 234. *ſprevere* 20, 228. videre 21, 208. alumnum 44, 49. piam laurum 24, 217. *piæ* apes 29, 9. piis unguibus 22, 416. principibus 29, 55. requiem latura 35, 303. *pios* currus 7, 130. *fratres* 18, 282. pias ad aras 19, 27.
placabilis Orphei Juno 40, 33.
placet ipſe ſibi 18, 258. placet 74, 20. placeam qua ratione? 18, 77. placerent imperium legesque 28, 150. placuere faces 36, 376. placituro oculis Roma 28, 529.
placidus eunuchis 18, 190. placidæ urbes 3, 26. placidam diu Cererem 36, 68. *placidis* venenis 33, 181.
placitum hoc patri 36, 419. placito ab ore 35, 52.
placavit Oreſtes furias 39, 14. placabimus aras 18, 20. placare livoris rabiem 36, 291.
plaga Pannoniæ 5, 45. ardens 18, 179. interior 21, 250. defenſus iniqua 44, 8. plagæ Achivæ Biſtoniæque 28, 441. plagam obſeſſam fervore 33, 258. *plagis* autumni 3, 363. ab Eois Occiduiſque 16, 14. nivoſis 26, 135. Elyſiis 26, 590. gelidis 28, 173. plagas ſupernas 28, 96. informes 33, 101. *quinque* addit 33, 257. vitales 33, 260. torpentes traxit 33, 262.
plagarum anfractus contrahit 5, 378. plagas auratas 24, 293. plagis decorat cicatrix 26, 482.
planctus Aſiæ 5, 36. ad triſtes 20, 301. tympana reddunt 36, 131. ſudi 36, 228. planctu lacertos verberat 35, 248. planctibus ſegnibus 26, 273.
plangit fletu concita 5, 472. planxit divortia 18, 65. planxere rogum 35, 356.
planities vicina patet 5, 349. aprica 20, 270. parvo curvata tumore 35, 102. edita clivis *ib.* planitiem in unam 5, 126.

plantæ in humanæ ſpeciem 15, 507. hærens 17, 322. niveæ 10, 152. plantis levibus 17, 125. ferratis 36, 389. *plantas* immergere truncis 7, 76.
plantarum ſexus 10, 65.
platani platanis aſſibilant 10, 68. virentis umbra 11, 18. platano ſub alta 31, 34.
Platonis præcepta 17, 149.
plaudebant numina dictis 27, 15.
Plauſtro rara internicat Arctos 1, 26. Plauſtris non regor 15, 501.
plauſtri Getici 26, 247. in plauſtra reppulit 21, 94. plauſtra in ſpeciem muri locata 5, 129. cruore natant 8, 466. morantur vias 24, 329. naufraga 26, 345. metallo onerata 26, 605. *plauſtris* Geticis 8, 53.
plauſus fit 20, 402. dabunt 22, 403. venales captant 28, 606. fauſti 31, 21. moveo 74, 17. plauſum emturas opes 20, 85. in conſulis 24, 274. plauſu vulgi 17, 3. populi 24, 1. confeſſæ dominam 29, 81. *pervigili* 35, 366. plauſibus impulſi 1, 176. nomen celebrant 22, 175.
plebeja vota 24, 50.
plebes patribus digna 20, 137. Mavortia 24, 191.
plebs pharetrata 21, 55. plebis furiis 26, 50. adoratæ 28, 616. plebem feriunt 10, 77. ſociam 10, 199. dominam 15, 53. caſtris ſociante Quirino 28, 9. plebe ſparſa 10, 135. permiſta 20, 64. de humili 20, 342. ex aligera 31, 140. de lecta 35, 317. de Dryadum 36, 271.
plectro pulſanda chelys 17, 313. celebrata recenti arma 28, 125. plectra vacent 24, 267. mea moves 34, 50.
Pleiade *madida* cadente 8, 438. *ſub* occidua 26, 209.
plenus ſævitiæ 3, 100. plenum quid poſſit naſci? 18, 496. plena oppida 3, 195. cognomina ducum 31, 82. paſcua 40, 38. plenis annis 33, 130. plenas ripas 49, 51.
Plias, vid. *Pleias.*
plorabile quiddam ſonat 18, 261.
pluma labente 18, 117. elevat 18, 295. veſtire 44, 68. plumis mutatum ſenem 28, 171. plumas rutilas reſperſi murice 31, 141.
plumbi vias in patulas 49, 56.
plurimus ſacerdos 8, 572. plurima cuſpis 5, 253.
plus i. e. *tanto magis* 22, 313. plus vitæ habet 52, 22.
Pluton. molitur viam 33, 276.
pluviam Tonantis 24, 232. pluviis cedas 8, 340. ſolabitur æſtus 17, 196. celſior exſurgit 17, 209. dies turbaverat Auſter 28, 540.
pluviali frigore 47, 3.
pocula *communia* 9, 5. *incerta* 15, 178. Lyæi 26, 350. blanda largitur 27, 10. armarit Circe 29, 21. ad plena 35, 346. triſti gramine mixta 49, 98. viva 60, 4. in pocula vulnerat cornipedes 3, 311. fremerent ripæ 36, 26. inter pocula 22, 163.
podager nihil ſtare putat 79, 4.
podice cano 76, 5.
pœna patet 8, 266. *fruitur* 17, 224. meretur emi 19, 32. una manet 20, 479. modum exceſſit 39, 11. pœnæ formidine 5, 140. mutate genus 15, 123. *ſuſcipiunt* 18, 46. parcere neſcit 18, 185. dedere natos 18, 441. metus 20, 211. ſe ſurripuit 21, 346. genus 26, 92. tot criminis 36, 92. pœnam luit 3, 140. *libaverit* 5, 406. ſervatis ſceleri 20, 35. differre 26, 394. Jugurthinam ſubiturus 28, 381. luit filius 75, 6. pœnis penſatis 8, 473. traduntur 15, 276. hominum perſonat 18, 179. paſci 22, 14. cunctis Erebi 28, 185. noſtris inflectere 28, 276. dilatis 35, 334. gravibus certantia viſcera 37, 26. pœnas dabit 3, 369. meritas ſolvit 18, 410. illatas ſolvit 19, 9. ſumite 26, 561. exegit 28, 113. luitura 28, 141. accipe quas merui 36, 425.
pœnitet ſcelerum 20, 507. delicti 22, 310. Italæ oræ 28, 182. pœnituit omnes pretii 18, 37.
Pœnus arator 24, 102. incumberet Auſtro 24, 71. emiſſus ab Alpe 15, 83. aër 21, 258. Pœni

laudes

laudes cumulant 27, 190. Pœno præclare Lutati 18, 455. vaſtante 26, 148. Pœnum domuere ferocem 1, 148. proſterneret 24, 143. fulmineum 26, 138. Pœnorum leonum 36, 166. Pœnis tremendi Scipiadæ 22, 383. Pœnos petenti 15, 509. temperat 17, 201. ſub juga redegit 24, 8.
polire tigna 24, 323.
Pollentia celebranda 26, 635. contulit 28, 203. me cruciaſti 28, 281.
Pollentini campi 28, 128.
pollet facundia 28, 492. pollent ſtudiis Pieriis 1, 150. oppida 35, 358. pollebat robore 26, 534. pollentem folio 18, 213.
pollice alterno 41, 2. luxuriante 101, 17. tenero 61, 2. docto parat 1, 177. laſcivo 9, 9. roſeo 10, 19. *ſollicito* 17, 127. laſſo 20, 374. *monſtrat* 28, 574. nitido 31, 27. ducunt fatorum ſeriem 33, 52. feſtino 34, 16. divino carpi 35, 86.
polluit arcus 3, 80. ne quid non polluat 18, 285.
Pollux odiſſet Caſtora 3, 108. pro Polluce rubens 1, 244.
polus dum rotet aſtra 5, 527. non concitat axes 44, 61. poli ſecura Aegyptos 47, 6. inter prima ſacra 49, 84. adſpectu 52, 10. jura 68, 5. artificem 95, 11. *poli* judicium 6, 2. *ſpes* votumque 7, 10. machina concentusque 8, 68. poſſeſſi arce 8, 198. *alterius* 15, 2. ſtellantis in arce 27, 13. ſecreta 13, 26. leges 36, 273. qua parte 36, 428. *polo* circumfuſa 1, 128. pacem ſatura tela 8, 535. obluctata ſidera 17, 104. æquæva urbs 26, 54. contenta pugna 28, 347. impoſito premerere 34, 46. meliore 35, 195. mentem traxiſſe 36, 41. polum moveant 17, 128. ſuſtentante Hercule 21, 144. *egit* flamma 33, 251. nox rapit 36, 235. miſcete 37, 31.
Polyphemus fugit 36, 356.
pomœria intra noſtra 28, 393.
pomo aurato 29, 170. pomis Heſperidum 29, 177. fulvis 35, 293. autumnum notat 52, 12.
pompa tam clara reſultet 31, 51. digna 5, 435. bellatrix 7, 2. ſonat ante fores 10, 286. meliore 24, 29. divite 28, 598. pompæ ſimulacra 28, 374. miracula 8, 565. amphitheatrali 17, 293. pompam nemorum 24, 317. priorem 28, 423.
Pompejana proſcenia 22, 403. Pompejani triumphi 18, 221.
Pompejo patefecit portas 24, 36.
pondus in brachia cogens 101, 58. venerabile famæ 24, 80. *Hydaſpes* tribuit 8, 601. dulce loquendi 17, 19. auri relictum 22, 59. ponderis proprii ſpectator 21, 147. cum pondere vergit 18, 208. *pondere* nec ullo premitur ſignifer 15, 419. lanæ leviorem 20, 398. ſub vili 24, 235. gravata 36, 352. gravato 101, 112. venerando 50, 1. pondera jamjam ruitura 8, 61. meliora paſſus 8, 559. terræ lapſuræ fulcire 17, 76. librat 33, 176. *flammantia* 37, 23. fulva 40, 8. ponderibus reductis 17, 324. prenis 44, 33.
ponunt animi vulnera 5, 115. poenas tot millia 18, 204. poſuere comam 36, 380. poſiture ſenium 44, 50. *poſito* nomine 8, 155. genu 28, 71. certamine 29, 204. venatu 35, 244.
pons *Mulvius* 28, 543. pontem pati 3, 376. tenebat 28, 457. ponte ſoluto 8, 405. hoc meruit 18, 445. prolabente 28, 485. pontes junctos ſubtermeat 49, 61. pontibus laſſis 17, 238.
pontifices pandite 18, 11.
pontus cetera circuit 5, 349. contentus litore 8, 287. & æſtus 33, 141. fuderit undas 44, 105. ponti omnis æquor 5, 38. per devia 15, 490. *Amazonii* 20, 264. Cimmerii 21, 129. ponto brevi 26, 220. aurato 35, 35. pontum famulum 10, 177. *intrantem* 15, 225.
Pontus eat tot nummis 18, 203.
Ponti arma 21, 370.
poplite tenus 55, 34.

populator opum 3, 35. æquoreus 5, 378. Achivæ plagæ 28, 440.
populatrices catervæ 36, 167.
populatibus ſqualent agri 18, 244. Geticis 20, 274.
populea ſub umbra 101, 20. populeo ictu 10, 67.
populatur antra ventus 33, 174. populatus cæde Gelonos 1, 119. populandus erat 3, 189.
populus ſuſpirat 10, 67. *premitur* palmite 14, 20. ardua deſcendit Aemo 34, 21.
populus obſervantior æqui 8, 298. miles 15, 96. quem ductor ames 22, 392. populi tot quondam 20, 243. vitam 24, 77. diverſæ vocis 26, 617. in *populo* licet ſtes 10, 318. populo armato 15, 46. quantum numinis addit 28, 611. ſilenti 35, 237. populum moviſſe ſilentem 3, 125. excitat in uſum dominandi 24, 108. populis peremtis 5, 426. ſeveris 18, 431. gravibus 26, 397. in populos exeat annus 28, 649. populos inſontes 5, 18. feroces 8, 439. tradi 20, 32. reſtituunt 20, 589. ſub morte jacentes 26, 448. per tot cucurri 26, 531. omnes Italiæ 28, 288. torpore ſopitos 36, 22.
porcum aſſimulat 45, 6.
Porphyrion te ſtringat laurus 37, 35. dilapſus in æquor 37, 115.
porrigis vitam 49, 1. porrigit Alpes 8, 442. ſe orbi 17, 202. ſe Aetna 33, 151. porrexit ebur 22, 363. porrexere manus 3, 117. porrexerit undis littora 3, 10. porrigitur cornus in haſtam 1, 123. turris per amnes 5, 470. *porrectus* in hoſtem clipeus 3, 265. ad Pelorum 28, 287. porrectam venam 59, 1.
Porſenna reducat Tarquinios 15, 123. fluvio tantum remotus 18, 444. Porſennam reſpexit 28, 488.
portæ ferratæ 26, 215. portas auſtrales referat 7, 171. *Autumni* 17, 119. Latias 24, 34. per omnes 26, 461. ſtabiles 35, 143. portis ſub ipſis 5, 66. centum ſuperbam 18, 335. laxatis 22, 193.
portendunt nova 18, 14. portendant omina 36, 132.
portenta monſtris aggerat 18, 236. latent 22, 307. portentis creditur 20, 88.
portitor laſſatur 5, 503. ſenex 35, 360. lecti 99, 18.
portat Titana lacerto 35, 49. *portatur*, juvenem cervicibus 8, 584.
portus munire 5, 60. repetit 8, 465. efficitur mare 15, 523. Aegæos 20, 246. *honorum* 22, 314. flumineos 28, 495. *portu* Etruſco 15, 417. ſuſcepit 21, 359. tranquillo 86, 4. portum privatum 17, 62. dedit 20, 129. commendat placidum 26, 210. ducentia cornua 85, 2.
Porus proſtratus 21, 268. Pori nigri 17, 32. Poro captivo 39, 19. Porum Eoum 8, 375. vectaret 21, 267.
poſco improba 1, 158. veniam 39, 12. poſcit Phlegethonta pinum 3, 120. Libyam 24, 82. Hymenæum Amores 31, 30. incendia 44, 47. poſcimus nil ultra 15, 314. quem poſcunt locum 1, 104. poſcat mœnia Cadmi 36, 387. poſceret veniam 5, 133. quæcunque popoſci 22, 231. poſce Jovem 33, 67. poſcere ſolum horruit 5, 298. vi 31, 77. poſcentibus reſtiteras 22, 219.
poſſidet æthera 1, 83. orbem 5, 451. oras 44, 9. poſſedimus quicquid ſcelerum 3, 111. poſſederat arva taurus 101, 121. poſſeſſa ſemel 5, 158. *bis manu* pars altera rerum 8, 71.
poſſit quid uterque 1, 201. poſſe ſe ut putent 18, 183.
poſt numina 26, 4. *viſcera* 101, 11. membra 101, 88.
poſteritas mirabitur 5, 285. mutua tradat 17, 338. admitte fidem 20, 70. ſecura ſequatur 22, 321. ullane credet? 26, 423.
poſthabita pietate 31, 78. poſthabitis ſuis periclis 28, 466.
poſtes nitidos 10, 208. recluſos laxavit 22, 444. objecit ahenos 33, 74. ferrati 33, 237. *reſupinati*

nati 36, 147. poſtibus ſalignis 8, 417.
potens volucrum 6, 13. umbrarum 33, 56. tubarum armorumque 35, 142. rerum 95, 1. potentis nimium Italiæ 28, 318. potentes legum 8, 5. nemorum 24, 255. potentum liminibus 21, 42. iras 26, 398. potentibus radiis 47, 35.
potentia noſtra ceſſit 5, 358. Romana 5, 4. gaudet flecti 18, 368. cognata irruat in cives 39, 55. curæ mortalis 68, 3.
poteſtas Romana 1, 193. herbarum 3, 150. linquenda 5, 21. ſermonum permiſſa 5, 74. *cognata* 7, 14. emitur ſola virtute 7, 188. ventura 8, 192. polluta 8, 362. non indignata plebem 10, 199. urbis 15, 44. complexa evenit 17, 12. peragit tranquilla 17, 239. violenta *ib.* datur 18, 440. omnis confluit 20, 65. prima 20, 345. invidioſa 20, 554. tanta civem lenis agat 22, 167. fracta translataque 24, 125. exſulat *ib.* *nullo* magis ſe colle æſtimat 28, 40. Laribus ſejuncta exſulat 28, 407. delata 31, 81. contemta *ib.* tendit per inane 35, 281. quæ tibi non permiſſa? 48, 51. quæ tanta? 87, 6. poteſtatis celſa ſpecies 10, 320. poteſtates juſtitiæ 26, 39. poteſtatum ſpatiis 17, 49.
Pothino lædor 18, 481.
potior malo ſilva 36, 368.
potitur conjugibus 20, 218. potitam conſule 22, 377.
potamus Orontem 24, 158. potare in galea 7, 49.
potor Savi 22, 192.
poturus Hydaſpen 5, 243. Halyn 20, 251
præbeat ſtrages 3, 362. præbebat veſtes 1, 183. præberet obſequium 28, 553. præbuit te urbibus aula 17, 33. hos animos 36, 276. præbetur origo 44, 102.
præcedit currum 22, 373. amicas 24, 248. præcedes numero 5, 517.
præceps manus 1, 48. audacia 3, 54. nova moliri 8, 78. ſanguine æſtuat 48, 45. præcipitem fui iram 8, 243. præcipites procellæ 15, 219.
præcepta ſecutæ 1, 263. dominæ paſſuras 8, 237. dabat 8, 419. tradit 10, 237. amplector 15, 322. Martia 22, 349. ferebat 26, 580. vocantis reſpuit 28, 108. accelerat 33, 227. longinqua valent 51, 9. præceptis obſtricta tuis 36, 204.
præciſo cornu 26, 595.
præcingere caſtris Ararin 26, 298. præcincte tropæis Tibri 35, 177.
præcipitat formido Booten 35, 190.
præcipuus amictus 1, 192.
præclarior tantum 28, 479.
præconia in tua 22, 185. falſa pii ſumſit 28, 117.
præcordia ſpes tendit longo voto 1, 66. efferat 3, 241. conſcia 26, 372. ſpirant Phœbum 33, 6. temperat 48, 48.
præda cibus 3, 327. *citatum* 11, 11. ceſſante 15, 167. facilis volentum 20, 565. deæ 24, 343. victoribus fuit 26, 87. feralis moratur 26, 614. colubris pateant 36, 145. *cui* feror? 36, 181. prædæ faciles 15, 378. faſtidia 18, 251. notæ dulcedine 20, 318. ademtæ luctus 28, 245. venturæ gaudia 33, 286. facultas 39, 28. in Latii prædam 26, 30. prædam parat 28, 137. affirmo 36, 304. captivam 36, 336. rebellem 46, 23. prædas humiles 22, 22.
prædives arbor 35, 290.
prædia culta 3, 188.
prædo avidus 3, 305. reliquit 15, 69. prædonis acerbi 8, 360. unius ager pars tertia mundi 15, 162. torvi 35, 272. prædonem lembo profugum 21, 358.
prædari nova 26, 502.
præduris viribus 37, 66.
præfecti gemmis dabantur 18, 417.
præfert mari 36, 332. prætulimus cælo (*tellurem*) 33, 193. prætulerim his Decios 1, 148.

præficit

præficit rebus regendis 24, 115. præfeciſſe parvum orbi 28, 586.

prægelidis undis 101, 68.

prælabitur orbita 35, 162. prælapſa Zephyros 36, 3.

prælarga dona 28, 72.

prælatus gentis Alanæ 26, 583.

prælii nocturni 14, 29. in prælia creſcit 45, 11. ad prælia mittant 20, 389. per prælia quid geſſi? 7, 145. prælia agentes 6, 79. accendit 3, 300. langueſcent 5, 97. erepta 5, 223. vomerent 8, 52. differ 8, 385. quæ ſudas? 10, 111. geſta 10, 309. ſolvant 15, 276. moveat 15, 277. narrat 18, 262. ſolus impleat 20, 81. rapuerunt urbes 20, 568 perficis 21, 218. mandarent ducibus 21, 329. mandet 24, 90. ſumſit 24, 184. mandant 26, 395. vincite 26, 570. committens 28, 221. Gallica 28, 400. Pharſalica *ib.* manifeſta 28, 480. moturus Superis 33, 33. Phlegræa referens 40, 27.

præluſi pignora 22, 337. præludere fatis 28, 68.

præmia majora patebunt 17, 161. accipit 18, 370. ſolvunt 20, 219. invitant 22, 125. tarda 22, 222. juvant 24, 27. poſcant 24, 117. veniam negant 25, 12. referens 27, 20. digna manent 33, 195.

præmittitur quicquid urbi 28, 522.

prænuntia Iris 37, 42. munera 99, 3.

præparat arma 7, 192. ſol annum 22, 423.

præpete curſu 3, 262.

præponit hunc mihi ſenium 30, 6. præponere civem patri 18, 442. utilibus rectum 22, 103.

præradiant pilenta 10, 287.

præreptus ab aſtris 15, 253.

prærupta æquora 15, 142. prærupto imbre 22, 462.

præſagia ſentit 5, 335. canunt noctes 15, 355. diſcitis 20, 4. ſpirant 28, 34. *inſerat* error 29, 102.

præſagus nitor 8, 182. præſagum cecinere fores 35, 7. præſaga arbore 26, 19. mali 33, 190.

præſcius ævi futuri ardor 3, 146. præſcia fati flumina 4, 7. mens 22, 316. fatorum Tanaquil 29, 16. *ora* 33, 266. venturi laurus 35, 109. quo verbo 99, 1.

præſcribunt alimenta 15, 103. *præſcripſit* terminus 17, 42. præſcripti fines 3, 5.

præſentia ſuadent fructum 20, 51. ducunt ad ſeſe mentem 21, 15.

præſentia minuit famam 15, 385.

præſepia dira 34, 11. inter *præſepia* ducti ſomni 18, 67. præſepibus ſacris 29, 192.

præſidet Illyrico 20, 216.

præſidium quis terris tale removit? 15, 233. legum 20, 68. inutile ferri 24, 222. Olympi 28, 351. præſidio confiſa ſororum 36, 230. miro 45, 10. præſidiis concordibus 22, 210. nudato limite 26, 427. remotis 28, 458.

præſtat ſe placidam 26, 426. victoria mundum 37, 15. præſtet quod procerum honori 28, 556. præſtarent patrem 54, 12. præſtabit nos famulos Alanis 5, 271.

præſtringit oculos 7, 134.

præſtruit tacitas vindictæ iras 5, 281. *praeſtrue* agmina Marti 8, 321. *præſtructum* hoſtem 26, 286.

præſudat ſolibus aër 35, 120.

præſumtum diadema 8, 167.

prætendis lauros 29, 44. prætendit nomen 22, 474. prætenderat umbram 21, 273. prætendere fraudi lætam ſpeciem 22, 35. prætendens nomen regale furori 22, 80. flumina regno 26, 332. prætenditur umbra 1, 93. prætentus aquis locus 3, 124. prætenta mari cacumina 85, 2. legio Britannis 26, 416. prætentis rupibus 33, 147. *prætentas* criſtas 35, 226.

prætentas pulcra vocabula 20, 207. prætentat pallia 15, 438. *brachia* 36, 362. prætentet ante profundum ſonipes 8, 347. prætentare feris tela 8, 534.

prætereunt ſubjecta feræ 39, 27. prætereare ſi tacitus 49, 8.

præter-

prætermeat ripas 17, 234.
prætervolat puppe lacum 26, 321.
prætexite fontem violis 1, 249. prætexere fraudem 3, 99. limina ramis 35, 320.
prætoria polluat 18, 286.
prætumidus furor 3, 225. prætumidi Orientis 24, 81.
prævectus equo 35, 122.
prævelet domibus amnem 22, 189. prævelans fronde ſecures 28, 647. prævelatura pudorem flammea 35, 325.
prævenit magiſtram 3, 110. laurea rumorem belli 15, 13. nos fœdere 36, 305.
prævius piſcis 20, 426.
prati viva voluptas 3, 209. prato Veneris 31, 119. 40, 9. prata Eridani 8, 17. defendit 10, 57. ad pacata 28, 200. legentes apes 29, 9. per mea regnas 35, 74. mollia 35, 288. rubigine ſqualent 36, 239. pratorum honos 35, 188. pratis croceis te pingat 1, 273. mollibus 8, 381.
preces varias accipit 8, 453. caſtas implere 10, 22. iniquas accepiſſe 17, 242. communes urbis differri 28, 358. erubuit 33, 68. fudi 36, 229. ad humiles demiſſa 36, 295. miſcet 44, 46. precibus tentanda fuiſſent 1, 165. maternis 15, 120. nullis miteſcere 20, 322. implacabilis obſtes 22, 19. annueris 22, 225. unum adde 22, 386. tantis permovimus aures 28, 368. pacanda 31, 134. non frangeris 39, 50.
precatur Arcadium 5, 144. famulos 24, 82. precantur hunc 20, 508. precantem vidiſſe 26, 92. precantes pro cunctis 22, 269.
prelis ſolutæ telæ 31, 101.
premit iniquos 26, 513. juvencos 44, 61. premat nos obſidio 5, 160. premeret victor 29, 174. premerent flammæ 24, 146. preſſit pectore 7, 30. preſſere luxum 17, 158. buxos 20, 286. premens bella Janus 28, 638. raptorem 3, 227. cornipedes 35, 225. premor odiis 5, 13. terga 28, 280. *premitur* palmite populus 14, 20. nec ullo pondere *ſignifer* 15, 419. premerere polo 34, 46. preſſo lacrimarum fonte 33, 86. preſſis habenis 20, 107. *cervicibus* 21, 214. preſſos angues 34, 31.
preſſat gremio 36, 163.
pretioſa ripa Hermi 1, 52. tempeſtas Tagi 3, 102. metallis Hiſpania 29, 54. fronde 44, 43. glacies 58, 2. *pretioſior* ætas 35, 285.
pretium non vile laboris 10, 142. aucturus 18, 49. ira dabit 19, 32. alterius ſarcire 20, 588. non quærat 28, 610. labori fuit 29, 172. in pretium palluit Hermus 24, 229. pretio parato 5, 499. lenibat avaras 18, 84. *ventrem* invitant 20, 329. inflammata manus 21, 293. credite 92, 4. pretiis diſtinguit gentes 18, 202. bonorum 22, 115.
Priamo reddidit arces 39, 15.
primævus Jupiter 8, 197. vix eras 21, 51. *ultor* 23, 8.
primordia veſtra vix pauci meruere ſenes 1, 67. humanæ formæ 5, 493. vaga 17, 82. mundi 17, 253. generis 20, 491. *noctis* 33, 111.
prima ſede relicta 1, 20. quæ, quæ poſteriora querar funera? 28, 281. *primo* in genitore 15, 241. *occaſu* 36, 324. ad prima (*primum*) 3, 165. primis (*ultimis*) Iberis 3, 293. primos ſuorum 26, 479.
princeps rerum diſponitur aër 17, 70. hoc egit 24, 188. venerande 28, 53. 70, 1. *militiæ* 31, 84. altiſſime 72, 11. principis amor 5, 14. *genitor* 20, 69. ſub ora 26, 250. obſeſſi 26, 561. viſendi 28, 331. venturi 28, 367. & ſolis radiis 28, 539. *principe* mutatus Cæſar 8, 169. invito 5, 170. immenſo *rerum* 8, 23. hoc natus 10, 36. major 15, 194. ſub tanto 17, 159. cum ſocio 17, 258. te 18, 391. quam largo veniat 20, 189. tanto remoto 21, 150. ſub egregio 24, 113. patruo 29, 39. ſollicito 29, 160.

29, 160. principibus proſpice 18, 485. ſub tot 22, 203. inſtantibus 26, 425. piis 29, 55.
principium dat 20, 252. rurſus accipe 44, 53. non tibi fuit naſci 98, 24. principiis in ipſis lucis 101, 14.
prior quae vindicta? 26, 93. natu 29, 118. ordinis emicat 30, 4. priorem faſtidire 22, 41. ſcripſiſſe 42, 5.
priſca revolvam 18, 474. loquentem 22, 168. ſenes temnunt 28, 548. *reverentia* 29, 140. priſcas (*ſenes*) nymphas 36, 172.
priſtis commiſſa viro 10, 147.
privata frons 17, 245. *nil* movebunt 18, 484. *minus* felix 21, 50. limina 28, 61. 29, 37. privati fugiſſe modum 5, 316. *anni* 28, 654. privatæ cauſæ 21, 299. privato jure tenetur 15, 157. privatum regnum 3, 195. *portum* petit 17, 62. privatos lares 10, 257.
pro dolor 3, 55. *ſexus* 20, 55.
pro finibus obvia iret 18, 509.
proavis auditas curules 28, 645.
Proba natos exornat 1, 192.
Probini veteris facta 1, 89. flamma 1, 244. Probine, vale 42, 18.
probitas inops 22, 130. probitatis nomen 20, 207.
probat naturum vires ingeniumque 6, 8. ſe 10, 109. æthereum decus 28, 169. magnum, majorem 31, 82. ſe eſſe deum 99, 6. probet cantus 10, 63. puros 24, 111. mores 29, 29. fabula divos 101, 61. probaſti reſponſa 21, 296. probavit tibi Bellona dextras victrices 5, 263. ſeſe Aeolus 39, 35. probabis vatem 22, 337. probabit patrem Jovem 101, 41. probari pietas non potuit 50, 47.
probra tot patiar 15, 375. nocitura 18, 430. tuliſſet 20, 192. ingerat 28, 242. probris laceſſitus 22, 83.
Probus a noſtro poſſit diſcedere ſenſu 1, 173. Probi acta 1, 57. victores 1, 62. pignora 1, 143. meminiſſe 1, 167. Probo perſolvere grates 1, 75. conjuge digna 1, 199.
procax (*inſula*) 15, 512. Galatea 29, 126.
procedit honos in cognatos 1, 13. Jacchus 33, 16. procedat in ævum 17, 334. hiems 1, 269. *conſul* 18, 27. proceſſit hinc avus 8, 24. proceſſerat Heſperus 35, 361. procede melior 44, 54. procedere audent leges 26, 38.
procella lucos agitante 33, 203. procellæ Aquiloniæ 12, 41. præcipites 15, 219. impendentis 15, 486. tumidæ 20, 6. fremerent 21, 281. ſubducta pars 26, 309. finem ſtudiis fecere 29, 207. fractæ redeunt in clauſtra 33, 75. procellis geminis 3, 276. talibus urgetur 5, 100. gelidis 7, 93. variis exploravit 8, 480. vitam objectare 36, 364. laſſa pinus 44, 31. procellas ſævas arcere 1, 239. invidiæ 18, 265.
proceres æquorei 36, 10. annorum 8, 5. oratum miſi 10, 33. confundat turbæ 10, 200. duo Divorum 15, 215. cum principe nectit 17, 258. novi 18, 471. Byzantinos 20, 136. collecti 20, 354. feveri 21, 55. mille citatos 22, 410. miſſi 28, 356. agnoſcunt 28, 594. procerum quicquid in orbe fuit 8, 579. ſqualore 18, 177. juſſis 21, 332. voce 24, 1. voces 24, 202. honori 28, 556.
procera cohors Rhodani 21, 159.
proclamat inſanum 18, 318.
proclivia laſſant curſus 21, 23. proclivior te cum urges 7, 179.
procreator generis Oceanus 12, 33.
procubat Gradivus 1, 119.
procul iratam ægida 36, 60. appetit hoſtem 45, 45. a Muſis 76, 4.
proculcat opes 26, 607. colla 28, 648. proculcet acervos pedibus 8, 472.
procumbis in Aemo 3, 334. procumbunt pariter 19, 16. procubuit tempeſtas campis 26, 642. procubuere ſolo 8, 448. procumbere mundum 5, 212. mu-

ri videbantur 26, 214. procubuiſſe in ſatis 26, 32. procumbens in Tibri inſula 1, 226.
proco adveniente 28, 525. procum geſſi 10, 32. procorum ſtudiis 36, 412. more 40, 37. procis perſonat aula 33, 133. procos arte trahat 29, 31. certare juberent 29, 163.
prodit miles in hoſtem 35, 163.
prodigiale caput 5, 434. rubens cometes 33, 232.
prodigioſus honos 19, 12. prodigioſa tergora 36, 359.
prodigium immanius 3, 89. mobilius, violentius 3, 90. quodcunque gerit 18, 232. immane relatu 26, 253. prodigio litandum 18, 22. nullo tenetur 35, 10. *prodigia* captiva 17, 296. Auſtri 24, 346. prodigiis ſignat 22, 291. notatæ minæ 26, 62.
prodigus auri 8, 500. 22, 151. nocendi fertur 17, 227. auri alieni 20, 87. urnæ Aquarius 22, 461. prodiga lucri ira 26, 608.
proditio mercede placebit 15, 261. ducum 20, 581. ni te texiſſet 26, 517.
proditor impius imperii 3, 319. unus iners 5, 53. apporter ſalutem 15, 263. nunquam gratus erit 15, 264. occultus 21, 113. latex 58, 4.
prodit canitiem 15, 24. ſecreta 35, 117. produnt flammea lacrimas 12, 4. hoſtes 22, 210. prodat ſe Eurus ab occaſu 26, 58. prodidit fera 26, 259. axem 29, 168. crimen 54, 10. *prodiderit* tædas 8, 644. fama latebras 36, 119. prodere relatu 3, 249. arcana 5, 489. cantu 33, 3. raptorem 36, 55. prodita jura 15, 402. regna 36, 63.
producit tractus in aurum 1, 181. ſe in acumen 45, 16. produxit exitium 18, 155. produxerit undas 47, 27. *producam* ad aulam principis 3, 113. producere vigiles noctes 7, 48. cœnas in lucem 20, 84. vellera 20, 385. famam 21, 36. producitur impetus iræ 39, 1. producі ſæcula 3, 45. producta in longum latus inſula 86, 3.
profanus error 3, 75. *luat* commiſſa 15, 323. profani ſemper 18, 330. removete greſſus 33, 4. profano veſtitu 8, 126. profana manus 3, 116. profanis confundere ſacra 8, 239. *facibus* 35, 215.
profatur commota 20, 287. ſic 36, 406.
profert arcana 3, 179. cum proferrent partus 1, 146. protulit æquum 1, 237. *ſe* 18, 167. proferte nepotes 35, 372. prolatæ ad ſidera moles 5, 136.
proficit quid tantum labor? 45, 36. profecit decori 28, 533.
profluat amnis 1, 250.
profugo inſultant 28, 199. profugum, captum nunciat 15, 12. profugis caſtris 26, 298.
profunda rupe 3, 252. *mente* 26, 85. profundæ Junonis 33, 2. profundi *calidi* 8, 596. perſpicui ſecreta 35, 117. *profundo* rubro 10, 168. 36, 320. vaſtato 28, 141. ore 36, 267. profundum omne 12, 5. remis ingreſſa 24, 148. nave ſecuit 32, 1. profundam pacem 36, 56. profundis & ſuperis 33, 89. famulis 37, 119. profundas impenſas 24, 223.
progenies priſca 3, 106. *Ulpia* 8, 19. Ledæa 8, 207. veſana 15, 332. aurea 35, 286. ſemper debita cælo 37, 54. germana Tonantis 101, 11.
progenitis quis horror ſit 36, 308.
progreſſa huc potentia curæ 68, 3. progreſſum foliis Ulyſſem 29, 145.
prob v. *pro*.
prohibes thalamis 33, 103. prohibet reverentia patris 36, 292. partus 101, 23. prohibent terras 33, 144. prohibebant rupes 35, 170. prohibere ſitim 44, 14.
projectat miſſile 21, 356.
projecerat ſe feſſam 18, 108. auris comas 35, 30.
proles antiqua 3, 52. ſaliit 6, 3. Auguſta 10, 252. numeretur 17, 339. fraterna 59, 117. unica virebat

virebat 33, 122. felix oritur 35, 370. tu mea? 36, 96. paterque ſibi 44, 24. vera dei 98, 1. prolem fata ſequuntur 1, 16. ad futuram 18, 331. latura connubia 18, 494. prole illuſtri 8, 582. tanta tumens 37, 5. nova 37, 56.

proluis jugales 29, 53. *proluit* turris latus igne 5, 471. te notis undis 7, 177. ſe Arctos æquore 35, 189. proluet ſe urſa mari 41, 16.

proluvies inſatiabilis auri 5, 499.

promeruit jugalem coronam 29, 185. promeruere amplexus 36, 277. *promeruiſſe* Thetin 10, 175.

Prometheus ætheriis miſcens terrena 8, 829. furatus mentem Olympo! 8, 230. excoluit 20, 492. Scythica fixus convalle 37, 22.

prominet in Arcton Rhætia 26, 330.

promiſſa ardua 20, 317. morari 22, 33.

promittit te Romæ ſeſeque tibi 28, 602. ſibi Venerem 37, 40. promiſit ſibi cuncta 26, 471. promittere patri fas ſit 8, 378. numis 75, 3. *promittitur* ingens dextra 8, 521. annus felici ortu 28, 16.

Promotus dux 3, 317. *Promoti* cæde 21, 95.

pronuba nox 8, 644. 35, 362. *flamma* 33, 131. *dextra* 40, 54. ſit natura 48, 38.

pronus ad omne obſequeris 22, 67. *prona* monerem 20, 222. fuit venientibus (*Italia*) 28, 144. *prono* æſtu 10, 2. fervore 26, 476. *pronas* aures 15, 426. pecudes 51, 20. pronior audendi 5, 400.

properant omina 20, 41. juſſi 21, 204. properet ſævire 36, 388. properaſtis in ignes 50, 29. properare facit 51, 12. properata merces 25, 11. properatis metis 26, 266.

properi miniſtri 35, 317.

propinqui odere 28, 315. propinquum foviſſe 28, 586. propinquos exſtinxiſſe 3, 231.

propior cladi ſteterat 36, 249. patri 50, 22. proxima hæc mater haberi 36, 176.

propius, quam ſi genuiſſet, amavit 29, 106.

Propontis alta 20, 333.

proprium ſibi tranſcripſit 15, 161. te meruere 49, 89. *proprias* hiemes 46, 7.

propter te 17, 192.

propugnacula tenuis ſaxi 5, 463. corruerant 20, 277.

propugnat jactibus crebris 45, 18.

proræ ardua temperat 17, 43. proris reductis 15, 525.

prorepunt balſama 10, 96.

prorogat famam æternam 8, 410.

prorumpunt flumina vultu 36, 128. prorupit gurgite 10, 144. proruperat Nereus 20, 34. prorumpite buſtis 18, 451.

proſcenia *Pompejana* 22, 403.

proſcindit vomere terras 47, 1. *proſcinde* Notos 33, 92.

proſequitur nox currum 36, 243. proſequar veteres actus 21, 15.

Proſerpina ferox raptu ducta 33, 27. numeri damnum penſat 33, 126. candida 33, 215. domum cantu mulcens 33, 244. petit ſaltus 35, 5. curru rapitur 35, 204. fertur curru 35, 247. petit 36, 70. vincta catenis 36, 83. dulce tibi nomen 36, 100. mea quam læſit? 36, 284. ſperabam 36, 407. te non tenuere fores 37, 44.

proſilit penetralibus 36, 113. Tritonia virgo 37, 92. natus 44, 69. proſiluit penetralibus 28, 359.

proſpectat Getas 28, 179. proſpectans campum 28, 515.

proſpera ſponderent 20, 57. attollunt flatus 22, 159. fati 28, 548. proſperiora fati 49, 94.

proſpicis urbi 24, 130. omnia vigili ſenſu 29, 229. proſpicit orbi 17, 165. proſpiceret ducem 21, 72. proſpexit ab aggere votum 1, 230. proſpice cauſæ 18, 485. proſpecturam labori mentem 8, 236.

proſternis hoſtem 101, 96. proſterneret Gallum 24, 143. proſterni-

ſternite ſolo 10, 212. proſternere vires 3, 307. cedros 36, 360. proſternens obvia ferro 28, 468. proſtratus ad aras 19, 27. proſtrata deſpicias 22, 20. relinquunt 39, 29.
profuit capi 8, 116. profueris quantum 24, 69. *prodeſſe* occulto 22, 37. furorem 28, 207.
protegis ora 20, 120. clipeo 24, 175. protegere ſenſus 3, 99.
protendo lacrimas 20, 592.
proteris inundum 35, 222. proterit arva pedibus 33, 128. proterat cuſpide Indos 3, 364. ungula culmos 7, 200. *protere* curſu fluvios 8, 347.
Proteus arcet monſtra 29, 128. *Proteos* Pharium cubile 10, 51. *Protea* certo manſurum vultu 36, 13.
proturbat regem 5, 476. domo avita 15, 197. proturbet laribus 20, 513.
provexit in altra 50, 37. provehcris conſul 8, 155.
providus tuta quærere 8, 79. æther 28, 352. provida virtus 18, 402.
provincia tanta 15, 280. nutat 18, 209. dividitur ſuperſtes 20, 586. expellet faſces 21, 236.
provocet animos ſegnes 36, 30.
prudentia forti 10, 315. nullas recipit metas 17, 43. inſtruit 22, 107. ſubit laudem belli 29, 227.
pruinæ canentes 10, 51. non colla æquant 10, 265. *rubeant* 12, 10. pruinas Alpinas bibunt 1, 255. Caucaſias 18, 247. Thracum 20, 412. exceſſit candor 28, 476. contiguas 33, 168. pruinis diffuſis 5, 102. Calcedoniis 8, 26. gelidis 18, 117. Hyperboreis 24, 256. colla ſtant aſpera 26, 326. *non* ceſſura membra 36, 89. Geticis 41, 15.
pruinoſum Olympum 35, 257.
Ptolemæus miles 18, 61, *Ptolemæi* mancipia 18, 480. Ptolemææ, hæc erat fides 18, 66.
pubentes alto de ſemine fratres 1, 142.
pubes elata 8, 569. laudata Tonanti 17, 289. *ſervilis* 18, 509. barbara 20, 236. Titania 33, 44. domitura deos 37, 14. pubem canoram 15, 184. pube electa 15, 416.
pubeſcunt fetu virgulta 35, 79. pubeſcere leto 44, 52. pubeſcentibus radiis 35, 50.
publicus furor 32, 305. *publica* felix 21, 29. commoda 21, 299. moles 22, 70.
pudet certare 18, 501. vinci cœpiſſe 101, 28. non *pudet* heu ſuperi 18, 210. pudeat vendentis 18, 211. pudebit ſervum 18, 252.
pudicitia lapſa ex æthere 1, 195. pudicitiæ exempla priſca 10, 232. cura 19, 64. ſcena paratur 29, 26. pudicitiam ulta 29, 157.
pudica fronde 36, 75. *pudico* matris gremio 31, 124.
pudor pulcher armatur terrore 1, 92. nullus petendi cogendive 3, 222. emicat 3, 323. *ſollicitus* 14, 3. extorſit 15, 69. cæli terræque 18, 9. fatis 19, 47. ſimplex ore calet 28, 565. ſeveros indicit mores 29, 128. *ætatis* 29, 200. infecerat igni genas 31, 42. eripitur 35, 263. pudoris damna 8, 86 auguſti grata majeſtas 8, 519. damna turpia 15, 188. rigidi 17, 246. inſidias 18, 79. plus habitura 18, 413. argumenta 20, 78. obtentu 21, 280. facibus mens ſuccenſa 22, 221. *crimen* 29, 30. faces caſtæ illuxere 33, 271. noti 36, 274. pudori Romano 20, 159. mœror ceſſit 36, 192. pudorem ſprevere 7, 126. vitæ ferre 15, 451. ſatura 17, 269. vince tuum 22, 329. gladiis abolete 26, 563. tenerum ſollicitat 33, 131. ſollicitum 35, 325.
puellæ ora 10, 21. 28, 523. Paphiæ 19, 65. geminæ 29, 117. cunabula 31, 69. volucres 100, 1. puellam conjugiis daret 39, 53.

53. puellis pauperibus 20, 370. puellas ſegnes 18, 275. Argolicas 26, 629.
puellares annos 29, 140.
puer uſque adeone? 8, 362. tenui rexique 15, 376. intrepidus 34, 32. ſæve 48, 51. Cres 54, 11. pueri ludo intenti 20, 509. pennati 31, 10. puerum ferocem 10, 110. ferens 24, 177. Minoum 26, 443. pueros trans murum ductos 15, 275. olim præſtantes 35, 133.
puerilibus humeris 26, 495.
puerpera reſidet 22, 343.
puerperiis verendis 8, 141.
pugna contenta polo 28, 347. mortalis neſcia teli *ib.* pugnæ cruentarint 10, 310. uni certamina credidimus 21, 364. monumenta 28, 372. lætæ ſub imagine 28, 638. ſpatium 37, 74. pugnam poſcentia caſtra 26, 558. inſtauraſſet equeſtrem 26, 597. pugnarum ſeriem 29, 221. pugnas inſtantes diſtulit 3, 320. peragat 5, 200. deſereret 11, 33. ferales 15, 124. gereret 24, 141. tibi commiſſas 36, 286. calentes deſerit 48, 49.
pugnant reverti 35, 196. pugnaſtis uterque, tu *fatis*, genitorque manu 7, 88. pugnando dabitur 37, 15. pugnantia elementa 33, 42.
pulchro tactu 3, 166. pulchris ſtare diu negatur 91, 1. pulcrior ſidere coruſco 11, 1. *pulcherrimus* operum mundus 8, 284.
pulmonis anhelas latebras 5, 415. opem 8, 246.
pulpita perſonat 17, 314.
pulſatus perſtrepit ictu 20, 450.
pulſas aſtra querelis 19, 51. pulſat Thetis 33, 148. pulſet unda 29, 204. pulſent prata choreis 22, 382. pulſaret hiems 21, 283. pulſare rebelles acie 21, 238. pericula 28, 466. *pulſatur* crimine falſo 15, 170. pulſata nubila 10, 184. majeſtas 20, 129. pulſato monti 28, 272.
pulſu librato 8, 329. umbonum modulante 28, 629. rotarum 36, 236.
pulvereo ſub turbine 26, 458.
pulverulenta volat 20, 313. ora 24, 246. viæ 41, 8.
pulvis laborque decent 8, 551. fallax 22, 398. pulveris nimbos 5, 176. nubem 26, 455. pulvere tepentes equi 1, 122. raro tegitur 5, 452. grato belli 7, 37. nudi manes 15, 402. *ſignantem* 17, 126. reſperſus 18, 260. *largo* 19, 25. violatur 20, 284. *ſtant* Syrtes 21, 257. ſolibus effeto 21, 350. aſſurgere viſo 24, 4. æſtivo 28, 215. *cano* 33, 185. fœdari 36, 77. ſordida 36, 177.
pumicis antra dilecta 5, 464. *pumice* de vivo 35, 103. ſubter anhelo 49, 16.
Punica feritas 8, 410. carbaſa 15, 19. geſta 21, 380. bella 23, 2. 26, 395. meſſis 29, 60.
puniceo oſtro 1, 90.
punire conſilio 17, 229. velint 24, 118. tumultus 26, 383.
puppis ſine remige 8, 223. ſi qua venit 15, 68. orba magiſtro 20, 424. piratica 28, 133. viduata remigibus 28, 137. ſciſſis velorum debilis alis *ib.* antennis ſaucia fractis *ib.* moras 29, 30.
puppem conſcendere 19, 41. puppim *compoſitam* 17, 113. parere clavo 18, 424. puppe data 15, 246. vehi 15, 350. merſa 20, 7. prætervolat lacum 26, 321. numeroſa 28, 48. puppes conſcendere 26, 217. pronas vehit 28, 497. ſub puppibus ibat Ionium 21, 173.
purgatorii apud Hibernos origo 3, 123.
purget crimina 17, 216. purgare fidem ſuſpectam 26, 592. purgata tellure 95, 19. purgatam aulam 20, 20. purgatis terris 98, 26. *purganda* doctus ſacerdos 28, 326.
purificum Jovem 28, 328.
purpura tegeret corpus 5, 346. dives 7, 4. ſupplex 8, 47. criſpatur 8, 553. caleat 14, 25. commendet 22, 238. non indignatur 24, 118. regia 28, 614. ſurgebat violæ 29, 92. inferior virtute fuit 31, 78. infecit vultus 33, 270. per liquidas ſuccenſa

cenſa genas ib.' *auſpex* me jungeret 40, 52. dotalis 48, 30. nobilis 73, 10.

purpurati qui? 7, 10.

purpureum mare 35, 3. purpurei reges 35, 300. *purpureo* nimbo 10, 298. gremio 28, 67. ovili 29, 73. *purpureis* columnis 5, 135. *anguibus* 5, 177. venis 20, 273. *parentibus* 21, 81. *purpureos* Manes 8, 97. cervos 22, 353. cultus 26, 610. purpureas veſtes 1, 183. columbas 31, 104.

pura libertate 22, 164. nondum dies 35, 2. *puro* ore 22, 100. puros probet 24, 111. purior fervor ſolis 44, 14.

puteos cruore mutatos 18, 5.

putre ſolum 49, 15. *putres* galeæ 21, 135. *putria* antra 33, 174. *putribus* ſaxis 20, 277.

Pylades deſereret Oreſtem 3, 108.

Pymæa poſt bella 40, 13.

Pyracmon nectit thoraea 7, 195. conſtruxit opus 33, 238.

Pyrenæa ilex 24, 313. Pyrenæi juvenci 18, 406.

trans Pyrenæum 26, 200.

Pyrois puer 31, 141.

Pyrrhæ ſæcula 15, 43.

Pyrrhus æqualis erat mihi 8, 366. *Pyrrhi* aurum 8, 414. ſævi 15, 125. fuga 26, 128. pulſi 26, 132. Pyrrho tremendas togas 18, 463. cedente 24, 32. Pyrrhum conferat 21, 371. Aeaciden 26, 125. incendia miſcentem 26, 145. contra 26, 154.

Pythagoras tacendo dixit 17, 91. Pythagoræ monitus 17, 157.

Pythius axis 16, 16. *Pythia* culmina 22, 401. *domus* 25, 4.

Python domitus 2, 1. proſtratus 8, 537. Pythone extincto 1, 189. peremto 2, 15. ſtrato 101, 39.

Q

Qua libet uſque 36, 335. finis erat 1, 67. poſſidet æthera 1, 83. pandit litus 3, 123.

quadrifidus labor Phœbi 1, 268.

quadrigæ inſanæ 8, 63. quadrigis diverſis 15, 255. niveis 26, 127. vere coronatis 22, 422. aſſueta arva 28, 618. Tartareis 35, 217. quadrigas volucres 17, 282.

quæris meritum 22, 123. quærit reos 5, 495. *libera* ſæcula 24, 89. opes 27, 8. non quærat pretium 28, 610. quærebat dubius 21, 72. quæreret artes 29, 234. quæſiſſem fœdera mundi 3, 4. quæram te qua parte poli? 36, 428. quæſiſſe novum honorem 22, 327. quærenti mihi expediat 48, 8. *quæſita* manu 36, 303. quærendus inani ratione (*Nilus*) 47, 12.

quæſitor crimina pertentat 5, 477.

quæſtor neuter fuit 74, 16.

quæſtus numeroſior 18, 219. vindicta fuit 21, 99. quæſtum feralem 5, 445. quæſtu ſatiabere 3, 199. nullo 25, 57.

qualis, non unde ſatus 22, 124.

quam, omiſſo potius 20, 205.

quantæ cohortes 31, 90. quanto milite 31, 91. *quantis* fornacibus 22, 197.

quaſſat ebur 24, 352. quaſſare coronas 31, 91. quaſſans acra 28, 259. quaſſatis faucibus (*Aetnæ*) 36, 186.

quatit fragor arva 3, 132. (*Boreas*) Alpes 39, 137. unda Petrum 99, 13. quatiam tympana 36, 131. quateret ventus puppes 3, 219. quatiebat furore corda 3, 225. quatiens juvencos 20, 387. pinum 33, 40.

quatitur mare 10, 154. *Niphates* 36, 263.

quatuor amnes 20, 259.

quercetа Maricæ 1, 259. rorabunt favis 3, 373.

quercus vagas ire coegi 3, 158. veſtita ſpoliis 3, 339. *Chaoniæ* rurſus locutæ 7, 118. civica 29, 182. Dodonia ceſſerit 33, 31. amica Jovi 35, 108. proxima 36, 352.

36, 352. ingentes 39, 40. quercum ſtraviſſe 8, 345. ad ſidera tendens 22, 372. fatidicam 26, 137. comitem trahit 34, 22. ingentem germine parvo 52, 15. quercu tempora velaret 24, 72. ſub ingenti 31, 9.

querelæ humanæ 39, 9. querelis muliebribus 19, 51. gratis affata 22, 278. excuſſis muliebribus ore 26, 270. impulit 28, 360. falſis incuſare 28, 429. teneris 29, 100. *ereptis* 31, 108. cum magnis mihi inſtat 36, 33. querelas tales orditur 15, 87. mutas in fila abrumpit 36, 160.

queror repulſas 28, 362. queritur hæc ſecum 10, 20. tardos non ire jugales 36, 138. queruntur clade accepta 20, 500. querar funera dictis 28, 281. queri mœſta fronte 28, 159. dura de matre 36, 212.

querula alite 14, 21.

queſtus flebilis 3, 127. ad nubila rumpit inanes 35, 249. parentis pertulerim 36, 46.

quæ Luna 17, 107.

quicunque fuit, quicunque futurus 22, 319. quaſcunque per oras 1, 133.

quies impacata pelagi 3, 71. optata 3, 264. priſca 3, 357. nulla 15, 167. parta 17, 61. 19, 52. *imperioſa* 17, 241. parva 20, 121. neglexerit 26, 239. amica reddit 27, 2. vitæ 28, 151. non adeo toleranda 33, 111. nulli poteſt placare 36, 291. quietem patiuntur 5, 7. rumpe 20, 221. placidam ſervare 85, 5.

quieſcunt ultima regna 33, 222. vix toto corde quierat 5, 327.

Quincti *ſeges* 15, 111.

quippe metus pœnæ? 20, 210.

Quirinali amictu 8, 157. Quirinales cinctus 18, 28.

Quirinus frena regit 22, 370. *Quirini* vexilla 8, 8. majeſtas 24, 99. ſedem 26, 101. ſceptra 28, 642. Quirino bellatore 8, 492. laceſſito 26, 639. ſociante plebem caſtris 28, 9.

Quirite epulis repleto 12, 17. Quirites contenti 18, 409. *Grajos* 20, 136. videant 22, 391. periere 24, 54. plauſere 26, 451. evocat ad roſtra 28, 587. annum videre 28, 652.

quiſque *i. e. quiſquam* 3, 224.

quiſquis es 36, 304.

quo mille miniſtræ? 36, 189.

quo, i. e. *quo uſque* 3, 47.

quonam uſque morati cunctamur? 15, 368.

quocunque vocaris 3, 170.

quod juberent 29, 163. *ſervet* bruma roſas 36, 283. *lateant* ſub palmite colles 40, 39.

quota pars tui ſint? 5, 513.

R

Rabidæ Sibyllæ 8, 147. rabidas voces 26, 520. rabidis bellis 21, 188. vocibus 3, 44.

rabies innata 3, 48. parcendi 3, 237. *Martis* 7, 73. Mauruſia 8, 39. livoris 13, 10. ſervi 18, 184. arcana 20, 25. ſævum ſuaderet 21, 166. pejor ſæviret 26, 98. fracta quievit 26, 432. invidiæ 29, 231. Tyrrhena dedignata teneri 33, 150. inopina leonum 36, 166. armatur 78, 2. in rabiem redit 5, 141. rabiem depoſuere 17, 121. motura 20, 190. deſiſſe dolent 20, 526. exegit in armos 35, 211. livoris placare 36, 291. emollit 39, 28. juvabat 101, 78.

radiat quantus in ore pater! 8, 518. radiant in caſſide vultus 1, 118. flores 3, 209. enſes 5, 16. oculi jubar 44, 17. radiare ſecures 1, 232. Tonantem 7, 132. aquas 20, 260. mari rubro 29, 4. radiantia tergora villis 101, 97. radiatur ſinus 35, 48. *radiato* murice 8, 552.

radio deſcripſerat axes 17, 275. radii propinqui 8, 65 radios ſerenos infecit 3, 130. ardentes 6, 7. inſuetos vibrat 8, 180. *permutant* 10, 86. ſolis laceſſunt

ſunt 24, 66. retundunt 28, 21. attritos manu 36, 161. radiis ſtringebat Aemum 5, 336. redimita comam 20, 528. auri 21, 79. ſuperbis 22, 443. omnia luſtrat 28, 412. principis & ſolis 28, 539. beatis aſtrorum 29, 48. pubeſcentibus criſtatum 35, 51. potentibus 47, 35. obſtantibus 60, 5.
radice revulſa 20, 29. *concreta* 28, 77. radicibus vibratis 35, 153.
ramoſo metallo 24, 291.
rami virentes Heliadum 28, 164. ſtridunt 36, 399. ramorum frigore 35, 105. ramis fruitur 10, 64. coniferis 33, 203. *limina* prætexere 35, 320. innexis 36, 334. *pro* ſupplicibus 39, 41. ſororum 40, 11. *ramos* Panchaia dabit 7, 211. vile virentes Heſperidum 8, 38. ingentes 10, 245. fulgentes metallo 35, 291. incomtos 36, 77. onerat 36, 348. ebeni vellit 47, 22.
rapidus Eurus 1, 100. ſanguis 7, 101. *rapidi* Olympi 15, 18. rapido tumultu 35, 255. rapidum ingenium 3, 109.
rapina uberiore 18, 195. rapinæ locum 36, 439. rapinas orbis 3, 194. rapinis perpetuis crevere 5, 318. aliis 20, 150.
rapio fœdera alienæ tedæ 10, 28. rapis tergora 101, 98. ſpicula 101, 111. rapit morbus urbes 3, 303. curſum 18, 375. ſæcula 28, 391. nox polum 36, 235. te nulla clades 44, 108. humores (*canis*) 47, 34. Cytherea maritum 48, 32. ſacra, profana 80, 2. *rapiunt* vellera fucos 3, 207. rapiat decus 22, 181. raperem agmen 28, 299. raperes oſcula mariti 29, 217. rapuit leti de faucibus urbes 8, 58. te flamma juventæ 26, 498. tibi pugnas 36, 286. rapuerunt urbes 20, 568. rapiet ignota ſub nube vetuſtas 1, 33. *rape* me Gildoni 15, 145. *rapuiſſe* amnes 5, 121. a quibus rapturus 17, 283. rapturus flamine campos Boreas 33, 73. rapturi faucibus 28, 568. *rapitur* quocunque videt 10, 108. rapi Babylona video 7, 201. vates 20, 45. raptus ab igne pater 50, 38. *rapta* dies 33, 96. raptam ſocia tellure 33, 145. rapto vixiſſe 20, 206. raptis armis 22, 271. *raptos* cibos 26, 350.
raptas funera curru 21, 100. raptarem membra 15, 255.
raptor virginibus inſtat 15, 166. nos prævenit 36, 305. raptoris inferni 33, 1. feri 35, 208. raptorem divum 36, 55. raptores tulere 35, 261. raptoribus ſociis 36, 281.
raptus timens 33, 138. futuros 35, 12. lugebat alumnæ 36, 178. raptu uella trahit 5, 461. ducta Proſerpina 33, 27.
rareſcere noctem 35, 331.
rarus, qui ſcripta ferat 41, 7. rara intermicat Arctos 1, 26.
raſtris projectis 26, 465. ad raſtros ſudare 20, 196.
ratio movet 17, 228. ventoſa favoris vani 26, 113. quæ tibi cum pedibus? 79, 1. rationis inops 20, 429. ratione in rerum abſtruſa 17, 148. ſalutis 29, 211. ſagaci 45, 35. *inani* 47, 12. ſollicita 48, 1.
ratis deſcenſura nutat 15, 221. tarda 24, 359. rati turbatæ 26, 272. ratem turbatam 8, 61. falvam 19, 66. victricem 26, 8. merces vecturam 36, 364. molitur tellure *ib.* figebat 100, 7. rates ſubmerſæ ſedere 8, 628. victrices 10, 178. frugiferas 15, 58. ratibus arcere procellas 1, 239. correptis 20, 469. onuſtis 24, 325.
rauca nutrix 20, 372. rauci fori 52, 8. *raucæ* Paduſæ 31, 109. rauco turbine 33, 69. *tractu* 36, 242. raucis thiaſis 36, 422.
Ravennæ antiquæ 28, 494.
rebellis Antæe 3, 287. rebelli motu ſtrepuiſſe 28, 213. cervice 33, 155. parte 37, 90. rebellem invade 15, 339. prædam 46, 23. rebelles Furiæ 1, 138. urgerent odiis 20, 212. acie pulſare 21, 238. ſtupuere 26, 373.
reboat fragor 28, 616.
recanduit clipei orbis 15, 211.

recedit victa 10, 64. quodcunque *litibus* 17, 64. pons 28, 543. receſſit horror 35, 146. recedentis venti veſtigia 3, 73.
recenſet cuneos 31, 87. recenſent luſtra 28, 392.
recenſitis faſtis 20, 60.
receptat Scythiam 3, 308.
receſſus Atlanteos 1, 35. 10, 280. Tartareos 5, 524. abſtruſos 8, 275. horrendos 24, 157. Apennini 24, 307. *inconſulti* 28, 29. Srygios 33, 120. ſidereos 101, 88. receſſu imo Barathri 3, 379. ingenti 15, 524. *two* inventum 17, 89. Aventino 22, 405. tenebroſo carceris 36, 82. damnare 36, 212. fatidico 81, 2. ingenti ſummota regio 86, 1.
recidivus ſanguis 44, 66.
quo recidit poteſtas? 15, 45.
recidat injuſta 17, 98. reciſo orbe 20, 585. reciſum ima ſtirpe laurum 36, 76. reciſis vitiis a ſtirpe 3, 56.
recipit ſomnos 5, 139. recepit opes 5, 157. currus imperium flammæque modum 8, 68. vires 24, 80. victos in gremium 24, 150. cura reductum 28, 100. fœdere gentes 29, 58. recepti muneris 28, 21. recepto Pæane 26, 598. receptam Marte Heſperiam 28, 91. receptos fructus 28, 584. *receptas* partes 8, 391.
recitet ore tuto 74, 20.
recluſis Alpibus 26, 197. foribus 36, 153.
recolens mente pompam 28, 423. recoletur opimis dapibus 1, 262.
reconderet enſem 21, 114. recondam fragmenta 28, 316.
recordor certamina 26, 104.
recte vivere 36, 273.
rector inclite 1, 136. nullus ineſſet 3, 3. longævus carinæ 8, 420. *Eous* 18, 105. animarum 35, 156. rectorem fovens 28, 95. rectore pueto 15, 297. rectores regendos dedit 17, 50. Libyæ 24, 100. rectoribus orbis 28, 39.
recti veteris veſtigia 17, 136. rectum diſcedere 3, 178. præponere utilibus 22, 103. recto ore 6, 6. *lumine* 101, 53.
recumbunt campo 36, 380.
recurrit halitus 1, 117. *flamma* 12, 30. *arbiter* 18, 241. honos 18, 487. *recurrens* unda 8, 630.
recurſus inſperati 3, 331. ſubitos flexiſſe 8, 541. tumidos Oceani 17, 107. poſt quinos annorum 23, 23 inconfuſos 28, 623. recurſu oris 31, 37.
recurvo roſtro 20, 230.
recuſo telum non eſſe 37, 30. ſi tanta recuſas 15, 308. recuſat vagina ſiccum gladium 5, 234. recuſem noſſe 26, 303.
reddis quæcunque amiſimus 22, 204. reddit talia contra 15, 379. *reddidit* ſceleri crimen 15, 400. redde te plagis autumni 3, 364. te labori 17, 140. juſſa Jovi 33, 93. *me* mihi 39, 43. reddite mihi nunc primum 15, 290. vociferans 36, 270. reddere poſſeſſa 5, 158. reddentia Oceanum 1, 215. redditur non vox, non ſpiritus oris 36, 152. lux orbi 36, 243. in ore parens 50, 24. redduntur tectis & agris 26, 42.
redis in cælum patremque 98, 25. redit proles antiqua 3, 52. in rabiem 5, 141. cæſa pollentius Hydra 8, 254. vir in currum 87, 5. redeunt in corda 26, 212. *redibat* duplici fultus conſorte 8, 204. unde redi neſcis? 5, 387. *redeuntis* ævi 95, 1. redeunte amne 28, 498. redeuntia ſæcula 1, 2. in ſe cornua 5, 374.
redegerat in jura 28, 336.
redimiret tempora candor 8, 195. redimire ferro 29, 2. redimente capillum mitra 20, 185. redimitur aſtris 10, 273. hiems arcu 35, 99. redimitus ſagittis 21, 254. redimita comas 17, 274. comam radiis 20, 528. cervix 36, 246. redimite Nymphe 22, 345.
redemti dominorum ſtrage 26, 618. redemto conſorte 29, 12.
reditus præſentes revolvit 28, 268. fecundos annue 40, 57. certum iter

iter tendere 100, 8. reditum ob ducum 28, 2.
cui redolent cinnama 22, 420. *redolentibus* gremiis 29, 87.
reducis animas in corpora 98, 20. reducit ad arbitrium plebis 24, 116. ſoles 52, 13. reducat te in caſtra 24, 214. reduxi leges libertatemque 5, 388. reduxit luctus fortuna 50, 551. reductus intra clauſtra 8, 80. *turba* 15, 24). reducta libertate 7, 105. *cornua* 31, 143. reducto ſenſu 20, 518. ore 22, 429. *reductis* ponderibus 17, 324. canibus 36, 447.
redundat igne 5, 468. redundant eloquio 1, 150. aquæ 47, 7. redundantem Aetnam 55, 33.
reducis formæ 44, 41. *reduci* fortunæ 28, 1. reducem complectitur 20, 187. optares 29, 216. reduces excepit domus 8, 212. habenas 36, 242.
refert regina 1, 136. pagina 1, 197. diva 3, 368. ex ordine cauſas 28, 590. te patriis laribus 28, 604. ille 31, 56. referunt maculis patres 17, 306. ſolenni Baccho 35, 67. referres ſub corde diem 28, 581. retulit unda notas 4, 10. morem neglectum 21, 329. retulimus tropæum 10, 118. refer ora 28, 423. in ſuperna 36, 107. Latona 36, 306. referre benefacta 24, 182. relatu prodere 3, 249. tempeſtiva 10, 312. mirum 15, 362. res mira 21, 340. *referente* ſocero mercedem 29, 185.
refixas opes 8, 497.
refloruit ætas 17, 261.
refluum imperium 15, 282. refluis undis 3, 91. refluos in amnes 29, 80. ſinus 60, 4. refluas arenas 7, 58.
reformat in faciem ſaxi 35, 95. emeritos artus 44, 25.
refovit orantem 28, 426.
refugam arcum 21, 68. refugo lumine 6, 9. Partho 8, 531. *ſole* 15, 399. Peloro 26, 222. viſu 33, 189. amictu 44, 6. refugos in ortus 1, 172.
refulſit numen 10, 240. libertas 20, 543. princeps, Latium, Roma 26, 374.
refundit luxu 15, 164. opes 75, 10. *refudit* ſerta 18, 91. refuſus molliter obliqua parte equi, Chiron 9, 6. refuſa nocte 98, 24. *refuſum* anguem 26, 22. *refuſis* lacrimis 15, 127. *refuſas* temone habenas 17, 199.
regalis aula 3, 113. origo 29, 37. regale culmen 28, 64. jubar 5, 144. *tumens* 5, 344. pignus 15, 310. regales famuli 18, 149. *notas* 18, 486. regalibus ſertis 44, 85. auſpiciis 8, 1. vitiis 8, 272. votis 10, 121.
regia humida 1, 265. erexit tibi tædas 3, 97. cæleſtis 7, 151. te protulit 8, 124. Bocchi pallebit 15, 342. cecidit 17, 32. ſe ſuſtulit 18, 415. utraque damnat 19, 35. dignatur 20, 69. necdum ſopierat cantus 21, 3. cui creditur 22, 62. *attollens* apicem 28, 42. Neptuni 37, 119.
regifico ſplendere paratu 5, 340. regificis deliciis 8, 337.
regina refert 1, 136. candida 35, 18. non ſprevit deum 40, 23. abſens fave 40, 57. cælicolûm 101, 37. reginæ regina feras 10, 174. ornes comam 29, 5. reginarum ſub armis 18, 322. reginas parit 22, 361.
regio omnis ſonat 2, 11. immunis maneret 5, 25. quæ dedit hoc Numen 8, 135. mœrebat vaſtata 15, 358. quæ reſtat 15, 452. funeſta 28, 274. impervia famæ ſeceſſit 31, 63. ſit nulla immunis 33, 223. pallida lætatur 35, 326. humida flammarum 49, 17. *regione* remotas vias 3, 240. diverſa 24, 296. ſuprema 26, 554. regionibus patriis 24, 155.
regius undique ſanguis 28, 552. regia in vulnera 20, 482. crimina 21, 240.
regnatne maritus ? 36, 181. regnant roſæ 10, 247. gurgite alto 26, 333. flammæ 48, 57. regnabat aper 101, 106. regnate cælo 36, 328. regnare rogatus meruit 8, 48. terris dediſti 28, 389. docuit 24, 120. didicit 29, 49. regnante luna per Arcton 1, 22. regnata ſæcula patri 36, 35.

regnum poteras hoc ore mereri 10, 263. ſibi vindicat 15, 156. conſpiret 18, 398. germine fecundet 22, 239. confidet Rhodano 26, 300. regni Romani 15, 457. neſcius 16, 12. hoc fortuna tenes 18, 24. legitimam umbram 21, 273 propagandi 21, 373. parentem 22, 166. lacerum corpus 22, 202. diſcrimine 26, 13. arcanum 26, 103. membra 26, 436. Eoi 26, 517. pro parte 28, 83. lumina 28, 234. dotes 29, 180. picei caligine 36, 90. genius 40, 48. tanti conſortia 95, 3. ſub regno vivere 17, 164. regno privato 3, 195. conſona doceas 22, 69. Romuleo 26, 332. humum tenebo 26, 531. prætulit otia 31, 76. Heliconis 40, 19. regna defenſa 5, 1. commiſſa 8, 355. non debes noſtro favori 8, 379. fratrum 12, 36. defenſum cucurrit 15, 377. tot tenet 18, 212. magna tueri 20, 94. recepit 24, 80. vertit luxuries 24, 160. mortalia 26, 67. ultimo quieſcunt 33, 222. prodita 36, 63. hæc colit 44, 8. Aethiopum nigrantia 47, 16. fervida 49, 18. per regna natorum venis 7, 182. trans regna cibos quæſitos 20, 332. regnorum numeros 31, 86. regnis triumphatis 1, 83. geminis 15, 218. ſuſcipitur 18, 143. ſervilibus 20, 593. augurium dedit 29, 103. tuis cedent 35, 297. cæleſtibus 37, 1.

regis vitam letumque 33, 59. regit haſta gradus 26, 483. conamina niſus 45, 34. longe ſua membra 45, 19. regunt pacem juſtitia, viribus arma 2, 18. gentes victas maturo moderamine 7, 183. jura 20, 344. regat Aſſyrios 28, 85. regant cuncta 29, 66. verba pecudes 51, 20. regebat obſequium 21, 82. quot rexerit in ordine gentes 1, 58. regent vela 1, 245. regendo longe 1, 127. tumidus 44, 87. regens rerum momenta conſilio 26, 117. regentem jura 5, 82. regente voce 51, 4. regentum exempla 21, 168. regor auſpiciis 15, 500. regitur terra fretumque 40, 36. regi fortuna, non arte 3, 18. poſſe creditur orbis 28, 410.

regreſſu tuo 26, 435.

regula veſtibulo ſuffixa 18, 202.

Regulus voluit reverti 15, 79. Regule, tibi prorogat æternam famam 8, 411. quis te noſſet? 21, 381.

rejectæ vento chlamydes 50, 15.

ralabentes undas 29, 79.

relanguit animis 33, 68.

relaxat mores 1, 153. ſe Erebi ſqualor 35, 330.

relegam veſtigia 26, 529. carmina 74, 6. relegens exordia 22, 430. ſtamina telæ 29, 32. labris avenas 31, 37. labris orbem 61, 5.

relegat plaga 21, 250. victum 26, 144. Siculas in oras 33, 139. relegaſſet nomen morum piorum 20, 127.

relevare genus humanum 36, 34.

religio labefacta cadebat 3, 15. religione veruſta 21, 230. loci accenditur 36, 358.

relligioſa ſilex 33, 201.

religant crines 35, 324. religata ſomno dapibusque 28, 472.

relinquit ſpatio ventos 17, 207. relinquunt quantum inter ſe Tanais Nilusque 8, 44. proſtrata 39, 29. relinquas numerum Marii 8, 641. ne præteriens oculis 50, 19. relinquat barbariem 5, 78. reliquit clauſos montes ut plana 8, 103. fines invidiæ 24, 39. relinques carmina 31, 44. relinquens ſaltus 1, 186. relinquor ſola domi 36, 259. relinqui ſibi nil vincendum 8, 377. non fas eſt 21, 325. indictum taciturnque 49, 9. relictus virginitatis honos 36, 279. relicta prima ſede 1, 20. metu arva 101, 99. relictos retro amnes 28, 145.

reliquias tradit armis 3, 310. numeraſſe breves 28, 158. ſui 44, 95.

reliquus i genti 28, 227.

relucent limina 44, 95. reluxit ſidus avi 8, 189. ſalus 24, 64.

reluctatis rebus 33, 42.

rema-

remanere vitam 98, 21.
remeat cruentus 28, 478. remeant beati 1, 47. remeavit ſanus 39, 46. remeare liceret 15, 108. remeaſſe leges 21, 331. remeantem rurſus ad umbras 29, 150.
remenſo Pado 28, 302. Nilo 40, 13.
remigis dextera 24, 327. remige Medo 3, 335. infeſto 22, 252. aurato 28, 376. *ſurdo* 29, 22. remigibus canoris 17, 331. ceſis 28, 138.
remigat alnum 35, 178.
remigio favebit (*ſilva*) 36, 369.
remitto prima 28, 383. *remittit* prodeſſe occulto 22, 37. ſe rurſus victa 36, 294. *remittas* cave vota ſecura 8, 333. remittat errorem pietate 24, 110. flatus 74, 19. *remittebas* ſponte ſortem fratri 28, 85. *remiſit* Sol cælum commune 8, 191. nil officii 21, 283. remitte corda 4, 14. remitti Zephyris bruma cœpta 5, 101. corda cœperat 15, 132. remiſſum mente tota 22, 143.
remoliri clauſtra 18, 195.
remoraturas rumpe 41, 19.
remoratur occiduum ignem 7, 180.
removent Aquilonibus undas 85, 3. removit parmam 8, 12. removete greſſus 33, 4. *remotæ* ſorte 10, 325. remoto partu 10, 42. penitus orbe 29, 184. remotas trans ambages 1, 34. regione vias 3, 240. rerum vias 36, 30.
remordet cura 26, 302.
remugit templum 33, 10.
remi reluctantes 21, 178. frenantur 36, 258. remorum ſonos 15, 43. remis Theſſalicis 3, 173. audacibus 7, 56. ingreſſa profundum 24, 148. habiles (*fluvii*) 26, 338. rudibus ſollicitavit aquas 32, 2. ſonuere novales 47, 40. remos experta ſtagna 5, 27. Bromios 24, 365. vacuos egit 35, 360.
renarrant clades 26, 621.
renaſci exitio 44, 51. renata nobilitate virent 1, 15. renati virtute 26, 43.
renidet ſalus 20, 501. renident Pangæa 8, 179. frena gemmis 70, 3. *renidentes* hyacinthis galeas 22, 90.
renovat ſuffragia 28, 10. vires 48, 18. renovant cœtus 25, 3. renovaſſe lucem 26, 438.
rere quod multo minus 36, 198.
reparant diſpendia 17, 120. vigorem amiſſum 49, 99. reparavit juventam 22, 414. amictum 26, 168. reparate decus 26, 571. reparatur majeſtas 28, 4.
repectit ſe barba in fontes 1, 223. repexo crine 22, 240. repexi crinem jugales 1, 3. *repexam* cæſariem 48, 10.
reppulit hydros 3, 42. ab inceptis 18, 512. omnes 20, 583. Myſos 21, 95. Hannibalem 26, 149. arma 29, 41. Aetna faces 50, 4. repellens manum 28, 485.
rependis naſcendi vices 33, 58. rependit magna 15, 258. acies 26, 633. vicem 28, 612. rependit una morte 15, 423. rependens facta 17, 228. lance pari 49, 75.
repentinus fragor 1, 211.
repperit conſilium 28, 235. repertum ſervaſſe 22, 326.
repertor tormentorum 18, 163. trabeis 22, 322. mundi 95, 11. lucis 98, 2.
repeto clarum ſophos 74, 18. repetis parentem 95, 19. repetit fila lyræ 34, 14. repetunt armenta cantus 26, 410. non repetam 36, 303. *repetet* ſuffragia 18, 438. repetens iram 28, 111. repetente ſupernas plagas 28, 96. repetitus honos 17, 146. repetita clades 26, 284. repetito murice 22, 333.
replet omne 28, 545. repleri rura dumis 36, 37.
reponit nato quod dederas 10, 304. *membra* capiti 24, 129. membra toro 27, 3. congeriem patriam 44, 92. *reponas* parta 26, 502.
reportat dicta 33, 76. 41, 9.
repoſcens libertatem 33, 173.
repreſſit nox iter 26, 253. fletum 35, 349. repreſſas fauces 50, 31.
reptat Melampus 18, 316. reptabat per vada 20, 443. reptares

per herbam 29, 90. reptaſti per ſcuta puer 7, 22. reptavit in ſinu 3, 93. placido tractu 24, 172. in arena 52, 3. reptantem nepotem 24, 179. reptata Tonanti Creta 8, 134.
repugnat ille 22, 259.
repulſa gaudeat 22, 98. repulſam meruit 31, 79. repulſas triſtes in amore 28, 361.
repulſus raucos umbonum 15, 433. repulſu lucis 17, 106.
reputant annos 26, 265.
requies Sirenes 36, 205. non erit 36, 318. publica morborum 49, 69. o requies, o decus 36, 416. requiem membris negaret 8, 245. mercede paciſci 21, 211. hanc terris dabant 26, 361. latura piis 35, 303.
requieſcit ſub quercu 31, 9. requierunt murmura 33, 88. requieſce viator 84, 1.
requiris natam 36, 315. requirit hoc de more 1, 159. requirunt fortem 15, 234.
res hominum 3, 12. accommoda turbæ 3, 112. Pandioniæ 8, 508. incompoſitas tumidasque 15, 293. novas concire 21, 244. incognita hæc 26, 289. tuas conſtrinxit in arctum 26, 492. rem peragi 33, 218. re de ſumma 20, 91. rerum diſcrimina 37, 62. decus 44, 64. pacem 36, 57. remotas vias 36, 30. machina 35, 280. ſacrarum penetralia 33, 25. moles publica 29, 134. maxima gloria 29, 48. geſtarum cauſas & eventus 28, 589. uſus 28, 129. ſaluti 28, 119. ſedula 28, 96. de culmine 26, 392. maxima 1, 130. apex 5, 5. turbine funeſto 5, 90. habenas 7, 83. *principe* immenſo 8, 23. caput inſuperabile 15, 459. in arcem 18, 171. tantarum cumulos 21, 11. culmine ruituro 21, 142. in terrore 21, 294. læta vel aſpera momenta 25, 116. *hiems* 26, 152. per devia 26, 174. 36, 316. femina 48, 2. pater 49, 83. indocilis 52, 9. fidem 68, 5. potens 95, 1. rebus alte levantibus intumuit 1, 40. elatis confidere 5, 440. in arctis 8, 407. 20, 354. Romuleis 8, 619. humanis 18, 24. Eois 18, 754. tot ſimul objectis 21, 305. regendis 24, 116. confuſis 26, 432. Romanis 28, 418. dubiis 28, 582. Latiis 29, 63. imponere 31, 75. iterum reluctatis 33, 42. addite nova numina 35, 371.
reſcindite turres 37, 31. reſciſſa contis gloria oris 26, 586.
reſcierit latebras 36, 208.
reſcribe roganti 42, 17.
reſerat curvamina dorſi 5, 413. portas auſtrales 7, 171. bellua rictus 8, 250. reſerant mapalia 24, 344. venas 49, 97. reſeranda clauſtra 1, 107.
reſervat majora miracula 24, 225.
reſides poſt annos 85, 1. nervos 34, 15. fluctus 86, 2.
reſedit laſſa 18, 270. *dea* 31, 26. Cocytos 33, 86.
reſidens dubium 101, 93.
reſiſtis pro labente 22, 283. reſtitit tot funere contra unus 8, 57. *Antiochus* 18, 216. rex Aegyptius 20, 253. ut vidit Venerem 31, 39. reſtiteris cautus ad fraudes 21, 292. reſtiteras poſcentibus 22, 220. reſtiterant Medis 26, 187.
reſolvit in luxum 26, 367. reſoluta gelu gemma 57, 8. lex mortis 99, 12. *reſoluto* corde 20, 233.
reſonant convexa 24, 190. limina 44, 4. reſonabat Creta 3, 289. ager Palladium 31, 25. reſonent ſi centenis vocibus ora 1, 55. raſtris oſſa 21, 137. reſonantes fletibus agros 101, 102.
reſpectans æthera 28, 273. limina 29, 215.
reſpectus honeſti 8, 268. reſpectu cladis non exſpectato 36, 149.
reſperſus pulvere 7, 37. jugulo domini 8, 75. reſperſi murice plumas 31, 141.
reſpexit te 37, 106. *reſpice* Muſa 25, 10. humiles 39, 34.
reſpirant faſti 19, 13. paſcua 24, 343. ſidera 29, 53. Tartara 35, 334. reſpirare corda 20, 117. reſpirantibus aſtris 5, 455.

reſplendet gloria 21, 16. reſplendent Syrtes 36, 446.
reſponſura ſeges colono 18, 19. choris fiſtula 31, 99. non reſponſuros juvencos 36, 169.
reſponſat Athos 20, 162.
reſponſa dant lacrimas 36, 293. morandi rettulerant 28, 156. ardua dedere 24, 104. effecta probaſti 21, 296. verentur legati 8, 516. *colebat* 15, 256. ſecutus 17, 150. dabat 18, 379. juberent 20, 56. daturus 20, 217. ardua dederis 21, 295. reſponſis triſtibus 21, 256.
reſpuis honorem 22, 283. quam in hoſtem reſpuit 15, 277. præcepta 28, 109. ingeſtum 31, 77. iras 33, 147. reſpuat curam 17, 160. reſpueres honorem 22, 181. reſpuere offenſas 22, 43.
reſtinxit flammas 26, 291.
reſtituit faſces 24, 7. ſceptris 28, 98. reſtituunt populos 20, 589. reſtituat priſcum morem 28, 403.
reſtat, quod pereat 20, 1. quid mihi niſi Roma? 20, 533. reſtant litora 37, 64. quæ pericula? 39, 26.
reſultant voce 1, 176. Tartara 36, 389. *reſultet* pompa 31, 51. reſultans parma pulſu 28, 629. tenerum 101, 16.
reſumit ſcelerum ingenium 5, 141. bellum 15, 332. *reſume* diadema 10, 259.
reſupinati poſtes 36, 147.
reſurgit e tumulo 99, 11. reſurgat fortuna 39, 45. reſurgere feſſas gentes vidimus 1, 168. reſurgens Græcia 21, 183.
retardat bruma 3, 242. non mons, non ſilva 15, 473. cornipedes 35, 224. retardant tela 28, 483. retardatam juventam 19, 345.
retia rara 24, 292. innectere luſtris 35, 241.
retegit mammam 1, 88. retegunt inſidias 22, 214.
retentat Sicaniam 17, 203. turmas 28, 254.
retentus vivos imitata dextera 5, 438.
retexit iter 28, 133. Phlegram 37, 4. retexunt talia longo ſermone 15, 325.
reticet Pelion 5, 43. reticent 36, 293. reticente te 42, 10.
retinent ripæ Nilum 47, 28.
retorſit oculos 33, 192. retorſerit mille vias 44, 27. *retorto* ornatu 1, 86.
retro juga petunt fluvii 18, 353. liquerat arma 28, 461. *ſolutis* crinibus 36, 382. ferire 45, 47.
retundunt radios 28, 21. *retundit* hoſtiles animos 28, 302. retuſus frater (*lunæ*, *ſol*) 1, 23. retuſi cordis 20, 47. *retuſa* fronte 35, 135.
revexit ſors dominum 26, 370. onus optatum 54, 6.
revellit pontes 3, 270. Rhodopen 37, 69. revelli imperium juvat 5, 206. revulſa tellure 1, 49. revulſo carcere 33, 43.
revelat Gorgonos ora 35, 205. revelato ab ore 37, 88.
reverentia vera noſtri 1, 141. menſæ 3, 229. frangit virtutis ſtimulos 5, 202. patrum fixa manet 8, 504. medii frangat barbariem 17, 250. fulta fide ſtabat 22, 87. crevit 28, 35. *priſca* 29, 140. ſoceri 30, 7. patris obſtitit 35, 234. patris prohibet 36, 292. veſtri vetat 42, 7. facit fœdus commune 44, 82. flammæ 50, 3.
revertere caſu nullo turbata 36, 136. reverti nunquamne fas erit? 15, 199. me cogis 17, 174. ad mores 20, 155. ignara 20, 430. properas 28, 181. pugnani 35, 196. prohibent fata 36, 107. vitam famamque jube 39, 44.
revinxit nexu pio 24, 153. revinctus terga 33, 153. revinctos latices 3, 167.
revireſcere laurus 28, 38.
reviſunt lares 26, 620. fortem patrui 29, 123. reviſere cara pignora 5, 266.
revocabile damnum 20, 488.
revocat pelles 5, 79. tempora 22, 427. cuſtodia pignoris 36, 115. *revocant* electra (*Heliades*) 7, 125. Pana 28, 20. *currus* 35, 318. revocare apes 28, 260. meatus 37, 10. revocamur mediis ab armis

armis 5, 213. revocantur in unum amnem 47, 12. revocata ſæcula rurſus 3, 357.
revolvit reditus 28, 268. revolvam priſca 18, 474. facta 21, 35. revolvuntur ſæcula 44, 105. revolutus culmine fati 18, 132. revoluta Tethys 3, 132. tela 7, 94. caput 20, 315. agmina 28, 636. revoluto cardine 22, 476.
reus addictus 28, 279. Muſis tenebor 49, 7. reum facturus 22, 121. reos cernunt roſtra 24, 106. exitii flores 36, 439.
rex Mæonius 3, 165. tui eſſe cum poteris 8, 262. ignotus 15, 244. ſilentum 37, 45. regis ſanguinei 34, 11. ſummi terrigenûm 36, 351. fragrantis 44, 80. regi fero 33, 54. Tartareo 33, 215. regem ducturum examina prætis 8, 381. horrificum belli 48, 44. rege ſub pio 24, 115. reges ſub juga venturi 3, 375. attonitos 8, 445. paritura 10, 253. clientes 15, 196. tribuit 18, 381. *flaventes* 21, 203. quos dederis 21, 237. famulos 24, 22. captos egere 26, 127. antiquos loquitur 29, 162. caſtra movent 35, 125. purpurei 35, 300. miſticum paupere turba *ib.* Chaldæi 99, 3. regum cruor 20, 478. peremtorum oſſa 21, 137. matrem 24, 175. catervæ 26, 109. ruinæ 39, 16.
Rhadagaiſus, Scytharum & Gothorum dux 3, 308.
Rhadamanthus agit juxta 5, 480.
Rhætia vires occupat 26, 279. *ſublimis* in Arcton prominet 26, 330. ſe Danubii jactat Rhenique parentem *ib.* quo jungitur Heſperiæ oræ 26, 340. defenſa 26, 414. aſpera 8, 442.
in Rhætos vias 28, 232.
Rhamnuſia dea 26, 631.
Rhenus famuletur 1, 161. torpuit 3, 133. *explorat* paſcentes 5, 112. ferviet 10, 278. vos tuliſſet 15, 312. doluit 17, 54. quas gentes alit 26, 569. pacatur 31, 91. trans Rheni cornua 8, 652. *bifidus* tractus 21, 199. aquis 21, 202. pacator 24, 13. pacati 22, 246. arundine 24, 305. parentem 26, 331. glacies 36, 321. triumphos 72, 13. Rheno toto 7, 18. catenato 24, 25. pro Rheno poturus Halyn 20, 251. Rhenum pacare 8, 440. victum 8, 457. translatum 15, 374. noſtrum video 18, 395. imbellem 21, 20. edomuit 21, 196. minacem cornibus 21, 220. tutum 26, 422. tenebant 28, 413. Rhene, te conſumit 26, 336.
Rheſi ſopiti 28, 473. Rheſum vigilem 28, 482.
Rhodanus *velox* 5, 111. ferox 17, 53. donat ariſtas 22, 393. Rhodani procera cohors 21, 159. *torrentis* alumnas 51, 1. Rhodano invectæ claſſes 18, 404. *ſtimulatus* Arar 20, 269. conſidet regnum 26, 300. Rhodanum bibimus 24, 58.
Rhodiis indulſiſſe 24, 226.
Rhodope cana gelu 3, 335. deſeritur 5, 291. concuſſa 20, 162. nimboſa 21, 130. nil profuit 26, 177. porrexit rupes 34, 19. Rhodopen gementem 8, 50. *Mars* donat 33, 135. revellit 37, 69.
Rhodopeïa ſaxa 7, 113. *flumina* 8, 526. culmina 39, 37.
Rhœton flectere 9, 13.
rhomphæa ultrix feriat 77, 9.
rictus letiferos 3, 261. immanes referat 8, 250. patulos ſerpentum 21, 262. ſatiavit aquis 24, 311. patuli 36, 339. armantem in vulnera 101, 91.
ridet Aegæus 1, 190. ridebas lumine recto 101, 54. *riſit* Democritus 17, 90. de crimine rumor 22, 294. floribus 29, 71. *riſerunt* floribus amnes 17, 272. riſerit puer 34, 32. ridebit funera victor 5, 168. ridebunt algæ virides 3, 387. ridere leges 10, 201. ridens lanugo 1, 70. ridentes calathos 35, 139. rideri nefas 18, 348.
riget Saturnia zona 7, 168. inclementia formæ 33, 82. ambitus 49, 50. rigent ferrata ſæcula 22, 448. corda ferro 26, 303. ſetæ 45, 7. animata 46, 6. rigeret bruma imbribus 101, 66. riguere gelu 37, 112. riguiſſe dapes 3, 167. rigens adamante 5, 470.

5, 470. rigentem triſte Danubium 21, 125. *rigentes* togæ 1, 205. adamante muri 26, 213.
rigeſcent ſæcula 20, 113.
rigida Gorgo 3, 280. *rigidam* Niobem 20, 405. rigidis lupatis 1, 82.
rigat unda Garumnæ 5, 113. quicquid Tethys 5, 148. convexa Noti Eridanus 28, 177.
rigor æternus cæli 8, 30. nimius triſte 8, 403. *quantus* 8, 513. formoſus 10, 324. unde nivibus 17, 110. nobilitat 21, 32. *rigorem* intactum vitio ſervare 1, 41. mollire digitis 8, 593. ſolibus indomitum 58, 1. rigore imperfecto 56, 3.
rimas per tenues ferri 20, 385.
rimatur aurum 1, 50. 22, 112. ſilvas 5, 256. ſpeluncas 24, 309. *devia* habenis 35, 168. lumine campos 36, 441. femina rerum 48, 2. rimari juga canibus 15, 357. rimata latentes motus 29, 236.
rimoſa ſaxa 33, 172. rimoſam patriam 5, 464. *rimoſas* vias 49, 16.
ripa pretioſa 1, 53. divite 36, 372. ripæ turrigeræ 1, 229. ruptæ 3, 64. flagrantis 3, 120. Phlegethonteæ murmura 33, 88. totæ fremerent in pocula 36, 26. retinent Nilum 47, 28. ripam incultoditam 26, 429. ripis famulis 7, 203. geminis 17, 55. totis 22, 188. frondentibus 28, 195. munitior hoſtis 28, 481. roſeis 29, 72. numeroſis 39, 58. ruptis 49, 71. 3, 64. ripas hoſtiles 8, 443. tacitas 17, 334. cum videat 21, 224. Alpheas 26, 575. antiquas flumina mutarunt 37, 65. *plenas* æquantia ſtagna 49, 51.
Riphæo aquilone 3, 242. ab axe 28, 31. Riphæa glacie 7, 149. flabra 21, 124. frigora 36, 321. Riphæis ab oris 20, 151.
riſus blandus 3, 99. ſubit 5, 69. ſocci 18, 299. teneros 22, 346. riſum moviſſe 17, 311. 20, 335. me famulis relinquis 20, 535. riſu tanto 18, 141. facili molleſcere 35, 313. effuſo 36, 210.
ritus Auſonios deformes ſumere 5, 83. in Latios tranſiſtis 8, 487. patriæ refugit 20, 204. ad priſcos pecudum 28, 152. ritu echini 45, 17. pluviæ 10, 297. diſſona barbaries 17, 249. *Amazonio* 18, 499. quo periere viri 19, 18. pecudum 20, 499. Pentheo 22, 213. matris 24, 152. grandinis aut morbi 26, 174. mago 28, 348.
rivus flammeus 22, 469. immunis 60, 1. rivi labentis murmura 3, 214. deficiunt 36, 239. rivis communibus 28, 27. mobilibus 35, 104. flagrantibus 35, 315. rivos raucos ſudantia cornua 1, 221.
robur in armis 7, 144. 21, 31. ingenio 10, 315. præſtare 17, 153. torpuit 20, 156. juventæ 26, 74. lectum 26, 313. rarum decerpere 28, 250. militis 29, 61. & arma perdidimus 33, 95. nodoſum 101, 112. roboris invicti 101, 12. robore Eoo 18, 400. hoſtem muniri 22, 96. Gabino 24, 83. toto niti 26, 274. pollebat 26, 533 cum reliquo 28, 285. Celerini 31, 72. primo 101, 69. raro 101, 104. robora Gallica Eoaque 5, 105. notiſſima Marti 15, 416. feriant 21, 230. ſenſu carentia 26, 18. lædere 36, 355. *perfudit* ſucco 36, 402.
rogas ultro volentem 1, 164. rogant vitam veniamque 8, 86. ſe invicem voce 26, 411. roget in convivia menſæ ſociæ 1, 253. rogare ad thalamos nati 40, 22. rogando flexura 1, 76. *rogantes* trabeas 22, 3. rogari mollior 10, 58.
rogo Herculeo 7, 115. ſenium poſiture 44, 50. parturiente 44, 62. rogum planxere parentes 35, 356. rogis innumeris 8, 469. perofis 26, 513. rogos meruere 15, 407.
Roma claro cingatur ſenatu 1, 19. ire parat 1, 75. ſtetit ante ducem 1, 124. magna audet 6, 16. ſtipavit te 8, 583. aurea 12, 20. exitii timens 15, 17. feſſa negatis frugibus *ib.* *par* mihi ſubiit 15, 60. *altera* 15, 113. deos *recepit*

cepit deditque 15, 131. nec te patiemur inultam 15, 204. aut ruet, aut ſtabit 15, 460. heredem te voluit relinqui 18, 215. pependit inter ſupplicium 21, 376. vidit 28, 377. adſpice virum 24, 2. ſervata 24, 51. fatetur 24, 78. præſcia fati 24, 180. exercita furiis plebis 26, 51. vertice celſior 26, 77. tibi conſulitur 26, 96. refulſit 26, 375. perſonuit 26, 450. ſperata 26, 477. *tonat* 26, 511. reſtat 26, 533. medullis inolevit 28, 78. mea mihi contingat 28, 67. moriens te viderem 28, 295. palam vultus confeſſa coruſcos 28, 360. videndam ſe obtulit 28, 530. Romæ magnæ æmula 5, 54. cura 8, 503. famulabitur Africa 15, 207. latura pudorem 17, 269. famem 21, 309. dominæ 22, 224. ſpoliis 28, 193. Romam comitantur 1, 79. ſervire clienti 8, 361. afflavit meliore juventa 15, 208. pietas ſubit 18, 384. ferviſſet 20, 128. contemnere ſueti 20, 339. eat 22, 269. neſcio quam 26, 505. non temnere 26, 647.

Romanus labor 18, 221. eris 20, 229. carcer 21, 240. Romani nominis 8, 59. regendi 8, 309. ſcelerum ſprevere miniſtros 15, 270. doloris 18, 374. ævi 26, 232. fori 43, 2. Romano pudori 20, 159. favori 28, 95. Romanum vulnus 22, 205. Romana per oppida 1, 163. poteſtas 1, 193. ſalus 3, 283. 29, 189. potentia 5, 4. manus 5, 52. ſceptra 7, 67. vetuſtas 8, 398. vota 8, 522. culmina 10, 316. *ſtabant* 15, 242. inſignia 18, 462. legio 20, 576. gaudia 21, 1. ripa 21, 284. oppida 26, 539. Romanæ aulæ 8, 219. Romanam pacem 10, 225. manum 26, 490. Romanis floribus 17, 84. ceſſurus Macedo 24, 166. rebus 28, 418. Romanos menſus numero 21, 348. fontes 42, 13. Romanas vires 3, 307. manus 77, 10.

Romuleus Tibris 1, 226. Romulei fetus 1, 97. *faſces* 7, 1. Romuleo amictu 20, 62. regno 26, 332. Romuleas *ſegetes* 15, 75. leges 21, 331. Romuleis rebus 8, 819. veſtibus 22, 366. arcibus 24, 124. ſub mœnibus 25, 57.

Romule, ignoſce parenti 20, 142.

Romula virtus 26, 261.

rorabunt querceta favis 3, 373. roranti curru 44, 4. *rorantes* ignibus hortos 22, 467. rorantia tela venenis 1, 188. *colla* 3, 246.

in rorem manant 36, 252. *rore* pio ſpargens 28, 327. oborto genas violavit 33, 191. fecundo glebas maritat 35, 89. albet ager 36, 232. roribus vernis 10, 249.

roſa matura 10, 248. latet nodo, *ib.* roſæ geminæ 10, 247. non labra æquant 20, 265. fluxere 29, 90. exſpirare 36, 241. roſarum imbres 31, 117. roſis frenat delphina 10, 156. umbratus 15, 444. ſtellata 35, 130. connexis 40, 10. roſas armat ſpina 14, 10. induit ſanguineo ſplendore 35, 92. innoxia bruma fervet 36, 223.

roſcida electra 7, 125. *luna* 24, 288. *mala* 31, 14. gramina 35, 104.

roſeus ignis 1, 5. *roſeo* cornu 22, 463. roſeis ripis 29, 72. alumnis 35, 48. convallibus 36, 85. floribus 48, 29. roſeas criſtas 33, 14.

roſetis ſubitis 12, 8.

roſtrata (*corona*) ambit 29, 183.

roſtro recurvo 20, 230. roſtra ſplendida 22, 390. reos cernunt 24, 106. circumfuſa turbine vulgi 24, 201. agnoſcunt curules 28, 644. ad roſtra Quirites evocat 28, 587. roſtris quaſſatis 15, 491. calcatis 26, 82. ſubjectis 28, 42.

rota in nummis Nemeſi ſignum additur 26, 631.

rota fulcavimus Iſtrum 7, 150. ſocerum fallente 29, 178. pulvere labens 33, 185. præceps Ixiona torquet 35, 335. rotæ membra findunt 35, 159. ſparſere cruorem 37, 84. *rotam* feſtinam urget

urget 5, 337. ſegnem flectere 10, 15. flexit 26, 632. rotarum curſu 1, 101. *nexus* 3, 342. pulſu 36, 236. volucrum ſigna 36, 431. rotas ligat axe 1, 81. ante ſuas ire 23, 18. rotis ſtagna frangunt 5, 28. ſubſidunt 20, 105. ultricibus 21, 98. ducta 24, 328. terga ſecti (*fluvii*) 26, 339. coruſcis 44, 6.
rotatu cæli rapido 17, 77.
rotat aura tripodas 2, 12. ſaxa 3, 270. facem circum membra 28, 326. Oeten 37, 66. *rotet* dum polus altra 5, 527. flammas 17, 326. membra 20, 360. rotant ſcopulos 33, 169. rotanti equo 35, 122. rotantem ſaxa 35, 57. rotantes facem nimbi 1, 207. *rotetur* mucrone cervix 15, 465. rotatum caput 20, 524.
rubet Halys 5, 32. dies 45, 5. igneus ardor 45, 7. rubent ora 24, 246. in pectore fulci 36, 426. rubeant germine menſes 36, 225. oculi 101, 34. *pruinæ* 12, 10. rubuit Alpheus 4, 9. Nilus 34, 43. Pholoë *ib.* rubuere nives 7, 99. rubebunt greges ſponte 3, 385. rubere toro Tyrio 70, 8. rubens pro Polluce 1, 244. enſe 7, 36. *Zona* 15, 148. prodigiale cometes 33, 232. rubentis Pactoli ſtagna 3, 102. rubenti ore 22, 327. *rubentem* Zonam 21, 337. *rubentes* veris honore flores 29, 7. *vere* calathos 31, 116. equos 37, 9.
rubra æquora 7, 210. 24, 362. *in* alga 48, 15. litora 52, 18. *rubri* æquoris receſſus 5, 242. maria 8, 600. 40, 14. fulminis 35, 229. rubro in æquore 3, 278. *profundo* 10, 168. 36, 520. *Oceano* 15, 454. *mari* 18, 16. 29, 4. 62, 2. rubris *arenis* 15, 33. *fluctibus* 31, 61.
rubeſcit occaſu 17, 56. rubeſcunt floribus 10, 187.
Rubicon torquebit Tibrin 28, 365.
Rubiconis amœni 43, 1.
rubiginis plenam haſtam 15, 85. rubigine excuſſa 15, 212. ruris infectum 17, 175. nigras falces 22, 194. ſqualent prata 36, 239.
rubicunda Africa 22, 257.
rubor incanduit ore confeſſus ſecreta 10, 9. *vernus* 35, 90. exhauſtus gelu pallet 36, 88. ruboris quid poterit flagrare 18, 253. ruborem miſcet 10, 268. rubores multos acuere 83, 4.
rubos timeat 14, 9.
rudentes expediunt 15, 480. per madidos mero 24, 368. varios aptare 26, 276.
rudis gratia 8, 589. *Auguſtus* 10, 2. noſtra 36, 215. rudem vitæ 28, 65. *lunam* 28, 541. *favillam* 44, 68. rudes venæ 1, 51. *lacrimæ* 10, 80. rudibus in annis 7, 85. remis 32, 2. ſilvis 36, 366.
rudentes magna mole 17, 297.
Rufinus prodigium 3, 92. præbeat ſtrages 3, 361. terras accendere bellis inchoat 5, 7. hinc agit 5, 92. præcipit 5, 219. callidus affatu 5, 367. origo mali 20, 539. Rufini pœna 3, 189. funera 5, 338. hæres 20, 550. Rufino populandus ager 3, 189. collatus eris 3, 256. collecta manus 3, 314. cognita 5, 294. facit ſodales 5, 319. meditante nefas 29, 234. Rufinum perculit horror 5, 130. divide 5, 424. notat 5, 496. depulit 15, 304. per Rufinum geritur 5, 212. Rufine, te otia juvant 3, 140. pars quota tui ſint 5, 513.
rugis perſulcata 3, 135. deformibus 20, 67. rugas in aniles defluxit 18, 39. implet lacrimis 19, 26.
rugoſior uva paſſa 18, 111.
ruina una delere 21, 96. fida 49, 48. ruinæ Phaëthonteæ damna 1, 258. miſcere populos 5, 18. tædet 20, 147. regum 39, 16. ruinam ancipitem 26, 6. ſubitam dedit 26, 346. traxere 36, 379. feram tractura 44, 33. ruinis Romanis 5, 206. ſeriem meditata ira 26, 172. ruinas Phaëthonteas 7, 124. regni 20, 306. in noſtras conjuravere 36, 199.
rumor alitur diſſenſu 3, 70. levior 18, 347. trepidus 20, 305. riſit

riſit 22, 294. miſerabilis cucurrit 26, 199. iniquus 29, 231. rumorem belli 15, 13. rumore prævento 8, 102. audito 10, 160. falſo 26, 367. accepto 26, 404. Getarum audito 28, 532. ſecundo 31, 63. rumorum avidus 8, 279. rumoribus aurem pandit 22, 47.

rumpit ad nubila queſtus 35, 249. rumpunt ſilentia cantus 35, 329. rupit Inarimen 36, 183. æthera ululatu 3, 130. montes Alpinos 8, 637. ſuſpiria tales in voces 15, 235. ſuperbia voces 26, 520. confinia Nereus 33, 142. rupimus Alpes 5, 389. rupiſſent fidem 33, 43. rumpe quietem 20, 221. rumpe moras 26, 546. 41, 19. rumpere Delon 37, 115. rupturas fidem tædas 20, 483. rumpitur pinus 44, 35. rumpi calorem mentis 5, 288. rupta Alpe 15, 82. ruptæ Thermopylæ 26, 187. rupto Niphate 18, 16. Tauro 20, 468. ruptis ripis 3, 64. 49, 71. nubibus 20, 168. Alpibus 26, 547. ruptas Alpes 28, 442.

ruis veſane 3, 196. ruit *commota* fera 5, 396. in vetitum 20, 52. in rupes 20, 425. amnis fonte 33, 170. illa tamen 36, 229. Megæra 36, 387. ruunt ad gaudia 5, 430. per ſaxa torrentesque 13, 473. regione diverſa 24, 296. præcipites 26, 175. in turmas aciemque 33, 38. utraque virgo 35, 20. torta pernicius haſta 35, 199. fluvii trepidi 36, 6. incendia 49, 71. perjuria in prolem 75, 5. magna repente 91, 2. ruat per pectora Phœbus 1, 56. ruant lapſu graviore 3, 23. terrore 21, 189.

ruebat ſilvas 21, 128. in ſua damna 26, 543. rueret veruſtas 20, 124. ruerent in mollia 8, 247. ruerint tot hiemes 44, 28. ruerant pro limite regni 21, 373. ruendi ſigna dedit 37, 60. ruens prona 29, 151. ruenti ceſſura 26, 80. nulla mobilitas 36, 137. ruitura iam jam pondera 8, 60.

rupes conſcia 1, 125. Scythicæ 3, 152. profunda 3, 252. illos haud vetarent 5, 184. Alpinas 5, 304. pendula 5, 507. nemori commoda 17, 178. doctæ 28, 34. carmina ſitientes 34, 19. oppoſitæ 35, 170. gelidas feris 48, 54. in rupes ruit 20, 425. rupis in vertice ſummo 24, 240. vagæ 26, 7. ſectæ viſcera 28, 503. arcanæ inane 49, 30. rupe de celſa 19, 65. Tarpeia 28, 45. ſumma levatus Enipeus 37, 70. devexa 49, 53. rupibus Caucaſiis 8, 107. ſecretis 20, 279. prætentis 33, 147. ſub antri 36, 67. Idæ 36, 371.

rurſus continuationem notat 7, 184.

ruris longi 17, 175. rure pro paterno 22, 119. rura canunt 2, 12. ſulcata 8, 418. manibus ſubdita nullis 10, 60. ſinduntur 18, 112. excolet 20, 195. tyranno libera 22, 191. ſlamine fove 35, 86. per florea 35, 118. dumis repleri 36, 38. per nova 101, 4. libera 101, 100. lugentia colonos 101, 108.

ruſticus Dictator 15, 112. ruſtica genitrix 26, 358. numina 28, 201. 31, 18.

rutilantes crinibus alas 21, 38.

rutili anni 28, 450. rutilæ arenæ Pactoli 1, 54. *rutilis* columnis 22, 341. *rutiles* fontes 3, 197. tractus 17, 111.

S

Sabæis levibus 18, 321. ab extremis 35, 83. Sabæos dociles 8, 306.

Sabæa meſſe 21, 58. Sabæum cumulum 44, 48. Sabæos *lucos* 10, 210.

Sabinos tolerare 15, 106.

Saces tentoria fixerat 21, 157.

ſacer horror 28, 33. ſacra tibi datur arbor 35, 292. ab umbra 36, 356. ſacri partus 22, 342. fontes 101, 129. *ſacro* ſomno 18, 418.

18, 418. ſacra, profana rapit 80, 2. ſacris natalibus 29, 76. *vulneribus* 11, 14. obſequiis 18, 147. *præſepibus* 29, 192. lupatis 73, 2.
ſacerdos liniger ſuſpirat 8, 573. doctus purganda 28, 326. connubium celebrat 48, 27.
ſacramenta tua petit 8, 486.
ſacraria inconcuſſa 8, 256. reverenda 28, 599. Ditis pingit 33, 264.
ſacrilego textu 36, 158.
ſacrivæ arbores 21, 230.
ſacrare paternos manes 44, 72. ſacrata oppida 7, 122.
ſacri ſævi 18, 162. ſinceri 95, 21. ſacra frequentant 8, 577. ſi placent 18, 277. adventus tui 28, 126. *inter* prima poli 49, 84. ſacris nocturnis 3, 154. naturæ mundique 17, 10. placidis 44, 89.
ſæcla melioris metalli 22, 454. ſæclis præteritis 26, 289. cunctis 26, 635. futuris 29, 10. tam multis 98, 14.
ſæcula redeuntia 1, 2. in longa ducent faſti 1, 279. revocata rurſus 3, 357. deleri placuit 5, 207. *mortalia* 5, 473. forment meliore metallo 7, 184. diſcant 8, 99. *Pyrrhæ* 15, 43. impenſa bello 15, 88. detergis 17, 191. videre 18, 233. evolvite priſca 20, 60. corrupta 20, 114. in lucem fudit 22, 11. inculta 22, 198. aurea texit 22, 335. vario diſtincta metallo 22, 447. ferrata rigent *ib.* argentea candent *ib.* libera quærir 24, 90. incidunt 26, 266. damnaret 28, 152. circumflexa rapit 28, 391. poſtplurima 28, 643. tibi debent Trajanum 29, 55. longa evolvunt 33, 53. *cuncta* ſtipantur 35, 311. regnata patri 36, 35. revolvuntur 44, 104. dividit aſtris 49, 83. longa caſæ unius numeret 52, 4. per ſæcula maneat luctu 37, 58. *in ſæcula* ibant libri 17, 115.
ſævit per ſingula 3, 305. peſtifer aër 15, 515. in auctorem 19, 12. Lacheſis 36, 411. dextra 77, 3. ſæviat unguibus 14, 6.
urſa 22, 459. ſæviret tumultu 35, 255. rabies 26, 98. cum ſæviret dies 8, 64. ſævire cælum videres 5, 178.
ſævi bellis & fluctibus anni 29, 27. ſævum gentibus amnem 22, 188.
ſævitia jocandi 18, 25. laurum polluit 24, 218. ſævitiæ cui tanta facultas? 36, 94. ſævitiam vanam 21, 102.
ſagax Aegyptus 3, 147.
ſagittas ignavas de crine traxit 7, 21. dirigat 8, 530. Cupidineas 10, 71. tendere 11, 2. cupidas arcere 24, 273. *ſagittis* crinita Meroë 10, 223. intenta 18, 239. *redimitus* 21, 254. imbutis melle 31, 142. laſcivis 33, 226. rudibus 37, 121. compoſitis crinem vallata 47, 23.
ſagittiferæ pecudis 45, 48.
ſalis quidquid æquora verrunt 35, 295. ſalem niveum deſpumat 49, 58. ſales per vanos 20, 336. docti 31, 65. ſalibus lætis 17, 311. miſtis 18, 360. aſperſis 22, 170.
ſalictis flamma incubuit 39, 38.
Salius rura colat 21, 222.
Salmoneus audax fulmine 5, 514.
Salmonea inſontem 68, 13.
ſaltandi dociles 20, 341.
ſaltus feros relinquens 1, 186. Arcadiæ 3, 286. turiferos 7, 71. perquirite 24, 281. riguos 35, 5. varios 35, 123. virides viſere 36, 203.
ſaltus volantes 26, 217. ſaltu vincere valles 7, 47. librato 17, 323. facili contemtum 26, 178.
ſalubres ſtellas 28, 18.
ſalve, gratiſſima tellus 33, 192. largitor undæ 49, 67.
ſalus Romana 3, 283. 29, 189. certa ſtabat 15, 56. renidet 20, 502. hic Romana ſtabat 21, 374. inopina reluxit 24, 65. graviter ſpectata 26, 114. ſua quemque obſtringit 28 609. alterno pollice ducta redit 41, 2. populis errat 47, 18. inemta 49, 70. ſalutis dubiæ dux vateſque 26, 368. propriæ immemor 28, 467. ratione 29, 211.

211. ſaluti rerum 28, 119. ſalutem apportet 15, 263. pepe- rere 26, 362.
ſalutat vexilla 5, 366. blande 10, 251. ſolem 44, 45. ſalutant te galeæ 28, 631. ſalutantum turba 3, 213. ſtudiis 20, 64. *ſalutato* Tibride 28, 520. ſalutatis ſignis 26, 462.
ſancit pacem 26, 573. connubia 31, 129. omina fœdere 35, 364.
ſancta parens 36, 115. ſancto choro 40, 52. ſanctum ſenem 22, 71. ſoceri nomen 26, 304. *hoc* eſto 36, 65. ſanctam canitiem 50, 30. *ſancte*, te nunquam pigebit 10, 305. *pater* 15, 354. ſanctorum ope 77, 5. ſanctarum comarum 20, 281.
Sangarius ſanguine ibit 20, 291. Sangarium fundunt 20, 263.
ſanguinei cordis 8, 241. regis 34, 11. ſanguineo nimbo 18, 5. igne 33, 231. morſu 70, 7. *ſplendore* 35, 92. ſanguineæ jubæ 2, 4. notæ belli 4, 10. ſanguineis campis 15, 361. Gallis 35, 269.
ſanguis miſcebitur alter 5, 167. rapidus 7, 101. tractus ab aula 13, 6. dum noſter in orbe erit 15, 341. pretioſior auro erat 26, 608. undique regius 28, 552. quis venerabilior? 29, 36. lectiſſimus orbi 31, 61. exſudat ab ubere 36, 127. recidivus 44, 66. ſanguinis materni ortu 10, 30. noſtri gaudia 33, 194. *affectum* 69, 2. propinqui 71, 4. ſanguine tanto quæſitum imperium 5, 50. calcato tingi 5, 432. merito placavit Manes 8, 97. niti 8, 220. nimio non abundat 10, 269. Tyrio 14, 26. Romano 15, 95. largo 17, 309. corrupto 20, 17. ſordida veſtem 20, 110. qualis ibit Sangarius 20, 290. deterſo 21, 119. largo 21, 133. nullo 21, 218. Auſonio 24, 186. manantes rictus 24, 311. vivo 26, 257. quam largo calefecerit amnes 26, 515. laudato 26, 593. inviſo pavit 28, 116. mutavit fluctus 28, 209. Latio 28, 396. freta calent 35, 102. concreto 46, 22. præceps æſtuat 48, 45. hoſtili maculetur 77, 13.
ſanie craſſa turpis 35, 212.
ſanantur ulcera 20, 14.
ſani gurgitis 17, 235.
ſapit oſculum 14, 13.
Saporem perculit 20, 481.
Sappho modulatur 10, 235.
ſarciri damnum poteſt 22, 315.
Sardiniam retentat 17, 203.
Sardoam dixere 15, 508.
Sardoos ſinus 26, 218.
Sarmata deſcendit 3, 310. *diſcors* 8, 485. portas 20, 338. conto pepulit 21, 111. Sarmatas flavos 14, 15.
Sarmaticos pati Coros 1, 132. Sarmaticas alas 7, 148. Sarmaticis ripis 31, 88.
ſatelles ſtetit 20, 558.
ſatiavit aquis 24, 312. ſatiavimus iram 15, 36. ſatiarit arenis 3, 101. ſatiatur cornus vulnere 3, 353. ſatiantur lumina 24, 197. ſatietur Juno 36, 327. ſatiabere quæſtu 3, 199. donis 31, 45. ſatiare cladibus 28, 275.
ſatis viſum 33, 99. eſt vidiſſe ſemel 37, 94.
in ſatis procubuiſſe 26, 32.
Saturnius iras ſentiat 37, 16. Saturnia Zona 7, 168. *ſtagna* 21, 178. otia 36, 20.
Saturnus attrivit opes 76, 7. Saturni ſemita pigra 22, 439. *veteres* laxabo catenas 33, 114. tertius hæres 35, 168. proles 35, 280. ſidera 75, 2. Saturno me genuit 36, 272.
ſaturare famem 44, 13. ſaturantur murice 3, 208. ſaturata roſa roribus 10, 248.
ſatus qualis, non unde 22, 124.
Satyri circum 8, 808. acres 24, 364.
ſaucius formidine 20, 455. ungue cortex 31, 122. ictu vertex Offæus 35, 182. ſaucia nubila 1, 102. vento Cynthia 8, 426. puppis 28, 139. flumina 29, 176. ſilex 48, 42. ſaxa 49, 24.
Savi potor 25, 192.
Saxona venturum 22, 255. frenat 31, 89. Saxone fuſo 8, 31. victo 10, 219. *domito* 18, 392.

ſaxum rude 62, 3. ſaxi prærupti 17, 78. in faciem reformat 37, 95. nigri miracula 48, 13. cum murmure rauci 49, 63. liquidi miracula 58, 5. ſaxo minantes aras 28, 504. ſaxa Rhodopeia 7, 113. rotet 8, 330. grandinis 17, 109. inhoſpita 26, 219. 8, 137. per rimoſa 33, 172. ferit 35, 173. nulli pervia 36, 384. obnoxia telis 48, 55. ſaucia ſecant 49, 24. muſica 100, 3. ſaxis putribus 20, 277.
ſcabie laceras aures 18, 136.
ſcandit montes 26, 322. ſcandat tribunal 5, 382. ſcandebat Athon 21, 127. ſcandere qui neſcis 79, 2.
Scapulas tutabimur 18, 76.
ſcelerata ſitis 3, 220.
ſcelus per varium 8, 72. eſt eunuchis 18, 298. majus patior 18, 482. non putabo 36, 301. in ſcelus impellere 20, 155. ſceleris pars 22, 391. ſceleri non dabitis murum 8, 109. reddidit crimen 15, 400. ſervatis pœnam 20, 36. profano 21, 272. ſcelerum inventor 7, 102. miniſtros 15, 270. priorum 20, 506. cupidine 21, 245. matrem 22, 111. delicta priorum 26, 503. divitiis 28, 134. oblitæ Eumenides 35, 343.
ſcena ardua 17, 326. triſtis 18, 292. Neronis 20, 61. tanta paratur 29, 26. viva 49, 45. ſcenæ ſolliciti 20, 339.
ſceptriferi parentis 29, 130.
ſceptrum geſſere manu 1, 205. capeſſere fervet 5, 295. ſublime Jovis 24, 210. rapiat 37, 32. ſceptri hæres 5, 163. ſceptro trabali 35, 173. ſceptra geſtanda parabat 5, 442. Romana 7, 67. tibi dabantur 8, 176. dabat 15, 97. eunuchi ferat 18, 324. tenebat 22, 52. Quirini 28, 642. daret miles 31, 75. ſitu ſqualent 33, 81. majora dabuntur 35, 279. ſceptris inferre minas 3, 306. ſubdidit Oceanum 8, 42. propior facies 10, 264. muliebribus 18, 428. reſtituit 28, 98.
Schœneïda volucrem 29, 170.
ſcinditis Pangæa juvencis 21, 135.
ſciſſo velamine 3, 33.
ſcire peto, quæ forma mali 36, 300. poteſtis, quid ſit 92, 3.
Scipiades major 23, 1. noſter Stilicho 23, 21. Scipiadæ præclari 18, 455. quis vos noſſet? 21, 381. tremendi Pœnis 22, 384. virtus 26, 141. Scipiadum gentem 29, 42. Scipiadis præteritum 1, 149.
Scipio ſudavit uterque 15, 95.
Sciron (*latro*) 3, 353.
Scironia rupes 26, 188.
ſcitamur heriles caſus 36, 248.
ſcopuloſa inſula 15, 518.
ſcopuli flagrantis 36, 392. nec latuere mari 37, 64. per ſcopulos claſſibus 5, 123. ſcopulos immanes 8, 104. irridens 28, 271. rotant 33, 169. ſcopulis conjectis 1, 106. nivalibus Aemi 3, 140. revulſis 7, 93. 26, 71. ſeptem 24, 135. coëuntibus 26, 2. peruſtis 33, 151. incluſa palus 35, 179. ſtagnantibus 44, 106. duratos armos 101, 110.
Scorpius grandine tundat olivas 22, 465.
Scotica tela 22, 254.
Scotus movit Iernen 22, 251. Scoto truci 26, 417. Scotum ſecutus 7, 55. frenat 31, 90. Scotorum cumulos 8, 33.
ſcribit ſenex 22, 434. *ſcribunt* ſidera 22, 476. *ſcribat* Halys 18, 434. ſcribent te in floribus 1, 278. ſcribere deficerit 22, 307. hortatur amor 42, 8. tibi dedecori? 41, 24. ſcripſiſſe priorem pœnitet 42, 5. ſcribendi labor 41, 3. ſcribentis voce Serenæ 40, 47. *ſcriptæ* arenæ 17, 134.
ſcripta ferat 41, 7. ſcriptis peragenda 21, 303. monebas 29, 837. deſponderat puellam 40, 53.
ſcrutatur iter 33, 173. ſcrutetur Iberos 52, 21. ſcrutatus devia ſilvæ 101, 90.
Scylla novos mirata canes 18, 294. Scyllæ fames 3, 296.
Scyllæa antra 36, 447. Scyllæos inter fremitus 100, 2.

Scyria *virgo* 10, 16.

Scytha exercitus 18, 508. Scythis acerbis 11, 25.

Scythiæ vergentis in ortus 3, 323. progenies 24, 255. in jugulum 26, 602. *templis* 36, 282. trans Scythiam comitabitur 17, 197. Scythiam receptat 3, 308.

Scythicus Araxes 1, 160. Scythica convalle 37, 22. Scythicæ rupes 3, 152. Scythico ab axe 22, 368. ſub Jove 74, 2. Scythicum pectus 20, 180. Scythicis ſilvis 18, 248. Trionibus 20, 238. Scythicos arcus 7, 27. Triones 8, 474. Scythicas iras 31, 135.

ſeceſſit ſic quæ regio? 31, 63.

ſecerni negant 5, 223.

ſecat parcendo 26, 122. natatu 36, 333. tenebras luce 44, 20. ſecant arva volatu 33, 185. ſecuit tentoria 28, 469. nave profundum 32, 1. livor naſcentia fata 39, 31.

ſecretus doceas 22, 69. ſecreta curarum 33, 214. ima profundi prodit 35, 117. in parte tectorum 36, 170. montis patent 49, 43. *litora* Nili naſcentis 5, 244. ſenectæ relegis 17, 67. Beli 21, 62. fatorum 26, 197. Getarum noſſe 28, 236. *fidelis* 29, 139. poli 33, 27. ſecreti numinis 28, 611. ſecreto fonte 47, 11, ſecretum poſſe dari vitiis 8, 273. meruit 22, 306.

ſectæ diverſæ 17, 69.

ſector citatur 8, 498.

ſecundat incepta 22, 364.

ſecunda fama fori 43, 2. ſecundo de jure certare 1, 21. *mucrone* 20, 573. ſecundis deis 26, 52.

ſecurim ſtrictam 11, 36. vibrat 22, 376. 36, 358. ſecuri ſtricta 3, 247. alia 19, 7. Thermodontiaca 35, 66. ſecures ſtrictas 1, 232. Latiæ 7, 6. laurigeras 8, 14. fraternas 8, 656. Suſa premant 15, 32. tradat 17, 337. vibrare 18, 465. deformatæ 20, 130. infames labuntur 20, 521. defenſæ ſurgunt 21, 9. poſt emeritas 24, 101. conſcendant roſtra 24, 201. ad noſtras 22, 312. comitata tropæa 28, 15. ſextas 28, 647.

ſecurus fati 8, 394. damni 28, 219. habeto 36, 303. *ſecura* tori 10, 229. futuri 15, 64. fortunæ virtus 17, 2. *gloria* 17, 62. damni 20, 52. maneres conjugi 31, 57. vaporis glacies 33, 166. poli 47, 6. ſecuræ comæ 2, 8. ſecuri vulneris equi 5, 362. ſecurum degere 20, 19. *cælum* 39, 10. te fama non vehit 74, 12. ſecuris ſilvis 24, 283. ſecuras undas 57, 5. *ſecurior* remeat 8, 615.

ſedit iterum 10, 302. ſententia 33, 121. ſedere rates ſubmerſæ 8, 628. *hæc* ubi genero 15, 415. comæ rigidæ 20, 234. pectore Latii cultus 12, 366. ſederit ſicubi olim 36, 164. ſedendi gloria 36, 14. ſedens ima valle 1, 210. patiar 15, 375. ſedentem cum patre 28, 70.

ſedes profugis 3, 266. vicina Leoni 3, 365. animæ removit 8, 240. aurea 8, 584. hæc ampliſſima 17, 22. *hac* potuit contingere multis 17, 144. ſuas poſuit 22, 13. arcani 22, 445. capacior laudis 28, 385. paternas 33, 246. prima datur 36, 9. obſcurior exquirenda 36, 121. vacuas 36, 154. non ulla capit 98, 7. *ſedis* ſummæ faſtigia 31, 67. ſedem mutare licet 24, 156. Quirini 26, 101. deſtituunt 26, 508. ſede prima relicta 1, 20. de triſti 3, 74. merita 5, 2. concuſſa 5, 497. fugavit 15, 412. a parva profectas 24, 139. *propriis* locavit 28, 23. qua? 28, 316. tua relicta 35, 216. in parva morari 98, 6. ſedibus certis 17, 184. geminis 18, 50. a ſuis errat 28, 408. Zephyri relictis 29, 116. trepidis 33, 8.

ſedili pigro 20, 388. ſedilia ferrata 3, 39. complete 18, 470.

ſeditio non illaudata 5, 226. lenita cadat 17, 248. humilis clamoſa 26, 467. occulta parati 28, 252.

ſedantur gemitus 35, 330.

ſedula ire parat 1, 76. materies 25, 16. rerum 28, 97.

ſeges undique ferri circumfuſa micat 5, 390. Mavortia ferri 7, 135. Quincti Curiique 15, 111. reſponſura colono 18, 19. arida interlucet 18, 116. frugem latura 18, 495. fraudarit colonum 21, 164. præbuit auxilium 24, 95. libata 26, 162. comitata veſtit iter 33, 188. ſponte grandeſceret 36, 24. pictùrata jaculisque rigens in prælia creſcit 45, 12. ſegetis *aënæ* 17, 316. *in ſegetem* creſcentis belli 26, 26. ſegetem levi motu percurrere 7, 199. ſegetes *Romuleas* 15, 75. Iberas 18, 407. unde tot allatæ? 21, 314. per cultas 28, 296. Phariæ 29, 60.

ſegnis cætera 3, 239. ad artem 18, 78. ad ferrum 20, 395. ambigat 26, 548. amor 29, 227. ſtella 44, 37. ſegnes nimium 15, 492. ſegnibus planctibus 26, 272.

ſegnities ne marceat ulla 10, 206. non tanta Tonanti 36, 135.

ſejuncta poteſtas Laribus 28, 407.

ſemel Iſtrum tranſvecta 26, 170.

ſemen aulæ fluit 12, 22. ſemine de alto 1, 142. permiſto 17, 303. de uno 20, 490. jacto 21, 322. Cappadocum 29, 192. quo ducti 31, 53. de Hyperionio 35, 44. ſurgit 44, 23. ſemina currere vacuo motu 3, 16. *laudum* 7, 59. diſſona partu 20, 43. diſſolvat 22, 462. belli 26, 26. cauſſæ 29, 35. cunctis præbes 33, 57. juſtis diſceſſere locis 33, 248. ſui 44, 95. vivida cæli 101, 25. *rerum* 48, 2. in ſemina verbi 98, 4.

ſemideis fingunt 21, 47.

ſemifer torvus 10, 145. ſemiferi Senis 7, 61. *juvenci* 28, 634. *ilibus* 37, 81. ſemiferos partus 18, 1.

ſeminecem mergi 5, 65.

Semiramis mentita virum 18, 339.

Semiramiæ turres 1, 162.

ſemirutæ turres 1, 109. *ſemirutas* telas 36, 155.

ſemita velox lunæ 22, 438. pigra Saturni *ib.* nota 26, 286. operoſa 28, 521. divino greſſu claruit 33, 229. *humida* interviret 35, 100. aratri 49, 26.

ſemivir ſublatus 18, 171. exul erit 20, 22.

ſenator plaudit 24, 49.

ſenatus Romani culmina 16, 7. Byzantius 19, 57. confluit 20, 64. bella cenſeret 21, 327. antiqui 22, 402. meruit 24, 55. decreta 24, 86. votis 24, 212. collecti *delubra* 28, 74. ſenatum bellatorem 15, 53. commovit 15, 408. plaudentem 20, 135. Eoum 31, 68. ſenatu claro cingatur Roma 1, 19. juncto ſtipante 1, 231. Palatino circumvallata 8, 11. toto 8, 583. infecundo 18, 471. poſcente 25, 9. ſub judice 28, 591.

ſenecta pacis 20, 278. ſenectæ emeritæ 15, 115. *Cecropiæ* 17, 67. *metum* 26, 53. nemoris 36, 353.

ſenectus vicina leto 3, 31. reformidat 18, 94. nulli obſtat 22, 410. non exarmata 26, 484. bello diſcuſſa 28, 534. grata 31, 63. moritur 44, 103. (*ſenectutem*) intulerat pax 28, 534.

ſenex obſcenior 18, 302. te audit 22, 169. verendus 22, 434. Mæonius 10, 234. Syracuſius 68, 6. ſenis infandi 20, 61. Mæonii 29, 20. ſeni per tot certamina ducto 26, 493. ſenem longævum mentita 3, 135. ſanctum 22, 71. mutatum plumis 28, 171. conſumit 44, 60 domus videt 52, 2. ſenes ſeveri 7, 128. ceſſere juventæ 17, 18. laſcivi 20, 327. *priſca* temnunt 28, 548. ſenum cura 28, 557. vota 50, 28. ſenibus fluviis 36, 14. ſenior pater 29, 57. ſeniore ſupernas repetente plagas 28, 95.

ſenilis animus curis gravibus 1, 154. ſenili gelu 44, 36. ſeniles artus 3, 144.

ſenium juris 8, 505. excludit luco Juventas 10, 85. hunc mihi præponit 30, 6. ævi 36, 21. luctu tractura 36, 259. poſiture 44, 50. ſenii colorem 15, 209. ſenio confectus 15, 446. ignoſcant 20, 389. *iterum* vernante 21, 316. neglecto ſqualent 28, 410.

Senonum arva 3, 132. furiis 15, 126. ligones 24, 98. ſanguine 26, 291.

ſenſus minaces 3, 98. corrumpentia dona 7, 187. adverte 15, 388. corporis damnat 17, 75. *jungere* 17, 161. tuos alienent 22, 49. *caligine* hebetat 22. 133. pignora ſtimulant 26, 301. humanos expulit 33, 5. pii 38, 4. audacia traxit 74, 7. voxque dei 59, 2. ſenſum detraxerat 5, 48. intra legentis 21, 77. ſenſu a noſtro diſcedere poſſit 1, 173. ambiguo 3, 18. dolor hæret in alto abditus 5, 280. celeri 18, 361. nullo prætereunt 20, 117. reducto 20, 518. vivo carentia membra 48, 54. carentia robora 26, 17. fraudata ætas 26, 521. diurno 27, 1. celeri occurrere dolis 28, 237. vigili proſpicis 29, 229. ſenſibus nitidis 17, 193. figenda verba 22, 155 libratur orbis 24, 10. manſuram tradite facem 14, 17.

ſententia traxit mentem dubiam 3, 1. anceps volvit dubias eventus 5, 199. potior 15, 353. mentis 28, 292 requirenti certa ſedit 33, 121. vatis 42, 9. ſentit faſtigia juris 28, 41. ſuſpiria 35, 264. verbera 44, 3. ſentiat ardores 33, 225. iras 37, 16. ſenſit necem 4, 12. manum 38, 47. nova lumina 99, 9. ſentiet iratam ægida 36, 60. fulminis ictum *ib* ſentire nefas 20, 10. nullum laborem 24, 207. latebras mortales 101, 25.

ſeparat vis nulla tenorem 15, 207. aſtris mortalia 35, 299. confinis 44, 61.

ſepultus nuſquam totieſque 5, 453. ſepultæ venres 35, 326. *ſepultum* jure mancipium 18, 211. ſepultis viva admiſces 35, 221. ſepultos gemitus 3, 257. meminiſſe deſinit 22, 50. ſepultas gentes 20, 148.

ſepes aurea circuit 10, 56.

ſepti Leilis 20, 486.

ſepoſuiſſet ebur 34, 2.

ſeptem ſcopulis 24, 135.

ſeptem geminas arces 12, 19.

ſeptena voce reſultant 1, 176. ſepteno gurgite 3, 185. ſeptenos montes 15, 104.

ſeptimus lunaris globus 35, 298.

ſepta intra luas 26, 504.

ſepulcro parvo procede 18, 458 veteri 20, 232. rupto prodire 26, 443. ingenti fata ſolatus 39, 18. ſepulcris paribus damnata 37, 59. falſis 44, 50.

ſequitur viarum indicia 36, 440. pars cætera pectus 101, 32. ſequimur quocunque vocaris 3, 170. ſequuntur prolem fata 1, 16. plaudentes 10, 172. ducum mores 21, 169. ſequatur quæ tale conjugium 33, 119. ſequebar cauſæ alterius viam 3, 15. ſequebatur facta livor 24, 38. ſequi amorem 5, 261. invitat 20, 236. pone imperat 22. 453. hunc digna tua virtus 39, 21. ſequentum flatu 28, 279. ſecutus cælum 32, 11. mundum ſollicita ratione 48, 1. ſecutæ præcepta 1, 263. ſecutam curſu ferroque 29, 169. ſecuti lumen Magi 98, 18.

Serena ire comes 28, 93. minor natu 29, 118. hoc poteris eſſe 40, 34. contenta 72, 14. Serenæ fama 10, 120. ſidereæ 10, 252. meæ pignus 15, 310. thalamis 21, 73. titulis 29, 33. ſcribentis voce 40, 47. doctæ 55, 3. pietate 70, 11. caſtæ manibus 73, 12. Serenam redimere ſerto 29, 2. poſtgenitam 29, 49. pulcram 29, 69.

ſerenat aër aquæ terga 49, 36.

ſerenus ingreditur 35. 312. ager 36, 232. reſpice 39, 33. ſereni *fraus* 8, 425. ſerenum ver 1, 272. perpetuum 17, 208. conjuratum ſplendere 26, 49. tibi ſervatum 28, 542. ſereno tuo riſit natura 8, 183. curriculo 22, 439. *lapſu* 33, 13. convexa patent 35, 91. *ſerenos* fratres 17, 167. *imbres* 47, 5.

Seres tondent ſtamen 1, 179. *vellera* dabunt 7, 211. te adorent 8, 258. tribuere ſubtemina 8, 601. te vellere ditent 18, 226. Serum volamina 10, 211. ſtamine 18, 304.

ſericum 1, 179.

ſerica oneri 20, 338. rubra criſpentur 28, 577. frena fucantem 22, 350.

ſeries Curii 18, 457. denſior geſtorum 21, 139. Aelia 29, 56. extrema accipit 36, 12, ſeriem gentis 8, 21. meditata ruinis ira 26, 172. pulcram 28, 419. pugnarum 29, 221. fatorum 33, 52.
ſeria jocis miſcet 22, 165.
ſermo qui duceret aures 17, 20. captatur 22, 163. ſermonis mella politi 17, 251. fucati opem 28, 593. ſermone *crebro* 8, 269. parentia fruitur 10, 230. longo 15, 325. longe perito 26, 384. medio 28, 426. blando 29, 138. tenero 35, 323. ſermonum permiſſa poteſtas 5, 74. gratia mecum 36, 205.
ſerpens calcata 3, 228. multus per nubila tumet iratus 7, 139. complectitur antrum 22, 428. ſquamis viret *ib.* ebria 24, 367. ſerpentes necarunt 101, 63. ſerpentum torti hiatus 3, 66. vago volatu 5, 178. virides ſpumas 15, 173. rictus 21, 262. oſſa 36, 342. ſerpentibus *fulvis* 33, 199. feſſis 35, 161. iinis vivit 37, 89. armes Hydram 101, 40.
ſerpit per membra ſilex 37, 99. languida 46, 4. ſerpunt hederæ 35, 111.
Serranus conſul 3, 203. *dictator* 8, 415. Serrane, jugera ſcindis 18, 454.
ſertum Martia laurus erat 23, 20. ſerto Pierio 29, 2. ſerta diſperſa 10, 154. ſtellantia 10, 274. *ſpicea* 15, 137. refudit 18, 91. *flaventia* comarum 36, 126. florea 49, 10. ſertis *calidis* thalami 21, 5. fragrantibus 22, 471. noſtris cupiant ornari 35, 87. inſolitis miteſcere 35, 145. regalibus 44, 85. tuis tempora vincta 101, 7.
ſervator juris 21, 163. fœderis 26, 496. ſervatorem videant 22, 391.
ſervilis laurea 18, 503. *pubes* 18, 509. horror 26, 272. ſervile gemens 15, 365. ſervili crimine 18, 26. ſervilibus regnis 20, 593. arvis 24, 126.
Servilius egit 18, 217.
ſervit Africa 21, 18. cui machina rerum 35, 281. ceu conſtricta 51, 7. ſerviat hoc genus 18, 332. mare 37, 33. ſerviret adhuc 18, 57. ſervirent legibus 21, 167. ſervire coacti 3, 194. tyranno 5, 390. ultro cupiat Barbarus 8, 485. cuperet 17, 165. famulo 20, 319. dati 26, 541. lupatis 1, 82. 73, 2. ſerviſſe ligones 24, 92. ſervitum ducor 35, 264.
ſervitium (*Eugenius*) 1, 138. pati 11, 28. vetuſtum 18, 43. expulit 22, 325. ſub principe credit 24, 114. ſervitii jugum 8, 260. ordo 18, 150. ſervitio pares 20, 352. ſubactus 21, 217. populos traxerat 26, 618.
ſervatis pœnam ſceleri 20, 36. ſervant veſtigia 28, 174. ſervant orbem ſtabilem 2, 17. quos ſervavit amat 28, 388. ſervaveris urbem 24, 69. ſervare quietem 85, 5. rigorem intactum vitio 1, 41. ſervaſſe repertum 22, 326. juvencam 21, 313. ſervantia continuum ſimili lege tenorem fata 1, 17.
ſerus munera offert 22, 151. redit 36, 168. ſera fides veri 26, 554. ſeri tranſacta gemunt 20, 501. ſerum, quod inſtat, creditur 20, 53.
ſervus erit 18, 479. ſervi admiſſus in uſum 18, 142. rabies 18, 184.
ſeta ſævior aper 53, 2. ſetæ mentitæ cornua 46, 6. nigræ ſe jungit 46, 15. per ſetam vis alta meat 46, 18. ſetis rigidum 24, 319. trifidis horrebant 101, 109. ſetas flaventes (*leonis*) 26, 327.
ſeu tu vir, ſeu Numen 3, 171.
Severi bellatores 28, 421.
ſevera antra 2, 14. ſeveram canitiem 33, 49. ſeveras genas 3, 135.
ſexus quid poſſit uterque 1, 201. hic imperat 18, 322. alter pepulit, nec ſuſcipit alter 18, 467. alter in armis 20, 224. ſolus diſcrimina dabat 35, 29. ſexum vicere 17, 154. virilem 20, 139. domini mutaſſe 20, 552. fatetur

tur 24, 246. *ſexu* recepto 11, 34. utroque 22, 360. gemino ſplendida 29, 68. in debiliore 50, 18.
ſibilet glaciale 22. 459.
ſibilus vibratur 101, 33. ſibila vulgi 5, 399. mentitur 7, 141. nota magiſtri 26, 409. mmentur 28, 568.
Sibylla cœca 19, 38. Sibyllæ rabidæ delubra 8, 148. *carmina* immota ſtant 15, 29. auguriis 24, 166.
ſic comparandi 1, 49.
ſic famuletur - timeat - fluat 1, 160. *eat* 20, 156. ſic placida, ſic ſevera mente 22, 66. non Aethiopum pererrem campos 74, 1. viribus vincor 37, 17.
Sicambri comitentur 15, 373. gladios curvent 21, 222. flavente cæſarie 24. 18. Sicambris flavis 26, 419. Sicambros in medios 10, 279. *conf* & *Syc.*
Sicambria detonſa 18, 383.
Sicania Marcelle ferox 18, 456. Sicaniam trifidam 17, 204. ferens 35, 160. quærit 36, 140.
Sicani dixere 35, 112.
Sicanos fines 33, 218.
ſicca ſpicula 24, 269. ſicco lumine 15, 130. ſiccum gladium 5, 235. ferrum 22, 16.
ſicubi federit o'im 36, 164.
Siculus honos 50, 42. Sicula incude laborat 7, 1, 2. Siculi *juvenci* mugitus 15, 187. Pelori 36, 255. *Siculæ cavernæ* 35. 173. Siculo tyranno 18, 165. Siculum æquor 4, 9. fretum 15, 81. Pelorum 28, 287. Siculis jugis 24, 314 terris 33, 139. arvis 36, 84. *Siculos* ad amores 21, 187. Siculas urbes 24, 142. in oras 33, 139.
ſicut erat 7, 163. erant 36, 382.
ſidereus gener 17, 166. ſidereæ acies 1, 23. Serenæ 10, 252. alumnæ 36, 178. ſidereo gurgite 28, 178. ſupercilio 40, 58. ſidereum onus 8, 570. ſidereis jubis 3, 352. ſidereos artus 31, 3. receſſus 101, 88. *ſidereas* aves 20, 330. *in* ulnas 29, 219. turres 37, 32.
Sidonii maris 8, 600. Sidoniæ *matres* 15, 191. Sidonio oſtro 5, 450. 33, 273. Sidonias inter *juvencas* 10, 113. veſtes 10, 212. chlamydes 22, 88.
ſidus dulce oſtendere dei 3, 275. novum invitant 7, 172. avi reluxit 8, 190. ſperant 20, 507. imperii 28, 23. cognatum 44, 18. ſideris inſtar 26, 458. ſidere adjecto 5, 3. *Hyperboreo* 5, 240. *quo* dextra regatur 8, 424. corufco 11, 1. *corrupto* 15, 40. ſub gemino 19, 35. *certo* 20, 197. *non* fertur 20, 424. excuſſo 22, 272. brumali 26, 322. *quo* 28, 445. clementi fovit 31, 120. medio lunæ 101, 120. ad ſidera prolatæ moles 5, 136. nomen tollunt 24, 196. *ſidera* cum proferrent partus 1, 146. donent 3, 142. pete 3, 363. non ſemper pacem habent 26, 62. teſtor 5, 165. quid *profunt* 8, 30. parturit æther 10, 275. volvebat 15, 214. *confuſa* 15, 496. ſeptem 17, 103. obluctata polo *ib.* liquimus 17, 171. vaga 21, 63. *ſcribunt* 22, 476. fœdavit 25, 247. reſpirant 29, 53. afflata 33, 2. *damnavit* luctu 35, 240. ſunt altera nobis 35, 283. mirantur Fauni 36, 17. concuſſit 36, 66. famulantia 40, 35. Siria 101, 124. regit 68, 12. vaga Saturni 75, 2. cognoſcere 76, 2. nova luſtrantes 68, 16.
Signifer *Zodiacus* 1, 241. vergit in Auſtrum 3, 364. 17, 120. titubavit 21, 145. *ſublimis* Latiæ aulæ 28, 22. lætiſſimus 33, 102. mentitus 68, 9.
ſignifer nec ullus 10, 296. *premitur* nec ullo pondere 15, 419.
ſignat caſus 22, 292. ſignant nubila 33, 180. ſignet titulos 26, 644. ſignabat jura 18, 380. ſignavit liquido tramite nubes 7, 165. Olympo 28, 170. ſignabitis annum 8, 654. ſignare cælum corona 10, 272. ſignatur tempora cornu 35, 54. veſtem acu 44, 87. ſignatus flore juventæ 22, 351. ſignatum bene tempus 1, 265. ſignati ferro 20, 345. ſignandum annum 22, 452.
ſignum dat 1, 206. ſigna ruendi dedit 37, 60. rotarum 36, 451.

deis adverſa tuli 35, 256. *doloris* 35, 123. impia tollis 33, 65. int...it Oceano 29, 49. verbere inſt nuit 28, 625. movet 28, 495. atto lere 3, 86. Aegypti (*magico*, 3, 147. adverſa furori 3, 266. communia canunt 3, 348. ſi iſſet 7, 25. quid ferant ap-paret 8, 192. Mavortia 10, 187. obvia tuliſſet 15, 247. Martia 18, 505. præmittunt 20, 31. contra tot 20, 54. Romana 20, 2:5. molleſcunt 20, 562. tremenda inferret 23, 10. anni prioris 26, 238. ſpirantia 26, 612. *volantia* nubibus 28, 46. cognata 28, 401. ad tua ſigna vocas 7, 176. *ad ſigna* revireſcere laurus 28, 38. ſignis privatis 5, 77. tot 5, 151. innumeris 7, 193. bellorum poſitis 8, 8. *Helleſpontiacis* 18, 256. excitis 20, 406. *diſſona* turba 21, 152. tuis jungi 21, 234. *junctis* 21, 333. jubet 24, 85. undique properantibus 26, 405. ſalutatis 26, 462. collatis 45, 27. *femineis* 76, 6.

ſilentia æterna 5, 490. rupere 8, 144. adhibere ſomno 18, 418. vaſta 21, 228. ſuſpenſa 26, 457. ſleverunt montes 34, 7. tenebroſa rumpunt 35, 329. nocturna 36, 404. quem habitura ſinem? 42, 1.

Silenus clavum intorquet 24, 363.

ſilet pars ſtupefacta 36, 448. ſilent antra 28, 29. atria 33, 84. ſilenti populo 35, 237. *ſilentes* anni 17, 157. ſilentum rex 37, 45.

ſilex religioſa templi 33, 201. quæ per membra ſerpit? 37, 99. anhela flagrat 48, 42. cocta 49, 20. prodigioſa 57, 4. mira 60, 7. membra ligat 87, 7.

ſilva lanigera 1, 180. paſcebat leonem 3, 285. Gallica 17, 308. carinas texuit 21, 314. ſecuta chelyn 34, 8. favis undaret 35, 25. ſuperbit 36, 337. longa, fortis 36, 367. minax ſtat corpore toto 45, 11. ſilvæ ferant mella 1, 250. loqui 28, 32. *inſtar* haber haſta 35, 25. frondoſæ penetralia 101, 70. devia 101, 90. ſilvam cædere 8, 344. facilem juvencis 101, 102. ſilvarum decus omne timorque 24, 319. ſilvas trepidas 5, 256. vaſtas opponite 8, 105. ſic flagraſſe 8, 470. involvant 17, 238. curvatas glacie 21, 128. migrantes 22, 172. timidas inclinant 33, 206. ſteriles 101, 104. ad ſilvas redit 27, 4. ſilvis fractis 8, 538. advectum delphina 18, 355. ſubmiſſis 20, 173. exſectis 22, 198. dominaris 24, 237. ſecuris 24, 283. ſub horrendis 26, 359. vaſtis 26, 408. opacis 28, 518. turiferis 35, 81. caris pepulit 36, 285. rudibus 36, 366.

ſilveſtres deos 31, 19.

ſimilis monſtratur 10, 107. ſui 17, 212. ſimilem conſilio, vel Marte 17, 162. in ſimiles clementia 18, 189. ſimiles ſibi conjunxit 18, 342. cauſas 47, 24.

ſimius ſimulator 18, 303.

Simois intremuit 21, 264. miratur 36, 372. Simoënta canit 9, 20.

ſimplex gratia 8, 283. pudor 28, 565. triplici in nomine 98, 28. ſimplice cultu 3, 217. *ſimplices* lacrimas 14, 4.

ſimul ira obruit virum, ſimul mœror 5, 197.

ſimulacra pallida 3, 127. ferrea 5, 359. Martia 8, 539. pompæ 28, 374. viva 28, 573. certa mali 36, 69.

ſimulator oris humani 18, 303.

ſimulare fidem 3, 98. ſimulata Cynthia 68, 10. ſimulati juris 28, 7.

ſincera bonorum ſors 21, 25. ſinceri ſacri 95, 21.

ſingula ceu nondum tranſacta timet 36, 260. per ſingula cernens 28, 565.

ſingultus varios 26, 407.

Sinis (*latro*) 3, 252.

ſiniſter fetus 3, 29.

ſinuatur in arcum 10, 149. in orbes 35, 15. menſa 94, 1. ſinuantur curvo ductu 5, 375. *ſinuare* molles fugas 8, 540. Oceanum 33, 268.

ſinuoſa draconum membra 33, 179. *ſinuoſæ* terræ 15, 517.

ſinus laxus 1, 89. maternos 5, 68. in *ſacros* 8, 127. tot *curvare* 8, 462. carbaſeos 20, 183. *cingit* 20, 447. longos tentare 32, 7. cæruleus 35, 48. *regales* vinctura 35, 95. ſtellantes 35, 363. cincta 36, 377. in noſtros fudit 37, 127. abſtruſos 49, 42. refluos 60, 4. virginei tumuere 95, 8. virgineos habitare 98, 5. impleſſent venti 100, 6. in ſinu reptavit 3, 94. ſinu *Ambroſio* 10, 110. geſtaverat 15, 394. in ipſo bella naſcuntur 20, 576. vaſto 22, 427. conſanguineo ie recipit 33, 106. dulci ferre 36, 174.

Siren dulce malum pelago 100, 1. Sirenes requies 36, 205. Sirenum cantus tenaces 29, 23. Sirenas volucres abegit 36, 190.

Sitius ardens 3, 241. 59, 5. allatret 22, 466. urit flores æſtibus 29, 6. violis pepercit 31, 120. ſævo igne nocet 49, 92. Sirium torrentiorem 11, 20.

Siria ſidera 101, 124.

ſiſtit rapidas (*mulas*) 51, 12.

ſiſtro Amazonio 18, 499. *ſiſtris* ſonat 8, 574.

ſitiebant ſtamina 33, 259. ſitiens plus 22, 112. haurire cruorem 26, 604. ſitientes carmina rupes 34, 19. *ſitientia* pila cruores 5, 232. ſitientibus fruſtra ægris 27, 9. hominum aras 36, 282. populis 47, 18.

ſitis ſcelerata 3, 220. iſta cruoris 5, 152. decepta 5, 510. conſumit venas 48, 21. ſitim prohibere fontibus 44, 14. dolia vincant 77, 12. ſiti ardebit 3, 104.

ſitum mutavere 33, 142.

ſitu exeſos ligones 22, 195. fœdo ſqualent 33, 81. campos horrere 36, 37.

ſive - ſeu 1, 80.

ſmaragdo virides loricas 22, 89. ſmaragdis virent 8, 586. *trabibus* 10, 88. ſmaragdos virides 70, 7. 73, 8. inter Erythræas 28, 563.

Smyrna dedit 29, 147.

ſoboles fulgentior 1, 240. magnorum regum 10, 253. ſobolem promiſſam 28, 336. fratris amavit 29, 107. non tribuit Lucina ſecundam 33, 123.

ſobria mens 18, 229.

ſocci riſus 18, 299. *ſocco* pulpita perſonat 17, 313.

ſocer æquoreus 9, 3. Auguſti 13, 9. futurus 21, 78. docuit regnare 24, 120. ſoceri *faces* 15, 309. Auguſti 22, 233. ſanctum nomen 26, 304. obſequiis certant 72, 12. ſocero te felicior 22, 78. cum duce 28, 425. referente mercedem 29, 185. ſocerum Auguſti 24, 166. fallente rota 29, 178. confeſſus 35, 230. ſoceros inflexit 40, 45.

ſocias pudicas 24, 241.

ſociat dextras 3, 223. flores 35, 140. ſociarent Orphea 40, 1. ſociare *ſuprema* circuitu 5, 373. catervas 21, 233. ſociantur ſubitis furiis 48, 39.

ſocia corona ſtipant 35, 56. ſociis venalibus 21, 64.

ſocius ſuſpectior hoſte 28, 309. ſocium ſprevere 18, 150. ſumebat honorum 28, 66. ſocio te 8, 351. ſociis his fretus 15, 194. tot amiſſis 28, 130. ſocios patres admittere 8, 581. bella dabunt 20, 222. pejores legit 20, 558. apportet an hoſtes 26, 456.

Socratico ab ordine 17, 87.

ſocrus arida 18, 269.

ſodalis Cycni 28, 174. ſodalem abſens eloquio doce 41, 19. ſodales unanimos turbare 3, 105. inter lætos 8, 376. Marti (*fluvii*) 26, 339. *Boreæ ib.* auferret 28, 313.

ſol flammigeris mundum complexus habenis 1, 1. occurrit equis 8, 66. ardentior 8, 181. patiens cælum commune *remiſit* 8, 191. quicquid *imbuit* 8, 389. occiduus 8, 426. 15, 494. vel progrediens, vel occiduus 21, 161. quantum igneus ambit 22, 60. tibi præparat annum 22, 423. infecerat igni genas 31, 42. dux auroræ 35, 46. medio inſtitit altior axi 36, 234. oriere 41, 14.

glaciali

glaciali frigore victus 101, 125. ſolis orbita 5, 155. ante *fidem* 7, 2. vapores 5, 207. habenæ 15, 153. equos 21, 84. in ortus 21, 338. avem 22, 419. equi 22, 470. habenis 28, 193. & principis radiis 28. 539. purior fervor 44, 15. vapore 47, 17. ſoli tenebras indicat 17, 129. ſolem combibit veſtis 8, 552. *tardum* diſcedere cupit 10, 288. ad utrumque 15, 48. condit 20, 239. levat *ib.* æquore levat 29, 51. naſci fecerat 35, 44. dicere pati 35, 198. Elyſium 35, 284. ſalutat 44, 45. palleſcere 48, 3. ſole peruſta arundo 1, 218. cum roſeo 7, 131. *afflatus* vicino 15, 348. *refugo* 15, 399. *nimio* 21, 250. vetito 26, 235. aſſiduo 33, 259. fruuntur communi 35, 261. ſoles rapidos 8, 341. admittere 10, 250. geminos 18, 7. pari 20, 411. accenſos ſuſtinet 28, 215. torrentes temperat 35, 105. condit, reducit 52, 13. ſolibus torrida (*Libya*) 5, 42. *ora* pallidior 18, 260. effecto pulvere 21, 350. matutinis 35, 120. indomitum rigorem 58, 1.
ſolatia dabit 5, 19. tribuit 8, 93. clari fati feret 15, 381. propriæ forti 18, 205. darent 20, 355. mortis ſibi miſſurus 21, 339. ferat 28, 308. magni luctus reſtituens animo 29, 105. erepta ſibi lugebant 34, 3.
ſolitum timoris 25, 15.
ſolidatur culmen 33, 242. ſolidata terga Danubii 5, 27. *ſolidatam* galeam 15, 210.
ſolidis lymphis 101, 67.
ſolidis ſex emptus 92, 3.
ſolium Crœſi 3, 198. Parthorum 8, 214. auroræ 28, 84. ante ducis 33, 49. folio pulſus 15, 409. pollentem 18, 213. *avito* 20, 457. fultus eburno 24, 199. 28, 588. rudi fultus 33, 79. generi 40, 50.
ſollennis campus 28, 5. ſollenne fecundis rebus vitium 22, 161. ſollennia omina 8, 612. referunt Baccho 35, 67.
ſollers hiems 56, 3.
ſollertia *abdita* 17, 41. juris 21, 32. Pæoniæ curæ 26, 121. fallat 29, 32. parit artes 36, 32. artis 50, 23. mundi decepta 98, 13.
ſollicitas ſigna 18, 506. ſollicitat pudorem 33, 132. ſollicitavit aquas remis 32, 2. ſollicitare me ſtudium ſolet 27, 12. ſollicitante die 60, 6. *ſollicitatur* equis 44, 3. ſollicitatus Athos 3, 336.
ſollicitus ſopor 3, 212. *pudor* 14, 3. æther 26, 379. ſolliciti ſcenæ 20, 339. pro te votis 22, 174. ſollicitæ vitæ 36, 23. *ſollicito* pollice 17, 127. curſu 33, 29. viſu 98, 17. ſollicitum pudorem 35, 325. ſollicitis collibus 1, 50. *ſollicitas* telas 72, 15.
Solonem talem ſenſere 8, 507.
ſolatur vulnera 10, 46. labores 22, 343. infantes gremio 35, 47. alumnum dictis 44, 49. dolorem 35, 276. ſolabor curas 33, 110. ſolabitur æſtus 17, 196. ſolantia fauces carmina 43, 5. ſolatus fata ſepulcro 39, 18.
ſolſtitio Meroën tentabimus 1, 135.
ſolum pollutum 20, 38. ſcinde 20, 195. nudum 20, 298. expoſitum calcare 26, 428. fatale virtutis 26, 637. commune 39, 56. putre 49, 15. ſoli effoſſi operta 8, 332. vires 17, 178. jura 26, 10. ſolo reddere cives 15, 200. *lapſuro* 24, 340. pendenti 26, 348. victrici 28, 25.
ſolvis noxia pectora 98, 19. ſolvit equos 1, 122. lites 5, 494. *mare*, ventos, fulmina 10, 126. fluvio 18, 296. tumorem pectoris 48, 47. ſolvant prælia 15, 276. cum ſolveret onus matris 1, 146. claſſem 15, 485. obſeſſos 21, 115. maſſas 24, 235. ſolvet lacrimis 5, 91. ſolvite Titanas vinclis 37, 28. ſolvere corda nectare 1, 247. ſolvitur in laticem 36, 251. quo ſolvimur omnes 44, 101. ſolvi arcus imperat 5, 229. ſolutus ſtupris 15, 446. ſubſidit 28, 344. ſoluti ſtudiis 20, 510. ſolutæ clauſtris leges 26, 37. prelis telæ 31, 101. *ſolutis* lacrimis 5, 258. legibus 15, 140. nivibus 26, 167. crinibus retro 36, 382.

ſomni-

ſomniferam virgam 33, 78.
ſomnia fingere poſſent 18, 172. Aegyptia 18, 313. narrari 26, 228. non nobis 26, 544. aurigæ currus 27, 5. irrita miſit 27, 22. monent variis infauſta figuris 36, 124. per ſomnia fatur 15, 329. vidi 36, 437.
ſomnus alternum rapiat anhelitum 14, 24. frena Lethæa regens 15, 213. tempora fruſtratur 22, 140. favet 27, 15. erat mecum 36, 206. non erit 36, 318. ſomni inter præſcripta ducti 18, 67. illi ſub nivibus 26, 360. otia 29, 144. unanimi conſortia 35, 368. ſomno ſoluti 8, 335. membra feſſa reſolveris 11, 21. *ſacro* 18, 418. longo excita 25, 1. religata 28, 472. ſi placido ceſſiſſent lumina 29, 91. ſparſo 33, 274. longo torpentia antra 34, 51. omni perit Proſerpina 36, 70. indulget 80, 1. ſomnum reliquum deterſit pollice 31, 27. excuſſere 36, 110. per ſomnos 15, 354. in ſomnos labitur 5, 327. ſomnos recipit 5, 139. permiſit inertes 7, 41. teneros carpebat 15, 328. inceſtos excitet 15, 447. *monitos* imagine certa dignantur 22, 217. quæſitum 31, 1.
ſonipes hoſtilis 5, 35. prætentet profundum 8, 347. calcaribus arſit 8, 546. nobilis 10, 289. ignarus habenæ 15, 439. illuſtret circum 17, 284. Maſſylus 26, 148. depaſtus frondes 28, 240. ambuſtus 28, 344. felix 73, 1.
ſonitus accepit 1, 209. ſonitu exhauſtus inani 28, 262.
Sonno docet 21, 241.
ſonat regio 2, 11. plorabile verbis 18, 261. turba 24, 357. parma grave 28, 628. ſonant convivia cantu 22, 142. verbera 35, 333. templa numine 101, 2. ora 101, 35. terga 45, 26. ſonet parentem 28, 493. ſonuit rupes 1, 125. ſonuere quidquid atria 17, 88. ſonare cornua rauca 5, 57. ſonantibus arvis 36, 423.
ſonorus Phlegethon 3, 119. ſonora fluctibus ſubitis 15, 512. ſonoras torrentum furias 7, 45.
ſontes pariter juſtique 20, 508. ſontibus hydris 33, 39.
ſonus attigit aurem 26, 412. fit 37, 6. ſonos heriles 8, 67. ducis ab ore 34, 52. barbaricos 51, 8.
Sophene venit in mercem 18, 220.
ſophos clarum repeto 74, 18.
ſopierat cantus 21, 4. ſopire labores 5, 324. ſopitæ artes 17, 264. ſopito pectore 27, 2. ſopitis cantibus 34, 1. ſopitos torpore populos 36, 22.
ſopor nigras diffuderat alas 5, 325. irriguus 27, 10. fingere nil potuit majus 27, 25. ora decet 31, 6. ille bonus 36, 276. ſoporis *nube* 21, 309. taciti fraude 28, 477. ſopori materno facies ingeſta 36, 81. ſoporem ſollicitum curis abruptura 3, 212. leto junxere 20, 437. ſopore æſtivo jaceat 47, 41.
ſoporiferas vices 36, 404.
ſoporatis linguis 33, 281.
ſordent tibi citharæ 31, 48. ſordere tabo 7, 82. ſordenti alumno 26, 358.
ſordibus purgatis 20, 383.
ſoror ſtirpe 10, 41. & uxor 20, 88. Auguſta 28, 553. nata Jove 29, 23. ſororis fata 29, 187. nomen 36, 211. munera 70, 1. per *ſororem* teſtatur 18, 263. ſororem fidam 29, 113. fraudatam ſole 26, 235. *ſorores* infernas vocat 3, 27. reduces (*Muſæ*) 4, 1. frondoſæ 7, 125. *Idaliæ* 10, 100. Stygiæ 20, 31. fronde mutatas 28, 171. Honoriades 29, 131. nunc ite 35, 119. cupidas 35, 238. conjuravere 36, 198. ſororum numeroſa turba 9, 3. præſidio 36, 229. nobilium ramis 40, 11. penetralia 101, 3.
ſors duriſſima 18, 71. ſincera bonorum 21, 26. aſpera fati 28, 283. ſortis diræ 5, 90. privatæ *contagia* 8, 123. miræ munere 26, 445. ſupremæ 33, 100. *conſcia* 46, 8. ſorti propriæ 18, 205. ſortem ducunt 1, 156. præbere 1, 157. meam *linque* 3, 363. *in tuam* tranſtulit urbes 15, 259. paratam 28, 84. novam jactantia flumina 28, 513. patrui 29, 124. alienam linque 35, 220. cognoſcere 36, 298. *ſorte* remotæ 10, 325. divina genitum 36, 61. patria florens 42, 18. parili 101, 63.

101, 63. ſortes malignæ 26, 552. nec incertas verſat urna 35, 332.
ſortita animum 1, 154. Veneris figuram 91, 3.
ſoſpitis patriæ 26, 434. ſoſpite te 22, 201. me 26, 523. qua 36, 417.
ſpado conſul 18, 296. Tireſias 18, 315. tranſibis 19, 33. ſuccinctus 20, 62.
ſpargit coactas (*mulas*) 51, 11. colla (*equus*) 70, 10. ſparſit nihil vigoris 20, 498. *ſparſere* cæſariem 8, 446. violas imbreſque roſarum 31, 118. ſparge diem meliore coma ſol 1, 3. *ſpargere* glandes funda 7, 50, ſpargens rore pio 28, 327. *ſpargentes* flammas 17, 325. ſpargitur turbidus aër 49, 35. ſparguntur in omnes 21, 33. ſpargentur viæ flore 22, 400. ſparſa comam 24, 303. ſparſo ſomno 33, 274. ſparſas (*mulas*) anguſtat 51, 11.
ſparſiones theatrales 1, 43.
Spartacus congreſſus 26, 155. Spartace, lenis Rufino collatus eris 3, 255.
Spartanus proculcet acervos 8, 471. fregit Athenas 24, 162. Spartane Eurota 1, 237. Spartanis matribus 17, 153.
Spatale diadema ferebat 10, 167.
ſpatioſi tractus 2, 7. ſpatioſior India tradita Poro 39, 19.
ſpatium vix præbuit orbis 8, 478. naturæ 16, 11. meriti 24, 43. viſus non capit 24, 132. morandi 26, 118. relictum ſupplebat aranea 36, 157. pugnæ diſcriminat 37, 74. ætatis edax 59, 6. ſpatii multo æquore 5, 172. ſpatio indulget 10, 249. *relinquit* ventos 17, 207. debilitatur amor 41, 12. nil fallente modum 45, 33. ingenti fuſus lacus 49, 2. ſpatiis cedentes 21, 48. parvis 28, 364. nigrantibus Erebi 33, 279. internigrantibus 45, 14. terræ 95, 14.
ſpecies celſa poteſtatis 10, 320. armati nitet 20, 73. Romana 22, 402. non *diſſona* cœtu 28, 6. levis Triviæ 35, 27. apparuit aulæ 36, 148. tales armentorum 54, 1. in ſpeciem plantæ ſe figurat 15, 507. primæ 45, 15. ſpeciem lætam prætendere fraudi 22, 35. *inter aulæ* 28, 558. fratris ademti ſibi reddit 29, 110. ſpecie amiſſa 8, 83. exigui *fundi* 15, 158.
ſpectator ſocii 18, 450. vel cauſa agendi 28, 440.
ſpectacula impia 5, 63. totos *conſumant* montes 17, 309. poſcere 20, 365. illuſtrare 24, 239. debita reddit monti 28, 272. regia 62, 1.
ſpectata graviter ſalus 26, 114.
in *ſpeculis* fati reſtitit 15, 249. pendere 26, 570.
ſpeculatus ab arce 33, 212.
ſpeculi vultus egebat judicio 10, 106. *ſpeculo* ſe damnare 18, 94.
ſpecu gelido 11, 19.
ſpelæa metuenda ferarum 26, 354.
ſpelunca tegebat 7, 77. immenſi ævi 22, 426.
Sperchius lavit comas 26, 183.
ſpernebat munera 3, 201. nec ſprevit regina domum 40, 23. ſprevere patrem 28, 106. ſperne artus ſeniles 3, 144. ſpreviſſe poteſt 22, 183. ſemel 28, 366. ſperni faciles 18, 426. *ſpreto* auxilio 21, 235.
ſperat nihil 36, 141. conjugium Dianæ 37, 40. ſperata veni 5, 98.
ſpes anxia agit mentem 1, 66. votumque ſpoli 7, 10. irrita valli concidit 7, 91. ægra 10, 14. *fecunda* 10, 294. unica 15, 61. ſuas commiſit aſylo 15, 391. ſola mari 18, 245. nulla ſalutis 20, 276. non exſtat 20, 324. una in te 20, 591. improba nunquam lætata diu 26, 73. omnis abit 26, 281. vana 26, 388. proſpera addita menti 26, 469. exemta Getæ *ib.* Italas auget 28, 24. una deæ 35, 138. ſpem fragilem vitæ tuebor 5, 12. fovens 28, 447. ſpe nutrire 20, 433. captus inani 21, 345. eluſæ 22, 223. major 24, 6. luſit urbem 28, 367. propiore tori 28, 524. trepidante 29, 96.
ſpicis illuſtris 22, 256.
ſpicea ſerta 15, 136.
ſpicula direxit 3, 81. tendunt 5, 462. tendere cornu 7, 49. noſtra tyrannum figant 8, 359. *Gortynia* tendis

tendis 8, 528. torquet 21, 354. *Cyclopum* 22, 57. poſcit 24, 268. flammea intendunt 31, 20. in illum rapis 101, 111. ſparſiſſe 45, 2.
ſpina devehit (*fluvium*) 49, 55.
ſpira devehit (*fluvium*) 49, 55. ſpiram retorquens 26, 65. ſpiris tegeret montes 2, 3. remiſſis 5, 364. Zephyros tranant 33, 184. *dilapſus* in æquor 37, 114. tardantur 101, 32.
ſpiraminis actu 48, 36.
ſpiritus letifer 35, 202. oris 36, 151. ardet ſtammis 101, 123. famulatur incluſus 68, 7. inſons 98, 27.
ſpirat figuris 8, 592. *opus* Minervam 22, 341. ſulphur 33, 154. quicquid Panchaia 35, 81. ſolum ignem 49, 15. conjugium Dianæ 37, 40. ſpirant præſagia 28, 34. præcordia Phœbum 33, 6. altaria fumo 44, 96. *ſpirent* crateres 10, 197. ſpiravere notis animæ 33, 240. ſpirans ruptas Alpes 28, 442. ſpirantia balſama 1, 252. ſigna 26, 612.
ſplendet Boſporus 3, 175. gloria oris 26, 587. ſplendere ligones cogit 22, 195. ſerenum 26, 49 ſplendentior igni clipeus 37, 77.
ſplendor honore creſcat 17, 15. ſuus eſt famulis 18, 30. hic juvenci 31, 69. ſplendore vario cingant 33, 102. ſanguineo induit 35, 92. nigro *ib.* ſplendoribus tremulis 1, 123.
ſpoliat ditem 3, 299. ſpoliaverit æſtas 47, 30. ſpoliamur amicis 39, 24.
ſpolium rapis 101, 98. ſpoliis liventibus Cœi 36, 347. agreſtibus 35, 139. avitis 31, 71. juſtis 28, 406. Romæ 28, 193. micantes arcus 28, 50. Vindelicis auctam 26, 415. veſtita quercus 3, 339. onuſtus 8, 653. Indorum 10, 217. dirat 15, 197. Firmi jungantur Sildonis opima 15, 343. nec ſufficit 18, 250. repletus 20, 228. gravis 20, 572. Alamanorum 24, 17. indutos arcus 24, 67. aſſuetum 26, 94.
ſpondebat ducem 21, 45. ſponderet meliora manu 26, 268. ſponderent proſpera 20, 57. ſpondente ſidem 18, 420.
ſponſa relicta mihi 10, 29.
ſponte carina decidit in fluctus 8, 91. tuus florebit ager 33, 197. crematur 44, 57.
ſpumis furialibus undantes 3, 76. ſanguineis 22, 350. ditibus aëni 35, 96. infectæ arenæ 35, 203. perfunde 73, 8. *ſpumas* requirit ſerpentum virides 15, 172.
ſpumeus vapor 49, 64.
ſpumat torrens 3, 272. ſpumant oblivia 33, 281. ſpumet aper 34, 243. gemma 60, 3. ſpumavit veneno 2, 9. ſpumare tuis mavult lupatis 8, 564. ſpumantem arripis 101, 115. *ſpumantia* æquora 29, 124.
ſqualet inops pecudum 5, 40. ſqualent agri 18, 244. neglecto ſenio 28, 410. ſceptra ſitu 33, 80. ſqualebat limes 33, 258. cæſaries 36, 86. ſqualebit oriens 20, 566. ſqualere metallo 1, 182. *ſqualentem* clipeum 15, 24.
ſqualida mater 22, 425. nunc 36, 418.
ſqualor Erebi 35, 331. ſqualore repletus carcer 18, 177. remoto 24, 123.
ſquamis veſtit 18, 295. viret 22, 429. intermicat aurum 33, 183.
ſquamens auro 8, 524.
ſtabilis orbis 2, 17. *ſtabili* pro ditione rerum 8, 213. jure 31, 68. ſtabiles curſus 22, 435. portas 35, 143.
ceu *ſtabulum* mandat 20, 93. ſtabuli decus 35, 209. ſtabulo inani 36, 165. ſtabulis minari 7, 81. *Nereidum* 8, 555. *notior* 18, 61. paternis 18, 246. terribilem 18, 388. cum ſtabulis natantia armenta 47, 42.
ſtagnant corpora 1, 111. ſtagnantia vina 3, 373. ſtagnantibus antris 37, 117. *ſcopulis* 44, 106. *ſtagnantior* Aegæo (*Nilus*) 47, 38.
ſtagni patiens (*ſilva*) 36, 369. ſtagna Tagi 1, 51. aurea Pactoli 3, 102. experta remos 5, 28. *Timavi* numerantur 7, 120. invia 8, 596. ſecare 15, 350. manſueſcunt 15, 524. *immiſſa* ſpument 17, 331. *Saturnia* 21, 178. Charybdis armarit 29, 20. intemerata paludis 33, 112. marcida Lethes

thes 33, 280. per Tyrrhena 36, 185. lacu hærent 49, 51. plenas æquantia ripas *ib*. ſtagnis in imis 24, 359. extremis Oceani 26, 640.

ſtamine micantes cinctus 1, 179. maligno *fatorum* 3, 177. *gemmato* 10, 214. pretioſo 18, 304. fletus detergunt 20, 375. *fati* 28, 267. *in moto* Delos errat 35, 34. confuſo 36, 155. letali 49, 93. reſplendens balteus 71, 1. ſtamina gemmarum 8, 596. jungebat dictis 15, 203. neſſe 18, 274. ad priſtina reſtituam 20, 401. telæ relegens 29, 32. cui noſtra laborant 33, 56. ſitiebant ſole 33, 259. rupit Lacheſis 35, 354. in te dura legunt Parcæ 44, 109.

ſtatione vigili 5, 59. digna locavit 8, 238. humili 28, 21.

ſtatuiſſe deos hæc 49, 82.

ſtella *audax* 8, 185. *dubitanda* nihil *ib*. languida crine retuſo 8, 186. ſegnis languet 44, 37. ſtellæ pereant 24, 41. palleſcunt 39, 9. ſtellarum more 28, 453. ſtellas fugat hinnitu Aethon 8, 562. ſalubres optima edere fata 28, 18. accendit in auro 33, 252. æquat 44, 11. ſtellis futuris parat convexa 1, 242. quibus eſſe ſodalis dignetur 7, 174.

ſtellantis Olympi 7, 33. ſtellantes ſinus 35, 363. ſtellantia ſerta 10, 274.

ſtellata roſis 35, 130. domus 36, 8. *ſtellati* crines 8, 209.

ſtelliger Eridanus 28, 176.

ſtemma Cæſareum 12, 30.

ſtemmata, quid? 10, 214.

ſterili ſub conſule 18, 496. ſteriles per æſtus 24, 277. annos 33, 34. ornos 36, 73.

ſternebat colonos 101, 108. ſtravere Getas 35, 65. ſtraviſſent omnia 5, 186. ſternere toros 18, 127. Martem 37, 38. leto 101, 86. ſtraviſſe calent 39, 29. ſtrato Pythone 101, 39.

Steropes conum criſpare feſtinat 7, 195. conſtruxit opus 33, 239.

Stilicho paratur ad bellum 3, 345. turmas agebat 3, 350. corda remitte lyræ 4, 13. ſuccurre patriæ 5, 95. Phœbi properabat ad ortus 5, 101. lætior hoſte propinquo 5, 171. tentoria figet 5, 246. tu mihi dux 5, 275. i nunc 5, 301. hac petit dextra 5, 402. bellipotens 7, 144. alio deflexerat actu 8, 481. fateor 10, 34. promiſſa tibi vota peregit 10, 302. hic eſt 10, 319. comas necte corona 13, 2. ſocer, pater eſt 13, 12. quid iniquum molitur 15, 289. contra talia reddit 15, 379. proſpicit orbi 17, 265. quid vincere differs 18, 500. memor imperii 20, 126. dum regeret 20, 415. ſimul Auroram agnovit 20, 531. oblatum Martem arripuit 28, 210. fatalis ſemper 28, 301. in quibus haud unquam arvis? 28, 318. pulcer adventat 28, 456. tibi perſolvit laborum mercem 28, 579. alio creſcebat in axe 29, 83. variis ſpectatus in armis 29, 179. promeruit jugalem coronam 29, 185. eligitur ductor 29, 208. elegit 31, 93. mavortia confert munera 72, 13. Stiliehonis magnanimi 3, 259. minas 5, 146. iter 8, 458. animum 15, 318. habenis 20, 544. cura 28, 100. Stilichone oppoſito 7, 162. tuo ſubnixus 8, 431. ſocio 10, 220. cognato 15, 323. relicto 20, 517. inſtante 28, 320. miſſo 28, 431. in Stilichone ſalus renidet 20, 502. cum Stilichone jungere ſenſus 17, 162. gener pacem Germanis dabat 18, 378. *cæterum hoc nomen ſæpe occurrit* 21--26

Stilichonia virgo 10, 177.

ſtillantia ſtagna rudibus venis 1, 51.

ſtimulator Martis 5, 501.

ſtimulat in arma 35, 207. ſtimulant ſenſus 26, 301. ſtimulando vulnus acerbat 3, 182. ſtimulatus Rhodano Arar 20, 269.

ſtimuli invidiæ 3, 25. ſtimulis amorum 8, 252. immanibus 15, 349. ardet 17, 226. Phœbi 20, 46. te movere 35, 215. ſollicitæ vitæ impellere 36, 23. accenſa tubarum agmina 45, 26. malignis 24, 37. ſtimulos virtutum 7, 59. Veneris 18, 468. patris 21, 121. juſtos præbent 26, 615. novercales 34, 29.

ſtipitis recti tenorem 36, 362. ſtipite de molli 1, 179. inexhauſto 18, 126.

ſtipant

ſtipant ſocia corona 35, 56. volantem 44, 76. ſtipavit te 8, 583. ſtipabunt Flaminiam 22, 397. ſtipate Eutropium 18, 472. ſtipante ſenatu 1, 231. latus caterva 8, 441. ſtipantibus æthera templis 28, 47. ſtipatur curia 3, 40. ſociis 5, 76. ſtipantur campi 21, 257. Amores circum nurum 22, 356. ſæcula 35, 311.

ſtiria adſtringit ſetas 26, 327.

a ſtirpe reciſis 3, 56. ima reciſam 36, 76. de ſtirpe Cereris 36, 329. ſtirpibus cruentis 24, 353.

ſtat favor 17, 263. fides 22, 295. juventus 36, 15. fines penetrare Noti 26, 383. ſubito 44, 49. cruor in venis 99, 16. *ſtant* omina 20, 8. *pulvere* Syrtes 21, 257. mœnia ferro 33, 236. ſtes licet in populo 10, 318. ſtabat reverentia 22, 87. ſtabant ante fores 33, 285. *ſtaret* turba cadentum 7, 101. ſtetit ante ducem Roma 1, 124. *ira* minor conſilio 21, 335. Oceano 24, 148. obſide fati 26, 318. ſteterat pene lapis 37, 98. ſtare pudicitiam credas 1, 195. *fulmen* coëgi 3, 158. licet Delo 101, 62. nihil prorſus putat 79, 4. diu pulcris negatur 91, 1.

ſtrages in cumulum creſcunt 1, 110. præbeat 3, 362. barbaricas 72, 13. ſtrage Arctoa 7, 26. pudenda 26, 158. dominorum 26, 618. civili 28, 118. ſtragibus repletos cumulos 15, 40. Illyricis 20, 111. cruentis 21, 132.

ſtrata ſurgunt 3, 211. mollia 26, 353. ſtratis mollibus exſurgit 31, 29.

ſtrepitus inanes 8, 280. 24, 28. *maligni* 39, 5. tantus furit 45, 28. ſtrepitum mutavit 51, 14. ſtrepitu parvæ noxæ 22, 40. excita 31, 26. cornipedum 36, 236. cum nullo 49, 57.

ſtrepuere chori 1, 175. ſtrepuiſſe motu rebelli 28, 213.

ſtridunt Zephyri 1, 101. angues 33, 12. rami 36, 399. ſtridens bruma 3, 242. *ſtridentes* morbi 28, 323.

ſtridor terriſonus 21, 109. ſtridorem conſequitur 20, 174. ſtridore tenui umbrarum 3, 126. ferox 37, 90.

ſtridula fraxinus 3, 218. *veſtigia* 37, 8.

ſtringimus tela 33, 98. ſtringat te laurus 37, 35. ſtringebat radiis Aemum 5, 336. *ſtringebant* vulnera 29, 175. ſtringere cæſariem crinali cultu 1, 85. ſtringentia latus æquora 28, 289. ſtringitur edera æſculus 14, 19. *nutu* meo 15, 372. volatu 22, 274. ſtrictas ſecures 1, 232.

ſtruxere triumphi 24, 68. torum 37, 123. ſtruxerat capillum in orbem 20, 185. ſtructa cubilia muſco 1, 212.

ſtruthio 20, 310.

Strymona fumantem 10, 310. permutant 15, 476. contemtum ſaltu 26, 178.

ſtudioſa relinquens partem neglectam 10, 105.

ſtudium laborat 25, 13. Muſarum 27, 11. ſtudio videndi flagravit 21, 56. nititur eodem 22, 129. Muſarum dedite 31, 46. flagrat eundi 36, 226. ſtudiis Pieriis pollent 1, 150. *incumbit* 17, 65. ſatis indultum 17, 138. hærere 18, 263. ſalutantum 20, 64. ſoluti 20, 510. talibus alternant 22, 269. popularibus 24, 47. communibus ornent 24, 265. tantis patriæ 28, 339. flagrat 28, 604. *finem* fecere procellæ 29, 207. communibus 30, 5. levibus dextram laxat 35, 144. quantis procorum cingebar! 36, 412. maternis 73, 14.

ſtupet acies 28, 51. ſtupuit orantem 17, 23. Mulciber 35, 174. ſtupuere mutati 20, 518. Symplegades 26, 8. te Libyci ſinus 34, 45.

ſtupor plurimus amnibus 24, 349.

ſtupra ad fœda 26, 84. ſtupris ſolutus 15, 446. advigilat 22, 140.

Stygia peſtis 3, 304. Stygiæ nubes 5, 12. ſorores 20, 31. Stygii negotia fori 5, 494. armenti 33, 282. canis 34, 34. Stygio tyranno 35, 264. Stygiis catenis 7, 185. Stygios receſſus 33, 120. Stygias ad umbras 5, 167.

Stymphalidas appetis arcu 34, 37.

Stymphale memorande 45, 1.

Styx liventibus ambit interfuſa vadis 33, 22.
ſuaderent nil turpe 21, 167.
ſub pro ad 1, 81.
ſub nube ignota rapiet 1, 33. ſub numine probet mores 29, 29.
ſubaurato dorſo 28, 577.
ſubderet legibus 23, 8. ſubdidit ſceptris Oceanum 8, 42. ſubdiderint vinclis 26, 69. ſubdita nullis manibus rura 10, 60. Geryoni tellus 54, 2.
ſubducit vela 20, 5. ſubducere morti 24, 74. ſubducitur labris aqua 35, 336. ſubductus mole 21, 146.
ſubis voce dictorum plura 8, 352. *ſubit* torquere clavum 17, 46. loquentem 17, 173. nomen 20, 208. diſcrimen 24, 102. laudem belli 29, 228. ſubeant culpam 18, 477. ſubiſti ſupplicii nomen 95, 16. *ſubiit* par mihi Roma 15, 60. ſubire hominem 98, 11. ſubeunte freto urbes 1, 228. *ſubitæ* catenæ 15, 366.
ſuberrant montibus 1, 254.
ſubigit ingenio 18, 367. ſubegi *humeris* Medos 3, 374. ſubegi terras Pontumque 15, 114. ſubactus ſervitio 21, 217. ſubactum quicquid vivit 3, 292.
ſubicit Cybele 36, 134.
ſubjicit laſcivior 18, 358. ſubjecta feræ prætereunt 39, 27.
ſubito æquore 17, 330. *ſubitum* votum 1, 230.
ſubjugat hoſtes 28, 249.
ſubjungitur annis 44, 30.
ſublevat enſem 1, 89. flammea 22, 358. ratis vix unum 24, 358.
ſubligat cæſariem 22, 472.
ſublimis patruus 29, 104. quam nuper eram! 36, 412. *ſublime* certamen 3, 297. *ſublimes* mole 20, 101. feruntur 50, 8. ſublimior toto orbe ferebar 28, 277.
ſubmiſere tiaram 28, 72. ſubmiſſa phalanx 28, 631.
ſubnectens flammea gemmis 21, 83.
ſubnixus duplici vita 17, 333. *ſubnixa* cœno vada 20, 443. ſubnixas jugis ædes 28, 49.
ſubrepit crinibus humor 36, 251. ſubrepſit in aulam 3, 177.
ſubriſit crudele 20, 108.
ſubſedit fluitante fide 15, 247. ſubſederit furto calliditas 29, 232.
ſubſidiis peditum 26, 597.
ſubſidit ſolutus 28, 345. terra 37, 72. ſubſidunt rotis 20, 105. ſubſident omnia 8, 110. ſubſidere montes 26, 526.
ſubſiſtere periclis 20, 368.
ſubſtringit amictus 10, 284. comam gemmis 28, 527.
ſubtemine rubro notat 33, 257.
ſubter effoſſi fundamina campi 35, 164.
ſubterluit Oriona 28, 178.
ſubtermeat pontes 49, 61.
ſubtrahimus te Latio 20, 599. ſubtraxit (*jacula*) 45, 13.
ſuccedit novus 44, 70. ſuccedant otia 4, 13. ſucceſſit laurea 21, 5. Theſſala fato 29, 13. ſucceſſerat antri gremio 31, 2. ſuccedent opibus 18, 223. ſuccede meis curis 7, 152. ſuccedente te 28, 102.
ſuccendit pinum 3, 121. ſuccendunt tædas 35, 347. ſuccenſa per genas purpura 33, 271. mens facibus pudoris 22, 221.
ſucceſſus ſuperant adverſa Catonis 8, 411. novis ſucceſſibus urgent 21, 2. prior 25, 7. tegit 29, 95. pro ſucceſſu nimius 26, 118. ſucceſſu læta 46, 10. ſucceſſibus patriis 8, 638. dederint omen 28, 14. crebris amens 28, 441.
ſuccidere pinus 36, 359. ſuccifa libido 18, 191.
ſuccidui greſſus 36, 153.
ſuccingit miniſtras 18, 95. *ſuccincta* Cerauuia nullis nimbis 21, 174. ſuccinctior hoc magis 28, 299.
ſuccreſcit ſeges (*jaculorum*) 45, 13.
ſuccumbunt regno 3, 195. ſuccubuit damnis 24, 144. ſuccumbent terga 18, 507. ſuccumbere ſibi cuncta poſcit 5, 153. *ſignis* 10, 194.
ſuccurre patriæ 5, 94. ruenti 20, 592. meo exitio 35, 271. precanti 37, 127. ſuccurrere morti 4, 164. properat 28, 462.
ſucci arboribus fluentes 3, 150. ſucco arcano 36, 402. ſuccos varios requirit 15, 172. ſparſos bibunt 36, 233.
ſudes denſæ 26, 216. ſudibus alternis 5, 128.

ſudas prælia 10, 111. *ſudant* alæ 29, 62. ſudent venæ balſama 1, 252. ſudabat ararro 3, 203. ſudavere juvenci 18, 407. ſudabit Suevus 8, 655. ſudare doce ſodales 20, 196. te non ſudante 7, 146. ſudantes pondere fratres 50, 1. ſudantia cornua rivos 1, 221. ſudata marito fibula 35, 16. Zona Serenæ manibus 73, 12. *ſudatas* vomere meſſes 24, 94.

ſudor per membra calet 1, 117. *hic* me petit 20, 395. Herculeus 53, 4. ſudore æquali 8, 343. Palæſtræ 8, 532. deum teſtatus 8, 574. noſtro receptam Libyam 15, 334. multo parari 26, 537. ſoceri 28, 354. tanto 33, 238. feſſi 49, 65. ſudoribus ora rubent 24, 245.

Suëvus crinitus 8, 655. Suëvi frena 7, 28. Suëvo triſti 18, 394. *Suëvis* flenda hauſimus 15, 37. flavis 18, 380. Suëvos contudimus 21, 190.

ſufferre moras 101, 26. imperium 101, 85. diem tuendo 101, 115.

ſufficiunt odiis 3, 231. ſufficeret natus 21, 39. ſuffecit mandaſſe deam 40, 43.

ſuffragia repetat 18, 438. tibi detulerant 20, 49. auguſta campi 28, 10. vera peregit 29, 210.

ſuffundit ſanguine venas 17, 219.

ſuggeſſerit quicquid ira 78, 4.

ſui parcus tumor 45, 29. impavidus horror 50, 14. ipſe opus 98, 9. impatiens morbus 3, 32. ipſe nuntius 8, 101. nuntia facies 36, 81. ſe pharetra, ſeſe[illegible]titur arcu 45, 42.

ſulcator piger lateris 35, 340.

ſulcabat arenas 10, 148. ſulcavit arundo Notos 31, 144. ſulcavimus Iſtrum rota 7, 150. ſulcabit juga currus 20, 300. ſulcatus Addua ſocero 28, 489.

Sulcos Carthagine ductos 15, 518.

Sulcus quid? 33, 145. 35, 161.

ſulcus findetur 3, 381. armiger 21, 324. ſulci grandes in pectore rubent 36, 426. grandes ſaxa ſecant 49, 23. ſulcos galeis *virides* 26, 25. ſulcis dividuis 1, 102. mollire novales 17, 177. genarum 18, 110. *omnibus* adinugit 36, 443.

ſulfur inexhauſtum ſpirat 33, 154.

ſulfuris in venas 49, 73. ſulfure odoro vitiatus 1, 257. *cæruleo* 28, 325. admiſſo 36, 399.

ſulfurei montis 33, 175. ſulfureæ plagæ 49, 18. ſulfureo dorſo 35, 162.

Sulla quid tale geſſiſſe carcere fertur? 3, 253.

ſum. erat cernere 1, 46. jam totus quod timuit 37, 101. futuri cæca gaudia 20, 545. notam 26, 253. cæca 33, 138. *futurum* omne deſpicitur 20, 50. futura per ſomnos panduntur 15, 354.

ſummota receſſu ingenti regio 86, 1.

ſumma cadunt ſubito 91, 2. *ſummo* æquore 44, 1.

ſumeret nomen mariti 21, 6. *ſumſit* te imperium 17, 48. prælia 24, 184. præconia pii 28, 117. *cognomina* ducum 31, 82. ſumſerat moderamina mundi 29, 47. ſumite vires 3, 60. ſumere ritus 5, 83. ſumenda faſtigia juris 22, 313.

ſupellex Auguſta 22, 93. ſpoliis quæſita 26, 624.

ſuper tuliſſet faſtus 20, 192.

ſuperbia adjuncta inquinat egregios mores 8, 305. auſa tentare mentem 17, 244. longe diſceſſit 22, 160. vitium rebus ſolemne ſecundis *ib.* odiis regna vertit 24, 161. accenſa 26, 520. grata matris 36, 416.

ſuperbit victor 5, 116. fletibus vulgi 15, 73. torus 21, 79. annus nomine 28, 659. ſilva exuviis 36, 337. celſa ditione 44, 88.

ſuperbus cæde 7, 35. natis paribus 8, 205. ſuperbi venere 28, 395. *oris* honos 36, 88. ſuperbum te dixiſſe convenit 42, 3. ſuperbos flectit 26, 93. ſuperbis viribus 53, 1. ſuperbior paſſu intrat 10, 98. morte 11, 15.

ſupercilii umbra 10, 268. ſupercilio ſidereo 40, 58.

ſupereminet maritos 1, 200. agmen Cyane 35, 61.

ſuperinſultans Mavors 37, 83.

in ſuperna refer 36, 107. ſupernæ juſtitiæ 50, 27. ſuperni curriculi geſta 5, 480. ſupernis abſtulit 35, 239. ſupernas plagas 28, 95.

ſuperas fulmen 48, 52. quod ſuperat 49, 53. ſuperes culmina Pythia 22, 401. ſuperet virtute paren-

parentem 10, 338. ſuperate vapores ſolis 7, 206. ſuperare laborat 22, 44. tres duces 26, 143. ſuperata vetuſtas 3, 283.
ſuperſtes nato moriente 3, 248. mens buſto 8, 234. ſibi gens rara 8, 477. tantis populis 28, 227. parte 35, 23. manes 44, 108.
quid ſupereſt damnis? 39, 26. ſupereſſe nil ratus 26, 472. plus ex parvo 99, 8.
Superi curarent terram 3, 2. continuant gaudia 21, 1. cingunt 22, 209. meruere 35, 287. *ſuperûm* labes 5, 498. inſidias 36, 200. crimen 7, 65. Superis par volucer 44, 11. ſpectantibus 101, 130. Superos infenſos 20, 487. laceſſunt 37, 7. convocat 37, 42. tetigere querelæ 39, 9.
ſupinato lumine 101, 116.
ſupino crine 20, 360.
ſuppeditat tempora 22, 427.
ſupplebat ſpatium 36, 158.
ſupplex purpura 8, 47. Triviæ 17, 291. ſupplice crine 29, 224. cum vultu 33, 50. cantu 44, 46. ſupplicibus tuis minorem 15, 412. moveri 18, 364. populis 28, 37. *pro* ramis 39, 41.
ſupplicium miſerabile pacis 15, 100. deforme 21, 377. exegere 26, 194. ſupplicii mora 20, 53. nomen ſubiſti 95, 16. ſuppliciis crudelibus fruitur 3, 235. cruentis 18, 45. utile mancipium 19, 30. fruitur 28, 112. teror 36, 102. feſſos 39, 33.
ſuppoſuit armos 15, 365.
ſuprema circuitu ſociare parant 5, 372. *ſupremæ* ſortis 33, 100.
ſuras compede ſignati 20, 342.
ſurdo remige 29, 22.
ſurgit de ſede 3, 74. origo 8, 129. paries berillo 10, 90. in altum 18, 181. ſemine 44, 23. in aurigam currus 87, 2. ſurgunt lumina 83, 1. cubilia floribus 48, 29. electra in columnas 33, 243. crimina 18, 397. herbæ 1, 116. ripæ 1, 229. ſtrata 3, 211. pericula 5, 15. *ſecures* 21, 9. omina certius 28, 24. ſurgat inertia divitiis 22, 130. ſurgant elato temone jugales 1, 4. *cubilia* gazis 10, 226. ſurgebat bellum 21, 274. purpura violæ 29, 92. ſurge parens 26, 52. ſurgere cœperat nemus 2, 6. haſtas videres 5, 177. ſurgens per nubila haſta 35, 24 ſurgentia inter ſmaragdos colla 28, 593.
ſurripit ſeſe ſequenti 10, 139. ſurriperes nos leto 95, 17. ſurripuit ſe pœnæ 21, 346.
ſus dapibus devota futuris 20 445. ſuis immundi pingues artus 5, 487. *lanigeri* pellem 10, 183. more 20, 445.
Suſa pharetratra 15, 33.
Suſanna ſancta 77, 6.
ſuſcipis in fratrem 15, 278. Heſperiam 28, 91. ſuſcipiunt pœnæ 18, 46. ſuſcipiant te roſtra 22, 390. ſuſciperet rerum habenas 29, 112. ſuſcepi gremio 3, 93. *ſuſceperat* comitem 28, 424. ſuſcipe myrrham 99, 4. ſuſcipitur regnis 18, 143. ſuſceptum puerum 22, 345.
ſuſcitat enſes 20, 281.
ſuſpectus dubie ne agas 8, 278. ſuſpecta nobis ne foret (*Cytberea*) 36, 208.
ſuſpendit criſtas 3, 346. fata ruinæ 15, 74. *onus* diverſum 18, 208. amictus gemina 35, 17. onus tantum 48, 34. ſuſpendite lumina 10, 207. *ſuſpenſus* in oſcula matris 10, 116. ſuſpenſa gaudia 1, 234. virgo 3, 282. *agmina* 8, 544. *morte* 15, 263. claſſe 15, 526. ſilentia 26, 457. hæret Ceres 36, 260. *alitũm* cohors 44, 77. *ſuſpenſum* amorem 22, 399. hoſtem rapturi faucibus 28, 568. ſuſpenſo principe 21, 70.
ſuſpexere deæ 36, 86.
ſuſpiria preſſam morantia vocem 5, 260. quid ſibi vellent 10, 3. rupit tales in voces 15, 235. inter alta 20, 533. mulces 24, 211. primi amoris 35, 264. dolor laxavit 36, 179.
ſuſpirat moles 20, 444. populus 10, 67. ſuſpirat 18, 269. ſuſpirant gemitus 3, 258. *pharetræ* 31, 12. *fulmine* pelles 36, 343. ſuſpiravere calorem 21, 57.
ſuſtentat pedem 49, 48. ſuſtentet pectora 77, 3. ſuſtentare procellas 18, 265.
ſuſtinet nepotes 22, 238. arma 36, 348. ſuſtinuere diem 6, 12.

12. ſuſtinuiſſe patrem læva 50, 16.
ſuſurret leve calamis 12, 13.
ſuſurro occulto 18, 87.
ſuus dum eſt Marſya 20, 266. ſuo contenta aſpectu 37, 93.
Sycambri ſparſere cæſariem 8, 446. *vid.* & *Sic.*
Syenen per arram 47, 19.
Syllæ dolis 28, 383.
ſyllaba nutat 79, 3.
Symplegada inſtabilem 20, 30. Symplegades inſtabiles 3, 173. ſuperbæ 26, 9. hærent *ib.*
Synnada cedit 20, 273.
Syphacem durum 15, 91.
Syracoſius ſenex 68, 6.
Syriæ tractus 5, 33. flos 18, 250. caput 20, 571. Syriam redemit 18, 200.
Syrtis non cunctabitur 36, 322. *Syrtes* Gætulæ 21, 257. ratibus complere 21, 334. *ad* anhelas 24, 276. reſplendent 36, 446. *Syrtibus* intrabit undas 8, 438. *laxatis* 15, 143. prætentis 15, 315.

T

Tabes morbi 28, 244. *tabeſcente* galea 28, 344.
Tabraca ſcit 18, 410. memoratur 19, 71. ſuſcepit 21, 359.
tabulæ infelices 8, 497. *tabulis* quæſivi vultum 10, 24. notior 18, 61. *tabulas* mutavit 18, 34. *loquaces* 26, 19. *bonorum* 31, 85. in tabulas ſecti dentes 24, 347.
tabo ſordere juvenci 7, 82. infecta mapalia 15, 360.
taces Sibylla 19, 38. taceat Nereida 1, 202. Auſter 12, 43. Cornelia 29, 42. tacuit prælia 28, 400. livor 29, 212. voraga 35, 350. tacebunt delubra 35, 246. tacuiſſe partem 21, 13. *tacendo* dixit 17, 90. taceri nequeunt umbracula 36, 123. dignum 36, 312.
tacitus prætereare 49, 8. tacita Arctos 1, 22. ambage 26, 552. *taciti* Fauni 36, 17. tacitæ artificis manus 30, 20. tacito lapſu 31, 140. *veneno* 36, 250. tacitum relinqui 49, 9.
tactum Midæ 24, 252. tactu pulchro 3, 166. levi 17, 315. raro 18, 93. immitis 49, 31.
tæda felix 15, 4. tædæ junxere 3, 83. alienæ fœdera 10, 28. ardentes 24, 339. *primæ* lumina 40, 1. tædas felices erexit 5, 97. levavit conjugio tuo 7, 155. feſtas 8, 644. parari 10, 229. ſimiles videat 10, 339. Eumenidum 20, 484. certantes 21, 88. *trans* caput jaculatur 28, 330. rapturas ſecum cantata piacula 28, 330. accendit 29, 188. *primas* attollere 31, 33. patiere mariti 35, 279. feſtas 35, 347. informatura 36, 331. tales tibi geſtare 36, 407.
tædia menſis latura 18, 124. longa ſubirent 20, 99. tanta te cœperunt 20, 534. cœpti ſubeunt 26, 478.
Tænara intrat 35, 307.
Tænario curru 33, 2.
Tagus te ſtipavit 8, 582. intumeſcat auro 12, 32. ſatiavit 24, 311. Tagi ſtagna 1, 51. tempeſtas 3, 102. *ſtagna* ſplendida 17, 286. ripa 29, 115. Tagum micantem 22, 230. tumentem 29, 71.
tale conjugium 33, 119. quid tale ferunt? 20, 62.
Tanais Niluſque 8, 44. irriget 26, 57. Tanain trans gelidum 3, 324. per extremum 7, 205. ſuperbum 26, 605. rigentem 35, 66.
Tanaquil præſcia fatorum 29, 16.
tangunt levius communia 36, 197. tangeret aſtra 2, 4. tetigere locum 1, 104. fores 31, 116. ſuperos querelæ 39, 9. tangere Cymothoën 29, 127.
Tantalus lingua audax 5, 514. invenit undas 35, 337.
Tantaleis labris 35, 336.
tantum hoc 36, 299.
tantus eris 8, 379. erat 35, 340. tanti militis 15, 299. non fuit 26, 99. *tanta* funera 3, 249. *nomina* 18, 61. tantæ galeæ 28, 631. tanto milite 5, 299. tantum matis 10, 256. tantis annis 26, 490. excubiis

excubiis 28, 43. tantos annos 22, 223.
tardatur imagine formæ vitreæ 36, 268. tardantur ſpiris 101, 32.
tardatus erroribus 1, 257. tardata Ceres 36, 357.
tardus meatu 28, 197. *tardæ* compedis 19, 3. tardo ortu 101, 14. *tardum* ſolem 10, 288.
Targibilus ſimulare fugam 20, 432. tonat 20, 466. *Targibilum* aggreditur 20, 176. tumidum 20, 399.
Tarenti Oebalii 17, 158.
Tarpeja rupe 28, 45. *Tarpejo* Jovi 28, 375. 54, 4. Tarpejas *arces* 15, 30. 21, 214.
Tarquinii faſtus 8, 310. Tarquinio mirante 28, 487. exule 29, 156. Tarquiniis ademti faſces 18, 449. Tarquinios reducat 15, 124.
Tartarea bipenni 36, 79. aura 101, 33. Tartareo paratu 15, 180. regi 33, 215. verbere 74, 5. Tartaream tubam 20, 145. Tartareis e faucibus 26, 449. quadrigis 33, 217. Tartareos receſſus 5, 525.
Tartarus edidit 22, 110. Tartara pigra 3, 122. patefacta ciebo 33, 114. impia reſpirant 35, 334. frementia luctu *ib.* conſpirent 36, 64. reſultant 36, 390. omnia complebat 37, 3.
Tarteſſia tigris 10, 161.
Tarteſſiaco vado 41, 14. Tarteſſiacis arenis 3, 101.
taurina cornua 1, 220. tympana 24, 364. taurino viſcere 45, 38.
taurus quatiens mugitibus urbes 34. 33. Dictæa poſſederat arva 101, 120. tauri opifex 18, 163. amati 54, 7. taurum dira minantem 101, 134. ſævum cornu *ib.* taurorum colla 24, 301. juga 26, 24. tauros alacres 22, 21. lavas 54, 3.
Taurorum clauſtra 18, 249.
Tauri margine 18, 216. Taurum ducat Hyas 15, 497. Tauro rupto 20, 468.
taxos peſtiferas 36, 386.
Taygeti juga 17, 290. 35, 244. de vertice 24, 259. culmina 26, 193.
tecto in omni 10, 107. per *tecta* vagum fluvium 15, 41. tecta parant epulis 1, 264. notiſſima 3, 138. majora tuis culminibus 3, 204.
adſpergere fontibus 10, 109. hæc flagrant, hæc natant 20, 35. quæ candida latere matribus 24, 63. Tonantis 28, 44. Gortynia 28, 634. ad ſua te ferebat 29, 99. parentis viſuræ 29, 130. Cereris Cyclopum firmata manu 33, 235. tectorum in parte ſecreta 36, 170. tectis vacuis 26, 369. conſurgere 28, 544.
teda *vid.* *tæ.*
Tegeæ nepos Atlantis 33, 89.
Tegeen tuemur 26, 576.
tegmine excuſſo 6, 3. convexo 60, 1.
tegit ſucceſſus 29, 96. tegunt ſeſe commiſſa 5, 506. tegat manus 77, 10. tegeret montes 2, 3. texit draconem 24, 173. late cavernas 36, 395. nominis umbra pauperiem 40, 46. texere corda 95, 11. texerat urbem clipeo 28, 486. texiſſet te proditio 26, 517. texiſſe conſilium 28, 236. tegens ramis 36, 335. tectura cicatrix vulnus 22, 205. tegi indignata Arctos 1, 27. alte ſecreta 26, 197.
tela quærere victum 20, 371. telæ *ſolidæ* 8, 595. noſtræ 22, 338. nocturnæ ſtamina 29, 32. Dioneæ 31, 102. conſona fila 35, 42. labor illi 36, 204. telas vitreas percurrens 1, 225. pati 18, 274. contriſtat frigore 33, 263. ſemirutas 36, 155. ſollicitas urget 72, 15.
Telephus ſanus remeavit 39, 46.
tellus te cuncta loquetur 1, 278. communis erit 3, 380. nullis habitata colonis 5, 40. longiſſima 5, 302. redimita nuptiali vere 12, 2. vaſtata 15, 81. cœpta coli 21, 25. gratiſſima 33, 192. colonis redditur 35, 185. quidquid alit 35, 295. conjuret 37, 55. telluris exiguæ inops 5, 452. jam certus eras 17, 114. ſubeunte globo 26, 236. cur nullus honos? 37, 19. tellure revulſa 1, 49. cuncta 17, 49. Emathia 26, 497. ſocia 33, 145. Phrygia 36, 114. edomita 44, 109. illidens 101, 59. purgata 95, 19. *molitur* ratem 36, 364.
telum nulli deo jaculabile 20, 167. non eſſe recuſo 37, 30. teli mortalis 28, 347. tela non retardant 28, 483. Scotica 22, 253. vibrantibus 21, 266. credit Leo 70, 453. parari

parari 20, 308. rorantia venenis 1, 188. movit 3, 262. triſulca 6, 14. revoluta 7, 94. Dircæa 8, 533. domitura Gigantas *ib.* non ulla nocendi 10, 329. pati 18, 274. geras 20, 209. Piſæa 29, 167. hæſerunt medullis 31, 145. Cyclopia ſtringimus 33, 97. manibus fabricata Cyclopum 35, 251. notæ excepit 74, 14. telorum non prodiga ira 45, 30. in longe-telis fiducia 15, 436. telis vibratis 5, 58. *miſtis* 8, 82. excepti 26, 252. adverſis invadi 36, 71. paribus concurrere 39 8. cæleſtibus 44, 59. tremendis 101, 71. propriis munitur 45, 40. tuis obnoxia ſaxa 48, 55. amoris 90, 1.

temerare delubra 26, 102. temeratus nube 17, 208. temerata veſtitu profano membra 8, 126. temeratæ Italiæ 26, 560.

temnis Olympum 26, 511. *temnunt* priſca ſenes 28, 548. temnebat amnes 28, 146. temnere Romam 26, 647.

temone elato 1, 4. *ingenti* 17, 199. recedunt 24, 332. jugales ligat 33, 278. obliquo 35, 196.

Tempe irrita 26. 181.

temperies juſta 10, 269. quid me juvit? 15, 152. *inſtruit* 22, 107. benigna mentis 31, 65. mitis oberrat plagas 33, 261. habitanda viris *ib* temperiem ſervant 17, 218. *cælo* belloque referret 26, 153.

temperat arva 1, 260. deos Amor 10, 75. ardua proræ 17, 44. pecus 20, 428 frigore ſoles 35, 106. præcordia 48, 48. tholos 49, 62. animos 50, 23. temperet omnia 20, 348. a venatibus 24, 271.

tempeſtas pretioſa Tagi 3, 102. formidata tyranni 5, 269. ventique negabunt 15, 503. *proditur* oris 17, 220. prima reliquit 20, 579. prorupit 21, 247. circumſtetit 26, 111. caput læſura pependit *ib.* Cimbrica 26, 641. excita ſtagnis *ib.* immiſſa procubuit campis *ib.* belli fremuit 29, 209. tempeſtate ſub nulla 1, 134. cruenta campi 7, 76. ſalubri complet 44, 99. tempeſtates futuras 17, 44.

tempeſtiva relatu 10, 312.

templum Cecropium 33, 10. centum accline columnis 44, 91. templi colendi relligioſa ſilex 33, 200. delubra communia 48, 24. ad templa redis 28, 339. templa Inachia 1, 196. eunuchi 18, 326. nubibus æquata 24, 67. aurea vovere 28, 1. Cirrhæa teneto 37, 35. Parnaſſia 101, 2. dicavit 50, 42. templis ſtipantibus æthera 28, 47. adſuit 28, 597. *Cybele* digreditur 36, 137. Scythiæ 36, 282.

tempus bene ſignatum 1, 266. parare epulas 5, 311. agi promiſſa minasque 15, 428. nacta ſuum 20, 40. antevenis 22, 152. diſtulerat 22, 316. penetrabile nacti 26, 278. rem peragi 33, 218. meruit 47, 25. *in tempus* abuſi 15, 267. temporis alieni 8, 187. tempore *arrepto* 20, 193 quanto 20, 563. tam parvo 21, 218 plus longo firmat 22, 48. uno 24, 141. tanto 29, 1. feſto 34, 13. tempora commoda differt 3, 315 proſpera ſperantur 8, 619. in *nomen* ventura tuum *ib.* auri priſci 17, 123. polluat conſul 18, 286. trahimus 20, 394. dilata 21, 374. agendi 22, 140. ſuppeditat revocatque 22, 426. longæ viæ 24, 2. ventris 101, 21. contraria mundo vehit 47, 36. moderata 28, 550. temporibus variis 28, 394.

tempora redimitæ Nymphæ 22, 345. velaret quercu 24, 72. florea vincta ſertis 101, 8. exutus lauro 101, 19. temporibus levantur cornua 1, 221.

tenaces Sirenum cantus 29, 83.

tendis impavidus contra 3, 333. *tendit* præcordia ſpes 1, 66. in ſimiles actus 19, 75. ad Italiam 20, 527. per talia loca 26, 348. ad penates 33, 178. per gramina 35, 37. per inane poteſtas 35, 281. manus in Pallada 37, 110. in orbem alienum 44, 74. *tendunt* clauſtra 1, 106. ſpicula 5, 462. oculos 20, 515. manus in verbera 31, 113. criſtas 33, 14. tendebat ad arces 3, 172. *veſtigia* 10, 146. prope litora 21, 129. onus Alcmenam 101, 22. tedendit in geminos axes 24, 139. fugam 28, 320. *tendere* ſpicula cornu 7, 50.

contam

contum 8, 540. ſagittas 11, 2. curſum 20, 466. 28, 291. palmas 36, 109. certum iter reditus 100, 7. tenditur in longum 15, 521. curſus 24, 276.
tenebræ dant locum 36, 389. tenebras (*carcerem*) parat 3, 235. ſoli indicat 17, 129. ſpiſſas efflant 37, 48. luce ſecat 44, 19. tenebris damnavit opes 1, 43. ſubmerſa virtus 8, 222. remeate 18, 459. diſcuſſis 22, 11. infernis 20, 231. *mediis* exuta 26, 36. pulſis emergere 26, 316. quantum præclarior lux 28, 480. lucem obducam 33, 115. cælum condentia nubila 47, 2. arenæ 49, 40.
tenebroſus carcer 3, 57. tenebroſa ſilentia 35, 329.
tenes collecta 21, 35. de genitore ſuperbos animos 101, 55. tenet utrumque crimen 42, 4. matres cognata 87, 4. tenemus ſemper 35, 286. teneris metas 1, 68. tenent animos exempla 29, 149. teneant Tritones 19, 67. tenebas concluſa 21, 108. tenebat pignora, nurus, prædam 28, 298. aſtra 33, 117. tenebant ſegnius Iſtrum 28, 413. deum 35, 171. cum teneret frena Italiæ 1, 59. tenerent opes, rura, domos 21, 297. tenuere vocem 1, 235. fugam 19, 70. te oblivia 36, 99. te non longe fores 37, 45. ſinus virginei 95, 8. tenebo humum 26, 530. tenebis omnia jure 8, 261. fortunarum autumnum 35, 292. tenebit mea vota 28, 363. tenebunt me non frigora 36, 321. tenere benefacta 22, 42. tenuiſſe Lyciam 18, 204. *tentura* virum 46, 19. tenetur nullo prodigio 35, 9. nubibus 44, 37. tenetur ſub jure 33, 51. tenebor reus 49, 7. teneri legibus 7, 202. vix poterat Germania 26, 425. Roma viſa 26, 477. rabies dedignata 33, 149.
tener fletus 3, 94. tenero ævo 28, 424. ſermone 35, 323. tenerum pudorem 33, 131. reſultans 101, 16. teneris moribus 36, 227.
tenorem ſervantia fata 1, 17. *veſtrum* vis nulla ſeparat 15, 206. juſti flectere 17, 212. recti ſtipitis 361, 361. ſervat 45, 33.
tentat ſe jactare parem 1, 18. moveri 35, 160. tentabat tramite montes 28, 230. modos 31, 37. tentaret afflictos ferro 26, 389. tentaſti greſſus 101, 69. tentabimus Iſtrum 1, 135. tentare urbem 28, 186. longos ſinus 32, 7. aditu 33, 159. nocendo 37, 105. tentanda precibus 1, 165. non tentandas iras 26, 399.
tentoria ſequor 3, 348. larga ne redundent deliciis 8, 337. fixerat 21, 158. ſecuit 28, 469.
tenui dicto 36, 284. Maroni 41, 23.
tenuavit ſpatium ætatis 59, 6. tenuatus funere (*Alaricus*) 28, 128. tenuata furtim 45, 15.
tepebat enſis 7, 103. tepentes equi 1, 122.
tepeſcat ſol 101, 127.
tepidus Notus 1, 271.
tepor maternus 6, 4. incluſus 57, 5. teporem alternum 20, 95.
ter ſonuit rupes 1, 125.
Tereus in volucrem ſe vertit 18, 293. *fabula* 20, 363.
tergemini ducis 34, 39. tergemino Geryoni 54, 2.
tergunt laquearia 22, 277. terſiſſe labem 22, 308.
tergo verbera removit 8, 617. verbera ceſſavere 18, 100. pulſato 35, 197. excuſſo 45, 20. *a tergo* nil timet 18, 363. *poſt terga* mundum relinquam 5, 245. reductas veſtes 20, 183. pendent ſagittæ 35, 32. terga ſolidata Danubii 5, 26. ſqualentia *murice viva* 10, 150. in libera 18, 184. conſcia 18, 507. verbere defeſſi 20, 351. dat miles 20, 582. ſagittis armatæ 24, 244. glacialia 26, 339. premor 28, 280. dabat bellis 28, 490. ſaucia revinctus 33, 153. maculoſa 33, 182. vibrata ſonant 45, 26. glauca aquæ 49, 36. rubere 70, 8. regia alipedis 71, 2.
tergora prodigioſa Gigantum 36, 340. radiantia villis 101, 97.
terminus fontis 5, 89. odiis idem qui armis 8, 114. *præſcripſit* 17, 43. immobilis hæret 20, 293. ditionis 24, 159.
terna Gratia 29, 88. ternas Hecate variata figuras 33, 15. *animas* 37, 82.

terit membra curru 37, 84. ævum 44, 12. teror ſuppliciis 36, 102. *teritur* majeſtas 3, 229. gratia formæ 29, 225. cacumen 33, 160. teruntur arva 7, 119. terens quercet. 1, 259.

Terpſichore movit barbiton 9, 9.

terra coronat dominum 1, 116. hoſpita 9, 2. perdidit numen 17, 123. marique 20, 469. auguriis cæcata ſiniſtris 28, 274. informat equos 28, 571. pependit 33, 251. parens 37, 1. genitura nefas *ib.* quid poteſt 37, 17. ſubſidit ſine culmine 37, 72. diviſa ſuos in natos *ib.* fretumque 40, 36. levis natat 49, 46. ſedula juvit 50, 36. terræ *ſinuoſæ* 15, 517. ſemper lapſuræ 15, 76. innumeræ 22, 218. pelagique labores 29, 26. trepidæ viſcera 48, 5. Vulcania ubera 49, 17. ſpatiis 95, 14. terram aquilis cognoſcere 16, 17 perurit 101, 123. terrarum pande vias 40, 59. terris everſis 5, 424. Eois 8, 215. quam bene diſpoſitum 18, 157. quid fertile? 18, 495. tutius æquor 19, 547. pereuntibus 20, 590. tibi commiſſis 21, 141. quibus orti 31, 53. ab imis 33, 10. relictis 35, 263. cingentibus æquor clauditur 85, 4. terras ambitque vehitque aër 8, 288. domui 15, 47. in quas tranſibis? 19, 33. reſtituit 22, 199. ſanguine quæſitas 24, 186. proprias defendere 26, 176. linquere 32, 7. cognatas prohibent 33, 144.

terrenis lacertis 28, 190.

terret cornu 33, 228. nimium 36, 120. terrebant ſimulacra mali 36, 69. terruit Herculis ora 3, 79. Phaëthon 28, 188. terrebis jaculis 19, 55. nec territus decedam 5, 20.

terribilis inſtat vivis 15, 165. terribili lucro 5, 438.

terrificant Atlanta 24, 336.

terrificum in agmen 37, 75. *verberat* 45, 23. terrificis molibus 33, 163.

terrigenæ ferirent 21, 323. terrigenûm regis 36, 351. terrigenas procubuiſſe 26, 31. *viros* 35, 167.

terriſonus ſtridor 21, 109.

territat lunæ labor 26, 233.

terror ſeverus 1, 92. amens 3, 257. valuit pro vulnere 20, 453. gratus 100, 4. terroris minus habitura 18, 413. terrorem dolor augebat 33, 83. terrore finitimo Martis 5, 56. miſto 5, 144. nullo moveri 8, 514. tanto exempli recentis 20, 547. ſolo ruant 21, 189. in tanto rerum 21, 294. ſolo contentus 22, 25. nullo potuit pari 24, 193. ſolo 26, 422. remoto 28, 59. vano 28, 447. domanda 33, 133. terrorem expers ætas 26, 160. terroribus denſis 20, 462.

teſſera felix legionibus iret 21, 331.

teſte cruore 4, 12. ſub benigno 22, 124. dea 29, 29. te 44, 104. ſine teſte creatus Nilus 47, 13. teſtes ſibi jungere Muſas 23, 5. flammæ 35, 231.

teſtor manes & ſidera 5, 165. vos flumina 21, 132. primordia noctis 33, 111. amicitiam 43, 6. veteres honores 101, 9. teſtatur gaudia 1, 191. mentem 5, 81. te 10, 319. Mithram 21, 63. crinibus Iſtrum 31, 127. teſtatus ſudore deum 8, 574. teſtata dei adventum 33, 9.

teſtudo protecta 8, 331. volat 18, 352. teſtudine blanda 17, 252. Apollinea 20, 257.

tetrius ſucata 22, 135.

Tethys revoluta 3, 132. Hiſpana Germanaque 17, 50. ſpumavit 22, 252. Cimbrica 26, 535. Tethyos ambages 1, 35. alternæ 7, 58. *Iberæ* gremio 36, 320. pabula 44, 16.

tetrica Pallade 22, 275. tetricis legibus 14, 32.

Teutonicus vomer 18, 406. Teutonico furori 26, 292.

texit aurea ſæcula 22, 335. cumulum 44, 43. texebat avenas cera 31, 35. *munera* matri 33, 245. chlamydes oſtro & auro 72, 8. texuit carinas 21, 315. munera manibus ſuis 70, 2. texentem carmina 20, 458. texitur ales litera 15, 477. *turba* malorum 20, 394. figura 94, 3. texuntur crimina 8, 495. textas fugas 28, 623.

textilis arte mira balteus 71, 1.

texti margine 33, 267.

textu

textu in tali 8, 589. docto 10, 213. ſacrilego 36, 158.
thalami ſacri 10, 131. *clauſtris* 20, 553. ſertis 21, 5. jura 24, 262. expertes 29, 119. fores 31, 116. expertes 36, 279 feſtæque faces 36, 409. thalamo conferte triumphos 10, 227. pulſus 19, 22. thalamum componite 10, 213. acceptum reddit 10, 304. committere lenoni 18, 130. emturos 29, 164. purpura velat 48, 30. per thalamum carmina (*i. e. Epithalamium*) 30, 1. *in thalamum* extollere veſtes 35, 321 ducitur virgo 35, 362. ſurgeret Pelion 9, 1. thalamis genialibus 5, 96. intendere carmen 8, 650. *variis* 10, 26. attollens jubar 14, 1. inſtat adulter 15, 166. Arcadii 15, 226. *ab imis* 18, 156. femineis 20, 392. Serenæ 21, 73. regum nectit 24, 53. futuris 29, 82. præfecit ducem 31, 32. prohibes 33, 103. thalamos herbis pallentes deſerit 1, 212. conſanguineos 7, 154. *ſparſos* venenis 8, 37. fervare pudicos 18, 99. caligantes 33, 3. virgineos 36, 76. ad nati rogare 40, 22.
Thalia doctæ ſubjecta catervæ 16, 2. fruitur choris 25, 2. Graja 42, 14. Thaliæ docili 10, 237.
Thaumantida nimbis cinctam 36, 1.
theatrales ſparſiones 1, 43.
theatri cuneos 5, 398. Erechthei 18, 292. theatra mira præbuerant 40, 6. theatris claris 17, 280. indulgere dies 20, 86.
Thebis trucibus 15, 286. cecidit 24, 163. Thebas ſuſtentat 8, 132. deplorat 18, 291. reverſæ 20, 522.
Thebæo monte 44, 91.
Thecla proſpera 77, 10.
Themis longæva cecinit 33, 217. Themidis antra ſevera 2, 14. Themin magnam 33, 107.
Theodore, nil relictum 17, 14. redi 17, 173.
Thermantia *aurea* 10, 339. arridet 22, 359. prior natu 29, 118. agnovit patrui curam 29, 186.
Thermodontiaca ſecuri 35, 66.
Thermopylæ ruptæ 26, 188.
Thero domat 24, 250. rimatur 24, 309.
Theſeus fugeret Pirithoum 3, 107.
Theſſaliæ paſcua 73, 6. Theſſaliam implet 5, 179. teneret 35, 179.
Theſſalicis remis 3, 417. Theſſalicos crines 10, 19.
Theſſalides pulchræ 20, 201. Theſſalidas caſtra ſecutas 26, 237.
Theſſalonica 5, 280.
Theſſala (*Saga*) 3, 146. *caſta* 29, 13.
Theſſalus ager 5, 43. gemit 26, 182.
Theſſala gens 8, 543.
Thetis exſilit antris 37, 118. Thetin reginam 9, 22. promeruiſſe 10, 175.
Thetys ultima rigat 5, 148. te præfert 11, 7. mitior 18, 392. Gætula 33, 148. *cunabula* præbet 35, 46. *Thetyos* gremium 8, 597.
Theudoſius 3, 51. uterque exſultat 22, 422. privatus adhuc 29, 98. *Theudoſii* majorque minorque 15, 216. Theudoſium colebas 22, 52.
thiaſi terribiles 35, 204. *thiaſis* raucis fruebar 36, 423. thiaſos ſpectat 20, 280.
tholos temperat 49, 62.
Thomas pectora ſuſtentet 77, 3.
thoraca nectit 7, 195. thoracum *nexus* 5, 260. igneus horror 10, 192.
Thrace repulſis nubibus exuitur 8, 179. anguſta 8, 475. Thracen gelidam 20, 21. vaſtantia tot millia 21, 107.
Thracius Orpheus 10, 234. vates 34, 49. Thracia æſtiva 15, 476. arva 20, 104. flumina 21, 132. Amphitrite 26, 337. agmina 28, 473. belli tempeſtas 29, 2:8. arva 34, 10. rura 40, 2.
Thrax erat 28, 483. Thraces Thyni 20, 247. poterant fateri 26, 165. Thracum mœnia 5, 45. per ardua tendunt 5, 291. ruinæ 20, 147. pruinas 20, 412. ſudore 26, 537. finibus 28, 107. domitor 28, 483. Thracas defende tuos 3, 338.
Threïcia in haſta 8, 525. Threïcio ſolo 26, 171. Orphei 40, 33. Threiciis in oris 26, 574.
Thule impervia ratibus 7, 53. incaluit ſanguine 8, 32. Thulen Hyperboreo damnatam ſidere 5, 240. *cernere* 24, 156. tremefecit 26, 204.

thuriferis ſilvis 35, 81. thuriferos ſaltus 7, 71.
thure ſacro vocata 1, 195. calentibus aris 22, 18. pro thure damus carmen 39, 42. thura ſuſcipe deus 99, 4.
Thyeſteis menſis 1, 171. Mycenis 36 388.
Thyeſtes natam duxiſſe cantatur 18, 289. Thyeſten junxere 3, 84.
Thyeſtiadæ pœnas 28, 113.
thymum Hyblæum raptura 35, 125.
Thyni Thraces 20, 247.
thyrſus Mæonius 33, 19. thyrſis infectis ſanguine 20, 523. thyrſos pampineos 8, 603. Lyæi implorat 20, 295.
tiara Crœſi 3, 198. *tiaram* ſubmiſere 28, 71.
tiaras barbarus *conſurgeret* 8, 216.
Tiberinus accepit ſonitus 1, 209.
Tiberina per oſtia 18, 404. inſula 24, 173. Tiberino gramine 28, 183.
Tiberim ligat 17, 200.
tibia Aegyptia 8, 576. canat 10, 195. flatu pulſanda 17, 312. *cecidit* 20, 256. tibiæ pervigiles 14, 30.
Tibrinas per undas 29, 17.
Tibris reſonet 12, 17. *neſciat* hoc 18, 436. vexit meſſes 24, 94. inauguret annum 28, 12. te adoret 28, 425. cernit 28, 641. Tibridis ſoboles 8, 578. in morem 22, 189. Tibride defenſo 20, 127. cum proprio 26, 505. ſaturato 28, 520. Tibrim attonitum 18, 447. Tibrin patrem 26, 578. torquebit 28, 365. trajecit 28, 486. Tibri præcinctæ tropæis 35, 178. Tibri in Romuleo 1, 226.
Ticinus pulcer 28, 196.
tigna polire 24, 323.
Tigranen conferat 21, 370.
tigris Tarteſſia 10, 161. *Parthica* velat 33, 17. Caſpia 36, 107. tigride mobilius 3, 90. cum varia 34, 27. tigres blandæ 8, 605. virgatas 21, 66. inſolitæ mirantur 24, 369.
Tigris ſe dividit ab Aemo 18, 196. tremebat 28, 415. Tigridis trans flumina 20, 484. Tigrin tranſgreſſus 21, 53. cum *Tigride* 28, 86. a Tigride quantum diſtant Gades 8, 43. victo 8, 316. de Achæmenio 10, 224. de flavo 44, 83.
Timavus novem in ora conſurgens 28, 198. *Timavi* Phrygii ſtagna 7, 120. *Timavo* deploratum vulnus 26, 562.
times, ne timeare 21, 341. timet plus ipſe qui terret 8, 290. cuncta 18, 182. *nil* a tergo 18, 362. ſingula 36, 261. pro domino natura 36, 62. mortali pietate 101, 46. nil 101, 53. timent tranſiluiſſe modum 43, 52. timent inſignia 1, 162. te 20, 227. virgulta Booten 36, 225. timui vobis 15, 298. timuit veniens 21, 209. quod jam totus erat 37, 101. timuiſtis inani fruſtra animo 26, 381. timuiſſe fateris 15, 304. timens exitii 15, 17. timentes Meroën 1, 135. orbi 33, 48. timentum munera 20, 319. 22, 181. timeri ſtudeant 17, 230.
timidum me dixiſſe convenit 42, 3.
timidas ſilvas 33, 206.
timor oberrat intra tecta 5, 94. nullus ab hoſte 5, 298. pulcer cernenti 5, 364. Aegei 10, 162. glacie alligat litrum 20, 165. ſilvarum 24, 319. pares effecerat 26, 41. ingenio loquax 26, 223. plurima fingi permittens credique *ib.* impulit 28, 449. opifex 28, 533. judex 29, 211. apparet ſubitus 35, 188. inde loco 36, 353. timoris ſolitum 25, 15. timorem ingeminant noctes 36, 69. indignum partu depone 101, 51. timores pertulimus 26, 205. levant 35, 323. attoniti pecudum 98, 16.
tineæ turpes 18, 114. *tineas* pulvere reſperſus 18, 260.
quid tingis lumina? 31, 137. tinxerit oſtro 33, 273. tincta colorum alternantes vices 45, 14.
tinnitu revocare apes 28, 261.
Tiphys fertur 26, 4. Tiphyn gloria vexit 26, 11.
Tireſias ſpado 18, 315.
tirone tanto 21, 315.
Tirynthius alter 34, 49.
Tiſiphone hydris crinita 33, 40.
Titan proſiluit ſtraris 5, 339. legit annum 22, 451. ſignavit 28, 170.

Titana

Titana laceſſit 1, 94. domas 10, 114. invalidum 35, 49. nondum luce gravem *ib.* criſtatum radiis *ib.* colit 44, 90. Canis armat 47, 33.
Titanes habent cælum 36, 182. Titanum tenebras 5, 524. dolores 37, 2. minas 40, 88. Titanibus inceſtis 33, 66. Titanas ſolvite 37, 28.
Titanius ales 44, 7. Titania pubes 33. 44.
titubant ſuccidui greſſus 36, 153.
titulus creſcit 22, 318. nobilior 26, 29. *tituli* adulantes 20, 79. *titulo* ſe prodat 20, 345. creſcere 22, 317. perenni 28, 373. *titulum* anni 18, 10. levem 22, 288. annuit 25, 9. titulis novis 24, 191. famulantibus 28, 654. Serenæ 29, 33. titulos duplices ſignet 26, 644. auferre labori 28, 353.
Tityos deliquit 5, 515. membra reſolvat 7, 160. erigit artus 35, 338. Tityon quid dicam? 37, 25.
Tmarii Jovis 26, 18.
toga Latia 8, 16. *majore* 8, 654. onerare artus 18, 301. decuit 22, 367. radiante 28, 372. togæ *habitum* 5, 84. *decreto* 21, 330. Romanæ tutela 28, 598. Latiæ 42, 14. togam emeritam 19, 59. calcatam 22, 381. togas *rigentes* 1, 206. æquales 15, 61. tremendas 18, 463. *femineas* 20, 107. gemmatas 22, 89.
togatus miles 8, 9. imperat bellaturo 24, 85. togatum hunc redde 24, 215. togatis ducibus 28, 595.
tolerare vapores 1, 131. hoc genus 18, 414. non tolerandus amor 89, 2. toleranda non adeo quies 33, 111.
tollis ſigna 33, 65. tollebant capita 36, 370. ſuſtulit ſe ſaltu 18, 416. tolle animum læta ferenum 101, 49. tollere canitiem 50, 30. tollitur clamor 26, 461. Oſſa 37, 69. tolluntur in altum 3, 23. humo 44, 40. tolli uno de limine faſces 1, 233. ſublatus in æthera fragor 28, 615. ſublata ſecundis colla 5, 446. *audacia* 37, 107. ſublatæ alis 36, 255.
Tomi veteres 31, 70.
Tonantis progenies 101, 10. iram 39, 39. genibus procubuit 15, 26. iter 22, 437. tecta 28, 44. obſequium 28, 349. germina 35, 76. germane & gener 35, 367. Tonanti adjuncta 1, 128. tenero reptata Creta 8, 134. *Eleo* 17, 289. placuere 20, 293. non tanta ſegnities 35, 134. magno grata cunabula 101, 131. Tonantem junctum Bromio 7, 132. cogis *mugire* 10, 112. 48, 53. placare 18, 160. contra conjurant 33, 38. Tonante vivo 36, 183.
tondent Seres 1, 179.
Tonitru ſonoro cuncta concutiens 22, 27. vanas deludimus aures 33, 98. falſo 68, 13. tonitrua *eliſa* 5, 222. *fracta* 17, 108. rauca calcat 17, 210.
tonas Cicerona 41, 4. tonat clamore Oſſa 5, 182. *Targibilus* 20, 466. ſeu cælum, ſeu Roma 26, 511. talia ore 33, 84. mons 36, 396. tonant civilia bella 7, 64. tonent nubes 48, 7. tonuerunt omina nimbi 1, 208. cavernæ 35, 173.
tonſis lentandis 17, 42. inſudant 24, 364.
tormenta rotant ſcopulos 33, 169. hunc necant 39, 25. fatigant 5, 512. parari 20, 308. tormentorum repertor 18, 163.
torpedinis diræ artem 46, 1.
torpet dextera 24, 326. torpent membra fame 48, 20. torpuit Rhenus 3, 133. enſis 18, 513. robur 20, 157. Hebrus 34, 18. ſilex 57, 4. torpebimus indecores 3, 58. torpens frigore 1, 269. torpentes plagas 33, 262.
torpeſcere luxus 5, 486.
torpor novus 20, 391. qui me ligat 37, 99. torpore paterno ſopitos 36, 22.
Torquati deſpue mores 8, 403. *truces* 18, 452.
torquet verbere curas 8, 252. ſpicula 21, 355 Auſter arenas 35, 310. mobile iter 49, 60. torquent habenæ Solis bis ſenas hiemes 15, 154. torqueat annus veſtigia nova 1, 6. fulmina 17, 112. ad ſuperos axes Delon 37, 116. torquebas arcum 21, 68. torquebant curæ 3, 243. torſiſti tela 35, 250. torſit viſus degeneres 6, 9. telum 20, 167. torſerit miſſile 15, 437. torſiſſet fulminis alas 35, 229. prope 37, 87. torque-

torquebit Tibrin 28, 365. torquere laborem 1, 268. clavum 17, 46. rorquens lumina 36, 261. torquetur pace futura 5, 138. torquentur in orbem 28, 636. torquebere votis 24, 4. torta haſta 35, 199. torti hiatus ſerpentum 3, 66. tortis anfractibus 28, 519.
torque decoro evincta 22, 241.
torrens tumidus 3, 269. frangitur 3, 271. torrentis Rhodani 51, 1. torrente fixo 35, 350. torrentes immane fremant 17, 237. torrentum ſonoras furias 7, 47.
torrentius amne 35, 198.
torrentes ſoles 35, 105. torrentiorem Sirium 11, 20.
torus ſuperbit 21, 79. tori caſti 21, 33. lege 22, 76. ſpe propiore 28, 524. regalis 29, 93. tanti fortuna 29, 161. augurium 35, 141. toro *devota* regina 8, 645. madido 14, 28. fixus 15, 177. tuendo 18, 81. membra reponit 27, 3. vicina virginitas 33, 138. *Tyrio* 70, 8. torum hunc legere 1, 202. ſtrata dedere 26, 353. neſcire 33, 35. ſtruxere 37, 123. toris ſurgunt herbæ 1, 116. fulgentibus ſurgunt ſtrata 3, 211. Nereis 7, 116. purpureis 10, 151. augendis 40, 30. excuſſis 101, 93. toros junge 10, 122. *heriles* 12, 3. ſternere 18, 127. eunuchi 19, 43. deſertos 36, 164. priores cæli 48, 32.
torvus dictis & vulnere 5, 401. *torva* voluptas frontis 8, 518. *parens* 33, 128. Megæra 36, 387.
tota arte 1, 95.
trabali vecte 17, 317. ſceptro 35, 172.
trabeæ ſuccedant armis 7, 5. *accedant* 17, 14. cinctu 28, 561. *trabeam* gerit 8, 12. trabearum inſignia 22, 218. *trabeas* auratas parat 1, 178. exul poſt 3, 249. dabat 15, 97. accipit 18, 370. dedit 19, 10. induerat 20, 24. *rogantes* 22, 3. auro graves 28, 340. ultro dedit 24, 87. Bruti 28, 642. cum *trabeis* venere triumphi 8, 640. in trabeis creſceret 18, 119. de *trabeis* actum eſſet 20, 123. trabeis adſpirant 18, 464. naſci moras 22, 258. ultor 22, 322. ſecundis 22, 407. fulgentibus 24, 198. reparatur majeſtas 28, 4.
trabeatus ingreditur 22, 370. adit delubra 28, 74. trabeata domus 17, 337. *annus* 18, 9. trabeato coſono 8, 418.
trabes pictæ 17, 328. *cingunt* arva 28, 619. auratæ 40, 42. *trabibus* ſmaragdis 10, 88. aënis 33, 242.
tractat regnorum numeros 31, 86. tractari neſcit 18, 423.
tractus tenues producit in aurum longum 1, 181. ſpatioſi 2, 7. amœni Syriæ 5, 33. in imos 8, 249. rutilos 17, 111. oleæ felix 17, 179. ad bifidos 21, 199. tractum tenuere ſecundum 36, 10. tractu ab anguſto 5, 348. vario 7, 141. algenti 7, 168. quarto 10, 148. placido 24, 172. perpetuo 28, 290. volucri 33, 180. *rauco* 36, 242. maxima 101, 31. ſegni obnoxia 46, 3. rapido 47, 8. tractibus occiduis 8, 73. *inſopitis* 26, 23.
tradas deſidiæ 22, 67. tradunt atavi 28, 334. ſe unius imperiis 29, 206. tradiderint ſe famulis 20, 517. tradere umbris 35, 252. tradente me dolos 3, 97. traderis populo ſilenti 35, 238. *tradimur* heu 5, 261. tradetur genero 36, 63.
tragicos modos 20, 363.
trahit ſibi quisque ducem 5, 225. *haſtam* 15, 25. lucem 31, 72. comitem 34, 22. trahimus tempora 20, 394. trahunt effeda 51, 18. *trahat* nubes 17, 109. arte procos 29, 31. trahebat augurium pejore via 26, 262. traheret ſimul omnia 26, 115. traherent vinctos 20, 102. reges 24, 22. *traxi* funera 3, 155. de crine *ſagittas* 7, 21. traxit audacia ſenſus 74, 7. ſententia mentem dubiam 3, 2. quodcunque avaritia 15, 164. *iter* 17, 18. ad exemplum 22, 117. ab umbris 26, 449. plagas 33, 262. vario fortuna tumultu 52, 5. traxere moras 1, 103. 21, 375. ſtamina 8, 595. phalanges planctu 15, 406. *palatia* 18, 145. ruinam 36, 379. traxerat populos ſervitio 26, 617. traxiſſe polo mentem 36, 41. Neptunum revinctum 37, 37. morem 45, 46. trahens cuncta ſecum 26, 202. tractura ſenium luctu 36, 259. quid *trahor* ulterius? 18, 500. trahitur cæca carina 3, 277. Delos 35, 35. de pectore vultus 35, 341. arcanis nodis 48, 37.

limes 59, 2. trahi pignora 26, 85. tractus ab aula ſanguis 13, 5.
Trajani gloria 8, 316. Trajanum tibi debent 29, 56. Trajane tui labores 21, 193.
trajecit Tibrin 28, 486. trajecerat latus mucrone 7, 102.
tramite inopino 5, 29. liquido 7, 163. anguſto 20, 422. occulto 28, 230. ſecuro 32, 6. flexo 35, 99.
tranant Zephyros 33, 184. tranavimus Iſtrum 26, 489. tranaverit Iſtrum 77, 7. tranare ſonoras torrentum furias 7, 45.
tranquillus curſus 3, 45. tranquilla vis animi 8, 513. poteſtas 17, 239. *tranquilli* Pii 28, 421.
trans Styga, trans Erebum 5, 523. *Indos* Eurumque 44, 2.
Tranſalpina meſſe 18, 409.
tranſcribit in uſus bellorum 18, 382. tranſcripſit ſibi proprium 15, 161.
tranſcurrit gratia in prolem 22, 51. tranſcurrite Bacchi metas 7, 208. tranſcurrere nimbos 44, 39. tranſcurrens egit 21, 195.
tranſit nodos 46, 21. ſpectacula regia 62, 1. tranſiſtis in Latios ritus 8, 487. tranſire inter Barbaricas cohortes 7, 112. avidos cornipedes 35, 223. tranſiſſe novercæ in mores 35, 40.
transferat fontes 55, 1. transferret ſeſe in hoſtes 5, 133. tranſtulit urbes 15, 258. jura 68, 6. tranſtulerat nomen 21, 272. transferre bellum 28, 303.
transfluxere dies 41, 5.
transfuga fratris 15, 261. mundi 18, 15. frequens 28, 250.
transfundit ſecum Libyam 15, 282. transfunderet gentes 8, 51.
tranſgreſſa leænas animo 36, 98.
tranſigit enſe 37, 80. tranſegit ævum 52, 1. tranſacta nondum 36, 261.
tranſilit uno volatu 20, 170. puellares annos 29, 140. *muros* 35, 165. tranſiluiſſe modum 49, 52.
translucent pectore frondes 31, 7.
tranſmittit arenas curſu 20, 311. tranſmittunt mella 29, 10. tranſmiſerit Auſter 24, 103. tranſmittere paro 15, 370. Tyrrhenum 21, 333. tranſmiſſæ vitæ 17, 141.
tranſtra ligant ederæ 24, 366.
tranſvehitur Tuſcos 22, 273. tranſvecti amnem 21, 206.
tranſverberat latus ictu 5, 404.
Trebiam geminaſſent 26, 387. poſt Trebiam 24, 145.
tremebundus eques 36, 265. tremebunda monebas 29, 237.
tremefecit Thulen 26, 204. tremefacta atria 33, 84. inſula 36, 235.
tremiſcas inſidias 101, 47. tremiſcat, quem fregit clade 15, 413.
tremit orbe coruſco 22, 276. *votum* 33, 132. tremebat inſula monſtrum 3, 291. tremebant pœnas 20, 505. levius 28, 414. tremuit Africa 24, 105. tremuerunt gaudia 15, 228. urbes 19, 48. tremuiſſe Jovem 26, 64. tremendus aper corpore 101, 106. tremendum gladio 28, 177.
tremor bacchatus per operta 20, 27. quis tibi per membra? 29, 213. vibrat oſſa 36, 152. fuſus per metallum palluit 50, 12.
tremulis ſplendoribus 1, 123. tremulos colores 5, 356. gradus 26, 483.
trepidat nuptæ ſollicitus pudor 14, 3. trepidant humiles 24, 105. trepidare fuga 7, 202. trepidans acies 28, 52. trepidante ſpe 29, 96. *trepidantibus* officiis 28, 523.
trepida pietate 21, 117. trepidæ carinæ 3, 275. *trepido* ore 22, 358. *trepidi* duces 20, 65. trepidis muris 28, 443. trepidas Alpes laxaverat 1, 74. ſilvas 5, 256.
tribuit ſobolem 33, 123. tribuat fruges 36, 52.
tribunal ſublime ſcandat 5, 382. 18, 311. lætum 8, 611. *celebrate* 18, 472. geminum 20, 587. conſcendentem 22, 267. Romanum ſtupuit 28, 338.
tribus ditandas vocavit 28, 73.
tributum debet 21, 279. tributi continui 8, 496 tributa orbis poſſeſſi 17, 38. tributis Illyricis 22, 207.
tridenti incumbas 20, 37.
trifida cuſpide 35, 181. trifidis linguis 101, 34. ſetis 101, 109.
Trinacria finis erit 15, 457. diffiſa ponto 26, 220. *pars* Italiæ 33, 140. tota decreſcit 33, 189. victa 35, 186. diſceſſit hiatu *ib.* celet depoſitum 36, 119 dederit 50, 43.
Trinacria deſerta 36, 288.
Triones pigros 7, 205. gelidi 8, 429. Scythicos 8, 474. *exarmati* 21, 17. *inter* geminos 22, 458. patrios oblita

Digitized by Google

oblita 26, 169. cingant ſplendore 33, 102. inoccidui 37, 11. *Trionibus* Scythicis 20, 238
triplex Geryones 3, 294. Gratia 31, 8. triplici in nomine 98, 28. triplicem latratum 33, 85.
Triptolemi angues 33, 12.
tripodas aura rotat 2, 12. *repetens* 28, 31.
triremem in bellatricem 28, 136.
triſtibus ne doleant aures 26, 206.
triſulcam Trinacriam 33, 145. triſulcis linguis 3, 95.
Triton ſub fluctibus ibat 10, 137. pectora appulerat 10, 180. *innexus* arundine 28, 378. improbus 29, 127. Tritona *rapidum* 10, 129. *Tritones* teneant 19, 67.
Triton proximus hortis Heſperidum 21, 252. Tritona *virgineum* bibit 8, 36.
Tritonia memor 15, 129. colitur 18, 324. *faveat* cœptis 20, 396. pectine duxit 22, 332. velat Gorgone 24, 168. *caſſide* Typhona gerit 35, 21. tibi rapuit pugnas 36, 286. virgo proſilit 37, 91.
Triviæ ſupplex 17, 291. confert 29, 141. ſpecies 35, 27. Triviam Latona monet 10, 236. precatus 28, 328.
triviis calcandus ſpargitur 5, 447.
triumphat *magna cervice* 5, 294. in animis hominum 24, 29. ultore nato 28, 112. triumphet toties de una gente 15, 345. cum triumpharet (*Scipio*) 23, 15. triumphantem generum 28, 580. triumphati Iſtri 28, 648. triumphato ab Iſtro 7, 25. triumphatis regnis 1, 83.
triumphus Pauli Mariique 26, 126. *triumphi* confirmavere juſtitiam 8, 98. venere 8, 639. Pompejani 18, 221. Ancyrani 20, 416. quicquid ſtruxere 24, 68. montani 24, 329. certi auſpicium 26, 452. triumpho juſto magnoque 15, 429. tanto 22, 260. Getico 28, 202. ingenti Manes ductura 35, 13. triumphum inſignem noſtra de plebe canunt 3, 54. quantum rapuit fortuna 5, 194. merui 7, 146. præclarum ducite 36, 329. magnum det 77, 11. triumphis paribus 1, 135. felicibus apta 26, 636. parvum induit 28, 67. Latiis 28, 507. triumphos novos 4, 11. laurigeros 7, 12. *omnes* thalamo conferte 10, 227. vix numerat 12, 25. cecinit 21, 4. reſtituit 21, 385. ſecum creviſſe 22, 65. ingentes geminant 26, 295. ſontes abſolve 28, 406. Giganteos 33, 152. inſignes de vate 39, 53. Rheni 72, 13.
Troada flentem 20, 405.
Trojæ funera 18. 291.
Trojanam Minervam 18, 328.
tropæum immane retulimus 10, 117. commune 26, 644. vive noſtrum 28, 228. tropæi inſtar 24, 97. tropæa comitata ſecures 28, 15. tropæis me ditat 3, 345. geminis fulgens 7, 57. innumeris 8, 45. paribus 15, 367. inclitus 21, 81. tuis 21, 247. amicta 24, 205. aluit 26, 34. iiſdem 28, 120. civilis diſſenſus 28 394. Libycis 29, 43. *Latiis* præcincte 35, 177. ætheriis 36, 354.
truculentior Auſter 35, 308.
trudis avaritiam 22, 113. trudat nos ad bellum 15, 490. truſere penatibus 18, 131. truditur patria exul 8, 495. undique exul 39, 25. latex 49, 14.
truncavit aquas ſocias 37, 70. truncantur artus 20, 18. truncatus manibus & armis 26, 89. truncato cornu 29, 176.
truncus capiti ſuperſtes 26, 301. *truncis* immergere plantas 7, 76. affixæ facies 36, 341. truncos habiles 36, 361.
truces religione lucos 21, 230. Amores 31, 111.
tui ipſe opus 98, 9. *veſtri* reverentia 42, 7.
tuba Auſtralis ſonuit 21, 248. civili 33, 65. nimborum ſonuit 37, 60. tubæ Latiæ 1, 198. ſtridore 15, 449. juſſere 26, 582. *tubam* Mauri dignabere 15, 380. Tartaream inflare 20, 145. ante tubam ſervit 21, 192. tubarum clangore 10, 195. armorumque potens 35, 141. ſtimulis accenſa 45, 26. tubas optatas 7, 75. inter frementes 11, 25. in medias 23, 12.
tueris longum electos 8, 489. tanta mole 22, 282. hanc cum Superis 24, 174. tuetur fratrem cura 22, 78. tuemur Tegeen 26, 576. tuentur jura 3, 69. devota mente 21, 232. tuebor ſpem vitæ 5, 11. tuere meum

locum

Digitized by Google

locum 8, 386. tueri aurum 18, 128. longinqua 21, 311. Meroën 31, 73. pignora 36, 391. præſidio miro 45, 9. tuendo cogis ſufferre diem 101, 115. tuens obliquis oculis 26, 519. tuentibus antrum Faunis 31, 19. adverſa oculis 37, 109. tuendus magno 15, 239.
Tulli exemplum 15, 254.
tum pro tunc 5, 416.
tumet per nubila ſerpens 7, 139. molliter clivus 49, 12. tument poſt terga dracones 8, 545. fila 33, 255. in tua fata 101, 44. *tumeant* certamine 22, 96. tumebat rex 3, 165. tumerent vina fontibus 36, 25. tumens *regale* 5, 344. tanta prole 37, 5.
tumeſcit Lydia 24, 61. *virginitas* matura 31, 125. Nilus 47, 29. *gemma* 56, 4. tumeſcunt animi 18, 176. tumere ſinus virginei 95, 8. tumuiſſe lacte 35, 352.
tumidus torrens 3, 269. Euphrates 7, 69. fonipes 10, 291, *ira* 29, 135. regendo 44, 87. *tumidum* luminibus micat 19, 121. *tumidas* res 15, 293. *in* iras 33, 32.
tumor durat adhuc ſævitque 3, 72. præſens (*ira*) 5, 117. *me* impulerit 39, 7. *parcus* ſui 45, 29. tumorem pectoris ſolvit 48, 47. tumore parvo 35, 101.
tumultus ſedare 8, 256. molire 20, 146. redeunt in corda 26, 212. punire 26, 383. dubios agnovit 35, 154. tumultum abſtulit 3, 20. *ſacrum* ſedare 15, 133. *aulæ* 21, 308. veterem diſcrevit natura 33, 247. tumultu ſolito 5, 10. quatitur 15, 482. omnia concuſſa 19, 53. in vario vocum generumque 21, 162. magno 31, 112. rapido ſæviret 35, 255. tanto res agitanda 36, 7. vario traxit fortuna 52, 5.
tumulo arcuit umbras 15, 396. amici 21, 103. e tumulo reſurgit 99, 11. tumulus dedit inferias 8, 96. tumulos tectura cupreſſus 35, 108.
tundunt pectora 36, 129. tunditur procellis 3, 276. quicquid unda 17, 204.
turba potens 37, 63. Briareïa 36, 188. cum paupere 35, 301. ſalutandum 3, 213. cadentum 7, 100. licentior 14, 31. *reductus* 15, 249. procax 18, 92. infelix 18, 466. diſſona linguis 21, 153. iners atque impia 22, 79. arenæ 26, 164. effunditur 26, 462. verenda 27, 4. felix natorum 33, 108. victrix 35, 166. turbæ incautæ 8, 336. obſcuræ 18, 153. una facies 28, 545. turbam dediſti 15, 104. tuam ingredior 101, 6.
turbidus Orci janitor 3, 294. *flamine* crebro 7, 37. turbida novitas 21, 148. lamenta 35, 354.
turbine medio rerum 3, 260. funeſto rerum 5, 90. repulit haſtas 7, 95. miſto 8, 50. ſaxi prærupti 17, 78. accito 20, 152. Aegæo 21, 287. vulgi 24, 200. ſub pulvereo 26, 458. rauco 33, 69. turbinibus mediis 15, 502.
turbat agmina 35, 142. turbant fila 20, 375. turbet Hydaſpen 1, 80. turbavit gaudia 39, 32. turbaverat Auſter pluviis 28, 540. turbaſſet opus 28, 225. turbare odiis 3, 105. Getas 37, 77. turbatur Lipare 35, 174. *turbantur* manes 1, 112. turbata fides 7, 63. capillos 31, 28. nullo caſu 36, 136.
turget humus in herbas 35, 51. turgent cinnama 10, 94. mendacia monſtris 18, 351.
turgidus alloqueris 22, 159.
turmæ ſimiles 18, 255. equeſtri 26, 579. totæ diſcedere 28, 253. turmis diſcretis 5, 105. criſtatis 7, 133. turmas fugatas 3, 350. in medias equitum 8, 349. equitum 21, 102. niveas ducit 35, 64. barbaricas 44, 83. in turmas ruunt 33, 38.
turmalis buccina 15, 447.
Turno moriente 21, 97.
turpe fuit 20, 58. ferumque putes 22, 15. dictu 24, 83. nihil ducit 36, 278.
turpat canitiem 19, 25.
turrigeræ ripæ 1, 229. turrigeram Cybelen 33, 179.
turris pericli 3, 265. e culmine 5, 62. porrigitur 5, 469. *aurea* 20, 283. turre in ærata 18, 82. turres ſemirutæ 1, 109. Semiramiæ 1, 162. attollite 8, 104. per innocuas 17, 329. ſubitas erexit 28, 535. pronas 33, 211. confligere 35, 152. ſidereas reſcindite 37, 31.

turribus

turribus invalidis 26, 214. ab altris 26, 456.
turrita genitrix 24, 170. Cybelle 36, 271.
Tuſcis collibus 28, 184. Tuſcos tranſvehitur 22, 273.
tutela togæ 28, 598.
tuto narrare 29, 220. non vident cometen 33, 232.
tutandos natos 22, 54.
tuta quærere 8, 78. tutum nihil nocenti 8, 100. tuto ore 74, 20. tutior alis 3, 279.
Tydiden attollant 28, 470.
tympana ad rauca 18, 278. convertit 20, 301. taurina 24, 365. mugitum frenant 33, 207. ſi quatiam 36, 131. planctus reddunt *ib.* ad tympana ſuſcitat enſes 20, 281.
Typhoëia cervix 36, 183.
Typhoëus vinclis proſiliat 7, 159. vinctus 27, 17. *rapiat* fulmen ſceptrumque 37, 32. Typhoëo turbante Jovem 26, 63.
Typhona caſſide cælatum 35, 22.
tyrannus *tertius* occubuit 15, 6. mollis 19, 21. tyranni gemini 8, 72. muniti gladiis vivant ſeptique venenis 8, 298. ſecura 15, 147. domiti 20, 537. cæſi 21, 140. periere 28, 398. facinus 29, 155. duri imperium 101, 85. Argolici 101, 117. tyranno nulli ſervire 5, 390. Siculo 18, 165. libera ruta 22, 190. dicente 33, 84. Stygio 35, 264. tyrannum ſpicula figant 8, 358. debellatum 8, 635. novum 28, 88. durum imminenemque 36, 34. tyrannus geminis 1, 108. 26, 284. ſors iſta convenit 8, 290. funereis 15, 466. tyrannos proſtratos 18, 313.
Tyria majeſtate 21, 179. veſte 24, 179. *Tyrii* Cadmi 21, 318. agri 21, 344. Tyrio in oſtro 7, 15. ſanguine 14, 26. potenti 15, 520. veneno 44, 20. toro 70, 8. Tyrios fucos 3, 207. ornatus 18, 422. Tyrias vires 23, 9. arenas 55, 3.
Tyrrhena unda 15, 455. ora 15, 482. 17, 204. rabies 33, 150. per ſtagna 36, 185. Tyrrhenum tranſmittere 81, 333. Tyrrhenam manum 28, 485. Tyrrhenas per undas 24, 356.

V

Vacas numinibus votiſve 29, 824. vacat luxuriæ Venerique 10, 54. *ſecura* tyranni 15, 147. choris epuliſque 20, 584. nec naſci potuiſſe 101, 13. vacant epulis 35, 327. vacet mihi aula 10, 191. *vacent* plectra laudi 24, 267. vacaret ignominia 18, 234. leto 20, 483. flamma 22, 176.
vacca leonum metuens 34, 6.
vaccinia induit nigro ſplendore 34, 92.
vacuus motus 3, 16. donis 20, 178.
vadis impiger 101, 89.
vado paluſtri 35, 59. vada in proxima mergi 5, 64. Caſpia 7, 71. per adverſa 15, 489. per cunctantia 20, 443. vadis mutatis in vina 1, 251. ſub imis 10, 141. brevibus 20, 430. quinque 26, 337. omnibus una natura 28, 512. liventibus 33, 23. vitreis 33, 268. 49, 32.
vagina tegat gladios 10, 192.
vagitus audire putes 22, 347. vagitum ferocem 8, 153. vagitu deſpuit ignem 35, 52.
vagatur mors 35, 355. vagantur alta cervice 3, 53. confuſi 20, 421. lætius 20, 511. vagari per fraudes 18, 159. vagandi certa lege 28, 622.
vagus excurrens 8, 80. impune per tabulas 17, 327. exſultat pelago 32, 11. fons 60, 2. *amnis* 36, 270. *vaga* convicia 39, 10. ſidera 75, 2. vago mucrone 7, 55. crine 26, 247. lapſu 47, 15. igne 49, 62. vagæ quercus 3, 158. *vires* 18, 264. rupis 26, 7. vagas faces 50, 4. alumnas 51, 2.
valet memorare 29, 51. deprendere 48, 9. valent inflectere 8, 300. quid valeant ſigna 3, 148. valuere mereri 25, 90. tantum ſtrepitus maligni? 39, 5. *vale* Phrygiæ tellus 20, 296. longum 35, 334. *Muſa* 41, 24. valere flumina 20, 298.
Valentis igne abſumti 26, 610. Valenti fida dextera 21, 57.

validus cæſtus 1, 238.
vallata mari rupes 26, 188. profundo rubro 36, 320. ſagittis crinem gens 47, 23.
vallum non exſuperabile 5, 127. vallo præbenda vigil cuſtodia 8, 324. incluſa gens 8, 479. advigilat 20, 428. calcato 28, 446. vallis diſtantibus 5, 172.
vallis fraudi accommoda 8, 327. exiguæ finibus 21, 108. Murcia 22, 404. avitæ 26, 410. cavæ aſſenſu 28, 615. vallem profundam æquavere 1, 110. flammeus ambit rivus 22, 468. liquidi fundi 49, 37. valle ima ſedens 1, 210. prærupta 28, 501. incurva 35, 72. ſubgelida Cappadocum 73, 4. valles vincere ſaltu 7, 47. novas 8, 482. per Caucaſias 20, 152. per ignotas 20, 422. ſtragibus æquavit 21, 131. vallibus in Phrygiis 35, 267.
vaneſcit inanis impetus 33, 74. Cynthia 44, 38. vaneſceret in exiguum ignem 26, 248.
vana umbra 36, 96. quid moraris? 36, 313. vanas aures 33, 98.
vapor ſpumeus 49, 64. vaporis tanti ſecura 33, 166. innocui alimenta 44, 16. vapore anni 28, 241. continuo ſolis 47, 17. vapores Libycos tolerare 1, 131. ſolis ſuperate 7, 206. Aethiopum 21, 180. obducti nequeunt hærere 36, 398. coronatas 49, 45. *vaporibus* enſes fluxere 28, 346.
vaporat aura oſtia Nili 44, 100.
vapulat faſcibus 19, 8.
variabat ventum 31, 38. variarat clipeum 1, 95. variantur gemmis 35, 94. variata voluptas 3, 210. ternas figuras Hecate 33, 15. luce 47, 4.
varia Phœbe 3, 9. cum tigride 34, 27. varii mundi 98, 13.
vaſtator Auſtri & Boreæ 8, 29. gentis Achivæ 20, 214.
vaſtant armenta 24, 337. vaſtabam quos omnibus annis 26, 541. vaſtabat ſaltum 3, 286. vaſtare penum 18, 194. vaſtato profundo 28, 141. vaſtata paſcua 36, 168.
vaſta Aethiopum 8, 34.
vates ignarus 1, 71. pervigilant 19, 40. ſine more rapi 20, 45. in majus ferant 26, 14. ſenior 26, 444. exercuit opus 29, 11. lætatus 34, 13. vatis pectora 16, 6. Cumanæ 18, 11. pii 40, 24. Cei 42, 9. vati præbuit 27, 25. ſuo 40, 4. vatem veram probabis 22, 338. tuum deſpicis 41, 11. vate ſe 18, 313. noto 25, 4. de paupere 39, 53. vatum cura 23, 4. veterum carmina 29, 146. doctorum munera 101, 8. parens 74, 13. vatibus arma fabricata 21, 105. ipſis neſcia veri ſera fides 26, 553.
uber (*fertilitas*) palmitis 26, 504.
uberis humani expers 20, 253. vitrei libamina potat 35, 53. ab ubere rapitur caſtrandus 18, 46. *exſudat* ſanguis 36, 127. ubera quæſivit 3, 95. prima dabant 29, 87. Vulcania terræ 49, 18. uberibus ſolitum paſci 7, 78. *ſanctis* creſcis 8, 159.
ubertim lacrimæ cadebant 29, 214.
uda Iris 60, 5. udæ Naïdes 36, 16.
vectes nulli poterant excludere 18, 81. *vecte* impoſito 8, 573. trabali 17, 318.
vectigal patrium ſolvere 22, 200. ignotum retulit 24, 98. ferri 26, 538. novum contulit 29, 63. connubiale 40, 18.
vector cœrula tentabo 17, 82.
vehit aquas 47, 7. tempora 47, 36. puppes 28, 498. fama 1, 34. te penna 3, 280. vehant meſſes 22, 395. vexit urbem 17, 152. gloria 26, 12. Oſſa Olympum 35, 257. vectus curſu equi 3, 263. ad altum 31, 83. vecta per altum 10, 129. vecti per nubila 31, 111.
Vejos tolerare 15, 107.
velamine ſciſſo 3, 33. gramineo 44, 75. velamina *herbida* 5, 109. Serum (*i. e. ſerica*) 10, 211. mira fumit 31, 102. in tua 72, 15.
velamenta aſperat 8, 586. fulva 21, 260.
vellit coralia 10, 169. portas & mœnia 35, 143. ramos, dentes 47, 22. vellunt vultus & lumina 5, 410. *vellite* funem 15, 488. vellere Pelion 26, 74. morſu 46, 14. vellitur fundo 33, 157. *vulſo* æthere 35, 228.
velleris aurati 26, 23. *vellere* te Seres ditent 18, 226. vellera frondea 1, 180. *Seres* dabunt 7, 211. *pinguia* 20, 385. vitas 20, 460. muta-

vit 29, 73. fucantur 35, 95. velleribus murice tinctis 3, 385.

velat humeros 1, 224. lumina demiſſa 5, 255. Gorgone 24, 168. honos crinem 28, 164. tigris 33, 17. velant favos examine 5, 465. conſpectum 85, 1. velavit arundine frontem 35, 359. velari oſtro credidit 5, 450.

velox ad facinus 3, 240. victoria 7, 87. ſemita lunæ 22, 438. velocior Euro 1, 100.

veli in modum 20, 312. vela naufraga 15, 222. *ligant* 15, 481. tremunt vento 18, 113. ſubducit procellæ 20, 5. penetraſſent vapores 21, 180. pandere Noto 32, 8. turgida 74, 4. velorum alis 28, 138. velis tegitur Jonium 8, 461. Niliacis 15, 59. *Judaicis* 18, 357. omnibus hærere 20, 473. ſuccurrere 26, 275. tumidis 36, 367.

vena vomit aurum 29, 77. venæ riguæ ſudent 1, 252. venam porrectam 59, 1. in venis ſtat cruor 99, 16. venis rudibus ſtillantia ſtagna 1, 51. vacuis 20, 17. purpureis 20, 273. venenatis 46, 17. venas rimata ſequaces 17, 40. rabidas 17, 219. in meas diſperge 35, 85. ſanguis inundat 44, 66. calore compeſcit 47, 34. ſitis conſumit apertas 48, 21. in ſulfuris 49, 73. reſerant 49, 97.

venabula tendit 5, 397. premant 17, 294.

venales plauſus 28, 606.

venator *ligat* ſaltus 5, 377. toro membra reponit 27, 3.

venatrices pharetras 8, 161.

venatus atrox patuit 20, 524. venatu cingere ſaltus 15, 356. poſito 35, 245. venatibus certis 1, 187. ſociis 21, 64. a ſolitis 24, 270.

venditat perjuria 26, 567.

venditor improbe legum 5, 501. amittat 20, 586.

vendit honores 3, 180. 20, 561. patriam 15, 267. vendere otia 21, 210. vendidum potuit 18, 38. venditus ipſe vendere cuncta cupit 18, 206.

venenum nigrum levat 101, 35. veneno vipereo ſpumavit 2, 9. menſa ſuſpecta 15, 181. invalido 17, 170. tacito læſa 36, 250. *Tyrio* 44, 20. gelido 46, 5. venena noxia effudit 3, 67. haurire 15, 90. noxia miſcere 15, 271. venenis nigris rorantia tela 1, 188. Gorgoneis 8, 36. ſepti tyranni 8, 292. infuſis 10, 70. inceſtare lunare jubar 26, 237. *placidis* 33, 181.

venire ſub haſta 18, 210.

venerabilis illi vocor 15, 307. ibas 21, 44. venerabilior ſanguis 29, 36.

veneratus amicos vultus 17, 133. venerando pondere 50, 1.

Veneti montes 12, 7. Venetos amnes 28, 194.

veniam poſceret 5, 132. dant culpæ 20, 597. das victis 22, 23. negant 25, 12. *leti* 26, 90. præberet 25, 522 poſco 39, 12.

venit ipſe 26, 461. veniunt in mercem 18, 220. venerit ad ſummi faſtigia juris 1, 58. veni ſperare 5, 98. viſura 36, 108. *veniſſe* jam volunt 20, 506. venientem finibus Thracum 28, 107. ventura notant 20, 494. venturi præſcia 35, 109. *venturum* Jovem 75, 3.

venari tuto liceat 21, 229. venantem ducunt 22, 215. venantum vocibus 20, 310. venata jugis 24, 314.

ventris tempora 101, 21. ventrem invitant pretio 20, 329. ventre latebant 26, 256.

ventilat patricius 18, 109. uvas 31, 5.

ventoſa ratio favoris 26, 113. pabula 44, 15.

ventus quateret puppes 3, 219. diſcurrens 33, 171. furit *ib.* diſcuſſerit arbore nidum 36, 144. venti recedentis veſtigia 3, 73. dum feriant littora 5, 527. conjurati 7, 98. *laborant* 8, 461. pulſare timent 10, 53. diverſi 15, 55. cupiant te mergere 19, 69. frenantur & undæ 34, 17. irrita verba ferant 36, 134. non indiga 47, 6. unde fluant 48, 5. impulſu 49, 35. de puppe ferentes impleſſent ſinus 100, 6. vento ingeſto 8, 553. citatas favillas 20, 472. citatis jubis 24, 335. jactatur & unda 28, 140. rejectæ chlamydes 50, 15. ventum diſſimilem variabat 31, 38. ventis aſpera 1, 270. peruſtis 3, 303. repulſum 21, 358. dubiis 22, 255. horrea diteſcant 22, 356. fluitent 28, 567. ventos ſpatio relin-

Digitized by Google

relinquit 17, 207. nunciat ratibus 33, 234.
venum dari 3, 179. redibat 18, 37.
Venus promta 8, 265. aurea 10, 74. ſolio ſubnixa coruſco 10, 99. navigat 10, 152. ſtupefacta 10, 241. ſpernat Adonidem 11, 16. accendit magis quæ refugit 14, 12. vino calefacta 15, 182. invecta columbis 22, 354. ſucceſſerat gremio antri 31, 1. accelerat præcepta 33, 227. dolo gaudens 35, 12. prima ingerit 36, 220. laxat in otia curas 48, 23. & Luna 76, 6. Veneris auras clementes 7, 165. adventu 10, 184. ſtimulos 18, 468. ad partes ingeniumque redi 19, 60. donum 31, 15. prato 31, 119. 40, 9. artes 35, 266. figuram 91, 3. Veneri vacat 10, 54. vigilat noctes 15, 450. ſervire 18, 345. nudat penetralia mentis 33, 213. inaccenſum pectus 33, 224. junctæ 36, 281. *in Venerem* vivunt frondes 10, 65. Venerem cinxere 10, 171. quærat Dione 36, 433. ſibi promittit 37, 40. gemma figurat magnetica 48, 26. conſule 69, 6.
ver ſerenum 1, 272. pratis te pingat 1, 273. perculit hoſtem 15, 16. fertile 22, 464. viridem monti reparavit amictum 26, 168. toties curſibus actum 44, 28. flore notat 52, 12. veris æterni patet indulgentia 10, 55. æterno honore 29, 7. pater Zephyre 35, 73. germina 35, 132. vere *nuptiali* 12, 1. *coronatis* quadrigis 22, 423. rubentes calathos 31, 116.
verax fabula 26, 442.
verbere Tartareo pulſus 74, 5. alterno movens 36, 139. inſonuit 18, 625. cogis equum 28, 226. torquet curas 8, 251. aſſiduo undarum 15, 220. audito 18, 507. deſeſſi terga 20, 351. ad verbera tranſmittit 5, 479. in verbera proni tendunt manus 31, 113. ſub verbera torpuit 18, 513. verbera inania 3, 49. tua poſceret Arion 8, 554. tergo removit 8, 618. non audit 17, 187. poſcis 17, 223. tergo ceſſavere 18, 100. nota timet 19, 2. æquarum 21, 289. ſenſerunt 35, 197. nulla ſonant 35, 333. vicina ſentit 44, 3.
verberat lacertos planctu 35, 249.
leones 36, 49. *terrificum* 45, 23.
urbes cuſpide 48, 22.
verbi in ſemina 98, 4. *verbo* incluſum 95, 7. *in verba* iret adhuc dolor 15, 201. verba ſpirantia virus 15, 285. figenda ſenſibus 22, 156. regant pecudes 51, 20. communia negant Muſæ 81, 3. verbis quæ diſſeris 8, 356. fractis ſonat plorabile 18, 261.
verborum tranſitive poſitorum exempla 1, 52.
verecundis cauſſis 22, 222.
vereri deſiſte 36, 304. verendus nigra majeſtate 33, 79. verenda turba 27, 24. *verendum* chaos 35, 195. verendos bellis annisque 26, 480.
vergit in Auſtrum 3, 364. 5, 348. judex 18, 209. vergentis Scythiæ in ortus 3, 323.
verna nutritus 20, 353.
vernant in carmina rupes 3, 152. criſtæ fulgure 35, 147. paſcua 49, 19. vernabant lanugine vultus 8, 200. vernans tori regalis imago 29, 93. *vernante* ſenio 21, 316.
vernus rubor 35, 90.
Verona adjungis cumulum 28, 202. proxima 52, 17.
verris humum crine 29, 225. verrit veſtigia 22, 243. verrunt quidquid ſalis æquora 35, 295. verrat marmora 20, 360. *verrebant* brachia crines 10, 145.
verſiculos notavi 74, 9. laceras 79, 2.
verſat onus 61, 2. *verſavit* nomen 22, 300. verſabere vomeris ictu 33, 196.
verſus meos ne laceres 77, 2. 14. claudicat 79, 3.
vertex Oſſæus 35, 183. vertice toto luxuriat 1, 217. flavo 5, 110. 10, 242. *Phrygio* 8, 195. lacero 15, 137. Aemi 20, 106. crinigero 21, 203. in ſummo rupis 24, 240. proximus aſtris 26, 470. de herboſo 35, 71. meo conceptum 36, 59. ſocio deſpectant lucum 36, 375. rutilo 44, 18.
vertigine molli 20, 359.
vertit imperium 5, 53. *vocabula* 18, 34. in proprium caput 23, 2. regna 24, 161. in ſe barbariem 28, 221. præſepia 34, 11. vertunt in cædem 18, 251. in ſe furiis 22, 212.

jugales ad paſcua 35, 319. vertere in peſtem 36, 257. verte faces trans æquora 20, 150. vertere mortalia 18, 142. vertitur in ſe omen 19, 11. quo vertimur? 37, 98. vertetur dies in ortus 1, 172. verti oppida 35, 153.
verubus figat 20, 448. verus ductor 26, 468. vera pavoris 20, 470. ſcrutari 26, 258. *juventus* 26, 467. ſi referunt 26, 506. non fuiſſe gaudet 36, 111. veri ſera fides 26, 554. duxere figuram 35, 43. ſi quid deprendere valet 48, 8. verum merſum latebris educere 8, 512. videri pernegat 17, 75. contexere 17, 86. *veris* nil æquale dabunt 26, 27. *veros* in principis annos 15, 303. *verior* genitor 24, 122.
veſana delubra 33, 204.
veſcitur ferri rigore 48, 17.
Veſevi jugi compage fracta 36, 184.
Veſta colitur 18, 324. *faces* tranſtulit 24, 169. Veſtæ ſanctæ 15, 129.
Veſtalis virginitas 18, 329.
veſtibulo parenti 18, 202.
veſtigia laſſa venti 3, 73. preſſa calcato ſanguine tingi 5, 432. firmaſti recto greſſu 7, 39. indolis magnæ 8, 373. *hiſpida* 10, 146. veteris recti 17, 136. pendula figat 17, 323. nulla ſtarent 20, 125. clara ſonent 20, 313. verrit 22, 248. fixit 26, 170. mea relegam 26, 529. ſervant 28, 173. ebria firmat 33, 19. condunt culmi 33, 187. ſub tua venient 35, 300. lambit fons 36, 253. indignantes arenas 36, 385. quæ me ducent? 36, 429. *ſtridula* volventes 37, 8. parva catuli 45, 8.
veſtigat Honos virtutem 17, 7. veſtigare fretum glaciale 21, 177. domum Boreæ 36, 324.
veſtit ſquamis 18, 295. litus oliva 26, 319. iter ſeges 33, 188. *ebur* atria 33, 242. victoria nemus 36, 338. veſtiat ora ridenti lanugine ætas 1, 70. veſtire gelu 26, 167. pluma 44, 68. figura corporea 95, 5. veſtita hiems nives 1, 270. diem croceum Aurora 20, 529. æra cibis 46, 12. veſtitos gramine campos 36, 231.
veſtis ſolem *combibit* 8, 552. odoratæ ſtudium 20, 335. Gortynia 35, 33. poplite fuſa tenus *ib.* veſti cuſtodes dabantur 18, 417. veſtem Getarum 5, 83. pendere vetant 24, 247. murice perfuſam 44, 86. contingit 99, 15. *veſte* apprenſa increpat 5, 381. fulva 22, 230. Tyria 24, 179. veſtes purpureas 1, 183. connexuit angue 3, 118. picturatæ 3, 208. Sidonias 10, 212. Tyrio ſanguine fulgidas 14, 26. reſciſſæ 15, 136. poſt terga reductas 20, 184. per varias tranſit 26, 605. & cingula comit 28, 525. explicat 29, 142. collectæ nodantur 35, 40. *cultas* 35, 321. mutatas nigreſcere 36, 72. *veſtibus* reductis 18, 87. humeros ambit 22, 365.
veſtium lacerandarum mos 3, 33.
veſtitus par equis 5, 361. *meos* calcari 18, 491. veſtitu profano 5, 126.
vetat domari 2, 314. calor 49, 34. vetarent rupes 5, 184. vetuere minas 33, 48. in vetitum ruit 20, 52. vetito æquore 35, 189. mari 41, 16.
veteris Probini facta 1, 29. veteres ornantur 17, 93.
vetuſtas rapiet ſub nube ignota 1, 33. Græca 1, 198. ſuperata 3, 383. Romana & Graja 8, 398. falſis eluſa auſpiciis 15, 121. cuncta 17, 91. 20, 251. exacta 18, 287. deriſa rueret 20, 124. defenſa 22, 321. canit 26, 124. vitioſa arripuit 44, 35.
vetuſto ære floreat 1, 18.
vexillum navale dares 21, 173. vexilla veneranda 5, 366. *Quirini* 8, 8. *moveri* feſtinant 35, 420. *peditum* 18, 254.
vexat alnum turbine 21, 287. urbem 24, 219. vexaſſet fulmina 33, 47. vexare fidem rerum 3, 65. pacem 5, 10. animum curis 35, 278. *ſmaragdos* 70, 7. vexari pios 3, 14. vexatum corpus 22, 202.
Ufens tardatus erroribus 1, 257.
via cauſæ alterius 3, 15. difficilis 8, 328. fit 20, 168. pejore 26, 263. ſacra 28, 603. viæ eundæ vitandæque 20, 420. ſpargentur flore 22, 401. longæ tempora 24, 3. inſtruit 26, 550. Flaminiæ 41, 8. plus habet 52, 22. inter dura 84, 4. viam laxavit

5, 24

Digitized by Google

5, 24. ferre per cærula freti 7, 199. inveniet virtute 11, 320. fatis aperire 18. 140. vix terendam pandunt 26, 342. clauſerat 28, 457. admittit 28, 503. molitur 33. 276. viarum ſpatio 5, 137. dura 8, 435. fidem 35, 188. indicia 36, 440. vias regione remotas 3, 241. longas egit 8, 102. longas peregit 10, 98. inceſtare 20, 77. centum meditata nocendi 20, 175. plebe latere 24, 63. morantur 24, 328. in altra negatas munire 26, 70. per ſolitas 26, 287. ſubitas exquirere 28, 232. præbuit arte 32, 4. longas inchoat 36, 406. terrarum pande 40, 59. mille retorſerit 4, 27. limoſas perforat unda 49, 16. in patulas plumbi 49, 56. certas adeant 51, 4. varias itque reditque 59, 4. corporis arcti inire 98, 6.

viator requieſce 84, 1.

vibrat radios 8, 180. rabies 20, 26. fulmina 24, 167. *tremor* oſſa 36, 152. ſecurim 36, 358. 22, 376. *vibravit* ardor in undis 35, 2. vibrare colores 5, 356. ſecures 18, 465. faces 31, 97. vibrans ignobile jaculum 26, 464. vibratur ſibilus 101, 33. vibrata membra 20, 359. ſerica 28, 576. terga 45, 25. vibrati nimbi 1, 208. *vibrato* ferro 5, 230. *vibratis* crinibus 5, 108. in altum clipeis 28, 628. radicibus 35, 153. vibranda tibi tentatur cornus avita 8, 521.

vicem jaculi implevit 20, 454. quantam rependit 28, 613. fre-norum agit 51, 10. vice patris 26, 493. mira 28, 533. vices mutare 1, 12. lucis noctiſque 3, 6. gratæ rediere 10, 303. rerum fatique 26, 83. Martis 28, 283. noſtras tibi impleret 28, 432. naſcendi 33, 58. ſoporiferas explicuere 36, 405. caras dabit 42, 2. natales 44, 51. alternantes colorum 45, 14. iniquas ætatis ſentire 98, 10. vicibus (*viciſſim*, *per vices*) ſermonum permiſſa poteſtas 5, 74. *gratis* formare loquentes 17, 85. nullis 20, 418.

vicinus gravis auxilio 20, 513.

vicina Leoni ſedes 24, 228. toro virginitas 33, 130.

victima par mitigat umbras 8, 94. trahitur 15, 414. expiet 18, 20.

victor ſuperbit 5, 116. ſecurus 5, 168. profilias toro 14, 28. Gradivus 22, 368. Eridanus 26, 195. regno tenebo humum 26, 530. ab hoſte redis 34, 40. ornabere opimis 39, 54. victoris decus 21, 6. victori ſeſe daturus 50, 252. favent 21, 233. ſecuro 28, 297. victorem poſt fata petit 37, 91. fama ſparſerat 101, 118. *pro victore* redit 18, 254. victores Probi (*patris*) 1, 62. victoribus præda fuit 26, 86. ſacras undas Clitumni 28, 506.

victoria non eſt *tanti* 5, 249. velox 7, 87. ſæpius nocuit 8, 336. *ſequitur* faſces 8, 640. nullis hæſit nodis 15, 10. fregit 18, 213. te nobis eripuit 20, 538. nulla clarior 21, 368. advexit ſecum Muſas 23, 19. totis exſurgens ardua pennis 24, 204. egit te placidis moribus 24, 216. plena datur 26, 132. pacem ſancit 26, 573. nulla eſt major 28, 248. *ales* 28, 597. tutela togæ *ib.* *auſpex* 28, 653. veſtit nemus 36, 338. præſtat mundum 37, 15.

victoriolæ ſceptris impoſitæ 24, 210.

victrix cucurri 15, 48. turba 35, 166. victrici ſolo 28, 25. victricem manum 20, 532. victrices rates 10, 178. victricia caſtra 1, 137. fata 24, 127. claſſica 29, 218. victricibus aquilis 7, 16. ederis 8, 609.

victum communem quærere 20, 371. victu fœdo 17, 191. Chaonio 36, 42.

videt quem non ipſa 20, 316. quodcunque videtis 37, 14. vident res ante 20, 590. non tuto, non impune cometen 33, 233. viderem moriens te Roma 28, 295. vidi per ſomnia 36, 437. vidiſti quodcunque fuit 44, 104. vidiſtis in illo me quoque

quoque 28, 433. videbo te talem 36, 436. vidiſſe ſemel fatis eſt 37, 94. viſu obſtupuit 1, 234. videndo periere 37, 113. viſura veni 36, 108. videbar ſecunda 36, 415. videndam ſe Roma obtulit 28, 530.
viduatur honos armati 101, 113. viduata remigibus puppis 28, 137. viduatis montibus 101, 81. viduatas judice leges 17, 117.
viget ima parte 35, 23. vigent ſæcula revocata 3, 358. vigebat mos 20, 211. vigerent libertate 26, 105.
vigil avarus 27, 8. vigili ſenſu 29, 229. vigiles noctes 7, 48 primos excierant 28, 455.
vigilat Veneri noctes 15, 450. vigilet Mallius 80, 4. vigilantia excubiis lumina 28, 234. vigilantibus curis 18, 362.
vigor redit 15, 209. ſe diffudit in membra 26, 437. per membra volutus 44, 65. vigoris ætherii 20, 498. vigorem ſecretum ſervant 48, 19. amiſſum reparant 49, 99.
vilis amor 3, 282. *vile* virentes ramos 8, 37. putat 101, 89. viles iras 35, 213. vilia arma 26, 397. vilior ultra privatos paterere lares 10, 256.
villa pactus 18, 199.
villis flavi comis 101, 97.
vimen erat 10, 170. vimine texto 35, 138. vimina ſicca 10, 95.
vinxit ingenium 57, 3. vincturo mentes carmine 26, 21.
vincla muta ferarum 5, 483. ingeſta 15, 365. vinclis profiliat 7, 160. punire 21, 239. ſubdiderint 26, 69. laxatis 33, 44. ſolvite 37, 28. nec famulæ 51, 15.
vincit amicos meritis 22, 45. amor 22, 412. copia pluviam 24, 231. latex flumina 60, 7.
vincat ratione metus 17, 99. amor 42, 8. vincant pœnas 5, 519. vinceret matribus 29, 68. vicit manu 26, 144. vicere patrem nati 1, 61. tarde, vinci pene fuit 21, 375. vincentum pudorem 22, 329. vincite prælia 26, 570. vincere aſcenſu montes 7, 46. planitiem curſu *ib.* differs 18, 500. viciſſe nunquam, decorum 28, 402. deos 37, 37. vincendi modum 26, 119. vincor ſic viribus ullis? 37, 18. vincitur fletu 35, 274. vincamur in munere 8, 276. vinci obvia 8, 484. cauſa, non robore 15, 431. didicere 26, 11. docuit 26, 140. miſerum 28, 402. patiare rogamus 31, 136. imperio majore 35, 236. cœpiſſe pudet 101, 28. mirantem 101, 116. victus animi 3, 170. odit 5, 116. ſol frigore 101, 125. ambitus 29, 211. luſtrorum numero 44, 31. victa malo Creta 101, 120. victi acie 19, 17. victis piam ſervavit laurum 24, 217. victos recepit 24, 150. vincendum ſibi nil relinqui 8, 377.
vinctu hærens 17, 322.
vincula cognatæ 10, 262. poſcat 11, 30. nectite 14, 18. lucratur 18, 137. diſſolvi patitur 22, 40. mentis 26, 311. rigidi ferri 36, 94. vix aptanda feris *ib.* poſt Lemnia 36, 275. in vincula cogit 24, 315. ſub vincula irent 8, 605. traximus 15, 95.
Vindelicis ſpoliis 26, 415. Vindelicos ſaltus 26, 365.
vindemia quales tegeret colles 17, 180.
Vindice deductum morem 8, 613.
vindex patris 23, 16. juventus 26, 150. tardior patriæ 26, 434. vindicis annum 22, 413. quo vindice 1, 167.
vindicat te civem 8, 131. ſe ira 24, 84. flumina 26, 195. campus 26, 573. ſibi clavum regendum 29, 203. ſibi brumam 35, 106. tepor undas ſecuras 57, 5. *qui* vindicet ibit 8, 109. leges 20, 188.
vindicta pia 8, 363. mundi 20, 21. quæſtus fuit 61, 99. manebat 21, 341. quæ prior? 26, 93. plena rediit 26, 639. reddita parenti 28, 121. vindictam mandaſſe 15, 384. legum præſtare 17, 225.

vinea fraudarit colonum 21, 164.
vino madentes excubiæ 10, 79. calefacta Venus 15, 182. in vina mutatis vadis 1, 251. vina ſtagnantia fluent 3, 384. ſpumea 9, 8. petit 18, 271. fluens 22, 264. bibunt Eumenides 35, 344. tumerent fontibus 36, 25. in liquentia permutat lymphas 99, 5.
viola non æquant crines 10, 266. purpura ſurgebat 28, 92. violis prætexite fontem 1, 249. interſerit algas 10, 157. fulcis 35, 129. violas ſparſere 31, 118. collectas Veneris prato *ib.* dulci ferrugine pingit 35, 93.
violaria ſparſos bibunt ſuccos 36, 233.
violentia fati 26, 382.
violentius Auſtris 3, 90.
violavit rore genas 33, 190. violare diem 3, 63. Minervam 37, 41. violaſſe lætatus 26, 508. violati maluerunt reddere 22, 57.
viperea Meduſa 3, 281. vipereæ pharetræ 21, 263. vipereum venenum 2, 9.
vir ſeu Numen 3, 171. redit in currum 87, 5. viri hic manſere 28, 417. ferrati 28, 571. viro digno nectenda 10, 276. timido nimiumque remiſſo 20, 203. uni conceſſa 21, 26. in uno 26, 375. ardente 29, 152. cum proprio 29, 226. tote moriens 37, 89. virum pejorem mirata 3, 138. te faciet 11, 40. ſimilem conſilio vel Marte 17, 163. da quemcunque 18, 29. profuerat manſiſſe 18, 56. natæ adjunxit 21, 91. ordiri 22, 75. in ſuos migrare annos 29, 14. timeret commotum 29, 137. monebas 29, 237. tentura 46, 19. virorum decus 18, 297. laude cenſeri 29, 66. funera 101, 79. calcantum oneri 49, 47. viris nuper peremtis 15, 186. fortibus 17, 268. undare 28, 546. viros audaces 17, 294. deeſſe 18, 243. devehit ad terram 19, 74. ceſſiſſe 20, 58. ſimiles 20, 133. tantos 21, 76.
virago venata 24, 314. Hippolyte 35, 63.
Virbium *reductum* 11, 17.
viret ſquamis 22, 429. lucus 44, 2. herba 49, 22. virent renata nobilitate 1, 16. Smaragdis 8, 587. viſcera felle 49, 96. virebat proles 33, 122. *virens* hydra 3, 290. virentes notæ 33, 182. virentibus maculis 36, 266.
vires conſuetas ſumite 3, 60. magicæ 3, 145. Romanas 3, 307. per tuorum ducum 8, 476. contingant juventæ 10, 326. geminas libravit 15, 250. ſoli noſſe 17, 178. murmure confeſſus 17, 233. abſtulit hoſti 18, 54. vagas 18, 264. frangendas 20, 309. mutatæ 20, 415. armati 21, 17. fractas reſumſit 21, 317. Tyrias fracturus 23, 9. amiſſas recepit 24, 80. exercere 26, 108. noſtras occupat 26, 279. imperii ſparſas conſtringit in unum 31, 86. *nobis* tulit 33, 94. pertulerat 39, 47. novas præſtatura 44, 47. tibi ſuppeditat 44, 102. augebat 101, 78. nomine merito ſignatas 46, 2. proprias renovat 48, 18. alterius pati 49, 78. indomitæ 52, 19. tibi det 77, 6. viribus fulmineis impellens hoſtem 1, 73. fuſis, collectis 8, 79. collectis 17, 92. magnis quæſitæ exuviæ 20, 199. validis 24, 73. cognatis 28, 220. totis 36, 379. ſic ullis vincor? 37, 17. præduris 37, 66. ſuperbis 53, 2.
vireſcunt atria 10, 86. cum vireſceret prima parte ævi 1, 63.
vireta decorent Bætin 12, 31.
virga regit 15, 440. *moderantur* equos 21, 259. *virgam* ſomniferam quatiens 33, 78.
virgatas tigres 21, 66.
Virgilius non accuſat 74, 15.
virgineus cruor 14, 27. virginei ſinus 95, 8. virgineo agmine 24, 263. crine 29, 18. more 35, 151. ludo 36, 162. *virgineum* Tritona 8, 36. virgineos thalamos 36, 75. ſinus 98, 5.

virginitas Veſtalis 18, 329. *cruda* 24, 247. matura tumeſcit 31, 126. vicina toro 33, 131. communis 35, 208. cæluınque negatur 35, 292. virginitatis honos 36, 280. virginitate ſalva 99, 2.
virgo fraudis adhuc expers 10, 17. redimitur aſtris 10, 273. exit 21, 81. ignara, cui ſimplex caiet ore pudor 28, 564. nova dotetur 31, 52. ducitur in thalamum 33, 362. limina linquere non audebat 36, 202. virginis ſuſpenſæ amor 3, 282. ora fulgentia 17, 132. maturæ 21, 69. colla 48, 11. pro virgine certant 33, 133. virginibus rapior iniſtat 15, 166. optantur flores 24, 56.
Virgo germina maturet 22, 465. cuſtos imperii 23, 206.
virgulta ſtrata 24, 340. *fetu* pubeſcant 35, 79 verna 36, 225. per virgulta vagantur 31, 13.
viridis adulter 17, 304. avis 20, 331. *viridi* milite 21, 324. jaſpide 28, 526. metallo 35, 291. viridem *juvencum* 10, 164. *virides* equos 7, 197. *ſpumas* ſerpentum 15, 173. *pardos* 24, 345. *galeis* fulcos 26, 25. *manus* 26, 260.
viridantia membra 28, 561.
virilis lingua 51, 10. viriles minime munditiæ 20, 336.
virtus laurum meruit 28, 355. Romula emicat 26, 261. tertia Scipiadæ 26, 140. gaudet 23, 5. in quo tua maxima 22, 296. eventus ſibi ſatura ſecundos 21, 285. obruta paupertate 22, 121. feſſa 21, 284. una deſudet 20, 602. pura 20, 75. provida 18, 402. unica 18, 98. reducit 17, 146. objectet membra ſui diviſa 17, 97. fracta metu 3, 260. intuuit 5, 183. *inflammata* 5, 231. digna legi 8, 47. *major* & *utilior* fato conjuncta potenti 8, 221. vile *latens* 8, 222. tenebris ſubmerſa *ib.* æmula 15, 349. ipſa ſibi pretium 17, 1. ſecura fortunæ *ib.* laudis nil indiga 17, 4. animo creſcat 17, 15. major in adverſis micuit 21, 284. pervigil contra fata *ib.* meritis obnoxia 28, 387. mutua tegit 28, 417. tua digna ſequi hunc 39, 21. nullum reticenda per ævum 101, 87. nec vulnera timet 101, 113. virtutis judicium 21, 74. fatale ſolum 26, 637. femineæ opus 29, 12. virtutem veſtigat Honos 17, 7. virtute ſola emitur poteſtas 7, 188. patris 8, 377. inveniet viam 15, 320. reliquit invidiæ fines 24, 39. renati 26, 43. pia flammatus 28, 467. non minori 29, 158. paravit dotes regni 29, 180. inferior purpura 31, 79. paterna ne confidas 31, 132. tanta 50, 31. virtutes creſcite 17, 261. variæ 28, 584. virtutum ſtimulos 7, 59. ingrata comes ſuperbia 22, 162.
virtutibus cani ævi 24, 106. obvia invidiæ rabies 29, 230.
virus ſpirantia verba 15, 285. furiale 20, 188. in alto condere 22, 34.
vis Hydræ 3, 296. tranquilla animi 8, 514. quæ animaverit aſtra 17, 101. ſua non tutata diu 26, 566. extincta 28, 304. quæ tanta cavernas glomerat 33, 170. improba ferri impedit 36, 509. quæ Sirenas abegit? 36, 190. alta 46, 18. vi poſcere 31, 77.
viſcere taurino 45, 38. viſcera invadit ferro 5, 403. felle canduerint 17, 225. poſt matris 18, 46. rupis 28, 503. feſſa hæſerunt infecunda 33, 124. montis 33, 175. nudata fodit 35, 210. *telis* invadi 36, 71. naſcuntur 37, 26. terræ concutiat 48, 5. languida 49, 96. compleri partu 95, 9. per viſcera duxit hiemes 46, 7. poſt viſcera dignus credi numen 101, 11. viſceribus merſit ferrum 18, 446. in mediis 26, 577.
viſimus ædes 17, 278. viſere cura fuit 28, 508. ſaltus 36, 203. viſura veni 36, 108.
viſis obriguit 36, 111.
viſus degeneres 6, 9. dirige 20, 133. non capit ſpatium 24, 132. inoffenſos ſub gurgite ducit 35, 116. viſu fevero luſtrat 5, 496. non ſolito 15, 19. ſolo cognoſcere 33, 158. refugo 33, 189. dubio agnoſcere 36, 91. obſtupuit 36, 234. 1, 234. letifero 37, 97. cruentus 101, 92. ſollicito luſtrantes 98, 17.

vita conceſſa dolori 3, 237. regentis 8, 301. dum maneret 15, 306. traxit iter 17, 17. duplici ſubnixus 17, 333. ſpondente fidem 18, 420. ſilveſtribus abdita luſtris 36, 44. indiſcreta feris *ib.* vitæ licentia 1, 152. ſpem fragilem 5, 12. a limine prima 7, 10. ferre pudorem 15, 451. pars nulla perit 17, 64. tranſmiſſæ 17, 141. ambiguus 18, 51. priori 19, 5. barbaricæ te reddere 20, 226. in limine 22, 63. principium finemque 26, 32. rudem 28, 65. quies 28, 151. commiſſa 35, 304. ſollicitæ ſtimulis 36, 23. geminæ confinia 44, 70. ſervandæ 45, 31. noſtræ induſtria 45, 44. plus habet 52, 22. crimina 95, 4. vitam ſmetitur 5, 138. poſt emeritam 5, 473. *librat* 15, 72. commiſit aſylo 15, 391 nocentem efflat 20, 454. deberearmis 24, 77. freto tueri 26, 219. dedit anguis 26, 446. debet amori 28, 610. letumque regis 33, 59. objectare procellis 36, 564. *jube* reverti 39, 44. alternam petit 44, 26. meruit ferro 48, 16. porrigis 49, 1. remanere jubes 98, 21. reddere 98, 30.
vitali fulgore 44, 57. vitales plagas 33, 260. vitalibus ſectis 26, 123.
vitiantur arenæ 35, 203. vitiatus ſulfure 1, 256.
vitioſa vetuſtas 44, 35.
vites diſponat 20, 197. vitibus denſis ligatur 20, 271. conſerit 22, 199. intexti antri 31, 2.
vitium ſolemne 22, 161. vitiis a ſtirpe recisis 3, 56. regalibus 8, 273. diſtantibus inter ſe 15, 162. domandis 17, 97. cæcus ineſt amor 20, 50. pigris 20, 207.
vitas tua vellera 20, 460. vitant impendentia 20, 499. vitaſſe te non dolemus 28, 226.
vitrei uberis 35, 53. vitreo mundo 75, 1. vitreæ telæ 1, 225. *formæ* 36, 268. *vitreis* ſub antris 12, 34. 28, 147. vadis 49, 32. 33, 267.
vitro in parvo 68, 1.
vittas nullas meriti 18, 330.
vitulam ambit 33, 127.
vitulus audax 8, 385.
viridus æquat ſtellas 44, 11. vivida frondet 1, 219.
vivit opus 8, 591. nihil afflatum 36, 240. ſerpentibus imis 37, 90. *vivunt* in Venerem frondes 10, 65. fixis legibus 22, 435. vivat quo motu machina 17, 102. licentia 18, 499. *vixerit* domino uno 18, 31. vivite concordes 31, 130. vivere caſte 8, 264. fontes 28, 32. recte 36, 293. vixiſſe rapto 20, 205. cavernis 26, 224. victura funera 3, 156. victuri cineres 44, 67. vivitur exiguo melius 3, 215. ſub tecte benigno 22, 125.
vivus color 26, 437. viva voluptas prati 3, 209. ſimulacra 28, 574. ſepultis admiſces. 35, 221. ſcena 49, 45. *pocula* 60, 4. vivo ſanguine 26, 257. arcu 28, 502. de pumice 35. 103. ſenſu 48, 54. ad vivum penetrant 20, 16. vivum opus 68, 8. vivis annexus amor 22, 50. complexibus 48, 35. aquis 56, 4. vivos retentus 5, 438.
ulta pudicitiam 29, 157. ultum furias iret 22, 84.
ulcera alte ſuffuſa 20, 13. tractat 26, 121.
ulmos in ſummas 31, 16. pampinus induit 35, 111.
ulnis lævibus ſuſtulit 8, 167. niveis 20, 187. fortibus 101, 136. ulnas in ſidereas exciperes 29, 219. duplices colligit in nodum 50, 17.
Ulpius belli potens 28, 335.
Ulpia progenies 8, 19. fora 28, 646.
ulterius moraris 36, 314.
ultima regna 33, 222.
ultor debitus imminet 3, 369. cum tenderet 10, 179. ferus 20, 142. trabeis 22, 322. primævus 23, 8. patriæ 26, 434. exercitus 37, 27. 21, 326. ultorem cinge floribus 4, 6. te rogat 15, 403. exulis ſe promitteret 21, 243. ultore nato 28, 112.
ultra quid? 28, 293.
ultrices genas 22, 136. furias 39, 14. *pharetras* 69, 5. ultricibus rotis 21, 98.
ultro volentem rogas 1, 164. *acceptis* omnibus 8, 124. *ſervire* 8, 484.

8, 484. *parebitur* juſſis 15, 321. *pacem* implorantibus 18, 378.

ululatus conjugis 26, 625. ululatu terrifico 3, 130. ululatibus inſanis 15, 134. ſacris 20, 302. bacchatur 33, 205.

ululantia Dindyma Gallis 35, 269. *ululata* aula puerperiis 8, 140. Phœbe 26, 234.

Ulyſſes 3, 124. Ulyſſem expavit 29, 145.

umbone vaſto 20, 387. late coruſco 21, 128. minaci 35, 224. umbonum fremitum repulſusque 15, 434. pulſu 28, 629.

umbra *flava* prætenditur 1, 93. gravat lacus infernos 5, 456. Romani nominis 8, 59. ſupercilii 10, 268. animoſa 18, 452. fœdatam reddidit 20, 256. *clipei* 22, 274. quo quemque vocavit 31, 11. vana fallimur 36, 96. ab ſacra 36, 356. fretis annatat 36, 444. nominis tui texit 40, 46. ſub populea 101, 20. nominis veteris 92, 1. umbone Erymantheæ 8, 468. urbanæ 20, 409. *vacant* epulis 35, 327. umbram nati conſpicit 10, 109. in qualem fluximus? 15, 45. meam fugiet 15, 338. *infauſtam* 18, 131. lanuginis 18, 343. legitimam regni prætenderat 21, 273. *Latii* 26, 198. dubiam lanuginis 31, 42. umbrarum ſtridore volantum 3, 126. potens 33, 56. umbras ad Stygias 5, 167. diras alludere videt 5, 328. Auguſtas 8, 95. cognatas 15, 396. ſimiles corporis oſtendant 28, 512. quas tulit autumnus 44, 29. ad umbras remeantem 29, 150. ab umbris traxit 26, 447. umbris crudelibus 35, 251.

umbracula defenſura calorem 8, 341. geſtant 18, 464. nequeunt noſtra taceri 36, 123.

umbrabat lauros thalamos 36, 76. umbravere caput rami 28, 164. *umbratus* roſis 15, 444.

umbroſa abies 36, 349. umbroſæ fores 37, 45. umbroſo averno 33, 116.

unanimes fratres 1, 231. ſodales 3, 105. equi 87, 3.

unanimi fratres 7, 189. ſomni 35, 368.

unda illiſa 3, 272. rettulit notas 4, 10. Garumnæ *retro* pernicior 5, 113. vilior promeruit 8, 20. recurrens 8, 631. ratem ferat 19, 66. coëunte 26, 334. Aganippea 29, 8. pulſet utrumque latus 29, 204. obmutuit 31, 108. diem merſerat 33, 274. concluſa 49, 16. quatit Petrum 99, 13. *denſa* mucronum 45, 23. undæ miteſcunt 26, 273. Caſtaliæ 28, 27. Pæoniæ 49, 67. undam per tenuem 15, 521. puram bibis 101, 74. undarum verbere 15, 220. flammas 49, 75. undis noſtris celebrabitur 1, 261. refluis incertius 3, 91. proceſſerat 10, 170. mirantibus 20, 164. in tantis bellorum 20, 507. laudum obruimur 21, 139. ſe credidit 32, 5. tacitis 33, 87. in tremulis 35, 2. ſpumantibus 37, 86. in prægelidis 101, 68. undas in piſcoſas 5, 489. fregit remis 7, 56. in vitreas 10, 128. laborantes 17, 318. ſulcandas 20, 426. aggerat 20, 439. celeres vincebat 21, 200. ſciſſas incitat 28, 458. Clitumni 28, 506. relabentes 29, 79. fuderit elatas 44, 106. produxerit 47, 27. ſecuras vindicat, pacatas removent aquilonibus 85, 3. per fractas 86, 3. per undas vectum 24, 172.

undatim ventilat uvas 31, 5.

unde datæ populis leges 33, 30.

undant populis penates 1, 46. undaret ſilva favis 36, 25. undare ſinus maternos cruore 5, 68. opulentia linguæ 17, 21. vitis 28, 545. undaſſe divitiis 29, 71. Cocyton Lyæo 35, 353. undantem urnam 35, 70. flammarum hiatum 36, 395. undantes ſpumis iræ 3, 76. anguibus haſtas 5, 177.

undoſa domo 28, 147. undoſi crines 10, 145. *undoſam* fidem 26, 48.

unguenta redolent 15, 183. unguentis marcidus ibit 15, 445.

ungue pedes creſcere ſenſit 7, 78. genas ſecat 20, 193. ab tenero 28, 79. duro ſaucius cortex 31, 122. ungues auratos 33, 18. unguibus

unguibus ſævis ferit 6, 10. ſæviat 14, 6. *ingeſta* vincla 15, 366. piis 22, 416. infenſis 31, 135. viſcera fodit 35, 210.

ungula culmos proterat 7, 200. non ſentit arenas 8, 548.

unica tantum deſpicior 36, 100.

unus toties 98, 28. una mihi hæc 36, 309. uno cruore 29, 156. metu 20, 285. *lapſu* 1, 103. *in uno* 5, 315. 28, 641. 39, 47. unum ab omnibus docebo 28, 437. poſſe necari 101, 38. in unum conſtringit 31, 86.

vocabula meritus Felix 15, 421. quanta *vertit* 18, 34. pulchra prætentas 20, 207. illuſa dubiis fatis 26, 557. *germana* nato addidit 29, 109.

vocat ad limina 3, 28. ad ſua tecta 20, 326. qua uſus 28, 217. vocabant fata 26, 172. vocavit quo umbra 31, 10. vocatus tantis ſtudiis 28, 339. vocati donis precibusve 21, 204. vocatam thure Junonem 1, 195.

volatus per inane 8, 142. geminos 16, 15. volatum implumem 94, 3. volatu vago ſerpentum 5, 178. celeri 17, 270. uno 18, 376. uno tranſilit 20, 169. ſtringitur 22, 273. vulturis intercepto 26, 265. meliore 31, 114. inferiore ſecant arva 33, 184. colorato 36, 3. trepido 37, 47. vulnifico 45, 2.

Volcanius amnis 33, 170.

volitat gens 5, 149. volitare rumor 18, 347.

volat trans æquora 10, 47. teſtudo 18, 352. pulverulenta 20, 313. volant divini ignes 26, 510. carmina non reditura 43, 8. cuncta 78, 3. volans ſublime 10, 182. volantes animæ 22, 432. ſaltus 26, 216. *volantia* nubibus ſigna 28, 46.

velit, quod nolit 5, 314. voluiſſe viſus 15, 307. fruſtra aliquid dolebis 28, 427.

volucer Junonius 35, 97. par Superis 44, 11.

volucris equi 3, 262. volucri tractu 33, 180. volucrem ſub pectore paſcit 37, 21. volucres impletura 20, 408. cunctæ ex orbe 22, 418. undique concurrunt 31, 105. picturatæ 40, 3. tuas, Stymphale 45, 1. puellæ 100, 1. volucrum equorum 5, 31.

volumina moritura 8, 538.

voluntas mutata 36, 280.

volvis omnia 18, 23. quid plurima volvis anxius? 5, 330. volvit (*ſol*) ſæcula 1, 2. nemus 3, 270. ſententia anceps dubios eventus 5, 199. mundum 68, 11. volvunt quod fluvii 35, 296. volvebat curas 28, 149. *volvere* ſic Parcæ 35, 6. volvere annales 24, 183. volventes veſtigia 37, 8. *volvimur* fatis 36, 411. volvuntur vota 27, 1. volvi caligine 3, 12. volutus per colla 3, 94. vertice crinalis murus 20, 283. volutam piſce (*Nereida*) 10, 160.

voluptas viva prati 3, 209. variata 3, 210. immenſa 5, 68. metuenda 5, 364. *torva* frontis 8, 518. non ſecura 10, 82. tu prima, tu poſtrema mihi 36, 414. ipſa dabat mortem 100, 9. voluptatum hamis 22, 138.

volutat ſecum 33, 118.

vomer Teutonicus 18, 406. vomeris impatiens 15, 150. rigidi verſaberis ictu 33, 196. opus 49, 26. vomere adunco 3, 381. preſſo 18, 112. ſub offenſo 21, 135. Cadmi 21, 318. ſudatas meſſes 24, 94. proſcindit terras 47, 1.

vomit aula luem 19, 14. vena aurum 29, 77. nimbos 33, 161. vomerent prælia 8, 52. vomens aurea dona manus præceps 1, 49.

vorago tacuit 33, 350.

vorat caudam 22, 430. Iſtrum 26, 337. morſu 93, 2.

vortice hiberno 3, 269. ſpumoſo 17, 238. vorticibus anhelis 33, 24.

votum ſubitum 1, 230. damnavit 3, 169. ſpesque *poli* 7, 10. completur 8, 430. *tremit* 33, 132. voti *permiſſi* 8, 618. *tanti* miracula 22, 379. avari famem 24, 229. *ignarus* 29, 83. arcani conſcia

conſcia 29, 95. tanti callida 35, 11. voto longo ſpes tendit præcordia 1, 66. quanto pectora flagrabant 7, 74. pavido 15, 67. moras auferre 22, 226. peracto 36, 244. vota non tua te moveant, ſed publica 8, 295. *ſecura* cave remittas 8, 333. Romana moratur 8, 522. congrua 9, 12. ſocer cunctatur 10, 21. promiſſa peregit 10, 302. *pati* poſſent 18, 172. mariti celebrabat 20, 90. plebeja 24, 50. volvuntur 27, 1. fefellit eventus 28, 87. publica caluiſſe 28, 334. mea tenebit 28, 363. communia matrum 36, 408. *debita* canant 40, 62. in tua 101, 77. *proſpera* 49, 6. ſenum 50, 28. pia 54, 4. votorum nuncia 17, 270. votis regalibus annue 10, 121. domini læta 12, 18. ignavis 20, 394. optatior victoria 21, 369. veris & non fallacibus 22, 174 *juſſit* adeſſe ſuis 23, 24. dubiis torquebere 24, 4. annue 24, 213. incertis 26, 46. vanis 26, 273. nimiis obſtat 26, 631. omnibus arripuit 28, 211 favens aër 28, 537. incertis crexerat aulam 29, 160. vacas 29, 224. hoc poteris eſſe meis 40, 34. majoribus invidet 40, 55. aptiſſimus orbis 101, 55. omnibus expoſcite 80, 3.

vox hæc intonet 14, 35. per mare tranſeat *ib.* una nunciat 15, 42. tenuis 15, 21. nec ulla capit laudem 24, 133. clara edita 26, 545. humana 29, 51. jucunda 31, 26. non redditur 36, 151. blanda carinas alligat 36, 257. ſenſusque dei 95, 2. una ratem figebat 100, 7. vocis acutæ 18, 340. diverſæ 26, 617. voci præcluſæ frena remiſit 28, 265. vocem oppreſſam tenuere 1, 235. inoffenſam ſervat 17, 217. expromit anhelam 20, 390. tribuant mutis 49, 3. voce ſeptena reſultant 1, 176. ſubis dicturum plura 8, 352. avida 8, 498. cum tali ſequuntur 10, 172. non feroci 10, 320. tremula 18, 263. tremente 19, 28. inani 20, 515. ſe invicem rogant 26, 411. magna ciet 28, 195. majore 28, 510. movens talia 33, 192. placida 35, 276. tali compellat 36, 113. blanda canens 40, 26. ſcribentis Serenæ 40, 47. regente 51, 4. non cauta 74, 9. cum voce exſultant 35, 365. voces extortas 5, 170. notabat 15, 202. in tales ſuſpiria; rupit 15, 235. innumeras moderatus 17, 316. tales profert 22, 230. centenas 22, 185. rabidas rupit 26, 520. tales dedit 35, 233. vocum diſcrimina 5, 107. vario tumultu 21, 162. vocibus rabidis 3, 44. *manſuris* 17, 27. venantum 20, 310.

Uranie redimita comas 17, 274.

Uranius noverat 75, 4.

ad Urbem penetrabis 26, 547. *ad* fluvium 26, 555.

urbs æmula Romæ 5, 54. æquæva polo 26, 54. clara 44, 90. urbis dilectæ 28, 79. preces 28, 357. vicinæ 52, 9. urbi attonitæ 15, 83. *Eoa* 15, 226. obſeſſæ 15, 275. dederit 26, 600. quicquid præmittitur 28, 522. urbem per mediam 7, 129. vexit carinis 17, 151. unam concedimus 20, 39. ingreditur 22, 369. ſervaveris 24, 69. trepidam vexat 24, 219. Marte petivit 26, 507. tentare deorum 28, 186. terruit 37, 49. urbe in obſeſſa 5, 61. capta 26, 199. conceſſa 26, 299. *triumphantem* 28, 580. urbes Phrygias 36, 103. dubiæ nutant 33, 157. famulas auroræ 29, 116. per tot cucurri 5, 31. per æriſonas 26, 234. Siculas 24, 142. ignaras Martis 20, 567. accenſas 20, 471. ſecuras 20, 275. geminas interfluit 1, 227. placidas cum cerneret 3, 26. abſurde 5, 215. quas quiſque petat, quas devoret 5, 323. per Mæonias 8, 602. placidæ 12, 38. revinxi legibus 15, 47. ſubſidant 15, 143. numeroſas 15, 259. inter placidas 17, 172. condidit 18, 337. in geminas 20, 28. pateant 20, 210. urbibus inter ſe congreſſis 26, 392. ægris 26, 437. hoſtes nunciat 33, 234.

urges te proclivior 8, 178. *electos*

crebris ſuccedentibus 8, 490. urget mandata 17, 240. amor 26, 405. ſic Atropos 33, 216. opus motibus 68, 8. urgent ſucceſſus 21, 2. urgebat curas 21, 70. telas 72, 15. urgerent majora licet 26, 391. urgete manus feſtinas 3, 344. urgere puellas 18, 275. damnis 37, 20. urgetur procellis 5, 100.

urna projecta 3, 133. aurata 20, 172. luditur 28, 5. fulta ſub gremio 28, 169. *Minoia* 35, 332. urnæ madidæ prodigus 22, 461. ad urnam judicis trahunt 5, 459. urnam commendat herilem 1, 213. commovet 22, 363. undantem declinat 35, 70.

urit frigoribus Boreas 29, 6. Sirius æſtibus *ib.* urunt maculis 18, 429. urat æſtas 22, 461. ure cuncta dolis 33, 221.

urſa frigore ſæviat 22, 459. dura educat 26, 135. clara mari ſe proluet 41, 16.

urſi conveniunt 17, 297. urſis ingerit truculentos 5, 483. urſos informes 24, 310. frigore ſegnes *ibid.*

uſque adeone? 1, 166. 22, 246. 39, 1. uſque adeone puer? 8, 362.

uſus ſenſum detraxerat 5, 48. proclivior in pejora 8, 262. provocat 8, 344. quocunque vocaverit 10, 204. fortior naturâ 17, 185. in bellorum 18, 382. in diverſos 22, 102. in meos vertere coëgi 26, 538. rerum ſic admonet 28, 129. qua vocat 28, 217. in varios aptantur 29, 59. nutriat artes 36, 32. in uſum ſervi admiſſus 18, 142. dominandi excitat 24, 108. uſum rapiendi 22, 118. non vilem commodat 31, 98. varium ſilvis accommodat 36, 366. fragilem corporis 49, 85. uſu experior 8, 356. haud unquam tanto mihi venerit 10, 130. aſſiduo 17, 45. longo laſſatus 18, 62.

ut pereat 18, 411. *provocet* animos 36, 30. *audax* arguar 42, 111.

utraque virgo ruunt 35, 20

uterus felix 1, 204. creſcat Mariæ 10, 340. uteri caros labores 33, 194. *immemor* 36, 427. utero retecto 26, 260. incluſum 95, 7. uterum nobiliorem 17, 304. *equi* 70, 4. ex utero editus cæcus 99, 9.

utile magis factu 15, 387. ſuppliciis mancipium 19, 30. utilibus præponere rectum 22, 103.

utitur ſe pharetra, ſeſe jaculo, ſeſe arcu 45, 42.

uva paſſa rugoſior 18, 111. uvis madentibus ambiat 1, 274. gravidis 22, 466. uvas ventilat 31, 5.

Vulcania ubera terræ 49, 17.

Vulcani cum lare 37, 86.

vulgavit iter 26, 285. vulgaverit rumor 20, 305.

vulgus mobile mutatur 8, 302. ignobile 18, 513. captivum 26, 616. convexum gradibus circi 28, 614. innumerum famulantur Averni iners 33, 21. ſacrum 35, 71. vulgi copia 15, 443. taciti ſuffragia 21, 49. quæ millia! 22, 397. denſi turbine 24, 200. pavidi pectora 26, 314. concordia 28, 604. ignavi domitor 35, 214.

vulnerat cornipedes 3, 311. fugiens 45, 22.

vulnifico volatu 45, 2.

vulnus acerbat 3, 182. fixit Amor 10, 7. continuum 20, 574. Romanum 22, 205. deploratum 26, 563. in *vulnus* aberrat mens 10, 7. vulneris certi petitor 8, 529. pro vulnere terror valuit 20, 453. vulnere largo ſatiatur 3, 353. ſubito percuſſus 5, 65. caſti 18, 468. chartæ 19, 19. peracto 20, 4. *Alpino* 21, 517. famæ 22, 380. nullo territa 24, 145. proprio 29, 154. pingui 31, 123. languidus 36, 62. vulnera recentia 5, 116. ſolatur 10, 46. nocturni prælii 14, 29. ad obvia 17, 308. in regia 20, 482. geminata venenis 21, 352. nati lavit 28, 172. ſtringebant 29, 175. cognatæ invidiæ 36, 200. virtus non timet 101. 113. vulnere ſanant 49, 97. in vulnera ſævit 78, 3. vulneribus *ſacris* 11, 14. quæſita arva 15, 76. mederis 24, 207. pars nulla vacat 26, 585.

26, 586. ora fatiſcunt 36, 426. gravibus medere 39, 44.
vulpem vetulam 18, 145. vulpibus addit fallaces 5, 484.
vultur manſurus 5, 511. cornua profert 18, 352. lateris ſulcator invitus trahitur de pectore 35, 341. vulturis volatu 26, 266. vulture ſub ſævo 37, 25.
Vulturnus rapax 1, 256.
vultus radiant in caſſide 1, 118. cæcus 3, 34. ante patrum 3, 247. populi quis erat? 5, 86. avidos 5, 410. in *ſuos* rediere 8, 84. nondum vernabant lanugine 8, 200. iratos attollat 8, 427. ſpeculi egebat judicio 10, 106. dignior aula 10, 264. verendos 10, 324. notos oſtendere 15, 337. amicos 17, 133. novi infantum 20, 42. *comti* 20, 337. honeſtat 21, 26. reos fracturum 21, 362. dilectos 22, 179. exſangues 28, 156. conſeſſa coruſcos 28, 359. niveos infecit purpura 33, 270 quis equorum 36, 249. oſtentare ſuos 36, 275. attollunt 50, 5. faber diviſit 50, 26. innumeros dedit 87, 1. vultum *tabulis* quæſivi 10, 24. flammea aurora 20, 528. certum mentique parem componere 25, 36. præclarum 26, 357. pulcrum addebant 28, 531. attollens gurgite flexiem 39, 57. dei veneratus herilem 44, 93. vultu hirſuto nitent 1, 214. impavido 7, 113. præſentia damnet 15, 174. conjugis 20, 181. ſupplice captivoque 21, 212. ſereno 22, 10. decoro 22, 431. dilecto 24, 197. roranti 28, 162. mortali 28, 191. madido 29, 215. cum ſupplice 33, 50. toto fluunt incendia 35, 316. certo manſurum 36, 13. invito flumina prorumpunt 36, 128. hæc aſpice tanto 101, 50. mollire 48, 45. vultibus addunt flammea 35, 324.
uxor neverat 1, 224. ſic, ſic mater eris 31, 137. uxoris decus 18, 73.
uxorius Mulcibet 10, 59.

X

Xanthus ſpreviſſet Achillem 8, 557. Xanthum volucrem 72, 9.
Xerxen ſecutus exercitus 5, 120.
xylinum 1, 179.

Z

Zephyrus perdominetur annum 12, 44. ſe prodat ab Indis 26, 58. veris pater 35, 73. irrorat flatibus annum *ib.* Zephyri ſtridunt 1, 101. *per* metas 8, 647. teporem alternum 20, 95. ſedibus 29, 115. Zephyro colono 10, 61. *marito* mobilior 36, 266. Zephyrum in valle ſedentem 35, 73. Zephyris frangi 1, 218. bruma remitti cœpta 5, 101. curſu non ceſſura 24, 252. melioribus halant 35, 288. Zephyros faventes 15, 526. impetus exceſſit 28, 476. tranant 33, 184. *prælapſa* 36, 3. antevolant 44, 21.
Zona Saturnia 7, 168. *rubens* 15, 148. cinge uterum equi 70, 4. te liget 73, 11. variata colorum floribus *ib.* Zonæ flammigeræ 47, 9. Zonam *rubentem* 21, 337. *Jovis* incoluit 22, 7. Zonas ſeptem Olympi 24, 135.

LIPSIAE,

EX OFFICINA I. G. I. BREITKOPFII.

ADDENDA EMENDANDA

1, 22 in Var. Lect. leg. *Atraciam.*
68 in fine del. comma.
111 in nota v. 4 leg. *excidiſſe ponamus.*
135 *tentabimus.*
156 *propriam.*
183 ad notam. Quin hoc ipſo loco recte uſus eſt, ad abjudicandos huic Probæ centones, Fontaninus antiquit. Hortæ p. 206, cujus diſputationem probarunt Kromayerus & Fabricius.
203 Pelion. O duplici.
204 in fine verſus interpungendum. In Var. Lect. leg. *Claverio.*
2, 7 V. L. ſpecioſis *Vien. unde* ſpatioſis *conj. Camers.*
3, 36 greſſu.
186 Var. Lect. manet.
202 not. v. 9 leg. Non. 4, 405.
344 *urgete.*
5, 177 no. v. 9 rictu argenteo.
268 *Te fine.*
527 Var. lect. rotat-feriunt *vulg.*
8, 233 no. leg. *ἡγεμονικὸν.*
446 Sygambri.
10, 4 *Inſipiens* volui, quod adnotatio docet; ſed forte fuerit, cui magis *incipiens* placeat.
83 Leg. in contexto, ventis. & add. Var. lectio, pennis *vulg.*
10, 146 ubi *bifidum cornu* Tritonis illuſtratur, addi poſſunt numini Imperatt. apud Geſſnerum Tab. 112, 37. it. 116, 54. 171, 12 & 173, 21: itemque marmor in Admirand. antiq. Ro. Tab. 51 ubi Triton vehit Venerem. Talis eſt Pelorus 37, 81 & Mimas v. 89.
178 Del. punctum in fine verſus.
179 attritis cum tenderet.
15 tit. Var. Lect. In Vicentina editione hic vocatur liber tertius, nempe in Rufinum, quod etiam in præmiſſa operibus vita Claudiani indicatur, cum *tres in Rufinum* libri memorentur.
438 *Dextra.*
17, 12 poteſtas.
205 Var. lect. tot limina *vulg.*
235 Var. lect. dementia ſævi, *vel* clementia cani *conj. Camers.*
18, 15 tentat.
164 novo.
264 *Vagas vires* interpretatur tremulas, fluctuantes. Niclaſius meus cui indicem Claudiani bonum & divitem debemus.
20, 37 Nacta ducem.
351 defoſſi.
448 fruſta.
21, 87 evincta.
22, 69 V. L. *pro* ſecretas, ceu cernas *poſuiſſe ſe dicit Camers.*
308 ad Var. Lect. poſt *Heinſ.* add. *Sed Adverſ.* 3, 4 p. 431 Raſiſſe, *ait, perperam Barthius.*

22, 322 *Tritonia.*
  392 no. v. 4 del. Prætorem.
24, 135 ad notam, add. dicta ad 96, 9.
26, 26 Martis.
  146 toto.
  175 in Var. Lect. clauſtra *vel* luſtra.
  255 coſtis.
  360 ad notam, conf. dicta ad 70, 4.
28, 86 *Tigride.*
  204 Auſoniis.
  469 *Barbara.*
29, 176 pallebant.
33, 44 no. v. 7 πανταχόθεν.
  20 innumerum.
33, 62 no. extr. leg. Eligat quiſque.
  122 ad notam add. Ceterum acriter & non minore apparatu quam contentione contra *Ennam* pro *Aetna*, & vicinia Catanæ ſuæ, propugnat Petrus Carrera Monum. hiſtor. urbis Catanæ 2, 3: cujus operis quod rationem non habuere neque Heinſius neque Spanhemius, neſcio cui cauſæ adſcribendum ſit. Prodierat Italice (*Memorie hiſtoriche della Città di Catania*) jam 1639 fol. recuſum deinde Latine inter rerum Sicularum ſcriptores Grævianos. Ac forte difficile fuerit cauſam illam dijudicare, nec injucunda tamen animi adverſio.
  231 ad Var. lect. *Gronov. de pernicie & caſu Indæ* n. 19 p. 173 *enumerat* xxv *Codd. in quibus* Præceps, & xv, *qui habent* Præpes.
35, 8 De maris luce & ſplendore nuperæ ſunt obſervationes in libello menſtruo *Biblioth. des Sciences* To. 10, 2 p. 342 ex Adanſoni hiſt. Senegalliæ.
  352 undaſſe.
36, 1 cinctam.
  32 pariat.
40, 1 Omina tedæ *Heinſ. Adverſ.* 1, 9. p. 93.
  19 totoque.
44, 1 no. $\frac{1}{4}$ verſu tertio a fine leg. *intra ea.*
45, 38 Quid ſi legamus, *taurino e viſcere* nervos?
47, 11 Non recte de Voſſiana ſententia relatum quacunque culpa video. Minus peccatum fuerit, ſi in media illa nota legamus. *vanitatis arguas*, non *arguit.*
49, * Ita eſt ut dixi. Vix mentionem facit Claudiani & Caſſiodorii Vandellus. Conſiderat plantas aquis innaſcentes atque inſecta, refert de viribus medicis.
50 De Piis fratribus monimenta omnia collegit Petrus Carrera in opere modo laudato ad 33, 122 præſertim 3, 22 p. 291.
  45 in media nota leg. *Sequentia.*
66 in verſus primi interpretatione omiſſum *ovans*, quod reſpondeat verbo ἀνευάζοντα.
96, 9 ὀχῆα forte rectius reddidiſſem *currum.*
101, 32 leg. *Tardantur ſpiris.*
  112 leg. clavato.

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
[redacted]

04244133

87C.56
ID59

CLAUDIANUS

MAR 7 1942

Digitized by Google